Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

Il y a des exemplaires de la même édition, parfaitement identiques, sauf qu'ils portent sur le titre : General, | Apud Jacobum Crispinum. | M. DC. XXX III. |

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII IOSEPHI
HIEROSOLYMITANI
SACERDOTIS
Opera quæ exstant, nempe

ANTIQVITATVM IVDAICARVM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.
DE BELLO IVDAICO LIBRI VII. (interprete, vt vulgò creditum est, Rufino Aquileiensi) quibus Appendicis loco accessit De vita Iosephi.
ADVERSVS APIONEM LIBRI II. ex interpretatione Rufini à Gelenio emendata.
DE MACHABÆIS, seu de imperio rationis LIBER I. cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

Quæ Græcolatina EDITIO *Græcorum Palatinæ Bibliothecæ manuscriptorum Codicum collatione castigatior facta est.*

CVM INDICE LOCVPLETISSIMO.

GENEVÆ,
Apud Petrum Aubertum.

M. DC. XXXV.

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI FRIDERICO V. COMITI PALATINO AD RHENVM, ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS hæredi, Bauariæ Duci, &c.

Domino meo Clementißimo.

FLAVII Iosephi Helleniſtarum Iudæorum cùm eruditione, tum eloquentia facilè principis historica monumenta prælo meo excuſa, Princeps Illuſtriſſime, ad T.C. humiliter adfero. Sicut enim ſcriptorum eſt quæ honeſta ſunt & ſeculis profutura literis prodere: ita & in immenſo aliorum ſuper alios aceruatorum librorum cumulo typographorum intereſt laudabiles & bonæ frugis ſcriptores in lucem mittere rediuiuos, & aduerſus Zoilos potentium patronorum tutelæ committere. multiplex verò mihi cauſa fuit cur ad T.C. noſter confugeret Ioſephus: námque primùm tota operis πραγματεία de rebus eſt quæ à Principe cognoſcantur digniſſimis; ipſa nempe mundani Syſtematis diuina conſtitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Moſaica Legiſlatione, politia Hebraica, monarchiarum, quæ olim orbem rexerunt, imperio; & aliis, quæ quatuor millium annorum hiſtoriam implent autoris & eo nomine apud Principes gratioſi, quòd nõ ex infimis literatorum ſubſelliis ad hæc ſcribenda prodierit terræ filius; ſed ex regio Haſmonæorum ſanguine oriundus, & primaria ſacerdotum inter Iudæos familia, cùm in adoleſcentia ad miraculum vſque in literarum ſtudio profeciſſet, iuuentutem rebus gerendis & bello, quod cum Romanis geſſere Iudæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, conſilio & manu ęquè promptus, ætate verò prouectiori otium Romæ nactus ea literis mandauit, quæ literarum cognitione & vſu didicerat, vir cæteroquin Imperatoribus Veſpaſiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptiſſimus. Verùm acceſſit & alia cauſa cur Ioſephum coram T.C. ſiſterem, beneficium quod tuæ

C.debeo,ob manuſcriptorum tuę electoralis Bibliothecæ codicum Ioſephi liberalem vſum, quem annuente primario noſtræ ætatis Philologo Iano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetrauit ſingulari ſua humanitate nobiliſſimus & eruditiſſimus IC^tus Marquardus Freherus Tuæ C. Conſiliarius. Sed quia in hoc autore excudendo longiùs proceſſeram cùm membranas conſecutus ſum, & multi aſſidua interpellatione vt quam primùm Ioſephum Græcè, publici iuris iterum facerem efflagitabant, quòd editionis Baſilienſis quæ ante LXVII. annos vnica prodiit, nullum exemplar ſupereſſet; hortantibus ceſſi, quorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones eius qui manuſcripta excuſſit ſtudio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cumitaque T.C. tuorúmque beneficio ſim adiutus C.T. patrocinio Ioſephum hiſtoricum Principe non indignum iure meritóque dedico, demiſsè rogans vt quemadmodum Titus Imperat. autorem libros ſuos ὠθεὶ ἀλλώστους offerentem benignè admiſit, probauit, & Bibliothecæ ſuæ inſeri iuſſit; ita Ioſephum noſtrum clementi vultu T. C. accipiat; & in ſua perinſigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria ſuppeditauit, vt emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipſe interim Deum Opt. Max. à quo eſt omnis antiſtatus in terris, ſupplex orabo vt det T.C. vitam prolixam, Principatum ſecurum, & quæcunque boni Principis vota ſunt.

Tuæ Celſitudinis ſeruus addictiſſimus

PETRVS ROVERIANVS

Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α΄.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Interprete Rufino Aquileiensi ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

ΠΕΙΔΗ τὸν Ἰουδαίων πρὸς ῥωμαίους πόλεμον συγκαίτα μέγιστον, καὶ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, χρεὼν ἦν, κατ' ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συῤῥαγέντων, οἱ μὲν καὶ παρατυχόντες τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, εἰκαῖα καὶ ἀσύμφωνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ παραγινόμενοι ἦν, ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς ῥωμαίους, ἢ μίσει τοῦ πρὸς Ἰουδαίους κατασφάλλονται τὸ πρᾶγμα τῶν, διελεγχθῆναι αὐτοῖς ὅπου μὲν κατηγορίαν, ὅπου δὲ ἐγκώμιον τὰ συγγράμματα, τὸ δὲ ἀκριβὲς τῆς ἱστορίας οὐδαμοῦ, πρεσβεύσας ἐγὼ τοῖς κατὰ τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν, ἑλλάδι γλώσσῃ μεταβαλὼν ἃ τοῖς ἄνω βαρβάροις τῇ πατρίῳ συντάξας αὐτόπτης γενόμενος πράξεσιν, ἀφηγήσομαι, Ἰώσηπος Ματθίου παῖς, γένει Ἑβραῖος, ἐξ Ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ἀναγκασθεὶς ἐξ ἀνάγκης. γνωσθήσεται γὰρ ὡς ἔφην μάλιστα τάδε τὰ κινήματος, ἐν ῥωμαίοις μὲν ἐνόσει τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, τεταραγμένοις ἐπανέστη τοῖς κρείττοσι, ἀκμάζον κατά τε χεῖρα καὶ χρήμασιν, ὡς δι' ὑπερβολὴν θορύβων, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δὲ ἐν ἀφαιρέσεως δέει γίνεσθαι τὰ πρὸς τὸν ἀπάτολιν. ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι πᾶν τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἤλπισαν, ῥωμαίους δὲ οἵ τε γείτονες γαλάται παρεκίνουν, καὶ τὸ κελτικὸν ὑπὲρ ἠρέμει, μετὰ δὲ πάντα θορύβων μὲν νέρωνα, καὶ πολλοὺς μὲν βασιλείαν ὁ καιρὸς ἀνέπειθε, τὰ στρατιωτικὰ δὲ ἤρα μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον οὖν ἡγησάμην παρεῖδεῖν πλανομένοις ὑπὸ πλείστοις πράγμασι τὴν ἀλήθειαν, καὶ πάρθοις μὲν, καὶ βαβυλωνίοις, ἀράβων τε τοῖς πορρωτάτω, καὶ τὸ ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν, ἀσφαλεστέρας τε γνώσεως ἐξ ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ὅθεν τε ἤρξατο, καὶ ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν ἢ ἕλλησιν ταῦτα καὶ ῥωμαίων τοῖς μὴ ὑπερστρατευσαμένοις, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις, ἢ πλάσμασι. καὶ τοίνυν ἱστορίας αὐτὰς ὑπογράφειν τολμῶσιν οἱ μὴ πρὸς ταῦτα ἀκριβῶς.

PROLOGVS.

QVONIAM bellum, quod cum populo Romano gessêre Iudęi, omniũ maximum, quæ nostra ætas vidit, quæque auditu percepimus, ciuitates cũ ciuitatibus gentésve commisisse cum gentibus: quidã, non quòd rebus interfuerint, sed vana & incongrua narrantiũ sermones autibus colligẽtes, oratorũ more perscribunt: qui verò præsto fuerunt, aut Romanorũ obsequio, aut odio Iudæorũ contra fidem rerũ falsa confirmant: scriptis autem eorũ partim accusatio, partim laudatio cõtinetur: nusquã verò exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quę retro barbaris ãtea missi, patria lingua digesta, Græcè nunc his, qui Romano Imperio reguntur exponere, ego Ioseph us Matathiæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cũ Romanis conflixi, posteáque gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nam cùm hoc, vt dixi bellum grauissimum exortum est, Romanorum quidem populum domesticus motus habebat: Iudæorum autem, qui ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu simul ac pecunia vigẽtes adeo temporibus insolenter abusi sunt, vt pro tumultus magnitudine, hos possidendarũ spes, illos amittendarum partium Orientis metus inuaderet. Quoniam Iudęi quidem cunctos etiam, qui trans Euphratem essent, gentiles suos, secum rebellaturos esse crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani quiescebant: dissensionúmque plena erant omnia post Neronem: & multi quidem temporum occasione Imperiũ affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerũ nouandarũ cupidi erant. Itaque indignum esse duxi, errantẽ in tantis rebus dissimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabúmque remotissimos & vltra Euphratem gentis nostræ incolas, itémq; Adiabenos, mea diligentia verè cognoscere, vnde cœpisset bellũ, quantísque cladibus cõstituisset, quóve modo desiisset: Græcos verò & Romanorum aliqui, qui militiã secuti non essent, figmentis siue adulationibus captos, ista nescire. At qui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (vt mihi quidem videtur) quòd

nihil ſani referunt, etiam de propoſito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos oſtendere, Iudæorum rex extenuant, & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo, quónam pacto magni eſſe videantur, qui parua ſuperauerint. Et neque longi temporis eos pudet, quo bellum tractum eſt: neque multitudinis Romanorum, quam in ea militia labor exercuit: neque ducum magnitudinis: quorum profecto gloria minuitur, ſi cùm multum pro Hieroſolymis defudauerint, rebus per eos proſperè geſtis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas rex extollentium, gentiles meos amplificare decreui: ſed facta quidem vtrorumque ſine vllo mendacio proſequar: dicta verò de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quòd domeſticis diſſenſionibus eſt euerſa, & in templum ſacroſanctum inuitas Romanorum manus atque ignem Iudæorum tyranni traxêre, teſtis eſt, qui eam vaſtauit, ipſe Cæſar Titus: per omne bellum miſeratus quidem populum, quod à ſeditioſis cuſtodiretur: ſæpè autem conſultò differri paſſus ciuitatis excidium, protracto obſidionis ſpacio, dúmodo belli pœniteret autores. Quod ſi quis me aduerſus tyrannos corúmque latrocinium accuſatoriè loqui putet, vel patriæ miſeriis ingementem calumniari præter legem hiſtoriæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, ſolam noſtram ciuitatem cõtigit ad ſummum felicitatis faſtigium euadere, eandémque in extremum miſerię deiici. Denique omnium poſt condita ſecula res aduerſas, ſi cum Iudæorum calamitatibus conferantur, ſuperatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus eſt: vnde nec fieri poteſt, vt à queſtibus temperetur. Siquis autem durior miſericordiæ ſit iudex, res quidem tribuat hiſtoriæ, lamenta verò ſcriptori: quanquam meritò Græcorum diſertos increpauerim, qui tantis rebus ſua memoria geſtis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, iudices reſident aliorum facundiæ detrahentes: quorum & ſi doctrinam ſuperant, propoſito vincuntur. Ipſi verò Aſſyriorum & Medorum geſta perſcribunt, veluti minus rectè à ſcriptoribus antiquis fuerint expoſita: cùm in ſcribendo tantum eorum viribus cedant, quãtum ſententiæ. Erat enim vnicuique ſtudium, quæ vidiſſet facta, conſcribere: quoniam & interfuiſſet rebus geſtis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentíque apud ſcientes, inhoneſtum eſſe videretur. Enimverò noua quidem neque antè cognita memoriæ tradere, ſuíque temporis res commendare poſteris, laude ac teſtimonio dignum eſt. Induſtrius autem habetur, nonqui alienam diſpoſitionem atque ordinem transfert, ſed qui noua dicendo etiam corpus proprium conficit hiſtoriæ. Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo, qui cùm ſim alienigena, Græcis ſimul & Romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis, ad quæſtum quidem ac lites, ora patent, linguæque ſolutæ ſunt, ad hiſtoriam verò, in qua verum dicendum eſt, ſummáq; ope negotia colligenda ſunt, obmutescũt:

A τῷ μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ τὸ σκοπὸν δοκοῦσιν ἐμποιῆ διαμαρτάνειν. βούλονται γὰρ μεγάλης μὲν τοῖς ῥωμαίοις ἀποδεικνύειν, καταβάλλοντες δ' αὖ τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δ' πῶς αὖ εἰ μεγάλοι δοκοῖεν, οἱ μικροὺς νενικηκότες. ἔτι τὸ μῆκος αἰδοῦνται τὸ πολέμου, ἔτε τὸ πλῆθος τῆς καμούσης ῥωμαίων στρατιᾶς, οὔτε τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ περὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οἶμαι ταπεινουμένου τὸ καθορθώματος αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. ἐ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὸ ῥωμαίων αὐτοφιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων δίκαιον, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων διέξειμι, τοὺς δ' ὅπῃ τοῖς πραγμασι λόγους ἀπαθὴς τῇ διαθέσει, καὶ τοῖς ἐμαυτὸ πάθεσι διδοὺς ἐπολοφύρειν τὰς τῆς πατρίδος συμφορᾶς. ὅτι γὰρ αὐτὴν φασὶν οἰκεῖα καθεῖλε, καὶ τὰς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσας, καὶ τὸ πῦρ, ὅτι τὸν ἅγιον ναὸν ἐλυμήναντο οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὁ πορθήσας πᾶσι κᾆσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸν μὲν δῆμον ἐλεήσας ὑπὸ τῶν στασιαστῶν φερομένων, πολλάκις δ' ἐκὼν τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερτιθέμενος, καὶ διδοὺς τῇ πολιορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ὅσα θεὸς ἐκ τυράννου, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορικῶς λέγομεν, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τῆς πατρίδος ὅπως ἐνοιτες συκοφαντοῖ, διδότω συγγνώμην τὸν τῆς ἰσοτιμίας νόμον συγγνώμῃ τοῦ πάθει. πόλιν γὰρ δὴ τῶν ὑπὸ ῥωμαίους πασῶν, τὴν ἡμετέραν, ὅτι πλεῖστον τε δυδαιμονίας συμβὰν περιελθεῖν, καὶ πρὸς ἕκατον συμφορῶν αὖθις καταπεσεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἥττασθαι μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν, καὶ τούτων ἄπιστος, ἀδεὴς ἀλλόφυλος, ὡς τε ἀμήχανον ἴσως, ὀδυρμῶν ὑπερβατεῖν. εἰ δέ τις οἰκτου σκληρότερος εἴη δικαστὴς, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἰσοτιμίᾳ πρόσκεινέτω, τὰς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καί τινα ὑπομήσαι μ' ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς ἑλλιμένων λογίοις, οἳ πλικούτων κατ' αὐτοὺς πραγμάτων γεγυμνῶνται, ἃ κατὰ σύγκρισιν ἐλαχίστους ὑποδείκνυσι τοὺς πάλαι πολέμους, τούτων μὲν κάθηνται κεινοὶ τοῖς φιλοπονωτέροις ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ μὴ τῷ λόγῳ πλεονεκτῶσι, λείπονται τῇ πραγματείᾳ. αὐτοὶ δ' οὐ τὰ ἀσυνείωτα, ἢ τὰ μύθων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἤτοι καλῶς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀπηγγελμένα, καί τοι τοσούτῳ τῆς ἐκείνων ἥττονται δυνάμεως εἰ τῷ γράφειν, ὅσῳ τῆς γνώμης. τὰ δὲ καθ' αὑτοὺς ἐπαύδαζον ἕκαστοι γράφειν, ὅπου καὶ τὸ ὠδατυχεῖν τοῖς πράγμασιν, ἐπιεικῆ τινα ἐπαγγελλεται ἀρχήν, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν, αἰσχρὸν μόνον. τόγε μὲν μνήμῃ τὰ πρόσορηθέντα διδόναι, τὰ κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον τοῖς μετ' αὐτὸν σωιζεσθαι, ἐπαίνου καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονος δ', οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁ μετὰ τὸ καινὰ λέγειν, καὶ τὸ σῶμα τῆς ἰσοτιμίας καταπεδάζων ἴδιον. καγὼ μὲν ἀναλώμασι τὰ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὢν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὴν μνήμην τῶν κατορθωμάτων ἀναθήμι. τοῖς δὲ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, τὰς δίκας, κέχλωεν δ' ἀθέως τὸ στόμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἰσοτιμίαν ἔνθα χρὴ τἀληθῆ λέγειν, καὶ μὴ πολλὰ πόνα τὰ πράγματα συλλέγειν, πεφιμωται παρέσ-

παρέντες τοῖς ἀθενεστέροις, καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς πρά- A
ξεις τῶν ἡγεμόνων γράφειν. τιμᾶται δὴ παρ' ἡμῖν
τὸ τῆς ἱστορίας ἀληθὲς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖ-
ται. ἀρχαιολογεῖν μὲν δὴ τὰ Ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες,
καὶ ὅπως ἀπανέστησαν Αἰγυπτίων, χώρας τε ὅσην ἐπῆλ-
θον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἐξῆς κατέλαβον, καὶ πῶς με-
τανέστησαν, νυνὶ ἄκαιρον οἶμαι εἶναι, καὶ ἄλλως περιτ-
τὸν, ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τὰ τῶν B
πρόσθεν συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καί τινες Ἑλλήνων
ἐκεῖνα τῇ πατρίῳ φωνῇ μεταβάλλοντες, οὐ πολὺ τῆς
ἀληθείας διήμαρτον. ὅπου δὴ οἵ τε τοῦτον συγγραφεῖς
ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν
ἀρχὴν ποιήσομαι τῆς συντάξεως. τοῦτον δὴ τὰ μὲν τὸ
κατ' ἐμαυτὸν πολέμου διεξοδικώτερον, καὶ μεθ' ὅσης
αὖ ἐξεργασίας δυνάμην, δίειμι. τὰ δὲ προγεγενέ- C
στερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ὑπερβαλλόντως συντόμως. ὡς Ἀντίο-
χος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς ἑλὼν κατὰ κράτος Ἱεροσόλυ-
μα, καὶ καταχὼν ἔτεσι ἕξι, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῶν Ἀσα-
μωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' ὡς
οἱ τούτων ἔγγονοι περὶ τὴν βασιλείαν διαστασιάσαντες,
εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα ῥωμαίους, καὶ Πομπήιον.
καὶ ὡς ἡρώδης ὁ Ἀντιπάτρου κατέλυσε τὴν δυναστείαν
αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σύστασιν. Ὅπως τε ὁ λαὸς, μετὰ τὴν
ἡρώδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστου μὲν ῥω- D
μαίων ἡγεμονεύοντος, κυιντιλλίου δὲ Βάρου, κατὰ τὴν
χώραν ὄντος. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τῆς νέρωνος ἀρχῆς
ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα καθ' ἕκαστον, καὶ ὅ-
σα πρὸς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς
ὅπλοις.

Ὅπως τε τὰς περιοίκους ἐτειχίσαντο, καὶ ὡς νέ-
ρων ὑπὸ τοῖς κεστίου πλάσμασι δείσας πρὸς τὴν ὅλων,
στασιαστὴν ἐφίσησι τῷ πολέμῳ. Καὶ ὡς οὐεσπασιανὸς μετὰ τοῦ
πρεσβυτέρου τῶν παίδων εἰς τὴν Ἰουδαίων χώραν ἐνέ-
βαλεν, ὅση τε χερρόνησος ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι
σύμμαχοι συνῆψαν εἰς ὅλεθρον τὴν γαλιλαίαν. Καὶ ὡς
τὴν πόλεων αὐτοῖς, ἃς μὲν ὁλοχερῶς Καὶ κατὰ κράτος, E
ἃς δὲ ὁμολογίας ἔλαβεν, ἔνθα δὴ καὶ τὰ περὶ τὸ ῥω-
μαίων σύνταξίας ἐν πολέμοις, καὶ τὴν ἄσκησιν τῶν τα-
γμάτων, τό τε γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαφήματα, καὶ
τὴν φύσιν, καὶ ὅσα τὸ Ἰουδαίας ὄρεσι, ἔπι τε τὸ χώρας
τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς ὅσα ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ
περὶ ἑκάστην πόλιν τῶν ἀλισκομένων πάθη, μετ' ἀκρι-
βείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ὑπὲρ γὰρ τῶν ἐμαυτοῦ F
τὴ συμφορῶν ἀποκρύψομαι, μᾶλλον γε πρὸς εἰδότας
φέρειν.

Ἐπειθ' ὡς ἤδη καμνόντων Ἰουδαίοις τῶν πραγ-
μάτων, θνήσκει μὲν νέρων, διαστασιάσας δ' ὅλη
Ἱεροσολύμων ὁρμηθέντες, ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας αἰ-
θέλκεται. τά τε γνώμαται περὶ ταύτης αὐτῶν ση-
μεῖα, καὶ τὰς ὅλη ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς
ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται.
καὶ ὡς τούτου ἀποχωρήσαντος ὅλη διοικήσει τῶν ὅ- G
λων εἰς τὸν ἄγυπτον, ἐστασιάθη τὰ Ἰουδαίων, ὅ-
πως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τού-
των πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. καὶ ὡς ἄρας ἀπὸ τῆς αἰ-
γύπτου τίτος, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅ-

conceſſa infirmioribus neque ſcientibus licentia ſcribendi res à principibus geſtas. Honoratur itaque apud nos hiſtoriæ veritas, quę a Græcis negligitur. Ab origine quidem Iudæos repetere, qui fuerint, quóve pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, quáſque regiones errando peragrauerint, & quas vel quoties incoluerint, & quemadmodum inde migrauerint, neque huius eſſe temporis, & præterea ſuperuacaneũ exiſtimaui: quoniam multi ante me Iudęorum de maioribus huius gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quę illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum à veritate deuiarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetę noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latiùs quáque potuero diligentia referam: quę verò ętate mea ſunt antiquiora, ſummatim breuitérque percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hieroſolyma, cùm triennium ſéxque menſes eam tenuiſſet, ab Aſamonię filiis expulſus eſt. Deinde quòd eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompeiúmque traxerunt: quomodóque Herodes Antipatri filius eorum potentię finem fecerit, auxilio Soſij. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo prouinciam obtinente. Quódque bellum anno duodecimo imperij Neronis ceperit: quámque multa per Ceſtium acciderint: quantáque ad primos impetus armis Iudæi peruaſerint: quóque modo accolas permunierint: & quòd Nero propter acceptas Ceſtij ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quòd is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantúmque Romanorum exercitum ducens: quantáque manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quòd eius ciuitatum quaſdam vi ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello diſciplinam curámque rerum, & vtriuſque Galilææ ſpatia, & naturam finéſque Iudææ, necnõ & peculiarem terræ qualitatem, lacúſque & fõtes, captaúmque ciuitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celauerim, cùm ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quòd iam feſſis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperij cauſa retractus ſit: quæque ſigna de hoc ei contigerint, Romanæque mutationes: & quòd inuitus à militibus, Imperator declaratus ſit: & quòd eo diſponendę reipublicę gratia in Ægyptum digreſſo, Iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quóque modo tyrannis ſuccubuerint, eorúmque inter ſe diſcordias mouerint. Et quòd ex Ægypto Titus reuerſus, bis Iudæorum fines ingreſſus ſit: quóque modo exercitum, & quo in loco congregauerit: vel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triúmque murorum ambitum & magnitudinem, ſiue

ποῖος τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου σωπήσας, καὶ ποσάκις καὶ ὅπως ἂν τῆς στάσεως ἡ πόλις διέκειτο παντὸς
αὐτὸς, περιβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, περιβόλοις τε τῶν τειχῶν, καὶ τὰ

menſuram, & munitionem ciuitatis: & fani templíque diſpoſitionem: ad hæc arę ſpacium, menſuramque veriſſimè dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptémque luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itémque pontificis veſtes, ſanctáque templi cuiuſmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione, vel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorúmque in alienigenas humanitatem: quotiéſque Titus, ciuitatem ſimul ac templum ſeruare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes prouocauit. Diſſeram verò populi vulnera, & calamitates: quámque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec verò, aut perfugarum clades, aut captiuorum ſupplicia prætermittam: vel quemadmodum templum inuito Cæſare conflagrauerit. quámque multæ opes ſacræ flamma raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captiuitatem, vel qui ſecuitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quiſque fortunæ ſit diſtributus: & quòd Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, deuictorúmque munimina funditus eruerunt: Titus verò peragrata regione cuncta reſtituit. eiuſdémque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem à rerum ſcientibus & qui bello interfuerunt ſuſtinęam, ſtudioſis veritatis magis quàm voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula ſunt digeſta.

CAP. I.
De vaſtatione Hieroſolymæ ab Antiocho.

Ant. lib. 12. cap. 6.

CVm potentes Iudæorum inter ſe diſſiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus eſt, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quiſque grauiter ferret ſimilibus ſubiugari) Onias quidam è pontificibus poſtquam præualuit, Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem ſupplices ad Antiochum confugerunt, petentes vt ipſis ducibus in Iudæam irrumperet. Idque regi perſuaſum eſt, iampridem ſic animato. Quare cum magnis militum copiis egreſſus & ciuitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Datáque paſſim militibus prędandi licentia, ipſe & templum ſpoliauit, & quotidianæ religionis aſſiduitatẽ per annos tres, ſéxq; menſes inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptóque ab eo in Heliopolitana præfectura ſolo, ibi oppidum condidit Hieroſolymis ſimile, templúmq; ædificauit: de quibus iterum opportunè referemus. Veruntamen Antiocho neque præter ſpem deuicta ciuitas, neque populatio, neque tantę cædes ſatis fuêre: ſed intemperantia vitiorum, eorúmque memoria quæ in obſidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: vt abrogato more patrio, nec infantes ſuos circumciderent, porcóſque

Ant. lib. 12. cap. 7.

μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ὀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ ναοῦ τήν διάθεσιν. ἔτι δὲ καὶ τούτων καὶ τὸ ἔθνους τὰ μέτρα, πάσας μετ' ἀκριβείας. ἔθη τε ἑορτῶν ἐνια, καὶ τὰς ἱερὰ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἔτι δὲ καὶ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ τὸ ἀρχιερέως, καὶ οἷον λεῖ τὸ ναοῦ τὸ ἅγιον, οὐδὲν ἔτι ἀποκρυπτόμενος, ἤτε προσιθεὶς τοῖς πεφωραμένοις. ἔπειτα διέξειμι τήν τε τῶν τυράννων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τήν ῥωμαίων φιλίαν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὁσάκις πᾶσαι τήν πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἐπεθύμησαν, ὅπῃ δέξιας τοὺς σφαλέντας περιγενόμενοι τὰ πάθη τὰ δήμου, καὶ τὰ συμφορὰς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τῆς στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντες ἐάλωσαν. παραλείψω δὲ καὶ τὰς τῶν αὐτομόλων ἀτυχίας, οὐδὲ τὰς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπαγη, τήν τε ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ πρὸ ταύτης σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τήν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε αἰσχροδιδέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς οἷον ἕκαστοι τύχην διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τὰ λείψανα τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων κατεῖλον. πῶς δὲ πᾶσαν ἐπελθὼν τήν χώραν κατεσήσατο, τήν τε ἐπιφροσύνην αὐτοῦ τήν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ὕστερον μέμψεσθαι τὰ πεφωμένα, καὶ ὡς ἀτυχοῦσι τῷ πολέμῳ καταλιπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τ' ἀληθῆ ἀγαπῶσιν, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, αὐτογράφα, ποιήσομαι δὲ ταύτης τ' ἐξηγήσεως ἀρχὴν, ἐκ τῶν κεφαλαίων ἐποιησάμην.

Κεφάλαιον α'.

ΣΤάσεως τοῖς δυνατοῖς ἰουδαίων ἐμπεσούσης καθ' ὃν καιρὸν αὐτίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διεφέρετο περὶ ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἕτερον, ἡ φιλοτιμία δ' ἐκ τοῦ αὐτοῖς περὶ δυναστείας, ἐκάστῳ τῶν ἐν ἀξιώματι μὴ φέροντος τοῖς ὁμοίοις ὑποτάσσεσθαι, οἰκίας μὲν εἰς τῶν ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τῆς πόλεως τοὺς υἱοὺς τοβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς αὐτίοχον, ἱκέτευσαν αὐτοὺς ἡγεμόνα χωρῆσαι, εἰς τήν ἰουδαίαν ἐμβαλεῖν. πειθέντος δὲ βασιλέως ὡρμημένου πάλαι, καὶ μετὰ πλείστης δυνάμεως αὐτὸς ὁρμήσας, τήν τε πόλιν αἱρεῖ καθαιρέτως, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πτολεμαίῳ προσεχόντων αἰρεῖ. ταῖς τε ἁρπαγαῖς αἰσχίστως ἐπαφεὶς τοὺς στρατιώτας. αὐτὸς καὶ τ' ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν συνειλεγμένον τῶν καθ' ἡμέραν σταγιασμῶν ἔπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἕξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον διαφυγὼν, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νόμῳ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, πλὴν οὐ πάνυ καὶ

χώραν δηλώσομεν. αὐτόχω γε μὴν, ἔτι τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, οὐδ' αἱ ἁρπαγαὶ, οὐδ' ὁ τοσοῦτος φόνος ἤρκεσεν. ὑπὸ δὲ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μῆνιν ὧν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρίφη τε αὐτῷ φυλάττειν ἀσφαλίσασθαι, καὶ ὡς ὑπ-

δηθύειν τῷ θώμῳ. θεὸς ἃ πάντες μὴ ἠπείθουν, ἐσφάττοντο ὑ οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βαχχίδης ὁ πεμφθεὶς ὑπ' αὐτίοχου φεύαρχος τῇ φυσικῇ θεοσλαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ θηγγέλματα θανομίας ἐδημίαν παρέλιπεν ὑπερβολὴ, καὶ κατ' ἄνδρα τοὺς ἀξιολόγους αἰκιζόμενος, ᾗ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐπεδείκνυτο ὄψιν ἀλώσεως τῇ πόλει μίσει τῶν ὑπερβολῶν τῶν ἀδικημάτων τοὺς πάσχοντας εἰς ἀμυνὴν τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν ὁ ἀσαμωναίου τοῦ ἱερέων εἷς, ἀπὸ κώμης μωδεὶν ὄνομα, συναστρίσας μετὰ χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱεῖς ἦσαν αὐτῷ, κοπίσιν ἀναιρεῖ τὸν βαχχίδην. καὶ θαρσήσας μὴ δίσας τὸ πλῆθος τῶν φευρῶν εἰς τὰ ὄρη καταφεύγει. θεσσαλομμῶν ὑ ἀπὸ τοῦ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κάτεισι, ᾗ συμβαλὼν μάχῃ, νικᾷ τοὺς αὐτίοχου στρατηγούς, ᾗ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν ὑ ἀπὸ τῆς ἀνωφερείας εἰς δυωρεσίαν, ℭ δίκα τινὰ ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀρξας τῶν σφετέρων ἑκόντων, τελευτᾷ ἰούδας τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν παίδων καταλιπὼν τινὰ ἀρχήν. ὁ ὑ, ἐπεὶ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτίοχον ὑπελάμβανε, τάς τ' ὀπιχωρίους συνεκρότει δυνάμεις, ℭ θεὸς ῥωμαίους πρῶτος ἐποιήσατο φιλίαν, ᾗ τὸν ἐπιφανῆ πάλιν εἰς τινὰ χώραν εἰσβαλόντα, μετὰ καρτερᾶς πληγῆς ἀνεῖλεν. ἀπὸ ὑ θερμοῦ τε καταρθώματος, ὥρμησεν ὅπι τινὰ ἐν τῇ πόλει φρουρὰν, ὅπως γὰρ ἐκκέκοπτο, ᾗ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, συνωθεῖ τοὺς στρατιώτας εἰς τινὰ κάτω. τότε ὑ τῆς ἄκρεως τὸ μέρος, ἄκρα κέκληται. κυκλώσας ὑ τὸ ἱερὸν, τόν τε χῶρον ἐκάθηρε πάντα, καὶ τειχίσας, ℭ τὰ θεὸς τὰς λειτουργίας σκεύη καινὰ κατασκευάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τῶν θεστέρων μεμιασμένων, βωμόν τε ἀποδόμησεν ἕτερον, καὶ τῷ ἐναγισμῷ ἤρξατο. λαμβανούσης ὑ ἄρτι τὸ ἱερὸν κατάστημα τῆς πόλεως τελευτᾷ μὴ αὐτίοχος. κληρονόμος ὑ τῆς βασιλείας αὐτῷ, ℭ τῆς θεὸς ἰουδαίοις ἀνοχθείας, ὁ υἱὸς αὐτίοχος γίνεται. συναγαγὼν οὖν θεζῶν μυριάδας πέντε, ἱππεῖς ὑ εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας ὑ ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλῃ δίκα τῆς ἰουδαίας εἰς τινὰ ὀρεινὰ. βηθσουρὸν μὴ οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατὰ ὑ τὸν τόπον ὃς καλεῖται βηθζαχαείας, στενῆς ὔσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπλώτα μετὰ τῆς δυνάμεως. πειρ ὑ σωάψας τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτῷ, θεῖδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ θειχρύσοις θεστειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτὸν τὸν αὐτίοχον εἶ), τῶν τε ἰδίων ἐκρέχει πολὺ, ᾗ δράκοψας τὸ σίφος τῶν πολεμίων, ὅπι τὸν ἐλέφαντα διώυσεν. ἐφικέσθαι μὴ οὖν τῶ δοκοῦντος εἶ) βασιλέως, οὐχ οἷός τε ἦν δίκα τὸ ὕψος. ὁ ὑ τὸ θηεῖον ὑπὸ τινὰ γαστέρα πλήξας, ὑπικατέσεισεν ἑαυτῷ, ᾗ συντριβεὶς ἐτελεύτησε. μηδὲν πλέον δράσας τῶ μεγάλοις ὑπιβαλέσθαι, θέμενος δυκλείας ἐν δ' ὑτέρῳ τὸ ζῆν. ὁ γε μὴν κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ συνέβη ὑ εἶ) τὸν αὐτίοχον, ὐδὲν πλέον ἔωυσεν αὐ ὁ τολμήσας, τῶ δοκεῖν ἐπ' ἐλπίδι μόνῃ λαμπρεῦ κατορθώματος, ἐλέσθαι τὸν θάνατον. γίνεται ὑ ᾗ κλησὶν τὰδελφοῦ τ' ὅλης θαταξέως. καρτερῶς μὲ γὰρ ἰουδαῖοι ℭ μάχει πολλῶ διηγωνίσαντο,

A super aram immolarent. quibus omnes quidem aduersabantur, optimus verò quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidijs ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impijs obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cùm & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ vrbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritauit.

B Denique Matthias Asamonæi filius, vnus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis verò ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: commissóque prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans,

C moritur relicto Iudæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflauit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochúmque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem feruente victoria, in

D præsidia ciuitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitóque conflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgauit omnem, muróque cinxit: & vasa noua diuinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti priotibus profanatis: aràmque aliam ædificauit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix ciuitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem eius, & in Iudæos odij filius Antiochus

E hæres existit. quare coactis peditum millibus L. equitum autem propè V. millibus, LXXX. verò elephantis, montana Iudææ per partes aggreditur, & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco verò cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Iudas cum suis copijs occurrit. & priùs quàm congrederentur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turríque maxima &

F munimẽtis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus à suis procul excurrit, ruptáque hostili acie ad elephantum vsque peruenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quòd multum superemineret, minimè potuit. beluam verò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quòd magnum opus aggressus, vitam

G gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quàm vt sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælij præsagium fuit. nam fortiter quidem Iudæi diúque decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

sed à regiis secunda fortuna vsis, numeróque A
præstantibus superati sunt: multisque interfectis Iudas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolymam profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria vtensilium abiitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera verò multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Iudas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factísque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 13. cap 18.

CAP. II.
De successionib. principum à Ionatha viq; ad Aristobulum.

CVm autem successisset ei frater Ionathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautiùs se ageret, suámque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filij tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cùm ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoque vincto contra Iudæam mouit exercitum. vnde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Ionathan interfecit. Simon autem fortiter gerendis rebus intentus, Zara quidem & Ioppen, & Iamniam capit. Euertit autem & Accaron subactis præsidiis: aduersúsque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auiditatem satiare non potuit, quamuis nec Tryphonis suam quoq; operam subtrahi passus. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Iudæam opprimendúmque seruitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte verò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multísque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimáque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in conuiuio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobúsque filiis in custodiam conclusis, certos misit, vt Ioannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad ciuitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quòd iniquitas Ptolemæi cunctis esset inuisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi ciuitatem, sed à populo reiectus est, qui maturiùs Hyrcanú susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 1.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 12.

πλήθει ὑποφέροντες οἱ βασιλικοὶ, καὶ δεξιᾷ χρησάμενοι τύχῃ, κρατοῦσι. καὶ πολλῶν ἀναιρεθέντων τοὺς λοιποὺς ἔχων Ἰούδας, εἰς τὴν γοργηπικὴν ἐπαρχίαν φεύγει. Ἀντίοχος δὲ παρελθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ καθίσας ὀλίγας ἡμέρας ἐν αὐτῇ, κατὰ φάσιν τῆς ὄπτησείων ἀπαιτήσαι, καταλιπὼν μὲν φρουρὰν, ὅσην ἀποχρήσειν ὑπελάμβανε, τὴν δὲ λοιπὴν δύναμιν ἀπαγαγὼν, χειμερεύσαι εἰς τὴν συρίαν. B
Θεὸς δὲ τὴν ὑποχώρησιν τὸ βασιλέως, Ἰούδας ἐπῆρε μει. προσγλομένων δ' ἐκ τῶν ἐθνῶν πολλῶν, καὶ τοὺς ἡσσηθέντας ἐκ τῆς μάχης ὑπομογήσας, κατὰ κώμην ἀπέδωσαν συμβάλλει τοῖς ἀντιόχου στρατηγοῖς, καὶ φανεὶς ἄνισος καὶ τὴν μάχην, πολλούς τε τῶν πολεμίων ἀπέκτεινας, ἀναιρεῖται. Ἐπ' ἡμέρας ὀλίγας ὁ ἀδελφὸς αὐτὸ ἰωάννης ὑπεβαλόθεις ὑπὸ τῶν ἀντιόχου φρουρῶν.

Κεφάλαιον β'.

C

ΔΙαδεξάμενος δὲ τὸν ὁ ἀδελφὸς ἰωνάθης, τά τε ἄλλα θεὸς τοὺς ὑπηκόους, καὶ δι' φυλακῆς ἦγεν ἑαυτὸν, καὶ τῇ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν ἀρχὴν ἐκρατύνατο. θεός τε τὸν ἀντιόχου παῖδα διαλλαγὰς ἐποίησατο. ὁ μὲν τι τούτων ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. ξύφων γὰρ ὁ τύραννος ὑπίτροπος μὲν ὢν τὸ ἀντιόχου παιδὸς, ὑπεβουλεύων δ' αὐτῷ ἐκ θεόθεν ὑποσκάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτὸ πειρώμενος, ἥκοντα τὸν ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ὑπὲ ἰουδαίαν στρατεύει. εἶτ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ τὸ σίμωνος, ὃς ἦν ἀδελφὸς τὸ ἰωνάθου, καὶ πρὸς τὴν ἥτταν ὠργισμένος, κτείνει τὸν ἰωνάθην. σίμων δὲ γενναίως ἀφηγούμενος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν ζαρά τε καὶ ἰόππην, καὶ ἰάμνιαν τὴν πρόσοικον, κατέσκαψε δὲ καὶ τὴν ἀκραν τὴν φρουρῶν κρατήσας. αὖθις δὲ γίνεται καὶ ἀντίοχῳ σύμμαχος κατὰ ξύφωνος, ὃν ἐν δίκῃ πρὸ τῆς ὑπὲ μήδους στρατιᾶς, ἐπελόρκει. ἀλλ' ἐκ ἐδυσώπησε τὴν τὸ βασιλέως πλεονεξίαν συνεξελὼν ξύφωνα. μετ' ὀλίγον δὲ ἀντίοχος κενδεβαῖον τὸν αὐτῷ στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως δηϊώσαντα τὴν ἰουδαίαν ἀπέπεμψε, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ γεραιὸς ὢν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο τὸ πολέμου, τοὺς μὲν ἰδίους υἱεῖς ἐπ' αὐτὸν μετὰ τῶν ἐρρωμένεστάτων πρεσβύτερον ἐκπέμπει, αὐτὸς δὲ μένειαν τῆς δυνάμεως ἀναλαβών, ἐπήει κατ' ἄλλο μέρος. πολλοὺς δὲ πολλαχῇ καὶ τοῖς ὄρεσι πρόλοχίσας, πάσας κρατεῖ τὰς ὑπβουλάς. καὶ νικήσας λαμπρῶς, ἀρχιερεὺς ὑποδείκνυται, καὶ τὸ μακεδόνων ὑπερατείας, μετ' ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἰουδαίοις ἀπαλλάττει. ἀνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ὑπεβληθεὶς εἰ συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου τὸ γαμβρεῦ, ὃς αὐτὸ τὴν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐν καθείρξας, ὑπὲ τὸν τρίτον ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοῖς ἀναιρήσοντας ἔπεμψε. φθάνουσι δὲ τὴν ἔφοδον ὁ νεανίσκος ὠδαγμένος εἰς τὴν πόλιν ἠπείγετο, πλεῖσον τοῦ λαῷ πεποιθὼς, κατά τε μήμην τῶν πατρώων κατορθωμάτων, καὶ μίσος τῆς πτολεμαίου παρανομίας. ὥρμησε δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὴν ὑπὸ τὸ δήμου ταχέως δεδειγμένων ἤδη τ ὑρκανόν.

Ὁ

κὴ ὁ μὲν, ὥσθ' ἅμα τὸ δεῖμα ἀνεχώρησεν, ὅπῃ τι τῆς A
ἱερᾶς ἐχομένου ἐρυμάτων, ὃ δαγὼν καλεῖται.
κομισάμενος ἢ τιμὴν πατρῴαν ἀρχιερωσύνης ὑρκα-
νὸς, καὶ θύσας τῷ θεῷ, μετὰ τάχους ὅπῃ πτολε-
μαῖον ὥρμησε τιμωρήσων τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ἀδελ-
φοῖς. ὡς δὲ βαλὼν ἢ τὰ φρούρια, τὰ μὲν ἄλλα
κρείττων ἦν, ἡττᾶτο ἢ δικαίου πάθους. ὁ γὰρ πτο-
λεμαῖος ὁπότε καταπονοῖτο τὸν τε μητέρα καὶ τοὺς ἀ-
δελφοὺς αὐτοῦ θεωμένους ὅπῃ τῶν τείχους εἰς δύσ- B
νοπτον ἀνίζετο, καὶ δακρημωρεῖν εἰ μὴ θᾶττον
ἀπαναχάμψειε διαπειλεῖ. ὡς ἂ τὸν μὲν ὑρκανὸν
ὀργῆς πλείων οἶκτος εἰσῄει, καὶ δέος. ἡ ἢ μήτηρ, ὑ-
δὲν ἔτι ὡς τὰς αἰτίας, ἔτι ὡς τὸν ἀπειλου-
μένον αὐτῇ θάνατον ἐνδιδοῦσα, χεῖρας ὤρεγε, καὶ
κατικετεύοντα τὸν παῖδα, μὴ ὡς τὸ αὐτῆς ὕβρεως
ὑπερβαλέσθαι, φείσασθαι τῶν δυσεβοῦς, ὡς αὐ-
τῇ γε κρείττονα τὸν ἐκ πτολεμαίου θάνατον ἀθανα- C
σίας ἕξῃ, δίδοντος δίκας ἐφ' οἷς εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν
παρῳκήσατο. ὁ ἢ ἰωάννης, ὁπότε μὲν ἐνθυμηθείη
τὸ ὠθάσημα τῆς μητρὸς, καὶ κατακούσειε τῆς ἱκε-
σίας, ὥρμητο ὡς βάλλειν. ἐπειδὰν ἢ καθίδοι
τυπτομένην τε καὶ σπαρασσομένην, ἐθηλύνετο, καὶ τῷ
πάθους ὅλος ἦν. τριβομένης δὲ δὴ ταῦτα τὰ πο-
λιορκίας, ἐπέσῃ τὸ ἀργὸν ἔτος, ὃ κατὰ ἑβδομάδα ἀρ-
γεῖται ὥδε ἰουδαίοις ὁμοίως ταῖς ἑβδομάσιν ἡμέ- D
ραις. κἂν τούτῳ πτολεμαῖος ἀνῃθεὶς τῆς πολιορκίας
ἀναιρεῖ τοὺς ἀδελφοὺς ἰωάννου σὺν τῇ μητρὶ, καὶ φεύ-
γει ὡς ζενώνα τὸν ὀνομαζόμενον κοτυλᾶν, φιλα-
δελφείας δὲ ἦν τύραννος. ἀντίοχος ἢ κατ' ὀργὴν
ὧν τοῦ σίμωνος ἔπαθε, στρατεύσας εἰς τὴν ἰουδαίαν,
ἐπολιόρκει τὸν ὑρκανὸν ὡς καθεζόμενος τῆς ἱερο-
λύμοις. ὁ ἢ τὸν δαυίδου τάφον ἀνοίξας, ὃς δὴ πλου-
σιώτατος βασιλέων ἐγένετο, καὶ ἀπελόμενος ὡς ἐκ E
χίλια τάλαντα χρημάτων, τόν τε ἀντίοχον ἀπανί-
σησι τῆς πολιορκίας πείσας ζιακοσίοις τάλαντοις,
καὶ δὴ καὶ ξενοτροφεῖν ὡρῶτος ἰουδαίων ἐκ τῆς περιου-
σίας ἤρξατο. αὖθις γε μὴν ὡς ἀντίοχος ὅπῃ μήδοις
στρατεύσας, καιρὸν ἀμωμήτου αὐτῷ παρεῖχεν, εὐθέως
ὥρμησεν ὅπῃ τὰς ἐν συρίᾳ πόλεις κενὰς, ὅπερ ἦν,
ὑπολαμβάνων εὑρήσειν τῶν μαχιμωτέρων. μεδά-
βων μὲν οὖν καὶ σαμαίαν ἅμα τοῖς πλησίον, ἔτι ἢ F
σίκιμα ἐκ ζαριζὶν, αὐτὸς αἱρεῖ, πρὸς αἷς τὸ χου-
θαῖον ἔθνος οἳ περιῴκουν τὸ εἰκαθὲν τῶν ἐν ἱερο-
λύμοις ἱερόν. αἱρεῖ ἢ καὶ τῆς ἰουδαίας ἄλλας τε ἐκ ὀ-
λίγας, καὶ δωρεὰν ἐκ μάρισαν. προελθὼν ἢ ἐκ
μέχρι σαμαρείας, ἔνθα νῦν ὅτι σεβαστὴ πόλις
ὑφ' ἡρώδου κτισθεῖσα τῷ βασιλέως, καὶ πάντοθεν
αὐτὴν ὑποτειχίσας, τοὺς ἰδίους ἐπέστησε τῇ πο-
λιορκίᾳ, ἀνιστόβουλον ἐκ ἀντίγονον. ὧν οὐδὲν
ἀνιέντων, λιμοῦ μὲν εἰς τοσοῦτον προῆλθον οἱ κα- G
τὰ τὴν πόλιν, ὡς ἅψασθαι καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐ-
πεκαλοῦντο ἢ βοηθὸν, ἀντίοχον τὸν ὀνομαζόμενον ἀσε-
βέστατον. κἀκεῖνος ἑτοίμως ὑπακούσας, ὑπὸ τῶν πρὸ
ἀνιστόβουλον ἡττᾶται. καὶ ὁ μὲν, μέχρι σκυθοπόλεως
διωχθεὶς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ἐκφεύγει. οἱ δὲ ὅπῃ
τὴν σαμαρείας ὑποστρέψαντες, τό, τε πλῆθος πάλιν εἰς τὸ
τεῖχος συγκλείουσι, καὶ τὴν πόλιν ἑλόντες, αὐτὴν
τε καθασκάπτουσι, καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξωσθρα-

& is quidem statim recessit in quoddam vltra
Hierichunta castellum, quod Dagon vocatur.
Hyrcanus autem paternum honorem pontifi-
cis assecutus, postquam Deo sacrificia reddi-
dit, velociter Ptolemæum petit & matri simul
& fratribus adiumento futurus: castellúmque
aggressus, aliis quidem rebus superior erat,
iusto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim
quoties premeretur, matrem eius fratrésque
in murum productos, palàm vt possent con-
spici, verberabat: eosdemque præcipitandos,
nisi quàm primùm recederet, minabatur. Vn-
de Hyrcanum quidem plus timor ac misericor-
dia, quàm iracundia commouebat. Mater verò
eius nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur,
ne vel suis fractus iniuriis, parceret impio: siquidem ipsa sibi mortem à Ptolemæo pro-
positam immortalitate duceret meliorem,
dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum
suam contra fas admisisset, expenderet. Ioannes autem nunc obstinationem matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendum impellebatur: modò verberari eam lacerarique conspiciens, effœminabatur: totúsque plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatus annus aduenit: quem septimo quoque circuitu redeuntem, apud Iudæos cessare moris est, exemplo septimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiem nactus, fratribus Ioannis vnà cum matre occisis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibíque assidens Hierosolymis, Hyrcanum obsidebat. Ille autem patefacto sepulchro Dauid, qui regum ditissimus fuerat, ablatísque inde pecuniæ plus quàm tribus millibus talentorum, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primúsque Iudæorũ priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rursúsque tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei vindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus esse ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorum gentem, adiacentia fano loca incolentium, ad exemplum eius, quod est Hierosolymis, ædificato. Cœpit autem & Idumææ non paucas alias ciuitates, & præterea Dorcon, & Marisa. In Samariam verò vsque progressus, vbi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filiósque suos Aristobulum & Antigonum obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra ciuitatem venerunt, vt etiam insuetam carnem cogerétur attingere. Igitur Antiochum adiutorem sibi aduocant, Spondium cognominatum. qui cùm prompta eis voluntate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. & ille quidem ad Scythopolim vsque persequentibus eum, memoratis fratribus effugit: hi verò in Samariam reuersi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruũt: & habitatores eius

Ant. lib. 13. cap. 15.

Ant lib. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prosperè autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim vsque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

CAP. III. De Aristobulo. Antigono, Iuda Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Ioannis & filiorum eius inuidia seditionem gentilium cōcitauit, multique aduersus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquum verò tempus Ioannes cùm fortunatissimè viueret, & optimè rebus per annos xxx. & tres administratis, & quinq; filiis relictis moritur: vir planè beatissimus, & qui nullā dedisset occasionem, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Denique tria vel maximè præcipua solus habebat. nā & gētis princeps, & pōtifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, vt futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filiis suis, quòd rerum domini permansuri non essent, præuidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantúmque à paterna felicitate diuerterint. Patre nanque mortuo maior Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta vno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem verò à se secundum Antigonum (nanque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matrem-que itidem colligauit, autam aliquid de potestate contendere. nanque hanc rerum dominam Ioannes reliquerat. Eóque crudelitatis processit, vt vinctam fame necarer. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persoluit, quem plurimum amabat, quémque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque liuore fingi arbitraretur. Sed cùm Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore vt aduersa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus verò circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orādum quàm maximè petiuit, plúsque in honorē fratris ascēdit ornatus. Túmque delatores nequissimi regem adeūtes, & armorum pompam, & Antigoni arrogātiam priuata fortuna maiorem esse criminabātur: quódque maxima caterua stipatus, vt illum interficeret eò venisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & vt incerta præcaueret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire iubet. Ipse autem iacebat in castello, Bari antè,

Ant. lib. 13. cap. 18.

πολίσαντο. προχωρούντων δὲ τῷ κατορθώμασιν, οὐ ὁρμὴν ἀπέψυχεν, ἀλλὰ προελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς Σκυθοπόλεως, ταύτην τε κατέδραμον, καὶ τὸν ἐντὸς καρμήλου τὸν ὅλον χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

Κεφάλαιον γ'.

ΠΡὸς δὲ τὰς Ἀριστοβούλου ἀπέβη τε ἰωάννῃ, καὶ τῷ ἀδελφῶν, φθόνος ἐγείρει σάσιν τῷ ὄχλῳ, καὶ πολλοὶ κατ' αὐτῶν συνελθόντες, ἐπὶ ἡρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττῶντο. τὸ λοιπὸν δὲ ἐπὶ βίου ἐν διαμονίᾳ ἰωάννης, καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν κάλλιστα διοικήσας, ἐν ἔτεσιν ὅλοις καὶ ἑξήκοντα ἔπεσιν, ὃν πέντε ἡμέραι τελευτᾷ, μακαριώτατος ὄντως καὶ κατὰ μηδὲν ἐάσας ἐφ' ἑαυτῷ μεμφθῆναι τὴν τύχην. ἕνα γοῦν τὰ κρείττω δύο μόνος ἔσχε, τὴν τε ἀρχὴν τοῦ ἔθνους, καὶ ἀρχιερωσύνην, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τῶν μελλόντων ἀγνοεῖν. ὃς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ δέξαιντο κύριοι τῶν πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τῆς παρῴας διαμονίας ἀπέκλιναν. μετὰ γὰρ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὴν ἀρχὴν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, διεπίθετο μὲν διάδημα πρῶτος, μετὰ τετρακοσιοστὸν καὶ ἑβδομηκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἀφ' ἧς μὲν ἔτη ἑξῆς, ἐξ ἃ κατῴκησεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπαλλαγὴς τῆς ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τῷ γὰρ ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν αἰτήσονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἦν μὲν ἰσοτίμως, τοὺς δ' ἄλλους εἱρκτοῖσι δήσας, δεσμεῖ τε καὶ τὴν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τῆς ἀρχῆς. ταύτην γὰρ δὴ κυρίαν τῶν ὅλων ὁ ἰωάννης ἀπολελοίπει. καὶ μέχρι τοσαύτης ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι διεμηχανήσατο. προσέρχεται δὲ αὐτὸν ἡ τύχη εἰς τὸν ἀδελφὸν αἰτήσονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τῆς βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ καὶ τοῦτον ἐν δεσμοῖς, ὡς οἱ πονηροὶ τῷ κατὰ τὸ βασίλειον ἐπεισεδύσαντο. τὰ μὲν δὴ πρῶτα διπλῆς ἔσχε τοῖς λεγομένοις ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, καὶ διὰ φθόνῳ τὰ πολλὰ τῷ λογοποιημένων. ὡς δ' ὁ αἰτήσονος λαμπρὸς ἀπὸ τῆς στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοποιεῖσθαι πάτριον τῷ θεῷ, συνέβη μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρήσασθαι τὸν ἀριστόβουλον. τὸν δ' αἰτήσονον, ὅτι τάχει τῆς ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μὴ τῷ περὶ αὐτὸν ὁπλιτῷ, ὡς ἐκὼν μάλιστα κεκοσμημένον προσκωπᾶσαι τὸ πλέον ἀπὸ τάδελφοῦ. καὶ οὕτω προσιόντες οἱ πονηροὶ τοῦ βασιλεῖ τὸν τε πομπὸν τῷ ὁπλιτῷ ἐδήλουν, καὶ τὸ φρόνημα τοῦ αἰτήσονου, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε παρεὶς μετὰ μείζονος συντάγματος αἱρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέχεσθαι τιμὴν μόνον ἐν βασιλείας ἔχειν, παρὸν αὐτὸν καθαρχεῖν. τούτοις δὴ μικρὸν ἄκων ὁ ἀριστόβουλος, καὶ προνοῶν τῆς μηδ' ὑποπτεύων φανερὸς γενέσθαι, καὶ προσφαλὴς πρὸς τὸν ἀδελφὸν, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἔν τινι τῶν ὑπογαίων ἀλαμπεῖ. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βάρει πρότερον καλουμένῃ, αὖθις

αὖθις δ' ἀντωνία μετονομασθείση, προστάξας μόπλου μὴ ἀπέχεσθαι, κτείνειν ἢ τὸν ἀντίγονον, εἰ μετὰ ὅπλων προσοίοι. καὶ πρὸς αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς προσιοῦντας ἄοπλον ἐλθεῖν. πρὸς τοῦτο πάνυ πανούργως ἡ βασίλισσα συνεβάσετο μετὰ τῶν ὑπηβόλων. τοὺς γὰρ πεμφθέντας πείθουσι τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν ἢ πρὸς τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατασκευασμένα κάλλιστα, δεῖ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ γαλιλαίᾳ, δεῖ μὴ τὴν ἀθένειαν αὐτὸς ὑπιδεῖν ἔκπαλαι κωλυθείη. νυνὶ δ' ἐπεὶ μὴ χωρίζεσθαι μέλλοις, θεάσαι αὐ ἥδιστά σε ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος, ἐπῆρε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ δόξαν μηδὲν ὑποπτεύειν πονηρόν, ἐχώρει μετὰ τῶν ὅπλων ὡς πρὸς ὑπόδειξιν. γλώμωνος ἤ τις τῶν σκοτεινῶν παρῆλθον, ἣ στράτωνος καλεῖτο πύργος, ὑπὸ τῶν σωματοφυλάκων ἀναρρεῖται, βέβαιον δὲ τοῦδε δείξας, ὅτι πᾶσαν δύνοιαν μὴ φύσιν, κόπτει δεδιὼς μὴ, μὴ ὑδὲν ὅτι τῶν ἀγαθῶν παθῶν ἰσχύειν, ὁ τῷ φθόνῳ μέχει παντὸς αἰτίχει. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τούτῳ καὶ ἰούδαν; ἐσσαῖος ἦν γένος, ὃν ἔστιν ὅτι πᾶσας ἡ ψεύδεις ἐν προαγγέλμασιν. ὃς ἐπειδὴ μὴ τότε τὸν ἀντίγονον ἐθεάσατο παιδόντα δεδὶ τοῦ ἱεροῦ, πρὸς τοὺς γνωρίμους ἀνέκραγεν, ἦσαν δ' ὡς ὀλίγοι παρεδρεύοντες αὐτῷ τῶν μαθητῶν, παπαῖ, νυνὶ ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θανεῖν, ὅτι μοι προτέθνηκεν ἡ ἀλήθεια, καί τι τῶν ὑπ' ἐμοῦ προφρηθέντων διέψευσται. ζῇ δὲ ἀντίγονος ἐτῶν σήμερον ὀφείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτῷ πρὸς σφαγὴν, στράτωνος πύργος εἵρητο. μὴ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσίων σταδίων ἐντεῦθεν ὄζει, ὧραι δ' ἦσαν ἤδη τέσσαρες, ὅδε δὴ χρόνος ἐπρεσεύει τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰπὼν, σκυθρωπὸς ὑπὸ σωφροσύνης ὁ γέρων διεκαρτέρει, ἐπ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντίγονος ἠγγέλλετο καὶ τὸ ὑπόγαιον χωρίον, ὃ δὴ μὴ αὐτὸ στράτωνος ἐκαλεῖτο πύργος, ὁμωνύμως τῇ ὠδαλίᾳ καισαρείᾳ. τοῦτο γοῦν τὸ μάντευμα διέσαξεν. ἀριστοβούλῳ γε μὴν δύθις ἡ τῶν μύσους μεταμέλεια, νόσον ἐνεπίπτει. μὴ πρὸς ἐννοίας τοῦ φόνου τὴν ψυχὴν ἔχων ἀεὶ ταραγμῷ, συνετήκετο, μέχρι τῶν αὐλάγχνων ὑπ' ἀκράτου δ' λύπης ἀπαρτεμισθέντων, ἀθρόον αἷμα ἀναβάλλει. τοῦτο τὶς τῶν πρὸς τῇ θεραπεῖα παίδων ἐκφέρων, δ' αμονίᾳ προνοίᾳ σφάλλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἔσφαζε, καὶ φαινομένοις ἔτι τοῖς ὑπὸ τοῦ φόνου αἱμοις τὸ αἷμα τοῦ κτείναντος ἐπεξέχεεν. ἤρθη δ' δύθις οἰμωγὴ τῶν θεασαμένων, ὥσπερ ὑπόπτης τοῦ παιδὸς ἐκεῖ ὑπακατασφάσαντος τὸ αἷμα. τῆς δ' βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐπυνθάνετο, μὴ μηδενὸς ἕλκοντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐκέκευστο μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπειλοῦντι καὶ διαζομένῳ, ταληθὲς εἶπον. ὁ δὲ τοῖς τε ὀφθαλμοῖς ἐμπλησι δακρύων, μὴ γονάτας ὅσον οὐ αὐτῷ δυνάμις, εἶπεν, ἵν' ἄρα θεοῦ μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον, ἀλλὰ μὴ ταχεῖα μέτεισι δίκη φόνου συγγνώμης. μέχρι ποῦ μοι σῶμα ἀναιδέστατον τοῦ ἀδελφοῦ μὴ μητρὶ κατάπεκτον ψυχὴν καθέξεις; μέχρι ποῦ δ' αὐτὸς ὑπαιτίου κατὰ μέρος τοὺμὸν αἷμα; λαβέσθαι ἀθρόον τοῦτο,

A pòst autem Antonia cognominato: & vt inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis aditet: necnon & ipsi Antigono qui præciperent misit, vt inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. nanque his qui ad eum missi fuerant persuadet, vt mandata quidem regis taceant, dicant verò Antigono, quòd frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilæa ornatúmque bellicum fabricasse: quæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cùm alibi discussurus sit libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne quid enim malè suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed vbi ad obscurum transitum, qui Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, à satellitibus interemptus est: certúmque documentum præbuit, omnem beneuolentiam iúsque naturæ calumniis cedere, nullámque optimatum affectionem tantum valere, vt inuidiæ perpetuò possit obsistere. In hoc autem etiam Iudam quis non rectè miretur? Essæus erat genere, qui nunquam diuinando aberrauit, neque mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox vt eum vidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autem discipulos siue consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearúmque prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci eius apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum interuallo distat. Horæ verò diei sunt quatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo pòst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod vatem fefellit. At verò Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingraueſcit: semperque facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscera laceratis subitò sanguinem vomeret. Hunc ergo vnus è seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & vbi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Vlulatu autem eorum qui id conspexerant continuò sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causámque requirebat: & cùm eam prodere nullus auderet, ad reſciendum magis ardebat. ad extremum verò minitanti, vímque adhibenti, verùm quod erat indicauerunt: atque ille cum lacrymis oppleſſet oculos, quantúmque poterat ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certè non erat, vt maximum Dei lumen facta mea nefaria laterent. nam citò me vltrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quàm diu ô corpus improbũ fratri matríque damnatam animam detinebis? quàm diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant

neque iam meorum viscerum inferias fortuna derideat. His dictis illicò moritur, cùm nō plus anno regnasset. Vxor verò fratre eius vinculis dissolutis regem constituit Alexandrum, qui ætate maior erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem priuata vita contētum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qui oppidum Asochin ceperat, & multos quidem peremit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea verò quàm ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum quæ trans Iordanem sita erant, vbi pretiosissima quæque bonorum Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentè superueniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorúmque ferè decem millia interficit. Verùm Alexander receptis post cladem viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itémque Anthedonem, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerunque epulæ seditiones accendunt, nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Iudæorum gente discordiam. Cæsis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibique Galaaditis ac Moabitis subactis, tributóque his imposito, ad Amathunta regressus est. Cúmque Theodorum metus eius secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum qui locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupauerat, captus insidiis totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atque obtritum multitudine camelorum. Ipse verò elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad nouarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisque præliis non minus quinquaginta millibus Iudæorum per sex annos interfecit, nequaquā tamen victoriis iactabatur, quoniam regni sui vires consumeret. Vnde armis omissis, sermone placido cum subiectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam eius morúmque varietatem intantum oderant, vt percontanti, quónā pacto eos sedare posset: dicerent, si moreretur. nam vix etiā mortuo daturos veniā, qui tam multa sceleratè fecisset. simul etiā Demetrij auxilium, cui cognomen Acæro, accersiuerunt. qui cùm his maiorum præmiorum spe facilè paruisset, veniísétque cum exercitu, miscentur auxiliis eius Iudęi circa Sichimam. Vtrosque tamen Alexander mille quidem equitibus, sex autē peditum mercenariorum millibus excepit, cū haberet rex Iudęis quoque propè ad decem millia bene sibi cupientium, aduersę autem partis essent equitū tria millia, peditumq;

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μηκέτι ταῖς ἐκ τῆς ἐμῆς σαρκὸς σπλάγχνων χοαῖς ἐπεγερθείη τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, δ' θεὸς τελευτᾷ, βασιλεύσας ὑ πλεῖον ἐνιαυτόν. λύσασα δ' ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν ἐ κατ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα δοκοῦντα. ὁ δ' παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δ' καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα πραγμάτων εἶχε. γίνεται δ' αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν λαὸν ὀργισθέντα πολεμίων συμβολή, πόλιν ἀσωχὶν ἡρηκότα, ἐν πολλοῖς μὲν ἀνεῖλε τῶν πολεμίων, ἡ δ' νίκη πρὸς πόλεμον ἔρρεψεν. ἐπεὶ δ' ἐξ ὑπὸ τῆς μητρὸς πλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, Ἀλέξανδρος γαδάρων τε πολιορκίᾳ κρατεῖ, ἐν ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἔρυμα τῆς πρὸς Ἰορδάνην, τὰ πλούσια δ' τῆς Θεοδώρου τοῦ ζηνώνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δ' ἐξαίφνης ὁ Θεόδωρος, τά τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ὑποσκελὴς αἱρεῖ, τῆς τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δ' ἐπάνω τῆς πληγῆς Ἀλέξανδρος, ἐν τραπόμενος εἰς τὰ ὠμαλίαν, αἱρεῖ ῥάφειαν τε ἐν γάζαν, ἐν Ἀνθηδόνα τὰ αὖθις ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀγειπτιάδα ὀνομασθεῖσαν. ἐξανδραποδισαμένῳ δ' ταύτας, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς ὑποχίαις αὐτῷ στάσις ἔπεται. ἐν ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γίνεσθαι τῆς ὀνομαζομένης, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι ἐν κίλικες ἦσαν, σύεσις γὰρ ἂν ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὸ ἔμφυτον αὐτῷ πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δ' τῆς ἐπανάστασιν ὑπὲρ ὀκτακισχίλιους ἀφανίας ἦγετο. καὶ τούτῳ ἑλὼν, γαλααδίτας τε ἐν μωαβίτας, φόρον τε αὐτοῖς ὑπέταξε, ἀνέστρεψεν ὀπὶ ἀμαθοῦντα. Θεοδώρου δ' πρὸς τὰς δυσφορίας αὐτὸ καταπλαγήτος, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἔπειτα συμβαλὼν ὀβόδῃ τῷ ἀράβων βασιλεῖ προλοχήσαντι κατὰ τὸν γαυλανίτιν, ἐπέδρας αὐτῷ γενομένης, πεῖσαν ὑποβάλλει τὸν στρατιὰ σωωσθεῖσαν κατὰ βαθείας φάραγγος, ἐν πλήθει καμήλων συστειβεῖσαν. διαφυγὼν δ' αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τ' συμφορᾶς πάλαι μισοῦντι τὸ ἔθνος πρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δ' ἐν τότε κρείττων, ἐ μάχας ἐπαλλήλοις ἐκ ἐλαττον πεντακισμυρίοις Ἰουδαίων ἀνεῖλεν ἐν ἓξ ἔτεσιν. οὐ μὴν ὑπεφαίνετό γε ταῖς νίκαις τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀνιλίσκων, ὥς τε παυσάμενος τῆς ὅπλων λόγοις ἐπεχείρει διαλύεσθαι πρὸς τοὺς ὑποτεταγμένους. οἱ δ' μᾶλλον ἐμίσουν τὸν μετάνοιαν αὐτοῦ, ἐ τὸ τρόπου τὸ ἀνώμαλον. πιστευόμενόν τε τὸ ἄπιστον, ἐν ἀεὶ ποιήσας κατασείειν αὐτούς, ἀποθανεῖν ἔλεγον. νεκρὸς γὰρ ἀεὶ διαλλαγὴν μόλις τοσαύτα δράσαντι. ἅμα δ' ἐ τὸν δικαίως ὑπολυθέντα δημότιον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δ' ὑπακούσαντος κατ' ἐλπίδα μειζόνων, ἐν μετὰ στρατιᾶς ἥκοντος, συνέμισγον οἱ Ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ὡσὶ σίκιμα. δέχεται δ' ἑκατέρους Ἀλέξανδρος, ἱππεῦσι μὲν, χιλίοις, μισθοφόροις δ' πεζοῖς ὀκτακισχιλίοις. παρῆν δ' αὐτῷ, ἐν τὸ δίνοσον Ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίους. τῆς δ' ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν ξιχίλιοι, πεζῶν δ',

μύριοι

μύριοι τετρακισχίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διαπρύσσοντες οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τοὺς παρ' ἀλλήλοις ἀποστάτων. δημήτριος μὲν, τοὺς ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. ἀλέξανδρος δ', τοὺς ἅμα δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' οὔτε οἱ ἰουδαῖοι θυμῷ, ἔθ' οἱ ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, διακεινόντο ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατεῖ δ' τῇ μάχῃ δημήτριος, καίπερ πολλὰ τοῦ ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. χωρεῖ δ' τὸ τέλος τῆς συντάξεως, οὐδὲ δόξαν ἀμφοτέροις. ὅτε γὰρ δημητρίῳ παρέμειναν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς ἀλεξάνδρῳ συνεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. ταύτῃ τοὺ ῥοπὴ ἀνέκλινε δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὴ ἀξιόμαχον εἶ πάλιν ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν δ' καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. οὐ μὴν τόγε λοιπὸν πλῆθος ἀναχωρησάντων τοῦ συμμάχων, κατέθεντο τὰς διαφοράς. συνεχὴς δ' συνὼς ἀλέξανδρον ἦν αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλείστους ἀπέκτεινας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς βεμέσελιν πόλιν. καὶ ταύτην καταστρεψάμενος, αἰχμαλώτους ἀπήγαγε εἰς ἱεροσόλυμα. συνῆκται δ' αὐτοῦ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὰ δ' ὠμότητος. τοῦ γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκτακοσίους ἀνασταυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέσφαξε ταῖς ὄψεσι. καὶ ταῦτα πίνων καὶ συγκατακείμενος ταῖς παλλακίσιν ἀφεώρα. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τὸν δῆμον, ὡς τε τῆς ἀποστασιασῶν κατὰ τὴν ὑπάρχουσαν νύκτα, φυγεῖν ὀκτακισχίλιους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος δ' φυγῆς ὁ ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὀφὲ Ꞓ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ ποήσας, ἀνέπαυσατο τοῦ ὅπλων.

A millia quadraginta. Et priusquam veniretur ad manus, intercedentibus nunciis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Iudæos qui Demetrium sequerentur, obtemperaturos sibi sperantes. Sed cùm neque Iudæi sacramenta, neque fidem Græci contemnerent, armis iam comminus decernebant. Superátque prælio Demetrius, quamuis Alexandri mercenarij multa & animosè & B fortiter gessissent. Euentus autem pugnæ præter spem cedit vtrique. nam neque hi qui Demetrium accinerant, in partibus victoris permanserunt: & immutatæ fortunæ misericordia, sex Iudæorum millia se ad Alexandrum, qui in montes effugerat, contulerunt. Huius inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: sed Alexandrum iam quidem collectis viribus prælio sufficere ratus, omnem verò gentem ad eum transire existimans, mox inde digressus est. non tamen reliqua multitudo ob abiectum auxiliorum simultates deposuit: bello autem assiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisque interfectis cæteros in Bemesselim ciuitatem compulit, eáque subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verùm immoderata fecit iracundia, vt crudelitas eius ad impietatem vsque procederet. Octingentis enim captiuorum in media ciuitate crucifixis, mulieres earúmque filios in conspectu matrum necauit, atque hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autem populum terror inuasit, vt etiam diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominum extra totam Iudæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cùm eiusmodi factis tandem ægréque regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

E

Κεφάλαιον δ'.

CAP. IV. De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, déque Alexandra & Hyrcano.

Κλῆτας δ' αὖτ' πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ καὶ διονύσιος ὀπληθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὤν, τελευταῖος δ' τοῦ ἀπὸ σελεύκου. τοῦτον γὰρ δείσας, στρατεύεσθαι ὅπι τοὺς ἄραβας ὥρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς ἀντιπατρίδος παροδείου, καὶ τοῦ ἰόππης ἀγκαλῶν διαφορᾶν φάραγγι βαθείᾳ. F πρὸ δ' τῆς ζάφεσυ, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνοις πύργοις ἐνετείχισατο, τὰς διόδους ἐμβολὰς ἀποφράττων. οὐ μὴν εἴρξαί γε τὸν ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπρήσας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸν ζάφεσυν χώσας, διήλασε μετὰ τῆς δυνάμεως. θέμενος δ' ἐν δευτέρῳ τῷ πρὸς τὸν κωλύσαντα ἄμυναν δύθις ὅπι τοὺς ἄραβας ἦει. τοῦ δ' ὁ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χρησιμώτερα τῆς χώρας πρὸς τὴν G μάχην, ἔπειτα τὸν ἵππον ἐξάφνης ὑπισρέψας, μυρία δ' ἐν ἀριθμὸν, ἀτάκτοις ὑπιππεῖ τοῖς πρὸ τὸν ἀντίοχον. καρτερᾶς δ' μάχης γενομένης, ἕως μὲν πρωΐ τὸν ἀντίοχος ἀντεῖχεν ἡ δυνάμεις αὐτοῦ. καὶ περ αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἀράβων φονευόμενοι, πεσόντος δ', καὶ γὰρ προκινδυνεύων ἀεὶ τοῖς ἱππομύοις ἐβοήθων, ἐκκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πλεῖστον αὐτοῦ, ὅπῃ τε τῆς συντάξεως, καὶ τῇ φυγῇ διεφθείρεται. τοὺς δ' λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κανὰ κώμην,

RVrsus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qui etiam Dionysius dictus est, Demetrij quidem frater, sed eorum nouissimus, qui Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida montibus proximum, & inter Ioppes littora spacium, fossa altissima diremit. ante fossam verò murum ædificauit excelsum, turrésque ligneas, vt faciles aditus obstrueret, fabricauit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exustis enim turribus fossísque repletis, cum suis copiis transgressus est. Vindictáque posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est vlcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca suæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum equitatu reuersus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improuiso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quàm diu quidem superarat Antiochus, durabat eius exercitus, quáuis eum passim Arabes trucidarent. Vbi verò procubuit (succurrendo enim victis sæpe in periculis aderat) omnes terga dederúnt: maximáque pars eorũ cùm in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autẽ in vicum Cana delapsos,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damasceni Ptolemęo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syrięque cæles regem constituunt. qui bello illato Iudææ, postquam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: triplicíque ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit: Necnon & Gaulanem & Seleuciam, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, eiúsque præfecto Demetrio multis criminibus inuoluto, in Iudæam regreditur, expleto in militia triennio: lætúsque à gentilibus ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiem secutum est morbi principium. Et quoniam quartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestiuæ militiæ sese dedit: & vltra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: ítdq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius vel maximè dicto obediētes fore non dubitans: quod longè ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistens, beneuolentiā sibi populi comparasset. Neque spes eum fefellit. Nāque opinione pietatis obtinuit mulierćula principatum. Quippe quæ morem gentis patrium probè norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cùm autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & quòd præterea segnior esset quàm vt potestate regia molestus cuiquam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, priuatum viuere maluit, quòd feruentioris esset ingenij. Iungit autem se eiusdem mulieris dominationi quædam Iudæorum factio, Pharisæi: qui præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitiosè deseruiens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itémque vinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus vt ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas verò ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mirè callebat res administrare maiores: itaque augendis copiis semper intenta, duplicem conflauit exercitum: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verùm Pharisæis ipsa vltra parebat. Denique Diogenem quendam insignem virum, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiunt, eius factum consilio criminati, vt octingenti (quos suprà memoraui) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ suadebant, vt & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cúmq. hisnimia superstitione nihil abnuendū putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atque ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

ἀναιρεῖ τῶν ὑπηκόων ἀναλωθέντων σωθῆναι πλὴν ὀλίγων ἁπάντας. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ δι' τὸ φεὺς πτολεμαῖον τὸν μιννάου μῖσος, ἀρέταν ἐπάγονται, καὶ καθιστῶσι κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύεται δ' εἰς ἰουδαίαν, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, κατὰ συνθήκας ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δ', πέλλαν ἑλών, ὅτι γέρασα ἦει πόλιν, τῶν θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ ζεὺς τοὺς φευγοὺς φρουρίοις ὑποτειχίσας, δι' μάχης τὸ χωρίον προσλαμβάνει. καταστρέφεται δ' γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὴν ἀντιόχου φάραγγα καλουμένην, φεὺς οἷς γάμαλα φεύγειν καρτερὸν ἑλών, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ φρουρήσας ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, ἕξ μὴνας πληρώσας ἔτη τῆς στρατιᾶς. ἀσμένως δ' ὑπὸ τοῦ ἔθνους φεοσεδέχθη δι' τὴν δυσεβείαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ πολεμεῖν, ἀρχὴν νόσου. πεταρταίαις δ' φρουρίοις πυρετῷ συνοχλούμενος, ὡήθη διαχεύσασθαι τὴν νόσον, πάλιν ἀψάμενος φεαγμάτων, διὸ δὴ στρατείας ἀπαφεῖς ἑαυτὸν ὑπεδύετο, καὶ βιαζόμενος φρὸς δύναμιν τὸ σῶμα φεὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις στρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ φεὸς τοῖς εἴκοσιν ἔτη. καταλείπει δ' τὴν βασιλείαν ἀλεξάνδρᾳ τῇ γυναικὶ, πεπεισμένος ταύτῃ μάλιστα νεῶν ὑπακούσαν τοῖς ἰουδαίοις, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μακρὰν ἀποδέουσα, καὶ τὰς φρονομίας ἀνθισταμένη, τὸν δῆμον εἰς δύνοιαν φεοσηγάγετο. καὶ ὑπὲρ μὲν τῆς ἐλπίδος. ἐκρέπισε γὰρ ἀρχῆς τὸ γύναιον, δι' δόξαν δυσεβείας. ἠκείβου γὰρ δὴ τὰ ἔθνους μάλιστα τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱεροὺς νόμους, ἐξ ἀρχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν φρεσβύτερον ὑρκανὸν, δι' τε τὴν ἡλικίαν ἀποδείκνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νωθέστερον. ἢ ὡς τε συνοχλεῖν φεὶ τὸν ὅλων, τὸν δ' νεώτερον ἀριστόβουλον, δι' θερμότητα κατεῖχεν ἰδιώτην. ὠδαφύονται δ' αὐτῇ εἰς τὴν ἐξουσίαν φαρισαῖοι, συνταγμά τι ἰουδαίων, δοκοῦν δυσεβέστερον εἶ τῶν ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβεστέρους ἀφηγεῖσθαι. τούτοις φρισὸν δή τι φρονεῖν ἡ ἀλεξάνδρα σεβομένη φρὸς τὸ θεῖον. οἱ δ' τὴν ἁπλότητα δ' ἀνθρώπου καὶ μικρὸν ὑπόντες, ἤδη δ' διοικηταὶ τῶν ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε, καὶ κατάγειν οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν ἀπολαύσεις δ' βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυχέρειαι, δ' ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἰὼ τὰ μείζω διοικεῖν, δύναμίν τε ἀεὶ συγκεστοῦσα, στρατόπεδα κατέστησε, καὶ ξενικὴν συνήγαγε ἃ ὀλίγῳ, ὡς μὴ μόνον κρατυύεσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φοβερὰν τοῖς ἔξωθεν εἶ δυνάσας. ἐκρέπει δ' τῶν μὲν ἄλλων αὐτὴ, φαρισαῖοι δ' αὐτῆς. διοχλοῦσι γοῦν τινα τῶν ὀπισήμων, φίλον ἀλεξάνδρῳ γεγυμνασμένον, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γενέσθαι τῶν ἀνασταυρωθέντων ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὀκτακοσίων. ἐπῆγον δ' τὴν ἀλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους διαχειρίσασθαι, τῶν παροξυναίτων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐνδιδοῦσι δ' ὑπὸ δεισιδαιμονίας, ἀπ-

ρῶν οὓς ἐθέλοιεν δ' αὐτοί. φεοσφέρουσι δ' ἀριστοβούλῳ τῶν κινδυνεύοντων οἱ φεύγειν δοκοῦντες. κἀκεῖνος πείθει

πείθῃ τὴ μητέρα, φείσασθαι μὲ διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτὰς, εἰ μὴ καθαρὰς ὑπείληφεν, ἐκ τῆ πόλεως. οἱ μὲ ὧν δοθείσης ἀδείας, ἐσπεδάσθησαν κατὰ τὴ χώραν. ἀλεξάνδρα ἢ ἐκπέμψασα ὅτι δεμασκὸν σταλαι, φοβᾶται δ' ἰὼ πτολεμαῖος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ὑπεδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένην. πυνθάνεται ἢ τὸν ἀρμενίων βασιλέα φοβουμένου πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα κλεοπάτραν, συνθήκαις καὶ δώροις ὑπηγάγετο. φθάνει δ' ἐκεῖνος ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἴκοι ταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν ἀρμενίαν λουκόλλου. κἀν τούτῳ νοσήσας ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων ἀριστόβουλος τὸν καιρὸν ἁρπάσας μὴ τῶν οἰκετῶν, εἶχε ἢ πολλοὺς καὶ πάντας δι' ἡλικίαν διὰ τὴν θερμότητα, κρατεῖ μὲ τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων, ἐκ δὲ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. πρὸς ταῦτα ὀδυρόμενον τὴν ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τὸν τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας ἀριστοβούλου καθείρξυσιν εἰς αὐτωνίαν. φρούριον δ' ἰὼ τῷ βορείῳ κλίματι τῆ ἱερῆ προσκείμενον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην βαρὶς ὀνομαζόμενον, αὖθις ἢ ταύτης τυχὸν τῆ προσηγορίας, ὅτε κρατήσαντος αὐτωνίου, καθάπερ ἀπό τε τῆ σεβαστῆ, καὶ ἀγρίππα, σεβαστὴ, καὶ ἀγρίππας, πόλεις ἕτεραι μετονομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπελθεῖν ἀλεξάνδραν τὸ ἀριστόβουλον, τὰ δὲ λφῆ καταλύσεως, τελευτᾷ διοικήσασα τὴν ἀρχὴν ἔτεσιν ἐννέα. ὁ κληρονόμος μὲ ἰὼ τῶν ὅλων ὑρκανὸς, ᾧ ζῶσα τὴ βασιλείαν ἐνεχείρισε. δυνάμει ἢ καὶ φρονήματι, προεῖχεν ὁ ἀριστόβουλος. ὑφορμῶντες ἢ αὐτοῖς πρὸς τὸν ὅλων συμβολῆς πρὸς ἰσχυρὰ καταλιπόντες οἱ πλεῖστοι τὸν ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸ ἀριστόβουλον. ὁ ἢ μὴ τῶν συμμεινάντων φθάνει συμφυγὼν ὅτι τὴν αὐτωνίαν, καὶ κυριεύσας τῶν πρὸς σωτηρίαν ὁμήρων, ταῦτα δ' ἰὼ ἡ ἀριστοβούλου γυνὴ μὴ τῶν τέκνων, ἀμέλει πρὶν αὐτοὺς πάθους, διελύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μὲ ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν δ' ἐκ δεύτερα τὰ ἄλλης ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅτι τούτοις ἀλλαγμένοι τὸν τῶν ἱερῶν, καὶ τὸ λαῷ πρὸς ἀλλήλους φιλοφρόνως ἀλλήλοις ἀπασασάμενοι, διήμειψαν τὰς οἰκείας. ἀριστόβουλος μὲ δὴ, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' εἰς τὴν ἀριστοβούλου οἰκείαν.

matri persuasit, vt his propter dignitatem parceret, ciuitate autem pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra verò in Damascum misso exercitu, quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisque solicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnésque pro ætatis fauore fidissimos, vniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, cóiugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum quod à Septentrione fano adiacens, Baris antea vocabatur, vt diximus, postea verò Antonia cognominata est, imperante Antonio, quemadmodũ de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Antè tamen Alexandra moritur, quam in Aristobulum fratris eius Hyrcani contumelias vindicaret: quem deiici regno curauerat, quod ipsa nouem annos administrauit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viua commiserat. Verùm Aristobulus viribus atque auctoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa cõflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliquis fuga peruenit in castellum Antoniam: ibíque salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia vt præmisimus, coniunx Aristobuli cum filiis) priusquam grauius aliquid accideret, ea lege in concordiam rediit, vt regnum quidem Aristobulus haberet, ipse verò cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cùm in conspectu circumstantis populi benignissimè alter alterũ complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14. cap. 1.

Κεφάλαιον ε'.

CAP. V. De bello Hyrcani cũ Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

ΔΕος ἢ τοῖς τε ἄλλοις τῶ ἀριστοβούλῳ διαφόρων ἐμπίπτει παρ' ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα αἰτιπάτρῳ πάλαι διαμισουμένῳ. γένος δ' ἰὼ ἰδουμαῖος προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τῆ ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τοῦ ἔθνους. ὁ αὐτὸς ἢ ἅμα καὶ τὸν ὑρκανὸν ἀρίτα προσφυγόντα τῶ βασιλεῖ τῆ ἀραβίας, ἀναπείσας τὴν βασιλείαν ἐπέλθειν, καὶ τὴν ἀρίταν δέξασθαί τε τὸν ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ὅτι τὴν ἀρχαίου. πολλὰ μὲν τὴν ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν ὑρκανὸν, παρῄνει δέχεσθαι. καὶ ὡς πρέπον εἴη τὸν ἔτι λαμπρᾶς προστάτα βασιλείας, ἀφέλην χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι ἢ ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆ καὶ τὸ πρεσβεῖον αὐτῶ προσηκούσης ἀρχῆς. προσκαθισάσας ἢ ἀμφοτέρας, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως ἀποδιδράσκει, καὶ σωτῆρα φυγῇ χρώμενος, εἰς τὸν καλουμένην πέτραν διασώζει. βασιλεῖον αὕτη τῆ ἀραβίας ἐστὶν. ἔνθα τῆ ἀρίτα τὸν ὑρκανὸν ἐγχειρίσας,

MEtus verò & alios eius inimicos præter pem dominantis occupat, & maximè Antipatrum iamdudum Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum vt ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiúsque auxilio regnum repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ vt Hyrcanum susciperet atque in regnum deduceret suadebat, multum obtrectãs Aristobuli moribus, multísque Hyrcanum laudibus prædicans. simúlque admonebat quòd eũ deceret regno clarissimo præsidentẽ, iniquitate oppressis manũ porrigere: Hyrcanũ autem iniuriã pati, qui principatu iure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cũ Hyrcano ex ciuitate profugit: citatóque cursu in oppidũ quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postquã Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

multis dictis multísque muneribus vt auxilium præberet, quo in regnum deduceretur, effecit. Erant autem peditum equitúmque millia L. quibus nequaquam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atque omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus aduersis horum temporibus immiuens soluisset obsidionem. namque is ex Armenia quidem in Syriam missus erat à Pompeio Magno qui cum Tigrane bellum gerebat. Sed vbi Damascum venit, recens à Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitóque in Iudæa quid ageretur, illuc velut ad quæstum cucurrit. Denique mox vt fines ingressus est, Iudæorum legati ad eum veniunt à fratribus vtrisque, vt sibi potiùs adiumento essent orantibus. Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaque & Areta ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem quòd captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus quas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum quem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in quibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus verò & Antiparer Arabum priuati auxilio, spem in aduersarios transtulerunt. & cùm Pompeius Syriam ingressus Damascum peruenisset, ad ipsum confugiunt. multísque muneribus ei datis, eadem illa quibus ad Aretam vsi fuerant allegantes, magnopere precabantur vt Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate quàm moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem quantum potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neque ferendum existimans abiectius quàm regem deceret vtilitati seruire, à Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompeius, etiam Hyrcano eiúsque sociis hoc precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cùm verò Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas veniisset, vnde Iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnificè structum, in monte præcelso situm) mittit per quos eum iuberet inde descendere. Ille autem decreuerat, quia pro imperio vocaretur, periclitari potiùs quàm parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant vt Romanam vim cogitaret, quam sustinere non posset. Itaque horum consiliis obediens, descendit ad Pompeium: quódque iustè regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cùm iterum descendisset prouocatus à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuò regreditur non prohibente Pompeio. Erat autem inter spem timorémque medius: & veniebat quidem velut exoraturus Pompeium, vt sibi cuncta permitteret, ad montem verò reuertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6. 7.

κὴ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δ' ἄλλοις ὑπελθὼν, δυοῖν δυνάμιν αὐτῷ προεθείτην κατέχουσαν αὐτόν. ἦν δ' αὕτη, πεζῶν τε κὴ ἱππέων, πέντε μυριάδες, πρὸς ἣν οὐκ ἀντέσχεν ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἔφθη κρατὴς ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς ἐπανασὰς αὐτῷ τοῖς καιροῖς, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ἀρωμένης ὑπὸ πομπηίου μάγνε, πολεμοῦντος πρὸς πτολεμαῖον. ὡς δὲ γλυκέμενος ἦ εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκυῖαν προσφάτως ὑπὸ μετέλλου κὴ λολλίου, κ τούτους μετασήσας, ἐπεὶ κὴ τὰ καπὶ τῶν ἰουδαίων ἐπύθετο, καθάπερ ἐφ' ἕρμαιον ἐπείχθη. παρελθόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν, ἀπέβαινε δι' ἑτέρων ἦκον πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἑκάτερον, ἐκέλευε δεσμοῦν βοηθεῖν αὐτῷ. γίνεται δ' ὀλίγον ὕστερον τὰ δίκαια, τὰ παρὰ ἀριστοβούλου τετρακόσια τάλαντα τοσοῦτον γὰρ λαβὼν σκαῦρος, ὀλιγωρήσας πρὸς τὸν ὑρκανὸν, κὴ τοὺς ἄραβας, ἀπειλῶν ῥωμαίους κὴ πομπήϊον, εἰ μὴ λύσειαν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ἐκ τῆς ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν ἀρέτας καταπλαγὶς, κ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐπέλεγεν τὰ μὴ ἀλῶναι, πᾶσαν ἦ τὴν δύναμιν ὁπισυλλέξας, εἵπετο τοῖς πολεμίοις, κ πρὸ τοῦ καλουμένου πατυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ἐπὶ ὀκτακισχιλίους κτείνῃ, μεθ' ὧν, κὴ τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτιπάτρου φαλλίωνα. ὑρκανὸς ἦ κὴ αὐτίπατρος τὴν ἀράβων ἀφαιρεθέντας, μετέφερον ὅπη τοῖς ἐναντίοις τὴν ἐλπίδα. κὴ ἐπειδὴ πομπηίος ὅπλων τὴν συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν παραφύγουσι, κὴ δίχα δώρων, αἷς κὴ πρὸς ἀρέταν δικαιολογίαις χρώμενοι κατηνυβόλουν, μισῆσαι μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαν, κατάγειν δ' ὅπη τὴν βασιλείαν τὸν κὴ τῇ τρόπῳ καθ' ἡλικίαν προσήκοντα. οὐ μὴν ἀλλ' ὁ ἀριστόβουλος ὑστέρει, πεποιθὼς τῇ σκαύρου δωροδοκίᾳ, παρ' ὧν τε κὴ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἦν, βασιλικώτατα κεκοσμηκὼς ἑαυτόν. ἀδοξήσας ἦ πρὸς τὰς θεραπείας, κὴ μὴ φέρων δουλεύειν ταῖς χρείαις ταπεινότερον τοῦ κήματος, ὑπὸ διοσπόλεως χωρίζεται. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπηίος, πολλὰ καὶ τῷ περὶ ὑρκανὸν ἱκετευόντων, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, κὴ πολλοὺς ἐκ τῆς συρίας ξυμμάχους. ἐπεὶ ἦ παρελαύνων πέλλαν, κ σκυθόπολιν, ἦκεν εἰς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, κατὰ τὴν μεσόγειον ἰόντων, ἀκούσας συμπεφευγέναι τὸν ἀριστόβουλον εἰς ἀλεξάνδρειον, τοῦτο δὲ ὄρος φρούριον ἦν παύ φιλοτίμως ἐξησκημένων ὑπὲρ ὄρους ὑψηλοῦ κείμενον, πέμψας, καταβαίνειν αὐτὸν ἐκέλευε. τοῦ ἦ, μὴ ὀρμὴ καλουμένῳ διαστοπώτερον, ὀξυκινδυνεύειν μᾶλλον, ἢ ὑπακούσαι. καθεώρα ἦ τὸ πλῆθος ὀρρωδοῦν, κὴ παρήνουν οἱ φίλοι σκέπτεσθαι τὴν ῥωμαίων ἰσχύν, οὖσαν ἀνυπόστατον. οἷς πειθεὶς κάθεισι πρὸς πομπηίον, κὴ πολλὰ περὶ τοῦ δικαίως ἄρχειν ἀπολογηθεὶς, ὑπέστρεφε πρὸς τὸ ἕρυμα. πάλιν τε τὰ δέλφοῦ προσκαλουμένου καταβαὶς, κὴ ὀφληθεὶς περὶ τοῦ δικαίων, ἄπρακτος μὴ κωλύοντος τοῦ πομπηίου. μίαν δ' ἐν ἐλπίδος κὴ δίοδον. κὴ κατῆρε μὲν, ὡς δυσωπήσων πομπήϊον παντ' ὀπίσω ἐπὶ αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὴν ἄκραν, ὡς μὴ προκαταλύσειν δόξῃ ἑαυτόν.

ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴν τοῦτοι πομπήϊος ἐξίσασθαί τε τῷ φρουρίων ἐκέ- A
λευσεν αὐτῷ, καὶ ἀφόβημα τῷ φρουραρχῶν ἐχόν-
των μόναις πειθαρχεῖν ταῖς αὐτογράφοις ἐπιστολαῖς,
ἠνάγκαζεν αὐτὸν ἑκάστοις γεγράφειν ἀναχωρεῖ, ποιεῖν δὲ
τὸ προσταχθέν, ἀγανακτήσας δ', ἀνεχώρησεν εἰς ἱερο-
σόλυμα, καὶ παρεσκευάζετο πολεμεῖν πρὸς πομπή-
ϊον. ὁ δέ, ὡς ἐδίδου χρόνον τοῖς παρασκευαῖς, δι-
θέως εἴπετο, καὶ προσεπέρρωσε τὴν ὁρμὴν ὁ μυθει-
δάτου θάνατος, ἀγγελθεὶς αὐτῷ πρὸ ἱεριχοῦντα,
ἔνθα τὸ δ' ἰουδαίας πότατον, φοινικά τε πάμπολλα,
καὶ βάλσαμον φέρει. τοῦτο λίθοις ὀξέσιν ὀπτεμνοντες B
τὰ φρέατα συλλέγουσι καὶ τοῖς τραύμασι ἐκ δακρύων. καὶ
στρατοπεδευσάμενος ἐν τῷ χωρίῳ μίαν ἐπαύλεαν, ἔω-
θεν ἠπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. καταπλαγεὶς δ'
τὴν ἔφοδον ἀριστόβουλος, ἱκέτης ὑπλώτα, χρημάτων
τε ὑποχέσει, καὶ τῷ μετὰ δ' πόλεως ὑπιξέπειν καὶ ἑ-
αυτὸν, χαλεπαίνοντα κατασέλλει τὸν πομπήϊον. ἃ
μὲν τι τῷ ὡμολογημένων ἔπραξε. τὸν γὰρ ὀπὶ τῇ κο- C
μιδῇ τῷ χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ἀρι-
στοβούλου φρονοῦντες, οὐδ' ἐν τῇ πόλει δέχονται. πρὸς
ταῦτα ἀγανακτήσας πομπήϊος, ἀριστόβουλον μὲν ἐ-
φρούρει, πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, πειρᾶται πῇ
προσβάλλῃ, τήν τε ὀχυρότητα τῷ τειχῶν δυσμε-
ταχείριστον ὁρῶν, καὶ τὸν περὶ τούτων φάσγανα φοβε-
ρὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς δ' φάσγανος, ὀχυρώτατα τετει- D
χισμένον. ὡς τε τὸ ἄστεος ἀλισκομένου, δευτέραν
ἂν καταφυγὴν τοῦτο τοῖς πολεμίοις, διαπρεσβεύσας
δ' ὀπὶ πολὺν χρόνον, στάσις τῷ ἔνδον ἐμπίπτει, τῷ
μὲν περὶ ἀριστόβουλον πολεμεῖν ἀξιούντων, καὶ βού-
λεσθαι τὸν βασιλέα, τῷ δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονούντων,
ἀνοίγειν πομπηΐῳ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτοις εἰ-
σήει δέος, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῷ ῥωμαίων δύτα-
ξίαν. ἡττώμενον δὲ τὸ ἀριστοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν E
ἀνεχώρει, καὶ τὴν συναπτουσαν ἐπ' αὐτὴ τῇ πόλει γέ-
φυραν ἀποκόψαντες ἀντιχεῖν εἰς ἔσχατον παρεσκευά-
ζοντο. τῷ δὲ ἑτέρων δεχομένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ
τὰ βασίλεια παραδιδόντων, ὅτι μὴν ταῦτα πομπήϊος
ἕνα τῷ ὑφ' ἑαυτὸν στρατηγῶν πείσαντα, εἰσαίρεσει με-
τὰ στρατιᾶς. ὃς δεδιὼς φρουρᾷ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ
τῷ εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφυγότων οὐδένα λόγοις ἔπει-
σε συμβῆναι, τὰ πέριξ εἰς περιβολὰς διέπεμψεν, F
ἔχων ταῖς περὶ τὸν ὑρκανὸν, εἴς τε τὰς ὑπονοίας, καὶ τὰς
ὑπηρεσίας παρόρμους. αὐτὸς δὲ καὶ τὸ παρὰ τὸν
κλίμα τὴν τε ταφρον ἔχου καὶ τὴν φάσγανα πᾶσαν
ὕλλην συμφορεύσης τῆς δυνάμεως. χαλεπὸν δ' ἦν
τὸ ἀναπλεῶσαι, διὰ βάθος ἄπειρον, καὶ τῷ ἰουδαίων
πάντα τρόπον εἰργόντων ἄνωθεν. καὶ ἀτέλεστος ἔμεινε
ταῖς ῥωμαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὑπερ-
ῶν ὁ πομπήϊος ἐν αἷς παντὸς ἔργου διὰ τὴν θρησκείαν
χεῖρας ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς
κατὰ χεῖρα συμβολῆς εἴργων τοῖς στρατιώτας. ἐπὶ G
μόνου γὰρ τὸ σώματος, ἀμυνόνται καὶ τοῖς σάββασιν.
ἤδη δ' ἀναπεπληρωμένης τῆς φάραγγος, πύργους
ὑψηλοὺς ὑπιστήσας τῷ χώματι, καὶ προσαγαγὼν
τὰς ἐκ τύρου κομισθείσας μηχανὰς, ἐπειρᾶτο τῶν
τείχους. ἀπέσκλον δὲ οἱ προτεβόλοι τοὺς καθύπερθε
κωλύοντας. ἀντεῖχον δ' ὑπὲρ πλεῖστον οἱ κατὰ τοῦτο τὸ
μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

quia tamen caſtellis eum Pompeio cedere placebat, hísque præpoſitos monere literis vt decederent, quibus præceperat vt non niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent: iuſſa quidem facit: ſed in Hierotolymam cum indignatione diſceſſit: bellóque iam congredi cum Pompeio cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putauit, ſtatim eum inſequitur. multum quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichuntem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguiſſima Iudææ regio, & palmarum plurimum ac balſamum nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillantem lacrymam ex vulneribus colligunt. Cúmque illic pernoctaſſet, mane in Hieroſolymam properabat. Itaque hoc eius impetu perterritus Ariſtobulus: ſupplex occurrit, pecuniámque pollicitus, quódque ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret, Pompeium mitigat ſæuientem. Nec tamen quicquã eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim qui ad ſuſcipiendam pecuniam miſſus fuerat, ne in oppidum quidem Ariſtobuli ſocij receperunt. His commotus Pompeius, Ariſtobulum in cuſtodiam collocat: ad ciuitatem verò profectus, explorabat qua ex parte facilior eſſet acceſſus. nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facilè non videbat: vallémque pro mœnibus horribilem, fanúmque illic cernebat proximum, adeò tutiſſima munitione circumdatum, vt etiam ſi ciuitas caperetur, ſecundum eſſet hoſtibus in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret hęſitante, ſeditio intra ciuitatem orta eſt: Ariſtobuli quidem ſociis bellum geri potius regémque liberari dignum eſſe cenſentibus: qui verò cum Hyrcano ſentirent, Pompeio portas aperiri. Metus autem hos plures faciebat, Romanorum conſtantiam reputantes. Denique victa pars Ariſtobuli conceſſit in templum: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abciſſo, vt ad vltimum vſque reſiſteret, inſtruebatur. Cùm autem alij Romanos recepiſſent in ciuitatem, hísque domum regiam tradidiſſent, ad hanc obtinendam Pompeius vnum è ducibus ſuis Piſonem cum militibus intromittit. Hísque præſidiis in ciuitate diſpoſitis, quia nemini eorum qui in templum confugerant, pacẽ perſuadere poterat, omnia quæ circũ erant, oppugnationi parabat: Hyrcano eiúsq; amicis ad cõſilia conferenda, & ad efficienda quę iuberet alacriter animatis. Ipſe verò ad partes ſeptẽtrionales foſsámq; vallemque replebat omni genere materię per milites cõportato, cùm per ſe opus eſſet difficilimũ, propter immensã altitudinẽ, & præterea Iudæi modis omnibus deſuper obſiſterent, manſiſſetque labor imperfectus, niſi Pópeius obſeruatis diebus ſeptimis, quibus Iudæos religio ab omni opere manus abſtinere cõpellit, per eos aggerẽ cumulare præcepiſſet inhibitis à prælio militibus. Pro ſolo enim corpore Iudæis etiam per ſabbata pugnare licet. Igitur iam valle repleta, & impoſitis aggeri turribus, admotíſque machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebantur, cùm diu turres obſidentium magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes, vim repugnantium ſuſtinerent.

Ant. lib. 14. cap. 7. 8.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompeius Iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipuè, quòd nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pacę ciuitas ageret, quotidie sacrificia & victimas omnémque Dei cultum diligétissimè celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cùm ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix vna turre deiecta, in tanum irruptum est. Primus autem murum transcędere ausus est Sylłę filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto vndique fano, alios aliò confugientes vel etiam paulisper repugnantes interficiunt. Vbi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templúmque adolendi ministerio mactabantur, salutí quoque præferentes religionis obtequium. Multos autem sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaque Iudæorum quidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum verò perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem grauius in illa clade Iudæorum genti visum, quam sanctum illud arcanum, neque cuiquam priùs visum alienis esse detectum. Denique Pompeius vnà cum suis comitibus in templum ingressus, vbi neminem præter pontificem adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quibus libare atque adolere moris est, & vasscula ex auro cuncta spectauit: congestámque pigmentorum molem, sacraque pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus siue instrumentis attigit: sed postero die post excidiũ purgare templum ædituos iussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declarauit: quòd se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptámque ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorem bonum decuit, beneuolentia potiùs quàm timore plebem sibi conciliauit. Inter captiuos etiam comprehensus Aristobuli socer idémq; parruus tenebatur: & illos quidem qui maximè belli causa fuissent, secuti percussit. Faustum verò & qui vnà fortiter operam nauauerant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam quas in Cœlesyria ceperant ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit, propriísque tantùm finibus circumcluſit. Instauravit autem in gratiam cuiusdam ex libertis suis Demetrij Gadarensis, etiam Gadaram, quã Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorum imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itémque Azotũ, & Iamniam, & Aretusã:

ἔνθα δὴ τ῀ ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος ἅτε ἄλλα τ᾽ καρτερείας τοὺς ἰουδαίους ἀπεθαύμασε, κ᾽ μάλιστα τὸ μηδὲν ὠφελῆσαι τῆς θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνθλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, αἵ τε θυσίαι καθ᾽ ἡμέραν, κ᾽ οἱ σφαγιασμοὶ, ⸫ πᾶσα θεραπεία κατὰ τὰκριβὲς ἐξετελεῖτο τῷ θεῷ, κ᾽ οὐδὲ κατ᾽ αὐτὴν τὴν ἅλωσιν ὠφείτῳ δωμῷ φονευόμενοι, τῶν κατ᾽ ἡμέραν νομίμων εἰς τὴν θρησκείαν ἀπέσπασαν. ξίτῳ γὰρ μιᾷ τῆς πολιορκίας, μόλις ἕνα τῶν πύργων καταῤῥίψαντες εἰσέπιπτον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ δ᾽ πρῶτος ὑπερβιῶναι τολμήσας τὸ τεῖχος, σύλλα παῖς ἦν φαύστος κορνήλιος. καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φεσύλιος κ᾽ φάβιος. εἵπετο δ᾽ ἑκάτῳ, τὸ ἴδιον σῖφος, ⸫ ῥηιζόντες πανταχῆ τοὺς ἰουδαίους, ἐκτεινον, οὓς μὴν τῷ ναῷ περισφιζοντας, οὓς δ᾽ ἀμυνομένους ποὸς ὀλίγον. ἐνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὑπιόντας βλέποντες, ἀθορύβως ὅπῃ τῆς θρησκείας ἔμειναν. ἀπενδοντες δ᾽, κ᾽ θυμιῶντες ἀπεσφάττοντο, κ᾽ τ῀ ποὸς τὸ θεῖον θεραπείας ἐν δευτέρῳ τιθὲ σωτηρίαν ηθέμενοι. πλεῖστοι δ᾽ ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων ἀπίστως ἀπηρεμοῦντο, κ᾽ κῦ τῶν κρημνῶν ἐῤῥίπτουν ἑαυτοὺς ἄπειροι, ⸫ τὰ ποὸς τὸ τεῖχος δ᾽ ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ὑπεπρησαν, κ᾽ συγκατεφλέγοντο. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀπωλέθησαν μύριοι κ᾽ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ᾽ ὀλίγοι μὲν παῦ νεκροὶ, θαυμασία δ᾽ ἐηθύοντο πλεῖοι. ὑδὲν δ᾽ ἧττος ἐν τοῖς τότε συμφοραῖς καθήψατο τὸ ἔθνους, ὡς τὸ τέως ἀόρατον ἅγιον ἐκκαλυφθὲν ὑπὸ τ῀ ἀλλοφύλων. παρελθὼν γοῦν σὺν τοῖς ποὶ αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τ῀ ναὸν, ἔνθα μόνῳ θεμιτὸν ἦν παρῆναι τῷ ἀρχιερεῖ, τὰ ἔνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε κ᾽ λύχνους, κ᾽ τ῀ ἅπτειν, κ᾽ σπονδεῖα, κ᾽ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, ⸫ τ῀ ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα δισχίλια. ὅτε δ᾽ οὔτων, ὅτ᾽ ἄλλου τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατό, ἀλλὰ καὶ μετὰ μίαν τ῀ ἀλώσεως ἡμέραν, καθᾶραι τε τὸ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, κ᾽ τὰς ὡθ᾽ ἕθους ὑπιτελεῖν θυσίας, αὖθις ὑποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, ὅτε ἄλλα ποθυμώτατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ παρέχοντα, κ᾽ διότι τὸ κατὰ τ῀ χώραν πλῆθος ἀπέσπασεν ἀριστοβούλῳ συμπολεμεῖν ὡρμημένον. ἐκ τούτου ὅπερ ἐν ποσπαῖον ἀγαθῷ στρατηγῷ τ῀ λαὸν εὔνοια πλέον ἢ δέος ποσηγάγετο. ἐν δ᾽ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη κ᾽ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὁ δ᾽ αὐτὸς κ᾽ θεῖος αὐτῷ. ⸫ τοὺς μὲν αἰτίους τοῖς πολέμοις πελέκει κολάζει. φαῦστον δ᾽ κ᾽ τοὺς μετ᾽ αὐτὸ γυναῖκας ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τῆτε χώρᾳ κ᾽ τοῖς ἱεροσολύμοις ὑπετάττει φόρον. ἀφελόμενος δ᾽ τὸ ἔθνους, κ᾽ τὰς ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλεν, ὑπέταξε τῷ κατ᾽ ἐκεῖνο καιρὸ ῥωμαίων στρατηγῷ καταταξαμένῳ, αἳ νῦν εἰσὶ χρηματίζουσαι τῷ κατὰ τὴν κοίλην συρίαν ἐλλυνίδων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις ποσέκλεισεν. ἀνακτίζει δ᾽ κ᾽ γάδαραν, ὑπὸ ἰουδαίων κατεσκαμμένην, γαδαρείτην τινὶ τ῀ ἰδίων ἀπελευθέρων δημοτείᾳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν, ⸫ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν,

ἵππον, σκυθόπολίν τε, ⸫ πέλλαν κ᾽ σαμάρειαν, κ᾽ μάρισαν, ποὸς αἷς, ἄζωτον, κ᾽ ἰάμνιαν, κ᾽ ἀρέθουσαν,

ὁμοίως

ὁμοίως ἢ τὰς Ἀζώτου, γάζαν, ἰόππην, δῶρα, τὴν A
τε πάλαι πύργος Στράτωνος ἐκαλεῖτο, ὕστερον ἢ
μεταπαιδεῦσαι ὑφ' ἡρώδου βασιλέως λαμπρότατοις
κατεσκευάσμασι, καὶ μετονομάσαι Καισάρειαν. καὶ
πάσας ταῖς ἑαυτοῦ ἀποδοὺς πόλεσι, κατέταξεν εἰς τὴν
συριακὴν ἐπαρχίαν. Ἀπὸ δὲ ταύτης τε καὶ τῆς Ἰου-
δαίας καὶ τῶν μάχων ἀχρὶ τῶν Αἰγυπτίων καὶ Εὐφράτου ποτα-
μοῦ, καὶ δυσὶ τάγμασιν, αὐτὸς ἀπὸ χιλίας εἰς ῥώμην
ἐπείγετο, τὴν Ἀριστόβουλον ἄγων μετ' αὐτοῦ γυναῖ- B
κα καὶ παῖδας. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, καὶ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος
μὲν, Ἀλέξανδρος, εὐθὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀπεδίδρασκεν. σὺν δὲ ταῖς ἀ-
δελφαῖς ὁ νεώτερος Ἀντίγονος, εἰς ῥώμην ἐκομίζετο.

Κεφαλ. ς'.

Κατὰ τοῦτον σπεύδοντος εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλεῖν, τὸν
μὲν πάντες εὔρωντο ἐν δυσχερείαις. ἐπόρθει δὲ
τὰ ἐπὶ πέτραν, καὶ τοῦτο δὲ καλοῦσιν Ἰλίμαντα· καὶ C
ἡ στρατιὰ, καὶ πρὸς τοῦτο ὑρκανὸς ἐπιβοηθῆ δι' αἰτίαν
τοιάνδε πάσχουσα πάσχων, ὅτι ἐκ κελεύσεως σπεύδοντος ὅτε συνέ-
βη πρὸς ἀρίταν, ὅσους δεῖ χρήματα δόντα λύσασθαι τὸν πο-
λέμιον. πείθει δ' ὁ ἀρέτας, ξυνιέντα δ' ὅτι τάλαντα, κα-
τὰ τύπους σπεύδοντος ἔδωκε τῷ ἀραβίας ἐθνάρχῃ. ὁ δ'
ἀποδρὰς τὸν ἀριστοβούλου παῖδων πομπήϊον ἀλέξανδρος
χρόνῳ συναγαγὼν χεῖρα συχνὴν, βαρεῖ λίαν ὑρκανῷ, καὶ
τῇ ἰουδαίᾳ κατέσχεν. ἐδόκει δὲ αὐτῷ ἑαδίως καταλῦσαι
αὐτὸν, ὃς γε ἤδη καὶ τὸ καταῤῥαγὲν ὑπὸ πομπηΐου τεῖχος D
ἐν ἱεροσολύμοις ἀναπλάττειν ἐθάῤῥει φθάσαντα, εἰ μὴ
γαβίνιος εἰς συρίαν σταλεὶς σπεύδοντος ἡγεμὼν, τά τε
ἄλλα ἡγητὴν ἀποδεδειγὼς ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀ-
λέξανδρον ὥρμησεν. ὁ δὲ δίσσας φόβῳ τὴν ἐφοδον δύνα-
μίν τε πλείαν συνέλεγεν, ὡς ἡνίκα μυρίους μὲν ὁπλίτας,
χιλίους δὲ καὶ πεντακοσίους ἱππέας, καὶ τὰ ὀκτακόσια τῶν
ψιλῶν ἐτάξιζεν, ἀλέξανδρείόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μα-
χαιρουντα φρουροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος δὲ μὴν E
μέρος τῆς στρατιᾶς μέρος αὐτοῦ ἔπεμψας, αὐτὸς
ἕπετο τῷ ἄλλῳ ἔχων δύναμιν. οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ
ὁπλῖται, καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος τῆς ἰουδαίων, ὧν μάλι-
χος ἦρχε καὶ πτολεμαῖος, συμμίξαντες τοῖς πρὸ μέρους
αὐτοῦ ἡγεμόσι, ὑπλύτων ἀλέξανδρῳ, καὶ μετ' οὐ
πολὺ παρὼν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος. ἐνεμφύλιον δὲ
τὸν τῆς πολεμίου δύναμιν οὐκ ὑπομένας ἀλέξανδρος
ἀνεχάρει, καὶ πλησίον ἤδη ἱεροσολύμων ἡμῶν, ἀναλ-
λάζεται συμβαλεῖν, καὶ κατὰ τὸ μάχιμον ἑξακισχιλίους
ἀποβαλὼν, ὧν ἑξακισχίλιοι μὲν ἔπεσον, ἑξακίλιοι δὲ ἐζωγρή- F
θησαν, φεύγει σὺν τοῖς καταλειφθεῖσιν, εἰς ἀλέξαν-
δρειον. γαβίνιος δὲ πρὸς τὸ ἀλέξανδρειον ἐλθὼν, ἐπέ-
θετο πολλοῖς δόρυσι στρατοπέδου μιμοῦσι, ἀνειλεῖτο φυ-
γόντας ὑποχείρους, ἐπὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, πρὸ μάχης
αὐτοὺς προσκαλέσας. μεθ' ἣν δὲ μέτεσιν προσκοπεύσαν
ἀποστείναντας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατέκλεισεν ἔρυμα.
κατὰ ταὐτὸν ἀριστόβουλος τὸν μάχιμον, ὁ ἡγεμὼν μέρος
αὐτοῦ, παρεσχοῦ μὲν ἡγητὰς φανεὶς, ἀδάμου δὲ G
ὄντος. γαβίνιος δὲ τοὺς ἐξαιρήσοντας τὸ φρούριον καταλι-
πὼν, αὐτὸς ἀπῆει, τὰς μὲν ἀνορθώσας πόλεις, καὶ
δι' ἀνδρὸς, τὰς δὲ κατεσκαμμένας, ἀναπλάττων. συνε-
πολίδωσεν γοῦν τότε καλδαίοντος, σκυθόπολίς τε,
καὶ σαμάρεια, καὶ ἀνθηδών, καὶ ἀπολλωνία, καὶ ἰάμνια,
καὶ ῥάφια, καὶ μαρίσσα τε, καὶ δῶρος, καὶ γάμαλα,

necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, pòst autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: eásque omnes indigenis ciuibus redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius autem & Iudææ, cunctorúmque administratione ad Ægypti vsque fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam propetauit, captiuum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidémque filij: quorum vnus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam vectus est.

CAP. VI.
De bello Alexandri cũ Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 3.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionum asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. quem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legauit, vt bellum pactione deponeret. Itaque persuasum est Arabi, vt CCC. talenta daret: atque ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore cógregata, Hyrcano grauis imminebat, Iudæámque depopulabatur. quem quidem maturè debellare posse credebat: quoniam disturbatum quoque à Pompeio murum Hierosolymis renouatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, quum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum monuisset exercitum. Huius autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti equites: locáque opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longè ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cũ toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliáque Iudæorum multitudo, quorum Malichus & Pitholaus principes erant iunctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obuiam processerunt: neque ita multo pòst aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quòd tum in vnum conferta hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cúmq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertare: amissíque sex millibus, quorum tria vina capta sunt: tria verò prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem vbi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi coniungere. Cũ autem illi nihil mediocre cogitarent, pleríque interfectis, reliquos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclarè gessit: & quamuis semper & vbique vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellũ expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem confirmare, subuersas autem erigere curabat. denique iussu eius & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedõ, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

& Azotus, aliæque multæ lætis ciuibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem rectè dispositis regressus Alexandrium, vehementiùs vrgebat obsidium. Quare territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignoscì delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eiusdem potestati permisit. Quæ quidem Gabinius omnia consilio mutatis Alexandri funditus eruit, ne rursus belli asylum receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captiuis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnémque Iudæorum gentem in conuentus quinque diuisit: vno Hierosolymis, altero Doris, itémque tertio vt apud Amathunta respondeat, destinatis, quarto Iericho, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autem vnius dominatione Iudæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen nõ multo pòst euenit, vt turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Iudæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quò Gabinius Sisennam & Antonium & Seruilium duces cõtra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgíq; imbellis onere depositò, solos armatos propè ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitóque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicãdo perseuerabat, donec vi Romanorum subacti, cæsa sunt virorum v. m. propè verò ad duo millia in quendam tumultum confugerunt. cæterique mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Vbi rex cùm in rumis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, arcémque bene munire. Imperium autem Romanorum supra quam poterat, per biduum remoratus postremò capitur, & cũ Antigonio filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atque inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem eius in Iudæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum coniugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis vsus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adiuuit. Et Iudæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, obseruantibus, transmittere Gabinium persuasit: alia verò Syria discessu Gabinij commota, & Iudæos iterum Alexãder Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

καὶ ἄζωτος, ἄλλαι τε πολλαὶ τῶν οἰκητόρων ἀσμένως ἐφ' ἑκάστην συνθεόντων. μὴ ὑπὸ τούτων ὑποπτεύειν ἐπανελθὼν πρὸς τὸ ἀλέξανδρειον, ἐπέρρωσε τοὺς πολιορκίαν, ὡς τὸ ἀλέξανδρος ἀπογνοὺς τὴν ὅλην, ὑπεκηρυκεύετο πρὸς αὐτὸν, συγγνώμην τε τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμμαχικὰ φρούρια παραδιδοὺς, ὑρκανίαν, καὶ μαχαιρῶντα. ἀφ' οὗ δὴ καὶ τὸ ἀλεξάνδρειον ἐνεχείρισεν. ἃ πάντα γαβίνιος ἀπαδούσης τῆς ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένοιντο δ' ἀπέρου πολέμου. παρὼν δὲ, μειλιασομένην τὸν γαβίνιον, κατὰ θεὸς τὴν ὑπὲρ τῆς ῥώμης ἀγχιμαλώτων, τε τε αὐτὸς ἐᾶς, καὶ τὴν ἄλλων τέκνων, μὴ δὲ ταῦτα εἰς ἱεροσόλυμα γαβίνιος ὑρκανὸν καταγαγὼν, καὶ τὸν τε ἱερῶν παράδοσιν κτησάμενον αὐτῷ, καθίστησι τὴν ἀλλὴν πολιτείαν, ὑπὲρ παρασκευὴ τῶν ἀείσων. διεῖλε δὲ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις παρασχὼν, τὸ δὲ γαδάρεις. οἱ δ' ἵνα σωτηλῶσιν εἰς ἀμαθοῦντα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερειχοῦντα κεκλήρωτο, καὶ τρὸ πέμπτῳ σέφωρις ἀνῳκοδόμηθη πόλις ἐν γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ ἐξ ἑνὸς ὑπηκρατείας ἐλευθερωθέντες, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο. μετ' ὀλίγον δὲ μὲν αὐτοῖς ἀρχὴ γίνεται θορύβων, ἀριστόβουλος ὑποδρὰς ἐκ ῥώμης, ὃς ἀφ' ὧν πολλοὺς ἰουδαίων ὑπεσωίσῃ, τοὺς μὲ, ὑπ' ἐνθυμουμένους μεταβολῆς, τοὺς δ' ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲ πρῶτον καταλαβόμενος τὸ ἀλεξάνδρειον, ἀναστεριχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ὑπὸ σισέννα καὶ ἀντωνίῳ καὶ σερουϊλίῳ στρατιὰ ἔπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, γνοὺς ἀνεχώρει ὑπὸ μαχαιρῶντος. ἐκ τὸν μὲν ἄχρηστον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δ' ἐπωπλίζετο τοὺς ὡπλισμένους, ὄντας εἰς ὀκτακισχιλίους, οἷς καὶ πειθόλαος ἦν ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ὑποστράτηγος αὐτομολήσας μετὰ χιλίων. ῥωμαῖοι δ' ἐπικολάθον, καὶ γνωμένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τ' ἀριστόβουλον διεκπερᾶσαι γναμῶς ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, φεύγει δὲ δισχιλίους αὐφυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ ἀγκώψαντες τ' φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιρῶντα συνελαύνονται. ἔνθα δὴ τοῦ πρώτου ἐπιέσαν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρετικοῖς ἀναλισκόμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν τοῦ ἄλλου σωθησόμενον δύναμιν, ἀνοχλοῦ τὸ πόλεμα διδόντος, καὶ τὸ φρούριον κακῶς ὠχύρα. προσπεσόντων δὲ ῥωμαίων, ὑπὲ δύο ἡμέρας ἀντέχων ὑπὸ δύναμιν, ἁλίσκε δὲ, καὶ μετ' ἀντιγόνου τ παιδὸς, ὃς ὑπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέδρα, δεσμώτης ὑπὸ γαβίνιον ἀνήχθη, καὶ ὑπὸ γαβινίου πάλιν εἰς ῥώμην. τοῦτον μὲν οὖν, ὁ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δ' αὐτοῦ δίηγλον εἰς ἰουδαίαν, γαβινίου δ' ὑποσολῶν δηλώσαντος, τῇ ἀριστοβούλου γυναικὶ τοῦτο αἴτιον ὠδαδόσεως τῶν ἐρυμάτων ὡμολογημένης. γαβινίῳ δ' ὑπὲ πάρθοις ὡρμημένῳ στρατεύειν γίνεται πτολεμαῖος ἐμπόδιον, ὃς ὑποστρέψας ἀπ' εὐφράτου, κατῆγεν εἰς ἄγυπτον, ὑπιτηδείοις εἰς ἅπαντα χρώμενος κ' τ στρατιᾷ, ὑρκανῷ κ' ἀντιπάτρῳ. καὶ γὰρ χρήματα, καὶ ὅπλα, καὶ σῖτον, καὶ ὑπηκόους, ὁ ἀντίπατρος παρεσκεύαζε. καὶ τοῖς ταύτῃ ἰουδαίοις φρουρουμένοις τὰς κατὰ τὸ πηλούσιον ἐμβολὰς, παρεῖσαν γαβίνιον ἐπεισε. τῆς δ' ἄλλης

συείας πρὸς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου.

μείζω

μαχίσω ἢ συγκεχυτήσα; δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς κ τ χώραν ῥωμαίοις ἀνελεῖν. ταῦτ ὁ γαβίνιος δείσας, ἤδη ἢ παρὼν ἀπ' αἰγύπτ τοῖς τῆδε θορύβοις ἠπειλημμένος, δεῖ τινας μ τῷ ἀφεστῶτων αὐτίπατρον πρεσβείας μετέπεμψε, συνέμενον ἢ ἀλεξάνδρῳ ξεῖς μυριάδες, κἀκεῖνος ὥρμητο πολεμεῖν. ἔτος ἐξεισι πρὸς μάχλω, ὑπλίτων δ' οἱ ἰουδαῖοι, κ συμβαλόντων πρὸ τὸ ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μ ἀναιρεθῆναι. τὸ ἢ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. ὁ γαβίνιος ἐλθὼν εἰς ἱεροσόλυμα, πρὸς τὸ αὐτιπάτρου βέλτιστα καταστήσαι τ πολιτείαν. ἐνθεν ὁρμήσας, ναβαταίων τε μάχῃ κρατεῖ, καὶ μιθριδάτην κ ὀρσάνλω φυγόντας ἐκ πάρθων, κρύφα μ ἀπέπεμψε, φάσκων ἢ ζῶις στρατιώτας ἐλεγλο ἀποδράναι. καὶ τούτῳ κρᾶτος αὐτῷ δῆθεν ἐλθών, παραλαμβάνει συείαν. ἔδει εἰς τ ὅπ πάρθους στρατείαν, τόν τε ἄλλον τὸ ἐν ἱεροσολύμοις ναὸν χρυσὸν πάντα περιεῖλε, κ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέσχε πομπήιος. δῆθεν ἢ τ οὐρανίλω, αὐτός τε ἀπώλετο, κ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. πρὸ ὧν, ἃ νῦν κμιεῖς λέγ ῃ. πάρθοις ἢ μ τ κρᾶτον ὑποδραμόντι εἰς συείαν ἀρυπμένοις, αἰτίαν πᾶσι κάσιος εἰς τ ἐπαρχίαν δῆθεν φυγών. πρεσβευσάμενος δ' αὐτῷ ὅτι ἰουδαίαν ἠπείγετο. κ ζαριχίας μ ἐλών, εἰς ξισμυρίους ἰουδαίων ἀνδραποδίζεται. κτείνει ἢ ζ πειθόλαον, τοὺς ἀρισοβύλλ στασιαστάντα. τὸν φόνον ἢ λῶ σύμβυλος αὐτίπατρος. τούτῳ γήμαντι γυναῖκα τὴν ὀπισήμων ἐξ ἀραβίας κύριον τοῦνομα, τέσσαρες μ ἰεῖς γίγνονται. φασάηλος κ ὁ βασιλεὺς αὖθις ἡρώδης, πρὸς οἷς ἰώσηπος κ φερώρας, ζ σαλώμη θυγάτηρ. ἐξοικειούμενος ἢ τοῖς παντάχῃ δυνατοῖς φιλίαις τε κ ξενίαις, μᾶλλον προσηγάγετο τὸν ἀράβων βασιλέα, δι' ἣν τ ὁπιγαμίαν. καὶ πειθεῖ τ πρὸς ἀρισοβύλλον ἀπέλιτο πόλεμον; ἐκείνῳ μὲν καθ' ἑαυτὸν ἔπεμψε τὰ τέκνα. κάσιος ἢ κ σωθέντας ἠσυχάζειν ἀλέξανδρον ἀναλαβὼν ὅτι τ δύρεκτον ὑπέστρεψε, πάρθους διαβάντ ἀπείρξων, πρὸ ὧν ἐν ἑτέροις ἐρεῖ.

Κεφάλαιον ζ.

Καῖσαρ ἢ πομπήιον κ τ συγλήτου φυγόντων ὑπὸ τ ἰόνιον ῥώμης ζ τ ὅλων κρατήσας, αἰτίᾳ μ τῷ δισμῷ τ ἀρισοβύλλον. πρὸς δύο δ' αὐτῷ δύο τάγματα, κ τάχος ἔπεμψεν εἰς συείαν, ταύτην τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, κ τὰ πρὸς τ ἰουδαίαν, δι' αὐτὸ προσαξειν. φθόνει ἢ ὁ φθόνος, ζ τῷ ἀρισοβύλλ προθυμίαν, κ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρνάκῃ γοῦν αἰρεθεὶς ὑπὸ τ τὰ πομπήια φρονούντων, μέχρι πολλ μὲν οὐδὲ τάφης ἐν τῇ παξώρα μετεῖχεν. ἔκειτο δ' ἐν μέλιτι σωτηρίμενος ὁ νεκρὸς αὐτῷ, ἕως ὑπ' αντωνίῳ ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τοῖς βασιλικοῖς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖται ἢ κ ὁ ὑὸς αὐτῷ ἀλέξανδρος πελέκει ὑπὸ σκηπίωνος ἐν ἀντιοχείᾳ, πομπήιε τοῦτ ὀπισείλαντος, ζ ἠνομένης κατηγορίας πρὸ τ βημάτος, ὧν ῥωμαίοις ἔβλαψε. τοὺς δ' ἀδελφοὺς αὐτῷ πτολεμαῖος ὁ μιναίου παραλαβών, ὃς ἐκράτ τ ὑπὸ τῷ λιβάνῳ χαλκίδος, φιλιππίωνα τ ὑὸν ἐπ' αὐτὸς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος δόσιν ἀσας τ ἀρισοβύλλ γυναικὸς αὐτίγονον, κ τὰς ἀδελφὰς αὐτῷ πρὸς τ πατέρα ἀπήγαγε. ἀλλὰς δ' ἐρωτι γαμεῖ τὴν νεωτέραν, κ μετὰ ταῦτ ὑπὸ τῷ

& maxima multitudine conflatâ, Romanos omnes, qui per eam terram degerent obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmisso Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaque ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram verò multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater voluit) reipub. eius composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem à Parthis perfugas clam dimittit: eorque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quibus Pompeius temperauerat, duo millia talentorum. Euphratem verò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus non est huius temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autem fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisque Tarichæis, propè ad tria millia Iudæorum abducit in seruitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cuius necis suasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: vnde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cùm autem omnium, qui vbique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritatéque conquireret, præcipuè regem Arabum per affinitatē sibi sociauit: eiúsque fidei cōmendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autē compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quib. alio loco referemus.

Ant. lib. 14. cap. 13.

CAP. VII. De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Ant. lib. 14. cap. 14.

CÆsar autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ionium, rebus omnibus Romáque potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillimè & cuncta Iudææ proxima per illum subiici posse ratus, verùm & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatē præuenit inuidia. Nam veneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpúsque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius eius, à Scipione secuti percussus Antiochiæ, secundùm Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali priùs habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autem Minnæi filius, qui Chalcidē sub Libano tenebat, captis eius fratribus, fil. ū suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittis Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli cōiuge Antigonum, eiúsque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio sibi copulat, ob eámque postea causam

Ant. lib. 14. cap. 15.

à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio huiúsque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusij prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solùm Arabas, quamuis hospes esset, auxilium ferre persuasit: verùm & ipse armata Iudæorum tria circiter millia secum mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iámque fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, ciuitatem obsidebat: Antipater verò in hac oppugnatione clariùs enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: vlterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, verumetiam, vt victui necessaria præberent militi, persuasit. Vnde factum est, vt nec Memphitæ ad manus venirent, vltróque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eúmque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Læuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: támque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantùm de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cùm fugeret perdidit. Præter spem verò seruatus ex prælio, vacuus inuidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Vnde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad iubeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multáque perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Pòst autem quando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: aliísque rebus honorando, amicissimémque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdémque gratia etiam pontificarum confirmauit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII. De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente.

EOdem verò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cùm venisset ad Cæsarem, maioris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrē accusare Scipionē, nullúmq; inuidiæ dolum admiscere miseriis, vltra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissimè pellerent, multíque gentem iniuriis afficerent dummodo satiarentur: quódque in Ægyptum

πατρὸς δι' αὐτὸν κτανθῆ). γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μναμῆς τ' Ἀλεξάνδραν, αἰτίαν τ' ὀφλὼν, καὶ ὅμως τὸν γάμον, καὶ διαιωνιοῦντος ἐν τοῖς αὐτῆς ἀδελφοῖς. Ἀντίπατρος δ' μετὰ τὴν Πομπηίου τελευτὴν μεταβὰς, ἐθεράπευε καίσαρα· καὶ ποιδὴ Μιθριδάτης ὁ Περγαμηνὸς, μεθ' ἧς ἦλθε ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμεως εἴργόμενος ὑπὸ τῆς κατὰ τὸ Πηλούσιον ἐμβολῆς, ἐν Ἀσκάλωνι κατέμενε, τοῖς τε Ἄραψιν ξένος ὢν ἔπεισεν ὅπλα συμπαρῆσαι, καὶ αὐτὸς ἦγεν ἄγων Ἰουδαίων εἰς χιλίους ὁπλίτας παρώρμησε δ' καὶ τοῖς ἐν συρίᾳ δυνατοῖς, ὅπη τὴν βοήθειαν, τόν τ' ἔποικον τῆ λεβάνα Πτολεμαῖον, καὶ Ἰάμβλιχον, δι' οὓς αἱ ταύτη πόλεις ἑτοίμως συνεφίλοτο τὸ πόλεμον. καὶ θαῤῥῶν ἤδη Μιθριδάτης τῇ προσχωρήσει δι' ἀντίπατρον ἰσχύι, πρὸς τὸ Πηλούσιον ἐξελαύνει, καλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τ' πόλιν μετ' αὐτοῦ. γίνεται δ' καὶ τῇ προσβολῇ διασημότατος ἀντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὑτὸν μέρος τὸ τείχους διαῤῥήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τ' πόλιν μετὰ τῶν αὐτοῦ. καὶ πηλούσιον μὲν ἑάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰέναι, εἶργον αὖθις οἱ τῶν ὀνίων προσαγορευομένων χάραν κατέχοντες. ἦσαν δ' Ἰουδαῖοι, καὶ Αἰγύπτιοι. Τούτους ἀντίπατρος οὐ μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ δυνάμει προσφέρειν. ὅθεν δὴ οἱ κατὰ τῶν μέμφιν ἔτι εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκόντες δ' προσέβαινε μεθιστάμενοι. καὶ κεῖνος ἤδη τὸ δέλτα διελθὼν, συμβάλλει τοῖς λοιποῖς Αἰγυπτίοις εἰς μέσην κῶμην, ἣν Ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δ' αὐτὸν ἐν τῇ διατάξει σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται περελθὼν ἀντίπατρος πρὸς τ' ἀριστερὸν τοῦ πολέμου. τῷ γὰρ καθ' ἑαυτὸν, ἐκράτει τὸ λαὸν ἔχων μέρος. ἔπειτα προσπεσὼν τοῖς διώκουσι μεθιστάμενοι, ἀπέκτεινέ τε πολλοὺς, καὶ μέχρι τούτου τοὺς καταλειπομένους ἐδίωξεν, ἕως καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν ἑλών. ὀλίγους δ' μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, καὶ μεθιστάμενος ἐν τῇ φυγῇ ὀκτακοσίους. σωθεὶς δ' αὐτὸς παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀβάσπαστος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῆ αὐτοῦ κατορθώματων. ὁ γὰρ, τότε μὲν τ' αἰδῶ τοῖς ἐπαίνοις, καὶ τ' ἐλπίσιν, εἰς τοὺς ὑπὲρ ἑαυτὸν κινδύνους ἐπῆρωσεν. ἐν οἷς πᾶσι πολλάκις ἀγωνιστὴς γεγόμενος, καὶ πολλὰ ῥωθεὶς καθόλου σχεδὸν τὸ σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τ' ἀριστῆς. αὖθις δ' κατασπασάμενος τὰ κῶν τῶν αἰγυπτίων, εἰς ἐπαινέσεις εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀτελείᾳ, τ' τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τῶν ἀρχιερατείων δ' αὐτὸν ἐπεκύρωσεν ὑρκανῷ.

Κεφάλαιον η'.

ΚΑτὰ ταυτὸ δ' καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρὼν, γίνεται θαῤῥαλεώτερος ἀντιπάτρου μείζονος προσκοπῆς αἴτιος. δέον γοῦν ἀνανδρίας πρὸς τὸ πατρὸς περφαρμάχθαι δολίοντος ἐν τῇ πρὸς πομπήιον διαφορᾷ, καὶ πρὸς τὰδελφοῦ τοῦ σκιπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι, καὶ μηδὲν εἰς τὸν ἔλεον παραμίξαι φθονερὸν πάθος, ὁ δ' δὴ τούτοις ὑρκανοῦ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς θαυμάσιον μὲν αὐτὸν μετὰ τῆ ἀδελφῶν φύσης ἀπολείπειν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς τὸ ἔθνος αὐτοὶ δῆθεν κακὰ ἐξυβρίζοντες. καὶ ὅτι τοῦ εἰς αἴγυπτον συμμε-

συμμαχίαν, ἢ ἐπ' δυνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ κατὰ δέος τῆ πάλαι διαφορῶν, καὶ τιὼ τοῦ πομπήϊον φιλίαν ὑποσκυλάζομνοι. πρὸς ταῦτ' ὁ Ἀντίπατρος ὑποῤῥίψας τιὼ ἐσθῆτα, τὸ πλῆθος ἐπεδείκνυε τῶν τραυμάτων, καὶ ὡς μὴ τῆς εἰς καίσαρα δυνοίας, ἀλ' ἔφη λόγου δεῖν αὐτῷ, κεκραγύιαν γὰρ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. Ἀντιγόνου δ' θαυμάζειν τιὼ τόλμαν, εἰ πολεμίου ῥωμαίων ὑὸς ὢν, & ῥωμαίων δραπέτου, & τὸ νεωτεροποιὸς εἶ, & σασιώδης, αὐτὸς παῤῥῶον ἔχων, ὧδ' τῷ ῥωμαίων ἡγεμόνι κατηγορεῖν ὑπεχείρησεν ἑτέρων, καὶ πειρᾶται τυχεῖν ἀγαθοῦ τινὸς, δέον ἀγαπᾶν ὅτι ζῆ. καὶ γὰρ νῦν ἐφίεσθαι πραγμάτων ἐ ζητοῦντων δι' ὑποφίαν, ἀλλ' ἵνα ἰουδαίοις σασιάσῃ παρελθὼν, καὶ χρήσηται κατὰ τῶν δόντων ταῖς ὁρμαῖς. Τούτων καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιώτερον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνεφήνατο, Ἀντιπάτρῳ δ' δυνασείας αἵρεσιν ἐδωκεν. ὁ δ' ὑπὲ τῷ πυήσαντι τὸ μέτρον τῆς τιμῆς θέμνος, πάσης ὑπῆρχε ἰουδαίας ὑποδείκνυται, & παρεσκευάζετο τὰ τείχη τῆς πατρίδος ἀνακτίσαι κατεσκαμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς ταύτας, καίσαρ ἀπέστελλεν ἐν τῷ καπιτωλίῳ χαραχθησομένας, τῆς τε αὐτῷ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τῆς τὰ ἀνδρὸς ἀρετῆς ἐσόμενον. Ἀντίπατρος δ' καίσαρα παρπέμψας ἐκ τῆ συρίας, εἰς ἰουδαίαν ὑπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ τεῖχος ἀνεδείματο τῆ πατρίδος ὑπὸ πομπήϊου κατεσκαμμένον, καὶ τοὺς ἀνὰ τιὼ χώραν θορύβους ὅπων κατέστελλεν, ἀπειλητὴς ἅμα καὶ σύμβουλος ὢν ἑκάστοις, ὅτι τὰ μὲν ὑρκανῷ φερόντες, ἐν ὄλβῳ, & καθ' ἡσυχίαν διώσονται, τῷ τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπολαύοντες. εἰ δ' πείθοιντο ταῖς ψυχραῖς ἐλπισι τῷ νεωτερίζειν ὑπὲ κέρδεσιν οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτὸν τε πειράσουσιν αὖτι κηδεμόνος δεόμενον, καὶ ὑρκανὸν αὖτι βασιλέως, τύραννον, ῥωμαίους γε μὲν καὶ καίσαρα, πολεμίους αὖθ' ἡγεμόνων, καὶ φίλων. ὑ γὰ αἰτίως μετακινήμνον ἐκ τ' ἀρχῆς, ὃν αὐτοὶ κατέσησαν. ἅμα δ' ταῦτα λέγων δι' ἑαυτῶ καθίσατο τιὼ χώραν, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, νωθῆτε, καὶ βασιλείας ἀπονώτερον. φασάηλον μ δὴ τῷ παίδων τὸ πρεσβύτατον, ἱεροσολύμων, καὶ τῷ πείρᾳ, στρατηγὸν καθίσησι. τὸ δ' μετ' αὐτὸν ἡρώδη, ὅτι τῆς ἴσης ἔσειλεν εἰς τιὼ γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ δ' ὢν φύσ δραστήριος, ὕλην δ' θέως δείσκει τῷ φερνήματι. καταλαβὼν σὺ ἐξουσίαν τὸν ἀρχιληστὴν, τὰ περιέχη τὴ συρίᾳ κατασχόντα μ' μεγίστ σίφος, αὐτόν τε συλλαβὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλοὺς τῶν ληστῶν. ὃ δὴ μάλισα τοῖς σύροις κατώρθωκε κεχαρισμνον. ὑμνεῖτο γοῦν ἀνά τε τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἠρώδης, ὡς εἰς εἰρήνην αὐτοῖς παρὼν, & τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς. γίνεται δ' ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὄντι συγγενεῖ τῶ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τιὼ συρίαν. πρὸς δ' τὸν ἀδελφὸν δόξαν μειζω, καὶ φασάηλος ἐφιλοτιμεῖτο τιὼ ἀγαθιὼ ἔργ, τὰς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις δυνουστείας καθίσάμνος, καὶ δ' αὐτῶ μὲν ἐχων τιὼ πόλιν, μηδὲν δ' ἀπειρηκάλως εἰς τιὼ ἕξουσίαν ἐζυβρίζων. ἔνθεν θεραπεία τε

auxilia ipsi Cæsari non benevolentia, sed timore veteris discordiæ miserint, & vt amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, veste proiecta, multitudinem vulnerum demonstrabat, & qua fide quidem Cæsarem coluisset, verbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni autem mirari audaciam, qui cùm hostis Romanorum sit filius, & fugitiui Romanorum, nouarúmque rerum studium vetúmque seditiosum patris habeat, apud Romanorum principem alios accusare conetur, bonique aliquid adipisci tentet: quem hoc solum oportere contentum esse quòd viueret. Namque nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed, vt in eos, qui dedissent, ludæorum seditiones accenderet. Quæ vbi Cæsar audiuit, Hyrcanum quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autem cuius vellet potestatis detulit optionem. Qui permisso dignitatis modo ipsi, qui daret, ludææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, vt subuersa patriæ mœnia renouare sibi liceret. Et hos quidem honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, vt iustitiæ suæ virtutisque signum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater verò, vbi de Syria Cæsarem prosecutus est, in ludæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniáque lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: vnumquemque admonens, quòd si cum Hyrcano sentirent, in otio atque opulentia victuri essent, fortunisque suis & communi pace potituri: sin spe vana ducerentur eorum, qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominum omnium, Hyrcanum verò tyrannum pro rege, itémque Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem videret, neque tam efficacem quàm regni poscret solicitudo, statum prouinciæ componebat. Et Phasaëlum quidem natu maximum filiorum suorum militibus præpositum, Hierosolymæ eiúsque territorio præfecit. Herodem verò ætate posteriorem, nimísque adolescentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cùm natura strenuus esset, citò materiam vbi animi magnitudinem exerceret, inuenit: captúmque latronum principem Ezechiam, quem prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliósque latrones multos interfecit. Eáque res adeo grata fuit Syris, vt per vicos atque oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & possessionibus restitutis. Ex huius denique operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administranti est cognitus. Quin & Phasaëlus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se benevolentiam Hierosolymis habitantium: atque illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliosè per insolentiam potestatis admittens. hinc &

Ant. lib. 14. cap. 16.

Antipater obſequiis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanquam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minùs fidelis, aut beneuolus Hyrcano fuit. Verùm fieri non poteſt, vt liuorem quiſquam in ſecundis rebus effugiat. Namque Hyrcanus, quamuis & antea tacitè ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximéque rebus ab Herode geſtis, & crebris nunciis laudes eius per ſingula facta prædicantibus augerentur: à multis tamen inuidis, qui regias infeſtare ſolent, quibúſque Antipatri eiúſq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus quòd Antipatro & filiis eius rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. & quàm diu ſic errabit, vt in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare iam procurationẽ, ſed certè eſſe dominos ipſo reiecto: cuius nec mandatis nec epiſtolis præter Iudæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illúmque niſi regnet, ſed adhuc priuatus ſit, ad iudicium venire debere, rationem tam ipſi regi quàm patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturũ Herodem iubet accerſiri: atque ille & patris monitu, & quòd ei fiduciam res geſtæ darent, firmata priùs Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterua, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne quid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſtè denunciarent, vt homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe quoque id cupiens, abſolutionem decernit. Atque is inuito rege euaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuò fuiſſet accitus. Rurſúmq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & vt ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex vera eſſe exiſtimãs, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cùm verò à Sexto Cæſare dux militum per Syriam itémque per Samariam declaratus eſſet Herodes, neque ſolùm propter gentis fauorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, iamiamque illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neque opinione deceptus eſt. Namque Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, vt Hyrcanum regno deponeret. Idque feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent eius impetum, deprecantes, vt & ipſe vindictam minis tantùm, ſoláque indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub quo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quòd in iudicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neque triſtibus quidem paria referret, ſaluti verò eſſet ingratus. Quòd ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniquitatem militiæ conſideraret: neque omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſuetudine iuncto & de ſe bene merito, ſæuo autem nunquam,

A λῶ ὂν τῷ ἔθνους βασιλικὴ, ἢ τιμαὶ ὧδε πάντων ὡς δεσπότῃ τῷ ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τῆς θεᾶς ὑρκανὸν δυνοίας, ἢ πίςεώς τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ὂν δυσζηλίας φθόνον δλαφυγεῖν. ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν ἢ καθ' ἑαυτὸν ἡσυχῆ θεᾶς τὸ κλέος τῷ νεανίσκων ἐδάκνετο, μάλιςα δ' ἐλύπει τὰ φασκήλου κατορθώματα, ἢ κήρυκες ἐπάλληλοι τῆς καθ' ἕκασον δόξίας θεοφέροντες. πολλοὶ ἢ τῷ ὂν τοῖς βασι-
B λείοις βασκαίων ἠρέθιζον, οἷς ἢ τὸ τῷ παίδων, ἢ τὸ ἀντιπάτρου σωφρονιςὸν θεσσίσατο, λέγοντες ὡς ἀντιπάτρῳ ἢ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ δωρεὰ χωρήσας τῷ θεαμάτων καθέζοιτο τοὔνομα μόνον βασιλέως ἔχων ἔρημον ἐξουσίας. ἢ μέχρι ποῦ πλανηθήσεται καθ' ἑαυτὸ βασιλεῖς ὑπηρέφων; ὑδὲ γὰρ εἰρωνδύεσθαι τὼ ὑπηρετὼ αὐτοὺς ἔτι, φανερὸς δ' ἦν δεσπότας παρωσαμένους ἐκεῖνον. εἴγε μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτε ὑπεισελαντος αὐτοῦ, τοσούτους ὧδε τὸν ἰουδαίων νόμον αἱρήκεν ἡρώδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεὺς ὄζιν, ἀλλ' ἔτι ἰδιώτης, δεῖν ὅτι δίκλω ἥκειν, ἀποδώσοντα λόγον αὐτῷ τε
C ἢ τοῖς πατρίοις νόμοις, οἳ κτείνειν ἀκρίτους οὐκ ἀφιᾶσι. τούτοις ἢ μικρὸν ὑρκανὸς ἐξεκάετο. ἐπὶ τὼ ὀργὴν τελευταῖον ἐκρίζας, σκάλει κεινθησόμενον τὸν ἡρώδην. ὁ ἢ ἐπὶ τῷ πατρὸς παραινοῦντος, καὶ τῷ θεαμάτων διδόντων παῤῥησίαν, αἴρει, φρουρᾶς δλαβὼν θέτερον τὼ γαλιλαίαν. ἦει ἢ, μὴ καρτερεῖν σπί-
D φοις, ὡς μήτε καταλύειν δόξειεν ὑρκανὸν ἀδρὰν ἄγων δύναμιν, μήτε γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. σέξτος ἢ καῖσαρ δείσας θεὶ τῷ νεανίᾳ, μήτι ὧδε τοῖς ἐχθροῖς ὑπολειφθεὶς πάθῃ, πέμπει θεὸς τὸν ὑρκανὸν τοὺς ὧδαγγελοῦντας δλαῤῥήδην, ὑπολύειν ἡρώδην τῆς φονικῆς δίκης. ὁ ἢ, ἢ ἄλλως ὡρμημένος, ἠγάπα γὰρ ἡρώδην, ὑποψηφίζεται. ἐπεὶ ὃς ὑπολαμβάνων ἀκονᾶς τὸ βασιλέως δλαφυγεῖν, εἰς δαμασκὸν ἀνε-
E χώρησε θεὸς σέξτον, ὧδε σκυδαζόμενος ὑδὲ αὖθις ὑπακοῦσαι καλοῦντι. ἐπὶ πάλιν οἱ πονηροὶ παρώξυνον ὑρκανὸν, κατ' ὀργήν τε οἴχεσθαι τὸν ἡρώδην λέγοντες, ἢ ὧδε σκυδασμένον κατ' αὐτό. πιςεύων δ' ὁ βασιλεὺς, ὡς εἶχεν ὅ τι χρὴ δρᾶν, ὡς ἑώρα μείζονα τὸν δλάφορον. ἐπεὶ ἢ ὑπὸ σέξτου καίσαρος ἢ στρατηγὸς ἀνεδείχθη κοίλης συρίας ἐπὶ σαμαρείας, ἃ μόνον τε κατ' εὔνοιαν τῷ ὂν τῷ ἔθνους, ἀλλὰ ἢ δυνάμῃ φο-
F βερὸς ἦν, εἰς ἔχατον δέους κατέπεσεν, ὅσον ὕπω θεσσδοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μὴ στρατιᾶς. ἐπὶ δηλήμονος οἰόσεως. ὁ γὰρ ἡρώδης κατ' ὀργὴν τῆς θεὶ τῷ δίκλω ἀπειλῆς στρατιὰ ἀθροίσας, ὅτι ἱεροσολύμων ἦγε καταλύσων τ' ὑρκανόν. κἂν ἔφθη τοῦτο ποιήσας, εἰ μὴ θεοξελθόντες ὅτε πατὴρ ἢ ἀδελφὸς, ἔκλασαν αὐτῷ τῷ ὁρμῇ, ὧδε καλοῦντες αὐτὸν ἀπειλῇ καὶ
G ἀνατάσει μόνῃ μεῖναι τ' ἀμυναν, φείσασθαι ἢ τοῦ βασιλέως. ὑφ' ᾧ μέχρι τοσαύτης δυνάμεως θεοῆλθε. δεῖν τε εἰ κληθεὶς ὅτι δίκλω παρώξυνε), ἢ θεὶ τ' ἀφέσεως δ' χαρισεῖν, ἢ μὴ θεὸς μ' τὸ σκυθρωπὸν ἀπαιτᾶν, θεὶ ἢ τ' σωτηρίας ἀχάριτον εἶ). εἰ δὴ λογιστέον εἴη ἐπὶ πολέμῳ ῥοπὰς βεβαίως τῷ θεᾷ, πλείον εἶ) τ' στρατιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ ἐπὶ θεὶ τ' νίκης ὁ χειλὼν ἢ πᾶν δέλπιν εἶ), μέλλοντά τε συμβάλλειν βασιλεῖ, ἐπὶ συνζόφῳ, ἐπὶ πολλάκις μ' δεργέτῃ. χαλεπῷ ἢ οὐδὲ-

ποτε,

ποτε, πλὴν ὅσον ποινὰς τῶν συμβούλων χρώμενος, ὑπεσ- A
σεν αὐτῷ σκιὰν ἀδικήματος. πείθει δ' τούτοις ἡρώδης
ὑπολαβὼν εἰς τὰς ἐλπίδας αὔταρκες ἕν, καὶ τὸ τὴν ἰσχὺν
ὑπιδείξασθαι τῷ ἔθνει. κἂν τοῦτο γένηται, δεῖν ἀπάμειαν
ταράττειν ῥωμαίων, καὶ πόλεμον ἐμφύλιον, κεκιλλίου μὲν
βάσσου δὲ τὸν εἰς πομπήϊον δύνοιαν, δολοφονήσαντος
σέξτον καίσαρα, καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν ὑποδεξαμένων, τὸν
δὲ ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν, ὑπὸ τιμωρίᾳ τοῦ φόνου
βάσσῳ συμβαλόντων μὴ πάσης τὴν δυνάμεως, οἷς καὶ B
δοκεῖ τὸν ἀνηρημένον, ἐκ δὲ τὸν φειδίαν καίσαρα, φίλους
ὄντας ἀμφοτέροις ὁ ἀντίπατρος δοκεῖ τοῖς παίδων ἔπεμ-
ψε συμμαχίαν. μηκυνομένου δὲ τοῦ πολέμου, μάρκος μὲν
ὑπὸ τὴν ἰταλίαν, σέξτος ὑποφαίνεται δεύτερος.

Κεφάλαιον Θ.

Συνίσαν δὲ ῥωμαίοις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ὁ μέγας
πόλεμος, καισὶν καὶ βρούτου ἀφνω κτείναντων δό-
λῳ καίσαρα καταχόντα τὴν ἀρχὴν ἐπ' ἔτη ἕξ καὶ μῆνας C
ἑπτά. μεγίστη δὲ ὀδὶ τῷ φόνῳ θλουμένου κινήματος, καὶ
διαστασιαθέντων τὴν δυνατῶν, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰκείαις ἐ-
χώρει, πρὸς ὃ συμφέρον ὑπελάμβανε. ὁ δὴ καὶ κάσ-
σιος εἰς συρίαν, καταλιφόμενος τὰς περὶ ἀπάμειαν δυ-
νάμεις. ἐνθα βάσσῳ τε μάρκου, καὶ τὰ δίες ὦτα ταλμάτα
διαλλάξας, ἐλθόντος μὲν ἀπάμειαν τὸν πολιορκίας, ἀ-
γόμενος δὲ αὐτὸς τὸν στρατιᾶς ἐπὶ τὰς φορολογῶν τὰς
πόλεις, καὶ τὴν δύναμιν τὰς εἰσπράξεις ποιούμενος. κε-
λεύσθην δὲ καὶ ἰουδαίοις εἰσενεγκεῖν ἑπτακόσια τάλαντα, D
δίσας ἀντίπατρος τὸν ἀπειλῶ τῷ κασσίῳ, τοῖς τε ἰδίοις
δεῖλεν εἰσπράττειν τὰ χρήματα, καί πῃ ἄλλοις τὴν
ὑπιδείων καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μαλίχῳ πρὸ τὸν διαφό-
ρων. ὕστερος ἦκεν ἀνάγκη. πρῶτος δ' ἀπεμειλίξατο
κάσσιον ἡρώδης, τὸν ἑαυτῷ μοῖραν ἐκ τῆς γαλιλαίας κο-
μίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μάλιστα φί-
λος ἐῶν. τὰς δὲ λοιποὺς εἰς βεελζεβοὺλ κακίσας, αὐτὰς
ἐθυμᾶτο τὸν πόλεσι. δόξαν γοῦν, καὶ ἀμμαοῦν, καὶ δύο ἑ- E
τέρας τῶν ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲ-
ὡς ἐπὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ τοσοῦσας εἰσέπραξεν.
ἐπέσχε δὲ τήν τε τούτου, καὶ τῶν ἄλλων πόλεων ἀπώλειαν
ἀντίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντοις θεραπεύσας κάσ-
σιον. ὁ μὲν μάλιχος ἀναχωρήσαντος κασσίου, τὸν χάρι-
τος ἐπεμνημόνευεν ἀντιπάτρῳ, καὶ δὲ τὸν πολλάκις σω-
τῆρος ὑπερβαλλόμενος αἰσχυνόμενος, τοσοῦτον ἀπελεῖν τὸν
ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασι ὄντα. ἀντίπατρος δὲ τῶν
τε ἰσχὺν καὶ τὸ παντάρχου τὸν ἀνδρὸς ὑποδείσας, δεδιὼς F
τὸν ἰορδάνην, στρατὸν ἀθροίσων εἰς τὸν τῆς βουλῆς
ἄμυναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδείᾳ τῷ ἀντιπά-
τρου παίδων ἐγένετο. τὸν τε γὰρ ἱεροσολύμων φρου-
ρὸν φασάηλον, καὶ ἡρώδην πεπισυμένον τὰ ὅπλα,
πολλαῖς ὑπολογίαις καὶ ὅρκοις ἐκπλοντύσας, δεδιότας
αὐτῷ πρὸς τὸν πατέρα πείθειν ἠνέσθαι. πάλιν
γοῦν ὑπ' ἀντιπάτρου σώζεται πείσαντος μάρκον τὸν
τότε στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλι-
χον, ἐφ' οἷς ἐνεωτέρισε. συσάντος δὲ τῷ πρὸς κάσσιον G
καὶ βροῦτον πολέμου, καίσαρί τε τῷ νέῳ καὶ αὐτωνίῳ,
κάσσιος καὶ μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συρίας,
ἐπὶ τὴν μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρώδης ἔδοξε συμ-
βεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἁπάσης ὑπεμελη-
τὴν καθιστᾶσι, δύναμιν πεζὴν τε καὶ ἱππικὴν δόντες.

nisi quòd maleuolorum consiliis impulsus, vmbram ei tantùm iniqui atis intentaret. Parui his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suásque vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamiam bellúmque domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiúsque militem occupauerat. Alij verò Cæsaris duces, mortis eius vlciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quàm superstitis Cæsaris causa, quòd ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX. De Romanorum dissidiis post mortẽ Cæsaris & insidiis Malichi. *Ant. lib. 14. cap. 20.*

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassij & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemque menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisque ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: vbi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliauit, simúlque obsidione liberauit Apamiam. Ipse verò exercitum ducens stipendium ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cùm autem Iudæos quoque septingenta talenta iussisset conferre, minas eius veritus Antipater filiis suis & aliis amicis maturè pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas vrgebat. Primus autem Herodes Cassij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea áque inter eximios amicos numerabatur. At verò cæteros tarditatis arguẽs Cassius, ipsis ciuitatibus imascebatur. Eóque Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissiorin exigendo fuisset. Verùm & huius & cæterarum ciuitatum interitum repressit Antipater, centum ilicò talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaque Antipater & vires eius & calliditatem metuens, flumen transit Iordanem, ad vlciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, vt ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atque ita denuò per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichũ statuerat occidere, quòd nouis rebus studuisset. Cæsare verò adolescẽte & Antonio cum Bruto & Cassio bellũ gerentibus, Marcus & Cassius exercitu de Syria conflato, quod magnũ momentum, vbi vsus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syrię procuratorem præficiunt, equitum illi manu peditumque attributa;

si autem bellum desiisset, regnum quoque Iudææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Euenit autem, vt Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horũ enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persuadet. Atque ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuium mortuus, vir & alias strenuus rebúsque administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simúlque, vt validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ vltor aduenire. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palàm minimè persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Conuersus autem in Samariam, & ciuitatem composuit seditione turbatam, pérque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metum Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festum purè castéque celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causáque contempta, nocte ingressus est. Iterúmq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contráque ille se falli, cùm vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Itaque non modò, vt mortem patris vlciscereturi, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus præerat, vt in causa iusta Herodi opem ferrent, occultè præcepit. Et quoniam capta Laodicia, vndique ad Herodem conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc vltioni tempus destinauerat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, vt etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello aduersus Antonium Cassius occupabatur, deiectóque Hyrcano facilimè regnaturum. Sed profectò irridebat eius spem fatale decretum. Etenim quò intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde seruorũ quendam instruendi conuiuij specie mittit. Sed res erat, vt tribunis prædiceret ad insidias egredi: atque illi præceptorum Cassij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladiis occurrunt, ibíque circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixque anima recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cùm è tribunis vnus respondisset, Cassij præceptum: planè, inquit, & me & patriam meam Cassius seruat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrum autem ex animo dixerit, an quód timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo vltus est Herodes.

μὴ ἢ τῷ πολέμῳ κατάλυσιν ὑπὸ δείξῃ χάσιος ὑπερέχετο καὶ ἰουδαίας βασιλέα. συνέβη δ' αὐτίπατρῳ, τήν τε ἰσχὺν τοῦ παιδὸς, καὶ τὴν ἐλπίδα αἰτίαν ἀπωλείας γενέσθαι. ταῦτα γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δοῦναι φάρμακον αὐτιπάτρῳ. καὶ ὁ μὲν, ἀγώνισμα τῆς μαλίχου ὠμότητος γενόμενος, καὶ τὸ συμπόσιον θανάσιμον ἐποίησε, τά τε ἄλλα δραστήριος ἀνὴρ εἰ μὴ ἀφηγήσει πρὸς μάχην, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀναιτησάμενός τε ὑρκανοῦ, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καθ' ὑπόνοιαν τοῦ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀρτίμουν ἔπεισθεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ἐδόκει δὲ πρεμνήσειν ἡρώδην ὑπελάμβανεν. ὃς δὴ ℂ παρὼν αὐτίκα στρατὸν ἄγων ὅλῃ πυμαρίᾳ τοῦ παιδός. φασαήλου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ συμβουλεύσαντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διατασιάζειν δὲ τὸ πλῆθος, τότε μὲν ἀπολογούμενον τε προσῆκε τὸν μάλιχον, ℂ τῆς ὑπονοίας ἀπολύειν ὡμολόγει. λαμπρὰν δὲ πομπὴν ὅλῃ τῷ παιδὶ κηδείας ἐτέλεσεν. ζαπεὶς δ' ὅλῃ σαμάρειαν, σάσει τεταραγμένῃ, κατεστήσατο τὴν πόλιν. ἔπειτα κατ' ἑορτὴν ὑπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς δὲ, σὺν γὰρ διδυμικῷ τὴν ἔφοδον μάλιχος, σκώλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνδύνῳ τοῖς ὅπλοις χωρίοις. ὁ δὲ τῆς προφάσεως καταφρονήσας, καὶ τῶν προσιόντος, εἰσέρχεται διὰ νυκτός. καὶ πάλιν μάλιχος προσιὼν, ἔκλαιεν αὐτιπάτρον. ἀνθυπεκείνετο δὲ μόλις ἡρώδης τὸν θυμὸν ἐπέχων, καὶ κατὰ ὀλίγον τὴν τοῦ πατρὸς αἵρεσιν ἀπωδύρετο, ℂ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δ' αὐτῷ μετέπεμψε τὸν φονέα τοῦ πατρὸς αἰτησείλας, καὶ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρα προσέταξεν ἡρώδῃ βοηθεῖν εἰς προφάσιν δικαίαν. καὶ πεισθὴν λαοδίκειαν ἐλόντος αὐτῷ συμπέσαν οἱ πανταχόθεν δυνατοὶ, δωρεάς τε, καὶ στεφάνους φέροντες, ἡρώδης μὲν τοῦτον τὴν τιμωρίαν τοῦ κρείττονος ἀφώρισε. μάλιχος δ' ὑποπτεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γένοιτο, τόν τε υἱὸν ὁμηρεύοντα παρὰ τοῖς τυρίοις. ὑπεξαγαγεῖν ἔγνω λάθρα, καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἰουδαίαν διαδράναι παρεσκευάζετο. παρῆκαν δ' αὐτὸν αἱ τοῦ σωτηρίας ὑπόγνωσις, ἐνθυμεῖσθαι τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπανασήσειν ῥωμαίοις ἤλπισε, καιρὸν τοῦ πρὸς ἀντώνιον πολέμου προσαπομόμενον, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καταλύσας δώρων. ἐπεὶ γὰρ ἀρὰ τὸ χρεὼν αὐτοῦ ταῖς ἐλπίσιν. ὁ γοῦν ἡρώδης προσισθόμενος αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, τόν τε ὑρκανὸν, κἀκεῖνον ὅλῃ δεῖπνον καλεῖ. παρεσῶτα δ' ἑαυτῷ τοῦ οἰκετοῦ τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καλέσας, ἐξέπεμψεν ὡς ὅλῃ τὴν τοῦ δείπνου παρασκευὴν, τοῦ δ' ὅτι προσεῖπεν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν ὅλῃ τὴν ἐπέδραν. κἀκεῖνοι τὴν καιρίαν προσαγμάτων ἀναμνησθέντες ὅλῃ τὸν προ τῆς πόλεως αἰγιαλὸν ἐξήεσαν ξιφήρεις. ἔνθα προσελθόντες τὸν μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. ὑρκανὸς δὲ παραχρῆμα μὲν συλυθεὶς ὑπὸ ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν, ἡρώδην διηρώτα τὸν ὁ κτείνας εἴη μάλιχον. ὑποκειναμένου δέ τινος τῶν χιλιάρχων τὸ καίσιον προσταγμα, κάσιος ἄρα ἔφη, κἀμὲ καὶ τὴν πατρίδα μου σώζει, τὸν ἀμφοτέρων ὅλεθρον ἀναλών. εἶτα δὲ φρονῶν ὑρκανὸς ὅτως, εἰδὼς ὑπὸ θεοῦ ὁμόσαι τῇ προφάσει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἰῶ. ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν ὅτως ἡρώδης μετῆλθεν.

Καισίου

Κεφάλαιον ί.

A

Κασσίου δ' ἀναχωρήσαντος ἀπ' Συρίας, πάλιν, τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις γίνεται, ἕλικος μὲν στρατιᾶς ἅπασαν αὐτὸς φασαήλῳ, καὶ κατ' ἐκείνου μαλίχᾳ τιμωρίαν ἀμύνεσθαι θέλοντος ἡρώδῃ εἰς τὸν ἀδελφόν. ἡρώδης δ' ἔτυχε μὲν ὢν σὺν φαβίῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ δαμασκὸν, ὡρμημένος δ' βοηθεῖν, ὑπὸ νόσου κατείχετο. καὶ τούτῳ φασαήλος καὶ ἑαυτὸν ἕλικος ἀφιλοτίμως. ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὧν τε ἕλικι συνεφέρετο, ὅτι φθορᾶς τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ δὲ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. καὶ μὴν αὐτῷ τι πρὸς τὸν ἡρώδην βίαιον ἠρέσκετο, ὃς αἰαρρωθεὶς, τάττα ἄλλα προσελαμβανεν. καὶ εἶκον τὸν μασάδας ἱκέτην ἀφῆκεν. ἐξήλασε δὲ καὶ ἐκ γαλιλαίας, μύριόνα τὸν τυραίων τύραννον ἤδη φιλίαν καὶ ἐχυρὰν τοῖς ἑρμαίοις. τοὺς δὲ ληφθέντας τυραίους, ἔσωσε μὲν πάντας, ἐφ' οἷς δὲ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, οὐσίαν ἑαυτῷ προσθεὶς τῆς πόλεως, καὶ τὸν τυραίων μισοῦντα προσεταιρίζόμενος. ὁ δὲ μύριον, ἤξιωτο μὲν ὑπὸ τυραννίδος ὑπὸ καισίου, τυραννεῖσι πᾶσαν δ' ἀλλαχόθεν τὴν συρίαν. κατὰ δὲ τὸ πρὸς ἡρώδην ἔχθος, συνελάβετο αὐτῷ κατὰ ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον δὲ φάβιον, ὃν αὐτῷ χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε κατὰ δόξαν. χορηγὸς δὲ ἦν αὐτῷ πάντων ὁ κινδεσὶς πτολεμαῖος αὐτῷ, πρὸς τούτους ἡρώδης αὐτιταξάμενος ὅτι τῇ ἐμβολῇ τὸν ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν αὐτίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῷ κατορθώματι. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ᾠκείωντο δι' τὴν πρὸς ὑρκανὸν ἐπιγαμίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, ἀπ' ἀσήμων, δωρὶς ἐκαλεῖτο, ἐξ ἧς ἐγένησεν αὐτίπατρον. τότε δὲ γήμας τὴν ἀλεξάνδρου τὸν ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατρίδιόν τε ὑρκανοῦ μαριάμμην, οἰκεῖος τῷ βασιλεῖ γέγονεν. ἐπεὶ δὲ καίσιον περὶ φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν καῖσαρ, ὅτι δὲ τὰ ἀσίαν ἀντώνιος, προσβαλόμενον τὴν ἄλλων πόλεων πρὸς αὐτώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγορήσοντες φασαήλου τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον ὑρκανῷ τιμίον. πρὸς δὲ παρὼν ἡρώδης, καὶ θεραπεύων ὡς ὀλίγοις ἀντώνιον χρήμασιν ἔπεισε διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν ἔτω διελύθησαν. αὖθις δὲ οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς ἀντόχειαν δάφνιν ἐπ' αὐτώνιον, ἤδη τῷ κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ πρεσβευσάμενοι τοῖς ἀξιώμασι καὶ λόγῳ σφῶν δυνατώτατοι κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ὑπῆρχε δὲ μασσαλᾶς ὁπολογούμενος, συμπαρεσῶς ὑρκανῷ διὰ τὸ κῆδος. καὶ ἀντώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διεπιστεύετο τοῖς ὑπαρχοῦσιν ὀνόμασι ἄρχειν. τοῖς δὲ τὸν ἡρώδην πρεσβεύσαντος, ἠθεῖς, ἐν γὰρ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς παλαιῶς διὰ ἔχθεις ὑπ' αὐτιπάτρου φιλοφρόνως ὅτε εἰς τὴν ἰουδαίαν σὺν γαβινίῳ παρέβαλε, τετράρχας ὑποδείκνυσι τοῖς ἀδελφοῖς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίαν ὑπερέπων. πρεσβευσαμένων δὲ τῶν πρεσβέων, πεντεκαίδεκα μὲν

B

C

D

E

F

G

POstquam verò Cassius excessit è Syria, in Iudæa Hierosolymis orta seditio est, cùm Felix in Phaselum mouisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phaselus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicé: probrúmque ingrati obiiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratrémq; Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniúmque tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, vt conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat, Tyriísque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, vnà & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secũ ducebat, & Ptolemæũ, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta verò socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso prælio, victoria potitur: fugatóque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, vt etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes iamprudem ex indigenis habuerat vxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed vbi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis ciuitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Iudæorum optimates accusatum veniunt Phaselum & Herodem: quòd illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia placatũ sic Antonium affecit, vt ne verbum quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autem denuò Iudæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquentia & dignitate præstabant, aduersus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde vtrisque partibus, Antonius percótabatur Hyrcanũ, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cúmque is Herodẽ, eúmque fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissiméque ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, quindecim eorum

CAP. X. De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

Ant. lib. 14. cap. 21.

correptos, carceri tradidit, quos etiam penè occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: vnde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, vbi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, vt quos comprehendisset, occideret: præceptóque vt eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonij suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes vsque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsideratè contendunt. Illis autem tanto magis id indignè ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulnerauit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hircanus dignatus est. Non tamen ideò qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatem, Antonium irritabant, vt etiam quos in vinculis haberet, occideret.

συλλαβὼν εἱργνυσιν, ὡς ϗ αὐελεῖν ὥρμησε. τοὺς ἢ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. φεὸς ὁ μείζων ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις γινε) ταραχή. χιλίους γὰρ πάλιν ἐπεμψαν φρέσβεις εἰς τύρον, ἔνθα διέτριβεν ἀντώνιος ὅπ ἱεροσολύμων ὡρμημένους. ὅπ τούτους κελεαγότας, ἐκπέμπ τ ἄρχοντα τ τυρίων, κολάζειν φεὸς ἅξας οὓς ἂ λάβη, συγκαταβάζειν τε τ ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτ καταξαθεῖσι τετράρχαις. φεὸ ἢ τούτ, πολλὰ παρῆνει παρελθὼν ὅπ τ ἀγαλὸν ἡρώδης σωὴ γένηταί, μήθ' ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἰτίους, μήτε τῇ παρίδι πολέμ γενέσ φιλονεικοῦντας ἀκαίρως. τῷ ἢ ἔτι μᾶλλον ἀγανακτούντων, ἀντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲ ἀπέκτεινε, πολλοὺς ἢ ἔτρωσεν. ὧν οἵτε πεσόντες ταφῆς, ϗ οἱ θαυμασίαι θεραπείας ἠξιώθησαν ὑπὸ ὑρκανοῦ. ὁ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ τὰ μ τὴν πόλιν συγταράσσοντες, παρώξυναν τ ἀντώνιον, ὡς τε ϗ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

A

B

C

Κεφάλαιον ια'.

CAP. XI. De bello Parthorum contra Iudæos & fuga Herodis ac fortuna. Ant. lib. 14. cap. 22.

BArzapharne autem Parthorum satrapa Syriam biennio pòst cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet vt Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanúmque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrij Pacorum excluserunt, cùm Ptolemaidenses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæam iussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & vbi vius exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Iudæi vltro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Illic autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittitit: vbi commissa pugna, depulsísque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, vsque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodésque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos inuicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante verò die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totáque ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Inuasísque de improuiso hostibus in suburbano, complures quidem peremit, omnes autē in fugam verrit, & hos in ciuitatem, alios in fanū, alios in extremum vallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorū Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaëlus & ciuitate & hospitio cum quingētis equitibus Parthum recepit,

Μετὰ ἢ ἔτη δύο, βαρζαφάρνη τὸ παρθων σατράπη σὺν πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συρίαν κατέχοντος, λυσανίας ἀναδεδειγμένος ἤδη τ ἀρχὴν, τ παρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαῖος δ' ἰὼ ἐπὶ τ ὁ μιννάου, πείθ τ σατράπην ὑποχείσ χιλίων τάλαντον, ϗ πεντακοσίων γυναικῶν, καταλαγεῖν ὅπ βασιλείᾳ τ ἀντίγονον, καταλῦσαι ἢ τ ὑρκανόν. τούτοις ὑπαχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μ ἦει κ τ φοινίκιον, βαρζαφάρνην ἢ διὰ τ μεσογείας φεοσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῷ δ' ὁπ θαλαττίων τύριοι, πάκορον οὐκ ἐδέξαντο, καί τοι πτολεμαέων ϗ σιδωνίων δεδεγμένων. ὁ ἢ οἰνοχόῳ τινὶ τῷ βασιλικῶν ὁμωνύμῳ μῆσεν τ ἵππου φοδοδις, ἐμβαλεῖν ἐκέλευσε εἰς τ ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τὰ τ τολεμίων, ϗ φεὸς ἃ δέοι βοηθήσοντα αὐτῷ. τ ἢ λανθανόντων τ κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι σωδεγμένοι φεὸς αὐτῷ, φεοθύμους ἑαυτοὺς ὅπ τ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ὅπ τ καλύμνιον δρυμὸν φεοέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ῥωμαίων συμβολῆς, ὡσάμενοι τοὺς πολεμίους, ϗ διώξαντες ὅπ ἱεροσολύμων ἔθεον. ῥωμαῖοι ἢ πλείους, μέχρι τ βασιλείων φεῆλθον. ὑρκανὸς ἢ ϗ φασαήλ δεξαμένων αὐτοὺς κατερᾷ σίφει, μάχη κ τ ἀγορὰν συρρήγνυται. καθ' ἣν ξεφάμενοι τοὺς πολεμίους οἱ φεὶ ἡρώδην, καταϗλείουσιν εἰς τὸ ἱερὸν, ϗ φρουρὸς αὐτῷ ἄνδρας ἑξήκοντα τ πλησίον οἰκείως ἐγκατέστησαν. τούτους μ οὖν ὁ σασαίλων φεὸς τοὺς ἀδελφοὺς λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπέφρησεν. ἡρώδης ἢ τὸ δῆμον πολλὰς κατ' ὀργὴν τ δπολωλότων, αἱρεῖ συμβαλών, ϗ καθ' ἡμέραν ἐπεκθεόντων ἀλλήλοις ϗ λόχους. φόνος ἰὼ ἀδιάλειπτος. ἐν ᾗ σης ἢ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖ), πάντα μὲ τὸ ἱερὸν πάντα, ϗ ἡ πόλις ὅλη πλήθους τ ἀπὸ τ χώρας ἀναπίμπλα) τὸ πλέον ὁπλιτ. φασαήλος μ, τὸ τεῖχος, ἡρώδης ἢ μεθ' ὀλίγων ἐφρούρ τὰ βασίλεια, ϗ τοῖς πολεμίοις ὅπ δ ἐμῶν ἀσυντάκτοις ϗ τὸ φεσάρκτον, πλείοσι μ ἀναιρεῖ, ξέπε) ἢ πάντας. ϗ τοὺς μ, εἰς τὴν πόλιν, τοὺς ἢ εἰς τὸ ἱερὸν, τοὺς ἢ εἰς τὸ ἔξω χαράκωμα συγκλείσ. κἂν τούτῳ θαλλακτ μ ἀπίγονος φδακαλεῖ, πάκορον εἰσαφείναι. φασαήλος ἢ πεισθεὶς τῇ πόλει ξενίᾳ τ πάρθον εἰσδέχεται, μ τ πεντακοσίων ἱππέων, φεο-

A

B

C

D

E

F

G

προφάσει μὲν ἥκοντα τῆς παύσαι τὸν φάσιν, τὸ δ' ἀ- A
ληθὲς, ἀντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν φασάηλον ἐνεδρεύ-
ων ἀπέστειλε πρὸς βαρζαφάρνην πρεσβεύσαθαι περὶ
καταλύσεως, καίτοι πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου,
καὶ παραγορεύοντος ἀνελεῖν τὸν ἐπίβουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς
ἐπιβουλαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους εἶ-
ναι τοὺς βαρβάρους. ἐξεισι δ' ὑρκανὸν ὡς γαλαβὼν καὶ πά-
κορος, ὡς ἦν τὸν ὑποπτεύοιτο, καταλιπὼν παρ' Ἡρώδῃ
τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς B
συνέπεμπε φασάηλον. ὡς δ' ἐγγύς τε καὶ τὴν γα-
λιλαίαν, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφιεῶτας, καὶ ἐν τοῖς ὅ-
πλοις ὄντας καταλαμβάνουσιν, τῷ σατράπῃ δ' ἐνε-
τύγχανον πανήγυρις σφόδρα, καὶ ταῖς φιλοφρονήσεσι τὴν
ἐπιβουλὴν καλύπτειν ἐπειρᾶτο. δῶρα γοῦν δοὺς
αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρεῖν ἐκέλευε. τοῖς δ' ἄφνω
γίνεται τὸ ἐπιβουλῆς, καταχθεῖσιν εἴς τι τῆς πα-
ραθαλασσίων χωρίων, ὃ καλεῖται ἔκδιππον. ἐκεῖ
γὰρ τὴν τε ὑπόσχεσιν ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, C
ὡς ἀντίγονος τὰς πλείστας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν,
ἐν ταῖς πεντακοσίαις καθωσίωσε παρθοις. ὅπερ ἦν προ-
λοχίζοιντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων
ἀεὶ, πάλαι δ' ἂν ἦν συνειλήφθησαν, εἰ μὴ προεμήνυσεν
ἐν ἱεροσολύμοις πρόδηλα προπεσεῖν λαβεῖν, ὡς μὴ
προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἔτι
λόγος ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πόρρωθεν αὐ-
τῶν ἔβλεπον. ὁ μὲν φασάηλος, καίτοι πολλὰ παραι- D
νοῦντος ὀφέλιε φεύγειν, πίστευσε δὲ οὐδὲ σαραμάλλα τῷ πλουσιωτάτῳ τότε σύρων ὑπὸ σωτηρίαν τῆς ἐπι-
βελῆς ὅλην, καταλιπεῖν ὑρκανὸν ὑπέμεινεν, ἀλλὰ τῇ
σαρέπῃ προσελθὼν ἄτοκρις ὠνείδιζε τὸν ἐπίβουλον, καὶ μάλιθ' ὅτι μάλιστος χρημάτων ἕνεκεν.
πλείω γὰρ μὲν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσειν ὑπεσχνεῖτο,
ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπέσχηται. πρὸς ταῦτα E
πανήγυρις ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσκευ-
ασάμενος τὴν ὑποψίαν, ᾤχετο πρὸς πάκορον. διθέως
δὲ τῶν καταλειφθέντων παρθων, οἷς προσετέτακτο
σασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνειλάμβανον, τά τε ἄλλα
πρὸς τὴν ἐπιορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς καταρωμένους.
ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδειον ὁ πεμφθεὶς οἰνοχόος ἐπε-
βάλλετο συλλαβεῖν ἔξω τῶν τείχους ἀπατήσας προελ-
θεῖν, ὥσπερ εἰώθει. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων
τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πεπεισμένος εἰς τοὺς πολε- F
μίους ἐμπεπωκέναι τὰ μεμνόντα τῶν ἐπιβουλῶν αὐ-
τῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καί τοι μά-
λα ἀξιοπίστως τοῦ πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑ-
παντῆσαι τοῖς τὰς δορυφόρους κομίζουσιν. ἔστε δὲ ἐπαλ-
κέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ προέχειν οὐκ ἐπιβου-
λεύειν, ἀλλ' ὁπόσα διεπράξατο φασάηλος. ἔτυχεν δ'
παρ' ἄλλων προακηκοὼς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμέ-
νον, καὶ προσπίπτει ὑρκανοῦ θυγάτηρ μεριάμμη συνεπο- G
μένη γυναικῶν κατανιβολοῦσα, μὴ προαιρεῖσθαι, μη-
δὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς
βαρβάροις. ἔτι δὲ τῷ πακόρῳ συνεπομένων
πῶς ἂν κρύφα τὸν ἐπιβουλεύειν ἀπαρτίσειαν, οὐ γὰρ
ἐν τῷ φανερῷ οἷόν τε ἦν αὐτὸς οὕτω δυνατῶς
προχειρίσασθαι, προλαβὼν ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτάτων προσόντων, νύκτωρ ὅτι ἰδουμαίας ἐχώρει λά-
θρα τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς,

prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera vt adiuuaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, vt ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atque vt insidiatorem occideret, néve se eius fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere: Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullísque relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed vbi ad Galilæam venerunt, indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam verò conueniunt satis callidè & officiis dolos tegẽtem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quòd Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quódque sibi semper à Barbaris præstituerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non verba erant solùm, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Ofilius vt fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, quod se insidiis appetisset: ac maximè quia pecuniæ causa talis extitisset, cùm plus ipse pro salute daturus esset, quàm pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iuréque iurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimque à Parthis qui remanserant, quibúsque iussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere moliebatur: eúmque fallere, vt extra murum procederet, sicut sibi mandatum fuerat, conabatur. Ille autem suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minimè dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, prodire nolebat: quanquam satis idoneam causam Pacorus obtenderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicquam de insidiis, sed quæ Phasaelus gessisset, his contineri. Iamdudum autem ab aliis audierat Herodes, fratrem suum Phasaelum esse correptum: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarum, multis eum precibus ne prodiret orabat: néve se crederet manifestis iam conatibus Barbarorum. Adhuc autẽ Pacoro cũ sociis deliberante, quonam modo clã patraret insidias, nec enim fieri posse vt tantæ sapientiæ vir ex aperto circũueniretur, nocte Herodes cũ propinquissimis sibi ad Idumeam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et ille matrem quidem fratrésque suos,

desponsatámque puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter iussit. Ipse autem cautè cum famulis suis Barbaros retentabat: multísque per omnes conflictus interemptis, ad castellum Massada properabat. Grauiores autem in fuga Parthis Iudæos expertus est: Qui cùm semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. vbi Herodes victoria potitus, cùm multos interfecisset, ipsúmque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornauit tegia, arcémque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocauit. Et tunc quidem cùm fugeret, multos sibi adiungebat. Postea verò quàm Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbámque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem millium multitudo. Itaque paruit Herodes eius consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximéque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itémque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum verò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iampridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo antè comportauerat: eiúsque sociorum itidem quisque fecerat. Verumtamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, vt omnem terrâ illam bello implacato replerent, Marita quoque ciuitate vastata: nec solùm Antigonum regem constituerent, verùm etiam Phaselum & Hyrcanũ vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidé auriculas dentibus truncat, vtne solutus quidem mutatis rebus vnquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phaselí verò virtute præuentus est Antigonus. Qui cùm nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum facto capite interiit: atque ita probato, quòd verus Herodis frater esset, Hyrcanúsque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quòd ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleuerit, eóque illum pacto peremerit. Vtrumuis autem verius sit, præclarum habet initium. Denique aiunt eum prius quàm efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, quòd Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui vltorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

καὶ τὸν καθωμολογημένον παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς, καὶ τὸν νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προστάξας ὁδεύειν, αὐτὸς ἀσφαλὲς μετὰ τῶν θεραπόντων ἀπεκόπτετο τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς κατὰ πᾶσαν προσβολὴν ἀποκτείνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκτο. καὶ βαρυτέρους κατὰ τὸν φυγὸν πάρθων ἰουδαίους ἐποίησεν, ἀνοχλήσαντας μὲν ὀλιγοστοὺς, ἀπὸ δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων παραταξαμένους ὀπίσω πολὺ χρόνον. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὖθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελέσι κόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην ἀνεδείματο, ἡρώδειόν τε ἐκάλεσεν ἀφ' ἑαυτοῦ. τοιαῦτα μὲν φρονοῦντες καθ' ἡμέραν, αὐτῷ προσεγίνοντο πολλοί. καὶ κατὰ θρῆσαν γλυκυμόρῳ τῆς ἰδουμαίας ἰώσηπος ἀδελφὸς ὑπαντήσας, συνεβούλευε τοῖς πολλοῖς τῷ ἐπομένων ἀποφορτίσασθαι. μὴ γὰρ αἱ τοσοῦτον ὄχλον δέξασθαι τὰ μασάδαν. ἦσαν δ' ὡσεὶ συναχιλίους. πειθεὶς οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τ' χρείας διέφθειρεν ἀνὰ τὴν ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν αἰαγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους καταχὼν, εἰς τὸ φρούριον διεσώζεται. καταλιπὼν δ' ἐναῦθα τοῖς γυναιξὶν ὀκτακοσίους φύλακας, καὶ διαρκῆ παππίδεια πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο, πάρθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν ἐστρέφοντο, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας εἰσέπιπτον, καὶ τὸ βασίλειον. ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανῦ χρημάτων, ὧν δ' ἦν πλείω διακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ἐφ' ὅσοις ἤλπισαν. ὁ δὲ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προαπεσκεύασε, καὶ τῶν αὐτοῦ προσεχόντων ὁμοίως ἕκαστος. πάρθοι δὲ μετὰ τὰς ἁρπαγὰς ὅπι τοσοῦτον ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πολέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστατον δὲ ποιῆσαι τὴν μαρισαίων πόλιν, μὴ μόνον τε κατασκῆσαι βασιλέα αὐτόχρονον, ἀλλὰ καὶ δωδεκάδουῶν αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν διαμώτας αἱρεῖσθαι. ὁ δὲ ὑρκανὸς μὲν προαπεσεὶς αὐτὸς τὰ ὦτα λαβόντα τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὖθις ἐν μεταβολῇ ποτὲ δυνατὸ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρους ἀρχιερᾶσθαι. ὁ δὲ φασάηλος ἀρετῆς ὑπερέχει, φθάσαντος πέτρᾳ προσραξάμενος τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρᾳ καὶ χειρῶν εἴργετο. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν. καὶ ὑρκανὸν ἀγχυνέστατον, αἱρεισάτᾳ θανάτῳ, ποιησάμενος τὴν καίσαρος τῶν τὸν βίον ἔργων προπέμπουσαν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, προφθεὶς δ' ἰασὸς ὑπ' ἀπιόνου θεραπεύσαι δόλῳ αὐτὸν, ἐμπλάσειε τὸ θανάσιμα φαρμάκων, καὶ διαφθείρειεν αὐτόν. ὁπότερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν ἀρχὴν ἔχει λαμπράν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον παρὰ γυναίου τινὸς ὡς ἡρώδης διαφύγοι, νικᾶν εἶπεν δύθυμος ἄπειμι, τὸν μετελθόμενον τοῖς ἐχθροῖς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὗτος τελευτᾷ. πάρθοι δὲ καί τοι δυσμήτικοτες ὄν μάλιστα ἐπιθύμουν γυναικῶν, καθισάσι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀντιγόνῳ τὰ

πράγματα, δεσμώτην δ' ὑρκανὸν ἀπάγουσιν εἰς τὴν παρθυαίαν. ἡρώδης δὲ συντονώτερον ἤλαυνεν

εἰς τὴν

εἰς τὴν ἀραβίαν, ὡς ἔτι τἀδελφοῦ ζῶντος ἐπιχόμενος χρήματα παρὰ τοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πεισθεὶς ὑπὸ φασαήλου τοῦ τῶν βαρβάρων ἤλπισε πλεονεξίαν. ἐλογίζετο γάρ, εἰ τὴν παρ' ὠας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ ἄραψ γένοιτο, καὶ τοῦ δοῦναι μᾶλλον ἀφειδέστερος, δανεισάμενος παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥύσιον θεὶς τοῦ λυσομένου παῖδα. καὶ γὰρ ἐπύνθετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐν ἥβῃ ἑπτά. τάλαντα δὲ οἱ ἕτοιμος ἑξακόσια δοῦναι, παρασκόμενος τυρίους παραγαγόντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ αὐτοῦ ἀνυβρίστως ἐφθάκει, καὶ φασαήλου τεθνηκότος εἰς κενὸν ἡρώδης φιλάδελφος ἦν. ὁ μὲν γὰρ παραυτίκα πᾶσαν ἔνεσε φιλίας μνήμην. ὁ γοῦν βασιλεὺς αὐτοῦ μάλιχος, παρεμψας καὶ τάχος ἐκ τῆς χώρας, παρεστήσατο ἀπελθεῖν, παραφάσει μὲν χρώμενος παρθίοις, ὅτι πικρυκεύσαντας αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἡρώδου τῆς ἀραβίας. τῷ δ' ὄντι παρασκευάμενος καταχεῖν τὰ ἀντιπάτερ χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιπαραχεῖν χρήζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δὲ ἐχρῆτο τῆς ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ὑποσχεῖν τὰς ἀντιπάτερ παραθήκας ἐθέλουσιν. ἦσαν δὲ περὶ αὐτὸν οἱ δυνατώτατοι. ἡρώδης μὲν δὴ πολεμίους ἔχειν ἀραβας δρῶν, δι' ἃ φιλτάτους ἤλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὑποκεινάμενος, ὡς ὑπηνώρθωτο τὸ πάθος, ὑπέστρεψεν ἐπ' αἴγυπτον. ἐν τῷ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τοῦ ὑποχωρίου ἱερὸν αὐλίζεται τοῖς ὑπολειφθέντας ἀπαλαβών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν παρελθόντι, τὰ περὶ τὸν τοῦ ἀδελφοῦ τελευτὴν ἀπαγγέλλεται. παρελαβὼν δὲ πένθος ὅσον ἦν, ὡς ἀπεθήκατο φροντίδων, ἦει παρωτέρω. καὶ δὴ βαδίως ὁ ἄραψ μεταγνόησας, ἔπεμψε δι' ἄχους τοὺς ἀναιρήσοντας τὸν ὑβεσμένον. ἔφθανε δὲ ἐν τούτοις ἡρώδης εἰς πτολεμαΐδα ἀφικόμενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ὑπὸ τῶν ἐφορμούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τήν τε φήμην, καὶ τὸ ἀξίωμα τὸν ἀνδρὸς αἰδεσθέντες, παρέπεμπουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας, στρατηγὸν ἐλπίζούσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύάζετο. δεηθεὶς δὲ τὰς βασιλίσσης τοῦ βασιλίδος, καὶ μήτε τὴν ἀκμὴν τοῦ χειμῶνος ὑποδύσας, μήτε τοὺς κατὰ τὴν ἰταλίαν θορύβους, ὅτι ῥώμης ἔπλει. κινδυνεύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τοῦ φόρτου τὸ πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφόδρα τοῦ περὶ κάσιον πολέμου τεθυχωμένου. δεχθεὶς δὲ ὑπὸ πτολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων, καίπερ ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται τριήρη μεγίστην. ἐν ᾗ μετὰ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον καταπλεύσας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπεισχθεὶς, πρώτῳ μὲν τὴν παρ' ὠαν φιλίαν ἐνετύγχανεν ἀντωνίῳ, καὶ τὰς τε αὐτοῦ, καὶ τῶν ὑμῶν συμφορὰς ἐδιηγεῖτο. ὅπου τοῖς οἰκειοτάτοις ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορκουμένοις, δεῖ χειμῶνος πλεῦσαι ἐπ' αὐτὸν ἱκέτης. ἀντωνίου δὲ ἥπτετο θεὸς τὴν μεταβολὴν οἰκτος, καὶ κατὰ μνήμην μὲν τῆς ἀντιπάτερ ξενίας. τὸν δ' ὅλον, καὶ δι' αὐτὸν τοῦ παρόντος ἀρετὴν, ἔγνωκε τότε βασιλέα καθίσᾶν ἰουδαίων, ὃν περ ἐσεν αὐτὸς ἐποίησε τετράρχην. ἐπῆγε δὲ καὶ ἔλαττον τῆς εἰς ἡρώδην φιλοτιμίας, ἡ θεὸς αὐτῷ ὄνον διαφορά. τοῦτον γὰρ δὴ σασιώδη τε καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ὑπελάμβανεν.

in Arabiam, velut adhuc viuo fratre suo festinabat: vt pecunias à rege acciperet, quibus solis exoratum iri pro Phasaelo sperabat auaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, si Arabs minùs memor fuisset paternæ amicitiæ, animóque liberali parcior, vel mutuum ab eo sumere, quòd redemptionis causa præberet pignori oppositio ipsius filio quem redimerer. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natum: trecentáque talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyriis. Sed profectò studium fortuna præuenerat: & Phasaelo mortuo nequicquam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmissis qui hoc admonerent, quamprimùm reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidem Parthos per legatos petisse, vt Herodem Arabia pelleret: certa verò causa fuit, quòd vicem Antipatro debitam negare proposuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid eius filiis gratiæ rependere, consolationis egentibus. Impudentiæ verò suasores habebat, qui Antipatri vellent abiurare deposita. Erant autem circa eum potentissimi. Proinde Herodes vbi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, vnde amicissimos existimabat, eáque respondit nunciis, quæ dolor imperauit, Ægyptum versus recedit. & prima quidem vespera in quoddam agreste fanum, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autem die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nunciatur. acceptóque tanto luctu, quantum curarum æstum deposuit, ibat vlterius. Itaque Arabem serò facti pœnituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliosè tractauerat, velociter misit. Herodes autem in Pelusium peruenerat: ibíque transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatémque reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autem ciuitatem, à Cleopatra honorificè susceptus est, ducem sibi militum fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis asperitatem, neque marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam verò periclitatus, maiore oneris parte reiecta, vix in Rhodum vehementer bello Cassij vexatam, saluus euadit, Amicorum autem suorum, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eáque cum amicis delatus Brundusium, atque inde continuò Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antonium: cíque tam suas quàm totius generis clades exponit: quódque affinibus suis in castello relictis, atque obsidione cinctis ad eum hyeme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casu miseratus Antonius, & memoria quidé iunctæ cũ Antipatro dexteræ, tũ verò ipsius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regẽ constituere proposuit Iudæorum, quem ipse tetrarchã antea fecerat. Non minus autem quàm fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur,

Ant. lib. 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo quàm ipse paratius renouantem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cum eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cùm præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum conuocabat vbi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, quo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum quòd intra breue tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quòd antea quoque populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curauisset accipere. His autem commoto senatu, cùm Antonius etiam bello contra Parthos gerendo vtile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissóque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretúmque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

κρίσαντες μὲν οὖν εἶχεν εὐτρεπέστερον αὐτὸς τὰς ἀντιπάτρου στρατείας αὐανεώμενον, αἳ κατ' Αἴγυπτον αὐτῷ πρὸς πατρὸς συνδιώκησαν, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν, ὁρῶντά γε μὲν καὶ τὸ ἡρῴδου εὐδραστήριον. συνῆγε δὲ καὶ τὴν βουλὴν ἐν ᾗ μεσσαλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀτρατῖνος ἐδίδασκον τὸν ἡρῴδην, τάς τε πατρῴους εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξιόντες, ἅπαντάς τε ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ᾧ ὧν καὶ μόνον ἀλλοιώθη τάχιον, ἀλλ' ὅτι καὶ ὀλίγῳ πάρθων λάβοι τὴν ἀρχὴν, ῥωμαίους ὑποφθών. τῇ δὲ συγκλήτῳ πρὸς ταῦτα κινηθείσῃ, ὡς παρελθὼν αὐτόνιος, ἐπὶ πρὸς τὴν πάρθων πόλεμον βασιλέα ἡρῴδην συμφέρειν ἔλεγεν, ὑπολαμβάνοντας πάντας. λυπείσης δὲ τὴν βουλὴν, αὐτόνιος μὲν καῖσαρ, μέσον ἔχοντες ἡρῴδην ἐξήεσαν. προῆγον δὲ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς, οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ ἡρῴδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ, αὐτόνιος εἰς εἶα αὐτόν.

Κεφάλαιον ιϛ'.

CAP. XII. De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones. Ant. lib. 14. cap. 23.

EOdem verò tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem victui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Vnde Iosephus quoque frater Herodis cũ ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellúmque reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeò vt etiam vltro in Antigoni militem eruptiones auderent: multósque nunc apetto prælio, nunc insidiis neci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoque interdum cũ aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam venit: verbo quidem vt Iosepho & qui vnà obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, vt pecunias auferret Antigono. Itaque cùm non longè ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem verò cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: vt pendente spe, nihil inquietaret. Iam verò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, non parua manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam aduersus Antigonum properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, vt Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, componebat. Silonem verò Antigonus in Iudæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & præpositum habebat præmium necessarium Massadam, vt primùm affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Ioppe. Hæc enim priùs, quòd hostilis esset, eximenda

Περὶ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ὑπηνδίοις ἀρκοῦσιν ὑπάρχουσι, ἀπορίζοντας δὲ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρῴδου σὺν ἀγχοσίοις τοῖς οἰκείοις, ἀρασμὸν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀπογνοὺς τὸ εἰς ἡρῴδην ἀμβλυτμήτων μᾶλλον μεταμέλειν. κἂν ἔφθη καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα τὸν ὄμβρον συνέβη πλεῖστον ὅσον. τοῖς γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπλησθέντων οὐκ ἔτ' ἔχρηζε φυγῆς, ἀλλ' ἐπεξήεσαν ἤδη τοῖς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες σύχνοις διέφθειρον. ὑπὸ μὲν ἐν ἅπασιν δυσχωρουμένοις, ἔσι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πλάττοντες ἀπέτρεφον. κἂν τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ἐπὶ συρίας παρθους ἀπείργειν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρέλαβεν, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον ἀργυρώμενος. ἔγγισα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἐπεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μετὰ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα δὲ συμμενεῖν καταλέλοιπεν, ὡς μὴ καταφωρον τὸ λῆμμα ποιήσειε πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος δὲ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμυνεῖν αὐτῷ, καὶ σίλωνα τέως ἐθεράπευεν, ὡς μηδὲν ἐνοχλοίη πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη δὲ ἡρῴδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ στρατηγοὺς δύναμιν ἀπ' ὀλίγων, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε δι' τὰς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντίδιόν τε καὶ σίλωνος, οἷς γέλλιος ὑπ' αὐτωνίου πεμφθεὶς, ἡρῴδην συγκατάγειν ἔπεισεν. ἐτύγχανε δὲ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τὰς δι' πάρθους ταραχὰς καθιστὰς ἅμα, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντιγόνου διεφθαρμένος. ὁ μὲν ἡρῴδης ἰσχύος ἐπώρει, προϊόντι δὲ αὐτῷ, καθ' ἡμέραν ηὔξετο τὰ τῆς δυνάμεως, καὶ πλὴν ὀλίγων, πᾶσα γαλιλαία προσέθετο. προῦκειτο μὲν οὖν τὸ ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδᾳ, καὶ τὸ ῥύσασθαι πρώτους τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ ἐχρῆν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρό-

πρότερον, ὡς μὴ χωρῆντος δὴ ἱεροσολύμων, καὶ τοῦτο τὸ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. σιωπῇ δ' ὁ σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν εὑρών. ὡς δ' ἐπεσέκειτο Ἰουδαῖοι διώκοντες, δὴ τότε ἡρῴδης σπασμὸν μετ' ὀλίγου σίφως, ξέπτη τάχεως, καὶ σίλωνα διασώζει κακῶς ἀμυνόμενον. ἐπεὶ τοῦτο ἰόντα εἷλεν, ἐς τ' μασάδαν ῥυσάμενος τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. καὶ τ' ὀλιγωρίαν, ἃς μὲν, παλαιὰ φιλία προσῆγεν, οἷς δ', τὸ αὐτὸ κλέος, οἷς δ' ἐξ ἀμφοῖν εὐεργεσίας ἀμοιβή. πλείους γὰρ μὲν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως εὐθαρσοῦντος δυσμενοῦς δ' ἤδη δύναμις ἀθροίσειν. προϊόντα δ' αὐτὸν ἐπήρθη, ταπεινὴ δεισιδαιμονία τ' παρόδων προλοχίζων. ἐν οἷς ἦσαν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. ἡρῴδης δ' τοῖς τε ἐκ μασάδας οἰκείοις ἀδηλαβὼν ῥᾳδίως, ἐθρῆσαν τὸ φρούριον, ἤει πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σιωπῇ δ' αὐτοῦ τὸ μὲν σίλωνος στρατιωτικὸν, ἐπὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τῷ ἰσχυρῷ καταπλαγήντες. στρατοπεδευσαμένου δ' κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τοῦ ἄστεως, οἱ ταύτης φύλακες, ἐτόξευόν τε καὶ ἐξεκέντιζον αὐτούς. ἄλλοι δ' κατὰ ῥῖφος ἐκ θέατος, ἀπεπειρῶντο τῶν προτειχισμάτων. ἡρῴδης δ', τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν δὴ τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς τε παρείη τῷ δήμου, καὶ δὴ σωτηρία τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοῖς ἐχθροῖς ἀμυνόμενος, δώσων δ' καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δ' ἀντιπαρῆγεν οἱ πρὸς τὸν ἀντίγονον, ὅτε καθακούειν τῶν κηρυγμάτων εἴων τινὰς, ὅτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοῖς ὑπὸ τοῦ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δ', τάχεως ἅπαντας ὑπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν. ὑπισχνούμενος γὰρ πολλοῖς στρατιώτῃ, παύειν ὑπονοίων ἀναβοᾶν, καὶ χρήματά τε εἰς τροφὰς ἀπαρτεῖν, ἀπάγειν τε σφᾶς χειμερινοῦντας εἰς τοὺς ὑπονοίους τόπους, ἐπειδὴ τὰ πρὸς τὴν πόλιν ἦν ἔρημα, πάντα τῷ πρὸς ἀντίγονον προσαναπαυσαμένων, σπένει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρῴδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ὑπὸ τὸν σίλωνα ἠγεμόσι, καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδέετο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ὑπό τε κρίσεως καὶ ἀπονοίας καὶ τῆς συλλήβδην προσπεμφθείσης. λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ὑποσίας. καὶ μετὰ τὴν δίκην, δωρεὰς ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, τοσαύτην αὐτοῖς ὑπονοίων ἀφθονίαν ἐπόμισεν, ὡς πάσας ὑποκόψαι τὰς σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ διαλιπεῖν τὴν χορηγίαν προθυμούμενος, ἐπέστελλε τοῖς πρὸς σαμάρειαν, ὠνεῖσθαι δ' ἡ πόλις αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα καταγειν εἰς ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας ἀντίγονος, διέπεμψε πρὸς τὴν χώραν, ἐἴργειν καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ὑπήκουον, καὶ πολὺ πλῆθος ὁπλιτῶν ὑπὸ τὴν ἱεριχοῦντα συνηθροίσθη. διεκαθίζοντο δ' δὴ τῶν ὀρέων ὡς φυλάσσοντες τοὺς ταπεινὴν ἐπικομίζοντας. ἡ μὲν ἡρῴδης ἠρέμει. πλὴν ὀλίγας ἀσκαλωνίτας, ὧν πέντε μὲν ῥωμαϊκὴ, πέντε δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἔχουσα καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, δὴ τὴν ἱεριχοῦντα ὡς ἁλοῦντα. καὶ τὴν μὲν πόλιν

videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autem Herodes paruæ manus excursatione perterritos, maturè in fugam vertit: & Silonem malè repugnantem, periculo eripit. Deinde capta loppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenatum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos vtriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, vt à rege certissimo. Iámque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, vnde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facilè receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerunt, virtutis eius timore perculsi. Castris autem politis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsum sagittis & iaculis imperebant: ab aliis verò per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primò circa muros præconis voce declarari iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnásque ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum obliuionem daturum. Deinde cùm allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quò minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare quispiam posset, quod reliquum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atque illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibíque tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniámque alimentis poscerent, atque hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè prouisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qui Siloni parerent: sed etiam milites vbi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum, in vno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adiit: tantámque his exhibuit copiam commeatus, vt Silonis omnes accusationes perimeret. simúlque prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam ciuitas eius se clientelæ dederat) vt alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc vbi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberent, atque insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illíque iussis obediunt, & magna iam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebãt, siqui exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorũ, & quinque Iudæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos verò cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt, eámque diripuêre, cùm plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanúmque militem in his quæ sibi accesserant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus quoque Silonis corruptione meruit, vt exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cuta soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Ioseph, communiuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberauerat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata vt cætera Galilææ subuerteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cúmque Sephorim, licèt vehementissimè ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatem capit, custodibus eius antè aggressionem fuga dilapsis: ibique suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) aduersus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quã belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, vnáque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta pòst cum reliqua manu superuenit. Nec tamen eius incursum hostes extimuêre, sed armati obuiam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu, sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subuenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos vsque ad Iordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluuiũ dilecti sunt: & Galilęa metu est purgata, nisi quòd in speluncis latitantes reliquerant, eorúmque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrẽ primũ laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis diuidendo: eorúmque ducibus multiplicatã summam ad hyberna mittendo. Pherorę autem fratri minimo scripsit, vt & foro venalium consuleret, muróque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circũ Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, vt Iudææ statum antè componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse aduersum latrones in speluncis habitantes mouet exercitum. Istæ autem speluncæ in prępruptis montibus erant, vndique inaccessæ, transuersósque tantùm ac peranguſtos ascensus habebant: saxúmque ab earum fronte vsque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

καταλελειμμένω δυείσει. πεντακοσίους ἢ τὰ ἄκρα κατειληφότας σὺν γυναιξὶ καὶ ἡλικίᾳ. αὐτοὺς μὲν οὖν, ἀπολύει λαβών. ῥωμαῖοι δ' εἰσιόντες, τὸ λοιπὸν ἀσυδιήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. ἐισεχωροῦντος μὲν ἦν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ὑπέστρεψε, καὶ χειμερεύουσαν τὴν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοχωρικὰς πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ αὐτίγονος ἤδη τῆς σίλωνος δωροδοκίας, ὑποδέξασθαι τῶν στρατῶν μοῖραν ἐν λύδδοις θεραπόντων αὐτοκράτορι. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθόνοις διῆγον ἀειμένοι τῶν ὅπλων. ἡρώδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μὴ νεωτερισθείη πρὸς αὐτηγόνα. αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ ὅσους ἐκ μασάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταγαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ καταστησάμενος ἀσφαλῶς, ἦει τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς αὐτηγόνα φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σέπφωριν ἐν νιφετῷ σφοδρωτάτῳ διανύσας, ἀκμὴν καταλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἑπομένους ὑπὸ τοῦ χειμῶνος κακωθέντας ἀνελαβών, πολλὴν δ' ἐν αὐτοῖς ἀφθονίαν τῶν ὑποζυγίων, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ὥρμητο λῃσαι, οἱ πλείονα τῆς χώρας κατεῖχον, ἐκ ἐλάττω κακὰ πολέμου διετίθεσαν τοὺς ὁμοεθνεῖς. προπέμψας δὲ πεζῶν τέλη τέτταρα, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἄρβηλα κώμην, αὐτὸς μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μετὰ τοῦ λοιποῦ δυνάμεως. ἃ μὲν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔδεισαν οἱ πολέμιοι, μὴ ἢ τῶν ὅπλων ἀπιόντων, τὴν μετ' ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ ἢ θράσος ληστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον κέρας τῆς ἡρώδου ἔφοντας, προελθὼν ἢ ταχέως ἡρώδης ἐκ τοῦ καθ' ἑαυτὸν δεξίου, προσεβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοῖς ἢ διώκουσιν ἐμπίπτων, ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τοῦ καὶ σῶμα προσβολὰς μὴ φέροντες, ἐνέκλιναν. ὁ ἢ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν εἵπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δ' ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὡς τε τὴν γαλιλαίαν κεκαθάρθαι φόβων, πλὴν καθόσον οἱ τοῖς ἀπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅτι τούτοις ἐδεῖ διατρίβης. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῆς πεπονημένων ὠφελείας ἀπεδίδου, διανέμων ἑκάστῳ δραχμὰς ἑκατὸν πεντήκοντα ἀργυρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυπλασίονα διέπεμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον σαθμούς. φερώρᾳ ἢ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστελλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τειχίζειν ἀλεξανδρειον. καὶκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη. ἐν ἢ τούτῳ, πρὸς μὲν ἀθλίους διῆγε αντώνιος. βεντίδιος δ' ὅτι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρώδην μετεπέμψατο, κατασησάσθαι πρότερον ὅτις ἦλθον, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρώδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ἐξεράτευσεν. τὰ ἢ ἀπήλαια ταῦτα πρὸς ἀπορρήγνυσιν ὄρεσιν ἦν οὐδαμόθεν πρόσοδα, πλαγίας δὲ αὐτοὺς μόνον ἔχοντα στενοπάτους. ἡ ἢ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατατείνει εἰς βαθυτάτας φάραγγας,

ὄρθιον

ὀρθιος ὑπερέπεσα τ χαράδρας. ὡς τε τ βασιλέα μέ- A
χρι πολλοῦ μ ἀπορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον τ τόπου, τε-
λευταῖον δ' ὀπινοία χρήσασθαι σφαλερωτάτη. τοὺς γὰρ
ἀλκίμους καθειμένους ἐν λάρναξιν ἔτιθει τοῖς στομίοις. οἱ δ
ἀπέσφαττόν τε αὐτοὺς σὺν θηρεύαις, καὶ πῦρ ἐνίεσαν τοῖς
ἀμυνομένοις. βεληθεὶς δ' ἐξ αὐτῶν καὶ δείσας τινὰς
ἱκέτης, ἀπήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τ δ ἐθελου-
σίας μ ὐδεὶς προσέθετο, καὶ τῶν βιαζομένων δ πολλοὶ
τ αἰχμαλωσίας προείλοντο θανατον. ἐνθα καὶ τῶν γε- B
ραιῶν τὶς ἐπὶ παίδων πατὴρ ὢν τ μηδὲς, δεομένους
τοὺς παῖδας ὑπερέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ὅπῃ δεξιᾷ, κλεί-
νῃ τρόπῳ τινὶ δὴ καθ' ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵ-
στατο πρὸ τοῦ στομίου, καὶ τὸν ἀεὶ προϊόντα τῶν ἰδίων ἀπέ-
σφαττεν. ἐξ ὑπάτου δ ἡρώδης ὑποβλέπων, παύεται τε πάθει
συνεχεῖτο, καὶ τῷ πρεσβύτῃ δεξιὰν ὤρεγε, φείσασθαι τῶν
τέκνων παρακαλῶν. ὁ δ πρὸς ὐδὲν ἐνδοὺς τ λεγομέ-
νων, ἀλλὰ καὶ προσονειδίσας τὸν ἡρώδην εἰς ἀπιστότη- C
τα, ὅτι τοῖς πᾶσιν αἰτίαν καὶ τ γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν
καὶ τ κρημνὸν τοῖς νεκροῖς τὸ τελευταῖον καὶ ἑαυτὸν ἔρρι-
ψεν. χθὲς μὲν ὖν τὰ σπήλαια, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡ-
ρώδης. καταλιπὼν δ τ στρατὸν μοῖραν ὅσην ἀποχρήσειν
ὑπελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ πτολεμαῖον
ἐπ' αὐτῆς, ὅτι σαμάρειαν ὑπέστρεφεν. ὁπλίτας μ τρι-
χιλίους, ἱππεῖς δ ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' αὐτίγονον. ἐνθα
πρὸς τ ἀποχώρησιν αὐτῶν λαβόντες ἀδειαν, οἷς ἔθος ἦν D
θορυβεῖν τ γαλιλαίαν, κτείνουσι μὲν πτολεμαῖον τὸν
στρατηγὸν ἀδοκήτως προστρέχοντες, ἐπῶρθουν δ τὴν
χώραν ποιούμενοι τὰς ἀναφυγὰς εἰς τὰ ἕλη, καὶ τὰ δυ-
στρόσιτα τῶν χωρίων. πυθόμενος δ ἡρώδης τ ἐπα-
νάστασιν, ἀφικνεῖται ἐπειγόμενος. καὶ πολὺ μ αὐτῶν πλῆ-
θος διέφθειρεν, τὰ φεύγοντα δ ταῦτα πολιορκίας ἐξε-
λὼν, ὀπτήμιον τῆς μεταβολῆς εἰσεπράξατο παρὰ τῶν
πολιτῶν ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δ ταρθων μ ἐξελη-
λαμένων, αἰτησαμένων δ πακόρου, βεντίδιος ὑπισείλαν- E
τος αὐτωνίου συμμάχους πέμπει ἡρώδῃ καὶ αὐτιγόνου
χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τοῦτον τ στρατηγὸν
μαχαιρᾶν αὐτίγονος ἱκέτευε δι ὑπισολῶν ἑαυτῷ βοη-
θὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ θρεῖ τε τῆς ἡρώδου βίας, καὶ
ἐπηρείας τῆς βασιλείας ὑποδυσθέμενος, καὶ χρήματα
δώσειν ὑπισχνούμενος. ὁ δ, ὡς δὲ κατεφρόνει τε πέμ-
ψαντος, ἄλλως τε καὶ πλέον ἡρώδου διδόντος, εἰς μὲν
τοῦτο προθυμίαν, οὐκ ὑπήκουσεν. ὑποκινούμενος δὲ
φιλίαι, κατάσκοπος ἦει τῆς αὐτιγόνου πραγμάτων, ὁ- F
ρώδῃ μὴ πειθόμενος ὑποζέποντι. προαγόμενος δ αὖτε
τοῦ δόλου αὐτιγόνου, τοῦ τε πόλιν ἀπέκλεισε,
καὶ ὑπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αὖ-
θούμενος μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς ἡρώδην
ἐχώρει, καὶ πρὸς τοῦ δράματος πεθυμουμένου, ὅ-
σους ἐπετύγχανεν ἰουδαίους αὐτῷ, μισθοῦ τῆς ἡ-
ρωδείων φειδὼ ποιούμενος, ἀλλ' ὡς αὐτιγονείους χρώ-
μενος ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπῶς ἡρώδης, ὥρμησε
μὲν ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας G
δ τῆς ὀργῆς ἤλασε πρὸς αὐτώνιον κατηγορήσων τῆς
μαχαιρᾶ παρανομίας. ὁ δ ἐπιλογισμῷ τῆς ἡμαρ-
τημένων χθόνιος, τὸ χέας μεταδιώκει τε τὸν βασι-
λέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτῷ διαλλάττει. ἐ μὲν ἡρώ-

rectum vallibus imminens, vt aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremò autem placuit, vt molimine vteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in oltia speluncarum. Hique cum familiis eos mactabant, ignémque repugnantibus iniiciebant. Cúmque aliquos ex his conseruare vellet Herodes, vt ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coëgerat, multi mortem captiuitati prætulerunt. Vbi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, vt egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Iussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & vt filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis eius nequaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobrauit. & posit filios occidit vxorem: deiectísque desuper mortuis, postremò semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos verò equites in Antigonum ducens. Túncque propter eius abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæúm quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturè succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castelliis obsidione liberatis, huius mutationis causa mulctam exegit à ciuitatibus pecuniam, centum talenta. Iam verò Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonij literis monitus, equitum mille auxilia duarúmque legionum, aduersus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, vt se adiutum veniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa conquestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is, nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cùm præsertim plura daret Herodes, in proditione quidem ei non paruit, simulata verò amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quòd res aliter cesserat, quoscunque Iudæos offendisset interficiebat, vt nec vel Herodianis parceret: sed vt Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cùm ægrè ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam verò repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: vtque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neque tamen Hero-

des à proposito suo reuocatus est quò minus ad Antonium pergeret. Sed cùm audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem validissimam ciuitatem, acriùs festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & vt magis magísque placeret Antonio. Denique mox vt ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnáque prædæ parte sibi destinata: vt Antonius quidem, quanquam eius virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multúmque ad honores eius spémque regni adderet: Antiochus verò tradere Samosatam cogeretur.

CAP. XIII. De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. *Ant. lib. 14. cap. 25.*

DVm hæc agerentur, res Herodis in Iudæa tractæ sunt. Reliquerat enim Iosephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis huiusmodi, vt nihil ante reditum suum aduersus Antigonum moueret, quia non firmum esset auxilium Machærę, quantum ex delictis superioribus appareret. Verùm Iosephus, vbi fratrem procul abesse cognouit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus à Machæra secum missis petit, vt maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recèns autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minimè contentus fuit: sed eò processit iracundiæ, vt mortuum quoque Iosephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput eius abscidit, quamuis L. talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta verò nouitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupauit, vt qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multáque in Idumæa quoque mutarentur, vbi Machæra castelli cuiusdam instaurabat mœnia, cuius nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso vt Herodem quoque aduersus Antigonum adiuuaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Iudæam præmissis, quarum Herodes vteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, morté fratris somnia manifesta significant. Cúmque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncij cladis intrabãt: quare præ dolore paululùm questus, maxima parte luctu dilata, in hostes properabat, vltra vires iter accelerans. & vbi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, vnámque his iungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostésque obuios in eum quem reliquerant locum auertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quàm id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus pòst,

δης ἐπαύσατο τ θεὸς αὐτόνιον ὁρμῆς. ἀκμὴ δ αὐτ μ πολλῆς δυνάμεως θεραπολεμοῦντα σαμοσάτοις, πόλις δ ὄζιν Εὐφράτῃ πλησίον καρτερὰ, θᾶττον ἠπείγετο, τ καιρὸν ὀπτιμόδειον ὁρῶν θεὸς τε ὑπόδειξιν ἀνδρίας, ἠ τῷ μᾶλλον ἀρέσασθ τ αὐτόνιον. γίνετ ζοῦν, ἐπελθὼν τέλος αὐτοῖς τ πολιορκίας, πολλοὺς μὲν τ βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν δ ἀποτεμόμενος λείαν, ὡς τε τ μὲν αὐτόνιον θαυμάζοντα, ἠ πάλαι τὰ τ ἀρετῆς αὐτ, τότε μᾶλλον ἔτως ἔχειν, Ε πολὺ θερθεῖναι τ τε ἄλλας αὐτ, Ε ταῖς εἰς τ βασιλείαν ἐλπίσιν. αὐτόχον δ τὸν βασιλέα ἀναλαμβάνειν τὰ σαμόσατα παραδοῦναι.

Κεφάλαιον ιγ'.

Κατὰ τοῦτο θρυλεῖται τὰ κ τ ἰουδαίαν πρόδ κ θεῖγματα. καταλελοίπει μ, ἰώσηπον τὸν ἀδελφὸν, ὅπι τῶν ὅλων, ὧν διαγγελίας μηδὲν μέχρι τ ὑποστροφῆς αὐτ ὧν διακινεῖν πρὸς αὐτόνιον. ὡς δὲ δὴ βέβαιον εἰς μαχαιραν σύμμαχον, ἐξ ὧν ἔδρασεν. ὁ δ ὡς ἤκουσεν ὄντα πορρωτάτω τ ἀδελφὸν, ἀμελήσας τ ὧν διαγγελμάτων ὅπι ἱεριχουῶντος ἐχώρει μ τέντε στείρων, αἷς συνέπεμψε μαχαιρᾶς. ἦσι δ τ σῖτον ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ τῷ θέρους. ὑπὸ δὲ μῶν δ' ἐν τοῖς ὄρεσι, κ ταῖς δυσχωρείαις τῶν ἐναντίων, αὐτός τε θνήσκει, μάλα γενναίως ἐν τῇ μάχῃ φανείς, Ε τὸ ῥωμαϊκὸν πᾶν διαφθείρ. νεοσύλλεκτοι δὲ ὂν τ συνείας ἦσαν αἱ στεῖραι, κ οὐδὲν αὐτᾶς ἀπεκέκρατο τῶν πάλαι στρατιωτῶν καλυμμένων, ἐπαμυνεῖν τοῖς ἀπείροις πολέμοις δυνάμενον. ἀπηγόρω δ ὡς ἀπέχρησεν ἡ νίκη, θεσπλῆδε δ εἰς τοσοῦτον ὀργῆς, ὥς τε κ νεκρὸν ἀφικέσθαι τ ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν τῶν σωμάτων ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτ, καί τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρων αὐτῆς φερούσης τ ἀδελφῷ διδόντος. τὰ δ τ γαλιλαίας μετὰ τὴν ἀπηγόνου νίκην ἐνεωτερίσθη πρὸς τοσοῦτον, ὥς τε τοὺς τ ἡρώδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν, θερσάγοντες εἰς τὴν λίμνην κατέδυσαν οἱ θερσέχοντες ἀπηγόνῳ. μετεβάλλετ δ πολλὰ κ τῆς ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαιρᾶς ἀνετείχιζέ τι τῶν ἐρυμάτων, γιθᾶ καλεῖται. τούτων δ οὐδὲν πω ἔπυσο ἡρώδης, μ γὰρ τὴν σαμοσάτων ἅλωσιν, αὐτόνιος μ κατασήσας ὅπι τ συείας σῶσιον, κ θερσάξας ἡρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' ἀπήγονον, αὐτὸν εἰς ἄργυπον ἀνεχώρησε. σῶσιος δ δύο μὲν τάγματα θεραπέσετ λεν εἰς ἰουδαίαν ἡρώδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς δ μ τ λοιπῆς δυνάμεως ἠκολούθει σχεδόν. ὅπι δ ἡρώδῃ κ τὴν θερς ἀποχείαν διάφθειν, ὅπως σαφεῖς τὸν τῦ ἀδελφῦ θάνατον θερσημαίνοι, κ μ ταραχῆς ἐνθορόντι τῆς κοίτης, εἰσήσαν ἄγγελοι τ συμφορᾶς. ὁ δ ὀλίγον μὲν θερσοιμώξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τῦ πένθους ὑπερθέμενος, ὅπι ζοις ἐχθροῖς ἠπείγετο. ποιούμενος δ τὴν πορείαν ὑπερδυνάμιν, κ διανύσας ὅπι τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲν τῷ θεῖ τὸ ὄρος θερσλαμβάνει συμμάχους, ῥωμαίων δ ἓν τάγμα ταύτῃ συνάψας. μεθ' ὧν ἐ θερμείνας ἡμέρας, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, ζοις τε πολεμίοις ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ καταλελοίπεσαν χωρίον ζέπεται. Ε θερσέβαλλε μὲν συνεχῶς τῷ φρουρίῳ, πρὶν δ ἐλεῖν χειμῶνι βιαθεὶς χαλεπωτάτῳ, τ πλησίον ἐστρατοπεδεύθη κώμας. ἐπεὶ δ' αὖτις μετ' ὀλίγας μ ἡμέρας,

κ τὸ

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, vt castellum nocte desererent. Iámque per Hierichunta properans ibat, vt quàm primùm interfectores fratris sui posset vlcisci, vbi etiam mirabilis ei monstríque símilis casus euenit: vnde præter spem liberatus, opinionem quòd Deo carus esset adeptus est. nam cùm multi honorati vespera illa apud eum cœnauissent, postquam dimisso conuiuio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quàm salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse coniciens mane primo castra mouet: hostiúmque sex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manum quidem cum Romanis conserere non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. vbi Herodes quoque ipse præteriens, latus iaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militum in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes verò terram peruagatus hostilem, quinque municipia capit, duóque habitatorum millia consumit. exustísque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Iudæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cùm hos odium moueret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimuerò multos ratione carentes mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed vbi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosiùs dimicans, dummodo eius vlcisceretur autores, aduersam aciem facillimè superat. deinde semper integros aggrediendo, vniuersos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cùm alij quidem in vicum vnde venerant compellerentur. nouissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremò ruens inter fugientes hostes in vicũ irrupit: cùm omnes domus armatis essent refertæ, plenáque propugnatorũ desuper tecta: & quoniã foris deprehensos facillimè superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios conuulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autẽ subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tantáq; cadauerum per omnes vias multitudo coacerua est, vt etiã victoribus ipsis trãsitus obstrueretur. hanc plagã hostes adeò non tulerunt, vt confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statímque successu fretus Herodes ad Hierosolymam perrexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui ciuitatem iam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cùm lassos amicos reficiendi corporis gratia

Ἐ τὸ δ' ὕστερον παρ' ἀντωνίῳ τάλμα συνέμιξε, δείσαντες τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, δι' ἃ νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυμα. Ἐ τὸ λοιπὸν ἤει δι' ἱερειχοῦντος. ἀπιδὼν ἡ τάχιστα τοὺς τἀδελφῆ φονεῖς μετελθεῖν. ἔνθα δὴ καὶ δαιμόνιον αὐτῷ συμβαίνει τέρας, ὃς ἐκ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, αἰδοῦς θεοφιλεστάτης δόξαν ἀπηνέγκατο. πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ τὴν ἐν τέλει κατ' ἐκείνην συνεισιάθησαν ἑσπέραν. δι' ἁλυθέντος ἐκ τοῦ συμποσίου, μετὰ τὸ πάντας ἐξελθεῖν, δαίμονος ὁ οἶκος συνέπεσεν. τοῦτο Ἐ κινδύνων, καὶ σωτηρίας, κοινὸν δὴ τῷ μέλλοντι πολέμῳ κρίνας εἶ σημεῖον, ὑπὸ τὴν ἕω διεκίνει τὴν στρατιάν. καὶ τὴν ἐναντίων εἰς ἑξακισχιλίους ἀπὸ τῶν ὀρῶν καταθρέχοντες, ἀπεπειρῶντο τῆς παρατάξεως, κατὰ χεῖρα μὲν συμπλέκεσθαι τοῖς ῥωμαίοις οὐ σφόδρα θαῤῥοῦντες, πόῤῥωθεν δ' ἐκ χερμάσι καὶ πέλτοις ἔβαλλον, ὥς τε συχνοὺς καταπιτρώσκειν, εἰ μὴ αὐτοὺς ἡρώδης παρελαύνων, πέλτῃ κατὰ τὴν πλευρὰν ἀκοντίζεται. βελόμενος δ' ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τόλμης τῆς ἑτέρων, ἀλλὰ καὶ πλήθει πολεμίων δοκεῖν, πάππον τινὰ τῶν ἑταίρων μετὰ σπαμάρειαν ἐπιπέμπει. τούτων μὲν οὖν δὴ μαχαιρᾶς ἀγώνισμα. ἡρώδης δ' τὴν πολεμίαν καταδραμὼν, πέντε μὲν πολίχνας κατασκάπτει. διχιλίους δ' τῶν ἐν αὐταῖς διαφθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. κύλιξ δ' πρὸς τὴν καλουμένην κανᾶ κώμην. προσεγένετο δ' αὐτῷ καθ' ἡμέραν πολὺ πλῆθος ἰουδαίων, ἔκτε αὐτῆς ἱεριχοῦντος, καὶ τῆς ἄλλης χώρας, οἱ μὲν διὰ μίσος τὸ πρὸς ἀντίγονον, οἱ δ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς γε μὴν πολλοὺς εἰκῇ ἐπὶ θυμία μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ μὲν ἠπείγετο συμβαλεῖν, οἱ δ' πρὸς πάππον, ἔτε πρὸς τὸ πλῆθος, ἔτε πρὸς τὴν ὁρμὴν ὑποδείσαντες αὐτοῦ προθύμως ἀντεπεξῆλθον. γενομένης δ' τῆς παρατάξεως, τὰ μὲν ἄλλα μέρη πρὸς ὀλίγον ἀντέσχον. ἡρώδης δ' κατὰ μῆνιν τοῦ φονευθέντος ἀδελφοῦ παραβαλλόμενος, ὡς αὐ πίσαιτο τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τῆς καθ' ἑαυτὸν ἐκράτει, Ἐ μετ' ἐκείνους δὴ τὸ σπεύσας ἀεὶ τρεπόμενος ἅπαντας διώκει. φόνος τε ἦν πολὺς, τῶν μὲν εἰς τὴν κώμην συνεξωθουμένων δι' ἧς ὥρμητο, τοῦ δ' προσπεσόντος τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπείρους. συνεισέπιπτε δ' τοῖς πολεμίοις εἴσω, καὶ πᾶσα μὲν ὑπερτὴν οἰκία ἐκτᾶτο. τὰ τέγη δ' ἦν ὑπερθεν ἀμυνομένων κατάπλεα. κἀπειδὴ πρὸς τῷ ἔξωθεν, τὰς οἰκήσεις ἀπαράττων εἵλκε τοὺς ἔνδοθεν. καὶ τοῖς μὲν πολλοῖς ὑπεκστάσεων τοὺς ὀρόφους, ἀθρόως αἴρει, τοὺς ὑποφυγόντας δ' τὴν ἐρειπίων, οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο. καὶ τοσούτων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τε τὰς ὁδοὺς ὑποφερῆναι τοῖς κρατοῦσι. ταύτην τὴν πληγὴν ἐκ νύκτος ἔλαβον οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν ὑπισυλλεγόμενον αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσατο τοὺς ἀνὰ τὸ κώμιον διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσπεδάσθη. καὶ δὴ θεὸς τῇ νίκῃ τεθαῤῥηκὼς ἡρώδης ὅτι ἱεροσολύμων ἤλασεν, εἰ μὴ χειμῶνι διεκωλύθη σφοδρότατῳ. τοῦτο τὸ ἐμπόδιον, ἐκείνῳ τε παντελοῦς καθορθώματος, καὶ ἅττης τῷ ἀντιγόνῳ κατέσχη, βουλομένῳ καταλιπεῖν ἤδη τὴν πόλιν. ἡρώδης δ' πρὸς ἑσπέραν ἐδείπνει τοῖς φίλοις κεκμηκότας ὅτι θεραπείᾳ τοῦ σώματος

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatum ibat. Siquidem vnus tantùm puer eum sequebatur. Et priùs quam in balneum peruenirent, obuius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter, & tertius, & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, vt regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cùm inermis esset prætereunt: exitus verò quà fugerent cursu petebant. Itaque cum alius casu, qui eos deprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pari satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncât: idque Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris vltionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetit: muríssq; admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro tẽplo castra posuit, quà facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super eos turres ædificare iubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, vxorem acceptarus, Alexandri filij Aristobuli filiam, sibi desponsatam, vt diximus, & dum obsidet, succisiua opera nuptias curaturus: quippe iam hostes despiciebat. igitur vbi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eíque Sosius cum magna manu equitum peditúmque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, vniuerso autem exercito congregato, ad peditum legiones vndecim, equitúmque sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propè à Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius verò Antonio, à quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus variè turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur: multáque veluti diuinitùs de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in cateruas conglobati, multis modis latrocinabantur: maximè ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes, neque aut equis, aut viris alimenta relinquebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerũ prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æquè ac cuniculis superabant. Rex autem aduersus latrocinia quidẽ occultas excogitauit militum insidias quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam verò alimentorum lõginquis transuectionibus adiuuari disposuit. ac pugnæ intenti, quamuis omnem modum audaciæ supergrederẽtur, Romanorum tamẽ peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improuiso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A δλαφεὶς, καὶ αὐτὸς ὡς λοῦ ἔτι θερμὸς ἐκ τοῦ ἔσω λουσόμενος ἤει σεσαπωπικώτερον. εἷς γοῦν αὐτοῦ παῖς εἵπετο, καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, εἰ αὐτὸν αὐτοῦ τὶς ἐκτρέχει τοῦ πολεμίων ξιφήρης, ἔπειτα δεύτερος, καὶ τρίτος, καὶ ἑξῆς πλείους. ὅτοι καταπεφοβῆσαι μὲν ἐκ τῆ ἀδοκήτου εἰς τὸ βαλανεῖον ὥπλισμένοι. τέως ἢ ὑποπεπληχότες, καὶ δλαλαθαίοντες, ὡς ἐθεάσαντο τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπ' ἐκπλήξεως, αὐ-

B τὸν μὲν παρέτρεχον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, διὰ τὰς ἐξόδους ἐχώρεσαν. τοῦ μὲν οὖν ἄλλων, ἀδεῶς παρῆν καὶ τύχῃ ὁ συλληψόμενος τοὺς ἄνδρας, ἡρώδη ἢ ἀπέχρησε τὸ μηδὲν παθεῖν, ὡς τε δλαφύρουσι πάντες. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πάσσαν μὲν τὸν ἀπηγόρου στρατηγὸν καθαιρήσας, ἀπήρτο ἢ διὰ τῆς ἀδοκήτου, πέμπει τινὰ κεφαλὴν φερώρα τοῦ ἀδελφοῦ, ποινὴν τῶ φονευθέντος αὐτοῦ ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἦν

C ἐκεῖνος, ὁ τὸν ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος ἢ τὸ χειμῶνος, ἠλαύνει διὰ ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τῶ τείχους ἀγαγὼν τινὰ δύναμιν, σωνήγετο ἢ αὐτοῦ τεῖχος ἔτος ἐξ ὃ βασιλεὺς ὑπὸ ῥώμης ἀπεδέδεικτο, πρὸς τὸ ἱερὸν σεσαπεδύεται. ταύτῃ γὰρ ἦν δύσμαχον, καὶ καθ' ὃ πρὶν εἶλε πομπήιος τινὰ πόλιν. δεινὸν ἢ εἰς ἔργα τινὰ σεσαπαὶ, καὶ τειμῶν τὰ πρεσβεῖα, τεῖα μὲν ἐλείρει χώματα. καὶ πύργους ἐποικοδομεῖν αὐτοῖς κελεύσας, καταλιπὼν τοὺς αὐχμικωτάτους τοῦ

D ἑταίρων διὰ τοῦ ἔργων, αὐτὸς εἰς σαμάρειαν ἤει, τινὰ ἀλεξάνδρου τὸ ἀριστοβούλου μετιὼν θυγατέρα καθωμολογημένην, ὡς ἔφαμεν αὐτοῦ, καὶ παρέργον ποιεῖται τῆς πολιορκίας τὸν γάμον. ἤδη γὰρ ὑφηφανὴς τοὺς πολεμίους. χῆμας ἢ ὑπέστρεψεν διὰ ἱεροσολύμων μετ' μείζονος δυνάμεως. σωνῆπτε ἢ αὐτοῦ καὶ σόσιος, μετὰ πλείσης σεσαπᾶς, ἱππέων τε καὶ πεζῶν, διὰ μεσογείου, τινὰ πορείαν αὐτὸς δι' φοινίκης ἐποιήσατο. σωναθροισθείσης ἢ τ' ὅλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν τέλη πεζῶν, ἱππέων

E ἢ ἑξακισχιλίους δίχα τοῦ ὑπὸ σοφίας συμμάχων, οἱ μέσης ὀλίγον ἦσαν, κατασρατοπεδεύονται τὸ βορείῳ τείχους πλησίον, αὐτὸς μὲν πεποιθὼς τοῖς τ' συγκλήτου δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, σόσιος ἢ αντωνίῳ τοῦ πέμψαντι τινὰ ὑπ' αὐτοῦ σεσαπαὶ ἡρώδη σύμμαχον. τοῦ ἢ ἀνὰ τινὰ πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ποικίλως ἐτετάρακτο. καὶ γὰρ θεῖ τ' ναὸν ἀθεσιζόμενον τὸ ἀθενέσερον, δυσαίμονα καὶ πολλοῦ θεωδέσερον τὸν τελευτήσοντα θεὸς τοῖς κακοῖς ἐλογοποίει, καὶ τοῦ ζηλωτέρων κατὰ σίφος ἦσαν ληστείαν πολυτέροι, καὶ μᾶλισα θεὶ τινὰ πόλιν ἁρπαζόντων, ἐπειδὴ μήτε ἵπποις, μήτε ἀνδράσιν ὑπελέλειπτο τροφή. τῶ γε μὴν μαχίμου τὸ δυσκατόπτερον ἐτέτακτο θεὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε

G χωνευτὰς, εἴργον διὰ τῶ τείχους, καὶ τοῖς ὀργάνοις ἀντιμηχανώμενον ἀεί τι κώλυμα χαλεπώτερον. οἱ οὐδενὶ ἧττους, ὡς ἐν ταῖς μεταλλείαις θεῖσαν τοῦ πολεμίων. τοῦ ἢ βασιλεῖ, θεὸς μὲν τὰς ληστείας ἀντεπενοήθησαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστελλε τὰς ἐπόδρομάς. θεὸς ἢ τινὰ τοῦ δεπτηδείων ἔποδειαν, ἐκ πόρρωθεν συγκομιδῇ. τοῦ ἢ μαχομένων θεῖσιν τῇ ῥωμαίων ἐμπειρίᾳ, καὶ τοι τόλμης ἐδημίαν καταλιπόντων ἰσχυρολύ. φανερῶς μὲν οὖν ἐσωνερρήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις διὰ θεοῦπω τοῦ θανάτῳ. δι' ἢ τοῦ

ἰσχυ-

ὑπὸ νόμων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ πρὶν καταισθῆναί τι τὸ τεῖχος, ἔτερον αὐτοχύσεως. καθόλου τε εἰπεῖν, ὅτε χερσὶν, ὅτε ὁπλοις ἔκαμνον, εἰς ἔκατον αὐτοχεῖν διεγνωκότες. ἀμέλει τηλικαύτης δυνάμεως ἐξικαθεζομένης, ἐπὶ πεντε μησὶ διέμειναν τὴν πολιορκίαν, ἕως τῶν πρώτου τινὲς ὁπλίτων ὁπιβλῶσι τὸ τεῖχος θαρρήσαντες, ἐκπίπτουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐφ' οἷς κατονταχὰ σωσίου. πρῶτα δὲ τὰ περὶ τὸ ἱερὸν ἡλίσκετο, καὶ τῆς δυνάμεως ὁπαχθείσης παντάχοθεν φόνος ἦν μυρίος, τῶν μὲν ῥωμαίων ὁπὶ τῇ τελευτῇ τῆς πολιορκίας διωργισμένων, τὸ δὲ περὶ πρόδηλον ἰουδαϊκοῦ, μηδένα παραλιπεῖν ἀπόδοντος αἰτίαν. ἐσφάζοντο δὲ πανταχῇ, ἐντὸς τοῖς ἐναντίοις, ἐκ κατὰ τὰς οἰκίας σωθήμενοι, καὶ τῶν ναῶν περισφόζοντες. ἦν δ' ὅτε γήρως ἔλεος, οὔτε ἀσθενείας γυναικῶν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι γε περιπέπτωκε τοῦ βασιλέως, ἐφείδοντο ὡς δικαλούντες, οὐδεὶς ἐκράτησε τῆς δεξιᾶς, ἀλλ' ὥσπερ μανιώδεις πᾶσαν ἡλικίαν ἐπεξῆσαν. ἐνθα καὶ ἀντίγονος, μήτε τῆς πάλαι, μήτε τῆς τότε τύχης ἔννοιαν λαβὼν, κάτεισι μὲν ὑπὸ τῆς βαρέως, περιπίπτει δὲ τοῖς ποσὶ ποσί. κἀκεῖνος μηδὲν αὐτὸν οἰκτείρας πρὸς τὴν μεταβολὴν, ἐπεγέλασέ τε ἀκρατῶς, καὶ ἀντίγονον ἐκάλεσεν. ὁ μὲν ὡς γυναῖκά τε καὶ φυγᾶς ἐλεύθερον ἀπῆκεν, ἀλλ' ὁμῶς δεθεὶς ἐφυλάττετο. περίοια δὲ τὴν ἡρώδη κρατοῦντι τῶν πολεμίων τότε, κρατήσαντι καὶ τῶν ἀλλοφύλων συμμάχων. ὥρμητο γὰρ τὸ ξενικὸν πᾶν ἔθνος ὅτι θέας τε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τῶν καινῶν ἁγίων. ὁ δὲ βασιλεὺς, τοὺς μὲν παρεκάλων, οἷς δ' ἀπειλούμενος, ἔστι δ' οἷς καὶ τοῖς ὅπλοις ἀπέστελλεν, ἤττης χαλεπωτέραν τὴν νίκην ὑπολαμβάνων, εἰ τῶν ἀθεάτων παρ' αὐτῶν ὀφθείη. διεκώλυσε δὲ ἤδη, καὶ τὰς κατὰ τὴν πόλιν ἁρπαγὰς, πολλὰ διαπονούμενος περὶ σωσίου, εἰ χρημάτων τε καὶ αἵματος τὴν πόλιν ῥωμαῖοι κενώσαντες, καταλείψουσιν αὐτὸν ἐρημίας βασιλέα. καὶ ὡς ὅτι τοσοῦτον πολιτῶν φόνῳ, βεαχὺ καὶ τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ἀντάλλαγμα κρίνοι. τὸ δὲ, ἀντὶ τῆς πολιορκίας τὰς ἁρπαγὰς δικαίως τοῖς στρατιώταις ὁπεξέπειν φαμένου, αὐτὸς ἔφη διανέμειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων τοῖς μισθὸς ἑκάστοις. ὅτε τε τὴν λοιπὴν ἐξωνησάμενος πατρίδα, τὰς ὑποχέσεις ἐπλήρωσε. λαμπρῶς μὲν γὰρ ἕκαστον στρατιώτην, ἀναλόγως δὲ τοῖς ἡγεμόνας, βασιλικώτατα δὲ αὐτὸν ἐδωρήσατο σώσιον, ὡς μηδένα χρημάτων ἀπελθεῖν δεόμενον, σώσιος δὲ χρυσοῦν ἀναθεὶς τῷ θεῷ στέφανον, ἀπέζευξεν ἀπὸ ἱεροσολύμων, ἄγων δεσμώτην ἀντίγονον αὐτωνίῳ. τοῦτον μὲν οὖν φιλοψυχήσαντα μύριες ἑκάτὸ δὲ ψυχᾶς ἐλπίδος, ἄξιος τῆς ἀγχινοίας πέλεκις ἐπιδέχεται. βασιλεὺς δὲ ἡρώδης δέκεινας τὸ καθ' ἡμᾶς πόλιν πλῆθος, τοὺς μὲν τὰ αὐτὰ φρονήσαντας, δυσεφόρους τῆς τιμῆς καθίσατο, τοὺς δὲ ἀντιγονίους, αἴρει, καὶ κατ' ἀναίνν ἤδη χρημάτων ὅσον εἶχε κόσμον καταμοιρίδυσας, αὐτωνίῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀπέπεμψεν. οὐ μὲν εἰσάπαξ ἐξωνήσατο τὸ μηδὲν παθεῖν. ἤδη γὰρ αὐτώνιος τὴν κλεοπάτρας ἔρωτι διεφθαρμένος, ἤττων ἦν ἐν πᾶσι τῆς ὁπθυμίας. κλεοπάτρα δὲ διεξιθοῦσα τὸν γένεαν τὸν ἑαυτῆς ὡς μηδένα τὴν ἀφ' ἁμαξοῦς

A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, priùs quàm muri aliqua pars diuelleretur, alteram eius vicem munebant. Proritus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam vsque ad vltimum repugnare decreuerant, denique tanto exercitu circumsidente, per quinque menses obsidium toleraueruntidonec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, auti mutum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos Sosij centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima vbique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis verò manu Iudaica summo intenta studio, ne quis penitus ex aduersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per anguistiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec vlla erat, aut tenecturis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licèt rex vbique mittens rogaret, vt parcerent, nemo tamen dexteram continuit: sed veluti furentes omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neque præsentem fortunam cogitans, domo descendit & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellauit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, vt fœminam. Itaque ille quidem vinctus asseruabatur. Herodes autem cùm iam hostes vicissetivt externa quoque auxilia cõperisceret prouidebat. Visendi enim templi, sanctorúmque eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eámque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quàm si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit, multa inuectus in Sosium, si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solitudinis reliquissent, qui pro tanta ciuium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, vt pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se alleuerauit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa compleuit. Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito, duces, ipsúmque Sosium regia largitate donauit, vt nemo egens pecuniis abiret, Post hæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum vsque ad vltimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos sibi faceret, honorificè tractabat, Antigonianos autem neci tradebat. & cùm pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiúsque comitibus misit, non tamẽ omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, vbi tanta cognationem suam sæuitia persecuta est, vt neque propinquus sanguine

Ant. lib. 15. cap. 1.

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorúmque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici vt eo modo cuiusque possessiones dominio suo faciliùs quæreret. Posteà verò quàm in Iudæos atque Arabes vsque extendit auaritiam, vt reges eorum Herodes & Malichus interirent, occultè moliebatur. Cui cùm verbotenus annuisset Antonius; occidere quidem bonos viros tantósque reges iniustum esse duxit: verum inter amicos vltrà non habuit, sed multa terra ex eorúm præcisa finibus, & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flamen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potitâ dominio, ad Euphratem vsque Parthis bellum inferentem profecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Iudæam venit. Atque hic Herodes, licèt magnis muneribus infensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsámque omnibus obsequiis placans, Pelusium vsque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captiuúmque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omníque præda, Parthus illi statim condonatus est.

A ὑπολείπεσθαι, τὸ λοιπὸν ὡς ἐπὶ τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα, Ϲ τοὺς ἐν τέλει σὺν ὀλιγαλκάσῃ πρὸς τὸ αὐτόνιον, ἀναιρεῖν ἐπειθεν, ὡς ἂν τῷ κτήσεων ἑκάστῳ ῥᾳδίως γινομένη δαπάνης. ἐπὶ ᾧ ἐκτείνεσα τὴ πλεονεξίαν ὅπῃ ἰουδαίους καὶ ἄραβας, ἐφῥάζετο τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρώδη Ϲ μάλιστον ἀναιρεθῆναι. μέχει γοῦν τῷ πρεσβευμάτων ὑπνοῦσας ἀντώνιος, τὸ κτεῖναι μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δ ἑαυτῶν ἔγγιον φίλος εἶ), διεκρούσατο. πολλὰ δ᾽ χώρας αὐτῷ ἀποτεμόμενος, καὶ δὴ καὶ τὸν ἐν ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γινόμενον τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ. πόλεις τε, πλὴν τύρου καὶ σιδῶνος, ἅς ἐκ τοῦ ἐλευθέρου ποταμοῦ πάσας. ὧν γινομένη κυρία, καὶ πρεσβεύσασα μέχεις διφράτου τὸ ἀντώνιον ὅπῃ στρατεύοντα παρθοις, ἦλθεν εἰς ἰουδαίαν, δι᾽ ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλας μὲ αὐτῆς τιμὰς ἀνδρείας ἡρώδης ἐκμειλίσσεται. μαθὼν δ Ϲ τὰ τῆ βασιλείας ὑπερμεγέθη χωρία δισχιλίων ταλάντων, εἰς ἕκαστον ἑαυτόν. πρεσβεύσει δ αὐτὸν μέχει πτολεμαΐδος, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ᾽ ὀλίγον, παρὼν ἐκ παρθων αὐτόνιος, ἄγων αἰχμάλωτον ἀρταβάζην τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὲ χρημάτων, καὶ τῆ λείας ἁπάσης, ὁ παρθος δωρεὰν ἐχωρίσθη.

B

C

Cap. XIV. De insidiis Cleopatræ in Herodē, & Herodis prælio cōtra Arabas, & ingenti terræ motu. Ant. lib. 15. cap. 5.

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Iudæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callidè ne periculorum Antonij particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, vt diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, vt Herodi committeret, persuadet Antonio. quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Iudææ domina constitueretur, alterúmque potentium per alterum pessundaret. Sec hoc eius consilium Herodi feliciter cessit. nam primùm in Syros hostes ducens, magnum quem conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamuis fortiter resistentes, superauit. qui cùm iam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Iudæos. vbi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castráque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria fieti Arabas impetunt, & prima coitione in fugam versos vrgebant: in persecutione verò in insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namque horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: iunctísque agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui verò ex prælio seruati sunt, in vicum Ormizam confugiunt. vbi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erant pleni ceperunt, Neque multo pòst accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, seriùs quā vsus poposcit. Huius ei vulneris causa fuit: præpositi

D

E

F

G

Κεφάλαιον ιδ᾽.

ΤΟΥ δ᾽ ἀκπανῦ πολέμε συνερρωγότος, παρεσκεύασο μὲ ἡρώδης αὐτονίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τ τε ἄλλων τ κ᾽ ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένος θορύβων, καὶ κεκερατικὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ὁ αἰτηνύνε κατεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὲν πανούργως ὑπὸ δ κλεοπάτρας συμμεταχεῖν τ κινδύνων αὐτονίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἐφαμιλ ὑπεβαλβύκοσα, πείθει τ ἀντώνιον, ἡρώδη ἐμπεσεῦσαι τ πρὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν᾽ ἢ κερτήσαντος, ἀραβίας, ἢ κερατηθέντος, ἰουδαίας ἡγήσηται δεσπότης, Ϲ θατέρων τῷ δυνάμεων καταλύσαι τὴν ἑτέρων. ἐρρέφε μὲν τοι καθ᾽ ἡρώδου τὸ βέλθυμα. πρῶτον μὲν δὲ ῥύσιον κατὰ τὸν πολεμίων ἀγῶνα, καὶ πολὺ συγκεχυμένους ἱππικόν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς πρὸς διάπολιν, ἐκεράτισέ τε καὶ τοὶ καρτερῶς αἰπωδ᾽ ταξαμένων. πρὸς δ᾽ τ ἧτταν, γίνε) μέγα κίνημα τ ἀράβων, Ϲ συναθροισθέντες εἰς κάναθα τῆς κοίλης συρίας, ἀπεκεν τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδάους ἐμένον. ἔνθα μὲ δ᾽ δυνάμεως ἡρώδης ἐπελθὼν, ἐπειρᾶτο πρεμνύεσθαι ἀφηνείᾳ τ πολέμε, Ϲ στρατόπεδον ἐπέλθυσε τειχίζειν. ὁ μὲν ὑπήκουσε τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρότερα νίκῃ πεθαρρηκότες, ὥρμησαν ὅπῃ τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τὸν πρώτῳ ἐμβολὴν ῥαιθέντας, ἐδίωκον. ὑπεβαλβύετο δ᾽ ἡρώδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῷ κανάθων ὑπεχωρείοις αἰεὶ ντος ἀθλιώνους, ὃς ἐν αὖτε τῷ κλεοπάτρας στρατηγὸν ἀεὶ διάφορος. πρὸς γὰρ τὸν τούτων ὑπόθεσιν ἀναθαρρήσαντες οἱ ἄραβες, ὑπερέφοντο, καὶ συνάψαντες τὸ πλῆθος πρὸς πεζὸν καὶ δύσβατα χωρία, ῥέπουσι τοὺς ἡρώδου, πλεῖόν τε αὐτῶν φόνον εἰργάσαντο. οἱ δ᾽ διαθεθέντες ἐκ τ μάχης, εἰς ὅρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῷ πρεμόντες, αὖτανδρον εἵλον οἱ ἄραβες, μετ᾽ ὀλὺ δ᾽ τῆς συμ-

φορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρώδης, παρὼν τ χρείας ὕστερος. ταύτης τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτὸς, τὸ τῷ τάξι-

ἀρχῶν ἀπειθὲς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τῆ συμβολῆς A torum militibus contumacia, quòd iussis o-
γενομένης, ἀλλ' ἀπὸ ἀθλιώτατον δόρε κρείσσων ὑπενεχθῆς. ἐπεμε- bedire noluerunt. non enim repentino com-
μήσατο μέντοι τοῖς ἄραψι καὶ αὖθις αἰεὶ τὴν χώραν κατα- misso prælio vllum Athenio insidiandi tem-
ζέχων, ὡς ἀπαγαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλά- pus habuisset. rursus tamen victus est Arabs,
κις. ἀμυνομένῳ γὰρ τοῖς ἐχθροῖς, ὑπιππεῖ συμφορὰ assiduis fines eorum incursionibus infestans:
δαιμόνιος ἄλλη, κατ' ἔτος μὲν βασιλείας ἑβδόμου, ἀκ- quódque semel victus est, sæpe rependit. Sed Ant.lib.19.
μάζοντος γὰρ τοῦ περὶ ἄκτιον πολέμου. καὶ γὰρ ἀρχομένῳ dum inimicos persequitur, incurrit ei diu- cap.6.
ἔαρος ἡ γῆ σεισθεῖσα, βοσκημάτων μὲν πλῆθος ἀπέ- nitus alia calamitas, septimo regni anno &
B κτεινε, ἀνθρώπων δὲ ῥᾳδίως διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρα- Actiaco bello feruente. namque veris initio ter-
τιωτικὸν, ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ νυκτίζετο. καὶ ra mota, infinita quidem pecorum, triginta ve-
τότε τοῖς ἄραψι, δὴ μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, rò hominum millia peremit, cùm exercitus
προσλογοποιοῦσα τοῖς ἀνθρωποῖς ἀεί τι χαλεπώ- manssisset incolumis, quoniam sub diuo tende-
τερον, ὡς πάσης ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες bat: ibique Arabas in maiorem audaciam fa-
γοῦν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν ma sustulit, tristibus nuntiis grauiùs semper
προθυσάμενοι τοῖς πρέσβεις, οἳ δὴ καὶ ἰουδαίων ἐτυ- aliquid arfingens. vnde velut omni subuersa
χον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. πρὸς δὲ τὴν ἐμβολὴν κατα- Iudæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem
πλαγεὶς τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων superesse credebant, in eam irruunt, legatis
C ἔκλυτον σωναγωγὴν ἠρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ὑπὲρ priùs interfectis, qui ad se venerant à Iudæis.
τιμωρίαν, λέγων τοιάδε. Δῆλος ὤτατά μοι δοκεῖ Herodes autem aduentu hostium perterritam
τὸ παρὸν ὑμῖν κεκλάσθαι θεῖον, πρὸς μὲν γε τὰς suorum multitudinem, tam magnitudine, quã
θείους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν· τὸ δ' αὐτὸ καὶ assiduitate calamitatum fractam, ad repugnan-
πρὸς ἀνθρωπίνην ἐφοδον πάσχειν, αἰσχρὸν. ἐγὼ γὰρ dum incitare tentabat: hæc dicens: Ratio-
τοσοῦτον ἀπέχω κατεπηχέναι τοῖς πολεμίοις μὴ τὸν nem habere non videtur, cur vos præsens for-
σεισμὸν, ὥστ' ὑπολαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀρτίως δέλεαρ mido perculerit. nam diuinæ quidem indigna-
τοῦτο καθεῖναι τῇ δουλείᾳ δίκας ἡμῶν. καὶ γὰρ τοσοῦτον ὅ- tionis plagas mœrori vobis esse non miror. I-
πλοις, ἢ χερσὶ πεποιθότες, ὅσον ταῖς αὐτομάτοις D gnauum autem est perpeti idem, etiam cum
ἡμῶν συμφοραῖς ἥκον. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ἐκ ἰδίας incursus hominum repellendi sunt. Ego enim
ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. tantum abest, vt hostes post terræmotum per-
ἔστι δὲ τὸ δυσυχεῖν, ἔστι τὸ σφαλερὸν ἐν ἀνθρώποις βέ- timescam, quòd magis putauerim Deum hanc
βαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἐπαμειβόμενα εἰς ἑκάτερον illis illecebram immisisse, vt pœnas redderent.
τοῦ τύχου. καὶ τοῦτο μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑπο- non enim tantùm manu armisque freti, quan-
δειγμάτων. τῇ γοῦν πρότερα μάχῃ κρατοῦντων, tum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax
ἐκράτησαν ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ νῦν τὸ εἰκὸς νεῦν ἁλώ- autem spes est, quæ non suis viribus nititur,
σοντας κρατήσειν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποι- sed alienis aduersis. Neque verò vel secundæ
E θὸς, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δ', διδάσκουσι προμήθειαν. res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt:
ὥς τε ἐμοιγε καὶ τὸ δεδοικότος ὑμῶν θρασέως ἔχεσθαι θαῤ- sed in vtramque partem videas fortunam nu-
ρεῖν. ὅτε γὰρ ἐθρασύνεσθε πρὸ τοῦ δέοντος κατὰ τῶν tare vicissim, vt exempla vobis propria de-
ἐχθρῶν, καὶ παρὰ τὴν ἐμὴν γνώμην ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχειν ἀθλιώτατος ἐνέδρα. νεῦσε δ' ὁ ὄκνος monstrabunt. Nempe prælio superiore vi-
ὑμῶν, καὶ τὸ δοκοῦν ἄθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ctores, pòst ab hostibus victi sumus. & nunc
ἐγγυᾶται. χρὴ μὲν τοι μάχεσθαι τὸ μέλλειν ἔτως ἔχειν, ergo, quantum æstimare licet, illi capiuntur,
ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐναισχυνεῖ τε τὰ φρονήματα, καὶ πεῖσαι victores se fore credentes. Nimis enim confi-
τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς ὅτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε dens incautus est: metus autem prouidentiam
δαιμόνιον ποτὲ ταπεινώσει τὴν ἰουδαίων ἀνδραγα- docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod
θίαν, ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, ἐδὲ φθονήσεταί τις timetis, fiduciam suggerit. Nam cùm feroci-
ἄραβα τῆδε ἑαυτῷ ἀγαθῶν δεσπότην γιγόμενον, ὃν ores quàm opus erat fuistis, & præter volun-
παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑ- tatem meam in hostes egressi estis, Athenion
μᾶς ταρασσέτω τὰ τῆδε ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπο- insidiandi tempus inuenit. nunc autem vestra
λαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γε- cunctatio, & minus alacer animus, vt vide-
G νόμενον σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῆδε στοιχείων πά- tur, certam mihi victoriam spondet. Conue-
θη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώποις πλέον, ἢ τινὶ ἑαυτοῖς βλά- nit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso
βην ὑπιφέρει. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῆδε autem opere virtutem exerere: conscelerati-sque
χθονίων σεισμῶν πρόσθεν ἄν τι σημεῖον βραχύ- hostibus planum facere, quòd neque hu-
τερον. αὐτὰ δ' ταῦτα, πρόσχαρες ἔχει τὸ μέγεθος. ἐ- manum aliquod malum, neque ira cælestis
πεὶ τί δυνάται τοῦ σφετέρου μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι vnquam deprimit fortitudinem Iudæorum,
κρατήσας ὁ πόλεμος; πέρας μὲν τοι μέγιστον ὀλέσσας donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quis-
quam in bonis suis Arabas dominari patie-
tur, quos aliquoties penè captiuos abduxit. ni-
hil autem vos terreat rerum anima carentium
metus: neque arbitremini, terræ concussio-
nem, alicuius futuræ cladis esse portētum. Na-
turalia nanque sunt elementorum quoque vi-
tia: nullúmque damnum inferunt, nisi quod
ex ipsis euenerit. nam pestilentiæ quidem, vel
famis, vel terræmotus signum aliquod tar-
dante malo fortasse præcesserit: ipsa verò cum
extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæ-
terùm quid nobis amplius quàm terræ con-
cussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imò enim verò maximum imminentis excidij monstrum,

ſponte ſua, neque alienis manibus inimicis accidit, qui legatos noſtros præter omnium hominum leges crudeliter mactauerunt, taléſque Deo pro belli euentu hoſtias ceciderunt. Non enim effugiunt maximum eius lumen inuictámque dexteram, ſed continuò pœnas dabunt: ſi patrio repleti ſpiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quiſque non pro coniugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, ſed legatorum cædis vltores. Illi melius quàm nos, qui viuimus exercitum regent: vobíſque mihi obedientibus, periclitabor ipſe pro cæteris. Pro certo enim ſciatis, fortitudinem veſtram ſuſtineri non poſſe, niſi temeritate lædatur. His adhortatus milites, vbi eos alacres vidit, ſacra Deo celebrauit: deinde cum exercitu Iordanem fluuium tranſgreſſus eſt. Caſtris autē Philadelphiæ poſitis, haud procul ab hoſtibus, quaſi de interiacente caſtello contenderet, pugnam eminus irritabat, quam primùm cupiens congredi. nam & hoſtes præmiterant, qui caſtellum occuparent. Sed illos quidem regij facilè repulerunt, collémque tenuerunt. ipſe verò quotidie producto ad prælium milite, inſtructáque acie, Arabes laceſſebat. Cùm autem nemo contra procederet (quędam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum diſturbat ipſe aggreſſus: eóque modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus, mixtíque cum equitibus pedites egrediuntur: etſi multitudine ſuperiores, Iudæis tamen alacritate impares, quamuis audaciores eos faceret victoriæ deſperatio. & quandiu quidem reſtiterunt, non magna eorum cædes facta eſt: vbi verò terga nudauerunt, multi à Iudæis, multi verò à ſemetipſis conculcati perierunt: Denique millia v. in fuga ceciderunt, cæteráque multitudo intra vallum compulſa eſt, eóſque ſtatim circumſeptos obſidebat Herodes. & licèt armis propè adeſſet excidium, tamen aquæ penuria vehementer vrgebat. Cúmque rex arrogantiùs eorum legatos deſpiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis inſtaret. denique ardeſcente ſiti, cateruatim exeuntes, vltro ſe Iudæis tradebant, adeò, vt quinque diebus quatuor millia vincirentur, ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus Herodes, iterum ſeptem millia circiter ſternit: & tam magna plaga vltus Arabiam, extincto virorum eius ſpiritu, tantum profecit, vt eius patronus ab ea gente optaretur.

CAP. XV. Herodes exaltatus in regnum. *Ant. lib. 15. cap. 7.*

MOx autem illum excepit deſuetа rerum ſolicitudo propter amicitiam Antonij, poſt victoriam Cæſaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quàm ipſe patiebatur. Nec enim Cæſar victum iudicabat, Antonium, donec Herodes cum eo ſupereſſet. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodúmque tranſmiſſus, vbi Cæſar eo tempore morabatur, adiit eum ſine diademate veſte quidem cultúque priuato, ſed faſtu regio, neque diſſimulata veritate coram eo

γεγονέναι τοῖς ἐχθροῖς, ἃ αὐτομάτως ὑπὲρ δόξαν χειρὸς ἀλλοτρίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμον, ὡμῶς ἀπέκτειναν, καὶ ταύτοις τοῖς θεοῖς θύματα περὶ τοῦ πολέμου κατέσφαξαν. ἀλλ' ὁ δεξιὸν τὸ μέγα ὀφθαλμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀήττητον δόξαι. δώσουσι δ' ἡμῖν αὐτίκα δίκας αὐτὴ τοῦ παρόντος φρονήματος, εἰ δὴ καταδύσαντες τιμωρεῖ τοῖς παρεσπονδημένοις αἰσχῶμεν. ἴστωσι γὰρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνεύσοντες πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν πρέσβεων ἀμυνόμενοι. ἐκεῖνοι στρατηγοῦσι τοῦ πολέμου τῶν ζώντων ἡμῶν ἄμεινον. σφαλησόμεθα δ' ἐγὼ χεώμενος ὑμῖν πειθομένοις. εὖ γὰρ ἴστε τὸ ἑαυτῶν ἀνδρίαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ σφαλείᾳ τινὶ βλαβῆτε. τούτους παρακελευσάμενος στρατὸν, ὡς ἑώρα σφοδρὸν τοῖς θυμοῖς ἔθνος τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ τὴν θυσίαν, διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μὴ δυνάμενος. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδέλφειαν, εἴγγυς τῶν πολεμίων, σφὸς τὸ μεταξὺ φρούριον, σφὸς αὐτοὺς ἀκροβολίζεσθαι, εὐλόμενος ἐν τάχει συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοί τινας σφαλερομόρτες, οἳς καταληφομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν οὖν ἀπεκρέσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ λόφον κατέσχον. αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν σφάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ προκαλεῖτο τοὺς ἀραβας. ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξῄει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατάπληξις εἶχε, καὶ σφὸς τὴν πλῆθος ὁ στρατηγὸς ἐλθεμος αὖος ἰὼν τῇ δίκῃ, σφοσελθὼν ἐσπαράσσειν αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἂν τούτῳ σωσαναστραφέντες, ἔξιασιν ὅπλοις τὴν μάχιν ἀτακτοι, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πλῆθει μὲν οὐδὲν τῆς ἰουδαίων σφείσαν, ἐλείποντο δὲ τῇ σφοδρμίας, καί τοι διὰ τὴν ὑπόγνωσιν τῆς νίκης, ἦσαν δ' αὐτοὶ σφόβολοι. δύο μέχει μὲν αὐτεῖχον, ἡ πολὺς ἰὼν αὐτῷ φόνος. ὡς δ' ὑπέδειξαν αὐτῷ τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῷ συμπατούμενοι, διεφθείρεντο. πεντακισχίλιοι γοῦν ἔπεσον ἐν τῇ τροπῇ, τὸ δ' λοιπὸν πλῆθος, ἔφθη σωσαθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους σφειχὼν ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἁλώσεσθαι τοῖς ὅπλοις, σφοκατέπεισεν ἡ δίψα, τῷ ὑδάτων ὀπλιπόντων. ὑφηφαίει δ' σφοσβλυομένους ὁ βασιλεὺς, καὶ λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐπείγετο. τοῦ δ' ἄλλους ἐκκαίοντος, ἐξιόντες καὶ πλῆθος ἐπεχείρεζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἐκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους διεθεῖσαν, τῇ δ' ἕκτῃ, τὸ λοιπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθεῖν ὅπλοις μάχιν, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν εἰς ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτῃ δ' πληγῇ τὴν ἀραβίαν ἀμυνόμενος, καὶ σβέσας τὸν ἀνδρῶν τὰ φρονήματα, σφοὔκοψεν ὡς τε καὶ σφοσάτης ὑπὸ τοῦ ἔθνους αἱρεθῆναι.

Κεφάλαιον ιε'.

ΜΕταλαμβάνει δ' αὐτὸν δίθεως ἡ σφὸς τὸν ὅλων σφαγμάτων φεσγὴς, δι' τιὼ σφὸς αὐτόνιον φιλίαν, καίσαρος ἤδη σφὸς ἄκτιον νενικηκότος. παρεῖχε μὲν τοι δίους πλέον, ἢ ἔπαχεν. ὅπως γὰρ ἐαλωκέναι καῖσαρ αὐτόνιον ἔκεινεν, ἡρώδου συμμένοντος. ὅτε μὲν βασιλεὺς ὁμόσε χωρῆσαι τὸν κινδύνων διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἐνθα διέτριβε καῖσαρ, σφόσεισιν αὐτοῦ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα & τὸ χρῆμα ἰδιώτης, τὸ δ' φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστειλάμενος,

αὐτὸς

ἄπαρις εἶναι, ἐγὼ καῖσαρ, ὑπ' ἀντωνίου τῷ ἰουδαίων βασιλεῖ γεγονὼς βασιλεὺς χρήσιμος ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ τοῦτο αἰσχυνόμενος εἰπεῖν, ὅτι πάντας αἰ με μετὰ τῶν ὅπλων ἐπείρασας, εἰ μὴ διεκώλυσαν ἄραβες. καὶ συμμαχίαν μέν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἐπεμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τοῦ ἐν ἀκτίῳ πληγοῦ, κατέλιπον τὸν διωγέτου. ἐγνώμην ἦ σύμβουλος ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμος ἦμιν σύμμαχος, μίαν εἶ λέγων τῷ παθόντων διόρθωσιν, τὸν κλεοπάτρας θάνατον, ᾧ αἰτίᾳ, καὶ χρήματα, καὶ τείχη τοῖς ἀσφάλειαν, καὶ στρατιὰν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπηνεύμην κοινωνὸν τοῦ πρὸς σε πολέμου. τῇ ἦ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἀπέφραξαν οἱ κλεοπάτρας ἱμέροι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαρισάμενος. σωφρόνημα ἦ αὐτοκίᾳ, ⁊ τέθεικα μετὰ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ ἀξίωμα. πρὸς σὲ ἦ ἦλθον, ἔχων τοῦ ἀρίστου τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προῦλαβον ἐξεταθήσεσθαι ποταπὸς φίλος, ἢ τινος ἐνόμιζον. πρὸς ταῦτα καῖσαρ. ἀλλὰ σώζου γε ἔφη, καὶ βασιλεῦε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἶ πολλῶν ἄρχειν, ὅτου φιλίας προῖσάμενος. πειρῶ ἦ καὶ τοῖς δυτυχεστέροις ἀξιόπιστος, ὡς ἐγώγε λαμπροτάτας ὑπὲρ τοῦ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω. καλῶς μέν τοι γε ἐποίησεν αντώνιος κλεοπάτρᾳ πειθεὶς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σὲ κεκερδήκαμεν, ⁊ τῆς ἀρίστας αὐτοῦ. κατάρχεις ἦ ὡς ἔοικεν δυπιτίας, διόπερ γράφει βεντίδιος συμμαχίαν σε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτοῦ. νῦν μὲν οὖν δόγματι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγόρευω. πειράσομαι ἦ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε ποιεῖν, ὡς μὴ ζητοίης ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ προῦθεὶς αὐτοῦ τὸ ἀξίωμα, δόγματι διεσήμανε τοῦ δωρεαὶ, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἰς ἔπαινον τοῦ αὐδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώροις ἐπιμειλιξάμενος αὐτὸν, ἐξητεῖτο τινὰ τῷ αντωνίου φίλων ἀλέξανδρον, ἱκέτευε γνώμην. εὐθὺς ἦ ὁ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τοῦ δέησιν. μετὰ ἦ ταῦτα πορευόμενον ἐπ' ἀγύπτου διὰ συρίας καίσαρα, παντὶ τῷ βασιλικῷ πλούτῳ διεξάμενος ἡρώδης, τότε πρῶτον καὶ συνιππάσατο ποιουμένῳ πρὸς πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέτασιν, εἰσίασέ τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς δυσχίαν πάντα διέβησε. προυνόησε ἦ καὶ δι' αὐδρὸς πορευομένοις μέχρι πτολεμαΐδος ὕδωρ ἄφθονον, ἐπανιοῦσι τε ὁμοίως, οὐδὲ ἔσιν ὅπου τῷ ὀπτηδείων εἰδέησε τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτοῦ τε καίσαρι ⁊ τοῖς στρατιώταις παρέσχε, πολλῷ θρασυτέρων ἡρώδη πρὸς εἰναι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρέσχεν. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς ἄγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ αντωνίου τεθνεώτοιν, οὐ μόνον αὐτοῦ ταῖς ἄλλαις τιμαῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τοῦ τε ὑπὸ κλεοπάτρας ἀποτμηθεῖσαν χώραν, καὶ ἔξωθεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς ἦ τούτοις τ' ὠδαλίων, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ στράτωνος. ἐδωρήσατο ἦ αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν τοῦ σώματος, τριακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor vtilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulauerim, quòd omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, benè de me meritum deseruit. Nam cùm auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, vnam esse dicens Cleopatræ mortem aduersorum correctionem. quâ si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profectò eius aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Vnà ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtutte præsumens: & vt in examen adducerer tur properâs, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò verò saluus esto, inquit, & nunc regnato certiùs. Nam meritus es, qui plurimos regas, cùm amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, vt etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quàm tibi paruit. Te nanque lucrati sumus, propter eius amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoque benè tibi aliquid facere, vt non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in eius laudem commemorauit. Ille autem priùs eum muneribus delinitum rogabat, vt Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea verò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitiis, túmque primùm cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem equo vectus est, cœnámque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cuncta distribuit: Prosperit etiam, vt per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam vtensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideóque postquam venit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solùm cæteros eius honores auxit, verùm etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarúmque insuper ciuitatum Gazam & Anthedonem: & Ioppen, & Pyrgum Stratonis, & ad hæc satellites quadringétos Gallos ei donauit, quos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quàm magnus animus accipientis. Poſt primam verò Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, eius ditioni ſubdidit, eíque continentem Batanæam, itémque Auranitin, ex huiuſmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſauit vnquam ex regione, quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, cúmque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, vt latrocinium penitus curaret extinguere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgauit latronibus terram, ipſámque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret Herodi dedit, cúmque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reuerſus iterum in prouinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem maius his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa verò poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis euectus, & ad maiorem ſubleuatus animum, maximam prouidentiæ partem obſequio pietatis impendit.

ἐδορυφόρων κλεοπάτραν. ὑδὲν ἧττον αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον τῶ λαμβάνοντος. μετὰ τὴν πρώτην ἀκτιάδα προσίθησιν αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τήν τε τράχωνα καλούμενον, & τὴν προσεχῆ βαταναίαν τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, διὰ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὴν λυσανίου μεμισθωμένος οἶκον, ἀπὸ δῃλήσεως ἐπαφεὶς τοῖς ἐκ τῆς τράχωνος ληῃσὰς δαμασκηνοῖς. οἱ δὲ, ὅπη ἀφίκοντο τὸν ἡγεμόνα τῆς συρίας καταφυγόντες, ἐδεήθησαν δηλῶσαι τὰ συμφορὰν αὐτοῖς πάσαι. κρῖναι δὲ γνοὺς, ἀνεπέστειλεν ἐξαιρεθῆναι τὸ ληῃστήριον. στρατεύσας οὖν ἄφαρ, καθῆρέ τε τῆς αὐτῶν τὴν γῆν, καὶ ἀφαιρεῖται ζηνοδώρου, καὶ ὕστερον καῖσαρ, ὡς μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς ληῃσαῖς ὅπη τὰ δαμασκὸν, προῖδὴ δίδωσι. κατέπεσε δὲ αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὅπίσοπον, ἔτει δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὅπισόποις διοικεῖν. ἐπεὶ δὲ τελευτᾷ ζηνόδωρος, προσένειμε αὐτῷ καὶ τὰ μεταξὺ τράχωνος καὶ τῆς γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὁ δὲ τέτραν προῖδὴ μεῖζον ἓν, ὑπὸ τῦ καίσαρος ἐφιλεῖτο μετ' ἀκρίβειαν, ὑπ' ἀγείππα δὲ, μᾶλλον καίσαρα. ἐνθεν ὅπη πλεῖον μὲν δόξης ἐδιώκει, τὸ δὲ ἐπαρχίαν ἐδωρεῖτο μείζονα. ἐπεὶ δὲ τὴν τῆς ἰδίας ἀρχῆς ἐπὶ δεκαετηρίδα ἐπεσκεύασε, καὶ τὰ ἐκεῖ αὐτὸν αἰτειχίσατο χώραν, τῆς ὕσης διπλασίαν, ἀμέτρως μὲν ἐκπεπλήγμενος τοῖς ἀναλώμασιν, ἀὐπερβλήτῳ δὲ τῇ πολυτελείᾳ. τεκμήριον δὲ ἦσαν αἱ μεγάλαι σοαὶ ἐκεῖ τὸ ἱερὸν, & τὸ βόρειον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. αἳ μὲν δὴ ἀνωκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δὲ ἐπεσκεύασε πλέτῳ δαψιλεῖ, κατ' ὐδὲν τῆς βασιλείων ἐλαττον. αἰτωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τὴν αἰτωνίου τιμήν. τὸ γε μὴν ἑαυτῦ βασίλειον καὶ τὴν ἄνω δειμάμενος πόλιν, δύο τοῖς μείζοσι καὶ ἐκκαλλεσάτοις οἴκοις, οἷς ὐδὲ ναὸς πῃ συνεκρίνετο, ἐκοσμήσατο ὑπὸ τῶν φίλων, τὸ μὲν καισάρειον, τὸ δὲ ἀγρίππειον. ἀλλὰ δὲ ἐν οἴκοις μόνον τὴν μνήμην αὐτῷ, καὶ τὰς κλήσεις ἐκείνοις ἔθηκε, διέβη δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γε τῇ σαμαρείτιδι, πόλιν καλλίστῳ ἐκβόλῳ τείχισάμενος ὅπη σταδίοις εἴκοσι, καὶ καταγαῖον ἑξακισχιλίους εἰς αὐτὴν οἰκήτορας, γῆν τε τέτων ἐκόσμησε λιπαρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναόν τε σεβάσμιον τῷ καίσαρι μέγιστον, καὶ ἐκ αὐτὸν τέμενος ὑπὸ δέξας ἑκατὸν σταδίων, τὸ ἄσυλον ἐκάλεσεν. ἐξαίρετον δὲ τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν δύναμιαν. ὅπη τέτοις δωρησαμένος τὸ καίσαρος αὐτὸν ἑτέραν προσθέσει χώραν. ὁ δὲ, καὶ ταύτῃ ναὸν αὐτῷ λευκῆς μαρμάρε καθιδρύσατο πρὸ τὰς ἰορδάνε πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρεως εἰς ἄντρον ὕψος ἀπατείνεται. πρὸ δὲ τὸν ὑπόντρον λαγόνα, συμπρεφὴς αὐτῷ ὑπανοίγει, δι' ὃ βαθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον ὑπορρῶγα βαθύτατα, πλήθει τε ὕδατος ἀσταλάτου, καὶ τοῖς καθιμῶσι προσ ἔρευναν γῆς, ὐδὲν μῆκος ἐξαρκεῖ. τὰ δὲ ἄντρου καὶ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀπατέλλουσιν αἱ πηγαί. & γλύσεις μὲν ὡς ἔνιοι δοκοῦσι ἔνθεν ἰορδάνου, τὸ δὲ ἀκριβὲς

Ca. XVI. De vrbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, déque munificentia, qua vſus eſt erga exteras gentes. eiúſque felicitate. Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.

ITaque anno regni ſui quintodecimo, templum inſtaurauit, & duplum terræ ſpatium, quàm fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eíque iunctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni ſedes largis opibus renouatum, Antoniam vocauit, in honorem Antonij. Quinetiam domo ſibi regia in ſuperiori parte ciuitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem vſquam cõferri poſſet, ædificauit: eáſque amicorum vocabulis vnam Cæſaream, Agrippium alteram nõminauit. Nec verò ſolis rectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam ciuitates ſtudium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellauit, deductis eò ſex milibus colonorum, terráque fœcundiſſima his attributa: vbi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum Cæſari dedicauit, eiuſdémque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adiectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Iordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Vbi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubiecti lateris vallem ſpecus aperit vmbroſum, quà profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concauatur, vt ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inueniant, radicibus oriuntur fontes: & (vt quidam putant) hoc eſt Iordanis principium. Sed veri fidem longitudo nulla ſufficiat. Feris autem è ſpeluncæ

ἐν τοῖς ἑξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ ἐν ἱερειχοῖ μεταξὺ κύκλου τοῦ φρουρίου, καὶ τῶν ἑσπερίων βασιλείων, ἀλλὰ καταφυσαμένου ἀμείνω C χρησιμώτερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὠνόμασε φίλων. καθόλου τε εἰπεῖν, ἁπλῶς ἔχει ὅτι τινὰ τῶν βασιλείας ἐπιτήδειον τόπον τῆς πρὸς καίσαρα τιμῆς γυμνὸν εἴασεν, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ὑπερέξέχει, C πολλαῖς πόλεσιν ἐπεδείξατο καίσαρα. καπ- B δὼν δὲ καὶ τοῖς Φιλαλίοις πόλιν, ἣν μὲν κάμουσαν, τραχὺτατος ἐκαλεῖτο πύργος, ἀλλὰ δὲ ὑφίαν τὸ χωρίον δέξασθαι διαμένειν τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἐξέκρυψε λευκῷ λίθῳ, C λαμπροτάτοις ἐκόσμησε βασιλείοις, ἐν ᾗ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξατο. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση κεῖται, πᾶσαν ἐξ) συμβέβηκε τοῖς Φιλαλίαν ἀλίμενον, ὡς πάντα τὸν τοῦ φοινίκου ἐπ' ἀγυ- C πτον Φιλαπλέοντα, σαλεύειν ἐν πελάγει δεῖ τοῦ ἐκ λιβὸς ἀπειλοῦ, ᾧ καὶ μετρίως ἐπανειζοντι τηλικοῦτον ἐγείρεται κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὥς τε τοῦ ὑποφρικοῦ τὸ κύματος, ὅτι πλεῖστον ἐξαγριοῦν τοῦ θάλασσαν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας τοῦ φύσιν, μείζονα μὲν τὸ πειραιέως λιμένα κατεσκεύασεν. ἐν ᾧ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ, βαθεῖς ὅρμους ἐπέχει. καθάπαν δὲ ἔχων ἀπο- D φερόμενος τὸν τόπον, ἐφιλονείκησε πρὸς τοῦ δυσχέρειαν. ὡς τοῦ μὲν ὀχυρώσασθαι τῆς δομήσεως δυσάλωτον ἐξ) τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, ὡς ὅτι μηδενὶ δυσκόλῳ κεκοσμῆσθαι. συμμετρησάμενος γὰρ ὅσον εἰρήκαμεν τῷ λιμένι μέγεθος, καθίει λίθους ἐπ' ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑπτὰ, εὖρος δέκα, τινὲς δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη τὸ βάθος, ἕστως ἤδη τὸ ὑφεῖχον τοῦ πελάγους τεῖχος ὅτι ἑξακοσίοις E πόδας πυρίωτο. ὧν οἱ ἑκατὸν, προσεδέδμωτο πρὸς τοῦ ἀνακοπὴν τοῦ κύματος, προκυμία γοῦν ἐκλήθη. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκειται τῷ προειθέντι λιθίνῳ τειχει. τοῦτο δὲ πύργοις διείληπται μεγίστοις, ὧν ὁ προὔχων καὶ προκαλλέστατος ἀπὸ τοῦ καίσαρος προγόνου, δρουσίου κέκληται. ψαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ὁρμιζομένων, καὶ τὸ περὶ αὐτῷ πᾶν κύκλῳ νάπαι. οἷς ἀποβαίνουσι πλατεῖς περίπατος. ὁ δὲ εἰσπλους βόρειος, ἀφεκτότατος γὰρ ἀνέμων τῷ τόπῳ βορέας, καὶ ὅτι τοῦ σώματος κολοσσοὶ ζεῖς, ἑκατέρωθεν ὑπεστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τοῖς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσπλέοντος φύργος ναὸς ἀνέχει, τοῖς δὲ ἐκ δεξιᾶς, δύο ὀρθοὶ λίθοι σωιζόμενοι, τοῦ καὶ θάτερον χεῖλος πύργου μείζονες. προσεχεῖς δὲ οἰκίαι τῷ λιμένι λευκῆ καὶ αὐταὶ λίθου, καὶ κατατείνοντες ἐπ' αὐτὸν οἱ στενωποὶ τοῦ ἄστεος, πρὸς ἓν σχῆμα μεμετρημένοι, C τοῦ σώματος αὐτοῦ ναὸς καίσαρος ὅτι γλυφου, κάλλει καὶ μεγέθει διαφορος, ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, ἐκ δισχιλίων τοῦ ὁλυμπιάσι δίος, ᾧ καὶ προσεικασαν, ῥώμης δὲ ἴσος ἥρα τῇ κατ' ἄργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τοῦ πόλιν, τοῖς ταύτῃ δὲ πλοιζομένοις τον λιμένα, καίσαρι δὲ, τοῦ τιμῶ τοῦ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ὠνόμασεν αὐτοῦ. ταῦτα τοῦ λοιπὰ τῶν ἔργων ἀμφιθαίζον,

in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ commodiorem vsum præberent aduenientibus fabricatas, eorundem amicorum nominibus vocitauit. Prorsus non est idoneus regni locus, quem honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea verò quàm fines suos templis repleuit, in prouinciam quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constituit. Cùm autem inter maritimas ciuitates videret vnam vetustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ suæ capacem, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maximè innatam sibi animi magnitudinem demonstrauit. Nam inter Dotam & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeò fuit importuosa, vt omnes, qui ad Ægyptum ex Phœnice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas vndarum moles ad scopulos erigit, vt remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quãquam totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, vt firmitas quidem structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo verò tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per viginti vinas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla verò etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod vnda celabat, in ducentos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus antè constructi, vnde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusum cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda, quæ portus haberet: próque fornicibus & circum eos crepido saxea, & lata, quæ naues egredientes excipiet, deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium verò colossi tres, vtrinque fulti columnis: quarum à leua quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra verò duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinem superantes. domus autem portui connexæ, candido item lapide: paríque mensura spatiorum, ciuitatis viæ tendentes in portum. Contra ostium verò portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eóque Cæsaris colossus non minor quàm Iouis apud Olympiam, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autem prouinciæ dedicauit, rebúsque aduectitiis portum, Cæsari verò conditoris honorem, vnde ciuitati nomen Cæsaræ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 9. & 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primúsque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: vt non solùm victores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitiis potirentur. Anthedona quoque renouatam, quam bella subuerterant, Agrippium vocauit: nimiáque beneuolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificauit. sed nec patentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatem condidit, fluminum arborúmque ditissimam, eámque Antipatridem nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura turum, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem matris Cyprum vocauit: fratríque Phasaëlo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliámque ciuitatem in regione quæ à Hierichunte in boream tenditur, Phasaelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum, de suo nomine Herodium vocauit: tumulúmque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem compleuit ædibus regiis liberalissimè exornatis: vt non solùm interna membrorum facies clarior esset, verùm etiam foris parietes ac maceriæ tectáque largis infusa diuitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices eius regiam, ac diuersoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: vt pro rerum quidem omnium copia ciuitas esse videretur castellum: circumscriptione verò, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis ciuitatibus demonstrauit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras verò & porticus, foráque & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona verò Nymphea siue lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quàm magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portúsque præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem verò thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodum Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpè multísque in locis præbuit, incensúmque Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Iy:ios

A κὴ θέατρον, κὴ ἀμφιθέατρον ἀξια τ᾽ ἀγωνοθεσίας ἐνίδρύσατο, κὴ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καθεστήσατο μόνος, ἐμφιῶς ἐπάλεσεν ὑπὸ τῦ καίσαρος, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μείζονα προθεὶς, ὅπερ ἐκατοστῆς ἐνενηκοστῆς & δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἐν οἷς ὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ κὴ οἱ μετ᾽ αὐτοὺς, κὴ οἱ ἔτι τὰ βασιλικὰ πλούτου μετελάμβανον. ἀνακτήσας τ᾽ & ἀνθηδόνα τιὼ φιλίου κατειλημμένην ὑπὸ πολέμου, ἀγρίππειον προσηγόρευσε. τῦ δ᾽ αὐτῦ φίλου δι᾽ ὑπερβολὴν ὐνοίας, κὴ ὅτι τῆς πύλης ἐχαρίσατο τὸ ὄνομα, ἰδ᾽ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκύασε. φιλοπάτωρ γε μὴν, εἰ καί τις ἕτερος. & γὰρ τῷ πατρὶ μνημεῖον κατέστησε, κὴ πόλιν, ἰδ᾽ ἐν τῷ καλλίστῳ τ᾽ βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ποταμοῖς τε κὴ δένδρεσι πλουσίαν, ὠνόμασεν ἀντιπατρίδα. κὴ τὸ ὑπὲρ Ἱερειχοῦντος φρούριον, ὀχυρότητι κὴ κάλλει διάφορον τειχίσας, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσφυῶς κύπρον. φασηλίδα δ᾽ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. ὃ τό, τε ὄγκῳ, κὴ τιμὴ ἐν τῷ μεγέθει πολυτέλειαν διὰ τῆς ἐξῆς δηλώσομεν. κὴ πόλιν ἄλλην κτίσας κὴ τὸν ὑπὸ Ἱεριχοῦς ἰόντων αὐλῶνα πρὸς βορέαν, φασαηλίδα ὠνόμασεν. φιλίοις δ᾽ ἀγῶνι, ζοῖς τε οἰκείοις φίλοις, ὐδὲ τῆς αὐτῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ φρούριον ὀχυρωτειχίσας τῷ πρὸς ἀραβίαν ὄρει, προσηγόρευσεν ἡρώδιον ἀφ᾽ ἑαυτῦ. τὸν δ᾽ μασοειδὴ κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἐξήκοντα σταδίων ἀπέθεν Ἱεροσολύμων, ἐπάλεσε μὴν ὁμοίως. ἐξήσκησε δ᾽ φιλοτιμώτερον. στρογγύλοις μὲν γὰρ τιὼ ἄκραν πύργοις περιέχει, ἐπλήρωσε δ᾽ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, ὡς μὴ μόνον τιὼ ἔνδον τῷ οἰκημάτων ὄψιν εὖ λαμπρὰν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν ζίχοις, κὴ θεμελίοις κὴ στέγαις, περικεχύσθαι τὸν πλοῦτον δαψιλῆ. πόρρωθεν δ᾽ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, κὴ βαθμοῖς διακοσίοις λευκοτάτοις μαρμάρου, τιὼ ἄνοδον δίλαβεν. ἰδ᾽ γὰρ δὴ τὸ χωρίον ὄρθιον ὑψηλόν. κὴ παῦ χειροποίητον. κατεσκύασε δ᾽ & περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τιὼ τε ὑποδεξομένοις κὴ ζοῖς φίλοις δέξασθαι δυνάμενα, ὥς τε τῷ μὲν πάντα ἔχειν, πόλιν εὖ δοκεῖν τὸ ἔρυμα, τῇ προσηγορίᾳ δ᾽, βασίλειον. ζοσαῦτα δ᾽ οἰκοδομήσας, πλείσας & τῇ ἐξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. ζπόλει μὲν γὰρ κὴ δαμασκῷ & πτολεμαΐδι, γυμνάσια, βίβλῳ δ᾽, τεῖχος, ἐξέδρας τε κὴ στοὰς, κὴ ναὸς, κὴ ἀγορὰς, ὑπαίθρῳ κατασκευάσας κὴ τύρῳ, σιδῶνι γε μὴν κὴ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δ᾽ ζοῖς θαλλίοις, ὑδάτων εἰσαγωγὴν, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρηνὰς πολυτελεῖς. προὸς δ᾽, πρόσυλα, θαυμαστὰ τιὼ τε ἐργασίαν & τὸ μέγεθος. εἰσὶ δ᾽ οἷς ἄλση κὴ λειμῶνας ἀνέθηκε. πολλαὶ δ᾽ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, & χώραν ἔλαβον παρ᾽ αὐτῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας δ᾽ ἐπετησίοις τε κὴ διηνεκέσιν ἐδωρήσατο προσόδοις, καταξας, ὥσπερ κώμοις, ἵνα μηδέποτε ἐπλείπῃ τὸ γέρας. ὅπου γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε ζοῖς δεομένοις. κὴ τῇ ῥόδῳ χρήματα μὴν εἰς ναυπηγὴν καθεσκευὴν παρέσχε, πολλαχῦ κὴ πολλάκις. ἐμπρησθὲν δ᾽ τὸ πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεδείματο. τί δεῖ λέγειν, τὰς εἰς λυκίους

ἢ συ-

Ptolemaidem] Ptolemaidem Phœnicis, quæ & Acco, nunc Acon.

Bibli] Byblum Phœnicis.

Tyri] Tyrum Phœnicis.

Sidonem] Sidonem Phœnicis.

Damascum] Damascum Syriæ.

Laodicensibus] Laodicensibus Phœnicis.

Ascalona] Ascalonem Palæstinæ.

Cois] Coo insulæ.

Rhodiis] Rhodo insulæ.

Pythium] Pythium Apollinis templum Lyciæ.

ἢ σαμίοις δωρεὰς, ἢ τὴ δι' ἄλλων τ ἰωνίας, ἐν οἷς ἐδεήθησαν ἕκαστοι διαφιλείαν. ἀλλὰ ἀθληταί, καὶ λακεδαιμόνιοι, νικοπολῖταί τε, καὶ τὸ κοὶ μυσίαν πέργαμον, ἐκ τῆς ἡρώδε γάμων ἀναθημάτων; ἢ οὐ πανοχέων τ ἐν αὐγείᾳ πλατείαν, ἐκ φολιτῶν ὄσαν ὑπὸ βορβορεῦ, κατέγρωσέ τε σταδίων εἴκοσι τὸ μῆκος ὄσαν ξεστῇ μαρμάρῳ, καὶ πρὸς τὰς ὑετῶν ἀποφυγὰς σκόσμησεν ἰσομήκεσι στοαῖς; ταῦτα μὲν ἄν τις εἴποι, ἴδια τῶν εὖ παθόντων δήμων ἑκάστῳ. τὸ δ' ἠλείοις χαρίσθαι, ἐκ μόνον κοινὸν τ ἑλλάδος, ἀλλ' ὅλης τ οἰκουμένης δωρεῶν, εἰς ἓν ἡ δόξα τῆς ἐν ὀλυμπίαισιν ἀγώνων διήκνεῖται. τούτοις γὰρ δὴ καταλυομένοις ἀποθεία χρημάτων ὁρῶν, καὶ τὸ μόνον λείψανον τ ἀρχαίας ἑλλάδος ὑποῤῥέον, ἐκ μόνον ἀγωνοθέτης ἧς ἐπέτυχε πενταετηρίδος εἰς ῥώμαν ὠδὶ πλέων ἐγένετο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ διὰ παντὸς πόροις χρημάτων ὑπόθεσιν, ὡς μηδέ ποτε ἀγωνοθετοῦσαν τ μνήμην αὐτῆς ὑπολιπεῖν. ἀλυτον δ' αὖ εἶπ χερῶν δεσμόν, ἢ φόρων ἀτελείαν, καθάπερ φασηλίταις τ βαλανεώταις, καὶ τοῖς πρὸ τοῦ χιλιάσι πολυχρίοις, τὰς ἐτησίους εἰσφοράς ἐπέξεκόμισε. πλεῖον γε μὴν αὐτῆ τ μεγαλονοίας ἔθραυσεν ὁ φόβος, ὡς μὴ δόξειεν ὑπόφθονος, ἢ τι θηρᾶσθαι μεῖζον, ἐκ εὐεργετῆ τὰς πόλεις πλέον τῆς ἐχόντων. ἐχρῆσατο δὲ καὶ σώμασι πρὸς τ ψυχικῷ ἀναλόγῳ, κυνηγέτης μὲν ἄριστος ἀεὶ γοῦν ὑμῖν, ἐν ᾧ μάλιστα δ' ἐμπρεῖαν ἱππικῆς ἐπετύγχανε. μιᾷ γοῦν ἡμέρᾳ ποτὲ τεσσαράκοντα θηρίων ἐκράτησεν. ἐσὶ δὲ καὶ συντόφου μὲν ἦν χώρᾳ, τὸ πλέον δ' ἐλάφων καὶ ὄνων ἀγρίων δρόμος. πολεμιστὴς ἀνυπόστατος. πολλοὶ γοῦν καὶ τ γυμνασίαις αὐτὸν κατεπλάγησαν, ἀκοντιστῶν τε ἰσχυρολώτατον, καὶ τοξότῃ δυσοχώτατον ἰδόντες. πρὸς δὲ τοῖς ψυχικοῖς, καὶ τοῖς σωματικοῖς προτερήμασιν, ἐχρῆσατο δεξιᾷ καὶ τύχῃ. καὶ γὰρ ἀπαίσιος ἐπαίσεν ἐν πολέμῳ, καὶ τῷ παίσματος ἀπ αὐτὸς ἄπος, ἀλλ' ἢ προθυμία πνῶν, ἢ προστετεία στρατιῶται ἐχρῆτο.

A aut Samios liberalitatem? pérque omnem Ioniam eorum quæ desideraſſet quiſque, largitiones? Nónne etiam Athenienſes & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Myſia Pergamus, Herodis ſunt plena donariis? Nónne Antiochenſium Syriæ plateam, cùm plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtrauit polito marmore: declinandíſque imbribus, quàm longa eſſet porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolum Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympici certaminis gloria diffunditur. Nam cùm hoc deficere ſumptuum videret inopia, quódque ſolùm ex veteri Græcia teſtabat collabi, non ſolùm agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cùm Romam nauigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, vt nunquam eius memoria agonothetæ munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum ſiue tributorum remiſſiones exponere, ſicut Phaſaelitas & Balaneotas, aliáque circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licèt multùm eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur inuidiam: velut maius aliquid aucuparetur, ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates, quàm qui eas haberent. Quin & corpore vſus eſt, quod animo conueniret. cúmque ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique vno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis ceruis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo iaculo directiſſimus, & ſagittarum librator videbatur egregius. Præter animi autem corporíſque virtutem, fortuna quoque ſecunda vſus eſt. Raro enim contra votum eius, belli ceſſit euentus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa, ſed aut proditione quorundam, aut temeritate militum factum eſt.

B

C

D

E

Κεφάλαιον ιζ'.

ΤᾺς μὲν ὑπαίθριος διαιτίας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀναιρεῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονᾶν ἐν γυναικὸς ἤρξατο, ἧς ἐκ μάλιστα ἐστέρησεν. ἐπεὶ γὰρ εἰς τ ἀρχὴν παρῆλθεν, ὑποπεμψάμενος ὧν ἰδιώτης ὢν ἦκτο γαμετὴν, ἡ γένους ὧν ἱεροσολύμων, δωρεὶς ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τ ἀλεξάνδρου τοῦ ἀριστοβούλου θυγατέρα, δι' ὧν αὐτὸς σασιαδῶν σωιβῆ τ οἶκον, καὶ τάχιον μὲν, μάλιστα δ' ἐκ τῆς ῥώμης ἄφιξιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ τῆς δωρείδος ἦν αὐτίπατρον δὲ τοὺς ἐκ μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνας ταῖς ἑορταῖς ἀφεὶς καπήλους. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ παρθῶν πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, δι' ὑπόνοιαν ὑπουλῆς ἀπέκτεινε, ὃν ἠχμαλώτισε μὲν βαρζαφάρνης καταδραμὼν συείαν, ἐζήτησαν δ' κατ' οἶκον οἱ ὡς δεῦρο ὁμοεθνεῖς. καὶ εἶτα τούτοις ἐπείσθη παραινέσι μὴ διαβλῆσαι πρὸς ἡρώδην, ἐκ ἂν παρεπώλετο. δέλεαρ δ' αὐτῷ θανάτου τ ἰωνῆς ὁ γάμος κατέστη. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, ἐ θεμιτὸν τ παῖδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρῴξυνε δ' ἡρώδην, ἐκ αὐτὸς αὐτοπαθούμενος βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεῖον

CAP. XVII. De diſſidio Herodis cũ filiis Alexandro & Ariſtobulo. Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.

AT verò publicam ei felicitatem mœrores inuidere domeſtici, & aduerſi caſus ex muliere cœperunt, quàm maximè diligebat. Nam quia regis metuit poteſtatem, repudiata quam priùs acceperat vxorem ex Hieroſolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnem ſibi coniunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filij, vnde domus eius in diſcordiam venit, & antea quidem, maximè verò poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorũ cauſa quos è Mariamne ſuſceperat, expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eò commeandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quem captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati verò gentiles liberauerant, qui vltra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodem tranſiret, non interiiſſet. Verùm mortis eius illicebra, fuit neptis matrimonium. hoc enim fretus, multóque amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem commouit, non quòd regnum affectaret, ſed quòd ipſi iure

deberetur. Quinque autem filiorum quos ex Mariamne susceperat, duæ fœminæ, cæteri mares erant, horúmque minimo Romæ in studiis mortuo, duos maiores natu, & propter matris nobilitatem, & quod iam regnanti sibi fuissent geniti, regiè producebat. Sed enim fortiùr amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeò succendebat Herodem, vt eorum nihil sentiret quæ propter dilectam sibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipsis inimicitiarum probabiles causas, ex amore verò fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obiiciebat, quæque in fratrem Aristobulum egisset. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoseptimo ætatis anno creatum, post honorem statim occîdit. Atque ille quidem cum sacra veste amictus ad aram accessisset festo die, populus omnis illacrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, laeu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probrodabat, sororémque eius & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Graui autem indignatione mulieres sæuiebant: & quo maximè commoueretur Herodes, insimulabant eam adulterij: præter alia multa, quæ verisimilia fingerentur, hæc accusantes, quòd in Ægyptum imaginem suam misisset Antonio: próque immoderata libidine, absentem se properasset ostendere viro mulierum cupidine insanienti, & qui vim posset inferre. Id veluti fulmen aliquod emissum perturbauit Herodem, maximè quidem amoris causa zelotypia succensum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ sæuitiam, cuius gratia & Lysanias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amissio ne, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, commendabat vxorem: mandato ei clàm, vt eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verùm Iosephus non malignè, sed regis amorem mulieri cupiens demonstrare, quòd ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit: Et illa reuerso Herode, multáque inter fabulas de affectu iurante, quòdque nunquam esset alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho comprobatus est, quibus vt me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes illicò: nec vnquam Iosephum mandata sua proditurum fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cúmque stratis exiluisset, in regia spatiatur: ibique tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspicionem de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furens confestim vtrunque iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur insaniam: & postquam iracundia concidit, amor iterum calescebat. Tanta vis autem cupidinis erat, vt ne mortuam quidem puraret eam, sed præ ægritudine tanquam viuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῷ δ' ἐκ μαριάμμης τέκνων αὐτῷ ἡμομμίων. δύο μὲ θυγατέρες, ἓξ εἰς ἦσαν ἡμῖς. ἧ τούτων ὁ νεώτατος μὲ ἐν ῥώμῃ παιδὸς δρόμῳ, τελευτᾷ. δύο δ' τὰς πρεσβυτέρας βασιλικῶς ἦγε, δι' ἃ τε τ μητέρων εὐγένειαν, ἧ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεισαν αὐτῷ. τὸ δ' τούτων ἰσχυρότερον, ὁ μαριάμμης ἔρως σωτήρ ἦν, καθ' ἡμέραν ἐκκαίων πρόδηλον λαβεῖν τὰς, ὡς μηδενὸς τῷ δι' ἐκεῖνα περιόμμενα λυπηρῶν ἀφανεῖς. τοσοῦτον δ' ἐκεῖ μῖσος εἰς αὐτὸν δ μαριάμμης, ὅσος ἐκείνη πρὸς αὐτὸν ἔρως. ἔχουσα δ' τὸ μὲν ἀπέχθειαν ἐκ τῷ πραγμάτων ἔλεγον, τ δ' παῤῥησίαν ἐκ τ φιλεῖσθαι, φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, ἃ κ τ πάππον ὑρκανὸν, κ τ ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ἃ δὲ καὶ τούτοις καίπερ ὄντος παιδὸς ἐφείσατο. δοὺς μὲ αὐτῷ τὸ ἀρχιερωσύνην ἐπ' ἀκμαιοτάτ, μ δ τ τιμὴν κτείνας ἔθεως. ἐπεισὶ δ τ ἱερὰν ἐσθῆτα λαβόντι, ἐς τὸ βωμὸ προσελθόντι, καθ' ἑορτὴν, ἀθροισθέντος τὸ πλῆθος. πέμπεται μὲ οὖν ὁ παῖς δι' νυκτὸς, εἰς ἱεριχοῦντα. ἐκεῖ δ κατ' ἐντολὴν τὸν τ Γαλατικὸν βαπτιζόμενος, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. δι' ταῦτα πρόδηλα τε ὠνείδιζεν ἡ μαριάμμη, κ τ ἀδελφὴν αὐτῷ ἐ τ μητέρα, δεινᾶς ἐξύβριζε λοιδορίας. ἀλλ' ὁ μὲ, πεφίμωτο τοῖς ἐμέροις. δι' ἣν δ' ἐς γυναῖκας ἀναίκτησις εἰσῆει, κ πρὸς ὃ μάλιστα κινήσειν τ πρόδηλον ἔμελλον εἰς μοιχείαν διέβαλλον αὐτ, ἀλλά τε πολλὰ πρὸς τὸ πιθανὸν ἐπισκαλαζόμενοι, κ κατηγόρευσαν διότι τὴν εἰκόνα τὴν ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς ἄγυπτον αὐτονίῳ, ἐ δ' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀποῦσαν δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανοῦντι, κ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο ὥσπερ σκηπτὸς ἐμπεσὸν, ἐτάραξεν ἡρώδην, μάλιστα μὲν δι' τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δ κ τὴν κλεοπάτρας δεινότητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, ἐ μάλχος ὁ ἄραψ. ἃ δὲ ἀφαιρήσει γαμετῆς ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ἀποδημεῖν, ἰωσήπῳ τῷ ἀδελφιδῇ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτ, πιστὸς δ ἦν κ δι' τὸ κῆδος δίνοις, παρεκελεύσατο τὴν γυναῖκα κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὴν εἰ κἀκεῖνον αὐτόνιος. ὁ δ ἰώσηπος ὅτι κακοήθως, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τῆς βασιλέως παρέδειξε τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς ἃ δὲ ἀποθανὼν αὐτῆς ἐπιμόνοι δι' ζηλοτυπίαν, τὸ ἀπόῤῥητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπανήκουσα τ ἡρώδην, πολλά τε περὶ τ πρὸς αὐτὴν πόθου ἐν ταῖς ὁμιλίαις ἐπομνύμενον, κ ὡς οὐδὲ ἐραθείη ποτὲ γυναικὸς ἄλλης, πάνυ γοῦν εἶπε ταῖς πρὸς ἰώσηπον ἐντολαῖς ἐπιδείξω τὸν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κτείνας με προσάξας. ἔκφρων δ' ἔθεως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον ἦν, κ εἰ αὖ ποτὲ τὸν ἰώσηπον ἐξαγγελίαν τὴν ἐντολὴν φάμενος, εἰ μὴ διαφθείρειεν αὐτὴν, ἐνεθυσία τῷ πάθει, ἐ τῆς κοίτης ἐξαλλόμενος, αὐτόθι ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελεῖτο. καὶ τούτῳ σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν καιρὸν εἰς τὰς διαβολὰς ἁρπάσασα, τὴν εἰς τὸν ἰώσηπον ἐβεβαίωσεν ὑποψίαν. ὁ δ' ὑπ' ἀκράτου ζηλοτυπίας ἐκμανεὶς, ἐξαχρῆμα κτείνειν προσέταξεν ἀμφοτέρους. μετάνοια δ' ἔθεως εἵπετο τῷ πάθει, κ τὸ θυμοῦ παυσάντος, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρεῖτο. τοσαύτη δ' ἦν φλεγμονὴ τῆς ἐπιθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτὴν, ὑπὸ δὲ κακώσεως ὡς ζώσῃ προσλαλεῖν, μέχρι τῷ χρόνῳ διδαχθεὶς τὸ πένθος ἀπάλογον τὴν λύπην ἐχει, τῇ πρὸς

τῇ πρὸς πατρουσίαν διαθέσει. κληρονομῆσαι δὲ τῆς μη- A
τρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ τὸ μύσος ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τὸ πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ὅτι ῥώμης παιδευόμενοι. πλέον δὲ, ὡς εἰς ἰουδαίαν ὑπέστρεψαν. σωλώδρωτο δὲ αὐτῶν ταῖς ἡλικίαις ἡ διάθεσις. ὅτι δὲ γάμων ἔχοντες ὥραν, ὁ μὲν, τὴν τηθίδος σαλώμης, ἣ τῆς μητρὸς αὐτῶν κατηγόρησεν. ὁ δὲ, ἔγημεν ἀρχελάου τοῦ καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα. προσελάμβανον ἤδη τῇ μίσει καὶ παῤῥησίαν. ἐπὶ δὲ τῷ B
θράσους αὐτοῖς, ἀφορμὰς οἱ διαβάλλοντες ἐλάμβανον, καὶ φανερώτερον ἤδη τοῦ βασιλέως διελέγοντό τινες, ὡς ὅτι βιαιοθάνατος μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦ υἱέως. ὁ δὲ ἀρχελάου κηδεύσας καὶ φεύγειν ὧδε σκυδάζοιτο, τοῦ πενθεροῦ προθύμως, ἵνα ὅτι κάσαρος αὐτὸν κατηγόρησεν. ἀναπλησθεὶς δὲ τοῦ διαβολῶν ἡρώδης ὥσπερ ὅπλον εἰς τοὺς υἱοὺς, κατάγει τὸν ἐκ τῆς δωρίδος ἀντίπατρον, καὶ πάντα τρόπον προτιμᾶν ἄρχεται. τοῖς δὲ ἀφό- C
ρητος ἦν ἡ μεταβολὴ, καὶ τὸ ἐξ ἰδιώτιδος μηδὲν ὁρῶντες προκόπτον, διὰ τὴν αὐτοῦ δύχρειαν ἐκ πειρᾶσθαι τὸ ἀγανακτήσεως. ἐφ' ἑκάστῃ δὲ τοῦ αἰτίαρος, τὸ ὀργὴν ἐξέφαινον. ὡς δὲ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν προσίσαντο μᾶλλον. ὁ δὲ ἀντίπατρος ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπουδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ἐν ταῖς πρὸς τὸν πατέρα κολακείαις, διαβολαῖς δὲ κατὰ τοῦ ἀδελφῶν ποικίλας ἐπισκυδάζομενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ δὲ, τοῖς ἐπιτηδείοις D
φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοῖς ἀδελφοῖς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδος. καὶ γὰρ ἐν τοῖς διαθήκαις, καὶ φανερῶς, αὐτὸς ἦν ἤδη διάδοχος. ὡς βασιλεῖ γοῦν ἐπέμφθη καὶ πρὸς κάσαρα, τοῦ τε κόσμου, καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλὴν διαδήματος χρώμενος. χρόνῳ δὲ ἐξίχυσεν εἰσαγαγεῖν ὅτι τὴν μαριάμμης κοίτην τὴν μητέρα. δυσὶ δὲ ὅπλοις κατὰ τοῦ ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ καὶ διαβολῇ, τὸν βασιλέα καὶ πρὸ θανάτου τοῦ υἱοῦ ὑπειργάσατο. τὸν E
γοῦν ἀλέξανδρον σὺν μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τὸ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας, ἐκρῖνεν ὅτι κάσαρος. ὁ δὲ δύρων μόλις ὀλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαιοῦ ἐμπεισόντες αὐτοκράτορι, καὶ ἡρώδου φρενιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα τὸ πατρὸς αἰδημόνως ὑποκείλατο. τὰς δὲ αὐτοῦ διαβολὰς, ἰσχυρὰς ἀπεδύσατο. καθαρὸν δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀποδείξας κοινωνοῦντα τοῦ κινδύνων, ὅτως ἤδη τότε ἀντιπάτρου παῤῥησίᾳ, καὶ τὴ αὐτοῦ ἀτιμίᾳ ἀ- F
πωδύρετο. σωπᾷ δὲ αὐτὸς μὴ καθαρσῦ τὸ συνειδὸς, ἢ φοβὶ λόγοις ἰσχύς. ὧν δὲ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τελευταῖον φάμενος, ὡς τοῦ πατρὶ κτείνειν αὐτοὺς ὄφειν, εἰ δὴ προπίοιτο τὸ ἐγκλημα, προῆγαγε μὲν εἰς δάκρυα πάντας. τὸν δὲ κάσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ὑπογνῶναι μὲν αὐτοῦ τὰ κατηγορημένα, διαλλάξαι δὲ ἡρώδῃ εὐθέως. αἱ διαλλαγαὶ δὲ ὅτι τούτοις ἦσαν, ὥστε ἐκείνους μὲν τοῦ πατρὶ πάντα πειθαρχεῖν, τὸν δὲ, τὴν βασιλείαν καταλιπεῖν ᾧ βούλεται. μετὰ G
ταῦτα δὲ ὑπὸ ῥώμης ὑπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τοῦ μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑποψίας διαπαλλαγμένος. παρηκολούθει δὲ αὐτοῖς ἡ τῶν μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἀπέχθειαν διέφερε, τὸν διαλλακτὴν αἰδούμενος.

quo superstitem dilexerat æquauit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quàm si hostis esset, habebant: idque & antea, quàm diu Romæ in studiis erant, & multò magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum, mentium quoque roborabatur affectio. Iam verò maturi coniugio, vnus amitę suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertiùs quidam cum rege colloquebantur, quòd ei per vtrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem vltrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter verò, hoc est Archelai gener, socero fretus etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hísque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cùm hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre editum proficientem viderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et illi quidem in dies singulos magis magísque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callidè nouerat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos verò suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In testamento enim ipse apertè quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultúque regio & cæteris obsequiis præter diadema vtebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobúsque armorum generibus in fratres vsus, blanditiis & calumniis regi obrepsit vt etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulauit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licèt apud imperitissimum iudicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecundè suppressit: in se verò delata crimina fortiter diluit: periculorúmque socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniuriis questus est: cùm præter innocentiæ conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicendo. postremò prolocutus quòd eos pater libenter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidem cunctis excussit: verùm Cæsarem sic affecit, vt eorum accusationibus spretis, Herodem statim reuocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, vt adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reuersus, licèt soluisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: quoniam argumentum odij sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palàm proferre inimicitias non auderet,

Ant. lib. 16. cap. 4.

Cùm autem Ciliciam præternauigans Eleu- A
ſam delatus eſſet, ſuſcepit eum benigniſſimè
Archelaus, pro ſalute generi gratiam referens,
& redintegratæ concordiæ cauſa lætus: quip-
pe nihil moratus amicis Romæ ſcripſerat, vt
in cauſa dicenda ſuffragarentur Alexandro: &
vſque ad Zephyrium deduxit talentis xxx. do-
natum. Poſtea verò quàm Hieroſolymam pe-
uenit Herodes, populo conuocato, tribúque fi-
liis propè aſtantibus cauſam reddit profectio-
nis: multáque Deo gratias agit, multas etiam B
Cæſari, qui domus ſuæ perturbationem ſeda-
ſet: &, quod regno maius eſſet, concordiam fi-
liis præſtitiſſet, quam ego, inquit, arctiùs co-
pulabo. Nam ille quidem me regni domi-
num & ſucceſſorum iudicem conſtituit. Ego
autem cum mea commoditate illi gratias re-
fero, tréſque filios meos reges deſigno, huiuſ-
quæ ſententiæ meæ ſocium primum Deum
fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, il-
lis nobilitas ſucceſſionem regni conciliat, & C
quidem magnitudo eius etiam pluribus ſuffi-
cit. Quos autem Cæſar iunxit, & pater inſti-
tuit obſeruate: non iniuſtis eos, neque diſ-
paribus, ſed meritis colentes honoribus. Nec
enim tanta quis afficiet cum lætitia, cui præ-
ter ætatem obſequitur, quantum ei, quem de-
ſpiciet, doloris infliget. Quos autem ſingulis
coniunctos eſſe oporteat propinquos atque
amicos, ego diſtribuam, & concordiæ ſpon-
ſores illos conſtituam: pro certo ſciens, ſedi- D
tionum contentionúmque cauſas ex contu-
bernalium natas malitia: hóſque ſi boni fue-
rint, affectio tes tueri. Rogo autem vt non ſo-
lùm iſti, ſed etiam primates ordinum exercitus mei, in me ſolo ſpem habeant in præſentia.
Non enim regnum, ſed regni honorem filiis
meis tradi: & iucunditate quidem quali rec-
tores potientur, pondus autem rerum tametſi
nolim, meum eſt. Conſideret autem quiſque
veſtrum ætatem meam, vitæque inſtitutum, E
necnon etiam pietatem. nam neque ſenex ad-
eò ſum, vt de me citò deſperatur: neque volu-
ptatibus aſſuetus, quæ adoleſcentium quoque
vitam ſpacio breuiore concludunt. Diuinita-
tem verò ita colimus, vt in longum nos æ-
uum progreſſuros eſſe credamus, quòd ſi quis
in contemptum meum filiis meis placere ma-
luerit, etiam pro illis mihi ſupplicium dabit.
Ego enim, non quòd inuideam ex me genitis,
honorificè eos habeo: ſed quia noui hæc
ſtudia adoleſcentibus ferociæ nutrimenta ſug- F
gerere. Itaque ſi cogitent qui ad eos ſe appli-
cant: bonis quidem apud me paratum eſſe præ-
mium, ſeditioſis verò apud ipſos etiam qui-
bus lenocinabantur, infructuoſam fore mali-
gnitatem, omnes profectò mecum, hoc eſt,
cum filiis meis ſentient. Namque ipſis expe-
dit me regnantem, méque his eſſe concor-
dem. Vos autem, ô boni filij, ſacram primùm
retinentes mente naturam, cuius affectiones
inter feras beſtias ſaluæ ſunt, deinde Cæſarem G
qui nos reduxit in gratiam, méque tertium
qui ea quæ iubere liceat rogem: fratres per-
manete. Iam nunc autem vobis & veſtimen-
ta, & obſequia dabo regalia: Deúmque oro vt
conſeruet iudicium meum, ſi concordes eritis.
Hæc locutus, ſingulos benignè conſalutauit,

ὡς ἢ τ χιλιχίαν ἅδυ πλέων κατῆρεν εἰς ἐλεῦσαν, εἰ-
σία μ αὐτοὺς φιλοφρόνως ἀρχέλαος. ὑπὲρ τ τῆ γαμ-
βεῦ σωτηρίας δ' χαρις ῶν, ἢ τ ἀλλαγαῖς ἐφηδό-
μενος, ὡς αὖ τάχιον γεγραφὼς οἷς ὅπι ῥώμης φίλοις,
συλλαμβάνειν τῷ δικαίῳ ἀλεξάνδρῳ. μεπέμπει ἢ μέχει ζεφυρίε δῶρα δοὺς, μέχει τειά-
κοντα ταλάντων. ὡς ἢ εἰς ἱεροσόλυμα ἡρόδης ἀφι-
κνεῖται, συναγαγὼν τ λαὸν, ἢ τοῖς ῥηθεῖς υἱεῖς ἅδρα-
πάμενος, ἀπελογεῖτο περὶ τ ἀποδημίας. ἢ πολλὰ μ
πυχαρίστει τῷ θεῷ, πολλὰ ἢ καίσαρι χάρις ποιεῖται
τὸν οἶκον αὐτῷ ταραχθέντα, ἢ μεῖζόν τε τοῖς υἱοῖς
συναρμόσαι μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρ-
χῆς ἐδικαίωσε τῆ ἀληθόχου κατέσησεν, ἐγὼ ἢ μετὰ
τῆ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀκεῖνον ἀμείβομαι. τοὺς
δὲ τοῖς ῥηθεῖς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς
γνώμης πρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα ἢ ὑ-
μᾶς ἅδε καλῶ γνέσθαι. τῷ μὲν γὰρ, ἡλικία, τοῖς
ἢ, δυγένεια τῷ ἀληθόχῳ προέχει. τὸ γε μὴν
μέγεθος τ βασιλείας ἀρκεῖ ἢ πλείοσιν. οὓς ἢ καίσαρ
μὲν ἰώσε, καθίσησι ἢ πατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε
ἀδίκοις, μήτε ἀναμάλοις τὰς τιμὰς ἀδόντες. ἐπά-
σω ἢ κατὰ πρεσβεῖον. ἡ γὰρ τοσοῦτον ἀφέσει τὴς
τὸν παρ' ἡλικίαν θεραπαδόμενον, ὅσον ἐδωκήσει τ
ἀτιμούμενον. οἷς γε μὴν ἐπάσω συνεῖναι δέησει συλ-
λήθεις ἢ φίλους, ἐγὼ διανεμῶ, ἢ τ ὁμονοίας ἐκείνους
ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ὑπισχνούμενος, ὅτι τὰς
ῥίσεις, ἐδὲ τὰς φιλονεικίας, γνώσοιν αἱ τῆ συνδιατρι-
βόντων κακοήθειαι, κἂν ὦσιν ἕτοι χρηστοὶ, τηρήσει τὰς
τοργάς. ἀξιῶ ἢ ἡ μόνον τούτους, ἀλλὰ ἢ τοὺς ἐν τῆ
στρατιᾷ μου τάξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας
ἔχειν ὅτι τὰ παρόντος. ἡ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν
βασιλείας τοῖς υἱοῖς ἅδε δίδωμι. ἐδὲ τῆ μὲν ἡδέων, ὡς ἀρχόντες ἀπολαύσουσι. τὸ βάρος ἢ τῆ πρα-
γμάτων, ἐμόν ὅτι, κἂν μὴ θέλω. σκεπτέσθω ἢ ἕκασος
τήν τε ἡλικίαν, ἢ τὴν ἀγωγὴν τ βίε, ἢ τὴν ἀσέβειαν.
ἔτε γὰρ ἄτιος εἰμὶ γήρων, ὡς τ' ἂν ἀπελπισθῆναι ζα-
χέως, ἔτε εἰς ἡυφὴν ἐκδιατρέμμενος, ἢ ἢ νέος ὑπο-
τέμνεται. τό, τε θεῖον οὔτε τεθεραπδύκαμεν, ὡς τε
ἂν ὀπὶ μήκιστον βίου προελθεῖν. ὁ ἢ τοῖς ἐμοῖς παῖ-
δας θεραπδῶν ὀπὶ τῆ ἐμῆ καταλύσει, δώσει μοι ἢ
δὲ ἐκείνων δίκας. ἡ γὰρ ἐγὼ φθόνῳ τοῖς ἐξ ἐμοῦ
γεγωνημένοις, ἀνακόπτω τὴν εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν,
ὑπισχνούμενος ἢ τοῖς νέοις γίνεσθαι τὰς ἀπεδεῖς θεράσεις
ἐφόδιον. εἰ γε μὲν ἕκασος ἐνθυμηθείη τῷ προσόν-
των, ὅτι χρηστὸς μὲν ὢν, παρ' ἐμοῦ λήψεται τ ἀμοιβὴν,
σασπάζων ἢ ἐδὲ τῷ θεραπδομένων τὸ κακόη-
θες ἀόρητον ἕξει, πάντας οἶμαι τὰ ἐμὰ φρονήσειν,
ταὐτὰ τὰ τῷ ἐμῷ γών. ἢ γὰρ τούτοις συμφέρει κρα-
τεῖν ἐμὲ, κἀμὲ τούτοις ὁμονοεῖν. ὑμεῖς ἢ ὦ παῖδες
ἀγαθοὶ, πρῶτον ἐνθυμούμενοι τὴν ἱερὰν φύσιν, ἥς
ἐδὲ θηρίοις αἱ σοργαὶ μένουσιν, ἔπειτα τὸν
ποινσάμενον ἡμῶν τὰς διαλλαγὰς κάισαρα, τέτορ
ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἔξεσιν ὑπάρχοντ' ἅδε καλοῦντα, μέ-
νατε ἀδελφοί. δίδωμι ἢ ὑμῖν ἐσθῆτα τε ἤδη ἢ θε-
ραπείαν βασιλικήν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ
τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, αἱ ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν,
ἐδὲ φιλοφρόνως ἕκασον καταπασάμενος τῷ γών,

διέλυσε

ἤλυσε τὸ πλῆθος, τοῖς μὲν, συμφυχομένοις τοῖς εἰ- A
ρημένοις, ὅσοι δὲ ἐπεθύμουν μεταβολῆς, μηδὲ ἀκη-
κοέναι προσποιουμένοις. συναπῆει δὲ τοῖς ἀδελφοῖς
ἡ στάσις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχον-
τας ἀφηλλάγησαν. ἀλέξανδρος μὲν καὶ ἀριστόβουλος
ἀδυνώμενοι κεκυρωμένον αὐτῷ πάτρᾳ τὸ πρεσβεῖον.
ἀντίπατρος δὲ & τὸ δευτερεύειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελ-
φοῖς. ἀλλ' ὁ μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐχεμυ-
θεῖν τε ἡδέως, & πολλὰ τῷ πανούργῳ χρώμενος, τὸ
πρὸς αὐτοὺς σκάλυπτε μίσος. τοῖς δὲ, δι' εὐγένειαν πᾶν B
τὸ νοηθὲν ἐν αὐτοῖς δι' γλώσσης, καὶ παροξυόντες μᾶ, ἐπέ-
κειντο πολλοί, πλείους δὲ τῶν φίλων παρεδύνοντο κα-
τασκοποι. πᾶν δὲ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, διθέως
ἐν παρ' ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης μετέβαινεν
ὑπὸ ἀντιπάτρου πρὸς ἡρώδην. ὅτι δ' ἁπλοῦς
φθεγξάμενος ὁ νεανίας, ἀνυπόδικος ἦν, ἀλλ' εἰς
διαβολὴν τὸ ῥηθὲν ἐστρέφετο, καὶ μετρίως παῤῥησια-
σαμένου μέγιστα τοῖς ἐλαχίστοις προσπλάττετο. κα- C
θίει δὲ ἀντίπατρος ἀεὶ τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ
ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀφορμὰς ἀληθεῖς, καὶ τῷ φημιζο-
μένων ἔν τι ἐλεγχθὲν, ἅπασι πίστιν ἐπιτιθει. καὶ τῷ
αὐτῷ μᾶ φίλων ἢ φύσει σεμνότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κα-
τασκευάζετο δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἀφίρεθῇ τῷ ἀπορρή-
των, καὶ τὸν ἀντιπάτρου βίον, ὡς ἐν ἀμάρτοι τῆς εἰπὼν
κακίας μυρίου. τοὺς γὰρ ἀλεξάνδρῳ συνόντας χρή-
μασι διαφθείρων, ἢ κολακείαις ὑπὸν, ἅπαντα κα- D
τειργάσατο, πεποίηκει προδότας, καὶ τῷ θεατ-
μένων ἢ λαλουμένων φῶρας. πάντα ἢ θρασυκινδύνως
δραματουργῶν, τὰς πρὸς ἡρώδην ὁδοὺς τοῖς διαβο-
λαῖς ἐποιεῖτο τεχνικωτάτας. αὐτὸς μὲν ἀδελφῷ πρό-
σωπεῖον ὑπεκείμενος, καθιεὶς ἢ μιαιτὰς ἑτέρους.
κἂν πεισθὲν ἀπαγγελθείη τι κατὰ ἀλεξάνδρου, παρελ-
θὼν ὑπεκείνετο, καὶ διασύρειν τὸ ῥηθὲν ἀρξάμενος, ἔ-
πειτα κατασκάζειν ἡ συχῇ, καὶ πρὸς ἀγανάκτη-
σιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα. πάντα δ' εἰς ὑπόνοιαν E
αἴτιος ἦν, καὶ τὸ δοκεῖν τῇ σφαγῇ τῶ πατρὸς ἐφεδρεύειν
ἀλέξανδρον. ὑδὲν γὰρ ὕπο πίστιν ἐχορήγει ταῖς διαβολαῖς, ὡς ὑπολογούμενος ἀντίπατρος ἐαυτόν.
Τούτοις ἡρώδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆρει καθ' ἡμέ-
ραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια σοργῆς τοσοῦτον ἀντιπάτρῳ
προσετίθει. συναπέκλινον δὲ καὶ τῷ κατὰ τὸ βασί-
λειον, οἱ μὲν ἑκόντες, οἱ ἢ ἐξ ὑπαγματος, ὥσπερ
Πτολεμαῖος ὁ τιμιώτατος τῷ φίλων, οἵ τε ἀδελφοὶ τῆ F
βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γυνή. πάντα γὰρ ἀντίπατρος
ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλεξάνδρῳ, σαφῶς ἦν ἀν-
τιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος κατ' αὐτῷ, μητρυιᾶς
χαλεπωτέρα, καὶ πλέον τι προσόντων μισοῦσα τοὺς
ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν ὑπὸ ταῖς ἐλπίσιν, ἐ-
θεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. συναφίσα ἢ ἕκαστον,
τὰ βασιλέως προσάγματα, ὡς ἀγγελίαντος τοῖς τι-
μιωτάτοις, μήτε προσίναι, μητὲ προσέχειν τοῖς περὶ G
ἀλέξανδρον. φοβεροὺς ἢ ἦν ὑπὸ μόνον τοῖς ἐκ τῆς βασι-
λείας, ἀλλὰ & τοῖς ἔξωθεν φίλοις. ὑδενὶ γὰρ βασιλέων
τοσαύτην χάριν ἔδωκε τιμὴν, ὥστε τὸν ἀπ'
αὐτῷ φόβητρα, & μὴ προσπίπτοις πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τὰ ἢ μειράκια, τὰς μὲν διαβολὰς ἠγνόει πᾶσας καὶ

populúmque dimisit: alios conuenientia dictis
eius optantes: qui verò mutationis erant cupidi, ne audisse quidem se quicquam simulantes. Fratres autem dissensio non reliquit, sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namque Alexander & Aristobulus ægrè ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipatet autem succensebat vel secundo loco fratres haberi. sed tamen ille pro varietate morum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude celabat. His autem pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid venisset in mentem. Et multi quidem his instigandis operam dabant, plures autem amicorum sese explorandi causa insinuabant. Itaque omne quod dictum esset apud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat, & ab Antipatro ab Herodem cum adiectione deferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocutus, adulescens innoxius habebatur, sed cuncta eius verba in crimina vertebantur: maximáque minimis affingebantur, sicubi liberior paulò fuisset. Semper autem qui eum irritarent submittebat Antipater vt mendacia sua veras occasiones haberent: multísque falsò vulgatis, vnum quid comprobatum fidem omnibus faceret. Sed huius quidam amicorum quisque aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expromeret: nec erasset aliquis, si Antipatri vitam malitię dixisset arcanum. Alexandri verò familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditiis, quibus expugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue agerentur, effecerat. Cùm autem cautè vniuersa committeret, astutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrísque personam gerens aliis delatoribus subornatis vtebatur. Si quid in Alexandrum nunciassent fauore simulato, id quod primò reprehendisset, mox otiosè astruendo, regis iracundiam prouocabat omniáque ad insidias referebat: & vt necem patris Alexander optare videretur. nihil enim maiorem fidem calumniis suggerebat, quàm si eum purgaret Antipater. His accensus Herodes, quantum in dies singulos de affectu adulescentium detrahebat, tantum adiiciebat Antipatro. In eandem verò partem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi volentes alij pro imperio, sicut Ptolemæus amicorum clarissimus, regísque fratres, ac tota progenies. omnia namque in Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in eorum perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat, multóque plusquam priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanquam omnes, vt Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: non minus tamen præcepta regis quemque ab adulescentibus separabant qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. non solùm autem regalibus erat formidini, verumetiam exteris amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, vt fugitiuos suos quamuis ex ciuitatibus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautiùs. Nullus enim palam inculabatur à patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, aduersus dolorem asperiùs excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assiduè velut cum vxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque vxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarúmque se quæ in regno viuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multúmque ignobilitatem despiciens sororis & vxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus vxores: quòd liceret Iudæis more patrio plures habere, quódque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & Hiocrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sæuientem: frequenter enim humilitatem generis obiiciebat vxori: quódque ipse priuatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciauit. Addebat autem, quòd aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quòd literarum studiis operam darent. His commota Salome, quòd iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata est, quæ succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebrò matrem implorare, casúmque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quòd citò pro regalibus deliciis nigris vestibus induerentur. His de causis Herodes licèt constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitque vt fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verùm ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cùm his eum maturè placauissent, vt patrem, præsenti metu reiecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognouêre Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: vterque autem sæui & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus haberet centum talentorum, totiúsque trans Iordanem terræ fructus ipse caperet, à fratre sibi

Ant. lib. 16. cap. 7.

μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνέπιπτον αὐταῖς. ἤδεν γὰρ ὁ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. σωιεὶς ἡ κῆ μικρὸν ἐκ τῶ ψύγματος, ἔ ποῆς τὸ λυπᾶν μᾶλλον ἐξαχυίετο. διέθηκε ἡ ποῆς αὐτὰ, κῆ τ θεῖον φερῶραν ἀντίπατρος ἐχθρωδῶς, ἔ τ τηθίδα σαλώμιν, ὡς αὖ γαμετὴν ἔσαν, καθομιλῶν ἀεὶ κῆ παροξυύων. συυήργει ἡ κῆ ποῆς τὴν ταύτης ἀπέχθειαν, ἡ ἀλεξάνδρε γυνὴ γλαφύρα γλωσσαλογοῦσα τ αὐτῆς δυσγένειαν, ἔ ὡς πασῶν τ κῆ τὸ βασίλειον εἴη δεσπότις, κῆ πατέρα μὲ ἀπὸ τηλυγῦ, κῆ μητέρα ἡ, ἀπὸ δαρείυ τ ὑςάσεως ὖσα. πολλὰ ἡ ὠνείδιζεν εἰς δυσχύειαν, τὴν τε ἀδελφὴν τ ἡρώδου, ἔ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάςη δ' ἰδμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γένους ἠρέθη. πολλαὶ δ' ἦσαν, ὡς αὖ ἐφιεμένε τε πατρίοις ἰουδαίοις γαμεῖν πλείοσιν, κῆ τὸ βασιλέως ἠδονῆ πλείοσιν, ἢ πᾶσαν δεῖ τὸ μεγάλαυχον τῆς γλαφύρας, καὶ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τὴν ἡ δὴ σαλώμην, καί τοι πενθερᾶν ὖσαν, αὐτὸς ἀριςόβουλος ἑαυτῶ διεγάσατο, ὠργισμένην, κῆ ποῆτερον ὅτι ταῖς ἐκ γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῆ γυναικὶ συυεχῶς τὴν ταπεινότητα, ἔ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ὁ ἡ ἀδελφὸς αὐτῶ ἀλέξανδρος γήμας βασιλίδα. τοῦτο κλαίουσα τῆ σαλώμη διήγγειλεν ἡ θυγάτηρ. ποῆσετίθει δὲ ὅτι κῆ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τὰς μὲν μητέρας ἀπειλοῖεν οἱ ποῆς ἀλέξανδρον, ἐπειδὰν ἁλῶσι τὴν βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσειν. αὐτοὺς ἡ κωμῆ γραμματεῖς, ὑπισχνούμενοι, ὡς παιδαγωγοὺς ὑπομενῶς. ποῆς ἃ τὴν ὀργὴν ἡ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγειλεν ἡρώδη. σφόδρα δ' ἐπ' ἀξιόπιςος κῆ γαμβρεῦ λέγουσα. καί τις ἑτέρα διαβολὴ συυέβαινεν, ἡ τ θυμὸν ὑπεκαύσατο τὸ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτοὺς συυεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μὲν τὴν μητέρα, καὶ κατομώζειν ἡ ἐπαρωμένους αὐτῶ. πολλάκις ἡ αὐτῶ διαδιδόντος τῆ μριάμμης ἐσθῆτων τινὰ ταῖς μεταγυσιέραις γυναιξὶν ἀπειλεῖν, ὡς αὐτὴ τῆ βασιλικῶν ἐν τάχει ποῆσθήσουσιν ἑαυτᾶς, ἐκ τειχῶν ποῆποιμένας. διὰ ταῦτα, καί τοι τὸ φρόνημα τῆ νεανίσκων ὑποδείσας, ὅμως ὠκ ἀπέκοπτε τὴν ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ ποῆσκαλεσάμενος αὐτούς, κῆ γὰρ εἰς ῥώμην ἐκπλώσειν ἔμελλε, βραχέα μὲν ὑπείλησεν ὡς βασιλεύς, τὰ πολλὰ ἡ ἐνεθύμησεν ὢν πατὴρ, κῆ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, διδοὺς τῆ ποῆμνήσθην ἄφεσιν, εἰ ποῆς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ ἡ, τὰς μὲν διαβολὰς ἀπεσοβάζοντο, ψευδεῖς εἶ λέγοντες, πιςώσασθαι δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μὲν τοι κἀκεῖνον ἀποφαίνειν τὰς λογοποιίας, τῆ μὴ πιςδύειν ῥαδίως. ὠ γὰρ ὑπείκειν τοὺς καταψευσομένους αὐτῆ, ἕως αὖ ὁ πειθόμενος ᾖ. τούτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐκ χερσὶ φόβον διεκρούσαντο, τὴν ἡ εἰς τὰ μέλλοντα λύπην ποῆσέλαβον. ἐγνωσαν γὰρ τὴν τε σαλώμην ἐχθρὰν, κῆ τὸν θεῖον φερώραν. ἦσαν ἡ βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι κῆ χαλεποὶ, φερώρας ἡ μείζων, ὡς πάσης μὲν κοινωνῶν τῆς βασιλείας πλὴν διαδήματος, ποῆσόδου δ' ἴδιας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα. τὴν ἡ πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν διὰ τὰδελφῆ δῶρον.

δῶρον. ὃς αὐτὸν ἐποίησε καὶ τετράρχλυ, αἰτησάμενος
A δωρεὰ καίσαρος, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοι-
κίσας ἀδελφῇ τῆς ἰδίας γυναικός, μὴ ἢ τῇ ἐκείνης
πεθυτῇ, καθωσίωσε τῇ πρεσβυτάτῃ τῇ αὐτοῦ
θυγατέρων, ὅτι πρὸς χιλίοις ταλάντοις. ἀλλ'
ἀπέδρα φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον πρὸς ἔρωτα
δούλης. ἐφ' ᾧ χαλεπῶνας ἡρώδης, τῷ μὲν θυγατέρα
τῇ πρὸς πάρθων ὑσέρων αἰσχυνθέντι συνέζευξεν ἀ-
δελφιδῇ. φερώρᾳ ἢ μετ' ὀλίγον τῷ ὀργῇ ἀγίει, δι-
B δοὺς συγγνώμην τῇ νόσῳ. διεβάλλετο ἢ καὶ πάλαι μὲν
ἐπὶ ζώσης τῆς βασιλίδος, ὑπὸ βουλεύειν αὐτῷ φαρμά-
κοις. τότε ἢ πλεῖστοι μηνυταὶ προσῆσαν, ὡς καὶ περ
φιλαδελφότατον ὄντα ἡρώδην, εἰς πίστιν ὑπαχθῆναι
τῶν λεγομένων καὶ δίκης. πολλοὶ ἢ τῇ ἐπὶ ὑποψίᾳ βα-
σανίσεως, πεθυταῖον ἦλθεν ὅτι τοῖς φερώρα φίλοις, ὧν
ὑπὸ κλῆ μὲν, αἴτιος ὡμολόγησεν ὑδεὶς, ὅτι ἢ τῷ
ἐρωμένῃ ἁρπασάμενος εἰς πάρθους ὑποδραίη παρ-
C εσκευάζετο. συνειδότος ἢ τὸ σκέμματος αὐτῷ καὶ
τὴν φυγῆς, κοσίβαρος ὁ σαλώμης αἴτιος, ᾧ συνῴκισεν
αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ὅτι μοιχείᾳ τὸ πρώτου ὀλαφθα-
ρέντος. ἵν' ἢ ἐλευθέρα ὀλβολῆς, ὑδὲ σαλώμη. καὶ γὰρ
αὐτῆς φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατηγόρει, συνθήκας πρὸ
γάμου ποιεμένης πρὸς συνναῖον, τὸν ὀβάδα τὸ ἀρά-
βων βασιλέως ὕπατον, ὃς ἵν' ἐχθρότατος ἡρώδῃ.
διελεχθεῖσα ἢ καὶ τοῦτο, καὶ πάντα ὅσα φερώρας ἐνεκά-
λει, συγγνώσκειν, καὶ αὐτὸν ἢ φερώραν ὁ βασιλεὺς ἀ-
D πέλυσε τῆς ἐγκλημάτων. μετέβαινε δὲ ἐπ' ἀλέξαν-
δρον ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ πρὸ τῷ ἐκείνου κεφα-
λῷ ὅλος ἀπηρείσατο. ἦσαν δύνουχοι τῷ βασι-
λεῖ τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ὃξ ὧν ἐλεπυρώουν, τῷ
μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προσ-
φέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατεκοίμιζέ τε καὶ συγκατεκλί-
νετο. τούτοις εἰς τὰ παιδικὰ δῶρεις μεγάλοις ὑπῆγε
ὁ ἀλέξανδρος. μηνυθὲν ἢ τῷ βασιλεῖ, διελέγχον-
E ται βασάνοις. καὶ τῷ μὲν συνουσίαν δίκαιος ὡμολό-
γουν. ἐξέφερον ἢ καὶ τὰς εἰς αὐτὸν ὑποσχέσεις, ὃν
τρόπον ἀπατηθεῖεν ὑπ' ἀλεξάνδρου, λέγοντος ὡς
ὁ μὲν ἡρώδης δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναδεῖ γέροντι
βαπτομένῳ τὰς κόμας, εἰ μὴ διὰ τοῦτο αὐτὸν οἴονται
καὶ νέον, αὐτῷ ἢ προσέχειν, ὃς καὶ πρὸ ἄκοντος δέ-
ξεται τὴν βασιλείαν, ἅτε εἰς μαχεάν τε τοῖς μὲν ἐχ-
θροῖς ἀμείνεται, τοῖς φίλοις δ' εὐδαίμονας ποιήσει
καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δ' αὐτούς. εἰ ἢ καὶ θε-
ραπείαν τῇ δυνατῇ, πρὸς τὸν ἀλέξανδρον λαθραίαν,
τοῖς τε ἡγεμόνας τῷ στρατιωτικοῦ, καὶ τοῖς ταξιάρχους,
κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα τὸν ἡρώδην ὕπ-
τιος ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ πρόφασιν τολμῆσαι
τὰς μηνύσεις ἐνεγκεῖν, ἀλλὰ κατασκόπους ἐπιπέμ-
πων νύκτωρ, καὶ μεθ' ἡμέραν, ἕκαστα τῇ προστιμέ-
των ἢ λεγομένων διηρώνα, καὶ τοῖς ἐν ταῖς ὑποψίαις,
G δίκαιος αἴρει. δεινὴ ἢ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ βασι-
λειον. καὶ γὰρ ἔχθραν ἢ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος ἔπλαττε τὰς
διαβολὰς, καὶ πολλοὶ πρὸς τοὺς διαφόρους, φόνων τε
τῇ βασιλικῇ θυμῷ κατεχρῶντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦ-
δος εἶχε πρόφασιν πίστιν, αἱ κολάσεις ἢ τῇ διαβο-
λῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγόρητο γοῦν τις, αὖθις κατη-
γορήσας, καὶ τῇ πρὸ αὐτοῦ διελεγχθέντι, συναπήγετο.

A donо datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri
beneficio Cæsaris, idem Herodes impetrauerat : regalíque coniugio dignatus erat, sorore vxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, despondérat ei filiarum tuarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post a Parthis occisus est. Mox autem morbo Pherorae venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quòd etiam viua regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, vt quamuis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremò ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: huius autem consilij & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum : cui rex eam tradidit, postquam superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quòd cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Conuicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit: itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus soluit. Domus verò tempestas in Alexandrum transiit, totáque capiti eius incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Vni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat : hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subiecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti, & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, vt ob hoc etiam eum iuuenem putarent : verùm se coli oportere, qui etiam inuito eo regni esset futurus successor : neque multo pòst ab inimicis pœnas repeteret, fortunatósque amicos suos beatósque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam patere, militúmque rectores, itémque ordinum principes occultè ad eum conuenire dixerunt. Hæc Herodes adeò pertimuit, vt non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctúque submittens, dicta factáque singula scrutabatur : & de quibus suspicio esset, ilicò trucidabat. Itaque regnum eius acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxêre, multíque regis iracundia cædis cupida contra aduersarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur : erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modò accusauerat : & cum eo qui ante se conuictus esset : ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstiones A breuiore compendio terminabat. Ad hoc autem sæuitiæ processerat, vt nec eorum quenquam humanis aspiceret, qui accusati non essent : verumetiam amicis immitissimum sese præberet : Itaque multis etiam regno interdixit, & in quos potestatem non habebat, ineos dictis asperis sæuiebat. Accessit malis Antipater, collectáque propinquorum caterua, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua regem commentísque delatorum timor inuasit vt stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum : Denique subitò & ipsum correptum in vincula coniecit, & in amicorum eius tormenta perrexit, multi autem tacitè moriebantur, nulla voce supra conscientiam prodita. alij verò quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Aristobulo cogitasse dixerunt : tempúsque obseruare, vt illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filij, ne id fecisse videretur iniustè. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, vltro malis assentiendum putauit : ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earúmque se plurimos D socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cùm vim noctu adhibuisset inuito. Iámque libri in manibus erant Herodis : multa & grauia de optimatibus clamantes, cùm maturè in Iudæam Archelaus venit, metuens genero simul ac filiæ, quibus etiam prouidentissimo consilio succurrit, regísque minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, vbinam est, clamat, E exitiabilis gener meus? aut vbi parricidate caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addámque filiam meam bono marito nouo? nam etsi consilij particeps non est, quia tamen eiusmodi viri coniunx fuit, inquinata est. Miror autem patientiam tuam, cuius periculũ agitur, quòd adhuc viuit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properãs veniebam, vt qui & illum reperirem olim dedisse supplicii, & de filia quæstionem tecum haberem, quã F tui tuæq; dignitatis contemplatione illi deſpõderam. At nunc de vtroque nobis consulendũ est: licèt nimium pater sis, & ad puniendum insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarij succedamus. Talibus increpans, quamuis pertinacem fallit Herodem. Itaque ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulísque capitulis insistens, cum G eo deliberabat. Vnde occasionem sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram cõtulit. Cùm autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit ne fortè adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumueniatur, non tu ab adulescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis

Ant. lib. 16. cap. 8. & 9.

τὰς γὰρ ἐξετάσεις ὁ βασιλεύς, ὡς εἶδεν τὴν ψυχὴν κίνδυνος ὑπετέμνετο. ὠρύβη γὰρ εἰς τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῷ ἀκαταπαύστων τινὶ θεσμὸν βλέπειν ἡμέρως, εἰ δὲ μὴ τοῖς φίλοις ἀπέλυσέ τινος. πολλοῖς γοῦν αὐτὸς ἀπεῖπε τὸ βασίλειον, μὴ θεὸς οὐδὲν εἶχε χειρὸς ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ὢν. ἐπανέβη δὲ αὐτὶ πάρος ἐν τῇ συμφορᾷ ἀλεξάνδρῳ, καὶ σῖφος ποιήσας τῷ συγγνῶναι ἀεί τινα ἔσειν ὧν τινα ἀγαβολὴν παρέλιπε. θεοῦ χθὲ γε τοῖς θεοῖς τοσοῦτον δίους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς τεραπείας αὐτοῦ, μὴ τῷ B σωταγμάτων, ὥσε ἐφεσαίαν δοκεῖν αὐτῷ τὸ ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν ἔδησεν ἐξαπίνης, καὶ θεοῖς βάσανον ἐχώρει τῷ φίλων αὐτοῦ. σιγῶντες δὲ ἀπέθνησκον οἱ πολλοί, ℭ μηδὲν ὑφ' τὸ συνειδὸς εἰπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῷ ἀληθῶν φθάσαθαι διαθέντες ἔλεγον, ὡς βουλοῖτο τε αὐτῷ μὴ ἀριστεύλου τὸ ἀδελφῷ, καὶ φυλάττοι κευτηρεῶτα κτείνας εἰς ῥώμην ἀποδραίαν. τούτοις καίπερ ἀπίθανοις ὄσιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐκθλασμένοις, ὁ βασιλεὺς ἔπισθεν ἡδέως, φθαμυθίαν λαμβάνων τὸ δῆσαι τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ δὲ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μεταπείθειν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρεῖν διέγνω. καὶ τάσαρας καὶ τῆς ἐχθρῶν βίβλους συνταξάμενος, θεσσαμολόγει μὲ τὴν ἐπιβουλὴν, κοινωνοὺς δὲ ἀπεδείκνυε τοὺς πλείους αὐτοῦ, θεὸ δὲ πάντων φερώραν, καὶ σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ μνηναί ποτε αὐτοῦ μὴ θέλοντι, νύκτωρ εἰσβιασαμένην. ἅτε οὖν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἠρώδη, πολλὰ ℭ δεινὰ καὶ τοῦ δυνατοῦ βοῶσαι, ℭ θρασέως εἰς ἰουδαίαν ἀρχέλαος ἀφικνεῖται θεὸ τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν θυγατρὸς δείσας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα θεομηδὴς, καὶ τύχη τινὶ τὸ βασιλέως ἀπειλὴν διεφθύσατο. συμβαλὼν γὰρ ἀθέως αὐτοῦ, ποῦ ποτέ ὄζιν ὁ ἀληθινός μου γαμβρὸς ἐβόα. ποῦ δὲ τινὶ πατροκτόνον ὄψομαι κεφαλήν, ἣν ταῖς ἐμαυτοῦ χερσὶ θρασυαρέξω. θεοθήσω δὲ ℭ τινὶ θυγατέρα μου τοῦ καλοῦ νυμφίου. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τοῦ σκέμματος, ὅτι τοιούτου γέγονε γυνὴ, μεμίανται. θαυμάζω δὲ ℭ σὲ τὸν ὁπιβουλευθέντα τῆς ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλέξανδρος. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ὑπὸ καππαδοκίας, ὡς τὸ μὲ ὑρήσων πάλαι δεδωκότα δίκας. μὴ δὲ σοῦ θεοῦ τῆς θυγατρὸς ἐξετάσων, ἵνα καὶ κεῖνῳ, σὲ καὶ τὸ σὸν ἀξίωμα βλέπων ἐνεγκόντα. νῦν δὲ θεοῖν ἡμῖν βουλεύτεον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ τὸ κολάζειν υἱὸν ὁπιβουλον ἀτονώτερος, ἀμείψομαι τὰς δεξιὰς, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς διάδοχοι. τούτοις θεκομπήσας, καί περ θαταταγμένον ἠρώδη, ὑπάγεται δόσει τοῦ αὐτοῦ τὰς σωζαθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγνῶναι, καὶ καθ' ἕκαστον ἐφισὰς κεφάλαιον, συνεσκέπετο. λαμβάνει δὲ ὁ ἀρχέλαος ἀφορμὴν τῷ στρατηγήματος, καὶ κατ' μικρὸν εἰς τοὺς ἐγγεγραμμένους καὶ φερώραν μετῆγε τινὶ αἰτίαν. ὡς δὲ ἑώρα πισύοντα τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἔφη μήποτε τὸ μειρακίου ὑπὸ τοσούτων εἴη πονηρῶν ὁπιβουλεύόμενον, οὐχ ὑπὸ τῷ μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον μίσος θεσσάτωσεν, ἀπολαῦον μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζον δὲ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν

αἰτι-

ἀναπαθόντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ὤμὸν, ὅπῃ καιρὸς μεταχειρίζομεν. δι' ἃ δὴ τοῖς τοιούτοις ἐξαπατᾶσθαι μὲν, οὐ νέοις μόνον, ἀλλὰ καὶ γέροντας, οἴκοις ἢ λαμπροτάτοις καὶ βασιλείας ὅλας ἀναῤῥιπτοῦντας. πειθήνους τοῖς λεγομένοις ἡρώδης. καὶ τὸ μὲν πρὸς ἀλέξανδρον ὀργὴν, ἐπανίει κατ' ὀλίγον. πρὸς δὲ φερώραν παρωξύνετο. τῇ δὲ τεσσάρων βιβλίων, ἃ δὴ ὑπόθεσις, ὃς κατιδὼν τότε τὸ βασιλέως ὀξύῤῥοπον, καὶ τὰ ἀρχελάου φιλίαν παρ' αὐτῷ πάντων κρατοῦσαν, ὡς ἂν αὐτῷ δυσχημόνων σωτηρία, τῷ δι' αἰσχύνης ἐποιεῖτο. καταλείψας γὰρ ἀλέξανδρον, προσέφυγε ἀρχελάῳ. κἀκεῖνος, οὐκ ὀρᾶν ἔφη πῶς αὐτὸν ἐξαρτήσαιτο, τοσούτοις ἐνεχόμενον ἐγκλήμασιν, ἐξ ὧν σαφῶς ἀποδείκνυ τῷ βασιλέως δυσβουλος, καὶ τῶν παρόντων τῷ μειρακίῳ κακῶν αἴτιος γεγονὼς, εἰ μὴ βούλει τὸ πανοῦργον καὶ τὰς ἀρτήσεις ἀφεὶς, προσομολογῆσαι μὲν τὰ κατηγορημένα, συγγνώμην δὲ αἰτήσασθαι πρὸς τὰδελφῆς καὶ φιλοῦντος. εἰς δὲ τοῦτο, πάντα ζόπον αὐτῷ συνεργήσειν. πείθει φερώρας, καὶ κατασκυάσας αὐτὸν, ὡς ἂν οἰκτρότατος φανείη, μελαίνῃ τε ἐσθῆτι καὶ δακρύοις, προσπίπτει τοῖς ἡρῴδου ποσὶν, ὡς πολλάκις ἔτυχε, συγγνώμην αἰτήσομενος, καὶ μικρὸν μὲν ἑαυτὸν ὁμολογῶν, διὸ σφαλέντα γὰρ πάντα ὅσα κατηγόρητο. παρακοπὴν δὲ φρενῶν καὶ μανίαν ὀδυσσόμενος, ἧς αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικὸς ἔλεγε. πᾶσαν ἡσυχὴν δὲ κατηγορεῖν καὶ μάρτυρα αὐτῷ φερώραν ἀρχέλαος, ἕως ἤδη παρῆν τεῖτο, καὶ τῆς ἡρῴδου κατέσβεσεν ὀργὴν, χρώμενος οἰκείοις παραδείγμασι. καὶ γὰρ αὐτὸς πολλῷ χαλεπώτερα πάσχων ὑπὸ ἀδελφῆς τῆς ἀμείνους ὅπως προσθεν πέπαυτο τὸ τῆς φύσεως δίκαιον. ἐν γὰρ τῇ βασιλείας, ὥσπερ ἐν μεγάλοις σώμασιν, ἀεί τι μέρος φλεγμαίνει, ὑπὸ τοῦ βάρους, ὃπερ ἀποκόπτειν μὲν ἐν χρείᾳ, θεραπεύειν δὲ προσότερον. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἡρῴδην μὲν ὅπῃ φερώραν μελίστη. διέμενε δὲ αὐτὸς ἀγανακτῶν πρὸς ἀλέξανδρον, καὶ τὴν θυγατέρα δι' αὐτὸς ἀφαιρεῖσθαι, καὶ πάλιν αὖτις μνησθεὶς τῆς θυγατέρα, σφόδρα ἠξιοπίστος ἀρχέλαος ᾧ βούλει συνοικίζειν αὐτῷ ἐπέτρεπε, πάλιν ἀλεξάνδρῳ. προεῖπεν δὲ ποιεῖσθαι τρεῖς πρὸς αὐτὸν τὰς τῆς δίκης μίας δίκαια. φαμένου δὲ τοῦ βασιλέως δῶρον ἔξειν παρ' αὐτοῦ τὴν ὁν, εἰ μὴ λύσειε τὸν γάμον, ὄντων μὲν αὐτοῖς ἤδη καὶ τέκνων, σεσυμμένης δ' ὅτως ὑπὸ τοῦ μειρακίου τὴν γυναικὸς, ἵν' ὡδαμόθεν ἔσειεν δυσώπημα τῆς ἡμαρτημένων. ἀπορραγεῖσαν δ', αἰτίαν τὴν εἰς ἅπαντα ἀπογνώσεως. μᾶλλον γὰρ γίνεσθαι τὰς τόλμας πάθεσιν οἰκείοις θεραπωμένας. καταυδεῖ μὲν ἀρχέλαος, ἀλλαδοσεῖαί τε, καὶ διαλλάσσει τὸν πατέρα. δεῖν μέντοι πάντως ἔφη πέμπειν αὐτὸν εἰς ῥώμην, καίσαρι ἀλεξόμενον. γεγραφέναι γὰρ αὐτὸς ἐκείνῳ περὶ πάντων. τὸ μὲν ἐν ἀρχελάου στρατήγημα, δι' ὃ τὸν γαμβρὸν ἐῤῥύσατο, πέρας εἶχε. μὴ δὲ τὰς ἀλλαγὰς, ἐν δυσχερείαις καὶ φιλοφρονήσεσι δίδου. ἀπόντα δὲ αὐτὸν ἡρῴδης δωρεῖται τάλαντον ἑβδομήκοντα δώρεις, θρόνῳ τε χρυσῷ ἀλαλίθῳ, καὶ εὐνούχοις καὶ παλλακίδι, ἥτις ἐκαλεῖτο πανυχὶς, τῆς τε φίλων ἐτίμησεν ἕκαστον κατ' ἀξίαν.

autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab eiusmodi namque hominibus non solùm adulescentulos falli, verumetiam senes, domósque clarissimas totáque regna solere subuerti. Consentiebat dictis Herodes, irámque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui vbi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus apud eum amicitiam Archelai prævalere, quam honestè non posset, ex impudentia salutem quæsiuit. relictóque Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre, quo pacto eximat tot criminibus inuolutum, quibus manifestè conuinceretur regem insidiis [voluisse decipere, omniúmque malorum præsentium adulescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atráque veste cum lacrymis, vt quàm miserabilis appararet, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniámque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi obiicerentur fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis vsus exemplis: etenim se quoque à fratre multò grauiora perpessum, naturale ius dicebat antepositisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter verò curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tandiu manebat iratus, filiámque ab eo distractam secum abducturum se aiebat, donec Herodem cõpulit vltro pro adulescentulo deprecari, vt iterum ei filiam desponderet. Satis autem grauatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quòd & liberos iam haberent, vxor quoque ab adulescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret obliuio: si verò discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, vnáque & ipse rediit cum adulescente in gratiam, & patrem eius reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cęsare collocuturum: de omnibus enim sese literas ad eum fecisse. Vafrum igitur Archelai consiliũ, quo generum periculo liberauit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate cõuictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorũ septuaginta, solio quoque gemmis ornato, & eunuchis, & cõcubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itémq; amicorũ eius quẽque pro merito

quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: cúmque tam ipse quàm optimates Antiochiam vsque prosecuti sunt. Non multo pòst quidam in Iudæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solùm reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam, verumetiam causa fuit, vt periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxum eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cùm statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsíque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturéque perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & omnes eius comites libenter ciuem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animaduertit, fratrúmque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præuentus erat. Simulata verò amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primùm fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, quòd & quum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum verò, quòd regina creatus, & regiæ vir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim quum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adulescenti bona fide suadere videbatur, quòd amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quòd nihil mirum faceret Herodes, si cùm matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum eius auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita querelis in patrem vtroque deuincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: afflicto quoque insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penè iam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cúmque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confirmasse dexteram: verùm sceleri tanto fuisse impedimento, quòd societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, quòd regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum eius dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, auitúmque ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes vltum ire. Nec enim

Ant. lib. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, κ) οἱ συγγενεῖς πρὸς ἅπαντες τὸ βασιλέως, πάντες ἀρχελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδωσαν. προεπέμφθη ἦ ὑπό τε ἡρῴδ κ) τ δυνασ῀ῶν, μέχρις αὐτοχείας. μετ ὀ πολὺ ἦ, εἰς τ ἰουδαίαν παρεγένετο ἀνήρ, πολυ τ ἀρχελάῳ στρατηγημάτων δυνατώτερος, ὃς ὐ μόνον τὰς ὑπ ἐκείνῳ πολιτδθείσας ἀλεξάνδρῳ δ῀λλαγὰς ἀνέζεψεν, ἀλλὰ κ) ἀπωλείας αἴτιος αὐτῷ κατέστη. ὃς ἰῶ λάκων, δ῀ρυκλῆς τὄνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφθαρείς. ὐ γὰ αὐτὸς ἔχειν ἐπ ἠέλλας αὐτ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἦ ἡρῴδ ἡ δῶρα προσενεγκὼν, δέλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο, κ) ὡ῀ρ χρῆμα πολλαπλασίῳ λαβὼν, ὐδὲν ἧττον τ καθαρὰ δόσιν, εἰ μὴ δι αἵματος ἐμπορδύσαιτο τ βασιλείαν. προερχ῀ γὼν τὸν βασιλέα κολακείᾳ κ) δ ἐνότητι λόγων, κ) πρὸς αὐτ ψδδίσιν ἐγκωμίοις. τ῀χέως ἦ συνιδὼν τ ἡρῴδ ῥόπον, κ) πάντα λέγων τε κ) πράττων τὰ πρὸς ἡδονὴν αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνε῀). κ) γὰ ὁ βασιλεὺς δ῀ τ παῤῥησίαν, κ) πάντες οἱ πρὸ αὐτὸν, ἡδέως προετίμων τ ἀναρτησίαν. ὁ ἦ ἐπεὶ τὰ συνῃρέθη τ οἰκίας κατέμαθε, τάς τε τ ἀδελφῶν δ῀αφορὰς, κ) ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, ἀντιπάτρῳ μ ξενίᾳ προκατέλαβε, φιλίᾳ ἦ ἀλέξανδρον ὑπεχείρετο, ψδυσάμενος ἑταῖρον αὐτὸν εἶ) κ) ἀρχελάου πάλαι. διὸ δὴ κ) τ῀χέως ὡς δοκιμασμένος ἐδέχθη. σωίσας ἦ ἑαυτὸν δ῀θέως, κ) ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων ἦ ἀποπειραθεὶς τῷ προσόντων ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆει, γίνε῀) ἦ προηγμένως, μισθωτὸς ἀντιπάτρου, κ) προδότης ἀλεξάνδρου. τῷ μ ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτατος ὢν φιλεῖ῀) τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτ τ ἐλπίσιν. ἀλεξάνδρῳ ἦ, εἰ γεγαμημένος ἐν βασιλίδος, κ) βασιλίδι συνοικῶν, ἐάσει δ῀αδέχεσθ τ ἀρχὴν τὴν ἐξ ἰδιώτιδος, κ) ταῦτα μεγίστῳ ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ᾧ ἦ πιστὸς τῷ μφανίᾳ σύμβουλος, τ ἀρχελάου φιλίαν πλασάμενος. διὸ μᾶλλον ὑποστελλόμενος ἀλέξανδρος, ᾧτε κ) ἀπιστεῖσθαι ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸν, κ) ὡς ἡρῴδης αὐτῷ τ μητέρα κτείνας, ὐ ὠ῀δόξον εἰ κ) αὐτὸς ἀφαιρεῖται τ ἐκείνης βασιλείαν. ἐφ' οἷς δ῀υκλῆς, οἰκτείρων τε κ) συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τ῀α ἦ αὐτὰ κ) τ ἀρίστοβουλον εἰπεῖν διελέασας, κ) τ κ) τὸ πατρὸς μεμψίσιν ἐνδυσάμενος ἀμφοτέρως, ὤχετο φέρων ἀντιπάτρῳ τὰ ἀπόῤῥητα. προσεψδίζετ δ' ὁπλοκλεῖ ὡς ἐπεδρδύοντων αὐτῷ τ ἀδελφῶν, κ) μόνον οὐ ὁπλισμένων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν ἦ ὁπλοῦντος χρημάτων πλῆθος, ἐπαρήτης ἰῶ ἀντιπάτρῳ πρὸς τ πατέρα. τὸ ἦ τελδταῖον ἐρχόλαβόμενος τ ἀριστοβούλου κ) ἀλεξάνδρου θάνατον, κατήγορος αὐτῷ ὁπλοῦ τῷ παῤῥὸς γίνε῀). κ) προσελθὼν, ἀπεδίδου τὸ ζῆν ἔφασκεν ἡρῴδῃ, τ εἰς αὐτὸν ὑπερβασιῶν, κ) τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τῆς ξενίας ἀντιπαρέχειν. πάλαι γὰ ἐπ' αὐτὸν ἠκόνηται ξίφος, κ) τ ἀλεξάνδρου τετονῶσθαι δέξιάν, ἐμποδὼν ἦ αὐτὸς γεγονέναι τῷ τ῀χέως συνεργῶν ὑποπτεύθεις. φαίη γὰ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς ἂν ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς ἡρῴδης ἐν ἀλλοτρίοις, κ) μ τὸν τ μητρὸς αὐτῷ φόνον τιμῶ ἐκείνης ἀρχῶν ἀπαθήσας, ἀλλ' ἔτι κ πόθον εἰσάγει δ῀άδοχον, ἀντιπάτρῳ τῷ φθόρῳ τὴν πατρῴαν αὐτῷ βασιλείαν προτείνων. τιμωρήσειν γε μὴν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ κ μαριάμμης δαίμοσιν. ὐδὲ γὰ

ὀρθῶς

φρέπειν αὐτὸν ἀλλέξανδρῳ φόνῳ τοιούτου παῖδος τ ἀρ- A
χιλάου, δίκα φόνου. πολλὰ δ εἰ τὰ παροξύνοντα καθ' ἡ-
μέραν, ὥστε μηδὲ λαλιάς τινὰ ἔρημον ἀσυκοφαντήτου
καταλελεῖφθαι. δεῖ μὲ γὰρ δυσχερείας ἑτέρων μίας γε-
νομένης, αὐτὸς ἀλόγως ὑβρίζεσθαι τ πατρὸς λέγοντος,
ὁ μόνος εὐγενὴς ἀλέξανδρος, καὶ τ πατέρα ἀλλ' ἀγένειαν
ἀδοξῶν. καὶ δ τὰς θήρας, παροξύνειν μὲ σιωπῶν, ἐ-
παινέσας δ, παροξύνειν εἴρων. παντάχοθ δ ἀμείλι-
κτον διείσκειν τ πατέρα καὶ μόνῳ φιλόστοργον ἀπιπά-
τῳ. διὸ οὐ κόλακος καὶ τεθνήξεσθαι μὴ κρατήσας τ ὑπερ- B
βολῆς. κτείναντι δ εἰ σωτηρίας ἀφορμὴν, πρῶτον μὲ ἀρ-
χέλαον ὄντα κηδεστὴν, παρὸν ἀλαφρῶς ῥᾳδίως. ἔ-
πειτα καίσαρα μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τ κρώδου τρό-
πον. ὁ γὰρ ὡς παρέσεσθαι αὐτῷ δυσκόλως προφερικῶς
τ ἐφεστῶτα πατέρα, ὑπὲρ φθίνοντος δεῖ τ αὐτοῦ μόνον
ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲ κηρύττειν τὰς τ ἔθνους
συμφορὰς, καὶ τὰς μέχρι ψυχῆς προλογισμοὺς, ἔπει- C
τα εἰς οἵας τροφὰς καὶ παιδείας, τὰ δ' αἵματος προλιθέν-
τα χρήματα ἀναλωθείη. τοὺς τε ἐξ ἡμοῦ πλουτισαμένους,
οἵοι. τ τὰς διαφθαρείσας πόλεις, ὅτι πόσαι. ζητήσειν
δ καὶ τ πάππον σκεῖ τ μητέρα, τ τὰ τ βασιλείας
μύσει πάντα κηρύττειν, ἐφ' οἷς ὑ κελαδήσεσθαι παροχετό-
νος. τοιαῦτα καὶ ἀλεξάνδρῳ τεραστιαζόμενος ὁ δρυ-
κλῆς ἐπῄνει πολλὰ τ ἀντιπάτρου, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη
φιλοπάτωρ, τ δι' τοῦτο μέχρι νῦν τ ὑπερβολῆς ἐμπό- D
διον. μήπω δ καλῶς ὁ βασιλεὺς ὅτι τοῖς κρώτοις κατε-
σαλμένος, εἰς ἀπήκοον ὀργὴν ἐξαγριῶται, καὶ πάλιν
λαβὼν καιρὸν ἀντιπάτρος, ἑτέρους καὶ τοὺς ἀδελφῶν ὑ-
πέπεμπε κατηγόρους, λέγειν ὅτι ἱκανοῦδῳ καὶ τυραν-
νίῳ λάθρᾳ διαλέγοιντο, τοῖς ἱππάρχαις μού ποτε τοῦ
βασιλέως χολομένοις, τότε δ' ἔκ τινων παροινημάτων
ἀποπεπλωκόσι τ τάξεως. ἐφ' οἷς κρώδης ὑφαρπαγα-
κτήσας, δι' θέως ἐβασάνισε τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μού, ὑ-
δὲν τοῦ διαβληθέντων ὁμολογοῦσι. παροξυνομένη δέ E
τις, πρὸς τὸν κρώδου φρούραρχον ὄντα ὀλε-
ξάνδρου, παρακαλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τοῦ φρουρίου
μὴ ἀριστοβούλου τοῦ ἀδελφοῦ κτείναντα τ πατέρα, καὶ παρά-
σχῃ τοῖς ὅπλοις χρήσασθαι, καὶ τ ἄλλης ἀφορμῆς.
ταύτην ἀλέξανδρος μὲ ἔλεγε τέχνασμα εἶ διοφάν-
του, γραμματεὺς δ' ὁ διόφαντος τοῦ βασιλέως, ὢν μι-
κρὸς ἀνὴρ τ δεινὸς μιμήσασθαι πάσης χειρὸς γράμ-
ματα. πολλὰ γοῦν παρεχαράξας, τελευταῖον ὅτι
τούτῳ τ κτείνεται. βασανίσας δ τὸν φρούραρχον
κρώδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τοῦ διαβε- F
βλημένου, ἀλλὰ καί τοι τοὺς ἐλέγχους δείσκων ἀ-
θενεῖς, τοὺς υἱοὺς ἐκέλευσε τηρεῖν, ἐπὶ μού τοι λε-
λυμένοις. τὸν δ λυμεῶνα τῆς οἰκίας τ δεσμοτουρ-
γὸν ὅλου τοῦ μύσους δρυκλέα, σωτῆρα τ δικαίου
τοῦ καλῶν, πεντήκοντα ταλάντοις, ὁ δ.
τοῦ ἀκεσβῆ φήμου φθάσας εἰς καππαδοκίαν, ἀρ-
γυρίζεται τ ὠδὰ ἀρχελάου, τολμήσας εἰπεῖν, ὅτι μὴ
διαλλάξειεν κρώδου ἀλεξάνδρῳ. διαφὰς δὲ εἰς G
τοῦ ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσιν εἰς ὅμοια
κατεχρήσατο. διὸ γοῦν ὅτι καίσαρος κατηγορη-
θεὶς ὅτι τοῦ σάσεως ἐμπλήσαι τοῦ ἀχαΐας, καὶ πρε-
σβεύειν τὰς πόλεις, φυγαδεύεται. κἀκεῖνον μού ὕστε-
ρον ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ πρεπλῆξεν. ἄξιον δ

decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorum fiat mentio, sine ratione se contumeliis affici, patre dicente, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, si taceat: si verò laudet, cauillatorem appellari. & prorsus immitem sibi patrem inueniri, solíque Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recusare nisi ex voto insidiæ successissent: sin eum occidisset, primùm salutis occasionem fore Archelaum socerum suum, ad quem facilè possit effugere: deinde Cæsarem, qui nunc vsque ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum, vt antea patris præsentiam formidando, nec de suis tantùm criminibus locuturum, sed primùm totius gentis ærumnas: & quod ad necem vsque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in quibus deliciis, quibúsque actibus patræ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & aui & matris necem, omniáque scelera regis retecturum: quibus cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexãdrum falsò delatis, Antipatri laudes prosequebatur, illum solum, qui patrem diligeret esse confirmans, quíque adhuc insidias retardasset. Rex autem nondum præteritæ suspicionis dolore compresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Itemúmque hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cum Iucundo & Tyrannio clàm colloqui solitos esse, equitum regis olim principibus, tũc verò propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac denique indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autem nihil eorum se, quæ crimini darentur, scire confessi sunt. Sed oblata est quædam velut ad præfectum castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante vt cum Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: támque armis quàm aliis subsidiis eos vti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus & cuiuslibet manus literas imitari percallidus. Itaque multis sæpe falsò conscriptis, ob hoc postremò occisus est. torto autem castelli præfecto, nec eius indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum esse cognouit. Sed quamuis nullum documentum validum proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Eurycles verò domus suæ pestem, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datorémque salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autem prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususque dicere, quod Herodem reconciliasset Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achaiam transgressus, ad similia facinora malè quæsitis abusus est. Postremò apud Cæsarem accusatus, quòd dissensionibus repleuisset Achaiam, & ciuitates spoliaret, in exiliũ mittitur: atque hoc cum modo pœnæ Alexandri & Aristobuli persecutæ sunt. Hoc loco dignum est

Coum Euaratum huic Spartiatæ conferte. A Namque is cùm amicissimus esset Alexandro, eodémque tempore quo Eurycles ibidem erat, aduenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: iuratus nihil se ab adulescentibus audisse affirmauit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperiëtem: cúmque gratiosissimum sibi iudicantem, qui secum eadem crederet: iisdémque moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nam B ad hanc Aristobulus, quo periculis inuoluueret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, vt saluti suæ consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quòd Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret eius inimicum, occultè illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turC bine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eíque monita Aristobuli prodit: atque ille vlterius durare non passus, vtrumque filium vinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarem: qui postquam Romam naui delati, regis litteras reddiderunt, vehementer quidem CæD sar ob adulescentes indoluit, verùm potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, vt ipse sui dominus esset arbitrij: meliùs tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum prouinciæque rectorum de insidiis quæreret: eósque si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si verò fugam tantùm esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cúmque Berytum quò CæAnt. lib. 16. cap. 13. sar iusserat, peruenisset, cogit iudicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itémque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quòd Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit: sciebat enim quòd F si tantùm visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si verò etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander obiecta diluerent. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commouebatur. & insidias quidem timidè obiiciebat: nam probationibus deficiebat. maledicta verò & probra & iniurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eáque G morte grauiora esse confessoribus demonstrabat. postremò cùm nemo contradiceret, semetipsum atqui miserabiliter questus, acerbámque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciauit. Nec enim fas esse cùm tresipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eósque

ἀπηθεῖναι τ κῶν δύρατον τῷ πατρὶ. κὴ γὸ ἐν τοῖς ὧν ἐν τοῖς μάλισα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, κὴ κῇ τὸν αὐτὸν δ' ρυκλεῖ καιρὸν ἐπιδημήσας, πιωθανομένῳ τῷ βασιλεῖ, ὃν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ὅρκοις μὲν ἀπεκόπη. ὡς δ' τῷ μειρακίων ὅλις ώσατο. ὁ μὲν ὤμοσε γά τι τοὺς ἀθλίους. μόνων γὸ δὴ τῷ κακῶν ἀπειρατὸς ἐτοιμότατος ἦρώδης, κὴ πεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπισδύων, καὶ συναγανακτῶν. παρώξυνε δ' αὐτὸ κὴ σαλώμη τὸν ὅτι τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτην γὸ συνῃσθάνετο τοῖς κινδύνοις ὁ ἀρίστιβουλος φίλων, οὖσαν ἐκυρὰν κὴ τηθίδα, δεσπίμπτην, σώζειν αὐτὸν παραινῶν. φαρισαδάτῃ γὸ βασιλέα, κτείνειν αὐτὸν δεβληθεῖσαν ἐφ' οἷς κὴ πρότερον, συλλάβῳ τῷ ἄραβι γήμασθαι συνδάζουσαν, λάθρα τὰ τῦ βασιλέως ἀπόῤῥητα διαγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τῦθ' ὥσπερ τελευταῖα θύελλα χειμαζομένοις τοῖς νεανίσκοις ἐπιβάπτισεν. ἡ γὸ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς βασιλέα, τὸν παράπτωσιν ἐμήνυσε. κἀκεῖνος μηκέτι κατερήσας, δεσμεῖ μ' ἀμφοτέρους τοὺς ἰδίους, κὴ διαχωρίζει ἀπ' ἀλλήλων. πέμπει δ' πρὸς καίσαρα διὰ ταχέως, ὀλύμπιόν τε τὸν στρατοπεδάρχην, Ϛ τὸν φίλον ὄλυμπον, ἐγγεγραφὼς τὰς μεμύσεις φέροντας. οἱ δὲ, ὡς εἰς ῥώμην πλεύσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ὑπὸ τῦ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ὅτι τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὲν ὤετο δεῖν ἀφελέσθαι τὸν πατέρα τὸν κῦ τῷ ἰδίαν ἐξουσίαν. ἀπιγγέφει γοῦν κύριον μὲν αὐτὸν καθίσας, εὖ μὲν τοι ποιήσειν λέγων, εἰ μὴ κοινῇ συνεδρίου, τῷ τε ἰδίων συγγενῶν, κὴ τῷ κατὰ τὸν ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσειε τὸν βουλήν. κἂν μὲν ἐπέχοντα κτείνειν. αὐ δὲ μόνον ὥσπερ δρασμὸν βεβουλευμένους, κολάσειν μετριώτερον. τούτοις ἦρώδης πείθεται, κὴ παραγενόμενος εἰς βηρυτὸν ἔνθα συνέταξε καῖσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. προκαθίζονται δ' οἱ ἡγεμόνες, γεγραφὼν αὐτοῖς ὑπὸ καίσαρος, σατορνῖνός τε, κὴ οἱ πρὸς πεδάνιον πρέσβεις. συνῆσαν δὲ καὶ ὁ ὀλύμπιος ὁ ἐπίτροπος, ἑστῶτα δὲ τῦ βασιλέως συγγενεῖς κὴ φίλοι, σαλώμη τε Ϛ φερώρας, μεθ' οὓς οἱ πάσης συνείας ἄριστοι, πλὴν ἀρχελάου τῦ βασιλέως. τοῦτον γὸ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ὑποψίας εἶχεν ἦρώδης. τοὺς γε μὲν ἰδίους υἱοὺς προήγαγεν εἰς τὸν δίκην μάλα προμηθῶς. ᾔδει γὸ ὅτι κὴ μόνον ὀφθέντες ἐλεηθήσονται πάντες. εἰ δὲ δὴ, κὴ λόγου μεταλάβοιεν, ῥαδίως ἀλέξασθαι δύναιντο τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πλατάνῃ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουρεῖτο. κατασὰς δ' ὁ βασιλεὺς, ὡς πρὸς παρόντας διετίνετο. κατηγόρει τε τὸν μὲν ὑπουλίαν ἀθρόως, ὡς αὐ ὑποῤῥέοντος εἰς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, κὴ σκώμματα κὴ ὕβρεις, κὴ πλημμελείας μυρίας εἰς αὐτὸν, ἃ κὴ θανάτου χαλεπώτερα, τοῖς συνέδροις ἀπέφαινεν. ἐπειτα μηδενὸς αὐτολέγοντος ἐποικτισάμενος ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, κὴ νικῶν νίκην πικρὰν κατὰ τέκνων, ἐπηρώτα τὸν γνώμην ἕκαστον. κὴ πρῶτος σατορνῖνος ἀπεφαίνατο, καταχειρίζειν μὲν τῷ νεανίσκων, ἀλλ' ὐ θάνατον. ὐ γὸ ἐξ' θεμιτὸν αὐτὸ, τελείων παρεστώτων τέκνων, ἑτέρου τέκνα ἀπώλειαν ὑπολογίσασθαι. σύμφοροι δ' αὐτῷ κὴ οἱ δύο πρεσβευταὶ γένονται, κὴ τούτοις ἕτεροι

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ Βολύμνιος ἦν τῶν ἀνθρωπῶν ὑποφάσεως ἦρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες θάνατον καταψηφίσασθαι τῷ μειρακίῳ. οἱ δὲ μισοῦντες ἠρώδην, καὶ ἀδίκως δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθα δὴ μετέωρος ἦν συμφορὰ πᾶσα, καὶ τὸ Ἰουδαϊκὸν ὅλον, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὴν τοιοῦτον ἐνόμιζεν ἔσεσθαι μέχρι τελευτῆς ὠμὸν ἠρώδην. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς Τύρον, κἀκεῖθεν διαπλεύσας εἰς καισάρειαν, ἔδοξεν ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐπιπέμπειν. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα Τίρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα σωφρονοῦντα καὶ φίλον Ἀλεξάνδρῳ, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, ἔκφρων ἐγίνετο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἐβόα θεοῖσιν, πεπατῆσθαι τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχύσθαι τὴν φύσιν, ἀσεμνίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάνθ' ὅσα μὴ φειδομένῳ τοῦ ζῆν, ὑπηγόρευε τὸ πάθος, τέλος δὲ, καὶ τῷ βασιλεῖ βλημήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος εἶ δοκεῖς, ὃς τῶν σῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πονηροτάτοις. εἰ γὰρ φερώρα καὶ σαλώμης καταγνοὺς πολλάκις θάνατον, πῶς δύεις τούτοις καὶ τοῖς τέκνοις, οἳ σε τῶν γνησίων ὑφαιροῦντες διαδόχων, ἐᾷ αὐτοπάτορι καταλείπουσι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς δυσμεταχείριστον αἰωρούμενοι βασιλέα, σκέψαι μὴ ποτε κἀκείνῳ γένηται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τοῦ ἀδελφῶν θάνατος. ἐπεὶ γὰρ ὅστις ὃς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τοῦ δὲ ἡγεμόνων καὶ φανερὰς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦθ' ἅμα λέγων, ὠνόμαζε τοὺς ἀγανακτοῦντας, ὁ δὲ βασιλεὺς λύθεως, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τοῦ ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, ξύφων ὄνομα, προσεκπηδήσας ἔκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτὸν μωυτὴς γίνεται. κἀμοὶ γὰρ ἔφη τίρων δοκεῖ ἀνέπεισεν, ὅταν θεραπεύω τοῦ ξυροῦ σε διαχρήσασθαι, μεγάλας τε μοι δωρεὰς Ἀλεξάνδρου ὑπισχνεῖτο. ταῦτα ἀκούσας ἠρώδης, τόν τε τίρωνα σὺν τοῖς παισὶ, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διήλεγχε. καὶ τοῦ μὲν ἀρνουμένων, τοῦ δὲ μηδὲν πλέον λέγοντος, τρέβλοιν ἐκέλευε τὸν τίρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ υἱὸς οἰκτείρας, ὑπέσχετο τοῖς βασιλεῖ πάντα μηνύσειν, εἰ χαρίσαιτο τὸν πατέρα αὐτῷ. καὶ κεῖνα δόντος εἶπεν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτῷ πεισθεὶς Ἀλεξάνδρῳ, θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τοῦτο, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῶν πατρὸς αἰτίας πεπλάσθαι, τινὲς δὲ ἀληθὲς ἔλεγον. ἠρώδης γε μὴν ἐν ἐκκλησίᾳ τοῦ τε ἡγεμόνων καὶ τίρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστρατολόγησεν. αὐτόθι γοῦν ἀναιρεθῆναι μὲν τοῦ κυρέως, ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ τοὺς υἱεῖς, εἰς σεβαστὴν ὅσον ἐκ πόρρω τῆς καισαρείας, φρουρεῖσθαι ἐπέταξεν ὑποπτεύων. καὶ τελευτήσαντος αὐτῷ τάχους τοῦ στρατοῦ, τοῖς νεκροῖς εἰς Ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀνακομισθῆναι τὸ φρούριον, συνταφησομένοις Ἀλεξάνδρῳ τοῦ μητροπάτορι. τὸ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου, καὶ Ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

nonnulli alij secuti sunt. Tristem verò sententiam primus Volumnius dixit, cunctíque post eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quisquam necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autem vniuersa Iudæa & Syria, suspensa quidem operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existimabat Herodis crudelitatem ad parricidium vsque processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde naui Cæsaream deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea vetus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro assuetum atque amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremò circumueniens clamitabat conculcatam esse iustitiam, veritatem periisse: naturam esse confusam, vitámque hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictasset. Deinde ipsum etiam regem ausus adire: Mihi verò, inquit, omnium videris esse infelicissimus, qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neque aduertis hoc eos agere, vt iustis successoribus destitutus, cum solo remaneas Antipatro, capi facilè regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille quoque militibus odiosus sit, propter cædem omnium fratrum. Nullus enim est, qui non adulescentium misereatur, principum autem plurimi etiam palàm grauiter ferunt. hæc dicens: simul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem statim illos & ipsum cum filio comprehendi iubet. Ibique tum alius quidem regius tonsor, nomine Tryphon, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoque Tiro, inquit, iste persuasit, vt occasione tondendi nouacula te occiderem: magnáque inde Alexandrum daturum munera polliceabatur. His auditis, Herodes & Tironem eiúsque filium, & tonsorē subdidit quæstioni: Cumque illi pernegarent, tonsor autē ampliùs nihil diceret, Tironem vehementiùs torqueri iussit: túmque filius eius, patris miseratione commotus cuncta se regi, si eum sibi condonasset, indicaturum promisit. Eóque relaxato, ipsius occidendi patrem suum habuisse voluntatem dixit, impulsum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adulescente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, vt ibidem cum tonsore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios verò in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, profocari iubet: eáque re maturè perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno aut sepeliendos. His finis Aristobulo & Alexandro vitæ fuit.

Antiq. lib. 16. cap. 13.

Κεφάλαιον ιη'.

Caput XVIII.

Ἀντιπάτρῳ δὲ ἀδήλητον ἔχοντι τὸν διάδοχον, μίσος ἀφόρητον ἐκ τοῦ ἔθνους ἐπηγείρετο, πάντων δυσμαμούντων, ὅτι τὰς δόλους τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπεσώζετο. ὑπενοοῦντο δὲ καὶ θεοὶ μέτειον, αὐξανομένου ὁρῶντι τὸν τοῦ ἀπηρημένων γένεσιν.

De conspiratione Antipatri contra patrem. Antiq. lib. 17. cap. 2.

Antipatrum verò, cùm iam fine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse, calumnias: nihilóq; minus timor eũ non mediocris solicitabat, crescente sobole peremptorum

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander : itémque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquàm Alexandrum interfecit : Bernicem autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit : vt enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idem verò etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autē magis inuisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed metu consumeret. Itaque eueniebat, vt nec accipientium beneuolentia quicquam profecerit : quibúsque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cùm præter spem videret orbos pueros ab Herode curati : quantúmque illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cùm lacrymis oppleſſet oculos, dixit : Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitratis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, vt etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, vt ei curator sis necessarius : tuo verò Antipater filio, Aristobuli filiam : eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem verò eius meus Herodes accipiet, ex pontifice auo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit iudicium meum, neque id quisquam dirimat, qui me amabit. Precor autem etiam Deum bono regni mei, meorúmque nepotum copulare nuptias, atque hos pueros placidioribus, quàm patres eorum oculis aspicere. Postquàm hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexteras iunxit, benignissimēque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim dirigiuit Antipater, quantóque dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat : iterúmque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, quanto viuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelere tenerentur Iudæi. Itaque omnimodo dirimere spōsalia statuit. & callidè quidem patri surrepere timuit, sæuienti acritérque vigilanti ad suspicandum, palàm verò eum supplex adire ausus est, corámque deposcere, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter auum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis socer

ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ Γλαφύρας υἱεῖς δύο, Τιγράνης καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ Βερνίκης τῆς σαλώμης θυγατρὸς, Ἡρώδης τε καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος υἱοὶ, θυγατέρες δ' Ἡρωδιὰς καὶ Μαριάμμη. τὴν μὲν δὴ Γλαφύραν Ἡρώδης μὲν ὁ πρωτότοκος ἀπέπεμψεν εἰς Καππαδοκίαν, ὡς ἀπέκτεινεν ἀλέξανδρον. τὴν δὲ ἀριστοβούλου γυναῖκα Βερνίκην συνῴκισε θείῳ τῷ ἑαυτοῦ πατρὸς ἀντιπάτρῳ. τὴν γὰρ σαλώμην ὄντα δύσφορον, ἐξοικειούμενος ὁ ἀντίπατρος, τοῦτον ἐμηχανήσατο τὸν γάμον. προσέθει δὲ καὶ φερώραν, δώροις τε καὶ τῇ ἄλλης θεραπείας, καὶ τοῖς Καίσαρος φίλοις, ἃ ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν Ῥώμην χρήματα. οἵγε τὴν μὲν σωτορῖνον ἐν συρίᾳ πάντες ἐπλήθυσαν τῆς ἀπ' αὐτοῦ δωρεῶν. ἐμισεῖτο δὲ διὰ δὶς πλεῖον, ὡς αὐτὸν ἐκ τῆς μεγαλοψύχου χαριζόμενος, ἀλλὰ ἀναλίσκων κατὰ δίος. συνέβαινε δὴ τοῖς μὲν λαμβάνουσι, διὰ τὸ μᾶλλον δύσους γίνεσθαι, χαλεπωτέρους ἢ εὐχαρίστους, οἷς μηδὲν δώη. λαμπροτέρας δὲ καθ' ἡμέραν ἐποιεῖτο τὰς δεξιώσεις, ὁρῶν τὸν βασιλέα, παρ' ᾧ αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὑπομελέμενον τῆς ὀρφανῶν, καὶ τὸν ὅτι τοῖς ἀπηρημένοις μετάνοιαν συνεμφαίνοντα, δι' ὧν ἤλπιζε τοὺς ἐξ ἐκείνων. συναγαγὼν γάρ ποτε Ἡρώδης συγγενεῖς τε, καὶ τοὺς φίλους, ὧν ἀσπασάμενός τε τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐμπλήσας τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, σκυθρωπὸς ἀφείλετο δαίμων, ταῦτα δέ μοι μετὰ τῆς φύσεως, συνίσησιν ἔλεος ὀρφανίας. πειρῶμαι δ' εἰ καὶ πατὴρ ἠθύμουν ἀτυχέστατος, πάππος γοῦν φρενιώτερος, καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους. ἐγγυῶ δ' τῷ μὲν σῷ θεράπαινα, θυγατέρα, τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παίδων, ἵνα ἧς αὐτῷ κηδεμὼν ἀναγκαῖος, τῷ σῷ δ' υἱῷ πατρὶ τῷ ἀριστοβούλου θυγατέρα, γλυκὺ γὰρ ἂν εἴη πατὴρ τῆς ὀρφανῆς, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς, ὃ ἐμὸς Ἡρώδης λήψεται, ἐκ μητρὸς ὢν ἀρχιερέως πάππου. ὁ ἀγαπῶν μὲν οὖν ἐμὲ, ταύτῃ ἐχέτω τῷ γνώμῃ, ἣν δ' ἀκούσῃ μηδεὶς ἐμὲ φιλῶν. ἐπεύχομαι δὲ καὶ τῷ θεῷ συναρμόσασθαι τοῖς γάμοις ὅτι συμφέρει τῇ ἐμῆς βασιλείας, καὶ τῷ ἐμῷ ἐγγόνων, ταῦτα παιδία ταυτὶ, γαλήνιωτέρους ὁρᾶσθαι ὄμμασιν, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἔτι ταῦτα εἰπὼν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συνήρμοσε τὰς δεξιὰς, ἑστία καθαπερ σάλπιγξ ἕκαστον φιλοφρόνως, διέλυσε τὸν σύλλογον. ἐπαχνώθη δ' αὐτοῦ ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἅπασιν ὀδυνώμενος. ὑπελάμβανε γὰρ ἔτι καὶ διὰ τῆς πατρὶ, τῷ τῆς ὀρφανῶν τιμῇ, ἑαυτῷ καθαίρεσιν, αὖθις τε κινδυνεύσειν περὶ τῆς ὅλων, εἰ μὴ ἀρχελάῳ καὶ φερώραν ὄντα τετράρχῃ βοηθὸν ἕξοιεν οἱ ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δὲ τὸ καθ' ἑαυτοῦ μίσος, καὶ τὸν τῆς ὀρφανῶν ἔλεον, ὃν τὸ ἔθνος, ὅσον τε αὖθις ζώντων, καὶ ὅσῃ μνήμῃ θαλλὰ ἰουδαίοις τῆς δι' αὐτὸν δυστυχοῦντων διὰ ἀδελφῶν. ἔγνω δὴ πάντα τρόπον δρακόντειν τὰς ἐγγύας, καὶ τὸ μὲν ὑπεῖναι πανούργως, ἐδεισε τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, καὶ πρὸς τὰς ὑποψίας κινούμενον δύσκολως. ἐτόλμησε δὲ προσελθὼν ἱκετεύειν αὐτὸν, μὴ στερίσειν αὐτὸν ἧς ἠξίωσε τιμῆς, μὴ δ' αὐτῷ μὲν ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ὑπάρχειν ἄλλοις. οὐ γὰρ κρατήσειν τῆς πραγμάτων, εἰ μὴ πρὸς ἀρχελάῳ πάππῳ, καὶ φερώραν κηδεστῇ ὁ ἀλεξάνδρου παῖς

προσ-

προσλάβοι. καταπιβολὴ δὲ πολλῆς ὕσης ὑφείας τῇ A
τὸ βασίλειον, μεταθεῖναι τὰς γάμους. ἦσαν γὰρ δὴ τῷ
βασιλεῖ, γυναῖκες μὲν ἐννέα, τέκνα δ' ἐκ τῶν ἑπτά. αὐτὸς μὲν
ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, ἡρῴδης δ' ἐκ Μριάμμης τῆς
ἀρχιερέως θυγατρὸς, ἀντίπας δ' ἐκ Μαλθάκης Σαμαρείτιδος, ἐκ μαλ-
θακῆς τῆς σαμαρείτιδος, ἣ θυγάτηρ ὀλυμπιὰς, ἣν ὁ ἀ-
δελφιδοῦς αὐτῷ ἰώσηπος εἶχεν. ἐκ δὲ τῆς ἱεροσολυμίτι-
δος κλεοπάτρας, ἡρῴδης τε φίλιππος, ἐκ δὲ παλλάδος,
φασάηλος. ἐγένοντο δ' αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέρες, ῥωξά-
νη τε καὶ σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ ἐλπίδος. δύο B
δὲ εἶχεν ἀτέκνους, ἀφίαν τε καὶ ἀδελφιδῆν, χωρὶς δὲ
τούτων δύο ἀδελφὰς ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου, τὰς
ἐκ μριάμμης. ὕσης δὲ πολὺ προσώπου τῆς ὑφείας, ὁ ἀν-
τίπατρος ἐδέετο μεταθεῖναι τοὺς γάμους. χαλεπῶς δὲ
ὁ βασιλεὺς ἠνάκτησε, καταμαθὼν αὐτὸ τὸ πρὸς
τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέστη περὶ τῶν
ἀνηρημένων, μή ποτε κἀκεῖνοι ἡδοιντο τῷ ἀντιπά- C
τρου δυσβουλίᾳ ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς
ὀργὴν ἐκποιεῖ μενος, ἀπελαύνει τὸν ἀντίπατρον. αὖ-
θις δ' ὑπαχθεὶς αὐτῷ ταῖς κολακείαις, μεθηρμόσα-
το. καὶ αὐτῷ μὲν, τὴν ἀριστοβούλου συνῴκισε θυγατέ-
ρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτὸς, τῇ φερώρα θυγατρί. καταμάθοι
δ' ἄν τις ὅσον ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακεύων ἀντίπα-
τρος, ἐκ τοῦ σαλώμου ἐν ὁμοίοις ὄντα ἀποτυχεῖν.
ταύτῃ γὰρ δὴ καὶ περ οὖσαν ἀδελφὴν, ἣ πολλὰ δι' D
ἰκετείας τ' ἀφάτου γυναικὸς ἱκετεύουσαν γαμηθῆναι
τῷ ἄραβι συλλαίῳ, διωμόσατο μηδὲν ἥκιστα τοῦτο ἔξειν,
εἰ μὴ παύσαιτο τῆς σπουδῆς. τὸ δὲ τελευταῖον ἄκουσαν
ἀλεξᾷ τινὶ τῶν φίλων συνῴκισεν, ἣν τῶν θυγατέρων
αὐτῆς, τὴν μὲν τοῦ ἀλεξᾶ παιδὶ, τὴν δὲ ἑτέραν,
τῷ τοῦ μητρὸς ἀντιπάτρου θείῳ. τῶν δὲ ἐκ μρι-
άμμης θυγατέρων, ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν ἀντίπατρον εἶ-
χεν. ἡ δὲ ἀδελφοῦ φασάηλον. δι' ἀκόπας δὲ τὰς τῶν E
ὀρφανῶν τὰς ἐλπίδας ὁ ἀντίπατρος, καὶ τοῦ συμ-
φέροντος αὐτῷ τὰς ὑπιγαμίας ποιησάμενος, ὡς ὅτι βε-
βαίοις μᾶλλον ὥρμει ταῖς ἐλπίσι. προσλαβὼν δὲ τῇ
κακίᾳ τὸ πεποιθὸς, ἀφόρητος ἦν. τὸ γὰρ ἐκάστου μίσος
ὑποσκιάσασθαι μὲν δυνάμενος, ἐκ τοῦ φοβεροῦ εἶναι τὴν
ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. συνήργει δὲ καὶ φερώρας ὡς ἂν ἤ-
δη βασιλεῖ βεβαίῳ. γίνεται δὲ καὶ γυναικῶν συστάσεις καὶ
τοῦ αὐλοῦ, ὃ νεωτερισμοὺς σκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ φερώρα F
γυνὴ, μὴν τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς προσλαβοῦσα
τοῦ ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε καὶ τὸ
βασίλειον. ἐτόλμησε δὲ καὶ τοῦ βασιλέως ὑβρίσαι δύο
θυγατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴν σκεῖνος προσέβλητο.
μισήματα γε μὴν ὑπ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἐπεκράτουν.
μόνη δὲ ὁμονοίας αὖ ἀντίπατρος μὲν σαλώμη, καὶ βα-
σιλεῖ διέβαλλε τὴν συνῳδὸν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τῷ αὐτοῦ
πράγμασιν εἴη. γνοῦσα δὲ σκείνας τοῦ δυσβουλοῦ καὶ
ὡς ἀγανακτήσειεν ἡρῴδης, τὸ μὲν φανερὰς συνῳδὰς, καὶ G
τὴν φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, ζωὴν ἀντίον δὲ ὑπεκείνον-
το. διαφερόντως πρὸς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως,
ἃς συνυπεκείνετο καὶ ἀντίπατρος, ἐκ τῶν φανερῶν προσ-
κρούων φερώρᾳ. συνῳκίαι δὲ ἦσαν αὐτοῖς λάθρα, καὶ
κῶμοι νυκτερινοὶ, τήν τε ὁμόνοιαν ἡ ξυνωμοσία ἐπέ-
τεινεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῶν πραττομένων,
καὶ πάντ' ἡρῴδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ σκεῖνος
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὴ τοῦ φερώρα γυναῖκα.

esset adiunctus. Instantissimè verò precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Nouem namque regi vxores erant, sed harum septem vnde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pontificis filia: itémque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiámque Olympiadem, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide verò Cleopatra Herodem & Philippum, necnon ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, vnam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duásque vxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cùm igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea verò blanditiis eius adductus, sponsalia reformauit: ac primùm ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium verò eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamuis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Iulia vxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore iurauit, nisi ab hoc studio destitisset. posteáque inuitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: eiúsque filiarum vnam Alexandri filio, alteram Antipatri auunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes vna, sororis filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adiectáque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cùm præterea Pheroras ei veluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ vxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliosè tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat obiecta. Itaque cùm illi inuisa essent, alias quidem morigeras habebant: sola verò Salome aduersabatur eorum concordiæ: quódque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita verò eius delatione mulieres, quódque Herodes ægrè tulisset aperto quidem conuentu & familiaritate abstinuerunt, contrà verò & discordare inter se rege audiente simulabant: cùm his adeo colluderet Antipater, vt palàm Pheroram minimè dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earúmque consensionem fecit obseruatio firmiorem: cùm horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximéque aduersus Pheroræ coniugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quòd eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorum amicorúmque concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, quódque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratrémque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremò conuersus ad Pheroram, vtrum, ait, se fratrem, an vxorem vellet optare? Cúmque ille se citius vita dixisset quàm coniuge carituram, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel eius coniuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, vnquam colloqueretur edixit. Verùm ille palàm præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuénsque obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, vt Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, vbi Antipatrum aliquanto pòst tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ vsui forent, magnáque pecunia liberaliter instructum, testamentúmq; vnà ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam antè dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamen habebat, cuius & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptóque Fabato procuratore Cæsaris fautore vtebatur etiam in Herodem. Sed maiore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæsar iusserat exigebat. ille autem cùm nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirēt. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regique indicauit, quòd Syllæus Corinthum eius satellitem pecunia corrupuisset, cúmque asseruari oporteret. neque rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licèt in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas iussit apud eum repertos, vnum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, vt Herodē occideret, persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

ταύτην δὲ πολέον ἡ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθεσίας γὲν συνέδριον τῷ τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ τὰ ἀνθρώπεα κατηγορέ, καὶ τὴ εἰς ἑαυτὸ θυγατέρας ὕβριν, ὅτι τε φαρισαίοις μὲ χορηγήσειε μισθὸς κατ' αὐτό, καὶ τὸ ἀδελφὸν αὐτῷ καταστάσαι πολέμιον, συνδυσαμένη φαρμάκοις. τελευταῖον δὲ, εἰς φερώραν ἀπαίρειν τὸν λόγον, δυοῖν θάτερον ἐλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τὴ γυναῖκα. τὸ δὲ θᾶττον ἀπολείψειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, ἀπορῶν ὅτι χρὴ δρᾶν, μετέβαινεν ἐπ' ἀντίπατρον, ᾧ παρήγγελε, μήτε τῇ φερώρᾳ γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τινὶ τῶν ἐκείνης ὁμιλεῖσθαι. ὁ δὲ φανερῶς μὲν, ὡς μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρᾳ δὲ, διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ διδοικὼς ὑπόπτευσαν τὴ σαλώμην, μεταμανθάνεται διὰ τῶν ὅπη τὴν ἰταλίας φίλων, τὴν εἰς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτοῦ. γεγράφατο δὲ ἐκείνων, δεῖν ἀντίπατρον πεμφθῆναι διὰ χείρου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ ὅπη μελλήσας ἐξέπεμψε, θεραπείαν τε λαμπρὰν καὶ πλεῖστα δῶρα, τὴν τε διαθήκην κομίζειν. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲ ἀντίπατρος ἐγέγραπτο. ἀντιπάτρου δὲ ἡρῴδης διάδοχος ὁ σκμυρίαμμης τε τῆς ἀρχιερέως θυγατρὸς γεγονώς. ἔπλωσε δὲ καὶ συλλαῖος ὁ ἀραψ ὅπη ῥώμης, ἠμελημένως μὲ τῷ καίσαρος προστάγματος, ἀγωνιούμενος δὲ πρὸς ἀντίπατρον, περὶ ὧν διδίκαιο νικολάῳ, ταχὺ. ὃ μικρῷ δὲ αὐτὸ καὶ πρὸς ἀρέταν ἐν ἀγῶν τε αὐτὸ βασιλέα. τούτου δὲ ἄλλοις τε φίλοις ἀπηρέκει, καὶ σόεμον, τὴν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἐχρῆτο βοηθῷ ἐπ' καθ' ἡρῴδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρῴδης, ἀφίστησί τε ὑπὸ συλλαίου φαβᾶτον, ἐπὶ δὲ αὐτὸ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος εἰσέπραττεν. ὁ δὲ μηδὲν ὑποδοὺς, ἐπὶ καταγόρει φαβάτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν ἐῆ λέγων, ὑπὲρ τὴν ἐκείνου, τὴν δὲ ἡρῴδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ὀργισθεὶς φαβᾶτος, ἐν δὲ ἐπὶ παρ' ἡρῴδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται πρόδοσις συλλαίου τῷ ἀπορρήτων. τότε βασιλεῖ φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτὸ τὸν σωματοφύλακα κόρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ δὴ τεθεράπευτο μὲ ὁ κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, χθὲς δ' ἐν ἁραψ. συλλαμβάνει δ' ἀθέως, ὡς αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὧν παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν δὲ φύλαρχον. οἱ δὲ βασανιζόμενοι, πεῖσαι κόρινθον ὡμολόγησαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν, ἡρῴδην ἀνελεῖν. ἔτοι μὲ οὖν ἀνακριθέντες, καὶ δὴ σατορνίνῳ τῷ δεσπότῃ τὸν συρίαν, ἀνεπέμφθησαν εἰς ῥώμην.

Cap. XIX. De veneno Herodi parato, & quomodo compertum fit.

Κεφάλαιον ιϑ.

ΑΤ Herodes Pheroræ vehementius imminebat, vt repudiaret vxorem, neque quomodo mulierē plecteret inueniebat, cū multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cū ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autè æquo animo accepta iniuria, in tetrarchiam suam recessit, iuratus vnum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neque ad eum reuersurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamuis sæpè accitus fratrem inuisere voluit, cùm quibusdam mandatis eū quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem conualuit. Postquam autem Phe-

ΗΡώδης δ' ἐπ' εἰς φερώραν, διαζόμενος ἀπαλλαγὴναι τὴ γυναικὸς, ὡσὶ ἐπενόει μηχανὴν, δι' ἧς αὖ τιμωρήσαιτο τὸν ἄνδρωπον, πολλὰς τὲ μίσους ἔχων αἰτίας, ἕως ὑφαλώσας, σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας δὲ ἀγαπήσας τὸν ὕβριν, ἀπαλλάσσεται μὲ εἰς τὴν ἑαυτῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρῴδου θάνατον, καὶ μηδέ ποτε πρὸς ζῶντα ὑποστρέψειν. ἐπανῆλθε δὲ ὡδὶ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτοῦ τινας ἐντολὰς καταλείψειν, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον δὲ

νοσεῖ

νοσεῖ φερώρας, δείσκετο ἡ ἡρῴδης μεζιώτερος, καὶ A in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissimè curatum voluit: sed morbum superare non quiuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licèt vsque ad vltimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quòd illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verùm eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimáq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cùm regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eoque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, vt venenum Pheroræ conficeret amatorium: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræq; rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur vlteriùs indaginem veritatis. Mulier verò & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora eiúsque mulieribus, & occultos eorum conuentus aperuit: quódque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, seruis omnibus exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cùm autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheroras verò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quòd post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorúmque coniuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamnę eiúsque filiis minimè pepercisset: ideóque melius esse, ab hac belua quàm longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quòd cùm ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuueniscerete, seque fortasse priùs quam regnare incipiat morituru: aut si vnquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur. se namque vt ex eius progenie nemo supereret curaturum. Quinetiam cùm omnes patres, quibus inuisi vnquam filij fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse:

Ant. lib. 17. cap. 5.

Ttt

atque cùm Pheroras diceret, quid enim per nos lædebatur? respondisse Antipatrum, vtinam cunctis ablatis nudos se dummodo viuos relinqueret. Verùm hoc nequaquam fieri posse, vt tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palàm liceret. Denique nunc occultè, inquit, conuenimus: licebit autem apertè, si virorum spiritum manúsque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & quòd Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor eius crumpit: eámque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira depositá, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multósque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret, in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per quendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater vt Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram verò venenum vxori suæ dedisse seruandum. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat afferre iubet. Illa verò quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, vt eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed Dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diuersam delata partem, periculum mortis euasit. Portataque ad regem, vbi relipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quamobrem se præcipitasset interrogata. adiurante rege, quòd vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulispер tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cùm Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cùm Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocauit: En multum, inquit, conjunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitaui: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium feroc tu verò quòd in eum seruas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer properè, méque vidente consume, ne ad inferos quoque vltricem huius sceleris conscientiam deferam. Ita vt iussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum verò mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruaui. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex verò in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionē.

αὐτὸν ἐβλάπτομεν; ἀποκείναθαι τὸν ἀντίπατρον, εἰ δὲ πάνδ' ἡμᾶς ἀφελόμενος, γυμνοὺς ἐάσειε γε ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν ἔφη φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτε φιλεῖν τινας ἔξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνίσμεν, ἐξὸν ἢ φανερῶς, ἐπεὶ καὶ μεθ' ἡμῶν φρόνημα καὶ χεῖρας, ταῦτα ἔλεγον οἱ βασανιζόμενοι, καὶ ὅτι φεύγειν ἐβουλεύσαντο Φερώρας εἰς πέτραν. ὃν εἷς ὢν ἢ πᾶσιν ἡράδιος τοῖς λεγομένοις, ἐκ τῆς ἑκατὸν ταλάντων. μόνῳ γὰρ αὐτῷ διείλεκτο Φερώρας αὐτῷ. ὑποσκήπτει ἢ εἰς τοῦτον ὁ θυμὸς δῶρά τοῦ αὐτοκράτορος αὐτῷ πεμφθέντα. καὶ γυμνώσας αὐτοῦ πάντας ἃ δεδώρητο κάσμου, πολλῶν δ' ὧν ταλάντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς ἢ φερώρα γυναῖκας ὑπὸ τῆς βασάνων, ἔτι μᾶλλον ἐπλατύνετο. ἐπέπτητο δὲ τῷ φόβῳ καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ὀξέως ἐπτόητο, πολλούς τε τῆς ἐπ' αἰτίαν εἵλκυεν εἰς βασάνους, δεδοικὼς μή τινα τῆς αἰτίας ἀφέληται. καὶ τότε τρέπεται πρὸς τὸν σαμαρείτην αὐτίπατρον, ὃς ὢν θείτερος αὐτιπάτρου. βασανίζων ἢ αὐτὸν ἤκουσεν, ὅτι μεταπεμψάμενος μὲν αὐτίπατρος ἐξ αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, διά τινος τῆς ἑταίρας αὐτιφίλου. λάβοι ἢ παρ' ἐκείνου, θεύδιον ὁ θεῖος αὐτιπάτρου, καὶ ἀφάδδει φερώρᾳ. τοῦτο γὰρ ἐντεῖλασθαι τὸν αὐτίπατρον, ἡρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ὢν ἐν ῥώμῃ τῆς ὑπονοίας κεχωρισμένος. φερώραν ἢ παραθέσθαι τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. ταῦτα ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ λῆθον ἐκέλευσεν κομίζειν. ἡ δὲ, ἔξειν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει ἢ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τείχους, τόν τε ἔλεγχον, καὶ τὴν ἐκ τοῦ βασιλέως αἰκίαν φθάνουσα. πρόνοια ἢ ὡς ἔοικε θεῦ μετίοντος αὐτίπατρον, οὐκ ὀπὶ κεφαλήν, ἀλλ' ὀπὶ θάτερα πεσοῦσα διασώζεται. κομισθεῖσαν ἢ αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ἀνακτησάμενος, κακάρωτο γὰρ ἐκ τοῦ πώματος, ἠρώτα δι' ἣν αἰτίαν ῥίψειεν ἑαυτήν, εἰ μὴν εἰποῦσι ταληθὲς ἀφήσειν πάσης τιμωρίας ἐπομνύμενος, εἰ ἢ ψεύσοιτο διασαπήσειν αὐτῆς ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφῳ καταλείψειν. πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ θαλπεῦσα μικρόν, καὶ τί γὰρ εἶπεν ἔτι φείδομαι τοῦ ὑποῤῥήτου, φερώρα τεθνεώτος, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσαντα πάντας ἡμᾶς αὐτίπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ σοῦ θεὸς, μάρτυς ἐμοὶ δ' ἀληθείας, πλανηθῆναι μὴ δυνάμενος. ὅτε ὑποθήσοιτο φερώρᾳ παρεκαθέζου δεδακρυμένος, τότε με προσκαλεσάμενος ἐκεῖνος, ἢ πολύ γε ἔφη γνώμης τῆς εἰς ἐμαυτὸν διανοίας τῷ ἀδελφῷ διήμαρτον, τὸν οὕτω σπουδῇ μισήσας, καὶ κτεῖναι βουλευσάμενος τὸν ὄντως ἐπ' ἐμοὶ μηδὲ τεθνεῶτα πω συγχεόμενον. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀσεβείας τὸ δικαιότατον, σὺ δ' ὃ φυλάττεις κατ' αὐτοῦ φάρμακον ὑπ' αὐτοπάτρα καταληφθὲν ἡμῖν φέρε, καὶ ἐλέσθοντος μου ταχέως ἀφαίσεσι, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὸν ἀλάστορα. καλέσαντος ἐκόμισα, καὶ πλεῖον ἢ εἰς τὸ πῦρ ῥῖψαι αὐτό, κατεκένωσα, θεραχὺ ἢ ἐμαυτῇ πρὸς τὰ ἄδηλα, καὶ τὸν ἐκ σοῦ φόβον ἐτήρησα. ταῦτα εἰποῦσα, προσκομίζει τοῦ πυξίδα βραχὺ παντάπασιν ἔχουσαν τοῦ φαρμάκου. βασιλεὺς δ' ὅπι τοῦ μητέρα τὴν αὐτιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τοὺς βασάνοις μετήνεγκε. κἀκεῖ-

κἀκεῖνοι τ̃ ἀντίφιλον, κομίσαί τε ἀπ' Αἰγύπτου τ̃ πυξί- A
δα ὡμολόγουν, κ̀ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰαζομένου ὑπ' Ἀλεξανδρείᾳ. ὑφειόντες δ' οἱ Ἀλεξάνδρου κ̀ Ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαντα τὸ βασίλειον, ἐρευνηταί τε κ̀ μηνυταὶ τ̃ ἀδήλων ἐγίνοντο, εἰς τε πορρωτάτω δ' ὑποψίας ὄντας, ἐσυρον εἰς ἔλεγχος. διείσκει δ' Ἡρῴδου κ̀ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ Μαριάμμη, δ' ὑπόβουλος σωίσωρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν B
αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δ' ἀπεφώνησε τόλμης, τὸν υἱὸν ἠμύνατο. τὸν δ' ὑπὲρ αὐτῆς ἡρῴδην ὄντα δεύτερον ἀντιπάτρου, τῆς διαθήκης ἐξήλειψεν.

Κεφάλαιον κ'.

Ἐπὶ τούτοις, ὁ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμε, ἡ τελευταία πίστις τοῦ ἀντιπάτρου βεβαιωθησομένου. οὗτος μὲν γὰρ ἀπελεύθερος αὐτοῦ. κομίζων δ' ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, ὁ χυλὸς ἑτέρων ἐρπετῶν, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀσθενήσῃ φάρμακον, τούτῳ C
φερώρας μὲν ὁ γυναικὸς ὁπλίσαιτο κ̀ τὸν βασιλέως. παρῆρτο δ' ὅτι τ̃ πατέρα τόλμης ἐκόμιζε τὰς κ̀ τ̃ ἀδελφῶν ἐσεσωρημένας ὑποψίας ὑπ' ἀντιπάτρου. ἦσαν δ' Ἀρχέλαος κ̀ Φίλιππος βασιλέως παῖδες, ὅτι ῥώμης παιδευόμενοι, μειρακιά τε ἤδη κ̀ φρονήματος μεγοί. τούτους ἐπαναπίπτοντας αὐτοῦ τ̃ ἐλπίσιν, δόλοις ἐσεσευάσατο ἀπόδοσιν ἀντιπάτρου, ἃς μὲν πλάσας κ̀ αὐτὸς δόλους ἐξ ὀνόματος τ̃ ὅτι ῥώμης φίλων, οὓς D
δ' ἔπειθε γράψαι διαφθείρας χρήμασιν, ὡς πολλὰ μὲν βλασφημοῖεν τ̃ πατέρα, φανερῶς δ' Ἀλέξανδρον κ̀ Ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, ὡς τε τ̃ μετάκλησιν ἀγανακτοῖεν. ἤδη δ' αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, κ̀ τοῦτο μᾶλλον τὰ φάσματον ἀντιπάτρου. ἐπὶ δ' κ̀ ὡς τ̃ ὑποδημίας ἐν Ἰουδαίᾳ μέλλων, τοιαύτας κατ' αὐτοῦ ὑπὸ ῥώμης ἠγόραζεν ὑποβολάς, ὁ ὡς σοὶ τέως αὐτόπτης ἦν τῶν παρ', ὡς τ̃ ἀδελφῶν δ' ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶ τ̃ γραφομένων, τὰ δ', νεύσεις ἁμαρτήματα. τηνικαῦτα γὰ μὲν τοῖς γράφουσι κ̀ τ̃ ἀδελφῶν πλείσας E
δοὺς χρήματα, συμφύρειν ἐπειρᾶτο τ̃ ἔλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, κ̀ γρωμένας ποικίλας, σκεύη τε ἀργυρᾶ κ̀ χρυσᾶ σωωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῶν κειμηλίων, ἵνα τῶν πληθει τ̃ εἰς ταῦτα δαπάνης τοῖς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκατακρύψῃ. δισχιλία γὰρ ἀναλώματος ἀνηλώκει τάλαντα, κ̀ τούτων μείζοσι φάσεσι λῶ, ἢ ὡς συλλαβὸν δίκη. πάντων δ' ἅπα τότε ὁ τ̃ βραχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ διακαλυφθέντων, ὅτε αἱ μὲν F
βάσανοι πᾶσαν τ̃ παροχετονίαν, αἱ δ' ὑποβολαὶ δευτέρας ἀδελφοκτονίας κεφάλαιον, ὅμως ἤδεις τῷ εἰς ῥώμην ἀφικνεῖσθαι ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν Ἰουδαίᾳ τύχας, καί τοι μεταξὺ τῶν ἐλέγχων, κ̀ τ̃ ἐπανόδου, διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. ὅσον ὡς αὐτὸν ἐν πάντων μῆνος λῶ, τάχα κ̀ τοὺς ἀπαγγέλλειν φοβουμένους οἱ ἀπηρημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμων. γράφει γὰρ ὑπὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχείαν διαγγελιζόμενος, κ̀ ὡς ὑπὸ καίσαρος μετὰ τιμῆς ὑπολυθείη. βασιλεὺς δ' εἰς χεῖρας λαβεῖν ἀπόδοσιν τὸν ὑπόβουλον, κ̀ διὰδικὸς μή ποτε φρουροὺς φυλάξῃ, δι' ὑποσολῶν αὐθυποχείνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος,

Vetùm hi quoque Antiphilium ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur. illúmque venenum a fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filij quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

Cap. XX. De Antipatri in Herodem malignis studiis deprehensis & vltis.

POst hæc etiam Bathyllus nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, aduenerat, aliorúmque serpentum succos: vt si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem verò præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam succisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magníque animi, regis filij, quos Antipater velut imminentes spei suæ remouere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persuasit: quòd multis patrem maledictis caperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece manifestè quererentur, séque accitos esse grauiter ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, idque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patrémque adeundo vitandæ suspicionis causa fratres purgare simulabat: quædam falsò scripta, quædam verò adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem pretiosam variáque stragula, poculáque argentea necnon & aurea comparando, aliáque plurima instrumenta, vt pretiorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contectis: cùm omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ verò de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Iudæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuò se venturum esse, quódque honorificè dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timénsque ne si quid præsciisset, fortè caueret, ipse quoque literis benevolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit,

Ant. lib. 18. cap. 8.

& vt reuerſionem ſuam maturaret orauit. Nam A
ſi properaſſet, matris ſuæ quoque offenſionem poſſet componere, quàm expulſam eſſe non ignorauit Antipater. Primam quidem iam de morte Pheroræ ſuſceperat epiſtolam apud Tarentem, cúmque vehementur luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: ſed quantum intelligi datur, cauſa doloris erat, quòd inſidiæ pro voto non ceſſerant: neque tam Pheroram flebat, quàm maleficiorum miniſtrum. Præterea metus eum quidem ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortè deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita quam ſuprà memorauí, ſtatim quidem feſtinabat: ſed poſtquam in Celenderin delatus eſt, ſubit eum quædam materni caſus cogitatio, anima iam per ſemetipſam diuinante. Et amicorum quidem prudentiores ei ſuadebant, ne prius patrem conueniret, quàm pro certo cognoſceret, quibus ex cauſis matrem C
ſuam repudiaſſet: namque timere, ne fortè criminibus matris adderetur. Minus autè prudentes, & viſendæ patriæ cupidi magis, quàm quid Antipatro eſſet vtile conſiderantes, vt properaret monebant, ne ex ipſa mora & patri cauſam prauæ ſuſpicionis, & occaſionem præbæret calumniantibus. Nunc enim ſi quid motum eſt, in abſentem eſſe factum: nec enim præſente illo quenquam id auſurum fuiſſe. Abſurdum autem videri, propter ſuſpi- D
ciones incertas certis bonis carere, neque maturè ſe patri reddere, ab eóque regnum accipere, quòd ſolo ipſo niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, tranſmiſſúſque in Sebaſtum Cæſariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima ſolitudo cùm omnes eum deuitarent, nullúſque auderet accedere. Nam etſi ſemper æquè inuiſus erat, odio tamen vt proderetur tunc data libertas eſt. Multos autem auertebat ex E
rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, ſolúſque de ſe quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clariùs eo quiſquam deductus eſt, cùm Romam nauigaret, vel ignobilius inde ſuſceptus eſt. Enimuerò clades ille domeſticas intelligens, calliditate celabat, metúque penè mortuus, vultu confidentiam ſimulabat. Et neque fugæ ſpes vlla erat, neque circumſtantibus malis emergere poterat: certúmque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam ſpes eum pertentabat hilarior, aut nihil eſſe deprehenſum, aut ſi quid eſſet, hoc ſeſe impudentia ſua diluturum, ac dolis, quæ ſola inſtrumenta ſalutis haberet. Itaque his armatus, ſine amicis in regiam venit, qui à prima ianua cum iniuria ſunt repulſi. Fortè autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingreſſus inde ad patrem, confirmatúſque audacia, velut eius ſalutandi cauſa, propius accedebat: cùm ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ eſt, vt me amplexari velis, qui tot maleficiis inuolutus ſis. Diſpereas, impium caput, neque me attingas, prius quàm criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicẽ, qui opportunè præſto eſt, Varum. Abi, & quemadmodũ

ἢ ἀποδίδειν ὥραν καλῶν. θήσεσθαι γὰρ αὐτὸν ἢ τὰς περὶ τὴν μητέρα μέμψεις ἐπεισχόντος. ὁ γὰρ ἠγνόει τὴν ἐκβολὴν τὴν μητρὸς αὐτοπάτορος. πρεσβεύειν μὲν οὖν εἰλήφει τὴν περὶ τὸν Φερώραν τελευτὴν ὀδυρόμενον, ἢ μέγιστον ἐποιήσατο πένθος, ὃ καί τινες ὡς ὑπὲρ θεῖον κηδύμοιον, λέγουσιν ἔοικεν, ὅτι ἀγαμβρία τὸν ὑποβολῆς ἡ σύγχυσις, ἢ ὁ Φερώρας κλαίοντος, ἀλλὰ τὸν ὑπηρέτην. ἤδη γὰρ ἢ φόβος ἐπῆσε τισὶ τὸν αὐτὸν τῆς τετελεσμένων, μή ποτε φωραθεὶν τὸ φάρμακον. τότε γὰρ ἐν χιλιάσι λαβὼν λεὼ προσῆκάμην τὰς τοῦ πατρὸς ὑποψίας, τὰ δὲ χρήματα μὴ ἐπαύσατο. ὡς γὰρ εἰς κελένδρεις κατέπλει, λαμβάνει τὰς αὐτὸν ἐννοίας τῆς περὶ τὸν μητέρα κακῶν, προσαπτευομένης ἤδη καθ' ἑαυτὸν τὴν ψυχῆς. οἱ μὲν οὖν προμηθέστεροι τῆς φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπεσεῖν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτὸς τὸν μητέρα. ἀδιέναι γὰρ μή ποτε προσθήκην ἢ μόνον τῆς κατ' ἐκείνης ἀγχβολῆς. οἱ δὲ ἀσκεπτότεροι, καὶ τὸν πατρίδα παρόντες ἰδεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ συμφέρον αὐτοπάτορι σκοποῦντες, ἐπείγεσθαι παρήνουν, καὶ μὴ τῇ μελλήσει προσέχειν τὸν παρὸν μὲν ὑποψίαν φαύλην, τοῖς ἀγαβάλλουσι δ' ἀφορμὴν. καὶ γὰρ νῦν εἴπ τι κεκίνηται κατ' αὐτὸν προσὰ τὴν ἀπουσίαν γεγονέναι. μηδὲ γὰρ αὖ τολμῆσαι παρόντος. ἄτοπον δὲ εἶναι δι' ἀδήλους ὑποψίας, προδήλων ἀγαθῶν στερίσκεσθαι, καὶ μὴ θᾶττον ἀποδοῦναι μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομίσασθαι δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ σαλεύουσαν. πειθόμενος τούτοις, εὐθὺς γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ δεξάμενος τὸ σεβαστὸν, εἰς τὸν λιμένα τῆς καισαρείας κατάγεται. παρυπιόντος δὲ αὐτῷ πρὸς δόξαν ἐρημία πολλὴ, πάντων ἐκφεπομένων, καὶ μηδενὸς προσιέναι τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὕβρισης, καὶ τότε φανερῶν τὸ μῖσος ἔσχε παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέστρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσα πόλις ἤδη τὸν καῖ' ἀπάτερ φήμης ἐπλήρωτο, καὶ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀπάτερ. ὅτε γὰρ προεπέμφθη λαμπρότερον τῆς ἐκείνου πλόντος ὑπὸ ῥώμης, ὅτε ἀτιμότερον ὑπεδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπενόει τὰς οἴκοι συμφορὰς, ἔτι δὲ παντουργία ὑπεκρύπτετο, καὶ τῷ δέει τεθηπὼς ἔνδοθεν, σαθρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον ἐβιάζετο. φυγὴ δ' ἦν οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῆς παρεστώσης ἀπάδυσις. σαφὲς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τι τῆς οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο δι' τὸν ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπελλόν. ὑπελείπετο δ' ἐλπὶς ἱλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἰπὶ καὶ πεφώραται, δεήσεσθαι ἀναιδίᾳ καὶ δόλοις, ἅπερ ἦν αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόδια. φορεῖ ἀμφὶ αὐτοῖς, ἧκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῆς φίλων, ἅτοι γὰρ ὑβριθέντες ὅπὶ τοῦ πρώτου πυλῶνος εἰρχθησαν. ἔτυχε δ' ἔνδον ὢν ὁ τὸν συρίας ἡγεμὼν οὐάρος. ὁ δ' εἰσεισι πρὸς τὸν πατέρα, καὶ τῇ τόλμῃ προδεκρατήσας ἑαυτὸν, ἠγνισεν ὡς ἀσεβούμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας προβαλὼν, καὶ τοῦ κεφαλοῦ παραγκλίνας, ἔσω ἐξεβόησε καὶ τοῦτο παῤῥοκτόνε, τὸ προσπλέκεσθαί μοι θέλειν, ἐν τηλικαύταις αἰτίαις ὄντα. φθείρου δυσσεβὲς ἀπὸ κεφαλῆς, μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἀποσπεύσασθαι τὰ ἐγκλήματα. δίδωμι δέ σοι δικαστήριον, καὶ δικαστὴν δικαίρως ἥκοντα, ἔαρον. ἴθι, καὶ συ-

πῆς τὸν

πῶς τ' ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σοι καιρὸν τοῖς παρεσκευασμένοις. πρὸς ταῦτα μηδὲν ὑπ' ἐκπλήξεως ἀποκρίνασθαι δυνηθεὶς αὐτὸς, ὑπέστρεψε. πυθανόμενοι δ' αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥτε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ τότε μὲν ἡσυχάσας, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας ἦν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, συνέδριον μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, εἰσκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, προκαθέζεται δ' αὐτὸς ἅμα Οὐάρῳ, καὶ τοὺς μύστας ἅπαντας ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινὲς, ἃ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν διάδηλα. ἐπείπερ προφέρεται πάντα ἐκείνα ὧδε τῷ πατρὶ σου, μὴ θαύμαινε πρὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα ποιῇ θαῦμα καίσαρος δύναμιν. ταῦτα συνῆν τοῖς ἄλλοις εἰσηγμένοις, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πεσὼν πρηνὴς πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἱκετεύω πάτερ ἔφη, μηδέν μου προκατεγνωκέναι. θαρρεῖν δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δ' ὑπ' ὀργῆς σιγᾶν ἐγκελεύων, πρὸς τὸν καίσαρα εἶπεν. ἀλλ' ὅπ μὲν καὶ σὺ κάρᾳ, καὶ πᾶς δικαστὴς ὅσιος, ἀντίπατρον ἐξώλειαν κεκινεῖ πεπεισμαι. δέδοικα δὲ μὴ κάμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, κἀμοὶ κείνης πασῆς ἄξιον συμφορᾶς, οἵκτιστος υἱὸς γεγονὼς τότε. χρὴ δέ με διὰ τοῦτο ἐλεεῖσθαι μᾶλλον, ὅπ πρὸς ἄτοπα μαρεὶς, καὶ φιλοσοργότατος πατὴρ ἐνομίσθην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβείας βασιλείας τε ἔπι νέους ἀξιώσας, καὶ πρὸς οἷς ἐν ῥώμῃ τραφείσι, φίλους καίσαρος, ζηλωτοὺς τε ποιήσας βασιλεῦσιν ἑτέροις, εὗρον ἐπιβούλους, οἳ τεθνήκασι τὸ πλέον ἀντιπάτρῳ. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ δυσδόκῳ, οὕτω μάλιστα τὴν ἀσφάλειαν ἐποιεῖτο. τὸ δ' μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τὴν ἐμῆς ἀφειδοπληθῆ ἀνεξικακίας, λύσσης κατ' ἐμοῦ τὸ κέντρον ἐδόξασε γὰρ αὐτῷ πολλὴ ζωῆς χρόνον, καὶ τὸ ἐμὸν γῆρας ἐβαρύνθη, βασιλεὺς τ' ἂν ὑπέμεινεν, εἰ μὴ δι' παροξυντίαν ἐμοῦ, δίκαιά τε βουλόμενος, ὅπ καταγαγὼν αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπερρίμμενον, καὶ παρωσάμενος τοὺς ἐκ βασιλίδος μοι γεγονότας, ἀπέδειξα τῆς ἀρχῆς δι' ἐμοῦ. ἐξομολογοῦμαί σοι Οὐάρε τοῦ ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοῖς υἱοῖς ἐκείνους κατ' ἐμαυτοῦ παρώξυνα, δικαίας αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντίπατρον. καὶ τί μοι ἐκείνους διεργάσηται τηλικοῦτον, ἡλίκον τοῦτον; ὦ γῆρας ζῶν μοι, ὀλίγα δεῖν παρεχώρησα σ' οὐσίας, φανερῶς δὲ ταῖς διαθήκαις ἐνέγραψα τῆς ἀρχῆς δι' ἐμοῦ, καὶ πρὸ τοῦδον μοι ἰδίᾳ πεντήκοντα ταλάντων ἔνειμα, τῷ δ' ἐμῷ ἐχορήγησα χρημάτων αἰεί δὲ πλέονι δ' νεῶν εἰς ῥώμην, ἔδωκα τριακόσια τάλαντα, καίσαρι δ' ἐξ ὅλης τ' ἠρεᾶς μόνον ὡς σωτῆρα τῷ πατρὶ παρεθέμην. τί δ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον ἀντίπατρος; ἢ τίς ἔλεγχος ἐπέσχηθη κατ' αὐτῶν, ἡλίκος ἀποδείκνυσι τοῦτον ὄφιν; ἀλλὰ φθέγξαιό τι τολμήσειν ὁ παροξυτόνος, καὶ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν ὑπεκαλύψειν ἐλπίζῃ; ἀρᾶ, σοὶ φυλακτέον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαι τὴν μέλλουσαν ἀξιοπιστίαν, καὶ τὸν ὑπόπλαον ὀλοφυρμόν. οὗτός ἐστιν ὁ παραινῶν ἐμοί ποτε φυλάττεσθαι ζῶντα Ἀλέξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πῆς δύειν τὸ σῶμα. οὗτός ἐστιν ὁ μέχρι τῆς κοίτης εἰσάγων,

te purges in diem craſtinum meditare. nam & tempus indulgebo candidatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater, quia reſpondere nihil potuit, reuerſus eſt. Cùm autem ad eum veniſſent mater & vxor, cunctas ei probationes expoſuerunt. Tùmq; recepta mente, quo pacto ſeſe defenderet cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum concilio, Antipatri quoque amicos vocat. Ipſe autem cũ Varo reſidens, cunctos iudices iuſſit adduci, in quibus erant etiam ſerui matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, caue ne ad eum venias, niſi aliquod auxilium à Cæſare impetraueris. Itaque his vſa cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cúmque pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit: pater, ne quid de me præiudices, ſed integras autes ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quiuis iuſtus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certò ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inuiſa fortuna, omniſque calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, quòd erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eóſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis inuidẽdos regibus æmulandóque conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inueni, quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quòd iuuenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maximè ſecuritas quærebatur. at verò hic belua, patientia mea ſupra quàm iratis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: éique diu viuere ſum viſus, meámque ſenectutem grauiter tulit, réxque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profectò noui qua ratione cogitauit: quòd eum ex agro abiectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui qui Antipatri gratia ſpes eorum iuſtas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui viuus etiam poteſtatem meam penè conceſſi: apertè autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtraui: ac nuper Romam quoque nauigaturo dedi trecenta talenta, quémque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſeruatorem, Cæſari commendaui. Aut quid illi tantum ſceleris, quantum Antipater admiſerunt? quódve de his habui indicium, quale demonſtrauit huius inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliquid parricida, rurſúmque veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego iſtam beluam noui: & quàm ſit veriſimilia dicturus, iam nunc proſpicio, fletúſque ſimulatos. Hic eſt qui me quondam monebat, vt viuum Alexandrum cauerem, neque meum corpus omnibus crederem. Hic eſt qui vſque ad cubile meum ſolebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi fortè parasset A
insidias. Hic somni mei custos erat, & secu-
ritatis dator, qui consolaretur luctum per-
emptorum, & viuentium fratrum beneuo-
lentiam diiudicaret: hic propugnator & sa-
telles meus. Quum eius calliditas Vare in
mentem venit, & quemadmodum singula si-
mulasset, vix me credo viuere, támque grauem
insidiatorem quo pacto effugerim miror. Ve-
rumtamen quia fortuna quædam excitat con-
tra me domum meam; mihíque amicissimi sem- B
per infensi sunt: ego quidem fatorum iniqui-
tatem flebo, & mecum ipse solitudinem ge-
mam. Nemo autem qui meum sanguinem si-
tierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos
indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidé in-
terrupto sermone tacuit, dolore confusus. Ni-
colaum autem vnum ex amicis probationes
iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sub-
lato capite, cùm prostratus ante patris pedes
maneret, exclamat: Tu pater meas partes C
defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem
tu semper seruatorem te habuisse commemo-
ras? Aut si ficta, vt dicis, simulatáque mea pie-
tas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeò
demens fui, vt non intelligerem, quòd si ho-
mines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestem
latere iudicem omnino non posset, qui vbique
præsto esset, & cuncta conspiceret? An fra-
trum exitus ignorabam, quos ob id Deus vl- D
tus est, quia tibi malè cogitauerant? Quid au-
tem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni?
Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebar. An
ex te metus aliquis? Quin tui seruans, aliis ti-
mendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Mul-
to minus. Quis enim magis expensarum ha-
buit potestatem? Si autem omnium hominum
perditissimus essem, immanísque bestiæ ani-
mum gererem, certè manuicti patris beneficiis
vincerer: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, tótq; E
filiis anteposueris, viuúsque regem declarae-
ris, aliorúmque bonorum magnitudine red-
dideris inuidendum. ô me miserum acerbis-
simámque peregrinationem meam, quàm
longum liuori tempus magnúmque insidian-
tibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater
tuisque rebus abieram, ne Syllæus tuam con-
temneret senectutem. Roma mihi testis est
pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me F
patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pa-
ter has eius literas, hæ fictis in me crimina-
nibus veriores. his me defendo. hæ affectus
erga te mei argumenta certissima. Recordare
quàm inuitus hinc nauigauerim, latentes in
regno contra me inimicitias non ignorans. Tu
pater imprudens me perdidisti, tu compulisti
vt darem accusandi tempus inuidiæ. Verùm
ad indicia veniam. Ecce adsum, terra mari-
que nihil vsquam parricida perpessus. Sed G
nondum me hoc argumento diligas, nam &
apud Deum, & apud te pater condemnatum
me esse scio. Condemnatus autem deprecor,
ne aliorum tormentis fidem habeas: in me fe-
ratur ignis, per viscera mea pergant instru-
menta pœnarum, ne parcas scelesto corpori.
Nam si parricida sum, tormentorum expers
mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiu-
latu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem,

κὴ μὴ μέ τις ἐπεδρεύοι φθείλεπων. ἔστι ὁ ταμίας τῆ ὕπνων, κὴ χορηγὸς τ' ἀμεριμνίας, ὁ ἀδαμαντόφρων τ' ὀπὶ τοῖς αἰτηριάσμοις λύπαις, κὴ ἀγαπητὸς τ' τ' ζώντων ἀνοιας ἀδελφῶν, ὁ ὑφαντὴς ὁ ἐμὸς, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν ἀναμπαδῶ ἄφρτο τὸ πανοῦργον ἐπ' ἐκείνῳ ἐ τλιῶ ὑποκείσον, ἀπιστία με τῦ ζῆν εἰσέρχεται, ἐ θαυμάζω πῶς ἔτι ἐαδιῶ ὀπίθιον διέφυγον. ἀλλ' ἐπειδὴ δαίμων τὶς ἐξερημοῖ τ' ἐμὸν οἶκον, κὴ μοι τὰς φιλτάτους ἐπανίστησιν ἀεὶ, πλαύσομαι μ' ἐγὼ τ' ἄδικον εἰμαρμένην, ἐ κατ' ἐμαυτὸν στενάξω τ' ἐρημίαν. ὀδυφοῦξε δ' ἀδὴς διήσας τὸν ἄμα, πᾶν ὅτι παίτων μοι τῶν τέκνων ὁ ἔλεγχος ἔλθη. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μ' ὑπὸ συγχύσεως ἐνεκόπη. νικολάῳ δ' ἑνὶ τ' φίλων, λέξαι τὰς ὑποθέσεις ἐκέλευε. μεταξὺ δ' ὁ ἀντίπατρος ἐπάρας τ' κεφαλὴν, ἅμα τε δὴ βιβλημένος πρὸ τ' ποδῶν τῦ πατρὸς, ἐβόα. σὺ πάτερ ὑπὲρ ἐμῦ πεποίησαι τ' ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ παρρικτόνος, ὃν ὁμολογεῖς αὐτὸς φύλακα ὅλῃ παντὸς ἐχθρέων. περιστέαν δέ μ' ἐ ὑποκείσιν λέγεις, τ' δυσέβειαν. πῶς οὖν ὁ παντοῦργος, ὅτ' ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνομίζου, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐκ ἔν ἀνθρώποις ῥᾴδιον, τηλικοῦτον μίσος ἐπισπαζόμενον, τὸν δὲ ἀπ' ἐμαυτοῦ δικαιῶν ἀμήχανον, ὃς ἐφορᾷ πάντα, κὴ πανταχοῦ πάρεστιν. ἢ τὸ τῦ ἀδελφῶν τέλος ἠγνόουν, οὓς ὁ θεὸς ἔτι μετῆλθε τ' εἰς σὲ κακοβουλίας; τὶ δέ μοι κὴ παρώξυνε κὴ σοῦ βασιλείας ἐλπίς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ὑπόνοια μίσους; ἐγὼ δ' ἐσερχόμενος; φόβος ἐκ σοῦ τις ἄλλος; ἀλλὰ μὴν σὺ τηρῶν, ἐπέρχοις φοβερὸς ἦμεν. ἔνδεια χρημάτων; κὴ τίνι μᾶλλον ἐξεῖν ἀπαλίσκειν; εἰ δὴ ἐξωλέστατος παίτων ἀνθρώπων ἐνομόμην, κὴ θηρίου ψυχὴν εἶχον ἀπήμερον πάτερ, ἐκ αἰτίας σὰς δύρσεσίας ἐπιπόθου; ὃν κατηγορεῖς μὴν ὡς ἔφης αὐτὸς, σωθέντων τ' σούτων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑφβολὴν τ' τῦ ἄλλων ἀγαθῶν, ἐποίησας ὀλίφθονος. ὦ τάλας ἐγὼ τῆς πικρᾶς δυσδημίας, ὡς πολεῖ ἔδωκα κατ' ἐμοῦ τῷ φθόνῳ, ἐ μακρὰν τοῖς ὀπιβουλεύουσι δωρεάν. σοὶ δὲ πάτερ, κὴ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ συλλήπτωρ τῇ σῇ γήρᾳ καταφρονήσῃ. ῥώμη μοι μάρτυς τῆς δυσεβείας, κὴ ὁ τῆς οἰκουμένης φρουρὸς πατὴρ κάισαρ, ὁ φιλοπάτορά με πολλάκις εἰπών. λάβε πάτερ τὰ παρ' αὐτῦ γεγράμμενα, ταῦτα τῷ ἐνθάδε ὑφβολῶν πιστότερα, τούτοις τῆς εἰς σὲ φιλοστοργίας τεκμηρίοις χρῶμαι. μέμνησο δ' ὡς ἐχ' ἑκὼν ἔπλευν, ὅτις ἄμφως τλιῶ ἐμφωλεύουσαν τῆς βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπώλεσας, ἀναγκάσας κατ' ἐμοῦ ὑφβολῆς δωρεὰν τῷ φθόνῳ. καταμέμι δὲ γῆς κὴ θαλάσσης, ἐδὲν ἠδικημὴ παθὼν ὁ παντοκτόνος, ἀλλὰ μήτε τούτῳ ὠφέλημαι τῷ τεκμηρίῳ. κατηγνωσμαι δὲ κὴ ὑπὸ θεῷ ἐ ὑπὸ σοὶ πάτερ, κατηγνωσμένος δὲ δύομαι, μὴ τοῖς ἄλλων βασάνοις πίστευσον. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, ὃ δύτε ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ἀπολάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσηδε ὀλοφυρμοῦ τ' μιαρᾶς σάρκος. εἰ δὲ εἰμὶ παρρικτόνος, ἐκ ὀφείλω βιῶσκειν ἀβασανίστως. τοιαῦτα μετὰ ὀλοφυρμοῦ, κὴ δακρύων ἐκβοᾶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, κὴ τὸν ἀέρα εἰς οἶκτον προυκαλέσατο. μόνον δὲ ὁ θυμὸς ἠρώδην

ἀδάκρυτον

ἀδακρυν διεκρατῆ, τὰς ἐλέγχους ἀληθεῖς ὑπισάμενον. ἐν τούτῳ τῷ βασιλέως κελεύσαντος νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ ἀντιπάτρου προσεποιῶν, καὶ τὸν ἐπ' αὐτῷ δυσχέρειαν ἔλεον, ἔπειτα πικρὰν κατηγορίαν κατεστέινετο, πάντα μὲν τὰ καθ' ἡμᾶς βασιλείαν κακουργήματα, προσιθεὶς αὐτῷ, μάλιστα δὲ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς ταῖς ἐκείνου δυσβουλίαις ἀπολωλότας. ὑπεβάλλετο δὲ καὶ τὸν ἔλεγχον, ὡς ἐφέδροις τῆς δυναστείας. τὸν γὰρ παρεσκευάσατα παρὰ φάρμακον, πότε αὖ ἀδελφῶν ἀποχείρ, προσελθὼν δὲ τὸν ἔλεγχον τῶν φαρμακείας, ὡς τε μιαίνοις ἐξῆς ἀπεδείκνυε, καὶ προὶ φερώνα κατεψευδίζετο, ὅτι καὶκεῖνον αὐτίπατρος ποιήσειεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τοῦ βασιλεῖ δυναστείας, ὅλον τῷ μίσους ἀναπλήσειε τὸν οἶκον. ἄλλά τε πολλὰ πρὸς τέκνους εἰπὼν, καὶ ἀποδείξας, κατανεύει τὸν λόγον. ἰάρος δὲ πολλοῦσας ἀπολογεῖσθαι τὸν αὐτίπατρον, ὡς ἂν δοκεῖ πλέον εἰπὼν, ἢ θεὸς ἔστι μοι τῷ μηδὲν ἀδικεῖν μάρτις, ἔκετο σιγῶν. ὁ δὲ πρώδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῷ ὅτι θανάτῳ καταγεῖσαν δισμωτῆ πιεῖν. τῷ δὲ φαρμάκῳ τελευτήσαντος, ὁ μὲν ἰάρος, ἀποῤῥήτους ποιήσας τὰς πρὸς πρώδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ σωιδεῖον κρύψειε γράψας, μὴ μίαν ἡμέραν χωείζεται. δισμεῖ δ' ὁ βασιλεὺς αὐτίπατρον, καὶ πρὸς κρύψασα τοὺς δηλώσοντας τιὼ συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μὴ δὲ ταῦτα, καὶ κατὰ σαλώμης ὅτι βουλος αὐτίπατρος δείσειεν. τῷ γὰρ αὐτιφίλου τὴς οἰκετῷ ἦκεν, ὑποσολὰς κομίζων ἀπὸ ῥώμης ὡς δὰ ἰουλίας θεραπαινίδος ἀκμῆς ὀνόματα. καὶ ὡς δὰ μὲν ταύτης ἐπίστολα βασιλεῖ, τὰς ὡς δὰ σαλώμης ὑπισολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας δρηπέναι γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δ' ἄνοιαν. αἱ δὲ σ' σαλώμης λοιδορίας τε τῷ βασιλέως προεῖχον πικρατάτας, καὶ κατηγορίαν μιᾶς ὧν. ταύτας δὲ πλάσας αὐτίπατρος, καὶ τιὼ ἀκμιὼ δυαφθείρας, ἔπεισεν πρώδη πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ἐκ τῆς πρὸς αὐτὸν ὑποσολῆς. καὶ δὲ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν, ὡς βουληθεὶς, ἔγραψά σοι τῷ πατρὶ, καὶ τὰς ὑποσολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸν βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν αἰσθηταί. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐπειδὰν ἀπαρτισθῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέχει. ταύτης φωραθείσης τῆς ὑποσολῆς, καὶ τῷ καὶ σαλώμιν ἐνοσωλαθείσαν, ἔννοια ἐμπίπτει τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ κατὰ ἀλεξάνδρου πλασθῆναι γράμματα. θεραπαινὶς δὲ ἰὼ ὑπὸ τῶ πάθους, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τιὼ ἀδελφιὼ ὑποκτείνας δ' αὐτίπατρον, ὑπὲρ οὗ ἀνεβάλλετο λαβεῖν τιμωρίαν ὑφ' ἁπάντων. ὡρμημένος δὲ ὅτι τὸν αὐτίπατρον, ἐπεχέθη νόσῳ χαλεπῇ. θεῖ μὲν τοι δ' ἀκμῆς, καὶ τῷ κατὰ σαλώμης ἐσωδωρημένων, ἐπέσειλε κρύψαι, τιὼ τε δυαθήκιλον αἰτήσας, μετέγραφε, καὶ βασιλέα μὲν ἀνεδείκνυεν αὐτίπαν, ἀμυλῶν τῷ πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. δυαβεβλήκει δὲ καὶ τούτους αὐτίπατρος. κρύψας δὲ σὺν τοῖς δυὰ χρημάτων δώρεις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελεύθερος, θεῖ πεντακόσια. ἀνέτειμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας ἐκ ὀλίγα καὶ τῷ χρημάτων. λαμπροτάτας τε δωρεὰς ἐπίμα σαλώμιν τὸ ἀδελφιὼ. ἐν μὲν οὖν τῇ δυαθήκης, ταῦτα διωρθώσατο.

quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus iussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maximè verò fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cùm autem ad venenì probationem venisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleuisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis perorauit. Varus autem cùm respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quàm, Deus testis est innocentiæ meæ, silénsque iaceret, venenum petiit, ídque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eóque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteróque die inde discessit. Nihilóque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è seruis Antiphili Roma veniebat, epistolas ferens cuiusdam Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clàm ei benevolentiæ causa misisse. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: ísque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certò sciens, regem sorori suæ minimè posse parcere, si eas recitauit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne fortè etiam Alexander fallis epistolis fuisset oppressus: quódque penè sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est vltra cunctatus, quò minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione conflata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regémque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & vxori eius ac filiis, itémque amicis & libertis, propè quinquaginta: cæterísque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honorauit. In testamento quidem ista correxit.

CAP. XXI. De Aquila aurea, morteque Antipatri & Herodis. Ant. lib. xvi. cap. 8.

MOrbus autem ingraueſcebat, quòd eum ſenectus pariter ac mœror, vrgeret, & annos

Κεφ. κα.

Προήκ δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅτε δὴ τ' ἀρρώστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ὑπεισούσῶν.

iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeò habebat afflictum, vt nec bona valetudine quicquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quòd Antipater viueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cùm ipse conualuisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summè scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Iudas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cùm leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cùm regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, vt Deus vindicaretur, fabricatáque aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quòd supra maximam portam templi Aquilam collocauerat auream. Eúmque tunc monebant sophistæ vt tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseuerare perpetuò: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magísque morbo cupere, quàm virtute defungi. Dum hæc illi dissererent, rumor subitò peruagatur, regem fere iam mori: vnde etiam confidentiùs adolescentes coronam adorti sunt: ipsóque meridie, quum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, Aquilam ex tecto auream securibus abscindebãt. Qua re statim regis duci nunciata, non parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propè ad quadraginta iuuenes comprehensos regi exhibuit. Qui primùm interrogati, an Aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo iubente, lege patria respondederunt. Cùm verò, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis fruí sperarent, asserucrunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quòd occasione legis patriæ quædam maiora tentassent, velut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, vt primùm facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnę subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erant cũ sophistis vnios incendi, & reliquos qui vnà comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totũ eius corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedésque tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredóque virilis membri

A λῶ μὲν δὴ ἤδη περὶ ἐτῶν ἑβδομήκοντα, τεταπείνωτο δὲ τὴν ψυχὴν τοῖς περὶ τῶν τέκνων συμφοραῖς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγείᾳ τι τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου δὲ λῶ ἐπιτάσις ζῶν ἀπὸ πατρὸς, ὃν ἐκ παρέργου, βαίσας δὲ προήρητο ἀπελεῖν. γίνεται δ' ἐν ταῖς συμφοραῖς αὐτοῖς & δημοτική τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ κατὰ τὴν πόλιν, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβῶς τὰ πάτρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἅπασι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, Ἰούδας τε ὁ τοῦ Σεπφωραίου, καὶ Ματθίας ὁ τοῦ Μαργάλου. Τούτοις ἐκ ὀλίγοι προσῆσαν τῶν νέων ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ σωτῆρον ὁσημέραι τῶν ἠδόντων στρατόπεδον. οἳ τότε τὸν βασιλέα πυθόμενοι ταῖς ἀθυμίαις ὑπερκείμενα καὶ τῇ νόσῳ, λόγον ἐποιήσαντο εἰς τοὺς γνωρίμους, ὡς ἄρα καιρὸς ὅπτιος εἴη, τιμωρεῖν ἤδη τῷ θεῷ, καὶ τὰ κατασκευασθέντα παρὰ τοὺς πατρίους νόμους ἔργα καταπαῦσαι. ἀθέμιτον γὰρ εἶναι, καὶ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ προτομὰς, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔργον εἶναι. κατασκευάκει γὰρ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ τὴν μεγάλην πύλην, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρῄνουν συκκόπτειν οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες εἰ καὶ μετὰ τοῦτο κίνδυνος, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων ἀποθνήσκειν. τοῖς γὰρ ἔντελεστέροις, ἀθάνατόν τε τὴν ψυχὴν, καὶ τὴν ἐν ἀγαθοῖς ἀϊδίοις αἰῶνιον διαμένειν. τοῖς δ' ἀφρονεστέροις, καὶ τῆς αὐτῆς σοφίας ἀπείροις, ἀγνοοῦσι φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τῶν δ' ἀρετῆς, τὸ ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα δὲ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη καὶ δυσκολαίνειν ὁ βασιλεὺς, ὡς τε θαρραλεώτερον ἐπὶ τὴν ἐπιχείρησιν οἱ νέοι. μέσης γοῦν ἡμέρας, καὶ πολλῶν καὶ τῶν ἱερῶν αἱρεφομένων, κοίλοις πελέκεσι κατατεμόντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν τοίχων, τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη δ' εὐθέως τῷ βασιλέως στρατηγῷ, κἀκεῖνος μετὰ χειρὸς ἐκ ὀλίγης ἀναδραμὼν, ἐπὶ πεντακοσίους νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυθόμενος δ' αὐτοὺς φρῶτον εἰ τολμήσειαν τὸν χρυσοῦν ἐκκόπτειν, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος κελεύσαντος, ἀπεκρίναντο τὸ πατρίου νόμου. τί δ' οὕτω γενέσθαι διερωτήσαντος, ἀναιρεῖσθαι μέλλοντες, ἔλεγον, ὅτι πλειόνων ἀγαθῶν ἀπολαύσεσι μετὰ τὸν τελευτὸν. ὅθεν τούτοις ὁ βασιλεὺς δὴ ἐπιβολῇ ὀργῆς, κρείττων τῆς νόσου γιγόμενος, προέρχεται εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, & προφάσει τοῦ νόμου πειραζόντων τὰ μεῖζον, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ἐπιθεμένους τῷ ναῷ, ἔπειτα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοὺς λοιποὺς τῆς ὀργῆς ἀφεῖναι. πείθεται μόγις ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν καθημένους ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς δὲ τῶν συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀπελεῖν. ἔνθεν αὐτοῦ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος διαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ ἦν οὐ λάβρος, κνησμὸς δὲ ἀφόρητος τῆς ὑπιφανείας ὅλης, & κόλου συνεχεῖς ἀλγηδόνες, ὥσπερ ὑδρωπιώντος οἰδήματα, τῶν τε ἠτρίων φλεγμονὴ, & δ' αἰδοίων σηπεδὼν,

Ant. lib. 17. cap. 9.

αὐτῶ-

σπώληκα γλυφάσα. πρὸς τοῦτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύ- A
σπνοια, & σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὥς τε τοὺς ὑπ-
θιάζοντας ποινὴν εἰπεῖν τῶν σοφιστῶν τὰ νοσήματα λέγειν.
ὁ δέ, παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τοῦ ζῆν ἀντείχε-
το, σωτηρίαν τε ἤλπιζε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἀφικόμε-
νος γοῦν ἐς Ἰορδάνην, τοῖς κατὰ Καλλιρόην θερμοῖς ἐκέχρητο.
ταῦτα δὲ ἐξίησι μὲν εἰς τὴν ἀσφαλτίτιν λίμνην, ὑπὸ γλυ- B
κύτητος δὲ ὅτι καὶ πόσιμα. δόξαν δ' ἐνταῦθα τοῖς ἰα-
τροῖς ἐλαίῳ θερμῷ παῖσαι ἀναθάλψαι τὸ σῶμα, χαλασθὲν
εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλῦσαι μὲν τὰς ὀφθαλμούς, καὶ ὡς
τεθνεῶτος αἰσθήσεως ἀφεῖναι. θορύβου δὲ τῶν θεραπευόντων γενομένου,
ὡς μὴ τῇ φωνῇ ἀνῆκεν, εἰς ἃ τὸ λοιπὸν ὀδυνηροῖς
τοῖς σωτηρίαν, τοῖς τε γραπτὰς ἀνὰ πεντήκοντα δραχ-
μὰς ἐκέλευε δίδοσθαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς ἠγε-
μόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δὲ ὑποστρέψων ὡς εἰς Ἱεριχοῦ
τὰ μάλιστα ἐνόσησε, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μανικὰ αὐτοῦ τὰ
περὶ θανάτου ἀπειλῶν, προσέκοψεν εἰς ὑπερβολὴν ἀθυ- C
μίᾳ πρὸς ὀξύτητα. ἐπὶ γὰρ ἐκάστης νουμηνίας ὑπατήμους
ἄνδρας ἐξ ὅλης Ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλούμενον
Ἱπποδρόμιον, ἐκέλευσε συλλεῖσαι. προσπαλεσάμενος
δὲ Σαλώμῃ τῇ ἀδελφῇ, καὶ τοῖς ἀνδράσι τούτοις ἀλεξᾶν,
οἶδα ἔφη Ἰουδαίους τὸ μὲν ἐμοὶ ἑορτάσοντας θάνατον,
δύναμαι δὲ πιθανῶς δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ὑπὲρ ἐμοῦ
σχεῖν, εἰ ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπουρ-
γῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπεὶ δ' εἰς ἑσπέ- D
ραν δύσει, ταχέως κτείνατε. θεμένους τοὺς γραπτὰς,
ἵνα πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶς οἶκος, ἄκων ἐπ' ἐμοὶ δα-
κρύσῃ. ταῦτα ἐνετέλλετο, καὶ ἅμα τῇ ἐν ῥώμῃ πρέσ-
βεσιν ἦκον ὑπὲρ Ἀρχελάου, διὰ ὧν ἀκμὴν μὴν ἐπιπεμφθὲν κε-
λεύσαντος Καίσαρος ἐθηλύνετο, θανάτῳ δὲ αὐτίπατρος
κατάκριτος. ἐφεφόρει γε μὴν ὡς οὐκ ἂν φυγαδεύειν αὐτὸν
ἐθελήσειεν ὁ πατήρ. ὑπὲρ ἑπτὰ καίσαρ. ὁ δέ, βεβαρυμένος
πρὸς τὸ ὀργίλον αὐτοῦ. ἀπώκνει. αὖθις δέ, ἐπὶ δόλῳ
ἔοικεν, ἐκέλευσε καὶ ἀπὸ μόνου ἀπολύσαι. ἐνθυμούμενος E
γὰρ ἀδύνατον ἔσεσθαι τὸν ἀπόπατρον. ἢ δὲ αἴθησις, φθάσαι τὸν εἱμαρμένον ἐπεβάλλετο.
λαβὼν δὲ μῆλον, ἤτησε καὶ μαχαίριον. εἰώθει δὲ ὑποτέ-
μνων ἐσθίειν. ἔπειτα προσαθρήσας μή τις ὁ κωλύων
εἴη, ἐπῆρε τὸν δεξιὸν, ὡς πλήξων ἑαυτόν. προσδρα-
μὼν δέ, ἐκώλυσεν Ἀχίαβος ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, τὸν χεῖρα
καταρρώσ. οἰμωγὴ δ' οὐδεὶς ἤρθη μείζων κατὰ τὸ βασί-
λειον ὡς εἰσομένων τὸ βασιλέως, καὶ ταχέως ἀκούσας
αὐτίπατρος, ἀναθάρρει τε, καὶ παραθαλαττίους τοὺς φύλακας ἱ-
κέτευεν, ὅπως χρήματων ἀζημίαν λύσαντας αὐτόν. ὁ δὲ F
ἡγεμὼν οὐ μόνον ἐκώλυσεν, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ δρα-
μὼν ἀπήγγειλε τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. ἀνέκραγε δὲ ἐκεῖνος,
ἰσχυρότερον τῆς νόσου, καὶ ὠθεῖ χεῖρα πέμψας τοῖς δο-
ρυφόροις ἀπέκτεινε τὸν ἀντίπατρον. θάψαι δὲ τὸ νεκρὸν
αὐτοῦ προσάξας ἐν Ὑρκανίᾳ, πάλιν τὰς διαθήκας ἐ-
πανορθοῦται, καὶ διάδοχον μὲν Ἀρχέλαον τὸν πρεσβύ-
τατον υἱὸν, ἀδελφὸν αὐτῶν γεγραφεν, τετράρχην δὲ ἀ-
ντίπαν. μετὰ δὲ τὸν ἀνάρπασιν τοῦ σαφοῦς, ὑπὲρ βίους G
πέντε ἡμέρας, τελευτᾷ, βασιλεύσας ἀφ' οὗ μὲν ὑποκ-
τείνας αὐτίγονον ἐκράτησε τῶν πραγμάτων ἔτη
τέσσαρα καὶ τεσσαράκοντα, ἀφ' οὗ δὲ ὑπὸ ῥωμαίων
ἀπεδείχθη βασιλεὺς, ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα. καὶ κα-
τὰ μὲν τὰ ἄλλα πάντα τύχῃ δεξιᾷ χρησάμενος,

vermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & intrupta eum suspiria, membrorúmque omnium contractio fatigabat: vt qui hæc ad diuinitatem referrent, vltionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cùm tot morborum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupidus erat, & remediis excogitatis salutem sperabat. Denique Iordanem transgressus, apud Callirroen aquis calidis vtebatur, quæ in lacum feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solium plenum demersum ita dissolutum est, vt etiam lumina quasi mortua resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorum respicere visus est. desperata verò salute, militibus quinquagenas drachmas, multámque pecuniam rectoribus atque amicis diuidi iussit. Cùm autem rediens ad Hierichunta veniret, atra tam bili correptus, & penè ipsi morti minabatur, factúmque nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusque vici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexa marito eius ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Iudæos. Verùm per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cùm animam efflauero, statim militibus circumdatos occidite: vt etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnísque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Iuliæ iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribúsque rursum victus (nam inedia tusísque pariter violentia distendebatur) fatum præuenire conatus est: sumptóque malo, etiam cultellum popposcit: sectum enim comedere consueuerat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cùm verò Achiabus consobrinus eius accurrisset, manúmque continuisset, vlulatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eóque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætúsque iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, vt se soluerent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solùm ne fieret obstitit, sed etiam regi velociter nunciauit. Ille autem fortius exclamans, quàm vires ægrotantis valebant, continuò satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuúmque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham verò Antipam. Post interitum autem filij quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta verò septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna vsus est,

Ant. lib. 17. cap. 10.

si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filius suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam rescitet mortem regis exercitus, cum marito progressa, vinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & vnumquenque iussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictámque ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, vt beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis, proximarúmque regionum: tetrarcham verò, sicut suprà diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidémque anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatámque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera verò seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militésque per cuneos & populus adeuntes, suámque promittebant, deíque beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auróque distinctus, totus autem purpura variatus, corpúsque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona verò desuper aurea, sceptrúmque in dextera, & circa lectum filij cum propinquis. præterea satellites agménque Thracium, Germaníque & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant. Cætera verò militum manus armata, ducésque suos ordinúmque principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibíque secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17. cap. 12.

εἰ καί τις ἕτερος. ὅς τις γε κατεσήσατο βασιλείαν, ἰδίαν τῆς ὢν, καὶ τοσούτῳ χρόνῳ φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν ᾧ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν γὰρ γνῶναι τὸν τελευτὴν αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, προελθοῦσα μετ' ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, διέφηκε τοὺς δεσμώτας, οὓς κτεῖναι ὁ βασιλεὺς ἐνετείλατο, μεταπεισθεῖσα αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμπειν ἕκαστον εἰς τὰ ἴδια. τούτων ᾗ οἰχομένων, ἐδήλωε ἤδη τοῖς στρατιώταις, & συνῆγε αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μετὰ τοῦ λοιποῦ πλήθους ἐν τῷ καθ' ἱερὸν ἔντα ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν Πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φέρων βασιλέως πατρὸς δεμνίου, τόν τε βασιλέα κατεδημηγόρει, καὶ τὸ πλῆθος παρεκάλει, τοῦ τε ὑπολειφθείσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν διαθολήν, ἐν ᾗ πολλὰ μὲν ἐς τὸ εὐάρεστον δυνοίας παρεκάλει. μετὰ δὲ τὸν διαθολὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς φίλιππος μὲν τοῦ ζάχωνος, & τῆς γειτνιώντων χωρίων κληρονόμος, τετράρχης ἦν ὡς προείπομεν αὐτίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ κῆσαι φέρειν ἐνετέλλετο, & τὰς διοικήσεις τῆς βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξειε, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν ἐᾶν κῆσαρα, τὰ μὲν λοιπὰ κατὰ τὰς προτέρας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δὲ ἀθρὶς ἐγένετο τῶν ἀρχελάῳ σωτηρίων, καὶ κατὰ στίφος οἱ στρατιῶται μετὰ τοῦ πλήθους προϊόντες, ὑπεσχνοῦντο μὲν τὴν ἑαυτῶν δύνοιαν, συμπάσχοντο δὲ καὶ τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ. μετὰ ταῦτα πρὸς τάφον ἐξάποντο τοῦ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πᾶσαν τὸν βασίλειον κόσμον προέθηκε, συμπομπεύουσα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος ἦν διάλιθος, στρωμνὴ δὲ, ἄλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρᾳ κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὸ δὲ σκῆπτρον ἐν τῇ δεξιᾷ. καὶ πρὸ μὲν τῆς κλίνης, οἵ τε υἱεῖς, καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον στῖφος, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκευασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. προῆγε δὲ ἡ λοιπὴ δύναμις, ὡπλισμένοι τοῖς ἡγεμόσι & ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπ' αὐτοῖς τῶν οἰκετῶν & ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. σταδίους δὲ διακομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρώδειον, ὅπου κεῖται τὰς σκηνὰς ἐπάφη. καὶ & μὲν ἡρώδου, τοιοῦτον ἔσχε πέρας.

ΦΛΑΒΙΟΥ

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SECVNDVS.

Κεφάλαιον α'.

ΑΡΧΕΛΑΩ γὰρ νέων ἤρξε θορύβων, ἡ τοῦ δεῖν ῥώμῃ ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα, καὶ τὸ δεῖπνον ἑστίασιν πολυτελῆ τῷ πλήθει παρασχών (ἔθος ἦ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας ἄμοιρον, δεῖ τὸ πλῆθος εὐτρεπῆ καὶ αὐθημερινὸν εἰς γε παλίμποι τὸν ἔπειτα) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λαμπρὰν, προέρχεται δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα ποικίλαις αὐτὸν δορυφορίαις ὁ λαὸς ἐκδέχεται. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιωσάμενος, καὶ τε ἀποδεῖξαι μὲν ἐπεδέξατο τὴν εὐδαίμονα τοῦ παρόντος ἀχαριστίαν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν θεραπείαν, ὡς πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα· φείδεσθαί γε μὴν ὑπὲρ τοῦ παρόντος, ἀ μόνον ἔφη τὴν ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ὀνομάτων, ἕως αὐτῷ καῖσαρ ὑπεύθυνον τὴν ἀρχὴν ποιήσειεν, ὁ καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ὅλων διανέμων. διὰ δὲ ταῦτα ἐπιχώριον στρατιᾶς τὸ ἀρχαῖον ἀποκαθιστὰς αὐτῷ, δέχεται. τοῦ μέντοι πρόθυμον, καὶ τὴν διάνοιαν ὥσπερ τοῖς στρατιώταις, ὅπως καὶ τῷ δήμῳ πλήρεις ἀποδώσειε τὰς ἀμοιβάς, ὁπότε αὐτὸν ὑπὸ τῶν κρατούντων βασιλέα ἀποδειχθῆναι βέβαιος. ἀποδύσειν γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανήσεσθαι τοῦ παρόντος ἀμείνονα. ὅπερ τότε ἡδόμενον τὸ πλῆθος, οὕτως ἀπεπειράτο τῆς διανοίας αὐτοῦ, μεγάλοις αἰτήμασιν· οἱ μὲν γὰρ ἐδέοντο, ἀπολυφέλειν τὰς εἰσφοράς· οἱ δ', αἱρεῖν τὰ τέλη, πινὲς δὲ ἀπολύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπῄνει δὲ πρὸς τίμιος ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν δωμάτιον.

Κεφάλαιον β'.

ΕΝθα δὴ πρὸς δίκην ἀθροισθέντες οἱ ὀλίγοι τῶν ἐνεωτερίζειν πραγμένων, ἤρξαντο τοῦ ἰδίου πένθους, ὅτε τὸ κοινὸν ὅλῃ τῇ βασιλεῖ πέπαυτο· κατολοφυρόμενοι τοὺς κολασθέντας ὑφ' ἡρώδου, δέχεται σκοπέλῳ χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ. ᾧ δὴ τὸ πένθος, οὐχ ὑπὲρ ἀλμῶν, ἀλλ' οἰμωγαὶ διαφρύσιοι, καὶ θρήνων ἐγκέλευστος, κοπετοί τε πρὸς ἐχουσῶν ὅλην τὴν πόλιν, ὡς αὐτῶν ἐπ' αὐθέντων οἷς ἔφασκον ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων καὶ τοῦ ναοῦ ἀποθανεῖν.

A

TVRBARVM autem nouarum principium fuit, Archelao Romã profiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis. (Hic autẽ mos apud Iudæos necessario multos ad inopiã redegit: nã qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templũ. Ibíque variis fauoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solióque aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eíque & quòd sepulturam patris sedulò curauissent, gratias egit, & quòd sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verùm se tamen ait nõ potestate solùm interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitus restitisse, cùm sibi diadema voluisset imponere. Cæterùm pro alacritate ac beneuolentia, æquè militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, vt erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alij tributa leuari, alij vectigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis autem postulatis, in gratiam populi facilè annuebat Archelaus: Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subitò post meridiem congregati non pauci nouarum rerum studiosi, vbi communis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auteam Herodes morte damnauerat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletúque iusto & planctu ciuitas personabat, virorum causa videlicet quos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

B

C

D

E

CAP. I. De successoribus Herodis, & vltione direptæ aureæ aquilæ. *Ant. lib. 17. cap. 12.*

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetendas esse clamitabant: ac primùm, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliúmque pietate præstantem, magísque purum optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad vltionem, tamen cum profectionis festinatio continebat, metuentem, ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis quàm vi experiebatur sedare turbatos: milloque magistro militum, vt quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, vbi ad templum venit, prius quàm verbum faceret, lapidibus proturbarunt: & aliis post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracundè omnia responderunt: neque si numerò aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque instante azymorum die festo, qui apud Iudæos Pascha vocitatur, plurima victimarum copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo religionis causa descendit, cùm illi qui sophistas iugebant in templo consisterent, nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem metu Archelaus, antequam omnem populum moribus iste corrumperet, cohortem militum & tribunum, qui etiam seditionis principes comprehenderent, cò dirigit: contra quos omne vulgus excitatum, multos lapidum ictibus interfecit: saucius verò tribunus vix elabitur. Et illi quidem statim, veluti nihil mali actum esset, ad celebranda sacra conuersi sunt. Sed Archelao sine cæde iam multitudo comprimi non posse videbatur. quamobrem totum illis immisit exercitum, pedites per ciuitatem simul omnes, equitesque per campum: qui cùm sacrificiis occupatos singulos inuasissent, propè ad tria millia hominum occidunt: reliquam verò manum per montes proximos discesserunt. præcones autem sequebantur Archelaum, iussu eius vnumquemque, vt domum rediret admonendo: Itaque cuncti neglecta diei festiuitate, abiêre. ipse autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni procuratore, itémque rerum familiarium curatore. Vnà verò egressa est cum filiis suis Salome, fratrisque regis filij, genérque, specie velut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa verò causa, quæ contra leges in templum admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæam veniens, ad pecunias custodiendas Herodis, quem vlterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc quidem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces venire properauit, neque thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed vsque ad cognitionem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream commorabatur. Postea verò quàm sibi obstantem vnus Antiochiã petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam nauigauit, maturè profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorũ custodes erant,

Ant. lib. 17. cap. 13.

Α πεπορευκὼς ἢ αὐτὸς ἀνεβέβαιον ἐν τῇ ὑφ' ἡρῴδου τεθημμένῳ χειμάσαι, καὶ πρῶτον τὸ ὑπ' ἐκείνου καταστὰν ἱερεῖα, παῦσαι ἀρχιερέα. καταψηφίσαι γὰρ αὐτοῖς δυσσεβέστερον αἱρεῖσθαι, καὶ καθαρώτερον. ὃς ἂ παρωξύνετο μὴ ἀρχέλαος, ἀπεῖχετο ἢ τῷ ἀμύνασθαι τὸ τῆς θείας ἐξόδου ἐπείγειν, δεδιὼς μήποτε τὸ πλῆθος ἀποπολεμώσας, καὶ ἐχθρὸν τὴν ἡμέραν. διὸ πρῶτοι μᾶλλον ἤθελε καταστέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεωτερίζοντας, καὶ τὸν στρατηγὸν ἐκπέμψας, παύσασθαι παρεκάλει. τέτον εἰς τὸ ἱερὸν ἐλθόντα ἔτι φθέγξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ σασιασταί, καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν ὅλῃ σωφρονισμῷ ὡρμημένοις, ὀλίγοι ἢ πολλοῖς ἀρχέλαος, πάντα ἢ ὡς ὀργὴν ἀπεκρίνατο. ὅλοι τε ἦσαν οἱ ἐρεμήσοντες εἰς πλῆθος ἐπιλάβοντο. καὶ δὴ τῇ ἀζύμων ἐνεστώσης ἑορτῆς, φάσκα ὃ δὴ τοῖς ἰουδαίοις καλεῖται, πολὺ πλῆθος θυμάτων πλῆθος ἀνδρῶν, κατεσιτημένων ἀπείρως ἐκ τῆς χώρας λεὼς ὅσος τὴν θρησκείαν. οἱ ἢ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνεῖναι ἦσαν ἕτοιμοι τῇ στάσει ποριζόμενοι. ὡς ὁ δείσας ἀρχέλαος, πρὶν δὴ ὅλον τὸ πλῆθος ὁρμᾶσθαι τὸ νόσον, ἀποπέμπει μὴ ἀπείρας χιλίαρχον, καὶ τοὺς ἀξιαβίᾳ τοὺς ἄρχοντας τῆς στάσεως καταλαβεῖν. ὡς δὲ τὸ πλῆθος ἅπαν παρεξιέναι, καὶ τοὺς μὲν πολλοὺς τῆς ἀπείρας βάλλοντες λίθοις, διέφθειραν. ὁ ἢ χιλίαρχος σὺν ὀλίγοις ἔραυματίας μόγις ἐπῆλθε. οἱ μὲν ὡς μηδὲν δῆθεν γεγονότος, ἐξάπονα ὡς τὰ θυσίαν. ὁ μέντοι ἀρχελάῳ δίχα φόνου καθεκτὸν ἔπι τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τὰ ἢ στρατιῶται ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὅλῳ, τοὺς μὲν πέζους, ὅλα τὰ πόλεως ἀθέμιτος. τοὺς ἢ ἱππεῖς, πλὰ τὸ πεδίον. οἱ θύσιον ἐκεῖσε ἔξαφνης ὡς ἐπεσόντες, ὅλα φθείρησι μὲν, ὡς ἑξακισχίλιοι, τὸ ἢ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη διεσκεδάσαν. ἐπιὼν ἢ κήρυκες ἀρχελάου, κελεύοντες ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐς οἶκους, καὶ πάντες ὡχοντο τὰ ἑορτὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς ἢ μετὰ μητρὸς καὶ τῶν φίλων τοῦ τε Πτολεμαίου καὶ Νικολάου, κατῆλθε ὡς ἐπὶ θάλασσαν, καταλιπὼν ὀπίσω τε τὴν βασιλείαν & ἐπιτρόπον τῶν οἰκείων, Φίλιππον. συνεῖπε ἢ ἅμα τοῖς τέκνοις Σαλώμη, καὶ οἱ τοῦ βασιλέως ἀδελφοί τε καὶ γαμβροί. τὰ μὲν δοκεῖν, συναγωνιοῦσθαι ὡς τὰ ὅλα τῷ ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες ὡς τὸν καὶ τὸ ἱερὸν παρανομηθέντων.

Κεφάλαιον γ'.

Συναντᾷ δ' αὐτοῖς καισάρειαν, σαβῖνος ὁ τῆς συρίας ἐπίτροπος εἰς ἰουδαίαν ἀφικνούμενος, ὅπως φυλακὴν τῶν τοῦ βασιλέως χρημάτων. τοῦτον ἐπέσχε πρόσωπον καιρὸς ἐπιτελεῖν, ὃν ὅλα πολεμαίου πολλὰ δεηθέντος, ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τότε μὲν οὖν σαβῖνος ὡς χαριζόμενος, τὰ ὅπως τὰς ἄκρας ἔσωσεν, ὅπως τὰ τὰμεῖα τῶν παρόντων χρημάτων ἀπέκλεισεν ἀρχελάῳ. μέχρις ἢ καίσαρος ὅλα σώσεως, ἠρεμίαν ὑπεῖχε. διέτεινε δὲ ἢ ὅπως τὰ καισαρείας. ὡς ἢ τὰ ἐμποδίζοντα ὁ μὲν εἰς τὰ πόλεμον ἀπῆρεν, ἀρχέλαος ἢ εἰς ῥώμην ἀπῆλθε, ὅλα τάχους ὅπως ἱεροσολύμων ὁρμήσας, ὡς λαμβάνῃ τὰ βασίλεια. & μεταπεμπόμενος τοὺς τε φρουράρχους καὶ διοικητὰς, ἐπιτάττει διερεύνᾶν τοῖς τῶν χρημάτων ἀναλώμασι, τάς τε ἄκρας ὡς λαμβάνειν. ὁ μὲν οἱ φρούραρχοι τὰ ἀρχελάῳ κατημέλουν ἐπιτολῶν,

ἐκεῖνον

ἔμβιον ἢ φρυάσσωντες ἔκρισα, & τῷ φρυάττειν ἀναπθίν- A
τας κρίσαι μᾶλλον, ἢ ἀρχελάῳ.

Κεφάλαιον λ'.

Κρὰν τούτῳ πάλιν αὐτὰς ἀμφισβητῶν περὶ τῆς βασιλείας ἐπέξιστ, ἀξιῶν δ' ὁλιδιαθήκης τὴν διαθήκην ἐπὶ κυρωτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ περιέπειστο σαλώμη, καὶ πολλοὶ τῶν συὼ ἀρχελάῳ πλείστων συγγενῶν. ἐπήγετο δὲ τὴν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πτολεμαῖον, ᾧ πιστὰ B
ἐπὶ δοκοῦντα, διὰ τὴν παρ' ἡρῴδῃ πίστιν. ἐνηγόρει δὲ καὶ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. πλεῖον μὲν γὰρ πεποίθει διὰ δεινότητα λόγων εἰρηναίῳ τῷ ῥήτορι, ὃν οὐ καὶ τοῖς νεωτέροις ἔπεισεν ἀρχελάῳ καὶ τὸ ἀριστοβούλειον & τὰς ὁλιδιαθήκας, διεκρούσατο. μεθίστατο δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ σπουδὴ τῶν συγγενῶν, οἷς διὰ μίσους ἦν ἀρχέλαος. καὶ προηγωνίζοντο μὲν ἕκαστος αὐτονομίας ἐ- C
πιθυμεῖ, στρατηγὸν ῥωμαίων ἀνοικειοῦσθαι, εἰ δὲ τούτου διαμαρτάνοιεν, βασιλεύειν αὐτὸν ἤθελον. συνήργει δὲ αὐτοῖς εἰς τοῦτο καὶ σαβῖνος δι' ὑποψιῶν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πολλὰ καὶ κακὰ, πολλὰ δ' ἐπαινέσας αὐτόν. συντάξαντες δὲ τὰ ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐπεχείρησαν κακὰ, & μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, ταῦτα κεφάλαια τῆς ἑαυτοῦ δικαίων γράψας, καὶ τὸ δακτύλιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῖς λόγοις, εἰ καὶ ἔμπει ὁλοπτο- D
λεμαίῳ. προσκαλούμενος δὲ ὁ κάισαρ τὰ πρὸς ἀμφοῖν κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῶν προσόδου, πρὸς οἷς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡρῴδου γλυκείας. προσανεγνώς δὲ καὶ τὰ πρὸς ναρὶν καὶ σαβῖνα, περὶ τούτων ἐπιστολὰς, συνέδριον μὲν ἀθροίζει τῆς ἐν τέλει ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὴν ἐκ τέλει ἰουλίας τῆς θυγατρὸς θετὸν παῖδα γάϊον, πρῶτος ἐκάθισεν, δὸς δίδωσι E
δὲ λόγον αὐτοῖς. ἔνθα καθεὶς ὁ σαλώμης υἱὸς αὐτίπατρος, ὢν δὲ τῆς ἐναντιωμένων ἀρχελάῳ δεινότατος εἰπεῖν, κατηγόρει φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν ἄρτι περὶ βασιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βασιλέα, κατέφρονεῖτο δὲ νεῦ τῆς κρίσεως ἀκοὴν. δὸν δικαίως τὸ διαδοχῆς ἐ περιμεῖναι, εἰ γε μὴ F
τὴν ἡρῴδου τελευτὴν ἐγκαθέτους μὲν ἐπεμψας τοὺς ἀφιδήσοντας αὐτῷ τὸ διάδημα, προκαθίσας δὲ δὴ θρόνου καὶ χρηματίσας ὡς βασιλεύς, τάξεις τε τὸ στρατιᾶς ἀμείψας, καὶ προκοπὰς χαρισάμενος, ἔτι δὲ τῷ δήμῳ πάντα καταδίσας, ὅσων ὡς ἀπὸ βασιλέως τυχεῖν ἠξίουν, καὶ τοῖς δὴ μεγίστας αἰτίας ἐπὶ τῷ πατρὶ δεδεμένοις λύσας, νῦν ἦκει ἀπὸ τῶν διαστότου σκιὰν αἰτησόμενος βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ πολλῶν ἐ τῶν προσηκόντων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον κατέστησε. προσανεῖδιζε δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος καθεῖρων δ' σατο τοῦ πατρὸς, μεθ' ἡμέραν μὲν διαχρηματίζων τὸ προσωπον εἰς λύπην, νύκτωρ δὲ μέχρι κώμων μεθυσκόμενος, ἐν G
ᾧ καὶ τῶν τὸ πλῆθος ἐκ τῆς δὴ τούτοις ἀγανακτήσεως, ἔλεγε γεγονέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα παντὸς τοῦ λόγου ἐναπηρείσατο τῷ πλήθει τῷ περὶ τὸν ναὸν φονεύθεντων ἐς ἑλπυθίναν μὲν ἐν ἑορτὴν, ὡς δὲ ἴδιας θυσίας, ὠμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ ζοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ συρρεῦσαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον ὑπ' αὐ ἀλλόφυλος ἐσώρευσε πόλεμος ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταύτῃ μὲν τοι τῷ

sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari quàm Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique se tam Salome quàm multi alij cognati, qui cum Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secũ matrem, fratrémque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momẽti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. vnde etiam qui se monuerant, vt Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ verò migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quique præcipuè liberi omnes suique iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc nõ impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarem, Antipam verò multum laudauerat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri, qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrísque anulum per Ptolemæum, rationésque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea, quæ ab vtraque parte dicerentur, vbi & regni magnitudinem, multitudinémque redituũ animaduertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorũ ad concilium vocat, in quo tunc primũ ex Agrippa ac filia sua natum Caium sedere iussit, filium adoptiuum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (nãque is erat orator acerrimus eorum, qui aduersabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidẽ de regno videretur contendere, re autem vera iamdudũ rex esset effectus, & apud autes modò Cæsaris cauillaretur, quem iudicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortem, quibusdã, vt diadema sibi imponerent subornatis, regis eũ more in solio aureo residentẽ, partim ordines militiæ permutasse, partim cõdonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetranda petiisset: maximorúmque reos criminum, quos pater suus vinxerat, absoluisse: qui cũ ista fecisset, modo regni vmbrã à Domino postulaturus venisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, vt non rerum, sed vocabulorum dominum esse Cæsarẽ demonstraret. Ad hæc ei, quòd etiã luctum patris assimulasset, obiiciebat: cùm interdiu quidẽ personam cõponeret in mœrorem, noctu verò ad comessationes vsque poraret. Deniq; seditionem vulgi ex hac indignatione conflatã esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires, eorum multitudine, qui circa templũ cæsi fuerant, attribuebat. Hos enim ad diẽ festũ quidem venisse: ad hostias verò, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse iugulatos: tãtúmque in tẽplo funerũ esse congestũ, quantũ nullum ab externis illatũ bellũ implacabile congessisset. Itaq; huius

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni vnquam eum dignum esse visum, nisi cùm sanæ mentis inops erat, animo deteriùs ægrotante, quàm corpore, & quem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qui priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, quod incolumi corpore, omníque vitio purgata mente fecisset. Vt tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, multis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui antequam acciperet, tantum populũ peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinquorum in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessariò factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solùm, sed etiam ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum suasores aduersarios ipsos demonstrauit. Secundum verò testamentum idcirco ratum manere postulabat, quòd Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, vt rerum Domino potestate sua cederet, nec vnquam in hæredis erasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cùm autem omnibus expositis, etiam Nicolaus peroraſſet, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit oculis. Quo perbenigne Cæsar erecto, quòd paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum verò nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, vtrùm ex his, qui testamento continerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an totã familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

ὠμότητα προσκεψάμενον αὐτῷ τοῦ πατρός, μηδ' ἐλπίδος αὐτὸν ἀξιῶσαι ποτὲ βασιλικῆς, ἢ ὅτε χεῖρον τὴν ψυχὴν κάμνων σώματος ἀκριβεστέρως ἢν ὑγιαίνοντο λογισμῶν, καὶ ὅτε ὃν ἔγραφεν ἐν τῇ διαθήκῃ ἤδει διάδοχον, τοῦτα μηδὲν τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ μέμφασθαι δυνάμενος, ὃν ἔγραψεν ὑγιαίνων μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων πάθους παντός. εἰ μήτοι γε κρείττων τοῦ κάμνοντος κρίσιν πιθεῖταί τις, ὑποκρίσεως ὑπῆρχε βασιλείας ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτῷ, τοῖς εἰς αὐτὸν ἀδικημένοις ἢ πεπαῦσθαι γε ἄρα ἂν ἡδέως λαβόντα τὸν ἀρχὸν ἀδικήσαντες, τὸν πρὶν λαβεῖν τοσοῦτος ἀπηρκότα; πολλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν ἀντίπατρος, καὶ τοῖς πλείοσι τῶν συγγενῶν ἀδικησαμένοις ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μάρτυρας, κατέπαυε τὸν λόγον. αἴρεται δὲ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ ἱερῷ φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους γὰρ γεγονέναι τοὺς ἀπηρκότας, οὐ τῆς βασιλείας μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικάζοντος αὐτὸν καίσαρος. τῶν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπεδείκνυεν αὐτοῖς τοῖς κατηγόροις γεγονέναι. τὸν μὲν οὖν διαθήκῃ ἥξιε, δίκαιον τοῦτο μάλιστα εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο τῆς διαδοχῆς. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὡς ἐπὶ δεσπότῃ τῶν ὅλων ἀναχωρεῖ τὰ ἐξουσίας, οὐδήπου περὶ κληρονόμου κρίσιν ἐσφάλλετο. σωφρονῶν δ' ἦν ἥρεῖτο καὶ τὰ καθίσαμεν, ὁ γινώσκων τὸν καθίσαντα. διεξελθόντος δὲ πάντα καὶ νικολάου, παρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, προσπίπτει τοῦ καίσαρος γονάτων ἡσυχῇ. κἀκεῖνος αὐτὸν μάλα φιλοφρόνως ἀναστήσας, εἶφηνε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας διαδοχῆς, οὐ μὴν τὸ βέβαιον ἀπεφαίνατο. διαλύσας δὲ τοὺς συνέδρους ἐκείνης τὴν ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν περὶ ὧν διήκουεν ἐσκέπτετο, εἴτε χρὴ τὸν ἐν τῇ διαθήκῃ κατασῶσαί τινα διάδοχον, εἴτε καὶ πάσῃ τῇ γῇ διανεῖμαι τὴν ἀρχήν. ἐδόκει δὲ δικαιρίας χρῄζειν τὸ πλῆθος τῶν προσώπων. πρὶν δὲ ὁρίσαι τι περὶ τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. συνῆλθε δὲ ἐπὶ σκοπιάν ἐκ συρίας διὰ σολάων περὶ τῶν ἰουδαίων ὅπως ἀσφαλῶς. ὧν προειδόμενος ἔαρος, ἀνέβη μὲν δὴ μὴ τὸν ἀρχελάου πλοῦν εἰς ἱεροσόλυμα τοῖς παρακινοῦσιν καθέξων, ἐπειδὴ προδήλου ὢν τὸ ἔθνος εὐκίνητον, εἴ τι τῶν πατρίων ὑπὸ συνείας ταραχάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. καὶ αὐτὸς μὲν ὑπέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν.

CAP. II. De pugna & strage Hierosolymis inter Iudæos & Sabinianos. Ant. lib. 17. cap. 14.

SEd antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nuncIantes: quod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, vt incentores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, vnam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cùm postea in Hierosolymam venisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modò vim custodibus, vt sibi arces traderent, adhibendo, nunc malignè regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solemnitas populum, sed indignatio congregauit. Denique concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itémque Idumæa & Hierichunte, tránsque Iordanem positis regionibus, factus est: cùm indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

Κεφάλαιον ε'.

Ἐπελθὼν ὁ σαβῖνος, ἀφορμὴν αὐτοῖς παρέχει νεωτερισμοῦ. τοῖς τε γὰρ φρουροῖς ἐπιδιδόναι τὰς ἄκρας ἐβιάζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασίλεια χρήματα διηρώτα, πεποιθὼς οὐ μόνον τοῖς ὑπὸ χεῖρα καταλελοιφόσι στρατιώταις, ἀλλὰ καὶ πλήθει δούλων ἰδίων, οἷς ἅπαντας ὁπλίσας, ὑπηρέτας εἶχεν τῆς πλεονεξίας. ἐπιόντος δὲ πεντηκοστῆς, ἥτις καλεῖται παρ' ἑβδόμαις ἑορτὴ ἰουδαίοις παρ' ἑπτὰ γινομέναις ἑβδομάδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν προσηγορίαν ἔχουσαι, ἄχ' ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ ἀγανάκτησις. συνέδραμε γοῦν πλῆθος ἄπειρον ἔκ τε τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς πέραν ἰορδάνου περαίας. ἐπῆρεν δὲ πλήθει τε καὶ προθυμίας ἀνδρῶν, ὁ γνήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός.

διαφέ-

διαπεμψαντες ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς ἕξια μέρη, ἔρυχῆ στρατο-
πεδεύον), πρός τε τὸν βορειῶ τ ἱερᾶ κλίματι, καὶ πρὸς
τῷ μεσημβρινῷ κ τ ἱππόδρομον. ἡ ἢ ἕξίτη μοῖρα,
πρὸς τοῖς βασιλείοις κ δύσιν, πρὸκαθεζόμενοι ἢ πάν-
τοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ ἢ σαβῖνος πρὸς τε τὸ
πλῆθος αὐτῶν ὑποδείσας καὶ τὰ φρυκτώματα, συνεχῆς
μ ἀγγέλους ἔπεμπε ὧδε· ἄφορ, ἐπαμυνῶν ἐν τάχει
δρόμῳ, ὡς εἰ βραδύνοι, κατακοπησομένῳ τῷ τάλμα-
τος. αὐτὸς ἢ ὅπῃ τ ὑψηλότατον τῆ φρυρείᾳ πύργον ἀνα-
βὰς ὃς ἐκαλεῖτο φασάηλος ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφὸν
ἡρῴδ διαφθαρέντα ὑπὸ πάρθων, ἐντεῦθεν κατίσειε
τοῖς ἐν τῷ τάλματι στρατιώταις, ὅτι χειρεῖν τοῖς πολε-
μίοις. δ' ἔκπληξιν μὲν ἐδὲ εἰς τοὺς σφετέρους καταβαί-
νειν ἐθάρρει. ὧν διαφθέντες ἢ οἱ στρατιῶ), πρόσπιπτου-
σιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχῃ καρτερᾷ τοῖς ἰουδαίοις συνά-
πτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μ ἐδὲις καθύπερθεν ἐπήμυνε, πρε-
σβύτεραν ἐμπειρίᾳ πολεμίντων ἀπείρων. ἐπεὶ ἢ πολ-
λοὶ ἰουδαίων ἀναβάντες ὅπῃ τὰς στοὰς, κ κεφαλῆς αὐτ
ἀφίεσαν τὰ βέλη, σωρηδὸν ἔπιπτον πολλοί, καὶ ἅτε τοὺς ἄνω-
θεν βάλλοντας ἀμυνασθῆ ῥᾴδιον ὢν, ἅτε τοὺς συστά-
δην μαχομένους ὑπομένειν. καταπονούμενοι ἢ πρὸς
ἀμφοτέρων ὑπεμπιπρᾶσι τὰς στοὰς, ἔργα θαυμάσια
μεγέθους τε κ πολυτελείας ἐνεῖναν. οἱ ἢ ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ
τ φλογὸς ἐξαίφνης πρόσχυθέντες, πολλοὶ μ ἐν αὐτῇ
διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τ πολεμίων, πηδῶντες εἰς
αὐτοὺς, τινὲς δ' εἰς τὸ πίσω κ τῶ τείχους κατεκρημνί-
ζοντο, ἔνιοι δ' ὑπ' ἀμηχανίας τοῖς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ
ἔφθανον. ὅσοι ἢ καθερπύσαντες ὑπὸ τῶν τειχῶν ἦλθαν
εἰς τοὺς ῥωμαίους, δι' μεταχείρισοι ἐγὰ τ ἐκπληξιν ἦσ-
αν, μέχρι τῶν μ ἀπολωλότων, τ δ' ὑπὸ τ δίους σκε-
παθέντων, ἐρήμῳ τῷ τῶ θεῶ θησαυρῷ προσαισθάντες
οἱ στρατιῶται, πρὸ τετρακόσια τάλαντα διήρπασαν, ὧν
ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἀθρόισεν. ἰουδαίους δ' ἥττα
τ ἔργων, καὶ ἡ τ ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους κ μαχι-
μωτέρους ὑπισωίσησε ῥωμαίοις, κ προσχόντες τὰ βα-
σιλεία, ἅπαντας ἠπείλουν ἐγκαθειρξειν, εἰ μὴ θᾶττον ἀ-
πίοιεν. ὑπισχνοῦντο δὲ ἄδειαν τῷ σαβίνῳ βουλομένῳ μὴ
τ τάλματος ἐξιέναι. σωυελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλεί-
στοι τ βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μὲν οὖν πολεμι-
κώτατον μέρος, σεβαστηνοὶ χιλίοι, ῥῆφός τε κ γρᾶτος
ὑπὸ τούτοις. ὁ μ τοὺς πεζοὺς τ βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυ-
τὸν, ῥῆφος ἢ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος, κ χωρὶς ὑπη-
κόου δυνάμεως, δ' ἀλλήλω, κ σώσιπον, κ πολέμου ροπὴν
προσέθεντο ῥωμαίοις. ἰουδαῖοι μ ἦν, ὁπόσοι τῇ πο-
λιορκίᾳ τ τειχέων, ἅμα πρόμμοι τ φρυρίου. κ τοῖς
περὶ τ σαβῖνον ἐμβοῶντες ἀπίεναι, μηδ' ἐμποδὼν αὐ-
τοῖς γίνεσθαι, δι' χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τ πάτριον
αὐτονομίαν. σαβίνῳ ἢ ἀγαπητὸν μ ἦν ὑπεξελθεῖν.
ἠπίστει ἢ τ ὑποχίσεσι, κ τὸ φρόνημα αὐτῶν, δέλεαρ εἰς
ἐνέδρας ὑπώπτευεν. ἅμα ἢ κ τῶν ἐξ ἀρᾶς βοήθειαν
ἐλπίζων, διέφερε τὴν πολιορκίαν.

Κεφαλ. ς'.

ΕΝ ἢ τούτῳ, κ τὰ κ τ χώρας, πολλαχόθεν ἐταράσ-
σετο, κ συχνὸς βασιλέα ὁ καιρὸς αὐτοῖς, κ
μάλιστ τ ἰδουμαίων δισχίλιοι τ ὑπ' ἡρῴδ πάλαι στρα-
τευσαμένων συσαὐτοὺς ἔνοπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασι-
λικοῖς, οἷς ἀχίαβος ὁ αὐτῶν βασιλέως, ἀπὸ τ ἐρυμνο-
τάτων χωρίων ἐπολέμει, ἀποφεύγων τ ἐν τοῖς πεδίοις

& tripartita manu terna castra collocauerunt,
vna in Septentrionali regione templi, altera in
meridionali Hippodromum versus, tertiáque
in occiduo prope regiam tractu, circumsessósque Romanos vndique obsidebant. Sabinus
autem multitudine pariter, eorúmque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciiis precabatur, vt quàm maturè ferret auxilium,
quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse verò in altissimam castelli turrim, quæ Phasaëlus vocabatur, euadit, fratris Herodis cognomine, quem Parthi necauerunt. Hinc legionariis, vt in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad
eos quibus ipse præerat, descendere audebat.
Eius autem præcepto milites obedientes, in
templum volant, vehementíque cum Iudæis
pugna confligunt: in qua dum nemo desuper
adiuuaret, imperitos belli peritia superabant.
Postea verò quàm multi Iudæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi
conterebantur: & neque ex alto iaculantes vlcisci facilè poterant, neque cominus dimicantes ferebant. ab vtrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibíque tum multi flamma subitò comprehensi aut ea consumebantur, aut ab
hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alij
retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendij periculum suis gladiis præueniebant. Qui tamen ex
mœnibus obrependo in Romanos fecissent
impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut
timore disiectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo
talenta diripuêre: quorum quæ furto sublata non sunt, conquisiuit Sabinus. At Iudæos
multo plures, magísque pugnaces, tam virorum quàm opum interitus in Romanos contraxit. Obsessáque his regia minitabantur exitium, nisi quàm primùm inde secederent: Sabino, si vellet, vnà cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, híque Rufus & Gratus
præpositi, vnus peditum rector, at verò equitum Rufus: quorum vterque vi corporis atque
prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum
belli Romanis addidissent. Itaque Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia
tentantes, & ad Sabinum clamantes, vt discederet, neu impediret habituros tanto pòst tempore patriam libertatem. Sabinus autem
quamuis optaret euadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur:
simúlque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multósque ad regni cupidinem tempus impulerat.
Nam in Idumea quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militauerant, congregati, armísque instructi cum regiis decertabant:
quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis
munitissimis repugnabat, campestre prælium

Ant. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qui tunc illas regiones vastauerat, non parua multitudine collecta, ruptísque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regiis seruis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositó sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circumiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnésque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone sagittarios, itémque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio præuenit, ardua valle fugientem, & ex transuerso percussum in ceruice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis vlterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Atthongæus, regnum affectare ausus est: quod vt speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus vtebatur. Ipse autem veluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autem pòst tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipuè Romanos, itémque regios perseuerauit: cum nec Iudæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri verò in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itémque alienigenas per omne bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo verò, qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

CAP. VII. De Vari gestis circa Iudæos crucifixos. *Ant. lib. 17. cap. 16.*

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaque cum duabus reliquis legionibus, & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atque optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Beritiis etiam, cum per eorum transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Vbi verò in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quàm propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditúmque peruenit, statim exercitus partē in Galilæam, quæ Ptolemaidi propinqua erat dirigi-

συμπλοκήν. ἐν ᾗ σπουδῇ ὁ γαλιλαίας ἰούδας υἱὸς ἐζεκίου τοῦ καταζήλου τοτὲ τὴν χώραν ἀρχιλῃστεύοντος, καὶ χλωρωθέντος ὑφ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, συσσήσας πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ὁπλοθήκας, καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας, τοῖς τε δυνασείαν ζηλῶσιν ἐπεχείρει. καὶ ᾗ τε περαίαν, σίμων τις τῶν βασιλικῶν δούλων, εὐμορφίᾳ σώματος καὶ μεγέθει πεποιθώς, ἀναπίθησι μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα περιτίθησιν ἑαυτῷ· ἦν δὲ καὶ οὗτος ἀθροίσας λῃστῶν, τά τε ἐν ἱερειχοῖ βασίλεια καταπίμπρησι, καὶ πολλὰς ἑτέρας τῆς πολυτελῶν ἐπαύλεις ἁρπαγὰς ῥᾳδίους ἐκ τοῦ πυρὸς ποιούμενος ἑαυτῷ. κἂν ἐφθάρη πᾶσαν οἰκησιν διαφερόντως καταφλέξας, εἰ μὴ γράτος ὁ τῆς βασιλικῆς πεζῶν ἡγεμὼν, τούς τε ζαχαιώτας ἄξοντας καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν σεβαστηνῶν ἀναλαβών, ὑπαντιάσας τοῦ ἀνδρὸς τοῦ μὲν ἓν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ σίμωνος δ' αὐτὸν ἀναφυγόντα διὰ ὀρθίας φάραγγος, ὁ γράτος ὑποτέμνει, καὶ φεύγοντος ἐκ πλαγίου τὸν αὐχένα πλήξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη δὲ, καὶ τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια καὶ βηθαραμφθά, σασισαύντων ἑτέρων τινῶν ἐκ τοῦ περαίας. τότε δὲ ποιμένα τὸν αὐτοποιησάμενον βασιλείας ἐτόλμησεν. ἀθρογγαῖος ὀνομάζετο. φρυάττετο δ' αὐτῷ τὸ ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, καὶ ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. πρὸς δὲ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι τούτων ἰσχύος λόχαι ὑποζώννυσι ἕνοπλον, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καταῤῥάπαις δὴ τὰς καταδρομάς, αὐτὸς δὲ καθάπερ βασιλεὺς, τῶν στρατιωτῶν ἡγεῖτο φρονήματα. τότε μὲν ἓν ἑαυτῷ περιέθηκε διάδημα, διέμεινε δ' ὕστερον ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τὴν χώραν καταῤῥέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τὸ κτείνειν αὐτοῖς προηγεμόνευε μὴ μόνον, ῥωμαίους τε καὶ τοὺς βασιλικούς, διέφθαρτο δ' ὅτῳ ἰουδαίων εἴτις εἰς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδος. ἐτόλμησε δέ ποτε ῥωμαίων λόχον ἆθρον περιελθεῖν, κατ' ἀμαθίαν. σῖτα δὲ ἦσαν ἢ ὅπλα διακομίζοντα τῷ στρατῷ. τὸν μὲν ἓν ἑκατοντάρχου αὐτῶν ἄριστον, καὶ τεσσαράκοντα τοὺς γενναιοτάτους κατέκοψαν. οἱ δὲ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ παθεῖν, γράτου σὺν τοῖς σεβαστηνοῖς βοηθοῦντος ἐξέφυγον. πολλὰ δὲ τοιαῦτα τοὺς ὀπαδοὺς, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους παρ' ὅλον τὸν πόλεμον ἐργασάμενοι, μετ' οὐ χρόνον οἱ μὲν ἓξ ἐκ φρονήσαν, ὑπ' ἀρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατος, οἱ δὲ ἐξῆς δύο, γράτῳ καὶ πτολεμαίῳ περιπεσόντες, ὁ δὲ τέταρτος, ἀρχελάῳ περισχώρησε καὶ δεξιᾶ. τοῦτο μὲν οὖν τὸ τέλος αὐτοῖς ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε δὲ ληστρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐνέπλησαν.

Κεφάλαιον ζ'.

ΟΥᾶρος δὲ δεξαμένῳ τὰ παρὰ σαβίνου καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, δίσσαγε τε περὶ τοῦ πάθους ὅλου παρίστη, καὶ σπουδῇ ὅτι τοῖς βοηθῆσαι. ἀναλαβὼν δὲ τὰ λοιπὰ δύο τάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς τέσσαρας ἴλας ἱππέων, ὅτι πτολεμαΐδος ἦν, πρὸς ἄξας ἐπεὶ, δὲ τοὺς παρὰ τῶν βασιλέων καὶ δυνατῶν ὅτιπερ συνελθεῖν. προσέλαβε δὲ καὶ παρὰ ἑκατέρων διερχόμενος τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν πτολεμαΐδα, τότε ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, καὶ κατὰ τὸ πρὸς ἡρῴδην ἔχθος ἀρέτας ὁ ἄραψ ἐκ ὀλίγων ἄλλων δύναμιν ἱππικήν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τε τῆς στρατιᾶς ἀθρόως ἔπεμψεν εἰς τὴν γαλιλαίαν γειτνιώσαν τῇ πτολεμαΐδι,

καὶ γαῖον ἡγεμόνα τ αὐτῶ φίλων. ὃς τοὶς τε ὑπαντιάσασ- A
ταις ξέπεσ), καὶ σεπφώειν πόλιν ἑλὼν, αὐτὴν μὲ ἐμπί-
ρησι, τοὶς δ οἰκοῦντας, αἰδραποδίζει). μετ δ ὅλης
δυνάμεως, αὐτὸς ἤαρος εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν
πόλεως ἀφείχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶ ἄλλων θορύβοις
ἀδικηκυῖαν ἤρων. αὐλίζεται δ ἀφέ τινα κώμην,
ἄρκυν καλουμένω, κτῆμα δ Ἰωῦ πτολεμαίου, καὶ ὀλίγα τότο
ὑπὸ τῶ ἀράβων διηρπάσθη, μεμισώντων καὶ τοῖς ἡρώδου
φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ ἀφέξεισι κώμω ἑτέραν ἐρυ- B
μνὼ, Ἰωῦ ὁμοίως διήρπασαν, τάς τε ἀφοσόδους πάσας
ὅσαις ἐντετύχασιν. πυρὸς δ καὶ φόνε πεπλήρωτο πάν-
τα, καὶ ἀφὸς τὰς ἁρπαγὰς τ ἀράβων ἀδὲν αὐτεῖχε. κα-
τεφλέγη δ, Ϲ ἀμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, ἤαρου
δὲ ὀργὴν τῶ ἀφεῖ ἄρειον ὑποσφαλλόντων, κελεύσαντος.
ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα ἀφελθὼν, ὀφθείς τε μόνον. μετ
δ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῶν Ἰουδαίων διεσκέδασε.
Ϲ οἱ μὲ ὤχοντο φυγόντες αἰὰ τ χώραν, δεξάμενοι δὲ C
αὐτὸν οἱ κατ τ πόλιν, ἀπεσκυάζοντο τὰς αἰτίας τ ὑποσ-
τάσεως, αὐτοὶ μὲ μηδὲν ἠδικηκῆσαι λέγοντες, ὀλίγα δ
τ ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορ-
κηθῆναι μᾶλλον ῥωμαίοις, ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ὑποσ-
τᾶσι. ἀφοϋπλωτήκεσαν δ αὐτῶ ἰώσηπός τε ὁ ἀνεψιὸς
ἀρχελάε, καὶ σὺν ῥάφῳ γράτος, ἄγοντες ἅμα τῶ βασι-
λικῶ στρατῶ Ϲ τοὶς σεβαστηνοὶς, οἵτε ὑπὸ τῦ ῥωμαϊκῦ D
τάγματος τ συνήθη τρόπον κεκοσμημένοι. σαβῖνος γὰρ,
ἀδὲ εἰς ὄψιν τωμείνας ἐλθεῖν ἤαρῳ, ἀφεξῆλθε τῆς
πόλεως ὀλίγ θάλασσαν. ἤαρος δ μοῖραν τ στρατιᾶς ὀλίγ
τοὶς ἀρίοις τῦ κινήματος ἑπεμπε ἀφὲ τ χώραν, καὶ
πόλλων ἀγομένων, τοὶς μὲν ἧττον θορυβώδ φανείσας
ἐφῆκεν, τοὶς δ ἀπιστοτάτοις, ἀπὸ σταδίως ἀφὲ δισχι-
λίους. ἠγέλη δ αὐτῶ ἀφὲ τ ἰδημαίαν ἐπ συμμιγῆ
μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὶς μὲν ἄρκας ἤρων ἢ συμ-
μάχων ἦθος ἔχοντας, ἀλλ ἰδίῳ πάθ στρατοδομένους,
καὶ πέρα τ αὐτῶ ἀφαιρέσεως τὴν χώραν κακοῦντας E
ἔχθει τῶ ἀφὸς ἡρώδην ἀποπέμπεται. μετ δ τῶ ἰδίων
ταγμάτων, ὀλίγ τοὶς ἀφεστῶτας ἠπείγετο. κἀκεῖνοι πρὶν
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχιάβῳ συμβαλόντος, σφᾶς αὐ-
τοὺς παρέδοσαν. ἤαρος δὲ, τῶ πλήθει μὲν ἠφίει τὰς
αἰτίας, τοὶς δ ἡγεμόνας ἐξεταθησομένους ἐπεμψεν ὀλίγ
κάσαρα. κᾶσαρ δ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. τινας δ τ
τῦ βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι ἀφο-
σήκοντες ἡρώδη κατ γένος, κολάσαι ἀφοσέταξεν, ὅτι κατ F
τῦ βασιλέως ἐστρατεύσαντο. ἤαρος μὲν οὖν τῦτον τὸν
τρόπον κατασκάμμενος τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρου-
ρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ ἀφότερον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν
ἀπάνεισιν.

Κεφάλαιον ε.

ΑΡχελάῳ δ ὀλίγ ῥώμης πάλιν ἄλλη συνίστατο
δίκη ἀφὸς ἰουδαίους, οἱ ἀφὸ τ ὑποστάσεως ὀλί-
γου ξέψαντος ἤαρε, ὡρίσβεις ἐξελήλυθέσαν ἀφὲ τ Ϝ ἔθ-
νους αὐτονομίας. ἦσαν δ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες. G
συμφοιτῶντες δ αὐτοῖς τ ὀλίγ ῥώμης ἰουδαίων ὡσ ὀκ-
ταχιλίους. ἀθροίσαντος δ καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν
τέλε ῥωμαίων, καὶ τ φίλων ἐν τῷ κτ τὸ παλάτιον ὑπόλ
λωνος ἱερῶ, κτίσμα δ ἦν ἴδιον αὐτῦ θαυμασίω πολυ-
τελείᾳ κεκοσμημένον, μετ μὲν τ ὡρισβύτων τὸ ἰου-
δαϊκὸν πλῆθος ἔστη, σὺν δ τοῖς φίλοις αὐτοκρις ἀρχέ-
λαος. τῶν δ τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ ἑκατέρους,

amici sui Galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori ciuitate capta, ipsam quidem incendit, incolas verò eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciuitate quidem abstinuit, quòd inter aliorum turbas nihil eam mouisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnésque reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem ignísque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arij cæterorúmque indignè ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Iudæorum castra dissecit: & alij quidem per agros abiêre fugientes: qui verò intra ciuitatem degebant, susceptro eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuitate obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante verò obuiam ei venerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitũ aduersus autores tumultus per agros dimisit exercitum: multísque sibi exhibitis, quos minus turbulentos inuenisset, custodiæ tradidit: maximè verò nocentium propè ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam superesse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire iubet: quòd eos non auxiliantium more vti militia, sed pro sua libidine, & supra quàm ipse vellet, agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verùm illi se Varo prius quàm in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini, venia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cùm ignouisset cæteris, in nullos regis cognatos (erant enim quidam inter eos Herodis propinqui) animaduertit, quòd omnino contra regem suum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eadémque legione, quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

CAP. VIII. De ethnarcha Iudęorũ instituto. Ant. lib. 17. cap. 17.

ROmæ autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta, qui venerant, & astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium. Itaque conuocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorúmque concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatũ ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatũ, multitudo quidem Iudæorum constitit cum legatis, contráque Archelaus cũ amicis. Cognatorum autem amici ab vtraq. parte secreti erant.

nam & cum Archelao ſtare propter odium atque inuidiam recuſabant, & cum accuſatoribus conſpici pudore Cæſaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex cauſis præmiſſus à Varo, vt & Archelao ſubueniret, & ſi regnum Herodis nepotibus eius diſtribui placuiſſet, partem aliquam meretetur. Iuſſit autem accuſatoribus exponere, quænam contra leges feciſſet Herodes : primùm non ſe regem, ſed omnium, qui vſquam fuiſſent, tyrannorum crudeliſſimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertuliſſe ſuperſtites queſti ſunt, vt beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis ſolùm eum laceraſſe corpora ſubiectorum, ſed etiam gentis ſuæ ciuitatibus deformatis exteras ornauiſſe, populiſque alienis Iudææ ſanguinem condonaſſe. Pro antiqua verò felicitate ac patriis legibus, nationem ſuam tanta egeſtate ſimul ab eo atque iniquitate repletam, prorſus, vt plures ex Herode paucis annis clades ſuſtinuerint, quàm omni æuo maiores ſui, poſtquàm ex Babylone diſceſſêre, perpeſſi ſunt, Xerxe tunc regnante ad diſcordias concitati. Verùm ſe tamen ad modeſtiam ex aduerſæ fortunæ conſuetudine profeciſſe, vt etiam ſucceſſionem voluntariam acerbiſſimæ ſeruitutis ſubirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellaſſent nihil morati, & vnà cum eo luxiſſent mortem Herodis, ac pro eius ſucceſſore vota celebraſſent. Illum autem quaſi metueret, ne non certus eius filius videretur, à cæde trium millium ciuium regni ſumpſiſſe primordia : & quia principatum meruerit, tot immolaſſe Deo hominum victimas, tot feſto die templum cadueribus impleuiſſe. Rectè igitur eos, qui de tantis malis ſupereſſent, aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere : atque ab Romanis precari, vt Iudææ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent : néve quod ex ea natione reſtaret, his obiicerent, à quibus crudeliſſimè lacerabatur : ſed patriam ſuam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos adminiſtrari decernerent : hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire noſſe. Iudæorum quidem accuſatio eiuſmodi petitione concluſa eſt. Cùm autem ſurrexiſſet contrà Nicolaus, primùm criminibus, quæ in reges erant propoſita, diſſolutis, nationem cœpit arguere : quia neque gubernari facilis eſſet, naturáque regibus vix parêret. vnà etiam propinquos Archelai, qui ſe ad accuſatores contulerant, inſimulabat. Sed tum quidem partibus Cæſar auditis, conuentum diremit. Paucis autem diebus pòſt, mediam regni partem ſub ethnarchiæ nomine dedit Archelao : etiam regem, ſi ſe dignum præbuiſſet, facturum eſſe pollicitus. Reliquâ verò dimidiam in duas tetrarchias diuiſit, duobúſq; aliis Herodis filiis attribuit : vnam Philippo, alteram Antipæ, qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti ceſſerat trans flumen regio, & Galilæa : quarum ducenta talenta reditus erant. Batanea verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam,

συμπεσεῖσθαι τῷ ἀρχελάῳ δι' ἐμὲ μίσους καὶ φθόνου οὐχ ὑπομένοντες, ὀφθῆναι ἢ μὴ τῶν κατηγόρων ὑπὸ καίσαρος αἰδούμενοι. ὅτι τούτοις παρῆν καὶ φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, προπεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν ὑπὸ οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνίσασθαι, καὶ ἁρμονίαν τὴν πρώδου καίσαρ οἶκον πᾶσι τοῖς ἐκγόνοις κλῆρόν τινος ἀξιωθῆναι. ὅπερ ἐπεὶ ἢ λέγειν τοῖς κατηγόροις τὰς πρώδου παρανομίας πρῶτον διεξῆεσαν, ὡ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τῶν πώποτε τυραννησάντων ὠμότατον ἀνήνεγκαν τύραννον. πλείους γὰρ αὐτοῦ δι' ἐκεῖνα τὰ πεπονθέναι τοὺς καταλελειμμένους, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ὀλωλότας. βεβασανικέναι γὰρ οὐ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῶν ἰουδαίων αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν δήμοις. αὐτὴ δὲ τῆς παλαιᾶς διαμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πενίας τὸ ἔθνος καὶ παρανομίας ἐκάστης πεπληρωκέναι. καθόλου τε πλείους ὑπομεμενηκέναι τὰς ἐξ πρώδου συμφορὰς ἐν ὀλίγοις ἔτεσιν ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπαντι τῷ χρόνῳ μετὰ τὴν ἐκ βαβυλῶνος αἰχμαλωσίαν ἔπαθον οἱ πρόγονοι, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπανασταφέντες. εἰς τοῦτο μέντοι ταπεινότητος, καὶ δυσχεραίνειν ἔθος προελθεῖν, ὥστε ὑπομένειν τὰς πικρὰς διαίτας καὶ ἀναδοχὴν αὐθαίρετον. ἀρχέλαον γοῦν τὸν πλικύτου τυράννου παῖδα, μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς τελευτήν, βασιλέα τε προσειπεῖν ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὸν πρώδου θάνατον αὐτῷ, καὶ συνοδύσασθαι πρὸς τὴν ἀναδοχήν. τὸν δὲ ὥσπερ ἀγωνιάσαντα, μὴ νόθος ὑὸς δόξειεν πρώδου, προοιμιάσασθαι τὴν βασιλείαν χιλίων πολιτῶν φόνῳ. καὶ τοσαῦτα μὲν παρεσκευάσθαι θύματα πρὸς τὴν ἀρχὴν τῷ θεῷ. τοσούτους δὲ ἐμπεπλακέναι νεκροῖς τὸ ἱερὸν ἐν ἑορτῇ. τοὺς μέντοι προπεφθάρτας ἐν τῷ τοσούτῳ κακῶν, εἰκότως ἐπεγράφθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφορὰς, καὶ πολέμου νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς καὶ προσάπτειν δέχεσθαι. δεῖσθαι δὲ ῥωμαίων, ἐλεῆσαί τε τὰ τῶν ἰουδαίων λείψανα, καὶ μὴ τὸ πρεσβύτερον αὖθ' ὑπορρίψαι τοῖς ὠμῶς προσοῦσι. συνάψαντας δὲ τῇ συρίᾳ τὴν χώραν αὐτῶν, διοικεῖν ὑπὸ ἰδίοις ἡγεμόσιν. ὅπερ διέπεσεν ὡς οἱ νῦν σασιῶνες βαλλόμενοι καὶ πολεμικοὶ, φέρειν οἴδασι μᾶλλον ἡγεμόνας. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ἐν τῇ κατηγορίας, κατέληξαν εἰς τοιαύτην ἀξίωσιν. αἰτίας δὲ νικόλαος, ἀπεδύσατο μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλεῖς αἰτίας. κατηγόρει δὲ τὸ ἔθνους τότε δύσαρκτον καὶ δυσπειθὲς φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. συνεβάλλετο δὲ καὶ τοὺς ἀρχελάου συγγενεῖς, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεισαν.

Κεφάλαιον θ.

Τότε μὲν οὖν καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχελάῳ δίδωσιν ἐθναρχίαν προσεῖπών, ὑποχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παισὶν πρώδου δίδωσι. τῷ μὲν φιλίππῳ, τῷ δὲ αντίπα τῷ πρὸς ἀρχέλαον ἀλφισβητοῦντι πρὸς τὴν βασιλείας. ἐγίνετο δὲ ὑπὸ τούτῳ μὲν, ἥ τε τραχὼν, καὶ γαλλαία, προσοδος δισχιλίων ταλάντων. βαταναία τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτης τε, καὶ μέρη τινὰ τοῦ ζηνώνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνιαν,

Batanea verò & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamniam, περὶ-

προσοδον ἔχοντα τάλαντων ἑκατὸν, ὑπὸ φιλίππῳ τέ- A
ταχτο. τὴν ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαίαν τε καὶ ἰουδαίαν
πᾶσαν, καὶ σαμάρειτιν ὅλην, κεκουφισμένην τετάρτῳ μέρει τῶν
φόρων εἰς τιμὴν τοῦ μὴ μετὰ τῶν ἄλλων ἀποστῆναι. πόλεις
δ' ὑπηκόους παρέλαβε, στράτωνός τε πύργον, καὶ σεβα-
στὴν, καὶ ἵππον, καὶ ἰεροσόλυμα. τὰς δὲ ἑλληνίδας γάζαν
καὶ γάδαρα, καὶ ἵππιον ἀποτεμόμενος τῆς βασιλείας,
προσέθηκε συρίᾳ. προσόδους δὲ ἦν ἀρχελάῳ δοθεί- B
σης χώρας, τριακοσίων ταλάντων. σαλώμη δὲ πρὸς οἷς
ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ διαθήκῃς κατέλιπεν, ἰαμνίας τε καὶ
ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, δόμον λίκτου τε διαπρεπῆ, χα-
ρίζεται δὲ καὶ αὐτῇ καῖσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀσκάλωνι βασίλεια.
συνῆλθον δὲ εἰς πάντων, ἑξήκοντα προσοδικὰ τάλαντα. τὸν
δὲ οἶκον αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἀρχελάου τοπαρχίαν ἔταξε. τὴν δὲ
ἄλλης ἡρῴδου γῆς, ἕκαστος τὸ καταλειφθὲν ἐν τῇ διαθή- C
κῃς ἐκομίζετο, δυσὶ δὲ αὐτοῦ θυγατράσι παρθένοις,
καῖσαρ ἔξωθεν χαρίζεται πεντήκοντα μυριάδας ἀργυ-
ρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτὰς τοῖς φερώρα παισί. μετὰ δὲ τὸν οἶ-
κον, ὃν διεδίνατο αὐτοῖς ἡ αὐτὴ καταλειφθεῖσαν ὑφ' ἡ-
ρῴδου δωρεαὶ ὖσαι χιλίων ταλάντων, δύο μὲν τινὰ τῶν
κειμηλίων εἰς τὴν τοῦ κατοικουμένου τιμὴν ἐξελόμενος.

Κεφάλαιον ι.

Κατὰ τοῦτον νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, ἐλεύθε- D
ρος δὲ ἐν σιδῶνι ὤκησέ τινι τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπελευ-
θέρων, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψευδόμενος ἑαυτὸν ἀλέ-
ξανδρον τὸν ἀναιρεθέντα ὑπ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα τῆς λή-
ψεως, ἦκεν εἰς ῥώμην. συνεργὸν δὲ ἔλαβε τὸν ὁμόφυλον αὐτῷ
πάντα τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν ὀπτῆρα μενον, ὑφ' οὗ διδαχ-
θεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἀναίρεσιν αὐτοῦ τε
καὶ ἀριστοβούλου, δι' οἶκτον σπλάγχνων αὐτοὺς ὁμοίων
ὑποβολῇ σωμάτων. ἔκτεινε γοῦν τοὺς ἐν κρήτῃ ἰουδαίους E
ἐξαπατήσας, καὶ λαμπρῶς ἐφοδιασθεὶς, διέπλευσεν εἰς
μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολλῷ πλέον δι' ὑποβολὴν
ἀξιοπιστίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς ῥώμην αὐ-
τῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δὲ εἰς δικαιαρχίαν, δῶ-
ρά τε παμπληθῆ παρὰ τῆς ἐκεῖ ἰουδαίων λαμβάνει, καὶ
καθάπερ βασιλεὺς ὑπὸ τῶν παρόντων προπέμπεται
φίλων. προελήλυθει δὲ εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ μορ- F
φῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ σαφῶς
ὀπτασαμένους, διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τόγε μὴν ἰουδαϊκὸν ἐν
ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τὴν θέαν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος ἄ-
πλετον ὅσον τοὺς γενομένους, δι' ὧν κομίζοιτο. ἐς δὴ
προῆλθον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μῆλιοι, ὥστε
φορεῖόν τε αὐτὸν κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασιλικὴν ἰ-
δίοις ὄμμασιν ἀναλώμασι. καῖσαρ δὲ γνώσκων ἀκρι-
βῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατηγόρητο γὰρ ὑφ'
ἡρῴδου παρ' αὐτοῦ, σωτῆρα μὲν καὶ πρὶν ἰδεῖν τὸν ἄνθρω-
πον τὸν ὁμοιότητος ἀπάτην. δίδους δέ τι καὶ πίστεως τῇ
ἱλαρωτέρᾳ ἐλπίσι, κέλαδόν τινα πέμπει τῶν σαφῶς G
ὀπτασαμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγαγεῖν αὐτῷ τὸ
νεανίσκον. ὁ δὲ ὡς εἶδεν, ἐτεκμήρατο μὲν ταχὺ καὶ τὰς
διαφορὰς τοῦ προσώπου. τὸ δὲ ὅλον σῶμα σκληρότε-
ρόν τε καὶ δυσφανὲς καταμαθὼν, εὐθὺς πᾶν τὸ σύν-
ταγμα. πάνυ δὲ αὐτὸν παρώξυνεν ἡ τόλμα τῆς ὑπ' αὐτοῦ
λεγομένων. τοῖς δὲ πιθανομένοις τοῦ ἀριστοβούλου,
σώζεσθαι μὲν κἀκεῖνον ἔλεγεν, ἀπολελεῖφθαι δὲ δύ-

Philippo deſtinatæ ſunt: quæ talentorum centum reditus miniſtrabant. Archelai verò ethnarchia Idumæam, omnémque Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates quibus imperaret ei traditæ ſunt, Sratonis pyrgus, & Sebaſte, & Ioppe, & Hieroſolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulſas, Syriæ Cæſaradiecit: Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ teſtamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phaſaelis idem Cæſar conſtituit: regiámque apud Aſcalonem largitus eſt: ex quibus omnibus talentorum ſexaginta reditus colligebantur. Domum verò eius ethnarchiæ ſubdidit Archelai. Quum autem cæteris quoque Herodis propinquis teſtamento relicta ſoluiſſet, duas eius filias virgines extrinſecus quingentis millibus pecuniæ donauit: eáſque nuptum Pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autem Herodis patrimonio, etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis diſtribuit: exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus viliſſimis propter honorem defuncti.

Cap. X. De ſubditicio, talsóque Alexandro, eóque deprehenſo. Ant. lib. 17. cap. 18.

INterea quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum ſe formæ ſimilitudine quem Herodes necauerat, Alexandrum eſſe mentitus, fallendi ipſe Romam venit. Huius autem facinoris habebat ſocium quendam gentilem ſuum, omnes regni actus optimè ſcientem: a quo inſtructus affirmabat eorum ſe miſericordia, qui ſui atque Ariſtobuli occidendi cauſa miſſi fuerant, ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, M. lúmque inde tranimiſſus, ibíque ampliore quæſtu cumulatus, etiam hoſpites ſuos magna veriſimilitudine Romam ſecum nauigare pellexerat. poſtremò delatus Dicæarchiam, multíque munetibus ab Iudæis eius loci donatus, quaſi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo, vt qui Alexandrum illum viderant, planéque nouerant, hunc eum eſſe iurarent. Igitur omnes etiam Romæ Iudæi, viſendi eius ſtudio circumfuſi properabant: & infinita multitudo per vicorũ anguſtias, quocunque ferebatur, conueniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, vt illum ſella portarent, ac regale obſequium propriis ei ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar Alexandri vultum optimè ſciens (accuſatus enim apud eum fuerat ab Herode) etſi prius quàm videret hominem, fallaciam ſimilitudinis aduerterat, hilariori tamen animi ſpei nonnihil indulgendum putauit, & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognoſceret, miſit, vt ad ſe adoleſcentem deduceret. Qui illo conſpecto, ſtatim perſonæ differentiam coniectura deprehendit. Maximè verò, vbi corporis eius duritiam, & ſeruilem formam conſiderauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus eſt dictorum eius audacia: de Ariſtobulo enim percontantibus, ſaluum quidem illum eſſe commemorabat: conſulto verò

non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias : minus enim se circumueniri posse disiunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit à Cæsare præmium fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat : qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitatibus eum singulis abstulisse docuit, quanta viuus Alexander nõ accepisset. Risit his Cæsar:& falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit,suasorem verò eius interfici iussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse iudicauit.

CAP. XI. De Archelai exilio. *Ant.lib.17. cap.19.*

ETHnarchia verò sutcepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solùm Iudæis, sed etiam Samariensibus crudeliter abusus est. Nonóque principatus sui anno legatis contra se ab vtrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ ciuitatem: patrimonium verò eius fisco Cæsaris adiudicatur : quem quidem prius quàm euocaretur ad Cæsarem, huiusce modi somnium vidisse commemorant : Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat : accitos deinde vates, Chaldæorúmque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio,consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouésque rerum mutationes: eo quòd agros arando verterent ac mutarent. Idcóque regnaturum quidem illum esse tot annos,quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum.Hisque auditis, Archelaus quinque diebus pòst ad causam dicendam est euocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre : quam cùm Alexander prius habuisset vxorem, fratet huius de quo loquimur, Herodis filius regis,à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iubæ regi Libyæ nuptam, cóque defuncto domum reuersam, domíque apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus vbi conspexit ad hoc amoris accensus est, vt eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere:Satis fuerat tibi Libycum matrimonium : sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris auidissima viri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, téque licèt inuitam recuperabo. Atque hoc exposito somnio, vix biduum superuixit.

CAP. XII. De Simone Galilæo, de tribus sectis apud Iudæos *Ant. lib.18. cap.1.& 2.*

IGitur Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur : quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominósque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiæ. Horum vnum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

τησδε ἐν κύκλῳ τὰς ὀπώρας φυλασσόμενον. ἦν τοῦτο δὲ ὄνειρος διεζευγμένους. ὑπολαβόμενος ὁ αὐτὸς κατ' ἰδίαν, μισθὸν ἔφη αὐτῷ καίσαρος ἔχειν τὸ ζῆν, εἰ μηνύσαι τὸν ἀπατεῶνα ἐθέλοι τὸν πλάσαντα τὴν καῦτα. καὶ κεῖνος αὐτὸν δηλώσειν εἰπών, ἔπεισε πρὸς καίσαρα, καὶ τὸν ἰουδαῖον ἐνδείκνυσθαι, καταχρησάμενον αὐτῷ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐργασίαν. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας ὁ καῖσαρ ὅτι τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον δι' ὀλίγων στόμασιν ἐγκατέταξε τοῖς ἐρέταις, τὸν ἀπατεῶνα δέ, ἐκέλευσεν ἀναιρεθῆναι. μηλίοις δ', ἤρκεσεν ὀλίγου τὸ ἀνάλωμα τὰ ἀπολόμενα. Κεφ.ια.

ΠΑρελαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, καὶ οὐ μετὰ πολὺ τὴν πάλαι διαφορὰν, οὐ μόνον ἰουδαίοις, ἀλλὰ καὶ σαμαρεῦσι χρησάμενος ὠμῶς, πρεσβευσαμένων ἑκατέρων καθ' αὐτοῦ πρὸς καίσαρα, ἐτῷ δὲ ἀρχῆς συνάτῳ φυγαδεύεται εἰς βίεννα πόλιν τῆς γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τοῖς καίσαρος θησαυροῖς ἐκατατάσεται. πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ὑπὸ τοῦ καίσαρος, ὄναρ ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἔδοξεν ὁρᾶν σάκχι σιτέα, πλήρη καὶ μεγάλης, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μεταπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τὸν χαλδαίων πύνακα, ἐπιπυθάνετο τί σημαίνοι δοκεῖν, ἄλλων δ' ἄλλως ἐξηγουμένων, σίμων τις ἐσσαῖος τὸ γνῶναι ἔφη. τὰς μὲν σάκχις, σιταυτὰς νομίζειν, τοὺς δὲ βῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, ἐξ ὧν τὸν τε χώραν ἀναστρέφειν ἀλλάσσειν. ὥστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τὰς σακχῶν ἀριθμὸν, ἐτῶν ποικίλας δὲ πραγμάτων μεταβολαῖς χρώμενον τελευτήσειν. ταῦτα ἀκούσας ἀρχέλαος, μεθ' πέντε ἡμέρας, δίκην μετεκλήθη. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμενος καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἥπερ ἦν θυγατὴρ μὲν ἀρχελάου τοῦ καππαδόκων βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γεγονυῖα τὸ πρῶτον, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, πρὸς ὃν διέξιμεν, υἱὸς δ' ἡρῴδου τοῦ βασιλέως. ὑφ' ὃν καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προδεδηλώκαμεν. μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον, σωφρόνησεν ἰόβα τοῦ βασιλεύοντος λιβύης, ὃν τελευτήσαντος ἐπανελθοῦσαν αὐτὴν καὶ χηρεύουσαν πρός τε παῖδι θεασάμενος ὁ ἐθναρχης ἀρχέλαος, ὅπη τάχιστον ἔρωτος ἦλθεν, ὥστε πρᾶγμα τοιοῦτον ἔχουσαν αὐτοῦ μυριάμμην ἀποπεμψάμενος ἐκείνην ἀγαγέσθαι. πραγνωμένων δ' οὕτω εἰς ἰουδαίαν, μετ' ὀλίγον τοῦ ἀφίξεως χρόνον, ἔδοξεν ὄψις αὐτὰ τὴν ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. σπέρχει μὲν ὁ γαμος, σὺ δὲ ἐπαρκεσθεῖσα τούτῳ, πάλιν ὅπη τὴν ἐμὴν ἐστίαν αἰσχύνῃς ἕξεις ἄνδρα, καὶ ταῦτα τὸν ἀδελφὸν ὦ θλιμμένη τὸν ἐμὸν ἠρημωμένον. πάλιν δὲ προσιόμενα τὸν ὕβριν, ἀπολήψομαί σε καὶ μὴ θέλουσαν. τοῦτο δὴ γενομένων τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἐβίω. τὸν δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν προσγραφείσης δευτέρας τῆς ἱππικῆς ἀπὸ ῥωμαίοις τάξεως κοπωνίου πέμπει, μέχρι τοῦ κτίσαι λαβὼν παρὰ τοῦ καίσαρος ἐξουσίαν. Κεφ.ιβ.

ΕΠὶ τούτου τὴν αὐτὴν γαλιλαίας ἰούδας ὁρμὴν εἰς ἀπόστασιν ἐνῆγε τοὺς ἐπιχωρίους, καλῶν, εἰ φόρους τε ῥωμαίοις τελεῖν ὑπομένουσι, καὶ μετὰ θεὸν οἵουσι θνητοὺς δεσπότας. ἦν δὲ οὗτος, σοφιστὴς ἰδίας αἱρέσεως, καὶ νέος τοῖς ἄλλοις προσοικώς. ἴδια γὰρ ἀπὸ ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται, καὶ τὰ μὲν, αἱρεσιασταὶ φαρισαῖοι, τὰ δὲ σαδδουκαῖοι.

δικαῖοι. τρίτον ἢ ὃ δὴ καὶ δοκεῖ σεμνότητα ἀσκεῖν, ἐασηνοὶ καλοῦν), Ἰουδαῖοι μὲν γένος ὄντες, φιλάλληλοι ἢ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. ὕστοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν διαφέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν, ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. καὶ γάμου μὲν ὑποφρονοῦσι παρ' αὐτοῖς, τοὺς δὲ ἀλλοτρίους παῖδας ἀναλαμβάνοντες ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συνηθεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν οἰκειοῦσι. τὸ μὲν γάμον, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν, ἀναιροῦντες. ταῖς δὲ τῶν γυναικῶν ἀσελγείας φυλακὰς ὁμόφρονες, καὶ μηδεμίαν τηρεῖν πίστιν πεπεισμένοι τὸ πρὸς ἕνα πίσιν, καταφρονητὰς ὄντας πλούτου, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, οὐδὲ εἷς ἂν εὕροις κτήσει τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμος γὰρ τοῖς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιοῦσι δηλοῦν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μηδὲ ὑπερέχειν πλούτου. τῷ δὲ ἑκάστῳ κτημάτων ἀναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν εἶναι. κηλῖδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλείψῃ τις ἄκων, σπεύδεται τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, οὐ καλῶς τίθενται, λιτὴν εἰμονὴν τῶν ἀσκητῶν. χειροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν κοινῶν διαμελεταί, καὶ ἀδιάφθοροι πρὸς ἁπάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς πόλις, ἀλλ' ἐν ἑκάστῃ μετοικοῦσι πολλοί, καὶ τοῖς ἑτεροδοξοῦσιν ἥκιστα αἱρέσεως, ἀναπεπταται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἴδια, καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνήθεις ἀτοις. διὸ δὲ ποιοῦνται τὰς ἀποδημίας, οὐδὲν μεθ' ὅλως ἑτοιμαζόμενοι. ἅπερ ἂν οἷς λῃσταὶ, ἔνοπλοι. κατὰ πόλιν δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει τῶν ἑταίρων ἐξαίρετός, τῶν ξένων ἐπιμελούμενος. ἐσθῆτα, καὶ τὰ ὑποδήματα. κατασοβεῖ δὲ ἕκαστος τὸ σῶμα, ὅμοιον τοῖς μὴ φόβῃ παιδαγωγουμένοις παισίν. ὕτε δὲ ἐσθῆτας, ὕτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν, ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν δὲ ἀλλήλοις ὕτε ἀγοράζουσιν, ὕτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδοὺς ἕκαστος τὸ παρ' αὐτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομίζεται, καὶ χωρεῖς ἐστὶ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκώλυτος ἢ μεταλῆψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι. θεὸς γὰρ μὲν τὸ θεῖον ἰδίως σέβεις. πρὶν γὰρ ἀναφανῆναι τὸν ἥλιον, οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν εὐχὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀναπέμπουσι. μετὰ ταῦτα θεὸς ἂν ἕκαστοι τέχνας ἴασιν, ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν ἀφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι σπουδαίως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον. ζωσάμενοί τε σπαδίκοις λινοῖς, ὅτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχρῆς ὕδασι. καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἁγνείαν, εἰς ἴδιον οἴκημα συνίασιν, ἐνθα μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπίτρεπται παρελθεῖν. αὐτοὶ τε καθαροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, ἀφικνοῦνται τὸ δειπνητήριον, καὶ καθίσαντες μετ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοπώλης, ἐν τάξει ἑκάστῳ ἄρτους. ὁ δὲ μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἐξ ἑνὸς ἐδίσματος ἑκάστῳ παρατίθησι. θεοκατάρχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, καὶ γεύεταί τινα πρὶν ἢ δεῖπνον ἀρχόμενος. ἐστοπώλης πάλιν, ἀρχόμενοί τε, καὶ παυόμενοι, εὐφημοῦσι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν ἐσ βοσῆς.

ducæi. tertium verò quod etiam probabilius habetur, Eſſeni colunt, gente quidem Iudæi, verùm inter ſe mutuo amore coniunctiſſimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quaſi maleficia vitarent: continentiam verò ſeruare, neque cupiditati ſuccumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem faſtidiunt, alienos verò filios, dum adhuc molles ſunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, ſuis moribus diligenter inſtituunt: non quia coniugia vel humani generis ſucceſſionem cenſeant perimendam: ſed quia cauendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum vni viro fidem ſeruare credentes. Quin & diuitiarum contemptores ſunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neque inuenias alteri alterum opulentia præſtare: legémque ſibi dixerunt, vt qui diſciplinam ſuam ſectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel diuitiarum dignitas appareret: ſed permixtis facultatibus, velut inter fratres, vnum eſſet omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & ſi quis vel inuitus vnctus fuerit, munditiis corpus abſtergent: quoniam ſqualorem decorem putant, dummodo ſemper in veſte ſint candida. Deſignatos autem communium rerum procuratores habent, & ad vſus omnium ſingulos indiuiſos. Non eſt autem illis vna ciuitas certa, ſed in ſingulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus ſectæ ſuæ profeſſoribus, quicquid habeant promptum exhibent quaſi proprium. Denique tanquam conſuetiſſimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antè viderunt. Hinc eſt quòd cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neque præterea quicquam ferant. In ſingulis autem ciuitatibus, ex eodem collegio ſpecialis curator hoſpitum conſtituitur: qui eorum veſtimenta cæteráque vſui neceſſaria tueatur. Amictus autem cultúſque corporis omnibus pueris, in metu & ſub cura magiſtri agentibus par eſt. Nec verò veſtitum ſiue calceos mutant, niſi aut omnino cõſciſſis prioribus, aut longi temporis vſu conſumptis. Nihil autẽ inter ſe mercantur aut vendunt: ſed egenti quiſque quod habet præbens, refert ab eo quod ipſe non habet: quamuis etiam ſine permutatione cunctis libera ſit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus ſit. Præcipuè circa Deum religioſi ſunt. Nam que ante ſolis ortum nihil profani loquuntur, ſed ei patria quædam voto celebrant, quaſi vt oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt ſinguli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horã quintam ſtudioſè fuerint operati, rurſus in vnũ congregantur: lineíſque præcincti velaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atque hac luſtratione facta in eadem ſecreta coeunt, quò neminem alterius ſectæ hominem ſpirare conceſſum eſt, ipſíque purificati, velut in ſanctum quoddam templum in cœnaculum veniunt: quibus ibi cum ſilentio reſidentibus, piſtor quidem panes ordine vnum autem vaſculũ ex vno pulmento ſingulis cocus apponit. Deinde voce cibum ſacerdos anteuenit: neque guſtare quẽquam fas eſt, niſi priùs Deo celebretur oratio. Poſt finem quoque prandij vota repetunt. Nam & cùm incipiunt, & cùm deſinunt, quaſi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti sacris illis depositis vestimentis, A in opere vique ad vesperam versantur. Similitérque inde reuersi cœnant, considentibus etiam hospitibus, si quos fortè interuenisse repererint. Neque verò clamor vnquam tectum illud, neque tumultus inquietat: cùm etiam loquendi ordine aliis alij cedant: corúmque silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quódque apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuando & miserendo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cùm opus est, suo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sanè cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationē cohibent, fidem tuentur, paci obsecundant: & omne quod dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum C autem iusiurandum quasi periurio deterius vitant. Iam enim mendacij condemnatum arbitrantur, cui sine Deo non creditur. Summum autem studium veterum scriptis adhibent: ea maximè inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morbum remedia, stirpes medicæ, quámque vim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ verò suæ studiosis non statim cum eis vna collectio. sed per annum integrum extrinsecus cōmoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoque, & quod prædictum est perizoma, & albam vestem tradentes. Cùm verò processu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neque tamen in conuictū assumitur. Post ptensionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores eius probantur. E Cúmque dignus apparuerit, tunc demum in consortium assumitur. Prius verò quàm incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primùm quidem colere Deum, deinceps quoque erga homines seruare institiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neque ex præcepto obesse: quin imò iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maximè verò principibus. Neque enim absque voluntate Dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si verò ipse cæteris præsit, nūquam se abusurum viribus potestatis ad contumeliam subiectorum, sed neque veste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, veritatem sẽper diligere, & habere propositum cōuincere mentientes. Manus verò à furto, & animam puram seruare ab iniustis compendiis: & neq; aliquid de mysteriis consectaneos celare, neq; pro- G fanis eorum quippiam publicare, etiam si intẽtata quispiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil se de dogmatibus aliud quàm ipsi susceperint, tradere. Fugere autẽ latrocinia, & conseruatum ire simul & dogmatis sui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos verò in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miserabili plerunque morte consumitur.

ἔπφτα ὡς ἱερὰς καταθέμθοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχει δείλης ἔπονθ. δειπνῆσι δ' ὑποδεχθέντες ὁμοίως συγκαθεζομθόων τῶν ξένων, οἱ τύχοιεν αὐτοῖς παόντες. οὐδὲ κραυγή ποτε τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος μολύνει. τὰς δ' λαλιὰς ἐν τάξει ὧδ' χωρεῖσθαι ἀλλήλοις, κὴ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ σῖγὴ ἐνδον σιωπὴ καταφαίνεται. τῆτο δ' αἴτιον, ἡ ἀδιάκοπος πῶσις, κὴ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς ἔδεσι κὴ ποτὸν, μέχει κόρου. τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἐν ἔξιν ὅτι μὴ τῶν ὑπομεμενηκότων ἐνεργοῦσι. δύο δ' ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐλεημοσύνη κὴ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέωνται, κὴ κατ' αὐτοὺς ἀφίεται, κὴ τροφὰς ἀποδομένοις ὀρέγειν. τοῖς δ' εἰς τοὺς συγγενεῖς μεταδόσεις, ἐν ἔξεσι ποιεῖσθαι δίκα τῶν ἐπιτρόπων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως φύλακες, εἰρήνης ὑφουργοί. κὴ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ' ὀμνύειν αὐτοῖς φεύγεται, χεῖρόν τι τῆς ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γὰρ ἤδη κατεγνῶσθαι φασὶ τὸν ἀπιστούμενον, δίχα θεοῦ. αὐσταλέζουσι δ' ἐπιτόπως περὶ τὰ τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς κὴ σώματος, ἐκλέγοντες. ἔνθεν αὐτοῖς πρὸς θεραπείαν παθῶν, ῥίζαι τε ἀλεξητήριοι, κὴ λίθων ἰδιότητες ἀρδυνῶνται. τοῖς δ' ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, ἐν δίδυς ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένοντι τὴν αὐτὴν ἐπιτίθενται διαιταν, ἀξινάριόν τε, κὴ τὸ περιρρυπὸν φόρημα, κὴ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δ' τούτῳ τῷ χρόνῳ πεῖραν ἐγκρατείας δῷ, πρόσεισι μᾶλλον ἐγγυον τῇ διαίτῃ, κὴ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. οὐδ' λαμβάνεται δ' εἰς τὰς συνδιαίτους ὑδρίας. μετὰ γὰρ τὴν τῆς χαρτερείας δοκιμάζεται. κὴ φανεὶς ἄξιος, ἔτως εἰς τὸν ὅμιλον ἐγκρίνεται. πρὶν δ' τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκοις αὐτοῖς ὀμνυσι φρικώδεσι, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, κὴ μήτε κατὰ γνώμην βλάψειν τινα, μήτε ἐξ ἐπιτάγματος. μισήσειν δ' ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, κὴ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πιστὸν ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δ' τοῖς κρατοῦσιν. ἐὰν γὰρ δίκα θεοῦ δῷ γένεσθαί τινι τὸ ἄρχειν. κὰν αὐτὸς ἀρχῆ, μηδὲ πώποτε ἐξυβρίζειν εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τῳ πλείονι κόσμῳ τοῦ ὑποτεταγμένου ὑπερλαμπρύνεσθαι. τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν ἀεὶ, κὴ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. σωφρονεῖν χεῖρας κλοπῆς, κὴ ψυχὴν αἰσχροῦ κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. κὴ μήτε κρύψειν τι τοὺς αἱρετιστὰς, μήτε ἑτέροις αὐτῶν τι μυήσειν, κὰν μέχει θανάτου τις βιάζηται. θεοῦ τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν παραδώσειν τὰ δόγματα ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαί τ' λῃστείας, & συντηρήσειν ὁμοίως τά τε τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, & τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἑαυτοῖς ἀσφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοχρέοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τῆς τάγματος. ὁ δ' ἐκπεσθεὶς, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ ἀναφθείρεται.

Τοῖς δ'

τοῖς γὰρ ὅρκοις καὶ τοῖς ἔθεσιν ἐνδεδεμένος, οὐδὲ τῆς τροφῆς
τοῖς ἄλλοις τεθῆναι δύναται μεταλαμβάνειν. ποηφαγῶν γὰρ καὶ λιμῷ τὸ σῶμα τηκόμενος, διαφθείρεται. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις αἰσθήσεσιν ἀπέλαβον, ἱκανὴν δίκην τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὸ μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. ὡσαύτως δὲ τὰς κρίσεις, ἀκριβέστατοι καὶ δίκαιοι. καὶ δικάζουσι μὲν ἐν ἐλάττοσι τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ γὰρ ὁρισθὲν ὑπ' αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας γὰρ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεται θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πλείοσιν, ἐν καλῷ τίθενται. δίκα γοῦν συγκαθιζομένων οὐ μὰ λαλήσειέ τις ἀκόντων τῷ συνέδρῳ, μὴ τὸ πῦσαι γε εἰς μέσους, ἢ τὸ δίξιον μέρος φυλάσσοντας, μὴ τῇ ἑβδόμῃσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα Ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς πρὸ ἡμέρας μιᾶς παρασκευάζουσιν, ὡς μὴ δι' πῦρ ἀνάψαι σκεῖνη τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦός τι μετακινῆσαι θαρροῦσιν, οὐδὲ ἀποπατεῖν. ταῖς δ' ἄλλαις ἡμέραις βόθρον ὀρύσαντες βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι. ζώστον γάρ ἐστι τὸ διδόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀξυνίδιον τοῖς νεουσὶ τότε, καὶ περικαλύψαντες θοιμάτιον ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζειν τοῦ θεοῦ, θακοῦσιν εἰς αὐτὸν, ἔπειτα τὴν αὐορυχθεῖσαν γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους ἐκλεγόμενοι. καὶ περ δὴ φυσικῆς ὕσης τῆς τοῦ σωματικῶν λυμάτων ἐκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὴν, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διήρηνται δὲ κατὰ χρόνον τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλαττοῦνται, ὡς τὰ εἰ φύσει αὐτῶν ἐκείνους ἀπολέσθαι, καθάπερ ἀλλοφύλων συμφερέντας. καὶ μακρόβιοι μὲν ὡς ἐπὶ τοὺς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν γίνονται ἔτη, διὰ τὴν ἁπλότητα τῆς διαίτης, ἐμοὶ γε δοκεῖν, καὶ τὴν εὐταξίαν. καταφρονηταὶ δὲ τοῦ δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τοῖς φρονήμασι, τὸν δὲ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας προσίοι, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δ' αὐτοῦ ἐν ἅπασι τὰς ψυχὰς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος. ἐν ᾧ στρεβλούμενοι, καὶ λυμαινόμενοι, καμόμενοί τε, καὶ κλώμενοι, καὶ διὰ πάντων ὁδὸν ἰόντες τοῦ βασανιστηρίου ὀργάνου, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τοῦ ἀσυνήθους, οὐδὲ ἕτερόν τι ὑπομεῖναι παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεῦσαι ποτὲ τοὺς αἰκιζομένους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ κατειρωνευόμενοι τοὺς τὰς βασάνους προσφερόντων, εὔθυμοι τὰς ψυχὰς ἀφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. καὶ γὰρ ἐρρώσατο παρ' αὐτοῖς οὕτω καὶ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν, καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φορτίσας αἰθέρος, ὥσπερ εἱρκταῖς τοῖς σώμασιν ἕνεκα πνεῦ φυσικῆ καταπωμένας. ἐπειδὰν δὲ ἀπολύσῃ τοῦ καλοῦ σάρκα δεσμοῦ, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπολλαγμένας, τότε χαίρειν καὶ πετάσεως φέρεσθαι. καὶ τοῖς μὲ

Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas verò pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerúmque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ vsque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In iudiciis verò sunt diligentissimi atque iustissimi. Disceptant autem non minus quàm centum in vnum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita vt si quis eum blasphemauerit, morte damnetur. Senibus verò obedire & plurium quorunque decreto, probabile arbitrantur officium. Cùm simul denique sederint decem, nullus vnus quicquam loquitur inuitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque deuitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Iudæis diligentiùs cauent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imò nec aluum purgant. Aliis autem diebus fodientes foueam vno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori diuino iniuriam faciant, in eadem fouea ab onere ventris leuantur, ac deinceps tetram quàm effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cùm naturalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, vt quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundùm susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantúmque hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, vt si aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quàm longissimè, ita vt plurimi eorum vsque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem victus, vt equidem puto, & institutionem benè in omnibus ordinatã. Sunt etiam contemptores aduersorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilij. Mortem verò, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, vt videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, vel ciborum quippiam quod non solent ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in mediis quinimò cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent denuò recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiámque eorum non esse perpetuam: animas autem immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cùm verò fuerint à carnalibus releuatæ vinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita ilico lætati eas, sublimésque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententias, pronuntiant vltra Oceanum degere, vbi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neque niuibus, neque æſtibus aggrauetur: ſed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam intelligentiam Græci quoque fortibus ſuis, quos Heroas & ſemideos vocauerunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem vtique virtutis, dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in huius vitæ conſeruatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: quoniam etſi in huius vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de diuinitate animæ philoſophantur, planè illecebram ineuitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtauerint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſactis videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarúmque dictis à primis ætatibus adhærentes: rarò autem accidit vt prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legéſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans verò opinione de coniugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtineant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conueniunt, vt per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: vt oſtendant, quòd nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lauantibus autem fœminis, ita vt viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores huius collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, vt fato & Deo vniuerſa deputent: & quidem vel agere quæ iuſta ſunt, vel uegligere, ſecundùm maiorem partem eſſe in hominibus profitentur: adiuuare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum verò interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porrò, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionémque conſtituunt. Aiunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

A ἀγαθᾶς, ὁμοδοξοῦντες πᾶσιν ἑλλήνων, ὑπερφέρειν τὴν ὑπὲρ ὠκεανὸν διαγωγὴν ὑποκεῖσθαι, & χώρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὑπ' ὠκεανοῦ πρὸς ἀεὶ ζέφυρος, ἠπίως πνέων ἀναψύχει. τὰς δὲ φαύλας, ζοφώδη, καὶ χειμῶσι ἀφορίζονται μυχὸν, γέμοντα τιμωρίαις ἀδιαλείπτοις. δοκοῦσί δέ μοι κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας & ἡμιθέους καλοῦσι, τὰς μακάρων νήσους ἀπενεμηκέναι. ταῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, ἔνθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τάνταλον, & ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς φρονεῖν ἀρετῆς, καὶ κακίας ἀποτρέπειν. τοὺς τε μὲν ἀγαθοὺς γίνεσθαι κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπὶς τιμῆς καὶ μετὰ τὸν τελευτὸν. τῆς τε κακοὺς ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δίκη, φροντίσιν, εἰ καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὸν θάνατον ἀθάνατον τιμωρίαν ὑφίξειν. τάδε μὲν οὖν ἐστιοῖ περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἄφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθίεντες. εἰσὶ δ' οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ὑπισχνοῦνται, βίβλοις ἱεραῖς, & ἁγνείαις ἀγνείαις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαθοτελεῖ μύθοις. σπανίως δ' εἴποτε καὶ τὰς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἐστιοῖ τάγμα, ὃ διαφέρει μὲν καὶ ἔθη καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ὁμοφρονοῦν, διεστὼς δὲ τῇ κατὰ γάμον δόξῃ. μέγιστον γὰρ ἀποκόπτειν οἴονται τὸ βίου μέρος τὴν ἀγαθοχίαν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ εἰ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος ἀνθρώπων. δοκιμάζοντες μὲν τοι τριετίᾳ τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρεῖς καθαρθῶσιν εἰς πεῖραν τῆς δυνάσθαι τίκτειν, ἔτους ἄγοντες. ταῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐκ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ διὰ ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμεῖν. λουτροῖς δὲ ταῖς γυναιξὶν ἀμπεχομένας ἐνδύμασιν, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν φορίσμασι. τοιαῦτα μὲν ἔθη τῆδε τῆς τάγματος. δύο δὲ τῆς προτέρας, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκιμοῦντες μετὰ ἀκριβείας ἐξηγεῖσθαι τὰ νόμιμα, & τὸν πρώτον ἀπάγοντες ἅπαντα, εἱμαρμένῃ τε καὶ θεῷ προστάττουσι πάντα. & τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸ πλεῖον ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον, καὶ τὴν εἱμαρμένην. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τὴν τῶν ἀγαθῶν μόνην. τὴν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἐκτὸς τοῦ δρᾶν τι κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώποις εἶναι τὴν αἵρεσιν, τὸν καλὸν καὶ τὸ κακὸν προκεῖσθαι. καὶ τὸ μὲν γνήσιον ἑκάστῳ τούτων ἑκατέρου προσπίπτειν. ψυχῆς τε τὴν ἀθανασίαν, & τὰς καθ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμᾶς, ἀναιροῦσι. & φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὁμόνοιαν ἀσπαζόμενοι. σαδδουκαῖοι, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτεροι,

bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundùm voluntatem propriam, alterutrum vnicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qui ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi verò & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

ἀπὸ δημιξίας πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπλωεῖς ὡς πρὸς ἀλλοφύλους. τοιαῦτα μὲν περὶ τῶν Ἰουδαίοις φιλοσοφουμένων εἶχον εἰπεῖν.

& conuersatio eorum circa exteros inhumana. Hæc sunt quæ de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

Κεφάλαιον ιγ'.

Τῆς Ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρχίαν, οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς Ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σαλώμη δὲ τελευτῶσα, Ἰουλίᾳ τῇ Σεβαστοῦ γυναικὶ τήν τε αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰάμνιαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι φοίνικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πρεσβύτερον τὸν Ἰουλίας υἱὸν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τὴν αὐγούστου τελευτὴν, ἀφηγησαμένου τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ καὶ πεντήκοντα. πρὸς δὲ μησὶν ἓξ καὶ ἡμέραις δυοῖν, διαμείναντες ἐν τῇ τετραρχίας, ὅτε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος, ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν κτίζει καισάρειαν, καὶ τὴν κάτω γαυλανιτικὴν, Ἰουλιάδα. Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ, Τιβεριάδα. ἐν δὲ τῇ Περαίᾳ, Φερώνυμον Ἰουλίας.

CAP. VIII. De Pilati regimine. *Ant. lib. 18. c. p. 5.*

ARchelai ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas regebant. Salome enim moriens Iuliæ Augusti coniugi toparchiam quam rexerat, & Iamniam, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Iuliæ filium Romano imperio, post mortem scilicet Augusti, qui præfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis suis Herodes ac Philippus: his quidem iuxta fontes ipsos, è quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuitatem, quam Cæsaream vocitauit: aliámque in inferiore Gaulanitide, quam Iuliadem nominauit. Herodes verò in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem cognominem Iuliæ.

Κεφάλαιον ιδ'.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς Ἰουδαίαν ὕστερος ὑπὸ Τιβερίου Πιλάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένας εἰς Ἱεροσόλυμα παρεισκομίζει τὰς καίσαρος εἰκόνας, σημαίας καλοῦσι. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην τὰ Ἱεροσόλυμα ἤγειρεν Ἰουδαίων. οἵτε γὰρ ἐγγὺς πρὸς τὸ ὄφιν ἐξεπλάγησαν, ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἀξιοῦσιν ἐν τῇ πόλει δίκαιον τίθεσθαι. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐν τῇ πόλιν ἀθροισθέντων ἐν τῷ χώρας λαὸς συνέρρυσεν. ἱκέτευσαν τὸν Πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἐκτόπου ἐξενεγκεῖν Ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. Πιλάτου δὲ ἀρνουμένου τὴν ἱκεσίαν, ἡμέρας πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δὲ ἑξῆς ὁ Πιλάτος καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσκαλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς ἀποκρινεῖσθαι δῆθεν αὐτοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐν συντάγματος κυκλώσασθαι τοὺς Ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. θέσις ἅπασι δὲ ἐφειστήκει φάλαγγος, οἱ Ἰουδαῖοι μὲν ἀχαρεῖς ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τοῦ ὄψεως. Πιλάτος δὲ κατακόψειν εἶπεν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καίσαρος εἰκόνας, γυμνοῦν τὰ ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐκέλευεν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι καθάπερ ἐν συνθήματος ἀθρόοι καταπεσόντες, καὶ τοὺς αὐχένας ὑποκλίναντες, ἑτοίμους εἶχον εἰς αἵρεσιν σφαγῆς ἢ τὸν νόμον παραβῆναι. ἐκπλαγεὶς δὲ ὁ Πιλάτος τὸ τοῦ δεισιδαιμονίας ἄκρατον, ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας Ἱεροσολύμων καλοῦσι. μετὰ δὲ ταῦτα, ταραχὴν ἑτέραν ἐπῆγε, τὸ ἱερὸν θησαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶς, εἰς κατασκευὴν ὑδάτων ἐξαναλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τριακοσίων σταδίων. πρὸς τοῦτο τὸ πλῆθος ἀγανάκτησις ἦν, καὶ τοῦ Πιλάτου παρόντος εἰς Ἱεροσόλυμα, θέσις ἅπασι τὸ βῆμα καταβάν. ὁ δὲ, προῄδει γὰρ αὐτῷ τὴν ταραχὴν, καὶ τοὺς πλήθοντας στρατιώτας ἐν ὅπλοις ἐσθῆσιν ἰδιωτικαῖς κεκαλυμμένους ἐγκατέμιξας καὶ ξίφει μὴ χρήσασθαι κωλύσας, ξύλοις δὲ παίειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελευσάμενος, συνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

Iudæi quidem quasi vno consilio omnes subitò corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes vniuersos se interfici magis velle quàm legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus, confestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde verò conturbationem alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum iussit expendere, erat autem inducenda aqua ab stadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita vt etiam Pilati qui Hierosolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præuiderat tumultum eorum: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorum vestibus induti: præcepitque vt gladiis quidem non vterentur, fustibus autem acclamantes ferirent. Sicque compositis rebus, dat ex tribunali signum, confestímque cædebantur Iudæi: quorum multi quidem plagis, multi verò se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt.

Ant. lib. 18. cap. 7.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens A multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Caiũ, cùm adhuc eſſet priuatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad vltimum extenſis manibus, apertè Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cùm quidam è familiaribus eius Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi iuſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, vſque ad mortem Tiberij, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti, ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſoluit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is deceſſerat) ei tradidit, regémque appellauit. Cùm veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per inuidiam ſuſcitauit. Irritabat autem eum maximè in ſpem regni Herodias vxor, exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quòd noluerat ad Cæſarem nauigare, careret poteſtate maiore. nam cùm Agrippam ex priuato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, venit ad Caium, à quo ob auaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adiecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam vxore, deceſſit.

Ant. lib. 15. cap. 14.

CAP. IX. *De ſuperbia Caij, & Petronio præfide.*

CAius verò Cæſar in tantum contumelioſè E ibuſus eſt fortuna, vt etiam & Deum ſe putaret, & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Iudæam: Petronium denique cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens vt in templo ſtatuas eius locaret: quas niſi ſuſciperent Iudæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam verò multitudinem captiuaret. Permouebat autem hoc profectò Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque è Syria auxiliaribus properabat in Iudæam ex Antiochia. Iudæorum verò quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui verò credebant, nihil de reſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Eſt autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: à Septentrionali quoque monte qui eſt altiſſimus, quem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem vrbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluuius, quem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens iuxta ſe

F

G

Ant. lib. 15. cap. 15.

ϑεὸς ὑ τὴν συμφορὰν τῶν ἀνηρημένων κατα πλη-
γὴν τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφάλαιον ιε'.

Κἂν τούτῳ κατήγορος ἡρώδου τοῦ τετραρχοῦντος ἀ-
γρίππας υἱὸς ἀριστοβούλου, ὃν ὁ πατὴρ ἡρώδης ἀπέ-
κτεινε, πρὸς τιβέριον. τοῦ ὑ μὴ προσδεξα-
μένου τὴν κατηγορίαν, μένων ἐπὶ ῥώμης, τοῖς τε ἄλλοις τῶν
γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν γερμανικοῦ παῖδα
γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἐστιῶν αὐτὸν, ὥσπερ ἄλ-
λα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ τελευταῖον ταῖς χερσὶν
αἰρετίνας φανερῶς, ἠύξατο θᾶττον αὐτὸν θεάσασθαι τῆς
ὅλων δεσπότην, ὅπερ θνητοῦ ὄντος ἀδύνατον. τοῦτο τις τῶν οἰκετῶν
αὐτοῦ ἀγγέλλει τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀγαναχτήσας, ὀργὴν τὴν
ἀγρίππαν, καὶ μετ' αἰτίας εἶχεν ὅτι μείωσιν ἐξ ὧν διω-
μωτείῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη
δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι, καὶ ἕξ ἡμέρας ὅτι μικρὸν ἔξ.

Κεφάλαιον ις'.

Ἀποδιχθεὶς ὑ γάϊος καῖσαρ, αὐτίκα τε τὸν δισμὸν
τὴν ἀγρίππαν, καὶ τὴν φιλίππου τετραρχίαν, προσ-
τίθησι γὰρ ὄβδη, καὶ διάδημα βασιλέα. παραγινόμενος ὑ εἰς
τὴν ἀρχὴν ἀγρίππας, φθόνῳ τὰς ἡρῴδου τοῦ τετραρχοῦ
διήγειρεν ὅπλα θυμίας. ἐνῆγε ὑ μάλιστα τοῦτον εἰς ἐλπίδα
βασιλείας, ἡρωδιὰς ἡ γυνὴ, κατανοήσασα τὴν ἀρχὴν,
καὶ φαυλίαν ὄντα τὸν μὴ ζηλοῦν πλεῖν ὅτι καίσαρα,
στρέφεσθαι μείζονος ἀρχῆς. ὅπου γὰρ ἀγρίππαν ἐξ ἰ-
διώτου βασιλέα ποιήσειν, ὅπου γε αὐ ἐκεῖνον ὄμματα-
σήσειν ἐκ τετράρχου. τούτοις αἰσθομένοις ἡρώδης, ἦκε
πρὸς γάϊον, ὑφ' ᾧ τὸν πλεονεξίας ὅπλα τὰ φυγῆς εἰς
ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀγρίππας,
ὧν καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε γάϊος. ὁ
ἡρώδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγόντος αὐτῷ καὶ τὸν γυ-
ναικὸς τελευτᾷ.

Κεφάλαιον ιζ'.

Γάϊος ὑ καῖσαρ ὅπλα θεσῦτον ἐξύβεσεν εἰς τὴν τύ-
χην, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι
καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε ὄγλων ἀνδρῶν ἀφεστομῶσαν
τὴν πατρίδα. ἐντεῦθεν ὑ τὴν ἀσέβειαν, καὶ ὅπλα ἰουδαίοις.
προσῆκον γὰρ μὴ στρατιᾶς ὅπλα ἱεροσολύμων ἐπεμψεν
ἐγκαθιδρύσοντα τὸν ναὸν τοῖς αἰδεμένοις αὐτὸ, προ-
σάξας εἰ μὴ δέξοιντο ἰουδαῖοι, τοῖς τε κωλύοντας ἀπο-
κτεῖναι, καὶ παῖδα τὸ λοιπὸν ἔθνος ἕξαιρεθήσεσθαι. θεὸς
ὑ ἄρα τὴν προσαγωγὴν ἔμελλε. καὶ πρόφασις μὲν
σωὶ τεῖναι στάσεσι καὶ πολλοῖς ἐκ τῆς συείας συμμά-
χοις, εἰς τὴν ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐκ τῆς ἀποικείας. ἰουδαίων
ὑ, οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι τῷ πολέμῳ φήμας, οἱ ὑ πιστεύ-
σαντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ ὑ ἐχώ-
ρει ἅπαντα τὸ στρατόπεδον. ἤδη γὰρ ὅσης εἰς τὴν πτολεμαΐδα
τῆς στρατιᾶς, προέσησι δ' ἡ πόλις αὕτη τῆς γαλιλαίας
πρόσβολος καὶ τὸ μέγα πεδίον ἐκπεσμένη. προσίκειται
ὑ ὄρεσιν, ὧν μὲν τὸ πρὸς ἀνατολὴν κλίματος ὑπὸ σα-
δίων ἑξήκοντα, τῆς τῆς γαλιλαίας. ὑπὸ ὑ τὸ μεσημ-
βρινὸν, τῆς καρμήλῳ διέχοντι σταδίοις ἑκατὸν εἴκοσι.
τῆς δὲ ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄρκτον ὃ καλοῦσι κλίμακα
τυρίων οἱ ἐπιχώριοι, καὶ τοῦτο δὲ σταδίοις ἀφίστη-
σιν ἑκατόν. τὸ δὲ ἄστεως ὑπὸ δύο σταδίων ὁ καλέμε-
νος βήλεος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος,
παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ὄζιν, ἔχον ἐγγὺς αὐτὸ

τόπον

τόπον ἐκατὸν πήχεων θαύματος ἄξιον. κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι, καὶ κοῖλος, ἀναδίδωσι δὲ τῇ ὑαλίνῳ φάμμον, ἣν ὅταν ἐκκενώσῃ πολλὰ πλοῖα φορτία, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον, καταφερόντων μὲν ὥσπερ ὑπηρέται τότε τοῦ ἀνέμου εἰς αὐτὸ, τῇ ἔξωθεν ἀργιλώδει φάμμον, τῇ δὲ μετάλλου πᾶσαν διθέως μεταβαλλόντος εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖν, τὸ τῇ ὑαλοχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τοῦ τόπου πάλιν γίνεσθαι φάμμον εἰκαίαν. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, ἁπλῶς ἔλαβε φύσιν. Ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν πετρώνιον, ὑπὲρ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὑπὲρ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρός τε τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δήσεις ἐνδοιὰς, τῷ μὲν στρατεύματι, καὶ τοῖς αἰδεσίμοις, ἐν πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὴν τιβεριάδα, τῷ τε ῥωμαίων διέξεισι δυνάμει, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγανώμονα. πάντων γὰρ τῶν ὑποταγμένων ἐθνῶν, κατὰ πόλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους αἰτιᾶσθαι τοῦ τοῦτο, χεδὸν ἀφισαμένων εἰ καὶ μὴ ὕβρεως. τῷ δὲ τὸν νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτειναμένων, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τὸ δίκτηλον, ἐκ ὅπως αἰδοῦς, ἐ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εἰκαίῳ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέσθαι θεμιτὸν εἶη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὴν καὶ μοὶ φυλακτέος ὁ τοῦ μου δεσπότου νόμος ἔφη. δεδύμβας γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἀπολέσθαι δικαίως. πολεμήσει δὲ ὑμᾶς ὁ πέμψας ἐμὲ, ἀλλ' ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ὑπηρέτουμαι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ τοῦ νόμου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καταστείλας ὁ πετρώνιος αὐτῷ τῇ βολῇ, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσαρι, καὶ ἰουδαῖοι, πρὸ μὲν καίσαρος, καὶ τοῦ δήμου τοῦ ῥωμαίων, δὶς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βέλτιον τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ὅπῃ τούτοις θαῦμα καὶ οἰκτος εἰσῆει τὸν πετρώνιον, τῆς τε ὑπερβλήτου θρησκείας τοῦ ἀνδρῶν, καὶ τοῦ πρὸς θάνατον ἑτοίμου φρονήματος. καὶ τότε μὲ ἄωρα τοῖς ἀλλοθησαν. ἡ δὲ ἑξῆς, ἀθροίσας τε τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, ποτὲ μὲν παρεκάλει, ποτὲ δὲ συνεβούλευεν. τὸ μὲν τοι πλέον διαστείλει, τοῦ τε ῥωμαίων ὑπανατεινόμενος ἰσχυὶ, καὶ τοῖς γαΐου θυμοῖς, τοῦ τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀνάγκην. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἰσχὺς καὶ τοῦ χώρου κινδυνεύουσαν ἄπορον μεῖναι, καὶ γὰρ ὥραν αὐτοῦ πεντήκοντα ἡμέρας ἀρχὰς διετέλεσεν αὐτῷ τὰ πλήθη, τελευταῖον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ δεκινδυνότερον ἐμοῖ μᾶλλον εἰπών; ἢ γὰρ τοῦ θεοῦ συνεργοῦντος

centum ferè cubitorum ſpacium, ſed admiratione dignißimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quàm cùm exhauſerint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, conuehunt illuc de circunſtantibus ſuperciliis arenam iſtam, vtique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoque mihi illud videtur, quod iam conuerſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit iacta, in vulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Iudæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemaïs, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps verò etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit procedens autem in Galilæam, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum quàm omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quòd & contumelioſa eſſet ſupplicatio Iudæorum: cùm omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis vrbibus inter reliquos dæos, imagines quoque Cæſaris locauiſſent, ſoli Iudæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum iniuria præſidentis. Illis verò contra hæc legem moreſque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolùm in templo, ſed neque in profano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſeruanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, iuſtè animaduerſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æquè ac vos cogor implere quæ iuſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo vnanimiter ſuccłamauit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo aduerſus Cæſarem eſtis parati? Reſponderunt Iudæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Iudæorum gentem prius immolare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratióque peruaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim viritímque compellans, populum quoque publicè alloquens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cùm videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat, & quinquaginta penè continuis diebus multitudo in vrbe otioſa morabatur) ad vltimũ conuocatis omnibus ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæſarem,ac vobiſcum ſaluabor liben- A
ter:aut illo in vltionem irritato,pro tanta mul-
titudine impendam animam meam. Atque ita
dimiſſis tuibis, multa pro eo vota facientibus,
Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitum : atque illinc confeſtim miſit ad Cæſarem,
referens & quo apparatu in Iudæam irruiſſet,
& quòd tota gens ſupplicaſſet : quibus ſi abnuendum putaret, noſſet cum viris etiam prouinciam eſſe perdendã. Seruare ſiquidem ipſos
legem patriam : & nouis præceptis vehemen- B
ter obſiſtere. His epiſtolis reſpondit Caius immodicè,comminans Petronio mortem , quoniam iuſſionum ſuarum ſegnis executor fuiſſet.
Sed ſcriptorum talium vectores per tres continuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri:alij autem exitium C. Cæſaris nunciantes,
proſperè nauigauerunt:denique ante ſeptem &
viginti dies epiſtolas Petronius accepit, finem
Cæſaris indicantes,quàm illi peruenirent, qui
comminantia ſcripta portabant. C

CAP. XVIII. De imperio Claudij & regno Agrippæ ac morte.

Ant. lib. 19. cap. 3.

CAio per dolum interempto, qui regnauerat annis tribus , menſibus ſex , rapitur in regnum ab eo exercitu , qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem , referentibus conſulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo , mandat tribus cohortibus vrbanis , vt eſſent præſidio ciuitati , & ipſe frequens in Capitolium conuenit : & propter immanitatem Caij,bellum agi cum Claudio decernebat, D
volens imperium ad optimates reducere : vt
ſicut olim ad regendum digniſſimi eligerentur. Accidit interim , vt Agrippa adueniret:

Ant. lib. 19. cap. 4.

quem cùm & ſenatus in concilium , in caſtra Claudius euocaſſet,vt ſcilicet eo ſtrenuo adiutore vteretur in quibus res poſceret , videns
Agrippa Claudium iam eſſe opibus Cæſarem,
ad eum perrexit:quem ille ilico legatum ad ſenatum miſit , indicantem ſuum propoſitum,
quoniam primò quidem inuitus ab exercitu E
raptus ſit , & iniquum eſſe , ſi militum erga ſe
ſtudia tam religioſa deſereret , imò tutam aliter
ſuam non eſſe fortunam:iam enim ad inuidiam
ſatis fore,quod in regnum vocatus ſit. deinde
adminiſtrare paratum eſſe rempublicam, non,
vt aliquis tyrãnus,ſed vt princeps benignus:ſufficere ſibi quippe honorem nominis. De ſingulis autem negotiis communem omnium ſtare ſententiam. nam & ſi non natura eſſet modeſtus, locuples tamen moderandæ poteſtatis
exemplum Caij morte eſſe propoſitum. Quæ F
cùm detuliſſet Agrippa,reſpondit ſenatus,quaſi qui militi ſuo boniſque conſiliis fideret,nolle ſe ſubire voluntariam ſeruitutem. Sed accepto patrum reſponſo, Claudius rurſus miſit Agrippam,nunciantem eis, ſe non poſſe adduci,vt eos proderet , quorum conſenſu in imperium eſſet accitus. Inuitum autem ſe inituG
rum eſſe pugnam aduerſus eos , cum quibus
confligere minimè vellet: proinde eligendum
eſſe locum extra ciuitatem in quo confligerent. neque enim fas eſſe, propter illorum pernicaciam,patriam ciuili cæde fœdari.Et Agrippa quidem iſta ſenatui nunciauit. Inter hæc
vnus ex illis militibus, qui cum patribus erant,
educẽs gladium:Commilitones,inquit,quibus
perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus,& cõcurrere aduerſuspropinquos noſtros

πείσας κρίσαρα, σωθήσομαι μεθ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παροξυνθέντος, ὑπὲρ τοσούτων ἐτοίμως ὑπὸδώσω τὴ ἐμαυτῦ ψυχὴν, διαφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ κατευχόμενον αὐτῷ. κὴ οὐδαμβὰν τὴ σπαπαὶ ὁ πτολεμαΐδος ὑποστρέψεν εἰς ἀντόχειαν, ἔνθεν δὴθεν ἐπὶς ιλλε κρίσαρ, τήν τε ἐμβολὴν τὴ εἰς ἰουδαίαν ἑαυτῦ, & τὰς τῶν ἔθνους ἱκετείας,ὅτι τε εἰ μὴ βέλοιτο θεὸς τοῖς ἀνθρώποις & τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν τε αὐτοὺς τὸν νόμον,& παρεῖναι τὸ θεὸς αγμα.ταύταις τ' ὀπισολαῖς ὁ σφόδρα μετεμέλως γαΐος αὐτίχρα ψεν,ἀπιλῶν πέτρωνίῳ θαίατον,ὅτι τῆ θεὸς αγμάτων αὐτὸ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοὶς μ' τούτων γραμματοφόροις συνέβη χειμαδίων ζεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσῃ,τὸν ἢ γαΐε θαίατον ἄλλοι καταγγέλλοντες δὶπλόον.ἔφθη γοῦν τὰς θεὶ τότε λαβεῖν πέτρώνιος ὀπισολὰς, ἐπὶ ἡ εἴκοσι ἡμέραις,ἢ τὰς καθ' ἑαυτῦ.

Κεφαλ. m.

ΓΑΐε ἢ ἠγεμονεύσαντος ἔτη τρία & μῆνας ὀκτὼ, & δολοφονηθέντος, ἁρπάζεται μὲν ὑπὸ τ' ἐν ῥώμῃ στρατευμάτων εἰς τ' ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ ἢ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τῆ ὑπάτων, σεντίε σατορνίνε, & πομπωνίε σεκουνδου, τοῖσι τὰς συμβούσας ἀπείρας ὀπλοφέρουσα φυλάττειν τ' πόλιν,εἰς τὸ καπιτώλιον ἠθροίσθη, & διὰ τὴν ὠμότητα τῦ γαΐε, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο.κατασησαθ γὰρ δι' ἀειστοκρατίας, ὥσπερ οὖν πάλαι διῳκεῖτο τ' ἀρχὴν, ἢ κρίνειν ψῆφῳ τὸν ἄξιον τ' ἡγεμονίας. σωέβη ἢ τηνικαῦτα θεσπισθέντα τ' ἀγρίππαν, τὴν τε σύγκλητον καλῦσαι εἰς συμβουλίαν πέμψαι, & κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως θεὸς ἃ δέοι,χρήσιμος αὐτῷ γένοιτο. καὶκεῖνος σωιδὼν τ' ὑδὲν τῇ δυνάμει κάταρχ, θεὸς κλαύδιον ἄπεισιν. ὁ ἢ αὐτὸν προσβυτὴν θεὸς τὴν σύγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτῷ θεοαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῆ στρατιωτῆ ἁρπαγείη,κὴ ὅτι τὴν ἐκείνων απειδὴν ἐγκαλεῖν δίκαιον,ὅτε ἀσφαλὲς τ' αὐτῷ τύχην κείνοι. κὴ γὰρ κὴ τὸ τυχεῖν τ' ἡγεμονικῆς κλίσεως, δεινὸν δυνον ἦ). ἔπεστα ὅτι διοικήσει τὴν ἀρχὴν,ὥσπερ ἀγαθὸς θεσπότης,οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς θεσπωρείας, τὴν ἢ ἐφ' ἑκάστῳ τῆ θεσγμάτων βουλὴν, πᾶσιν ἐπιδώσειν. & γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος ἦν, ἱκανὸν ὑπόδειγμα συνεφορσυῆς αὐτῷ θεσκεῖσθαι τὸν γαΐε θαίατον. ταῦτα ἀπήγγελλεν ἀγρίππας· ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, & στρατῷ, & γνώμαις ἀγαθαῖς πεποιθῦα, δουλείαν ἐπούσιον οὐχ ὑπομβρεῖν. & κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ἐκ τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι θεσθυῦαι μὲν τοὶς εἰς αὐτὸν ὁμόσαντας, οὐχ ὑπομβρεῖ, πολεμήσει δὲ ἄκων, θεὸς οὓς ἤκιστα βέλοιτο. δεῖν μέντοι θεσαποδειχθῆναι τῷ πολέμῳ χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. ἐν γὰρ ὅσιον ἐκ τῆς αὐτῷ κακοβυλίας, ὁμοφύλων φόνῳ μιαίνεσθαι τὰ τεμένη παρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῆ μ' τ' συγκλήτου στρατιωτῆ τις,ἀπασάμενος τὸ ξίφος, ἄνδρες ἐβόησε συστρατῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῆ μ' κλαυδίου συζη-

συγγλωῶν ὁρμᾶν ; ἔχοντες μὴ αὐτοκράτορα μηδὲν A
μεμφλῶαι δυνάμβνον, τοσαῦτα ἢ δίκαια πρὸς ἅς μὴ
τῷ ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης
ὥρμησε τ βυλῆς πάντα τοῖς στρατιώταις ἐφελκόμενος.
οἱ ἢ δὐπαξίδαι πρόφασιν μὴ πρὸς τ ὑπόλειψιν
πρεσβῶς ἔχον. αὖθις ἢ ὡς ὑποστροφὴ σωτήριος ἐ κα-
τεφάνετο, τλιὼ τῷ στρατιωτῷ ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς
κλαύδιον. ὑπλύτων δ' αὐτοῖς πρὸ τῶ τείχους γυμνοῖς B
τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τλιὼ τύ-
χλω. κἂν συνέβη κινδυνεῦσαι τοῖς προάγοντας, πρὶν
γνῶναι τλιὼ ὁρμλιὼ τῷ στρατιωτῷ κλαύδιον, εἰ μὴ
προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτῷ, τὸ κινδύνβμα τῆς
προάξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατάσχοι τλιὼ ὁρμλιὼ
τῷ ὅτι τοῖς δὐπατείδας λελυσηκότων, ὑπολέσας δ'
οἷς τὸ κρατεῖν ὅτι φθάσπον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλδύς.
ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἐπέσχε τὰς ὁρμὰς τῶ στρα-
τιωτικῶ, προσδέχεταί τε τλιὼ σύγκλητον εἰς τὸ
στρατόπεδον, κ φιλοφρονησάμβνος, ἔξεισι συὼ αὐτοῖς αὖ- C
τίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸ τῆς ἡγεμονίας χαριστή-
ρια. ℭ τὸν ἀγρίππαν δὲ θέως ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ
βασιλείᾳ πάσῃ, προσιθεὶς ἔξωθεν κ τὰς ὑπ' αὐγούστ
δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτιν κ αὐρανίτιν, χωρὶς ἢ τού-
των ἑτέραν βασιλείαν τλιὼ λυσανίᾳ καλουμβίω. κ τῷ
μὲν δήμῳ, διὰ χάρματι τλιὼ δωρεᾶ ἐδήλε, τοῖς ἀρχοῦσι
ἢ προσέταξεν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τλιὼ
δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται ἢ αὖτῷ D
κ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὁ ἢ αὐτὸς κ γαμβρὸς ὢν βερ-
νίκη συνοικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφάλαιον ιθ'.

ΤΑχέως ἢ ὡς αὖ ἐκ τοσαύτης ἀρχῆς, πλῆτος ἀ-
γρίππα προσέρρει, κ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς ἐκ
εἰς μακρὰν κατεχῆτο. τηλικῆτον γὰρ προβάλλειν ἤρ-
ξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον αὖ τελεσθὲν,
ἀλῶυτον τλιὼ ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' E
ἔφθη πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, τελδυτήσας ἐν καισαρείᾳ,
βασιλδικῶς μὲν ἔτι ζία, προτερον ἢ τῷ τεταρ-
χιῶν τριῶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμβνος, καταλείπει
ἢ ξεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγβννημένας, βερ-
νίκλν, μριάμμλν, δρύσιλλαν. υἱὸν ἢ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀ-
γρίππαν, ὃ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασι-
λείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας δπίτερον πέμπει F
κούαντιον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, οἱ μη-
δὲν προκινοῦντες τῷ πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρλνῃ τὸ
ἔθνος διεφύλαξαν. μ' ταῦτα κ ὁ βασιλδύων τ χαλ-
κίδος ἡρῴδης τελδυτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελ-
φιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε κ ὑρ-
κανὸν, ἐκ ἢ τῆς προτέρας μριάμμης ἀριστόβουλον.
τεθνήκει ἢ αὐτῷ κ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰ-
διώτης, καταλιπὼν ἰωτάπλν θυγατέρα. ὅτοι μὲν ὧν
ἦσαν ὡς προεῖπον, ἀριστοβύλε τῶ ἡρῴδου παῖδες. ἀρι- G
στόβουλος ἢ κ ἀλέξανδρος ἐκ μριάμμης ἡρῴδῃ γε-
γόνεισαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀπέκτεινεν. ἡ ἢ ἀλεξάνδρου γυνὰ, τ
μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλδυσε. μ' ἢ τλιὼ ἡρῴδε τε-
λδυτλιὼ, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος
εἰς τλιὼ βασιλείαν τ θείου, τ ἀγρίππα. τὸν ἀγρίππαν. τ ἢ ἄλλης ἐπαρχίας ἀφαιρεῖ τ ὀπτίμιον ἀπὸ
αλεξάνδρου κύμανος, ἐφ' ᾧ θόρυβοί τε ἤρξαντο, κ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

Claudium secutos? maximè cùm habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare possimus, & ad quem cum iustis magis allegationibus, quàm cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egressus est curiam, omnibus se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperunt. ac deinceps videntes sibi aduersationem tutam non esse, sicuti milites, ad Claudium transierunt. Occurrebant autem eis pro muris strictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitiosiùs adulabantur: & penè accidit, vt progressi quinque interficerentur, ante scilicet quàm militum impetum Cæsar agnoscerent: nisi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciasset: dicens quòd nisi coercuisset exercitum, iam in sanguinem ciuium furentem, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuum esset imperium, fierétque solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suscepit autem in castris aduenientem senatum, & indulgenti honore complexus, egressus cum patribus confestim obtulit Deo hostias, vt mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno vniuerso, adiiciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidem scilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, quod Lysaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicauit. Patribus autem præcepit, vt incisam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, junctus Berenicæ reginæ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: qua sanè pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circundare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irriram prorsus obsidionem Romanis oppugnantibus effecisset. Sed antequam impleret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit autem annis tribus. Antè quoque cùm tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Drusillam: filium autem ex eadem ipsa coniuge, nomine Agrippam. qui cùm admodum paruulus esset, Claudius regnum in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de consuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc verò & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Aristobulum. Alius quoque eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Aristobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

Ant. lib. 19. cap. 5.

Ant. lib. 19. cap. 7. 8.

CAP. XX. De variis tumultibus in Iudæa & Samaria.

POst obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas comprehendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid conuenientes populi nouare auderent) vnus è militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Iudæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamauit. Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita vt circumstarent Cumanum, ad supplicium militem deposcentes. Ex his autem inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimam prosiliebant: continuò quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cùm essent porticibus immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, vt conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem vniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Iuxta Bethorō quippe, per viam publicam, Stephanus quidam seruus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inquisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci iussit, obiiciens quòd latrones illos non comprehendissent: qua occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atque combussit. Iudæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, vndique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad vnam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes vt militem, qui tantam contumeliam Deo legique eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adiudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicque Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gæmen vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Iudæorum ad festiuitatem ascendens interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, vt cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes, vt antequam grauis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidij, vindicaret. Cumanus verò his negotiis, quæ habebat in manibus postponens illorū petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymâ, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine vllo

Κεφάλαιον ια'.

Συνελήλυθότος γὰρ τοῦ πλήθους διὰ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς σπείρας ἐφεστώσης (ἔνοπλοι γὰρ ἀεὶ τὰς ἑορτὰς ὑπὸ φυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνθεσιμῶν) εἷς τῶν στρατιωτῶν ἀναστρέψας τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως, προσεστράφη τοῖς ἰουδαίοις τὴν ἕδραν, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐπιφθέγξατο. πρὸς τοῦτο πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατεβόων τὸν κυμάνην, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δὲ πρῶτοι τῶν νέων, καὶ τὸ φύσει στασιῶδες ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐχώρουν ὑπὸ μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. ὁ κυμάνης δείσας μὴ τοῦ λαοῦ παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴ γένοιτο, πλείους ὁπλίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ τὰ στάσεις ὑπιχνευόντων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς ἰουδαίοις ἀπροσδόκητος, καὶ θορυβηθέντες ἐν τῷ ἱερῷ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. τοσαύτη δὲ περὶ τὰς ἐξόδους βία συνωθουμένων ἐγένετο, ὥς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συμπλεκέντας, ὑπὸ τοῖς μυρίοις ἀποθανεῖν. γένοιτο δὲ τὴν ἑορτὴν πένθος μὲν ἅπασι τοῖς ἔθνεσι, θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ ταύτην τὴν συμφορὰν λῃστρικὸς ἄλλος θόρυβος. καὶ γὰρ τὴν βασιλικὴν δημοσίαν ὁδὸν, στέφανός τις δέλτος κατασκευὴν κομιζομένην, διήρπασαν λῃσταὶ προσπεσόντες. κούμανος δὲ πέμψας, τοὺς σὺν τῇ πλησίον κώμῃ δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν, ὑποκαλῶν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιώτης τις, δύρων ἔν τινι κώμῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτοῖς τῆς χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καθάπερ ὀργάνῳ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς καισάρειαν ὑπὲρ κυμάνου συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν ὕπατον εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐξυβρίσαντα μὴ περιιδεῖν ἀτιμώρητον. ὁ δὲ, εἰ καὶ πρεμῆσειν τὸ πλῆθος, εἰ μὴ τύχοι παραμυθίας συνιδὼν, ἤξιε προσάγειν τε τὸν στρατιώτην, καὶ διὰ μέσων τῶν ἀπωμοσιῶν ἀπαχθῆναι τοῦ ὑπὲρ θανάτου κελεύει. καὶ ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. αὖθις δὲ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

Κεφάλαιον ιβ.

Κατὰ γὰρ τὴν μεγάλην καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὑπὲρ τοῦ ἑορτοῦ, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. πρὸς τοῦτο, πλεῖστοι μὲν τῶν γαλιλαίων συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κύμανον, ἱκετεύουσιν, ὡς ἀπεκδύσῃ τὰ θυμοῦ εἰς τοὺς γαλιλαίους ἀδικήματα, τιμωρήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως γὰρ ἂν οὕτως ἀβλαβῆ πρὸς πόλεμον τὸ πλῆθος. κύμανος μὲν οὖν ἐν δευτέρῳ τὰς ἐκείνων ἱκεσίας τῶν ἐν χερσὶ προσκόπων θέμενος, ἀπροσκόπους, ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα τοῖς προσοδεύουσι, καὶ τὸν ἑορτὴν ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἅς ἐρατήσοντες. καὶ μηδενὶ τῷ ἀ-

τῶν ἀρχόντων κατέχοντι πειθόμενοι. τὸ λῃστρικὸν ἢ αὐτῶν Κασιώδους, δεινάμου τὸς υἱὸς ἐλεάζαρος Κ ἀλέξανδρος ἐξῆρχον, οἱ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκραβατινῆς ἐπαρχίας ἐφεστῶντες, αὐτούς τε εἰς μνήμας ἐλπίδος φεισὰ πυρίμβροι, Κ τὰς κώμας ἐνέπίμπρασαν. κούμανος ἢ ἀκούσας ταῦτα ἄγει μετ' ἑαυτοῦ ἵππον τῶν σεβαστηνῶν καλουμένην, ἐξεβοήθει τοῖς πορθουμένοις, καὶ τῶν μὲν τὸν ἐλεάζαρον πολλοὺς μετ' αὐτοῦ ἀνεῖλε, πλείους ἢ ἀπέκτεινε. τοὺς ἢ τὸ λοιπὸν πλῆθος τῶν πολεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημένων, οἱ ἄρχοντες τῶν ἱεροσολύμων ἐνδραμόντες σάκκους ἀμπεχόμενοι, καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν κατέχοντες, ἱκέτευον ἀναχωρεῖν, Κ μὴ διὰ τὴν εἰς σαμαρεῖς ἄμυναν, ὅπως ἱεροσόλυμα ῥωμαίους παροξύνειεν. ἐλέησαι ἢ τὴν πατρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε Κ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς ἐνδικίαν γαλιλαίου ἀπολέσθαι. τούτοις πειθέντες οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐτεράποντο ἢ πολλοὶ τοὺς λῃστείας δίκην τιν' ἀδείαν. καὶ μετὰ πάσαν τιν' χώραν, ἁρπαγάς τε ἦσαν, καὶ τῶν θρασυτέρων ἐπανάστασις. καὶ τῶν σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, τοὺς τετράρχου κυαδράτου, ὃς ἐπ' ἐνιαυτοῦ τῆς συρίας, εἰς τύχην ἀπολυόμενοι, δίκην τινὰ παρὰ τῶν πορθησάντων τιν' χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες ἢ καὶ οἱ γνώριμοι τῶν ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου, κατάρξας μὲν ἔλεγον τῆς ταραχῆς σαμαρεῖς δίκην τὸν φόνον, αἴτιον ἢ τῶν ἀποθανόντων κούμανον γεγονέναι, μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας τῶν σφαγίων ἐπεξελθεῖν. κουαδράτος ἢ τότε μὲν ἑκατέρους ἐπῄνεσεν φήσας, ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους ἀπαγάγηται, διερευνήσειν ἔφασκε. αὖθις ἢ ἀφελθὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ κουμάνου ζωγρηθέντας, εἰς αἶρωσε πάντας. ἐκεῖθεν τε εἰς λύδδαν ἀπαγόμενος πόλιν, δήκουσε τῶν σαμαρέων, καὶ μεταπεμψάμενος ὀκτωκαίδεκα τῶν ἰουδαίων, οἷς ἐπέπυστο μετεσχηκέναι τῆς μάχης, πελέκει διεχρήσατο. δύο ἢ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθην, καὶ ἀνανίαν, τόντε τούτου παῖδα ἄνανον, καί τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους, ἀπέπεμψεν ὅτι καίσαρα, ὁμόσας ἢ καὶ σαμαρέων τοὺς ὀπφανεστάτους. παρήγγειλε ἢ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλευσε τῷ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅτι ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ λόγον ὑπὲρ τῶν γεγονότων. ταῦτα διαθεραξάμενος ἀπὸ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, Κ καταλαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν ἀθορύβως, εἰς ἀπόχειαν ἐπανῆκε. κατὰ ἢ τὴν ῥώμην καῖσαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρὼν δὲ καὶ αἰγυπτίους ἐνδύμους ὑφαρπαζομένους ἰουδαίων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν παρέσαντο, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦς, ζῆς ἀνελεῖν προσέταξε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον δὲ φυγαδεῦσαι, κέλευσε ἢ δεσμώτην ἀναπεμφθέντα εἰς ἱεροσόλυμα, ἀναδοθῆναι ἰουδαίοις πρὸς ἀρχὰς ἐκδίδοσθαι, καὶ περιαγόμενον τὴν πόλιν, ὕστε τὴν κεφαλὴν ἀποκοπῆναι. μετ' ταῦτα ἰουδαίας μὲν ὀλίγους, φήλικα τὸν πάλλαντος ἀδελφὸν ἀπέπεμψε,

A duce, nec quicquam principum ſuorum retinenti acquieſcentes. Latrocinij autem eorum & tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ regioni conterminos irruentes, promiſcuam edidêre cædem, & à nullius ætatis exitio temperantes, vicos etiam inflammauerunt. Cumanus autem hæc audiens, adduxit ſecum vnam equitum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, vt auxilio his qui vaſtabantur eſſet: ſicque eorum multos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit, plures quoque interfecit. Ad reliquam autem multitudinem, qui in vaſtandos Samaritanorum fines irruerant, principes gentis de Hieroſolymis occurrerunt: opertique ciliciis, & aſperſis cinere capitibus precabantur, vt ab incepto deſinerent: nec propter exercendam in Samaritas vltionem, ad Hieroſolymæ perniciem Romanos commouerent: miſererentur autem patriæ ſuæ atque templi, filiorúmque & coniugum propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen adducerent, neque ob vnius Galilæi vindictam cuncta diſperderent. His acquieſcentes Iudæi, à negotio receſſerunt. Multi autem per idem tempus in latrocinia conſpirabant: ſicut ferè ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſimus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Samaritarum primates ad Numidium Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt, vindicari de his, qui regionem eorum deprædati fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant etiam Iudæorum nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps ſacerdotum, obiecta diluens allegabat, initium quidem tumultus Samaritas fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent: cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores cædis noluiſſet vlciſci. Tunc Quadratus vtramque partem interim diſtulit, dicens ſe cùm ad ipſas regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſiturum: deinceps verò progreſſus Cæſaream, eos omnes quos Cumanus viuos ceperat, in crucem ſuſtulit. Inde cùm Lyddam veniſſet, denuo audiuit Samaritanorum querelas, & accitos Iudæorum decem & octo viros, quos cognouit pugnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autem principes ſacerdotum, Ionatham & Ananiam, eiúſque filium Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem & Samaritarum nobiliſſimos quoſque. Præcepit etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare reddituros Claudio rationem pro his quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inueniens multitudinem feſtiuitatem azymorum celebrantem ſine vlla conturbatione, Antiochiam rediit. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam Agrippa, Iudæorũ cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium aderant) pronuncians aduerſus Samaritas, tres eorum nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum autem in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Iudæis ad ſupplicium tradidit, vt per vrbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Iudæos,

qui & eorum prouinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam verò de Chalcide in regnum maius transtulit, tradens ei illam quoque prouinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ vxoris suæ in imperium cooptauerat: & quidem cùm legitimum haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque vxorem, matrémque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam cóuertit, atque vt ad vltimum per amentiam ad histrionũ opera scenámque peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

CAP. XXII. De tumultibus in Iudea sub Felice. *Ant. lib. 20. cap. 11.*

COnuertar autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor vrbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Iuliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliósque cum eo multos cepit, vinctósque Romam misit: aliorúmque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit penè innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarij vocabantur, die claro & in media ciuitate passim quosque interficientes. Potissimùm verò diebus solennitate festiuis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diúque latuerunt. Primus igitur ab eis Ionathas pontifex interficitur. Post hunc autem quotidie plurimi cædebantur, atque ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominus interficerentur. Tãta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quàm sicariorum felicitatem vrbis statúmque corrupit. Seductores namque homines & circumuentores, sub specie religionis nouis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurũ libertatis. Contra quos

A τε γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ἐκ δὲ τε χαλκίδος, ἀφεῖππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππου γλυμφὺν τετραρχίαν. αὕτη δὲ ἰτουραία καὶ τραχωνίτις καὶ γαυλανίτις. προσέθηκε δὲ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴ ἀαρε γλυμφὴν ἐπαρχίαν. αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴ ἡγεμονίαν ἔτεσι ξισὶ καὶ δέκα, μησὶ δὲ ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τὸν ἀρχῆς διάδοχον, ὃν τε ἀγριππίνης τε γυναικὸς ἀπάτας, ὅτι κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ υἱὸν ἔχων γνήσιον βρετταννικὸν ἐκ μεσσαλίνης τε προτέρας γυναικός, καὶ ὀκταυίαν θυγατέρα τῷ υἱῷ αὐτοῦ ζευχθεῖσαν νέρωνι. γεγόνει δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ πετίνης ἀντωνία.

B

C

Κεφάλαιον κβ'.

ΟΣα μὲν ἐν νέρωνι διὰ ὑποβολὴν δαιμονίας τε καὶ πλούτου ἀδιαφορήσας ἐξύβρισεν εἰς τὸ τύχειν, ἢ τίνα τρόπον τόν τε ἀδελφὸν καὶ τὴ γυναῖκα καὶ τὴ μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετηνέγκατο τὴ ὠμότητα, καὶ ὡς τελευταῖον ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνὰς, καὶ θέατρον, ἐπειδὴ δι' ὄχλου πᾶσιν ὅτι ἀδαλεύτῳ ῥίψομαι ὅτι τὰ ἰουδαίοις καθ' αὐτὸν γλυόμενα. τὰ μὲν ἐν μικρᾷ ἀρμυίαν, δίδωσι μὲν βασιλίδην ἀριστοβούλῳ τῷ ἡρώδου τὴ ὑ ἀγρίππα βασιλείαν, τέσσαρας πόλεις προσέθηκε σὺν τοῖς τῆς ἐπαρχίας, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα καὶ τὰ περαίαν, ταριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τῆς γαλιλαίας. εἰς δὲ τὸν λοιπὸν ἰουδαίαν, φίλικα κατέστησεν ὀλίγοπον. ἔδει τὰ ἀρχιληστὴν ἐλεάζαρον ἔτεσιν εἴκοσι τὸν χώραν δηώσαμενον, καὶ πολλοὺς τῶν σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀπέπεμψεν εἰς ῥώμην. τὰ δὲ αἰχμαλωτισθέντων ὑπ' αὐτοῦ ληστῶν, καὶ τὰ ὅτι κοινωνίᾳ φωραθέντων οἷς ἐκόλασεν, ἀπλοῦν τι πλῆθος ἦν.

D

E

Κεφάλαιον κγ'.

ΚΑθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλούμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς, μιγνύμενοι τῷ πλήθει, καὶ τὰ ἐσθήσεσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἐνύττον τοὺς διαφόρους, ἐπειτα πεσόντων, μέγας ἐγίνετο τὰ ἐπαγανακτούντων οἱ πεφονευκότες, διὰ καὶ παντάπασιν ὑπ' ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνεύρετοι. πρῶτος μὲν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀνῃρέθη. μεθ' ὃν καθ' ἡμέραν ἀπηνεστῶτο πολλοί, καὶ τὴν συμφορῶν ὀφόβος ἦν χαλεπώτερος, ἐπεὶ καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὰ θάνατον προσδεχόμενοι. προεσκοπεῖτο δὲ πόρρωθεν τοὺς διαφόρους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις προσῆσαν ἐπὶ πίστει ἦν, ἐν μέσαις δὲ τὰ ὑποψίαις, καὶ τὰ φυλακῆς ἀμνήστου. τούτων τὴν ὀλιγωλυόντων τὸ τάχος ἦν, καὶ τὸ λαθεῖν ἡ τέχνη. σωιέσκη δὲ προὸς τούτοις σῖφος ἕτερον πονηρῶν, χρεὼ μὲν καθαρώτερον, τὰ γνώμας δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἧττον τὴν σφαγέων, τὰ δαιμονίαν τὰ πόλεως ἐλυμήναντο. πλανοὶ γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμοὺς καὶ μεταβολὰς πραγματευόμενοι, δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀπέπειθον, καὶ προῆγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τοῦ θεοῦ δείξαντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ὅτι τούτοις

ὁ φῆλιξ,

ὁ φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀπροσδοκήτως ἐπὶ καταβολὴν, πέμψας A
ἱππεῖς καὶ πεζοὺς ὁπλίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε.
μείζονι δὲ ταύτης πληγῇ ἐνέβαλεν αὐτοὺς ἀνὴρ Αἰγύπτιος
ψευδοπροφήτης. ὁ γὰρ ἐλθὼν εἰς τὴν χώραν,
ἄνθρωπος γόης, καὶ προφάσει πίστιν ὀνειδεῖς αὐτοῖς,
περὶ ἐσομένου μὲν ἀθροίζει τὸν ἀπατεῶνα. ὀλίγους
δὲ ἄνω ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον
ἔλαιον, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς Ἱεροσόλυμα παρελθεῖν
βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ B
τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεπαναστᾶσι δο-
ρυφόροις. φθάσει δὲ αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν φῆλιξ, ὑπαντιά-
σας μετὰ τῆς ῥωμαϊκῶν ὁπλιτείας, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνε-
φέρετο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν
μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, διαφθαρῆναι δὲ
πλείους τῶν σὺν αὐτῷ, τοὺς δὲ λοιποὺς πλῆθος σπασθέν
ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἅπαντον ἀγαλαθεῖν. κατεσαλμένων δὲ
καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον C
μέρος ἐφλέγμαινεν. οἱ γὰρ λῃστρικοὶ συναγ-
χθέντες πολλοὺς εἰς ἀπόστασιν ἐπῆγον, καὶ πρὸς ἐλευθε-
ίαν παρεκάλουν, θάνατον ὑπειπόντες τοῖς πειθαρ-
χοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ πρὸς βίαν ἀφαιρε-
θήσεσθαι λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαι-
ρουμένους. μειζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν καὶ λό-
χους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐ-
τοὺς ἀπῆγον, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε D
τῆς ἀπονοίας αὐτῶν, πᾶσαν τὴν ἰουδαίαν ἀναπίμπλα-
σθαι. καὶ δὴ μὲν ὁ πόλεμος κατ' ἡμέραν ἀπερρήγνυ-
το. ἑτέρα δὲ ταραχὴ συνίσταται περὶ καισάρειαν, τῶν
ἀναμεμιγμένων ἰουδαίων πρὸς τοὺς ἐν αὐτῇ σύρι-
ας ἀναστάντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πό-
λιν, ἰουδαίων γεγονέναι τὸν κτίστην αὐτῆς λέγοντες, ὃν
δὲ ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δ' ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν
προσομολογοῦν ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν E
πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς
ἐν καθιδρύσαι, ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναθέντα. ἐκ τού-
των μὲν ἡμφισβήτουν ἑκάτεροι. προῆλθε δὲ αὐτοῖς
τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι
παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ὑπὲρ μάχης. ὅτε δὲ ἰουδ-
αίων οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους στασιάσαι κατέσχον, οἷοί τε
ἦσαν, καὶ τοῖς ἕλλησιν ἀῆχος ἐδόκει ἰουδαίων ἐλαττοῦ-
σθαι. προεῖχον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ. F
τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ ἐκ τῆς τραπέζης ἀμυνῇ. τὸ γὰρ
πλέον ῥωμαίοις τῆς ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συρίας ἦν
κατειλεγμένων, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς
ἐκείνων βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ὑπάρχοις φρουρὰς ἐπ' ἀνα-
στάλλειν ἡ ταραχὴ, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρω-
θεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιξι καὶ δεσ-
μοῖς. ὑπὲρ μὲν τὰ πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεποίει
τοῖς καταλεπομένοις ἀνακοπὴν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλ-
λον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δὲ ποτε G
τοὺς ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ φῆλιξ, μὴ
ἀπειλῆς ἐπέλθοσιν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομέ-
νων, ὑπερπέμψας τοὺς τραπώτας, ἀναιρεῖ συχνούς,
ὧν ἁρπαγῶν συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μηνύσης
δὲ τῆς στάσεως, ὁπλίτας ἐκατέρωθεν τοῖς γνωσί-
μοις, ἐπεμψε πρίσβεις ὑπὲρ νέρωνα, διαλεξομένους
περὶ τῶν δικαίων.

Felix (videbantur quippe semina defectionis
esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Maiore autem
plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adueniens quippe in prouinciam, magnus cùm esset, prophetæ opinionem
sibi arrogans, triginta fermè millia hominum
congregauit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsóque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Vtebatur autem stipatoribus, qui ad
id facinus conuenerant. Præuidit tamen eius impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis
armatis, quos etiam Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, init conflictum. Et Ægyptius
quidem cum paucis fugit. Plurimi autem, qui
cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis
traditi sunt. Reliqua verò multitudo in regiones proprias diperta est. Compressis verò his
etiam, sicut fere in ægro corpore, rursus pars
altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant:
& quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum
principatui obedire voluissent: vt vel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutem. Dispersi ergo per totam regionem
diripiebant quorumque potentium domos,
eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita vt desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, &
Syros, seditione commota. Hi siquidem po- *Ant. lib. 20. cap. 12.*
stulabant, vt eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex
Herodes. Æmuli verò conditorem quidem
confitebantur Iudæum, ipsam verò ciuitatem
fuisse gentilium vindicabant. Neque enim
illic statuas & fana potuisse constitui, si ad
Iudæos eam conditor pertinere voluisset. Ob
has ergo causas inter se populus vterque iurgabat. Procedebat autem vsque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces
quique partis alterutræ prosiliebant. Neque
enim Iudæorum seniores cohibere tumultus
gentis suæ poterant: & Græcis turpissimum
videbatur, Iudæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem diuitiis & corporum
viribus. Græci verò auxilio militum: magna
siquidem pars Romanæ manus, de Syria illò
fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem
militum curabant comprimere tumultum: &
pugnaces quosque comprehensos, taureis vlciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia
comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in
seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces
quosque vrbe discedere: non parentium autem
immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem
seditione, nobiles vtriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos,

Successit autem ei Festus, & hos qui maximè infestabant prouinciam solicitè persecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XXIV De præsidibus Iudææ Albino & Floro.

Ant. lib. 20. cap. 15.

VErùm successor eius Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neque enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille præterierit. Denique non solùm causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neque solùm tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus iudicibus in custodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberauit: & is solùm qui non dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque quies nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, vt eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipse quidem inter cæteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: ictiparatoribus verò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, vt hi quidem quorum vastabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum stetissent, metu ne similia paterentur, etiam officiis ambirent cos, quos constabat dignos esse suppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cùm sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gessius Florus, optimum eum per comparationem sui fecit videri. Ille siquidem plura occultè & cum fraude nocuerat: Gessius verò iniquitates suas in vniuersam gentem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac velut non ad regendam prouinciam, sed ad damnatorum pœnas carnifex missus, neque rapinarum vllum morem, neque afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus verò impudentissimus. Neque enim quis illo ampliùs offendit fallacia veritatem, neque commentus est callidiores nocendi vias. Huic siquidem viritim illatis dispendiis lucra quærere exiguum visum est: sed totas simul despoliabat vrbes, & labes populis inferebat, tantùm non voce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædarum acciperet portionem. Denique ob illius auaritiam contigit totam penè deseri regionem, ita vt plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciam regebat, neque ausus quispiam Iudæorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cùm verò instante azymorum solennitate ipse Hierosolymam venisset, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, vt gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum, vt eiiceret clamitabat. Qui tamen cùm sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solùm nihil mouebatur, sed voces illas etiam deridebat. Cestius tamen compescens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regressus est

Ant. lib. 20. cap. 1.

Κεφάλαιον κδ'.

Διαδεξάμενος ὁ Φῆστος τούτῳ τὴν ἐπιτροπὴν φῦλον, τὸ μάλιστα λυμαινόμενον τὴν χώραν ἐπεξῆει. τῶν γοῦν ληστῶν συνέλαβε τοὺς πλείστους, καὶ διέφθειρεν ἅμα ὀλίγους. ἀλλ' οὐχ ὁ κατ' Φῆσον Ἀλβῖνος τὰ αὐτὰ ζόπου ἐξηνήσατο τὰ πραγμάτων. ἁπλῶς ὁ μὲν οὐδένα τινὰ κακουργίας ἰδίαν παρέλιπεν. ὁ μόνον γοῦν οὐ τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλείπει καὶ διαρπάζει τὰ ἑκάστων οὐσίαν, ἀλλὰ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς εἰσφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ληστείᾳ δεδεμένους ὑπὸ παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν πρώτων ἐπιτρόπων, ἀπελύτρου τοῖς συγγενέσι, καὶ μόνος ὁ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πυκνὸς ἐγκατελείπετο. τοιγαροῦν καὶ τῶν νεωτερίζειν βουλομένων οὐ ἱεροσολύμοις, ἐθαρσήσαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸν Ἀλβῖνον πρόσελάμβανον, ὡς τε τὸ στασιάζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. τὸ δημοτικὸν ἡ τὸ μὴ χαίρειν ἡσυχίᾳ πρὸς τοὺς Ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος ἦν τῶν πονηρῶν, ἴδιον σῖφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἀρχιλῃστὴς ἢ τύραννος πρωτεύειν ἐν τῷ λόχῳ. τοῖς δορυφόροις ἦν, πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετοίκων κατεχρῆτο. συνέβαινε ἦν, τοὺς μὲν ἁφηρημένους ὑπὲρ ὧν ἀγανακτεῖν ἐχρῆν, σιωπᾶν. τοὺς ἅπαντας ἦν, δεῖν τὰ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὴν ἄξιον κολάσεως. καθόλου ἦν ἡ παρρησία πάντων ἀφῃρημένον, τυραννὶς ἦν δὲ πλειόνων, ἐν τὰ αἴρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον ἦν ὄντα τὸν Ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τοῦτον ἐλθὼν γέσσιος φλῶρος, ἀγαθώτατον καὶ σύγκρισιν. ὁ μὲν γὰρ λάθρα τὰ πολλὰ, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ἐκακούργησε. γέσσιος δὲ τὰς εἰς τὸ ἔθνος ἀδικομίας ἐπόμπευσε, καὶ ὥσπερ ὅπλα τιμωρίαν κατακείτων πεμφθεὶς δήμος, ἔτε ἁρπαγῆς τινὰ ζόπον, ἔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἦν δὲ ἐν τοῖς ἐλεεινοῖς, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς αἰσχροῖς, ἀναιδέστατος. ἔτε ἦν πλείω τις ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, ἔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ᾧ τὸ μὲν κατ' αὐτὸν ἔργα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις ἦν ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον οὐ ἐκήρυξεν αἰὰ τῶν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. ἐξὸν γοῦν τῶν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθῆναι συνέβη τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοφύλους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος τὸν προεδρεύοντα τὴν ἐπαρχίαν, ἐδὲ φροντίδα σαθεῖς τῆς πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατὰ τὸν φλῶρα. ἀζυμούμενον ἦν εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνεστώσης, προεῖσας ὁ δῆμος ἐν ἐλάττους τεσσαράκοντα μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας φλῶρον ἐκκρίναι. ὁ ἦν παρὼν, καὶ τῶν κεσίῳ παρεστὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν κέστιος τὸν ὁρμὸν τοῦ πλήθους κατασείλας, καὶ δοὺς ἔμφασιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν φλῶρον κρατυνεῖσθαι μετριώτερον, ὑπέστρεψεν

εἰς αὖ-

εἰς ἀντιόχειαν. ἀφείπετο δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλώρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῇ ἑῴᾳ θυμούμενος ἐποιεῖτο, ὡς μόνῳ συγκρύπτων τὰς αὑτοῦ ἀδικίας ὑπολάμβανεν, εἰρήνης μὲν γὰρ οὔσης, κατηγόρους ἔχειν δίκαιος Ἰουδαίους ἀφεστηκότα. φεύγοντα δὲ σάμψος ὁ ὅσον αὐτῷ, τῷ μείζονι κακῷ φυγαδεύειν τὸ ἔλασσον αὐτῷ δοκοῦν μετριώτερον. ὁ μὲν οὖν ὡς ἂν ἀποῤῥαγείη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

A Antiochiam. Deduxit autem eum vsque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Iudæorum genti bellum sedulò comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudæos: verùm si defectionem negotiatus fuisset, maiore vtique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur vt gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulò indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitére, decretúmque istud contestantes literas attulerunt: pérque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Maio.

B

Κεφάλαιον κέ.

ΕΝ ᾧ δὲ τούτῳ τῷ οἱ καισαρίων ἕλληνες, ὑπόσαντες ἤδη νέρωνι τὴν πόλεως ἀρχεῖον, τὰ δὲ κείσεως ἐκόμισαν γράμματα, καὶ φεύσαλάμβανε τὴν ἀρχὴν ὁ πόλεμος, δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τοῦ νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ τοῦ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. φεῦς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, ὡς ἀξίαν ἔχει φάσιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πλησίον χωρίον, ᾧ διαπότης λίθοις τοῖς ἕλλησι καισαρεῦσι, πολλάκις μὲν κτήσασθαι τὸν τόπον ἐπεμήσαντο, τιμὴν πολλαπλασίονα δὲ ἀξίας διδόντες. ὡς δ' ἐπφορῶν τὰς δήσεις, φεῦς ἐπήρειαν ἐπὶ φεύσωκοδόμει τὸ χωρίον ἐκεῖνος, ἐργασίαν καταστενάζόμενος, σπουδῇ δ' καὶ παντάπασι διαφθεῖραι πάσσθον ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων φεύσπιπτόντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δ' οὗτος ἔργον τῆς βίας φλώρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ τελώνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου ταλάντοις ὀκτώ, διακωλύσαι τὸ ἔργον. ὁ δ' φεῦς μόνον τὸ λαβεῖν ὑποχόμενος πάντα συμφωνήσειν, λαβὼν, ἔζεισι δὲ καισαρείας εἰς σεβαστὴν, καὶ καταλείπει τὴν σασιν αὐτοῦσιον, ὥσπερ ἄδειαν πεφανκὼς ἰουδαίοις γὰρ μάχεσθαι. τῇ δ' ὑπίσης ἡμέρᾳ ἰβδομάδος οὔσης. τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροισθέντων, σασιασὴς τὶς καισαρεὺς γάστραν καταστρέψας, καὶ ᾧδά τινι εἰστήκει αὐτῶν θήμυς, ἐπιθύειν ὄρνις. τοῦτο τοῖς ἰουδαίοις ἀπρεπὲς ὑβρισμένων αὐτοῖς τὸ νόμων, μεμιαμμένῳ δ' τὸ χωρίῳ. τὸ μὲν οὖν δυσαθὲς καὶ φρῶδες, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας καταφεύγειν πάλιν ᾤετο χρεῶν. τὸ σασιῶδες δ' ἐν νύκτι φλεγμαῖνον, ἐξεκαίετο φεὺς μάχην. ὧν σασιασμένοι δ' εἰσπέσαν οἱ τῶν καισαρέων σασιασταί. τὸν γὰρ διπλοῦσαντα φεμπεμφθέντων ἐπὶ σπυρὰγματος, ἐν ταχέως ἐγένετο ἡ συμβολή. φεσελθὼν δ' ἰωκουνδος ὁ διακωλύειν τεταγμένος ἱππάρχης, τῷ τε γάστρᾳ ἐφεῖ καὶ καταπαύειν ἐπειρᾶτο τὴν σασιν. ἐντραπεὶς δ' αὐτὸς τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαίοις τοῖς νόμοις ἐφεπόμενος, ἀνεχώρησεν εἰς ναρβατα. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλεῖται, σταδίους ἑξήκοντα διέχουσα τῶν καισαρείας. οἱ δ' φεὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα φεὺς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὴν, ἀπαιτοῦντο φεὶ τὰ πεφεσμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, ἀδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τὰ ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δ' οὐ συλλαβὼν ἔδησε τοὺς ἄνδρας ἀπόρθμους ὑπὲρ τοῖς νόμοις ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. φεὺς τοῦτο τῶν ἱεροσολύμοις ἀγανάκτησις ἦν, ἐπ μόνοι, καὶ τοῖς

Cap. XIV. De Floro sæuiente in Iudæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 15.

Ad magnitudinem autem excitatorum de o malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, vt ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius pretium quàm res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem æ dificauit in loco tabernas, ita vt angustũ eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primùm igitur feruentiores aliqui iuuenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cùm verò Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Ioannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, vt ædificationem vetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venítque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Iudæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cùm plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutum. pars autem Iudæorum, quæ erat constantior atque moderatior, denuò apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuò est pugna commissa. Interueniens autem Iucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, vas illud quidem quod positum fuerat iussit auferri, & tumultũ sedare pergebat. Cùm verò superatus esset præ Cæsariensium violentia, Iudæi statim libros legis rapientes secessérunt in Nabatæ regio quædam eorum hoc nomine appellatur, dirempta à Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autẽ eorum duodecim, cum Iohanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & vt auxilio esset rogabant, quãuis reuerẽter, tamẽ eũ & de octo talentis admonentes. Ille verò ilico comprehensos eos vinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos grauissima indignatio nascebatur: veruntamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus verò, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, vt bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, vt inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc verò ſtatim inuaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, vt à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta iaciebant vltima: & caniſtrum circumferentes ſtipem eius nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multò magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cùm deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſáſque tumultuum ſubmouere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, vt Romanis armis ad quod volebat vteretur, ac timore & minis vrbem circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum volens, obuiam militibus proceſſit, cum ſolitis vtique fauoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille verò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem, diſcedere eos iuſſit: Néve eum, in quem tam grauia maledicta iecciſſent, falſo denuò honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animíque conſtantis, etiam in preſentem effundere contumelias: nec ſolùm in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtẽdere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cũ Capitone venerãt, in medium vulgus irruẽtibus, diffugerunt, antequàm Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate peruigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem aduerſum eos extructo tribunali ſublimiùs reſedit: conuenientéſque ſacerdotum principes, & ciuitatis vniuerſa nobilitas, aſtitetũt tribunali. His præcepit Florus, vt omnes qui maledicta in eũ ſuccla maſſent, protinus dederent: dicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Iudæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis verò qui erraſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidẽ multitudine, nihil eſte mirandũ, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autẽ impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cùm & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſeruate vrbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorũ. Ad hæc verò ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamauit, vt forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte ciuitatis, diriperent, ac paſſim obuios trucidarẽt. Illi verò ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolùm illum diripuerunt locũ in quem fuerant immiſſi, ſed in vniuerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

θυμοις κατεῖχον. ὁ ϗ φλῶρος ὥσπερ ἐργολαβικὼς, ἐπεπίζει τ πόλεμον, ⁊ πέμψας ὅπι τ ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρῃ ἑπταικαίδεκα τάλαντα σκηψάμενος εἰς τὰς καίσαρος χρείας. σύγχυσις δ' εὐθέως εἶχε τὸν δῆμον, ϗ σωθεισῶν εἰς τὸ ἱερὸν βοᾶς δεισιδαίμονος, ϗ τὸ καίσαρος αἰεὶ ἐπάλοιεν ὄνομα, ϗ τ φλώρα τυραννίδος ἐλευθεροῦν σφᾶς ἱκέτευον. ἐνίοι ϗ τῶν στασιαστῶν λοιδορίας αἰχίσους εἰς τὸν φλῶρον ἐπεκέλευσαν, ϗ κανᾶν ὑπιφέροντες ἐπήτουν αὐτῶ κέρμα, κἀθάπερ ἀκλήρω, ϗ τάλαν πτώχῳ. τούτοις δὲ ἐπεξάπτ τ φιλαργυρίαν, ἀλλ' ὅπι τῷ μᾶλλον χρηματίσασθαι προσωρμᾶτο. δέον γὰρ εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ τῆς πολέμου πῦρ ἐκεῖθεν ἀρχόμενον, ϗ τ ταραχῆς αἰτίαν εἶναι τοῖς αἰτίοις, ἐφ' ᾧ ϗ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ ϗ μ' σπαταῖς ἱππικῆς τε ϗ πεζικῆς, ὅπι ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, ϗ τῷ δείει ϗ τ ἀπειλαῖς φοβήσῃ τ πόλιν. ὁ ϗ δῆμος προϋσαπῶσαν τ ὁρμὴν αὐτοῦ βυλόμενος, ὑπάντα τοῖς σπαιῶταις μετ' εὐφημίας, ϗ τ φλῶρον θεραπευτικῶς ἐκδέχεσθαι παρεσκεύασε. κἀκεῖνος προπέμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα καπίτωνα ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, ϗ μὴ πρὸς ὃν ἔτυχε λοιδόρησαν αἰσχρῶς, εἰρωνεύεσθαι τοῖς νέοις φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτοὺς ἐπιεικῶς γυναῖκας εἶναι ϗ παῤῥησιάσασθαι, σκώπτειν μ' αὐτ ϗ παίζειν. φαίνεσθαι ϗ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ ϗ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελευθέρους. ὅτου καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα ⁊ τῷ φόβῳ καπίτωνα ἱππέων εἰς μέσους φερομένων, διεσκεδάσθη, πρὶν ἀπασάσθαι τ φλῶρον, ἢ τοῖς σπαιῶταις φανῆναι ποιῆσαι τὸ πειθήνιον. ἀναχωρήσαντες ϗ εἰς τὰς οἰκίας μ' δέους ϗ ταπεινότητος διενυκτέρευσαν. φλῶρος ϗ τότε μ' ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζετ. τῇ ϗ ὑστεραίᾳ βῆμα πρὸ αὐτῷ θέμενος καθίζετ, ϗ προσελθόντες οἵ, τε ἀρχιερεῖς ϗ δυνατοί, τ, τε γνωριμώτατον τ πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάμενος αὐτοὺς ἀπολαύσειν τ ἀμείνω, εἰ μὴ προσαίροιεν τοὺς αἰτίους. οἱ ϗ τ μὲν δῆμον ἀπέφαινον εἰρηνικὰ φρονοῦντα, τοῖς ϗ ὠδαφθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐν δὲ τοσούτῳ θαλλὸν, θαυμαστὸν ὀδὸν εἶναι πᾶσι θεατὴν, ⁊ δι' πλικίαν ἄφρονας. ἀμήχανον δὲ τῷ ἡμαρτηκότων τ διάκρισιν γνῶναι ἑκάστου μετανοοῦντος τε, ϗ δι' ἃ δέδοικεν ἀρνουμένου. δεῖν μέντοι γε ἐκεῖνον προνοεῖν τῆς ϗ τοῦ ἔθνους εἰρήνης, ϗ βυλόμενον ῥωμαίοις σῴζειν τὴν πόλιν, ϗ μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς ἀκαταπάτους, συγγνώμην ϗ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ δι' ὀλίγους πονηροὺς ταράξαι δῆμον ἀγαθὸν τοσοῦτον. πρὸς ταῦτα μᾶλλον παροξυνθεὶς, ἐμβοᾷ τοῖς σπαιῶταις διαρπάζειν τε τὴν ἄνω καλουμένην ἀγορὰν, ϗ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ ϗ ὁπλιθυμίᾳ κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν ὁρμὴν ἐκέλευσαν, ⁊ μόνον ἐφ' οἷς ἐπέμφθησαν τόποις ἥρπαζον, ἀλλ' εἰς πᾶσας ἐμπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἐσφαζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δ' ἦν ἐν τῷ στενωπῷ, ϗ φόνος τῷ καταλαμβανομένων, ῥόπος τε ἁρπαγῆς οὐδὲν παρελιμπάνετο. ϗ πολλοὺς τῷ μετοίκων συλλαμβάνοντες, ὅπι τὸν

& cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis

φλῶρον

φλῶρον ἦγον, οὓς μάστιξι θεραπισάμενος, αἰκισάμενος ἀνεσταύρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῷ ἐκείνης ὀπολομένων τὴν ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (οὐδὲ γὰρ νηπίων ἀπέχοντο) ὡς ἑξακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι συνήχθη. βαρυτέραν δ' ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν τῶν ῥωμαίων ὠμότητος. ὃ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μαστιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ προσηλώσας, ὧν εἰ καὶ τὸ γένος ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥωμαϊκὸν ἦν.

A Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem sustulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum paruulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorem autem faciebat calamitatem videri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo vnquam priùs, tunc Florus ausus est, vt viros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo Iudæa, tamen Romana dignitas erat.

Κεφάλαιον κϛ'.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας ἐτύγχανεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν πεπορευμένος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ, συνηθείᾳ πεπιεσμένῳ τὴν ἀρχὴν ὑπὸ νέρωνος, ἐντύχοι καὶ πεμφθεὶς διέπειν. τὴν δ' ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκην παρεῖναι ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ τὴν ὠδανομίαν τοῦ στρατιωτικοῦ ὑποθεωμένην, δεινὸν εἰσήει πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τε ἱππάρχας αὐτῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐδεῖτο παύσασθαι τὸν φόνον. καὶ ὁ μὲ ὅτε εἰς τὸ πλῆθος τοῦ αἰτουμένων, ὅτε εἰς τὴν ἀγλυΐαν τῆς ὠδακαλύσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τοῦ ἁρπαζῶν ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τοῦ στρατιωτικοῦ ἐλύσησε καὶ κατὰ τῆς βασιλίδος. καὶ μόνον γοῦν ἐν ὄμμασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοῖς ἀλισκομένοις καὶ διέφθειρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν αἰσθέσθαι, εἰ μὴ καταφυγεῖν εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν ἔφθη. καὶκεῖ διενυκτέρευσε μετὰ φυλακῆς, διδοικυῖα τὴν στρατιωτικὴν ἐφοδον. ἐπεδήμει δὲ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοῖς γὰρ ἢ νόσῳ καταπονουμένοις, ἢ ποιὰν ἄλλαις ἀνάγκαις, ἔθος εὔχεσθαι πρὸ ἑξήκοντα ἡμερῶν, ἧς ὑποθύσειν μέλλουσι θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς κόμας. ἃ δὴ τότε τελοῦσα βερνίκη, γυμνόπους τε πρὸς τὸ βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν αἰδοῦς αὐτοῦ, τὸν πρὶ ζῶ κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς ἀρτεμισίου συνέβη. τῇ δ' ὑπούσῃ τὸ μὲ πλῆθος ἐσπάρθησαν, εἰς τὸν αὖω συνέρρυσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις περὶ τῶν ὀπολωλότων αἰωδύροντο. τὸ πλέον δ' ἦσαν εἰς τὸν φλῶρον ὀνείδονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας διερρήξαντο, καὶ προπίπτοντες ἑκάστοις, ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πεπόνθασιν εἰς αὐθάδεσόν τι τὸν φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπειδὴ δ' τὸ πλῆθος τάχεως, αἰδοῖ τε τῶν ὠδακλουσάντων, καὶ κατ' ἐλπίδα τὸ μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς παρανομήσειν.

B C D E F G

Κεφάλαιον κζ'.

Ὁ δὲ σβεσθείσης τὴν ταραχῆς ἦλθετο, καὶ πάλιν αὐτὴν ἀνάψαι θεάματι νόμιμος, τούς τε ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, καὶ μόνον ἔφη τεκμήριον ἔσεσθαι, τὸ μηδὲν ἔτι τὴν δῆμον νεωτερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισαρείας αἰοῦσι στρατιώταις. παρεγένοντο δ' δύο σπεῖραι. τῷ δ' ἔτι συγκαλοῦντι τὸ πλῆθος, προπέμψας διεδήλου τοῖς τὴν ἀφρῶν ἑκατοντάρχαις, ὅπως παραγγείλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῖς, μήτε αἰτιᾶσθαί τοῖς ἰουδαίοις, κἂν κατ' αὐτοῦ φθέγξωνται, χρήσασθαι τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸ πλῆθος συναγαγόντες ὑπαίθριον τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν καὶ πρὸ αἰτίας γενέσθαι, τὰς σπείρας δεξιώσασθαι.

Cap. XV. De alia oppressione Hierosolymorum dolo Flori.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus vt Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis conueniret. Germanam autem suam Berenicen, Hierosolymis inuentam, & iniquitatem militum videntem, grauis ob hoc angor inualerat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodéique corporis mittens ad Florum precabatur, vt à cæde desineret. Ille verò neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, sed tantùm in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annueret impetus autem militum etiam aduersùm reginam efferatus est. Non solùm quippe sub oculis eius obuios quosque mulctabant arque trucidabant, sed etiam ipsam, nisi confugisset in aulam, interfecissent. Ibi autem peruigilem noctem cum intenta custodia egit, verens vtique irruptionem militum. Venerat autem Hierosolymam, vt vota Deo solueret. His enim qui morbo vel aliis necessitatibus implicantur, mos est orare per triginta dies, antequam immolent hostias: abstinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal steterit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum est, etiam de vita sua periclitata est. Hæc autem facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autem conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autem inuidiosæ in Florum voces erant quod veriti primates quique & pontifices, disruptis vestibus, & viritim singulos comprehendentes, postulabant, vt ab his verbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neque in maiorem indignationem Florum mouerent. Sícque sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quàm spe quòd nequaquam Florus vltra in eos sæuiret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque vnum ait argumentum fore, quod nihil vlterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cùm conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus, vt nullam salutationem redderent obuiantibus Iudæis. Ad quod si offensi petulanter quippiam essent locuti, statim in eos vterentur armis, Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur vt occurrerent Romanis, & ante graue incommodũ cohortes solenniter salutarent.

His hortationibus seditiosi quique abnuebãt, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo iungebatur audacibus. Tunc verò omnes sacerdotes omnésque leuitæ sacra vasa proferentes ornatumque templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissimè precabantur, vt illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorũ sacrorum Romanos cõtumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora disruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarent. Quam enim vtilitatem vel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contrà, si officiosè susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos verò saluare patriam suam, & prouidere ne quid vltra quàm pertulerant, experirentur. His addunt, quòd paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, quosdam autem sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iámque cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorum aduersùm Florum, cuius hæc fierent consiliis, succlamauerunt. confestímque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atque in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cùm à Romanis cæderentur, plures autem cùm se mutuò propellerent. In ipsis autem portis grauis facta est compressio, & vno quoque alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium verò durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes vt Antoniam & templum obtinerent. Quos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Conuersus quippe aduersùm eos populus repugnauit, & per tecta euadentes obruebant taxis Romanos. Qui cùm supernè venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliquum se exercitum qui erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superueniens denuò Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus auaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cùm diuinis inhiaret thesauris, próque his in Antoniam transgredi niteretur, vbi intercisas porticus vidit,

τούτοις τὸ σασιῶδες ἠπειθῆ, & δὴ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρριπτε πρὸς τοὺς θεμουτίους. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προκομίσαντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργεῖν ἔθος ἦν αὐτοῖς ἀναλαβόντες, κιθαρίσαί τε καὶ ὑμνῳδεῖ μετὰ τῶν ὀργάνων προσαιτοῦντες, καταμειδόλοιν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων Ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δ' ἀρχιερεῖς αὐτοὺς ἰδίᾳ ἰδίᾳ καταμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων προερρηγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων & κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ἐλαχίστης πλημμελείας, προδοσίαν τοῦ πατρίδα τοῖς ὀλιγωροῦσι παρθῆσαι. τίνα γὰρ ἢ στρατιώταις φέρειν ὠφέλειαν τὸν ἀπὸ Ἰουδαίων ἀπατασμὸν, ἢ διόρθωσιν αὐτοῖς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νεῦν προελθεῖν. οἱ δὲ δὴ δεξιώσαντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλώρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν δ' αὐτοὺς τὴν πατρίδα, & τὸ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πείθεσθαι στασιάζουσιν ὀλίγοις, δέον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀστασίας ἔσῃ. τούτοις μειλισσόμενοι τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν στασιαστῶν, οὓς μὲν ἀπειλαῖς, οὓς δ' αἰδοῖ κατίσειλαν. ἐπεπα ἐξηγούμενοι, μεθ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου τοὺς στρατιώτας ὑπιόντων, καὶ πλησίον γιγνομένους ἀπαντῶντο. τῶν δὲ μηδὲν ἀποκεναμένων, οἱ στασιασταὶ φλώρου κατεβόων. τοῦτο δὲ ἦν σύνθημα κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, προσιόντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δὲ πολλοὶ μὲν ὑπὸ Ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. δεινὸς δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάσειν ἑκάστου ἀπιόντος, βραδυτέρα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δὲ σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγόμενοι γὰρ & κλώμενοι πλήθει τῶν ἐμβαινόντων ἐφαίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς τάφου τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνεπίπτον δὲ καὶ στρατιῶται πάντες ἀναιδῶς τοῖς καταλαμβανομένοις, καὶ δι' ὅλης τῆς Βεζεθὰ καλουμένης, ἀναθοῶν τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν καὶ κρατῆσαι τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν καὶ φλῶρος ἐφιέμενος, ἐξήγαγεν ἐκ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς τὰς σὺν αὐτῷ, καὶ πρὸς τὸ φρούριον ἐλθεῖν ἠγωνίζετο. διαμαρτὼν δὲ μᾶλλον τῆς ἐπιβολῆς. ὁ γὰρ δῆμος ἄπρακτος ἐπισταθεὶς, εἶργε τὴν ὁρμὴν, καὶ διαστάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον. καταπονούμενοι δὲ τοῖς ὑπερθε βέλεσι, & διακόψαι τοὺς στενωποὺς ἐμφράξαι πλῆθος ἀθροίσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ στασιασταὶ δείσαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ διὰ τῆς ἀντωνίας, ἀναβάντες διὰ τῶν συνεχῶν στοᾶς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔφυγε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ τοῦ θεοῦ θησαυρῶν ἐφιέμενος, καὶ διὰ τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμῶν εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἐπέρασαν αἱ στοαὶ,

τὴν

τ ὁρμὴν ἀνέχαπτη. καὶ μέχαπερ μὲν τοὺς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλὴν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρεῖν δὲ καταλείπειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῷ δὲ πάντα πρὸς ἀσφαλείας τὴν μηδὲν νεωτερίσειν ὑποχομένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείποι σπεῖραν, μὴ μὴν τοι τὴν μαχεσαμένην. πρὸς γὰρ ταῦτην ἀπεχθῶς, διὰ ἃ πέπονθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας δὲ σπεῖραν, ὡς ἦλθεν μὴ τὴν λοιπῆς δυνάμεως ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν.

A

ab impetu conquieuit. & conuocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait vrbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandum fore, si vnam tantùm relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum ciuibus paulo antè conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulêre populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

Κεφαλ. κη.

CAP. XVI. De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediẽdum Romanis

Ἕτερον δὲ ἐπιβουλεύσαντα τῷ πολέμῳ πορίζόμενος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ἀπόστασιν καταψηφιζόμενος, τήν τε ἀρχὴν τοῦ μάχης θεὶς αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. εἰ μὲν δὴ οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ κεστίῳ θεὶ ὧν φλώρος εἰς τὴν πόλιν παρῳώμησεν, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ ἠμεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῷ ἐδόκει, κέσιον μὴ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ἀπόστασιν εἰ γένοιτο, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμίσοντας. αὐτὸς δὲ θεσπέμψαι τινὰ τῶν ἑταίρων τὰ κατασκευώμενον τὰ θεάγματα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολίτανον, ὃς ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέψαντι θεντυχὼν ἀγρίππα τῷ βασιλεῖ καὶ ἰαμνίαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιωμένη τὸν βασιλέα. μὴ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀποδύεσθαι τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τῶν φλώρου διεξήεσαν ὠμότητα. πρὸς ὃν ἀναπάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τῶν ὀργὴν εἰς ἃς ἦλθεν ἰουδαίους μετάφερε, παραψῦναι αὐτῷ βουλόμενος τὰ φρονήματα, καὶ τῶν μὴ δοκεῖν ἀδίκως τὰ παθεῖν, ἀμείνων ὑποδείκνων. οἱ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄντες ἐκκειτοι, καὶ δεῖ αὐτῷ κτήσεις ὑπομένοντες εἰρήνην, σωίσεσθαι δύνοιχθαι τὴν ὑπόπληξιν τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ὃν τῶν ἱεροσολύμων, ὅτε ἑξήκοντα σταδίους, ἐδέξιστο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολίτανον. ἱκέτευον δὲ αἱ τῶν ἀπεσφαγμένων γυναῖκες θεοεκθέουσαι, καὶ πρὸς τὸν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ὑπεκουρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἱκέτευε. τῷ τε νεαπολίτανῳ καταβόων, ὅσα πάθοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε ἀγορὰν ἐρημωμένην ὑπεδείκνυον, καὶ θεσπορθημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολίτανον σὺν ἑνὶ θεράποντι θεελθεῖν μέχει τοῦ σιλοᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις εἴκοντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ διὰ ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πεῖραν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς θρασύτητος αὐτῷ, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος., καὶ πολλὰ μὲ εἰς πίστιν αὐτοὺς τὴν θεὸς ῥωμαίους ἐπαινέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ πρεῖν τὴν εἰρήνην θεοξεφάνθμος, καὶ τὸ θεοῦ θεοσκυνήσας δόσιν ἔχειν τὰ ἅγια, πρὸς κέσιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

C

D

E

F

G

ALiud autem denuò pugnæ consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sanè principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus iniquè in vrbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis vtriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Iudæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorúmque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniam occurrens, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorúmque curia adesse curauerant, vt circa regem scilicet officia nouarent. Postea verò quàm illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quàm potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & inhumanitatem Flori explicauerunt. Quam licèt argueret Agrippa, vafrè tamen inuectionem suam in Iudæos transtulit, quorum maximè miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: vt per hoc ipsum quod viderentur nihil perpessi iniuriæ, ab vltionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obuiam progressus, officiosè Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos coniuges mulieres: quarum plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam vt genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, vt ingrederetur vrbem, videréntque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domósque vastatas. deinceps verò per Agrippam suasêre Politiano, vt is cum vno tantum famulo ad Siloam vsque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem aliis parêre Romanis, soli autem Floro aduersari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cùm circuisset vrbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quò etiam multitudinem conuocauit: & cùm plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conseruationem pacis hortatus, adorauit Deũ eiúsque sanctã: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicque regressus ad Cestium est. vulgus autem

Iudæorum, ad regem pontificésque conuersus A τῶν ἰουδαίων, ὅτι τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς ἔπεμπεν, ὁρῶν καὶ φλόον πέμπειν ἥξιον πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ὅτι τοσούτῳ φόβῳ, κατέλιπεν ἑαυτοῖς ὑπόνοιαν ὅπως ἀστεως. δόξειν γὰρ αὐτοῖς καταρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιτο τὸν καταρξαντα. φανεροὶ ἦσαν ἂν ἀπρεμήσοντες, εἰ τὴν ἀπεσβείαν τῆς ὑποχωλύοι. ἀγείπατα ἦ τὸ μὲν χρηστονεῖν φλόου κατηγόρους, ὅπῃ φθονοι ἐδόκει. τὸ δὲ ἰδιδῖν ἦ ἰουδαίους εἰς πόλεμον ἐκπαθέντας, οὐδὲ αὐτῷ λυστελὲς κατεφάνετο. ἀνεκαλεσάμενος ἦ εἰς τὸν ξυστὸν τὸ πλῆθος, καὶ ἀδελφεσιάμενος ἐν ἀδειότῃ τὴν ἀδελφὴν βερνίκην, ὅπῃ τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἦν ἐπάνω τῆ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέραν τῆς ἄνω πόλεως, ἐν ᾗ φέρει τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε διάδε. εἰ μὲν ἐώρων πάντας ὑμᾶς πολεμεῖν ῥωμαίοις ὡρμημένους, καὶ μὴ τῆ δήμου τὸ καθαρώτατον ἐ εἰλικρινέστατον, εἰρηνεύειν ἄγειν ἀφορμημένους, οὐτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐθάρσησα. φέρασὸς γὰρ τῆ τὰ δέοντα ποιεῖν πᾶς λόγος, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμόνοια ᾖ. ἐπεὶ ἦ πνας μὲ ἡλικία τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, πνας ἦ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, σίνους ἦ πλεονεξία τῆς παρεξιούσει, καὶ τὸ θᾶσσον τῶν ἀσθενεστέρων ἐαν τὰ πράγματα συγχυθῇ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τε σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς σίνων κακοβουλίας οἱ ἀγαθοὶ θᾶσσον ἀπολωλώσουσιν, ὡήθην δὴν ὅπῃ τὸ αὐτὸ πάντας ὑμᾶς συναγαγὼν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. θορυβήσει δέ μοι μηδείς, ἐαν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ αἰτιάσεως ὅπῃ τῶν ὅπως ἀσιν ὡρμημένοις, ἔνεστι καὶ μετὰ τῶν ἐμῶν θᾶσσον τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ ἦ δυσπάρεστ ἐ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐ ἂν μὴ θᾶσσον πάντων ἡσυχία γένηται. οἶδα μὲν σαφῶς ὅτι πολλοὶ τῶν ἐν τῆ ὄπιτερίων ὕβρεις, καὶ τὰ δ' ἐλευθερίας ἐγκώμια ξαγωδήσειν. ἐγὼ ἦ πρὶν ἐξετάζειν τίνες ὄντες, καὶ τίσιν ὅπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύζω τῶν συμπλοκῶν τῆ πρὸς φάσεων. εἰ μὲν ἀμυνεῖσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί σεμνύνετε τῶν ἐλευθερίαν. εἰ ἦ τὸ δουλεύειν ἀφορίζειν ἠγεῖσθε, φέρασὴ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἡμέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετεμαζόντων, αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε ἦ ἐ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἔστι μικρὰ τῆ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, ἐ πρῶτά γε τὰ τῆ ὄπιτερίων ἐγκλήματα. θεραπεύειν ἦ ἰσοθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν ἦ τῆ μικρῶν ἁμαρτημάτων τοὺς ἐξονειδισμοὺς ποιεῖσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῆ τοὺς ὀνειδιζομένους ἀπελέγχετε, καὶ παρέντες τὸ λάθρα καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πορδοῦσα φανερῶς ὑδὲν ἦ ὕστερον τοὺς πλησίας, ὡς τὸ φέρειν εὐαγγέλιον, καὶ τὸ τῆ ἀδικουμένων πύχιον τοῖς ἀδικοῦσιν ἦ δατέσπη. φέρε ἦ εἰ τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπεκτόνατε χαλεπούς, ἕνεκα ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, ὑδὲ κρῖσαι, καὶ οὐ αἱρεῖσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ αὐτοῦ ἦκει τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνων, ὑδὲ γε

Iudæos in bella commotos neque sibi expedire B cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem vrbis: nam xysto templum erat ponte coniunctum) huiusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimámque partem pacem velle C seruare, neque processissem ad vos, neque consulere conatus essem: superuacua quippe de vtilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Quoniam verò aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, quosdam verò inconsiderata spes libertatis: nonnullos verò auaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, exi- D stimaui oportere, vt omnibus vobis in vnum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irreuocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Noui E quidem quod multi & iniurias procurantium prouincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primùm separabo causas, quas connexas putaris. Si enim violatores vestros cupitis vlcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si verò istud ipsum seruire intolerabile ducitis, superflua est aduersum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit seruire. Consi- F derate autem singillatim, & videte quàm exigua sit materia bellorum. Et primùm quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cùm verò modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, aduersùm vos profectò eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palàm vos con- G fidentérque populantur. nihil autem ita plagas coercet vt patientia, & violatorum quies violantibus iniicit pudorem. Fac autem eos, qui à Romanis in prouincias mittuntur, esse grauiter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, aduersum quem pugnare vultis. Neque enim ex præcepto illorum improbus ad vos quisquam venit: neque

τοὶ ὑπὸ

τοῖς ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν οἱ ἀφ' ἑσπέρας ὑπολείπουσιν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν ταχέως τἀντεῦθεν οἷόν τε ῥᾴδιον. ἄτοπον γὰρ δι' ἓν πολλοῖς, καὶ διὰ μικρὰς αἰτίας, πολεμοῦσι, καὶ μηδὲν γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα παλαιόν. καὶ τὰ μὲν ἡμέτερα ἐγκλήματα, ταχεῖα ἴσμεν ἂν ἡ διόρθωσις. ὅτε γὰρ ὁ αὐτὸς ὑπήκοος μόνοις ἅπασι, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις εἰκὸς ἐπιδώσεσθαι μετριωτέρους. χαλεπὸν δ' ἅπαξ τὸν πόλεμον, ὥστ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον ἄνευ συμφορῶν, ὅτε βαρέσας. ἀλλὰ μὲν τόγε νῦν ἐλευθερίας ὑπεύθυμοῖν ἄνευ, οἷον ὑπὲρ τοῦ μηδὲ ὑποφαλῆν αὐτὸν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς ἀνελείας χαλεπή, καὶ ὅτι τοῦ μηδ' ἀρξασθαι ταύτης ὁ ἄγων δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθείς, ἔπειτα ἀφισάμενος, αὐθάδης δοῦλός ἐστιν, ἢ φιλελεύθερος. τότε γὰρ οὐκ ἐκεῖνο πάντα ἦν τοῦ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους ποιεῖν, ὅτε τὸν ἀρχὸν ἀπέβαινε τῆς χώρας ὁ πομπήϊος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτοὶ, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἄμεινον ὑμῶν πολλῷ δεδεικέναι, πρὸς μοῖραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως ἐπάσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ἐπ' ἀγαθοῖς παρειληφότες, τοῖς πρώτοις ἀκουσαίτων τοσοῦτον ἐλαττούμενοι, πρὸς ὅλην ἀνθίστασθε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιώτατοι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας ᾠχόμενοι ποτὲ καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ἱερόφαντον ξέρξην δι' γῆς πλέοντα, καὶ δι' θαλάσσης ὁδεύοντα, καὶ μὴ χωρούμενον μὲν τοῖς πελάγεσι, πλατυτέρων δὲ τῆς εὐρώπης τὴν σφενδόνην ἄγοντα, σφενδόνῃ ὅπλιτας νέους διέξαντες, πρὸ τῆ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὸν τοσοῦτον ἀσίας κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικεῖ τὰ ὑπὸ τῆς ἰταλίας πρόσταγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιάς, καὶ τὸν ἐρυθρόπαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοῖς αὐτοῖς δεσπόταις. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζόμενοι φίλιππον, καὶ σοὶ ἀλεξάνδρῳ ᾠδε παίζουσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μεταβέβηκεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονος χρόνου πρὸς ἐλευθερίας παῤῥησίας, εἴκοσι μόνοι ὑμεῖς ἀδοξεῖτε δουλεύειν, οἷς ὑποτέτακται τὰ πάντα. ποίᾳ στρατιᾷ, ποίοις πεποιθότες ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ στόλος ὑμῶν διαλυμαινόμενος τὰς ῥωμαίων θαλάσσας; ποῦ δ' οἱ ταῖς ὑπερβολαῖς ἐξαρκέσοντες θησαυροί; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας εἴωθε κινεῖν τὸν πόλεμον; ἢ ἀφεστήκατε τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; ἢ μεξίσετε τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν; ἢ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τὴν προσοίκων ἐθνῶν ἀπιστίαν πολλαπλασίων, ἢ δεῖ τὴν οἰκουμένην αἴσχιστος; μᾶλλον δὲ καὶ τούτοις ἐζήτησάν τι πλέον. ἢ δὲ ἐζήρκεσεν αὐτοῖς ὅλος εὐφράτης ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τὴν προσαρκτίαν ἴστρος, ἢ τε μεσημβρινὴ μέχρι τῆς ἀσωπίων ἐρυθρᾶς λεύκη, καὶ γάδειρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ἐκεῖνον ἑκάτερον ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῆς ἀπορήτου προῆλθον βρεττανῶν διώκοντα τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, ponti in Occidente conspicere. Sed neque facilè ea quæ hîc fiunt, illic audiuntur. Est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum citò erit futura correctio. neque enim vnus atque idem prouinciæ semper curam tenebit, & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neque deponere facile est absque magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis verò bona sitientibus prouidendum atque certandum est, vt principio non ea careant. molesta enim est nouitas seruitutis: quam ne vtique subeas, iustum suscipi certamen videtur. Qui verò semel subiectus est, & deinceps defecit, contumax magis seruus quàm amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cùm in prouinciam Pompeius intraret. Maiores verò nostri eorúmque reges, pecuniâ, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiuerunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruêre longè inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantem, per mare verò ambulantem, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum vna naue fugientem glorioſissimè persecuti sunt: circa paruam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregêre, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiam Græciæ ciuitatem administrant Italiæ iussiones. Lacedemonij quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones verò qui adhuc penè imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo maiores, cessérunt tamen & obediunt: vos autem soli seruire dedignamini his, quibus videtis vniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Vbi est classis vestra, quæ peruagetur Romanorum maria? Vbi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortè aut Arabas existimatis vos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metiminiveſtram imbecillitatem? Nónne scitis vestram ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt? Neq; enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neque in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neque in Occidente Gades: sed vltra Oceanum aliũ quæsierunt orbẽ, & vsque ad Britannias, inaccessas priùs, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vósne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? poſtremò plures eſtis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia aduerſum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, ſeruire moleſtiſſimum eſt. At quanto magis id Græcis: qui vniuerſis ſub ſole habitantibus videbantur præſtare nobilitate: & tam latam quondam prouinciam poſſidentes: nunc bis ternis faſcibus Romanorum obediunt? Totidem autem etiam Macedones obſequuntur, qui certè multo vobis iuſtius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Aſiæ ciuitates? nunquid non abſque vllo præſidio, vni tantummodo rectori parent, & faſcibus conſulis obſequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Boſphoranos quoque, & habitantes circa Ponti littora nationes, Mæoticásque gentes? apud quas nimirum olim neque domeſticus aliquis dominus noſcebatur: nunc verò militum ſubiiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidentes, aſperiorémque multo quàm veſtra eſt, ac multis partibus fortiorem, altiſſimóque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præſidio manentibus obſequuntur. Poſt hos Illyrici vſque ad Dalmatiam, & Iſtro tenus incolentes, duabus tantùm legionibus obediunt: cum quibus & ipſi impetus compeſcunt Dacorum. Ipſi quoque Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, ſæpiúſque capti, rurſum cum maioribus opibus rebellarunt, nunc ſub vna Romanorum legione agunt quietem. Verumtamé ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potiſſimum oporteret aſſurgere, quos videlicet tantis munimentis natura cinxiſſet: ab Orientali plaga Alpium montibus, à ſeptentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente verò Oceano. ſed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numeroſi: fontes autem (ita vt dixerim) felicitatis domeſticæ habentes, omnibúsque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales eſſe Romanorum, ac felicitatem ſuam in eorum felicitate reponere. ídque ſanè ipſum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnauerunt (ſed Romanorum admirati ſunt horruerúntque cum virtute fortunam, quâ illi plura ſæpe obtinuêre quàm bellis. Denique ſub mille & ducentis militibus ſeruiunt, quibus penè plures habuerunt ciuitates. Neque Hiſpanis naſcens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neque tanto terrarum mariſque ſpatio à Roma diremptæ gentes, Luſitani ſcilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis ſuis fragore terribilis: ſed vltra columnas Herculis prolatis armis, & per ipſas nubes

πλειοτέροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, ἑλλήνων συνετώτεροι; πλείους τῷ κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐστὲ πάντων; τί τὸ παροιθὼς ὑμᾶς κατὰ ῥωμαίων ἐπαίρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρεῖ τις. πόσῳ μᾶλλον ἕλλησιν, οἷς τῷ ὑφ' ἥλιον πάντων ἐλευθερία περιῆν δοκοῦντες, & τοσαύτην κεκόμμενοι χώραν, ἐξ ῥωμαίων ὑπείκουσι ῥάβδοις. τοσούτοις ἢ μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί ἢ αἱ πεντακόσιαι δ' ἀσίας πόλεις, οὐχὶ δίχα φρουρᾶς ἵνα φορολογοῦσιν ἡμέρα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν λυκίους τε καὶ κάλχους, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορεμίους τε καὶ τὰ περὶ οἰκα τῦ πόντου & τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πρὶν μὲν οὐδὲ οἰκέτης ἐνενώσκετο δεσπότης. νῦν ἢ, ξιχιλίοις ὁπλίταις ὑποτάσσεται, καὶ πεντακόσιοι τῆς μακεδὼ, τῶν πειν ἅπλωτον & ἀγεῖαι εἰρεωδούσι θάλασσαν. πόσα βιθυνία, καὶ καππαδόκια, καὶ τὸ παμφύλιον ἔθνος, λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερείας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρεῖς ὅπλων φορολογοῦνται; τί ἢ θρᾷκες, οἱ πέντε μὲν δυσὶ, ἑπτὰ ἢ μῆκος ἡμερῶν χώραν διειληφότες, πεζοντέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ὑμετέρας ὀχυροτέραν, καὶ βαθεῖ κρυμῷ τοὺς ἐπιστρατεύοντας ἀνακόπτουσαν, ὑπὸ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουρεῖς. οἱ ἢ ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τέως μέχρι δαλματίας ἀποτεμνομένοις, ὑπὸ ἢ ἴστρῳ κατοικοῦντες, ὑ δυσὶ μόνοις τάγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τὰς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ ἢ πσαωτάκις θεὸς ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλμάται, καὶ θεὸς τὸ μόνον ἀεὶ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τέως ἰσχὺν πάλιν δοσιλῶν, νῦν ὐχ ὑπ' ἑνὶ τάγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μέν ἐγέ τινας εἰς δοῦσαι ὤφελον ἀφορμαὶ μεγάλαι παρεξιέναι, μάλιστα γαλάτας ἐχέλως τοὺς ὕπο τῆς φύσεως τειχισμένους, ἐξ ἀνατολῆς μὲν, ταῖς ἄλπεσι, θεὸς ἢ ἄρκτῳ, ῥείῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς ἢ, τοῖς πυρήναιοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ ἢ, θεὸς δυσμαῖς. ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα μὲν ἔρκη θεοβεβλημένοι, πέντε ἢ καὶ τεσσαράκοσιοι πληθύοντες ἔθνεσι, τὰς ἢ πηγὰς ὡς ἂν τις εἴποι τῆς δ' εὐμενείας ὁλοχερεῖς ἔχοντες, & τοῖς ἀγαθοῖς χεδὸν ὅλῳ ὁλοκλύζοντες τέως οἰκουμένῳ, ἀπέχονται ῥωμαίων θεόσδοτοι ὄντες, καὶ τιμώμενοι παρ' αὐτῷ τέως οἰκείαν δ' εὐμενείαν· καὶ τοῦτο ὑπομένουσιν, ὑ δι' ἃ φορτημάτων μαλακίαν, ὑδὲ δ' ἀνδρείαν, οἵα διδύσκουσα ὀκδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερείας, ἀλλὰ μετὰ δ' δυνάμεως ῥωμαίων καὶ τέως τύχῃ καταπλαγῖτες, ἧς αὐτοῖς κατορθοῖ πλείονα τῷ ὅπλων. τοιγαροῦν ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατώταις δ' ἐλεύθουσιν, ὧν ὀλίγου δ' εἶν πλείους ἔχουσι πόλεις. οὐδὲ ἴβηρσιν ὁ γεωρυόμενος χρυσὸς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερείας πόλεμον ὠφέλησεν, οὐδὲ τὸ τοσοῦτον ἀπὸ ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν & καντάβρων ἀρειμάνια, ὑδὲ γείτων ὠκεανὸς φοβερὸν καὶ τοῖς ὁπλιτικοῖς ἄμπαυσιν ἐπάγων, ἀλλ' ὑπὲρ τὰς περικλείους στήλας ἐκτείναντες τὰ ὅπλα, καὶ διὰ νεφῶν

ὁδὸν δι-

ὀλύσαντες τὰ πυρρίωγα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φέρουσι δὲ ἤπειρος τῷ οὔπω δυσμάχων καὶ τοσούτων ἀπωκισμένων, ἐν ταύτῃ. τίς ὑμῖν ἐκοπῇ παρείληφε τὸ γερμανῶν πλῆθος; ἀλκὴν μὲν γὰρ καὶ μεγέθη σωμάτων, εἴδετε δήπου πολλάκις, ἐπεὶ παντάχοῦ ῥωμαῖοι τοὺς τούτων αἰχμαλώτους ἔχουσιν. ἀλλ' ὅτοι γῆν μὲν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω δὲ τῷ σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὴν μὲν τύχην θανάτου καταφρονῆσαν, τοὺς θυμοὺς δὲ τῷ ἀγριωτάτων θηρίων σφοδροτέρους, ῥίπτον τῆς ὁρμῆς ὄφρ ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων κατὰ τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δὲ ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ σῴζεται. σπέρασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἱ τοῖς ἱεροσολύμων τείχεσι πεποιθότες. καὶ γὰρ ἐκείνους περιεβλημένους ὠκεανὸς, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ὀλίγον τινὰ πόον οἰκοῦντας, πλεύσαντες ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. τίνα δὲ τάγματα τὴν τοσαύτην πόον διαφυλάττει. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρθοι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἀρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιεβεβλημένοι δύναμιν, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅπῃ τὸ ἰταλίας ἰδεῖν, ἐν εἰρήνης σχήματι δουλεύουσαν τὴν ὑπὸ τῆς ἀτολμίας δυστυχίαν. πάντων δὲ χεδὸν τῷ ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεβομένων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοπουῦντες, οἳ τὸν μέγαν αἰχοῦντες ἀνίβαν, καὶ τὴν ὑπὸ φοινίκων δυναστείαν, ὑπὸ τὴν σκιπίωνος δεξιὰν ἔπεσον. ὅτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακώνων γένος, ὅτε μὴ μαεῖται, τὸ μέχρι τῆς ἑσπέρας σκοτεινὸν φῦλον, ἀνθ' αἱ φοβεραὶ καὶ τοῖς ἀκούουσι σύρτεις, νασαμώνες τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τὰς ῥωμαίων ἀνίκητον ἀρετάς. τὴν δὲ τρίτην τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἧς ὑδὲ ἐξαριθμήσασθαι τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὁρίζομένην ἀτλαντικά τε πελάγει, καὶ σήλαις ἡρακλείοις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τὰς ἀπείρους νέμουσαν αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην. χωρὶς δὲ τῷ ἐτησίων καρπῶν, οἳ μησὶν ὀκτὼ τὸ καθ' ἡμᾶς τὴν ῥώμην πλῆθος ἐκφέρουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίως φορολογοῦνται, καὶ ταῖς χρείαις τῆς ἡγεμονίας παρέχουσιν ἑτοίμους τὰς εἰσφοράς, ὑδὲν τῷ ὀπταγμάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὕβριν ἡγούμενοι, καθάπερ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς ὠφελουῦντος. καὶ τί δεῖ πόρρωθεν ὑμῖν ὑποδεικνύειν τὴν ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αἰγύπτου τῆς γειτνιώσης, ἥτις ἐκτεινομένη μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς δὐδαίμονος ἀραβίας, ὁμορεῖ τὰ ὕσα τῇ ἰνδικῇ, πεντήκοντα πρὸς ταῖς ἑπτακοσίαις ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, πλὴν τῆς ἀλεξανδρείας κατοικούντων, ὡς ἔστιν ἐκ τῶν καθ' ἑκάστου κεφαλὴν εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐν ἀδοξεῖ, καίτοι πηλίκον ὅσον ἀσεως κέντρον ἔχουσα τὴν ἀλεξανδρείαν, πλήθους τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, πρὸς ἧ καὶ μεγέθους, ὑπῆκος μόνη αὐτῆς, τεσσαράκοντα σταδίων, δέκα δὲ ἐλάττων δέκα. τῇ δὲ εἰσαυσίῳ παρ' ὑμῖν φόρῳ καθ' ἕνα μῆνα πλέον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τὴν χρημάτων ἔξωθεν,

Pytenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantóque (vt dixi) spatio diremptis, legio in præsidio vna satis est. Quis vestrûm non audiuit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (vt arbitror) sæpe vidistis. siquidem vbique Romani earum gentium captiuos habent. Sed illi ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem maiores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens vniuersa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penè non minorem quàm noster orbis est habitantes, Romani nauigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: estque cernere, sub specie pacis seruientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Vniuersis penè qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus vsque ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impedire Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cuius ne numerare quidem nationes facilè est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis vsque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia quoque vectigalia pendunt, expensas quoque deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubentur, sicut vos, contumelioſum putantes. & quidem vna cum illis tantùm legio commoratur. Sed quid opus est longè petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cùm ea possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cùm vsque ad Æthiopias porrigatur, opulentámque Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, quorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, deuotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certè quàm magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitiis abundantem, magnitudine quoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine verò non minus quàm decem, tributorum verò multo amplius per menses singulos infert, quàm vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor mensium Romanæ plebi annonam ministrat. Munitur autem vndique aut inconmeabili solitudine, aut importuoso mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus, quorum tamen omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidentes, profundam Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate fræna nant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidem omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi fortè quis vestrûm spes suas vltra Euphratem porrigat, & Adiabenorum regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porrò nec illi propter irrationabilem causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen fineret. Est quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Supereſt igitur ad diuinum confugiatur auxilium. verùm & hoc apud Romanos est. sine Deo quippe impossibile esset imperium tale consistere. Considerate autem quemadmodũ hæc ipsa erga ipsam religionem immoderatio, etiam si cum longè inferioribus bellum geratis, tamen ad dispensandum sit vobis difficillima, atque eadem transgrediendo offendatis Deum, per quæ eum auxiliaturum putaris. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinem, & ad nullum actum moueamini, facilè profectò capiemini. Sic quippe etiam maiores vestri experti sunt, hos maximè dies Pompeio ad bellũ destinante: in quibus scilicet hi qui oppugnabantur, otia gerebant. Transgredientes autem in bello legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc vobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmodum autem aduocabitis in adiutorium Deum, si cultum ei debitum sponte violetis? Assumunt autem singuli quique bellum, vel diuinæ virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cùm verò vtraque hæc quantum ad ipsam pertinet consequentiam, deseruntur, in manifestam vtique captiuitatem volentes pugnare prosiliunt. Quid autem prohibet propriis manibus filios vestros coniugésque laniare, & hanc pulcherrimam inflammare patriam: Erumpentes siquidem in furorem, lucrabimini vel ignominiam superatorum. Bonum est, ô amici, bonum est, dum adhuc stat nauis in portu, præcauere tempestatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irruetis procellas trepidare. His siquidem qui in improuisa mala inciderint, supereſt vt digni vel miseratione videantur: qui verò se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationibus onerentur. Nisi fortè aliquis vestrûm æstimet secundum pacta conflictum ire Romanos; aut postquam vicerint, moderatè vobiscum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacram hanc vrbem inflammaturos, interfecturos autem vniuersum genus vestrum. Neque enim qui superfueritis armis, vsquam locum fugæ habebitis, vniuersis scilicet gentibus vel iam habentibus Romanos dominos, vel habere metuentibus. Periculum autem non solùm vos manebit, sed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes Iudæos: Neque enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio sit: quos certe omnes vobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quique conficient, & propter paucorum virorum

τῇ ῥώμῃ σῶσαι μόνων πεσεῖσθαι. πτείχεσι γὰρ ἀπορίᾳ τε ἀπόρου καὶ θαλάσσης ἀλιμένους, ἢ ποταμοῖς, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον εὑρέθη τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμεναι τῇ πόλει τέγγυται, τὴν βαθεῖαν αἴγυπτον ἅμα τῇ μακεδόνων εὐψυχίᾳ χαλινοῦ. τίνας οὖν δεῖ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀπορίας ὑμᾶς συμμάχους; οἱ μὲν γὰρ δεῖ ἅπαντες ὅσοι οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμή τις ἄρα φρενῶν ἐκτείνει τὰς ἐλπίδας, ἢ τοὺς ἐν τῇ ἀδιαβηνῶν ὁμοφύλους οἴεται προσομαιμεῖν. οἱ γ', ὅτι δίκαιον ἄλογον πολιτεύσῃ πόλεμον συμπλέξουσιν ἑαυτοῖς, ὅτε βουλεύσεσθαι καιρὸς, ὁ πάρθος ὑπέξεται. φρονεῖ γὰρ αὐτῷ τ' πρὸς ῥωμαίους ἐπιεικείας, ἢ παραβαίνειν οὐκ ἐάσειν τοὺς σπονδὰς, κἂν τις ἢ ὑπ' αὐτῷ ὅτι ῥωμαίους ᾖ. λοιπὸν οὐκ ὀλίγα τοῦ θεοῦ συμμαχίαν καταφρονῆσον. ἀλλὰ μὴ τοῦτο ὄφελε ῥωμαίοις τέτακται. δίκαια γὰρ θεοῦ σεβεῖν πολιτεύεσθαι ἡγεμονίαν ἀδύνατον. σκέψασθε δ' ὡς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας ἄπεφθον, εἰ μὴ πρὸς δυσχερέστους πολεμήσετε, δυσδιάκριτον, μὴ δὲ ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον, ταῦτα αἰσχρὰ ὁμοῦ καὶ βαρέα ὑπομένετε. τεσσεράκοντα μὲν γὰρ τὰ πρὸ ἑβδομάδων ἐστὶν, μὴ πρὸς μηδεμίαν προσβολὴν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ οἱ πρόγονοι πομπῇ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἀπράκτους ποιησάμενοι τῆς πολιορκίας ἐν αἷς ἤρξαντο οἱ πολιορκούμενοι. παραβαίνοντες γὰρ τὰ πολέμου τὸν πάτριον νόμον, ἃ οἶδα ἴσως ὅπου λοιπὸν ποιήσεσθε τὸν ἀγῶνα. ἀπορεῖ γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι καταλῦσαι. πῶς γὰρ θρησκεύσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν, οἱ παραβαίνοντες ἐκουσίως τινὰ εἰς αὐτὸ θεραπείαν; ἐπαιρόμενοι γὰρ ἕκαστοι πόλεμον, ἢ θεία πεποιθότες, ἢ ἀνθρωπεία βοηθείᾳ. ὅταν γὰρ τινὰ παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῖκος ἀποκόπτῃ, φανερὰν ἄλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἱρήσονται. τί γὰρ κωλύει τὴν ἑαυτῶν χεῖρα διαχρήσασθαι τέκνα καὶ γυναῖκας, καὶ τινὰ ἀφελλήνες ἀτινα πατρίδα ταύτῃ καταφλέξαι; μανέντες γὰρ ἔσται, τό γε τῆς ἥττης ὄνειδος περιόντες. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτι ἐν ὁρμῷ τὸ σκάφος, προσπίπτειν τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ εἰς μέσους τοὺς δινέλλας ἀπὸ λιμένος αἰσχύνην. τοῖς μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων δυστυχοῦσι δεινὸς, τὸ γοῦν ἐλεεῖσθαι ἀφίησιν. ὁ δὲ εἰς προδήλων ἀπώλειαν ὁρμήσας, καὶ προσονειδίζεται. πόλιν εἰ μή τις ὑπολαμβάνει καὶ συνθήκας πολεμήσειν, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῖν μετρίασειν, ἀλλ' ὡς εἰς ὑπόδειγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν, καταφλέξειν μὲν τὴν ἱερὰν πόλιν, ἀναιρήσειν δὲ πᾶν ὑμῶν τὸ φῦλον. ἰσθὶ γὰρ ἀφελεσθέντες φυγῆς δρόμου τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δεδοικότων σχεῖν. ὁ δὲ κίνδυνος, οὐ τῶν ἰουδαίων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλας πόλεις κατοικούντων. οὐ γὰρ ἔστι ὅπου τῆς οἰκουμένης ὄχλος, ὃ μὴ μοῖρα ἡμετέρα ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμοῦντων ὑμῶν ἔνιοι, καταφάξουσι οἱ ἐχθροὶ, καὶ δι' ὀλίγων ἀνδρῶν

πρόφασιν.

καταβουλίαν, πᾶσα πληρωθήσε) πόλις ἰουδαϊκῶν φόνων. A
Ϲ αγλυώμην μὲν τοῖς τοῦτο ποιήσασιν. εἰ δ' μὴ ποιήσαιτο, λογίσασθε πῶς ποθ' ὑμᾶς φιλανθρώπους ὄντας κινεῖν εἰκὸς ἦν. εἰσελθέτω δ' οἶκτος ὑμᾶς, εἰ μὴ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τῆς μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶν ἱερῶν περιβόλων. φείσασθε τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μετὰ τῶν ἀγίων τηρήσατε. ἀφείσονται δὲ καὶ ἐπὶ ῥωμαίοις τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι ποτὲ ἐχαρίσασθε. μαρτύρομαι δ' ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ, Ϲ πατρίδα τὴν κοινὴν, ὡς οὐδὲν τῶν σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκάμην. ὑμεῖς δ' βουλευσάμενοι μὲν τὰ δόντα, κοινῇ σὺν ἐμοὶ τὴν εἰρήνην ἔχετε. προσαχθέντες δ' τοῖς θυμοῖς, χωρεῖς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. τοσαῦτα εἰπὼν, ἐπεδάκρυσέ τε μετὰ τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνέβοων δὲ, οὐ ῥωμαίοις, ἀλλὰ φλώρῳ, δι' ἃ πεπόνθασι πολεμεῖν. προὔχε ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἦν ῥωμαίων ἤδη πολεμίων ὄντων. ὅτε γὰρ τῷ καίσαρι ἐδίδοσαν τὸν φόρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατο τὰς ἀντωνίας. ἐπισκευάσασθαι δ' αὖ τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ ἀποδοῦναι, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὴν εἰσφοράν. οὐ γὰρ ἤδη γε φλώρου τὸ χρήμα ἔσεσθε, ἢ φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε. B C D

Κεφάλαιον κϑ'.

Τοῦτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μέχρι βασιλέως τε βερνίκης ἀναβαίνει εἰς τὸ ἱερὸν, κατήφειαν τῆς τοῦ τοσοῦδε δουλώσεως. εἰς ἃς γὰρ κώμας, οἵτε ἄρχοντες, καὶ οἱ βουλευταὶ μεμιγμένοι, τὰς φόρους συνέλεγον. ταχέως δὲ τὰ τεσσαράκοντα τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἀθροίσθη. Ϲ τῷ μὲν πολέμῳ τότε τοῦ ἀπειλοῦ, ὅτε κατέσεισεν ἀγρίππας. αὖθις δ' ἐπειράτο πείθειν τὸ πλῆθος ὑπακούειν φλώρῳ, ἄχρις αὐτὸ αὐτὸ πέμψῃ καῖσαρ ἡγεμόνα. προσπαροξυνθέντες δ', ἐβλασφήμουν εἰς τὸν βασιλέα, καὶ τὸν πόλεως αὐτῶν ὀξυκηρυσσον. ἐτόλμων δέ τινες τῆς στάσεως. καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ δ' βασιλεὺς τὴν ὁρμὴν τῶν νεωτερίζόντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπλάκισο, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς φλῶρον εἰς καισάρειαν, ἵνα ἐκεῖνος ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ, τὴν χώραν φορολογήσοντας. αὐτὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τὴν βασιλείαν. κἂν τούτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ὅτι φρούριόν τι καλούμενον μάσαδαν, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρᾳ, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους δ' κατέστησαν ἰδίους. E F

Κεφάλαιον λ.

Ἅμα δ' καὶ τὸν ἱερὸν ἐλεάζαρος υἱὸς ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοῖς κατὰ τὴν λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναπείθει, μηδένὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τοῦτο δὲ τοῦ πρὸς ῥωμαίους πολέμου καταβολή. τοῦ γὰρ τούτων θυσίαν καίσαρος ἀπειρῆσθαι, καὶ πολλὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων ἐδεκαλοῦντο, μὴ ἐκβαλεῖν τὸ ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων ἔθος, ἐκ τοῦ ἐνδοθεν, πολὺ μὲν Ϲ τῶν ὀφετέρων πλῆθει πεποιθότες, G

praua consilia: vniuersæ vrbes Iudaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia parrauerint, quòd sint nimirum vestro vitio coacti. Si verò eadem exequi superseserint, considerate quàm impium sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater vrbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templúmque vobis & sancta sanctorum seruate. Neq; enim vlteriùs victores Romani his abstinebunt, quibus primò parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrósque angelos Dei, patriámque communem, quòd nihil eorum consiliorum, quæ vobis videtur expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si verò protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multâ partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se aduersùm Romanos, sed aduersùm Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia aduersùm Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionésque dispersi, vectigal colligebant: celeritérque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps verò persuadere populo tentabat, vt parerent Floro; donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec à verborum in regem contumeliis temperauit, sed protinus cum vrbe pepulerunt: ausíque sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem videns tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quòd contumeliis esset affectus, principes quidem eorum vnà cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, vt ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vectigal exigerent. ipse verò discessit in regnum.

Cap. XVII. De cœpta rebellione Iudæorum contra Romanos.

PEr idem tempus quidam eorum, qui bellum maximè mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidium, quòd vocabatur Massada: & occultè eo peruaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidã, filius Ananiæ pontificis, iuuenis audacissimus, dux illo tẽpore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, vt nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorum gente susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atque materia. Reiecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisque nobilibus deprecatis, vt non præterirent eum morem, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes;

robur ſiquidem omne res nouare cupientium, A eorum voluntates iuuabat : maximè autem aſpiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, vt dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quàm grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem, decreuerunt ſeditioſorum animos experiri : & ante portam quæ ærea vocatur, concionem aduocantes (erat autem in interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac B primò quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quòd tam graue bellum patriæ commouerent : deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſempérque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe : & non ſolùm non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) C ſed etiam eas, quæ viſerentur permanérentque ad præſens vſque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, nouum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis videri : ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Iudæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur ac- D cedere. Et ſi quidem circa vnius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi, poſſet nimirum iure nos inhumanitatis arguere : nunc autem deſpiciuntur Romani, & iudicatur Cæſar profanus. Vnde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre : fiátque verè extra principatum ciuitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quàm ad eos, in quorum contumeliam id tentatum eſt, huius auſus perueniat fama. E Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes quoque, narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, vt belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eò iam F proceſſiſſe, vt eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon : alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Pre- G cabantur autem vtrumque, vt cum exercitu aſcenderent in ciuitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quàm ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus runcius fuit, volénſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis. Agrippa autem pariter vtriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis aduerſum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templū atque patriam, adhæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

τῷ ἰωλ-

κὴ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτερίζόντων συνήργει, μᾶλλον δ' ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον τρατηγοῦντα.

Κεφάλαιον λα.

Συνελθόντες δὲν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσι συνίσταντο, κὴ τὴν φασισαίων οἱ γνώιμοι, ὡς ἐπ' αἰτκέσοις ἤδη συμφοραῖς ἐβελιδόντο ὠθεῖ τὸ ὅλων. κὴ δόξαν ὑποπειραθεῖσαν τῆ σασιαστῶν λόγοις, ὠθεῖ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθεζίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἐωὶ τὸ ἐνδον ἱερὸν τετραμμένη ὠθεῖς ἀνατολὴν ἡλίου. κὴ ὠρῶτον αὐτῆ πολλὰ ὠθεὶς τὸ τόλμαν τῶν ὑποσασίωις χαλεπήναντες, κὴ τὸ τηλικοῦτον ὑπισεῖσθαι τῆ παξίδι πόλεμον, ἔπειτα δ' ὠθεφάσεως τὸ ἄλογον ἐλέγχον. φάμενοι τὰς μὲν ὠθεγόνους αὐτῆ κεκοσμηκέναι τε ναὸν ἐκ τῆ μεγάλης μοίρας τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ ὠθεσδεχομένους τὰς ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρειάς. κὴ ὐ μόνον ὐ δέχεσθαι τινὰς θυσίας πινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλλὰ κὴ τὰ βλεπόμενα, κὴ τὰ ὠνατιθέμενα τὸ τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα ὠθεῖ τῆ ἱερᾶ καθιδρυμένα. αὐτοὺς δ' πῶς ἐξεθίζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, κὴ μισοδομοῦντας τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, κὴ μὴ τὸν κίνδυνον καταψηφίσασθαι τῆ πόλεως ἀσεβείας, εἰ ὠνατὰ μόνοις ἰουδαίοις ὥτε θύσαι τινὶ ἀλλοτρίῳ, οὔτε ὠθοσκυνῆσαι. κὰν μὲ ὅτι ἰδιώτου τινὸς ἑνὸς τοῦτον εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὠθεζομένης ἀπανθρωπίας. ὠθεωρᾶν δ' ὅτε ῥωμαίοις, κὴ ὁ καῖσαρ ἐκσπονδοι γίνον]. διδοικέναι μὲν τοι μὴ τὰς ὑπ' ἐκείνων ὑποῤῥίπτας θυσίας, κωλυθῶσι θύειν κὴ τὰ ὑπ' ἐαυτῆ, γρήται τε ἑκάσπονδος τὴν ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ὑποδώσουσι τὰς θυσίας, κὴ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οἷς ὑβείκασι τὸ φήμιον, διορθώσονται τὸ ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῆ παξίων ἱερεῖς, ἀφηγησομένους ὅτι πάντες οἱ ὠθόγονοι τὰς ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων θυσίας ἀπεδέχοντο. ὠθοσεῖχε δ' ὐδεὶς τῆ νεωτερίζόντων, ἀλλ' ὐδὲ ὠθοσήεσαν οἱ λειτουργοὶ, τὴν τῶ πολέμου μεταβολὴν ὑποδυαζόμενοι. σωειδότες δ' οἱ δυνατοὶ, τήν τε στάσιν ἤδη δυσκαθάρετον ὑπ' αὐτῆ ὔσαν, κὴ τῆ ὑπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ὅτι πρῶτος αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκυάζοντο τὰς αἰτίας. κὴ πρέσβεις ὡς μὲ ὠθὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρξεν υἱὸς Ἀνανίε σίμων, οἷς δ' ὠθὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς κὴ ἦσαν ὑπίσημοι σαῦλός τε κὴ αἰτίπας, κὴ κὸς ὄβαρος ὠθοσήκοντες τῆ βασιλεῖ κῆ γένος. ἐδέοντο δ' ἀμφοτέρων ἀναβλῶαι μὴ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν, ὠ πρὶν γνώσεσθαι δυσκαθάρετον, ὑπικόφαν τὸ σάσιν. φλῶρω μὲν ὃν τοῦτο δεινὸν διαγγέλιον ἦν, ὠ ὠθοπηρημένος ἐξαπῆλθεν τὸν πόλεμον, ὐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς πρεσβευταῖς. ἀγρίππας δ' κινδόμενος ὑπίσης τῆ τε ἀφισαμένων, κὴ ὠθὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μητρόπολιν, ἀλλ' ὐδὲ αὐτὸς λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ὑπισάμενος, ἔπεμψε τοῖς ἐπαμυνοῦσι τῆ δήμῳ χιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, κὴ βαταναίους, κὴ τραχωνίτας, ὧν δ' ἀρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγὰ δ'

aduerſum quos bellum mouebatur, volénſque & Romanis conſeruare Iudæos, & Iudæis templū atque patriam, adhæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto equitum Dario, duce verò

τῷ ἰωακίμου φιλίππῳ. τότοις θαρσήσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον τὸ πλῆθος εἰρωνίων ἠγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνουσι πόλιν. τὸ κάτω γὰρ τὸ στασιάζον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱερόν. χερμάσι μὲν οὖν καὶ τοῖς ἐκ βόλοις ἀσφαλείπτως ἐκέχρωντο, καὶ συνεχεῖς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἑκατέρων τὴν κλιμάτων. ἦσι δ' ὅτε καὶ κατὰ λόχους ἐκδρέχοντες, συνάδην ἐμάχοντο, πόλεμος μὲν οἱ στασιασταὶ παρεῖχον, ἐμπειρία δὲ οἱ βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἰδίων ἀγῶν τὸ ἱερὸν κρατῆσαι μάλιστα, καὶ τὰς μαίνοντας τὸν ναὸν ἐξελάσαι. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον στασιασταῖς, παρῆν οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν παρασλαβεῖν. ἐπτὰ μὲν οὖν ἡμέραις συνεχὴς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. καθέτεροι δὲ τὸ καταληφθέντος μέρους εἶκον. τῇ δ' ἑξῆς τὴν ξυλοφορίων ἑορτὴν ἄγοντος, ἐν ᾗ πᾶσιν ἦθος ὕλην τῷ βωμῷ παρασφέρειν, ὅπως μή ποτε λοφὴ τὸ πυρὶ λίποιτο, διαμένει δὲ ἄσβεστον ἀεί, τοῖς μὲν διαφόροις τὰ θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῷ δ' αὖ ἐνεῖ λαῷ συνεισρυέντας πολλοὺς τῶν σικαρίων, ὅπου δὲ σκάλην τοὺς λῃστὰς ἔχοντας ὑπὸ τοῖς κόλποις ξίφη, παρασλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπειρον τὰ ὑπαθέσεως. ἠττῶντο δ' οἱ βασιλικοὶ, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον κατὰ ἄνω πόλεως. οἱ δ' ὑπεκστάντες, τοῖ τε αἰανίᾳ τὰ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ὅθι τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τὰς εἰσφοράξεις ἀποκόψαι τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοί τε πλῆθος, παρασλάβωσι τῶν ὠφεληθέντων, καὶ μετ' ἀδείας τοῖς δύποθεσι ἐπαναστήσωσι τοὺς ὑποθέσεις. φυλάττων δ' ἦν τῶν πρὸς τῷ γραμματοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέσαν. ἐνθεὶ δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ὅθι τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὲ τῶν δυνατῶν, καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδύντες, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὰ ἀνώτερα φόβου ἐγχέως ἀπέκλησαν τὰς πύλας, σὺν οἷς αἰανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐζεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ τοῖς ἐμφρονεστέροις ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ δ' ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ νεὼ λῶα μηνὸς, ὥρμησαν ὅθι τὰ ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροῦς δύσιν ἡμέρας πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὴν αὐλὴν, εἰς ἣν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διανείμαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τὰ τείχων ἐπειρῶντο. τῷ δ' ἔνδον πρὸς ἀκρόμολιν μὲν, οὐδ εἰς ἐθάρρει, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων. διὸ ἄμφοτεροι δὲ ὅθι τὰ θωράκια, καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ὅθι τοῖς τείχεσιν ἐπίπτον. ὅτε δ' νυκτὸς ὅτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῷ μὲν στασιαστῶν ἀπαγορεύσῃ τοὺς ἔνδον οἰομένων ἀνδρία τρεφῆς. τῷ δ' ἔνδοθεν, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους.

Philippo Iachimi filio. His ergo venientibus, optimates quique cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietem, superiorem occupant ciuitatem: inferiorem siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis inde sinenter vrebantur, & continua erat emissio sagittarum ex vtraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli verò scientia regij. Et his quidem erat propositum maximè templum obtinere, profanatoréque eius expellere. Seditiosis verò qui cum Eleazaro agebant, vt præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem inuaderent vrbem. Per septem igitur dies grauis vtriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps verò adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam conuchere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseuerat) aduersarios quidem à cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in finibus gerentes) recepti audacissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regij autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cùm isti protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammauerunt: post quod ignem archiuo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset vnde ratio creditæ pecuniæ pateret, vtque omnem sibi debitorum adiungerent multitudinem, & aduersum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus verò chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt: atque ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiúmque incenderunt. postea verò transierunt in regiam, ad quam confugêre Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suum diuidentes, muros euertere moliebantur. eorum verò qui intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regis verò credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qui quondam sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis, quòd post Deum subiicerentur Romanis;

Κεφάλαιον λβ.

Κἂν τούτῳ μανάημος τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφιστὴς δεινότατος, καὶ ὅτε κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ὀνειδίσας, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μετὰ τὸν θεὸν,

assumptis quibusdam nobilium, perrexit in Massadam, vbi armamentarium Herodis regis erat. eóque perrupto populares aliósque latrones diligenter armauit. hísque vtens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam reuertitur: factúsque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palàm suffodere muros, supernè hostibus tela iacientibus. cuniculum igitur longè cœptum sub vnam turrim agentes suspenderunt eam materie subiecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sícque subicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorum præsentientes, fortè etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cùm vidissent alium murum stupore defecti sunt; regij tamen ad Manahemum aliósque seditionis principes mittebant, precantes, vt eis discedere liceret. Quod cùm solis regiis eiúsque religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupauit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, vt exire liceret ignominiam iudicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum vna appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi verò qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca è quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatum diripientes, Stratopedũ incẽderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Cap. XVIII. De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo collocuti, quod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominúmque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quàm illum decêre: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cùm igitur hi, qui circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliquus quoque populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes quòd illo interempto tota seditio solueretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam aduersum se multitudinem irruêre, quisque quò potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

A ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς μάσαδαν. ἔνθα τὴν πρώδη τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀναῤῥήξας, καὶ πρὸς τοῖς δημόταις ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπάνεισιν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ γυμνώσας ἤγημὼν τὰ σάσεως, διέπρασσε τὴν πολιορκίαν. ἀπορία δ' ἦν ὀργάνων, καὶ φανερῶς ὑπορύσσειν τὸ τεῖχος οὐκ οἷόν τε ἦν ἄνωθεν βαλλομένοις, ὑπόνομον δ' ὀρύττειν ὑφ' ἕνα τῶν

B πύργων διορύξαντες, ἀναχρημάσαν αὐτόν. ἐπειτα τὴν ἔχωσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαέντων δὲ τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξάφνης καθίσταται, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν ἀντωκοδομημένον διέφαινε. τὴν γὰρ βλαβοῦσαν αὐτῶν φερομένους, τάχα καὶ τῶ πύργου κινηθέντος ὡς ὑπωρύττετο, δείσαντες ἑαυτοῖς ἔρυμα κατεσκεύασαν. φερὸς δὲ τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δ' ἔνδοθεν φερὸς τε τὸν μανάϊμον, καὶ

C τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον ἀξιοῦντες ἐξελθεῖν φεύγοντας. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ὁπλιτικοῖς, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι τοσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὀνειδος ὑπελάμβανον, φερὸς τὸ μηδὲ πεῖσαι εἰ δοθῶσι. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατόπεδον ὡς δύλωτον, ὃ δὴ τοῖς βασιλικοῖς ἀπέφυγον πύργοις, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν φασάηλον, καὶ τὸ μριάμμιον. οἱ

D δὲ φερὶ τὸν μανάϊμον εἰσπεσόντες ὅθεν οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀπελθεῖν διέφθειραν, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν ἔκτῃ σφαγὴ μόνος ἐφέσχθη. κατ' ἐκείνην δὲ τὴν ἡμέραν ὁ τε ἀρχιερεὺς ἀνανίας φερὶ τὸν τῶν βασιλικῆς αὐλῆς δεύτερον διαλειφθέντων ἀλίσκεται, καὶ φερὸς τῶν ληστῶν ἀναῤῥεῖται σὺν ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοῖς πύργοις ἐπιόντες οἱ

E στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ἤτε τῶν ὀχυρῶν καταφρονήσαντες, καὶ ὁ τῶν ἀρχιερέως ἀνανίου θάνατος, ἐτύφωσεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ὅπλοις ἐπιόντα, ἀφόρητος ἦν τύραννος. ἐπαύσαντο δὲ οἱ φερὶ τὸν ἐλεάζαρον αὐτῷ, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς ἐ χρὴ ῥωμαίων ἀποστάντας, δι' ἐλευθερίας πόθον καταφερέσθαι ταύτῃ οἰκείῳ δήμῳ, καὶ δουλεύειν φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν φεάττοι βίαιον, ἀλλ'

F οὖν ἑαυτῶν ταπεινότερον, εἰ γὰρ καὶ δοίη τινὰ τῶν ὅλων ἀφηνιᾶσθαι, πάντ' μᾶλλον ἢ ἑαυτὸν φερόσθειν, συνῄδεσαν, καὶ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὐτῷ. σοβαρὸς γὰρ ἀναβεβήκει φερόσωπον, ἐσθῆτι τε βασιλικῇ κεκοσμημένος, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ὁπλοις ὡπλισμένους. ὡς δ' οἱ φερὶ τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτε λοιπὸς δῆμος δὴ τὰς ὀργὰς λίθοις ἁρπάσαντες, τὸν σοφιστὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ῥᾳδίως

G ὅλων τῶν στάσιν. φερὸς ὀλίγον δ' οἱ φερὶ τὸν μανάϊμον ἀπιόντες, ὡς εἶδον πανταχόθεν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμῆσαν, ἔφυγον ὅπη τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων.

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρα διαδράντες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου ἀνεψιὸς τοῦ μαναήμου καὶ γένος, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῶν μασάδας. αὐτόν τε τὸν μαναήμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς ἀπολαυθάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξείλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀπέκτειναν. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ὁπλοφόρον τοῦ τυραννίδος ὑπηρέτην ἀβεσαλῶμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλῦσαι τὸν πόλεμον οὐ διάγοντες, ἀλλὰ ἀδείας εἶναι πολεμεῖν, μαναήμου ἀπῃρέσαντο. ἀμέλει τῷ δήμῳ πολλὰ τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τὴν πολυωρίαν ἐβιάζοντο, οἱ δὲ προσίεντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ ἐπὶ τὸν μετίλιον, ἦν γὰρ οὗτος τῶν ῥωμαίων ἔπαρχος, ἐξαπέμποντας πρὸς τοὺς ἐπὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτουμένους μόνας ταὺς ψυχὰς ὑποσπόνδους. τὰ δὲ ὅπλα, καὶ τἄλλα λοιπὰ κτῆσιν ἐβιάσθησαν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τῶν ἱκεσίαν ἀφιέντων, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτούς, γενειώντά τινα κωμήδιον ἰόν, καὶ αἰσχίαν σαδδουκὶ, καὶ ἰούδαν ἰωνάθε, ὅρκους τε καὶ ὅρκους δόντας. ὧν ἐνωμοσίαν κατῆγε τοὺς στρατιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἐπιχειρεῖ τις τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ἕως ἐπέφερεν ὀλιγωρίαν. ὡς δὲ καὶ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τὰς θυρεὸς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιόντες, αἰτήσαντας ἔτι ἀμυνομένους, ἕως ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους αἰτιωμένους. καὶ οἱ μὲν ὕστερον ἀπεσφάγησαν ἅπαντες, πλὴν μετιλίου. τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσειν ὑποχόμενον, ἐφείσαντο μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν οὐ κοῦφον. ἐν γὰρ ἁπλέτῳ δυνάμεως ἀπανηλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἐδόξε. καὶ καταδύντες αἰτίας μὲν ἤδη τὰς αἰτίας τοῦ πολέμου, τὴν δὲ πόλιν πλείστῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἧς δαιμονίου τι μείωμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ πλεῖον ἐν ῥωμαίοις ἄμεινον, ἐπένθουν δημοσίᾳ. καὶ πλήρης μὲν κατεφέρετο ἡ πόλις. ἔκλαιον δὲ τὴν μετείλιον ὡς αὐτὸς ἐπὶ τῇ στασιαστῶν δίκῃ δώσων ἐτετάραχτο. ἐν δὲ δὴ σαββάτῳ συνέβη προχθεῖσαν τὴν φόνον, ἐν ᾧ δεῖ τὴν θρησκείαν τῶν ἁγίων, ἔργων ἔχεσιν εὐσεβείαν. τὴν δὲ αὐτῆς ἡμέραν ἐν ᾗ ὡς, ὥσπερ ἐν δαιμονίᾳ προνοίᾳ, αἰτίαις κεκαυμένοις τοῖς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίοις. ὡς τοῦ μίαν ἄρα ἐπισφαγῆναι μὲν ἐπὶ δισμυρίοις. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ δὴ τοὺς διαφεύγοντας, ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὸ πωρεῖα.

A paucique ex eis clàm in Massadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Iairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cùm fugisset in locum qui Ophlas vocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes, præcipuúmque tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidem, sicut dixit, in his adiutor fuit, suspicans aliquam totius seditionis correctionem futuram. Hi verò non vt comprimerent bellum, sed vt cum maiori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Denique cùm populus muloum precaretur, vt oppugnationem militum relaxarent, vehementiùs insistebant, donec vlterius resistere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precantes, vt solam eorum pacisceretur vitam: arma autem & reliqua quæ haberent, ipsis tradentibus sumeret. qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramentum daturos. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani arma retinebant, nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. postea verò quàm secundùm pactiones omnes tecta gladiósque posuerunt, neque quicquam vlterius suspicantes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehensos trucidabant neque resistentes, neque supplicantes, solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & vsque ad circunciſionem Iudaizare se promittentem, seruauerunt solum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leue: ex copiis siquidē amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorum autem captiuitatis illud exordium videbatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, vrbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminebat, etiam si à Romanis nulla vltio timeretur, lugebant publicè, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autem quique, quasi pro seditiosis causas redditurí, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet die propter religionem à sanctis quoque operibus agunt quietem.

Κεφάλαιον λγ.

Cap. XIX. De Iudæorū maxima strage Cæsaræ & in omni Syria.

Πρὸς δὲ τοῖς ἐν τῆς καισαρείας πληγὴν, ὅλον τὸ ἔθνος ἐξαγριοῦται, καὶ διαμεριζόντες, τάς τε κώμας τῆς σύρων, καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπῴκουν πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβονίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαυλανίτιδι προσιοῦσι, καὶ ἵππῳ, καὶ τῇ γαυλανίτιδι προσιοῦσι, τὰς μὲν καταφλέγουσι, τὰς δὲ ὑποπρήσαντες,

EOdem autem die, eadémque hora, quasi aliqua cæleſti prouidentia Cæsarienſes quoque Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita vt vno tempore super viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Iudæis vacuata Cæsarea remaneret. Nam & eos, qui effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem verò cladem tota gens efferata est. Diuisiq; Iudæi, Syrorum vicosac finitimas ciuitates protinus vastauerunt, id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam quoque, Cæsareámque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neque Sebaste, neque Ascalon: sed his quoque flamma vastatis Anthedona & Gazam euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorúmque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorem numero multitudinem de Iudæorum gente vastabant, sed etiam eos, qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solùm ob vetus odium, sed vt discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: vnáque alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licèt viderentur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentium Iudaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis videbatur ambiguum, neque temerè eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiam illos qui priùs fuerant mansueti, auaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum patuulis senes, fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatum. maiorum autem metus quàm quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Iudæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Iudæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis consPirantes, & consanguinitatem vtilitati propriæ postponentes, aduersum Iudæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit auiditas. Denique Scythopolitæ veriti ne ciuitatem noctu audirent, & magna sua calamitate ciuibus excusarent defectionem, edixerunt eis, vt si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum. quibus quæ fuerant iussa sine suspicionem facientibus: diebus quidem secutis duobus quieuerunt Scythopolitæ. tertia verò nocte exploratores, alios incautos, alios verò dormientes inuadunt, subitóque omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: póstque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: quibus vtrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Iudæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita vt totius aciei momẽtum solus existeret. Comprehendit autem eum digna ciuili cæde pœna. Nam cùm Scythopolitæ circumfusi Iudæis

ἐχώρων ὅπῃ κέδασαν τ̃ τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάβαν τε καὶ καισάρειαν. ἀντίοχ ̃ ὑδὲ σεβαστὴ ταῖς ὁρμαῖς αὐτ ̃ ὑδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ὅπῃ ταύτας πυρπολήσαντες, ἀνθηδόνα & γάζαν κατέσκαπτον. πολλαὶ ̃ ὁδοὶ ἐκάστων τύτων τ ̃ πολέμων ἁρπάζοντο κῶμαι, καὶ χ ̃ ἁλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπειρος. ὁ μὲν οὖν σύμπας τ ̃ ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀπῆρεν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν τ ̃ πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, ὁ μόνον κατὰ μῖσος ὡς θ ̃τερον, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φθάνοντες. δεινὴ ̃ ὅλην τὴν συρίαν ἐπέχει ταραχὴ, & πᾶσα πόλις εἰς δύο διῄρητο στρατόπεδα. σωτηρία ̃ τοῖς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, τὰς ̃ νύκτας δέει χαλεπωτέρας. ἀπεικονίσθαι γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἔκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ἐν ὑποψίᾳ, καὶ τὸ παρ' ἑκάστοις ἀμφίβολον ὅτε ἀπελεῖν τῆς θ ̃χειρὸς ὑπέμενε, καὶ μεμιγμένον ὡς βεβαίως ἀλλόφυλον ἐφοβεῖτο. θ ̃ρυκαλεῖτο ̃ ὅλη τὰς σφαγὰς τ ̃ ἀχθέντων, καὶ τοὺς πάλαι θρασυτάτους εἶ ̃ δοκεῖν, ἡ πλεονεξία. τὰς γὰρ οὐσίας τ ̃ ἀναιρεθέντων αὐτῶν διήρπαζον, & καθάπερ ἐκ θ ̃τάξεως τὰ σκῦλα τ ̃ ἀνῃρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον, ἔνδοξός τε ἦν ὁ πλεῖστα κερδάνας, ὡς καταχύσας πλείοσιν. ἦν ̃ ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ γεκρῶν ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γύμνά τε μήτε τῆς ἐπ' αἰδῶ σκέπης μετειληφότα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μεστὴν ἀδιηγήτων συμφορῶν, μείζονα ̃ τ ̃ ἐκάστῳ τετολμημένων τὴν ὅπῃ τοῖς ἀπειλουμένοις μετάσασιν.

Κεφάλαιον λδ'.

Μέχει μὲν δὴ τύτων ἰουδαίοις θ ̃ὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαὶ, καταξέχοντες ̃ εἰς συθοπολίτας, τοὺς παρ' ἐκείνῃ ἰουδαίους ἐπῄρῶντο πολεμεῖν. ταξάμενοι γὰρ μ ̃ τ ̃ σκυθοπολιτ ̃ν, καὶ τ ̃ ἑαυτ ̃ν ἀσφαλείας ἐν δ ̃τέρῳ θέμενοι τὴν συγγένειαν, ὁμόσε τοῖς ὁμοφύλοις ἐχώρεσιν. ὑπωπτεύθη ̃ αὐτ ̃ν καὶ τὸ λίαν θ ̃ὐμον. οἱ γοῦν σκυθοπολῖται δείσαντες μὴ νύκτωρ ὁπλισθέντες ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, καὶ μ ̃ μεγάλης αὐτ ̃ν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ὁπολογήσωσιν ̃ θ ̃ει τ ̃ ὅρκους ἀσφαλῶς, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλον ̃ τ ̃ ὁμόνοιαν βεβαιῶσαι, καὶ τὸ θ ̃ὸς τοὺς ἀλλοεθνεῖς πίστιν δεικνύειν, μεταβάντα ἅμα ταῖς γυναιξὶ εἰς τὸ ἄλσος. τ ̃ν ̃ ποιησάντων τὸ θ ̃ορσαχθὲν χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲ ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τ ̃ πίστιν αὐτ ̃ν δελεάζοντες. τῇ τρίτῃ ̃ νυκτὶ θ ̃τηρήσαντες, ὡς μὲν ἀφυλάκτους, οἷς ̃ κοιμωμένοις, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τ ̃ ἀριθμὸν ὡσ̃ μυρίους καὶ τρισχιλίους, τάς τε κτήσεις διήρπασαν ἁπάντων. ἄξιον ̃ ἀφηγήσασθαι & τὸ σίμωνος πάθος, ὃς υἱὸς μὲν ἦν σαούλου τινὸς τ ̃ ἐκ ἀσήμου, ῥώμῃ ̃ σώματος & τόλμῃ θ ̃χειρὸν, ὅπῃ καὶ τ ̃ ὁμοφύλων ἀμφοτέροις κατεχρήσατο. θ ̃ορσιὼν γοῦν ὁσημέραι πολλοὺς μ ̃ ἀναιρεῖ τ ̃ν θ ̃ὸς τὴ σκυθοπόλει ἰουδαίων, ζηπόμενος ̃ πολλάκις αὐτοὺς θ ̃ατὰς, μόνος ἦν ῥοπὴ τῆς παρατάξεως. θ ̃ῆρχεται ̃ αὐτὸν ἀξία ποινὴ τῆ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ θ ̃ελθόντες οἱ σκυθοπολῖται

κατα-

κατηκόντιζον. αὐτοὶς ἀνὰ τὸ ἄλσος, ἀπασάμενος τὸ ξί- A
φος ἐπ' οὐδένα μὲν ἐτράπετο τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἐώρα τὸ
πλῆθος ἀμείλικτον. ἀναβοήσας δὲ μάλα εἰκότως ἀξιά
γε ὧν ἔδρασα πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσού-
τῳ φόνῳ συζώντων τῶν πρὸς αὐτοὺς δύνοιαν ὑπεσωσά-
μην. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον μὲν δικαίως δόξῃ τὸ ἀλλό-
φυλον, πεισθὲν δὲ εἰς ἕκαστα τὸ οἰκεῖον, θνήσκω μὲν ὡς
ἀναγκὴς χερσὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον ἐν τῷ τῶν πολεμίων.
τὸ δὲ αὐτὸ ἂν εἴη μοι καὶ ποινὴ τοῦ μιάσματος ἀξία, καὶ B
πρὸς ἀνδρίαν ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τὸ ἐμὸν
αὐχήσῃ σφαγιεῖ, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι.
ταῦτα εἰπὼν, ἐλεεῖσιν ἅμα καὶ τεθυμωμένοις ὄμμασι
περισκέψεται τὰ ἑαυτοῦ γένεια. ἦν δὲ αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα
καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῶν πολιᾶς
ὑπερασάμενος, διελαύνει τῷ ξίφει, μεθ' ὃν οὓς ἂν ἄκουσαν
τὴν μητέρα, καὶ ὅπη τούτοις τέλει τε γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα,
μονονουχὶ ὑπαντιῶντος ἑκάστου τῷ ξίφει, καὶ ἀσθενοῦντος C
φθάσαι τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πάσαν τὴν γένεαν,
καὶ περίοπτος ἑστὼς τοῖς σώμασι, τέλει τε δεξιὰν ἀνα-
τείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν
ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὲν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν
σώματος, καὶ ψυχῆς ἀθάνατον. τὸν δὲ πρὸς ἀλλοφύλους
πίστεως ἕνεκεν, ἀκολάστοις πάθεσι χρησάμενος. πρὸς
δὲ τὴν σκυθοπόλιν φθορὰν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο
τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἑκάστη, καὶ πεντακοσίους μὲν ὑπὲ D
δισχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ δισχιλίους αἰεί-
λον, ἔδησάν τε ἐν ὀλίγοις. καὶ τύριοι μὲν συγγενὲς διεχρή-
σαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφεφύρων. ἱππηνοί
τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοῖς μὲν θρασυτέροις ἀπεσκυλάσαντο, τοῖς δὲ φοβεροῖς δι' φυλακῶν εἶχον. αἵτε
λοιπαὶ πόλεις τὸ συείας, ὅπως ἑκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊ-
κὸν ἢ μίσους ἢ δέους εἶχον.

Κεφάλαιον λε'.

E

Μόνοι δὲ ἀντιοχεῖς καὶ σιδώνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφεί-
σαντο τῶν μετοικούντων, καὶ ὅτε αἰρεῖν τινὰ ἰου-
δαίων ὑπέμειναν, ἤτε δήσαι, τάχα μὲν καὶ διὰ τὸ σφέτε-
ρον πλῆθος, διαφορῶντες αὐτῷ πρὸς τὰ κινήματα, τὸ
πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἰκτῳ πρὸς οὓς ἐδὲν ἐώρων νεω-
τερίζοντας. γερασηνοί τε ἤτε εἰς τοὺς ἐμμείναντας ἐ-
πλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐθελήσαντας πρέ-
πεμψαν μέχρι τῶν ὅρων. σιμέων δὲ καὶ τὰ ἀχρίστια βα- F
σιλείαν ὑπιβλὴ κατ' ἰουδαίων. αὐτὸς δὲ ἐπεπόρδυτο
πρὸς κέρσιον γάλλον εἰς ἀντιόχειαν, καταλελοίπει δὲ
διοικεῖν τὰ πράγματα πτὰ τῶν ἑταίρων τέκνωμα νόαρον,
συέμῳ τῷ βασιλεῖ πρωσήκοντα κατ' γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς
βαταναίας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ κατ' γένος
καὶ σωφροσύνην τῶν πολιτῶν δοκιμώματοι, γραπταὶ αἰτούμενοι,
ἵνα εἴπ' γένοις κίνημα καὶ πρὸς σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεων
φυλακὴν, κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ νόαρος
ἐκ πέμψας νύκτωρ τῆς βασιλικῶν ὁπλίτης τινὰς, ἅ-
παντας ἀναιρεῖ, θλίψας μὲν τοῦργον δίκαν τῆς ἀγείπ-
του γνώμης, δικὴ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμο-
φύλους ἑλόμενος ἀσεβεῖν, τέλει βασιλείαν διέφθειρεν.

passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde ciuium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Dignè enim nobis extera gens infida est, qui in nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus prophanis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: vt nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei vxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primùm quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sanè inuitam matrem suam interfecit. super hos autem coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cùm verò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, vt neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

CAP. XX. De Iudæorũ alia graui cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque vrbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemæis autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrij: multósque trucidauerunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidêre. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amolibantur, terribiles autem solicitè adseruabant. Reliquæ quoque vrbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonij, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecêre quempiam Iudæorum, neque vinculis tradiderunt. fortè autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos vtique nihil moliri videbant. Gerasceni autem neque in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi volentes vsque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: vt si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impiè in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corrupit,

perſeuerans poſt tale ſcilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec diſcuſſis Agrippa rebus animaduertere quidem in in eum veritus eſt propter iniquitatem Sohemi, procuranda tamen eum regione ſummouit. Seditioſi autem capto prælidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, cuſtodes quidem interfecerunt, munimenta autem deſtruxerunt. Per eoſdem dies etiam in Machærunte multitudo Iudæorum perſuadebat in præſidio relictis Romanis, deſerere caſtellum, eiſque tradere. Illi autem quod rogabantur cogi metuentes, pacti ſunt cum eis diſceſſionem ſuam: & accipientes fidem, tradunt præſidium, quod diligentibus cœperunt Machæruntij cuſtodiis obtinere.

διετέλει τε ὠμῶς εἰς τὸ ἔθνος ὢν δραστικός, μέχρι πυθόμενος ἀγρίππας, αὐτὸν μὲν αὐτὸν ἠδέως δέξασθαι ἔμελλεν, ἔπαυσε δὲ τῆς ὀπῆς.

Κεφάλαιον λς'.

Οἱ δὲ σασιασταὶ καταλαβόμενοι φρούριον, ὃ καλεῖται μὲν κύπρος, καθύπερθε δὲ ἦν ἱεριχοῦντος, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέσφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέβαλον εἰς γῆν. καὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ τῆς ἐν μαχαιρωῦντι ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἔπειθον τοὺς φρουροῦντας ῥωμαίους ἐκλείπειν τὸ χωρίον, καὶ παραδιδόναι σφίσιν. οἱ δὲ τὴν ἐκ βίας ἀφαίρεσιν ὑλαβηθέντες συνέθεντο πρὸς αὐτοὺς ἀναχωρήσειν ὑποσπονδοι, καὶ λαβόντες τὴν πίστιν παραδιδόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακὴν κρατυνόμενον κατεῖχον οἱ μαχαιρῖται. καὶ δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ἐν ταῖς σάσις πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν τοῖς ἔθνεσιν, ἀφ' ἑνὸς χρησάμενος προθυμοτάτου κατὰ τὴν αἰγυπτίων ἰουδαίους ἀλέξανδρος, γέρας δὲ συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν καὶ τὴν πόλιν ἐξ ἰσοτιμίας πρὸς ἕλληνας. διέμεινε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ παρὰ τοῖς διαδόχοις, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρωτέραν ἔχοιεν τὴν δίαιταν, ἧττον ἐπιμισγόμενοι τοῖς ἀλλοφύλοις, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐπεὶ δὲ ῥωμαῖοι κατεκτήσαντο τὴν αἴγυπτον, ὅτε καίσαρ ὁ πρῶτος, ὅτε τὴν μετ' αὐτὸν τὶς ὑπέμεινε τῆς ἀπὸ ἀλεξάνδρου τιμῆς ἰουδαίων ἐλαττῶσαι. συμβολαὶ δ' ἦσαν αὐτοῖς ἀδιάλειπτοι πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τὴν ἡμέραν πολλοὺς ὁσημέραι παρ' ἀμφοῖν κολάζοντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρωξύνετο. τότε δὲ ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐτετάραχτο, μᾶλλον ἐξήφθη τὰ παρ' ἐκείνοις. ἐπεὶ γὰρ τῶν ἀλεξανδρέων συνελθόντων πρὸς ἓν ἔμελλον ἀποπέμπειν πρεσβείας ὑπὲρ νέρωνα, συνέρρυσαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ ἰουδαίων. καταδύντες δὲ αὐτοῖς οἱ διάφοροι, παράσημα ἀνέβαλον, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἔπειτα ἀναπηδήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν οὖν λοιποὶ, φεύγοντες διέφθαρησαν. ἓξ δὲ ἄνδρας συλλαβόντες, ἔσυρον ὡς ζῶντας καταφλέξοντες. ἤρθη δὲ πᾶν τὸ ἰουδαϊκὸν ὅπλα τὰ ἄμωνα. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λίθοις τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὖθις δὲ λαμπάδας ἁρπασάμενοι πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν ἐν αὐτῷ τὸ δῆμον αὐτανδρον. κἂν ἔφθασαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοῖς θυμοῖς αὐτῶν ἐπῆλθε πρίγιος ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. καὶ μέλλοντός γε ἀπὸ τῶν ὅπλων ἅπτεσθαι σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, παύσασθαι παρεκάλει, καὶ μὴ καθ' ἑαυτῶν ἐρεθίζειν τὸ ῥωμαίων στράτευμα. καταχλιάζοντες δὲ τῆς παρακλήσεως οἱ σασιῶται ἐβλασφήμουν τὸν πρίγιον. κἀκεῖνος σωφρόνων, ὡς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐ παύσασθαι νεωτερίζοντες, ἐπαφίησιν αὐτοῖς τὴν τῆς πόλεως ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, κατὰ τύχην παρόντας εἰς τὴν ἰουδαίων ὅλεθρον ἐκ λιβύης. ἐπέτρεψε δὲ οὐ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες

CAP. XXI. Iudæi Alexandriæ occiſi.

IN Alexandria autem ſemper quidem erat incolis aduerſum Iudæos ſeditio, iam ab illo tempore, ex quo ſtrenuis Alexander contra Ægyptios vſus Iudæis, præmium ſocietatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iſte apud ſucceſſores quoque Alexandri: denique & in parte vrbis locum eis proprium deputauerunt, quatenus haberent conuerſationem per omnia mundiorem à communione ſcilicet gentium ſequeſtratam: præſtiterúntque eis, vt etiam Macedones appellarentur. deinceps verò cùm in ditionem Romanorum Ægyptus veniſſet, neque Cæſar primus, neque poſt eum quiſpiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduerſus Græcos penè continuus erat: & iudicibus in multos quotidie ab vtraque parte animaduertentibus, ſeditio accendebatur. Tunc verò cùm & apud alios turbata res eſſet, illic magis exarſit tumultus. Nam cùm Alexandrini in concionem veniſſent, vt ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendã, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Iudæorum. Quos quum vidiſſent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Iudæos hoſtes & exploratores eſſe: ac deinceps inſilientes intulerunt eiſdem manus: & reliqui quidem fugientes diſſipati ſunt, tres verò ex his comprehenſos, trahebant, quaſi viuos incenſuri. Commoti ſunt autem vniuerſi Iudæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos ſaxa iaciebant, poſtea verò etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes quod in ipſo loco tantum ſimul populum concremarent, & penè minas impleſſent rebus, niſi iras eorum compreſſiſſet Tiberius Alexander magiſtratus ciuitatis. Nec tamen ipſe coercendi principium ab armis ſumpſit, ſed nobiles eorum quoſque ſubmittens, hortabatur, vt deſinerent, neque aduerſum ſe milites Romanos commouerent. Seditioſi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qui poſtquam vidit abſque magna calamitate tumultuoſos non poſſe compeſci, immiſit in eos duas Romanorum legiones, quæ in ciuitate erant: & cum his alios quinque millia milites, caſu ad Iudæorum interitum de Libya venientes, præcepítque vt non ſolùm interficerent, ſed etiam bona eorum diriperent, domóſq; inflammarent. Qui protinus concurrentes

εἰς τὸ

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνῆκτο γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐτέλουν τὰς ἐντολὰς, ὑ μὲν ἀναμωμητί. συραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοῖς ἄμφον ὡπλισμένοις αὐτῶν προστάξαντες, μάχει πλείστῃ μὲν αὐτέσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, αἰδὴν διεφθείροντο. καὶ παντελὴς ἦν αὐτῶν ὄλεθρος, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπεπίμπρασαν δὲ καὶ ταύτας οἱ ῥωμαῖοι προσδιαρπάζοντες τὰ ἔνδον. ἔστι ὅτε νηπίων ἔλεος αὐτοῖς, ἔστι αἰδὼς εἰσῄει γερόντων, ἀλλὰ δι' ἁπάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες, ὡς ὁπλυσθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὰ χώρου, πεῖσαι δὲ μυριάδας σωρὸν θῆναι νεκρῶν. προυλείφθη δ' ἂν ἔστι τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράποντο. καθικέτευσε δὲ αὐτοὺς Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοῖς ῥωμαίοις ἐπέλυσεν. οἱ μὲν δὴ ἔθους ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νεύματι τοῦ φονεύειν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑποβολὴν μίσους, δυσανάκλητον ἦν, καὶ μόλις ἀπεστάλη τῶν σωμάτων.

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Iudæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenuè iuſſa, nec ſanè ſine cruenta victoria. Conglobati enim Iudæi his quos meliùs armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel verò in fugam verſi mactabantur: nec vnus erat exitij modus, cùm alij ſub diuo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alij concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, vnà etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cùm neque illos, aut infantum miſericordia, aut reuerentia ſenectutis moueret, ſed in omnes ætates pari cæde ſæuirent. Vnde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta verò congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorúmque miſertus Alexander Romanos iuſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odij magnitudinem difficulter ab incepto reuocabantur, víxque à cadaueribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus euenit.

Κεφάλαιον λζ'.

CAP. XXII. De clade Iudæorũ autore Ceſtio.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνελήχθη. Κεστίῳ δὲ ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ δισχιλίους ὁπλίτας, πρὸς τοῖς δισμυρίοις καὶ τετρακοσίοις ἵππεῖς, πρὸς αἷς τὰς ἀπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀπῆγε μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τρισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀκρίππα δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (εἵπετο δὲ καὶ ὁ Σόεμος μετὰ ἑξακισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ ἕκτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πλεῖστοι δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ὁπόσοι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἥττους τῶν στρατιωτῶν, τοῖς δὲ προθυμίας, καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν ταῖς ὁπλίσεσιν ἀπεπληροῦντες. συμπαρῆν δὲ καὶ αὐτὸς ἀκρίππας κεστίῳ, καὶ τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως κέστιος, ὥρμησεν ὁπὶ πόλιν καρτερὰν τῆς γαλιλαίας ζαβουλών, ἣ καλεῖται ἀνδρῶν. διοείζει δὲ ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τὴν Πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατεστεφάνωτο δὲ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καθ' ὅλου κάλλει ἔχον τὰς οἰκίας, ὁμοίως τῷ ἐν Τύρῳ καὶ σιδῶνι. καὶ βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἔπειτα τὴν χώραν καταδραμών, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσαπίπτον, καταφλέξας δὲ τὰς πέριξ κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τὴν ἁρπαγὴν ἔτι τῶν σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρσήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ γὰρ ὑποκεχωρηκότα συνῄεσαν κέστιον, τοῖς ὑποληφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸς δισχιλίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ κέστιος ἀναζεύξας ὑπὸ τὴν Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, μοῖραν δὲ τῶν στρατιῶν προέπεμψεν εἰς ἰόππην, προσέταξε δὲ μὴ ἐπικαταβαίνειν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προσάθοιντο τὴν ἔφοδον, προεμένην αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τὴν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπειχθέντες,

CEſtio verò iam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis vbique Iudæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſupérque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ verò tantundem peditum & equitum mille, & cùm Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluréſque ſagittarij, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex ciuitatibus auxilio conuenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ deerat, in Iudæos odio, itémque alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe quoque Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ ciuitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Iudæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cúmque offendiſſet eam ciuibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum verò oppidum, quamuis admiratus eſſet eius pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter vt apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inueniſſet obuiam depopulatus eſt: inflammatiſque etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida reuertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Iudæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognouerant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream peruenit: in Ioppen verò partem præmiſit exercitus cum præceptis huiuſmodi, vt oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſtiſſent, tam ſuum quam cæterorum militũ præſtolarétur aduentũ. Illorũ igitur alij mari, alij terra profecti,

vtrinque Ioppen facilimè capiunt: ita vt ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptámque ciuitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium vendicauerunt, magnámque indigenarum multitudinem peremerunt: direptísque patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

ἀμφοτέρωθεν αἱρῆσι τ̀ ἰόππλιν ταχέως. κ̀ μηδ̀ φυγεῖν φθασάντων τ̀ν οἰκητόρων, ἐχ ὅπως ὡπλισμένοι σταθέντες πρὸς μάχλν, ἐμπεσόντες ἅπαντας ἀνεῖλον σὺν τ̃ χωρίοις. κ̀ τ̀ πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ὁ δ̀ ἀριθμὸς τ̃ φονευθέντων τριακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίους. ὁμοίως δ̀ κ̀ εἰς τ̀ ὁμορον τ̃ καισαρείας παραβατηνλν ἐπαρχίαν, ἐπεμψε συχνοὺς τ̃ ἱππέων, οἳ τήν τε γ̃ν ἔτεμον, κ̀ πολὺ πλ̃θος διέφθειραν τ̃ ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, κ̀ τὰς κώμας κατέφλεξαν. εἰς δ̀ τ̀ γαλιλαίαν ἔστειλε κέστιος γάλλον ἡγεμόνα τ̃ δωδεκάτε τάγματος, ὡπλισμένους δύναμιν, ὅσλν ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανεν. τ̃τον δ̀ καρτερώτατα τ̃ γαλιλαίας πόλις σέπφωρις μετ̀ δύφημίας διέχεται, κ̀ πρὸς τ̃ ταύτης δύσλίαι, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δ̀ στασιῶδες κ̀ λῃστρικὸν πᾶν ἐφυγεν εἰς τὸ μεσαίτατον τ̃ γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μ̀ ἄπαρις τ̃ σεπφώρεως, καλεῖται δ̀ ἀσαμών. τούτοις ὁ γάλλος ἐπῆγε τλὺ δύναμιν. οἱ δ̀ ἔως μλ̀ ἦσαν ὑπερδέξιοι, ῥαδίως τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον πρόσιόντας, κ̀ πρὸς ὀξυκρόσιους αὐτλ̃ ἀνεῖλον. πρελθόντων δ̀ κ̀ γλυμένων ὑπὸ τοῖς ὑψηλοῖς, ἐπέστησαν τοῖς ἐναντίοις, κ̀ ὅτε γυμνῆται τοὺς ὁπλίτας συστάδην ἔφερον, ὅτε ἐν τ̃ ξοπ̃ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφυγον. ὥστε ὀλίγοις μ̀ ἐν τοῖς δυχωρίαις ἁλαθεῖν, ἀναιρεθῆναι δ̀ ὑπ̀ χιλίους. γάλλος μλ̀ οὖν ὡς ἐδὲν ἐώρα κ̀ τ̀ γαλιλαίαν νεωτερίζομένην, ὑπέρριφε μ̀ τ̀ στρατιὰς εἰς καισάρειαν. κέστιος δ̀ μ̀ πάσας τ̀ δυνάμεως ἀναζεύξας, ἐνέβαλεν εἰς ἀντιπατρίδα. κ̀ πυθόμενος ἐν τινι πύργῳ ἀφαγκὲ καλυμμένῳ, σωθ̃ναι ἰουδαίων δύναμιν τ̀ ὀλίγην, πρεπεμψε τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δ̀ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, φεύγουσι τοὺς ἰουδαίους διεσκέδασαν. ἐπελθόντες δ̀ ἔρημον τὸ στρατόπεδον, κ̀ τὰς πέριξ κώμας ἐνέπρησαν. ἀπὸ δ̀ τ̃ς ἀντιπατρίδος κέστιος εἰς λύδδα πρελθὼν, κενλν ἀνδρῶν τλὺ πόλιν καταλαμβάνει. διὰ δὲ τλὺ τ̃ σκηνοπηγίας ἑορτλὺ, ἀναβεβήκει πᾶν τὸ πλ̃θος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δ̀ τ̃ν ὡφανέντων διαφθείρας, κ̀ τὸ ἄστυ κατακαύσας, ἐχώρει πρόσω, κ̀ διὰ βαθρῶν ἀναβαὶ, στρατοπεδεύεται κατά πνα χ̃ρον γαβαὼ καλύμμνον, ἀπέχοντα τ̃ν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. οἱ δ̀ ἰουδαῖοι καταδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τ̀ πόλεμον, ἀφέμενοι τ̃ς ἑορτ̃ς ἐχώρουν ὅπλ̀ τὰ ὅπλα, κ̀ μέγα τ̃ πλ̃θει θαρροῦντες, ἄτακτοι κ̀ μ̀ κεκαυχ̃ς ἐξεπήδων ὅπλ̀ τλὺ μάχλν, μηδ̀ τ̃ς ἀρχ̃ς ἑβδομάδος ἔννοιαν λαβόντες. ἦν γὰρ δ̀ τὸ μάλιστα παρ̀ αὐτοῖς θρησκεύμενον σάββατον. ὁ δ̀ ἐποίσας αὐτοὺς τ̃ς δυσεβείας θυμὸς, ἐπόησε πλεονεκτ̃σαι κ̀ κατὰ τλὺ μάχλν. μ̀ τοσαύτης γοῦν ὁρμ̃ς τοῖς ῥωμαίοις πρόσπεσον, ὡς διαρρ̃ξαι τὰς τάξεις αὐτλ̃, κ̀ διὰ μέσων χωρ̃σαι ἀναρρωγάτας. εἰ δ̀ δ̀ μὴ ταχὺ μὲν χαλασθέντα τ̃ς φάλαγγος, οἵτε ἱππεῖς ἐκπρελθόντες ἐπέμιναν, κ̀ τ̃ πεζῶν τὸ μὴ σφόδρα καμὸν, κἂν ἐπιδύσειν ὅλῃ τ̃ δυνάμει κέστιος. ἀπέθανον δ̀ ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεντακόσιοι πεζοὶ,

CAP. XXIII
De pugna Cestij cõtra Hierosolymam.

IN Galilæam quoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eíque tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore susceperit. Huiúsque prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui verò seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem vndique medium recessêre, qui est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi verò eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, maturè victoriam concesserunt: & neque pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò vt pauci locis asperis delitescerent, ampliùs verò quàm duo millia trucidarentur. Gallus igitur cùm nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius verò cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitóque non paruam multitudinem Iudæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quàm in manus venirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorúmque castra iam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam vitis ciuitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta verò quos ibi comprehendit occisis, exustóque oppido vlteriùs procedebat: perque Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Iudæi verò cùm iam ciuitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satísque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, vt eorum & aciem perrumperent, viáque aperta cædibus in medios tuerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quíque nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringenti pedites,

τὸ δ̀

τὸ δὲ λοιπὸν ἱππεῖς. τῶν δὲ ἰουδαίων, δύο φεὸς τοῖς εἴ-
κοσι. γλυκαίοτατοι δὲ αὐτῶν ἐδόξαν οἱ μονοβάζῳ τῷ τῆς
ἀδιαβιλωῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζός τε κ) κενε-
δ αῖος, μεθ' ὃς ὁ πιρᾶτης νίγερ, & σίλας ὁ βαβυλώ-
νιος, αὐτομολήσας εἰς τὰς ἰουδαίους ἀγρίππα τῦ βασι-
λέως. ἱστρατεύετο γὰρ παρ' αὐτῷ. κ) φεύσαντον μ' οὖν
εἰς κοφέντες οἱ ἰουδαῖοι, φεὸς τ πόλιν ὑπέστρεφον. κα-
τόπιν ἦ τοῖς ῥωμαίοις ὅτι τ βαθωρὼν αἰῦσι, φεφασι-
σὼν ὁ τῦ μώρε σίμων πολὺ τ ἱππείας ἐπαράξε, & B
συχνὰ τ σκυφόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγε εἰς τ πόλιν.
μένοντος δὲ τ κεστίε κ) χώραν ἔχοντ ἡμέρας, οἱ ἰου-
δαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐφεστήκεσαν τὰς πα-
εόδους, ὅλοι τε ἦσαν ἐπιτηδείως ἀρξαμένων τῶν
ῥωμαίων ὁδὸν ποιεῖν. ἔνθα δὴ καπδὼν ἀγρίππας ὑδὲ τὰ
ῥωμαίων ἀκίνδυνα, πλήθος τε ἀπείρου πολεμίων τὰ
ὄρη φειέχοντος, ἔκπειρᾶσθαι τῶν ἰουδαίων
λόγοις. ἢ γὰρ πάντας πείσειν καταθέσθαι τὸν πόλεμον,
ἢ τῶν ἐναντίων ἀποστῆσαι τὸ μὴ συμφέρουσιν. C

Κεφάλαιον λη.

ΕΠεμψεν οὖν τῶν παρ' αὐτῷ τοὺς μάλιστα γνωρί-
μους ἐκείνοις, βορκαῖον τὸ κ) φοῖβον, δεξιάς τε
φάσκοντας, κ) συγγνώμην φάσκοντας ῥωμαίων ἀσφαλῆ
ποιεῖν τῶν ἡμαρτημένων ὑπισχνούμενος, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαν-
τες φεὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. δείσαντες ἦ οἱ στασια-
σαὶ, μή τι αὖ τὸ πλῆθος ἀδείας ἐλπίδι φεὸς τὸν ἀγ-
ρίππαν μεταβάλητα, τοὺς ἀπ' αὐτῦ φεσβεύοντας D
ὥρμησαν ἀνελεῖν, κ) φρὶν ἢ φθέγξασθαι, τ μὲν φοῖβον
διέφθειραν. ὁ ἦ βορκαῖος ξωθεὶς, ἔφθη διαφυγεῖν. τὸν
δῆμον ἦ τοὺς ἐπαγανακτήσαντας, λίθοις κ) ξύλοις
παίοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

Κεφάλαιον λθ.

ΚΕστιος δὲ τ φεὸς ἀλλήλους αὐτῷ ταραχὴ δύ-
ναμεσιν ἰδὼν εἰς ὄπιθεν, ἅπασαν ἐπῆγε τ δύ-
ναμιν, κ) ξαπίνας μέχει ἱεροσολύμων κατεδίωξεν.
στρατοπεδευσάμενος ἦ ὅπι τ καλεμένε σκοπῦ, διέχει E
ἦ ὀλίγα τ πόλεως σταδίους, ἔνθα μὲν ἡμέρας τὰ ἐπι-
χειρεῖ τῇ πόλει, τάχα τι κἂν αὐτῷ τῶν ἔνδον ἐνδοθήσεσθαι
φεσδοκῶν, εἰς ἦ τὰς πέριξ κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σίτε
πολλοὺς διαφῆκε τ στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἥπις ἦν
ξιακὰς ἐπὶ εἰκοσὶ τοῦ μηνός, διατάξας τὴν στρατιὰν,
εἰσήγαγε εἰς τ πόλιν. ὁ μ ὖν δῆμος ὑπὸ τοῖς στασια-
σαῖς ἐμφρεὴς ἦν. οἱ στασιασαὶ ἦ τ διάταξιν τ ῥω-
μαίων καταπλαγέντες, τ μὲν ἔξω μερῶν τ πόλεως
εἶχον, εἰς ἦ τ ἐνδοτέραν, κ) τὸ ἱερὸν ἀνεχώρησαν. κέστιος F
δὲ παρελθὼν ὑπερβαίνοντα τὴν τε βεζεθὰ φεσαγο-
ρευομένην, κ) τ καινόπολιν, κ) τὸ καλούμενον δοκῶν ἀ-
γοράν. ἔπειτα φεὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τ
βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. κἂν εἰ μὴν ἠθέλησε
κατ' αὐτὴν ἐκείνην τ ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσα-
σθαι, παρ' αὐτίκα τὴν πόλιν ἔσχε, κ) τ πόλεμον συνε-
βη καταλελῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ ὅτε στρατοπεδάρχης τυραν-
νιος πρίσκος, κ) τ ἱππαρχῶν οἱ πλεῖσοι, χρήμασιν
ὑπὸ φλώρε διαφθαέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τ ὁρμῆ-
σεως, κ) φῶς τ αἰτίαν ταύτην ὅτε πόλεμος ὅπι τοσ-
οῦτον μῆκος φρόβη, & ἰουδαίους εἰκὸς ἦν συμφορῶν
ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν. ἐν ᾧ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνω-
ρίμων δημοτῶν, ἀνάνω τε ἰωνάθου παιδὶ πειθόντες,
ἀνάλωμα τὸν πέστον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ὁ ἦ κ) φεὸς ὀργὴν ὑφιδὼν, κ) μὴ πάνυ πιστεύσας, G

A cæteri equites erant : Iudæi verò viginti duo. fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Iudæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatem reuertebantur; Romanos autem ad Bethoron ascẽdentes Giorę filius Simon inuadit, multósque postremi B agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatem reduxit. Cestio verò in agris triduo commorante, Iudæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum : neque cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

CAP. XXIV De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

ITaque dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Iudæos experiri decreuit, vel omnes sibi parituros existimans, vt bello desisterent : vel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: vt à Cestio fœdus amicitiæ, certámque pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si proiectis armis, secum sentire voluissent. Verùm seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt : & Phœbum quidem, priusquam verbum faceret, peremerunt : nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indignè ferentes factum, cædendo fustibus atque lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius verò, quia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus inuenit; totum in eos duxit exercitum : inque fugam versos, vsque ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qui appellatur Scopus, interuallo septem stadiorum à ciuitate discedens, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur : sperans fortasse intus degentes aliquid remissuros. In vicos autem circa ciuitatem, non paruam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Quarto autem die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus quidem à seditiosis custodiebatur : ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessêre partibus ciuitatis: & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius verò transgressus Bezethan, quæ sic vocatur, & Cænopolim & forum quod appellatur materiarum incendit. deinde cùm ad superiorem ciuitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, ciuitatem ilico possedisset, bellóque finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum eius auerterunt : & Iudæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & quod non satis ei credendum putaret,

tam diu id neglexit, doneç proditione comperta, seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coëgerunt : ipsi verò per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis vndique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itémque sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Iudæis ex porticu resistentibus. qui frequenter quidem Romanos ad murum adeuntes auertêre, postremò autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. vnde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur : & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor inuaserat, iámque multi ex ciuitate diffugiebant, veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur : & quantum nequissimi cadebant, tantum vt ipsi portas aperirent, Cestiúmque quàm optimè de se meritum, reciperent, appropinquabant. Et profectò si paululum in obsidione perseuerasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus Deus pessimis, eiúsque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem reuocat, & sine vlla spei repulsa, inconsultè nimis ac iniustè discessit. inopinata verò eius fuga, latronum fiduciam recreauit : insecutíque nouissimos aliquot equitum, peditúmque peremêre. Et tunc quidem Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit : altero autem die vlterius recedendo, magis hostes prouocauit : iámque postremos assecuti multos necabant, tum vtraque itineris parte vallata, in transuersos tela iactabant. & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabantur, nouissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neque à lateribus instantium vim repellere sufficiebant : cùm ipsi quidem graues essent, ordinémque interrumpere formidarent: viderent autem Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse. vnde eueniebat, vt multa mala perpeterentur, cùm nihil contrà inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, deiectíque agmine sternebantur : donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Iucundus alæ præfectus, vix in Gabao peruenirent, vbi castra priùs posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilij quid ageret, cùm tertio die maiorem hostium vidisset numerum. & omnia circum loca plena Iudæis tarditatem sibi obfuisse cognouit : & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaque pro compendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisíque mulis atque asinis, aliísque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ ϛασιασαὶ τ̃ πρόδοσίαν αὐθόμενοι, τοῖς ἐν τ̃ ἄστεως ὑπὸ τ̃ τείχους κατέβαλον, καὶ λίθοις παίοντες, συνέλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δ' ὁρμήσαντες ὅλῃ τ̃ πύργων, τοῖς ὑποπειρωμένοις τὸ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν οὖν ἡμέρας πάντοθεν ὑπηχθρῶσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανος ἐν ἡ προσβολή. τῇ δ' ἑξῆς ἀναλαβὼν ὁ κέστιος, τὸ τε ὁπλίτικὸν συχνὸς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προσάρχιον ὅπλιτικὸν ἐπὶ τὸ ἱερόν. ἰουδαῖοι δ' ἀπὸ τ̃ ϛοᾶς ἐμποδὼν, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τὸ τείχος προσελθόντας. τέλος δὲ τῷ πλήθει τ̃ βελῶν ἀναπεπτωκότες ὑπεχώρησαν. τῇ δ' ῥωμαίων οἱ ῥωστοὶ τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐξερείσαντες, καὶ κατὰ τ̃τον οἱ κατόπιν ἄλλους, οὕτε ἐξῆς ὁμοίως, τ̃ καλουμένῃ παρ' αὐτοῖς χελώνῃ ἐφεξῆς ἀρτο, καθ' ἣν τὰ βέλη φερόμενα, ἀβλαβῆ ἐποίησαν ἄπρακτα. μηδὲν δ' οἱ ϛασιῶται κακόμενοι, τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τὸ ἱερὸν τ̃ πόλεως ὑποπιμπράναι παρεσκευάζοντο. δεινὴ δ' ἐν τοῖς ϛασιασαὶς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δ' πολλοὶ διέδρασαν ἀπὸ τ̃ πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τὸν δὲ δῆμον σωτήριον ἐνόμισε τ̃τον θαρρεῖν, καὶ καθ' ὃ παρεῖχον οἱ πονηροὶ, προσῆσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξαντες, καὶ δεξόμενοι τ̃ κέστιον ὡς εὐεργέτην. ὃς εἰ βραχὺ τῇ πολιορκίᾳ προσελιπάρησε, πάντ' ἂν θᾶττον τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι δι' ἃς τοὺς πονηροὺς ἀπεστραμμένος ὁ θεὸς ἤδη καὶ τὰ ἅγια, τέλος λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τ̃ ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφαλ. μ.

ΟΓῆν κέστιος, ὅτε τ̃ τ̃ πολιορκουμένων ὑπόγνωσιν ἔτε τὸ φρόνημα τ̃ δήμου σωιδὲν, ἐξάφνης ἀνεκάλεσε τοὺς ϛρατιώτας, καὶ καταγνοὺς ἐπ' εὐδαιμᾷ πλείῃ τ̃ ἐλπίδων, ὡμολογώτατα ὑπὸ τ̃ πόλεως ἀπέζευξεν. ὡς δ' τ̃ ἀδόκητον αὐτὸ ϛοπλὼ ἀναθαρρήσαντες οἱ λῃσαὶ, καὶ τὸν ὑπάτων ἐξέδραμον, καὶ συχνὺς τ̃ ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τότε μὲ ἔν ϲι τῷ κ τ̃ ϲκοπὸν ϛρατοπέδῳ αὐλίζεται κέστιος. τῇ δ' ὑσπέρᾳ ὡς ὑποπτέρω χωρεῖζόμενος, μᾶλλον ἐξεκαλέσατο τοὺς πολεμίους, καὶ τὺς ὑπάτους αὐτῷ προσκείμενοι διέφθειρον, καθ' ἕτερον δ' τ̃ ὁδοῦ προσιόντες ἠκόντιζον εἰς πλαγίους. ὅτε δ' ὑπισχνοῦντο ὡς τοὺς κατόπιν πεζώσοντες ἐθάρρυν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρόν τι πλῆθος οἰόμενοι διώκειν, καὶ τοὺς κ πλευρὰν ἐγκειμένους, αἰσχύνεσθαι δ' οὐκ ἐτόλμων, αὐτοὶ μὲ ὄντες ἐλαφροὶ, καὶ δεδοικότες τ̃ τάξιν διαφθεῖραι, τὺς δ' ἰουδαίους ὁρῶντες κούφως, καὶ πρὸς τὰς ὑπερβολὰς εὐκόλως. ὥϛε σωέβαινεν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν αὐτοβλαπτόμενοι τὺς ἐχθρούς. παρ' ὅλην δ' τ̃ ὁδὸν ϖαιόμενοι, καὶ τ̃ φάλαγγος ϲκορπίζομένης κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς καὶ ὁρίσκος μὲ ϛρατάρχης τάγματος ἕκτου, λογγῖνος δ' χιλίαρχος, ἔπαρχος δ' ἴλης αἰμίλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γαβαὼ κατήντησαν ὅπὶ τὸ πρότερον ϛρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τ̃ σκευῶν ἀποβαλόντες. ἔνθα δύο μὲ ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τρίτῃ δ' πολλῶν πλείους τὺς πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεσὰ ἰουδαίων, εἶναι καθ' ἑαυτὸ τε βεβαίνων, καὶ ἐὰν ὅπιμένῃ, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δ' σωτηριώτερα χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τ̃ ϛρατιὰ ἀβέλκοντα πρεσκόπειν προσέταξε. διαφθαρέντων δ' τῶν ὀρίων, καὶ τ̃ ὑποζυγίων, πλὴν ὅσα βέλη παρεκόμιζε καὶ μηχανὰς,

τούτων

τούτων γὰρ ὅπλα χρεία ὠφελείχοντο, καὶ μάλιστα δεδοικότες μὴ ἰουδαίοις κατ' αὐτῶν ἀλώη, προῆγε τὴν δύναμιν ὅπως βαθυώρας. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ μὴν τοῖς εὐρυχωρείας ἦτον ἐπέκειντο. συμφληθέντων δὲ εἰς τὴν στενὰ καταβασιν, οἱ μὲ φθάσαντες, εἶργον αὐτοὺς τῆς ὁδοῦ, ἄλλοι δὲ τοὺς ὑστάτους κατωθοῦν εἰς τὰ φάραγγα. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεκαθῆν ὑπὸ τὰ αὐχένα τῆς ὁδοῦ, κατεκάλυπτε τὴν φάλαγγα τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανοῦντων προσαμύνειν ἑαυτοῖς, ὅπως φαλίσιεος τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν. ὅτε γὰρ εἰ τάξει τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο ἁλλόμενοι, καὶ τὸ προσωπεῖον ὅπλων ἦν. τὸ δὲ ἀπορα, κρημνοὶ καὶ φάραγγες, εἰς οὓς ὑποσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ ἦν φυγῆς τόπον, ὅτε ἀμύνης εἶχον διάνοιαν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' οἰμωγὴν ἐτράποντο, ἅμα τοῖς εἰ ὑπογνώσεσιν ὀδυρμοί. αὐτήχει δὲ αὐτοῖς, τὸ παρὰ ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τεθυμωμένων. ὀλίγου δὲ δεῖν, πᾶσαν ἁρπασαν τὴν ἅμα κεσίῳ δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ὑπέλαβεν, εἰ ἡ ῥωμαῖοι μὲ εἰς τὴν βαθυώραν κατέφυγον, ἰουδαῖοι δὲ πάντα τὰ κύκλῳ φυλάττοντες, ἐφρούρουν αὐτοῖς τὴν ἔξοδον. ἔνθα δὴ κέσιος τὴν φανερὰν ὁδὸν ὑποπτοις, δρασμὸν ἐβουλεύετο, καὶ δρομεῖνας τοὺς δυψυχοτάτους στρατώτας εἰς τετρακοσίους, ἐπέστησε τοῖς ὀχυρώμασι, προστάξας αἰαβαίτας, σημαίας τὴν ἐν τοῖς στρατοπέδοις φυλάκων εἶναι, ὅπως οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν οἰόμενοι τὴν δύναμιν κατὰ χώραν μένειν. αὐτὸς δὲ τοῖς λοιποῖς ἀναλαβὼν, ἡσυχῆ τεταγμένος προῆσι σταδίους. ἑωθεν δὲ ἰουδαῖοι κατιδόντες ἔρημον τὴν ἔπαυλιν αὐτῶν, ὅτι τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἐδέσμουν, καινοὺς μὲν ταχέως κατηκόντισαν, ἑαυτῶν δὲ τὸν κέσιον. ὁ δὲ τῆς τε νυκτὸς ὀλίγον προεληλύθει, καὶ σωφρονέστερον ἤλαυνε μετ' ἡμέραν, ὥς τε τοὺς στρατιώτας ὑπὸ ἐκπλήξεως καὶ δέους, τάς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ὀργάνων καταλιπεῖν, ἃ τότε ἰουδαῖοι λαβόντες, αὖθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. προῆλθον δὲ τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις ἀντιπατρίδος. ἔνθεντα ὡς οὐ κατελάμβανον ὑποστρέφοντες, τάς τε μηχανὰς ἦγον, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τῶν τε ἀπολειφθεισαν λείαν συνῆγον, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἐπανῆλθον ὁμοῦ, αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβλημένοι πανσάπασι, τῶν δὲ ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὶ μὲν τετρακισχίλιοι ἀπωλοντο. ἱππεῖς δὲ, ἑξακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη δίου μηνὸς ὀγδόῃ, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας. μὴ δὲ τῶν κεσίῳ συμφορᾶν, πολλοὶ τῶν ὀνομαστῶν ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. κοσόβαρος οὖν καὶ σαῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τῷ ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δὲ ἦν ὅδε ἀγρίππα καὶ βασιλέως, ἁρπασθέντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς κέσιον. ὁ δὲ σὺν τούτοις καὶ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν πολιορκηθεὶς ἀντίπας, ἀναδιδοὺς τὸν φυγὴν, αὖθις ὡς ὑπὸ τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. κέσιος δὲ τοὺς μὲν σαῦλον ἀξιώσαντας, ἀπέστειλεν εἰς ἀχαΐαν πρὸς νέρωνα, τῶν τε αὐτῶν δηλώσοντας φυγὴν,

(hæc enim velut vsui futura seruabat, maximè quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Iudæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos verò in angustias atque descensus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in vallem: fusáque omnis multitudo per irinctis iuga militem sagittis operiebat. vbi etiam peditibus quo pacto sibimet subuenirent, hæsitantibus, equitum periculum promptius erat. nec enim ordinatè viam prosequi poterant, obstantibus iaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant equitantibus inuij. iaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in quas deiecti qui aberrasset consumebantur: nullú que locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti quid agerent, ad vlulatus, quod desperati solent, flectúque conuersi sunt: quibus resonabat Iudæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atque sæuientium. totúsque penè qui cum Cestio fuerat, periisset exercitus, nisi nox aduenisset, qua Romani quidem in Bethoron confugerunt, Iudæi verò obsessis circùm omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Denique vbi Cestius aperto itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propè ad cccc. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hísque præcepit, vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: vt eo modo Iudæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiosè vsque ad xxx. stadia progreditur. Vnde mane cùm Iudæi locum quo Romani tetenderant desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora iaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant. sed ille cùm nocte non paruum spatium itineris peregisset, die vehementiùs quoque fugiebat: adeo vt metu perculsi milites, machinas, siue tormenta muralia, itémque balistas, multáque alia instrumenta relinquerent: quibus tunc ablatis Iudæi rursus contra illos qui ea reliquerant vsi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem vsque venerunt. Deinde cùm eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuó que spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis quidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac ccc. itémque nongentis & octoginta equitibus interemptis. Hæc quidem Nouemb. mensis viii. die gesta sunt, anno xii. Neronis principatus.

CAP. XXV. De Damascenorum sæuitia in Iudæos, déque Iosephi studiis in Galilæa.

POst Cestij verò casus aduersos nobilium Iudæorum multi, tanquam è naui pessum itura, ex ciuitate enatabant. Denique Costobarus & Saulus fratres, vnà cùm Philippo Iachimi filio, qui princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qui verò cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quemadmodū à seditiosis interēptus sit aliàs indicabimus. Cestius autē Saulum & cæteros in Achaiā ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

belli cauſas detiuaturos in Florum. ſperauit A enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummouenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Iudæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cùm eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, ferè omnes præter paucas Iudaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hîc magna cura fuit B eas cælandi, quid agerent: Iudæorum autem decem millia, quippe vt in angusto loco, atque omnes inermes aggreſſi, vna hora ſine metu iugulauerunt. Qui verò Ceſtium fugauerant, in Hieroſolymam reuerſi, quos adhuc Romanorum ſtudioſos inueniſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Ioſephus, Gorionis filius, & pontifex C Ananus: omnia quæ in ciuitate gerenda eſſent, imperaturi: maximéque vt ciuitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamuis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: quod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, eiúique ſtudioſos ſine imitatores, ſatellitum more verſari. verùm paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itémque aſtutia perſuaſit populo D vt omnibus parêrent. In Idumæam verò quos mitterent, alios militum duces optarunt, Ieſum filium Sapphæ, vnum è pontificibus & Eleazarum noui pontificis filium, Nigro autem mandauerunt, qui tunc Idumæam regebat, ex regione trans Iordanem poſita genus ducens, vnde Peraites cognominabatur, vt ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Ioſephus filius Simonis, & E trans flumen Manaſſes, & Tamnam Iohannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Ioppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Ioannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & vtriuſque Galilææ Ioſephus Matthiæ filius. huius autem præfecturæ iuncta erat & Gamala, munitiſſima ciuitatum quæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, quiſque res ſibi creditas adminiſtrabat. Ioſephus autem cùm in F Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare beneuolétiam: multa ſciens ea confici poſſe, licèt in aliis peccatiſſet. Deinde conſiderato, quòd potentiſſimos quidem amicos haberet ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem verò multitudinem ſi pleraque per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribus eius gentis prudentiſſimos elegit: eóſque rectores totius G Galilææ conſtituit. VII. verò per ſingulas ciuitates minorum litium iudices. nam maiora negotia causá que capitales ad ſe referre iuſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per ciuitates iure quo inter ſe vterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſēt animaduertit:

κὴ ταῖς αἰτίαις τῦ πολέμυ ξέφοντας εἰς φλῶρον. τὴν δ' ἐπ' ἐκεῖνον ὀργὴν, κωφίσῃ κὴ τοὺς ἑαυτῦ κινδύνους ἤλπισεν.

Κεφάλαιον μα.

Κἂν τύτῳ δαμασκηνοὶ τ' τῆ ῥωμαίων φθορὰν πυθόμενοι, τὰς παρ' ἑαυτοῖς ἰουδαίας ἀνελεῖν ἐπεχείρησαν. ☾ καθὸ μ' εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους διὰ τ' ὑποψίας τῦτο θεασάμενοι, ῥᾴσλω τ' ὁπλισιν ἐδέχθη. ἐδιέδοκισαν δ' τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἀπάσας πλὴν ὀλίγων ὑπηγμένας τῇ ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέγιστος αὐτοῖς ἀγὼν ἐγίνετο λαθεῖν ἐκείνας. τὰς δ' ἰουδαίους, ὡς αὐ ἐν ξένῃ χωρίῳ τ' ἀριθμὸν ὄντας μυρίους, κὴ παῖτας ἀόπλους, ἐπελθόντες ὑπὸ μίαν ὥραν, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

Κεφάλαιον μβ.

Οἱ δ' διώξαντες τ' κέστιον, ὡς ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοὺς μ' βία τ' ἔτι ῥωμαϊζόντων, τοὺς δ' πλῆθοι θεσπήσαντο, κὴ σωσαθησιδέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τῦ πολέμυ πλείονας. ἡρέθη δὲ ἰώσηπος υἱὸς γωρίωνος, ☾ ὁ ἀρχιερεὺς ἄνανος, τῆ τε κὴ τλὼ πόλιν ἁπάντων αὐτοκράτορες, ☾ μάλιςα τὰ τείχη τ' πόλεως ἀνεγείρειν. τ' γὰρ τῦ σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καί περ ὑφ' ἑαυτῷ θεποιημένον τλὼ ῥωμαίων λείαν, κὴ τὰ ἁρπαγέντα κεστίῳ χρήματα, θεὸς οἷς πολλὰ τῆ δημοσίων θησαυρῶν, ὅμως ἀ ἐπέστησαν τ' χρείας, αὐτόν τε τυραννικὸν ὁρῶντες, κὴ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζηλωτὰς, δορυφόρων ἔθεσι χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μλὼ, ἥτε χρεία τῆ χρημάτων, κὴ ζοπλέων ἐλεάζαρος, ἐκθρεπλθε τ' δῆμον, ὡς τε αὐτῷ θεπειθαρχεῖν θεὶ τ' ὅλων. εἰς δ' τ' ἰδυμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγούς, ἰησοῦν τε τὸν υἱὸν σαπφᾶ τῆ ἀρχιερέων ἕνα, κὴ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέκ. τῷ δ' ἄρχοντι τότε τ' ἰδυμαίας νίγερ, γένος δ' λῶ ἐκ τ' θεὶ ἰορδάνλω περαίας, διὸ ☾ περαίτης ἐπωκαλεῖτο, θεσέταξαν ὑποτάσεσθαι τότε τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δ' ἁδὲ τ' ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μ' ἱεριχῶντα, ἰώσηπος ὁ σίμωνος, εἰς δ' τ' περαίαν μανασσῆς, θαμνᾶ δ' τοπαρχίας, ἰωάννης ὁ ἑσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. θεσεκελήρωτο δ' αὐτῷ λύδδα, κὴ ἰόππη, κὴ ἀμμαοῦς. τ' δ' ζοφνιτικῆς κὴ ἀκραβατινῆς, ὁ ἀνανίᾳ ἰωάννης ἡγεμὼν ἀποδείκνυται, ☾ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίᾳ. θεσώρισο δ' τῇ τύτῳ στρατηγίᾳ, κὴ γάμαλα, τῆ τύτῳ πόλεων ὀχυρωτάτη. τῆ μ' οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκασος ὡς εἶχε θεθυμίας ἢ σωτείρας, διῴκει τὰ πεπιδμένα. ἰώσηπος δ' εἰς τ' γαλιλαίαν ἀνελθών, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν δυνοίας τῆ ὁπλιτικῶν, εἰδὼς ὅτι πολέισα ταύτῃ κατορθώσει, κἂν τἆλλα διαμάρτῃ. σωιδὼν δ' ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τ' ἐξεσίας αὐτοῖς, τὸ δ' παῦ πλῆθος, εἰ δι' ἐγχωρίων κὴ σωήθων τὰ πολλὰ θεφάσοι, τῆ μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τοῖς σωφρονεςάτοις ὁπλέξας ἐκ τῦ ἔθνους, κατέςησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δ' ἐν ἑκάςῃ πόλει δικαςὰς, τῆ δυτελεςέρων διαφορῶν. τὰ δὲ μείζω θεάγματα, ☾ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτὸν ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, ☾ τοῖς ἑβδομήκοντα. καταστησάμενος δὲ τὰ θεὸς ἀλλήλους νόμιμα τῆ κατὰ πόλιν, ὅπῃ τλὼ ἔξωθεν αὐτῆ ἀσφάλειαν ἐχώρει.

κὴ γ-

καὶ γινώσκων ῥωμαίους πρὸς βαλοῦντας εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πρὸς ἕδεια τῆς χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σαλαμὶν, ἔτι δὲ καὶ πετρα χώ, καὶ ἰαφὰ καὶ σηγώ, τόπι ἰταβύριον καλούμενον ὄρος, καὶ ταριχέας, καὶ τιβεριάδα. πρὸς δὲ τούτοις, τὰ πρὸς λιμνοσὰρ τὴν λίμνην ἀπύλαια, καὶ τὰ κάτω καλούμενα γαλιλαίαν ἀνετείχίσατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τὴν τε προσαρρυομένην ἀχαβαρὼν πέτραν, καὶ σὲφ, καὶ ἰαμνὶθ, καὶ μηρώ. καὶ δὴ τὴν γαυλανιτικὴν, σελεύκειά τε καὶ σωγάνην, καὶ γάμαλαν ὠχύρωσεν. μόνους δὲ σεπφωρείτας ἀφῆκε καθ' ἑαυτοὺς τεῖχος ἀσκεύμασθαι, χρημάτων τε ἀπόρους ὁρῶν ὄντας, καὶ προθύμους δὲ τὸ πόλεμον ἕτοιμα πρὸς ἅπαντος. ὁμοίως γε καὶ γίσχαλα ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς δὲ ἄλλοις φρούρασιν αὐτὸς ἅπασι συμπονῶν ἅμα καὶ προσόδων παρῆν. κατέλεξε δὲ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς γαλιλαίας ἐπὶ δέκα μυριάδας νέων ἀνδρῶν, οὓς πάντας, ἔκ τε τῆς συλλεγομένων παλαιῶν ὅπλων ἐγκαθασκευάζόμενος ἐπλιζεν. ἔπειτα συνιδὼν αὐτὸν τὸ ῥωμαίων ἰσχὺν γεγυμνασμένον, δι' εὐπειθείαν μᾶλλον καὶ μελέτην τῆς ὅπλων, τὸ μὲν διδασκαλίαν ἀπαίτιον τῇ χρείᾳ διωκομένῳ. τὸ δὲ δι' εὐπειθὲς ὁρᾶν προσγινόμενον ἐκ τοῦ πλήθους τῆς ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔτεμνε τὴν στρατιὰν, καὶ πλείοις καθίστατο ταξιάρχοις. στρατοπέδῳ δὲ, ἀπεδείκνυ διαφορὰς, καὶ τούτοις μὲ ὑπέστησε δεκαδάρχας, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ μὴν τούτοις ἡγεμόσι τάγματων ἀδελφίδων ἀφηγουμένους. ἐδίδασκέ τε σημείων ὠδὰς δόσεις, καὶ σάλπιγγος προσπλήσεις τε καὶ ἀναπλήσεις, προσβολάς τε καιρίων, καὶ ἀναγωγὰς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον διαρρεῖν ἐκ τοῦ φεύγοντος, ἐκ δὲ τοῦ ποιοῦντι συναμύνειν. ὅσα τε εἰς ὠφέλημα ψυχῆς, ἢ χαρτείας σώματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μᾶλλον δὲ αὐτοὺς ἦσκε πρὸς τὸν πόλεμον παρ' ἕκαστα τὴν ῥωμαίων διάταξίαν διηγούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἳ δὲ ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς ὠφέλημα, πάσης ὀλίγης δεῖν οἰκουμένης κρατοῦσιν. ἔφη δὲ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς καὶ τὸ πόλεμον διατάξίας, καὶ πρὸ ὠφελείας, εἰ τῆς συνήθων ἀδικημάτων ἀπόχοιντο, κλοπῆς καὶ ληστείας, καὶ ἁρπαγῆς, τοῦτ' ἐξαπατᾶν τὸ ὁμόφυλον, καὶ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τὴν βλάβην τῆς συνηθείας ἀτων. διοπερεῖδε γὰρ κάλλιστα τοὺς πολέμους, παρ' οἷς ἀγαθὸν τὸ συνειδὸς ἔχωσιν οἱ στρατεύόμενοι. τοὺς δὲ οἴκοθεν φαύλους, καὶ μόνον τοῖς ἔξωθεν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ θεῷ χρῆσθαι πολεμίῳ. πολλὰ τοιαῦτα παραινῶν διετέλει, καὶ τὸ ἕτοιμον, εἰς ὠφέλειαν αὐτῷ συγκεκρότητο, πλέον μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς δὲ ἑξακόσιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς δὲ τούτων οἷς ἐπεποίθει μάλιστα, μισθοφόροι μὲν τετρακισχίλιοι, καὶ πεντακόσιοι. ἐπιλέκτους δὲ περὶ αὐτὸν εἶχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἐτρέφον δὲ πλὴν τῆς μισθοφόρων τὴν ἄλλην στρατιὰν αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῆς γὰρ καταλεχθέντων ἑκάστοις τοῖς ἡμίσεις δεῖ τὴν στρατιὰν ἀπέπεμπεν, τοῖς λοιποὺς δεῖ συμπορισμὸν αὐτοῖς τῆς ἐπιτηδείων κατεῖχεν, ὡς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς δὲ εἰς ἐργασίαν διῃρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπειν ἀπηχορηγεῖτο πρὸς τῆς ὁπλιτῆς τὴν ἀσφάλειαν.

certúsque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Petrecho, & Iapha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiadam: ad hæc etiam circa Geneſar lacum ſpeluncas in ea quæ inferior Galilæa vocabatur muniuit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Iamnitæ, & Mero: in Gaulanitide verò Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permiſit, vt murum ſibimet ipſis fabricarent: quòd eos pecuniosos eſſe, & ad bellum promptos etiam ſine præcepto videret. Similiter autem Giſchalam, Ioſephi iuſſu per ſe muro cinxit Ioannes Leuiæ filius. Cæteris autem caſtellis omnibus ipſe Ioſephus intererat, iubendo ſimul atque opem ferendo. Quin & exercitum ex Galilæa, ſupra centum millia virorum comparauit: quos omnes vndique collectis armis veteribus inſtruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. inuictam eſſe virtutem, quòd dicto eſſent audientes rectoribus ſuis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem vrgente neceſſitate deſpexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine poſſe contingere, ita vt Rom. ſolent diuiſit exercitum, pluréſque fecit ordinum principes. diuerſíſque militum generibus conſtitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis ſubdidit: & inſuper his ipſis rectores, maiorum rerum adminiſtratores dedit. Docebátque ſignorum diſciplinas, & prouocationes reuocationéſque buccinarum, & principia cornuum, & circũdictiones, & quemadmodum oporteret laborantibus ſuccurrere fortiores, & cũ defatigatis partiri pericula: quæque ad fortitudinẽ animi corporíſq; tolerantiam pertinerẽt, inſtituebat. Maximè verò eos erudiebat ad bellũ, vſquequaque Rom. referens diſciplinam, & quòd cum viris eſſent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obſtinatione, totum penè orbem terræ ſuperaſſent. His addidit, quo pacto belli tẽpore ſuis eſſent parituri præceptis, iam nunc periculum ſe facturũ, ſi conſuetis delictis, hoc eſt, furtis & latrociniis & rapinis abſtinuiſſent: ſed neque aut gentilibus fraudem facerent, aut conſuetiſſimorum damna proprium quæſtum putarent. Illa enim bella optimè adminiſtrari, quorum milites bonam conſcientiam gererent: qui verò per ſe praui fuiſſent, his non ſolùm inimicos, ſed etiam Deum hoſtem futurũ. Multa in hunc modum admonendo perſeuerebat. Et iam quidem quantum prælio parandum eſſet, conflatũ erat. Nam LX. peditum millia, CCL. equites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingẽtos: necnon & ſexcentos circa ſe electos cuſtodes corporis atque ſatellites. Exceptis autem mercenariis, facilè cæteri milites à ciuitatibus alebantur. namque ſingulæ quas enumerauimus, cùm mediam ſui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: vt pars armis, atque alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati ſecuritatem rependerent ſuggerentibus commeatum.

CAP. XXVI. De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Gischalæi malitia.

IOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leuiæ filius, nomine Ioannes, callidissimus, ac dolis plenus, & nequitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, minúsque fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eáque aduersus amicissimos vteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem verò leuioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inuenit audaciæ, primo quidem parum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignauum ascíscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorúmque peritia præstarent, hos eligebat: donec cccc. virorum cateruam congregauit, quorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur iamdudum [illegible]:ndi milites cupientem, & maiora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cúmque videret Iosephum sua industria lætari, persuadet ei primùm, vt fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, vti caurent omnes apud Syriam Iudæi, vt ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummóque Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. cúmque Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna vbertate redundaret, in ea loca vbi erat penuria solus multúmque mittendo, infinitam summam pecuniæ congregauit: qua mox in eum vsus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Denique existimans si Iosephum deposuisset, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperauit prædam vehementiùs exercere, quo multis rebus nouis per eas regiones excitaris, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumores dissipauerat, quòd res Galilææ Iosephus Romanis prodere cogitaret: multáque in hunc modum ad eius perniciem comparabat. Itaque illo tempore, cùm quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes pretiosæ, plurimáque argentea pocula, & [illegible]c. aurei. neque hanc prædam occultè administrare potuissent, omnia Taricheas ad Iosephum comportarunt. Ille autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet: paratus eas dominis opportunè remittere. vnde maximum ei periculum comparatum est. namque raptores earum, quia prædæ nullam partem

A Κεφάλαιον μγ.

Δ Ιοσήπου ἢ ὅπως τῆς Γαλιλαίας, Ἰωάννης τις ἐπιβουλος αὐτῷ ἐπανίσταται τὰς ἐπιβουλὰς αὐτῷ ἐπὶ μεγάλων, υἱὸς λαλῖτε ἰουδαῖος ὄνομα. πονηρότατος μὲν καὶ δολιώτατος τῶν ἐπιχωρίων, ἐν ᾗ τοῖς πονηρεύμασιν ἀπόντων. πένης ἢ τὸ πρῶτον, καὶ μέχρι πολλοῦ πάλυμμα ἔχων τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἔτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, δοκὸς ἢ θαυμαστὸς πίστιν παῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὴν ἀπάτην, καὶ ταύτῃ καὶ τὸ φιλάτατον χρώμενος, ἐπιτηδεύων φιλανθρωπίας, καὶ δι' ἐλπίδα κέρδους φονεύτατος. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμίαις μεγάλων, ζέφυρον ἢ τὰς ἐλπίδας ἐκ τῆς ἀπορίας κακουργήματον. λῃστὰς δὲ ἰδίῳ μισθῷ πολλοὺς, ἔπειτα ἐκ σωφροσύνην οὐρὶ ὁ τόλμης, τὸ μὲν φρονεῖν ὀλίγοις, πεφυκότων ἢ ἀεὶ πλείονα. φεύγεις ἢ ἰδίᾳ αὐτὸς μᾶλλον πρεσβεύειν ἐθέλοντος, ἀλλὰ ἐκ δεῖν στόματος, καὶ ψυχῆς ἐπιθυμητὴ, καὶ πολέμων ἐμπειρίᾳ ἀμήχανος ἐξελήλεγκτο. μέχρι μὲν τοῦ πλείστου αὐτῶν εἶχος σωφρονεῖν, οἱ τὸ πλέον ἐν τῇ τυρίων χώρᾳ, καὶ ἦν ἐν αὐτῇ καὶ μέρος φυγάδες ἦσαν, ἐν ὧν ἐλπίζετο πᾶσαν τὴν Γαλιλαίαν, καὶ μετοίκους ὄντας ὑπὸ τοῦ μέλλοντος πολέμου ἐκ τῶν πολλοὺς ἐκπράσσειν. ἐνθὴ ἢ αὐτὸν ἐρασιμώτατα καὶ μείζονων ἐφιέμενον, ἐνδεᾶ χρημάτων κατεῖχε. ἐπεὶ ἢ τὸν ἰώσηπον ὁρᾶν αὐτὸ σφόδρα χειρούμενα τοῦ ἐγκλήματος, πείθει μὲν φρονεῖν αὐτοῦ πιστεῦσαι τὸ τεῖχος ἀνοικοδομοῦσαι ἐπιφέρειν, ἐν ᾧ πολλὰ ἐκ τῶν πλουσίων ἐπέρασεν. ἔπειτα συνθεὶς συλλὼν πονηρότατον, ὡς ἀρα φυλάττοντο πάντες οἱ κατὰ τὴν συρίαν ἰουδαῖοι, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δ' ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοὺς δὴ τὴν μισθοφορὰν ἐζητήσατο. συνωστούμενος ἢ τὸ τυρίων νομίσματος, ὁ τέσσαρας ἀττικὰς δύναται, πέντε ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς δὲ ἀνεφέρετο τιμῆς ἡμιαμφόριον ὕσης ἢ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μᾶλλον, καὶ τὴν διφορωτίαν, εἰς αὐξανίζοντας πέμπων, πολὺ καὶ μέγος, ἄπειρόν τι πλῆθος συνήγαγε χρημάτων, οἷς δυθέσις ἐχρῆτο κατὰ τὴν ἐργασίαν ὠφελούσης. καὶ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσειε τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἡγεμονίας τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃστῆς φρονεῖν δυνατώτερον ἐγχειρεῖν τὰς ἁρπαγὰς, ὅπως πολλῶν ποστρεζόντων κατὰ τὴν χώραν, ἢ ἀγχίσαντό που τὸν στρατηγὸν ἐπιβουλεύσαι λοχήσαι, ἢ ἀφιορῶντα τοὺς λῃστὰς, ἀγαθάλοι φεύγειν ἐπιτηδείους. ἔπειτα διαφθείρειν πόρρωθεν, ὡς ἀρα φονεῦσι δῆθεν ῥωμαίους τὰ φονεύματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ τοιαῦτα φεύγειν κατάλυσιν τοῦ δεσμοῦ ἐπιφέρεσθαι. πλὴν ὁ μὲν ἐκ τοῦ μεγάλου πεδίου κωμῶν ὁρμώμενον φυλάττων, ἐπιβάντες πάλαι μέλον τὸν ἀγγέλους καὶ βαρυκὰς ἐπίστευσε, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἐπισκευὴν, ἐκ ἢ πολιτικὰς ἐσθῆτας ἐκ ὀλίγας, καὶ πλῆθος ἐκπρεπῆ ἀργυρῶν, χρυσοῦ τε ὅσον ἐξαίσιον. μετὰ δυνάμεως δὲ ἀφικόμενοι πρὸς τὸν ἐκείνου ἐπήγαγον. οἱ ἢ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθοφορᾶς τυχεῖν μείζους

μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγον. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῆς μισθοφορᾶς τυχεῖν μείζους

ἐπὶ τῷ κακομισθήσεσθαι ἀγανακτοῦντες, ἅμα ἦ καὶ συνεφάμιλλον τὴν ἰωσήπου τιλὶ δόξαν, ὅτι μέλλοι τοῖς βασιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῷ χαρίζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώμας αὐτῷ διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυτο τὸν ἰώσηπον ὡς προδότην. συνέπλησαν ἦ καὶ τὰς πλησίον πόλεις ταραχῆς, ὥς τε ὑπὸ τιλὶ ἕω δέκα μυριάδας ὁπλιτῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ κατὰ ταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς ὀργὴν αὐτῷ ἐβόα, καὶ καταλύειν, οἱ δὲ, καίειν τὸν προδότην συνεκέκραγον. παρῆκτο ἦ τοῖς πολλοῖς ἰωσαίπης, καὶ συνὼν αὐτῷ ἱππεῖς τῆς ὑὸς συμφορᾶ, τότε ἀρχὴν τῆς τιβεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες τοῦ ἰωσήπου, καταπλαγέντες τιλὶ ὁρμιλὶ τοῦ πλήθους ἐφυγον, πλὴν τεσσάρων πάντες. αὐτὸς ἦ κοιμώμενος ἤδη περιθερμήνῃ τὸ πυρὸς ἀζανίσαντα, καὶ παραγινομένων φεύγειν τῷ τεσσάρων οὐ παρέμεινεν, ὅτι πρὸς τιλὶ καθ' αὐτὸν ἰρημίαν, ὅτι πρὸς τὸ πλῆθος τῷ ἐφεστῶτων καταπλαγείς, περιπόδα, περιῤῥηξάμενος μὲν τιλὶ ἐσθῆτα, καταπασάμενος ἦ τῆς κεφαλῆς κόνιν, ὀπισθόρμφας ἦ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ὀπισθήσας τῷ τένοντι. προὔκαλεῖτο μὲν οἰκείους ἐχόντων, καὶ μάλιστα ταριχαιᾶται οἰκτρὸς ἰὼν. οἱ ἦ ὑπὸ χώρας, καὶ τὸν πλησίον ὄσους ἐδόκει φορτικὸς ἐλασφήμουν, προφέρειν τε τὰ κοινὰ χρήματα θᾶττον ἐκέλευον, καὶ τὰς προδοτικὰς συνθήκας ὁμολογεῖσθαι. προσηλίφεσαν γὰρ ἐκ τοῦ χρήματος ἰδίᾳ αὐτὸν ἁρπάσεσθαι τῷ ὑπονοηθέντων, ἀλλὰ δὴ συγγνώμης ποιεσμῷ, πάντα πεποιηκέναι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῷ ἦ ἰὼ ἡ ταπείνωσις, προκατασκευὴ στρατηγήματος, καὶ τυχηρὸν τοῖς ἀγανακτοῦσι καθ' αὐτῶ κατ' ἀλλήλων στασιάσαι, ἐφ' οἷς ὠρίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο. εἶτα δοθεὶν αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα, ὅτε ἀναπέμπειν ἀξίωσα προηρούμην, ὅτε κερδαίνειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡμισάμην ποτὲ ἢ φίλον ἢ ὑμῶν διάφορον, ἢ κέρδος τὸ φέρειν τῷ κοινῷ βλάβην. ὁρῶν ἦ ὦ ταριχαῖ) μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας διαμφίλεω, καὶ πρὸς τὰ κατασκευὴ τείχους χρήζουσαν ἀργυρίου, διδοὺς ἦ τὰ τιβερίεων δῆμον, καὶ τὰς ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύουσας τοῖς ἁρπασμένοις, καταφθῆν ἡσυχῆ τὰ χρήματα προειλόμην, ἵνα ὑμῖν ἐκβάλωμαι τεῖχος. εἰ ἦ μὴ δοκεῖ, προφέρω τὰ κακομισθήμενα, καὶ παρίχω διαρπάζειν. εἰ ἦ μὴ καλῶς ὑμῖν ἐβουλευσάμην, κολάζετε τὸν διαγόητα. δοὺς τούτοις οἱ ταριχαῖται μὲν αὐτὸν ἀπεφήνοντο. οἱ ἦ ὑπὸ τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐκάκιζον, καὶ διαπειλοῦντο. καταλιπόντες ἦ ἐκάτεροι τὸν ἰώσηπον, ἀλλήλοις διεφέροντο. καὶ ἐκεῖνος θαῤῥῶν ἤδη τοῖς ἀπεστομένοις, ἦσαν ἦ οἱ ταριχαῖται ὡς τετραπεμμένοι. πανὶ τῷ πλήθει παῤῥησιαζόμενος ὁμίλει. καὶ πολλὰ τῷ προτέτακτο αὐτῷ κατειδέναι, ἐκ μὲν τῷ παρόντων ταριχαίας ἔφη τιμίζειν, ἀσφαλεῖσθαι ἦ ὅμως καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. εἰ γὰρ ἀπορήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμονοῶσιν ἐφ' οἷς δεῖ ποιεῖσθαι, καὶ μὴ παρέξειν) κῦ τῷ ποιεῖσθαι. ἔνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τῷ ἡπατημένων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωρισμένον. δισχίλιοι ἦ ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δημόσιον παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφέστασαν. δὴ τούτοις πάλιν

A accepissent, ægrè ferentes, & perspicientes quòd Iosephus cogitauerat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibúsque prædicant Iosephum proditorem esse: eodémque tumultu ciuitates proximas repleuerunt, adeò vt c. armatorum millia contra Iosephum prima luce concurrerent. Denique multitudo quidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: pleroſque autem incitabat Ioannes, & cum eo Iesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes
B præter quatuor diffugerunt. Ipse verò dormiens, propè cùm iam ignis admouetetur exurgit: & monentibus eum quatuor qui remanserant vt fugeret, neque solitudine sua, neque illorum qui contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusóque capiti puluere, auersísque post tergum manibus suóque ceruici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maximè Tarichеas ad misericordiam commouerant. rustica verò plebs, & finitimorum, quibus molestior videbatur, non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorum de quibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ
D causa feciſſe omnia quæ misericordiam prouocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumueniens, vt super his, vnde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, Ego, inquit, has pecunias neque Agrippæ remittere cogitabam, neque in propria lucra conuertere. absit enim, vt amicum
E putem vnquam, qui vobis sit inimicus: aut quæstum ex re capiam, quæ vos communiter læderet. Sed quia videbam, ô Taricheatæ, maximè ciuitatem vestrã munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebámque Tiberiensem populum, & alias ciuitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decreui, vt vos muro circundarem. Si hoc non videtur, profero quæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului,
F benè de vobis meritum coercetis. Hæc Taricheatæ quidem ab eo dicta, cum fauore receperunt: Tiberienses verò cum aliis deprauando, insuper etiam minitabantur: vtrique autem relicto Iosepho, inter se litigabant. Ille autem fretus iam secum sentientibus (erant enim propè ad XL. millia Taricheatæ) cum multitudine liberiùs loquebatur: multúmque in eorum temeritatem, inuectus, ex præsenti quidem pecunia Taricheam ait esse muniendam. curæ autem sibi fore similiter, vt etiam cæteræ rutæ sint
G ciuitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, vnde parandæ sunt, & non in eum moueantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamuis itata recedebat: duo verò armatorum millia impetum in eum fecêre. cúmque se ille recto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum antè

Ioſephus in hos quoque altera fraude vtitur. A cúmque in ſummum tectum euaſiſſet, compreſſo dextera ſtrepitu, neſcire ait ſe, quid peterent ſibi præſtari: voces enim ſe non exaudire confuſas. omnia verò quæ iuberent eſſe facturum, ſi aliquos intromiſiſſent, qui ſecũ otioſè colloquerentur. His auditis, ilico nobiliores cum magiſtratibus ad eum ingrediuntur. quos ille in intimas ædium partes inductos, clauſa ianua tamdiu verberauit, quoad omB nium viſcera nudata ſunt. circunſtabat autem interim populus, exiſtimans eos prolixis allegationibus concertare, cùm ſubitò Ioſephus foribus patefactis, cruentos eos dimiſit. vnde tanto terrore qui minabantur affecti ſunt vt proiectis armis aufugerent. Ob hæc Ioannis etiam atque etiam creſcebat inuidia, aliáque nihilominus Ioſepho molichatur inſidias: morbóque ſimulato per epiſtolam poſtulauit, vt ſibi medicinæ gratia Tiberienſibus aquis calidis vti permitteret. Ioſephus autem, quia C nondum ei ſuſpectus erat inſidiator, ad præfectos ciuitatis literas fecit, vt & hoſpitium & vtenſilia Ioanni præberent. Quibus ille potitus, biduo pòſt cuius rei cauſa venerat agebat: & his fraude circumuentis, aliis verò pecunia corruptis, vt Ioſephum deſererent perſuaſit. His autem cognitis Silas quem Ioſephus cuſtodiæ præpoſuerat, properè de inſidiis ei ſcripſit: atque ille accepta epiſtola, noctúque itiD nere maturato, matutinus ad Tiberiadem peruenit. Et cætera quidem multitudo obuiam ei proceſſit. Ioannes autem, quamuis eum contra ſe venturum eſſe ſuſpicaretur, tamen miſſo quodam ex notis, infirmitate ſimulata, quòd lectulo detineretur, obſequio ſeſe defuiſſe mandauit. Tiberienſibus autem à Ioſepho in ſtadium congregatis, vt ad eos quæ ſibi ſcripta fuerant loqueretur, miſſis armatis Ioannes iuſſit eum interfici. Quos cùm iam nudare gladios perſpexiſſet, populus exclamauit: atque E ita conuerſus ad eius vocem Ioſephus, vbi ferrum propè iugulo ſuo imminere proſpexit, in littus deſiliit è tumulo, excelſo cubitis ſex, in quo verba faciens cum populo ſteterat: aſcenſáque inde nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis, quæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites verò eius, ilico raptis armis, contra inſidiatores irruebant. Mox autem veritus Ioſephus ne bello inteſtino concitato, propter paucorum inuidiam ciuitas F conſumetur, nuncium ſuis miſit, qui eos moneret, vt propriæ tantùm ſaluti conſulerent: neque verò quenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieuerunt. qui verò circum ciuitatem per agros habitabant, auditis inſidiis, & quis earum fabricator eſſet, contra Ioannem veniebat. ſed ille priùs in Giſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At Galilæi totis iam ciuitatibus G ad Ioſephum confluebant, & cùm multa eſſent armatorum millia congregata, qui ſe aduerſus Ioannem communem inſidiatorem adeſſe clamabant: vnáque cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet, ignibus traditurus: ad ea Ioſephus, probare ſe quidem eorum beneuolentiam, impetum autem cohibendum eſſe dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, quàm perimere. His verò, qui de ſingulis ciuitatibus

ἰώσηπος, ἀπάτῃ δ' ἑτέρᾳ χρῆται. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ τῇ δεξιᾷ κρότον εἰλᾶς τὸ θόρυβον αὐτῷ, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτίων τυχεῖν. ἃ γὰρ καταλύειν δεῖ τὸ τῶν βουλῶν σύγχυσιν. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς δεξιοὺς ἡσυχῇ πέμψειαν εἴσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Γαδαρεῖς αὖθις τοῖς ἄρχουσιν εἰσῆσαν. ὁ δὲ, σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὰς αὐλείους θύρας κλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνώσας. θορυβουμένης ἤδη τῆς πόλεως τὸ πλῆθος, διαμαλλοῦσθαι μᾶλλον τοῖς εἰσελθοῦσιν, οἰόμενον. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἡμιγυμνοῖς ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ τοσαύτην τοῖς ἀπειλοῦσιν ἐνεργάσατο κατάπληξιν, ὡς τὰ ῥίψαντας τὰ ὅπλα φεύγειν. πρὸς ταῦτα ἰωάννης ἐπετείνετο τὸν φθόνον, καὶ δευτέραν ἤρτυεν ἐπιβουλὴν κατὰ τοῦ ἰωσήπου. σπανιάμβους δὲ νόσον, ἱκέτευε δι' ἐπιστολῆς, τὸν ἰώσηπον ἐπιστεῖλαι πρὸς θεραπείαν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δὲ, ὅπως μὲν ὑπώπτευε τὸν ἐπίβουλον, γράφει τοῖς κατὰ τὴν πόλιν ὑπάρχοις, ξενίαν τε καὶ ἐπιτροπὴν δοθῆναι ἰωάννῃ προσέχειν, ὧν ἀπολαύσας μὴ δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρὼν διατρίβοι. καὶ τοὺς μὲν ἀπάτας, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, αὐτεπιθέτου προσῶπον ἰωσήπου. καὶ γνοὺς ταῦτα σίλας ὁ φυλάσσειν τὴν πόλιν ὑπὸ ἰωσήπου καθεστὼς ἄμβυος, γράφει τὰ κατὰ τὴν ἐπιβουλὴν αὐτῷ κατὰ τάχος. ὁ δὲ ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, σπουδῇ νυκτὸς ὁδὸν δύσας, ἑωθινὸς παρῆν ἐπὶ τὴν τιβεριάδα. καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ ὑπαντᾶν ἰωάννης ἠνάγκαζε, καίτοι τὴν παρουσίαν ὑποπτεύων ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, ὑπεκρίνατο τὴν ἀδένειαν, καὶ κλινήρης ὤν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγεν. ὡς δὲ εἰς τὸ στάδιον τοὺς τιβεριεῖς ἀθροίσας ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι πρὸς τὴν ἐπιστολήν, ὑποπέμψας ὁπλίτας, προστάξειν αὐτὸν ἀνελεῖν. γυμνοὺς τὰ ξίφη γυμνοῦντας ὁ δῆμος προϊδὼν ἀνεβόησεν. πρὸς ἣν τὴν κραυγὴν ἰώσηπος ἐκπλαγεὶς, καὶ θεασάμενος ἐπὶ τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀναπηδήσειν εἰς τὸν ἀμφιαλόν. εἰσῆκει δὲ δημηγορῶν ὅτι βενὶ πυὸς ἑξαπήχους τὸ ὕψος. καὶ παρορμήσας ὑπερπηδήσας σκάφους, σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφυγε. οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ τάχιστα ἁρπάσαντες ὅπλα, καὶ τῶν ὑπερβάλλων ἐχώρουν. ἔνθα δείσας ἰώσηπος μὴ πολέμου κινηθέντος ἐμφυλίου ὀλίγου φόνου ὠφελιμώσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοῖς σφετέροις ἀγγέλλων, μόνης προνοεῖν τῆς αὐτῶν ἀσφαλείας, μήτε τινὰ κτείνειν, μήτε ἀπελέγχειν τῶν ἁμαρτημάτων. καὶ οἱ μὲν τῷ ἀγγέλματι πεισθέντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πέριξ χωρῶν, πυθόμενοι τήν τε ἐπιβουλὴν, καὶ τὴν συσκευάσαντα, συνθεσίζοντο κατὰ τοῦ ἰωάννου. φθὰς δὲ ἐκεῖνος εἰς γίσχαλα φυγὼν τὴν πατρίδα. συνέρρεον δὲ πρὸς τὸν ἰώσηπον οἱ γαλιλαῖοι κατὰ πόλεις, καὶ πολλαὶ μυριάδες ὁπλισθῆναι ἠξίουν, παρεῖναι σφᾶς ἐπὶ ἰωάννην τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἐῶσαν. συγκαταφλέξειν γὰρ αὐτῷ καὶ τὴν προσδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ κατασχεῖν μὲν αὐτῷ ἔφασκε τὴν ὀργὴν, ἔργῳ δὲ τὴν ὁρμὴν, χειρώσασθαι σωτῆρας τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι προαγορεύων. ἐκάλεσεν δὲ τοὺς ἀφ' ἑκάστης πόλεως

σωτηρίας τοὺς Ἰωσηπον κατ' ὄνομα, προθύμως ἢ αἰ- A
δείκνυτο τοῖς σφετέροις οἱ δημόται, καὶ δὴ κηρύκων ἀ-
πηλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰ μὴ καταλίποιεν
τὴν Ἰωάννου, τάς τε οὐσίας διαρπάσειν καὶ τοὺς οἰκίας ἅμα
τῇ γυναικὶ καταφλέξειν, χιλίους μὲν ἀπέσπασεν δῆθεν,
οἱ προσηλυόμενοι τὰ ὅπλα πρὸ τοῖς ποσὶν ἔρριψαν
αὐτοῦ. σὺν ᾗ τοῖς καταλειφθεῖσιν, ἦσαν ᾗ ὅσον εἰς δισχι-
λίους σύρων φυγάδες, αἰφνιδίως ἔλλειν Ἰωάννης πάλιν εἰς τὰς
λαθραίους ὑποβολὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύφα γοῦν B
ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς Ἱεροσόλυμα, διαβάλλων τὸν Ἰω-
σηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον οὐδέ-
πω τύραννον ἐλεύσεσθαι τῆς μητροπόλεως, εἰ μὴ προκα-
ταληφθείη. τούτοις ὁ μὲν δῆμος ἐπροσδόκα, καὶ προσεῖ-
χον δέ. οἱ δυνατοὶ δὲ κατ' φθόνον, καὶ τῶν ἀρχόντων τινὲς
λάθρα τῶν Ἰωάννου χρήματα πρὸς συλλογὴν μισθοφό-
ρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς Ἰώσηπον. ἐψηφί- C
σαντο δὲ καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μετακαλεῖν αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρα-
τηγίας. καὶ μὲν ἠξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. διχιλίους
δὲ καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τοὺς ὑπατικοὺς
ἄνδρας ἔκπεμπτον, τόν τε τῶν νομικῶν Ἰώσεδρον, καὶ Ἀνανίαν
τὸν Σαδδουκὶ, καὶ σίμωνα, καὶ Ἰούδην Ἰωνάθου, πάντας εἰ-
πεῖν δυνατωτάτους, ἵνα ὅτοι τὸ πρὸς τὸν Ἰώσηπον σύ-
νοιαν ἀποστρέψωσι. κἂν μὲν ἑκὼν παραχωρῇ, λόγον ἀπο-
δοῦναι ἐᾶν αὐτόν. εἰ δὲ διάζοιτο μένειν, ὡς πολεμίῳ χρῆσθαι.
Ἰώσηπος δὲ παραγενόμενος μὲν στρατιὰν ἐπεσάλπισαν οἱ D
φίλοι. τὸν δὲ ἀπάτην, ὡς προσηλύτου. ἅτε δὴ τῶν ἐχθρῶν
λάθρα βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προφυλαξαμένου,
τέσσαρες πόλεις σύνεσις πρὸς τοῖς διαφόροις ἀπέσ-
πασαν ἐλθόντας, σεπφωρίς τε καὶ γάμαλα καὶ γίσκαλα, καὶ
τιβεριάς. ταχέως δὲ καὶ ταύτας προσηγάγετο δίχα τῶν
ὅπλων, καὶ χειρωσάμενος στρατηγήμασι τοὺς τέσσαρας
ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν τοὺς δυνατωτάτους, αὐτὸς ἔπεμψεν
εἰς Ἱεροσόλυμα. πρὸς οὓς ὁ δῆμος ἠγανάκτησεν ὑπὲρ με- E
τρίως, καὶ σὺν αὐτοῖς ὥρμησε τοὺς προπέμψαντας αὐτὸν
ἐλεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες ἀπῆραν. Ἰωάννου δὲ τὸ λοι-
πὸν ἐντὸς τῶν μεγάλων τειχῶν, ὁ μὲν Ἰωσήπου φόβος
ἐφρούρει. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέστη τιβεριάς
ὑπεκλεσαμένων τῶν ἔνδον ἀρίστην τὴν βασιλέα. καὶ τὸ
μὲν μὴ κατανήσαντος ἐφ' ὧν συνετέτακτο προθεσ-
μίαν, ῥωμαϊκῶν δὲ ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν
ἡμέραν φανέντων, τὸν Ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν
δὲ, ἠγγέλη μὲν εἰς ταριχαίας ἡ ἀποστασις. δῆθεν. F
σκεπτομένων δὲ τοὺς στρατιώτας πάντας ὑπὲρ σίτου
συλλογὴν, ἅτε μόνος ἐξορμᾶν ὑπὲρ τοὺς ἀποστάτας,
ἅτε μένειν ὑπέμενε, δεδοικὼς μὴ βεβαιωσόντος αὐτοῦ,
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. ἀδὲ
γὰρ τὴν πόλιν ὑπῆσαν ἐνεργὸν ἔχειν ἐμέλλον, ἐπέ-
χοντος σαββάτου. δόλῳ δὲ προελθεῖν ἐπενόει τοὺς
ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τῶν τειχῶν ἀποκλεί-
σας κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγείλοι τις τὸ σκέμμα
τοῖς ὑπεχθρευμένοις, τὰ δὲ ὑπὸ τὸν λίμνης σκάφη πάντα G
συναθροίσας, διακόσια δὲ καὶ τεσσαράκοντα εὑρέθη, καὶ
ναῦται τεσσάρων καὶ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, διὰ τά-
χους ἐλαύνει πρὸς τὴν τιβεριάδα. καὶ τοσοῦτον ἀπο-
σχὼν τῆς πόλεως, ὅσον σωτηρίαν ἐ ῥᾴδιον εἶναι, καινὰς
τὰς ἁλιάδας, μετεώρους σκάλασιν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ
μόνους ἐπὶ τῆς σωματοφυλάκων αὐτόπλους ἔχων,

cum Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisque populus indicabat, præconum voce denunciabat, intra quinque dies eorum qui Ioannem non reliquissent, patrimonia diripienda, domósque eorum cum familiis exurendas. Et tria quidem millia statim ab eo reuocauit, qui profugi ante pedes eius arma proiecerunt. cum reliquis autem Ioannes propè mille Syris fugitiuis, transtulit se iterum in occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in Hierosolymam clàm missos, Iosephum accusabat, quòd magnum exercitum collegisset: iámque nisi præueniatur vi, tyrannus metropoleos venturus esset. Verùm ea populus quidem præsciens negligebat: liuore autem potentes, nonnullíque magistratuum clàm pecunias ad comparandos mercenarios milites misêre Ioanni, vt per eos bellum cum Iosepho gereret. decretúmque inter se conceperunt, quo idem Iosephus militum administratione decederet: non tamen id satis esse credebant, ideóque duo millia & D. armatos, & IIII. miserunt nobiles viros, iurisperiti filium Ioazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simonem & Iudam Ionathæ filios, omnes eloquentia validissimos: vt eorum scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolentia multitudinis: & siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur cum rationem reddere: sin remanere contenderet, pro hoste haberent. Amici autem Iosepho militem quidem ad eum venturum esse perscripserunt, causam verò non indicauerunt, quoniam secretum fuit inimicorum eius consilium: vnde factum est, vt quia præcauere non potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos transirent: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tiberias: quas tamen continuò sine armis recepit. captos autem quatuor duces cõsiliis armatorúmque fortissimos, remisit Hierosolymam: contra quos populus haud mediocri indignatione commotus, & ipsos, & à quibus præmissi fuerant, interfecisset, nisi antè fugissent.

IOannem verò iam intra muros Giscalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis diebus pòst iterum rebellauit Tiberias, habitatoribus Agrippam regem vocantibus. Et cùm ille constituto die ad eos non venisset, paucíque Rom. equites ibi tum comparuissent, à Iosepho defecerunt. Hísque apud Taricheas cognitis Iosephus, qui milites frumentatum miserat, neque solus egredi contra desertores, neque se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regij ciuitatem occuparent. nec enim postero die obstante sabbato quicquam facere poterat. itaque dolo eos, qui se deseruerant circumuenire cogitabat. Et portas quidem Tarichearum claudi iussit, ne quis consilium suum illis proderet, contra quos suscipiebatur. omnibus autem scaphis quas in lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, quaternúque nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem nauigat. cúmque tanto ab eo distaret spacio, vnde facilè videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis septẽ ipse solos inermes satellites secũ habens,

CAP. XXVII. *Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.*

propius vt conſpiceretur acceſſit. Quem cùm inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma proiiciunt: manúſque ſupplices agitantes, vt ciuitati parceret precabantur. Ioſephus autem, poſtquam multis eos minis & exprobrationibus caſtigauit: primùm quòd bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas antè conſumerent, inimicorúmque vota complerent: deinde, quòd ſe ciuitatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent, ciuitatémque non erubeſcerent ſibi claudere, qui eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaque ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem in vnam receptis nauiculam piſcatoriam, & procul abductis, alios LX. ſenatores venire iuſſit, maximè nobiles, velut illi quoque fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans, alios inſuper atque alios obtentu fœderis euocabat: vtque maturè Tarichеas recurrerent, gubernatoribus nauium repletarum imperabat: quóſque auexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, quæ DC. haberet viros, duóque millia populariũ comprehenſa in Tarichæas ſcaphis abduxit. Reliquis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, iramque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Ioſephus volebat occidere: ſuorum verò ſatellitum quendam Leuiam egredi iuſſit, qui Cliti manus abſcinderet. Cùm verò is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſorum negaret: eáque cauſa indignari Ioſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſúmque velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, vt ſaltem vnam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Ioſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, leuam ſibi truncauit, tantus eum timor Ioſephi inuaſerat. Ita tunc Ioſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociauit. Paucis autem diebus pòſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnémque prædam conquiſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad beneuolentiam reuocare.

ἔγνω ὀρθιῶν φρονήσει. θεασάμενοι δ' αὐτὸν ἀπὸ τῶν τειχῶν ἔτι βλασφημοῦντες οἱ ἀγαθοεργοί, καὶ δόξῃ τ' ἐκπλήξιν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔῤῥιψαν τὰ ὅπλα, καὶ καθικέτευον ἱκετηρίας, ἐθέλοντες φεῖσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' Ἰώσηπος πολλὰ διαπλησάμενος αὐτοῖς, καὶ ὀνειδίσας, εἰ φρῶτα μὲν ἀφέμενοι τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, εἰς στάσεις ἐμφυλίους φέροιεν τὴν ἰσχύν, καὶ τὰ δυνατώτατα ποιοῖεν τοῖς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὴν ἀνδρείαν τὴν ἀσφαλείας αὐτῶν, ἁρπάσαι παρέδοσαν, καὶ κλεῖθρα ἃ αἰδοῦνται τὴν πόλιν αὐτῶν τοῖς τειχίσμασι, φρουρὰ δέχεσθαι τοὺς διαλογισμοὺς ἔφασκεν, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν. κατέβαινον δ' οὐθέως δέκα τῶν πρώτων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἐν ἀλαβῶν μιᾷ τῶν ἁλιάδων ἀπήγαγε πορρωτάτω, πεντήκοντα δὲ ἑτέρους τῆς βουλῆς τοὺς μάλιστα γνωρίμους καλέσαι προσελθεῖν, ὡς καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἕκαστα καμοτέρας σκήψεις ὑπονοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις ὡς δὴ συνθήκας προεκαλεῖτο. τοῖς δὲ κυβερνήταις ἐκέλευσε τὸ πλῆθος, ἀγαγεῖν τοὺς ἄνδρας εἰς τὸ δεσμωτήριον, μέχρι πᾶσαν μὲν τὴν βυλὴν ὄσαν εἰς ἑξακοσίους, ὧδε δὲ χιλίους τῆς ὑπὸ τῶ δήμου συλλαβῶν, ἀπήγαγε σκάφεσιν εἰς Ταριχαίας. δοὺς δὲ τῆς λοιπῶν, αἴτιον εἶ μάλιστα τὸν ὅπως ἀσφαλέστατον εἰς ἐκεῖνον ἀπορρήξασθαι τὴν ὀργήν, ὁ Ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν οὐδένα προῄρητο, λάθρα δέ τινα τῶν ἀπὸ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐλθεῖν, ἵνα δεξιὰν τὰς χεῖρας τοῦ κλείτου. δείσας δὲ ἐκεῖνος, εἰς ἐχθρῶν σῖφος ὑποδύσεσθαι μόνος, ἀναφθ. χειλιάζοντα δὲ τὸν Ἰώσηπον ὅτι τοῦ σκάφους ὁ κλεῖτος ὁρῶν, καὶ προθυμούμενον ὑποπηδᾶν αὐτὸν ὅτι τὸ πιστεύειν ὑπὸ τῆς ἀκτῆς τὴν ἑτέραν τῆς χειρῶν καταλιπεῖν. κἀκείνου καταδύσαντος, ἵφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς ὑποκόψειν ἑαυτῷ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ὑπ' αὐτοῦ Ἰωσήπου προῆλθ. τότε μὲν κενοῖς σκάφεσι καὶ θορυφόεσσις ἐπλήρου τὸν δῆμον ἀγχμαλωτισάμενος, πάλιν τὴν πιστεύσθαι προσηγάγετο. μὴ ἡμέρας ὀλίγας, χάλαζα στερφοείτας συναποσᾶσαι ἐλών, ἐπέστρεψε μὲν δέ ἁρπάσαι τοῖς σκαπώτας. σωαγωνῶν μὲν τοι πάντα, τοῖς δημόταις δέδωκε, τοῖς τε τὴν στέρφωσιν ὁμοίως τὴν πιστεύσθαι. καὶ δὲ καινοῖς χθρωσάμενος, νεωθῆσαι δέχε τὴν ἁρπαγῆς ἠθέλησε, τὴν δαπάνῃ τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς δύνοιαν προσηγάγετο.

Κεφάλαιον μδ'.

CAP. XXVIII. Quomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparauerint, déq; Simonis Gioræ tyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, iámque ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes, aduerſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qui non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multáque bellica inſtrumenta, pérque omne oppidum ſagittæ, aliáque arma fabricantur: & exercitationibus iuſſis manus iuuenum operam dabat. Etántque vniuerſa plena tumultus, magnáque triſtitia moderatos occupauerat: multíque futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtáque pacem cupientibus, omnia videbantur. Belli autẽ incẽtoribus

Τὰ μὲν δὴ κατὰ γαλιλαίαν ἐπέπαυτο κινήματα, καὶ τὴν ἐμφυλίων παυσάμενοι θορύβων, δὴ τὰς πρὸς ῥωμαίους ἐτράποντο παρασκευάς. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄνανός τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τότε τεῖχος ἐπεσπεύαζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ δὲ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἐχαλκεύετο βέλη, καὶ πανοπλία. πρὸς ἀτάκτους δὲ γυμνασίας τὸ τῶν νέων πλῆθος ἦν, καὶ μετὰ ἀλαλαγμῶν πάντα θορύβου. δεινὴ δὲ κατήφεια τῶν μείζων, καὶ πολλοὶ τὰς μελλήσας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θεασμοὶ δὲ τοῖς εἰρήνην ἀγαπῶσι δύσφημοι. τοῖς δὲ τὸν πόλεμον ἐξάψασι,

ἰσχυ-

ἐχειτλιάζοντο πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάστημα τῆς πό- A
λεως πρὶν ἐπελθεῖν ῥωμαίοις ἦν οἷον ἀπολουμένης.
ἀνανία γε μὲν φροντὶς ἦν, καταμικρὸν ἀφισαμένῳ τὰ
εἰς τὸν πόλεμον παρασκευῶν, κἀμοί γε πρὸς τὸ συμφέ-
ρον τοὺς τε στασιαστὰς, καὶ τὴν τῶν κλεπτόντων ζηλωτῶν
ἀφεστηκέναι. ἥττητο δ' οὖν βίας. κἂν τοῖς ἑξῆς οἵα τέλους
ἔτυχε δηλώσομεν. κατ' ἐκεῖνα τὰ ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν ὁ
γιώρα σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζόντων συναγαγόμε-
νος ἐφ' ἁρπαγὰς ἔβαπτετο, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐσ-
πάρασσε τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκί- B
ζετο, δῆλος τε ἦν ἤδη πόρρωθεν ἀρχόμενος τυραννεῖν.
πεμφθείσης δ' ἐπ' αὐτὸν ὑπ' ἀνανίου καὶ τῶν ἀρχόντων
στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε
κατέφυγε, κἀκεῖ μέχρι δ' ἀνανίου καὶ τῶν ἄλλων ἀναιρέ-
σεως μένων, συνελήζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὡς τοὺς
τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἔθνους διὰ τὸ πλῆθος τῶν φονευομέ-
νων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας
ἐμφρούρους τὰς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ ἰου-
δαίαν ἐν τούτοις ἦν.

quæ illis placerent, ex tempore fingebantur: A
ſtatúſque iam tunc quaſi perituræ ciuitatis erat, antequam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & ſeditioſorum, quos Zelotas vocabant, amentiam ad vtiliora conuertere: qui tamen victus eſt, & quis illius finis fuerit, in poſterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis nouarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conuerſus, non ſolùm in domos locupletum irrumpebat, verùm etiam corpora verberibus conficiebat: iámque tunc palàm tyrannidem inceptabat. Ab Ananno autem miſſis aduerſus eum militibus magiſtratuum, ad latrones qui erant Maſadæ, cum his quos habebat, effugit: ibíque manens, donec Ananus & alij eius inimici perempti ſunt, Idumæam cum cæteris populabatur: adeò, vt magiſtratus ejus gentis, propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem, collecto milite, vicos præſidiis tuerentur. Et Iudæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER TERTIVS.

CAP. I. De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudæorũ.

NERONEM autem, vbi res apud Iudæam non prosperè gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor inuadit: apertè autem superbiam simulans vltro etiam indignabatur: magísque ducis negligentia, quàm virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperij tristiora contemnere, videríque malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis eius perturbatio, cùm deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui vnà & Iudæos rebellantes vlciscereturque proximásque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Inuenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem susciperet posse, virum ab adolescentia vsque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. iam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armísque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. vnde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, vt sine proprio sudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatémque illius cum peritia stabilem cernens, obsidéque fidei liberos, eorúmque florem manus esse paternæ prudentiæ, iam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consueuit. Ille autem protinus ex Achaia, vbi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, vt inde quintam itémque decimam legiones moueret. ipse verò transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam peruenit, ibíque Romanas vires, multáque à vicinis regibus auxilia congregauit. At Iudæi post malam Cestij pugnam insperata felicitate sublati, animorum impetus cohibere non poterant: sed tanquam

Κεφάλαιον α.

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κ' τὴν Ἰουδαίαν πταίσματα, λελησθῆα μὲν ὡς εἰκὸς ἔκπληξις ἐμπίπτει καὶ δέος. φανερὰς δ' ἐποιεῖτο καὶ προσωρύζετο, στρατηγοῦ μᾶλλον, ἢ τ' τῶν πολεμίων ἀρετὰς μεγαίνας τὰ συμβάντα λέγων. φρίττειν δ' ἡγούμενος αὐτῷ δόξαι τ' ὄγκον τ' ἡγεμονίας καταβαρδῦσθαι τῶν σωθρωπῶν, καὶ δοκεῖν δ' εἶναι πάντως ἐπάνω τῶν ψυχῶν ἔχειν, διηλέγχετό γε μὲν ὁ τ' ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν φρονημάτων. σκεπτόμενος δὲ τίνι ποτ' ὀργεῖ κινηθῆναι τ' ἀνατολὴν, ὃς πεμφθήσεται μὲν τῶν ἰουδαίων ἐπανάστασιν, προκαταλήψεται δ' αὐτοῖς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη συννοσοῦντα, μόνον δ' εἶσει σύμμαχον ταῖς χρείαις ἀναλογοῦντα, καὶ τηλικούτου πολέμου μέγεθος ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα ταῖς ὑπὸ νεότητος στρατιαῖς ἐγγεγηρακότα, καὶ προειρηκυῖαν μὲν πάλαι ῥωμαίοις τ' ἑαυτὴν ὑπὸ γερμανῶν ταραττομένην, προσκεκτημένον δ' ὑπὸ τοῖς ὅπλοις βρεττανίαν τῶν λαῶν θαύσαν, ὅθεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ κλεινὸν παρέχει χωρεῖς ἱδρῶτος ἰδίου θείαμβον καταγαγεῖν. ταῦτά γε δὴ προκληδονιζόμενος, καὶ σαθρὰν μετ' ἐμπειρείας τ' ἡλικίαν ὁρῶν, μὴ ὑπ' πίστεως αὐτῷ τῶν υἱῶν ὄμνυον, καὶ τὰς τύτων ἀκμὰς χεῖρας τ' παρούσας σωτῆρας, τάχα τι καὶ περὶ τῷ ὅλων ἤδη τῶν θεῶν προνοουμένων, πέμπει τ' αὐτὸν ἀλαλησόμενον τῶν ἡγεμονίαν τῷ ὅπι σωτείας στρατεύματον, πολλὰ φρὸς τὸ ἐπείγον οἷα κελεύουσιν αἱ ἀνάγκαι μεταξάμενός τε, καὶ προθεραπεύσας. ὁ δ' ἀπὸ τ' ἀχαΐας ἔνθα συνῆν τῷ νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἔστειλεν ἐπ' ἀλεξανδρείας, τό, τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον ἐκεῖθεν ἀναστήσοντα τάγμα. περάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς εἰς συρίαν ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τὰς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις συνῆγε, & συχνοὺς ὅσους τῶν γειτνιόντων βασιλέων συμμάχους.

Κεφάλαιον β.

Ἰουδαῖοι δ' μὲν τῶν κατὰ πληγὴν ἐπηρμένοι τ' ἀδοκήτους διαφορὰς ἀκρατεῖς ἦσαν ὁρμῆς, καὶ ἄπειρ-

ἐπει-

ἐπειπιζόμενοι τῇ τύχῃ, θερσαντέρω τὸν πόλεμον ἐξῆγον. πᾶν γοῦν ὡθέως ὅσον ἰῶ μαχιμώτατον αὐτῷ ἀθροισθέντες, ὥρμησαν ἐπ' ἀσκάλωνα. πόλις ὄζιν ἀρχαία, τῷ ἱεροσολύμων εἴκοσι θεὸς τοῖς πεντακοσίοις ἀπέχουσα σταδίοις, ἀεὶ δ' μᾶσις ἰουδαίοις γεγυμνμένη, διὸ κ τότε τοῖς πρώτοις ὁρμαῖς ἐγγυεῖν ἔδοξεν. ἐξηγοῦντο δ τῆς καταδρομῆς ζεῖς ἄνδρες, ἀλλ' τε κορυφαῖοι ☪ σωίσιν, νίγερ τε ὁ περαίτης, κ ὁ βαβυλώνιος σίλας, θεὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δὲ ἀσκάλων ἐτετείχιστο μὲν καρτερῶς, βοηθείας δ ἰῶ χεδὸν ἔρημος. ἐφρουρεῖτο γὰρ ὑπό τε ἀπείρας πεζῶν, κ ὑπὸ μιᾶς ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν σὺν πολὺ ταῖς ὁρμαῖς συντονώτερον ὁδεύσαντες, ὡς ἐγγύθεν ὡρμημένοι, κ δὴ παρῆσαν. ὁ δ' ἀντώνιος, ἐ γὰρ ἠγνόει μέλλουσαν ἔπ τινι ἔφοδον αὐτῷ, θεοξήγαγε τοῖς ἱππεῦσι, κ ἐδὲν ἔτι θεὸς τὸ πλῆθος, ἔτι θεὸς τλῶ τόλμαν ὑποδείσας τῷ πολεμίων, καρτερῶς τὰς πρώτας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, κ τοὺς ὅπ τὸ τεῖχος ὠθουμένους αἰσχυνεν. οἱ δ θεὸς ἱππείοις τε πολέμων ἄπειροι, κ πεζοὶ θεὸς ἱππεῖς, ἀσυντάκτοί τε θεὸς ἰωμένους, κ θεὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εὐκαμπτέρων ὡπλισμένοι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγούμενοι, θεὸς ὑπειθεῖς κ νόμῳ πάντα θεφέροντας αὐτοσχεδιάζοντες πονοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῷ ἅπαξ ἤδη σωστραφέχθησαν αἱ πρῶται φάλαγγες, ὑπὸ τῆς ἵππου ζέπονται, κ τοῖς κατόπιν αὐτῷ ὅπ τὸ τεῖχος βιαζομένους θεσπίπτοντες, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, μέχει πάντες ταῖς τῷ ἱππέων εἰσβολαῖς εἴξαντες, ἐσπεδάσθησαν κὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δ ἰῶ πλατύ, ☪ πᾶν ἱππάσιμον, ὃ δὴ κ τοῖς ῥωμαίοις συνεργῆσαν, πλεῖστον εἰργάσατο τῷ ἰουδαίων φόνον. τοί τε γὰρ φεύγοντας αὐτῷ, φθάνοντες ἐπέστρεφον, ☪ τῷ ὑπὸ τῷ δ' ἑμοῦ συνειλουμένων διεκπαίοντες, ἀπείροις αὐήσιν. ἄλλοι δ ἄλλους ὅπη ζέποιντο κυκλέμενοι, κ θεινάοντες, κατεκόντιζον ῥᾳδίως. κ τοῖς μὲν ἰουδαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημία θεδᾳ τὰς ἀμηχανίας κατεφαίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν ταῖς δυσχερείαις καίπερ ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, κ θεισχυρίειν σφᾶς αὐτοὺς ὑπελάμβανον. ☪ τῷ μὲν θεσφιλονεικουμένων τοῖς πάσμασιν, αἰδοῖ τε φυγῆς ταχείας, κ μεταβολῆς ἐλπίδι, τῷ δὲ μὴ κοπιώντων ἐν οἷς δ' τύχοιεν, παρέτεινεν ἡ μάχη μέχει δείλης, ἕως ἀνῃρέθησαν μὲν μύριοι τῷ ἰουδαίων ἀριθμὸν ἄνδρες, καὶ δύο τῷ ἡγεμόνων, ἰωάννης τε ☪ σίλας. οἱ λοιποὶ δ ζεσμαπίαν τὸ πλέον σὺν τῷ θεφιλοτιμουμένῳ τῷ ἡγεμόνων νίγερι δ' ἰδουμαίας εἰς πολίχνιόν τινα, σάλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τινες κ τῷ ῥωμαίων ὅπ τῆσδε δ' ὠθεπτάξεως ἐτρώθησαν. ἐ μὲν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεσάλησαν τὰ φρονήματα. μᾶλλον δ αὐτῷ τὸ πάθος ἤγειρε τὰς τόλμας, ὑπερφρονοῦντες τὸ τοῖς ὀλιγοστοῖς νικηφοροῦσι, ἐδιλεάζοντο τοῖς θεστέροις κατορθώμασιν ὅπ πλημμελῶ δ' ὑστέραν. ἀχαλινῶντες γοῦν ὑδὲ ὅσον ἰάσασθαι τὰ τραύματα, κ τλῶ δύναμιν πᾶσαν ὁπλισυλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ὅπ τ' ἀσκάλωνα. παρέσπετο δ αὐτοῖς μὴ τῆς ἀπειρείας, κ τῷ ἄλλων θεὸς πόλεμον ἐλασσωμάτων, ἡ θεστέρα τύχη. τῷ δὲ ἀντωνίῳ τὰς παρόδους θεσλοχίσαντες,

A fortuna eos exagitante perciti, bellum vltetius producebant. Denique omni, quanta fuit, manu pugnacissima congregata, Ascalonem petierunt. ea est ciuitas antiqua, DCC. & XX. stadiorum spatio ab Hierosolyma distans, & Iudæis semper inuisa: quæ res fecit, vt etiam tunc primis eorum incursibus propiot videretur. tres autem viros aggressionis duces habebant, & corporibus, & prudentia præstantissimos, Nigrum Peraitam, & Silam Babylonium, & Iohannem Essenum. Ascalon verò validissimo quidem muro cincta erat, sed vacua penè præsidiis. vna enim cohors eam peditum, & vna equitum ala tuebatur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira multa velociùs itinere peracto, ac si ex propinquo venirent, præsto erant. Antonius verò (nec enim eorum fore impetum nesciebat) equites iam ex ciuitate duxerat, & neque multitudinem veritus vel audaciam, primas hostium coitiones fortiter sustinuit, murúmque properantes aggredi refrenauit. Itaque Iudæi, qui cum peritioribus imperiti, & pedites cum equitibus, cum stipatis autem inordinati, leuitérque armati cum instructis, plúsque indignationiquàm consilio tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicabant, facilè profligantur. nam vt semel eorum primæ ab equitibus turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum versus se à tergo vrgentibus incidentes, suimetipsi hostes erant, donec omnes incursibus equitum victi, per totum campum dispersi sunt, qui fuit plurimus, totúsque habilis equitantibus: quod quidem Romanos iuuit, vt magna cæde Iudæos prosterneret. nam & fugientes præuertendo, cursum in eos flectebant: & quos occupassent, curriculo transfigendo infinitos peremêre. Alij verò alios quocunque se vertissent circundatos, exagitantes facilè iaculis opprimebant. Et Iudæis quidem propria multitudo, per desperationem salutis, solitudo videbatur: Rom. verò licèt ad pugnam pauci essent, rebus tamen secundis animati, etiam superfluere se putabant. Et illi quidem res aduersas superare certantes, dum pudet citò fugere, mutari fortunam sperant: Romani autem, in his quæ prosperè agerent minimè delassati, ad maiorem vsque diei partem pugnam protrahunt: donec Iudæorum quidem perempta sunt x. millia, duóque duces Ioannes & Silas: cæteri verò plerique saucij, cum Nigro qui vnus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ, quod Salis dicitur, confugêre. nonnulli tamen etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non Iudæorum spiritus clade tanta sedatus est, multóque magis eorum dolor incitauit audaciam, & contemnentes quantum ante pedes mortuorum iaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem alteram illiciebantur. denique paruo tempore intermisso, quod ne curandis quidem vulneribus satis esset, cunctísque aggregatis viribus, maiore cum indignatione multóque plures Ascalonem recurrebant, eadem sepræter imperitiam aliáque belli vitia, comitante fortuna. Etenim cùm Antonius quà transituri fuerant, posuisset insidias,

ex improuiso in eas delapsi & ab equitibus circundati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super VIII. millia procubuerunt: cæteri verò omnes aufugerunt: cúmque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis: & quoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur cuiusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius verò cum suis ne vel moras circum turrim, quæ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducem hostium fortissimum viuum relinquerent, ignem muro supponunt, tutríque inflammata, Rom. quidem exultantes recedunt, quasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus euasit: triduóque pòst sociis cum fletu eum ad sepulturam inuestigantibus sese ostendit, gaudióque insperato repleuit omnes Iudæos, tanquam Dei prouidentia dux eis in posterum seruatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliáque felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) vbi etiam aduentum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem ciuitate occurrerunt ei Sepphoritæ ciues oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis prouidentia soliciti, quàm Romanarum virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrásque iunxerant, præsidiúmque militare susceperant tunc quoque benignissimè duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidij causa poscentibus, equitum peditúmque tantum numorum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri ciuitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiúsque gentis futuram præsidio.

ἀδόκητοι ἐπέδραις ἐμπεσόντες, καὶ ὑπὸ τῶν ἱππέων φθὴ εἰς μάχλιν συνταξάσθαι κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δὲ πάντες ἔφυγον, συνοῖς δὲ νίγερ, πολλὰ καὶ τὴν φυγὴν δύτολμίας δηλοῦντος ἔργα. συνελαύνοντο δ' ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν πολεμίων, εἰς πύργον ὀχυρὸν, κώμης Βεζεδὴλ καλουμένης. οἱ δὲ περὶ τὸν ἀντώνιον, ὡς μήτε ῥᾴδιον ἦν περὶ τὸν πύργον ὄντα δυσάλωτον, μήτε ζῶντα τὸν ἡγεμόνα, καὶ γὰρ μάλιστα τὸν πολεμίων θέλειν δοῦναι, ὑποπιμπρᾶσι τὸ τεῖχος. φλεγόμενος δὲ ὁ πύργος, ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι νενικηκότες, ὡς διεφθαρμένου καὶ νίγερος. ὁ δὲ εἰς τὸ μυχαίτατον τοῦ φρουρίου ἀπήλαιον καταπηδήσας ἐκ τοῦ πύργου διασώζεται, καὶ μεθ' ἡμέραν ἕτέραν τοῖς μετ' ὀλοφυρμοῦ πρὸς κηδείαν αὐτὸν ἐρευνῶσιν, ὑποφθέγγεται. προελθὼν δὲ, χαρᾶς ἀνέλπιστα πάντας ἐπλήρωσεν Ἰουδαίους, ὡς θεοῦσία θεῖος αὐτοῖς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

Κεφάλαιον γ.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ταῖς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἐκ τῆς ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ὄζει τῆς συρίας, μεγέθους ἕνεκα, καὶ τῆς ἄλλης εὐδαιμονίας, ἕτοιμον ἀδήλητος ὄζει τοῦ ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπον, ἔνθα μὴ πάσης τῆς ἰδίας ἰσχύος ἐκδεχόμενον αὐτὸν τὴν ἄφιξιν καὶ ἀναπαύσαν τὴν βασιλέα κατειλήφει, ὄζει πτολεμαΐδος ἀπέχουσα. καὶ καθ' ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν, οἱ τῆς γαλιλαίας σέφωρειν νεμόμενοι, τὸν τῆδε εἰρηνικὰ φρονοῦντες. οἳ καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ τὴν ῥωμαίων ἰσχύος εὐ ἀφρονόντως, πρὶν ἀφικέσθαι βεσπασιανὸν, πεζῇ γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεδίδοσαν φρουρὰν. τότε γε μὴν φιλοφρόνως ἐκδεξάμενοι τὸν ἡγεμόνα, προθύμους σφᾶς αὐτοὺς ὑπέφαινον καὶ τῷ ὁμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσας, τέως μὲν πρὸς ἀσφάλειαν ἱππεῖς τε καὶ πεζοὺς ὀλίγους δίδωσιν, ὅσους αἰδέξηται τὰ καταδρομᾶς, εἶτα ἱκανοὺς ὀλίγους κινοῦντα ὑπελάμβανεν. ὁ δὲ οὐδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα πρὸς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τὰ σέφωρειν, μέσῃ μὲν οὖσαν τὴν γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δὲ ἐπικαθημένην χωρίῳ, καὶ φρουρᾷ ὅλῃ τῷ ἔθνους ἐπικειμένην.

Κεφάλαιον δ.

Δύο δ' εἰσὶ τῆς γαλιλαίας, τήν τε ἄνω, καὶ τὴν κάτω προσαγορευομένην, ἀπέχουσι μὲν ἡ φοινίκη καὶ συρία. διορίζει δὲ αὐτὰ μὲν δύσεως ἥλιος πτολεμαΐς, τῆς δὲ χώρας τέρμασι, καὶ κάρμηλος τὸ παλαι μὲν γαλιλαίων, νυνὶ δὲ τυρίων ὄρος. ὃ προσέχει γάμαλα πόλις ἱππέων, ἣν προσαγορεύομεν, ἀφ' ἧς τοὺς ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀποστελλομένους ἱππεῖς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δὲ μεσημβρίας, σκυθόπολις μέχρι τοῦ ἰορδάνου ῥείθρων. πρὸς ἕω δὲ ἱππηνή τε, καὶ γαδαρὶς ἀποτέμνει, καὶ ἡ γαυλανῖτις αὐτὴ, καὶ τὰ ἀφ' ἑσπέρας βασιλείας ὄρη. τὰ προσάρκτια δὲ αὐτῆς τύρος τε καὶ τυρίων χώρα περιστέφει. καὶ τὰ μὲν κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ πτολεμαΐδος μέχρι καβυλώνης, ἐν τοῖς ὡδαλίοις, πολεμαΐς λέγεται τὸ μῆκος ἐκτείνει. πλατύνει δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼθ καλεῖται, μέχρι βηρσάβης, ἣ καὶ τὰ ἄνω γαλιλαίας εἰς εὖρος ἀρχὰ μέχρι βακὶ κώμης, αὕτη δὲ τῆς τυρίων γῆς ὁρίζει. μικυννᾶται δὲ μέχρι μηρὼθ ἀπὸ θελλᾶ κώμης ἰορδάνου γείτονος. πλατύνεται δὲ ὅσον τὸ μέγεθος, καὶ σ-

CAP. II. Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

DVæ sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, eásque Phœnice & Syria cingunt. Discernit verò ab Occidente Ptolemais territorij sui finibus, & quondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appellatur, eo quòd equites ab Herode rege dimissi, coloni eò deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, vsque ad flumen Iordanem. Ab Oriente verò Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitidis definit, qui etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem eius tractus Tyro, itémque Tyriorum finibus terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade vsque ad Zabulon, cui vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet à vico Xaloth, qui in magno campo situs est, vsque ad Bersaben: vnde etiã superioris Galilææ latitudo incipit vsque ad Baca vicum, qui terrã dirimit Tyriorum. Lõgitudo verò eius à Thella vico Iordani proximo vsque ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint vtræque magnitudine,

Ϲ τοσούτοις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις παντιπλωμένη, πρὸς πᾶσιν αἰεὶ πολέμου πεῖραν αὐτέχον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, Ϲ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, κ᾽ ὥστε δ᾽ εἰλίφ πρὸ τοὺς ἄνδρας, ὥστε λειπανδρεία τὴν χώραν κατέχειν. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα Ϲ βότρυος, κ᾽ δένδρεσι παντοίοις καταφύτος, ὡς ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης περισπᾶσθαι, κ᾽ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. περσπεπῆσθαι γοῦν ὑπὸ τῆς οἰκήτορων πᾶσα, κ᾽ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἀργόν. ἀλλὰ Ϲ πόλεις πυκναί, κ᾽ τὸ τῆς κώμης πλῆθος, παντα χῆ πολυανθρωπον ὄχ᾽ τὴν εὐθηνίαν, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ τετρακισχιλίους περὶ τοῖς μυρίοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου ᾗ εἰ κ᾽ τῷ μεγέθει τῆς ἐλαττώσης τῆς περαίας ἡ γαλιλαία, περίλοιπο δ᾽ αὐτῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ σύμπρως ὅλη, κ᾽ συνεχὴς ὄζη καρποφόρος. ἡ περαία ᾗ, πολὺ μείζων, ἔρημος δὲ Ϲ βραχεῖα τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀχρηστέρα. τόγε μὴν μαλθακὸν ζαύτης, κ᾽ τὸ πάμφορον, κ᾽ τὰ πεδία δένδρεσι καταφυτα ποικίλοις, τὸ πλεῖστον ᾗ, εἰς ἐλαίας τε κ᾽ ἄμπελον, Ϲ φοινικῶνας ἥκιστα, διαρδεύμενα χειμάρροις τε τοῖς ὑπὸ τὴν ὄρος, Ϲ πηγαῖς ἀενάοις ἄλις, εἴ ποτε ἐκεῖνοι σειρίῳ φθίνουσιν. μῆκος μὲν οὖν αὐτῆς ὑπὸ μαχαιροῦντος εἰς πέλλαν, εὖρος δὲ κατὰ φιλαδέλφειαν μέχρις ἰορδάνου. κ᾽ πέλλη μὲν ἡ πρὸς ἄρκτον ὁρίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν ᾗ ἰορδάνη. μεσημβρινὸν ᾗ αὐτῆς πέρας, ἡ μωαβῖτις, κ᾽ πρὸς ἀνατολὴν, ἀραβία τε, κ᾽ σιλβωνῖτις. πρὸς δὲ, φιλαδέλφειη, κ᾽ γερέσις ὑποτέμνεται. ἡ ᾗ σαμαρεῖτις χώρα, μέση πῶς τῆς ἰουδαίας ὄζη, κ᾽ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ὑπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γινάας ὄρμης κώμης, ὑπολήγει τῆς ἀκρεβατηνῶν τοπαρχίας. φύσει ᾗ τῆς ἰουδαίας κατ᾽ οὐδὲν διάφορος. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ κ᾽ πεδιάδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, κ᾽ πολύφοροι, κατάδενδροί τε, Ϲ ὀπώρας ὀρεινῆς κ᾽ ἡμέρου μεσταί. περσαρδεύεσθαι γοῦν ὑδάτων μὲν φύσει διαυλίοις, ὕονται ᾗ τὸ πλέον. γλυκὺ ᾗ πᾶμα πᾶν διάφορος ἐν αὐτῇς, κ᾽ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς, τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ᾽ ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὰ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς κ᾽ εὐθενίας, τὸ πλῆθος ἀνδρῶν ἑκατέρα. μαθόρεος ᾗ αὐτῆ ἡ ἀπὸ βορρέως περσαγορευομένη πᾶσα, πέρας αὖτη τῆς ἰουδαίας, τὸ πρὸς βορέαν. τὸ νότιον ᾗ αὐτῆς ὅπη μῆκος μεγίστην ὁρίζει, περσπερεῦσα τοῖς ἀράβων ὅροις, κώμῃ καλουσιν αὐτὴν ἰορδὴν οἱ τῆδε ἰουδαῖοι. εὖρος γε μὲν ὑπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀπανέπλατα, μεσαγετάται ᾗ αὐτῆς πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. πρὸς καί τινες ὑπ᾽ ἀσκόπους ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφήρτηται ᾗ ὑδὲ τῆς ἐκ θαλάσσης τερπνῶν ἡ ἰουδαία, τοῖς ἀθηναίοις κατοικουσα μέχρι πολεμαΐδος. μακρίζεται ᾗ εἰς ἔνδεκα κλιμαρχίας, ὧν ἄρχει μὲν ὡς βασίλειον τὸ ἱεροσόλυμα, περσαίχουσα τῆς ἀρίστου πόσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος. αἱ λοιπαὶ δὲ μετ᾽ αὐτὴν διήρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δευτέρα, καὶ μετ᾽ αὐτὴν ἀκραβατηνή, θαμνὰ πρὸς ταύταις, κ᾽ λυδδὰ, Ϲ ἀμμοῦς, κ᾽ πέλλη, καὶ ἰδουμαία, κ᾽ ἐγγαδὶ, κ᾽ ἡρώδειον, καὶ ἱερειχοῦς, μεθ᾽ ἃ ἰάμνια, κ᾽ ἰόππη τῆς ἀρίστης ἀφηγοῦνται,

tantísque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi, & omni tempore plurimi, neque aut formido vnquam viros, aut eorum penuria regiones illas occupauit: quoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniúmque generum arboribus consitæ, vt etiam minimè agriculturæ studiosos vbertate sua prouocent, denique excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars vlla est earum otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & vbique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, vt qui sit minimus, supra quindecim millia colonorum habeat: prorsus, vt etiam si quis magnitudine minorem Galilæam dixerit, quam trans fluuium regionem, viribus tamen eam præstiterit. hæc enim vniuersa colitur, tota fructuum ferax: at illa quæ trans flumen est, licet multo maior sit, pleraque tamen aspera atque deserta est, & nutriendis fructibus mansuetis inhabilis. Peræa sanè mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maximè oliuetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abundè montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, quoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo quidem eius est à Machærunte in Pellam: latitudo verò à Philadelphia vsque ad Iordanem. Et Pella quidem quam suprà diximus, Septentrionalis eius est tractus: occiduus verò Iordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itémque Gerasis clauditur. Samarienſis autem regio, inter Iudæam quidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Iudæa discrepat. nam vtræque montosæ sunt & campestres, agrósque colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomísque tam syluestribus quàm mansuetis abundant, eo quòd natura sunt aridæ, imbriúmque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boníque graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quódque maximum virtutis atque opulentiæ specimen est, vtraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à Septentrione. Meridiana verò pars eius, si in longitudinem metiare, adiacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iarda. Latitudo sanè à Iordane flumine vsque ad Ioppem explicatur. Media verò eius est Hierosolyma: vnde quidam non sine ratione, vmbilicum eius terræ, eam vrbem vocauerunt. Sed nec marinis quidem Iudæa deliciis caret, ad Ptolemaidem vsque locis extenta maritimis. In vndecim autem sortes diuisa est: quarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis verò post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. ad hoc Tamna, & Lydda, itémque Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsũt.

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem verò terra incipiens, à monte Libano & fontibus Iordanis, vsque ad Tiberiadi proximum lacum, latitudine panditur. à vico autem, qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisque permixtis.

CAP. III. De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

DE Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quàm maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexque millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus verò in castris degebat. vtrinque autem assiduè prodeũdo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiúsque socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabantur: ciuiúmque conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, vt Romanis quoque esset inuicta. vnde etiam spe frustratus est, cùm nec vi nec suasu Sephoritas in suas partes pertrahere potuisset: magísque in Iudæi bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cùm mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis verò & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquam expers eius acerbitatis, aut cladis erat. vnam salutis spem fugientes habebãt in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaia citius quàm per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentóque vsus itinere, maturè ad Ptolemaidem peruenit. Cúmque ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam. Eas autem sequebantur decem & octo cohortes: quibus accessêre ex Cæsarea quinque cum vna ala equitum, & alæ quinque Syrorum equitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris verò tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios equites mille præbuerunt: cum Arabiæ quoque est Malchus præter quinque millia peditum, equites mille misisset, quorum pars maior erant sagittarij: vt tota manus computata cum regijs, sexaginta millia circiter peditum equitúmque colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: quod tempore quidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neque peritia, neque viribus à quoquam nisi à dominis vincerẽtur.

κατὰ ταύτας, ἥτε γαμαλατικὴ, καὶ γαυλανῖτις, βαταναία τε καὶ ξαχωνῖτις, αἱ καὶ τὰ ἀγρίππα βασιλείας εἰσὶ μοῖραι. ἀρχομένη δ' ἀπὸ λιβάνου ὄρεως καὶ τῶν ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς τιβεριάδος λίμνης διήκει. κατὰ δὲ κώμης καλουμένης ἀρφᾶς, μέχρις ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοί τε καὶ σύροι. τὰ μὲν δὴ πρὸς τῆς ἰουδαίων τε καὶ τῶν πέριξ χωρῶν, ὡς εἶπον, μάλιστα σωτόμως ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δὲ ὑπὸ νέρωνος ἀποσταλεῖσα σεπφωρίταις βοήθεια, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, πλακίδου χιλιάρχου αὐτῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διήγοντο. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει πρὸς φυλακὴν αὐτῆς, τὸ δὲ ἱππικὸν ὅλη τὴν περιμβολὴν αὐλίζεται. πρόϊόντες δ' ἑκατέρωθεν συνεχῶς, καὶ τὰ πέριξ τῆς χώρας καταξέχοντες, μεγάλα τοῖς περὶ τὸν ἰώσηπον ἐπάγουσιν ἀχρεμώντας, τάς τε πόλεις ἐξωθεν λυμαίνομένους, καὶ προθέοντας ὁπότε θαρρήσαι καὶ προπέμποντες. ὥρμησε γε μὴν ὁ ἰώσηπος ὅπως τὴν πόλιν, ἀρήσειν ἐλπίσας ἰδὼν αὐτὸς πρὶν ὅπως ἰδὼν γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἴη. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τῶν τε βιάζεσθαι, καὶ τὸ μεταπείθειν σεπφωρίτας, ἀσθενέσι ἔρως δρεπεθείς. παρῴξυνε δὲ μᾶλλον τὸν πόλεμον ὅτι τὴν χώραν, καὶ ὅτε νύκτωρ, ὅτε μεθ' ἡμέραν ὀργῇ τῶν ἐπιβουλῆς οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, δηοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ὅτι τῆς χώρας κτήματα, καὶ κτείνοντες μὲν ἀεὶ τὸ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δὲ τοὺς ἀθενεστέρους. πυρὶ δὲ ἡ γαλιλαία, καὶ αἵματι πεπλήρωτο πᾶσα, πάθους τε ἡ συμφορᾶς ὑδενὸς ἀπείρατος ἦν. μία γὰρ καταφυγὴ διωκομένοις αἱ ὑπὸ τῶν ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

Κεφάλαιον ε'.

Ὁ δὲ τῖτος περαιωθεὶς ὅπου τῆς ἀχαΐας εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατὰ χειμῶνος ὥραν, ὥρμησε λαμβάνει μὲν ἐφ' ἑαυτοῦ ἑξαλτο δύναμιν. σωτόνως δὲ χειμάζων πορεία, σπουδῇ ἔχοις εἰς πτολεμαΐδα ἀφικνεῖται, κἀκεῖ καταλαβὼν τὸν πατέρα συνίσι τοῖς ἅμα αὐτῷ στρατεύμασιν, ἓν δὲ τὰ διασημότατα τοῦ πέμπτου καὶ τοῦ δεκάτου, ζεύγνυσι τοῦ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαιδέκατον. τούτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπεῖραι. προσετίθοντο δὲ καὶ ἀπὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δ' ἕτεραι τῶν ἀπὸ συρίας ἱππέων. τῶν δὲ σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, ἀνὰ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δὲ ἑξκαίδεκα, ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζούς, ἱππεῖς δὲ ἑκατὸν εἴκοσι. συνῆγε δὲ καὶ ἀπὸ τῶν βασιλέων συμμαχικὸν, ἀπόχρη μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοήμου ἀπαγομένων ἀνὰ δισχιλίους πεζοὺς ἑξῆτας, καὶ χιλίους ἱππεῖς. τῶν δὲ ἀράβος μάλχου, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς ὅπλα πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν ἑξῆται, ὡς τὴν πᾶσαν δύναμιν συνεξαριθμουμένων τῶν βασιλικῶν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, εἰς ἓξ ἀθροίζεσθαι μυριάδας δίχα δεκαπέντε. οἱ παμπληθεῖς μὲν εἵποντο, ὅλα δὲ συνάσπισιν πολεμικὴν, οὐκ ἂν ἀποτάσοιντο τῷ μαχίμῳ, καὶ μὴ εἰρηνεύουσι ἐν ταῖς μελέταις τῆς δεσποτῆς ἀεὶ στρεφόμενοι, συγκινδυνεύοντες δὲ ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τῶν δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

Καὶ

Κεφάλαιον ς'.

Καὶ τούτῳ μὲν ἂν θαυμάσαι τις τὴν Ῥωμαίων τὸ θεσμοθὲς, καταδουλουμένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκετικὸν, ἐ μόνον εἰς τὰς τῦ βίυ διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῷ καὶ εἰς τ' ἄλλην τ' στρατιᾶς συνταξιν ἀποβήσεται, γνώσεται καὶ τὴν τοσήνδε ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, ἐ δῶρον τύχης. ἐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, ἐδὲ ὅτι μόνας τὰς χεῖρας τὸ χεῖρε κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ σφρηκότες, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκότες τοῖς ὅπλοις, ἐδέ ποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν σπουδὴν, ἐδὲ ἀναμίμνουσι τοὺς καιρούς. εἰ μελέτης ἦν αὐτοῖς, ἐδὲν τῆς καθ' ἀλήθειαν διατριβῆς ὑποδέουσιν, ἀλλ' ἕκαστος ὁσημέραι στρατιώτης, πάσῃ σπουδῇ καθάπερ ἐν πολέμῳ γυμνάζεται. διὸ κουφότατα τὰς μάχας διαφέρουσιν. ὅτε γὰρ ἀταξία διασπείρουσιν αὐτοὺς ὑπὸ τῆς ἐν ἕδει συντάξεως, ὅτε δίος ἐξίστησιν, ὅτε διαπαντᾶ πόνος. ἔπεται δὲ τὸ κρατεῖν ἀεὶ καθ' ἡσυχίαν ὁμοίων βέβαιον. καὶ οὐ αὐ ἀμάρτοι τις εἰπὼν, τὰς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος εὐδιατάξεις. τὰς εὐδιατάξεις δέ, μετ' αἵματος μελέτας. ἐδὲ γὰρ ἐξ ὑποδρομῆς διάλωτοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, ἐ πρὶν ἅπαντα μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' ὡς εἰκῇ ὂν, ἐδ' ἀνώμαλον ἐάσουσιν. ἐδὲ πάντες, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ἂν τύχοι χώρος, ἐξομαλίζεται. διαμετροῦνται δὲ παρεμβολὴ τετράγωνος αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, τάττει πρὸς δόκησιν ἐργαλεῖα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σκηνὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχης ὄψιν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ὑπὸ δὲ τῷ μεταπυργίων, τοὺς τε ὀξυβελεῖς, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, & πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πιθέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλας δὲ οἰκοδομοῦνται τέσσαρες, καθ' ἕκαστον τὸ πρειβόλου κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῶν ὑποζυγίων εὐμαρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῷ εἰ καταπείροι, πλατείας. ῥυμοτομοῦσι δὲ εὐθυδρόμους εἴσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς πιθέντα, μεσαίταζον δὲ τούτων, τὸ στρατήγιον ναῷ φαπλήσιον. ὥσπερ δὲ ἐν πεδίῳ πόλις καὶ ἀγορά τις ὑποδείκνυται, καὶ χειροτέχναις χωρίον, θῶκοί τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπου δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ πρειβόλος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα θᾶσσον διανοίας, πλήθει καὶ ἐπιστήμῃ τῶν ποιούντων. εἰ δὲ ἐπείροι, καὶ τάφρος ἔξωθεν πρειβάλλεται, βάθος τεσσαρακοντόπηχυς, καὶ εὖρος ἴσον. φραξάμενοι δέ, αὐλίζονται κατὰ συντάξεις ἑκάστους. ὅτε γὰρ διάπυον ἢ ἄρυσον ὁπότε θελήσειαν αὐτοξύσιον ἑκάστῳ. πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τοῖς τε ὕπνοις αὐτοῖς, καὶ ταῖς φυλακαῖς, καὶ ταῖς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σφσημαίνουσιν, ἐδὲ ἔστιν ὅπη γίνεται δίχα σφαγέλματος. ὑπὸ δὲ τῷ ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ὅπη τὰς ἑκατονταρχὰς ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἀσπασόμενοι, μεθ' ὧν πρὸς τ' ἡγεμόνα τῶν ὅλων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis existimauerit Romanorum prouidentiam, ita seruos instituentium, vt non solùm vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus vtiles sint. Quòd si quis eorum aliam quoque respexerit militiæ disciplinam, profectò cognoscet tantùm eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim vti non in bello incipiunt, neque solùm, si necesse sit, manus mouent, cùm in pacis otio cessauerint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora prætolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisque omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: quo etiam facillimè prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à cõsueta dispositione dispergit, neque metus stupefacit, neque lassitudo exhaurit. Vnde sequitur, vt semper superent, quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contráque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed quocunque in hostilem terram irruperint, non nisi permunitis castris prælio decernunt. quæ quidem non leui opere, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor verò angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ vsus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atque balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibúsque instrumentis missilium complent, vt cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autem quatuor ædificant, tam iumentis aditu faciles, quàm ipsis, si quid vrgeat, intrò currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediáque rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuûm templo simillimum: prorsus vt quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque & opificum stationes, & sedes militum primatibus, ordinúmque principibus, vbi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse verò ambitus, omnia quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qui si res vrgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis quatuor, patíq; spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tẽtoriis agunt: omniáque ab his ordinatè etiã alia cautéque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquáve opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cùm voluerit, in potestate cuiusque est, simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilãdi tempora buccinæ significant, neque est omnino quicquã quod sine edicto geratur. Mane autẽ milites quidem ad centuriones, illi verò ad tribunos conueniũt salutatũ: cum quibus ad summum omnium ducem vniuersi ordinum principes. Ille autem his

signum aliáque dat ex more præcepta profe- A
renda subiectis: quibus etiam in acie circumaguntur quò opus est, ac vniuersi pariter incurrunt itémque sese recipiunt. Cùm autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemóque otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniáque ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba vt sint parati significat. Illi autem cùm mulos & iumenta sarcinis onerauerint, velut in curuli certamine signum expectant. Castra ve- B
rò incendunt: eo quòd sibi alia munire facilè sit, & ne quando hostibus eadem vsui sint. Et tamen tertio quoque tubæ signo indicant, vt exeatur: vrgendo aliqua ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dextérque duci præco astans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illíque toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogantémque præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Dein- C
de otiosè & cum omni decore progredientes ambulant, suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & vtróque latere gladiis accincti. læuus autem gladius multo est longior, cùm dexter mensuram palmæ non excedat. qui verò ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, serrámque & corbem & sarculum & D
secutim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduíque viaticum, vt parum interfit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transuersúsque ad equi latus clypeus, ternáque in pharetra vel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides verò & thoracas peditibus habent similes: nullóque armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui cir- E
cum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itémque armorum varietas. Nihil verò nec in præliis inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opúsque adhibetur antè decretis. Vnde aut minimè peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter suc- F
cesserit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsultè gerendam illiciat: quæ verò antè cogitata fuerint, etiam si aduersus casus exceperit, benè iam meditatos exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor si cui contigerint, tristium verò quæ præter sententiam acciderint, saltem rectè consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, vt non G
modò corpora, sed animi quoque militum fortiores sint. Maior autem illis est ex timore diligentia. namque leges apud eos non desertionis solùm, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducéſque magis quam ipsæ leges

σημεῖον, καὶ τὰ ἄλλα ὅσα παραγγέλματα δίδωσι φέρειν εἰς τοὺς ὑποτεταγμένους. ὁ δὲ καὶ ὅταν ἀναζεύξεως ᾖ καιρὸς, ὅπλα φέροντας, ἵνα οἱ δέοι καὶ πρὸς τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναπαύσεις ὑπαχωρεῖν ἀθρόοι ἐξέωσαν ἢ τῶ στρατοπέδου δίον ὑποσημαίνει μὲν ἡ σάλπιγξ, ἠρεμεῖ δ' οὐδείς, ἀλλὰ ἅμα νύμφαις τοῖς μὲν σκευὰς αἴρεσθαι. πάντα δ' ἐξαρτύονται πρὸς τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι παρασκευάζεσθαι. οἱ δὲ ἐν τάχει τοῖς τε ὄρεσι, καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ὀπισθίοντες τὴν ἀποσκευὴν, ἑτοῖμοι ὥσπερ ἐπ' ἄκραν σάλπιγγος ἐξορμᾶν ἕτοιμοι. ὑποσημαίνεται τε πάλιν τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μὲν ῥᾴδιοι ἀεὶ πάλιν τειχίσασθαι, μὴ ἦσσον δὲ ἐκείνῳ ποτὲ τοῖς πολεμίοις χρήσιμον. καὶ ξίφει δ' ὅμως αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι τὴν ἔξοδον, ὅταπερ χουσαι τοὺς δι' ἀρπαὶ πρὰ βεβαδιώοντας, ὡς μή τις ἀπολειφθείη τάξεως. ὅτε κῆρυξ δεξιὸς τῆ πολεμάρχῳ ἀνάγει, εἰ πρὸς πόλεμον εἰσὶ ἕτοιμοι τῇ παρῴῃ γλώσσῃ, ἓξ ἀναπαυσάμενοι τρισσάκις ἀντιβοῶσι, μέγα τι καὶ θρασύμορον, ἕτοιμοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπειρωτῆσαι, καί τινος ἀρτίου πνεύματος ὑποπιμπλάμενοι, τῇ βοῇ συνεξαίρουσι τὰς δεξιάς. ἔπειτα εὐθύοντες, εὐδαίμων ἡσυχῇ, καὶ μὴ κόσμου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τῶν ἰδίαν τάξιν ἕκαστος φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε περιεγμένοι, καὶ κνήμαις, καὶ μαχαιροφορούντες ἀμφοτέρωθεν. μακρότερον δ' αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πολλῷ, τοῦ δὲ κὴ δεξιὸν, σπιθαμῆς ἐ πλέον ἔχει μῆκος. φέρουσι δ' οἱ μὲν περὶ τὸν σκηπτὸν ὁπλίται σαυροὺς, λόγχῃ καὶ ἀσπίδα. ἡ δὲ λοιπὴ φάλαγξ, ξυστόν τε καὶ θυρεὸν ὁπλισμένη, πρὸς οἷς πρίονα καὶ κόφινον, ἄμπελόν τε καὶ σίτευσιν. πρὸς δὲ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἡμερῶν τε ξυλῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ὑποδεῖν τὴν ἀχθοφορούντων ὀρέων, τὸν πεζόν. τοῖς δὲ ἱππεῦσι μάχαιρα μὲ ἐκ δεξιᾶς μακρὸς, καὶ κοντὸς ὁπλισμένος ἐκ χειρὸς, θυρεὸς δ' ἀπὸ πλαγίου ἵππου πλάγιος, καὶ κατὰ γαρυτὸν παρηρτημένα ζεῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν αἰχμὰς, οὐ βραδίοντες δ' ὀφείτου μεγέθος. κράνη δὲ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασιν. ὑπὸ δὲ ὅπλων ἀλλάττουσιν, οἱ μὲν τὸν στρατηγὸν ὁπλισμένοι, τὴν ἐν ταῖς ἴλαις ἱππίων. πλήρωμα δὲ τὴν ταγμάτων ἀεὶ τὸ λαχὸν ἡγοῦνται. ἐναύτας μὲν ῥωμαίων πορείας τε καὶ καταλύσεις, πρὸς δ' ὅπλων ἀχθοφορεῖ. ὑπὸ δὲ ἀνεφοβήλωτοι ἐν ταῖς μάχαις, ὑπὸ αὐτοχάλκου. ἀλλὰ γνώμη μὲν ἀεὶ πάντες ἔργου προάγει, τοῖς δοχθεῖσι δ' ἕκαστα ἔργα. παρὸ καὶ σφάλλονται μὲν ἥκιστα, καὶν πταίσωσι δ', ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡγοῦνται τε τὴν δυὸ τύχης ἐπιτυγμάτων, ἀμείνους τὰς δεῖ τοῖς εὐβουλοθεῖσι δραμεῖσθαι, ὡς τῷ μὲν αὐτομάτου καλοῦ δικαίζοντος εἰς ἀνεφορμήθειαν, τῆς σὺν δ' ἐν ἀτυχίᾳ ποτὲ, πρὸς τὸ μὴ αὖθις καλῶ ἐχόντως μελέτῃ. καὶ τὴν μὲν αὐτομάτου ἀγαθὸν, ὑ τὸν λαβόντα ἄμεινον εἶ). τὴν δ' ἐν θρασὺ γνώμῃ ἀναπεισόντων ἀνθρώπων, ἀθρασυθέντα τὸν ἀναπείσαντα βουλεῦσαι. ἀθρασυνάζουσι μὲν οὖν ἐν ταῖς μελέταις τὴν ὅπλων, ὑ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς ἀλκίμους. ἀναπαυσπουῶνται δ' ἐν τῇ φόβῳ. ὅτε γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, ὑ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥᾳθυμίας ὀλίγης θανατικοί. ὅτε στρατηλὸ τὴν νόμων φοβε-

φοβερώτερον. Ταῖς γὰρ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμαῖς ῥώννυ- A
τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. Τοσοῦτον ἡ αὐ-
τῶν τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη
κόσμον ἔχῃ, καὶ ὅτε παράταξιν ἐν σώματι τῷ ὅλῳ στρα-
τιᾶς. ὕπτιοι αὐτῶν σωφρονεῖς μὲν αἱ τάξεις, ὄξυτροφοι δὲ
εἰσιν αἱ πρὸς ἀγωγαί, ὀξεῖαι δὲ ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμα-
σιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅθεν δρᾶσαι μὲν
ἀεὶ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσὶν, καὶ ἔστιν ὅπου
συσπάντες ἢ πλήθει ἡττήθησαν, ἢ στρατηγήμασιν, ἢ B
δυσχωρίαις, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ γὰρ ταύτης αὐτοῖς τὸ
κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βελὴ μὲν ἄρχει πράξεως,
ἵστανται δὲ τοῖς βεβουλευμένοις στρατὸς ὅτου δρα-
στήριος, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν Εὐφράτης, ὠκεα-
νὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πόντα-
τον, καὶ πρὸς ἄρκτον Ἴστρος τε καὶ Ῥῆνος ἡγεμονίας ὅροι;
δίοντες γὰρ αὖτις εἰποι τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἔ-
λασσον. ταῦτα μὲν οὖν διεξῆλθον ἐρωμαίους ἐπαινέσας C
προθυμουμένους τοσοῦτον, ὅσον εἴς τε θάμυριδιαν τῶν
κεχειρωμένων, καὶ εἰς ἀποπλοπὴν τῶν νεωτερίζόντων.
εἴη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλουμένων, καὶ πρὸς
ἐμπειρίας ἢ ἀγωγὴ τῶν ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπάνειμι δ',
ὅθεν ὅτι ταῦτα ἐξέβαλον.

Κεφάλαιον ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ τίτῳ διῆγεν ἐν τῶν D
Πτολεμαΐδι, συνέτασε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν καταδραμὼν πλάκιδος, ἐπεὶ πο-
λὺ μὲν πλῆθος ἀνῄρηκει τῶν καταλαμβανομένων. τοῦτο
δὲ ἦν τὸ ἀσθενέστερον γαλιλαίων καὶ τὴν ψυχὰς εὐαποκάμ-
μον. ὁρῶν δὲ τὸ μάχιμον ἀεὶ συμφοβοῦν εἰς τὰς ὑπὸ
ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ὅτι τὸ ὀχυρω-
τάτῳ αὐτῶν ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρή-
σειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι,
κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προεχωρήσθη
δὲ ὡς ἐπ' εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τὸ καρτερωτάτης οἰκο- E
μένης. πολύ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ὑπόντα γὰρ
αὐτὸν οἱ ἰωτάπατηνοὶ προαθόμενοι, πρὸ τῆς πόλεως
ἐδέχονται, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συῤῥαγέντες ἀδοκήτοις,
πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἕτοιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν
ὑπὲρ κινδυνεύσης πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, ῥέ-
ποντας ταχέως καὶ πολλοὺς μὲν τρῶσασι τῶν ῥωμαίων,
ἑπτὰ δὲ ἀναιρεῦσι, διὰ τὸ μήτε ἄτακτον αὐτῶν τὴν ὑπο-
χώρησιν γενέσθαι, καὶ τὰς πληγὰς ὑπολαμβανομένων προφα-
νῶν πάντοθεν τῶν σωμάτων, ταῖς τε ἰουδαίοις πόρ- F
ρωθεν βάλλειν πλέον, ἢ ἐμπλέκεσθαι θαῤῥεῖν γυμνί-
τας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων ἓξ ἄνδρες, καὶ
ἐτρώθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάκιδος μὲν οὖν ὅτι τὴν
πόλιν ὁρμῆς ἀτονώτερος ὁρισθεὶς φεύγει.

Κεφάλαιον η.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ὡρμημένος αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς
τὴν γαλιλαίαν, ἐξελαύνει τῆς πτολεμαΐδος, διατάξας τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. Τοὺς G
μὲν γε ψίλους τῶν ὑπηκόων καὶ ξένους ἀπέλυσεν, ὡς προσκοποῦσι τὰς ἐξαπιναίους τῶν πολεμίων
ὑποδρομὰς, καὶ διερευνῶσι τὰς ὑποπτας καὶ λοχᾶσθαι
δυναμένας ὕλας. οἷς εἵπετο καὶ ῥωμαίων ὁπλι-
τικὴ μοῖρα, πεζοί τε καὶ ἱππεῖς. Τούτοις ἀφ' ἑκάσης
ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τήν τε αὐτῶν σκηνὴν,

terribiles: namque bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, vt & in pace ornamento sint, & in acie corpus vnum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circúduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculísque ad signa, & ad opera manibus: vnde facere quidē sēper strenui sunt, pati verò tardissimi. nec est vbi præliantes aut multitudinem hostium, aut consilia sēsēre ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ quidem succubuēre. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Quorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultáque adeò strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itémque à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atque Danubius sunt imperij limites, cùm minorem esse possidentibus possessionem rectè quis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, quàm solatio deuictorum, & vt nouarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen vnde digressus sum.

CAP. IV. Impetus Placidi contra Iotapatam.

VEspasianus quidem vnà cum Tito filio in Ptolemaide interim degens, ordinabat exercitum. At verò Galilæam peruaserat Placidus, vbi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animísque deficiens: pugnacissimos autem vt vidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus communierat, in Iotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnámque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqua maturiùs explicanda, quasi metu cessuris aliis ciuitatibus, si quæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Iotapateni enim, cùm eius impetum præsensissent, prope ciuitatem aduenientem excipiunt: congressíque cum Romanis ex improuiso plurimi & ad pugnam parati, necnon & alacres (quippe vt pro salute patriæ, item coniugum liberorúmque dimicantes) in fugam eos vertunt, multósque sauciant, septem solùm interfectis: quia neque inordinatè pugna decesserant, septísque vndique corporibus leuiter fuerant vulnerati: cùm Iudæi quoque magis eminus iaculari, quàm manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

CAP. V. Galilæa à Vespasiano inuaditur.

VEspasianus verò ipse Galilæam cupiens inuadere, ex Ptolemaide profectus iscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itémque sagittarios præire iussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & vt suspectas atque opportunas insidiis syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatúsque pars: post quos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

mensurásque castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qui aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, sylvásque obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itémque subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his equites ordinauit. post quos ipse veniebat, lectos pedites equitésque, necnon & lancearios secum ducens, equitúmque præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itémque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quòd & vniuersarum auium regnum habeat, & sit validissima. Itaque illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras verò signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hísque adhærebat ex more quidam centurio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliísque iumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, equitúmque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibíque positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continebat, vnà & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiúmque indulgendo pœnitudinis, si quis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum verò vniuersis incussit. Iosephi enim socij, qui non longè à Sepphori castra posuerant, vbi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iámque Romanos prælio secum congressuros, non modò ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga dissecti sunt. cum paucis autem relictus Iosephus, vbi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quàm longissimè autem periculis abesse decreuit: abductísque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

A καὶ τὰ μέτρα τ̃ παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτοὺς ὁδοποιοὶ, τάττε σπολιὰ τ̃ λεωφόρου κατόθυθύφν καὶ χθαμαλῶν τὰ δύσβατα, καὶ τὰς ἐμποδίους ὕλας θεραπεύοντα, ὡς μὴ ταλαιπορῶντο δυσπορῶν τὸ στράτευμα. κατόπιν ἦ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τ̃ ὑπ' αὐτῷ ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευάς, & συχνοὺς ὅπλοις τούτοις θεὸς ἀσφάλειαν τ̃ ἱππικοῦ. μεθ' ὃς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τοὺς τε ὁπλίτας τ̃ πεζῶν, & ἱππέων, καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. εἵπετο ἦ αὐτῷ τὸ ἴδιον τ̃ τάγματος ἱππικὸν, ἴδιοι γὰρ ἑκάστε τάγματος εἴκοσι θεοὶ τοῖς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις ἦ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀρεῖς, καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μ̃ τούτοις, ἡγεμόνες τε & ἀπειρῶν ἔπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, ὁπλίταις τε & σφᾶς στρατιώτας ἔχοντες, ἔπεσθαι αἱ σημαίαι θεὶ ἐχουσαι τ̃ ἀετὸν, ὃς πάντος ἀρχῆς ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλκιμώτατος ὤν. ὁ δὴ καὶ τ̃ ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλήδων ἐφ' ὃς ἂν ἴωσι τῶν κρατήσειν δοκεῖ.

B

C τοῖς ἱεροῖς ἦ ἠκολούθουν οἱ σαλπιγκταὶ, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ ςῖφος εἰς ἓξ πλατυύασα. τούτοις παρέπετό τις ἑκατοντάρχης ἐξ ἔθους τ̃ τάξιν ὑπισκοπούμενος. τὸ ἦ οἰκετικὸν ἑκάστε τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ὅπ τοῖς ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν ἦ πάντων τῶν ταγμάτων, ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς ὑφεῖτο θεὸς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, & ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. ἔτος ὀλύσας ὑπανασταντὰς μ̃ τ̃ δυνάμεως

D θεὸς τοὺς ὅρους ἀφικνεῖται τ̃ γαλιλαίας, ἔνθα καταστράζας πεδευσάμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατεῖχεν. ὅπιδεικνύμενός τε τ̃ στρατιὰ εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, & μετανοίας διδοὺς καιρὸν, εἰ θεὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα ἦ & θεὸς πολιορκίαν τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

Κεφαλ. Θ.

E Μετάνοιαν μὲν οὖν τ̃ ὄπος ἀσεως ὀφθεὶς ὁ στρατὸς πολλοῖς ἐνεργάσατο, κατάπληξιν ἦ πᾶσιν. οἱ γὰρ θεὶ τ̃ ἰώσηπον ἐστρατοπεδευκότες, ὡς ἀποθὲν τ̃ σεπφώρεως θεὸ πόλιν μαχεῖν καλεμένην, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ̃ πόλεμον ἤκουσαν, ὅσον τε ὕπω τοὺς ῥωμαίους συμμίξοντας σφίσιν, ὑ μόνον θεὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ φρὴν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, δυσκιδναν ἦ φυγῇ. καταλείπει ἦ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ καπιδὼν ὡς ὕτε δύχεθαι τοῖς πολεμίοις ἀρκετὴν ἔχει δύναμιν, & τεπλωκότα τὰ φρονήματα τ̃ ἰουδαίων, ἀσμενοί τε αὖ εἰς πιςδυον χωρεῖν οἱ πλείους ὅπι σπουδὰς, ἐδιδει μ̃ ἤδη θεὶ παντὸς τ̃ πολέμε. τότε ἦ ὡς πορρωτάτω χωρίζεσθαι τ̃ κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν ἦ τοὺς συμμείναντας εἰς τιβεριάδα καταφεύγει. κἀσπασιανὸς δὲ τῇ πόλει τ̃ γαδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε καὶ ῥωτίω ἔφοδον αὐτῷ, μαχίμε πλήθος ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν εἴσω, πάντας ἡβηδὸν ἀναιρεῖ, μνήμαις τε ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιεμένων, μίσει τε θεὸς τὸ ἔθνος, καὶ μνήμη τ̃ κτ̃ τ̃ κέσιον αὐτῷ θρονομίας. ἐμπιθέσει δ' ὑ μόνον αὐτῷ τῷ πόλιν, ἀλλὰ & τὰς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πολίχνας, αἷς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔσι ἦ αἷς αὐτοὶ ἐξανδραποδίζόμενοι.

F

CAP. VI. Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quòd eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cùm Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autẽ non solùm ciuitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula quædã penitus desolata, nonnulla quorũ habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quã tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienses nunquam eum, nisi de omni bellum desperasset,

Κεφαλ. ι.

G Ὁ δὲ ἰώσηπος ἵν θεὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέπλησε δίκης καταφυγών. οἱ ἦ ὑπὸ τ̃ τιβεριάδος, ὡς αὖ εἰ μὴ θεὸς ἅπαν ἀπεγνώκει τ̃ πόλεμον, βαπ-

ξαυτῶν ποτε αὐτὸν ᾠοντο. Ϲ καὶ τοῦτο γε, ὡ διημάρτανον αὐτῶν ἡ γνώμη. ἐώρα μὲν γὰρ οἱ ῥέψει τὰ Ἰουδαίων τέλος, καὶ μίαν αὐτῷ ἤδει σωτηρίαν εἰ μεταβάλλοιντο. αὐτὸς δὲ καίπερ συγγνωσθήσεσθαι μὲν παρὰ Ῥωμαίοις φεύσεσθαι δοκῶν, ὅμως τεθνάναι μᾶλλον εἵλετο πολλάκις, ἢ κατασφεδοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας δυτυχεῖν παρ' οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφει δὲ ἐν τοῖς εἰς τέλει τῶν Ἱεροσολύμων διέγνω μὴ ἀκριβείας τὰ φεύγματα, ὡς μήτε δόξαι μεῖζον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχύν, αὖθις εἰς δειλίαν κακίζοιτο, μήτε ὑποδείσειεν ἀπαγγείλας, καὶ μετανοήσαντας ἴσως θεάσασθαι, ἵνα τι καὶ σπονδὰς αἱρήμενοι, ταχέως αὐτιγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἀγνώτες, ἀξιόκαχον φεύς Ῥωμαίους πέμψωσιν αὐτοῦ δύναμιν. ὁ μὲν δὴ ἐν ταῦτα διέγνω, πέμπει δὲ ταχὺς δὴ Ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. ἱστασιασὼς δ' ὁρμὴ ἐξαρεῖν τὰ ἰωτάπατα, πίπτει δὲ εἰς αὐτὴν πλείους τῆς πολεμίων συμπεφευγυίας, Ϲ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν ὄντα αὐτῷ, πέμπει πεζὸς τε καὶ ἱππεῖς τοὺς φεύξομαλοῦντας τὴν ὁδὸν, ὀρεινὴν ὑπαρχοῦσαν, καὶ πετρώδη, δύσβατόν τε καὶ πεζοῖς, ἱππεῦσι δ' ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξεργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ποιήσαντες τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δ' ὁ Ἰώσηπος, αὐτὸς δὲ Ἰὼ ἀρτεμισίου μηνὸς εἰκοστὴ φρῶτη φθαίνει παρελθὼν εἰς τὰ ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, καὶ πεπτωκότα τοῖς Ἰουδαίοις αἴσησι τὰ φεύγματα.

Κεφάλαιον ια.

ΟΤιτασιανὸς δέ τις διαγγελίζει τὴν μετάβασιν τοῦ αἰδρὸς αὐτόμολος, καὶ καταπτοεῖ τὴν πόλιν, ὡς μετ' ἐκείνης αἱρήσων πᾶσαν Ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὰ ἰώσηπον ὑποχείριον. ὁ δ' αἱρήσας ὥσπερ μέγιστον δυτύχημα τὰ ἀγγελίαν, καὶ φεύγοιά θεοῦ τὴν σωτηρίαν δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐθάρετον εἰρκτὴν παρελθεῖν, δυθέως σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπει πλάκιδον, καὶ δεκαδάρχην ἐβούτιον, ἄνδρα τῆς θυσιήμων κατὰ χεῖρα καὶ σύνεσιν, φθάσαντα δὲ κωλύσας τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι δραπετεύσας ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν εἵπετο, Ϲ μέχρι δείλης ὀδεύσας, φεὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ φεσάρκτιον αὐτῆς μέρος, φεός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, φειρώμενος εἰς μάλιστα τοῖς πολεμίοις δυσόπτους εἶναι φεὸς ἔκπληξιν, ἥ Ϲ φόβητρα τοσαῦτα τοῖς Ἰουδαίοις κατέχει, ὡς μηδένα τοῦ τείχους τολμῆσαι φεριδεῖν. ῥωμαῖοι δ' ἐπὶ μὲν ἀπώκνησαν φεσβαλεῖν, δ' ὅλης ἡμέρας ἡδυκότες ἦσαν. διπλῆ δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦνται τὴν πόλιν, καὶ τείχιον ἔφοδον ποιοῦσι τὴν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τοῦτο γὰρ ἐν δὲ γνώσει σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς Ἰουδαίους φεὸς πόλεμον. ἦν δὲ ἀνάγκης τὸ πολέμου μαχιμώτερον. ἡμέρας δ' μετ' ἦμέραν φεσβολῆς, τὸ μὲν φῶτον Ἰουδαῖοι κατὰ χώραν μένοντες, ἀντεῖχον ἀπὸ τοῦ ῥωμαίων. ἐξεστρατοπεδευκότες φεὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ ἰώσηπος, τούτοις μὲν τοὺς τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ πᾶν τὸ τῆς ἐκβόλων πλῆθος δύσας, ἐπέλυσε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ πεζῶν

in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorſum euaderent: vnámque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutauiſſent. Ipſe verò, quamuis adhuc ſibi ſperaret à Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quàm prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decreuit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox arguerentur: vel minus aliquid nunciando, forſaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret, vtque ſi fœdus eis placeret, citò reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, maturè mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII. Iotapatę obſidio.

VEſpaſianus autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum) præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter cœquarent, ſaxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino verò equitibus inuium. Et hi quidem quatriduo fecêre quod iuſſum eſt, latámque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maij vigeſimus & primus erat, prior Ioſephus in Iotapatam ex Tiberiade venit, abiectóſque Iudæorum ſpiritus erigit. Cùm verò tranſitum eius Veſpaſiano quidam transfuga nunciaſſet, vtque mox ciuitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Iudæam capere poſſet, ſi Ioſephum ſubiugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei prouidentia factum ratus, vt qui hoſtium prudentiſſimus videretur, vltro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, vnáque decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia virum inſignem, circumuallare ciuitatem iuſſit, ne clàm inde Ioſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem vſque acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductóque in Septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quàm maximè conſpici ab hoſtibus affectabat, vt viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eóſque tantus continuò ſtupor inuaſit, vt muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatim ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuêre, omnes Iudæis exitus obſtruentes. Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant. poſtea verò quàm Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnémque iaculatorum multitudinem adhibitam, miſſilibus in eos permiſit vtique ipſe cum peditibus

in aduersum collem, vnde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuens Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorum prosiluit multitudo: omnésque in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruêre, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cùm tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cùm sexcenti essent vulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilóque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt multóque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quòd eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoque pugnaciores experti sunt, quòd eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi citò vicissent. Itaque per dies quinque Romanis minimè ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorum excursus agebantur, muíque fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus vndique vallibus immensis præceps, vt earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab vna verò tantùm Boreæ parte adiri potest, vbi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis verò circum montibus tecta, prius quàm in eam perueniretur, à nullo poterat conspici: Iotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatísque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cúmque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidóque propinquis montibus excisis, magnáque vi lignorum & lapidum comparata, cratibúsque ad euitanda iacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctísque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licèt minimè penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendi: simulque ex catapultis lanceæ percurrebant, saxáque tormentis ingentia mittebantur, ignísque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessu fecere:

εἰς τὸ ἀντικρὺ ὄρος ἀνώκειτο καθ' ὃ τεῖχος ἦν εὐάλωτον, δείσας Ἰώσηπος ὡς ἐπὶ τῇ πόλει ἀγωνίᾳ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν Ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες οὖν τοῖς Ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὰ μὲν τείχους ἀπέσειλαν αὐτούς, πολλὰ δὲ ἐπεδείκνυντο χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης, ἃ ἐλάσσω μὲν ὧν εἶδον ἀντέπασχον. ὅσον δὲ αὐτοῖς ἡ τῆς σωτηρίας ἀπόγνωσις, τοσοῦτον τοῖς Ῥωμαίοις αἰδὼς παρεκέλευε. καὶ τοῖς μὲν ἐμπειρία μετ' ἀλκῆς, τοῖς δὲ θεράπους ὥπλιζε τὸν θυμὸν στρατηγοῦμενοι. ὧδε τασσόμενοι δὲ ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ διελύοντο, ἑξώσαντες μὲν πλείονας Ῥωμαίων, ἑξακαίδεκα δὲ αἱρήσαντες ἄνδρας. αὐτῶν δὲ ἔπεσον μὲν δέκα καὶ ἑπτά, ἑξακόσιοι δὲ ἐγένοντο ἑξακόσιοι. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς Ῥωμαίοις ἀπιξελθόντες, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. θαρραλεώτεροι μὲν ἐκ τοῦ ὧδε λόγου ἀντιχεῖν τῇ προτέρᾳ ἡγεμονίᾳ, χρώμενοι δὲ καὶ τοῖς Ῥωμαίοις μαχιμωτέροις. ὑπὸ γὰρ αἰδοῦς εἰς ὀργὴν ἐξεκαίοντο, τὸ μὴ ῥᾳδίως νικᾶν, ἥτταν ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τοῖς Ῥωμαίων ἀδελφοῖς, ἐκδρομαὶ δὲ τοῖς Ἰωταπατηνῶν, τραχυτέραι καρτερώτεραί τε ἦσαν ἐπὶ τοῖς Ἰουδαίοις τοῦ πολεμίων ἰσχὺν κατορρώσασιν, ἢ τοῖς Ῥωμαίοις περὶ τοῦ πόλεως δυσάλωτον ἀπείκασμον.

Κεφάλαιον ιβ.

Ἔστι δὲ Ἰωταπάτη πλὴν ὀλίγου πᾶσα κρημνὸς, ἐκ μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντοθεν φάραγξιν ἀπείρους ἀπότομος, ὡς τοῖς κατιδεῖν πειρωμένοις τὰς ὄψεις προεξαναθενεῖν τὰ βάθη. ἀπὸ βορέου δὲ προσιτὸν μόνον, καθ' λήγοντι τοῦ ὄρους πλαγίῳ προσέκεισαι. καὶ τοῦτο δὴ ὁ Ἰώσηπος ἐμπεριειλήφει τείχιζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τὰ ὑπὲρ αὐτῆς ἀπρόοπτα. κυκλόθεν δὲ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένη, πρὶν εἰσαφίκοιτό τις αὐτὴν, παντελῶς ἀόρατος ἦν. εἶχε μὲν οὕτως ὀχυρότητος Ἰωταπάτη. Οὐεσπασιανὸς δὲ τῇ τε φύσει τῆς χωρίου καὶ τὴν τόλμαν τῶν Ἰουδαίων ἀντιφιλονεικῶν, ἔγνω καρτερῶς ἅπτεσθαι τῆς πολιορκίας, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τῆς προσβολῆς, δόξαν δὲ χῶσαι τὸ ἀπρόσιτον τοῦ τείχους, ὅλην συγκομιδὴν ὕλης ἐκπέμπει πᾶσι τὸ στράτευμα. καὶ κοπέντων τῶν περὶ τὴν πόλιν ὀρῶν, συναλισθείσης δὲ ἅμα τοῖς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, οἱ μὲν περὶ αὐλέαν τὸ ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, χέρρα διατείναντες ὑπὲρ κεφαλῶν ἔχειν ὑπ' αὐτοῖς, ἐδέδεν ἢ μικρὰ βλαπτόμενοι τὸ ἀπὸ τοῦ τείχους βολῆς. οἱ δὲ τὰς πλησίον ὀθόνας ἀναπετάσαντες, γῆν αὐτοῖς ἀσφαλείᾳ προσέφερον, καὶ χοῦν διηρημένων, ἀρχὰς ὧδε εἶδεν. οἱ δὲ Ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ἀπὸ τοῦ τείχους τοῖς σκεπάσμασιν αὐτῶν ἐπιφέρουσαι, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν. ὧν δὲ καὶ μὴ διϊκνουμένων, πολὺς ἦν ὁ ψόφος καὶ φοβερὸς, ἐμπόδιον τοῖς ἐργαζομένοις. οὐεσπασιανὸς δὲ ἐν κύκλῳ τὰς ἀφετηρίας μηχανὰς ἔστησας, τὰ πάντα δὲ ἦν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλοντα ἐπέλασε τοῖς ἀπὸ τοῦ τείχους. ὁμοῦ δὲ οἵτε καταπέλται τὰς λόγχας ἀπέρριζον. καὶ βαλλιστραῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀθρόων οἷς ὧν ἀπαγορεύμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς Ἰουδαίοις ἐποίησαν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντὸς, ὅσης ἐφικνεῖτο χώρας,

multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessu fecere:

καὶ τῶν ἀράβων τοξοτῶν πλῆθος ἀκοντισάντων, καὶ σφενδονητῶν πάντων, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἐβαλλον. οἱ μὲν εἰργόμενοι τὸ καθύπερθεν ἀμυνῶν ἠρέμουν. ἐπιδρέχοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ λόχοις, ἀφειέντων τε τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοῖς γυμνουμένοις ἔπιπτον, καὶ κατὰ παρείκοιεν ἐκεῖνοι, διερρίπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς γέρροις ἐνεπίμπρασαν, μέχρι σωσεῖς κεσπασιανὸς τὴν διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶη τῆς βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς ἰουδαίοις προσβολὴν παρεῖχε τόπον, ἐνοὶ τὰς σκέπας. καὶ σωαφθείσης ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων παρασύσεις.

A Arabum enim ſagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatósque feriebant: & vbi illi ceſſiſſent, aggerem diſſipabant, vallorúmque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, huius damni cauſam ex diſtributione operum contigiſſe, quòd interiecta ſpacia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctísque pariter viribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autem propemodum aggere, paulóque minus æquato propugnaculis, indignum eſſe ratus Ioſephus, nihil contra moliri, quod oppido ſaluti foret, conuocat fabros, murúmque altiùs iubet extolli. Cúmque illi tam multis obſtantibus iaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitauit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, quæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, quibúſque repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. híſque ante fabros oppoſitis, illi murum die noctúque operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, miniſque validiſſimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem ſe eſſe credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Ioſephi molitione, quàm oppidanorum obſtinatione perterritis.

B

Κεφάλαιον ιγ.

Ἐγειρομένῳ δὲ τῷ χώματος ἤδη, καὶ τῶν ἐπάλξεων ὅσον ὕπω πλησιάζοντος, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας εἰ μηδὲν ἀντιμηχανήσαιτο τῇ πόλει σωτήριον, σωαθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶη φαμμῶν οἰκοδομεῖν τοσούτοις βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ὑπνοεῖ τοιάνδε. δορυφάκτους πήξας κελεύσας, ἐμπετάσας τε βύρσας νεοδόρων βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους κολπούμενα, ἀφολισθαίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τῆς ἰκμάδος ἐξεργοίζοι, ἀφανίσησι τῶν τεκτόνων, ἐφ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δὶ ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς τὸ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνὰς μὲν πύργοις ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερόν τε ἐπάλξιν ἐφηρμόσαντο. τοῦτο τοῖς ρωμαίοις ἐντὸς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶη, πολλὴν ἐποίησεν ἀθυμίαν, καὶ φόβος τε τὴν ὀπίνοιαν τοῦ ἰωσήπου, καὶ τὸ ἀνδρεῖσμα τὴν ὀπὶ τῆς πόλεως, κατεπλάγησαν. κεσπασιανὸς δὲ, καὶ φόβος τὸ πανοῦργον τῆς στρατηγήματος, καὶ φόβος τὰς τόλμας, παρωξύνετο τῷ ἰωσαπατηνῶν. πάλαι γὰρ ἀναθαρσήσαντες ὅπῃ τῷ τειχισμῷ, τοῖς ρωμαίοις ἐπεξέθεον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐμάνουν συμπλοκαῖς, καὶ καὶ λόχοις, ὁπόσα τε λῃστεικὴ πᾶσα, καὶ τῶν φερτυχόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπολήσεις, ἕως κεσπασιανὸς ἀναπαύσας τὰ στρατιὰ μάχης, διέδνω φερσπαθεζόμενος ἀπαίει τῶν ὁπλιτικῶν ἀρεῖν τὴν πόλιν. ἢ γὰρ ἀναγκαζομένους ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύειν αὐτὸν, ἢ μέχρι παντὸς ἐπαυθαδιουμένους διαφθαρήσεσθαι λιμῷ, πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἧξον χρήσεσθαι καὶ τὴν μάχην, εἰ διαλιπὼν αὖθις ἐπιτεύχομένους ὁπλίτοις. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν ἐκέλευε τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ ἔσω μὲν ἦν πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πλὴν ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος, ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, τῷ ὁμβρείῳ διαρκουμένων τῶν ἐν αὐτῇ. σπάνιον δὲ ἔσται τὸ κλίμα θέρους ὕεται. καὶ κατὰ ταύτην τὴν ὥραν πολιορκουμένων, ἀθυμία δεινὴ φερὸς τὴν τοῦ δίψους ὀπίνοιαν ἦν. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη ὀλιγοστοὶ τὸ καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τήν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ὀπτηδείων ἄφορον, καὶ τὰ φρονήματα θυμοειδῆ τῶν ἀνδρῶν, ἐκλόμενός τε ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτεῖναι τὴν πολιορκίαν, μέχρι τὸ ποτὸν αὐτοῖς διήνεμον. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὴν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔχατον ἤδη δίψους φερήκοντες ἀπέκαμνον. διψαίμενοι δὲ ὅτως

C

D

E

F

G

Cap. VIII. Obſidio Iotapatenorũ à Veſpaſiano, & diligentia Ioſephi: déque Iudæorum excurſione in Romanos.

AT Veſpaſianus & calliditate conſilij, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos vltro incurſabant: ínque dies ſingulos prælia cateruatim, & cuiuſque modi latrocinales doli, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorúmque incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere ciuitatem, vt eam vſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem vſque in eadem pertinacia durauiſſent, fame conſumendos eius habitatores putabat: multóque faciliores expugnatu fore, ſi poſt interuallum rurſus anxiis incubuiſſet. Itaque omnes exitus eorum aſſeruari præcepit. Illi autem frumenti quidem aliarúmque omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aquæ verò penuria eos affligebat: quia neque fons erat intra ciuitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtiuis menſibus pluuia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, quod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: quódque fieri, velut omnis aqua iam defeciſſet, ægrè ferebant. Ioſephus enim cùm & ciuitatem videret abundare aliis rebus fortésque animo viros eſſe, quo longiorem Romanis obſidionem faceret, quàm ſperabat, iam tum potum menſura ciuibus miniſtrabat. illis autem conſeruari aquam penuria grauius eſſe videbatur: ampliorémque cupiditatem mouebat, quòd ius bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam ſitim peruentũ eſſet, labori cedebant. Hoc autem modo affecti,

Romanos latere non poterant, qui ex aduerso colle trans murum in vnum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quòd etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus quidem non multo pòst, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatem sperabat. Iosephus autem, vt hanc eius spem frangeret: iussit quàm plurimos per murorum minas immersa vndis atque humida vestimenta suspendere, vt omnes repente aqua perfluerent. ex quo mœrot simul Romanis ac timor erat, cùm tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Denique dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma conuertit: Iudæis quoque id maximè cupientibus: quòd nec se nec ciuitatem saluam fore credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quandam vallem deuiam, propterea quòque minus curiosè habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos vellet Iudæos extra ciuitatem degentes, ab his omnia vsui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, vt plerunque ad excubias reperét, terga velleribus tecti: quo si qui eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idque factitatum est, donec eius fraudem vigiles persenserunt, vallémque cinxerunt. Itaque tunc Iosephus non diu ciuitatem sustinere posse prospiciens, suámque pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verùm id populus sensit, & circa eum fusus, ne se negligeret, precabatur, in quo solo recumberent. ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, velut omnes eius causa alacri essent animo certaturi. quòd si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam tranquillo mari veniisset. ipsum enim magis demersurum esse ciuitatem, cùm iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Iosephus autem quòd sibi caueret occultans, illorum commodo seexitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neque seruatis grande aliquid se profuturum: & si caperetur, vnà cum his esse frustra periturum, obsidione verò liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. maturè enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. nunc autem non videre, quid apud eos residens vtilitatis afferret, nisi quòd Romanos ad obsidionem magis incitaret, vt se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Iosephus, sed hoc circunsistere se magis incendit. denique pueri & senes, itémque mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eúmque omnes complexi tenebant: & vt fortunæ socius sibi remaneret, cum vlulatibus supplicabant: non inuidia salutis eius

ἀπ ἐλαίθαιον τοὺς ῥωμαίους. ὑπὸ γὰρ τῶ κατάντους ἑῴων αὐτοὺς ὑπῆρ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, ἢ μεζομένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' ὃν ἢ τοῖς ὀξυβελέσιν ὀξυτενέμενοι πολλοὺς ἀπήεργον. ἢ ὑεσπασιανὸς μὲ, ἐπ εἰς μακρὰν τῆ ἐνδοχείων πανωδέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτῆ ῥᾳδιοθήσεδαι τ πολιν. ὁ ἢ ἰώσηπος πλάσας μὴ τ ἐλπίδα ταύτην αὐτῆ θεραπεύμενος, ἐμβρέξαι κελεύει πλείους τὰ ἱμάτια, ἢ καδαρεμένους θὲ τὰς ἐπάλξεις, ὡς τι θερρεῖεδ παν ὀξαπίνης τὸ τεῖχος. θεὸς τῦτο ἀδυμία τῆ ῥωμαίων, ἢ κατάπληξις ἰδ, θεασαμένων εἰς χλόην τοσῦτον ῥᾳδιαλείσοντας ὕδατος, ὃς ὑδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τι Ϛ τ στρατηγὸν ὑποψόνησα τ δι' ἐνδείας ἄλωσιν, ζέπεδ πάλιν θεὸς ὅπλα Ϛ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις δι' ὑπιθυμίας ἰδ. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς ἢ τὴν πόλιν, θεὸ λιμοῦ καὶ δίψης τ ἐν πολέμῳ θάνατον ᾑρῶντο. ὁ μέντοι γε ἰώσηπος θεὸς τῷδε τῷ στρατηγήματι ἢ ἐρον ἐνενόησεν εἰς θεωσίαν αὐτῆ. δι' ἅλος τινὸς χαράδρας δυσβάτε, ἢ δι' ἃ τῦτο ὑπὸ τῆ φυλακῶν ἀμελεμένης ἢ τὰ θεὸς δύσιν μέρη τ φάραγγος ἐκπέμπων παῖ, γράμματα θεὸς οὓς ἐβέλετο τ ἔξω ἰουδαίων διεπέμψατο, ἢ παρ' αὐτῆ ἐλάμβανε, παντός τε ὑπηρεσίαν τῆ ὑπιλειπόντων αὐτὰ τὴν πόλιν ἀπόρησεν, ἔρασεν τὲ πολλὰ θεὸ τὰς φυλακὰς κελεύσας τοῖς εἰσῶσι, ἢ τὰ νῶτα καλύπτειν νάκεσιν, ὡς εἰ ἢ κατίδοι τὶς αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι συναθόμενοι τ ὑπόνοιαν οἱ φρυροὶ θεῖχον τὴν χαράδραν.

Κεφάλαιον ιδ.

ΚΑὶ τότε ἰώσηπος μὴ τ πόλιν ἐπ εἰς μακρὰν αὐδέξειν ὁρῶν, ἐν ἀπόρῳ ἢ τὴν ἑαυτῦ σωτηρίαν ἀγαθόμενος, θρασμὸν ἅμα τοῖς δυνατοῖς ἐξελέγε. συναγαθόμενον ἢ τὸ πλῆθος ἢ θεῖχυδὲν αὐτῆ, καταπιβάλλει, μὴ σφᾶς θεῖδὼν ἐπ' αὐτῆ μόνῳ κειμένους. ἐν γὰρ τῇ πόλει ἢ σωτηρίας μηδὲν ἐλπὶς, ἢ ᾧδαμῶν ἕξειν αὐτὴ, παντὸς ἀγωνισομένε δι' αὐτὸν θεῤῥύμως. κἂν ἁλῶσι ἢ, ᾧδαμυδία. θρέπειν ἢ αὐτῆ μήτε φάγειν τοὺς ἐχθρὺς, μήτε ἐγκαδαλείπειν τοὺς φίλους, μηδ' ὅσπισδ' ὥσπερ χιμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐν γαλιλαίᾳ παρῆλθεν. ὑπιβαπίσειν γὰρ αὐτὸν τ πόλιν, μηδενὸς ἔτι ὄλεμῆτος τοῖς πολεμίοις αὐδίς ασδ', δι' ὃν ἀναδαῤῥῆσαι οἰχομένε. ὁ ἢ ἰώσηπος, τὸ καθ' αὑτὸν ἀσφαλὲς ὑπεστελλόμενος, ὑπὲρ αὐτ ἔφασκε ποιεῖσδ τ ἔξοδον. μένειν μὴ γὰρ ὅτ' ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σωζομένους, κἂν ἁλῶσιν), σωσαπολέσδ θεῖον. ἐκδὺς ἢ τ πολιορκίας ἔξωδεν, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. τὰς τε γὰρ ἐν τ χώρᾳ γαλιλαίους συναθροίσειν ἢ τάχος, ἢ ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τ πόλεως αὐτῆ ἀπασχοληήσειν. ὐχ ὁρᾶν ἢ τι ᾧδε καθεζόμενος αὐτοῖς χρήσιμος εἴη τιν, πλὴν ἢ ῥωμαίους παροξύνων μᾶλλον ὅλη τ πολιορκίαν, ἢ θεῖπλείστε ποιεῖσδαι λαβεῖν αὐτόν. εἰ ἢ ἐκφύγοι τὸν θοιντο, πολὺ τ ὅλη τ πόλιν ὁρμῆς αὐήσειν. κἂ ἐπειδή τε αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ὀξέκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῆ θεῖέχεδ. παῖδες γὰρ ἢ γέροντες, ἢ γύναια μ' πτίων ὀδυρόμενα θεοσέπιπτον αὐτῆ, ἢ τοῖς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, ἢ μ' κοινῆ κοινὸν σῴειν τ τύχης μέρος ἱκέτευον, ὑ φθόνῳ τῆς ἐκείνε σωτηρίας,

ἐμοῦ γε

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῆς αὐτῶν. ὡδὲν γὰρ ἧσσον πείσεσθαι δεινόν, ἰωσήπου μένοντος. ὁ δὲ πεισθομένῳ ἱκετηρίαν ταῦτα νομίσας, βιαζομένῳ δὲ φρουρὰν, πολὺ δ' αὖτε τῆς εἰς τὸν παλεμῶνα ὁρμῆς ἧττον ὁ τῶν ὁλυσσιτῶν ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ὑποδύνουσιν ὁπλισάμενος, νῦν καιρὸς εἶπὼν ἄρχεσθαι μάχης, ὅτε ἐλπὶς ἔτ' ἔστι σωτηρίας, καλὸν δὲ κλέος ἀνταλλαξάμενον τὸν βίον, καὶ δράσαντα τὶ γενναῖον εἰς μνήμην ὀψιγόνων παίδων, ἐπ' ἔργα ἔτρεπε). καὶ προελθὼν μὲν τῶν μαχιμωτάτων, διεκπίδνα τε τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τοῦ στρατοπέδου τῶν ῥωμαίων κατέδιωκε. καὶ τὰς μὲν ὅπλων τῶν χωμάτων ἀέρρεις, αἷς ὑπεσκήνουν, διέσπα. τοῖς δ' ἔργοις ἐπέβαλε πῦρ. τῇ δ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ, καὶ ὅσαι συνεχεῖς ἡμέραι καὶ νύκτες, πολεμῶν οὐκ ἔκαμνεν. ἀεσπασιανὸς δ' ὁρῶν τε ῥωμαίων κακουμένων τὴν ἀνδρομάχην, δέεσθαί τε δὴ ὑπὸ ἰουδαίων ἡδυῶτο, καὶ δαπέντων ὀλιγιώκειν βαρὺ τῶν ὅπλων ἦσαν θεαταὶ εἰς, οἵ τε ἰουδαῖοι πρὶν τι παθεῖν ἀεὶ δρῶντες, ἀπέφυγον εἰς τὴν πόλιν, τοῖς μὲν ὁπλίταις τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐγκλίνειν ἐκέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι θανατῶσιν ἀνδράσιν. ὡδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον ἦν τῆς ἀπογνώσεως. ἐκείνους δ' αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ὑπερθυμίας, ὥσπερ ὕλης τὸ πῦρ. προσήκειν γε μὴν καὶ ῥωμαίοις μετ' ἀσφαλείας, καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμοῦσιν, ἀλλ' ὑπερθυμίους. τοῖς δὲ τῶν ἀράβων τοξόταις, καὶ τοῖς ὑπὸ συρίας σφενδονηταῖς, καὶ λιθοβόλοις, τὰ πολλὰ τοῖς ἰουδαίοις αἰὲς ἔλλειν. ἠρέμει δ' ὡδὲ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δὲ τοῦτοις μὲν εἶκον κακούμενοι, τῷ δὲ πόρρω βαλλομένων ἐνδοτέρω γινόμενοι, προσέκειντο τοῖς ῥωμαίοις χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ διαδοχῆς ἑκάτεροι τὸ κεκμηκὸς αὐτῶν ἀναλαμβάνοντες.

A quantum ego arbitror, ſed propria ſpe. nihil enim ſe mali, remanente Ioſepho, exiſtimabant, eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem paruiſſet, hæc preces eſſe ratus: cuſtodiam verò, ſi per vim cogeretur (multum enim propoſitum diſceſſus etiam querelarum miſericordia fregerat) remanere ſtatuit. communique deſperatione ciuitatis armatus, & nunc tempus eſſe dicens pugnam incipere, cùm ſpes nulla ſalutis eſt: pulchrúmque vitam paciſci pro laude, B ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe conuertit. Cum pugnaciſſimis ergo egreſſus, diſiectis cuſtodibus, vſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſteróque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Veſpaſianus Romanos his excurſibus malè affectos aſpiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes inſequi armorum pondere C tardabantur: cùm Iudæi ſemper aliquid agentes, priuſquam paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, vt eorum impetum declinarent, néve cum hominibus mortis auidis manum conſererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam ſi materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautiùs quærere victoriam, augendæ poſſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes. D Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, pérque ſaxa tormentis emiſſa plerunq; repellebat Iudæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autem his quidem malè accepti cedebant: verùm eminus miſſa intra iactum ſubeuntes, ſæuiùs Romanis inſtabant: cùm neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem vtrinque pugnarent, ſuorum quiſque laborantibus ſubuenientes.

Κεφάλαιον ιε'.

CAP. IX.

E

Ὁ δὲ ἐσπασιανὸς ἧττον ἡγούμενος τῆς μήκει τοῦ χρόνου καὶ τὰς ἐπιδρομὰς αὐτιπολιορκεῖσθαι, τὰ χωμάτων ἤδη τοῖς χείλεσι πελαζόντων, προσάγειν ἔγνω τὸ κριόν. ὁ δ' ἔστιν ὑφορμενέθης δοκὸς, ἰσῷ νηὸς ὡσταπλήσιος. ἐοικὼς) ἔχει σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κριοῦ προβολὴν, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τετυπωμένῳ. κατηώρηται δὲ κάλοις μέσος, ὥσπερ ὑπὸ πλάστιγγος ἑτέρας δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἐδράνοις ἐσπεπηγμένης. ἀνωθούμενος δὲ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῷ αὐτῷ ἀθρόως πάλιν εἰς τοὔμπροσθεν ὠθισθεὶς ἀντέπεσε, τύπτει τὰ τείχη τοῦ προσαρέχοντα σιδήρῳ. καὶ ἁδρὶς ἔστι κραταιὸς οὐδεὶς πύργος ἢ προβόλου πλατεῖς, οὐδὲ τὰς ῥώτας πλευρὰς, ἐνέγκαι καρτερὸν δ' ὁπὶ μόνης. ὅπῃ ταύτῃ τῇ πεῖσαν ὁ στρατηγὸς τῶν ῥωμαίων μετέβαινε, βίᾳ τὴν πόλιν ἑλεῖν αὐδύσων, ὡς τὸ προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ δ' οὐ τοὺς τε καταπέλτας, καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἐξικνοῖτο τῶν ὅπῃ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένων, ἔγγιον προσαγαγόντες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ σιωπῶντες οἱ τοξόται καὶ σφενδονηταί. διὰ δὲ ταῦτα μηδενὸς τῶν προβόλων ὅπιθεν ὁλκὸς, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν, γέρροις διωκισμένοι, καὶ καθύπερθε πεφραγμένοι δέρρεσι, πρός τε αὐτῶν καὶ τοῦ μηχανήματος ἀσφάλειαν.

IGitur Veſpaſianus vltro ſe exiſtimans longitudine temporis, hoſtiúmque incurſibus obſideri, cùm prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Eſt autem aries, immenſa materia, malo nauis aſſimilis: cuius ſummum graui ferro ſolidatum eſt, in arietis effigiem fabricato, vnde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis vtrinque fultus, bene fundatis. retrorſum autem magna virorum multitudine repulſus, iiſdémque ſimul rurſus impellentibus miſſus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec eſt vlla tam valida turris, aut murorum ambitus adeò latus, vt etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos vincat. Ad huius periculum rei duci Romano tranſire placuit vi capere oppidum properanti: quoniam pernicioſa videbatur obſidio, Iudæis minimè quieſcentibus. Itaque Romani quidem baliſtis cæteriſque miſſilium machinis, vt facilius ferirentur qui de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis vtebantur: neque ſagittarij aut funditores longius aberant. cùm verò ea cauſa muros nemo auderet aſcendere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itémque pellibus ſeptum, tam pro ſui defenſione quàm machinæ.

CAP. IX. De oppugnatione Veſpaſiani contra Iotapatam. ariete & aliis tormentis bellicis.

Et primo quidem impetu mœnia concussa A sunt: clamórque oppidanorum, velut iam capti essent, maximus factus est. Ioseph us autem eundem locum sæpe feriri, neque multo post murum disturbatum iri prospiciens, quo commento vim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti iussit ex muro: vt eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta vulnera laxitas fru B straretur. Quæ quidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunque hi machinam conuertissent, contrà illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani aduersus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cùm autem hoc modo efficax esset opus arietis, ac murus (qui re- C cens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiúsque socij ad ignis auxilium se contulerunt: accensúmque totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, vnáque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi verò non sine malo subueniebant, audacia simul eorum territi, & ne adiumento essent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum nactæ fomitem, & præterea bi- D tumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operáque Romanorum multo labore curata, vnius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir quidam Iudæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens altè sublatum, tanta vi super arietem ex muro demisit, vt machinæ caput abrumperet, idque ex E mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulióque metu reportaret ad murum. Postremò tanquam signum quò tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinque sagittarum vulneribus fixus est: eaúmque nulla respecta, vbi murum ascendit, vnde iam videri ab omnibus poterat, sua audacia ibi constitit, contractúque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ru- F ma Galilæi. Qui cùm super milites decimæ legionis prosiliissent, tanto impetu vique irruerunt, vt & aciem Romanorum perrumperent, quíque aduersum ierant, omnes in fugam verterent. Prætet hos Iosephus quoque & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itémque decimæ, eius quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ G obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulêre: ibíque propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leuiter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qui propè aderant viso sanguine perterritis, per omnẽ fama cucurrit exercitum: relictáque obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli

Κεφαλ. ιε.

ΕΝθα καὶ ἀνὴρ τὶς ἐξεφαίνη Ἰουδαῖος, λόγε καὶ μνήμης ἄξιος. σαμμαίε μὲν παῖς ἦν, ἐλεάζαρος δ' ἐκαλεῖτο. σαάβ δ' ἦν πάλις αὐτῷ τῆ γαλιλαίας ὑφορμηθὲν πέτραν ἀράμβος, ἀφίησιν ἀπὸ τῦ τείχους ὅπι τὴν ἐλέπολιν, μὴ τοσαύτης βίας, ὡς τε ἀποῤῥάξαι τὴν κεφαλὴν τῦ μηχανήματος, ἦν μέσην αἴρει τὸν πολεμίων, καὶ μὴ πολλῆς ἀσφαλείας ὅπι τὸ τεῖχος ἔφερε. σκοπὸς δ' πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ἡμώμενος, καὶ γυμνῷ τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεχόμενος, πέντε μὲν διαπειρεῖ βέλεσι, πρὸς ἃ δὲν δ' τούτων ὑπεφαφεὶς, ὅτε τὸ τεῖχος ἀείβη, καὶ θρασύτατος πᾶσι τὸν ἀτολμίας ἔση, τότε ἰλυαγωόμενος ὑπὸ τ' ἔκπληξιν μὴ τὸ κεῖθ κατέπεσεν. ἄριστοι μὴν τοῦτον ἐφάνησαν ἀδελφοὶ δύο νεῖραι καὶ φίλιππος, ἀπὸ ῥωμᾶς κώμης, γαλιλαῖοι καὶ αὐτοί. πρεπηδῶσι μὲν εἰς τὰς ἀπὸ τ' δεκάτε τάγματος, ὅτε δ' ῥόμζω καὶ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συνέπεσον, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, καὶ ἔνδαδε καθ' οὓς αὖ ἐφορμήσαν ἀπαντας. μὴ τούτοις, ὅτε ἰώσηπος, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀράμβου πάλιν πῦρ, τὰ μηχανήματα καὶ τὰς ἀποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, τοῦτο πρεμπὲ καὶ τ' δεκάτε ἔκπυρος τάγμασι, οἱ λοιποὶ φθάσαντες, καὶ τὰ ὄργανα καὶ πᾶσαν ὕλην κατέχωσαν. πρὸς δ' δείλην διαστάντες, πρεσῆγον τὸν κεῖθ πάλιν, ἡ πρεσπεπτώκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἔνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἐπ' αὐτῦ, βάλλει τὸν ἱππασιαστὴν βέλει κὴ τὸν ἵππον τ' ποδὸς, καὶ πιπρώσκει μὴν ὑπολαμὼν πρεσκλύσαντος τὸ ὁλισθὲν τῦ διαστήματος, μέγιστον δ' θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ ἅμα ἐσαχθὲν τῶν πλησίον, φήμη διὰ παντὸς ἐμπίπτει ὅτι τῇ πλευρᾷ τῦ στρατηγῦ, καὶ τῆς πολιορκίας οἱ πλεῖοι ἀφέμενοι, μετ' ἀναλήξεως καὶ δίους ὅτι τὸν στρατηγὸν

συν-

συνέθεον. περὶ ἧ πάντων πῶς δείσας περὶ τῷ πατρὶ A
παρίῶ, ὡς τὸ πλῆθος καὶ τῇ περὶ τὸν ἡγούμενον δύνοίᾳ, καὶ
τῇ τῶν παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι ῥᾷστα μὲν οὖν τόν τε
ἰὸν ὁ πατὴρ δεδιότα, καὶ τὸ κραταιὸν ἔπαυσε τὸ θορύβου. τὸν
δὲ ἀλγηδόνων ἐπάνω γενόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπομέ-
νοις δι' αὐτὸν ὀφθῆναι σπουδάσας, χαλεπώτερον ἰου-
δαίοις ἐπήγειρε τὸν πόλεμον. ἕκαστος γὰρ ὡς τιμωρὸς τῷ
στρατηγῷ προθυμεῖσθαι ἤθελε, καὶ βοῇ ἀλλήλους παρακελευό-
μενοι ἀλλήλοις ὅτι τὸ τεῖχος ἄρμων. οἱ ἧ περὶ τὸν ἰώσηπον, B
καθάπερ ἐπ' ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῆς καταπελ-
τικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπεχέποντο τῶν τεί-
χους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὅπλα τὰ ἱέρ-
ρα τῶν κενὸν ὑπιβεβηκότας ἔβαλλον. καὶ λοιπὸν μὲν οὐδὲν
ἦν μικρὸν, αὐτοὶ δ' ἀσφαλείπλως ἐπίπτον, ὑπὸ μὴ βλε-
πομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῶν σφετέρας
περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοποὶ ἦσαν τοῖς πολεμίοις;
δυσωπόπλος, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀργάνων πόρρωθεν C
μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον λῆν τὸ βλεπόμενον. ἥτε
οὖν τῶν ὀξυβελῶν, καὶ καταπελτῶν βία πολλοὶ ἅμα
διήλαυνε, καὶ τῶν ὑπὸ τῶν μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ
ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀνέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε
πύργων. ἀνδρῶν μὲν γὰρ οὐκ ἔτως ἰσχυρὸν σῖφος, ὃ μὴ
μάχεις ἐκάτης στρώννυται φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέ-
θει τῶν λίθων. μάθοι δ' ἄν τις τὸν τῶν μηχανήματος
ἀλκὴν, ἐκ τῶν ὅτι τῆσδε τῆς νυκτὸς γενομένων. D

Κεφάλαιον ιζ.

Πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτῶν τῶν περὶ τὸν ἰώσηπον ἐσῴ-
των αἰχὴ τὸ τεῖχος, ἀπαρράστῳ τὴν κεφαλὴν ὑπὸ
τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὑπὸ ξίων ἐσφενδονήθη σα-
δίων, γυναικός τε μιᾶς ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τὴν
γαστέρα, τρωθεὶς ἧ νεὼν ἐκ οἰκίας, ἐξέσῳσεν ἐφ' ἡμισά-
διον τὸ βρέφος. τοσαύτη λῆν τῶν λίθων βία. τὰ μὲν ὀργάνων,
φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῶν ἧ βαλλομένων, λῆν ὁ ψόφος.
ἐπάλληλοι δ' ἐκτύποντο οἱ νεκροὶ κατὰ τῶν τείχους ῥι- E
πτόμενοι, καὶ δεινὴ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠγεί-
ρετο. πυνθάνομαι ἧ ἔξωθεν οἰμωγαὶ φωνὴ συμφύρων, αἵ-
τι δ' ἐρρέῖτο πᾶς ὁ περὶ τὴν μάχης βέβολος, καὶ περιφα-
βατὸν ὑπὸ πλημάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν
ἧ ἐποίουν τὴν βολὴν περιηχοῦντα τὰ ὄρη, καὶ ἡδὲν ἐπ'
ἐκείνης τὴν νυκτὸς, ἔτε εἰς ἀκοὴν, ἔτε εἰς ὄψεως κατά-
πληξιν ἀπελείφθη. πλεῖστοι μὲν γε τῶν ὅτι τὴν ἰωταπά-
της ἀγωνιζόμενοι γναίως ἔπεσον. πλεῖστοι δ' ἐγγύονος F
ξαυματίαι, καὶ μόλις περὶ τὴν ἑωθινὴν φυλακὴν, ἐνδι-
δοῦσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀσφαλείπλως τυπτόμενον. οἱ ἧ φερόμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ
καταῤῥιφὲν αὐτοχώρωσαν πρὶν βληθῆναι τὰς ὑπο-
βατηρίους ὑπὸ τῶν ῥωμαίων μηχανάς.

Κεφάλαιον ιη.

Ὑπὸ ἧ τὴν ἑωθινὴν ὅτι τὸν κατάληψιν τῆς
πόλεως σπεύδων τὴν στρατιὰν, ὀλίγον ὑπὸ τῆς νυκτερι- G
νῆς πόνου ἀναπαύσας. κινόμενος ἧ ὑπὸ τῶν καταῤῥι-
φθέντων βουλόμενος τοὺς ἐργάτας, τοὺς μὲν γυμνοῖς
τοῖς τῶν ἱππέων ὑποβήσας τὰ ἵππων, ξυχῆ διέταξε καὶ
τὰ πεπτωκότα τοῦ τείχους, πάντοθεν περιφραγμένους τοῖς
ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς προβάλλοντας, ὡς ὁπότε τὰς ὑπο-
βατηρίους βάλλοιεν μηχανὰς, καταρχοιτο τῆς εἰσό-
δου. κατόπιν ἧ αὐτῶν ἔταξε τοὺς ἀκμαιότατον.
τὸ ἧ λοιπὸν ἱππικὸν, ἀντιπαρεξέτεινε τῷ τείχει

concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit, vt & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen patet & timore filium, & perturbatione liberauit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Iudæos tæuius incitauit. nam velut vltor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Iosephus autem cum suis, licèt assiduis baliſtarum itémque tormentorum ictibus caderent, nequaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cùm sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum quò tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quàm iaculorum vi simul multi transfigebantur: missáque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, vt non vsque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis, huius machinæ vis quantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circunstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiúsque ad tertium stadium veluti funda excussa caluaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transiecto vtero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cùm per muros deiicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totúsque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: iámque ascendi poterat congestione cadauerum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Túmque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X. De iterata impugnatione Iotapatenorum.

MAnè autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idémque cupiens de conuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitũ quidẽ fortissimos equis depositos trifariã collocat: vt tecti armis dirutum latus vndique obsiderent, contósque prætenderent: & cùm pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinauit. Reliquam verò equitum multitudinem secũdum muri spatium

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium ciuitatis lateret. Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, vt qui hos prohibere tentassent, deiectæ partis defensionem relinquerent: cæteríque omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Iosephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi lædi non possent: in parte verò collapsa validum & potentissimum quémque. senósque ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hísque præcepit, vt agminum vlulatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum verò multitudinem communiti protegerentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirent. Si verò pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: vnumquemque verò ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugésque suas propemodum ab hostibus capi: vímque futuræ cladis iam nunc collectam in autores eius effundere. ita quidem in vtroque disposuit. Ciuitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie vidêre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictísque gladiis ad partem muri deiectam hostes instare, armísque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo vlulatu quasi capta vrbe consonuerunt, non vt impendere mala, sed vt adesse iam crederes: Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere iussas: ipse verò ad partem muri, quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantùm speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines vniuersarum legionum consonuerunt, & grauiter infremuit exercitus: signóque dato, missis vndique sagittis lux obscurari cœpit. Iosephi socij memores præceptorum, & aduersus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eósque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itémque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis diuellebantur, quàm vel caderent vel occiderent. Itaque Iudæis perpetuò dimicantibus, cùm nec vnde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorum assiduè substituerentur próque his quos violentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortari latera copulant:

καὶ τάχιον ἀπὸ τ ὑποδιαδόντων ἐπίβαινον ἕτεροι, ἀλλήλοις ἐπαλλυόμενοι καὶ πλυθὸν μὴ ποιοῦντες,

κατὰ πᾶσαν τὴν ὀρεινὴν, ὡς τὸ μηδένα τῶν ἀναφλυγόντων ἐκ τ ἁλώσεως διαφυλεῖν. κατόπιν ἦ τούτων ὡς εἶς πόστους τοὺς τοξότας, ἔχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως ἦ σφενδονητὰς, καὶ τοὺς ὀπὶ τῶν μηχανημάτων. ἐπέρχεται ἦ κλίμακας ἁραμένους, ἀνασφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀκροβολίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τούτους κωλύειν περιώμενοι, καταλίποιεν τὴν ὄπ τοῖς καταῤῥιφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ ἦ, ὑπ' ἀθρόων διαζόμενοι τῶν βελῶν, εἴξωσι τ εἰσόδου. ἰώσηπος ἦ συνεὶς τὴν ὀλίνοιαν, ὅτι μὲν τῶ μέσου τοῦ τείχους, σὺν τοῖς κεκμηκόσιν, ἵστησι τοὺς γηραιοὺς, ὡς μηδὲν ταύτῃ βλαβησομένους. κῆ δὲ τὰ παρερῥωγότα τ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ ἀνὰ πάντων, αἰὰ ἓξ ἀνδρας, μεθ' ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἀκροβολίζεσθαι, ἐπληρώσατο, ἐπέλλυσί τε ἀνὰ μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν βαλλόντων ὑπερέχειν τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. ἀνὰ ἦ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν συνοπλάσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τοῖς θυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τε ἀνὰ μέσον ἕως ἂν φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλλόντων ἦ τὰς ὑπερβατικοὺς μηχανὰς αὐτοὺς ἀνασπᾶν, καὶ ἀγὰ τῶν ἰδίων ὀργάνων ἀπαντᾶν τοῖς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τε ἕκαστον, οὐχ ὑπὸ σωθησομένης, ἀλλ' ὥσπερ ἀπολωλείας ἤδη τ πατρίδος ἀμυνόμενον, λαμβάνειν τε ἀνὰ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας αἰχμαλωτισομένας ὑπὸ τ ἐχθρῶν ὅσον οὐδέπω, καὶ τ ὀλίγας μελλούσας συμφορᾶς θυμὸν ἀναλλίσαντας, ἀναφεῖναι τοῖς δεσπόταις αὐτάς. ἔταξε δὲ οὖν ὕστατος ἐκάστοις. τὸ ἦ ἀρχὸν ὑπὸ τ πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἐθάσαντο, ξιπλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένην, ὑδὲν ἧσσον εἰς τὸν μάχλον μετακεκίνητο τῶν παλαι φυλάκων, ἀνὰ ἦ τοῖς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ξιφήρεις, καὶ τὸν καθύπερθεν ὀρεινὸν λαμπομένην ὅπλοις, τάττει βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῶν ἀράβων, ὕς τινα κωλυτὴν ἁλώσεως σωθήσεσθαι, ὡς ἂν ἀπειλημμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ' ἤδη πεφόντων. ὁ ἦ ἰώσηπος τὰ μὲν γύναια ὡς μὴ θηλυώσειεν οἴκτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν σφετέρων, καταλείσει ταῖς οἰκίαις, μετ' ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς ἦ ἀνὰ τῶν ἐῤῥιφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆει. τοῖς δὲ οὖν καθ' ἕτερα ἀνασφέρουσι τὰς κλίμακας, ἐπερχόμενος ἔσχεν. ἀπεκρεμάσθησαν τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ ἦ οἵτε σαλπιγκταὶ τῶν ταγμάτων ἁπάντων σωπήσασι, καὶ δεινὸν ἐπιλάλαξεν ἡ στρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ σωθήματος τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑπετέμνετο. μεμνημένοι γὰρ μὲν τῶν τοῦ ἰωσήπου ἀνασταμάτων, οἵτε σὺν αὐτῷ, τάς τε ἀκοὰς ἀνὰ τὴν βολὴν, καὶ τὰ σώματα ἀνὰ τὰς ἀφέσεις ἐφεῖξαντο, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπιῤῥάμενον δὲ αὐτῷ, πρὶν διαβλῶναι τοὺς διαβαλόντας. συμπλεκόμενοι γὰρ μὲν τοῖς αὐτοῖς, παντοῖα καὶ χειρῶν ἔργα καὶ ψυχῆς ἐναπεδείκνυντο, πειρώμενοι παρὰ τὰς ἐχούσας συμφορὰς, μὴ χείρους φαίνεσθαι τῶν ἀκινδύνως τῶν κατ σφᾶς αἰδοιζομένων. ὅτε δὲ ἀνὰ πρόσθεν ἀπερῥήγνυντο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ στῆσαι, ἢ διαφθεῖραι. ὡς ἦ οἱ μὲν ἔκαμνον διλωπὸς ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀμείβειν ἃ ἔχοντες, τὸ κεκμηκὸς ἦ τῶν ῥωμαίων ἀπραφεῖς διελέχοντο, τὸ δὲ κεκμηκὸς ἦ τῶν ῥωμαίων ἀπραφεῖς διελέχοντο,

σαντες,

σαντες, τοῖς ἢ θυρεοῖς καθύπερθεν φερομένοις, τεῖχος ἄρρηκτον ἐγίνοντο, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάσῃ τῇ φάλαγγι τοὺς Ἰουδαίους αἰσθανόμενοι, ἤδη τῶν τείχους ἐπέβαινον.

A

Κεφάλαιον ι.

Ὁ δὲ Ἰώσηπος ἐν τῇ ἀμηχανίας συμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην, ἣ δὴ τοῦς ὄντας δεινὴ πρὸς ὑπόνοιαν, ὅταν αὐτὴν ἀπόγνωσις ἐρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον ἐκέλευσε καταχεῖν τῶν συνεσπικότων. οἱ ἢ ὡς παρεσκευασμένον ἔχοντες μὴ βάλλειν πολλοί, καὶ πολὺ πάντοθεν τῶν Ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα βεβασανισμένα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμομένων τῶν Ῥωμαίων, διεσπάσατο τὴν τάξιν, καὶ μὴ δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥᾳδίως μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κόρυδος μέχρι ποδῶν ὑπὸ τὰς παντοπλίας διέρρει τοῦ σώματος ὅλου, καὶ τὴν σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλαττον ἐπεβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει ταχέως, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πῖσσαν. τοῖς ἢ θώραξι τοῖς κρατοῦσιν ἐνδεδεμένοις, ἀπαλλαγὴ τοῦ καύσεως ἦν οὐδεμία. πηδῶντες δὴ καὶ συνελκόμενοι τοῦ ἀλγηδόσιν, ἀπὸ τῶν γεφυρωμάτων ἔπιπτον. οἱ ἢ ζωπυροῦντες εἰς τοὺς σφετέρους πρόσω βιαζομένους, δυσχείρωτοι τοῖς κατόπιν τιθεῖσιν ἦσαν. ἐπῆλπε ἢ ὅτε Ῥωμαίοις ἐν ταῖς κακοπραγίαις ἰσχύς, ὅτε τοὺς Ἰουδαίους σώσοις. ἀλλ' οἱ μὲν καὶ παροικεῖν πεισχόντας ὁρῶντες τοὺς καταχυθέντας, ὅμως εἰς τοὺς καταχέοντας ἐφέροντο, τὸν πρὸ αὐτοῦ κωλύοντα ἕκαστος ὡς ἐμπόδιον ὄντα τῶν ῥώμης. οἱ ἢ Ἰουδαῖοι δόλῳ δευτέρῳ τὰς προσβάσεις αὐτῶν ἐπίσφαλλον, τὴν ἐφθλιὼ ὑποχέοντες τοῦ σανίσιν, αἷς ἐπολιθαίνοντες, ὑπεστόρνυσαν, καὶ ὅτε τοῦ ζεπομένων, ὅτε τῶν προσβαινόντων τὴς ὀρθὸς ἔμενεν. ἀλλ' οἱ μὲν ὑπολιζόμενοι τοῦ ὀπισθατοῦσιν μηχανῶν συνεπατοῦντο. πολλοὶ ἢ ὅπη τὸ χῶμα κατέπιπτον. ἐπαίοντο δὲ ὑπὸ Ἰουδαίων οἱ πεσόντες. σφαλλομένων γὰρ τῶν Ῥωμαίων, ἅτοι τοῦ κεῖσε συμπλοκῆς ἐλεύθερωθέντες, πρὸς τὰς βολὰς ἀσχόλουν. πολλὰ ἢ καμνόντας ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατιώτας ὁ στρατηγὸς ἔδει δείλαιον αἰσχάλῃ. ἔνιοι ἢ τότων μὲν ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν ἢ ἀπὸ τῆς ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, θαυμαστὴν ἢ ὑπὸ ἑξακοσίους ἀνεκομίσθησαν. εἰκάδι μὲν ἦν δυσὶν μησὶν, ἡ δὲ τάξις λύε.

B

C

D

E

Κεφάλαιον κ.

Ὁ τεσπασιανὸς ἢ ὅτι τοῖς συμβεβηκόσι τοῦ στρατοῦ ὠδαμυθόμενος, ὡς θυμουμένους ἑώρα, καὶ οὐ προθύμους, ἀλλ' ἔργων δεομένους, προσυφώσας μὲν τὰ χώματα, πύργους ἢ ζεῖς, πεντήκοντα ποδῶν ἕκαστον τὸ ὕψος καταστήσασθαι πάντοθεν σιδήρῳ κεκαλυμμένους, ὡς ἑδραίους τε εἶναι ὑπὸ βείθους, καὶ δυσάλωτους πυρὶ, τῶν χωμάτων ἐπέστησεν, ὁπλίσας αὐτοῖς ἀκοντιστάς τε καὶ ζύστας, καὶ τῶν ἀφετηρίων ὀργάνων τὰ κυφότερα, πρὸς ἢ τοὺς ῥωμαλεωτάτους σφενδονήτας, οἳ μὴ καθορώμενοι διὰ τὸ ὕψος, τὰ θωρήκια τῶν πύργων, εἰς καθορωμένους τοὺς ὅπῃ τοῦ τείχους ἔβαλλον. οἱ ἢ μήτε καῦ κόρυδος φερομένων τοῦ βελῶν σκολιὸν ῥᾳδίως δυνάμενοι, μήτε τοὺς ἀφανεῖς ἀμυνέσθαι, καὶ τὸ μὲν ὕψος τῶν πύργων δυσφικτον ὁρῶντες σὺν χερὸς βέλει, πυρὶ ἢ τῶν αὐτῆς σίδηρον δυσανάλωτον, ἔφυγον ἀπὸ τοῦ τείχους, καὶ προσβάλλειν πειρωμένοις ἐπεξέθεον. καὶ οἱ μὲν ὅπῃ τῆς ἰωταπάτης, αὐτεῖχον ἕτερος, ἀναμαρμαρυμοί τε καθ' ἡμέραν πολλοὶ, καὶ μηδὲν ἀπηκριβοῦν τοῖς πολεμίοις, ὅπῃ μὴ μετὰ κινδύνων ἀνείργειν, ἔχοντες.

F

protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totáque acie velut vno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedem ponebant. Tum Iosephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentíque oleo perfundi milites iubet, scutorum coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, citò Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes vsque sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnémque non secus ac flamma depascebatur: quod natura facilè calesceret, seróque pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendij fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, quoniam facilè ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Romani enim licèt oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Iudæi verò progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur, vt neque fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alij quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi verò super aggeres deiicerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis desilientibus conflictu iam liberi, facillimè tela dirigebãt. Cùm autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperã eos reuocat: quorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Iotapata verò sex viris mortuis, plures quàm trecenti saucij translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Iunij mensis die vigesimo. At Vespasianus eorũ causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neque tam exhortationem quàm opus deposcere, aggeres quidẽ altius tollit. Tres verò turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi, ferro vndiq; tectas, vt & ponderi stabiles essent, neque ignibus expugnarẽtur:ásque super aggeres collocat, iaculatoribus & sagittariis, itẽque leuioribus missilium machinis plenas, funditorum quoque fortissimis. Qui cũ nõ conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qui super murum astarent facilè conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neq; vlcisci possent quos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante: ferro autẽ, quo erãt septæ, flammis obstante: ob hæc defensionẽ muri deserũt: oppugnationémque tentantibus promptè occurrunt. Et Iotapateni quidem ita resistebant. quamuis multi in dies singulos occumberent, neque contra mali quicquam hostibus facerent, quòd eos sine periculo prohibere non poterant.

Cap. XI. Iaphæ expugnatio à Traiano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ciuitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, & propterea, quòd Iotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eò Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & equites mille. Ille autem cùm oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur, habitatores verò eius vidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse, prælium cum his commit tit: eósque paulisper reluctatos in fugam vertit: quos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quò confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, ciues sui clausêre ciuitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profectò autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius vniuersum populum exclusum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit auiditissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multúmque nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes vnum murum, alterum ciues clauserant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti verò à Romanis interficiebantur, ne ad vlciscendum quidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Denique moriebantur, non Romanos, sed Iudæos execrando, quoad omnes interiêre numero hominum, duodecim millia. Vnde Traianus vacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reseruauit. eúmque per nuncios rogauit, vt filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid supereſſe ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui maturè ad ciuitatem profectus sic ordinauit exercitum, vt in læuo quidem latere Traianum constitueret, ipse verò in dextro obsidioni præesset. Itaque militibus scalas muris vndique applicantibus, cùm paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuò mœnia reliquerunt: Titus verò eiúsuue comites saltu demissi, maturè ciuitatem obtinuerunt. Túmque vehemens cum his qui se intus cógregauêre, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ fortè inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidem modo vsque ad sextam horam sustinuêre conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorum quidem in ciuitate, & in primo congressu, numerus fuit xv. millia: captiuorum autem duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Iunij mensis.

Κεφάλαιον κα.

Κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, ἐσπασιανὸς ὅτι πρὸς τὴν τῶν ἰωτα πάτης ἀσυγκρίτων πόλιν (ἰαφὰ καλεῖται) πεπτερίζουσαν, καὶ τὴν ἰωτα πατηνῶν ὧδε δόξαν αὐτοχόρτων ἐπαιρομένην, ξαϊανὸν ὄντα τὸ ἡγεμόνα ἐκπέμπει, ὧδε δὲ δοὺς αὐτῷ χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ δισχιλίους. ὁ δὲ τὸν μὲν πόλιν δυσάλωτον κατάλαβών, πρὸς δὲ τῇ φύσει καρτερὰ τυχάσασα, καὶ διπλοῦ προβόλῳ τετείχιστο, προσαπαντῶντας δὲ τοὺς ἔξ αὐτῆς ἑτοίμους εἰς μάχην συμβάλλῃ, καὶ πρὸς ὀλίγον αὐτοχόντας, ἐδίωκεν. συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ ῥωμαῖοι καὶ πόδας προσκείμενοι συνεισέπιπτον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἀποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δὴ ὢν ἄρα ὁ ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ πάντα τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρὸν ἐν χερσὶν οἰκείαις ἐκπολεμίζειν πρὸς ἀπώλειαν, ἔνδοτον φονῶσιν ἐκθεῖς παρέσχεν. ἐμπίπτοντες δὲ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοῖς ἐπ' αὐτῷ ὀνόμασι καλοῦντες, ἐν μέσαις ἀπεσφάττοντο τῶν ἱκετείας. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δὲ ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. ὑσοι δὲ τὸν δυεῖν κατειλούμενοι βελῶν βύζιν, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις βελεπείοντο ξίφεσιν, ἀφῆρει δὲ τὸν ῥωμαίων ἵππον, ὑδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρροῦντες. πρὸς γὰρ τὸ καταπεπλῆχθαι τοῖς πολεμίοις, ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἐνῆσον, ὑ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων καταρώμενοι, μίχει πάντες ἀπώλοντο, μύριοι καὶ δισχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενεὸν δὲ μαχίμων λογιζόμενος εἶ τὸν πόλιν ὁ ξαϊανὸς, εἰ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἱ ὁρμῶσι μηδὲν αὐτοῖς βλαμέσειν ὑπὸ δέους, αὐτίθει τῷ στρατηγῷ τὸν ἄλωσιν. καὶ σείλας ἀγγέλους πρὸς ἐσπασιανὸν, ἠτεῖτο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τίτον ὁλοθήσοντα τὴν νίκην τέλος. ὁ δὲ συμβαλῶν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μετὰ στρατιᾶς τὸν υἱὸν ἐπέμπει, πεντακοσίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν ἀμὰ τάχους, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ὅτι μὲν τοῦ λαοῦ κέρως, τὸν ξαϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν πολιορκίαν. τῆς δὲ στρατιωτῶν πλήμμυρα πάντοθεν τὸ τεῖχος προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθυπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὸν προβόλον. ὑπερβάντες δὲ οἱ πρῶτοι τὸν τοῖχον, τὴν μὲν πόλεως ἐκράτησαν τάχεως, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συστραφέντας, καρτερᾶ μάχη συρρήγνυνται. καὶ γὰρ ἐν τοῖς στενωποῖς οἱ δυνατοὶ προσέπιπτον, καὶ ὑπὸ τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐταῖς. καὶ μέχρι μὲν ἕξ ὡρῶν αὐτεῖχον μαχόμενοι. διαπανθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἦν τοῖς ὑπαρθείοις, καὶ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὑδὲ γυναικῶν ἄρρεν ἀπελείφθη δισχαπαίων, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξεμβραποδίσαντο. τῶν μὲν οὖν ἀναιρεθέντων αὐά τε τὴν πόλιν, καὶ ὅτι τῶν προτέρας ὧδε τάξεως, ἀριθμὸς μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, δισχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα. τοῦτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δευτέρᾳ μηνός.

Κεφά-

Κεφάλαιον κβ.

Μειναν ἢ ὐδὲ σαμαρεῖς ἀπείρατοι συμφορῶν. ἀθεσιδέντες γὰρ ὅτι τὸ γαριζὶν καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ὄζιν ἅγιον, καὶ χώραν μὲν ἔμφυον, πολέμιᾳ ἢ ἔιχεν ἀπειλὼ ἥτε σιώοδος αὐτῷ καὶ τὰ φερνήματα. καὶ ὐδὲ τοῖς γειτνιῶσι κακοῖς ἐσωφερνίζοντο. φερὲς ἢ τὰς ῥωμαίων δυσεραλίας ἐν ἀλογίσῳ τιθὶ καὶ σφᾶς ἀσθένειαν ὠῤῥώδουν, καὶ μετέωρες φερὲς τὰς ἐφεσχὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει ἢ ἐσπασιανῷ φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῷ ἐποτέμνεσθ. καὶ γὰ ἀεὶ φρυκτοῖς ἡ σαμαρεῖτις ὅλη διείληπτο. τότε πλῆθος τῷ ἐλευθότων, καὶ ἡ συνταξις ἰῶ φοβερά. κερεάλιον ἕν ἔπαρχον ὄντα τῆ πέμπτε ἐγματος, μεθ ἑξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν χιλίων πέμπει. τούτῳ φερσβαίνειν μὴ τὸ ὄρος, καὶ σωάπτειν μάχιμ ὡς ἀσφαλὲς ἐδοξε, τῷ πολεμίων πολλῶν καθύπερθεν ὄντων. κυκλωσάμενος ἢ τῇ δυνάμει πᾶσαν ἢ ὑπώρειαν δι ὅλης αὐτοὺς ἐφύρει τῆς ἡμέρας. σωέβη ἢ ὕδατος ἀπορημένοις τῷ σαμαρέων, σφλεγμαίνειν τότε καὶ καῦμα δεινόν, ὥρᾳ ἢ ἰῶ θέρους, καὶ τῷ ἐπιτηδείων τὸ πλῆθος ἀναδήσασθαι, ὡς τινὰς μὴ αὐθημερὸν ἀπὸ τῦ δίψους ἀποθανεῖν. πολλοὶ δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν φερελομένους, ῥωμαίοις φερσφυγεῖν. ἐξ ὧν σωεὶς ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμένοντας ὑπὸ τῷ δεινῶν κατεπόντας, ἐπαναβαίνει τῷ ὄρει, καὶ φιὶ δύναμιν ἐν κύκλῳ φθεισήσας τοῖς πολεμίοις τὸ μὴ φρόντον ὅτι δεξιᾶς φεύκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, δεδιεβαμένους ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥίψασιν. ὡς δ' οὐ πείθε, φερπεσὼν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ὅτι μυρίους ὄντας. δεσὶν μὲν ὡς εἰκάδι καὶ ἑβδόμῃ ἐφερέχθη. καὶ τοιαῦται μὲν συμφορᾶς σαμαρῆται ἐχρήσαντο.

Κεφάλαιον κγ.

Τῶν ἢ αὖτε τὰ ἰωτάπατα δεδιηρτερημένων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς αὐτεχόντων, τεσσαρακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ καὶ ἑβδόμῃ τὰ χώματα τῷ ῥωμαίων ὑφήρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις φερὲς τ ἐσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τιθὶ τε ὀλιγότητα τῷ ὅτι τ πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τ ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνία δι' ὅλης ἐκεῖ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατοὶ μὲν εἶεν ὐδὲ βιαζομένους ἐπιφέρειν, καὶ δόλῳ δ' αὖ ἁλῶεν, εἴπις ὑπνοῖτο φεὶ τιθὶ ἐσχάτιν φυλακὴν, καθ' ἣν ἄνεσίν τε τῷ δεινῶν ἐδόκουν ἔχειν, καὶ καθάπετας μάλιστα κεκοπωμένων ἐωθινὸς ὕπνος. καταδαρθάνειν ἔφασκε τοὺς φύλακας. συνεβάλοντό τε κατ' αὐτὴν τιθὶ ὥραν ἐπελθεῖν. τῷ ἢ ἰῶ μὲν δι' ὑπονοίας ὁ αὐτόμολος, τότε φερὲς ἀλλήλους πιστὸν εἰδότι τῷ ἰουδαίων, καὶ τιθὶ φερὲς τὰς κολάσεις ὑφροσίαν, ἐπειδὴ καὶ φερτερον ληφθεὶς τὶς τῷ ἀπὸ τ ἰωτατάπης, φερὲς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων αὐτέχε, καὶ μηδὲν δι' ἃ πυρὲς ἐξερούνα τοῖς πολεμίοις φερὶ τῷ ἔνδον εἰποὼν, αἰρεῖν αὐρώθη τ θανάτῳ καταμηδιῶν. τάχα μὲν εἰκότα πιστὸν ἐποιῇ τ φερδόκην, καὶ τάχα μὴ ἀληθεύειν ἐκεῖνον, μηδὲν ἢ αὐτὸς ἐξ ἐνέδρας πείσεσθαι μέγα φερσδοκῶν, τ μὴ φυλάσειν ἐκέλευσεν, ὅτι ἢ τιθὶ κατάληψιν τῆς πόλεως φθασκεύαζε τιθὶ σραπαί. καὶ ἢ τιθὶ μεμυημένοις ὥραν, ἦσαν ἡσυχῇ φερὲς τὸ τεῖχος. καὶ ῥᾴστος ὑπεβαίνῃ πῖτος σωὼ ἑνὶ τῷ χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τῷ ἀπὸ τῦ πέμπτου καὶ δεκάτου ἐγματος πινὰς ὀλίγους ἄγων. ὑποσφάξαντες ἢ τοὺς φύλακας, εἰσέασιν εἰς τιθὶ πόλιν ἡσυχῇ, μεθ' οὓς σὺν τοῖς κερεάλιος χιλίαρχος,

A Sed ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansêre: Hi namque in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conuentus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. B Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumque impetus præuenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qui coierant & conspiratio timebatur. Eáque causa Cerealem quintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribúsque peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælióque congredi nequaquam tutum esse duxit, quòd hostes plurimi desuper essent: milites verò circumuallatis vndique montis radicibus, tota C eos die custodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neque se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo vt nonnulli quidem vna die siti morerentur, multi verò eiusmodi morti seruitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primùm eos ad fœdera hortabatur, atque vt salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore promittens: denique quia persuadere nō posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem vndecim millia & sexcenti. Hæc Iunij mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

CAP. XII. De Samaritis à Cerealedeuictis.

CAP. XIII. Iotapatæ excidium.

Iotapatenis autem diu durantibus & præter spem aduersa tolerãtibus quadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super E murorum altitudinem sunt elati. quidam verò ad Vespasianũ eodem die profugus venit, paucitatem ciuium & infirmitatem simul eorum enuncians: quódque diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minimè quidẽ vlterius vim ferre possent, verũ dolo etiam caperẽtur, si quis instaret. circa extremã namque vigiliam, quãdo & malorũ requiẽ habere viderentur, & maximè defatigatos custodes matutinus sõnus occupat, dormire eos dicebat, eadémq; hora inuadendos esse suadebat. Vespasiano autẽ, quia fidẽ nosset F inter se Iudæorum, quantaque superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormẽtorũ genus fortiter pertulit, & cùm ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori coniectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asseruari hominem iussit, & ad occupandam ciuitatem parabat exercitum. G Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primúque incedebat Titus cum vno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in ciuitatem ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus,

& Placidus, ſubiectos ſibi milites introducebant. Arce verò occupata, cùm hoſtes in medio oppido verſarentur, iamque planè dies eſſet, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium ſentiebant, multo labore ſomnóque pariter diſſoluti. Et ſi quis euigilaſſet, nebula viſus eius habetauit, quæ caſu tunc plurima ſe circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: ſolóque malorum periculo exuſcitati ſunt, morientéſque demum ſe periiſſe crediderunt. Romanos autem memores quid obſidionis tempore pertuliſſent, neque parcendi cuiquam, neque miſerendi quenquam tangebat cura: ſed ex arce plebem ad prona compulſam facillimè trucidabant, vbi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam reſiſtendi. viarum namque angustiis preſſi, ac per decliuia dilabentes, fluente deſuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Ioſephum lecti erant, vt manibus propriis liberarentur incitauit. nam cùm ſe viderent Romanorum neminem poſſe occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, ſemet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam ciuitatem ſenſerant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliquandiu quidem reſtiterunt. deinde circunfuſi hoſtium multitudine, ſero dextras dedêre: hiſque inſtantibus, mortem ſuam æquo animo præbuerunt. Potuiſſent autem incruento Romani obſidionis fine gloriari, niſi vnus ex ipſis occidiſſet centurio, Antonius, peremptus inſidiis. Nam quidam ex his qui ad ſpeluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram ſibi porrigere, ad fidem ſalutis ac præſidium, quo tutus aſcenderet. cúmque is manum porrexiſſet incautè, haſta ille præuentum ſub inguine perculit, ſtatimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremêre Romani. poſtea verò ſecutis diebus ſcrutando latebras, per cuniculos & ſpeluncas in omnem ſæuiebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captiui quidem mille ducenti congregati erant: quadraginta verò millia connumerata ſunt excidij tempore & pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam exſcindi iubet, caſtellâque eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertiodecimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

A κὴ πλάκιος, τοὶς ὑπὸ σφίσι τεταγμένους εἰσήγον. κατειλημμένης δὲ τ̃ ἄκρας, & τ̃ πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη δ' κὴ ἡμέρας ὄσης, ὅμως ὅπνῳ τ̃ ἀλώσεως τοῖς κεκμηκόσιν ἄγθησις ἦ. καμάτῳ τε δὲ οἱ πολλοὶ κὴ ὕπνῳ λέλυντο, κὴ τ̃ ὄψεως ἀμφὶ ἀμίχλη τὰς ὄψεις ἀπέβλυσε πολλὴ, κ' τύχῃ τότε τῇ πόλει ἐπεχυθεῖσα. μέχρι πάσης τ̃ στρατιᾶς εἰσαισθάνεται, ἐπὶ μόγις τ̃ ἦλω κακῶν ἄγθησιν ἐξανίσταται, κὴ τ̃ ἄλωσιν δῆτις δύον ἀναμένομεν. ῥωμαίοις δ' κατά τε μνήμην ἐπῆλθε τ̃ πολιορκίαν ἔπαθον, ὅτε φειδὼς εἰσῆει τινὸς, ὅτε ἔλεος, ἀλλ' εἰς τὸ κάταντες ἀπὸ τ̃ ἄκρας τ̃ λεὼν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα κὴ τοὶς ἐπὶ μάχεσθ' δυναμένους ἡ δυχωρία τ̃ ἄμυναν ἀφείλατο. θλιβόμενοι δὲ ἐν τοῖς στενωποῖς, κὴ κ' τ̃ φευγόντων ὑπολισθάνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας σκαλυπτόντος τῷ πολέμῳ. τοῦτο πολλοὺς, κὴ τῷ φθὶ τὸν ἰώσηπον δηλέκτων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρώξυνε. καταδύντες δὲ ὡς ὐδένα τῷ ῥωμαίων ἀπλῶς δύναιτ', τόγε πεσεῖν αὐτοὶ ὑπὸ ῥωμαίων φεύλαβον, κὴ σωφρονισθέντες ὅτι τὰ καταλήψεως τ̃ πόλεως, σφᾶς αὐτοὶς ἀπέιλον. ὅσοι γε μὲν ὑπὸ πρώτην τ̃ καταλήψεως ἄγθησιν τ̃ φυλακῶν δ' φυγεῖν ἐφθασαν, ἀναβάντες εἴς τινα τῷ φρουρᾶς πύργον μέχρι μέν τινος ἀπημύναντο. φερόμενοι δ' τῷ πλήθει τῷ πολεμίων, ὀλίγοι παρῆσαν τὰς δέξιας, κὴ τοῖς ἐφεσῶσι τὸν σφαγὸν δίδυμοι παρέχον. ἀναίμακτον δ' αὖ τὸν αὐχῆσαι ῥωμαίοις τὸ τέλος τ̃ πολιορκίας, εἰ μὴ κ' τὸν ἄλωσιν εἷς ἔπεσεν ἑκατοντάρχης, ὃς ἦν Ἀντώνιος. θήσει δ' ὀξ ἐνέδρας. τ̃ γὰρ εἰς τὰ σπήλαια τὸν συμπεφυγότων (πολὺ δ' ἦσαν πλῆθος ὄντες) ἱκέτευε τ̃ Ἀντώνιον ὀρέξαι δέξιαν αὐτῷ, πίστιν τε σωτηρίας, κὴ βοήθειαν πρὸς ἄνοδον. ὁ δ' ἀφυλάκτως ὤρεξε τ̃ χεῖρα, κὴ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύττει κάτωθεν ὑπὸ τ̃ βουβῶνα δόρατι, & θανάσιμον διεργάζεται. κατ' ἐκεῖνον μὲν οὖν τ̃ ἡμέραν, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀπέκτειναν ῥωμαῖοι. τ̃ δ' ὑπόγαια ἀνερευνώμενοι τὰς κατάδυσεις, τοὺς μὲν ἐν τοῖς ὑπονόμοις & τοῖς σπηλαίοις ἐπεξήεσαν, κὴ δι' ἅπασης ἐχώρουν ἡλικίας, πλὴν νηπίων κὴ γυναικῶν. & τὰ μὲν ἀμφὶ μάλιστα χίλια σὺν τοῖς δ' ἀκοσίοις συνήχθη. νεκροὶ δ' κατά τε τ̃ ἅλωσιν, κὴ κ' τὰς ὕστερον μάχας, συνεριθμήθησαν τεσσαρακισμύριοι. ὑεσπασιανὸς δ' τὴν τε πόλιν καθασκάψαι κελεύει, & τὰ ῥώμεια πάντα σὺν πυρὶ φθείρειν. τὴν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτην τ̃ νέρωνος ἡγεμονίας ἔτει, πανέμου νουμηνίᾳ,

F

CAP. XIV. Quomodo Ioſeph. captus vitam ſuam redemit facto & verbis.

ROmani verò Ioſephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæprecium videbatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itémque abditos rimabantur: ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodam vſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes videre non poſſent: vbi XL. inſignes viros latitantes offendit, rerúmque vtilium apparatum, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia complexis, interdiu quidem ſe occultauit: nocte verò ſurſum aſcendens, vigilias explorabat, vt fugeret. Cumque omnia vndique

Κεφάλαιον κδ'.

ΡΩμαῖοι δ' τ̃ ἰώσηπον ἀναζητοῦντες, κατά γε ὀργὴν σφετέραν, κὴ σφόδρα τῇ στρατηγῷ φιλοτιμούμενοι, μεγίστη δὲ ἦν μοῖρα τ̃ πολέμου ληφθεὶς, τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, κὴ τοὺς ἀποκρύφους τ̃ πόλεως μυχούς. ὁ δ' ἀπὸ τ̃ πόλεως ἀλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συνεργίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸν σκολέπῃ τ̃ πολεμίων, καθάλλεται δ' εἰς τινὰ βαθὺν λάκκον, ᾧ πλατὺ σπήλαιον διέζυκτο κὴ πλατύχειν, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον. ἔνθα τεσσαράκοντα μὲν τ̃ δημοτῶν ἄνδρας καταλαμβάνει λαθάνοντας, ἐφοδεύει δ' ἐπιτηδείων ἐν ὀλίγας ἡμέρας ἐξαρκεῖν δυναμένου. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῷ πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δ' αἰῶνα ἐζήτει ἐρασμοῦ ἐξόδους κὴ τὰς φυλακὰς κατεσκέπτετο. φερομένων δὲ πανταχόθεν τῷ πύρ-

τὴν πύργων δι' αὐτὸν, ὡς λαθεῖν ἀπ' αὐτῶν, αὖθις εἰς τὸ A
αὐτὸ λαγωὸν κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διαλαθεῖν τὴν
ἔτι τρίτη γυναικὸς ἁλούσης, ἅμα αὐτοῖς μιανθεῖσα. ὁ δὲ
Οὐεσπασιανὸς αὐτίκα μὲν σπουδῆς πέμπει δύο χιλιάρ-
χους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τῷ ἰωσήπῳ δώ-
σοντας κελεύσας, καὶ παρεξιόντας ἀπειλεῖν. ἀφικόμενοι
δὲ, παρεκάλουν ὅτου τὸν ἄνδρα, καὶ πίστεις ἔφερ σωτηρίας
ἐδίδοσαν. ὁ μὲν ἐπείθετο. ἐν γὰρ ὢν εἰκὸς μὲν τὰ τοσαῦ-
τα δεδρακότα παθεῖν, ἀπ' ἐκ τῆς φύσεως τῶν ῥωμαλέων
τῶν ἡμέρων, τὰς ὑποψίας σωιέλεγε, δεδιέναι τε ὡς B
δὴ τιμωρίαν παρακαλεμένους, ἵνα ὑπασπισμὸς δέοιτο
ἔτι πέμπει χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ
καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος, τό τε φύσει
ῥωμαίων χρηστὸν, πρὸς οὓς αὖ ἄπαξ ἔλωσι, διέξεισι, καὶ
ὡς δι' ἀρετὴν αὐτὸς θαυμάζοιτο μᾶλλον, ἢ μισοῖτο
πρὸς τῶν πολεμίων, σπουδάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ
ἀτιμωρίᾳ αἰσχρᾷ αὐτὸν. ἐπεῖναι γὰρ τούτῳ, καὶ
μὴ δεδιότος λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρεῖ- C
σθαι ἄνδρα γενναῖον. προσπηδεῖ δὲ, ὡς ὑπ' αὐ οὐε-
σπασιανὸς ἐπιφθόνων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα τὸ κακίσου
προφάσεως προσῆσθ τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν,
ὑπ' αὐ αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν.
ἐνδιαζόντος δὲ τῷ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲ
στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς ἐκκαίειν τὸ ἀπόλαγον ὥρμητο.
κατεῖχε δ' αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα D
φιλοτιμούμενος. ὡς δ' ὁ τε νικάνωρ προσέκειτο λιπα-
ρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς τῷ πολέμου πληθύσας ὁ ἰώσηπος
ἔμαθεν, ἀναμνησις αὐτὸν τῆς μακρὰς νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρ-
χεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτοῦ
προεσήμαινεν ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βα-
σιλεῖς ἐσόμενα. ἦν δὲ περὶ κείσεις ὀνείρων ἱκανὸς συμ-
βάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ τοῦ θείου λεγόμενα. τῶν
γε μὴν ἱερῶν βίβλων ἦν ἠνῴει τὰς προφητείας, ὡς
καὶ αὐτὸς τε ὢν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ὡς δὴ τότε
ὥρας ἔτι θεοῖς ἐνόμιζεν, καὶ τὰ φρικώδη τῶν προστάτων E
ὀνείρων σπάσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ θεῷ λε-
ληθυῖαν δ' ἐχεῖ. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαϊκὸν ἔφη φῦλον ὀκλάσαι
δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετέβη δὲ πρὸς ῥωμαίους ἡ τύχη
πᾶσα, ἐγὼ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐπελεύσω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν,
δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μαρτύ-
ρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι δεσπότης.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰου- F
δαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον συ-
νίεσαν εἴκοντα τοῖς πολεμίοις, ἀθρόοι περιεστῶτες,
ἦ μεγάλα γε αὖ γενάξειν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νό-
μοι, καὶ κατηφήσαι θεὸς, ὁ ἰουδαίοις κτίσας ψυχὰς
θανάτου καταφρονήσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς
ὑπομένεις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυ-
τοῦ, τόπους ὑπὲρ ἀληθείας ἀποθνήσκειν ἔπεισας;
ψευδῆ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψευδῆ δὲ καὶ συνέ- G
σεως εἶχες, εἰ γε σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς ἔτι
ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, καὶ ἣ βέβαιον
θέλεις. ἀλλ' εἰ καὶ σοὶ λήθω τινὰ σαυτὸν κατέχειν
ἡ ῥωμαίων τύχη, προστάτου ἡμῖν τοῦ παρόντος νόμι-
ζε· σοὶ μὲν δεξιὰ, καὶ ξίφος. σὺ δὲ ἂν μὲν ἑκὼν

ipsius causa maximè custoditentur, neque fallendi spes esset, in speluncam iterum descendebat: biduúmque ibi delitut. Tertia verò die, capta quadam muliere, quæ cum ipsis fuciat, indicatus est. Túmque Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, iussos pacem dare Iosepho, & hortari eum vt ascenderet, mittit. Quibus tamen illic rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qui plurima commisisset, quàm ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam euocaretur, timebat: donec Vespasianus tertium quoque tribunum Nicanorem, Iosepho notum, atque olim consuetum misit. Is autem, quàm mite in eos Romanorum esset ingenium, quos semel subiugassent, referens, quódque ipse Iosephus virtutis causa magis admirabilis, quàm inuisus ducibus haberetur, esséque imperatori studium non eum ad supplicium ducere, quod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conseruare potius virum fortem: his addebat, quòd nec Vespasianus, si quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, vt rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neque semetipsum illi, ve amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verùm Iosepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites quidem irati, speluncæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, viuum Iosephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, vbi etiam hostilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna somnia reminiscitur, quibus ei Deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Romæ essent euentura principibus, ostendit. erat autem interpretandis quoque somnis idoneus, & coniectare quæ ambiguè diuinitus dicerentur, sciebat: qui & sacros prophetarum libros nouerat, quòd & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora qui si Deo plenus, & recentium somniorum, quæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migrauit, animámque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do quidem manus sponte Rom. & viuo. testor autem, quòd non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simúlque his dictis, Nicanori consentiebat. Verùm qui vnà confugerant Iudæorum, postquam intellexerunt Iosephum rogantibus cedere, vniuersi circumstantes clamabant, certè plurimum ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe captus es, lucémque pateris intueri seruientem? quàm citò tui oblitus es? quàm multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsámque prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorũ fortuna tui oblitione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siquidem sponte

moriare, dux Iudæorum: si verò inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Iosephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socij propriæ cædis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse quispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, verè meo gladio meáque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nosipsi nobis pepercerimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neque prælia nobis obstant, neque nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qui mori non vult cùm opus est, & qui vult cùm non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verùm seruitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imò verò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis nauem ipse submergit. Quin etiam propria manu perire, à communi omnium animalium natura discrepat, eóque modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, quod ex industria vel per se moriatur. Siquidem naturæ lex validissima, vt velint viuere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum verò indignè ferre non arbitramini, cùm donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus, vt essemus: rursúmque, vt esse desinamus, illi reddendum est. Corpora quidem cũctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima verò semper immortalis est: Deíque particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit, aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore quis eiecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et seruos quidem fugientes vlcisci, iustum creditur, quamuis nequam dominos fugerint: ipsi verò Deum fugientes, & optimum Deum, impiè facere non videbimur? An ignoratis, quòd eorum qui lege naturæ vita exeunt, acceptúmque Deo debitum soluunt, cùm id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domúsque ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ inuocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum atque inde rursum, voluentibus seculis, castra corpora iubentur incolere. Quorum verò manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorũ Deus autores iniuriæ per nepotes vlciscitur. Hinc &

A θνήσκειν, Ἰουδαίων στρατηγός, ἐὰν ᾖ ἄκων, προδότης τεθνήξη. ταῦτ' ἅμα λέγοντες, ἐπανετείναντο τὰ ξίφη, καὶ διωπείλουν αἰσθήσεσθαι αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις ὑπείκοι. δείσας ᾖ τὴν ἔφοδον ὁ Ἰώσηπος, καὶ προδοσίαν εἰς ἡμᾶς τῶν τοῦ θεοῦ προσταγμάτων, εἰ προαπθανοίη τὴν ἀγγελίας, ἤρχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ὅπη τὴν αὐλησιν. τὸ γὰρ τοσοῦτον ἔφη σφῶν αὐτῷ ἑταῖροι φονεῦσθαι τί τὰ φίλτατα ἀγαπασιάζομεν σῶμα καὶ ψυχὴν ἀλλάχθαι

B τὰς ἐμὲ φησίν; ἀλλ' οἴδασι ῥωμαῖοι τοῦτο γε. καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολέμιε νόμῳ, τυχεῖν τοῦ κρατοῦντος. εἰ μὲν ἦν τῶν ῥωμαίων ὑποστρέφομαι σίδηρον, ἄξιός εἰμι ἀληθῶς τιμοῦ ξίφους, καὶ χρεὸς τῆς ἐμῆς. εἰ δ' ἐκείνους εἰσέρχεται φειδὼ πολέμιε; πόσῳ δικαιότερον αὐτὴν ἡμᾶς ἡμῖν αὐτοῖς εἰσελθοι. καὶ γὰρ ἠλίθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, φεῖσαι ὧν πρὸς ἐκείνους διῃρήμεθα. καλὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὑποθνήσκειν. φημὶ κἀγώ.

C μαχομένους μέν τοι, καὶ ὑπὸ τῶν ἁφαρπαζόντων αὐτήν. νῦν δ' ὅτε εἰς μάχλην αὐτὴν βιάζεσιν ἡμῖν, ὅτε αἰσχύνην ἡμᾶς. δειλὸς δ' ὁμοίως, ὅ τε μὴ βουλόμενος θνήσκειν ὅτ' αὐ δέῃ, καὶ ὁ βουλόμενος ὅτ' αὐ μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ δίδυκτος, πρὸς ῥωμαίους ἐκ ἀπίμεν; ἆρα οὐχὶ θανατον; εἶτα οἷον δεδοίκαμεν. ἐκ τῶν ἐχθρῶν ὑποπτεύομεν, ἑαυτοῖς βίαιον θανατιμήσομεν; ἀλλὰ δειλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν πολὺ ἐσμεν ἐλεύθεροι. ῥᾴδιον γὰρ ἀπολεῖν ἑαυτὸν φήσει τις; οὐ μὲν οὖν, ἀλλὰ ἀχθυνέσαιτον, ὡς ἐγώ γε καὶ

D κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὃς τὴν χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τῆς θυέλλης ἐβάπισεν ἑκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αὐτοχειρία, καὶ κοινῆς ἀπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τὸν κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς ἐστιν ἀσέβεια. τῷ μὲν γὰρ ζώων οὐθέν ἐστιν, ὃ θνήσκει μὴ προνοίας, ἢ δι' αὐτό. φύσεως γὰρ νόμος ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. διὰ τοῦτο καὶ τοὺς φανερῶς ἀφαιρουμένους ἡμᾶς τούτῳ πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τὸν ἐξ οὐρανοῦ πεμπτῆρα μὲν. τὸν δὲ θεὸν ἂν οἴεσθε ἀγαίεσθαι ὅτ' αὐ ἄνθρωπος αὐτὸ τοῦτο ὕβριζη; καὶ γὰρ εἰληφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι. καὶ τὸ μηκέτι εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὰ μὲν γὰρ σώματα θνητὰ πᾶσι, καὶ ἐκ φθαρτῆς ὕλης δημιουργεῖται. ψυχὴ δὲ ἀθάνατος ἀεί, καὶ θεὸς μέρος

E τοῖς σώμασιν ἐνοικίζει. εἶτα αὖ μὲν ἀφαίσῃ τις ἀνθρώπου ᾧδε κατατήκειν, ἢ διαθῆ κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἄπιστος. εἰ δέ τις τὸ σφέτερον σῶμα ἐκβάλλει τοῦ θεοῦ καταβήκειν τὸ δεῖ, λελησθέναι δοκεῖ τὸν ἀδικούμενον, καὶ κολάζειν μέ, τοὺς ὑποδραπέτας οἰκέτας δίκαιον νενόμισαι, κἂν πονηροὺς καταλίπωσι δεσπότας. αὐτοὶ δὲ κάλλιστον δεσπότην ὑποδιδράσκοντες τὸν θεὸν, καὶ δοκοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρα οὐκ ἴσε, ὅτι τῷ μὲν ἐξιόντων τοῦ βίου καὶ τὸν τῆς φύσεως νόμον, καὶ τὸ ληφθὲν ὠφειλὲ τῷ θεῷ χρέος ἐκπονόντων, ὅτ' αὖ ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν ἀγήρων, οἶκοι δὲ καὶ γένεαι βέβαιοι, καθαραὶ δ' ἐπὶ κόσμου αἱ ψυχαὶ, χῶρον ἱερὸν λαχοῦσαι τὸν ἁγιώτατον, ἔνθεν ἐκ περιτροπῆς αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν ἀστενοικίζονται σώμασιν. ὅσοις δὲ καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χεῖρες, τούτων μὲν ἅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος, ὁ δὲ τούτων πατὴρ θεὸς εἰς ἑτέρους πεμπτῆρας τοὺς θάτερον ὑβρισάς. διὰ τοῦτο

μεμί-

μεμίσηται ωδὲ τῷ θεῷ τοῦτο, ἢ ωδὲ τῷ σοφωτάτῳ κολάζει νομοθέτῃ. τὰς γὰρ ἀπελογίας ἑαυτοῖς, ωδὲ μὲν ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκείναν, καί τοι καὶ πολεμίους θάπτειν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ καὶ τὰς δεξιὰς τούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, ἃς ἐσφαλοῦντο καθ' ἑαυτῶν, ἡγούμενοι, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω καὶ τὰ χεῖρα τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἐν ἑταίροις δοκεῖ φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς ωροσθιῶσι τὰ εἰς τὸ κτίσαντα ἡμᾶς δυσσέβειαν. εἰ σώζεσθαι δοκεῖ, σωζώμεθα. καὶ γὰρ ἀνάδοξος ἡ σωτηρία, παρ' οἷς δεῖ τοσούτων ἔργων ἐπιδεξάμενοι τὰς ἀρετάς. εἰ τεθνάναι, καλὸν ὑπὸ τῶν ἐλόντων. ἐμὲ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τὴν τῶν πολεμίων τάξιν, ἵνα ἐμαυτοῦ ωροδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἴην πολὺ τῶν αὐτομολούντων ωρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, εἴγε ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίας τοῦτο ωράττουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καίγε τῇ ἐμαυτοῦ. τὴν μέντοι ῥωμαίων ἐλπίδραν ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιαὶ ἀναρμένους ὑπ' αὐτῶν, δυθύμως τεθνήξομαι, τὴν τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων ωδάμυθιον.

Κεφαλ. κς.

Ο Μὲν ἰώσηπος πολλὰ τοιαῦτα ωρὸς ἀποτροπὴν αὐτοχειρίας ἐλεγεν. οἱ δὲ πεφεισμένας ἀπογνώσεως τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν πάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξιοῦσιν ωρὸς αὐτόν. καὶ ωροσέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σκαίρίζον τε εἰς ἀναιρίαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα καταπλήξων, δῆλος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνόμασι καλῶν, τῷ δὲ σρατηγικώτερον ἐμβλέπων, τὴν δὲ δραστήριον τὴν δεξιάν, ὃν δὲ δεήσει δυσωπῶν, καὶ ποικίλοις διαιρούμενος πάθεσιν ὅτι τὴν ἀνάγκης εἵργεν ὑπὸ τῆς σφαγῆς πάντων ἦν σίδηρον, ὥσπερ τὰ κατακυκλωθέντα τῶν θηρίων, ἀεὶ ωρὸς τὸν καθαπτόμενον ἀπερεφόμενος. τὸν δὲ καὶ τὰς ἐσχάτας συμφορὰς ἐπὶ τὸν σρατηγὸν αἰδουμένων, παρελύοντο μὲν αἱ δεξιαί, ωδιωλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ πολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὀλιφέροντες, αὐτομάτως παρεῖσαν. ὁ δὲ οὐ τῇ ἀμηχανίᾳ, ἀλλὰ τῇ ἀπόρησεν ὀλιγοψυχίας, ἀλλὰ πίστει τῷ κινδύνῳ θεῷ τὴν σωτηρίαν ωδιαβάλλει. καὶ ἐπειδὴ δέδοκται τὸ θνήσκειν, φέρε κληρώσας ἀλλήλων σφαγὰς ὑπεξέλωμεν, ὁ λαχὼν δὲ ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτὸν πίπτέτω. ἐν διαδεύσῃ πάντων ὕστερος ἡ τύχη. μὴ δὲ ὅτι τὰ ἰδίας κείνῳ δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μετανοήσαντα σωθῆναι. πιστὸς ἔδοξε ταῦτα εἰπὼν, καὶ συνεκλήρου ωρέσας. ἑτοίμου δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν παρεῖχε τὴν σφαγήν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ τὸν σρατηγόν. ζωῆς γὰρ ἡδίω, τὸ μετὰ ἰωσήπου θανάτου ἡγοῦντο. καταλείπεται δὲ ἐκεῖνος (εἴτε ὑπὸ τύχης χρὴ λέγειν, εἴτε ὑπὸ θεοῦ ωρονοίας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ωυδάζων μήτε ὑπὸ τὸν κλήρου καταδικασθῆναι, μήτε εἰ τελοῦτας λίποιτο μιαίνειν τὴν δεξιαν ὁμοφύλῳ φόνῳ, πείθει καὶ ἐκεῖνον ὅτι πίσει ζῆν. ὁ μὲν ὢν ἕτερος τῶν τε ῥωμαίων, καὶ τῶν οἰκείων διαφυγὼν πόλεμον, ὅτι ὑσπασιανὸν ἤγετο διὰ τὴν νικάνορος. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πάντες ὅτι θέαν αὐτὸ συνέτρεχον, καὶ τὸ πλῆθος συνθλιβόμενοι ωρὸς τὸν σρατηγόν, θόρυβος ἦν ποικίλος, τῶν μὲν μεγιθότων ὅτι τὸν ληφθέντα, τῶν δὲ, ἀπειλούντων, τῶν δὲ ἐγγύθεν ἰδίαν διαζομένων. καὶ οἱ μὲν πόρρωθεν,

Deo inuisum est, & à sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qui se occiderint, apud nos quidem vsque ad solis occasum insepultos abiici decretum est, cùm etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ iubentur abscindi eiusmodi mortuorum, quæ in ipsos armatæ sunt: quoniam vt corpus ab anima, ita manum esse à corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, ô socij, iusta sentire neque humanis cladibus addere, vt creatorem omnium impietate lædamus. si salui esse volumus salui simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstrauimus. sin mori placet, ab his occidi perpulchrum est, qui nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, vt ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, quàm qui ad hostes vltrò profugiunt, siquidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego verò interitus, & quidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post iunctas dextras perimant, magno animo paratóque moriar, mendacij perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa quidem in hunc modum Iosephus, vt à cæde propria socios dehortaretur, docebat. Illi autem obstructis desperatione, qua se iamdudum morti deuouerant, auribus concitantur: & alij aliundè cum gladiis accurrentes ignauiæ exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autē cùm aliū nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (vt in tali necessitate) distractus, ferrum omnium à cæde sua prohibebat, non secus vt feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora conuertens. Illorum autem, qui ducem in extrema quoque clade reuerendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cùm manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Iosepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei prouidentia, salutem in periculum mittit. Et quoniam mori decretum est, inquit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu sequentis occumbat, atque ita omnium fortuna perambulet, neque sua se quis dextera feriat: iniustum est enim cæteris interemptis, ex aliis quenquam, si pœnituerit, saluum esse. Visus vera dicere, & quod persuasit agitur: vt sors cuique obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce perituro. cum Iosepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, siue fortuna dici poterat, siue Dei prouidentia. Consultóque prospiciens, ne vel forte grauaretur, vel si nouissimus cessisset, gentilis cæde polluceretur: illi quidem, fide interposita, vt viueret persuasit: ipse verò hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi eius gratia occurrebant: & cùm se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quòd captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hostem interficiendum esse clamabant: qui verò propius erant, facta eius reputantes, mutationes stupescebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licèt antè irasceretur nomini eius, viri aspectu non mitior factus sit. Titum verò præter alios & fortis Iosephi animus in calamitatibus, & ætatis eius misericordia capiebat: qualisque pridem fuisset in præliis reminiscenti, & qualis nunc sit in hostium manibus positus intuenti, succurrebat quanta esset fortunæ potentia, quámque velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atque perpetuum. quamobrem multos ad miserationem Iosephi pertraxit: plurimáque salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tamen, quasi missurus eum Cæsari, vt cautissimè custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere velle ait. Summotisque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Vespasiane, tantùm hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autem maiorum ad tè nuncius venio, præmissus à Deo: alioquin Iudæorum legem sciebam, & quemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? quasi qui Neroni vsque ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atque hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi asseruato: nam dominus quidem non mei solius es tu Cæsar, verumetiam terræ marisque ac totius hominum generis. me autem ad maiorem pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subitò in dominum ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere videbatur, eáque Iosephum existimabat salutis gratia comminisci. paulatim verò ad credendum impellebatur, iampridé illum excitante ad imperium Deo, sceptráque multis præmonstrante aliis portentis. Sed & in aliis verum esse Iosephũ deprehéderat. Altero nanque amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quemadmodum (nisi hæc deliramenta sint) neque Iotapatenis de excidio, neque sibi de captiuitate quicquam diuinasset, vt à se iram depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, quòd post diem septimum & quadragesimum eos maneret exitium, quódque ipsum Romani viuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsita, Vespasianus vbi vera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neque custodiam Iosepho nec vincula remittebat: vestimentis autem aliísque muneribus eum donare benignissimèque fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam commodante. Quarto autem die mensis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidem quo Romanos diligerent. plus autem illorum qui excisi fuerant odio: vnde etiam multi simul, vt de Iosepho supplicium sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autem de ista quidem petitione,

πολάζειν ἐβόων τὸ πολέμιον. τῷ δ' πλησίον ἀφάμενος αὐτὸ τῷ ἔργων εἰσήει, καὶ πρὸς τὴ μεταβολὴν θάμβος, τό τε ἡγεμόνον ἀδείλιον, ὃς εἰ καὶ πρότερον ὠρμίζετο, τότε πρὸς τὸν ὕψιν ὠκνέδωκεν αὐτό. μᾶλιστα δ' τὸν πόθον ἐξ ἀρετῆς, τό τε καρτερικὸν ἐν τῇ συμφορᾷς ἤρει τὸ ἰωσήπου, καὶ πρὸς τὴ ἡλικίαν ἔλεος. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὸ ἐ παλαι μαχόμενον, ℭ τὸ ἐν χερσὶν ἐχθρῶν ἀρτι κείμενον ὁρῶντι. παρῆν τε νοεῖν ὅσον δύναται τύχη, καὶ ὡς ὀξεῖα μὲν πολέμου ῥοπὴ, τῷ δ' ἀνθρωπίνων ἀδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε σωφρόνησε μὲν πλείους ἑαυτῷ καὶ πρὸς οἶκτον τὸ ἰωσήπου. πλείστη δ' αὐτῷ, καὶ ὧδε τῷ παρ' μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφάλαιον κζ.

ΟΜέν τοι ὐεσπασιανὸς φρυρεῖν αὐτὸν μὲ πολλῆς ἀσφαλείας προσέταξεν, ὡς αἰαπέμψων αὐτὸν τῷ νέρωνι. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τι δι' ἐλεγχθῆναι θέλειν ἔλεγεν αὐτῷ. μεταστησαμένου δ' ἐκείνου, πλὴν τῷ παιδὸς τότε καὶ φίλων, τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. σὺ μὲ εἶπεν ὐεσπασιανέ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτόμαλον εἰληφέναι τὸ ἰώσηπον. ἐγὼ δ' ἄγγελος ἥκω σοι μειζόνων. μὴ δὲ ὑπὸ θεῦ πέμπομαι ὃς ἠδέιν τὸ ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγοῖς ἀποθήσκειν πρέπει, νέρωνί με πέμπεις; τί δ'; οἱ μὲ νέρωνα μέχει σῦ δέξονται μένοντες; σὺ καῖσαρ ὐεσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὁ σὸς τιτᾶν. δέσμει δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τήρει σαυτῷ. δεσπότης δὲ μόνον ἐμῦ σὺ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ παντὸς ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δ' ὅτι τιμωρίαν δέομαι φρυρᾶς μείζονος, εἰ καταψευδόμενός σου θεῦ. ταῦτα εἰπόντος, ὡς δεξιᾶς μὲν ὐεσπασιανὸς ἅπτεσθαι ἐδόκει, καὶ τὸ ἰώσηπον ὑπολαμβάνειν ταῦτα ὡς ἐλπίδος σωτηρίας παυόμενον. καὶ πικρὸν δ' εἰς πίστιν ὑπῆγετο, τῷ θεῦ διηνεκέστατος αὐτὸν εἰς τὴ ἡγεμονίαν ἤδη, καὶ τὰ σκῆπτρα δι' ἑτέρων σημείων ἀποδεικνύς. ἀτρεκῆ δ' ℭ τὸν ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς καταλάμβανε. τῷ δὲ τοῖς ἀπορρήτοις ὡς δυστυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζειν ἔφη, πῶς ὅτε τοῖς ὅπι τῷ ἰωταπάτων ὡς ἀλώσεως, ὅτε αὐτῷ φρυμαντὸ ὡς αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος εἴη δι' ἀκριβεσμένας τὰς ἐκ αὐτὸν ὀργάς. ἰώσηπος δ' καὶ τοῖς ἰωταπατίωοις ὅτι μὲ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ ἡμέραν ἀλώσου δ' ἀφεστήξειν ἔφη, ℭ ὅτι πρὸς ῥωμαίων αὐτὸς ζωγρηθήσεται. ταῦτα ὧδε τῷ αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ ὐεσπασιανὸς ἐπυθόμενος, ἀπίστησεν ἀληθῆ, καὶ πιστεύειν ὡς τῷ κατ' αὐτὸν ἦρτο. φρυρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῷ ἐκ ἀφίει τὸν ἰώσηπον, ἐδωρεῖτο δ' ἐσθῆτα, ℭ τοῖς ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ πρείττων διετέλει, τὰ πολλὰ τότε τῇ τιμῇ συνεργοῦντος.

Κεφάλαιον κη.

ΤΕτάρτῃ δ' πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας εἰς τὴ πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν εἰς τὴ ὧδάλσσιον ἀφικνεῖται καισάρειαν, μεγίστην τε τὴν ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέχοντο δ' ℭ τὸ στρατιὰ, καὶ τὸν στρατηγὸν, μᾶλλον πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ ἐπιχώριοι, καὶ κατ' εὔνοιαν μὲν τὴν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δὲ πλέον, ἔχθει τῷ κατεστραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον ἀθρόοι καλοῦντες ἐξίσου κολάζειν. ὐεσπασιανὸς δ', τὴν μὲν ὧδε τούτου δέησιν, ὡς ὑπὲ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου γενομένου πλήθους, ἐξέλυεν ἡσυχίᾳ. τῇ A
δ' ἑξῆς τὰς μὲν δύο, χειμερίους οὔσας ἐπέδειξεν ὅπη
τῆς καισαρείας, ὅπερ εὐλιμενώτατον ὁρῶν τὸ πόλισμα. τὸ δὲ δέκατον καὶ
πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι παντὶ τῷ
στρατῷ τὴν καισάρειαν. ἀλλὰ καὶ ἡ λιμὴν καὶ κεῖνα χειμερίους
ὥρας, καθόσον λιμὴν πυκνωθεὶς θέρους ὑπὸ κυμάτων πε-
λάγει ἴσα ἐστὶ τῷ φαλίῳ.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ δὲ τούτῳ συναθροισθέντες οἵ τε κατὰ σπου- Cap. XV.
δὴν ἐκπίπτοντες τῶν πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τῶν κατε- Ioppe de-
στραμμένων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀναπτίζουσιν Ἰόππην ὁρ- B nuo capitur.
μητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου πρότερον, καὶ
τὴν χώρας ἐκπεπολεμωμένης αἰειρύμενοι, μεταβαίνειν
ἔγνωσαν εἰς τὴν θάλασσαν πρόσαντά τε πρόσφατα σκά-
φη πλεῖσα, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τὴν ἐπ' αἰγύπτῳ
πόρον ἐλήζοντο, ἅπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πε-
λάγη. διεστασιασμένος δ' ὡς ἔγνω τὴν σύναξιν αὐτῶν, πέμπει
πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπη τὴν Ἰόππην, οἱ νύκτωρ ὡς ἀφύ- C
λακτον εἰσέρχονται τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ προηδέσθησαν μὲν
τὴν εἰσβολὴν, καὶ καταδείσαντες, τὴν μὲν εἴργειν τοὺς ῥωμαί-
ους ἀπεζέποντο. συμφυγόντες δὲ εἰς τὰς ναῦς, ἑκατέρωθι
βέλους διενυκτέρευσαν. ἀλιμένου δὲ ὄντος φύσει τοῦ Ἰόπ-
πης, ἀγχιαλοῦ γὰρ ὑπολείει ξαχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ὀρ-
θίῳ, βραχὺ δέ τι συνδύοντι κατὰ τὰς κεραίας ἑκάτερθεν. αἱ
δὲ εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ φρύχωσαι σπιλάδες εἰς τὸ D
πέλαγος, ἔνθα καὶ τὴν ἀνδρομέδας δεσμὸν ἔτι δεικνύμε-
νοι τύποι, πιστεῖν τὴν ἀρχαιότητα τοῦ μύθου. τύπτων δὲ τὸ
ἀγχιαλὸν αὐτὸς βορέας, καὶ προσὼ τὰ δεξιὰ πέτρας
ὑψηλὸν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἑρμίας τὸ
ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ τοῦτον σαλεύουσι τοῖς ἀπὸ τῆς Ἰόπ-
πης, ὑπὸ τοῦ ἕω πνεῦμα βίαιον ἐπιπίπτει. μελαμβόρειον
ὑπὸ τῶν ταύτη πλωϊζομένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν προὸς
ἀλλήλας τῶν νεῶν αὐτόθι συμπράξει, τὰς δὲ προὸς τὰς E
πέτρας. πολλὰς δὲ προὸς αὐτὸν κῦμα βιαζόμενας εἰς
τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ ἀγχιαλὸν ὄντα προσῴδει, καὶ τοῖς
ἐπ' αὐτῷ πολεμίοις ἐδεδοίκεσαν, μετέωρος ὑφαρθεὶς
ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. λιμὴν δὲ ἔστι φυγῆς που τόπος, ἔστι
μέντοι σωτηρία, βίᾳ μὲν αἴρεσιν τῆς θαλάσσης ἐξωθουμένοις, ῥωμαίων δὲ τῆς πόλεως φερομένων τῇ βελῶν
ἐκκλίνειν. καὶ πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἠκούετο
τῶν σκαφῶν, πολλὴ δὲ ἀγωνιώντων ὀλόφυρσις. καὶ τὸ πλῆθος F
οἱ μὲν ὑπὸ τῆς κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο,
πολλοὶ δὲ τοῖς ναυαγίοις ἐμπλεκόμενοι. τινὲς δὲ ὡς κουφοτέρῳ τῇ θαλάσσαι ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς
ἀναιροῦντες. τὸ γὰρ μὴ πλεῖστον ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐκφερόμενον προεξαίνετο τῆς ὑποῤῥώξεως, ὡς ἀμαχθῆναι μὲν ὅπη
πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δὲ νεκρῶν τὴν φαλίαν. καὶ γὰρ τοὺς ὅπη τὸν ἀγχιαλὸν ἐκφερομένους, ἐφεστῶτες
οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δὲ ἀριθμὸς τῶν συμβεβαστάντων
σωμάτων, τετρακισχίλιοι προὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαῖοι G
δὲ λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατέσκαπτον. Ἰόππην
μὲν ἔστιν ὅτε καὶ ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἐάλω. διεστασιασμένος δὲ ὡς μὴ πάλιν οἱ πειραταὶ συναλι-
σθέντες εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ὅπη τὴν ἀκροπόλεως ἐ-
χείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῇ καταλείπει μὴ πεζῶν ὀλί-
γων, ἵνα ὦσί μὲν καὶ χώραν μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρατό-
πεδον. οἱ δὲ ἱππεῖς προσνεμόμενοι τὴν περίξ, καὶ τὰς πε-
ριοίκους κώμας τε καὶ πολίχνας ἐξαίρουσι τὴν Ἰόππης.

velut ab inconsulta multitudine oblata, nihil respondendo dissoluit. legionum verò duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quòd opportunam videret esse ciuitatem. Decimam verò & quintam Scytopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aptica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, vt in planicie sita atque maritima.

DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptacula renouant, quam antea vastauerat Cestius. Et quia terra quam vastauerat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phænicen itémque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque nauigiis inuium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Ioppen necnon & pedites mittit. híque nocte in ciuitatem, quòd incustodita erat, ingressi sunt. Eiusautem habitatores (postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in his, vltra contiguum sagittæ spacium, pernoctauêre. Cùm verò Ioppe natura esset importuosa (namque in asperum cæteráque arduum littus desinit ac summis vtrinque cornibus leuiter incuruum, quæ vastè supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: vbi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: aduersus autem Aquilo feriens littora, summos in obiectas cautes fluctus affligit, solitudinéque in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce violentius, quem illac nauigantes Melamboream vocant, flatus incumbit: & alias quidem naues inter se, alias verò collisit in scopulos. multæ autem cùm magna vi aduerso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebántur. & neque fugæ vspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & ciuitate Romanorum violentia pellerentur. Itaque multi vlulatus collisis nauibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Ioppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati morieban tur. nonnulli autem ferro se interficiétes, veluti id satius esset, mare præueniebant: plurimi autem euecti fluctibus, scopulis carpebantur: vt & pelagus sanguine redundaret, omnísque ora maritima cadaueribus impleretur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. eiectorum autem corporum quatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatem Romani funditus eruunt. Ioppe quidem hoc modo breui tempore bis à Romanis excisa est. Vespasianus autè, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: vt hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites verò omne circum territorium peragrantes ad fines Ioppes, vicos & oppidula simul exuerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atque vastabant. Vbi verò Iotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primò quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quòd nemo qui se vidisse diceret quæ iactabantur aduenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura quæ facta non erant affingebantur: & in excidio ciuitatis peremptus dicebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymam: & per singulas domos itémque cognationes, amissorum quisque lugebatur à suis: luctus verò ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alij propinquos, amicos alij, nonnulli etiam fratres flebant: Iosephum autem vniuersi. adeò vt per dies xxx. nunquam lamenta in ciuitate cessarent, magnáque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate reuelata, vt de Iotapata quidem vbi res habebat, fictum verò quod de Iosephi morte vulgabatur, cúmque viuere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captiui fortunam à ducibus honorari: tantam in eum viuum iracundiam, quantam prius cùm mortuum crederent beneuolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignauiæ, apud alios proditionis arguebatur: totáque in eum ciuitas plena erat indignatione atque conuitiis. Vltro autem his vulneribus excitabantur, magísque accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique maiore in Romanos impetu ferebantur, velut in Iosephum pariter vindicaturi. Hieroſolymorum quidem habitatores eiuscemodi turbis agitabantur.

οἱ μὲν οὖν κζ τὰ προσαχθέντα τ χώραν καταξέοντες, καθ' ἡμέραν ἕτοιμόν τε, καὶ ἡτοιμωμένον ἅπασαν.

Κεφάλαιον λ.

Ως δ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κζ τέλος ἰωταπάτης πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ δι' αὐτὸ τὸ μέγεθος τ συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσῴθει γὰρ οὐδεὶς ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη τ ἄλωσιν, ὡς εἰκὸς φύσει τοῦ σωφρονιστέρων. κατ' ὀλίγον δ διὰ τῶν προσχώρων ὤδευε τὸ ἀληθὲς, & πᾶσιν ἀμφιβολίας λοιπὴ βεβαιότερον, προσεχεδάζετό γε μὴν τοῖς πεπραγμένοις καὶ μὴ γνωσθεῖσι. τὸν θνεὼς γὰρ ὅτι τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλλετο. τοῦτο μάλιστα τὰ ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε. κζ μὲν γὰρ οἴκοις, καὶ κατὰ συγγνείας οἷς προσήκων ἕκαστος τοῦ διόλωλότος ἐθρηνεῖτο. τὸ δ ὅτι τοῦ στρατηγοῦ πένθος ἐδημοσιώθη. καὶ οἱ μὲν ξένοις, οἱ δ συγγενεῖς, οἱ δ φίλοις, οἱ δ ἀδελφοῖς ἐθρήνουν. τ ἰώσηπον δ πάντες, ὡς ὅτι ζῶντος μὴν ἡμέραν μὴ διαλιπεῖν τὰς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείους δ μισθῷδαι τοῖς αὐληταῖς, οἱ θρήνων ἐξῆρχον αὐτοῖς. ὡς δ τὸ ἀληθὲς διεκαλύπτετο τοῦ χρόνου, & τὰ κζ τ ἰωταπάτης ὥσπερ εἶχεν, ἐκρέβασμένον δ τὸ κατὰ τ ἰώσηπον πάθος διείσκετο. ζῶν δ αὐτὸν ἔγνωσαν, καὶ φιλορωμαίοις ὄντα θεοῖς τοῦ ἡμέρων ἢ κατ' αἰχμαλώτου τύχην πεπιστωζόσιτον ὀργὴν ὅτι ζῶντος, ὅσον ἐνοίας ὅτι τεθναίαν δοκοῦσι θεσπεσιωτέραν ἀπελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀναισθησίαν, παρ' οἷς δ εἰς εὐσέβειαν ἐκακίζετο. πλήρης δ ἀγανακτήσεως ἦν καὶ τοῦ κατ' αὐτὸ βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρωξύνοντο δ τ πληγαῖς, & προσεξεκαίοντο ταῖς κακοπραγίαις. τὸ γε μὲν πλεῖστον ὁ γένεται τοῖς εὖ φρονεῖν ἀσφαλείας καὶ τοῦ ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις κένδρον ἑτέρων ἐγένετο συμφορῶν. καὶ τὸ τέλος, ἀεὶ τοῦ κακῶν αὖθις ἀρχή. μᾶλλον δοῦ ὥρμων ὅτι τοὺς ῥωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνόμενοι. τοὺς μὲν οὖν ὅτι τοῦ ἱεροσολύμων, δίστοι θόρυβοι κατεῖχον.

Cap. XVI. Deditio Tiberiadis.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex inuitabat, rectorem cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigrauit: ibique per dies xx. milite recreato, ipse quoque rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquàm verò Tiberiada quidem nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnum autem Agrippæ vtraque pertinebat) decreto apud se vndique Iudæos excindere, opportunum esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul vt Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, vt inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quò cùm ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus vltrà legionibus progressus, ad trigesimum à Tiberiade stadium,

Κεφάλαιον λα.

Οὐεσπασιανὸς δ καθ' ἱσοτιμίαν τ ἀγρίππα βασιλείας, ἐνῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα & δεξιώσασθαι τ ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τοῦ κζ τ οἴκου ὅλῳ θεραπευόμενος, καὶ κατασκεύαι δ' αὐτοῦ τὰ νοσοῦντα τ ἀρχῆς, ἄρας ἀπὸ τ καισαρείας παραβαίνει καισάρειαν. ἔνθα μένει μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατιὰν ἀναπαύων, & αὐτὸς ἐν εὐωχίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τοῦ θεοῦ χαριστήρια τῶν κατορθωμένων, ὡς δ αὐτοῦ πιθανὸς μὴ γνωστεύειν, ἀφεσιάσας δ ἠγγέλλοντο ταριχᾶς, μοῖρα δὲ τῆς ἀγρίππα βασιλείας ἦσαν ἀμφότεραι, πανταχόθεν τοὺς ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὸν ὅτι τούτοις στρατιὰν ἤγειρον ἦγετο, καὶ δι' ἀγείππαν ὡς εἰς ξενίας ἀμοιβὴν, συνεφρονίσατον αὐτῷ τὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν τίτον εἰς καισάρειαν, μετατάξοντα τὸν ἐκεῖθεν στρατιὰν εἰς σκυθόπολιν. ἡ δὲ ὄστι μεγίστη τ δεκαπόλεως, & γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα κζ αὐτὸς προσγενόμενος, ἐπεδέχετο τὸν υἱὸν. κζ μ' τελῶν τάγματων προελθὼν, στρατοπεδεύεται μὲν, ἀπὸ ξυσκοντα τ τιβεριάδος σταδίων

κατὰ πρα

καθά πνα σαθμὸν λοιπὸν τοῖς νεωτερίζουσι σεναβεὶς ὀνομάζει. πέμπει ὁ δεκαδάρχιν Ἀλεξιανὸν σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα, ὃς λεχθησόμενον εἰρηνικὰ τοῖς κῶμαι τὴν πόλιν, καὶ σφαλερώμενον δὴ πίστεις. ἀκηκόει γὰρ ὡς ἐπιθυμοῦσι μὲν εἰρήνης ὁ δῆμος, καταστασιάζοιτο δ' ὑπό τινων πολεμεῖν βιαζομένων. σφαλλάσας δ' ὁ Ἀλεξιανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν τοῦ τείχους, αὐτός τε καταβαίνει καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῷ ἱππέων ἀπέβησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπεκθέουσιν αὐτῷ τῷ σασιασῶν οἱ δυνατώτεροι μετ' ὅπλων. ἐξηγεῖτο δ' αὐτῶν ἰησοῦς τις ὀνόματι, παῖς σαφάτη, ἢ λῃστικὸν σίφος ὁ κορυφαιότατος. Ἀλεξιανὸς δ' ἦτε ὧδε τὰς ἐπόλας τοῦ στρατοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ καὶ τὸ νικᾶν εἶη βέβαιον, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀφ' ὧν τε ἀσκοῦσιν τε σφᾶς ἑτοίμως, καὶ ἄλλως ἐκπλαγεῖς σφᾶς τὸ ἀδόκητον τοῦ ἰουδαίων τόλμαν, φεύγει πεζὸς, ἑτέρους τε ὁμοίως πέντε ἵππους ἀπέλιπεν, ὃς οἱ σφᾶς τοῦ ἵππου ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, γεγηθότες ὥσπερ μάχῃ ληφθέντας καὶ σέσωσμένους.

Κεφάλαιον λβ.

Τοῦτο καταδείσαντες οἱ γηραιοὶ τοῦ δήμου, καὶ πρὸ πολλοῦ δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων στρατόπεδον, ἱκετεύουσι δὲ τὸν βασιλέα σωθῆναι ἐπὶ τῇ Οὐεσπασιανοῦ, μὴ σφᾶς περιϊδεῖν δεόμενοι, μὴ δὲ ὀλίγων κτόνοιαν, ἡγήσασθαι τῆς πόλεως ὅλης φείσασθαι δὲ τῷ δήμῳ ῥωμαίοις φιλοφρονοῦντας ἀεὶ, καὶ τοὺς αἰτίους μεμορῆσθαι τῆς ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρικηθέντες μέχρι νῦν ἐπὶ δεξιᾶς ἐποιοῦμεν πάλαι. ταύτας ἐνεδίδου τὰς ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καὶ τοι δεδιὼς τὴν ἁρπαγὴν τῶν ἵππων ἐφ' ὅλῳ ὠργισμένος τὴν πόλιν. καὶ δὴ ἰγνατίαν σαφῶς αὐτῆς τὴν ἀγέλην ἔσω. λαμβάνοντες δὲ τούτων τὴν δήμου δεξιὰς, οἱ μὲν τοῦ ἰησοῦ, καὶ ἐπ' ἀσφαλεῖ ἡγούμενοι μᾶλλον ὅτι τὸ πλῆθος, εἰς τὰ τειχέα ἀποδιδράσκουσι. μεθ' ἡμέραν δὲ Οὐεσπασιανὸς σὺν ἱππεῦσι, πρὸ τέμενος πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἔξω τοῦ τεφθηνῶν τὸ πλῆθος, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν. ὡς δ' εἶδε τὸν δῆμον ὁμογνώμονα τοῖς ἱκέταις, ἀνάλαβὼν τὴν δύναμιν ἦει πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ τὰς τε πύλας ἀνοίξαντες αὐτῷ καὶ μετὰ εὐφημιῶν ὑπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. τὸν δὲ στρατὸν διβαιμένης πρὸ τῆς εἰσόδων στενότητα, ὡς διαρρῆξαι τὸ κατὰ τὴν μεσημβρίαν τείχους μέρος τοὺς κελεύσας, πλατύνει τὴν εἴσβολὴν αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μήν τοι καὶ ὕβρεως ἀπεχέσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, τῷ τε τειχῶν διὰ τάχους ἐφείσατο, συμμένειν πρὸς τὸ λοιπὸν εὐγνωμονοῦσι τοῖς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἄλλα κεκακωμένῃ τὴν πόλιν ἐκ τῆς σάσεως ἀπολαμβάνειν. ἔπειτα προελθὼν αὐτῆς τε μεταξὺ, καὶ χαριζάμενος στρατοπέδου. τειχίζει δ' αὐτὴν παρεμβολὴν ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκεῖ πολέμου τριβὴν αὐτῷ γενησομένην. συνέρρει γὰρ εἰς τὰς ταριχαίας πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆς τε πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἣν καλεῖται γεννησὰρ πρὸς τῆς ἐπιχωρίων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ὑπόπεδος ἐστι, καθ' ἣν τῇ λίμνῃ προσεκλύζει, πάντοθεν ὑπὸ τοῦ ἰασήπου τετείχισο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τῆς τιβεριάδος. τὸ μὲν γὰρ ἐκεῖ προβόλου, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως δαψιλείᾳ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐπεφυτεύατο.

in quadam mansione conspicua notarum rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atque hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L. mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim quòd pacem populus desideraret: à nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, seditionem pateretur. Itaque Valerianus vbi muro appropinquauit, & ipse de equo desilit: & suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prælij causa, potius venisse videretur. Sed priusquam verbum faceret, armati excurrêre in eum seditiosi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam si de victoria certus esset: pugnámque periculosam esse, si cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorum stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinque alij similiter equis relictis: quos Iesus eiúsque socij, veluti pugna non insidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti seniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum castra profugiunt: adhibitóque sibi rege, ad Vespasiani genua supplices accidunt, ne se deperiret obsecrantes: néve quæ paucorum esset, totius esse ciuitatis insaniam existimaret: sed populo parceret, qui semper amica Romanis sentiret: magísque vltum iret defectionis autores, à quibus ipsi olim ad fœdus venire properantes, nunc vsque ne id facerent asseruati fuissent. His eorum precibus, quanquam toti ciuitati propter equorum rapinam infensus esset, indulsit. nam & Agrippam videbat eius oppidi causa trepidare. Fide autem per eos populo data, Iesus eiúsque socij, tutum sibi non esse rati apud Tiberiadá consistere, ad Taricheas confugiunt. Posteróque die Vespasianus in arcem præmittit cum equitibus Trarium, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem sentire quæ supplices, ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum faustis ominationibus obuiam prodeunt, salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cùm verò militem angusti aditus temorarentur, murorum partem dirui Vespasianus ex meridio latere iussit, eóque pacto dilatauit ingressum: vt præda tamen & iniuriis abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdémque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore concordes: aliísque modis malis affectam ciuitatem ex dissensione recreauit.

CAP. XVII. Tarichearũ obsidio.

DEinde ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, muróque firmauit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quòd omnis turbarum cupidus multitudo ad Taricheas confluaret, munitione confisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatem ita vt Tiberias sub monte positam, quà lacu non alluebatur, vndique muro validissimo, sed minore tamen quàm Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itémque virium copia communierat

Tarichеis verò largitatis eius reliquiæ profe- A cerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: vt in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simúlque ad nauale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudine hostium, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primóque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua ædificij dissipata, vbi armatos congregati viderunt, antequam B mali aliquid paterentur, ad suos refugiunt: eósque insecuti Romani, ad nauigia compulêre. Et illi quidem tantum prouecti, vnde Romanos contingere missilibus possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima ciuitati planicie congregatam, filium suum cum sex- C centis equitib. lectis eò mittit. Qui cùm infinitum hostium numerum repetisset, patri quidem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse verò equitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cùm nonnulli eorum multitudinem Iudæorum formidarent, vnde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait, pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, vt qui cum quibus pugnaturi sD mus sciatis: nostras enim manus nemo vnquam toto orbe hostis vllus euasit: Iudæi verò, vt etiam pro his dicamus aliquid, adhoc vsque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseuerantiùs laborare: alacrita quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem E multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisque iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: quódque Iudæi, licèt satis sint audaces, mortémque contemnant, incompositi tamen bellorúmque imperiti sunt, vulgus rectè potius quàm exercitus appellandi, de vestra verò peritia atque ordinatione referre quid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, vt ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam F quòd perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: quódque nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in pau- sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subuenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, quàm ex hostibus capiunt: Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mentis sæuitia ducunt, quæ rebus secundis aliquantum valent, minimis verò offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemque fortitudo, quæ & in

τὸ ἐχεμαθὲς ἢ αὐτοῖ τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας μετέλαβον. σκάφη ἢ ἦν αὐτοῖς ὅτι ἐν λίμνῃ παρασκευασμένα πολλά, πρός τε τὸ συμφυγεῖν ὅτι ἐν γῆς ἡττηθέντας, κἂν εἰ δέοι διαναυμαχεῖν, ἑξηρτυμένα. ἐπιβαλλομένων ἢ τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον, οἱ μὲν ἐπὶ τὸ ἱππεῖον ὥρμησαν, ὅτι πρὸς τὸ πλῆθος, ὅτι πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν πολεμίων ὑποδείσαντες, πρόθυμοι, ἢ πρὸς τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σπεδασθέντων, ὀλίγα τὴν ὁρμὴν σωθέξαντες ὡς εἶδον τοὺς ἐπὶ τὰ ὅπλα ἀθρόους ἐπιζομένους, πρίν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀπέφυγον. ὑπιδιώξαντες ἢ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσιν αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. ἢ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐγχωρεῖν τὴν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναντο, τὰς τε ἀγκύρας ἔβαλλον, καὶ συνιόντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπαλλήλους, τοῖς ὅτι τὴν γῆς διαναμάχουσι πολεμίοις. ἰώσπασιανὸς ἢ τὸ πολὺ πλῆθος αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἱππεῦσι ἑξακοσίοις ὁπλίταις.

Κεφαλ. λγ.

Ὁ δὲ ὑὸς προσκαλεσάμενος ὀλίγων τινὰ τῶν πολεμίων πλησίον, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς ἢ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἱππέων ὡρμημένους ὁρῶν, ἐν ὀλίγῳ ἀφικέσθαι βοηθήσαι, ἔστι ἢ οἷς ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων καταστηλοῦντας, ἐν ἐπικόρῳ σας, ἄνδρες ἔφη ῥωμαῖοι, καλὸν μὲν ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων παρομῆσαι τὸ γνήσιον ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, ἢ πρὸς τίνας μαχεσθαι μέλλομεν. τὰς μὲν γὰρ ἐμετέρας χεῖρας, ἐδεὶν εἰς τοῦτο τῶν ὅτι ἡ οἰκουμένης διαπέφευγεν. ἰουδαῖοι δὲ ἵνα εἴπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν ἐ κοπιῶσιν ἡττώμενοι. ἐ δήπου ἐς ὥτων ἐκείνων ἐν τῇ κακοπραγίας, ἡμᾶς τοῖς δυνηθήσεσιν ἐγκάμνειν. προθυμίας μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν εὖ ἔχοντας, χαίρω ἢ βλέπων. δέδοικα δὲ, μή πη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, κατάπληξιν λελυθῆναι ἐκπεφοβήσηται. λογισάσθω δὴ πάλιν, οἷος πρὸς οἵους ἐφεστάξεται, ἢ δι' ὃ τι ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα θυμικοί, καὶ θανάτῳ καταφρονηταί, ἀλλὰ ἀσύντακτοί τε, ἢ πολέμων ἄπειροι, ἐ ὄχλος ἀλλως, καὶ ἐ σφαγὰ λέγοιντο. τὰ ἢ τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, ἢ τάξεως, τί ἢ λέγειν δεῖ; ὅτι τούτῳ μόνοι καὶ κατ' εἰρήνην ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ ἀντίπαλον ἀγελαιώμεθα ἑαυτούς. ἐπεὶ ἢ τίς ὄφελος τῆς διηνεκοῦς στρατιᾶς, εἰ αὖ ἴσοι πρὸς ἀστρατεύτους ἀπαντησόμεθα; λογίζεσθε ἢ, ὅτι ἐ πρὸς γυμνήτας ὁπλῖ, ἢ ἱππεῖς πρὸς πεζοὺς, στρατηγούμενοι πρὸς ἀστρατήγητους διαγωνίζεσθε. ἢ ὡς ὑμᾶς μὲν ταῦτα πολλαπλασίους ποιεῖ τὰ πλεονεκτήματα. πολὺ δὲ τὸν τῆς πολεμίων ἀριθμὸν παραιρεῖται τὰ ἐλαττώματα. κατορθοῖ ἢ τὰς πολεμίους, ἐ πλῆθος ἀνθρώπων κἂν ἡμάχιμον, ἀνδρεία ἢ, κἂν ἐν ὀλίγοις ἡ. οἱ μὲν γε εὐτάξασθαι ῥᾴδιοι, ἢ παρομαυρίειν ἑαυτοῖς. αἱ ἢ ὑπερογκοι δυνάμεις, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτονται πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν τόλμα ἢ θράσος ἡνῖνται, δυσνοίας πάθη, κατὰ μὲν τὰς εὐτυχίας εὐτονα, σβεννύμενα ἢ ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῖν ἢ ἀρετὴ ἐ ἀπείθεια, καὶ τὸ ἡνιοχοῦν, ὃ κἂν τοῖς ἄλλοις

ἄλλοις δυτυχήμασιν ἀκμάζῃ, καὶ τοῖς πάσμασιν οὐ μέχει τέλους σφάλλεται. Καὶ ὑπὲρ μειζόνων ἢ ἡ Ἰουδαῖοι ἀγωνιεῖσθε. Καὶ εἰ περὶ ἐλευθερίας, καὶ πατρίδων ἐκείνοις ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τί μεῖζον ἡμῖν δύναται δόξης, καὶ τὸ μὴ δουλεῦσαι μηδὲ τὴν οἰκουμένην ἡγεμονίαν, ἐν αὐτοπάλῳ τὰ Ἰουδαίων περιθεῖναι; σκεπτέον ἢ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν ἀπέκεσον φόβος. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον. ἁρπάσαι ἢ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ τῶν παρόντων ἡμῖν πεμπομένους συμμάχους φθάσειν, ἵν' ἀκοινώνητόν τε ἦ τὸ κατόρθωμα καὶ μεῖζον. νομίζω ἢ ἐγὼ ὅτι τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν κἀμὲ καὶ ὑμᾶς, εἰ τῷ μὲ περικατορθωμένων ἄξιος ἐκεῖνος· ἐγὼ δὲ ἐκείνου παῖς, σπουδῇ δὲ ὑμεῖς ἐμοί. καὶ γὰρ ἐκείνῳ τὸ νικᾶν ἔθος, κἀγὼ περὶ αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς ἢ πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνεσθε περικινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡττώμενοι; περικινδυνεύσω γὰρ εὖτε καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλών. μὴ λείπεσθε δὲ ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τῷ ὁρμῷ ἐμοὶ ἀδιακρίτως θεῷ συμμάχῳ, καὶ περιγνώσεσθε σαφῶς, ὅτι τὸ ἔξω μάχης, πλέον τι κατορθώσομεν.

Κεφάλαιον λδ'.

ΤΑῦτα τοῦ πατρὸς δεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμένου πρὶν συμβαλεῖν ζαίατι μὴ τετρακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων, ἤχαλλον ὡς μειουμένης τὸ νίκης αὐτοῖς δίχα τὸ κοινωνίας. ἐπεμψε ἢ Οὐεσπασιανὸς καὶ Ἀντώνιον Σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τὸ πόλεως ὄρος, τὸ ὅτι τοῦ τείχους ἀπείργειν. καὶ οἱ μὲν ὡς προτετάκτο τοῖς ζαίτη πειρωμένους ἐκβοηθεῖν περιέσχον. ὁ ἢ Τῖτος πρῶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεξέϊναντες ἑαυτοὺς, εἰς ὅσον ἐπέσχον οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὰ καὶ πολὺ πλείους ἐδόξαν. οἱ ἢ Ἰουδαῖοι καί τοι τήν τε ὁρμὴν καὶ τὴν διαταξίαν αὐτῶν καταπλαγήτες, παρὰ ὀλίγον μὲ αὐτέσχον τῆς ἐμβολῆς, νυασόμενοι ἢ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων διαξεπαμένοι, συνεπαζωῶτο. πολλῶν ἢ πανταχοῦ φονευομένων, δίχα δὲ πάντας, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἐφυγον. Τῖτος ἢ τοὺς μὲν κατόπιν περιπεσόντας αἴρει, τοὺς ἢ διεκπαίων ἀθρόους, τοὺς ἢ φθάνων καὶ σόμα δήλαυνε, πολλοὺς ἢ συνηλοία πρὸς ἀλλήλους πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν ἢ τὰς πρὸς ἀλλήλους φυλὰς ὑπετέμνετο, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει διασάμενοι καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. σκιδνάμενοι δὲ αὐτοὺς ἅπασι εἶσω χαλεπωτέρους. τοῖς μὲ γὰρ ὀπαδοῖς δίχα τε τῶν κτήσεις, καὶ τὴν πόλιν, ὡς ἐδοκῇ πολεμεῖν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τότε δίχα τὴν ἥτταν πλέον. ὁ δὲ ἔπηλυς πολὺς ὢν, πλέον ἐβιάζετο, καὶ διωρισμένους ἐπ' ἀλλήλοις κραυγή τε ἰῶ καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον ἔπω φερομένων εἰς ὅπλα. καὶ ἀκούσας ἢ ὁ Τραϊανὸς Τῖτος, ὡ γὰρ ἰῶ ἀποθεν τὸ τείχους. Δοῦτε ἰῶ ὁ καιρὸς ἐκβοᾷ, καὶ τὶ συστρατιῶται μέλλομεν, ἐκδιδόντος ἡμῖν Ἰουδαίους θεοῦ; δέξασθε τὴν νίκην, ἵν' ἀκούητε βοῆς; σασιάζουσιν οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν δραφυγόντες. ἔχομεν τῷ πόλιν· ἐὰν ταχύνωμεν

proſpera fortuna viget, nec ad finem vſque inter aduerſa decipitur. Ad hoc maiores nobis ſunt, quàm Iudæis, cauſæ certaminis. nam ſi illi pro libertate ac patria belli pericula ſuſtinent, quid eſt nobis inclyta fama præſtantius? & ne poſt orbis terræ imperium videamur hoſtium aduerſariorum loco Iudæos habere? Præterea conſiderate, quòd ne patiendi quidem alicuius intolerabilis mali metus eſt, multos enim eóſque in proximo adiutores habemus. Rapere autem victoriam poſſumus: & quos à patre mitti nobis ſperamus auxilio, conuenit antecapere, vt & maior ſit & ſocium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobíſque pariter iudicium fieri, ſi ille quidem rebus ante gloriosè geſtis dignus fuit, ego verò eius ſum filius, vóſque milites mei. nam illi vincere conſuetum eſt. ego verò reuerti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce veſtro periculis occurrente, non ſuperare? appetam enim pericula mihi credite, primúſque in hoſtes irrumpam. nemo autem veſtrûm à me diſceſſerit, perſuaſum habens, impetum meum ſuſtentari ope diuina, & manifeſtiſſimè præſumite, quòd multo plus mixti hoſtibus efficiemus, quàm ſi extrinſecus pugnaremus. Poſtquam Titus hæc proſecutus eſt, diuina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Traianum aduenire cum cccc. equitibus ante prælium contigit, ægrè ferebant, tanquam minueretur victoria ſocietate. Miſit autem Veſpaſianus & Antonium Silonem cum duobus millibus ſagittariorum: vt occupato monte, qui ex aduerſo erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita vt præceptum fuerat, circumuenti ſunt, ex ea parte ſubuenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hoſtes, & poſt eum cæteri cum clamore, tanto ſpacio fuſi, quantum aduerſa acies occupauerat, vnde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Iudæi verò, licèt incurſu eorum & diſciplina conterriti, pauliſper quidem primos ſuſtinuêre congreſſus. Perculſi autem contis, equorúmque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis paſſim peremptis diſperduntur, & in ciuitatem, vt quiſque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos à tergo inſtans alios per tranſitum occidebat, nonnullos curſu antecapiens, ictu ora tranſuerberabat, multos autem, alium ſuper alium lapſos inuoluens, conficiebat: omnéſque ad mœnia confugientes præueniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapſi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba diſſenſio. namque indigenis, & fortunarum ſuarum, & ciuitatis gratia, & ab initio bellum geſtum, maximéque quod malè pugnatum fuerat, non placebat. ſed populus aduenarum qui plurimus eſſet vim adhibebat, & inter ſe diſcordantium clamor erat, veluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus eſt, quid moramur commilitones? Deo nobis dedêre Iudæos ſuſcipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus noſtras euasêre, diſcordant: habemus ciuitatem, ſi modò properamus.

Verumtamen cum velocitate animis opus est. A nihil enim magnum effici sine periculo consueuit. non solùm autem hostium concordiam, quos citò necessitas in gratiam reuocabit, sed etiam nostrorum auxilia præuenire debemus: vt præter victoriam, qua tantas copias pauci superamus, etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atque ad lacum decurrit, & per eum properè ciuitatem ingreditur, quem cæteri consecuti sunt. pauor autem eius audaciæ murorum defensores inuasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, B Iesus quidem cum sociis in agros effugit: alij verò decurrentes ad lacum, in manus hostium contrà venientium incidebant. mactabantur autem alij cùm scaphas scanderent, itémque alij, cùm iam prouectas assequi natando conarentur: plurimáque per ciuitatem fiebat hominum cædes, aduenarum quidem resistentium, qui non effugissent: indigenarum verò sine pugna, quoniam spes eos fœderis, & conscientia quòd belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacum confugerant, vbi ciuitatem captam viderunt, quàm longissimè ab hostibus recesserunt. Titus verò missis equitibus res gestas patri nunciat. Quibus ille compertis, quod necesse fuit, & filij virtute admo- D dum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum quidem statim circundari ciuitatem custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædémque euaderet. postero autem die cùm descendisset ad lacum rates aduersus illos qui eò refugerant, fabricari iussit. quæ tam materiarum quàm artificum multitudine maturè contextæ sunt.

E

CAP. XVIII De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. verò stadiis in latitudine patens, centúmque in longitudine aquæ dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & vndique in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluuio quidem siue fonte lenior est. semper autem frigidior, quàm lacus diffusio patitur, manet: æsti- F úisque noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ, nequaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore quàm specie discreta: mediúsque fluuio Iordane secatur. Cæterùm Iordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea quæ vocatur Phiale. Hæc autem est, quà in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et propriè quidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem G præferens. semper autem intra eius labra cohibetur vnda, nunquam deficiens vel exuberans. Cúmque interim hoc esse Iordanis principium nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namque missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniũ redditas, vnde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panij, re-

δεῖ ἢ πόνε πρὸς τὰ τάχη, Ϲ λήμματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνε κατορθοῦσθαι. φθαίνει δ' ὁ μόνον χρὴ τὴν τ πολεμίων ὁμόνοιαν, ἐς ἀνάλυσιν δηλαδὴ χαλάσει χαλεπῶς, ἀλλὰ Ϲ τὴν ἡμετέρων βοήθειαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσῆτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τ πόλιν ἑλώμεν μόνοι. ταῦτ' ἅμα λέγων ὅτι τὸν ἵππον κατασπάσας, καὶ καθηνείτας πρὸς τ λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας ῥᾳδίως εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. θέος ἢ πρὸς τ τόλμαν τὴν τόλμαν αὐτῶ τοῖς ὅπλοις τὴν τειχῶν ἐπέπεσε, καὶ μάχεσθαι μὲν, ἢ δηλαδὴ ἀνθεῖς ὑπέμενε. λιπόντες ἢ τ φρυρὰν, οἱ μὲν πρὸς τ ἴππον, δηλ. τ χώρας ἔφυγον. οἱ δ' ὅτι τὴν λίμνην καταθέοντες, ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις πρὸ ἐπιπλον. ἐκτείνοντο ἢ οἱ μὲν ἐμβαίνοντες τὴν σκαφῶν. οἱ ἢ, τοῖς ἀναχθεῖσι πρόσπίπτειν πειρώμενοι. πολὺς ἢ τὴν καὶ τὴν πόλιν ἦν φόνος, τὴν μὲν ἐπιλύδων, ὅσοι μὴ δηλαδὴ φυγεῖν ἔφθασαν αἰτιασαμένων, ἀμαχητὶ ἢ τ ἐπιχωρίων. καὶ γὰρ ἐλπίδα δεξιᾶς, καὶ τὸ συνειδὸς, τὸ μὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπεῖχε πάντα, μέχρι τῶν τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελῶν, οἰκτείρας ἢ τοὺς ἐπιχωρίους, ἀνεπαύσατο πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἑαλωκυῖαν εἶδον, ὡς πορρωτάτω τὴν πολεμίων ἀνήχθησαν. τῖτος ἢ, σκαφέμπας τινὰ τὴν ἱππέων διαγελίζει τὴν παρὰ τὸ ἔργον. ὁ δ' ὡς εἰκὸς ἥσθεὶς, τῆτε τὸ παιδὸς ἀρετῆ, καὶ τὴ κατορθώματι (μιᾶς γὰρ ἐδόκει καθηρῆσθαι μοῖρα τὸ πολέμου) τότε μὲν ἐλθὼν προσχόντας τὴν πόλιν, φρυρεῖν ἐκέλευσεν, ὡς μὴ δηλαδὴ τὶς ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν ἐκέλευσε. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, σφαγὰς ἐκέλευσε πᾶσιν ὅτι τοὺς καταπεφυγότας. αἱ δ' ἐγένοντο ταχέως, ἀφθονία τε ὕλης, καὶ πλήθει τεχνιτῶν.

Κεφάλαιον λε.

Ἡ δὲ λίμνη γλυκυτάτη μὲν τῆς προσεχοῦς χώρας καλεῖται, σαδίων εὖρος ὅσα τεσσαράκοντα, Ϲ πρὸς τέτοις ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὁμῶς ὄζει, καὶ ποτιμωτάτη. καὶ γὰρ ἁ ἐλώδους παχύτητος ἔχει τὸ νᾶμα λεπτότερον. καθαρότατε ὄζει πάντοθεν ἀγιαλοῖς ὑπολήγουσα, καὶ ψάμμῳ, πρὸς ἢ δίκαιος ἀρύσασθαι. ποταμῶ μὲν ἡ κρήνης πρόσιωσι ἥρα, ψυχροτέρα δ' ἡ κὴ λίμνης δηλαδὴ ἀεὶ μένουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, ὡς ἀποδεῖ χιόνος ἀξιαθειαθέν, ὅπερ θέρεος νυκτὸς ποιεῖν ἔθος τοῖς ἐπιχωρίοις. γῆν ἢ ἰχθύων σὺν αὐτῇ δηλαδὴ φορὰ πρὸς τοὺς ἀλλαχῆ, γεῦσίν τε Ϲ ἰδέαν. μέση ἢ ὑπὸ τῶ ἰορδάνε τέμνει. καὶ δοκεῖ μὲν ἰορδάνε πηγὴ τὸ πάνειον. φέρεται ἢ ὑπὸ γῆν εἰς τοῦτο κρυπτὸς ὢν ἁ καλυμμένης φιάλης. ἡ δέ ὄζιν ἀπόντων εἰς τὴν ζαχωνῖτιν ἀπὸ σαδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, ἁ ὁδῶ κὴ δεξιὸν μέρος ὡς ἀπόθεν. ὡς μὲ ἂν ἁ προφερείας, ἑτοίμως φιάλη κέκληται, ζοχοειδὴς ὅσα λίμνη. μένει ἢ ὅλη χείλους αὐτῇ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοσῶν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοεῖται ἢ τὸς ὁ ἰορδάνης ἐντεῦθεν ἀρχὴν ἔχειν, δηλ. τῶ τετραρχήσαντος ζαχωνίτιδος ἁλῆχθη φιλίππου. βαλὼν γὰρ ὁδὲ εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, κὴ τὸ πάνειον, ἐνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γυνᾶσθαι τ ποταμὸν, εὗρεν ἀνενεχθέντα. τ γε μὴν πανείε τὸ φυσικὸν κάλλος,

ὑπὸ

ὑπὸ τῆς βασιλικῆς πεφυτεξήκοντα πολυτελείας, τὸν ἀγείθπα πλοῦτον κεκοσμημένον. ἀρχόμενος δὲ φανερᾶ ῥύματος ὁ ἰορδάνης ἀπὸ τῆδε τῆ αὐτοῦ, πόπει μὲν τὰ τῆς σεμεχωνίτιδος λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. διαμείψας δ' ἑτέρους ἑκατὸν εἴκοσι σταδίους, μετὰ πόλιν ἰουλιάδα, διεκτέμνει τὴν γλυκυσαρ μέσην. ἔπειτα πολλὴν ἀναμεξούμενος ἐρημίαν, εἰς τὴν ἀσφαλτῖτιν ἔξεισι λίμνην. ὧδε τείνει δὲ τὴν γλυκυσαρ, ὠμώνυμος χώρα, θαυμαστὴ φύσιν τε καὶ κάλλος. οὔτε γὰρ αὐτὴν τὴ φυτὸν ἀρνεῖται διὰ τὴν ποιότητα, καὶ πᾶσαν πεφυτεύκασιν οἱ νεμόμενοι. τὸ δ' ἀέρος τὸ εὔκρατον ἁρμόζει καὶ τοῖς διαφόροις. καρύαις μὲν γὰρ φυτῷ τὸ χειμερινώτατον, ἄπειροι τεθήλασιν, ἔνθα φοίνικες, οἱ καύματι ζέφοντα, συκέαι τε, καὶ ἐλαῖαι πλησίον τούτων, ἃς μαλθακώτερος ἀὴρ ὑποδέδεικται. φιλοτιμίαν αὖτις εἴποι τῆς φύσεως, βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μάχιμα, καὶ τῷ ὡρῶν μεταθεῖν ἔριν, ἑκάστης ὥσπερ ἀντιποιουμένης τὸ χωρίον. καὶ γὰρ ὁ μόνον τρέφει ὧδε δόξαν τοῖς διαφόροις ὑπῶρος, ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσει. τὰ μὲν γε βασιλικώτατα σταφυλήν τε, καὶ σῦκον, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορηγεῖ. τοῖς δὲ λοιποῖς καρποῖς, δι' ἔτους ὅλου παρεχόμενος αὐτοῖς. πρὸς γὰρ τῇ τῶν ἀέρων εὐκρασίᾳ, καὶ πηγὴ διαρδεῖται ποτιμωτάτη, καπερναοὺμ αὐτὴν οἱ ἐπιχώριοι καλοῦσι. ταύτην φλέβα τοῦ νείλου τινὲς ἔδοξαν, ἐπεὶ γλυκᾶ τοῦ κατὰ τὴν ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνου πολὺ πλησίον. μῆκος δὲ τοῦ χωρίου κατατείνει πρὸς τὸν αἰγιαλὸν τῆς ὁμωνύμου λίμνης, ὅπου σταδίους ἑβδομήκοντα, καὶ εὖρος εἴκοσι. ταῦτα μὲν οὕτω φύσεως ἔχει. οὐεσπασιανὸς δ' ἐπεὶ παρεσκευάσθησαν αἱ χεδίαι, τῆς δυνάμεως ὅπλισάσης ὅσον, ᾤετο τοῖς κατὰ τὴν λίμνην αὐταρκήσειν ἐπανήγετο. τοῖς δ' συνελαυνομένοις, οὔτε ὅπῃ γῆν διαφύγειν ἦν, ἅτε πολεμουμένων πάντων, ἔτε δὲ ἴσου διαναυμαχεῖν. ἦσαν γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα καὶ ληστρικά, πρὸς τὰς χεδίας ὡς ἀσθενῆ, καθ' ἕκαστον ἐμπλέοντες ὀλίγοι πρὸς ἀθρόους ἐφεστῶτας τοῖς ῥωμαίοις, ἐγγίζειν ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ' οὖν ἐκπεσιπλέοντες τὰς χεδίας, ἔστι δ' ὅπου καὶ πλησιάζοντες, τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον λίθοις, καὶ διαξύοντες ἐγγύθεν ἔπαιον. σκακοῦτο δ' αὐτοῖς πλέον καθ' ἀμφότερα. ταῖς γὰρ χερμάσιν οὐδὲν δρῶντες ὅπ μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς δὲ πεφραγμένους ἔβαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλησιάζειν ταλμῶντες, πρὶν δρᾶσαί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ συνεβαπτίζοντο σκάφεσι. τῷ δ' διεκπαίειν πειρωμένων, πολλοὺς μὲν ἐφικνούμενοι κοντοῖς διέπειρον, οὓς δ' ξιφήρεις ὑπαλταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς δ' συνδεχόμενοι χεδίαις ἀναπληφθέντας μέσους, εἷλον ἅμα ταῖς ἁλιάσι. τῷ δ' βαπτιζόντων τοὺς ἀναδύοντας, βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ πεσοβαίνων ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τοὺς ἐχθροὺς πειρωμένων, ἢ κεφαλὰς ἢ χεῖρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τε ἦν αὐτῷ, καὶ ποικίλη φθορὰ πανταχῇ, μέχρι ἐξαπέντες ὅπῃ τοῦ γλυκοῦ ἐξώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς τῷ ἁλιάδων. ἐκκλίνοντες δ' πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλοὺς δ' ἐκπηδήσαντας

gis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Iuliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar verò lacum eiusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro vbertate sui negat arbustum, totámque plantis consueêre cultores. cæli verò temperies etiam diuersis aprissima est. nuces enim, quæ arborum maximè frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: vbi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: vt naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis vt in vnum conueniant inter se repugnantia, anníque temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ faueret. non enim solùm nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanè caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros verò fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur vberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quòd similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autē regionis secundùm littora cognominis lacus xxx. stadiis extenditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

Cap. XIX. Tarichærarū excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, impositá manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, vnà prouehitur. Illi autem neque compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neque nauali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ paruæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cùm pauci singulis vehcrentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Verumtamen circum rates nauigando, nonnunquam etiam propè accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis vtroque modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebat, quoniam contra septos armis iaciebantur, contiguíque sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cúmque ipsis nauigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimúsque passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Excluſi autē multi quidē in ipso lacu telis configebantur, multos verò in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sanguine, plenúmque cadaueribus cerneres totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis. calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, vt non Iudæis solùm ille casus miserabilis videretur, verùm etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidem illius prælij naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidêre, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, aduenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur : & an hi quoque seruandi essent, cum rectoribus deliberabat. his autem affirmantibus eorum liberationem detrimento futuram : nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimque adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent : Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contráque seruatores suos nouerat euasuros : sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncati : fidéque interposita deditis vim pigebat afferre : verùm ab amicis superabatur, nihil in Iudæos non licere dicentibus : quódque vtile esset, honesto debere præponi, cùm vtrunque obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cúmque illi facilè his, quæ cupierant credidissent, & quò iussum fuerat comitati, neque pecuniis suis quicquam metuentes abirent : totam ad Tiberiada vsque viam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt : eósque in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi : iuuenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram verò multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his, qui ex eius regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verùm & istos rex vendidit. Reliquum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, plurésque Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅπη γῆς. λιὼ ἢ ἰδεῖν πεπεφρωμένην νεκρῶν τὴ λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ ἀδείς. δ ἔνη ἢ τ ἐξῆς ἡμέρας ἐπεῖχε τὴν χώραν, ὀδ μόνον ἡ ὄψις. οἱ μὲ γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων καὶ ἅμα διοιδόντων ἔγεμον σωμάτων. ἐγκαμόμενοι ἢ καὶ μιαινόντες οἱ νεκροὶ, τὸν ἀέρα διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ δεινὸν τοῖς δεξαμένοις ἐλθεῖν. τοῦτο μὲν οὖν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ὅπη πόλεως πρότερον πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Κεφάλαιον λς.

Ο Υεσπασιανὸς ἢ μὲ τ μάχην, καθίζει μὲν ὅπη τ βήματος ἐν Ταριχαίαις. δ ἀλλοεθνῶν ἢ ὅσοι τ ὅπλων ἐδέοντο, τ ἔπηλυν λεών, καθάρξαι γὰρ δόξαι ἐδόκει πολέμου, μὲ τ ἡγεμόνων εἰ χρὴ καὶ τούτους σώζειν διεπίπτε. φαμένων δὲ πάντων βλαβεραὶ ἔσεσθαι τ ἄφεσιν αὐτῶν, ἀ γὰρ ἠρεμήσειν ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους ἐσερημένους πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ Ϲ ποῖς οἷς ἂν καταφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. ἐπησιανὸς δὲ, ὡς μὲ ὅτι ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ δυσφθόνου κτ τ ἀφέσεων ἐγίνωσκε, τὸν δὲ τρόπον τ ἀναιρέσεως αὐτῶν διενοεῖτο. Ϲ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ὅπλων. ἀ γὰρ αἰχμαλώτους φονευομένων ἱκετῶν τοσούτων παρ' αὐτοῖς. Ϲ μὴ πίσεις ὅπιθέσθαι προσελθοῦσιν ἀχ' ὑπέμενεν. ἐκείνων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν κτ ἰδιαίων ἀσεβὲς ἢ λυσιτελοῦς, καὶ χρῶσαι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τ πρεπόντος, ὅταν ἢ μὴ δυνατὸν ἄμφω. καταδύσας ἐν αὐτοῖς δόκιμον ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξελθεῖν μόνης τ ὅπη πρεσβιάσθαι φερούσης ὁδόν. τῷ δὲ ταχέως πιστεύσαντι, οἷς ἤθελον, καὶ μὴ φανερῶν ἐν ἀσφαλεῖ τ χρημάτων, ἢπερ ἐπετράπη χωρούντων, ἀγαλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὴν μέχρι πρεσβιάδος πᾶσαν, ὡς μήτις ἀποκλίνειεν, συγκλείουσι δὲ αὐτοὺς εἰς τ πόλιν. καὶ ὑσπασιανὸς ἐπελθὼν, ἵζησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ. καὶ γηραιοὺς μὲ ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἀκμαιοτάτους ὅπη χιλίους ὄντας, ἀπέκτεινε. τ δὲ νέων ὅπλίτας τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τ ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς ἑπτακοσίους, καὶ τετρακοσίους ὄντας πωλεῖται, χωρὶς τ ἀχρήστων χαριζόντων. τοὺς γὰρ ἐκ τ τούτων βασιλείας, ἐξῆν αὐτῷ ποιεῖν ὅ, τι βούλοιτο. πωλεῖται ἢ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ὁ μὲν γε ἄλλος ὄχλος, τραχωνῖται, Ϲ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, Ϲ οἱ ἐκ τ γαδαρίδος, τὸ πλέον ὡς τασιασταὶ Ϲ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τ εἰρήνης ὀνείδη τ πόλεμον προσέζευκε, κἀλῶσαν τροπαίων μισοῦσι ὀχλοῦσι.

ΦΛΑΒΙΟΥ

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ΄.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER QVARTVS.

Κεφάλαιον α. A

ΟΣΟΙ ἢ μὴ τὴν ἰωταπάτων ἅλωσιν γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, ἕτοιμοι πρὸς ἅπαντα ἦσαν, καὶ τὰ χαράκωματα τῶν ἐπιόντων ἀπεσείσαντο, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν γαμάλων καὶ τῆς τὸ ἰταβύριον ὄρος κατειληφότων. σωσίπη ἢ τέτοις, καὶ γάμαλα πόλις τραχείαις ἀπόκρις ὑπὸ τὸ λίμνην κειμένη. ἦν ἢ ἀγρίππα λήξεως αὕτη τε ἦν, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια, καὶ αἱ μὲν ἐκ γαυλανίτιδος ἀμφότεραι. τὴν γὰρ ἄνω καλυμένην γαυλανᾶ, μέσης ἦν ἡ σωγάνη, τὴν κάτω ἢ γάμαλα. σελεύκεια ἢ, πρὸς τῇ σεμεχωνίτιδι λίμνῃ. ταύτῃ ξιάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα ἢ μῆκος στάδια. διατείνει ἢ αὐτῆς τὰ ἕλη μέχει δάφνης χωρίε, τὰ δὲ ἄλλα ξυφερῆ, καὶ πηγὰς ἔχοντος, αἳ ῥέφυσαν τὸν μικρὸν καλούμενον ἰορδάνην ἱερὸν τῆς χρυσῆς βοὸς ναῷ, προσεμπουσι τῇ μεγάλῃ. ὃς ἐκ μὲν οὖν ὅλης σωγάνης, καὶ σελεύκειαν, πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ ὄρους ἀσφαλῶς, δεξιᾶς ἀγρίππας προσαγάγετο. B C

Κεφάλαιον β.

ΓΆμαλα ἢ ἐ προσεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, πλέον τῶν ἰωταπάτων. βραχὺς γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλῶν καταντείνων ὄρους, μέσον ἐπαίρει τένοντα μικρὸν ἢ ὃν τοῦ ῥοχῆς εἰς τὸ μέσον θεν κλίνων ὅσον κατόπιν, ὡς εἰκάζεσθαι καμήλῳ τὸ σχῆμα, παρ' ὃ καὶ ὠνόμασται, τὸ ξανὸν τῆς κλίσεως. ἀπὸ ὀξυκεφάλων τῶν ὁλισθαίνων. κατὰ πλευρὰν μὲν δὴ καὶ πρόσωπον, εἰς φάραγγας ἀβάτους περιέχει. τὸ κατ' ὄραν ἢ, ὀλίγον ἀπαφίστη τῆς δυσχωρίας, ὅθεν ἀπήρτηται. τῆς ὄρεως, καὶ τοῦτο ὀλισθηρὸν ὑπὸ ὑγρασίας ὄντες ταῖς τάφρῳ, δύσβατον οἱ ὁλισχώριοι κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ ἢ τῇ λαγόνι, διδυμωμένας πεπύκνωνται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλαις αἱ οἰκίαι, κρημνίζομένη τε ἡ πόλις ἐοικυῖα, καταξέχει εἰς ἑαυτὴν ὑπὸ τοῦ ὕψους. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ὁ νότος ἢ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατείνων, ἄκρᾳ τῆς πόλεως ἦν. ἀτείχιστος ἢ ὑπὸ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὴν βαθυτάτην κατατείνων φάραγγα. πηγὴ ἢ ἐντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ἣν τὸ ἄκρον κατέληγεν. ἔτως οὖσαν φύσει δύσμαχον τὴν πόλιν, D E

QVICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postquam Taricheatæ superati sunt, applicabant: omniáque Romani castella & ciuitates ceperant, præter Gischalam, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autē rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichęas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, itémque Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia verò ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX. stadiis longum, paludésque suas ad Daphnen vsque tendentem. Quæ regio cùm alias sit delicioſa, præcipuè tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanem alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociauerat. Gamala verò ei non cedebat, freta locorum difficultate amplius quàm Iotapata. Iugum namque asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & vbi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrà decliue, quantum à tergo, vt cameli similitudinem præferat: vnde nomen etiam duxit, nisi quòd expressam vocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in valles inuias scinditur. Pars verò qua de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verùm & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimióque præcipitio casuræ similis ciuitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis verò collis immensa editus altitudine, vsū arcis sine muro ciuitati præbebat, rupésq; superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem intra muros erat, in quē oppidū desinebat. Quamuis autem natura inexpugnabilis esset ciuitas,

CAP. I. Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Ioſephus cùm murorum eam ambitu cingeret, foſſis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quàm Iotapateni: ſed multo pauciores, minúſque pugnaces: ſitúſque freti difficultate, plures ſe hoſtibus putabant. nam plena erat ciuitas, multis in eam, quòd eſſet tutiſſima, confugientibus. Vnde ab Agrippa quoque præmiſſis ad obſidionem, per menſes ſeptem reſtitêre. Veſpaſianus autem profectus ex Ammaunte, vbi pro Tiberiade poſuerat caſtra (Ammaus autem, ſi quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim eiuſmodi fons eſt, ſanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam peruenit. & totam quidem ciuitatem, ita vt diximus poſitam, cuſtodia circumuallare nequibat. quà verò fieri poſſet, excubias collocauit: montémque occupabat ſuperiorem: in quo milites caſtris, ita vt aſſolet, muro circundatis, opus aggerum poſtremo aggrediuntur. Et à parte quidem Orientis ſummo ſupra ciuitatem loco turris erat: vbi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabantur. foſſas autem decima repleuit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cùm acceſſiſſet ad muros, eorúmque defenſoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circumſeptus eſt. Romanos autem ira ſimul ob regem, ſuíque metus ad obſidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atque hoſtes prætermiſſum ire credentes, qui circa gentilem ſuum, & eorum quæ ipſis conducerent ſuaſorem, tam immanes fuiſſent. Aggeribus autem manus multitudine, operiſque conſuetudine citò perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Ioſephus (namque ipſi erant oppidanorum potentiſſimi) armatos licet metu perculſos ordinauêre: & quanquam non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabantur, quibus aqua itémque alia vſui neceſſaria non ſufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et pauliſper quidem machinis aduenientibus repugnarunt. baliſtis autem tormentiſque perculſi, in oppidum receſſerunt. Itaque Romani tribus ex locis aggreſſi, murum arietibus quatiunt: & quà deiectus fuerat, infuſi magno cum armorum ſtrepitu ac tubarum ſonitu, ipſi quoque intuper vlulantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne vltrà progrederentur obſtabant. Cæterùm vi & multitudine ſuperati, vndique ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes inſtantibus ſibi hoſtibus incumbunt: illóſque impingendo per decliuia, locorum difficultate & anguſtia depreſſos interficiebant. Romani autem cùm neque à vertice imminentibus repugnare, neque in partem aliquam euadere poſſent, pronos eos vrgentibus hoſtibus, in domos hoſtium plano contiguas refugiebant. ſed hæ repletæ labebantur, quod pondus ſuſtinere non poterant: vnáque deiecta multas inferiores, itémque quæ illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte conſumpſit. incerti enim

τειχίζων ὁ ἰώσηπος ἐποίησεν ὀχυρωτέραν, ὑποσκάπτων τε καὶ διώρυξιν. οἱ δὲ ἐν αὐτῇ, φύσει μὲν τῆς χωρίου θαρραλεώτεροι τὴν κρίσιν ἦσαν. πολὺ δὲ ἐλάττους μάχιμοι, καὶ τῷ τόπῳ πεποιθότες, ὀλίγοι πλείονας ὑπελάμβανον. πεπλήρωτο γὰρ ἡ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφυγόντων, παρὰ δὲ τοῖς ὑπ' ἀρίππα θορυβεῖσθαι δοκοῦσι πολιορκίαν, αἰτείχει δὲ μίλωας ἑπτά. ἐστασίαζον δέ, ἀφ' ὧν ὑπὸ τῶν ἀμμαοῦς, ἔνθα θερμὰ τῆς τιβεριάδος ἐστὶ πεδιάς (μεθερμηνευόμενη δὲ ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἄν, ἔστι γὰρ ἐν αὐτῇ πηγὴ θερμῶν ὑδάτων θεῖον ἄσκησιν ὑπτιόδειος) ἀφικνεῖται θεὸς γάμαλα. καὶ πᾶσαν μὲν κυκλώσασθαι φυλακὴν τὴν πόλιν οὐχ οἷόν τε ἦν ὅτι ὀχυρωμένη. θεὸς δὲ τοῖς δυνατοῖς, φρουρὰς καθίσησι, καὶ τὸ ὑποκείμενον ὄρος καταλαμβάνει. τειχισαμένων δὲ ὥσπερ ἔθος τὸ στρατόπεδον, χωμάτων ἤρχετο καὶ θεάν. καὶ τὸ μὲν καὶ ἀπὸ τολαὶ ἀπὸ μέρος, ὅπερ ὁ αἰῶν τὸ πόλεως πυργὸς ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον δέκατον ἐστρατοπεδεύκει τάγμα. τὸ πέμπτον μὲν, καὶ μέσην ἐχειρώζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀνεπλήρου, καὶ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. καὶ τούτῳ θορυβηθέντα τοῖς τείχεσιν ἀρίππαν τὰ βασιλέα, καὶ θεὶ ὠδαδόσεως τοῖς ἐφεξῆς πειρώμενον διαλέγεσθαι, βάλλει τις τὰ σφενδονήτῃ, καὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. ὁ μὲν, ὑπὸ τῆς οἰκείων θαττον θεραπεύθη. ῥωμαίους δὲ ἐπήγειρεν εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργή τε θεὶ τὸ βασιλέως, καὶ θεὶ σφῶν αὐτῶν δίος. οὐδὲ ἀπολείπειν ὠμότητος ὑπερβολὴ κατ' ἀλλοφύλων καὶ πολεμίων, τοὺς θεὸς ὁμόφυλον καὶ τῆς συμφερόντων αὐτοῖς σύμβουλον ὄντας ἀγνωθέντας.

Κεφαλ. γ.

Συντελεσθέντων δὲ τῆς χωμάτων θάττον πλήθει χειρῶν, καὶ τὰ θεατομένων ἔθη, θεσσήγον τὰς μηχανάς. οἱ δὲ θεὶ τὰ χάρτα, καὶ ἰώσηπον, ἦσαν γὰρ ἦσαν τῆς καὶ τὰ πόλιν δυνατώτατοι, καθάπερ καταπεπλησμένοις τοῖς ὁπλίταις τάττουσιν, ἐπειδὴ μέχει πολλὰ θεὸς τὰ πολιορκίαν αἰθέξειν ὑπελάμβανον, ὕδατι καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπιτηδείοις μὴ διαρκούμενοι. ὠδάκεσπασίλις δὲ ἄμως, ἐξήναγον ὅτι τὸ τεῖχος. καὶ θεὸς ὀλίγον μὲν ἀπημυνάντο τοῖς θεσσάγοντας τὰς μηχανὰς, βαλλόμενοι δὲ τοῖς καταπελτικοῖς, καὶ τοῖς πεζοβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τὰ πόλιν. καὶ θεσσάγοντες οἱ ῥωμαῖοι ἐχώθουν τοῖς κοιλοις, διαστείλασι μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὸ δὲ τῆς ῥιφέντων εἰσχεόμενοι, μετὰ πολλῶν σαλπίγγων ἤχου, καὶ κτύπου τῆς ὅπλων, αὐτοί τε ἐπαλαλάζοντες συνεφέρηνωντο τοῖς καὶ τὰ πόλιν. οἱ δὲ τέως μὲν καὶ τὰς θρώτας εἰσόδους εἶχον ἁμῦνοι, θεσσωτέρω χωρεῖν ἐκώλυον, καὶ καρτερῶς τοῖς ῥωμαίοις ἀείρηον. διαζόμενοί τε ὑπὸ πολλῶν, καὶ πάντοθεν ζεπόντων, καὶ θεὸς τὰ ὑψηλὰ τὰ πόλεως θεσκειμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑποσροφῆς ὑπιπεσόντες, συνώθουν εἰς τὸ κάζαντες, καὶ τῇ στενότητι καὶ δυχωρείᾳ θλιβομένους ἀπῆρων. οἱ δὲ μήτε τὰς καὶ κορυφὰς ἀμυνάθαι δυνάμενοι, μήτε διεκπαίειν τὴν σφετέρων θεόσω διαζομένων, ὅτι τὰς οἰκίας τὰ πολεμίων, θεύγειον δὲ ἦσαν, ἀνέφυγον. αἱ δὲ ταχέως κατερείποντο πληρούμεναι, καὶ τὸ βάρος μὴ σίσασαι. κατέσφε δὲ πολλὰς μία τὴν ὑπ' αὐτὴν πεσοῦσα, καὶ πάλιν ἐκείνας ἑτέρας ὑπ' αὐτάς. τοῦτο πλείστους διέφθειρε τὴν ῥωμαίων, ὑπὸ δὲ ἀμηχα-

ἀμηχανίας καί τοι συνιζάνοντας ὁρῶντες, ἐπεπήδων τοῖς A
στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολ-
λοὶ δὲ ὑποφεύγοντες, μέρη τοῦ σώματος κατελαμβάνοντο,
πλείους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄλγων αὐτῆς συνεργείαν θεοῦ
τοῦτο γαμαλεῖς ὑπελάμβανον, καὶ τοῦ κρᾶς σφᾶς ἀμελοῦν-
τες βλάβης, ἐπέκειντο φεύγουσί τε τὰ τέγη τοῖς πολεμίοις
ἀνωθοῦντες, καί τοι κατολισθαίνοντας ἐν ὀξείαι τοῖς στενω-
ποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερθεν βάλλοντες, ἔκτει-
νον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἦν αὐτοῖς, σί- B
δηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ὧν δραπόν-
τες γὰρ τὰ τῶν πεσόντων ξίφη, κατὰ τῶν δυναπτόντων
ἐχώρουν. πολλοὶ δὲ ὑποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων,
σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἐθνησκον. ἦν δὲ ἁπλοῦν τῶν
ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. κατὰ γὰρ ἄγνοιαν τῶν ὁδῶν καὶ παχύτη-
τα τοῦ κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀπει-
λοῦντο, καὶ ἀεὶ σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις δύσ-
ποντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως. C

Κεφάλαιον ϛ.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ φροσμένων τοῖς πονουμένοις,
δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν εἰσῆλθε κατερῳπομένῳ
ὁρῶντα φεύγουσι τῷ στρατῷ τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ τοῦ κατ' αὐτὸν
ἀσφαλοῦς γενόμενος, λαν θάνει καὶ μικρὸν ἀπωτάτω τῆς
πόλεως προελθών, ἔνθα μέσοις ἐγκαταλείπεται τοῖς κιν-
δύνοις μετ' ὀλίγων παντελῶς. οὐδὲ γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ τότε
συμπαρῆν, πεμφθεὶς πρὸς μικρὸν εἰς συρίαν D
ἀπεσταλμένος. ἔφαπτον μὲν ἂν ὅτε ἀσφαλές, ὅτε πρέ-
πον ἡγήσαιτο, μεμνημένος τῆς ἀπὸ νεότητος αὐτῷ πεπονη-
μένων, καὶ τῆς ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γενόμενος, συ-
νασπίζει μὲν τοῖς ἅμα αὐτῷ τότε σώμασι ταῖς πανο-
πλίαις ἐνυφισάμενος καὶ κορυφὴν ὑπερέσχε τοῦ πόλεμον,
καὶ ὅτε ἀνδρῶν πλῆθος, ὅτε βελῶν ὑποπλήξας, ἐπέμενε,
μέχρι δαιμόνιον τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς συνενοήσαντες
οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐπέδοσαν. ἀπονοστοῦντος δὲ φρου- E
κείμενον, αὐτὸς ὑπὸ πόδα ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς
ἕως ἔξω τοῦ τείχους ἐγένετο. πλεῖστοι μὲν ἦν ῥωμαίων καὶ
τούτῳ ἔπεσον τῷ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκαδάρχης ἐ-
βάπτος, ἀνὴρ ἀ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε φραταξέως, ἀλλὰ
πανταχοῦ καὶ φρόθυμος γενναιότατος φανείς, καὶ πλεῖστα
κακὰ ἰουδαίοις ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις
γάλλος ὀνόματι, μεθ' ἑταίρων δέκα φροκεχωρηκὼς ἐν
τῇ ταφρῳ, κατὰ δύ μοῖρ ἐπί τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ F
διαλαλούντων φρὸς δεῖπνον ὅσα κακὰ τοῖς ῥωμαίοις,
καὶ φρὸς σφῶν ὁ δῆμος ἐβουλεύετο, καταλεγασάμενος,
ὡς ἦν αὐτός τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύνοιδι, νύκτωρ ἐπανίσας,
καὶ πάντας ὑποσφάξας, μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς ῥω-
μαίους διασώσεται.

Κεφάλαιον ε.

Ο Τεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τε τὴν στρατιὰν οἷά
πταισμάτων, καὶ διότι τέως ἀδαμοῦ τηλικαύτη
συμφορᾷ κέχρητο, τόν τε μὲν φόλεον αἰδημόνους ὑπὲρ
τοῦ τὸ στρατηγὸν μόνον τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπεῖν, πα- G
ρεμυθεῖτο. φροὶ μὲν τὸ καθ' αὐτὸν ὑποσελλόμενος, ὡς
μηδὲν τῶν ἀρχῶν μεμφεσθαι δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ
λέγων ἀνδρείως φέρειν, τῶν τὸ πολέμου φύσιν ἐννοοῦν-
τας, ὡς ἀδαμοῦ τὸ νικᾶν ἀναμωμὶ φρεπόμενον. ἢ γὰρ
παλίμπους τύχη φρεῖσται. τοσαύτας μὲν τοι μυ-
ριάδας ἰουδαίων ἀπολόντας, αὐτοὺς ὀλίγῳ τῷ δαί-
μονι δεδωκέναι συμβολήν. εἶθ' ὥσπερ ἀπειρομάχων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι ταῖς εὐφορίαις, οὕτως

quid facerent, quamuis subsidere tecta viderent, tamen eò conuolabant. atque ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci verò subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem pulnere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriáque incommoda negligentes magis instabant: hostésque in sua tecta vrgendo compellebant. qui verò per angustos viarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum verò eis mortui hostes dabant. cædorum enim gladios auferentes, his contra semineces vtebantur. Multi iam præcumbentibus tectis, semet inde proiiciendo moriebantur: tergáque dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namque ignorantia, & caligine pulueris alius alium non agnoscentes pererrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sæuissimo dolore perculsus, cùm super militem ruere ciuitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clàm paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibíque inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mucianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neque tutum neque honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, quasi Deo repletus, corpora sociorum atque arma condentat, & cum his bellum vnà à vertice defluens sustinebat: & neque virorum neque telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quàm extra muros egressus est. Plurimi quidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantùm prælio quo periit, sed vbique antea fortissimus comprobatus, quíque plurimis malis Iudæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibúsque mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autem mœrore exercitum aduersis casibus videns, quódque nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiúsque rei magis eos pudere, quòd solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat, de se quidem nihil dicens, ne quem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inquiens, quæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quódque nusquam eueniat sine cruore victoria, iterúmque habeat fortuna regressum. Multis tunc Iudæorum millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, vt iactantium esse, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignauorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inquit, in vtrunque mutatio: & ille vir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in rebus quoque infeliciter gestis: vt idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Quanquam ea, quæ nunc acciderunt, neque mollitia nostra, neque Iudæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum quis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cùm hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neque in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos, qui refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam reuocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, quàm id incautè fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritáque perficimus,, Barbarisque conueniens, & quo Iudæi maximè possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atque indignæ offensioni irasci potius quàm mœrore. Optimum autem quisque de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, vt & amissos vlciscamur, & in eos è quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita vt nunc feci, experiar æquè ac vos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexêre: quæ nulla ratione, magna magnificéque prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quódque minimè possent effugere (iam enim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animóque remiserant. Nec tamen quatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem constituentibus aggeres, iteráque tentantibus irruptionem, multi ex ciuitate per valles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim vndique alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II. Itaburius mons occupatur à Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, inclinatum opus aggreditur aduersus eos, qui montem Itaburium in occupauerant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cuius altitudo quidem xxx. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, xx. stadiorum planicies patet, tota muro circundata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolæ pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissimè cùm his loquebatur, vt eos in planicie caperet. illíque tanquam dictis obedientes, ad eum venichát,

A αἰσθόμενον, τὸ καταπίπτειν ἐν τοῖς πάθεσιν. ὀξεῖα γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολή, κἀκεῖνος ἄριστος, ὁ κἂν τοῖς δυτυχήμασι νήφων, ἵνα μὴ ἐκ δὲ δυθυμίας ἀναπαλαίων τὰ σφάλματα. τὰ μὲν οὖν συμβεβηκότα νῦν, ὅτε μαλακιωθέντων ὑμῶν, ὅτε πάλαι τὴν Ἰουδαίων ἀρετὴν γέγονεν. ἀλλὰ κἀκείνοις τὸ πλεονεκτῆσαι, καὶ εἴ τι διαμαρτεῖν ἡμῖν ἄπιστον ἡ δυχωρεία, καθ' ἑαυτὸν ἄρα τις ὑμῶν μέμψαιτο τὴν ὁρμῆς τὸ ἀταμίευτον. ἀναφυόντων γὰρ ὅπη τὰ ὑψηλὰ τῆς πολεμίων ἑαυτοὺς ὑπὸς ἔλλειν ἐχέλω, ἐκ μὴ κατὰ κορυφὴν ἰσαμένους τοῖς κινδύνοις ἐπεσθαι. κρατούντας δὲ τὰ κάτω πόλεως, κατ' ὀλίγον προσκαλεῖσθαι τοὺς ἀναφυγόντας εἰς ἀσφαλῆ καὶ ἑδραίαν μάχην. νυνὶ δὲ ἀκρατῶς ὅπη τῆς νίκης ἐπειγόμενοι, τὴν ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δ' ἀπροβούλευτον ἐν πολέμῳ, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδες, καὶ προὸς ῥωμαίων, οἳ πάντα ἐμπειρίᾳ καὶ τάξει καθορθοῦμεν, ἀλλὰ βαρβαρικὸν, καὶ ᾧ μάλιστα ἰουδαῖοι κρατοῦνται. χρὴ τοίνυν ὅπη τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν ἀναδραμεῖν, καὶ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ προσαθυμεῖν τῷ παρ' ἀξίαν πάθημα. τὸ δ' ἀρίστω ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίας χειρὸς ὅπλ ζητείτω παραμυθίαν. ὅτε γὰρ τοῖς ὀπωλώλοσι πιμωρήσεσθε, καὶ τοις ἀνελόντας ἀμυνεῖσθε. πειράσομαι δ' ἐγὼ καθάπερ νῦν ὅπη πάσης μάχης, προάγειν τε ὑμῶν εἰς τὰς πολεμίας, καὶ τελευταῖος ὑποχωρεῖν. ὁ μὲν τοιαῦτα λέγων, τὴν ῥαπιὰν ἀνελάμβανε. τοῖς γαμαλεῦσι, προὸς ὀλίγον μὲν θαρρῆσαι τῷ κατορθώματι παρέσχη, ὡς δαλόγως τε συμβαίη, καὶ μεγάλως λογιζόμενοι δ' ὕστερον ἀφῃρῆσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἐλπίδα, τό τε μὴ δύνασθαι διαφεύγειν συνοῆντες, ἤδη δὲ ἐπέλιπε τὰ πιτήδεια, δεινῶς ἠθύμουν, καὶ τῆς ψυχῆς ἀναπεπτώκεσαν. καὶ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἡμέλουν σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ προῤῥηχθέντα τὰ τείχους οἱ ῥωμαῖοι, καὶ τὰ μένοντα προεῖχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τὴν δ' ῥωμαίων ὅπλισιν ἐπτοημένων τὰ χώματα, καὶ πάλιν προωρμένων εἰσβολῆς, οἱ πολλοὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως, κατά τε δυσβάτων φαράγγων, ἅπερ ἦν ἐκεῖνο φυλακὴ, καὶ δι' ἃ τῶν ἀνόμων. ὅσοι γε μὲν δέει τὰ ληφθῆναι, παρέμενον, ἐν ἐνδείᾳ ἀφθείροντο. πανταχόθεν δὲ προφὴ τοῖς μάχεσθαι δυναμένοις συνηθροίζετο. καὶ οἱ μὲν, ἐν τοιούτοις πάθεσι διεκαρτέρουν.

Κεφάλαιον ε.

Oὐεσπασιανὸς δὲ πάρεργον ἐποιεῖτο τὴν πολιορκίαν, τοῖς τὸ ἰταβύριον κατειληφόταν ὄρος, ὁ ὄσι τὸ μεγάλε πεδίε καὶ σκυθοπόλεως μέσον. ὃ τὸ μὲν ὕψος ὅπη ξιάκοντα σταδίους ἀίρει, μόλις προσβατὸν καὶ τὸ προσάρκτιον κλίμα. πεδίον δὲ ὄζιν ἡ κορυφὴ σταδίων ἓξ καὶ εἴκοσι παῦ τετειχησμένον. ὑγιερὲ δὲ τοσοῦτον ὅσον τὸν προβολον ὁ ἰώσηπος ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις, τῇ τε ἄλλῃ χορηγούμενος ὕλῃ κάτωθεν, καὶ ὕδατι. καὶ γὰρ τοῖς ἐποίκοις μόνον ἰῶ ὄμβριον. πολλοῦ οὖν πλήθους ὅπη τοῦτο συνειλεγμένου, ἀπέστασιανὸς πλάσασθαι σὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις πέμπει. τοῦτο μὲν προσβαίνειν ἀμήχανον ἰῶ, ἐλπίδι δὲ δεξιῶν, καὶ προσκλίσεως, προὸς εἰρηνίαν τοῖς πολλοὺς προσκαλεῖτο. κατήεσαν δὲ ἀντεπιβουλεύοντες. ὅτε γὰρ πλάσασθαι ὡμίλει προὸτεον, σπουδάζων αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ λαβεῖν, κἀκεῖνοι κατήεσαν ὡς πειθόμενοι δηθεν,

ἵνα ἀφυλάκτῳ τοῦτο ἐπίσωσιν. ἐνίκα μέντοι τὸ πλανικόν A
δε παντὸς μᾶλλον. ἀρξαμένων γὰρ τῶν Ἰουδαίων μάχης, φυγὴν ὑποκρίνεται, καὶ διώκοντας ἐλκύσας ὅτι πολὺ τοῦ πεδίου, τοῖς ἵπποις ὑπιστρέψας ἐνέβαλλε. πλείους μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ὑποτεμόμενος, εἴργει τῆς ἀνόδου. καὶ οἱ μὲν τὸ ἰταβύριον καταλιπόντες, ὅτι ἱεροσολύμων ἔφυγον. οἱ δὲ ὑπιχώριοι πίστιν λαβόντες, ὅτι λελοίπει ἡ αὐτοὺς τὸ ὕδωρ, τότε ὄρος καὶ σφᾶς αὐτοὺς πλανίδῳ παρέδοσαν.

B

Κεφάλαιον ζ.

Τῶν δὲ ὅτι τὴν γαμάλας, οἱ μὲν εὐβουλότεροι μὲν φεύγοντες διελάνθανον. οἱ δὲ ἀδυνατοι, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μὲν μάχιμον ἦν αὐτεῖχε τῇ πολιορκίᾳ, μέχρι δευτέρᾳ καὶ εἰκάδι μηνὸς Ὑπερβερεταίου, ἐξ ἧς τὴν ὀπὸ τὸ πέμπτε καὶ δεκάτε τάγματος τραπῶται περὶ τὸ ἑωθινὸν φυλακίῳ ὑποδύντες, τὸ πρόκροντα καὶ τούτου πύργον ὑπορύξασιν ἡσυχῇ. τοῖς δὲ ὑπὸ αὐτῷ φύλαξιν, ὅτε προσιόντων ἀφανὴς ἦν ἐξ ἧς ἰών, ὅτε προσελθόντων ἐγνώσθη. ἐλθόντες δὲ οἱ τραπῶται φεισάμενοι τὸ ψόφου, καὶ πέντε τοὺς κραταιοτάτους ἐκκυλίσαντες τὸ λίθων, ὑποπηδῶσι. καὶ ἀρίπτε) ὁ πύργος ἐξαίφνης μετὰ μεγίστου φόβου. καὶ συγκαταχρημίζον) μὲν οἱ φύλακες αὐτῷ, θορυβηθέντες δὲ οἱ κατὰ τὰς ἄλλας φυλακὰς ἔφυγον, καὶ πολλοὺς διεκπαίσαντες Ῥωμαῖοι διέβησαν, ἐν οἷς καὶ ἰώσηπον τὸν ὑπὸ τοῦ παρερρηγμένου τοῦ τείχους ἐκ- D
διδράσκοντα βαλὼν ἀναιρεῖ. τὸν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν ἐξασφθέντων ὑπὸ τοῦ ψόφου, ἐξαδρομή τε ἦν, καὶ ποία πολλή, καθάπερ εἰωθεπωκότων πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλεύόμενος ἐκλείπε, πολλοὺς δέους συνεργήσαντος εἰς θάνατον τῇ νόσῳ. ῥωμαῖοι γε μὴν, μεμνημένοι τοῦ πρότερα πάσμαθος ἐν εἰσέβαλλον, ἕως ἕωθινὸς καὶ εἰκάδος τοῦ προῃρημένου μηνός. τότος δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργὴ τοῦ πληγῆς ἦν παρ' αὐτῷ ἐπλήγησαν ὑπόνοος ῥωμαῖοι, τῶν ἱππέων ὑπελέξας ἑξακοσίους προσ οἷς πεζοὺς, εἰσέρχε) εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες ἀισθόμενοι μετὰ βοῆς ἐχώρουν ὅπι τὰ ὅπλα. δῆλος δὲ ἐσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς ἐντὸς ἐνομένης, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ὑπισυρόμενοι, πρὸς τὴν ἄκραν ἀνέφευγον, μετὰ κωκυτοῦ καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὸν τίτον ὑπαντιάζοντες, ἀσφαλείπτως ἐπίπτον. ὅσοι δὲ ἀπεκωλύθησαν ὅτι τοῦ κορυφὴν ἀναδραμεῖν, ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς τῶν ῥωμαίων F
φερυμὰς ἐξέπιπτον. ἄπειρος δὲ ἦν φανταχῇ φονευομένων ὁ ὅρος, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὴν πόλιν καὶ πρανοῖς χεόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὴν ἄκραν, ἐπεβοήθει Οὐεσπασιανὸς, πᾶσαν εἰσαγαγὼν τὴν δύναμιν. ἦν δὲ πάντοθεν περιῳδὴς καὶ δύσβατος εἰς ἄπειρον ὕψος ἐπηρμένη, καὶ πανταχόθεν τοῦ βάθους κατεγεμὴς, ὑπερειλημμένη κρημνοῖς, κατέτεμνόν τε ἐνταῦθα τοὺς προβαίνοντας οἱ ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτραις καθαλυνδοῦντες ἐκάκουν. G
αὐτοὶ δὲ ὑψηλοὶ, ἦσαν δυσέρικτοι βέλεσι. γίνε) δὲ πρὸς ἀπώλειας αὐτῶν ἀνηρ Θυέλλα δαιμόνιος, ἣ τὰ ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέστρεφε. καὶ πλάγια παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς ὑποκρίμνοις ἐφίεσθαι δι' ἰσχὺν βίαν ἐδύναντο τοῦ πνεύματος μηδὲν ἑδραῖον ἔχοντες, οὔτε τοὺς προσβάντας καθεῖρᾶν. ἐπαναβάντες δὲ

vt incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim à Iudæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimísque in terga versis, aliquos interfecit. semotam verò multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

CAP III. Excidium Gamalæ.

APud Gamalam verò degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At verò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, vt tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent, eámque occultè suffoderent: cùm appositi ei custodes neque adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiêre, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis euolutis resiliunt: subitóque turris cum magno fragore decidit, vnáque custodes præcipitantur. At verò qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multósque euadere ausos perenniêre Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussum, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atque discursus, tanquam omnes essent hostes ingressi. Túncque Chares ægrotus & iacens defecit, cùm timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, vsque ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione vulneris, quòd Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiosè in ciuitatem introiuit. eóque prætergresso, vigiles quidem vbi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum vlulatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui verò prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. vbíque autem infinitus erat morientium gemitus: pérque prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & vndique circum rupium multitudine præceps: vnde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cùm ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verùm ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: vt neque in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cùm nihil esset immobile, neque hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementiùs sæuiebant illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem vndique circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semet ipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, vt ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate senior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui verò se præcipitauerunt, quinque millia sunt reperti. Neque quisquam, præter duas mulieres saluus euasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Iachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatæ sunt autem, quòd excidij tempore Romanorum impetum latuêre. nec enim vel infantibus pepercêre, quorum multos singuli raptos ex arce proiiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

CAP. IV. Giscala à Tito capitur

IAmque solùm Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quòd erant plerique agricolæ, spémque suam semper in fructibus collocauerant. non paruæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atque conflabat Leuiæ cuiusdam filius, nomine Ioannes: homo veneficus & fallax, variúique moribus, & immoderata sperare promptus, mitóque modo quæ speraſſet efficiens: atque omnibus iam cognitus, quòd affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos forte de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam verò legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuò requiem putans, ex ciuitatum copiis: eorúmque corpora, itémque animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itémque murorum eius constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cùm virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eámque rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quòd ea vi capta, passim à militibus populus absumeretur (namque satiatus erat ipse iam cædibus) miseratus multitudinem etiam ipse sine vllo discrimine cum nocentibus intereunte, pactione magis subigere ciuitate volebat. Itaq; plenis hominũ muris, quorum plerique perditæ factionis erant, mirari se ait, quónam freti consilio, ῥωμαίους, ἢ τὰ ἐχόντες, ἐς μὲ ἀμυνομένους ἔφθασαν, τοὺς ἢ χεῖρας προϊσχομένους. ἐτύγχανε ἢ τὸ θυμὸν αὐτοῖς ὅλον πάντας ἡ μνήμη τῶν ὅπλων τῶν ἐσβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογινώσκοντες ἢ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, προσχόμβοι πάντα καὶ γυναῖκας ἑαυτοὺς κατεκρήμνιζον εἰς τὴν φάραγγα. διεθύετο ἢ αὐτῶν κατὰ τὸν ἄκρον ὑπερφυῶς. συνέβη ἢ τῶν ῥωμαίων ὀργὴν ἐς αὐτοὺς ἀπονοίας τῶν ἁλόντων προαστέρον φανῆναι. πεζακισχίλιοι μὲν γὰρ τότων ἐσφάγησαν, οἱ ἢ ῥίψαντες ἑαυτοὺς ὑπὲρ πεντακισχίλιοι εὑρέθησαν. διεσώθη ἢ πλὴν δύο γυναικῶν ἀδελφῆς θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δὲ ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς αἰδεσίμου βασιλεῖ συστρατεύσαντος ἀγείπατο τῷ βασιλεῖ φίλος τυγχάνων. διεσώθησαν ἢ τῷ δοκῶ τὸν ἄλλοσιν ὀργὰς ῥωμαίων λαθῆσαι. τότε γὰρ ἐδὲ πάνυ ἐφείδοντο. πολλὰ ἢ ἕκαστος τότε ἁρπάζοντες, ἐσφενδόνων ἀπὸ τῆς ἄκρας. γάμαλα μὲν οὖν ἔτεσι ἑβδόμῳ ἕξῃ καὶ εἰκάδι μηνὸς ἰανουαρίου, τῆς ἀποστάσεως ἀρξαμένης δεκάτῃ καὶ εἰκάδι μηνὸς τετάρτῃ καὶ εἰκάδι.

Κεφάλαιον η.

ΜΟνη ἢ γάμαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος κατελείπετο, τῷ μὲν πλήθους εἰρωνικὰ φρονεντος. καὶ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ τῷ ἀεὶ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεισεφθαρμένη ἢ αὐτοῖς ὀλίγη λῃστρικὴ τάγματος, ᾧ τινες καὶ τὰ πολιτικὰ συνεώσουν. ὁ ἦν ἢ τούτοις εἰς τὴν ἀποστασίαν, καὶ συνεκρότει λαὸν τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γένος ἀνὴρ καὶ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, προχείρως μὲ ἐλπίσαι μεγάλα, δεινὸς ἢ τῷ ἐλπισθέντων προνοήσασθαι, παντί τε ὢν δῆλος ἀγαπᾷ τὸν πόλεμον εἰς δυνασείας ὁδηγῶν. ὑπὸ τούτῳ τὸ σασιῶδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐτάσσετο, δι' οὗ τυχὸν καὶ προσβουσάμενον τὸν ἐπιδόσεως, τὸ δημοτικὸν ἐν πολέμῳ μοῖρα τῶν ῥωμαίων ἐφοβεῖτο ἐκδέχεσθαι. ἐπανασείων ἢ ὅτι μὲ τέτταρες, πέμπτῃ συὶ χιλίοις ἱππεῦσι. τὸ δέκατον ἢ τάγμα ἀπαίρει εἰς σκυθόπολιν. αὐτὸς ἢ σὺν δυσὶ τοῖς λοιποῖς, ἐπανῆλθεν εἰς καισάρειαν, τότε συνεχοῖς καμάτῳ δίδοις ἀνάπαυσιν αὐτοῖς, καὶ δι' ἀθυμίαν τῆς πόλεων τάτε σώματα καὶ τὸ προθύμον ὑποθρύψειν οἰόμενος ὅτι τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας. ὁ γὰρ ὀλίγον ἑαυτῷ πόνον ἐώρα, πρὸ τοῖς ἱεροσολύμοις λειπόμενον, ἅτε δὴ βασιλεὶς μὲν ὅσης τῆς πόλεως, καὶ προσανεχούσης ὅλης τῷ ἔθνους, συῤῥέοντων ἢ εἰς αὐτὴν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου ἀλκιβιάστων. τὴν μὲν φύσει ὀχυρὸν αὐτῆς, καὶ δι' κατασκευὴν τειχῶν, ἀγωνίαν ὁ τῷ τυχῆσαν ἐνεποίει. τὰ ἢ φερόμενα τῶν ἀνδρῶν, καὶ τὰς τόλμας, δυσμεταχειρίστους καὶ δίκα τειχῶν ὑπελάμβανε. διὸ δὴ τοῖς σφετέρους καθάπερ ἀθλητὰς προήσει τῶν ἀγώνων.

Κεφάλαιον θ.

ΤΙτῳ ἢ προσπαρομένῳ τοῖς μεγάλοις, ἄπτεσθαι μὲν ἐν ἐξέφόδου τὴν πόλιν ἔλεῖν. εἰδὼς ἢ ὡς εἰ βίᾳ ληφθεὶη δι' ἀφθαρησόμενον ὑπὸ τῶν στρατιῶν αὐτίκα τὸ πλῆθος, ἐν ἢ αὐτὸ κόσος ἤδη φόνων, καὶ δι' οἴκτου τὸ πλέον ἀπείπας σωζομένους τοῖς ἀρίστοις, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίας ἐφ' ἁσπόσθαι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τὰ τείχος αὐδρῶν κατεχόμενος, οἳ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τῆς διαφθαρμένου ζήματος, θαυμάζειν ἔφη πρὸς αὐτοὺς, τίνι πεποιθότες,

πάσης

πάσης ἑαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα A
μὴ ὑσιν, ἑωρακότες μὴ ὀχυρωτέρας πολλῷ πόλεις
ὑπὸ μίαν ῥοῆς βολὴν καταστραμμένας. εἰ δὲ ἀσφαλείᾳ
ἢ τῷ ἰδίων κτημάτων ἀπολαύοντας, ὅσοι τῶν ῥωμαίων
δεξιᾶς ὑπὸ σπεισάμενοι, ἃς οὐ νεῦν ἐστείνειν αὐτοῖς, μηδὲν
μνησικακῶν τῆς αὐθαδείας. εἰ δὲ συγγνωσὸν, ἀλλ' ἐλευ-
θερίας ἐλπίδα, μηκέτι μὴν τὸ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ὑπο-
μονὴν. εἰ δὲ ὑ πειθήσονται λόγοις φιλανθρώποις, οὐ B
δεξιᾶς πίστεως, πειράσειν αὐτοὺς ἀφειδῆ τὰ ὅπλα, &
ὅσον οὐδέπω, γνωσθήσεσθαι πιεζόμενον τοῖς ῥωμαίων
μηχανήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποιθότες, ὑπισχνίσατο
μόνοι γαλιλαίων ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις ἀγχμάλωτοι. πρὸς
ταῦτα τῶν μὲ δημοτικῶν ὑ μόνον οὐ ὑποκρίνεσθαι τινὶ
μετεῖν, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸ τεῖχος ἀναβεῖναι. προσδείλη-
που γὰρ ἅπαν τοῖς ληστρικοῖς, οὐ φύλακες τῶν πυλῶν ἦ-
σαν, ὡς μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὑπὶ τὰς σπονδὰς, ἢ
δέξαιντο τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ ἰωάννης
αὐτός τε ἀγαπᾶν ἔφη τοῖς προκλήσεις, & τοὺς ἀπει- C
λοῦντας, ἢ πείσειν, ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μὲν τοι τὴν ἡ-
μέραν αὐτὸν ἐκείνην, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τῶν
ἰουδαίων νόμῳ, καθ' ὃν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕ-
τω μὴ τὸ σωτηθεσθαι περὶ εἰρήνης ἀθέμιτον. καὶ λίνοεῖν
ἢ ὅτε ῥωμαίους, ὡς ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ὅσιν ἡ τῆς
ἑβδομάδος πρόοδος, ἐν τε τῷ πλαβαίνειν αὐτὴν,
ἐκ ἦττον ἀσεβεῖν τῶν βιαθέντων ἢ βιασαμένων. φέρειν
δὲ ἐκείνῳ μὲν, ἀδεμίαν βλάβην τὰ ὑπαρθέσεως. τί D
γὰρ ἄν τις ἐν νυκτὶ ἐκλύσαιτο δρασμοῦ πλέον, ἐξὸν
πρεσβεύσαντα πλαφυλάξαι. μέγα ἢ κέρδος
αὐτοῖς, τὸ μηδὲν πλαβεῖν τῶν πατρίων νόμων.
πρέπειν ἢ τῷ πλᾳ προσδοκίαν εἰρήνης χαρίζο-
μένῳ, τοῖς σῳζομένοις τηρεῖν & τοὺς νόμους. τοιούτοις
ἐστρίζετο τὸν τίτον, ὡ τοσοῦτον τῆς ἑβδομάδος σχα-
ζόμενος, ὅσον τῆς ἑαυτῶ σωτηρίας. ἐδεδοίκει ἢ ἑλη- E
λαληθεῖναι πλᾶ χεῖμα τῆ πόλεως ἀλύσης, ἐν νυκτὶ
μὴ φυγῆ τὰς ἐλπίδας ἐχων τῶ βίω. θεῶ ἢ ἦν τὸ ἔργον
ἄρα τὸ σώσαντος τὸν ἰωάννην ὑπὲ τὸν τῶν ἱεροσολύμων
ὄλεθρον, τὸ μὴ μόνον πειθῆναι τίτον τῇ σκέψει τῆς
ὑπαρθέσεως, ἀλλὰ μὴ τῆ πόλεως πρῤῥωτέρω στρατοπε-
δεύσασθαι πρὸς κυδιασοῖς. μεσόγειος δὲ ὅτι τυρίων,
κώμη καρτερὰ, ὀλὲ μίσος ἀεὶ μὴ πολέμιε γαλιλαίοις,
ἔχουσα πλῆθός τε οἰκητόρων, μὴ τῆ ὀχυρότητα, τῆ πρὸς τὸ
ἔθνος διαφορᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς ἢ ὁ ἰωάννης, ὡς ὐδεμίαν F
πρὲ τῇ πόλει ῥωμαίων ἑώρα φυλακὴν, τὴν παρὸν ἁρ-
πασάμενος, ὐ μόνον τοὺς πρὲ αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ
τῶν ἀρχοτέρων συχνοὺς ἅμα τῆ γλυκείας ἀναλαβὼν, ὑπὲ
ἱεροσολύμων ἔφυγε. μέχρι μὲ ἓν εἴκοσι σταδίων ὡς
οἷόν τε ἦν σωεξαγαγεῖν γυναικῶν μὴ παιδίων ὄχλον,
ἀνθρώπῳ καταπερχομένῳ τοῖς ὑπ' ἀγχμαλωσίας
μὴ τῷ ζῆν φόβοις. περαιτέρω ἢ προκόπτοντος ἀπελεί-
ποντο, καὶ δειναὶ τῶν ἑωμένων ἦσαν ὀλοφύρσεις. ὅ- G
σον γὰρ ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγίνετο πορρώτερω, τοσοῦτον
ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶ τῶν πολεμίων, παρεῖναί τε
ἤδη τοὺς ἁγχμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπόλυτο,
μὴ προς· τὸν ἀλλήλων ὐκ τῷ δέσμου φόβον ἐπεστρέ-
φοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων οὓς ἔφυγον αὐθαίρε-
τοι τε ὐ ἐπιπλον οἱ πολλοὶ, & περὶ τὴν λεωφόρον ἡ τῶν φθα-
νόντων ἔρις συνέτριβε τοὺς πολλούς. οἴκτος ἢ γυναι-

cunctis iam ciuitatibus captis, illi solos Romanorum arma opperirentur, cùm viderent multo quidem munitiora oppida vno impetu fuisse subuersa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neque ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseueraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidémque dextris non habuissent: experturos arma crudelia: iam iámque cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis popularium quidem neminem non modò respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut persuasarum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem ludæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quòd ab omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quàm qui cogerent, piaculum commissuros, ipsúmque Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod vnius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cùm id obseruare circunsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque seruare seruatis. His Titum Ioannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verùm profectò Dei nutu in excidium Hierosolymorum Ioannem saluum esse cupientis, factum est, vt non solùm inducias causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret: ad Cydessam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Ioannes, cùm nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solùm his quos circa se habebat armatos, sed etiam senioribus plurimis cum familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed vsque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, vt mulieres ac pueros, aliámque multitudinem secum duceret, homo quem captiuitatis, itémque salutis metus vrgeret. vltra verò procedente eo, relinquebantur: & oriebatur atrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius à suis aberat, tanto propiorem se hostibus esse credebat. Iámque affore qui se caperent existimantes, necessariò pauitabant: & ad strepitũ, quem ipsorũ cursus faciebat, assiduè respectabant, velut instantibus quos fugissent: multíque simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autẽ fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinquos, vt se operirentur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, vt seipsos seruarent inclamantis: eóque confugerent, vnde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum, qui fugerant, vt cuique vitium fuit, citò dispersa est. Luce verò facta Titus ad muros aderat, fœderis causa: populus autem portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanquam benemeriro, & qui custodia ciuitatem liberasset, acclamabant: simúlque Ioannis fugam significantes, vt & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, vlciscereturr. Ille autem precibus populi postulatus, equitum partem, vt Ioannem persequeretur, mittit. Sed eum quidem occupare nequiuêre, quòd antequam venerant, in Hierosolymam sese receperat. vna verò fugientium propè ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus quàm tria millia circumactos reducunt. Titus autem indignè ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas: irato verò animo satis esse, quòd spe deciderat ad solatium putans, captiuorum & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussísque militibus minimam muri partem iure possessionis abrumpere, minitando magis quàm puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliúsque noxium relinquere metu suspensum, quàm immeritum quenquam cum eo perdere, existimabat. Illum enim fortassis modestiorem futurum, vel metu supplicij, vel & quòd erubesceret præteritorum criminum venia: sine causa verò morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidiis tamen ciuitatem circumdedit, quæ tàm nouarum rerum studiosos compescerent, quàm pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

CAP. V. Hierosolymitani excidij initium.

APud Hierosolymam verò, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus & circa singulos, qui vnà confugerant, numerosa turba collecti, quas foris clades experti essent, percontabantur. illorum autem feruens quidem adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatem significabat. Verumtamen in malis quoque sibi arrogabant: non Romanorum vim fuisse dicentes, sed sponte venisse, vt eum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorum enim atque inutilium esse hominum, incautè pro Gischalis & inualidis oppidulis periclitari, cùm arma vigorémque oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidium Gischalorum etiam quam dicebant honestam discessionem suam, vt multi fugam esse intelligerent, prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulêre, non mediocris populum perturbatio tenuit, magnumque id esse argumentum proprij reputabant exexcidij. At Ioannes eorum quidem, quos fugiêtes reliquerat, causa minus erubescebat, singulos autem circumiens spe ad bellum incitabat, infirmitatem

κῶν, & παιδίων ὀλεθρος ἦν, καί τινες πρὸς αἰκαλίσεις ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγενῶν, ἐθάρσησαν μὴ κωκυτῷ ἱκετεῦσαι τὸν μόνον. ἀλλ' οὖν τὸ ἰωάνου δολερὸν κέλευσμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, & καταφύγειν, ἔνθα καὶ τοῖς ἀπολειπομένων ἀμυνοῦνται ῥωμαίους ἐκ ἁρπαγῆς. τὸ μὲν ἐν τῷ ὁμοδιαιτωμένων πλῆθος, ὡς ἕκαστος ἰσχύος εἶχεν ἢ τάχους, ἐσκίδασσον. τῶν δὲ μετ' ἡμέραν ὅλην τὰς συνθήκας, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆν. αὐτοῖς δὲ αὐτοῦ τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μετὰ γυναικῶν προσελθόντες, αὐθυφήμουν τε, ὡς διεργάτην, & φρουρὰς ἐλευθερώσαντα τὴν πόλιν. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τὸ τοῦ ἰωάνου φυγεῖν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντα, τοὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τὰς δεήσεις τοῦ δήμου ἐν δευτέρῳ θέμενος, μοῖραν ἔπεμπε τῶν ἱππέων, ἰωάννου διώξουσαν. οἱ δὲ μὲν οὐ καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα ἀφικόμενος. τὸν δὲ συναπαράντων, ἀποκτείνουσι μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γυναῖκας δὲ καὶ παιδία χιλίων ὀλίγον ἀποδέοντα, ἀθροίσαντες ἐπανῆγον. ὁ δὲ τῖτος, ἦχθετο μὲν ὅτι τοῦ μὴ δολερῆ τιμωρήσασθαι τὸν ἰωάννου τὰ ἁπάντα. ἐκεῖνον δὲ ἀσοχήσαντα τῷ θυμῷ, δολερὰ μεῖζον ἔχων τὸ πλῆθος τῶν ἁλισκομένων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, εἰσῆει τε αὐθυφημούμενος εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον τοῦ τείχους δοθέντος κελεύσας νόμῳ καταλῦσαι, ἀπειλαῖς μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς ἐξεστῶτας τῶν πόλιν ἀπέστελλε. πολλοὺς δ' αὖ & ἀπὸ τῶν οἰκείων μισῶν, καὶ διαφορὰς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς αἰτίους εἰ διαχείνατο τοὺς τιμωρίας ἀξίους. ἀμείνων δὲ εἶναι μετέωρος ἐν φόβῳ τὸ αἴτιον καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τοῦ ἐπ' ἀξίων αὐτοῦ σωσαπελθεῖν. τὰ μὲν ἴσως & σωφρονῆσαι δέει κολάσεως, τὸ δὲ τοῖς παρωχηκόσι συγγνώμην αἰδιόρθωτον. διόρθωτον δὲ τὸ δὲ τοῖς παλαιοῦσι τιμωρίαν εἶναι. φρουρᾶ μὲν τοι τὴν πόλιν ἠσφαλίσατο, δι' ἧς τοὺς τε νεωτερίζοντας ἐφέξειν, & τοὺς εἰρηνικὰ φρονοῦντας, θαρραλεωτέρους καταλείψειν ἔμελλε. γαλιλαία μὲν οὖν ἔτως ἐλώπασα, πολλοῖς ἱδρῶσι πρόσθυμάσασα ῥωμαίους.

Κεφάλαιον ι.

ΕΠὶ δὲ τὰ ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν εἴσοδον ἰωάννου, ὁ πᾶς δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν συμπεφευγότων, μυρίος ὅμιλος συνηθροισμένος τὰς ἐξωθεν συμφορὰς αἰσθάνεσθαι. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄσθμα θερμὸν ἔτι κοπτόμενον, ἐδήλου τὴν ἀναγκαίαν. πλάζοντο δὲ οὐ κακοῖς, ἀ πρόσθεν τοὺς ῥωμαίους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πολεμήσοντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλόγως δὲ ἦν, καὶ ἀχαρίστως, παραβόλως προκινδυνεύειν πρὸς γέλα καὶ πολίχνας ἀθρόως, δέον τὰ ὅπλα & τὰς ἀκμὰς ταμιεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεδήλουν τὴν ἄλωσιν τῆς μεγάλων, καὶ τὴν λεγομένην ἀχημόνως ὑποχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ δρασμὸν ἐνόουν. ὡς μὲν οἱ τὰ πρὸς τοὺς ἀκμαλωτοπαθείας πάσθη, σύγχυσις ἐμβία κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τῆς ἑαυτῶν ἁλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δὲ μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἦν τὸν ἠρωϊσμόν. θεῶν δὲ ἑκάστους ὅτι τὸν πόλεμον ἐπῆγε τοῖς ἐλπίσι, τὰ μὲν

ῥωμαίων

ρωμαίων ἀθενῆ καταστοχάζων, τ̃ ἢ οἰκείαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατειρωνευόμενος τ̃ τῶν ἀπείρων ἀϊνοίας, ὡς ἂν εἰ καὶ παρὰ λαβόντες ἐκπορθήσειαν ποτε ῥωμαῖοι τὸ ἱεροσολύμων τεῖχος, οἱ πρὸς τ̃ τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς τοῖς ἐκεῖ τείχεσι καταῤῥίψαντες τὰς μηχανάς. τοιοῦτος τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τ̃ πόλεμον ἤρτο. τῶν ἢ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, ἐν ᾧ τις καὶ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τ̃ πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἐν τοιαύτῃ συγχύσει προσδιέκειτο τὴν χώραν πλῆθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ ἔτι ὑπὸ μιχάλων εἰς καισάρειαν, ὑστερησιανὸς ἢ ὑπὸ καισαρείας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παείσα τε αὐταῖς, καὶ φρουρεῖς ἐγκατασήσας, ὑπέστρεψε πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ὑπὸ δεξιᾶ προσεχωρηκότων. ἐκινεῖτο ἢ ἐν ἑκάστῃ πόλει, ταραχὴ καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τε ὑπὸ ῥωμαίων ἀνέπνεον, εἰς ἀλλήλας ταῖς χεῖρας ἀπ' στρεφον. μὴ ἢ τῶν ἐρώντων τὸ πολέμε, πρὸς τοὺς ὑπ' θυμοῦντας εἰρήνης, ἐρις χαλεπή. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἤπτετο τῶν μὴ ὁμονοούντων πάλαι τὸ φιλόνεικον, ἔπειτα ἀφιλιάζοντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνιὼν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πλῆθος αὐτεταράσσοντο. καὶ στάσις μὲν ἦν πανταχῆ. τὸ νεωτερίζον ἢ καὶ τῶν ὅπλων ἐπεθύμουν, ἐπερράτει τε νεότης καὶ τόλμη γηραίων καὶ σωφρόνων. ἐρῶντο ἢ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τῶν ὑπαρχόντων, ἔπειτα συνταρασσόμενοι καὶ λόχους ὑπὸ ληστείαν τῶν κατὰ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ ἀνομίας ἕνεκεν μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοῖς ὁμοφύλοις διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθουμένοις κουφοτέραν δοκεῖν, τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅλωσιν.

Κεφάλαιον ια.

Οἱ φρουροὶ ἢ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄκνῳ τε κακοπαθεῖν, τὰ ἢ μίσει τε ἔθνους, ὀλίγον ἢ μικρὰ προσήμυνον τοῖς κακουμένοις, μέχρι κόρω τ̃ κ τ̃ χώραν ἁρπαγῶν ἀθροισθέντες οἱ τ̃ πανταχῆ συνταγμάτων ἀρχιλῃσταὶ, καὶ ῥυόμενοι πομπείας τῖφος, εἰς τὰ ἱεροσύλυμα συμπαρεισφθείρονται, πόλιν ἀσρατήγητον, καὶ παῤῥίψαντες ἔθει πᾶν ἀπαραιτήτως δεχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε ἢ οἰομένων οἱ πάντων τοὺς ἐπεισχεομένους πάντας, ἀπ' δυνοίας ἥκειν συμμάχους. οἳ δὴ καὶ δίχα τῆς στάσεως, ὕστερον ἐβάπτισαν τὴν πόλιν, πλήθει γὰρ ἀχρήστῳ, καὶ ἀργῷ προεξαπλώθη τὰ τοῖς μαχίμοις διαρκεῖν δυνάμενα, καὶ πρὸς τ̃ πόλεμον, στάσιν τε αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπικατεσπούδασαν. ἄλλοι τε ὑπὸ τ̃ χώρας λησταὶ παρελθόντες εἰς τ̃ πόλιν, καὶ τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεποτέρας, οὐδέν τι τῶν δεινῶν παρείασαν. οἳ γε οὐ μόνον ἁρπαγαῖς, καὶ λωποδυσίαις τ̃ τόλμαν ἐμέτρουν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ὑπὸ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τ̃ ὑπισημοτάτων καθαρχόμενοι. πρῶτον μ̃ γὰρ, ἀντίπαν ἄνδρα τ̃ βασιλείου γένους, καὶ τ̃ κ τ̃ πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίοις θησαυροῖς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες εἶρξαν. ὑπὸ τοῦτῳ λαβίαν τινὰ τῶν ὑπισήμων, καὶ σωφανῆν ὀνομαζομένην, βασιλικὸν ἢ ὂν καὶ τούτων τὸ γένος, πρὸς ἢ τοὺς κ τ̃ χώραν προύχειν δοκοῦντας. δεινὴ

Romanorum asserens. propriásque vires extollens, & imperitorum ea cauillatione insciticiam decipiens, quòd etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atque in eorum mutis machinas contriuissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus, prudentiorum autem atque seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At verò per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autem à Cæsarea Iamniam & Azotum profectus, vtranque subegit: impositísque illic præsidiis, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociauerant. Singulas autem ciuitates tumultus bellúmque intestinum exagitabat: quantúmque a Romanis respirassent, in semetipsos manus vertebant: cùm inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudúmque discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderent: & ad similia volentes quisque conueniens, apertè iam coacta multitudine rebellaret. Itaque dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autem ardorémque cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atque audacia præstabant. Primò autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: vt quod ad crudelitatem atque iniustitiam spectat, nihil à Romanis gentiles abessent atque ipsis qui vastabantur, illarum à Romanis excidium leuius videretur. Ciuitatum verò custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant malè affectis auxilio: donec rapinarum societate vndique congregati collegiorum latrocinalium principes, atquè in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipuè cunctis existimantibus vniuersos qui superinfluerent, adiumento ex beneuolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatem postea perfundedit, eo quòd iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hísque præter bellum etiam seditionem famémque comparauit: alíque latrones ex agris eò transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenêre sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed vsque ad cædes ruebant: non clàm, neque per noctem, aut quoslibet homines, verùm luce palàm nobilissimos quosque adoriendo. Nam primùm Antipam regij generis virum, & adeò potentissimum ciuium, vt etiam publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leuiam quendam, insignem vitum, & Sopham filiú Raguelis, regalis similiter vtrumque familiæ, omnésq; præterea, qui præstare aliis videbantur. Grauis

autem metus populum possidebat: & velut capta ciuitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuêre contenti, neque tutum arbitrabantur ea potentia viros diutiùs custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad vlciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniquitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eúmque alij decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant autem huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, communísque libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, vt audacia sua tanquam seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos verò insolentiæ progredi, vt in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. denique familiis abrogatis, vnde per successionem pontifices creabantur, incognitos atque ignobiles constituebant, vt impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessariò, qui sibi eos præstiterant: quoniam & dignitate præditos, variis machinis fictísque sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerint, pedibúsque pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Iam verò populo contra eos concitato (namque autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itémque sapientissimus: & qui fortassis ciuitatem conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei aduersus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecêre, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suásque vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cùm his (vt diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiquus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorum magistratuum licẽtiam compararent. Itaque vna sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casúque sors exit homini, per quem maximè eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solùm non ex pontificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatem penitus nescienti. Denique inuitũ eum rure abstractum, vt in scena fieri solet, aliena ornauêre persona: indutúmque sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludúmque & iocum esse tantùm nefas arbitrabantur. cæteri verò sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honorésque sacrorum solui grauiter ingemebant.

Ἢ κατάπληξις εἶχε τ δῆμον, ἢ καθάπερ κατεληλυμένης δ πόλεως πολέμῳ, τ καθ' αὑτὸν ἕκαστος σωτηρίαν ἠγάπα. τοῖς ἢ ἐκ ἀπέχρη τὰ δεσμὰ τ συνειλημμένων, ἐδὲ ἀσφαλὲς ᾠοντο μέχρι πολλ δυναίσις ἀνδρας ἔτι φυλάσσειν. ἱκανὸς μ γὰρ ἦ ἢ τὰς οἰκους αὐτῶν φρὸς ἄμυναν ὀλιγανδρίαις ὄντας. ἐμέλλω, ἀλλὰ τ δῆμον ἐπανασήσεσθαι τάχα κινηθέντα φρὸς τ ὠμότητα. δόξαν οὖν αἱρεῖν αὐτούς, ἰωάνην τινὰ πέμπουσι τ ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους φροχειρότατον, δορκάδος υἱὸν καλεῖτο παῖς ἢ τ ὀπτικώτερον γλῶσσαν. ᾧ δέκα συνελθόντες εἰς τ εἰρκτὴν ξιφήρεις, ὑποσφάττουσι τοὺς συνειργμένους. ὠμότητος δ' ὅτι τηλικούτου, μεγάλων ἀπεφαίνοντο φρόφασιν, ὡς ἀλλοχθόνων γὰρ αὐτοὺς ῥωμαίοις φρὸς ὠμότητος τῆ ἱερουσολύμων, καὶ φροδότας αἰτιώμενοι τ κοινῆς ἐλευθερίας ἔφασκον, καθόλου τ ἐπιλανθάνοντο τοῖς τετιμημένοις, ὡς διεργάτας ἢ σωτῆρες τ πόλεως γεγονημένοι. συνέβη δὲ εἰς τοσοῦτον μ τὸν δῆμον ταπεινότητος ἢ δέους, ὥστε ἐπὶ αὐτοῖς ἐξ ἢ ὑποψίας φροελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς ἐξ ἢ τὰς χειροτονίας τ ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ τῇδε ποιήσαντες, ἐξ ὧν ἢ ἐλαθόχασι οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντο, καθίσασαν ἀσήμους ἢ ἀγεννεῖς, ἵν' ἔχοιεν συνεργοὺς τῆ ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν ὑπατυχῆσι τ ἀνωτάτω τιμῆς, ὑπακούειν ἦν ἀνάγκη τοῖς φλαθοῦσι. συνέκρυον δὲ ἢ τοὺς ἐν τέλει ποικίλαις ὑπονοίαις, ἢ λογοποιίαις, καθ' ἑαυτοῖς ἐν τ φρὸς ἀλλήλους τ κωλυόντων φιλοφρόνως ποιούμενοι, μέχρι τ εἰς ἀνθρώπους ὑβρεμπλησθέντες ἀδικημάτων, ὅτι τὸ θεῖον μετήνεγκαν τ ὕβριν, ἢ μιαινομένοις τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπαισαμένοι τε αὐτοῖς ἤδη τ πλήθους. ἐπῆγε δὲ ὁ γεραίτατος τ ἀρχιερέων Ἅνανος, ἀνὴρ σωφρονέστατος, ☾ τάχα ἂν ἐλθοῦσας τ πόλιν, εἰ τὰς τ ὑπερβέλων θείας ἐξέφυγε.

Κεφάλαιον ιβ.

Οἱ ἢ τ νεὼν τ θεῦ φρέσβιον αὐτοῖς, ἢ τῆ ὑπὸ τ δήμου ταραχὼν ποιοῦνται, ἢ καταφυγὴ ☾ τυραννεῖον ἦν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκίνησε δὲ τοῖς δόξαις εἰρωνεία τὸ τῆ συνεργημένων ἀληθινότερον. ὑποπεσόντες γὰρ τ τ δήμου καταπλήξεως, ἢ τῷ αὐτῆ δοκιμάζοντες ἰσχύν, πληρωτοὺς ἐπεχείρησαν ποιεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς, ὕσπερ ὡς ἔφαμεν κατὰ χρόνους αὐτῆ τ ὁλκάδος. ἦν ἢ φρόχημα μ τ ὑπιβόλης ἔθος ἀρχαῖον, ἐπειδὴ ἢ πάλαι κληρωτὴν ἔφασαν εἶ τ ἀρχιερωσύνην. τὸ ἢ ἀληθὲς, τ βεβαιοτέρᾳ νόμῳ κατάλυσις, ἢ πίστις φρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δ' αὐτῆ κυδιζομένους. ☾ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τῆ ἀρχιερατικῶν φυλῶν, ἐνιαχεῖμ καλεῖται, διεκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὑπὸ τύχης ὁ μάλιστα ὁλκδείξας αὐτῆ τὴν ὠμότητα, φανίας τις ὄνομα, υἱὸς σαμουὴλ κάμης ἄφθας, αὐτὸς μόνον ἀνάξιος ἀρχιερεῖ, ἀλλ' ὅλως ὅτις ἄμωμος σαφῶς, τί ποτε ἦν ἀρχιερωσύνη διάγραμμα. ὑπὸ γοῦν τ χώρας αὐτὸν ἄκοντα σύραντες, ὥσπερ ὑπὸ σκηνῆς, ἀλλοκότῳ κατακόσμουν φροσωπείῳ, τῶν τε ἐθῶν φρειπθέντες ἱερὰν, ἢ τὸ τί δεῖ ποιεῖν ὑπὸ κανόνι διδάσκοντες. χλαῖνα δ' ἦν αὐτοῖς ἐπένδυτος, ☾ παρὰ τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. Τοῖς ἢ ἄλλοις ἱερεῦσιν ὑποθεωμένοις πόρρωθεν παιζόμενον τὸν νόμον, διαρρεῖν ἐπῆει, καὶ κατέσυρον τῶν τῆ ἱερῶν τιμῆ καλύσιν.

Ταύτῳ

τούτων τὴν τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἤνεγκεν ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς ὑπὲρ τυραννίδος καταλυσιν, ὥρμητο πάντες. καὶ γὰρ οἱ προέχειν δοκοῦντες αὐτῶν, γωρίων τε ὑὸς Ἰωσήπου, & Συμεὼν Γαμαλιήλου συμεών, παρεκέλευον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀθρόους, καὶ κατ' ἰδίαν φοβοῦντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πεισθῆναι τοὺς λυμεῶνας τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθαρᾶναι τὸ μιαφόνων τὸ ἅγιον. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶ μὲν ἦν υἱὸς, Ἀνανίας δ' ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νουθέτησιν καθυφίζοντες ἐν τῇ συνόδῳ, ἐπῆγον τοῖς ζηλωταῖς. τοῦτο γὰρ αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς δοκιμευόμενοι, ἀλλ' ὑπερζηλώσαντες τὸ κάκιστον τῆς ἐργον, καὶ ὑπερβαλλόμενοι. καὶ δὴ συνελθόντος τοῦ πλήθους εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ὅτι τῇ καταλήψει τὸ ἅγιον, ταῖς τε ἁρπαγαῖς, καὶ τοῖς φονεύμασιν.

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Ioſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quàm ſimul vniuerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores vltum irent, ſanctúmque locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi, B Gamala quidem filius Ieſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando eius ſegnitiem, contra Zelotas excitauerunt. ita enim ſe ipſi vocabant, vti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaque in concionem populo congregato, cunctísque indignantibus occupationes ſanctorũ, itémque rapinas & cædes, nondum autem promptis ad vlciſcendum, propterea quòd inexpugnabiles (id enim verùm erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cùm lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potiùs deberem, quàm Dei domicilium videre tantis refertum piaculis: atque inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: verùm tamẽ ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, viuo: atque animæ amore teneor, nec pro ſenectute quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. C Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt viuere in populo, clades ſuas minimè ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliati parimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quiſquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cùm adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atque illis armatis quieſcentes, in voſmetipſos arma vertiſtis? cùm primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipſi rapiebantur, eíſque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis prodi- F tos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, ſed quòd non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. reſtabat eoſdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquam emiſit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini etiam ſancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubieceritis, eorum præſtantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, ſi quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitiſſimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſiue caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper verticem poſitis, vt videtis, quid cogitatis, aut quibus

Κεφάλαιον ιγ.

Οὕτω δὲ πρὸς τὴν ἄμυναν ὡρμημένων, τῷ δυσπεριχάρητον, ὅπερ ἦν, τὸν ζηλωτὰς ὑπολαμβάνειν, κατασὰς ἐν μέσοις Ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀπιδὼν, ἐμπλήσας τε τὰς ὀφθαλμὰς δακρύων ἠ καλόν γε εἶπεν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν δεῖδεῖν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοσούτοις ἄγεσι καταγέμοντα, καὶ τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαφόνων γενοχωρουμένας. ἀλλὰ φορεῖμαι τὴν ἀρχιερατικὴν ἐσθῆτα, καὶ τὸ τιμιώτατον καλέμενος τῶν σεβασμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μηκέτι ὑπὸ τοὐμοῦ γήρως ὑπομένων δύκλεᾶ θανάτου. εἰ δὴ μόνος εἰμὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν δώσω μόνην ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἡ τῶν ἐν χερσὶ παθῶν ἀπόληψις. ἁρπαζόμενοι γὰρ ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, τοῖς φονευομένοις δὲ οὐδεὶς ὀπαδεῖ τὴν ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τὰ μέμφομαι τοῖς τυράννοις; μὴ γὰρ οὐχ ἑαυτῶν ἐφείσαντο ὑφ' ὑμῶν, καὶ τὰς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς περιϊδόντες τοὺς πρώτους συστασιάζοις, ἐπ' ὀλίγοι ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων πρεμῶντες καθ' ἑαυτῶν ἐπεστρέψατε τὰ ὅπλα; δέον τὰς πρώτας αὐτῶν ὁρμὰς κωλύσαι, ὅτε λοιδορείας καθήπτοντο τῶν συνήθων. ὑμεῖς δ' ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπαγαῖς παρωξύνατε τοὺς ἀλυτήρους, καὶ πορθουμένων οἰκων, λόγος οὐδεὶς. ἐσπαίροντο γοῦν αὐτοὶ ἥρπαζον τοὺς διώκτας, καὶ συρόμενοι διὰ μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐπήμυνεν. οἱ δὲ δεσμοῖς ἡκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν προδοθέντας. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ ποδαποὺς, ἀλλὰ ἀκαταμαθήτους ἀφείτας. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀπόλωλεν οὖν ὁρᾶν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐπείσθημεν καὶ τοῦτο, καθάπερ ὀξὺ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλαυνόμενον τῷ κρατίστῳ ὄντος ἀεὶ θύματος, οὐδὲ φωνὴν τὴν ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως σείσασα τὴν δεξιάν. φέρετε δὴ τίνων φέρετε πατάγημα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποθέντες αὐτοὶ τοῖς ἀνοσίοις τοῖς τῶν τολμημάτων βαθμοῖς, μὴ βαρυύεσθε τὴν ὑπεροχήν. καὶ γὰρ νυνὶ πάντας ἂν ὅτι μείζον ἀρήκαμεν, ἐπὶ τὸν ἅγιον καθελοῦσαι μεῖζον εἶχον. κατέχεται μὲν ἐν τῷ ἀχυράτῳ τῆς πόλεως, λεγέσθω γὰρ νυνὶ τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἢ φρούριον. ἔχοντες δ' ὅτι τετυχισμένην τυραννίδα τοσαύτην, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφὴν βλέποντες, τί βούλεσθε, καὶ πόσ τὰς

C Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt viuere in populo, clades ſuas minimè ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliati parimini, ac verberati reticetis, & ne gemitu quidem aperto quiſquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non à vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſpectis qui primi erant, cùm adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atque illis armatis quieſcentes, in voſmetipſos arma vertiſtis? cùm primos eorum conatus oportuiſſet infringi, quando cognatos conuitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque iam domini ipſi rapiebantur, eíſque cùm per mediam ciuitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem à vobis prodi- F tos, etiam vinculis affecêre: non dico quales & quantos, ſed quòd non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo adiuuit. reſtabat eoſdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut è grege brutorum animalium cùm præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquam emiſit, nedum dexteram mouit. Patiemini ergo, patiemini etiam ſancta conculcari videntes? Cúmque omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubieceritis, eorum præſtantiam reueremini? nunc enim profectò ad maiora procederent, ſi quid maius quod euerterent inueniretur. Tenetur quidem munitiſſimus ciuitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſiue caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper verticem poſitis, vt videtis, quid cogitatis, aut quibus

veſtras ſententias applicatis ? An Romanos expectatis, vt ſanctis veſtris opitulentur ? Ita quidem ſe noſtræ ciuitatis habent res : eóque iam calamitatis ventum eſt, vt miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectísque vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias facere videmus, non vltum ibitis in hos, qui vos percuſſêre ? Non ſuas quiſque recordabitur clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad vltionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſſima, & maximè naturalis, cupiditas libertatis. ſeruitutis autem ac dominorum amantes facti ſumus, tanquam ſubiugari à maioribus didicerimus. Atque illi quidem multa & maxima bella, vt in libertate viuerent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ iuberentur. Et quid opus eſt de maioribus loqui ? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verùm commodè an contrà incommodè non referam, palàm quid habet cauſæ, niſi libertatem ? Ergo qui dominis totius orbis ſeruire non patimur, gentiles noſtros ferimus tyrannos ? Quanquam externis obedientes, ad fortunam ſemel id referunt, cuius iniuria victi ſunt. At verò peſſimis ſuorum cedere, ignauorum eſt, & cupientium ſeruiendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentémque retraxerit : quod etiam ſi ab his capti fuerimus (abſit autem huius dicti periculum) nihil acerbiùs experiemur, quàm iſti nos affecêre. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, illorum quidem in templo donaria cernere, gentilium verò ſpolia, qui nobilitatem huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt : eósque viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt victoriam obtemperaſſent ? Et Romanos quidem nunquam tranſgredi auſos eſſe limitem profanorum, aut ſacratæ quicquam conſuetudinis præterire, ſanctorum autem ambitum, quamuis procul aſpectum perhorreſcere : quoſdam verò in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Iudæi vocentur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici? Multò nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi propriè rebus ſunt aptanda vocabula, fortaſſe reperietur, legum quidem conſeruatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes verò intus haberi. Verùm hos inſidiatores libertatis exitio deberi, neque facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt : idémque omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſuaſum, atque ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. plerique autem fortaſſe multitudinem eorum, atque audaciam reformidant : & præterea quòd in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc vt veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorum in dies ſingulos alitur, eo quòd nequiſſimus quiſque ad ſimiles profugiat : & audaciam plus accendit, quòd nullum adhuc eius impedimentum interuenit : locóque ſuperiore vtentur, & quidem cum apparatu, ſi iis tempus demus.

γνώμας προσθάλπεται; ῥωμαίους ἆρα προσμένετε, ἵν' ἡμῖν βοηθήσωσι τοῖς ἁγίοις; ἔχει δ' ἤδη τὰ πράγματα τῇ πόλει, καὶ πρὸς ὀλίγον ἥκομεν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι πολέμιοι. ἀναβλήσασθε ὦ τλημονέστατοι, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ἐπιστραφέντες, ὃ κἀπὶ τῶν θηρίων ἔστιν ἰδεῖν, τοὺς τύπους ἀμυνεῖσθε; ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστος συμφορῶν, καὶ δακρύσατε πρὸς ὀφθαλμῶν θέμενοι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν δήξεται πρὸς τὴν ἄμυναν; ἀπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ κατὰ φιλοδέσποτι γεγόναμεν ὥσπερ ἐκ προγόνων τὸ ὑποτάττεσθαι παραλαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλοὺς καὶ μεγάλους ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, καὶ ὅτε τῆς μήδων δυνάσεως ἠττήθησαν, ὑπὲρ τοῦ μὴ ποιεῖν τὸ κελευόμενον, καὶ πρὸ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νεὼς πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, ἐᾶν διελέγχειν, πότερον λυσιτελῆς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τἀναντίον, πίνα δ' ἔν ἔχῃ πρόφασιν; ἢ τὴν ἐλευθερίαν; εἶτα τοὺς μὲν οἰκείους δεσπότας μὴ φέρειν τὸ ὁμοφύλων τυράννων ἀνέξόμεθα; καὶ τοι τὸ μὲν τοῖς ἐξωθεν ὑπακοῦειν, ἀνάγκη τις ἀνθρώπους τῷ ἅπαξ ἡττῆσθαι τύχῃ. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις εἴκειν πονηρῶς, ἀλγεινῶν ὄντι καὶ προαιρουμένων. ἐπειδὴ δ' ἅπαξ ἐμπέπτωκα ῥωμαίων, ἐᾶν ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τῶν λόγων ἐμπεσὸν, ἐπέστρεψε τὴν διάνοιαν, ὅτι καὶ ἁλοῦσα ὑπ' ἐκείνοις, ἀπὸ τῆς αὐτῆς τοῖς λόγοις, χαλεπήνουσι μὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ἕτοιμοι. πῶς δὲ δακρύων ἀξίων, ἐκείνων μὲν ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἀναθήματα βλέπειν τῶν ἐκ ὁμοφύλων τὰ σκῦλα συνηλκότων καὶ ἀνελόντων τὴν μητροπόλεως δόξαν, καὶ πεφονευμένους ἀνδρας, ὧν ἀπέχονθ' αἱ χεῖρες οἱ κατασπάσαντες; καὶ ῥωμαίους μὲν μηδέ ποτε τὴν ὄρος τῆς βεβήλων, μηδὲ βαβυλῶνά τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πεφεισμένους δὲ πόρρωθεν ὁρῶντας τὰς τῶν ἁγίων βελτίους, γυμνθέντας δέ τινας ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ, καὶ ξαφέντας ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰουδαίους καλουμένους, ἐμφερπατεῖν μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμὰς ἐπὶ τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τίς δέδοικε τὸν ἔξωθεν πόλεμον, καὶ τοις ἐν συγκείσει πολλῷ τῷ οἰκείων ἡμῶν μετειωτέρους; καὶ δὴ αὖ εἰ ἑτοίμους δεῖ τοῖς προφάσεις τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, τάχα ἂν δόξει τις ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιωτὰς τῶν νόμων, πολεμίους ἢ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ὅπου μὲν ἐξώλεις οἱ ὑπόβουλοι τὰ ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ διδράσκουσι τὰ αὐτῆς ὑπόπτους δίκην ἄξειν κατ' αὐτῶν, οἶμαι πάντας εἰκεῖν πεπεισμένους οἴκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων. παροξύνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπόνθατε. καὶ καταπλήσονται ἢ ἴσως οἱ πολλοὶ, τότε πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸν τόλμαν, ἐπὶ ἢ καὶ τὸν τῶν τόπου πλεονεξίαν. ταῦτα δ' ὥσπερ συνήκασι τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν, καὶ πρὸς αὐξηθήσεται πλέον ἀναθεμένων. καὶ γὰρ τὸ πλῆθος αὐτοῖς ὀπτρέφεται κατ' ἡμέραν, παντὸς πονηροῦ πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτομολοῦντος, καὶ τὸν τόλμαν ἐξάπτει μέγιστον πῦρ, μηδὲν ἐμπόδιον, πρὸ τοῦ πρὸ καθύπερθεν ὄντας, χρήσασθαι καὶ μὴ ἀθυμοῦντας, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

πρὸς-

πις δύσαπε ἢ ὡς ἐαὐ προβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσον') τῇ σωφρόνησει ζαπφνώπεσι. καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆ ὕψους, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. ζάχα τὸ θεῖον ὑβρισμένον ἀναστρέψῃ κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀγαθαρήσουν') βέλεσιν οἱ δυσσεβεῖς. μόνον ἀφθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλέλειπ'). καλὸν ἢ κἂν προσῃ τις κίνδυνος, ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τῆ ψυχῆ εἰ καὶ μὴ προ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ θεοῦ, καὶ τῆ ἁγίων προέδρ. προσήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμη τε ⁊ χεῖρ, καὶ ὅπε δοίνοιά τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν, ὅπε τῆ σώματος ὄψεσθε φεισόμενον. τούτοις ὁ Ἄνανος ὠθάκρεστεῖ τὸ πλῆθος ὅπι τοὺς ζηλωτὰς, ἃ ἀγνοῶν μὴ ὡς εἴεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθη τε καὶ νεότητι καὶ ὠθάσκημα ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ σωφρονήσει τῆ εἰργασμένων. ἐ γὰρ εἰ δώσειν αὐτοῖς εἰς ἑκάτερα συγγνώμην, ἐφ' οἷς ἔδρασαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅπ οὐ παθεῖν προηρεῖτο μᾶλλον, ἢ προϊδεῖν ἐν τοιαύτῃ τὰ πράγματα συγχύσει. τὸ ἢ πλῆθος ἄγειν αὐτοὺς ἐβόα καθ' ὧν παρεκάλει, καὶ προκινδυνεύειν ἕκαστος ὡς ἑτοιμότατος.

A Quòd si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei patiter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impij. Videant nos tantummodo, & deiecti sunt: quanquam pulchrum est, vt etiam si quod periculum immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro Deo tamen e-
B iúsque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis vllum deerit ad cautionem, neque me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius iam expugnari vix posse propter multitudinem ac iuuentutum animorúmque pertinaciam, multóque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetrauerant, sperabant: verumtamen quiduis perpeti præstabilius existimabant, quàm in tanta rerum perturbatione rempublicam negligere. Populus autem duci se clamabat in eos,
C contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commouentur: ac
D modò per cuneos, modò simul vniuersi prosiliunt: neque obuio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregauit, multitudine quidem superiorem: armis verò constipatis, non erant Zelotæ inferiores. alacritas verò, quòd deerat, in vtrisque supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minimè posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi verò nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruare, pro ducibus obedientes motibus animorum.
E Et primò quidem in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicem appetebant. si verò aliqua pars terga vertisset, victores gladiis vtebantur. cúmque plurimi sauciarentur, multæ cædes vtrobique fiebant.
F Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, vt solo eorum sanguine violatam religionem rectè quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati verò populares, proficiente quotidie numero suo, cùm desides increparent, quíque à tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus viam inuitos eos repugnare compellerent, vniuersos quidem suos in hostes conuertunt.
G illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit vnà cum sociis Ananus. Vnde factum est, vt eos quòd ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideóque in murum interiorem fuga recepti, maturè ianuas occluderent. Verùm Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

Κεφάλαιον ιδ.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέταττε τοὺς ὁπλιτικοὺς προὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τὴ ὁπλισίαν (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ ὠθάκ τῆ δήμου παρεξιόντ'), καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ προπηδῶντες ἀθρόοι τε καὶ κῆ λόχους, ὑδίνος ἐφείδοντο τῶν προσυγχεόντων. ἀθρόοι δ' ὑπ' αὐτῶν ταχέως τὸ δημοτικὸν, πλήθη μὲν ἀφειχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθ, λῃπόμενον τῆ ζηλωτῶν. τὸ προθυμον ἢ παρ' ἑκατέρους, αἰεπλήρου τὰ λείποντα. τῷ μὲν ἀπὸ τῆ πόλεως αἰειλῃφότων ὀργὴν, ἰσχυροτέραν τῆ ὅπλων, τῷ δ' ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τόλμαν παντὸς πλήθους ἀφέχησαν. καὶ οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴ πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃσὰς ἐκκόψειαν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ εἰ μὴ κρατοῖεν, ἃ ἔδιν ἧς τινος ὑσερήσειν τιμωρίας. σωιερρήγνυτο ἢ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὴν πόλιν καὶ προὸ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν ἀφακοντιζόμενοι. καὶ ἢ τὰς ξοπὰς οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι; καὶ πολὺς ὠθ' ἑκατέρων φόνος, θαυμαίαν ἢ ἐχθύοντο συχνοί. καὶ τοὺς ὠθ' ἀπὸ τῆ δήμου, διεκόμιζον εἰς τὰς οἰκίας οἱ προσήκοντες. ὁ ἢ βληθεὶς τῷ ζηλωτῷ, εἰς τὸ ἱερὸν αἰεὶ καθαιμάσων τὸ θεῖον ἐδαφος, καὶ μόνον ἂν τις εἴποι τὸ ἐκεῖνον ἅμα, μιᾶαι τὰ ἅγια. καὶ ὠθ' οὕτω τὰς συμβολὰς ἐκφέροντες, ἀεὶ προῆσαν οἱ λῃσρικοί. προθυμούμενοι ἢ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, καὶ ζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, ⁊ μὴ διδόντες τοῖς ζεπομένοις αἰαχώρησιν οἱ κατόπιν διαζόμενοι, πᾶν μὲν ὑπερέφερον τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, καὶ κείνων μηκέτι ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, καὶ μικρὸν ἢ αἰαχωρούντων εἰς τὸ ἱερὸν, σωφαπίπτουσιν οἱ σὺν τῷ Ἄνανον. τοῖς ἢ καταπλῆξις ἐμπίπτει σφεμένοις τῷ πρώτῳ προσβόλου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδότερον ταχέως ἀποκλείουσι τὰς πύλας, τῷ ἢ Ἀνάνῳ, προσβαλεῖν μὴ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ κείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ

non lustratum prius populum introduceret. Ex omni autem suorum multitudine sex ferè armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conductos pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus : is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, iamdudum rebus communibus moliebatur insidians. Itaque tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quàm noctibus peragranti custodias : omniáque secreta Zelotis renunciabat : nullúmque populi consilium non prius quàm caperetur, inimici sciebant eius indicio. immoderatis verò & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adularionum varietate suspectior : eóque ipso quòd etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Ioannes faceret, suspicionem proditionis habebant. submouere autem illum non erat facile, neque possibile, quòd malitia præualeret : ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti : nihilque dubitans, & fidem populo se seruaturum iurauit, neque factum eius inimicis vllum, neque consilium proditurum : vnáque deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaque Ananus eúmque socij, quoniam iurato crediderunt, nulla iam suspicione suis eum consiliis adhibebant ; móxque ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namque habebant, ne fanum culpa sua polluereturne quisquam in eo procumberet Iudæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contrà pro beneuolentia iurauisset, ingressus, ad eos, medius constitit : & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset. nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturum esse discrimen, nisi diuinum quoddam præstò fuerit auxilium. nihil enim iam morari Ananum : sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, vt ad capiendam ciuitatem quamprimum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, vt religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus conferrent. Se autem non videre, quàm diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quòd ipse Dei prouidentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subitò aggrederetur. Itaque oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod

μὴ προσηνδρικὸς εἰσάγειν τὸ πλῆθος, διαλιπρώσας δ' ὡς πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησι δὴ τ' ἴσας φρουρεῖς, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τέτους. καὶ πατὰ μὲν ὧν ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τὴν φυλακὴν, ὡς πειόδε. πολλοὶ δ' τῶν ὡς ἀξιώματος ἀφειθέντες ὑπὸ τῶν ἄρχειν δοκούντων, μισθάρμοι πεπιχρότερος αὐτῶν, ὅπ τὴν φρουρὰν ἔπεμπον.

Κεφάλαιον κ.

Γίνεται δ τέτοις πᾶσιν ἀλέθρε παράπλος Ἰωάπης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ μικάλων διαφθαίας, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δεινὸν ἔρωτα τυραννίδος ὡς τῇ ψυχῇ προφέρων, ὃς πόρρωθεν ἐπεβάλλετο πράγμασι. καὶ δὴ τότε τὰ τῦ δήμου φρονεῖν ὑποκεκριόμενος, συμπαίζει μὲν τοῖς ἀνάκτω, βαλλομένῳ μὲν σὺν τοῖς δυνατοῖς μεθ' ἡμέραν, καὶ νύκτωρ ὅπόντι τὰς φυλακάς. διὰ γὰλλε δ τὰ ἀπόρρητα τοῖς ζηλωτάις, καὶ πᾶν σκέμμα τῦ δήμου ῥᾳδίως καλῶς βαλλόμενον, ὡς δὲ τοῖς ἐχθροῖς ἐμπύσκετο δι' αὐτῦ. μηχανώμενος δ τὸ μὴ δι' ὑποψίας ἐλθεῖν, αἰτέτοις ἐχρῆτο τ θεραπείαις, εἰς τε τ' ἄνακτα, καὶ τοὺς τῦ δήμου προεστῶτας. ἐχώρει δι' εἰς ζωλαπίαν αὐτῦ τὸ φιλότιμον. δεῖ γὰρ τὰς ἀλόγους κολακείας μᾶλλον ὑπωπτεύετο, καὶ τὸ πανταχῆ παρεῖναι μὴ καλύμμενον. ἔμφασιν προδοσίας τῦ ἀπορρήτων παρέχεσθαι ῥᾴδιον. ἐπεὶ γὰρ, αἰθαιρομένες ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, τ παρ' αὐτοῖς βαλλομένων, πιθανώτερος δι' ἁδὸς ἦν Ἰωάπης τοῖς ὑποψίας τὸ διαγγέλλειν. ἀνασκάσασθαι μὲν οὖν αὐτὸν ἐκ ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐκ πονηρίας. ἄλλως δ τῦ δήμου, ὑπαιζόμενόν τε πολλοῖς τῦ συνεδρεύοντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει δ αὐτὸν ὅρκοις πιστώσασθαι πρὸς ὁμόνοιαν. ὤμνυε δι' ὁ Ἰωάπης ἑτοίμως, δυνήσειν τε τῷ δήμῳ, καὶ μήτε βαλλόμενόν τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συγκαλέσειν δ τοὺς ὁπλιθεμένους καὶ χειροτονήσειν. οἱ δ' ὡς τὸν ἄνακτα πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, ἁδὴ χωρὶς ὑποψίας, εἰς τὰς συμβολίας αὐτὸν παρελάμβανον. καὶ δὴ καὶ πρωϊβάντων εἰς ἀπέμπουσι πρὸς τοὺς ζηλωτάς, ὡς δι' ἁλύσεων. ἦν γὰρ αὐτοῖς σπουδὴ, τὸ παρ' αὐτῶν μὴ μιαθῆναι ἱερὸν, μὴ δέ τινα τῷ ὁμοφύλων ἐκ αὐτῷ πεσεῖν. ὁ δὲ ὥσπερ τοῖς ζηλωτὰς ὑπὲρ δυοίας ὁμόσας, καὶ κατ' αὐτῷ, παρελθὼν εἴσω, καὶ καθεσθεὶς εἰς μέσους, πολλάκις μὲν ἔφη κινδυνεῦσαι δι' αὐτοὺς ἵνα μηδὲν ἀγνοήσωσι τῷ ἐπορρήτων, ὅσα κατ' αὐτῷ οἱ ὡς τὸν ἄνακτα ἐβαλλόμενοι. νῦν δ τὸν μέγιστον ἀναβρίπτειν κίνδυνον σὺν πᾶσιν αὐτοῖς, εἰ μή τις θεοσταλὴς βοήθεια δαιμόνιος. ἐ γὰρ ἐπὶ μέλλει ἄνακτι, ἀλλὰ πείσαντα μὲν τὸν δῆμον πεπομφέναι πρεσβείας πρὸς ἀσπασιανὸν, ἵνα ἐλθὼν κατὰ τάχος ἀφελάβῃ τὴν πόλιν. ἀγνείαν δ παρηγγελκέναι κατ' αὐτῷ εἰς τὴν ἑξῆς ἡμέραν, ἵνα μ κατὰ θρησκείαν εἰσιὼν θόντες, μ & βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. ἐχ ὁρᾶν δ μέχει τίνος μ τὴν φρουρὰν οἴσουσιν, μ ῥᾳθύμως ἔχοντας πρὸς τοσύτους. προσετίθει δ ὡς αὐτὸς εἰς αὐτεμφθείη κατὰ θεῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ὑπὲρ ἁλύσεως. τὸν γὰρ ἄνακτα ταύτας αὐτοῖς προτείνειν, ὅπως ἀόπλοις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν μ τῷ λόγῳ τὸ ζῆν τοῖς φρουρεῶντας ἱκετεύειν, μ πορίζεσθαί τινα

ῥᾳδ

πρὸ τῆ ἔξωθεν ὑπηκοΐαν. τοὺς δ' Ἀλλοφύλους ἐλπίδι συγγνώμης εἰ κρατηθεῖεν, ὑπολελῆσθαι τῆ ἰδίων τολμημάτων, ἢ νομίζειν ἅμα τῆ μεταγνοεῖν τοὺς δεδρακότας, δικαίως ὀφείλειν διαλλάττεσθαι καὶ τοὺς παθόντας. ἀλλὰ τῆ μὲν ἀδικησάντων δίκη μίσους πολλάκις γίνεσθαι, καὶ τὴν μεταμέλειαν. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ ἀεὶ ἐκείνοις, φίλοις καὶ συγγενέσι τῆ ἀπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑπὸ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθυμωμένον, ὅπου καὶ ἡ τὸ μέρος ἐλέους ὑπὸ πλείονος αὖ αὐτὸ τῆ δίκαιον ἀκουσιότητος ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲ ἐποίκιλλεν ἀθρόως διδασκόμενος. ὁ δὲ ἔξωθεν βοηθὸς ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐθάρρει λέγειν, ἠνίασετο δὲ τοὺς ἰδουμαίους. ἵνα δὲ καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆ ζηλωτῆ ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸ αἴσιον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπειλεῖν ἐκείνοις ἐξαιρέτως ἔλεγεν. ἦσαν δὲ ἐλεάζαρος μὲν υἱὸς σίμωνος, ὃς δὴ καὶ πιθανότατος ἐδόκει τῆ ἐν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ ἃ νοηθέντα πρᾶξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκης, γένους ἀμφοτέρων ἱερέων ἑκάτεροι. ἦσαν πρὸς τὴν κοινὰς τὰς ἰδίας καθ' αὑτῆ ἀπειλὰς ἀκούσαντες, ἔτι δ' ὡς οἱ πρὸ τὸν ἄνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς περιποιούμενοι ῥωμαίους ὑπεκαλοῦντο, καὶ δὴ τοῦτο ἰωάννης προσεψεύσατο, μέχρι πολλῆ μὲν ἠπόρουν, τὸ τί χρὴ πρᾶττειν εἰς ὀξὺ ἦτοι καιρὸν σωτηρίας. παρεσκευάζετο μὲν δὴ τὸ δῆμον ἐπιχειρεῖν αὐτοῖς, ἐκ εἰς μάχην, αὐτῆ δὲ τὸ σιώτονον τῆς βουλῆς ὑποστέλλεσθαι τὰς ἔξωθεν ὑπηκοΐας. πάντα δὲ ἂν φθῆναι παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ τῶν συμμάχων, ἔδοξε δ' ὅμως ὑπεκαλεῖσθαι τοὺς ἰδουμαίους, καὶ γράψαντες ὑπισχνεῖσθαι σιώτονον, ὡς ἄνανος παρεδίδοι ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσας τὸν δῆμον. αὐτοὶ δ' ὑπὸ τῆ ἐλευθερίας ὑποσπᾶσθαι τῆ ἱερᾶ φρουρεῖντο, ὀλίγος δ' ἐπὶ χρόνος αὐτοῖς βραβεύει τὴν σωτηρίαν. εἰ δὲ μὴ βοηθήσειαν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τε καὶ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δ' ὑπὸ ῥωμαίοις φθάσει γενομένη. τὰ δὲ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐνετέλλοντο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆ ἰδουμαίων διαλέγεσθαι. προεβλήθησαν δ' ὑπὲ τὴν ἀγγελίαν, δύο τῆ δραστηρίων ἀνδρῶν, εἰπεῖν τε ἱκανοὶ, καὶ πεῖσαι πρὸς πραγμάτων, τὸ δὲ τούτων χρησιμώτερον, ὠκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν δὴ ἰδουμαίους αὐτόθεν ἤδεισαν πειθησομένους, ἅτε θορυβώδες καὶ ἄτακτον ἔθνος, ἀεί τε μετέωρον πρὸς τὰ κινήματα, καὶ μεταβολῆς χαῖρον, πρὸς ὀλίγην δὲ κολακείαν τὰ δορυφόρων τὰ ὅπλα κινοῦν, καὶ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τὰς παρατάξεις ἐπειγόμενον. ἔδει δὲ τάχους εἰς τὴν ἀγγελίαν, εἰς ὃ μηδὲν ἐλλείποντες πρόθυμίας οἱ πεμφθέντες, παρελεῖτο δ' αὐτῆ ἀναίτιος ἑκάτερος, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆ ἰδουμαίων παρῆσαν.

præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe inuisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atque cognatos, totúmque populum pro dissolutis legibus ac iudiciis indignatione flagrantem: vbi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori ira ascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini: externum verò auxilium apertè quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. vtque principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maximè minitari confirmans.

CAP. VI. Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis & acta.

Erant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & rectè consulere, & quæ consuluisset efficere, itémque Zacharias filius Amphicali, vterque à sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam priuatis interminationibus cognitis, quódque Anani factio potentiæ sibi comparandæ causa Romanos accerseret (nam & hoc Ioannes affinxerat) diù quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis conclusi. populum enim haud multò pòst eos aggredi paratum esse cogitabant: externi verò subsidij facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priúsque fore vt omnia paterentur, quàm auxiliarium quisquam ista cognosceret. aduocari tamen Idumæos placuit. scriptáque breuiter epistola, quòd circumuento populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimúmque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi maturè subuenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at verò ciuitatem Romanis ilicò subiugandam: pleraque nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri strenui & dicendi peritissimi, & ad persuadendum satis idonei: quódque his rebus esset vtilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quòd turbarum cupiens & incondita esset natio, sempérque ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisque petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncij exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: vterque autem Ananias vocabatur: lámque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiámque denunciare cœperunt. Itaque mox & dicto citius multitudo conuenerat, omnésque pro libertate metropolcôs arma rapiebant. Congregati autem propè xx M. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

Κεφάλαιον ις.

Οἱ δὲ πρὸς τὴν ὑπηκοΐαν, καὶ τὰ ῥηθέντα πρὸς τῆ ἀφιγμένων ἐκπλαγέντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιέθεόν τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τὴν στρατιάν. ἤθροιστο δ' ἡ πληθὺς τάχιον τῆ προαγγέλματος, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. συντραχθέντες δ' εἰς δύο μυριάδας. παρεγένοντο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χειμῶνι τεσσαρσκαιδεκάτῳ ἡμέρᾳ, ἰωάννῃ τε, καὶ ἰακόβῳ παιδὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις ἰῶ, σίμωνι υἱῷ καθλᾶ, καὶ φινέᾳ

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legatorum, itémque vigiles eius latuit, ſed non etiam Idumæorum aduentus, hoc enim antè cognito, portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed verbis eis antè perſuadere concordiam. Stans ergo in aduerſa turri Ieſus, poſt Ananum æuo pontificum maximus: Cùm multæ, inquit, & variæ turbæ tenuerint ciuitatem, in nulla re ſic miranda fortuna eſt, vt in eo, quòd peſſimis etiam inopinata conſpirant. etenim perditiſſimis hominibus contra nos auxilio veniſtis, tanta cum alacritate, quanta nec in Barbaros aduocante vos metropoli venire decuiſſet. Et ſi quidem viderem conſenſionem veſtram ſimilem eſſe horum hominum qui vos rogauerunt, non exiſtimarem impetum carere ratione. nihil enim æquè ac morum cognatio concordiam firmat. Nunc verò illi quidem, ſi quis eorum ſingulos exploraverit, mille mortibus digni reperientur: nam ludibria & purgamenta totius ruſticæ plebis, luxu abſumptis patrimoniis ſuis, poſtquam in vicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuêre, poſtremò in ſacram ciuitatem clàm influxêre vt latrones, ſolúmque religioſum immanitate polluerunt ſcelerum, eósque videas ſine metu inter ſancta ebrios, & auiditate vêtris peremptorum ſpolia conſumentes. veſtra verò multitudo armatorúmque talis ornatus eſt, qualem deceret eſſe, ſi publico vos conſilio metropolis inuitaret, in alienigenas latutos auxilia. quid igitur hoc eſſe quis dixerit, niſi fortunæ iniuriam: cùm pro nequiſſimis conuenille & integræ nationis veſtiæ arma videantur conſpirare? Iamdudum quidem reperire nequeo, quidnam fuerit quòd vos tam cito commouerit. nec enim ſine magna cauſa fieri potuiſſet, vt arma pro latronibus aduerſus cognatum populum capere-tis. quid? Romanos audiſtis & proditionem? his enim quidam veſtiûm obſtrepebant nunc, liberandæ metropoleos cauſa veniſſe dicentes. vnde mirati ſumus præter alia, noxiorum tale commentum. viros enim natura libertatis amatores, eóque cum externis hoſtibus pugnare paratiſſimos, aliter contra nos efferare nó poterant, quàm vaſtatę libertatis proditione mentita. Sed enim vos conſiderare oportet, qui nos inſimulauerint, fidémque in nos veritatis ex rebus communibus, non ex ficto ſermone colligere. Quid enim paſſi, nunc demum nos dedimus Romanis, cùm ab initio licuerit aut ab his non deficere, aut quia defecimus, citò redire in gratiam, priuſquam circa nos omnia vaſtarentur? namque iam, ne volentibus quidem nobis, tranſactio facilis eſt: cùm & ſuperbos eos effecerit Galilæa ſub iugũ miſſa: mortéque grauiorem afferat turpitudinem, appropinquantes placare. Equidé quod in me eſt, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vitæ capiuti ex ſtimo portiorem. Sed vtrum nos populi principes aiunt ciã miſiſſe aliquẽ ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? Siquidẽ nobis dicant, quos amicos miſerimus,

A κλεισώθη. τὴ δ' ἄνανον, ἡ μὲ ἔξοδος τ̃ ἀγγέλων, ὥσπερ κὴ τὰς φύλακας ἔλαθεν ἡ σ' ἔφοδος τ̃ ἰδυμαίων, ἀπ' ἐκ προγνὺς γὰρ ἀπεκλείει τὰς πύλας αὐτοῖς, κὴ δὴ φυλακὴς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαν γοῦν αὐτὺς ἐκπολεμῆσαι ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τ̃ ὅπλων. φησὶ οὖν ὅτι τὸν ἀπικρὶς αὐτ̃ πύργον, ὁ μὲ ἄνανον γεραίτατος τ̃ ἀρχιερέων ἱνσὺς, πολλῶν ἔφη Ϲ ποικίλων τὴν πόλιν κατεχηκότων θορύβων, ἐν ᾧ δεινὶ θαυμάσαι τὸν τύχην ἔτος, ὡς τ̃ συμφορᾶτ πεῖν τοῖς πονηροῖς Ϲ τὸ εὐδόξα. παρεῖναι γοῦν ὑμᾶς, ἀνθρώπους ἀξιολογωτάτους μὴ τοσαύτης προθυμίας ἐπαμυνοντας καθ' ἡμ̃, μεθ' ὅσης εἰκὸς ἦν ἐλθεῖν, ὑδὲ τ̃ μητροπόλεως καλούσης ὅτι τὺς βαρβάρους. κὴ εἰ μὴν ἑώρων τ̀ σύταξιν ὑμ̃ ἐξ ὁμοίων τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, ἀπ' ἀνάλογον τὸν ὁρμὸν ὑπελάμβανον. ὑδὲν γὰρ ἔτως συνίσησι τὰς διανοίας, ὡς τὸ ἔθνων συγγένεια. νῦν δ' εἴ μή τις αὐτὺς ἐξετάζοι καθ' ἕνα, μυρίων ἕκαστος ἀξιωθήσεται θανάτων ἄξιος. τὰ γὰρ θύματα, κὴ καθάρματα τ̃ χώρας ὅλης κατασιτούσαμενα τὰς ἰδίας οὐσίας, κὴ προγυμνάσαντα τὸν ὀπόνοιαν ἐφ' ἕ πέρξ κώμας τε κὴ πόλεσι, τελευταῖα λελησθότες παρεισέρρυσαν εἰς τὸν ἱερὰν πόλιν. λησαὶ δ' ὑπερβολὴν ἀσεβημάτων, μιάναντες Ϲ τὸ ἅγιον ἔδαφος, οὐ ὁρᾶτ ὅτι νῦν ἀδεῶς ἐμμεθυσκομένους τοῖς ἁγίοις, κὴ τὰ σῶλα τ̃ περιουσίων καταναλίσκοντας εἰς τὰς ἀπλήστους γαστέρας. τὸ δὲ ὑμέτερον πλῆθος, Ϲ τὸν κόσμον τ̃ ὅπλων ὁρᾶν ὄξιν, οἷος ἔφερε, καλέσης τ̃ μητροπόλεως κοινῷ βουλευτηρίῳ συμμάχους κατ' ἀλλοφύλων. τὶ αὖ οὖν εἰποι τὶς τοῦτο, ἢ τύχης ἐπήρειαν; ὅταν γὰρ λογάσι πονηροῖς αὐτανδρον ἔθνος ὁρᾷ συναπτίζον αὐτοῖς, μάχει πολλῶ μᾶλ' ἀπορῶ, τὶ δή ποτε κὴ τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἔτω ταχέως ἐχθέτο. μὴ γὰρ αὖ δίχα μεγάλης αἰτίας ἀναλαβεῖν τὰς παιρωλίας ὑπ̃ λησῶν, κὴ κατὰ δήμου συγχυοῖς. ἐπεὶ δ' ἠκούσαμεν ῥωμαίοις, καὶ θεοδοσίαν (ταῦτα γὰρ ὑμ̃ ἐθορύβουν τινὲς ἀρτίως, καὶ τ̃ μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι) πλέον τ̃ ἄλλων τολμημάτων ἐθαύμασά τις τοὺς ἀλιτηρίους, τ̃ δεῖ τὸ ψεῦδος ὑπνοίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελευθέρους, Ϲ δὴ τοῦτο μάλιστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρισκευασμένους, ἐπὶ ἐπὶλῶ ἄλλως ἐξαγειῶσαι, καθ' ἡμ̃, ἢ λογοποιήσαντας θεοδοσίαν τ̃ ποθουμένης ἐλευθερίας. ἀλλ' ὑμᾶς γε χρὴ σκέπτεσθαι τοὺς τε δίκαιοβάλλοντας, κὴ κατ' ὧν, σωάγειν τε τὸν ἀλήθειαν, ἀπ' ἐκ τ̃ ὑπερπλάσων λόγων, ἀλλ' ἐκ τ̃ κοπῶν πεφυγμάτων. τὶ γὰρ δὴ κὴ παθόντες αὖ ἡμεῖς, ῥωμαίοις πρὸ πολεμῶ μὴν ἑαυτοὺς νῦν, παρὸν ἢ μηδὲ ὑποστῆναι τὸ ῥωμαῖον, ἢ πεφυγότας ταχέως ὑποσπάσας, ὅτων ἔτι τ̃ πέρξ ὑπερθήτων; νῦν μὴν γὰρ ὑδὲ βελομένοις δίκαιόν ἐστι ῥᾴδιον, ὅτε ῥωμαίοις μὴν ὑπ̃ φόβου πεποίηκεν ὑποχείριος ἡ γαλιλαία, φέρει δ' αἰχμαλώτων ἡμῖν θανάτου χαλεπωτέρων, τὸ θεραπδεῖν αὐτὺς ὄντας ἤδη πλησίον. Ϲ ἐγωγε κατ' ἐμαυτὸν μὴν αὖ ἐμαυτῷ πεπρομήσαιμι θανάτου, πολεμούμενος δ' ἅπαξ κὴ συμβαλὼν, θάνατον ἀκλεᾶ τὲ ζωῆ αἰχμάλωτος. πότερον δ' φασὶν ἡμᾶς, τοὺς τὲ δήμου πεφυκότας φίλους, χρύσα πρὸς ῥωμαίους, ἢ κὴ τ̃ δήμου κοινῆ ψηφισάμενον; εἰ μὲ ἡμᾶς, εἰπάτωσαν τοὺς πεμφθέντας φίλους,

τοὺς

τοὺς δξακονήσαντας τῷ πρόδοσίαν οἰκέτας. ἐφορᾶθε A
τὰς ἀπιὼν; ἀνακομιζόμενος ἑάλω; γράμματων γεγόνασιν ἐγκρατεῖς; πῶς ἦ τοὺς μὲν ὀσίους πολίτας ἐλάθομεν, οἷς κ᾽ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς ἦ ὀλίγοις κ᾽ φρουρουμένοις, κ᾽ μηδ᾽ εἰς τὴν πόλιν ἐκ τοῦ ἱεροῦ προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη τὰ κατὰ τ᾽ χώραν λαθραίως ἐνεργούμενα; νυνὶ δ᾽ ἔγνωσαν ὅτι δεῖ δίκας δοῦναι τ᾽ τετολμημένων; ἕως δ᾽ ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοὶ, προδότης ἡμῶν ἁδεὴς ὑπωπτεύετο. εἰ ἦ ὅτι τ᾽ δήμου ἀναφέρουσι τ᾽ αἰτίαν, ἐν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο. ἁδεὴς γὰρ ἀπειρᾶτο τ᾽ ἐκκλησίας, ὥστε τάχιον ἂν B
τῆς μιαιφονίας ἔπαυσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερωτέρα. τί δαὶ, οὐχὶ κ᾽ πρέσβεις ἔδει πέμπειν ψηφισαμένους τὰς δξαλύσεις; κ᾽ τίς ὁ χειροτονηθείς, εἰπάτωσαν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν δυσθανατόντων, κ᾽ πλησίον ὄντας τὰς τιμωρίας δξακρουομένων, σκῆψις ὀξύν. εἰ γὰρ δὴ κ᾽ προδοθῆναι τὴν πόλιν εἴμπρατο, μόνους ἂν τολμῆσαι καὶ τοῦτο τοὺς δξαβάλλοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἐν μόνον C
κακὸν λείπει πρόδοσία. χρὴ ἦ ὑμᾶς, ἐπειδὴ πρὸ ἁπάντ᾽ παρέσχε μ᾽ τὴν ὅπλων, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, κ᾽ συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράννους, οἳ πατήσαντες τοῖς νόμοις, ὅτι τοῖς αὐτῶν ξίφεσι πεποίηνται τὰς κρίσεις. ἄνδρας γοῦν ἀκαταπάτους τ᾽ ὀπφανῶν ἐκ μέσης τ᾽ ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε προσηκίσαντο, κ᾽ μηδὲ φω- D
νῆ, μηδὲ ἱκεσίαν ἀναχόμενοι, διέφθειραν, ἔξεσι δ᾽ ὑμῖν παρελθοῦσιν εἴσω μὴ πολέμιον νόμῳ, θεάσασθαι τὰ τεκμήρια τῆς λεγομένης, οἴκους ἠρημωμένους τ᾽ ἐκείνων ἁρπαγαῖς, & γύναια, κ᾽ ὑφιᾶς τῆς ἀποσφαγμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν ἦ κ᾽ θρῆνον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. ἁδεὴς γάρ ἐστιν, ὃς ἁ γεύσαι τῆς τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. οἵγε ὅτι τοσοῦτον ἐξώκειλαν ὑπονοίας, ὡς τε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, κ᾽ τῆς ἔξωθεν πό- E
λεων, ὅτι τὸ πρόσωπον, & τὴν κεφαλὴν ὅλην τοῦ ἔθνους μετενεγκεῖν τ᾽ λῃστρικὴν τόλμαν, ἀλλὰ κ᾽ ἀπὸ τ᾽ πόλεως ὅτι τοιοῦτον. ὁρμητήριον γῆν αὐτοῖς τοῦτο, κ᾽ καταφυγὴ, & μιαιφονίαν τε τ᾽ ἐφ᾽ ἡμᾶς ὠδίσασθαι γέγονεν. ὁ ἦ ὑπὸ τ᾽ οἰκουμένης προσκυνούμενος χῶρος, κ᾽ τοῖς ἀπὸ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ τετιμημένος, ὑπὸ τῆς ὠδαγνισθέντων ἐνθάδε θηρίων καταπατεῖται. νεα- F
νιεύονται δ᾽ ἐν τ᾽ ἀπογνώσει ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, κ᾽ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, κ᾽ κατὰ τ᾽ ἰδίων ἀπολέσχνων τὸ ἔθνος πραγολογεῖν. αὐθ᾽ ὧν τὸ μὲν κάλλιστον, & πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ὑφ᾽ αὐτῆς τ᾽ ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμάχους ἐτόλμησαν καλεῖν οἷς ἔδει τιμωροὺς δεδόσθαι. εἰ ἦ αἰδεῖσθε τὰς τῶν τοιούτων ἱκεσίας, ἀλλά τοι πάρεσι θεμένοις τὰ ὅπλα, κ᾽ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν σχήματι συγγνωστῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε κ᾽ πολεμίων ὄνομα, δικασταὶ γενομένους. καίτοι λογίσασθε, πόσον κερδήσουσιν ἐφ᾽ ὁμολογουμένοις, κ᾽ τηλικούτοις G
κεινόμενοι παρ᾽ ὑμῖν, οἳ τοῖς ἀκαταπάτοις μηδὲ λόγῳ μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ᾽ οὖν ταύτην ὅτι τῆς ὑμετέρας ἀφίξεως τὴν χάριν. εἰ δὲ ἔστι συναγανακτεῖν ἡμῖν, ἔστι κεῖνα θεᾶσθαι δεῖ, τρίτον ὀξὺ καταλιπεῖν ἑκατέροις, καὶ μήτε ταῖς ἡμετέραις ὑπαίγειν συμφοραῖς, μήτε τοῖς ὑπὸ βούλοις τῆς μητροπόλεως

qui serui fuerint proditionis ministri. Cùm iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt? Quemadmodum autem tantam ciuium multitudinem latueremus, cum quibus omni hora versaremur? Paucis autem, atque his inclusis, qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occultè extra ciuitatem fierent? An verò nunc cognouêre, quando auctorum pœnæ reddendæ sunt? donec autem sine metu fuêre, neminem nostrûm proditorem suspicabantur? Sin ad populum causam referunt, publicum habuit nempe concilium, nemo aberat concioni: ideóque manifestior ad vos nuncius fama citius properasset. Quid autem opus erat legatos mittere, cùm certa nobis esset de transactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæ quidem malè perituros, & instantes pœnas euitare cupientium causationes sunt. Quin etiam si ciuitatem prodi in satis esset, id quoque ipsos qui nos criminantur auctoros opinor: quorum audaciæ vnum malum videtur deesse proditio. Vos autem oportet, quia semel cum armis adestis, primum (id quod est iustissimum) iuuare metropolim, & vnà nobiscum tyrannos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladiis permisêre: denique nobiles viros non incusatos, ex medio raptos foro primùm vinculis cruciarunt: deinde non voce neque prece eorum morati, neci tradiderunt. Licet autem vobis non belli lege ingressis, horum videre argumentum, quæ dixi, desolatas domos rapinis, coniuges in veste lugubri ac familias peremptorum, & per totam ciuitatem vlulatus & fletus. nullus enim non persecutionem expertus est impiorum. Qui ad hoc insaniæ prorupere, vt latrocinalem audaciam nõ solũ ex agris atque alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum etiam ex ciuitate transferrent. Denique hoc sibi & ad excursus, & ad perfugium elegerunt, ísque fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: & locus toti orbi terræ venerabilis, quíque ab vniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi venientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta conculcatur. Exultant autem rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentésque in sua viscera delectum habere, cùm debueritis (vt dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atque hanc ipsam fallaciam vltum ire, quod auxilio vos aduocare ausi sunt, quos metuere vindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet vobis armis depositis, cognatorum habitu introire ciuitatem: medióque inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis iudicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cùm de manifestis ac tantis criminibus apud vos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisêre. Ferant igitur hanc ex vestro aduentu gratiam. Si verò neque nobiscum indignari neque iudicare vultis, tertium restat, vt relictis vtrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maximè quenquam nostrûm suspicamini Romanis collocutum, obseruare vobis itinera licet: túmque demum tueri metropolim, cùm factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatum est, & in autores eius, si conuicti fuerint, vindicare. Non enim vos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positis. Sin horum nihil vobis gratum aut mediocre videtur, ne portarum claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur: Idumæorum autem multitudo nequaquam animum aduertebat, ardens iracundia, quòd non paratum habuisset introitum: próque armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix placato suorum tumultu, stans in eo loco vnde exaudiri à pontificibus posset, non iam mirari se ait, si libertatis propugnatores in templo obsiderentur inclusi, cùm illi cunctæ genti communem clauserint ciuitatem: & Romanos quidem fortasse, coronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæos autem ex turribus alloquantur, captáque iubeant, pro libertate arma proiicere: cognatísque non credentes custodiam ciuitatis, iudices eos discordiarum fieri velint: & alios accusando quòd indemnatos ciues occiderint, ipsi totam damnent ignominia nationem. denique vrbem omnibus alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde enim contra vos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellum: qui ob hoc adesse properauimus, vt vos seruaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi quos obsidetis læsêre, támque verisimiles puto suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde qui reipub. defensores sunt intus in custodia tenentes, genere coniunctissimis gentibus simul vniuersis ciuitatem præclusam tyrannidem perferre dicitis, cùm tam contumeliosis nos iubeatis obtemperare præceptis: nominémque potentiæ aliis, qui vos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationem vestri sermonis tulerit, cùm rerum repugnantiam videat? Etenim vobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patriis sacris arcetis (rectè qui eos incusauerit, qui custodiuntur in templo, quòd cùm ausi essent plectere proditores, quos viros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, non à vobis inceperint, summáque proditionis membra præciderint? Sed licèt illi molliores quàm res poscebat inuenti sint, nos tamen domicilium Dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: támque foris irruentes, quàm intus insidiantes, hostes pariter vlciscemur. Hic autem manebimus pro muris armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

CAP. VII. De clade Iudæorum ab Idumæis facta.

His dictis Idumæorum quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cùm nec Idumæos quicquam sentire moderatũ, & duplici bello oppugnari ciuitatem videret. Quippe nec Idumæorũ tumor & spiritus quiescebat, indignè ferentiũ contumeliam, quòd essent ciuitate prohibiti: & quòd Ze-

συμφέρει. εἰ γὰρ μή τι μᾶλλον ῥωμαίοις ὑποπτεύετε διειλέχθαι τινάς, ὧν δι' ἡμῶν ἔξεστι τοῖς ἐφόδοις. κἂν τι τῶν ἀβεβουλημένων ἔργων ἀκηκοότες, τότε φρουρεῖν τὴν μητρόπολιν ἐλθόντας, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πεφωραμένους. ἐὰν γὰρ αὖ ὑμεῖς φθάσειαν οἱ πολέμιοι, τῇ πόλει προσοχθισμένοι. εἰ δὲ ἐνδὲν ὑμῖν τοῦτον δόγματον ἢ μέτριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰ κλῆθρα τῶν πυλῶν, ἕως αἱ φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἔσπευδε λέγειν. τῶν δ' ἰδουμαίων ἦτε τὸ πλῆθος προσῆκεν, ἀλλὰ τεθύμωτο μὴ τυχὸν ἑτοίμως τῆς εἰσόδου, καὶ διηνανάκτουν οἱ στρατηγοί, πρὸς τὴν ἀπόθεσιν τῶν ὅπλων αἰχμαλωσίαν ὑπονοούμενοι, τὸ καλόν τινα πρὸς αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δ' ὁ τοῦ καθλᾶ τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸν τῶν οἰκείων καταστέλλας θόρυβον, καὶ τοῦ εἰς ἱππικὸν τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἐπάνω θαυμάζειν, ἔφη, φρουρουμένων δὲ τῶν ἱερῶν τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας, εἴγε καὶ τῶν ἔθνει κλεισθεισῶν πρὸς ἤδη τὴν κοινὴν πόλιν. καὶ ῥωμαίοις μὲν εἰσάπαξ ἐχθραν ὡμολογηκόσι, τάχα δ' ἂν καὶ στεφανώσαντες τοῖς πύλαις· ἰδουμαίοις δ' ὑπὲρ τῶν πύργων διαλέγονται, καὶ τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα καλοῦσι ῥίψαι. μὴ πεισθέντες δὲ τοῖς συγγνῶσι τὴν τῆς μητροπόλεως φυλακὴν, τοὺς αὐτοὺς δικαστὰς ποιοῦνται τῶν διαφόρων· καὶ καταμηνύσεις τινῶν, ὡς ἀποκτείνειαν ἐκείνους, αὐτοὶ καταδικάζουσι ὅλου τοῦ ἔθνους ἀτιμίαν. τὴν γοῦν ἅπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένην εἰς θρησκείαν πόλιν, τοῖς οἰκείοις νῦν ἀποτετειχίσθαι. πάνυ γὰρ ὀπὶ σφαγὰς ἐσπεύδομεν, καὶ τὸν κατὰ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ τοῦτο παρῳκοδομήσαντες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν οἱ καὶ πρὸς τῶν φρουρούντων ἠδικήθη, καὶ πιθανὰς ἔτους ἰσοψίας οἴμαι καὶ κατ' ἄλλων συνελέξατε. ἔπειτα τῶν ἐνδον φρουρὰ περιόντες, ὅσοι κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, καὶ τοῖς συγγνώμης ἄτοις ἐνδίδοσιν ἀθρόως ἀποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβρισικὰ δ' ὅταν πρὸς ἄγματα κολάζοντες, τυραννεῖσθαι λέγετε, καὶ τὸ τῆς δ' ωμασείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις περιάπτετε. τίς ἂν σήκοι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀφορῶν εἰς τὴν ἀναιτίαν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ νῦν ὑμᾶς ἀποκλείουσιν ἰδουμαῖοι τῆς μητροπόλεως, οἷς αὐτοὶ τῶν πατρίων ἱερῶν εἴργετε. μέμψαιτο δ' εἰκότως τὴν τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένους, ὅτι θαρσήσαντες τοῖς θεοδίτας κολάζειν, οἷς ὑμεῖς ἄνδρας ὁπλίτας, καὶ ἀκαταπάτους λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, ἃ ἀφ' ὑμῶν ἦρξατο, καὶ τῆς κατεπειγούσης θεοδοσίας μέρη θεραπεύσαι. ἀλλ' εἰ κἀκεῖνοι τῆς χρείας ἐγλύοντο μαλακώτεροι, τηρούμενοι ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τῆς κοινῆς πατρίδος πρεσπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν ὁπλίτας, καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐνθάδε πρὸ τῶν τειχῶν μενοῦμεν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως αἱ ῥωμαῖοι κάμωσι προσέχοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλεύθερα φρονήσαντες, μεταβάλησθε τύτοις τὸ μὴ τῶν ἰδουμαίων ἐπιβόα πλῆθος, ὁ δ' ἱππεὺς σθένος ἀνεχόρει, τὰς μὲν ἰδουμαίας μηδὲν φρονῆντας ὁρῶν μέτριον, διεκόθην δ' ἐν πόλιν πολεμουμένην. ἦν δ' ἐδὲ τοῖς ἰδουμαίοις ἐν ἡρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθύμωντο πρὸς τὴν ὕβριν εἰρχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλοτυπῆ

ἰσχυρὰ

ἐχυρὰ δοκοῦντες, ὡς ὑδὲν ἐπαμυνόντας ἑώρων, ἠπόρηντο, καὶ μετενόουν πολλοὶ τὴν ἄφιξιν. ἡ δ' αἰδὼς τὸ τέλειον ἀνεφάκτους ὑποστρέφειν, ἐπὶ κακῷ τὴν μεταμέλειαν ὥστε μένειν αὐτόθι φεστῆ τείχους κακῶς αὐλιζομένους.

A

Κεφάλαιον ιζ.

ΔΙὰ γὰρ τῆς νυκτὸς, ἀμήχανος ἐκρήγνυται χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβρῳσι λαβρωτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φοβώδεις, καὶ μυκήματα σεισμένης τῆς γῆς ἐξαίσια. προδήλου δ' ἐν ἐτῷ ἀνθρώπων ὀλέθρῳ τὸ κατάστημα, τῶν ὅλων συγκεχυμένων. καὶ ἀχλὺ μικρᾶς τὶς ἂν εἰκάσαι συμπώματος τὰ τέρατα. μία γὰρ τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλῃ παρέστη δόξα. τοῦτο μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, ᾧ ἂν ἄρα ἐπιβοηθοῦντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς γὰρ τὸ ἄναντον, νενικηκέναι χωρὶς ὠδῆς ἔξεως, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηλατεῖν. καλοὶ γὰρ ἦσαν ἄρα τῶν μελλόντων ἐσεσθαι, καὶ κατεμαντεύοντο τῶν ἐχθρῶν, ἃ τοῖς ἰδίοις αὐτῶν ἐπῆλθε παθεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συναφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντεθάλποντο, καὶ τὰς θυρεὰς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες, ἧττον ἐκακοῦντο τοῖς ὑετοῖς. οἱ γὰρ ζηλωταὶ μᾶλλον τῶν καθ' αὐτοὺς κινδύνου, ὑπὲρ ἐκείνων ἐβασανίζοντο, καὶ συνελθόντες ἐσκόπουν εἴ πινα μηχανὴν αὐτοῖς ἀμυνῆς ὑπνοήσειαν. τοῖς μὲν γὰρ θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τῶν ὅπλων διάζεσθαι τὰς φυλακάς. ἔπειτα δ' εἰσιοῦσιν εἰς μέσον τῆς πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοιοῦτον γὰρ φύλακας εἴξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τὰς πλείονας αὐτῶν οὔσας ἀόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τῶν καὶ τὴν πόλιν συνοικιῶντον ἔσεσθαι τὸ πλῆθος κατειλημμένον ὑπὸ τῆς χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δ' καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν, ἢ πρεπόντως εἶναι τοσοῦτον πλῆθος δι' αὐτοὺς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ συνετώτεροι διάζεσθαι μὲν ἀπεγίνωσκον, ὁρῶντες ἐν μόνον τὸ ἑαυτῶν φρουρὰν πλήθουσαν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος ὅλης τοὺς ἰδουμαίους ὅπλα μελῶς φυλασσόμενον, ὥστε τε παντάχοῦ τὸ ἄναντον παρεῖναι, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν ὑπισκέπτεσθαι τὰς φυλακάς. ὁ δὴ τὰς μὲν ἄλλας νυκτὸς, ἅτε εἰκὸς, ἀνείθη κατ' ἐκείνων ἐπὶ καὶ τὸν ἀναίτιον ῥαθυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς ἐκεῖνος ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγούσης τῆς εἰμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς τρεσκοπούσης, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπακμάζοντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ὑπὸ τῇ στοᾷ φρουροὺς. τοῖς ζηλωταῖς δ', ὑπνοιαν ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν ἀρόντας θριόνων, ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν. συνήργησε δ' αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ κατακουσθῆναι τὸν φόφον, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. ὀφλαθόντες δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὡδαγόνοντο πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς θρίοσι χρώμενοι, τοῖς μὲν τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλαις. τοῖς δ', τὸ μὲν πρῶτον ἐμπίπτει ταραχὴ, τοῖς δὲ τὸν ἄναντον ὑπειρεῖν οἰηθεῖσι, καὶ πᾶς ὅτι τὸ ξίφος ἔχε τὴν δεξιὰν, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνωσθέντες τοῖς ἥκοντας εἰσήεσαν. εἰ μὲν οὖν ἐτέφανον τὸ ὅτι τὴν πόλιν, οὐδὲν ἂν ἐκώλυσεν ὑπολωλέναι τὸν δῆμον αὐτανδρον, ἅτε ἔχον ὀργῆς. νῦν δ' πρώτους ζηλωτὰς ἀσθόντας τῆς φρουρᾶς ἐξελίσθαι, θορύβων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων, μὴ φειδῶν δ' οἷς ἦλθον ἐν μείοσι τοῖς δεινοῖς, μηδ' αὐτοῖς χαλεπώτερον ὑπισχνεῖσθαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἀλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦν χωρεῖν ὅτι τὴν πόλιν,

B

C

D

E

F

G

lotarum vires esse firmas crediderant, erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, vt iam veniisse pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeūdi, pœnitudinē superabat. Itaque ibidem prope murum temerè tabernaculis positis, manendum esse statuêre. Infinita verò hyems nocte illa venit, ventíq; violenti cū imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendáque tonitrua, cōcussæque terræ vasti mugitus: certúmque erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neq; paruum quid rerum hæc signa portendere. Vna verò Idumæis & oppidanis erat opinio illis quidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neque se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Ananō autem eiúsque sociis, etiam sine prælio victis, Deúmque pro se bellum administrare credentibus. Sed profectò falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore diuinabāt. Verū Idumæi quidē cateruatim densatis corporibus inuicem sese fouebāt, scutíisque cōtextis protecti capita, minus pluuia lædebātur: Zelotæ autem magis illorum quàm suo periculo cruciabantur: collectíque deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horum autē ardētionibus videbatur, vt armorum custodes inuadere: atque in ciuitatē impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nā & custodes ex improuiso, & quòd plures inermes ac belli expertes essent, facilè turbatum iri, & multitudinem ciuium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod interueneret, quiduis subire satius quàm negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissuadebant. non enim sui tantum causa custodes ampliari, sed etiam ciuitatis murū videbāt propter Idumæos diligentius custodiri: & vbique adesse Ananum, omnibúiq; horis inuisere custodias existimabant. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa verò, non sua desidia requieuerat, sed vt & ipse & custodum manus fato duce interirent. Namq; iam nocte prouecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis cōsilium subit, vt ferris tēplo sacratis portarū vectes secarēt. affuit autē illis, ne exaudiretur crepitus, ventorū sonus, & crebra tonitrua: fanóque egressi, ad murū clanculo veniunt: ferratámque portam, quæ versus Idumæos erat, aperiūt. Illi autem primùm Ananum conari aliquid suspicati, vnusquisq; dextram ad gladiū, quasi repugnaturi applicāt maturè: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qui quidem, si tūc manus vertere in ciuitatem voluissent, nihil obstabat quominus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verùm Zelotas primò eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neque his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in ciuitatem impetum fore.

sed si semel eos concitassent, iam illos continueri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: iámque in templum per ciuitatem subibant, cùm suspensi Zelotæ aduentum eorum præstolarentur. Denique his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtique Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptísque armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primùm quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: vbi verò foris alios circunfundi viderent, Idumæos irrupisse sensêre. Et maior quidem pars eorum, armis pariter animísque depositis in quæstibus erant. pauci verò iuuenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimúsque mulierum vlulatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magí que horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercêre, quòd natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauiter afficiebantur, propterea que his qui se excluserant, vt inimicis vtebantur, tàm supplicantibus quàm repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, vtque commune fanum reuererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neque spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quàm vi oppressi laniabantur, cùm recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatem se præcipitabant: miseri (vt mihi videtur) eo quòd fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorum ita satiata est: sed versis in ciuitatem manibus, omnes domos diripiebant: quémque fortuitò inuenissent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacuam esse ducebant: pontifices autem peruestigabant: & in illos plerique ferebantur, statímque comprehensos obtruncabant: stantésque super eorum cadauera, nunc Anano populi beneuolentiam, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, vt etiam insepultos eos abiecerint: cùm præsertim Iudæis tanta sepulturæ cura sit, vt etiam iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non errauerim, si Anani mortem dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, rémq; publicam Iudæorum periisse, quo pontificem rectorémque salutis suæ iugulatum in media ciuitate viderunt. Erat autem & aliàs

εἰ ἢ ἅπαξ ταύτην προκινήσειαν, ὅτε αὖ ἐπ' ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς μὲν τ' ἀθροισιν συνταξασθαι αὐτοὺς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει ταῦτα τοῖς Ἰδουμαίοις, καὶ δι' αὐτ' πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετέωροί τε οἱ ζηλωταὶ τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐπαναδέχονται. καὶ παρόντων εἴσω, καὶ αὐτοὶ προῆσαν ἐκ τοῦ ἐνδοτέρω ἱεροῦ. μιγνύτες δὲ τοῖς Ἰδουμαίοις προσέβαλλον τοῖς φυλακαῖς. καὶ τινας μὲν τῶν προκοιτούντων ἀπέσφαξαν κοιμωμένους. πρὸς δὲ τὴν ἐρημοσίαν βοὴν, δρομαίως πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἁρπάζοντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὴν ἄμυναν ἐχώρουν. ἕως μὲν ἐν μόνοις τοῖς ζηλωταῖς ἐπιχειρεῖν ὑπελάμβανον ἐθάρρουν, ὡς τῷ πλήθει προσιόντες. καταδύντες δὲ ἔξωθεν ἐπεισχεομένους ἄλλους, ἠθροντο τ' εἰσβολὴν τῶν Ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα ταῖς ψυχαῖς κατέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς οἰμωγαῖς ἐῶ. φραξάμενοι δ' ὀλίγοι τὴν νέων, γενναίως ἐδέχοντο τοὺς Ἰδουμαίους, καὶ μέχει πολλοῦ τὴν ἀρχοτέραν πληθὺν ἔσκεπον. οἱ δὲ κραυγὴ διεσήμαινον τοῖς κατ' τ' πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυνᾶν μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἔμαθον εἰσπεπωκότας τοὺς Ἰδουμαίους. ἄχαν δ' αἰτιβόων καὶ αἰτιολοφύρετο, καὶ πολις γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, κινδύνου δέ τε ἕκαστοι τὴν φυλάκων. οἱ δ' ζηλωταὶ τοῖς Ἰδουμαίοις συνεπλάλαζον, καὶ τὴν ὑπ' πάντων βοὴν, ὁ χειμὼν ἐποίει φοβερωτέραν. ἐφείδοντό τε οὐδενὸς Ἰδουμαῖοι, φύσει τε ὠμότατοι φονεύειν ὄντες, καὶ τῷ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τ' ἀποκλεισάντων ἐχθρῶν τοῖς ὅπλοις, ἦσαν δ' ὅμοιοι τοῖς ἱκετεύουσι καὶ τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλοὺς τὴν συγγένειαν ἀναμιμνήσκοντας, καὶ δεομένους τὸ κοινὸν ἱερὸν λαβεῖν αἰδῶ, ἀπέλαυνον τοῖς ξίφεσιν. ἓν δ' φυγῆς μὲν οὐδεὶς τόπος, οὐδὲ σωτηρίας ἐλπὶς, σωννοθάμβοι δ' πρὸς ἀλλήλους, κατεκόπτοντο, καὶ τὸ πλέον ἐκβιαζόμενοι, ὡς ἂν ἐπ' ἐῶ χωρήσεως τόπος, ἐπῆσαν δ' οἱ φονεύοντες, καὶ ὑπ' ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτοὺς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτύτερον ἔμοιγε δοκεῖ δ' διέφθορον ὀλέθρῳ, τὸν αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλύσθη δ' τὸ ἐξωθεν ἱερὸν πᾶν, αἵματι, καὶ νεκροῖς ὀκτακισχιλίοις καὶ πεντακοσίοις ἡμέρα κατέλαμβανεν.

Κεφάλαιον ιη.

Οὐκ ἐκορέσθησαν δ' τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν Ἰδουμαίων, ἀλλ' ὅτι τ' πόλιν ζαπόμενοι, πᾶσαν μ' οἰκίαν διήρπαζον, ἔκτεινον δ' τ' συντυχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει κέρδος ἀνάλωμα, τοὺς δ' ἀρχιερεῖς ἀνεζήτουν. καὶ κατ' ἐκείνων ἓν τοῖς πλείοσι φορὰ, τάχους δ' ἁλόντας διέφθειρον, καὶ ζῶν νεκροῖς αὐτῶν ὑπῆπτε, τὸν μὲν Ἄνανον δ' πρὸς τὸν δῆμον δύνοιας, τὸν δ' Ἰησοῦν τῶν ὑπὸ τὸ τείχος λόγων ἐπίσκωπτον. προῆλθον δ' εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσαύτην Ἰουδαίων πρὸς τὰς ταφὰς πρόνοιαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τὸς ἐκ καταδίκης ἀνασκολοπισθέντας πρὸ δύντος ἡλίου κηδεῦσαι τε καὶ θάπτειν. καὶ αὖ ἁμάρτοιμι δ' εἰπὼν ἀλώσεως ἀρξαι τῇ πόλει τὸν ἀνάνου θάνατον, καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἀνατραπῶναι τὸ τεῖχος, καὶ διεφθαρῶναι τὰ πράγματα Ἰουδαίοις, ἐν ᾗ τὸν ἀρχιερέα καὶ ἡγεμόνα δ' ἰδίας σωτηρίας αὐτῶν ὄντ' μέσης τῆς πόλεως εἶδον ἀποσφαγμένον. ἓν γὰρ δὴ τάτε ἄλλα,

σεμνὸς

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ καὶ δικαιότατος, καὶ πρὸς τὸ ὄγκον τοῦ τε δυ- A
ναμέως καὶ τὴν ἀξίας, καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότι-
μον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτάτους, φιλελεύθερος ἦν καὶ
δημοκρατίας ἐραστής, πρό τε τῶν ἰδίων λυ-
σιτελῶν τὸ κοινῆ συμφέρον, ἀεὶ προτίμων, καὶ πρὸ
παντὸς ποιούμενος τὴν εἰρήνην. ἄμαχα γὰρ ἤδη τὰ ῥωμαίων.
προσκοπούμενος ἦν ὑπ' ἀνάγκης καὶ τὸν πόλεμον, ὅπως
εἰ μὴ δι' ἀλύσαντο ἰουδαῖοι, δικαίως διαφθείροιντο. κα- B
θάλου γὰρ εἰπεῖν, ζῶντος ἀνάνου, πάντως αὖ διελύθησαν.
δεινὸς γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸν δῆμον. ἤδη δὲ καὶ χεί-
ρωνα, καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας, πλείω αὖ
ξιβλῶ ῥωμαίοις παρέσχον ὑπὸ τούτῳ στρατηγεῖ. παρέ-
ζωκτο δ' αὐτῷ καὶ ὁ ἰησοῦς, αὐτῷ μὲν λειπόμενος κατὰ
σύγκρισιν, προῆκεν δὲ τῶν ἄλλων. ἀλλ' οἶμαι καθ' ἑκεί-
νας ὁ θεὸς ὡς μεμιασμένης τὴν πόλεως ἀπώλειαν, καὶ
πυρὶ βουλόμενος ἐκκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτο-
χομένους αὐτῷ, καὶ φιλοσοργοῦντας προὐφέκρυψεν. οἱ δὲ
περὶ ὀλίγου τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα προεκείμενοι, καὶ τὸν κοσ- C
μικὴν θρησκείας κατάρχοντες, προσκυνούμενοί τε τοῖς
ἐκ τῆς οἰκουμένης συρρέουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἐρριμμένοι
γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐβλέποντο. αὐτίκα ἐπ'
ἐκείνοις στενάξας αὖ τοῖς ἀνδράσι δικαίῳ τὴν ἀρετὴν ὀλο-
φυρόμην, ὅτι τοσοῦτον ἦττηντο τῆς κακίας.

Κεφάλαιον ιθ. D

Ἀλλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀ-
πέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἱ, τε ζηλωταὶ, καὶ τῶν ἰ-
δουμαίων τὸ πλῆθος, τὸν λαὸν ὥσπερ ἀποσίων ζώων ἀγέ-
λιμοι θηρῶντες ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲν εἰκαῖον, ἐφ' ὃ καταληφ-
θεὶς τόπῳ διεφθείρετο. τοὺς δὲ δυνατοὺς, καὶ νέους συλλαμ-
βάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατεκλεισαν δεδεμένους, κατ' ἐλ-
πίδα τοῦ προσεθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν ἐσωφρο-
νισμένους. προσέκειτο δὲ ἐδεῖτο, ἀλλὰ πάντες τὴν ἔξοδον μὴ E
τῶν πονηρῶν καὶ τὴν παρίδος, προείλοντο τὸν θάνατον. δέ-
νας δὲ τὴν ἀρνήσεως αἰτίας ὑπέμενον μαστιγούμενοί τε καὶ
στρεβλούμενοι. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῖς βασά-
νοις, μόλις ἠξιοῦτο τοῦ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ'
ἡμέραν, ἀνηρεῖτο νύκτωρ. καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς ἐκφορεῖντες
ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις εἴη δεσμώταις τόπος. ἐπὶ δὲ τοσαύτη
τοῦ δήμου κατάπληξις, ὡς μηδένα τολμῆσαι, μήτε κλαῦσαι
φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάπτειν. ἀλλὰ F
λαθραῖα μὲν ἐπὶ αὐτῷ κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα,
καὶ μὴ προσκόπου, μή τις ἐπακούσῃ τῶν ἐχθρῶν, ἔσε-
νον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθοῦσιν, ὁ πενθήσας ἔβλαπτε.
νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπερρίπτουν τοῖς
σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴτις προφύβολος. μύριοι δὲ καὶ
δισχίλιοι τῶν δυνατῶν νέων, ὅτε διεφθάρησαν. οἱ δὲ
ἤδη δεδεμένοι κτείνειν αἰδοῦς, εἰρωνεύον- G
το δικαστήρια καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ὑπατικῶν
ἀποκτεῖναι προθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχου.
παρώξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τ' αἰδοῦς μισοπόνηρον καὶ
φιλελεύθερον. ἐπὶ δὲ καὶ πλοῦτος, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπί-
ζειν τὴν ἁρπαγὴν τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαποσκευά-
σεσθαι δυνατὸν ἄνδρωπον εἰς τοῦ αὐτῷ κατάλυσιν.

vir laudabilis atque iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maximè fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper vtilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si paciscì vtiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. vt autem breuiter dicam, cum Anano viuo ad transactionem veniissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere, quæ vellet. Iam verò impedientes bellantésque subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: vt putem Deum, qui tanquam violatam ciuitatem petite flammis, purgarique sancta vellet, consultò defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaque paulò antè sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quíque vndique in ciuitatem commeantibus venerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem vitos ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

[FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER V.]

Secundùm Rufini distinctionem.

ANano quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos verò tam Zelotæ, quàm Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus quidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, non nullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verùm hæc nullum mouebant, sed cuncti mortem præoptauerant, dummodo ne aduersus patriam communem nequissimè conspirarent: sæuissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atque tormentis. cúmq; iam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractósque inde, si quos mori contigisset abiiciebant, vt vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pauor occupauerat atque formido, vt ne flere quidem palàm quisquam, siue sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circunspectantes gemebant. paria namque his, qui lugebantur, etiam qui luxissent ilico patiebantur. exiguam verò nocte sublatam terram manibus corporibus iniiciebant, & nonnunquam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periêre. Illi autem iam cędes exosi, nullo pudore iudicij vim & cognitionis cauillando imitabantur. Itaque cùm illustrium quędam Zachariam Baruch filium interficere decreuissent, (irritabantur enim quòd nequissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemque locuples) neq; solùm fortunarum eius direptionem sperarent, sed etiam remotum iri virum ad se deiiciendos potentem,

CAP. I. De altera strage, & reditu Idumæorũ, Zelotarúmque crudelitate.

septuaginta plebeiorum honestissimos ex præcepto conuocant, iudicum specie potestate carentes, & apud eos Zachariam, quasi res proderet Romanis, accusant: quódque ad Vespasianum proditionis causa mississet. Sed neque argumentum, neque vlla probatio criminis erat. ipsi autem misisse dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem vbi nullam spem salutis sibi relictam esse vidit, per insidias non in iudicium, sed in carcerem ductus, vitæ suæ desperationem libertate non priuauit: sed exorsus veri quidem similitudinem obiectorum derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autem ratione conuersa, omnes eorum iniquitates per ordinem prosecutus est, multáque de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ verò obstrepentes, vix à gladiis temperabant, speciem cauillationémque iudicij sui vsque ad finem permanere cupientes, & præter hoc iudices experiri, an periculoso tempore iustitiæ memores forent. Igitur omnes septuaginta pro eo sententiam ferunt, & pro eo mori, quàm sibi assciribi eius interitum maluêre. Illo verò absoluto Zelotarum clamor tollitur, & vniuersi quidem iudicibus irascebantur, qui simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. duo verò ex audacissimis aggressi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & à nobis de absolutione sententiam certiorem: eúmque statim in subiectam vallem de templo proiiciunt. Iudices verò, contumeliæ causa versis gladiis ferientes, templi ambitu pepulêre. cædi enim eorum pepercerant, vt disiecti per ciuitatem, nuncij fierent apud omnes seruitutis. Idumæos autem iam venisse pœnitebat, neque his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam secretò indicabat vniuersa: & quæcunque hi qui eos aduocauerant sceleratè fecissent, omnia demonstrabat: arma quidem cepisse eos, quasi Romanis à pontificibus metropolis proderetur, reperisse autem nullum proditionis indicium. Illos verò, qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuisse. Verùm quia semel in societatem intestinæ cædis incidissent: finem delictis adhibendum, neque vires hominibus suggerendas morem patrum destruentibus. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atque in oppidum aditum esse præclusum, pœnas ab his, qui prohibuerant esse repetitas: & Ananum quidem peremptum: vna verò nocte populum totum penè consumptum. Quarum rerum multos quidem suarum pœnitere sentirent: eorum autem viderent, à quibus rogati essent, crudelitatem immensam: ne ipsos quidem per quos salui erant erubescentium. in oculis enim auxiliatorum pessima facinora committere, illorúmque iniurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neque ab his separentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta sunt, calumniam fuisse patuisset, nullúsque Romanorũ impetus timeretur, aduersus ciuitatem verò inexpugnabilis esset potentia corroborata) illos

A συγκαλῶσιν ἐν ἑξ ὑπαλλάκτου, ἑβδομήκοντα τῶν ἐν τέλει δημοτῶν εἰς τὸ κῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ τῶ ζαχαρίᾳ κατηγόρων, ὡς ἐν δίδῳ τὰ πεπραγμένα ῥωμαίοις, καὶ δὴ καὶ προδοσίας ἀφανέμενον πρὸς αὐτοῦ. ἦν δ' ὅτε ἔλεγχός τις τῶν κατηγορημένων, ὅτι τετιμώρητο, ἀλλ' αὐτοὶ πεπείθεσαν καλῶς ἔφασαν, καὶ τοῦτ' εἶναι πίστιν τῆς ἀληθείας ἠξίουν. ὁ μὲν ζαχαρίας σωμάτων μηδεμίαν αὐτῷ καταλιπόμενος σωτηρίας ἐλπίδα, κακλείδας γὰρ κατ' ἐνέδρας εἰς εἰρηνεῖον, ἐν ᾧ τὰ δικαστήρια, ἐποιήσατο τὴν τοῦ ζῆν ἀπαγωγὴν οὐκ ἀπαρρησίαστον. ἀλλὰ κατασχὼν τὸ μὲν πάθος τῶν κατηγορουμένων διεχλεύασε, καὶ δι' ὀλίγων βραχέων ἀπελύσατο τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. εἶτα τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀποστρέψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διῆλθε τὰς ἀδικίας, καὶ πολλὰ πρὸς τὴν συγχύσεως καταλοφυσάσαν τὰ πράγματα. οἱ ζηλωταὶ δ' ἐθορύβουν, καὶ μόλις τὸ ξίφος ἀπεκράτουν, τὸ κῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τὴν δικαστικὴν μέχρι τέλους παῖζειν προαιρούμενοι, καὶ ἄλλως πειρᾶσθαι θέλοντες τοὺς δικαστὰς, εἰ καὶ τὴν αὐτῶν κίνδυνον μισθήσουσι τὴν δικαίαν. φέρουσι δ' οἱ ἑβδομήκοντα τὰς ψήφους ἀπολύσεως, καὶ σὺν αὐτῷ προσέλαβον τὴν ἀναίαν μᾶλλον, ἢ τὴν ἀναιρέσεως αὐτῷ λαβεῖν τὴν ὑπεραφλοῦν. ἤρθη δὲ βοὴ τῶν ζηλωτῶν περὶ τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν οὐκ ἀγανάκτησις ὅτι τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ σωφρονεῖσι τὴν εἰρωνείαν τὴν δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ τῶν ζηλωτῶν, προσπεσόντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, ἀκαθαιρέσουσι τὸν ζαχαρίαν, καὶ πεσόντι ὑπεκλοιδόρουν ἔφασαν, σὸν παρ' ἡμῶν τιμωρὸν ἔχεις, καὶ βεβαιότερον τὴν ἀπόλυσιν. ῥίπτουσί τε αὐτὸν διὰ τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸν ὑποκείμενον φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς πρὸς ὕβριν ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν τῶ προβόλῳ, δι' ἓν τοῦτο φεισάμενοι σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες εἰς τὴν πόλιν, ἄγγελοι πᾶσι τῆς ἀνοίας γένωνται.

Κεφαλ. κ.

Τοῖς δ' ἰδουμαίοις ἤδη τὸν παρουσίας μετέμελε, καὶ προσίσατο τὰ προπτόμενα. συναγαγὼν δ' αὐτοὺς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν, ἐνεδείκνυτο τὰ συμπεφορημένα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὸν μητροπόλεως διέξιεν. ὑπεραλγήσαντες μὲν γὰρ ὡς ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων προδιδομένης ῥωμαίοις τὸν μητροπόλεως, ὥρμησαν δὲ προδοσίας τιμήσειν τοὺς δὲ ἐκείνων ἀποκειμένους φυλάττειν καὶ πολεμεῖν τυραννίδος ἔργα βουλεύσαντας. προσῆκεν μὲν οὖν αὐτοῖς ἀφ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δ' ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προσέπεσον, ὅσον γὲ ὑπὸ δεινὰν τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ ὑφαμένειν χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύσασι τὰ πάντα. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τὰς εἰρκτὰς τεμωρήσαν καὶ τεθνάναι μὲν αὐτῶν, διεφθάρται δ' ὑπὸ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τὴν μὲν οἰκείων πολλοὺς ἀγαθοὺς θανάτους μεταποιοῦντας, τὴν ὑπαλγεσαμένων δ' ὁρᾶν ἄμετρον τὴν ὠμότητα, μισεῖ δι' οὓς ἐστάθησαν ἀφδυμούντων. ἐν ὄμμασι γοῦν τὴν συμμάχων τὰ ἀρχαῖα τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων παρανομίας ἰδουμαίοις προσάπτειν, μάχεις ἐν μήτε κωλύη τις, μήτε χωρίζῃ τὴν δρωμένων. δεῖν οὖν ἐπιδεῖν ὑπαλγοῦντα τὰ προδοσίας, ἔφοδος δ' ῥωμαίων ἀδημία προσδοκᾶται, δυνασείᾳ τε ὑπερτειχίσαι τὴν πόλει δυσπαράλυτος, αὐτοὺς ἀναχω-

ἀναχωρεῖν ἐπ' οἶκον, καὶ τὰ μὴ κοινωνεῖν τοῖς φαύλοις ἀ- A
πάντων, ἀπολογήσασθαι περὶ ὧν φρενακισθέντες μετά-
σχοιεν. τούτοις πεισθέντες οἱ Ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύουσι
τὰ ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις περὶ δισχιλίους δεσμώτας οἳ πα-
ραχρῆμα φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς
σίμωνα, περὶ ὃν μικρὸν ὕστερον ἐροῦμεν. ἔπειτα ἐκ τῆς
ἱεροσολύμων ἀναχώρησαν ἐπ' οἶκον, καὶ σωφρονεῖν τὸν χω-
ρισμὸν αὐτῆς γνώσεσθαι προσδόξαν ἀμφοτέροις ὁ, τε
γὰρ δῆμος αἰσθόμενος τὴν μετάνοιαν, ἐθάρσησε πρὸς ὀλίγον, B
ὡς ἐχθρῶν κεκενωμένος, οἵτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπαι-
σίησαν, ὑπὸ συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπὸ λαμπρῶν τῶν δυσσεβούντων, καὶ δεδιότων παρανομεῖν. καὶ ἔτι γοῦν μάλιστα ἡ σκέψις ἦν τῆς ἀδικημάτων, ἀλλ' ὀξυτάτοις μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς εἰς ἅπασα. τὰ δοχθέντα δὲ, τάχιον καὶ τῶν βουλαῖς ἐπήρχοντο, μᾶλιστα δ' ἐπ' αἰδοίαν τε καὶ δικαίαν ἐφόνων, τὸν μὲν φθόνῳ λυμαινόμενοι, τὸ δὲ ἡγεμονικὸν, δέει. μόνῳ C
γὰρ αὐτῆς ἀσφάλειαν ὑπελάμβανον, τὸ μηδένα τῆς δυ-
νατῆς καταλιπεῖν. ἀπηρέθη γὰρ σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ
γενείων, ἀξιώματι μὲν καὶ γένει προέχων, δημοκρατι-
κὸς δὲ καὶ φρονήματος ἐλευθερίου μεστὸς, εἰκῇ τις ἕτε-
ρος Ἰουδαίων. ἀπώλετο δ' αὐτὸν ἡ παρρησία μᾶλιστα
πρὸς τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ὑφὲ ὁ περαίτης νί-
γερ αὐτῆς τὰς χεῖρας διέφυγε, ἀνὴρ ἄεισος ἐν τοῖς
πρὸς ῥωμαίους πολέμοις γενόμενος, ὃς καὶ βοῶν πολλά-
κις τὰς ὠτειλὰς ἐπιδεικνὺς, ἔτι μέσης ἐσύρετο τῆς πό- D
λεως. ἐπεὶ δὲ ἔξω τῆς πύλης ἦκτο, τιμωρίαν ἱκέτευεν οἱ δὲ προπομποὶ, πρὸς ταφῆς ἱκέτευον. οἱ δὲ προαπειλήσαντες, ἧς
ἐπεθύμει μᾶλιστα γῆς, μὴ μεταδώσειν αὐτῷ, τὸν φόνον
ἐνήργουν. ἀναρρέμβος δὲ ὁ νίγερ, τιμωρεμβύης ῥωμαίοις
αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόντε καὶ λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμῳ,
καὶ πρὸς ἅπασι τοῖς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατ'
τῆς ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ θεὸς, καὶ τὸ δικαιότατον, ὅτι ἐδύ-
σαντο τὰ ἀλλήλων ἐπονοίας ἔμελλον ἐν εἰς μακρὰν E
σασιάσαντες. νίγερ μὲν οὖν ἀνῃρημένος, τοὺς περὶ τῆς
καταλύσεως αὐτῆς φόβους ἐπεκύφισε. τὸ λαὸς δὲ μέρος
ἐδέησεν, ᾧ μὴ πρὸς ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ
μὲν γὰρ αὐτῆς διενεχθὲν τινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ δὲ μὴ
προσκρῦσαν κατ' εἰρωνείαν, δικαιοῖς ἐλάμβανε τὰς
αἰτίας. καὶ ὁ μὲν μὴ δὲ ὅλως αὐτοῖς πρόσκειον, ὡς ὑφήφα-
νος, ὁ πρόσκειον δὲ μετὰ παρρησίας, ὡς καταφρονῶν. ὁ θε-
ραπεύων δὲ ὡς ὑπόβουλος ὑποπτεύετο. μία δὲ ἦν τῆς τε F
μείζονων, καὶ τῆς μειζιστάτων τιμωρία, θάνατος. καὶ διέ-
φυγε μόνος, εἰ μὴ σφόδρα τις ἦν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγένειαν, ἢ διὰ τύχην.

Κεφάλαιον κα.

ΡΩμαίων δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον
ἡγούμενοι τὴν σάσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς
τὴν πόλιν, καὶ τὸν διασασιασὸν ἤπειγον, ὡς αὖ ὄντα κύ-
ριον τῶν ὅλων, φάμενοι προνοίαν θεῶν σύμμαχον σφίσι,
τὸ τεθάφθαι τοὺς ἐχθροὺς κατ' ἀλλήλων. εἰ μὲν δὴ G
τῶν ὁπλῶν ὀξεῖαν, καὶ ταχέως Ἰουδαίους ὁμονοήσειν, ἢ κο-
πιάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαν-
τας. διασασιασὸς δὲ πλεῖον αὐτοὺς ἔφη τὸ δέοντος ἀ-
μύνεσθαι, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων
ἐπιδείξιν ποιήσασθαι γλιχομένους, ἐν ἀκινδύνῳ,
ἀλλὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

domum recedere: malorúmque societatem vitando cuncta diluere flagitia, quorum non sponte, sed decepti participes extitissent. Persuasum est Idumæis. Et primùm eos, qui erant in custodiis soluunt, propè ad duo millia popularium, statímque relicta ciuitate ad Simonem veniunt, de quo paulò pòst commemorabimus: deinde domum ex Hierosolymis abiêre. Euenit autem eorum discessum vtrísque pariter inopinatum videri. nam & populus nescius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus est, veluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi non auxilijs caruissent, sed iis essent liberati, quorum pudore ac reuerentia criminibus temperabant. Denique nulla iam erat facinorum mora neque cunctatio: sed festinatis quidem consiliis in rebus singulis vtebantur: quæ verò placuissent, ipsa cogitatione citius peragebant. Maximè autem in viros fortes atque insignes cædibus sæuiebant: cùm inuidia nobilitatem abiumerent metu virtutum: vnámque cautionem putarent, nullum optimatum superesse. Itaque occisus est cum multis aliis Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse populum gaudens, plenúsque spiritu, libertatis amator, vt nullus alius Iudæorum, quem tamen libertas præter alias virtutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis gestis vir strenuus comprobatus: qui etiam sæpe vociferans, & cicatrices ostendens, per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus verò extra portas, desperata iam salute, ne sepultura careret supplicabat. Illi autem prius interminati, quòd humum ei quam desiderabat concessuri non essent, mox etiam mortem intulêre. Qui tamen cùm occideretur, Romanos eis vltores imprecatus est: famémque præter bellum ac pestilentiam, & ad hæc omnia ipsorum mutuas manus: eáque vniuersa constituit apud impios Deus, & quid iustissimum esset effecit, vt audaciam suam quàm primùm experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit. Pars autem plebis nulla erat, cui non ad interitum excogitabatur occisio. Namque alij quòd iamdudum aliis ciuibus restitissent, interficiebantur: qui verò nihil offenderant, pacis tempore subitas causas excipiebant. Et qui omnino liberè eos non adissent, pro contemptoribus: qui verò obsequentes, pro insidiatoribus habebantur: vnáque maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque euasit quisquam, nisi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

Cap. II. De intestina discordia Hierosolymorum.

ROmani autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionem lucrum sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentiæ dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: verumtamen velox esse momentum, & Iudæos citò in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut redactos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri conueniat ignorare: tanquã in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostentare potiùs cum periculo: quam secum quid esset vtile reputare,

Nam si statim ciuitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se prouocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his vsuros domestica seditione consumptis. Deum namque meliùs quàm ipsos disponere, qui sine labore Iudæos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intercuntibus inimicis, maximóque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potiùs periculorum spectatores esse, quàm cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putauerit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commodè perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minùs laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, vt maturæ occupanda videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Iudæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quàm ipsi eos captiuos afficerent intromissi. Proinde siue quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet abtumerent: siue tacti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, nō ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam vtile fuisset eius consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quòd omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, saluus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes iugulari. Mortui verò per omnes vias coaceruabantur innumeri, multique etiam transfugere cupientium, rursus in ciuitate perire præoptabāt. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis deuenerant, vt neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ iura disturbare pepigissent, suáque in homines iniustitia diuinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & vt breuiter dicam, nulla tam bona, quàm misericordia, perierat in illis cladibus mētis affectio: hisq; irritabantur noxij, quæ miseranda vidissent, à viuis in mortuos, a mortuis in viuos iracundiam transferentes. Modum autē excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

εἰ μὴ γὰρ αὐθέως ὁρμήσαιεν ὅπῃ τὴν πόλιν, ἅπαντι ὁμονοίας ἔσεσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς ἐπιστρέψειν. εἰ δ' ἀθροίσειαν, ὀλιγωτέρους χρήσεσθαι, διαπανηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. στρατηγεῖν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτὸν τὸν θεὸν, ἀκονιτὶ Ῥωμαίοις ὑποδιδόντα Ἰουδαίους, καὶ τὴν νίκην ἀκινδύνως τῇ στρατιᾷ χαριζόμενον. ὡς τε χεῖρας ἀλλοφθόρους χερσὶν οἰκείαις τὸν ἐχθρὸν, καὶ τῷ μείζονι κακῷ σώσειν χωρίων, θεατὰς μᾶλλον αὐτοὺς ὑποκαθίστας τῷ κινδύνων, ἢ θανατῶσιν ἀνθρώποις, καὶ λελυσσηκόσι κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἐλάττονα ἔσεσθαι δίχα μάχης, γνώτω τὸ μὲν ἀλγεῖν τῶν ὅπλων σφαλερόν, τὸ μετ' ἡσυχίας κατορθωμα λυσιτελέστερον. ὃ γὰρ ἧττον δυκλεὲς οἴεσθαι χρὴ τὴν κρίσιν χεῖρα λαμπρὰν, τὰς ἐγκρατείας καὶ σωφρόσυνα τὰ ἴσα διαφερόντας. ἅμα μὲν τοι μειουμένων τῶν πολεμίων, καὶ τὴν αὐτὴν στρατιὰν ἀναληφθεῖσαν ἐκ τῶν συνεχῶν πόνων ἐρρωμενεστέραν ἄξειν. ἄλλως τε καὶ τῶν κοπιαζομένων τὸ περὶ τὴν νίκην λαμπρότατος, ἀδύτων ἕνεκεν. ἀδὲ γὰρ περὶ καταστάσιν ὅπλων ἢ τειχῶν, ἀδὲ περὶ συλλογὴν ὑπηκόων, ἰουδαίους ἀφαλεῖσθαι, καὶ τὰ ἐπιθέσεων ἐσεσθαι καὶ τὴν διδόντων, ἀλλ' ἐμφυλίῳ πολέμῳ, καὶ διχονοίᾳ ξαχηλιαζομένους, καθ' ἡμέραν οἰκτρότερα παθεῖν, ὧν αὐ ἐπελθόντες αὐτοὶ διαθεῖεν τοὺς ἁλόντας. εἴτε ἐν τὸ ἀσφαλὲς τῆς σκοπῆς, ζῆναι τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ἀναλισκομένους, ἐᾶν. εἴτε τὸ δικλεέστερον τὸ κατορθώματος, ἃ δεῖ τοῖς οἴκοι νοσοῦσιν ὑπιχειρεῖν, μηθήσεται γὰρ ὕλογος, ἐκ αὐτῆς τὴν νίκης, ἀλλὰ τῆς σάσεως. ταῦτα μὲν ἀσταστιαστὴ λέγοντι, συνῆνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ὠφελεῖν τὸ στρατηγικὸν τὸ γνώμης ἀνεφαίνετο.

Κεφάλαιον κϛ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν νυτομόλων, τὴν ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ γὰρ ἡ φυγὴ, φρουρᾶς διειλημμένων τὰς διεξόδους πάσας, καὶ τὸν ὁπωσοῦν ἀλισκόμενον ὡς πρὸς Ῥωμαίους ἀπόντα, διαχρωμένων. ὃ, γε μὴν χρήματα δοὺς ὠνεῖτο, καὶ μόνος ἦν ὁ ἀνιδοὺς πρόδοτης, ὥστε καταλείπετο, τοῖς ἀπόροις τὸ φυγῆς ὠνουμένοις, μόνοις ἀποσφάττεσθαι τοὺς πένητας. νικᾷ γὰρ καὶ τὰς λειφορείας πάσας ἐσωρεύοντο πεπλησθεῖς, καὶ πολλοὶ τῶν ὡρμημένων αὐτομολεῖν, πάλιν τὴν ἔνδον ἀπόλειαν ᾑροῦντο. τὸ γὰρ ὅπῃ τὴν παρείδος θανάτου ἐλπὶς ἀφῆς ἐποίει μεξιώτερον. οἱ δὲ εἰς ἑαυτὸν ὠμότητος ἐξώκειλαν, ὡς μήτε τοῖς ἔνδον ἀνηρημένοις, μήτε τοῖς ἀπὸ τῆς ὁδοῖς μεταδῶναι γῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τὸ παρείδος συγκαλύψαι καὶ τὰς τὸ φύσεως νόμους, ἅμα τε τοῖς εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιᾶναι καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυδῶντας ἀπέλιπον. τοῖς δὲ θάπτουσι τινὰ τῶν προσηκόντων, ὁ καὶ τοῖς αὐτομολῆσαι ὑπῆρχεν, θανάτου ἦν, καὶ δεῖας ὠφελήματος τῆς ἑτέρῳ χαριζόμενον. καθόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτους ἀπωλώλει χρησὸν πάθος ἐν ταῖς τότε συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἃ δὲ ἐλεῶν οἰκτείρειν, ταῦτα παρώξυνε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ὅπῃ τοὺς ἀνηρημένους, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅπῃ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μετάφερειν, καὶ δι' ὑποβολῶν δίους, ὡς ἀνιῶν τοῖς ὠφελημένους ὡς ἀναπαυσαμένους ἐμακάριζεν. οἵ, τε ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις ἁμιζόμενοι, κατὰ σύγκλεισιν, καὶ τοῖς ἀτάφοις ἀναπ-

φαρτο

φαγον δ' ἐδαίμονας. κατεπατεῖτο μ̀ ἓν πᾶς αὐτοῖς θεσμὸς ἀνθρώπων. ἐγελᾶτο ἡ τὰ θεῖα, καὶ τὰς τ̀ προφητ̀ θεσμοῖς, ὥσπερ ἀγυρτικὰς λογοποιΐας ἐχλεύαζον. πολλὰ ἡ ἔτι δὲ ἀρετῆς, καὶ κακίας προδιέφθισαν, ἃ καθ' ἡμᾶς οἱ ζηλωταὶ, καὶ τ̀ κ̀ τ̀ πάλαι προφητείαν τέλος ἔξίωσαν. ἰδ̀ γὰρ δή τις παλαιὸς λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε τ̀ πόλιν ἁλῶσεσθαι, καὶ καταφλεγήσεσθαι τὰ ἅγια νόμῳ πολέμου, σάσις ἐὰν κατασκήψῃ, & χεῖρες οἰκεῖαι προμιάνωσι τὸ τ̀ θεοῦ τέμενος, οἷς ἃ ἀπιστήσαντες οἱ ζηλωταὶ δικαίους ἑαυτοὺς ἐπέδοσαν.

Κεφαλ. κζ.

ΗΔη ἡ ἰωάνης τυραννιῶντι, τὸ προσὸς τοὺς ὁμοίους ἰσότιμον ἠδοξεῖτο, καὶ παρ' ὀλίγους προπαιούμενος τ̀ πονηροτέρων, ἀφιλίαζε τὸ συντάγματος. ἀεὶ ἡ τοῖς μ̀ τ̀ ἄλλων δόγμασιν ἀπειθῶν, τὰ ἡ αὐτὸ προσάσων δικαιοπρώτερον, δῆλος ἰδ̀ μοναρχίας ἀντιποιούμενος. εἶκον ἡ αὐτῷ, πῃ μ̀ δίκει, πῃ ἡ κατ' δύνοιαν. δίνος γὰρ ἰδ̀ ἀπάτῃ & δόλῳ προσαγόμενος. πολλοὶ ἡ προὸς ἀσφαλείας ἡγούμενοι τ̀ αὐτ̀, τὰς αἰτίας ἤδη τ̀ ζηλωτῶν, ἐφ' ἕνα, καὶ μὴ πολλοὺς ἀναφέρεσθαι. τό γε μὲν δρασήριον αὐτὸ κατά τε χεῖρα, καὶ κ̀ γνώμην, διαφόρους εἶχεν τὰ ὀλίγους. πολλὴ ἡ μοῖρα τ̀ ἀντικαθιαμένων ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μ̀ καὶ φθόνος, δεινὸν ἡγεμόνων ὑποτοπάζεσθαι τὸ πρὶν ἰσότιμον. τὸ πλέον ἡ δύναδαι τ̀ μοναρχίας ἀπέρρεπεν. ἅτε γὰρ καταλύσιν ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἄπαξ κρατήσαντα, καὶ καθ' ἑαυτ̀ προφασιν ἕξειν, τὸ τ̀ ἀρχὴν ἀντικρούειν. προσηρεῖτο ἡ πολεμῳ ἕκαστος ὅτι ἐν παθεῖν, ἢ δουλεύσας ἐκουσίως ἐν ἀνδραπόδου μοίρᾳ ὠδαπολέσθαι. διαφερεῖ μ̀ ἐν σάσις ἐν τούτων, τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάνης ἀντεβασίλευεν. ἀλλὰ τὰ μ̀ προὸς ἀλλήλους αὐτοῖς δι' φυλακῆς ἰδ̀, καὶ ὀλίγοι ἢ μικρὸν εἴποτε διαπροβολίζοντο τοῖς ὅπλοις. πρὸς ὃν ἡ κ̀ τὸ δῆμος, καὶ πότερος πλείονα λείαν ἀπάξουσιν ἀντεφιλονείκουν. ἐπεὶ ἡ πόλις ἔνι τοῖς μέσοις. καὶ οἷς ἐχειμάζετο, πολέμῳ καὶ τυραννίδι, καὶ σάσει, κατὰ σύγκρισιν μετριώτερον ἰδ̀ τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλεμος. ἀμέλει διαδιδράσκοντες ἐκ τ̀ οἰκείων, ἐφόλγον προὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ὠδὰ ῥωμαίοις ἧς ἀπήλπισαν ἐν τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξιοῦντο. τέταρτον ἡ ἤδη κακὸν ἐκινεῖτο προὸς τ̀ τῶν ἐθνῶν κατάλυσιν.

Κεφάλαιον κδ.

ΦΡούριον ἦν ἡ πόρρω ἱεροσολύμων, καρτερώτατον ὑπὸ τ̀ ἀρχαίων βασιλέων εἰς τε ὑπεξαγωγὴν κτήσεως ἐν πολέμου ροπαῖς, καὶ σωμάτων ἀσφάλειαν κατεσκευασμένον, ὃ καλεῖτο μασάδα. τοῦτο προκατέλαβον φόνου οἱ προσαγορευόμενοι σικάριοι. δίκει γὰρ αὐτοὺς ἐλλοντο τ̀ πλείονος ἁρπαγῆς. ὡς ἡ τ̀ ῥωμαίων τράπαι ἠρεμεῖσαν, σάσει ἡ & τυραννίδι ἰδίᾳ τοὺς ἐν ἱεροσολύμοις ἰουδαίους ἐπύθοντο δημηγόρους, ἀδροτέρων ἥπτοντο τολμημάτων. καὶ κ̀ τ̀ ἑορτὴν τ̀ ζύμων, ἰδ̀ ἄγουσιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδου τ̀ ὑπ' αἰγυπτίοις δουλείας, ἀνιέντες εἰς τὸν πάτριον γῆν, κατῆλθον νύκτωρ, τοὺς ἐμποδὼν ὄντας ἀγαλαθόντες. καὶ πολίχνιόν τινα καταλαβόντες καλούμενον ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν ἀμύνεσθαι δυνάμενον πρὸς ὅπλων ἄλκαθον, καὶ συνειλεθεῖν, φθάσαντες ἐκπέδασαν, καὶ τ̀ πόλεως ἐξέβαλον.

tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis ius hominum calcabatur, ridebatur etiam diuinitas, prophetarúmque responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cùm verò multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta maiorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probauêre. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cùm seditio fuisset exorta, fanúmque Dei propriæ manus antè violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerant.

CAP. III. De Gadaréûm deditione & strage.

AT Ioannes iamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatímque sibi nequiores adiungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suáque iubendo imperiosiùs, quòd solus dominari cuperet non latebat, cíque sociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atque fallacia persuadere quæ vellet) multi verò propterea quòd sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas vni potiùs asscribi quàm omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat, apud quos etiam liuor nonnihil valebat, graue putantes, vt paulò antè pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub vnius potestate viuerent, exagitabat. nec enim facilè sperabant eum, si semel obtinuisset, deiici posse: occasionémque in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potiùs quiduis pati decreuerat, quàm sponte seruiens mancipij loco perire. Hinc igitur seditio diuiditur, & Ioannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihílque aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant. in populum verò vel maximè contentionem susceperunt, & quis maiorem prædam caperet, vtrinque certabant. Cùm tamen ciuitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itémque seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. denique relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperauerant, assequebantur. Quartum verò præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, turandísque corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Massada dicebatur: id occupauerant, qui vocantur sicarij, quòd à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cùm Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam verò Iudæos dominatione atque discordia secessisse, maiora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qua ex Ægyptiorum seruitio liberati, in terram patriam deuenerunt, solemiter celebratur) nocte deceptis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi inuasêre: vbi pugna quidem Iudæos antè præsentes atque dispersos, quàm arma caperent, siue concurrerent, ciuitate pepulêre.

eos verò, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac [illegible]ros, suprà septingentos interfecerunt. æquibúsque deinde compilatis, fructus quoque iam maturos depopulati in Massada portauerunt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, totámque regionem populabantur, non paruo vndique perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principalis membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter ciuitatis tumultum atque discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum inuenêre licentiam. Singuli verò vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & cateruatim coniurantes, exercitu quidem pauciores, plures verò quàm latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, vt in bello fieri solet, ab his eos malè affici quos petiissent. verùm præueniebatur vltio, cùm mox latrones à præda refugerent: nullàque pars erat Iudææ, quæ non vnà cum Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à transfugis indicabantur. nam licèt omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cùm quis ad eos accessisset interficeretur, tamẽ erant, qui ad Romanos clàm profugerent: ducémque Romanorum & opem ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarentur. multos enim quòd bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, vt ciuitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullúmque impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cùm igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martij quarta die ciuitatem ingreditur. iam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quàm suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quòd Vespasiano appropinquante id cognouerunt. Et ciuitatem quidem se retinere posse desperabãt, quòd & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant à ciuitate Romanos. si verò fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullàque à noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaque Dolesũ comprehẽsum (namque is non dignitate solùm ac nobilitate ciuitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: mimiáque iracũdia mortuo verberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iã verò propiùs accedente Romano exercitu, Gadarensiũ populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatẽ recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitúmque & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros enim priùs quàm id Romani peterent, ipsi destruxerant: vt eo sibi fides esset, quòd pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autem missò Placido cum D. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant,

τὸ ἧ φυγεῖν ἥττον ὃν γύναιά τε καὶ παῖδας, ὑπὲρ ἑπτακοσίους ἀναιρῆσιν. ἔπειτα τοῖς τε οἴκοις ἐξεπύθοντο, καὶ τὰ καρπῶν τοὺς ἀκμαίους ἁρπάσαντες ἀπῄεσαν εἰς τὴν μάσαδα. καὶ οἱ μὲν ἐλῄζοντο πάσας ταῖς περὶ τὸ φρούριον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπόρθουν ἅπασαν, πρὸς ὀλιγοφθειρομένων αὐτοῖς καθ' ἡμέραν ἐκάστην ἀχθόμενοι τὰ πλείονα. ἐκινεῖτο ἧ δὲ τὰ ἄλλα τῆς ἰουδαίας πλήματα, τότε πέως ἠρεμῆν τὸ λῃστρικόν. καθάπερ ἧ ἐν σώματι τοῦ κυριώτατα φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνεπόνει, οὕτω δὲ καὶ μητροπόλει τάσιν καὶ τῇ περιχώρῳ, διὰ ταῦτα ἔχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πονηροὶ τὴν ἁρπαγήν, καὶ τὰς οἰκίας ἕκαστος κώμας ἁρπάσαντες, ἔπειτα εἰς τὴν ἐρημίαν ἀφίσαντο, σωματοθηριζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι κατὰ λόχους, στρατιὰς μὲν ὀλιγώτερσι, πλείους ἧ λῃστρικοῦ, προσέπιπτον ἱερεῖς καὶ πόλεσι. καὶ κακῶς μὲν συνέβαινεν, ἐφ' οἷς ὁρμήσειαν ὡς ἐν πολέμῳ καταληφθέντας. φθαίνοντες ἧ τὰς ἀμυνὰς ὡς λῃστῶν ἅμα τὴν ἁρπαγὴν ἀποδιδρασκόντων. ὑπὲρ ἧ μέρος ὧν τῆς ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ προσαπεχούσῃ πόλει συναπώλλυτο.

Κεφάλαιον κε.

ΤΑῦτα ἐστασιασμένα πρὸς τὴν αὐτομόλων ἀπαγγελίαν, καί περ τὸ φρουρούντων τὰς ὁδοὺς τὴν στάσεως ἀπόστασις, καὶ διαφθειρόντων τοὺς ὑποπτεύοντας, ὅμως ἦσαν οἱ διελαύνοντες, καὶ καταφεύγοντες εἰς τὰς ῥωμαίους, τὸ στρατηγὸν σπῆρον ἀμυνοῦν τῇ πόλει, καὶ τὰ τὴν δῆμον σωθῆσαι λείψανα. ἐκ γὰρ τοῦ πρὸς ῥωμαίους δύνοιαν, ἀπηρῆσθαί τε τοὺς πολλοὺς, καὶ κινδυνεύειν τοὺς σῳζοντας. ὁ ἧ οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲ δοκεῖν ἐκπολιορκήσων αἰῖσα τὰ ἱεροσόλυμα, τὸ δὲ ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἔδει ἧ προκαταρρέφασθαι τὰ λῃστήρια, καὶ μηδὲν ἐξωθεν ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων ἓν δὴ τὰ γάδαρα μητρόπολιν τῆς περαίας καρτερὰν τετάρτῃ δύσεως μηνός, εἴσεισιν εἰς τὴν πόλιν. καὶ γὰ ἔτυχον οἱ δυνατοὶ λάθρα τῆς στασιωτῶν, πρεσβευσάμενοι πρὸς αὐτὸν περὶ ὁμολογίας, πόθῳ τε εἰρήνης, καὶ ὀργῇ τῆς ἰδίας. πολλοὶ ἧ τῶν γαδάρων κατῴκουν πλούσιοι. τούτων τὴν πρεσβείαν ἠγνόησαν οἱ ληστρικοὶ, πλησίον ἧ ἤδη ὄντος ἐστασιασμένου διεπύθοντο καὶ κατασχεῖν τὴν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δύναμει, τῆς τε ἔνδον ἐχθρῶν πλήθει λειπόμενοι, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες ἐκ μακρόθεν τὴν πόλεως. φόβῳ ἧ κρίναντες ἀδόξου ἀναμονὴ, καὶ μηδεμίαν ὁμολογὴν τὴν ἀπίστου εἰσπροσδεξάμενοι πυλῶσιν. συλλαβόμενοι ἧ τὴν δίκης, ἐκεῖ γὰ ἦν ἐκ μόνον ἀξιώματι καὶ γένει τὴν πόλεως πρῶτος, ἀλλ' ἐδόκει καὶ τὴν πρεσβείας ἄρτιος, κτείνουσι πανταχόθεν, καὶ δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς νεκρὸν ἀκισάμενοι, διέδρασαν ἐκ τὴν πόλεως. ὅπως ἧ ἤδη τὴν ῥωμαϊκὴν δυνάμεως, ὅτε δῆμος τὴν γαδάρων μετ' εὐφημίας τὴν ἐστασιασμένον εἰσδεξάμενοι δεξιὰς παρ' αὐτῶν πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἱππέων τε καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῶν φυγάδων καταδρομάς. τὸ γὰ τεῖχος αὐτοὶ πρὶν ἀξιῶσαι ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοῖς τῆς εἰρήνης ἀγαπᾶν, τὸ μηδὲ ἐκληθέντας πολεμεῖν. ἐστασιασμένος ἧ, δῆλον δὲ τοῦ; ἀγαδράτας ἐκ τῶν γαδάρων, πλάκιδα συὶ ἱππεῶσιν πεντακοσίοις, καὶ πεζοῖς χιλίοις πέμπει,

μεθ'

μὴ ἢ τῆλλης στρατιᾶς ὑπέστρεψεν εἰς καισάρειαν. οἱ A
ἢ φυγάδες ὡς ἀμφίδηλον τὸς διώκοντας ἱππεῖς ἐθεά-
σαντο, ὡ ἐς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνει-
λῆσ ἢ βεννάβριν προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων
πλῆθος ὀλίγον διόντας, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς ἢ
βίᾳ καθαλόντας, εἰκαίως προσπεσῶσιν ὅπῃ τὺς
πρὸς τὸν ἀκιδον. οἱ ἢ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβο-
λὴν, ὀλίγον εἶξαν ἅμα Ϛ προσπαλίσασθαι τεχνιτεύ-
οντες αὐτὺς ἀπὸ τῦ τείχους πορρωτέρω. λαβόντες ἢ εἰς B
ὅπλα πρὸς ἐπίλαυνόν τε, καὶ κατεκόπτιζον. καὶ τοὺς
μὲν φυγὰς αὐτῶν, οἱ ἱππεῖς ὑπεστέμνον Ϛ, τὰς συμ-
πλοκὰς τὸ πεζὸν διὰ τόπου διέφθειρον. ὑ μὲν τοι πλέ-
ονι τόλμῃ ὅπλα εἰκνύμενοι οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο.
περιπυκνωθέντες γὰρ προσίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ
τ παντοίως ὥσπερ τετειχισμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ δύ-
σκολον βιοις ἦν διαφυγεῖν, ὑδὲ κυτόνουν ῥᾴξαι τὴν φά-
λαγγα. συνεπείροντο ἢ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, Ϛ τοῖς ἀ-
γελωτάτοις ὥσπλήσιοι θηρίοις, ὥρμων ὅλοι τ σίδη- C
ρον. διεφθείροντο ἢ οἱ μὲν κ' σῶμα παρόμοιοι τοῖς ξί-
φεσιν, οἱ ἢ ὑπὸ τῶν ἱππέων σκεδαννύμενοι. οὐδὲ γὰρ
οἷόν τε τῷ πλείονι τὰς ὅλοι τ κώμην ὁρμὰς αὐτῶν διακ-
λείειν, Ϛ εὐχῶς παρελαύνων κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος,
ἔπεσεν ὅλοις φέρων ἅμα, Ϛ τοῖς βέλεσι χεώμενος, δύ-
σχολον αἰεὶ τοῖς πλησιάζουσι, καὶ δεῖ τοῖς πόρρωθεν
αἰέρεσθαι, μᾶλλον βίᾳ διεκπαίοντες οἱ ζηλωτότατοι πρὸς D
τὸ τεῖχος ἐφυγον. ὁποῖα ἢ εἶχε τοῖς φύλακας. ὅτε
γὰρ ἀποκλεῖσαι τὺς ἀπὸ τ γαδάρων ὑπέμενον, διὰ τὺς
σφετέρους, παρεξάμενοι συνεπεκλῄσθη προσεδόκων. ὃ
δὴ Ϛ συνέβ. συνωσθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ'
ὀλίγον κ' αὐτῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ὑ μὲν
ἀλλὰ Ϛ φθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσ-
βαλὼν ὁ πόπλιος, καὶ μάλιστα δίλης ἡμέρας ἀγωνισά-
μενος, τὸ τεῖχος, καὶ αὐτῶν ἐν τῇ κώμῃ ἐκράτει. τὰ μὲν ἔν
ἀρχὰ πλείστη διεφθείρετο, φυγὴ ἢ ἰὼν τ δυνατωτέρων, E
τὰς ἢ οἰκίας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, καὶ τ κώμην ἐπέ-
θρησαν οἱ ἢ ἡγεμόνες ἐξ αὐτῆς τοὺς κ' τὸν χῶραν
συναγάγησαν. καὶ τὰς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες
ὅτι μεῖζον, πλὴν ἢ ῥωμαίων στρατιὰ πᾶσαν ὅπλων λέ-
γοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεισαν τῇ δίκῃ. ἠλύ-
μενοί τε παμπληθεῖς, ἔφθυγον ὅτι ἰσχυρότατος. αὐτὴ
γὰρ ἔτι μόνη τὰς ἐλπίδας αὐτῶν ἐβάλετο τῆς σωτηρίας,
χαρακὰ τείχει τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. F
πλάσμα ἢ, τοῖς ἱππεῦσι, καὶ τ προσαγούσας δύσπρο-
βάτοις ἐθαῤῥήκως εἶχετο. Ϛ μέχρι μὲν ἰορδάνου τὺς
ἀεὶ καταλαμβανομένους, αἴρει. συνελάσας δὲ πρὸς
τὸν ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος εἰργομένους ὑπὸ τῦ ῥεύ-
ματος, τραφὲν γὰρ ὑπ' ὄμβρων ἄβατον ἦν, αἱρεῖ παρ-
ατασσόμενος. παρώξυνε δὲ ὁ ἀνάγκη πρὸς μάχην, τὺς
φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ ταῖς ὄχθαις ὑπερμήκυσον
παρεκτεινόντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τὰς G
τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλὺς αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ
ῥεῦμα κατέβαλον. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν διαφθαρὲν,
μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ ἢ διαφὺν ἐμπεσῆσαι εἰς τὸν
ἰορδάνην πλῆθος ἀκουσίως, ἀπείρητον ἦν. ἑάλωσαν ἢ
δὲ δισχίλιοι καὶ διακόσιοι, λεία τε παμπληθὴς
ὄων καὶ προβάτων, Ϛ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις
μὲν οὖν, ὑδὲν ἐλάττων ἦδη ἡ πληγὴ προσπεσοῦσα,

ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regreditur. At fugitiui postquam equites repente à tergo insequentes vidêre, priusquam in manus venirent, in vicum quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepêre. vbi reperta nõ paucorum iuuenum multitudine, hísque partim volentibus, partim vi armatis, temerè contra Placidum eiúsque milites prosiliunt. Illi autem primo quidem impetu paululum recesserunt, ea simul arte, vt eos à muro longiùs prouocarent: deinde, loco opportuno circundatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaque fugientes quidem ab equitibus præueniebantur Iudæi: qui verò manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. condensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidem telis aditum non inueniebant, neque sufficiebant aciem rumpere: illorum autem transfigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant vltro in ferrum, & sternebantur, alij gladiis ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorum à vico intercludere: assiduéque prætercurrens ea parte, cedentésque reflectens, vnà etiam libratis sagittarum ictibus vtebatur: hísque proximos interficiebat. metu verò longè fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum effugêre. Eius autem custodes quid agerent nesciebant. Nec enim excludi Gadarenses suorum causa patiebantur: & si eos recepissent, vnà cum his se perituros videbant, quod etiam contigit. Illis enim compulsis ad murum, penè his Romanorum equites irrupêre. Portis autem antè præclusis, admoto milite Placidus ad vesperam vsque acerrimè oppugnato muro pariter ac vico potitus est: ibíque tunc vulgus quidem iners occidebatur, fortiores verò fugam petebant. domus verò à militibus diripiebantur, & vicus igni traditus est. Qui verò inde euaserant, tam secum illam regionem ad fugam incitarunt: & extollendo proprias calamitates in maius, totúmque Romanorum exercitum aduentare dicendo, metu omnes vndique commouerunt. plurimo autem numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc enim etiam tunc eorum spem salutis fouebat, quòd esset valida & populosa. Placidus verò equitibus rebúsque an prosperè gestis fretus eos insequebatur: & vsque ad Iordanem quidem semper quos occupabat, morti dabat. omnem verò ad flumen coactam multitudinem, fluminis impetu prohibitam, quòd auctum imbribus vadum transire non poterant, aperto prælio aggreditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compulit, quòd fugæ locum non haberent: prætentíque ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt, tredecim millia fuerunt. alij cùm vim sustinere non possent, in Iordanem sponte desiliérunt. erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorum ac ducẽti: cum præda maxima ouium & asinorum, itémq; camelorum & boum. Iudæis quidé hoc vulnus inflictum quamuis par superioribus,

maius tamen ſeipſo viſum eſt: non ſolùm quòd eam totam regionem quà fugerant, cæde repleuerant, ſed etiam quòd refertus mortuis Iordanis peruius non erat, & Aſphaltites quoque lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina deuoluta ſunt. Placidus autem ſecunda fortuna vſus, in vicos proximos & municipia contendit, captísque Abila, & Iuliade, & Beſemoth, omnibúsque ad lacum Aſphaltitem vſque, idoneos ex transfugis vbique collocat. deinde milite ſcaphis impoſito, eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuium quidem tota regio Romanis ceſſit, & vbique omnia vſque ad Machærunta deuicta ſunt.

CAP. IV. De captis oppidis quibuſdam, deſcriptióque ciuitatis Hierichuntinæ.

DVm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quòd Vindex vnà cum optimatibus indigenatum à Nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentiùs ſcriptum eſt. Veſpaſianum verò ad impetum belli quæ nunciata ſunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totiúſq; imperij pericula proſpicientem: cùm ſi partes Orientis antè pacaſſet, minus Italiæ metuendùm exiſtimaret. Obſtante autem hyeme, per ſubactos interim vicos atque oppida præſidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vaſtata fuerant inſtaurabat. Priùs tamen comitatus militum copiis quas Cæſaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibíque per biduum ciuitate compoſitâ, tertia die vaſtando, inflammando, omnémque ſubuertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniam procedebat. Et cùm ſeſe vtraque tradidiſſet, conſtitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta peruenit: occupatóque ad metropolim earum aditu caſtra muro circundat. Quintáque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiſcitur: eáque & vicina regione itémque circum Idumæam igne conſumptis, caſtella quidem locis opportunis muniuit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa poſitis, hoc eſt Begabri & Caphartophan, pluſquam decem millia hominum peremit: propè autem ad mille cepit. exactáque inde cætera multitudine, non paruam militum ſuorum partem ibi conſtituit, qui omnia montana loca incurſando vaſtabant. Ipſe autem cum reliquo exercitu in Iamniam rediit: vnde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, ſecundo Iunij menſis die in Coream deſcendit: ibíque poſitis caſtris, poſtridie in Hierichunta peruenit: in qua vnus ei rectorum Traianus, quem è locis trans Iordanem ducebat, militem iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum aduentum in aduerſam Hieroſolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remanſêre perimuntur. Deſolatam verò offenderat ciuitatem, cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis imminet, idémque longiſſimus. à Septentrionali enim regione vſque ad Scythopolitanos agros, à meridiana verò vſque ad terram Sodomiticã & Aſphaltitis lacus terminos extẽditur.

ἢ μείζων ἔδοξεν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ μὴ μόνον τὴν χώραν ἅπασαν ἣν ἔφυγον πληρωθῆναι φόνου, μηδὲ χωρῆσαι θάλατον ῥυεῖσῆ τὸν Ἰορδάνην, ἐμπλησθείσης νεκρῶν τῶν ἀσφαλτίτην λίμνην, εἰς ἣν παρενθεῖς ὑπὸ τῶν ποταμῶν κατεσύρησαν. πλάκιδος ἢ δι' τύχη χρώμενος, ὥρμησεν ὅπῃ τὰς πέριξ πολίχνας καὶ κώμας, καταλαμβανόμενος τὰ ἄβιλα, καὶ ἰουλιάδα καὶ βησιμωθ, πάσας τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσι, εἰς ἃ θίσησιν ἐκάστη τὰς ὁπλιτοδείους τῶν αὐτομόλων ἐπαφεὶς σπάφεσιν ὁπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας αἱρεῖ εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν ὑφὴν, ἐπεσεχώρησεν ἢ ἐάλω πάντα, μέχρι μαχαιρῶν.

Κεφάλαιον κς.

ΕΝ ᾧ τούτῳ τῷ περὶ τὴν θαλάτταν αἰγιάλῳ ἔρημος, καὶ εἴνδιξ ἅμα τοῖς δυναστοῖς τῶν ὁπλιτῶν ἀφεσὼς νέρωνος, περὶ ὧν ἐν ἀκριβεστέροις λέγεται. ἐπαναστασιαστὴς ἢ ἐπήγφρεν εἰς τὴν ὁρμὴν τῶν λῃστῶν ἡ λιμνάδα, προορώμενον ἤδη τὰς μελλοπολεμφυλίους πολέμους, καὶ τῶν ὅλης κίνδυνον τῆς ἡγεμονίας, ὧν προφρωδοῦσας τὰς καὶ τὴν αὐτοκράτορα, ὅπως φοβεῖσθαι τοὺς καὶ τὴν ἰταλίαν φόβους. ἕως μὲν ἐπέσχεν ὁ χειμὼν, τὰς ὑποσυμμαχίας διεσφαλίζετο κώμας τε καὶ πόλεις φρουραῖς. δεκαδάρχας μὲν κώμαις ἐγκαθίσας, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ αὐξήσας, καὶ τῶν προσοδημάτων ὑπὸ ἢ τῶν ἀρχῶν τῶν ἔαρος, ἀναλαβὼν τὸ πλεῖον δυνάμεως, ἦγεν ἐπὶ καισαρείας ὅθι αὐτοκράτωρ ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαταστὰς μάχῃ τῶν πολιτῶν τρίτῃ προσῆλθε πορθῶν καὶ καίων τὰς πέριξ πάσας καταστρεφάμενος δὲ τὰ περὶ τὴν θαμνὰ τοπαρχίαν, ἐπὶ λύδης καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. καὶ προσχειρωμένας κατείρας ἐγκαταστάσας οἰκήτορας τῶν προσκεχωρηκότων ἱκανὰς εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται. καταλαβόμενος ἢ τὰς ὅπῃ τὴν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσβολὰς, στρατοπέδῳ τειχίζει, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ τάγμα καταλείπων, προῆλθε μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ὅπῃ τὴν βεθλεπτηφὴν τοπαρχίαν. πυρὶ ἢ αὐτὴν τε καὶ τὴν γειτνιῶσαν αἰρεῖ, καὶ τὰ πέριξ τῆς ἰδουμαίας φρούρια τοῖς ὁπλίταις τόποις ἐπετείχισε. καταλαβόμενος ἢ δύο κώμας, ταμισαμένας τῆς ἰδουμαίας, βήθαιρεν, καὶ καφάρτοβαν, κτείνει μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίζει ἢ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, εἰσῆλθε τῆς ἰδίας δυνάμεως ὡς ὀλίγον, οἱ καταλέχοντες ἐπόρθουν ἅπασαν τὴν περαίαν. αὐτὸς ἢ μὲν τῆς λοιπῆς δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἦλθε τῆς σαμαρείτιδος, καὶ δὴ τὴν νεάπολιν καλουμένην, μαβαρθὰ ἢ ὑπὸ τῶν ὁπλιτῶν καταβαὶς εἰς κορέαν δευτέρᾳ δεσὶν μὲν στρατοπεδεύεται. τῇ ἢ ἑξῆς, εἰς ἱεριχοῦντα ἀφικνεῖται, καὶ τὸν αὐτῷ συμμίσγει ξαϊανὸς εἷς τῶν ἡγεμόνων, τὸν ἐν τῇ περαίᾳ ἄγων δύναμιν, ἤδη τῆς ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐν τῆς ἱεριχοῦντος φθάσαν τὸν ἔφοδον αὐτῷ, εἰς τὸν ἀπέκρυ ἱεροσολύμων ὀρεινὴν ἀναπεφεύγει, καὶ καταλιφθὲν δὲ ὀλίγον ἀναθεώρησαν.

Κεφάλαιον κζ.

ΤΗν ἢ πόλιν ἔρημον κατειλήφεσαν, ἅπας ἵδρυται μὲν ἐν πεδίῳ, φιλόν ἢ ὑπὲρ αὐτῆς ἄκρον ὄρος μήκιστον. καὶ δὲ τὸ βόρειον κλίμα μέχρι τῆς σοδομιτῶν χώρας καὶ τῆς περαίων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

γῆς, ἐκτείνει. κατὰ ἢ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς σοδομιτῶν

ἔστι ἡ αὐώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγορίαν. A totus autem asper est, & quòd nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet citra Iordanem mons alius, incipiens a Iuliade ac Septentrionali regione, prolixius autem in meridiem vsque ad Bacra, quæ Petram dittermanat Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiam Peræus mons appellatus, ad Moabitidem vsque longus. Inter duos autem montes regio quæ Magnus campus vocatur, à Gennabara vico ad lacum Asphaltidem vsque patens, habet ducentorum & triginta stadiorum longitudinem, latitudinem verò centum & viginti, mediúsque ab Iordane diuiditur. Sunt autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis natura contrarij. namque alter sallus ac sterilis est, Tiberiensis vulgo dulcis & fœcundus. æstatisque tempore illa planicies ardore solis incenditur, & vitioso opprimitur aëris tractu; omnibus circùm aridis præter Iordanem. vnde euenit, vt palmæ quæ in ripis sunt magis floreant, & fertiliores sint: minus autem quæ longè remotæ sunt. Ad ipsam verò Hiericho largissimus fons est, rigandisque aruis vbertimus, iuxta veterem scaturiens ciuitatem: quam Iesus Naue filius, Hebræorum dux, primâ in Chananæorum terra bello possederat. Hunc fontem aliquando ferunt non solùm terræ atque lignorum fructus, sed etiam fœminarum partum obtundere solitum, cunctáque pariter morbo ac peste corrumpere. Postea verò mansuefactum, contráque salubberrimum ac feracissimum esse factum ab Helisæo propheta qui Heliæ notus fuerat atque successerat. Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habitatoribus, quòd humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia remuneratus est: progressúsque ad fontem, lagenam fictilem salis plenam in profluentem aquam misit. Iuxtà deinde ad cœlum dexteram tendens, fontíque immergens blanda libamina ipsum quidem precabatur vt fluenta leniret, ac dulciores aquarum venas aperiret: Deum verò vt fœcundioribus autis flumina temperaret orabatúmque vbertatem fructuum quàm successionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorum aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoque multa operatus, fontem immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœcunditatis autor est effectus. Denique rigationis eius tanta potentia est, vt si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. vnde eo quæ largiùs abuntur, exiguum emolumentum habent: quæ verò parciùs, plurimum. Amplius tamen quàm cæteri fontes spacium rigat, & septuaginta quidem stadiis longam, viginti autem latam planiciem permeat. optimos autem in ea paradisos ac densissimos educat, palmarúmque irriguarum genera, tam sapore quàm nominibus varia: quarum pinguissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: quanquam & mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium. itémque cyprum & myrobalanum gignit: vt qui diuinum esse illum tractum dixerit, non erraverit.

ἐστὶ ἡ αὐώμαλόν τε πᾶν, καὶ ἀοίκητον διὰ τὴν ἀγορίαν. ἀπόκειται ἡ τούτῳ, τὸ πρὸς τὸν Ἰορδάνην ὄρος, ἀρχόμενον ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῆς Ἑῳοῦ κλιμάτων. μῆκος τείνων ἡ εἰς μεσημβρίαν ἕως σαμύρων, ὅπερ ὁρίζει τὴν πέτραν τῆς Ἀραβίας· ἐν τούτῳ δὲ ὄρος Ἑ τι σιδηρεοῦν καλούμενον ὄρος, μηκυνόμενον μέχρι τῆς Μωαβιτίδος. ἡ μέση ἡ τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλεῖται, ἀπὸ κώμης γενναβείν, διῆκον μέχρι τῆ ἀσφαλτίτιδος λίμνης. ἔστι δ' αὐτὸ μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων διακοσίων, εὖρος ἡ εἴκοσιν καὶ ἑκατὸν καὶ μέσον τοῦτο τὸ Ἰορδάνης τέμνει. λίμνας τε ἔχει τὴν τε ἀσφαλτῖτιν καὶ τὴν τιβεριάδα, φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἁλμυρώδης καὶ ἄγονος, ἡ τιβεριὰς ἡ, γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυροῦται ἡ ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον, Ἑ δι' ὑπερβολὴν αὐχμοῦ, περιέχει νοσώδη τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ὕδωρ, πλὴν τὸ Ἰορδάνου, παρὰ καὶ τοὺς μὴ δι' ὀχθας φοινικῶνας θαλερωτέρους, καὶ πολυφορωτέρους εἴη συμβέβηκεν. ἧττον ἡ τοὺς πόρρω κεχωρισμένους. τὰ μὲν τοι τὴν ἱεριχοῦντα, ἔστι πηγὴ δαψιλὴς τε, καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, ἣν τὴν παλαιὰν ἀνακλύζουσα πόλιν, ὑπὸ Ἰησοῦ ὁ ναυῆ παῖς, στρατηγὸς ἐβραίων, πρώτην εἷλε γῆς Χαναναίων δορίκτητον. οὕτω τὴν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς, ὑ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρπούς ἀπαμβλύνειν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθόλου τε πᾶσιν ἦν νοσώδη τε καὶ φθαρτικὴν, ἐξημερωθεῖσάν τε καὶ γλυκεῖαν ζωὴν ἁπάντων ὑγιεινοτάτην, καὶ γονιμωτάτην, τοῦτο ἐλισσαίου τὸ θεσπίσαντος. γνώριμος δ' ἐν ἔστι ἡλίᾳ καὶ δόχος, ὃς ὑποξενωθεὶς τοῖς κατὰ τὴν ἱεριχοῦντα, φιλανθρωπότερον δὴ φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τὸν ἀνθρώπων, αὐτούς τε ἀμείψεται, καὶ τὴν χώραν ἀγαθῷ χαρίσηται. προελθὼν γὰρ ὅπῃ τὴν πηγὴν, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα πλῆρες ἁλῶν ἀγγεῖον κεράμου, ἔπειτα εἰς ἑῴαν δεξιὰν ἀνατείνας δικαίαν, Ἑ πηξῆ σπονδὰς μειλιχτηρίους χεόμενος, τὴν μὲν, ἠρᾶτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, Ἑ γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν ἡ, ἐπικεράσασθαι τῷ ῥεύματι γονιμωτέρους ἀέρας, δρόσους τε ἅμα καὶ καρπῶν ἀθῳότητα τοῖς ὑπηκόοις, καὶ τέκνων δόσιν, μηδὲ ἐπιλιπεῖν αὐτοῖς τὸ τούτων γονιμοποιὸν ὕδωρ, ἕως μένουσι δίκαιοι. ταύτας ταῖς εὐχαῖς πολλὰ προσχειουργήσας, ἐξ ὑπερβολῆς ἐτρέψε τὴν πηγὴν, Ἑ τὸ ἐρὶν ὀρφανίας αὐτοῖς Ἑ λιμοῦ παράπτον ὕδωρ, ἐκ τότε δύσκνιας Ἑ κόπου χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐν ταῖς ἀρδείαις ἔχει δύναμιν, ὡς εἰ καὶ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσιμώτερον ἦ τῆ μέχρι κόπου χρωμένοις. παρὰ καὶ τῆ μὲν δαψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄρασις ὀλίγη, τούτου ἡ τὸ ὀλίγου δαψιλής. ἄρδει γοῦν πλέονα τῆ ἄλλων ἁπάντων, καὶ πεδίον μὲν ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα σταδίων μῆκος, εὖρος δὲ εἴκοσιν, διατρέφει τε ἐν αὐτῷ φοίνικας κάλλιστους τε καὶ πυκνοτάτους· τῆ δὲ φοινίκων ἐπαρδομένων γλυκὺ πολλὰ ταῖς γεύσεσι, καὶ ταῖς παρηγορίαις διάφορα. τούτων οἱ πότεροι πατούμενοι, καὶ μέλι δαψιλὲς ἀπίασιν, ὑ πολλῷ τὸ λοιπὸν χεῖρον. καὶ μελιτοτόκος ἡ ἡ χώρα. φέρει ἡ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ τιμιώτατον τῆ τῆδε καρπῶν, κύπρον τε, καὶ μυροβάλανον, ὡς ἂν εἴ ἁμάρτειν τινὰ εἰπόντα, θεῖον εἶ τὸ χωρίον,

vbi & larga & optima generantur quæ sunt A
cariſſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua
facilè toto orbe regio certauerit: adeò mul-
tiplicatum quod fatum est reddit. Cuius rei
causa mihi videtur esse aquarum vis læta; &
aëris calor: cùm hic prouocet quæ nata fue-
rint atque diffundit: liquor autem firmis sin-
gula radicibus stringat, virésque suggerat
æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio,
vt nihil facilè procedat ac pullulet. aqua ta-
men, si ante solis ortum hauriatur, auræ spi- B
ritu refrigescit, naturámque contrariam aëri
sumit. hyeme verò contepescit, eáque mersis
mitissima efficitur. Tanta est autem cœli tem-
peries, vt quo tempore in alia Iudææ regione
ningit, lino illic tantùm indigenæ vestiantur.
Distat autem ab Hierosolymis CL. stadiis, &
ab Iordane stadiis LX. totúmque habet à Hie-
rosolymis spatium desertum atque saxosum:
ad Iordanem verò & lacum Asphaltiten, licet
humilius, æquè tamen incultum ac sterile. C
Sed de Hiericho, quàm sit fortunatissima, satis
dictum est.

CAP. V. Lacus Asphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto,
Asphaltitis quoque naturam exponere
lacus. Is enim salsus quidem ac sterilis est:
nimia verò leuitate, etiam quæ grauissima
sunt, in eum iacta fluitant. demergi autem quis
in profundum nec de industria facilè potest.
Denique Vespasianus, qui eius visendi cau- D
sa illuc venerat, iussit quosdam natandi in-
scios, vinctis post terga manibus, in altum
proiici: & euenit omnibus, tanquam vi spi-
ritus sursum repulsos desuper fluitare. Ad hæc
mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in sin-
gulos dies superficiem vertit, & solis radiis
variata resplendet. Multis autem locis vomit
nigras bituminis glebas, quæ super vndam &
habitu & magnitudine tauris sine capitibus
assimiles natant. Ad eas autem cùm lacus exer- E
citores accesserint, nacti quod aggestum est,
ad naues trahunt: & quia lentum est, repleta
eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata
scapha, pendet à cumulo, donec men-
struo mulieris atque vrina soluatur. Est autem
vtile non modò ad compagines nauium, sed
ad corporum etiam curationem multis reme-
diis admiscetur. longitudo lacus est quingen-
torum & octoginta stadiorum, qui ad Zoara
vsque Arabiæ tenditur. latitudo autem cen-
tum quinquaginta stadiis patet. Huic Sodomi- F
tica terra vicina est: olim quidem tam fructi-
bus quàm diuitiis ciuitatum fortunata, nunc
autem omnis exusta, vt quæ habitatorum im-
pietate fulminibus cõflagrasse memoratur. De-
nique adhuc in ea diuini reliquias ignis, & op-
pidorum quinque videre licet imagines, & re-
nascentes in fructibus cineres: qui colore qui-
dem sunt edulibus similes, carpentium verò
manibus in fumum dissoluuntur & cinerem.
Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi G
fidem habet ex facie.

CAP. VI. Gerasæ, deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

AT Vespasianus Hierosolymorum habita-
tores cõcludi vndique cupiens apud Hie-
richo & Adidã castellis erectis, vtrobique auxi-
liarijs pariter ac Romanorum præsidia collocat.

ἐν ᾧ διαφιλῆ τὰ ἀπανιώτατα καὶ κάλλιστα φύεται. τῆς μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῷ καρπῶν ἕνεκεν, ἃ καὶ ῥᾳδίως τὸ βλαβηθεῖν κλίμα τῆς οἰκουμένης, ἕτω τὸ καταβληθὲν πολύχουν ἀναδίδωσιν. αἴτιον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τοῦ ἀέρος, καὶ τὸ τῆδε ὑδάτων δρόσερον, τοῦ μὲν προσαλεκμώντων τὰ φυόμενα, καὶ δεχομένων, τοῦ δὲ ἐκμάδος ῥιζώσης ἕκαστον ἰσχυρῶς, καὶ χορηγούσης τῷ ἐν θέρει δύναμιν. ἔστι καὶς δέ ὅτου τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως προσιέναι. τὸ δὲ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς αὐτλούμενον, ἐπὰν ἐκθερμανθέν, γένηται ψυχρότατον, καὶ τῷ ἐναντίῳ πρὸς τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει χειμέριος ὤν, ἀναπαλιν χλιαίνεται, καὶ τοῖς ἐμβαίνουσι γίνεται προσηνέστατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον ἔτος δρυκτον, ὡς λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης τῆς ἄλλης ἰουδαίας. ἀπέχει δὲ ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, τοῦ δὲ ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μέχρι ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πεζῶδες. τὸ δὲ μέχρι τοῦ ἰορδάνου, καὶ τῆς ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ ἱεριχοῦντα δύδαιμονες ἀτίμως ὕσαν ὑποχρώντος διδήλως. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἔστι μὲ ὡς ἔφην πικρά, καὶ ἄγονος, ὑπὸ δὲ κουφότητος, καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρ, καταδῦναι δὲ εἰς τὸν βυθὸν, οὐδὲ ὑπτιδυσάντα ῥᾴδιον. ἀφικόμενος γοῦν καθ' ἱστορίαν ἐπ' αὐτὴν Οὐεσπασιανὸς ἐκέλευσε τινὰς τῶν νέων ἀκ ὄπισθεν χειρῶν, δήσαντας ὀπίσω τὰς χεῖρας ῥιφῆναι κατὰ τοῦ βυθοῦ, καὶ συνέβη πάντας ὑπτίους καθάπερ ὑπὸ πνεύματος ἄνω διαζομένους. ἔστι δὲ ὅτε τοῦτο, καὶ ἡ τῆς χρόας μεταβολὴ θαυμάσιος. ἓξ γὰρ ἑκάστης ἡμέρας τῷ ὄψεως ἀλλάσσει, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἀναυγῆ ποικίλως. τῆ μὲν γὰρ ἀσφάλτῳ πολλὰ μέρη, βώλοις μέλαναις ἀναδίδωσιν. αἱ δὲ ὑπνέχουσι τότε χῆμα, καὶ τὸ μέγεθος, ταύρεοις ἀκεφάλοις παραπλήσιαι. προσλαύνοντες δὲ οἱ τῆς λίμνης ἐργάται, καὶ δραστόμοι τῷ συνεχῶς ἕλκυσιν εἰς τὰ σκάφη πληρώσαι δύνανται, διακόπτειν δὲ ῥᾴδιον, ἀλλὰ δι' ὀτονίαν προσήρτηται τῷ μυρίῳ τὸ σκάφος, ἕως ἂν ἐμμιλίῳ γυναικῶν ἅμα, καὶ ὕρῳ, διαλύσωσιν αὐτὴν, οἷς μόνοις ἔνεστι καὶ χρήσιμος δὲ μόνον εἰς ἁρμονίας νεῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄκεσιν σωμάτων, εἰς πολλὰ χρῆσιν τῶν φαρμάκων παραμίσγεται. ταύτης δὲ λίμνης, μῆκος μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι σάδιοι, καθὸ δὴ μέχρι ζοάρων τῆς ἀραβίας ἐκτείνει, εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. γειτνιᾷ δὲ ἡ σοδομῖτις αὐτῇ, πάλαι μὲ δύδαιμων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τῆς κατὰ πόλις περιουσίας. νῦν δὲ πεπαυμένη πᾶσα. φασὶ δὲ ὡς δι' ἀσέβειαν οἰκητόρων κεραυνοῖς καταφλεγῆναι. ἔστι γοῦν ἔτι λείψανα τοῦ θείου πυρὸς, καὶ πέτραι μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιαί. ἔστι δὲ καὶ τοῖς καρποῖς ὁποῖόν ἀναγλυφομένοις, οἱ μὲν χρόαν ἔχουσι τοῖς ἐδώδιμοις ὁμοίαν, δρεψαμένοις δὲ χερσὶν, εἰς καπνὸν διαλύονται καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὴν σοδομῖτιν μυθεύμενα, τοιαύτην ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Κεφάλαιον κη.

ΟΔὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν συντιχίζων τὰς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, ἔν τε τῇ ἱεριχοῖ, καὶ ἐν ἀδίδοις ἐγείρει στρατόπεδα, καὶ φρουρὰς ἀμφοτέρας ἐγκαθίστησιν ἔκ τε τῆς ρωμαϊκῆς καὶ συμμαχικῆς τάγματος.

πέμπει

πέμπει ἡ κὴ εἰς γέρασα λούκιον αἴνιον, ἵππαδάς μοῖ- A
ραν ἐπαγόντα, κὴ συχνὰς πεζάς. ὁ μὲν οὖν ὀξέως ἐφόδῳ εἷλων
τὴν πόλιν, διαφθείρει μὲν χιλίους τὴν νέων, ὅσοι μὴ δρα-
φυγεῖν ἔφθασαν. γλῶσσαι ἡ ἠχμαλωτίσατο, κὴ τὰς κτή-
σεις διαρπάσας τοῖς στρατιώταις ἐπέλυσεν. ἔπειτα τὰς
οἰκίας ἐμπρήσας, ὅθι τὰς πέριξ κώμας ἐχώρει. φυγαὶ
ἡ ἦσαν τῶν δυνατῶν, κὴ φθοραὶ τῶν ἀσθενεστέρων. τὸ κα-
ταλειφθὲν ἡ πᾶν ἐνεπίμπρατο, & διειλημένος τῶ πολέ- B
μου, τήν τε ὀρεινὴν ὅλην, & τὴν πεδιάδα πᾶσαν, οἱ ἐν
τοῖς ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφήρηντο. τοὺς μὲν γὰρ
αὐτομολεῖν θεραπευμένους οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον-
το. τοὺς ἡ ἔτι τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἴργμῳ κ στρατᾷ,
πανταχόθεν τῶ πόλει περέχουσα.

Κεφάλαιον κθ.

Ο Υ̓εσπασιανὸς ἡ εἰς καισάρειαν ὑπερέβαλε, καὶ
καταπολεμούμενος μὲν πάσης τ δυνάμεως, ἐπ'
αὐτῷ τ ἱεροσολύμων ἐξελαύνειν, ἀγγέλλεται ἥρων αἰφ-
νιδίως, ξισπαίδεκα βασιλεύσας ἔτη & ἡμέρας ὀκτὼ, C
ὡδὲ ἂν λέγειν ὀνήσπορον εἰς τ ἀρχὴν ἐξύβρισεν πᾶς δι-
ώσας τὰ θεάγματα τοῖς πονηροτάτοις, νυμφιδίῳ & πο-
γελλίνῳ, τοῖς γε ἀναξίοις τῆ ἐλευθερίας, κὴ ὡς ὑπὸ
τούτων ὑπερβληθείς, καταλειφθεὶς μὲν ὑπὸ τ φυλάκων
ἀναιτίων, διαδρὰς ἡ σὺν τέτρασι τ πιστῶν ἀπελεύθέ-
ρων, εἰς τοῖς θεραπευτοῖς ἑαυτὸν αἰτεῖλε. κὴ ὡς οἱ καθέλό-
σαντες αὐτὸν, μὴ πολὺν χρόνον δίκας ἔδοσαν. τόν τε κὴ
τ γαλατικὸν πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, κὴ πῶς γάλβας D
ὑποδεχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ἐκ τ
ἰσπανίας. & ὡς ὑπὸ τῶ στρατιωτῶν ἀπατηθεὶς ὅθι πε-
νιοφρονήσειν, ἐδολοφονήθη κὴ μέσω τ ῥωμαίων ἀ-
γορᾷ, ἀπεδείχθη τε αὐτοκράτωρ ὄθων, τήν τε τούτου
στρατιὰ ὅθι τὰς οὐιτελλίου στρατηγοὺς κὴ κατέλυσεν. ἔ-
πεσθαι τοὺς κὴ οὐιτέλλιον ἀφῆκεν, κὴ τ ὡδὲ τὸ καπετώ-
λιον συμβολὴν, ὅπως τε αὐτόνιος φῆλιξ κὴ μκιανὸς,
διαφθείραντες οὐιτέλλιον, & τὰ γερμανικὰ τάγματα,
κατήσειλαν τ ἐμφύλιον πόλεμον. πάντα ταῦτα δι ξιέ-
ναι μὲν ὡς ἀκριβὲς παρητησάμην, ἐπειδὴ δι' ὅλης E
πᾶσι δῆλα, κὴ πολλοῖς ἑλλήνων τε κὴ ῥωμαίων ἀναγέ-
γραπται. σωφρονίας ἡ ἕνεκα τῶ θεαγμάτων, κὴ τ μὴ
διαπτῆναι τ ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστον ἐπισημ-
ναίνειν. ὁ μὲν οὖν οὐεσπασιανὸς τοίνυν τὸ μὲν πρῶτον, ἀναβάλ-
λεσθαι τ τῶ ἱεροσολύμων στρατείαν, καραδοκῶν θεός
τινα ῥίψαι τὸ κρατεῖν μὴ γέρωνα. αὖθις ἡ γάλβαν ἀκού-
σας αὐτοκράτορα, πρὶν ὅπως εἰδέναι τι θεὶ τὸ πολέμου F
καινοῦν ἐπιχειρεῖ. πέμπει ἡ θεὸς αὐτὸν καὶ τὸν
υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενον κὴ λυσόμενον τὰς θεὶ ἰουδαίων
στολάς. τ αὐτῆς ἡ ἀρχὴν ἅμα τέτρασι κὴ ἀγρίππας ὁ βα
σιλεὺς θεὸς γάλβαν ἔπλει. κὴ δὴ ἀχαΐας, χειμῶνος γὰρ
ἤδη ὥρα, μακρᾶς ναυσὶ πλείσταις, φθάσει γάλβας ἀπαρ-
θείς, μὴ μέσας ἐπὶ, & ἴσας ἡμέρας, ὀκτὼ ἡ τ ἡγεμο-
νίαν παρέλαβεν ὄθων, αὐτοκρατόμενος τῶ θεαγμάτων.
ὁ μὲν οὖν ἀγρίππας εἰς τὴν ῥώμην ἀφικέσθαι δέγνω,
μηδὲν ὁρμῶδήσας θεὸς τὸν μεταβολήν. τίτος ἡ κὴ G
δαιμόνιον ὁρμὴν ἀπὸ τ ἑλλάδος εἰς τὴν συρίαν ἔπλει,
κὴ κῆ ἔσχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται θεὸς τ πατέ-
ρα. κὴ οἱ μὲν μετέωροι θεὶ τῶν ὅλων ὄντες, ὡς αἰ σαλ-
λομένης τ ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἀφροντίστων τὸν ὅθι
ἰουδαίους στρατείαν, κὴ δὴ τ θεὶ τ παρόδος φόβον, τὸν ὅθι τοὺς ἀλλοφύλους ὁρμὴν, ἄφοβον ἐνόμιζον.

Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multíſque peditibus attributis. Qui primo aggreſſu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent præuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quódque occupatum fuiſſet, flammis dabatur: omnibúſque tam montanis locis quàm tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cùm transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſeruarentur, eos verò, qui etiam tunc à Romanis diſſidebant, vndique ciuitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reuerſo, & cum omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci paranti nunciatur Nero peremptus, cùm per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quódque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibíque ſemet occiderit, & quòd multo pòſt tempore, qui eum depoſuerant, pœnas dederint: bellúmque per Galliam quo pacto deſierit, & quòd Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus à militibus, tanquam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militéſque ſuos contra Vitellij duxerit exercitum: necnon & Vitellij turbas, & circum capitolium pugnam: & quemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellúmque ciuile ſedauerint: hæc omnia recuſaui narrare, confidens quòd à multis Græcorum itémque Romanorum ea cuncta copioſè perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignaui. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, expectans quónam vergeret imperium poſt Neronem. deinde vbi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, priuſquam ille quoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & vt de Iudæis mandata acciperet. Ob eaſdem cauſas & rex Agrippa nauigauit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quòd hyems erat, longis nauibus præteruehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernauit. Agrippa verò nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus verò diuino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & maturè inde Cæſaream venit ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Iudæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII. De Simone, Geraseno, nouæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, viribus autem corporis audaciáque præstantior. ob quam ex Acrabatena quoque toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primò quidem ita suspectus erat, vt eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorúmque appetens, quia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum seruis libertate promissa, itémque liberis præmio, cunctos qui vbique fuerunt nequissimos congregauit. Iámque validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus plurimis sociis, audebat etiam in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoque iam terribilis erat: multósque potentium vis eius & prosperè gesta solicitabant. nec iam seruorum tantùm siue latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanquam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in maiorem vsque Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit speluncas: multas verò paratas inuenit, atque his conditorum prædæ receptaculis vtebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæque aliæ diuersabantur: neque dubitabatur, quòd in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Vnde insidias veriti Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se crescret cupientes, plerique cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissóque prælio multos occidit, & reliquos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Priùs autem Idumæam subiugare conatus est. Itaque cum xx. millibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorum autem principes maturè ex agris vigintiquinque ferè milibus pugnacium ciuium congregatis, plurimis autem qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. vbi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque victor, neque victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi verò domum regressi sunt. Non multo autem pòst, Simon cum maioribus copiis eorum fines petebat: castrísque in quodam vico cui nomẽ est Thécue positis, ad custodes Herodij, quod non longè aberat, de sociis suis Eleazarum misit, vt castellũ traderent persuasurum: quem quidem sine mora suscepêre custodes,

Κεφάλαιον λ.

Ἐπανίσταται ἡ ἄλλος τοῖς ἱεροσολύμοις πόλεμος. υἱὸς γιώρα, σίμων τὰς ἱεροσολυμὼς τὸ ἦθος πανοῦργος, πανοῦργος μὲν ἦν τὸ ἦθος· ἰσχὺν δὲ εἶχε τὸ σῶμα· ἔτι δὲ τὴν πόλιν. ἀλλὰ ἡ σώματος, ἡ τόλμη δραφέρων, διὸ καὶ ὑπὸ ἀνάνου τοῦ ἀρχιερέως φυλακὴν ἔχων τοπαρχίας ἀκραβατίνης πρὸς τοὺς καταληφθέντας τὴν μασάδαν λῃστὰς ἀπεστάλη. τὸ μὲν οὖν πρῶτον διὰ ταῦτα ὑπόπτως εἶχον αὐτῷ, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπέτρεψαν αὐτῷ παρελθεῖν ἅμα ταῖς γυναιξὶν, ἃς ἄγων ἦκεν, διὰ τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντες. αὐτὸς ἡ δι' εὐηθείαν ἐδόκει, ἡ ὅτι τοὺς ὑφ' ἑαυτὸν ἐδίκει, συμφερόμενον χωρὶς αὐτοῖς ἔχειν, ἡ συνεπόρθει τὰ ἔθνη τὴν μασάδαν, ἐπὶ μεῖζον ὅπλα τὰ μείζω προκαλούμενος. οἱ μὲν γὰρ ἐκ ἔθει ὄντες τοῦ φρουρίου, καθάπερ φυλακῆς χωρὶς ἐμάχοντο. ὁ δὲ τυραννικῶν, ἡ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπειδὴ τὴν αὐτὸν τελοῦσιν, εἰς τὸ ὀρεινὸν ἀφίσταται, ἡ θεσπεσίας ὄχλος μὲν ἐλαυνόμενος, ὄχλος δὲ ἐλαυνόμενος, τοὺς παντοδαποὺς πόνους συνήρεζεν. ὡς δὲ ἐπὶ αὐτοῦ κατέστη τὸ σύνταγμα ἤδη, τὰς ἄνω τὰ ὀρεινὰ κώμας κατέσχεν. αἰεὶ δὲ προσηνόμενον πλείονα, ἐθάρρει καταβαίνειν εἰς τὰ χαμαλώτερα. καὶ πειδὴ πόλεσιν ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ πρὸς τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν ὄψιν τοῦ καθοπλισμένου ἐφοβοῦντο δυνατοὶ, ἡ ὡς ἔτι ἦν δ' ὅλων μόνον, ἐκ δὲ λῃστῶν στρατὸς, ἀλλὰ ἡ δημοτικῶν ἦν ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πειθαρχία. κατέσχε δὲ τὴν ἀκραβατηνὴν τοπαρχίαν, ἡ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. καὶ δὴ κώμην τινὰ καλουμένην ναὴν τεῖχος κατασκάψας, ὥσπερ φρουρίῳ πρὸς ἀσφάλειαν ἐχρῆτο. καὶ ἡ φάραγξ προσαγορευομένη φάραγξ, πολλὰ μὲ εὑρὼν σπήλαια, πολλὰ δ' ὑπόγεια ἕτοιμα, ταμίεια ἐχρῆτο θησαυρῶν, ἡ σ' λείας ἐκδεχείους. ἐπῆγε δὲ τοῖς ἁρπάζουσιν εἰς αὐτὰ καρποὺς, οἵ τε πολλοὶ τῶν λόχων διέφυγον εἶχον δὲ ἐκείνους. δῆλος ἦν διὰ τοῦτο τὸ σύνταγμα προγυμνάζων, ἡ τὰς ὁδοὺς κατὰ τῆς ἱεροσολύμων. ὅθεν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτὸ τὸ ὁρμᾶν βουλεύειν, ἐβουλόμενοι τὸν κατ' αὐτῶν ἐκφόβησον, ἐξίασι μὴ πρὸ ὅπλων οἱ πλείους. ὑπαντιάζει δὲ σίμων, ἡ διατάξάμενος, συνέχουν μὲν αὐτῶν αἱρεῖ, συνελαύνει δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὸν πόλιν. ὅπου δὲ βαρῶν τῇ δυνάμει, τὸ μὲν τοῖς τείχεσι προσβαλεῖν ἀπέτρεπεν. χειρώσασθαι δὲ προθύμως τὸ ἰδουμαίων ἐπεβάλλετο. ἡ δὴ διαμυρίους ἔχων ὁπλίτας, ἥλαυνεν ἐπὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῶν ἰδουμαίων ἦ τάχος ἀθροίσαντες ἐκ τῆς χώρας τὸ μαχιμώτατον, ὡσεὶ πεντακισχιλίους ἡ διαμυρίους, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐάσαντες φυλακὴν τῶν σφετέρων, ἦλθον πρὸς τὸ μασάδα σικαρίων κατάδρομάς, ἐδέχοντο τὸ σίμωνα πρὸς τοῖς ὅροις, ἵνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ἡ δ' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, ἔτε νενικηκὼς, ἔτε νενικημένος διελύθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὸν ναὸν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι διελύθησαν ἐπ' οἴκου. ἡ μετ' ὀλίγον, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν ὥρμητο· στρατοπεδευομένου δὲ κατά τινα κώμην, ἣ θηκοὺ καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν προαστείῳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλεάζαρός τινα τῶν ἑταίρων ἔπεμψε, πείσοντα δῆθεν τὸ ἔρυμα. τοῦτον οἱ φύλακες ἑτοίμως ἐδέξαντο,

τὴν

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἥκοι, φθεγξάμενον ἢ πρὸς A
πρᾳδόσεως, εὐθὺς ἀπασάμενοι τὰ ξίφη, μέχρι φυ-
γῆς τόπον ἀπ ἔχων, ἐρρίψεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν
ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα τελευτᾷ. τοῖς
δὲ Ἰδουμαίοις ἤδη καταῤῥωδοῦσι τὴν ἰσχὺν τοῦ σίμωνος,
ἔδοξε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν στρατιὰν
τὴν πολεμίων. εἰς τοῦτο δὴ ὑπηρετῶν ἑαυτὸν ἑτοίμως ἐ-
πιδίδωσιν Ἰάκωβος, εἷς τῶν ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνθυ-
μούμενος. ὁρμήσας γοῦν ἀπὸ τοῦ ὄλβης, καὶ δὴ ταύτῃ B
συνηθροισμένου τοῦ κώμου τότε τῶν Ἰδουμαίων τὸ στρά-
τευμα, προσέρχεται πρὸς σίμωνα, καὶ πρώτῳ αὐτῷ
προδοὺς συντίθεται τὰ αὐτὰ παρίδια, λαβὼν ὅρκους,
ὡς ἀεὶ τίμιος ὢν διατελοίη. συνεργήσειν δὴ ὑπέσχετο, καὶ
πρὸς τὸν ὅλης Ἰδουμαίας. ἐφ' οἷς ἐσιαθεὶς φιλοφρόνως
ὑπὸ τοῦ σίμωνος, καὶ λαμπρᾶς ἐπαρθεὶς ὑποσχέσεσιν,
ἐπειδήπερ εἰς τοὺς σφετέρους ὑπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶ-
τον πολλαπλασίονα τὴν στρατιὰν ἐψεύδετο τοῦ σίμωνος. ἔ-
πειτα δεξιούμενος τούς τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν C
τὸ πλῆθος, συνῆγε ὡς τε δίκαιος τὸν σίμωνα, καὶ πρᾶγ-
μα ἄνευ μάχης αὐτῷ τὴν τῶν ὅλων ἀρχὴν. ἅμα δὲ
ταῦτα διαπραττόμενος, καὶ σίμωνα δι' ἀγγέλων συκά-
λει, σκεδάσαι ὑπισχνούμενος τοὺς Ἰδουμαίους, ὃ δὴ παρέ-
σχεν. ὡς γὰρ ἤδη πλησίον ἦν στρατιὰ, πρῶτος ἀναπηδήσας
ὅππου τὸν ἵππον, μετὰ τῶν συνδιεφθαρμένων ἔφυγε. ποία
δ' ἐμπίπλῃ παντὶ τῷ πλήθει, καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν
λυθέντες ὅπως τάξεως, ἀνεχώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια. D

Κεφαλ. λα.

Σίμων δὲ πρὸς δόξαν εἰς τὴν Ἰδουμαίαν εἰσήλασεν
ἀναιμωτὶ, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρώτην αἱ-
ρεῖ τὴν πόλιν χεβρών, ἐν ᾗ πλείστης ἐκράτησε λείας, πάμ-
πολυν δὲ διήρπασε καρπόν. ὡς δὲ φασὶν οἱ ἐπιχώριοι τῆς
χεβρὼν, ἐμοῦ μόνον τῆσδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν αἰγύπτῳ
Μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ, καὶ διακόσια
ἔτη συνεῖθμητο. μυθοῦσι δὲ αὐτὴν καὶ οἰκητήριον ἀ-
βραὰμ τοῦ Ἰουδαίων προγόνου γενέναι, μετὰ τὴν ἐκ τῶν E
μεσοποταμίας ἀποικίαν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ καταβιῶναι
εἰς αἴγυπτον ἐνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ
νῦν ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῷ μαρμάρῳ
καὶ φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δὲ ἀπὸ σταδίων
ἓξ τοῦ ἄστεος τερέβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ
τῆς κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφάλαιον λβ.

Ἐνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρει τῆς Ἰδουμαίας, οὐ
μόνον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῷ ὁπλίτῃ, τέσσαρες F
αὐτῷ συνείποντο μυριάδες, ὡς μηδὲ τῷ ἐπιτηδείων
ἐξαρκέντων πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ τῇ χρείᾳ, ὠ-
μότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἦθος ὀργή, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημοῦσθαι συνέβαινε τὴν Ἰδουμαίαν. καθάπερ ὑπὸ
τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλλων ὄντων ἰδίων ἐφιλωμένων
πᾶσαν, ἵνα τὸ κατ' νότου τῆς σίμωνος στρατιᾶς ἐρημία
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ καταπα-
πτοντες, πᾶν ὅ τι πεφυκὸς ἀνὰ τοῦ χώραν, ἢ συμπα- G
τουμένους ἐφαίνετο, ἢ νεμόμενοι, καὶ τοῦ ἐνεργοῦ, ὑπὸ
τῆς πορείας, σκληροτέραν ἐποίουν τῆς ἀκάρπου, κα-
θόλου τε εἰπεῖν, οὐδὲ σημεῖόν τι κατελείπετο τοῖς
πορθουμένοις τοῦ γεγονέναι. ζηλωτὰς ἐπήγειρε, καὶ φανερῶς μὲν αὐτοδιατάξας

causæ nescij cur venissent. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subiectam vallem se proiecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congredierentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, vnus è rectoribus, cogitans proditionem. Denique profectus ab Oluto (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primúmque se patriam suam traditurum esse pacisci tur, accepta fide quòd semper ei carissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissimè apud Simonem cœnatus, amplissimísque promissis animatus, vbi ad suos redit, primò Simonis exercitum multiplici numero menticbatur esse maiorem. deinde rectoribus etiam paulatímque multitudine vniuersa perterritis, vt Simonem reciperent, suadebat, eíque sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, dissectutum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cùm iam appropinquaret exercitus, equum primus inscendit, & cum sociis corruptionis effugit. pauor autem occupat vniuersam multitudinẽ, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon verò præter opinionem sine sanguine Idumæam intrauit: primúmque aggressus ex improuiso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multósque fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. denique duo millia & trecenti eius connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Iudæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: eiúsque posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus: eámque memorant ab initio mundi creati nunc vsque durare. Hinc totam Simon peruasit Idumæam, non modò vicos eius & ciuitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. cum millia sequebantur, vt his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat eius crudelitas & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et quemadmodum post locustas sylua cerni solet frondibus spoliata, sic etiam quà Simonis transisset exercitus, à tergo solitudinem relinquebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: pérque terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus vt ne signum quidem vastatis relinqueretur, quòd aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitauerunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuêre: insidiis verò per itinera collocatis, vxorem Simonis rapiunt, eorúmque præterea quos habebat in obsequio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in ciuitatem exultantes redeunt. continuò namque sperabant, armis eum depositis, pro vxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira coniugis raptæ peruasserat. cúmque ad muros Hierosolymorum veniisset, vt fera saucia quæ percussores prendere nequisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. denique olerum sarmentorúmque causa progressos è porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: vt animi indignatione id solùm abesse videretur, quòd non etiam vescerentur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in ciuitatem, vnà perterrefaciens inimicos, & populum reuocare cupiens à nocentibus. Hisque mandabat vt dicerent, iurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quòd nisi citò sibi redderent coniugem suam, muro perrupto omnibus qui in ciuitate essent similiter vteretur, neque cuiquam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his eius mãdatis, non modò populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atque ita delinitus, paulisper ab assidua cæde requieuit.

CAP VIII. De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solùm autem per Iudæam erat seditio bellúmque ciuile, verumetiam per Italiam. In medio namque Romanorum foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellij ducibus, primo die Otho superauit, altero Vitelliani: multísque trucidatis, & aduersæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postquam biduum trésque menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondum subegerat Iudææ partes petiuit: & in montana regione, quò primùm ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibíque præsidiis collocatis, vsque Hierosolymam equitabat. multos verò tunc deprehensos necabat, multósque capiebat. Ducum autem vnus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit, alterum verò quod Caphatin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutiùs autem ibi se moraturum speranti, oppidani subitò portas aperuêre, & supplices ei se tradidêre. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatem antiquissimam tendit, sitam (vt dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliquam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum verò ipsum exurit. Omnibúsque iam captis,

κατέδησαν, σφᾶς λοχίσαντες ἡ ὀ τ παρόδοις ἁρπάζει τ σίμωνος τ γυναῖκα, κ τ σφὲ αὐτῷ θεραπείας ευχὰς. ἐπφδα ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸν σίμωνα, ἐληλυθότες εἰς τ πόλιν ὑπέστρεφαν, ὅσον ὐδέπω σφᾶς δόξαν καθοπλισμένον τὰ ὅπλα, σφὲ τ γυναικὸς ἱκετεύσων τ ἡ ὀργὴ σφὲ τ ἁρπασμένης, κ σφᾶς τὸ τεῖχος τῶν ἱεροσολύμων ἐλθὼν, καθάπερ ἐκ ξωθέντα τ θηρίων, ἐπφδὴ τὰς ξώσασας ὐ κατέλαβεν, ἐφ' ἃς εὗρε τ θυμὸν ἠφίει. ὅσου γὰρ λαχανείας ἔτυχεν ἢ φρυγανισμῶ σφᾶς ἐξελήλυθεσαν ἔξω πυλῶν, αὐόπλους κ λέγοντας συλλαμβάνων ἠκίζετο, κ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονεχὶ κ πικρῶν χυνόμενος τ σωμάτων. πολλοὺς ἡ κ χεροκοπήσας, εἰσέπεμπε κατατιλᾶσθαι τὰς ἐχθρὰς ἅμα, ἐ δρασασάσας τ δῆμον δι' ἐκείνων σφᾶς τοὺς αἰτίους. ἐτέτακτο ἡ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμων θεὸν ὄμνυσι τ πάντων ἔφορον, εἰ μὴ θᾶττον ἀποδώσουσιν αὐτῷ τ γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, ὡσαύτως ὀλεθρεύσειν πάντας τοὺς κ τὴν πόλιν, μηδεμίας φεισάμενον ἡλικίας, μηδὲ ἀφ' τ ἁμαρτίων ὀλιγωρίας τοὺς αἰτίους. τούτοις ὐ μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ ἐ οἱ ζηλωταὶ καθοπλισθέντες ἀπεπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα. ἐ τότε μὲν ἐμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο τῶ συνεχοῦς φόνου.

Κεφάλαιον λγ.

ΟΥ μόνον ἡ κ τὴν ἰουδαίαν ςάσις ἦν κ πόλεμος ἐμφύλιος, ἀλλὰ κ ὅπη τ ἰταλίας. ἀπήρτο μ γὰρ κατὰ μέσην τ ῥωμαίων ἀγορὰν γάλβας, ἀποδιδεγμένος ἡ αὐτοκράτωρ ὄθων, ἐπολέμει οὐϊτελλίῳ βασιλεύοντι. τέτων γὰρ ἤρπτο τὰ κατὰ γερμανίαν ταγματα, ἐ ῥωμαίων συμβολῆς κ φρυγδικὸν τ γαλατίας σφᾶς τε ὐάλεντα κ κεκίνναν τοὺς οὐϊτελλίου στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μ ἡμέρᾳ σφᾶς ὄθων, τῇ δευτέρᾳ ἡ τ οὐϊτελλίου στρατιωτικὸν, ἐ πολλῶ φόνω γενομένω, διεχρήσατο μὲν ὄθων ἑαυτὸν ὑπὸ βεβρίξιλλω τ ἥττων πυθόμενος, ἡμέρας δύο κ ξὶ μηνὰς κρατήσας τ σφετέρων. σφᾶς δὲ χώρησε ἡ τοῖς οὐϊτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατὰ, κ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τ ῥώμην μ τ δυνάμεως. εἰ ἡ τούτῳ κ ὑπατικὸς αἰνέας ὑπὸ καισαρείας πέμπτῃ δεσίου μηνὸς, ὥρμησεν ὅπῃ τὰ μηδέπω κατεστραμμένα τῆς τ ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς ἡ εἰς τὴν ὀρεινὴν, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε γοφνιτικὴν κ τὴν ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς βηθηλᾶ τε ἐ ἐφραὶμ πολίχνια, οἷς φρουροὺς ἐγκατασήσας, μέχρις ἱεροσολύμων ἱππάζετο. φθορὰ ἡ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, κ πολλοὺς ἠχμαλωτίζετο. κερεάλιος ἡ αὐτῷ τῆς ἡγεμόνων μοίρας ἱππέων κ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν αὖθις καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπόρθει, κ καφεθραμὶν φρούριον ὀχυρὸν ἐκ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίπρησιν. ἑτέραν ἡ καλουμένην καφαραβὶν σφενδαλῶν ἐπολιόρκει. πάνυ ἡ ἦν ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. ἐ ξύλου σφενδονῶντι πλείω χθόνος, ἀφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μεθ' ἱκετηρίων σφεσελθόντες αὐτοὺς παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτοις ὡμάσησάμενος, ὅτι χεβρὼν ἑτέρας πόλεως ἀρχαιοτάτης ἐχώρει. κεῖται ἡ ὡς ἔφην αὖθι κατὰ τὴν ὀρεινὴν, ὐ πόρρω ἱεροσολύμων. βιασάμενος ἡ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταλειφθὲν πλῆθος, ἥνδρα ἀναιρεῖ. τὸ ἡ ἄστυ κατατίμησησι. κ πάντων ἤδη κεχειρωμένων,

πόλεως

πλὴν ἡρωδείων καὶ μασάδας, καὶ μαχαιροῦντος (ταῦτα A ἦν ὑπὸ τὴν λῃστῶν κατειλημμένα) σκοπὸς ἤδη τὰ ἱεροσόλυμα ἀφῦκτο ῥωμαίοις.

Κεφάλαιον λδ.

Ο δὲ σίμων ὡς ἐμάνη τὸ ζηλωτικὸν τὴν γυναῖκα, πάλιν ὅπῃ τὰ λείψανα τῆς ἰδουμαίας ὑπέστρεψε, καὶ συνελαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πολλοὺς φεύγειν συνωθίσας. εἵστατο δὲ καὶ αὐτὸς ὅπῃ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὖθις τὸ τεῖχος, ὁπόταν λάβοι τῶν ἀφυστέρων κατὰ τὴν χώραν ἐργατῶν διέφθειρεν. ἐκ δὲ τοῦ δήμου σίμων μὲν ἐξῆν, ῥωμαίων B φιλανθρωπότερος, οἱ ζηλωταὶ δὲ ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ τούτοις ὁπόσα κακῶν καὶ τόλμης τὸ σωτήριον τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε γὰρ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἐμὲ ὄντα, καὶ κεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς ἀφειστήκατο δυνάσειας ἠμείβετο, πάντα ὅσα ἐπιθέπων δρᾶν, ὧν ἕκαστος ἐπεθύμει. πόθοι δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀκόρεστοι, καὶ τῶν πλουσίων οἴκων ἐρημία, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις C ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος ἃ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθηλυπάθουν τῷ κόρῳ, κόμας σμυρίζόμενοι, καὶ γυναικείας ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καταντλούμενοι δὲ μύρεσι, καὶ πρὸς ὑπόπειαν ὑπογράφοντες ὀφθαλμούς. καὶ μόνον ἦν κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ἀκολουθίαν ἀσελγείας, ἀθεμίτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐφέλκετο δ' αὐτὸ ἡ ὡς πορνεῖον τὴν D πόλιν, καὶ πᾶσαν ἀκαθάρτοις ἐμίαινεν ἔργοις. γυναικιζόμενοι δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόρουν τὰ δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ὁπότε ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμικοί, τότε ξίφη προφέροντες ἀπὸ τῶν ἐμβεβλημένων χλανιδίων, τοὺς προσιόντας διήλαυνον. τοῖς δὲ διδράσκουσι δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὸν σίμωνα τύραννον, ὑπὸ τοῦ προπύλων διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομο- E λεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπη. διεξασιάζει δὲ πρὸς τὸν ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἦν ἰδουμαίων ἐν αὐτῇ, χωρισθὲν ἐπεχείρει τῇ τυραννίδι, φθόνῳ τε τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, καὶ μίσει τῆς ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ αἱμάτοις τε πολλοῖς τοῦ ζηλωτοῦ, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὸ βασιλικὸν αὐλὴν καταδιωχθὲν ὑπὸ χάπης. συνῆλθε δὲ ἦν αὐτὸ τὴν ἀδιαβήνων βασιλέως ἰζάτου. συνεισεπέπεσον δὲ οἱ ἰδουμαῖοι, F κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐτράποντο τῶν ἰωάννου χρημάτων. καὶ δὴ τὸ προηρημένον αὐλὴν, αὐτός τε ἦν, κἀκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατέθετο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ κατὰ τὴν πόλιν ἐσκεδασμένον πλῆθος τοῦ ζηλωτοῦ, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαπεφευγότας ἠθροίσθη, καὶ κατάγειν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅπῃ τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ ἦν ἄπορον τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδεῖσαι παρέστη μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς μὴν δόκησιν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ τὸ ἱερὸν παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ G καταφλέξωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὴν ὑπόθεσιν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπωτέρων ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννην, ἐκέλευσαν δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μεθ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεραίνετο δὲ ἡ βουλὴ, praeter castella Herodium & Massadam & Macherunta, quae à latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quae expugnanda restabat.

CAP. IX. De Simonis gestis cõtra Zelotas.

Simon autem vbi vxorem suam à Zelotis accepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & vndique circumiecta natione, Hierosolymam compulit plerosque fugere, cùm ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Erátque populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ vtrisque sæuiores: quos etiam Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi comparauerat, vicem referens, omnia quæ desiderarent vt facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorúmque locupletum perscrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum iniuriæ, pro ludo habebantur, prædámque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: compríque crines, ac fœminarum vestè induti, lotíque vnguentis, & vt forma placeret, oculos illiti, non solùm ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate primis nefarios coitus exigentes, vt in lupanari versabantur, ciuitatémque totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatóque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obuios transuerberabant. Eos autem qui Ioannem fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quíque intestinum euasisset tyrannum, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autem copias quantum erat Idumæorum diffidebant: separatíque ab aliis, aduersum tyrannum tam liuore potentiæ quàm crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæteróque in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Vnà vetò irrupêre Idumæi, atque inde Zelotis in fanum pulsis, Ioannis pecunias prædabantur. in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eósque Ioannes aduersus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cùm pugna plus possent, quàm confidentia, ne de templo nocte subreperent, séque paulatim occiderent, atque oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quónam pacto impetum præcauerent. Sed profectò Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. nam vt Ioannem deiicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

missóque Matthia pontifice, rogant Simonem, vt ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbè se dominum fore pollicitus, veluti ciuitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. vbi verò cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, quàm eos contra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem iam desperabat. Templum tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, pérque propugnacula stantes impetum propulsabant: multíque ex Simonis parte oppetebant, multi saucij referebantur, quoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eóque ictus impenetrabiles habebant. Et quamuis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricauerant, vt ex alto videlicet missilia torquerent, vnam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta verò turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: vbi moris est vnum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quòd septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursúsque vesperi, quòd desineret, nunc ferias populo, nunc vt opus faciat, denuntiantem. Per turres autem dispositos fuerunt balistas saxorúmque tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaque tunc Simon pigriùs ad impetus mouebatur, cùm suorum plerique mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propiùs accedebat. machinarum enim missilia delata longiùs, multos pugnantium perimebant.

Cap. X. De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæuiora mala circumueniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cùm eum destinata militi spacia non caperent, totam vrbem pro castris habebat, omnémque domum repleuit armatis. illi autem conspectis Romanorum diuitiis oculis insuetis, & auri argentíque stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeò vt in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postquam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream reuertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licèt ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominúmque dedignatur eum, qui veluti desertum inuasisset imperium. Dolore autem sanctius cruciatum ferre non poterat, neque aliis vacare bellis, cùm patria vastaretur. Verumtamen quantum ira impellebatur ad vlciscendum, tantũ longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

Ϛ τ ἀρχιερέα ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνα εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἔδοξαν. συμπαρεκάλουν ἢ οἱ ἐκ τῆ ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πόθῳ τῆ οἴκων κ τ κτημάτων. ὁ ἢ αὐτοῖς ὑπερηφάνως καταδύσας τὸ δεσπόζειν, εἰσέρχε μὲν ὡς ἀπαλλάξων τῆ ζηλωτῆ τ πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τ δήμε, κ ἐλευθερῶν δυνημένος. παρελθὼν ἢ μετ τ δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ πρὸς τ ἑαυτῆ δυνασείας, κ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐγθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ' ὧν ἐκέκλητο. σίμων μ ἔτως εἰωθὼς ζήτῳ ξανθικῷ μέλι, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης ἢ κ τὸ τῆ ζηλωτῆ πλῆθος εἰργόμενοι τῆ ἐξόδων τῆ ἱερῆ, Ϛ τὰ τ πόλεως ὑπολωλεκότες, ὠδαγχῆμα δὲ τὰ ἐκείνων οἱ πρὸς τ σίμωνα διήρπασαν, ἐν ὑπόρῳ τ σωτηρίαν εἶχον. προσέβαλλε ἢ τῷ ἱερῷ σίμων, τῆ δήμε βοηθούντος. κἀκεῖνοι κατασπῶντες δὴ τῆ στοῶν, κ τῆ ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τὰς προσβολάς. συχνοὶ ἢ ἐπίπτον τῆ πρὸς σίμωνα, κ πολλοὶ βαυμαίαν κατεφέροντο. ῥᾳδίοις δὲ ἐξ ὑπερδεξίε τὰς βολὰς οἱ ζηλωταί, κ ἀ ἀσόχοις ἐποιοῦντο. πλεονεκτοῦντες ἢ τῷ τόπῳ, Ϛ πύργους ἐπ προσκατεσκεύασαν τέτταρας μεγίστους, ὡς ἀφ' ὑψηλοτέρων ποιοῖντο τὰς ἀφέσεις. τ μ κ τ αἰατολικὸν, κ βόρειον γωνίαν, τ ἢ τὸ ξυστὸ καθύπερθεν, τ ἢ τρίτον, κατὰ γωνίαν ἄλλην αὖπερ τῆς κάτω πόλεως, ὁ ἢ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν κορυφὼν κατεσκεύασο τῆ παστοφορίων, ἔνθα τῆ ἱερέων εἷς ἐξ ἕθους ἑστὼς ἑκάστην ἑβδομάδα εἰσιοῦσαν, σημαίνει σάλπιγγι δείλης, κ τελεσθεῖσαν αὖθις πρὸς ἑσπέραν, ὅτε μ ἀνίησιν τῆ λαῆ καταγγέλλων, ὅτε ἢ ἔργων ἔχεσθαι. διέτασαν ἢ ὅπη τ πύργων, ὀξυβελεῖς τε κ λιθοβόλους μηχανὰς, τοξότας, Ϛ σφενδονήτας. ἔνθα δὴ τὰς μ προσβολὰς, ὀκνηρότερας ἐποιεῖτο ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτῷ τῆ πλειόνων, αὐτεῖχε ἢ ὅμως προυσίᾳ δυνάμεως. τὰ ἢ ὑπὸ τῆ ὀργάνων βέλη πορρωτέρω φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τῆ μαχομένων ἀπῆρει.

Κεφάλαιον λε.

ΚΑτὰ ἢ τὸν αὐτὸν καιρὸν, προσέκειτο καὶ τῶν ῥωμαίων πάθη χαλεπά. παρῆν μὲν γὰρ ἐκ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τῆ στρατιωτικῆ, πολὺ πλῆθος ὄχλου ἑπόμενος ἕτερον. μὴ χωρούμενος ἢ τοῖς ὑποδεδεγμένοις εἰς τοὺς στρατώτας προσβόλοις, ὅλην ἐποιήσατο τ ῥώμην στρατόπεδον, κ πᾶσαν οἰκίαν ὁπλιτῆ ἐπλήρωσεν. οἱ ἢ ἀπήθησαν ὀφθαλμοῖς τ ῥωμαίων πλοῦτον θεασάμενοι, κ προσλαμφθέντες πάνυ θᾶττον ἀργύρῳ τε Ϛ χρυσῷ, τὰς ὑπερθυμίας μόλις κατεῖχον, ὥς τε μὴ ἐφ' ἁρπαγὰς ζέπεσθαί τε, κ τοὺς ἐμποδὼν γινομένους ἀναιρεῖν. τὰ μὲν κατὰ τὸν ἰταλίαν, ἐν τούτοις ἦν.

Κεφαλ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς ἢ ὡς τὰ πλησίον ἱεροσολύμων πολεμούμενος ὑπέστρεφεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς κατὰ τὸν ῥώμην ταραχὰς, Ϛ οὐιτέλλιον αὐτοκράτορα. τοῦτο οὐ αὐτὸν καίπερ ἀρχέσθαι καθάπερ ἄρχειν καλῶς ὑπισάμενον, εἰς ἀγανάκτησιν σπεύδει, κ τὸν ὡς ἐρήμου καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἀνδρὸς δεσπότην. σφαλησόμενος ἢ τῷ πάθει, καρπεῖν τὸν βάσανον οὐκ οἷός τε ἦν, κ τῆς πατρίδος πορθουμένης, ἑτέροις σχολεῖν πολέμοις.

ἀλλ' ὅσον ὁ θυμὸς ἤπειγεν ὑπὸ τὸν ἄμυναν, τοσοῦτον εἴργε ἡ ἔννοια τῆ ὀργήματος. πολλὰ γὰρ φάσαν παρορ-

παυσῆσαι τὴ τύχλω, πρὶν αὐτὸν εἰς τὴ ἰταλίαν πε- A
ραιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρα πλέοντα, σφαδάζε-
σαν ἤδη κατεῖχε τὴ ὀργήν. συνιόντες ὃ οἵτε ἡγεμόνες, καὶ
οἱ στρατῶται κατ' ἐταιρείαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν
ἐβουλεύοντο, καὶ δημαγωγοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲ ὑπὲ τὸ ῥώ-
μης στρατῶται ξυφῶντες, καὶ μηδὲ ἀκούειν πολέμου φί-
λου ὑπομένοντες, δεχέσθωσαν οἷς βούλον ὃ τὴ ἡγε-
μονίαν, καὶ πρὸς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδείκνυσιν αὐ-
τοκράτορας. αὐτοὶ ὃ δὲ τοσούτων κεχωρικότες πόνων, B
καὶ γηρῶντες ὑπὸ τοῖς κράνεσιν, ἑτέροις χαρίζον ὃ τὴν
ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸν ἀξιώτερον ἀρχειν παρ' αὐτοῖς ἔ-
χοντες. τίνα δικαιοτέραν ποτὲ τὸ εἰς αὐτοὺς εὐνοίας
ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τὸ νεῦν κατὰ τρόπον τοσούτῳ ὃ
μᾶλλον εὐεπαρασκεύαστον ἡγεμονεύσειν ἑτέρου δικαιότερον. ὅσῳ
καὶ αὐτοῖς τῆ ἐκείνου ἀποδειξάντων. ἀ γὰρ δὴ μικροτέ-
ρους τὸ ἀπὸ γερμανίας διενεωχέναι πολέμους, ἀδὲ τῆ
ἐκεῖθεν καταγόντων τὸν τύραννον, ἢ τῶσθαι τοῖς ὅπλοις
ἀμείνους. ἀνδρήσειν ὃ μᾶλλον. ἀ γὰρ τὸ σύγκλητον, ἢ τῆ ῥω- C
μαίων δῆμον αἱρεῖσθαι τὸ εὐτελλίου λαγνείας, αὐτὴ τῆς
εὐσεβασιανῆ σωφροσύνης, ἀδὲ αὖτε μᾶλλον ἡγεμόνος ἀγα-
θῆ τύραννον ὠμότατον, ἀπαιδα ὃ αὖτε πατρὸς αἱρεῖ-
σθαι πρὸς ταὐτὸν. μέγιστον γὰρ δὴ πρὸς ἀσφάλειαν εἰ-
ρήνης ἓν, τὰς γνησίους τῆ βασιλέων ὑποχάς. εἶτε ἓν
ἐμπειρίᾳ γήρως, προσήκει τὸ ἄρχειν, εὐεπαρασκεύαστον αὐ-
τοῖς ἔχειν· εἴτε νεότητος ἀλκῆ πίτνον. καρπίσεσθαι γὰρ τῆς
παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν ὃ ἁ μό- D
νον αὐτὸς, τότε τὴ ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἀτειρεῖα
τάγματα, καὶ τὰς ὧδε τῆ βασιλέων συμμαχίας ἔ-
χοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν τάτε πρὸς νῶν πάντα, καὶ
τὰ δυρώπης ὅσα τῆ ἀπὸ εὐιτελλίου φόβων κεχώρεικε, καὶ
τοὺς ὑπὲ τὴ ἰταλίας ὃ συμμάχους, ἀδελφὸν εὐεπασιανὸν
καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸ μὲν πρεσθήσεσθαι πολλὰς τῆ ἐν
ἀξιώμασι νέων, τὸ ὃ τὰ πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦ-
σθαι, μέρος ἂν ὀλίγον εἰς ὑποβολὴν ἡγεμονίας. καθόλε
τε ἂν δεδύνωσιν αὐτοὶ, τάχα τὸν σύγκλητον ἀποδεί- E
ξειν τὸ ὑπὸ τῆ σωτηρικότων στρατῶτῆ ἀπιμένον. τοιαῦτα κὴ συνεφοᾶς οἱ στρατῶται διελάλουν. ἔ-
πειτα σωναθροισθέντες, καὶ ὧδε κρατήσαντες ἀλλή-
λους, ἀναρρύουσιν τὸ εὐεπασιανὸν αὐτοκράτορα, καὶ
σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῆ
ὃ φερνὴς μὲ ἦν πάλαι πρὸ τὸ ὅλον, ὅτι γε μὴν αὐτὸς
ἄρχειν προῃρεῖτο, τοῖς μὲ ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος,
προκείνων ὃ τῆ ἐν λαμπρότητι κινδύνων, τὸ ἐν ἰδιώ-
ταις ἀσφάλειαν. ἀνακμύων ὃ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐ- F
πέκειντο, καὶ προεχυθέντες οἱ στρατῶται ξιφήρεις, ἀναι-
ρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βούλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ ὃ
πρὸς αὐτοὺς διατεινάμενος ὀξ ὧν διωθεῖτο τὴ ἀρχὴν,
τελοῦσιον ὡς ἂν ἔπειθεν, εἶκει τοῖς ὀνομάσασι.

tunam posse noua facere, priusquam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plúsque iam crescentem iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, apertè iam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam quidem belli sustinerent, quibus libuerit decernere principatum, & spe quæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cùm apud se digniorem habeant imperio. cui si hanc amiserint, quam iustiorem, vel quando referrent erga se beneuolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quàm Vitellium iustius esse principem fieri, quanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, quàm qui ex Germania venissent: neque illis, qui tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populúmve Romanum, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: siue adolescentiæ viribus, Titum. examborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solùm autem se ministraturos declarati imperij vires, qui tres legiones, regúmque habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partémque Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atque insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atque alium filium: quorum alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri verò etiam vrbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parum valeret. Postremò si ipsi cessarent, senatū fortasse declaraturum eum principem, quem conseruatores milites dehonestarent. Hæc primò per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortari inuicem, Vespasianum Imperatorem appellant: cúmque vt in periculo constitutum imperium conseruaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, nequaquam verò imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, priuatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi viuere vellet, vt dignus esset. diu tamen reluctatus, quod renuebat imperium postremò cum his, qui se designauerant minimè dissuadere posset accepit.

Κεφάλαιον λζ.

Προεπομένων ὃ αὐτὸν ἤδη μειλιανῆ τε καὶ τῆ ἄλ- G
λων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τ' ἄλλης στρα-
τιᾶς ἄγειν βοώσης αὐτὴν ὅτι παῖ τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς
πρῶτον τῆ ἀπ' ἀλεξανδρείας εἴχε πραγμάτων, εἰ-
δὼς πλεῖον τ' ἡγεμονίας μέρος τὴν ἀγυπτον οὖσαν,
διὰ τὴν τὸ σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι
καὶ βίᾳ καθαιρήσειν ἤλπιζεν εὐιτέλλιον. ἀ γὰρ ἀπέ-

Mvtiano autem cæteríque rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio vociferante, vt se in hostes omnes duceret, priùs res Alexandrinas procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eáque si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium deijciendum sperabat. nec enim perpessu-

CAP. XI. Ægypti descriptio, & Phari.

surum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerét, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, marique impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet obiectam, à meridie verò limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, nauibúsque inuias Nili fluminis cataractas. itémque ob Oriente mare rubrum, ad Copton ciuitatem vsque diffusum. Septentrionale verò munimentum habet terram vsque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium verò & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, nauigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum vsque nauibus ascenditur. namque vlteriùs progredi, vt suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxísque latentibus à directo cursu deflectitur: & læua quidem pars manu factis brachiis cingitur: à dextera verò Pharus obiecta insula, turrim maximam sustinet, ad ccc. vsque stadia nauigantibus igne lucentem, vt quàm longissimè difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & aduersis obicibus fractum, asperiorem facit meatum, cóque periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & xxx. stadiis magnus. in quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quàm quæ superant ex domesticis & indigenis, in totum orbẽ diuisa exportantur. Itaque non sine ratione, Vespasianus Alexandrinatum rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militũ alacritatem: quódque ipse (quod necesse fuit) susceptо munere principatus, operam atque adiumentum eius assumeret, Alexander autem, simul vt Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populum: vtrique autem libentissimè paruêre, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperij vsus exigeret, aduentui quoque principis necessaria iam parabat.

CAP. XII. Vespasianus Iosephũ captiuitate liberat.

OPinione verò citiùs declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, vbique fama nunciauit. Et vniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciísque lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones verò apud Mœsiam Pannoniámque degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulò antè fuerant concitatæ, iusiurandum Vespasiano maiore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reuersus, item Berytum venerat, vbi multæ quidem è Syria, multæque ab aliis prouinciis legationes aderant obuiam, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus, ὁ τῆς

ξεσθαι πεινῆσαν ὅτι ῥώμης τὸ πλῆθος, τά δύο τε ὅτι ἡ ἀλεξανδρείας τάγματα μεταποιήσασθαι βιαλόμενος. ἐνθυμεῖτο ἢ καὶ βέβλημα τὴν χώραν ἔχειν τὴν ἀπὸ τῆς τύχης ἀβέβαιον. ἔστι γὰρ κατά τε γῆν δυσπρόσβολος, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενος. καὶ μὲν ἑσπέραν, προβεβλημένην τὰ ἔρυθρα τῆς λιβύης, καὶ ἢ μεσημβρίαν, τὴν διορίζουσαν ἀπὸ αἰθιόπων τὴν συήνην, καὶ τοῖς ἀπλώτοις τῶν ποταμῶν καταῤῥάκτας, ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι τὸν ἐρυθρὸν θάλασσαν ἀνάχωμένην μέχρι κοπτοῦ. βόρειον ἢ τεῖχος αὐτὴν, ἅτε μέχρι συείας γῆς, καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἀπορον ὁρμῶν. τετείχισται μὲν ἅπασ ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ ἢ πηλουσίου καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ὅτι ἀπὸ τῆς πλινθίνης ἀπάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων ἑξισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ ἢ νεῖλος ἀναπλεῖται μέχρι τῆς ἐλεφαντίνης καλουμένης πόλεως, ἵνα ἢν εἰρήνη πρόσω τέρω χωρεῖν εἰς πρόφασιν καταῤῥάκτας. δυσπρόσοπτος δὲ λιμένι ναυσὶ, καὶ κατ' εἰρωνίαν, ἀλεξανδρείας. στενός τε γὰρ εἴσπλους, καὶ πέτραις ὑφάλοις τὸν ἐπ' εὐθὺ καμπτόμενος δρόμον. καὶ τὸ μὲ ἀριστερὸν αὐτῆς μέρος, πέφραγται χειροκμήτοις σκέλεσιν. τὸ δὲ δεξιὰ δὲ, ἡ πρόσαντες ὀρθουμένη φάρος νησὶς πρόσκειται, πύργον αἰέχουσα μέγαν, ἐκπυρσεύουσα τοῖς καταπλέουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους, ὡς τὸ νυκτὶ πόῤῥωθεν ὁρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν τοῦ κατάπλου. ἐπὶ ταύτην τὴν νησίδα, καταβέβλη ἢ χειροποίητα τείχη μέγιστα. πρόσαντες ὀρθούμενον ἢ τούτοις τὸ πέλαγος, καὶ τοῖς αἰτήκτοις ἔρκεσιν ἐφηνυμένον ἐκτρέχοντι τὴν πόαν, καὶ σφαλερὰν ἀεὶ σεισθὲν τὸ εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοίνυν λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον, καὶ ἑξάκοντα σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν τάττε λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς ἀδαιμονίαν κατάγεται, καὶ τὰ πρόσοδούντα τὸ ὄπιθεν ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μεσόζη τὴν οἰκουμένην. ἐφίετο μὲν ἂν εἰπότως, τῇ ταύτῃ πραγμάτων μεταστάσεως εἰς βεβαίωσιν τὴν ὅλης ἡγεμονίας. ὅπερ ἔλλει δ' εὖ διὰ τὴν διέπουσι τὴν αἴγυπτον, καὶ τὴν ἀλεξάνδρειαν πρεσβεύω ἀλεξάνδρῳ, δηλῶν τὸ μὲν σπουδὴν, καὶ ὡς αὐτὸς ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, συνεργὸν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνοι. προσαναγκοῖς ἢ τὸ ὑπερόλβιον ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως τάττε τάγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὥρκωσεν, ἑκάτεροι ἢ ἀσμένως ὑπήκουσαν, τὴν ἀρετὴν τὸ ἀνδρὸς ἐκ τῆς ἐγγὺς στρατηλασίας εἰδότες. καὶ οἱ μὲν πρόθυμος ἤδη τὰ πρὸς τὸν ἀρχὸν, προπαρεσκεύαζεν αὐτὸ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν. τάχιον ἢ ὑπονοίας διήγγελλον αἱ φῆμαι τὸν ὅτι τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑόρταζεν, διαγγέλια ἢ καὶ θυσίας ὑπὲρ αὐτὸ ἐπετέλει. τὰ δὲ μὴ μυσίαν, καὶ πανηγύριαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὸ ἐπιτήδειον τόλμαν, μείζονι χαρᾷ ἐπαυσιανῷ τὴν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ ἢ ἀναζεύξας ἀπὸ καισαρείας εἰς ὄρυτὸν πορεῖν, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς συείας αὐτὸ, πολλαὶ ἢ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆσαν, στεφάνους παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητικὰ προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν ἢ καὶ μουκιανὸς,

τ ἐπαρχίας ἡγεμὼν, τὸ φρόνημον τ δήμων, καὶ τοὺς καθ πόλιν ὅρκους ἀπαγορεύων. Κεφ. λη.

Προχωρούσης ἢ παντα χ καὶ νεῦ τ τύχης, καὶ τῶν πραγμάτων συννενευκότων ἐκ πλείονος μέρους, ἤδη παείσατο τῷ ἡγεμονίας φρονεῖν, ὡς ὑ δίχα δ' αμονίου προνοίας ἅψαιτο τ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη φέροι τὸ κρατεῖν τ ὅλων ἐπ' αὐτόν. ἀναμιμνησκε ἢ δὲ τάτε ἄλλα σημεῖα, πολλὰ ἢ αὐτῷ γεγόνει παντα χῆ, προφαίνοντα τήν τε ἡγεμονίαν καὶ τὰς τῦ ἰωσήπου φωνὰς, ὃς αὐτὸν ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα προσειπεῖν ἐθαρρύνετο. ἐξεπέπληκτο ἢ τ ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα παρ' αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενος μικιανὸν ἅμα τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι καὶ φίλοις, πρῶτον μ αὐτῷ τὸ δραστήριον ἐκδιηγεῖτο, καὶ ὅσα τοῖς ἰωταπάτοις δι' αὐτὸν ἔκαμψε. ἔπειτα τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μ ὑποπτεύοντος τότε πλάσμα τ δέος, ὑποδιχθείσας ἢ ὑπὸ τ χρόνου τ τ πραγμάτων θείας. αἰρεῖν ἐφη τ προθεσπισμένοις τ ἀρχῆν, τ δίκαιον τ τῦ θεῦ φωνῆς, ἔτι αἰσχυντότερα τάξιν, ἢ δεσμότην τύχης ὑποφέρειν.

Κεφάλαιον λθ.

Καὶ καλέσας τ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μ γὰρ ἡγεμόσιν ἐκ τ εἰς τ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ τ καὶ αὐτ ἐλπίζειν παρέση. συνὼν ἢ τῷ πατρὶ πότος, δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, τ ἰωσήπην καὶ τὸ ὀνείδους ἀφαιρεθῆναι σὺν τῷ σιδήρῳ. χρήσει ἢ γὰρ ὁμοίως τῷ μὴ δεθέντι τ ἀρχῆν, αὖ αὐτὸ μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. τῦτο γὰρ ὅτι τ μὴ δέοντας δεθέντων φεύγειται. συνεδόκει ἢ ταῦτα, καὶ παρελθὼν τὸς, πελέκει διέκοψε τ ἅλυσιν. ὁ ἢ ἰώσηπος εἰλικρινῶς τε τῷ προειρημένων χάριτος τῶν ὄπτημίαν, ἤδη τε τῷ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν. Κεφ. μ.

Οὐεσπασιανὸς ἢ τ φρισβείας χειμασίσας, καὶ κατασκοπούμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως καὶ δι' τ ἀξίων, εἰς αὐτοκράτορα ἀφικνεῖται. καὶ βουλόμενος ποῖ χρὴ χωρεῖσθαι, προυργιαίτερα τ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ καθ τ ῥώμην ἐκεῖνα, τ μ βέβαιον ὄντων ὁρῶν, τὰ ἢ ὑπὸ οὐιτελλίου ταρασσόμενα. πέμπει δὴ μικιανὸν εἰς τ ἰταλίαν, ὡς δυσὶ ἱππεῶν τε καὶ πεζῶν συχνῶν δύναμιν. ὁ ἢ δι' τ χειμῶνος ἀκμὴν δείσας τὸ πᾶν, πεζῇ τ στρατιὰν ἦγε δι' καππαδοκίας καὶ φρυγίας.

Κεφάλαιον μα.

Ἐν ἢ τούτῳ καὶ αντώνιος πρῖμος, ἀναλαβὼν τὸ ζίτον τάγμα τῆς καθ μυσίαν, ἔτυχε ἢ ἡγεμονεύων αὐτόθι, οὐιτελλίῳ ὡς δαταξόμενος ἠπείγετο. οὐιτέλλιος ἢ αὐτῷ συναντήσοντα μ πολλῆς δυνάμεως καθίππεμπει, μέγα θαρρῶν τῇ αἰδεῖ, δι' τ ἐπ' ἄθωνι νίκην. ὁ ἢ ὑπὸ τ ῥώμης ἐλαύνων δι' τάχους ὡς τὰ κρέμωνα τ γαλλίας τ αντώνιον καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ὅτιν ἡ πόλις αὕτη τ ἰταλίας. καταδὰν ἢ ἐνταῦθα τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, καὶ τ δύναξιν, συμβαλεῖν μ οὐκ ἐθάρρει, σφαλερὸν ἢ τ αἰχώρησιν λογιζόμενος, ἀφεδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν ἢ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, καὶ χιλιάρχους ἐκάλει, μεταβῆναι πρὸς τὸν αντώνιον, καπεινῶν μὲν τὰ οὐιτελλίου φρονήματα, τῷ οὐεσπασιανῦ ἢ ἰσχὺν ἐπαίρων, καὶ παρ' ὧν μὲν εἰ λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ὧν δὲ τῷ δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον φρονήσαντας, τῷ αἰδοῖ ποιῆσαι χάριν, καὶ μέλλοντας ἥττασθαι τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, iuratáque per ipsum principem sacramenta renuncians. Vbique autem Vespasiani votis obsecundante fortuna, rebúsque ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quòd non sine Dei prouidentia sumpsisset imperium: sed iusta quædam fati ratio ad eius potestatem circumduxisset rerum omnium principatum. Recordatus autem signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone viuo ausus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: aduocatóque Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primùm quàm strenuus fuisset Iosephus, quantúmque Iotapatenis expugnandis propter eum laborasset exponit. deinde vaticinationes eius, quas ipse quidem timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autem diuinas fuisse, & rerum exitus probauisset. Túmque inhonestum esse ait, vt qui sibi auguratus esset imperium, vocísque Dei minister ac nuncius extitisset, adhuc captiui loco haberetur, fortunámque sustineret aduersam: vocatúmque ad se Iosephum solui iubet. Hoc autem facto, alij quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retulisset, præclara etiam de se sperandi esse arbitrabantur. Titus verò, qui cum patre aderat: iustum est, inquit, pater, vnà cum ferro etiam probro Iosephum solui. erit enim, tanquam nec initio vinctus sit, si non dissoluerimus, sed inciderimus catenas. namque id agi solet in his qui non rectè fuerint vincti. Eadem Vespasiano placebant. & quidam interueniens securi catenas abrupit. Iosephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris iam dignus cui credendum esset habebatur.

CAP. XIII. De Vitellij morte & moribus.

VEspasianus autem responso legationibus reddito, iustéque pro meritis administrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quónam primùm tenderet cogitans, Alexandrino itinere præstabilius esse duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim stabilem esse, Romanas autem res à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianum cum multis equitum peditúmque copiis. qui tamen propter hyemis asperitatem veritus nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœsiam morabantur (illam enim regebat prouinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium consequitur, quæ confinis Italiæ ciuitas est: ibíque conspecta hostium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. discessum autem periculosum reputans, de proditione deliberabat. Conuocatis autem centurionibus & tribunis sibi subditis, vt transirent ad Antonium suadebat: Vitellij quidem rebus detrahens, Vespasiani autem vires extollens: & alterum nomen imperij tantùm, alterum virtutē habere commemorans: ipsis quoque melius esse, si id sponte faciāt, quòd necesse est: cumque se multitudine superatum iri sciāt,

voluntate periculum præuenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqua vindicanda: Vitellium verò ne cum ipsis quidem præsentia posse seruare. Multa locutus in hunc modum, quod voluit persuasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem verò nocte milites pœnitudo simul ac metus eius, si vicissет, à quo missi fuerant, occupauit, eductísque gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. feciséntque nisi his aduoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuò suos mouet, eósque cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt, mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum præuertit: & ante ciuitatem circumclusam plerámque multitudinem peremit. aggressus autè reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi verò indigenæ periêre, totúsque Vitellij exercitus, virorum xxxl millia & ducenti. quin & Antonius eorum quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum gestarum nuncium ad Vespasianum mittit. qui ad eum intromissus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus vbi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectísque vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce verò facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minimè curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. vbi multa ab his itémque ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremò autem Germani, quòd multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum vitis insignibus, diuina quadam ratione salvus euasit: reliqua verò multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendunt. Túmque postero die cum exercitu venit Antonius, cúmque Vitellij milites excipiunt: & trifario commisso intra vrbẽ prælio, omnes interiêre. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & vt assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus. tractus autem per populum, varióque contumeliarum genere dehonestatus, in media vrbe iugulatur, octò menses ac dies quinque potitus imperio: quem si viuere diutius contigisset, vt opinor, eius luxuriæ minimè sufficere potuisset imperium. aliorum verò mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octob. Postero autem die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonij militibus à cæde repressis (adhuc enim hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserant, τ γνώμας τὸν κίνδυνον φθάσαι. ἐσπασιανὸν μὲν γὰρ ἱκανὸν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν προσθήσεσθαι καὶ καταλείψειν, οὐιτέλλιον δ' οὐδὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ τοὺς τ' ἀντώνιον αὐτομολεῖν μᾶλλον τοῦ διώκεσθαι. τὴν δ' αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπλη μεγίστοις τοῖς στρατιώταις, καὶ δέος τοῦ προπέμψαντας εἰ κρείττων γένοιτο. σπασάμενοι γὰρ τὰ ξίφη, τὴν καμίνιναν ὥρμησαν ἀπελεῖν. κἂν ἐπράχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ προσπίπτοντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ γὰρ τὸ κλέπτειν μὲν ἀπέσχοντο, διήσαντες δὲ τὴν θύραν, οἷοί τε ἦσαν πέμπει οὐιτελλίῳ. ταῦτα ἀκούσας ὁ πρῖμος, αὐτίκα τὰς σφετέρας αἰσίσησι, καὶ μὴ τὸ ὅπλων ἧττον ὅτι τῆς ὑπουργίας. οἱ γὰρ ὠθισθέντες ὑπὸ ὀλίγων μὲν ἀντέσχον, αὖθις δὲ ζωσάντες, ἔφυγον εἰς τὰ κρήμνια. καὶ τὰς ἱππεῖς ἀναλαβὼν πρῖμος, ἐπιστόμει τὰς εἰσόδους αὐτῶν, καὶ τὸ μὲν πολὺ πλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρει, τῷ δὲ λοιπῷ σωφρονεῖσθαι διαπάσας τὸ ἄσυ τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν. ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τῶν ξένων ἐμπορεῖοι, πολλοὶ δὲ τῶν ὁπλιτικῶν ἀπώλοντο, πᾶσα δὲ οὐιτελλίου στρατιὰ, μυριάδες ἓξ ἀνδρῶν καὶ δισχίλιοι. τῶν δὲ ἀπὸ τῆς μυσίας, ἀντώνιος τεσσαρακισχιλίους ἐκβαλὼν, καὶ πεντακοσίους. λύσας δὲ τὴν καμίνιναν, πέμπει πρὸς ἐσπασιανὸν, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπεδέχθη τε ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὰ τῆς προδοσίας ὀνείδη, τῇ παρ' ἐλπίδα τιμῇ ἐπεκάλυψεν.

Κεφάλαιον μϚ.

ΑΝεθαρσει δὲ ἤδη, καὶ κατὰ τὸ ῥώμυλον σαβῖνος, ὡς πλησίον ἀντώνιος ὢν ἀπηγγέλλετο, καὶ σωαθροίσας τὰ τῶν νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τάγματα, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτῷ πολλοὶ τῶν ὀνησίμων προσεχώρουν, καὶ δρμεπανὸς ὁ τοῦ ἀδελφοῦ παῖς μεγίστη μοῖρα τῶν εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων. οὐιτελλίῳ δὲ πρῖμος μὲν ἐλάττων φροντὶς ἦν, τεθύμωτο δὲ ὅτι τοὺς συναποστάντας τῷ σαβίνῳ, καὶ ἀπὸ τῶν ἔμφυτον ὠμότητα, δι' ὧν αἵματος ἀνῆκεν, τῶν στρατιωτικῶν τὴν συνηκατελθοῦσαν αὐτῷ δύναμιν ἐπαφεῖσι τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν ἓν ἑκάστοις καὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἱερᾶς μαχομένων ἐτολμήθη. τέλος δὲ τῷ πλήθει φερόντων οἱ ἀπὸ τῶν γερμανίας, ἐκράτησαν τοῦ λόφου. καὶ δρμεπανὸς δὲ σὺν πολλοῖς τῶν ἐν τέλει ῥωμαίων, δ' αἰσχιστότερον ἀπασώζεται, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατεκόπη. καὶ σαβῖνος ἀναχθεὶς ὅπῃ οὐιτέλλιον, ἀναιρεῖται. διαρπάσαντες τὸ ἱερὸν οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τὸν ναὸν ἐμπιπρῶσι. καὶ μίαν ἡμέραν, εἰσελαύνει μὲν ἀντώνιος μετὰ δυνάμεως, ὑπλώτων δὲ οἱ οὐιτελλίου, καὶ τειχῆ κατὰ τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. φέρεται δὲ μεθύων ἐπὶ τὸ βασιλείου οὐιτέλλιος, καὶ διαφιλέσεσθαι ὥσπερ ἐν ἑορταῖς τὰ ἀστὰ τραπέζης κεκορεσμένος. συρεὶς δὲ διὰ πλήθους, καὶ παντοδαπῶν αἰκίας ἐξυβρισθείς, ἔπι μέσης τῆς ῥώμης ἀποσφάττεται, μιᾶς ὀκτὼ κρατήσας καὶ ἡμέρας πέντε; ὃν εἰ συνέβη πλείω χρόνον βιῶσαι, ἔπιλιπεῖν αὐτὸ τὴν λαγνείαν τοῦ ἡγεμονίαν οἶμαι. τῶν δ' ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ τριάντα μυριάδες ἠριθμήθησαν. ταῦτα δὲ ἕκτῃ μιᾶς ἀπέλλαις πέπρακτο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, μουκιανὸς εἴσεισι μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ τοῖς σὺν ἀντωνίῳ παύσας τοῦ κτείνειν (ἔτι γὰρ ἐξερευνώμενοι τὰς οἰκίας, πολλοὺς μὲν τῶν οὐιτελλίου στρατιωτῶν, πολλοὺς δὲ τῶν δημοτικῶν, ὡς ἑκάστου αἰτίᾳ, φθά-

φθάσοντες τῷ θυμῷ τὴν ἀκριβῆ δόκιμασιν) καὶ προσαγαγὼν τὸν δημοπατὴν, σωίζησι τῷ πλήθει μέχρι τῆς τοῦ πατρὸς ἀφίξεως ἡγεμόνα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τὸν φόβον, αὐτοκράτορα καὶ σωτῆρα τὸν Οὐεσπασιανὸν ἀφήμιζεν, ἅμα τήν τε τούτου βεβαίωσιν ἑορτάζει, καὶ τὴν Οὐιτελλίου κατάλυσιν. εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ Οὐεσπασιανῷ, τὰ ἀπὸ τῆς Ῥώμης εὐαγγέλια ἦκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνεδρεύοντες. μεγίστη τε οὖσα μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πόλις, στενοχωρεῖτο τῷ πλήθει πλείστη. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα Ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, Οὐεσπασιανὸς ὅτι τὰ λείψανα τῆς ἰουδαϊκῆς λογισμὸν ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μὲν οὖν εἰς τὴν Ῥώμην ὥρμητο λήξαντος τοῦ χειμῶνος καὶ ναυσταθμήσας, καὶ τάχος, ἅτε καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν διώκειν. τὸν δὲ ἡμίσειαν μὲν τῆς ἐκείνῃ δυνάμεως, ἀπέστειλεν ἐξαιρήσοντα τὰ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πεζῇ μέχρι νικοπόλεως, εἴκοσι δὲ αὖθι διέχει τῆς Ἀλεξανδρείας σταδίους, καὶ κεῖθεν ὑποβήσας τὴν στρατιὰν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ διὰ τῆς νείλου καὶ τὸν μὲν δήσιον νόμον, μέχρι πόλεως Θμουέως. ἐκεῖθεν δὲ ἵππασάς, ὁδεύει καὶ καὶ πολίχνιον τινὰ Τάνιν αὐλίζεται. διόπερος αὖτις σταθμὸς ἡρακλέος πόλις, καὶ ξέπτος πτολέμιον γίνεται). δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐνταῦθα τὸν στρατιὰν ἀναλαβὼν, τῇ ξέπτῃ διεξιοῦσι τὰς ἐμβολὰς τὸ πτολεμίου, καὶ προελθὼν σταθμὸν ἕνα ἀφ' ἑαυτοῦ ἐρήμην, πρὸς τῷ κασίῳ ὄρει ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸν ὀστρακίνην. ἔστι ὁ σταθμὸς λιμὼν ἄνυδρος. ἐπεισάκτοις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορύρεις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφειαν προελθὼν σταθμὸν τέταρτον, ὅπερ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἀρχή, τὸ πεμπτον ἐν χάζῃ τίθεται στρατόπεδον, μεθ' ἓν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, καὶ ἐξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διεγνωκὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

occidebant, examinationis diligentiam iracundia præuenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, vsque ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simúlque & illum confirmatum, & Vitellium esse delectum festa lætitia celebrabat.

CAP. XIV. Titus mittitur contra Iudæos à patre.

CVm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cúmque maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem iam tutius orbis Imperio, rebúsque pop. Ro. præter ipsum conseruatis, Vespasianus in Iudæa reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, réique apud Alexandriam maturè componere proponebat, filium verò Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim vsque progressus, ab Alexandria ciuitate XX. stadiorum interuallo distantem, inde militem longis nauibus imponit: Nilóque flumine post Mendesium tractum, Thmuin vsque vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin ciuitatem diuertit. vnde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transiit: vnámque mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templum castra posuit. posteróque die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam adductitia vtuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requieuit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza verò quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Iamniam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsaream peruenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDAICO LIBER SEXTVS.

[*Secundùm Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De triplici seditione apud Hierosolymam.

TITVS quidem ad eũ modum quẽ A prædiximus, emensa vltra Ægyptum ad Syriã vsque solitudine, Cæsareã venerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam vnà cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, quæ apud Hierosolymam erat, auctam trifariam diuidi, & aliam partem in aliam verti, quod vt in malis B optimum quis dixerit, factúmq; iniustitię. nam Zelotarum quidem in populum dominatio, quæ autor erat excidij ciuitatis, vnde cœperit, & per quos creuerit, diligenter superiùs declaratum est. hanc autem non errauerit quisquam, dicens seditionem in seditione esse factam, ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sæuire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in templum à populo separauerat, velut indignari simulans ob ea, quæ in C dies singulos Ioannes auderet, cùm ne ipse quidem à cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subiectum esse minimè ferens, summæ rei desiderio, propriæque potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Eztronis Simone potentissimis: præter quos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatóque interiore templi aditu, super eius portas in D sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati verò suorum timentes, plerique in locis suis otiosi manebant. Ioannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostésque habens à vertice, neque sine metu conabatur incursus, & præ iracnndia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quàm Eleazari partem afficiens, tamen non remittebat. E crebri enim fiebant impetus, & missiliũ iactus, totúmque polluebatur cędibus templum. Filius autem Gioræ Simon, quem rebus desperatis

Κεφάλαιον α.

ΟΜΕΝ πῶς ὁν προεθεμεθα ἔφην διοδεύσας τ ἀπ' αἰγύπτε μέχρι συρίας ἐρημίαν, εἰς κατασκαφὴν παρὰ, ταύτη διαγνωκὼς προσωτάξασθ τὰς δυνάμεις. ἔτι ὁ αὐτὸ κ τ ἀλεξάνδρειαν συγκαθισαμένω τῷ πατρὶ τ ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκλεισμένῳ ἀπὸ θεῦ, σημεῖον ἐ τ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀναμένουσαν ξιμερῆ γενέσθ, κ καθ' αὑτὸ θάτερον ὀλισθήμα μέρος, ὅπερ αἴ τις εἰς κακοῖς ἀγαθὸν εἴποι ἐ δίκης ἔργον. ἡ μ γὰ κ τὸ δήμου τ ζηλωτῶν διάθεσις. ἅπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, προδεδήλωται μ ἀκριβείας, ὅθεν τε ἦφυ, ἐ πρὸς ὅσον κακὸν αὐηυξήθη. ταύτῃ ὁ ἂν ἀμάρτοι τις εἰπὼν, φάσει φάσιν ἐγγενέσθ. κ καθάπερ θηρίον λυσσῶσαν, ἐνδιέτριβε τὴν ἔξωθεν ὀλιγωρίαν τὰς ἰδίας ἤδη σάρκας ὁρμᾷ. ὅτως ἐλεάζαρος ὁ τ σίμωνος, ὃς δὴ κ τὰ πρῶτα τὸ δήμου τὰς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς ἀγανακτῶν δῆθεν ὅτι τοῖς ὀσημέραι τ ἰωάννη βλιμωμένοις, ἃ γὰ αὐτεπάγγελτος φονεὺς ἐδέδει, τὸ ὁ ἀληθὲς αὐτὸ μεταγνοὺς ἑρῶν τυραννῶν μὴ φέρων ἐξανιστάχθαι, πόθῳ τῆ ὅλων ἐ δυνασείας ὑπεθυμία, διῆρα), ἀθροίσαλαβὼν ἰσάριθμα τ χελκία ἐ σίμωνα τὸν ἐξ ὁμοίας τῆ δυνατῆ, πρὸς οἷς ἐζεκίας ἰοῦ χωβαρεὶ πρὸς ἀσπασμος. καθ' ἕκαστον ὁ ἂν ὀλίγοι τῆ ζηλωτῆ ἠκολούθησαν, κ καταλαβόμενοι τ ἐνδότερον τὸ ναὸ πρὸ τοῦ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅθι τῆ ἁγίων μετώπων πάντα τὰ ὅπλα. πλήρεις μὲ οὖν ὑπερηφάνων ὄντες ἐθάρρουν. ἐ γὰ ἀφθονία τῆ ἱερῶν ἐγένετο θεραπευμάτων, οἷς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἠγεμένοις. ὀλιγότητι ὁ τῇ κ σφᾶς ὁρῶντες, ἐγκαθισάμενοι τὰ πολλὰ κ χώραν ἔμενον. ὁ ὁ ἰωάννης ὅσον αὐτῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλείπετο τῷ τόπῳ, κ κ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ὑπ' αὐθείας ἐποιεῖτο τὰς προσβολάς, ὅτε δ' ὀρθὸν ἠρέμει. κακόμενος ὁ πλέον ἅπερ ἐλαθεὶς τοὺς πρὸ τ ἐλεάζαρον, ὅμως οὐ λείπ. συνεχεῖς ὁ ἐποιεῖτο, κατ' ἀλλήλων κ βελῶν ἀφέσεις ἐτίνοντο, κ φόνοις ἐμαίνετο πάντα χῶ τὸ ἱερόν. ὁ ὁ τὸ μείζονα σίμων, ὃν ἐκ τ ἀμηχανίας ὑπέλη-

ὀπίκλητον αὐτῷ τύραννον ἐλπίδι βοηθείας ὁ δῆμος
προσηγάγετο, τήν τε ἄνω πόλιν ἔχων, καὶ τὸ κάτω πολὺ
μέρος, ἐρρωμένέστερον ἤδη τοῖς πρὸς τὸ ἱερὸν βάλλειν,
ὡς ἂν ἐκ καθυπερθεν πολεμούμενος. ὧν ὁ μὲν ἐπὶ χεῖρα
προσιόντων αὐτὸς, ὥσπερ οἱ ἐκεῖνοι τοὺς ἄνωθεν. καὶ τῷ ἰωάννῃ
διχόθεν πολεμουμένῳ, πιέζεσθαί τε, καὶ βλάπτειν δύσκολος. καὶ καθόσον ἥττητο τῷ ἀμύνειν τὸ ἐλεάζαρον ὢν ταπεινότερος, ζοφερὸν ἐπολιόρκητο ἐν ὑψηλῷ τὸ σίμωνος. παρὸ καὶ χειρὶ μὲν τὰς κάτωθεν προσβολὰς ῥᾳδίως εἶργε. βοῖς δ' ἄνωθεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζουσας, ἀνέσειε τοῖς ὀργάνοις. ὀξυβελεῖς τε δὴ αὖ πρὸς καὶ καταπέλτῃ παρῆσαν ἅ ὀλίγοι, καὶ λιθοβόλοι, δι' ὧν ἃ μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ πολλὰς καὶ τῶν ἱερουργουμένων αἰτίας. καίπερ δὴ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν ἐκλελυσμένοις, ὅμως τὰς θύρας ἐθέλουσας εἰσποίεσαν, μὴ ὑποφίων μὴ καὶ φυλακῆς τῆς ὀπίσω εἵνεκα προδιερευνώμενοι. πρὸς δ' ξένους ἀδείους ἦσαν, οἳ καίπερ δύστροπόντες αὐτῷ τὸ ὠμότατα, ὡς ἀνάλωμα τῆς στάσεως ἐλόγιζοντο. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι τοῦ βωμοῦ, καὶ τοῦ νεὼ δίαντα ἐπέρρεψα, οἷς τε ἱερεῦσι καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐπίπτε. καὶ πολλοὶ ἀποδύσαντες ἀπὸ γῆς περάτων, ἀεὶ τὸ δαιόνιον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χώρον ἅγιον, πρὸ τῶν θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖς, καὶ τὸ ἑλλησι τᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατέπαρεισαν ἰδίῳ φόνῳ. νεκρῶν δ' ὀπίσω ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βέβηλοι συνεφύροντο, καὶ πανταχόθεν τῶν αἱμάτων πλημμάτων ἐν τοῖς θείοις προβόλοις ἐλιμάζετο.

Κεφάλαιον ϛ.

Τί' τηλικοῦτον ἀπελπίσασα πόλις πέποιθας ὑπὸ ῥωμαίων, οἱ σὲ τὰ ἐκ φύλια μύσῃ προκαθαίροντες εἰσῆλθον; θεὸς μὲν γὰρ οὐκέτι ἐν χώρᾳ, οὐτε μένειν ἐδύνατο, τάφος οἰκείων ξυμφύρτων σωμάτων, καὶ πολέμῳ τὸν ναὸν ἐκφυλίῳ πλήσασα πολυανδρίου. δύναμαι δ' αὖ γενέσθαι πάλιν σὺ ἀμείνων, εἴγε ποτὲ τὸ περιόντα θεὸν ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ καὶ τὰ παθήματα τῷ νόμῳ τῆς συμφορᾶς, ὡς ἂν κατολοφυρώμεθα οἰκείαν ἀφορμὴν, ἀλλ' ἀπηνείας πρόσχημα. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς στάσεως. Κεφαλ. γ.

Τριχῇ τῷ ἐπιβόλων τῆς πόλεως διηρημένων, οἱ μὲν πρὸς τὸ ἐλεάζαρον τὰς ἱερὰς ἀπαρχὰς διαφυλάσσοντες, καὶ τῷ ἰωάννῃ τὸ μέθυ ἔφερον. οἱ δὲ συὼ τούτῳ διαπαίζοντες τοὺς δημότας, ἠλείφοντο καὶ τὸ σίμωνος. ὧν δὲ κἀκείνῳ ῥοπὴ καὶ τὰ στάσεως ὢν ἡ πόλις. ὁπότε μὲν ἂν ἀμφοτέρωθεν ἐπιχειροῖτο, τοὺς σωίοντας ὁ ἰωάννης αἰτέσρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἀπὸ τοῦ ῥοῦν ἐκάλλων, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ κατακοντίζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλαθρωθείη ποτὲ τὸ καθύπερθεν ἐπιχειμένων, διέφαινε δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κάματος, ἀνίεσαν τοῖς πρὸς τὸ σίμωνα μὴ πλειόνων ἐπεξέθεεν. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον ῥέψαιτο τῆς πόλεως ὑπεμπίπρασαν τὰς οἰκίας σίτου μεστὰς, καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων. τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ὑποχωροῦντος ἐπὶ ὁ σίμων ἐπρήστευν, ὥσπερ ἐπίτηδες ῥωμαίοις διαφθείροντες, ἃ παρεσκεύάσατο πρὸς πολιορκίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεῦρα τῆς αὐτῆς ὑποκόπτοντες δυνάμεως. συνέβη γοῦν τὰ τῷ πρὸς τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆναι, καὶ μεσαίχμιον ἐρημίας γενέσθαι καὶ ὡς ἐπάξιος τῇ πόλει, κατακαῆναι ἢ πλέον ὀλίγου πάντα τὰ σῖτον, ὃς αὐτοῖς ἐπ' ὀλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκουμένοις λιμὸν γὰρ ἐάλωσαν,

inuitatú, vltro sibi tyrannum spe auxilij populus introduxerat: & superiorem ciuitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animositùs iam Ioannem eiúsque sodalitatem urgebat, quam desuper impugnarentur. subiecta autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Ioannem euenichat duplex præliú perferentem lædi pariter ac lædere: quantoq; vincebatur, eò quòd Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cùm inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper verò ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis vrebatur, laxatú; tormentis: quibus nõ solum bellantes vlciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium permebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus tabidi ferebantur, tamen eos, qui sacrificare cuperent recipiebant, cũ suspitione & cultoribus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent eorum crudelitatem, ipsi exitum subeo siua seditionis operis consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram vsque templúmque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab vltimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque vniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuêre. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnum fecerat diuersorũ cadauerum sanguis. Quid tantum passa es, ô misertima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiêre? Iam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ fanum ciuili bello tumulum constitueras: poteris autem denuò fieri, poteris, si vnquam vastatorem tui Deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerũ hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo diuisis tribus insidiatoribus Eleazarus quidem eiúsque socij, qui sacras primitias conseruabant, in Ioannem ebrij ferebantur. Qui verò huic parérent, plebem diripientes in Simonem rebellabant, cùm ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex vtráque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo verò iaculantes, machinis vlciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberiùs in Simonem eiúsque socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in ciuitate populisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniúmque vtensilium incendebat: idémque hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti consultò pro Romanis omnia corrumperent, quæ ad obsidionem ciuitatis erant præparata, suarúmque virium neruos abscinderent. Denique contigit vnà exuri omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

quod non paucis annis sufficere potuisset ob- A
sessis: denique fame capti sunt, qua minimè qui-
nisset, nisi eam sibimet comparauissent. Vn-
dique autem insidiatoribus & confinibus op-
pugnantibus ciuitatem medius populus velut
aliquod magnum corpus lacerabatur. Senes ve-
rò ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro
Romanis vota faciebant: externúmque bellum,
quo domesticis malis liberarentur, expetebant. B
Grauis autem metus ac terror fœdissimus oc-
cupauerat: & neque consilij capiendi tempus
erat, vt voluntatem mutarent, neque pactionis
aut fugæ spescupientibus. Etenim custodiebantur
omnia: dissidentésque latronum principes,
quoscunque Rom. pacatos esse, vel transfuge-
re ad eos velle sentirent, quasi communes ho-
stes interficiebant: solúmque in occidendis vi-
ta dignis concordes erant. Et pugnantium qui-
dem nocte diéq; clamor perpetuus erat: sed me-
tu acerbiores erant lugentium questus. Et assi-
duas quidem lamentationis causas, calamitates C
præbebant: timor autem includebat vlulatus:
atque obmutescente dolore præ formidine, ta-
cito gemitu cruciabantur: neque iam, aut reue-
rentia viuis apud domesticos erat, neque mor-
tuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum am-
borum hæc causa erat, quòd de se quisque de-
sperabat. In omni enim re animos remiserant,
qui cum seditiosis non erant, quasi cõtinuò mo-
dis omnibus morituri. At verò seditiosi conge-
sta in tumulum cadauera conculcantes dimica- D
bant: & ex mortuis haurientes audaciam, quos
sub pedibus cernerent, immaniùs sæuiebant: sé-
pérque aliquid in se pernicioſum excogitantes,
& quod visum fuisset sine miseratione facien-
tes, nullã cædis aut crudelitatis viam prætermi-
sêre: adeò vt etiã sacris materiis ad bellica con-
ficienda instrumenta Ioannes abuteretur. Nam
cùm olim fulcire templum populo itémq; pon-
tificibus placuisset, idque xx. cubitis altius æ-
dificare, rex quidem Agrippa ex monte Li-
bano aptas ei materias maximis sumptibus & E
labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine
simul & directa proceritates spectabilia. Inter-
uentu autem belli opere interrupto, Ioannes
his sectis, quòd sufficere longitudinem repe-
rit, turres ædificauit: & aduersus eos constitu-
it, qui desuper à templo pugnarent, post
muri ambitum contra exhedram Occidentalẽ
admotas, quà solùm poterant, quòd aliæ par-
tes gradibus ex longinquo fuerunt occupatæ. F
Et ille quidem fabricatis ex impietate machi-
nis subactum iri sperauit hostes. Deus verò
laborem eius inutilem demonstrauit, & priu-
quam in his quicquam poneret Roman. addu-
xit. Etenim Titus, postquam partem ad se col-
legit exercitus, aliis verò vt ad Hierosolymam
occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est.
Erant autem tres legiones, quæ pridem sub
eius parte Iudæam vastauerant, & duodeci-
ma, quæ olim cum Cestio malè pugnauer- G
at, quæque licet per id fortitudine esset in-
signis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ
pertulerat, alacrius ad vindictam properabat.
Harum quidem quintam legionem iussit sibi
per Ammaunta occurrere, decimam verò ascen-
dere per Hierichunta. Ipse quidem cum cæ-
teris egressus est, quas regum quoque auxilia

ὅπερ ἤκιζα δυνατὸν ἦν, εἰ μὴ τῶτον ἑαυτοῖς προπαρε-
σκεύασαν.

Κεφάλαιον δ.

ΠΑνταχόθεν ἦ δ' πόλεως πολεμουμένης ὑπὸ τῆ ἐπιβόλων, ἢ συγκλυδωνὶ, μέσος ἡ δῆμος ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ ἦ ἢ γυναῖκες ὑπ' ἀμηχανίας τ εἴσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, ἢ τ ἔξω-θεν πόλεμον, ἐπ' ἐλευθερίᾳ τ εἴσω κακῶν ἐπαρᾶσθαι. κατάπληξις ἦ δεινὴ, ☪ δέος ἦν τοῖς γνησίοις, ἢ ὅτε βελτὶς ἐμοὶ εἰς μεταβολὴν, ὅτε συμβάσεως ἐλπὶς, ὅτε φυγῆς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφυλάττετο ἢ πάντα, ἢ τὰ λοιπὰ σασιάζοντες ἀρχιλῃσαὶ, τοῖς εἰρηνικὰ ῥωμαίοις φρονοῦσας ἢ φεὸς αὐτομολίαν ὑποπτεύοντες, ὡς κοινὸς πολεμίους αἰρήσων, ἢ μόνον ὠμότητα τὸ φονεύειν τὰς σατηρείας ἀξίους. ἢ τ μὲ μαχομένων, ἀδελφὸς ἦν κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τε ἢ νύκτωρ. διηνεκὴς ἦ οἱ τῆ πεπθότων ὀδυρμοὶ ἀεί. ἢ θρηνούντων μὲ αἰτίας ἐπαλλήλως αἱ συμφοραὶ φεσέφερον, τὰς ἦ οἰμωγὰς ἐνέκλειον ἡ κατάπληξις αὐτῆ. φιμωθέντοι δὲ, τὰ γε πάθη τῆ φόβῳ μεμυκόσι τοῖς σεναγμοῖς ἐβασάνιζον. ἢ ὅτε φεὸς τὰς ζῶντας ἢ ἀιδὼς ἐπὶ τοῖς φεσήκοντι, ὅτε φείσια τῆ ἀπολωλότων ταφῆς. ἄτιμον ἦ ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπόγνωσις ἐκάστε. παρεῖθησαν γὰρ εἰς πάντα τὰς φεθυμίας οἱ σασιάζοντες, ὡς ἀπολωλόμοι πάντες ὅσον ὐδέπω. πατοῦντες δὴ τὰς νεκρὰς ἐπ' ἀλλήλοις συσωρὸν μῶν, οἱ σασιασαὶ συνεπλέκοντο, ἢ τ ἀπόνοιαν τῆ ἐν ποσὶ πωμάτων ἀσθῆτες, ἦσαν ἀγριώτεροι. φεσεξουρίσκοντες ἦ ἀεί τι κατ' αὐτῆ ὀλέθριον, ☪ παῦ τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς δράντες, ὐδεμίαν ὅτε αἰτίας ὁδὸν, ὅτε ὠμότητος παρέλιπον.

Κεφάλαιον ε.

ΑΜέλει ἰωάννης τ ἱερᾶ ὕλλω εἰς πολεμικὴν κατασκεὐὴν ὀργάνων ἀπεχρήσατο. δόξαι γάρ ποτε τῆ λαῆ, ἢ τοῖς ἱερεῦσιν ὑπὸς πεῖξαι τὸν ναὸν εἴκοσι πήχεις φεσυψῶσαι, καταγὴ μὲν ὑπὸ τῶ λιβάνε μεγίστοις ἀναλώμασι ἢ πόνοις τ χρήσιμον ὕλλω ὁ βασιλεὺς ἀγείπασε, ξύλα θέας ἄξια τήν τε ὐθύτητα ἢ τὸ μέγεθος. μεσολαβήσαντος ἦ τῶ πολέμε τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τεμὼν αὐτὰ, πύργοις κατεσκεύαζεν, ὀξαρκοῦν τὸ μῆκος ὁρῶν, φεὸς τοῖς ὑπὸ τ καθυπερθεν ἱερᾶ μαχομένοις, ἵστησί τε φεσαγαγὼν κατὰ πλευρὰν τῆ βελὸς, τ φεὸς λύσιν ὀξέδρας αὐτόθεν, ἢπερ ἢ μόνη δυνατὸν ἦν, τῆ ἄλλων μερῶν βαθμοῖς πόρρωθεν διειλημμένων. ☪ ὁ μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσιν ὀξ ἀσεβείας ὀργάνοις, κρατήσειν ἤλπισε τῆ ἐχθρῶν. ὁ ἦ θεὸς, ἄχρηστον αὐτῆ τ πόνον ἀπέδειξε, πρὶν ὑποστῆσαί τινα τῆ πύργων, ῥωμαίους ἐπαγαγών.

Κεφάλαιον ς.

ΟΓαρ δὴ πῶς, ἐπειδὴ τὰ μὲν σωμάτων τ δυνάμεως φεὸς αὐτὸν, τοῖς ἦ ὅπλ ἱεροσολύμων σωαντᾶν ἐπέσειλεν, ὀξήλαυνε τῆς χωραρείας. ἦν ἦ τεῖα μὲν τὰ φέτερον αὐτῆ τῆ συνδιώσαντα τὴν ἰουδαίων ταγμάτα, ἢ τὸ πάλαι σὺν κεστίῳ πᾶσαν δωδέκατον, ὅπερ ἢ ἄλλως ὑπόσημον δι' ἀδειαν ὑπῆρχον, τότε κατὰ τὴν μητέρα ὧν ἔπαθεν εἰς ἄμμαυν ἦει φεοθυμότερον. τότων μὲν οὖν τὸ πέμπτον δι' ἀμμαοῦς ἐκέλευσεν αὐτῆ σωαντᾶν, ☪ δέᾳ ἱεριχοῦντος τὸ δέκατον ἀναβαίνειν. αὐτὸς ἦ ἀπέζευξε μετῆ λοιπῶν, φεὸς οἷς ἔστε τῆ βασιλέων συμμαχίαν

πᾶσαν

πᾶσαι πλείοις, καὶ συχνοὶ τῷ ἀπὸ τῆς συρίας ἐπήκοοι A
σωνῆλθον. αἰεὶ πληρώθη ἢ καὶ τὸ τεσσάρων ταγμάτων,
ὅσον ἡνίκα πασιανὸς ἐπιλέξας, μικκιανῷ συνέπεμψεν εἰς
ἰταλίαν, ἐπὶ τῷ ἐπελθόντων μὴ πίτου. δισχίλιοι μὲν δὴ
αὐτῷ τῷ ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατεύματος ἐπίλεκτοι,
τρισχίλιοι δὲ συνείποντο τῷ ἀπ' εὐφράτου φυλάκων.
φίλων δὲ δοκιμώτατος διοικεῖ τε καὶ συνίσην, πβέ-
ριος ἀλέξανδρος θεσπιεὺς μὲν αὐτὸς τὴν ἀγυπτον
διέπων, τότε δὲ τῷ στρατεύματι ἄρχων, κριθεὶς
ἄξιος ἐξ ὧν ἰδιδιώσατο πρῶτος ἐγκεχειρισμένῳ ἀρ- B
χὴν ἡγεμονίαν, καὶ μὴ πίστεως λαμπρᾶς ἐξ ἀδήλου
τῇ τύχῃ συνίστο, σύμβουλός τε μὲν ταῖς τοῦ πολέμου
χρείαις, ἡλικία τε θρασύτερος, καὶ κατ' ἐμπειρίαν εἴπε-
το. θεσσόπη δὲ εἰς τὴν πολεμίαν πίτω, θεσῆγον μὲν
οἱ βασιλικοὶ, ἔ πᾶν τὸ συμμαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ,
καὶ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἕπεσθαι τὰ τῷ ἡγεμό-
νων σκευοφόρα, καὶ μὴ τοὺς τούτων ὁπλίτας αὐτὸς, C
ταῖς τε ἄλλοις ἐπιλέκτοις καὶ ταῖς λογχοφόροις ἔχων,
κατόπιν αὐτῷ τοῦ ταγματος ἱππικόν. ἦσαν ἢ θεὸ τ μη-
χαημάτων, ἔ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ἐπιλέκτων χιλιαρ-
χοι, καὶ πειρῶν ἔπαρχοι. μὴ ἢ τούτοις, θεῖ τ ἀετὸν αἱ
σημαίαι, καὶ ἔμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν σημαιῶν.
ὅπῃ ἢ τούτοις, ἡ φάλαγξ τὸ σῖφος εἰς ἓξ πλατυάσα-
το. τὸ ἢ οἰκεῖον ἑκάστου ταγματος ὄπισθεν, καὶ θεὸ τούτων
τὰ σκευοφόρα. πολλοῖς ἢ πάντων οἱ μίσθιοι. καὶ τούτων D
φύλακες οἱ ψιλοί. θεοάγων δὲ τὴν δύναμιν ἐν κόσμῳ
καθ' ῥωμαίοις σύνηθες, ἐμβάλλει δι' σαμαρείπο-
λος εἰς χωρὰν, κατειλημμένῳ τε θεσπεσιν ὑπὸ τῶν
παρόντων, καὶ τότε φρικτουμένῳ. ἔνθα μίαν ἡμέραν αὐλι-
σάμενος, ὑπὸ τὴν ἕω θεοείσι, καὶ διανύσας ἡμέρας
σταθμὸν στρατοπεδεύεται καὶ τ ὑπὸ ἰουδαίων πατρίως
ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, θεὸς τινι κώμῃ γαβαθ-
σαοὺλ καλουμένῃ. σημαίνῃ ἢ τοῦτο λόγον σαοὺλ, διέ-
χοντα ἀπὸ τ ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ ξιφικοντα σταδίων. E

Κεφάλαιον ζ.

ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τοὺς
ἐπιλέκτων ἱππέων, ἦει τὴν τε πόλιν θεοισκεψό-
μενος ὅπως ὀχυρότητος ἔχοι, καὶ τὰ φρονήματα τ ἰου-
δαίων, εἰ θεὸς τὴν ὄψιν αὐτὸς ῥᾳδίως εἰς χεῖρας ἐλθεῖν,
ὑποδείσαντες ἐνδοῖεν. πείσεσθαι γὰρ, ὅπερ ἐν ἀληθὲς, F
τοῖς στασιώδεσι καὶ ληστρικοῖς τὸν δῆμον ὑπεπηκότα πο-
θεῖν μὲν εἰρήνην, ἀθυμίᾳ δὲ ὄντα τῆς ἐπαναστάσεως
ἡρεμεῖν. ἕως μὲν οὖν ὀρθίον ἱππάζετο τὴν λεωφόρον
καταντείνουσαν θεὸς τὸ τεῖχος, ἁδεῶς θεοφαίνετο τοὺς
πύργους. ἐπεὶ ἢ ἐκ τῆς ὁδοῦ θεὸς τὸν ψήφινον πύργον
ἀποκλίνας, πλάγιον ἦγε τὸ τοῦ ἱππικοῦ στῖφος, θεο-
πεδήσαντες ἐξαίφνης ἄπειροι, κατὰ τοὺς γυναικείους
καλουμένους πύργους, διὰ τῆς αἰτήρου τοῦ ἐλένης μνη- G
μείων πύλης, διεκπαίουσι τῆς ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἔτι
κατὰ τὴν ὁδὸν θέοντας, αὐτομάτοις στάντες ἐκώ-
λυσαν συνάψαι τοῖς ἐγκλίνασι. τὸν δὲ πῶν διατέ-
μνονται σὺν ὀλίγοις. τοῦ δὲ, θεῖσσον μὲν οὐ χωρεῖν
ἀδύνατον, ἐκτετάρρυτο γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους θεὸ
ταῖς κηπείαις ἅπαντα, κήποις τε διηκαρσίοις, καὶ
πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τ ἢ θεὸς τὰς σφετέρους ἀναδρομὰς, πλήθει τ ἐν μέσῳ πολεμίων ἀμήχα-
νον ἑώρα· οἱ ἢ αὐτὰ τ λεωφόρων, ὧν οἱ πολλοὶ μηδὲ γινώσκοντες τὸν τοῦ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι

plura quàm dudum, multíque Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia verò ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simúlque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administrauerat, tunc autem dignus qui B exercitum regeret propterea iudicatus, quòd primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemque consultor in vsus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Cap. II. Titus explorator Hierosolymæ periclitatur.

PRogredientem verò in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniáque auxilia, post eos viarum stratores, castrorúmque metatores. Deinde rectorum sarcinæ atque armati. Post hos ipse Titus, & C alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi verò ante machinas ibant, & secundùm illos vnà cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies tenùm virorum ordinibus dilatata. Seruile autem vulgus à tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium verò nouissimi mercenarij, eorúmque custodes coactores agminis. Procedens autem decenter D cum exercitu, ita vt mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & priùs ab eius patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem vnam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractáque diei mansione, castra ponit in loco quem Iudæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, iuxta vicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis fere xxx. Hinc sexcentis propè lectis equitibus comitatus, pertexit in ciuitatem, quàm tuta esset, Iudæorúmque animos exploraturus, si forte se conspecto, priusquam ad manus veniretur, metu cederent. audierat enim quod erat verum à seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quòd rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam quæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: vbi verò itinere ad turrim Psephinon declinato, transuersum agmen equitum duxit, infiniti subitò prosiliunt, quæ Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atque alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerunt. Titum verò cum paucis separant. Ille autem vltrà quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multísque maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum plerique imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

eum ſecum reuerti, etiam ipſum fugiebant. Titus autem in ſua tantùm fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit equum: & vt ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Quo quidem tempore maximè intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim aduerſus Titum miſſilibus iactis, cùm neque galea, neque thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, vt dixi, proceſſerat) nullum in eius corpus delatum eſt: ſed tanquam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio verò ſemper à lateribus inſtantes dirimens, multósque ante ora ſubuertens, ſuper cadentes agebat equum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, vt eum aggrederentur, cohortatio: fugáque & diſceſſio repentina, quocunque diuerteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cùm à tergo & à lateribus funderentur, adiunxerant. vna enim erat vnicuique ſpes ſalutis, viam cum Tito patefacere, priuſquàm circumuentus opprimeretur. Denique duorum ex nimis pertinacibus, alter cum equo percuſſus eſt: altero verò deiecto & occiſo, equus eius abductus eſt. Titus verò cum cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis quidem, quòd aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnámque his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparauit.

Cap. III. De eruptionibus Iudæorum contra Romanos ca ſtrametãtes.

CÆſar autem poſtquam ex Ammaunte legio ſibi coniuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, vnde iam & ciuitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qua parte Septentrionalem regionem ciuitatis contingens locus humilior, propriè Scopos nominatus eſt, diſtans à ciuitate ſtadiis VII. ibíque duabus legionibus ſimul, quintæ legioni verò retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. labore namque nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, vt ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima quoque legio per Hierichunta aderat à Veſpaſiano præoccupatam: vbi quædam pars atmatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra ciuitatem ab Oriente ſitus eſt, altáque interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra ciuitatem verò ſine requie confligentium diſſenſionem, tum primùm ingens ſubitò bellum foris interueniens refrenauit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe imêre concordiam: rationémque inuicem requirebant, quídnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: bellóque tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibíque vtilium reſiderẽt mœnibus clauſi, remiſſísque armis ac manibus. In noſmetipſos profectò, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorũ autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidũ cedet. His alios atque alios congregantes exhortabãtur: raptísq;

συναναγραφὴν καὶ κεῖνον αἰφνίδιον. ὁ δὲ, καταδὺς ὡς ἐπὶ μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κεῖται τὸ σῴζεσθαι, τόν τε ἵππον ὀπισθρέφει, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἕπεσθαι, μέσοις ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπαίσας πρὸς τὰς σφετέρας διαζόμενος. ἔνθα δὴ μάλιστα παρίστη μοι νοεῖν, ὅτι καὶ πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κίνδυνοι μέλουσι τῷ θεῷ. τοσόνδε γὰρ ὅπλων ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κράνος ἔχοντα, μήτε θώρακα (προῆλθε γὰρ ὡς ἔφην οὐ πολεμήσων, ἀλλὰ κατάσκοπος) οὐδὲν ἥψατο τοῦ σώματος. κενὰ δ' ὥσπερ δήπουθεν ἀσοχέντων παρερρίζοντο πάντα. τῷ δ' ἴφει τὰς καὶ πλευρὰς ἀεὶ διαφέλλων, καὶ πολλοὺς τῶν ἀντιπροσώπων ἀναῤῥίπτων, ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς ἐλιττομένους τὸν ἵππον. τὸ δὲ κραυγὴν ἰὼ πρὸς τὸ ἀθρόημα τὸ καίσαρος, καὶ ἀθρόα κέλευσις ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δὲ καὶ διαχωρισμὸς ἀθρόως, καθ' οὓς ἐπελαύνων γένοιτο. σωπᾶν ὅντο οἱ τὸν κίνδυνον μετέχοντες καὶ νῦστα, καὶ κατὰ πλευρὰ νυστάζοντες. μία γὰρ ἐλπὶς τοῖς σωτηρίας ἐκάστῳ, τὸ συνεξανοίγειν τῷ ἵππῳ μὴ φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γὰρ τῶν ἀποτόρων, τὸν μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ προσχόντες κατηκόντισαν, θάτερον δὲ καταπηδήσαντα διαφθείραντες, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. καὶ ὁ τῶν λοιπῶν τόπος ὅπου τὸ στρατόπεδον διαζώζει. τοῖς μὲν οὖν ἰουδαίοις πλεονεκτήσασι καὶ τὸ θρῶσιν ὅπιθεν, ἐπήγειρε τὰς διανοίας ἀσκεπὴς ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον, προσκαιρος ῥοπὴ προσῴξει.

Κεφάλαιον κ.

ΚΑῖσαρ δὲ ὡς αὖπω συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ ἀπὸ τῆς ἀμμαοῦς τάγμα μεθ' ἡμέραν ἐκεῖθεν ἄρας, ὅπου τὸ σκοπὸν καλούμενον προσῆσιν. ἔνθεν ἤδη κατεφαίνετο, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἐκλαμπρον, καθ' ὃ μέρος βορείῳ κλίματι τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τοῦ δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, ἐκέλευσε προβάλλεσθαι στρατόπεδον τοῖς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὀπίσω τέτταρσι ἔτεσι σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῶν διὰ νυκτὸς πορείας τετειμμένοις, ἐδόκει σκέπης ἀξίους εἶναι, ὡς ἂν ἀδιάφθορον τὸ ἐπιὸν στράτευμα καταρχομένων δὲ ἀρτίως τοῦ δομήσεως, καὶ τὸ δίκαιον τάγμα διὰ ἱερειχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆσο τὴν σκληρὰν μοῖραν φρουροῦσα τὴν ἐμβολὴν, ὑπὸ ὑεσπασιανῷ προκατειλημμένην. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς ἐξ ἀπέχοντας τῶν ἱεροσολύμων σταδίους, στρατοπεδεύσασθαι κατὰ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὰς αὐτήκει), μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διηρημένον, ἣν κεδρὼν ὀνόμασται.

Κεφάλαιον θ.

ΤΩΝ δὲ αὖθις ἀθρόως συῤῥηγμένων ἀδιαλείπτως, τότε πρῶτον ἀνέπαυσε τὸ ἐπ' ἀλλήλοις ἕρειν ὁ ἔξωθεν πόλεμος. ἐξαίφνης πολις ἐπελθὼν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τοὺς ῥωμαίους ἀφορῶντες, στρατοπεδευομένους ἔριχῃ, κακῆς ὁμονοίας κατήρχοντο, καὶ λόγον ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μάτην ἢ τί παθόντες ἀνέχοιντο ξία τοῦ αἰσχροῦς αὐτῶν διαφερασμάτα τείχη, καὶ τὸ πολέμει μετ' ἀδείας ἀπολίζοντος ἑαυτὸν, οἱ δ' ὥσπερ θεαταὶ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθέζοιντο τῇ χειρὶ καὶ τὰς παροπλίας παρέντες. καθ' αὑτοὺς ἄρα γεγηναῖοι μόνον ἡμεῖς ἐζεβόησαν. ῥωμαῖοι δὲ σὺν τοῦ ἡμετέρας σάσεως κερδήσουσιν αἱμαμωτὶ τὴν πόλιν. τοῦτοις ἀθεμίζοντες ἀλλήλους παρεκέλευον, καὶ τὰς παροπλίας

πλίας ἁρπάσαντες, ἀφνιδίως ἐπεκθέοντι τῷ δεξιῷ τάγματι, καὶ δὴ τὸ φάραγγος αἰξαντες μὴ κραυγῆς ἐξαισίας, τειχιζομένοις προσπίπτουσι τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ πρὸς τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ δὴ τοῦτο τὰ πολλὰ πεπαυκότες τῶν ὅπλων (ὅτε γὰρ θαρσεῖν τοὺς Ἰουδαίους προσδρομὴν ὑπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων πρὸς ἀπόνοιαν τὰς ὁρμὰς τῇ κάσει) σωρηδὸν ἐχώσησαν ἀδοκήτως, καὶ τῷ ἔργων ἀφημένοι τινὲς μὴ εὐτάκτως, πολλοὶ δ' ἔτι τὰ ὅπλα θέοντες πρὶν δύνασθαι φωνῇ πρὸς τὰς ἐκθέσεις, ἐφορμοῦντο παρόμοιοι. προσεγίνοντο δὲ τοῖς Ἰουδαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι τῷ κρατεῖν τοὺς πρώτους πεθαρρηκότες, καὶ τὸν ὄντων πολλαπλασίους ἑαυτοὺς ὁρῶντες καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μάλιστα δὲ τοὺς ἐν ἐπιστάξεως ὄντας, καὶ μήτε κόσμου καὶ τάγματος πολεμεῖν εἰδότας, ἀτάκτως φθάσασα θορυβεῖ. διὸ καὶ τότε προληφθεῖσι τοῖς Ῥωμαίοις τὴν ἐμβολὴν εἶκον. καὶ ὁπότε μὲν ὀπίσω χωρεῖν οἱ καταλαμβανόμενοι, τὴν προσκτῆς Ἰουδαίοις ἐπεῖχον, καὶ δι' αὐτὸ τὸν συλλεγόμενος, ἐπέτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθύοντος τοῦ ὁρμοῦντος, μᾶλλον θρασυνόμενοι τελευτῶντες ἐπὶ τὴν στρατοπέδου χάρακα ἐδόκει τότε κινδυνεύσειν τὸ τάγμα πᾶν, εἰ μὴ τίτος ἀγγελθέντος αὐτῷ δι' ἄγχους ἐπεβεβήκει καὶ πολλὰ ὀνειδίσας εἰς αἰσχύνην, ὁπισθρέχει μὲν τοὺς φεύγοντας, αὐτὸς δὲ πλαγίοις τοῖς Ἰουδαίοις προσπεσών, μεθ' ὧν ἦκεν ὁπλίκτων, συχνοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πλείους δὲ ἔτρωσε. ἔφευγε δὲ πάντας, καὶ πανωθεῖ καὶ φάραγγος. οἱ δὲ ἐν τῷ κατάντει πολλὰ κακωθέντες, ὡς διέπεσον, αὐτοῖς ἐπιστρέφονται, καὶ μέσῳ ἔχοντες τὸ χαράδραν, τοῖς Ῥωμαίοις διεμάχοντο μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, ἴσος ἐπολέμουν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ μεσημβρίας ἐκλίνοντος ἤδη, τίτος τοὺς μετ' ἑαυτὸν προσβοηθήσαντας, καὶ τοὺς ὑπὸ τῶν πειρῶν τοῖς ἐκ πλαγίου ἀτάκτως, τὸ λοιπὸν τάγμα πρὸς τὸν τειχισμὸν ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρόρειαν.

Κεφάλαιον ι.

Ἰουδαίοις δὲ τοῦτο ἐδόκει φυγὴ, καὶ σκοπὸν καταστήσαντες θυμάτων, ὃς αὐτοῖς ὅτι τὸ τείχος καθῆρο, πρὸς τὴν δῶσι πλῆθος ἀκραιφνέστερον μὴ δύναιντο ὁρμᾶς, ὡς τὸν δεσμὸν αὐτῷ τοῖς ἀγριωτάτοις εἰκάζειν θηρίοις ἀμέλει τῷ πεδαχθέντων, καὶ δὴς ἐμεινε τὴν ἐμβολήν, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ ὀργάνου παρόμοι, διέρρηξαν τὴν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος ἐκπεσόντες ἀνέφυγον. λείπει δὲ καὶ μετὰ τῶν προσάντει τίτος μετ' ὀλίγων, καὶ πολλὰ τῶν φίλων παραινούντων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὸν ἡγεμόνα τὸ κινδυνεύειν κατεφρόνησαντες, ἔστησαν, εἶξαι θανατῶσιν Ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων ὃς ἐκεῖνον προὔπεμψεν, λαμβάνειν δὲ ἔννοιαν τοῦ καθ' αὐτὸν τύχης, καὶ μὴ στρατιώτου τάξιν ὑποπλεούσης καὶ τὸ πολέμου καὶ τὸν οἰκουμένης δεσπότου, ὀξείαν ὑπὸ ὑφίσασθαι τροπὴν, ἐν ᾧ σαλεύει τὰ πάντα, τούτων δὲ ἀκούειν ἐδόξει. τοῖς δὲ κατ' αὐτὸν ἀναβρέχουσιν, αἰδέσας, καὶ κατὰ στόμα παίων βιαζομένους αἴρει, κατάπτωσιν ἀθρόοις ἐμπίπτων, αἰεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πρός τε τὸ ὄχθασμα, καὶ τὸ ἰσχὺν καταπλαγέντες, ὁ δὲ κατὰ μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τούτοις δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλον,

armis, subitò in legionem decimam ruunt: péque vallem facto impetu, cum ingenti clamore murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autem in opere distributi, armis ob eam causam plerique depositis (nec enim excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maximè vellent, animos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atque opere quisque derelicto confestim alij recessêre: multi autem ad arma properantes, priusquam se in hostes conuerterent, feriebantur. Plures autem Iudæis semper adiiciebantur, eorum freti victoria qui præ esserant, & quòd cùm pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus videbatur, quòd secunda fortuna vterentur. Romani autem maximè ordinari consueti, & cum decore atque præceptis bellum gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. vndetunc quoque præuenti aggressione cedebant. Si quando tamen sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebant. Semper verò excursione glisscente magis magísque turbati, postremò castris pulsi sunt: totáque legio tunc in periculum ventura fuisse videbatur, nisi hoc maturè sibi nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multísque increpans ignauiam, & suos à fuga reuocasset: Iudæísque à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures verò fauciasset, omnes autem in fugam vertisset, atque in vallem præcipites compulisset. Illi autem prono in loco multa mala perpessi, postquam in aduersam partem euasêre, flectunt se iterum, & valle intercedente cum Romanis dimicabant. Igitur ad medium diem ita bellatum est. Paulò autẽ post meridiem, Titus his qui secum erant in subsidio collocatis, aliisque de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandum remisit. Iudæis autem hæc fuga esse videbatur. Cúmque speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signum dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosilit, vt eorum cursus immanissimis bestiis esset assimilis. Denique aduersa acie stantium nemo impetum sustinuit: sed tanquam machina percussi, continuò dissipati, pulsíque in montem refugiunt. In ascensu autem medio Titus cum paucis relictus est: multúmque monentibus amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perduranerant, vt mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen veniret, quos ante ipsum saluos esse non oporteret: sed potius fortunam suam reputaret, quòd non militis officio fungeretur, verùm & belli & orbis dominus esset: néve in tanta fuga subsisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eósque in ora feriens, cùm vi obtinerentur, occidebat, & per declive repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus eius & obstinatione perterriti ne tum quidem in ciuitatem fugêre: sed in vtrunque latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequebantur. quos tamẽ aggressus à latere,

ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, vbi fugere inferiores vidêre, metus ac turba occupat: totúmque agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum verò in fugam versum: nec enim vnquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquam Panico terrore circundati, alius aliò ferebantur: donec quidam cùm in media pugna versari imperatorem vidissent, plurimum metuentes, vniuersæ legioni eius periculum cum clamore nunciauerunt. Itaque pudore reuocati. & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, quòd Cæsarem deseruissent, totis viribus in Iudæos vtebantur, & semel impulsos vrgebant per decliuia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cúmque Romani plus possent, eo quòd superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse verò cùm his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaque si me nihil addentem obsequio, neque inuidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atque ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

Cap. IV. De intestina pugna azymorum diebus.

REmisso autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorúmque instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primùm tempore opinantur Iudæi ab Ægyptiis esse liberatos) Eleazarus quidem cum sociis portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias vsus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub veste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occultè inter alios fani occupandi gratia submittit. illi autem postquam intrauêre, vestimentis abiectis, subitò armati apparuerunt. Magna verò statim turba circa templum ac tumultus erat, cùm alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelorae verò sibimet solùm insidias comparatas. Verùm hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus conferrent, in templi cloacas confugêre. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cùm lignis passim feroque cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersæ factionis socios interficiebant. Et quicunque antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessêre nocentibus, progressósque ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentiùs oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propiùs ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium verò exercitum iussit totum quod erat vsque muros spacium complanare. ὅσους ἀρκέσειν ὑπελάμβανε. τῇ δ' ὅλῃ δυνάμει, προσέταξεν ὁμαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους διάστημα κατα-

τὰς ὁρμὰς ὑπετίμνετο. καὶ τούτῳ αὐτοῖς ἄνω τυχίζουσι τὸ στρατόπεδον, ὡς ἐθεάσαντο τοὺς κάτω φεύγοντας, πάλιν ἐμπίπτει τοῦ ἀχῆ καὶ δέος, καὶ διασκιδνάται πᾶν τὸ τάγμα, δοκούντων ἀνυπόστατον μὴν εἶ τι τῶν Ἰουδαίων ὁρμὴν, τραφῆναι δ' αὐτὸν πάντα. οἱ γὰρ ἂν ποτε τοῖς ἄλλοις φυγεῖν ἐκείνοι μέλλοντες, καθάπερ πανικῷ δείματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διεφέροντο, μέχρι τινὲς καταβάντες ἐν μέσῳ τὸ πολέμιον ἡγεμόνα τρεφόμενον, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, διέκοψαν τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ τάγματι. τοῖς δ' αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλεῖόν τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ὅτι τῷ καλλιπεῖν κάμακα, πάσῃ βίᾳ κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἐχώρουν, καὶ κλίνοντες ἅπαξ ὑπὸ τῶν κατάντους συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δὲ ὑπὸ πόδα χωροῦντες, ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι τῷ καθύπερθεν εἶναι, συνελαύνουσι πάντας εἰς τὴν φάραγγα. προσέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ Τίτος, καὶ τὸ μὲν τάγμα πάλιν ὅτι τὴν τῆς πόλεως ἔπεμψεν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον αἰτήσας εἵρξε τοὺς πολεμίους. ὡς τε εἰ χρὴ μήτε θεραπείᾳ τι προσενέγκαντα, μήτε ὑφελόντα φθόνῳ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς Καῖσαρ δὶς μὲν ἐρρύσατο κινδύνου ὅλον τὸ τάγμα, καὶ τὸ περιβάλλεσθαι τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέσχε.

Κεφάλαιον. ια.

ΛΩφήσαντος δὲ πρὸς βραχὺ τὸν θόρυβον πολέμου, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὴν τῆς ἀζύμων ἑστάσης ἡμέρας τεσσαρεσκαιδεκάτην ξανθικὸν μηνὸς, εἰ μὴ δοκοῦσιν Ἰουδαῖοι τὸν πρῶτον ἀπαλλαγῆναι κακῶν ἀγνοοῦσιν, οἱ μὲν πρὸ τοῦ ἐλεάζαρον πρόθυμοι ἀνοίγοντας τὰς πύλας, ἐδέχοντο σὺν τοῖς θέλουσι προσκυνεῖν ἐθέλοντας εἴσω, Ἰωάννης δὲ προκάλυμμα τῆς ὁπλοθήκης ποιησάμενος τὴν ἑορτὴν, τοῖς σὺν αὐτῷ κρυπτοῖς ὅπλοις συσκευάσας τοὺς ἀσημοτέρους, ὧν οἱ πρόσθεν ἦσαν ἄναγνοι, διὰ ταυτότητος παρῆσαν προκαταλαμβανόμενοι τὸ ἱερόν. οἱ δὲ ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς ἐσθῆτας ὑπορρίψαντες, ἐφάνησαν ὁπλῖται. ταραχὴ δὲ μεγίστη περὶ τὸν ναὸν αὐτίκα καὶ θόρυβος ἦν. τὸ μὲν ἔξω τῶν σαπέων λαὸς, καὶ πάντων ἄκρατον ὀλοφυρόμενοι εἶδος τὸ ὀπίθεσιν. τὸ δὲ ζηλωτῶν ὅτι σφίσι μόνοις. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέλμενοι τὸ φρουρεῖν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τὸ ἐπάλξεων καταπηδήσαντες πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τοὺς ὑπονόμους τοῦ ἱεροῦ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ δήμου πρὸς τῷ θωμῷ καταπήσαντες, καὶ περὶ τὸν ναὸν σωφλούμενοι κατεπατοῦντο, ξύλοις τε ἀνέδην παιόμενοι καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῇ ἠσυχίων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς αἰτησαμένους αἰτήσεως οἱ διάφοροι, καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τοξεβάλλων πάλαι, τηνικαῦτα ὀπτηνωθεὶς, ὡς ζηλωτὴς πρὸς αἰτίαν ἀνελέγετο. πολλὰ δὲ διὰ τοὺς ἀναιτίους διαπεσόντες, ἀκεχφείαν τοῖς αἰτίοις ἔδοσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων διέτεσαν· αὐτοὶ δὲ καὶ τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ φλογώσεις πάσας, κατεθάρρουν ἤδη τὸν σίμωνος. ἡ μὲν οὖν στάσις, ἕως ἡμέρας ὅσα πρότερον, εἰς δύο μοῖρας ἐμείσταται.

Κεφάλαιον ιβ.

Ο Δὲ Τίτος ἔγγιον, ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τῇ πόλει στρατοπεδεύσασθαι προαιρούμενος, πρὸς μὲν τοὺς ἐκφέροντας, ἔστησεν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν,

καταβληθέντος ὑπὸ παντὸς ἕρκους καὶ ὀχυρώματος, ὅσα κήπων περιεσήσαντο καὶ δένδρων οἱ οἰκήτορες, ὕλης τε ἡμέρου τῆς μεταξὺ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπλήσθη μὲν τὰ κοῖλα καὶ χαραδρώδη τοῦ τόπου. τὰς δὲ περιῤῥώδεις ὀξύχας σιδήρῳ καταργαζόμενοι, χθαμαλὸν ἐποίουν πάντα τὸν χῶρον ἀπὸ τοῦ σκοποῦ μέχρι τοῦ ἡρώδου μνημείων ἃ περιεῖχε τὴ τοῦ ὄφεων ὀνομαζομένη κολυμβήθρα. κατ' αὐτὰς δὲ τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τ' ρωμαίων ἐπίδραν συνεκρότουν τοιάδε. τ' σασιασῶν οἱ μὲν ὀλιγίστοις περιελθόντες ἔξω τοῦ γυναικείου καλουμένου πύργου, ὡς ἐκβεβλημένοι δῆθεν ὑπὸ τοῦ εἰρηνικὰ φρονοῦντος, καὶ δεδοικότες τὴν τοῦ ῥωμαίων ἔφοδον, ἀνειλοῦντο, καὶ παρ' ἀλλήλους ὑπεπήδων. οἱ δ' ὄχλοι ὅτι τὸ τεῖχος, δῆμος ἦν δοκῶν, εἰρηνικὸν ἐβόων, καὶ δεξιὰν ἠτοῦντο, καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δ' ταῦτα κεκραγότες, καὶ τὰς σφετέρους ἐβαλλον λίθοις, ὡς ἀπωθούμενοι τοὺς πύλων. κἀκεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπετείνοντο, καὶ τὴν ἔνδον ἰσχὺν, σωτηρίαν τὸ πρὸς τοῖς ῥωμαίοις ὁρμήσαντες, ὑπερτρόμοις τοῖς κατ' ὄμμα προσῆκεν. ὧδε μὲν οὖν τοῖς σφαγιάζουσι τὸ παντάπασιν αὐτοῦ, ἵνα ἐλείπετο πίστεως. ἀλλ' ὡς τοῖς μὲν ἐν χερσὶν ἑτοίμοις πρὸς ἡμερίαν, τοῖς δ' ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζουσι, ἐχώρουν ὅτι τὴν πρᾶξιν. πάντῃ δὲ διὰ ὑποψίας ἦν τὸ τ' ὀπλίσεως παρελθεῖν. καὶ δὴ περὶ μιᾶς ἡμέρας προκαλέσαντος αὐτοὺς ὅτι συμβάσεις δι' τὸ ἰωσήπου μέτριον ἤδειν δύεσθαι, καὶ τότε τὰς σφαγιάζας καὶ χάραν μὴν ἐκέλευσεν. ἐφάσαν δ' τινες τ' ὅτι τοῖς ἔργοις προτεταλμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τότοις οἱ μὲν ἐκβεβλῆσθαι δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δ' μεταξὺ τ' τ' πύλης ἐγίνοντο πύργων, ἐκθέοντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, πλῆθος χερμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἀθρόον κατέχεαν, ὡς τε συχνοὺς μὲν ἀπολεῖν, ξῶσαι δ' πλείστους. ἦν δὲ ῥᾴδιον τοῖς τείχους καταφυγεῖν τὴ κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδοῦς τῆς ἁμαρτίας τὴ ἡγεμόνων καὶ δέος παρεκάλυπτε τὸ πάσμα προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου διαδραπτόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγὰς, ἀμύνειν δ' οὐκ ἐλάττοις ἀντιδίδοντες, τέλος ἀπωθοῦσι τοὺς κυκλωσαμένους. ὑποχωροῦσι δὲ αὐτοῖς οἱ ἰουδαῖοι καὶ μέχρι τ' ἑλένης μνημείων εἵποντο βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀπειροκάλως ἐνυβρίζοντες εἰς τοὺς τύχους, ἐσκωπτόν τε τοὺς ῥωμαίους δολεαθέντας ἀπάτῃ, καὶ τοῖς θυρεοὺς ἀναπείροντες ἐσκίρτων, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνεβόων. τοὺς δ' σφαγιάζοντας ἀπειλή τε τοῦ ταξιάρχων, καὶ χαλεπαίνων καῖσαρ, ἐξεδέχετο. ἰουδαῖοι μὲν οἷς διάνοια μόνη σφαγιάζει, πάντα μετὰ προνοίας πράττουσι καὶ σκέψεως, ὑπερβολαί τε συμβαίνοντες καὶ λόχοις, ἔπειτα δὲ αὐτοῦ ταῖς ἐπίδραις καὶ τύχη, δόλοι τοῖς πειθήνιοι, καὶ τοῖς πρὸς ἀλλήλους εὐνοιαί τε καὶ πίστις. ῥωμαῖοι δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοῖς ἡγεμόνας εὐπειθεῖς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν ὑπὸ τοῦ ἐναντίων πάσχουσι, καὶ δι' χειρῶν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων αἴσχιστον, ἀσφαλτήκτοι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur maceriis ac sepibus dirutis, qui bus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omníque opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo vsque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara vocabatur.

B His denique diebus Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauêre. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quòd pacis eos studiósi pepulissent, & quòd timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & alter sub altero vitabundi latebant. Alij verò per muros dispositi, populúmque se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdúsque poscebant: portásque se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, vnà etiam contra suos, veluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illíque se vi perrumpere aditus velle simulabant, & ciuibus supplicare. cúmque ad Rom. sæpissimè irc conarentur, reuersi perturbatis similes videbantur. Verùm hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos verò ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non habere. pridie namque prouocatos eos ad pactionem per Iosephum, nihil mediocre sentire cognouerat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam verò quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primò quidem cedebant: deinde vbi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequebantur. qui verò in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenúmque telorum simul infundunt: adeò vt multos quidem necarent, plurimos verò sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, aliis retrò violenter instantibus, & præter hoc pudor quòd rectores peccauerat, itémque metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis vulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremò eos à quibus circumuenti fuerant repulêre. quos tamen recedentes vsque ad Helenæ monumentum, Iudæi vrgendo iaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vituperabant fraude pellectos: scutáque altè sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atque prudentia, fraudes & insidias componendo; eorúmque dolos fortuna prosequitur, quòd sunt morigeri, sibíque inuicem beneuoli ac fideles: Romani verò, quibus ob disciplinam & consuetudinem obediendi rectoribus fortuna famulatur, nunc contrà peccant, & intemperantia manuum debellantur: quod omniũ est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Cap. V. De Iudæo rũ dolo in Romanorum milites.

C

D

E

F

G

Certè, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit. ille quòd cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem mouerint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modò autem scituros esse eos ait, qui arroganter egêre, quòd apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat vsurus. Et hi quidem abiecerunt animos, quasi iamiámque iustè morituri: circumfusæ verò legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorúmque temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futuræ compensatione virtutis. Placatus est Cæsar vtilitate simul ac precibus. namque vnius hominis animaduersionem vsque ad factum promouendam putabat, multitudinis verò ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens vt post hæc prudentiùs agerent. ipse verò, quemadmodum Iudæorum vlciscerentur insidias, cogitabat. interuallo autem quod vsque ad muros ciuitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas alsámque multitudinem cupiens turò traducere, militum validissimos à Septentrionali tractu in occiduum septẽplici ordine contra murum prætendit, peditibus in frõte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, medíisque inter vtrosque sagittariis. Excursibus autem Iudæorum tanto præsidio præclusis, impedimentarium legionum, itémque alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cùm propè duobus stadiis abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera verò pars exercitus eam turrim versus, quæ appellatur Hippicos, muro circundatur, duûm stadiorum spacio similiter à ciuitate discedens. decima tamen legio in Elæon monte, vbi erat, manebat.

ἢ μεγάλα μ̃ συνάξειν ἐφ' ἡμᾶς δ̃ στρατιᾶς πόνους. μεῖζόν γ̃ αὐτὸ τ̃ πατέρα, τὴν δὲ τ̃ πληγὴν τυθόμενον, εἰ γέ ὅ μ̃ ἐν πολέμοις γηράσας, ὁ δέ ποτε ἔπταισεν ἅπαξ. οἱ νόμοι γ̃ ἀεί, κ̃ τὰς βραχύ π τ̃ τάξεως ἀθρόως παρανήσαντας, θανάτῳ κολάζουσι. νυνῖ γ̃ ὅλην στρατιὰν ἑωρᾶκα πλήττοντα τὸν. γνώσεσθαί γε μὴν αὐτίκα τοὺς ἀπαυθαδιουμένους, ὅτι τ̃ τὸ νικᾶν ἀθρόα ῥωμαίοις δίκα ἀθρόαν μάζος ἀδοξεῖται. τοιαῦτα διαπεράμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δῆλος ἦν κ̃ πάντων χρῆσθαι τ̃ νόμῳ. κ̃ οἱ μὲν παρεῖσαν τὰς ψυχάς, ὡς ὅσον οὐδέπω τεθνηξόμενοι δικαίως. ἀνεχώρουν γ̃ τὰ τάγματα τ̃ πύργου, καὶ τ̃ στρατιωτ̃ ἱκέτευε, τ̃ τ̃ ὀλίγων πρεπέτειαν χαρίσασθαι τ̃ πάντων διανοίᾳ καταπτόλεμον. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτοὺς τὸ παρὸν πάθημα, τ̃ εἰς τὸ μέλλον ἀρετῆς. πείθει κ̃ σαρ ἅμα τ̃ τε ἱκεσίαις, κ̃ τ̃ συμφέροντι. τὸν μὲν γὰρ καθ' ἑνὸς τιμωρίαν ᾤετο χείρων μηχεῖν ἔργον προκόπτειν, τ̃ δ' ὑπὸ πλήθους, μᾶλλον λόγῳ. τοῖς μὲν οὖν στρατιώταις διαλλάττετο, πολλὰ νουθετήσας αὖθις εὐφρονιμωτέρους. αὐτὸς δ' ὅπως ἀμυνεῖται τ̃ ἰουδαίων ἐπινοεῖ ὑπόβουλον. τέσσαρσι δ' ἡμέραις διελθούσαις τ̃ μέχρι τ̃ τῶν ὁδῶν ἀφικνήσεως, βουλόμενος μ̃ ἀσφαλείας τὰς τε ἐπισκοπάς, κ̃ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀθρόως ἄγειν, τὸ καρτερώτατον δ' δυνάμεως ἀντιπαρέξειφε τ̃ τείχει κ̃ τὸ βόρειον κλίμα, καὶ πρὸς ἑσπέραν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τ̃ φάλαγγα, τ̃ τε πεζῶν προτεταγμένων, κ̃ κατόπιν τ̃ ἱππέων ξυσοίχων ἑκατέρων ἑβδόμοι κ̃ μέσον εἰσήσαν οἱ τοξόται. τοσούτῳ δ' εἴρξει πειραχθέντων ἰουδαίοις τ̃ ἐκδρομῆς, τὰ τε ὑποζύγια τ̃ ἕνεκα τῶν ἀποσκευῶν, κ̃ ἡ πληθὺς, ἀδεῶς παρώδευσεν. αὐτὸς μ̃ ἐν πάντος ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τὸ τείχους, κατὰ τὸ γωνιαῖον αὐτ̃ μέρος, ἀπέκρυβε τὸν ψηφῖδι καλουμένου πύργου, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος τ̃ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀπακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ δ' ἑτέρα μοῖρα τ̃ στρατιᾶς, κατὰ τ̃ ἱππικὸν προσαγορευθέντα πύργον τειχίζει, διεζῶτα τ̃ πόλεως, ὁμοίως δύο σταδίους. τὸ μὲν τοι δέκατον τάγμα κατὰ χώραν ὅπου τὸ ἐλαιῶν καλουμένου ὄρους ἔμενε.

Cap. VI. Descriptio Hierosolymorum.

CIuitas autem trino muro circundata erat, nisi quà vallibus inuiis cingebatur. ex ea namque parte, vnius muri habebat ambitum. & ipsa quidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, interueniente valle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium verò alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeò vt quoniam tutus erat, castellum à Dauid quondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatem, & vndique decliuis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior quàm Acra, & alia lata valle antè diuisus. verùm postea qua tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleuerunt, vt templo coniungerent ciuitatem, & Acrę altitudinem cęsã humiliorem fecerunt, vt ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem quę Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collem dirimi ab inferiori, vsque ad Siloam pertinet. ita enim

Κεφάλαιον γ.

ΤΡισὶ γ̃ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθὰ μὴ τ̃ ἀβάτοις φάραγξι συκλωτο (ταύτη γὰρ εἰς ἓν συνέβολος) αὐτὴ μ̃ ἐν' δύο λόφων ἀντιπρόσωπος ἑστηκε, μέση φάραγγι διηρημένων, εἰς ἓν ἐπάλληλοι κατέληγον αἱ οἰκίαι. τ̃ γ̃ λόφων, ὁ μ̃ τ̃ ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερος πολλῷ, κ̃ τὸ μῆκος ἰθύτερος ἓν. διὰ γοῦν τ̃ ὀχυρότητα, φρούριον μ̃ ἦν Δαβίδ ὁ τῶν βασιλέων ἐπαλεῖτο, πατὴρ σολομῶντος ἓν ὄντ', τ̃ πρώτου τ̃ ἱερὸν κτίσαντος. ἡ γ̃ ἄνω ἀγορὰ πρὸς ἡμῶν. ἄτερος γ̃ ὁ καλούμενος ἄκρα, κ̃ τ̃ κάτω πόλιν ὑφεσὼς, ἀμφίκυρτος. τούτου γ̃ ἀπέκρυ ζῆτος ἓν λόφος, φαπεινότερός τε φύσει τ̃ ἄκρας, κ̃ πλατεῖα φάραγγι διειργόμενος ἄλλῃ πρότερον, αὖθις γε μὴν καθ' ἃς οἱ ἀσαμωναῖοι χώσεις ἐβασίλευον, τήν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερᾷ τ̃ πόλιν, κ̃ τ̃ ἄκρας καθέρχασάμενοι τὸ ὕψος, ἐποίησαν ὀθαμαλώτερον, ὡς ὑφοράτο κ̃ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ γ̃ τῶν τυροποιῶν προσαγορευομένη φάραγξ, ἓν ἔφαμεν τ̃ τε τ̃ ἄνω πόλεως, κ̃ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι σιλωᾶ. οὗτος γὰρ τῷ πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τε & πολλὴν ὥσαν ἐκαλοῦμεν. ἔξωθεν δ', οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιείχοντο, καὶ δι' ἀμφοτέρων χρημνούς, ἀφ' ὑπερτέρου ἀδαμάστους ἔχοντες. τοῦ δὲ τριῶν τειχῶν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, & τὸν ἐπὶ Βύτου λόφον ἐφ' ὃν κατεσκεύασο, δυσάλωτον ἦν. ἀφ' ἧς δὲ πλεονεκτήματι τοῦ τόπου, καὶ χαρτερῶς ἐδεδόμητο, Δαβίδ τε καὶ Σολομῶντος, ἔτι δὲ τῶν μεταξὺ τούτων βασιλέων, φιλοτιμηθέντων ἀεὶ τὸ ἔργον. ἀρχόμενον δὲ καταβορρᾶν ἀπὸ τοῦ ἱππικοῦ καλουμένου πύργου, & διατεῖνον ἕως τὸν ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἔπειτα τὸν ἐπὶ τὴν ἑσπέριον τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἀπονεύοντα. κατὰ θάτερα δὲ ἀφ' ἑνὸς δύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχόμενον πύργου, διὰ δὲ τοῦ ἐπὶ τοῦ καλουμένου χώρου κατατεῖνον ἕως τὸν ἐσσηνῶν πύλην, καὶ ἔπειτα ἀφ' ὑπὲρ τὸν σιλωὰμ ὑπερφέρον πηγήν, εἶτ' ἔνθεν τε πάλιν ἐπικλίνον πρὸς ἀνατολὰς, ἕως τὴν σολομῶνος κολυμβήθραν, καὶ δίηκον μέχρι χώρου τινὸς, ὃν καλοῦσιν ὄφλας, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ τοῦ ἱεροῦ συνάπτε. τὸ δὲ δεύτερον τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ πύλης εἶχεν, ἣν γενεὰθ ἐκάλουν τοῦ πρώτου τείχους οὖσαν, κυκλούμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον ἀπῆει μέχρι τῆς ἀντωνίας. τὸ δὲ τρίτον τὴν μὲν ἀρχὴν ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τοῦ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ τὸν ψφῖνον πύργον, ἔπειτα καθῆκον ἀντικρὺ τῶν ἑλένης μνημείων, ἀδιαβηνῆ βασιλίς ἦν κώμη, ἰζάτου βασιλέως θυγάτηρ, & διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον, ἐκάμπτετο μὲν γωνιηδὸν πύργῳ, κατὰ τὸ τῆς γναφείως προσαγορευόμενον μνῆμα. τοῦ δὲ ἀρχαίου συνάπτον εἰς τὴν κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα κατέληγε. τοῦτο τῇ προσκτισθείσῃ πόλει προσεδήκεν ἀγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσα συμμιγὴς. πληθει γὰρ ὑπερχειμένη, καὶ μικρὸν ἐξεῖρπε τοῦ προαστείου, καὶ τὰ ἱερὰ τὰ προσάρκτια, πρὸς τῷ λόφῳ συμπολίζοντες, ἐπ' ὀλίγον προῆλθον καὶ τέταρτον προσῳκοδόμησαν λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κείμενος μὲν ἀπικρὺ τῆς ἀντωνίας, ὑποτεμνόμενος δ' ὀρύγματι βαθεῖ. διετραφθη γὰρ ὑπ' ἐνδείας, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ θεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, δύσεισίβιοί τε εἶεν, & ἦτον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖστον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ὑπῆρχε δ' ἡ ἐκλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις. διομνύων οὖν τῷ ταύτῃ σκήπτῃ, ὁ πατὴρ τοῦ νῦν βασιλέως, καὶ ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἄρχει μὲν ἃ προείπομεν τείχους. δείσας δὲ κλαύδιον καίσαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῶν κατασκευῶν ὑπονοήσῃ, & νεωτερισμοῦ προαγμάτων ὑποτοπήσῃ, & πάσεως, παύεται θεμελίους μόνον βαλόμενος. καὶ δὴ καὶ αὖ ἦν ἡ πόλις, εἰ προέκοπτε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γὰρ εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, & τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μετ' ὑπορυγῆναι σιδήρῳ ῥᾳδίως, μήτ' ὑπ' ὀργάνοις διασφενδονᾶσθαι δυναμένους. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔχε, μὴ διακωλυθείσης τῆς καταρξαμένου φιλοτιμίας. αὖθις δ' καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγειρόμενον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀέρθη. καὶ διπήχεις μὲν ἦν ἐπάλξεις, τριπήχεις δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus. Foris autem ciuitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & vtrinque obstantibus rupibus, nulla ex parte aditi poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentémque his desuper collem quo erat conditus, facilè capi non poterat. ad hoc autem quòd loco præstabat, etiam firmissimè structus erat, Dauid & Salomonis, B aliorúmque interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ coniunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Betiso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atque inde rursus in Orientem versus, quà stagnum Salomonis est, & vsque ad locum pertinens, quem Ophlan C vocant, cum Orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant, hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem verò tantummodo tractum ambiens: vsque ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: vnde ad Boreæ tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis D mater, & per speluncas regias in longum ductus, à turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum: cum vetere autem ambitu iunctus in Cedron vallem, quæ sic dicitur, desinebat. Hoc muro eam partem ciuitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cùm esset omnis antè nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templique Septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta E non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex aduerso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: vnde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adiiciebat. Nominata est autem pars addita ciuitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autem partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, F murum quidem ita vt prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad nouarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros vt cœperat. Saxa enim xx. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neque ferro facilè suffodi possent, neque machinis dimoueri: hísque murus dilatabatur, profectò autem altitudinis quoque plus habuisset, G si eius magnificentia qui ædificium aggressus erat, minimè fuisset inhibita. Rursus autem idem murus, etiam Iudæorum studio fabricatus, ad xx. cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula verò trinis habebat:

totáque altitudo ad xxv. cubitos erigebatur. A Murum autem superemineb ant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti verò in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem verò turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarúmque pluuialium receptacula, & tortuosi larique singularum ascensus. Eiusmodi quidem turres nonaginta B tertius murus habebat: earum autem interualla cubitos ducentenos. medius verò murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autem ciuitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cùm autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionem Occidentémque surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea nánque per lxx. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici po- C terat, & vsque ad mare, itémque ad vltima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam verò turris Hippicos, & iuxtà duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæque magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, vniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore ciuitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personísque tribus carissimis, quarum nomi- D nibus turres appellauit, fratri & amico, coniugi memoriam dedicando: huic quidem, vt dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cùm fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem xxv. cubitos in latitudine itémque longitudine habebãt, & excelsæ xxx. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem verò, saxísque adunatam compaginem puteus xx. cubitis altus erat imbribus ex- E cipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: xxv. cubitis alta, ínque varia membra diuisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula verò ternis cubitis ambiebant: vt omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda verò turris, quam fratris nomine Phaselon appellauerat, æquè lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itémque propugnaculis septa. In media verò F porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei visus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minísque erat ornata, cùm omnis eius celsitudo propè ad x c. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam nauigantibus ignem procul ostendit: ambitu verò ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum do- G micilium exhibebat Simoni. Tertia verò turris Mariamnes (sic enim regina vocabatur) vsque ad xx. cubitos farta, per xx. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterísq; ornatiora diuersoria sustinebat: cum id proprium, séque dignum esse rex putauisset,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀνατετάδη. τῶν δὲ τοίχους ὑπερεῖχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μῆ εἰς εὖρος, εἴκοσι δ' εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε καὶ πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦγε μὴν ἁρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῆδε λίθων, ὑδὲν ἀπέδει ναοῦ. μὴ δ' τὸ νάσιον ὕψος τῆδε πύργων, ὅπερ ἦν εἰκοσάπηχυ, πολυτελεῖς ἦσαν οἰκοι, καὶ καθύπερθεν ὑπερῷα, διξάμυιά τε πρὸς τὰς τῆν ὑετῶν ὑποδοχὰς ἐκεῖ πλεῖσα, & πλατεῖαι καθ' ἕκασον αὐοδοι. ὑιστους μὴν οὖν πύργους τὸ τέτον τεῖχος εἶχεν ἑνενήκοντα. τὰ δ' μεταπύργια τέτρα, αἱὰ πήχεις ἑξακοσίους. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς πεσσαρακαίδεκα πύργους, τὸ δ' ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρισο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἦν ἑκατὸν τριῶν. θαυμασία δ' ὄντος ὅλε τῦ τρίτε τείχους, θαυμασιώτερος αὐτὸς ἐκατὰ γωνίαν βορειός τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ ψηφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύσατο Τῖτος. ὅθι γὰρ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὢν, ἀραβίαν τε αὐέχοντος ἡλίου παρεῖχεν ἀφορᾶν, & μέχρι θαλάττης τὰ τῆς ἑβραίων κληρυχίας ἔκατα. ὀκτάγωνος δ' ἦν. τούτου δ' αὖπικρις ὁ ἱππικός, καὶ παρ' αὐτὸν δύο, κατεσκευάσθησαν ὑπὸ ἡρώδε τῦ βασιλέως ἐκ τῆ ἀρχαίᾳ τείχει, μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα, ἃ καὶ τ' οἰκεμενίων διαφορᾳ. θεὸς γὰρ τῆ φύσει μεγαλοψύχῳ, καὶ τῆ εἰς τ' πόλιν φιλοτιμία, τ' ὑφ' ἑαυτῶ τῆδε ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ ξίσι τοῖς ἡδίσοις θεσσώποις ἀφ' ὧν ὀνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῆ καὶ φίλῳ, καὶ γυναικὶ τ' μνήμιν ἀνέθηκε. τ' μὲν, ὡς θεθείρηκαμεν πτείνας δι' ἔρωτα. τοὺς δὲ ὑποβαλὼν ἐν πολέμῳ γενναίως ἀγωνισαμένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ὑπὸ τῆ φίλε θεσσαγορευθεὶς, τετράγωνος μὲν ἦν, δέκα δ' καὶ πήχεις, εἴκοσι & πέντε πηχῶν, & ἕκασος ὕψος ξιάκοντα, ὑδαμῶ ὑπέκεινος. ὑπὲρ δ' τὸ πλῆρες, & ταῖς πέτραις συνειλημμένοις εἰς ἐνδοχὴν ὄμβρων, εἰκοσάπηχυς λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐναίρω δὲ τούτου, διστεγος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς ποικίλα τε διηρημένος, ὑπὲρ ὃν τύρσις μὲν διπήχεις, θεομαχῶνες δὲ θεβεβλῆτο ξιπήχεις. ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδήκοντα πήχεις συναειθμεῖσθαι. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ὑπὸ τᾶδελφῆ φασάηλον, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τεσσαράκοντα πηχῶν ἕκασον. ὅθι τεσσαράκοντα δ' ἦν τὸ νάσιον αὐτὸ ὕψος, ἐπ' αὖω δ' αὐτὸ θεῖτο στοὰ δεκαπήχης τὸ ὕψος, θωρακίοις τε καὶ θεβόλοις σεπομένη. μέσῳ δ' ὑπερῳκοδόμητο τ' στοαι πύργος ἕτερος, εἴς τε οἴκους πολυτελεῖς, & δὴ καὶ βαλανεῖα διηρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδέοι τῆ πύργῳ βασίλειον δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς θεομαχῶσι καὶ ταῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἤπερ ὁ θεὸ αὐτὸ κεκόσμητο. πηχῶν δὲ τὸ πᾶν ὕψος, ὡς ἑνενήκοντα, καὶ τὸ μὲν φῶμα παρεῖχε τῆ κατὰ τὸν φάρον ἐκπυρσεύοντι τοῖς ὑπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῆ θεσιοχῆ δὲ, πολὺ μείζων ἦν. τύραννεῖα γε μὲν τυραννείον ἀπεδείχθη τῦ σίμωνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἡ μαριάμμη, τοῦτο γὰρ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναοὸς ἦν. εἴκοσι δ' πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελεστέραν δ' καὶ ποικιλωτέραν τῆ ἄλλων τῦ οἴκου εἶχεν ἐπέρω, τῦ βασιλέως οἰκεῖν ὑπολαβόντες, τὸν

ὑπὸ

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομαθέντα κεκοσμῆθαι πλέον, ἢ τοὺς ἀπ' ἀνδρῶν, ὥσπερ ἐκείνους τὸν γυναικὸς ὀχυρωτέρης. τούτων τὸ πᾶν ὕψος, πηχῶν ἑκατὸν καὶ πέντε πηχῶν ἦν. πολυτελεστάτοι δ' ὄντες οἱ λίθοι τὸ μέγεθος, πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο ἀπὸ τοῦ τόπου. αὐτὸ γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλοῦ λόφου διέδυνε, καὶ τοῦ λόφου καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα περαυχὴν εἰς ἑκατὸν πήχεις, ἐφ' ᾧ οἱ πύργοι κείμενοι, πολὺ δή τι μετεώρως προσελάμβανον. θαυμάσιον δὲ τὸν λίθων ἦν τὸ μέγεθος. ἐξ εἰκοσαπήχους γὰρ καὶ τριακοσαπήχους, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἀνθρώποις πέρα συνεισηνέχθησαν, λευκὴ δὲ μάρμαρος ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης, πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνέκειντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις, ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον, μίαν ἑξ πέτρας ἀναστυκῆσαι, ἔπειτα δεξιᾶς χερσὶ τεχνίτου εἰς χῆμα δὲ γωνίας ὕπερ ἁρμόσθεν ἡ συνάφεια τῶν ἁρμονίας διέφαινε. κρημνοῖς δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τὰ βασίλεια αὐλὴ προσεζέυκτο, παντὸς λόγου κρείασσον. ὅπου γὰρ πολυτελείας, ὅπου καί τινος τέχνης ἔλειπεν ὑπερβολή. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα ἑκατὸν πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον διάστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διείληπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατονταπλίνους. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. συνῆκτο δὲ πολὺς ὁ παντοχῆ σπάνιος. θαυμάσαι δ' ὀφείλει μήκει τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι κεκοσμημάτων. οἴκων δὲ πλῆθος, καὶ διαφορὰ σχημάτων περὶ τούτους μυρία. πᾶσι γὰρ ἦν ἀποσκευαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλείω τῶν ἐν ἑκάστοις κειμένων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. περίστοα δὲ διαλλήλων ἐν κύκλῳ πολλά, καὶ σύλοι περὶ ἑκάστῳ διάφορα. τὰ μὲν ὑπαίθρια, παντοχῆ χλοερὰ, καὶ ποικίλα μὲν ὕλαις, μακροὶ δὲ αὐτῷ περίπατοι, καὶ περὶ τούτους λίμναι βαθεῖς, καὶ διξάμβαί τε πολλαχῆ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι, πελειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἁρμοῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς τῶν ληστρικῶν ψυχὰς διαπαίσας αἰσθέσεσι. οὐ γὰρ ταῦτα ῥωμαῖοι κατέφλεξαν, ἀλλ' ἔνδοθεν ἐνεδρεύσαντες, ὡς προειρήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς αἰτιολογίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μεθ' ἓν δὲ τὰ βασίλεια, καὶ τὸν ἱερῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφάλαιον ιδ'.

ΤΟΙΟΥΤΟΝ μὲν ἱερὸν ἵδρυτο μὲν ὥσπερ ἐφ' ὧν ἀπὸ λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ αἰωρούμενον θαμαλὸν αὐτοῦ, τοῦτο ναοῦ, καὶ τοῦ δώματος. τὰ δὲ περιεξ ἀπόκρημνος ἦν καὶ κατάντης. τῷ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἐκτισε, τὸ κατ' αἰατολὰς μέρος ἐπανεχίσαντος, ἐπωτίδη στοὰ τοῦ χώματος. καὶ κατά γε τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. οἷς δ' ἐξῆς αἰῶσιν ἀεί τι τῷ λαῷ προσχωννύοντος αἰσίμωμος ὁ λόφος πυρωύετο. ἐξικόμενος δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος ἐπὶ τοσοῦτον προσέλαβεν, ὅσον ὕστερον ἐπανεῖχεν ὁ τοῦ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τειχίσαντες δὲ διχῆ κύκλῳ τὸν λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξεπλώθησαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς δὲ πάντες οἷς ἀνεπίπλασαν οἱ τῆς οἰκουμένης

vt vxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: ita vt illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per CV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus propè ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verùm secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latísque decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, vt singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulósque formata, vt nusquam iunctura compagmis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia coniungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ vbique rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificij, plenáque omnia supellectilis, cùm pleráque in singulis ex auro essent, atque argento. adhæc multæ porticus, aliæ per aliam in circulum flexæ columnæque in singulis, & quæ inter eas sub dio parebant spacia, cùm essent vtique viridariis syluísque variatum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas vbique signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur multáque turres mansuetarum circum latices columbarum. Sed enim neque pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest; habétque memoria cruciatũ, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hęc à Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, vt suprà memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triúmque turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, vt dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atque aræ sufficiebat, iacens in summo planicies, quòd vndique præceps erat atque decliuis. Cùm autem rex Salomon, qui etiam templum ædificauerat, muro eius partem ab Oriente cinxisset vnà porticus, aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsêre spacium quantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circundato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnésque thesauri sacri, quos toto orbe

missa Deo munera repleuerant, tum in superiore ambitu, quam inferiore templo ædificatis: cuius quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in quibusdam verò locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, vt angustas vias oppidi coæquarent. Saxa verò quadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: quódque nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseuerantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laquearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificentia, quódque ligno rasili erant, aptéque cohærebant, operæ precium spectantibus, exhibebat: nullóque, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per xxx. cubitos erant: omnísque gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur: omnium quidem generum lapidibus stratum: quà verò ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiúmque grato opere factis: vbi æquis depositæ interuallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur à primo: quadratúmque sursum erat, & proprio muro circundatum, cuius exterior celsitudo, quamuis xl. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem xxv. cubitorum erat: quoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii. autem gradus, spacium erat vsque ad murum ccc. cubitis planum. Hinc rursum alij quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ vtrinque videlicet, duæ verò ex Oriente. Necessariò namque proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse videbatur. Cõtra primam verò, secreta erat ex aliis regionibus vna porta Meridiana, & vna Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interiecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua verò pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, à muro intrò propè à thesauro aduersæ: magnis & pulchertimis columnis sustinebantur. erant autem simplices. ac ter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento vndique tectæ erant, itémque postes ac frontes: vna verò extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ,

A δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τάς τε ἄνω περιβόλους, καὶ τὸ κάτω ἱερὸν ἀμφεδείμαντο. τούτῳ τὸ ζωπετόταπον, ὑπὸ ξιακοσίων ἀνετειχίσαντο πηχῶν, καὶ δὲ πανταχόπους τόπους ὑπὸ πλείονος. ὃ μὲν γὰρ πᾶν τὸ βάθος ἐφαίνετο τῶν θεμελίων. ὅτι πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισοῦν βουλόμενοι τοῖς ἑτεροπλεῖ τὸ ἄσσος. πέτραι δὲ τεσσαράκοντα πήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τὰ δομήματος. ἦτε γὰρ δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τὰ λαὸς φιλοπμία,

B λόγῳ μείζονας ἐποιεῖτο τὰς ὑπολάς, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔξειν πέρας, ὑπομονῇ καὶ χρόνοις ἐνίκησεν. ἐνῆν δὲ καὶ ἄξια τῶν ἐνόντων θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὸ αὐτῷ ἔργα. διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι. κίονες δ' αὐτῶν εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λίθοκοστάτης μύρμαξιν. καὶ δ' εἶνοις δὲ φατνώμασιν ὑπέφερε. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ ξύεσθαι, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. ὑδενὶ δὲ ἔξωθεν, ὅτε ζωγραφίας, ὅτε γλυφίδος ἔργῳ περισπλαῖσο. καὶ πλατείαν μὲν ἦσαν ὅλη τεσσάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν, εἰς ἓξ σταδίους συνεμέτρητο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς ἀντωνίας. τὸ δὲ ὑπαίθριον ἅπαν, ποικίλον παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἄλλα τούτων προϊόντων ὅλη τὸ δεύτερον ἱερὸν, διάφατος περιβέβλητο λίθινος, ξυπήχης μὲν ὕψος, πάντη δὲ χαλεπὸς διεργασμένος. ἐν αὐτῷ δ' εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος σῆλαι, τὸν δ' ἀγνείας περισημαίνουσαι νόμον. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παρείναι. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. καὶ τεσσαρεσκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἐπ' αὐτὸν ἀναβατὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, τετράγωνον δὲ ἄνω

D καὶ τεῖχει περιπεφραγμένον ἰδίῳ. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος καθ' ὃν τεσσαράκοντα πηχῶν ὑπάρχον, ὑπὸ τῆς βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δὲ ἔνδον εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἐπ' αὐτοῦ. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένῳ τοῖς βαθμοῖς, ἐκεῖθεν ἐπ' ἄπαν εἴσω καταφανὲς, καλυπτόμενον ὑπὸ τῆς λόφου. μεθ' ἃς τὰς δεκατέσσαρας βαθμούς, τὸ μέτρον τοῦ τείχους διάστημα, πηχῶν ἐπ' ἐπ' δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἔνθεν ἄλλοι πάλιν πεντεκαίδεκα βαθμοὶ κλίμακες ἀπλοῦν ὅτι τὰς πύλας, αἱ ὑπὸ μὲν ἄρκτον, καὶ μεσημβρίας ἑκάτερον, καθ' ἑκάτερον τέσσαρες, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς καὶ ἀπάγκλιν. διατετειχισμένον γὰρ κατὰ τοῦτο τὸ κλίμα τῆς γυναιξὶν ἰδίας πρὸς θρησκείαν χώρου, ἔδει δ' ἑτέραν ἔξω πύλιν. τέτμητο δ' αὖτη τῆς πρώτης ἀπέχρις.

F κἀκ τῶν ἄλλων κλιμάκων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὸν γυναικωνῖτιν εἰσῆσαν. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξὸν παρελθεῖν γυναιξὶν, ἀλλ' ἐδὲ κατὰ τὸ σφετέραν ἀσφάλειαν τὸ διατείχισμα. ἀεὶ δὲ μὲν τοῖς τε ὑπερωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις ἐν ἴσῳ πρὸς θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος, οὐκ εἶχε πύλιν, ἀλλὰ διωκημένος ἐδεδέμητο πάντη τὸ τεῖχος. αἱ στοαὶ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ὑπὸ τὸ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τοῦ γαζοφυλακίου, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. ἦσαν δ' ἁπλαῖ, καὶ ἁπλέτου μεγέθους τῶν κάτω κατ' ὀδὲν ἀπολείποντο. τῶν δὲ πυλῶν, αἱ μὲν ἐνέα, χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως τε σφᾶς ἀδὲς, καὶ τὰ ὑπέρθυρα, μία δ' ἡ ἔξωθεν τὸ νεὼ κορινθίου χαλκῆ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους καὶ

περιχρύσους ὑπεράρουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης,

καὶ τὸ

καὶ τὸ πλάτος ἐπὶ πεντηκοσίοις. μετὰ δὲ τοὺς εἰσόδους, A
εἰς δὲ τέρω τὸ λατεινόμενοι παρ' ἑκάτερα ξυστοὶ τὰ πήχεις ἑξήκοντα εἶχον εὖρος τὸ μῆκος τοῦ προνάου. ὑψηλαὶ δὲ ἦσαν τεσσαράκοντα πήχεις. δύο δὲ ἀνεῖχον ἑκάστην κίονες, δώδεκα πηχῶν τὴν περιστατὴν ἐχούσης. καὶ τὴν μὲν ἄλλων, ἴσον ἐπὶ τὸ μέγεθος. ἡ δὲ ἦσαν τὴν κομιθίαν ὑπὸ τῶν γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγομένη τοῦ νεὼ πύλης ἀντικρὺ, πολὺ μείζων. πεντήκοντα δὲ πηχῶν ὄσα τὸ ἀνάστασιν, τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας B
εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελίστερον, ὅτι διαφυλὴς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῦτο δὲ τὸ ἐνία πύλαις ἐπέκειτο ὁ πρεσβύτερος πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ δεκαπέντε φέρουσι τὸ μείζονα πύλην ὑπὸ τὴν γυναικῶν διαστήματος ἀνοῖγον. τὸ δὲ καὶ τὰς ἄλλας πέντε βαθμοῖς ἴσους φέρουσι. αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς καὶ μέσον κείμενος τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἐπ' ἀναβατός. καὶ τὸ κατὰ πρόσωπον ὕψος τε καὶ εὖρος, ἴσος ἀνὰ πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενότερος. ἔμπροσθεν δὲ C
ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερα, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτὴ πύλη, πηχῶν ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἴσα, καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε, θύρας ἃς εἶχε. τὰ δὲ οὐρανὸν τὸ ἀφανὲς καὶ ἀοίκλειστον ἐπέφαινε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔσωθεν ἅπας καταφαίνετο, μέγιστος ὤν, καὶ τὰ πρὸ τῶν εἴσω πύλων, πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτον. τοῦ δὲ ναοῦ ἐντὸς εἴσω διέχον, μόνος ὁ πρῶτος D
οἶκος προὔκειτο, καὶ διλωτὸς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ὅπου ἑβδομήκοντα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ὅπου πεντήκοντα, καὶ διάβαθρον ὅπου εἴκοσιν. ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη, κεχρύσωτο μὲν ὡς ἐφ' ὅλοις πᾶσα, καὶ ὅλος πρὸ αὐτῶν τεῖχος. εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀδρομήκεις κατεκρέμαντο. ἐντὸς δὲ ἦν τοῦ ναοῦ διστέγου, διαφανεστέρα τῆς ἔξωθεν λίθου, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, πεντήκοντα πήχεων τὸ ὕψος, E
εὖρος δὲ ἑκκαίδεκα. πρὸ δὲ τούτων, ἰσόμικες καταπέτασμα, πέπλος λίθου βαβυλώνιος, ποικίλτος ἐξ ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου τε καὶ πορφύρας, θαυμαστῶς μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀθεώρητον δὲ τὴν ὕλης τὴν κρᾶσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τοῦ ὅλου. ἐδόκει δὲ ἀρίττοις τοῖς κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσσῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὴν θάλασσαν. τοῦ μὲν, διὰ τῆς χρόας ὁμοιουμένων, τοῖς δὲ βύσσου καὶ τῆς πορφύρας, διὰ τοῦ ἡφύσθαι, ἐ- F
φαίνετο δὲ ὁ πέπλος, πᾶσαν τοῦ ἀέρος θεωρίαν, πλὴν ζῳδίων. παρεῖντας δὲ ἔσω, τὸ δ' ὑπόπεδον τοῦ ναοῦ μέσης ἐξεδέχετο. τούτου δ' ἔνερθε, τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, τὸ πλάτος ἦν. τὸ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πάλιν διήρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, ὑποστεμνόμενον ὅπου τεσσαρεσκοντα πήχεις, εἶχεν ἐν αὑτῷ τεῖα θαυμασιώτατα καὶ πρέποντα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τρά- G
πεζαν, θυμιατήριον. ἐπέφαινον δὲ οἱ μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, τοῦτοι δὲ ἀπ' αὐτῆς διήρηντο τῆς λυχνίας. οἱ δὲ ὅπου τῆς ἐφεπομένης ἄρτοι δώδεκα, τόν τε ζῳδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν.

quinisdenis etiam latæ. post introitum verò, vbi latiores fiebant, tricenis vtrinque cubitis exedras habebant: exemplo quidem turrium longas & latas, supra verò quàm viginti cubitis celsas. singulas autem binæ columnæ duodenûm cubitorum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem portarum magnitudo par fuit. quæ verò supra Corinthiam posita, quò mulieres conuenichant, ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubitorum fores habebat, ornatúmque magnificentiorem: quoniam crassiori argento atque auro vestiebatur: quod quidem nouem portis infuderat Tiberij pater, Alexander. Gradus autem quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam ducebant. namque illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quinque gradibus erant breuiores. Ipsum verò templum in medio positum, hoc est, fanum sacrosanctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitudo, centenos cubitos habebat: ponè autem XL. cubitis angustius erat. aditus enim, veluti quibusdam humeris, vtrinque vicenûm cubitorum producebantur. Prima verò eius porta septuaginta cubitis alta erat, & viginti quinque lata, neque fores habebat. cœlum enim vndique conspicuum latéque patens significabat. erántque totæ fronres inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auróque circum interiorem fani partem splendida cuncta cernentibus ocurrebant. Cùm autem interior eius pars contignatione interspta esset, adiacens ei prima ædes patebat in altitudinem perpetuam: pérque nonaginta cubitos tollebatur, cùm longa quadraginta cubitos esset, ac viginti transuersa. Interior verò porta tota inaurata erat, vt dixi, & circum eam auratus paries. desuper autem habebat aureos pampinos, vnde racemi staturà hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, templum exteriore humilius videbatur: & fores habebat aureas, quinquaginta & quinque cubitis altas, sexdecim verò latas. adhæc aulæum longitudine pari: hoc est, velum Babylonium, hyacintho, & bysto, & cocco, & purpura variatum, mirabili opere factum, neque contemplationis expers colorum permixtione, sed velut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim videbatur ignem imitari, & byssò terram, & hyacintho aërem, ac mare purpura, partim quidem coloribus, byssò autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra, mare autem purpuram gignit. erátque in eo perscripta omnis cæli ratio, præter signa. Introgressos autem inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidem habebat sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti diuisi erant. Et prima quidem pars ad quadraginta cubitos aululsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, & thuribulum. Septem verò lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso candelabro oriebatur. Duodecim verò panes in mensas positi, signorum circulum, atque annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, quibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deóque seruire. Intima verò templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilque prorsus in ea erat positum: inaccessa verò, & inuiolata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctíque sanctum vocabatur. Circa latera verò inferioris templi, multa erant membra peruia, triplici recto suspensa: & ad vtrumque latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, quo minus erat angustior, celsior autem quadraginta cubitis, nec ita, vt inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo vniuersa, cùm in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil quod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis grauissimis vndique tecta, vltra primos ortus igneo splendore lucebat: vt cùm intuerentur contendentium oculi, quasi solis radiis auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niueo similis videbatur. nam vbi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus auibus polluueretur. Nonnullorum autem saxorũ eius, longitudo quadraginta quinque cubitorum erat, altitudo quinque, & latitudo sex. Ara verò pro templo, quindecim cubitis alta, lata verò & longa cubitis quadragenis, quadratáque stans, veluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec vnquam eam ferrum tetigerat. Templum autem arámque cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, vsque ad cubitum surgens, quæ populum à sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itémque leprosos tota ciuitas arcebat, & fœminis menstrua soluentibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris quidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui verò ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partésque generis consequebantur: vestibus tantùm vtebantur plebeiis: quoniam sacerdotali solus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare verò templúmque accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maximè verò mero abstinentes, ac sobrij religionis metu, ne quid rem diuinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusque septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festiuitas atque annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eóque tectus femora vsque ad genitalia: lintheum verò habens intrinsecus demissum vsque ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundum, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

A τὸ θυμιατήριον ἦ, ἀφ' ἓξ ἐπισκάζοντα θυμιαμάτων, οἷς ἐκ θαλάσσης ἀνεπίπλατο καὶ τὰ ἀοίκητα καὶ οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι τῷ θεῷ πάντα καὶ τῶν θεῶν. τὸ δὲ ἐνδόξατον μέρος εἴκοσι μὲν ἦν πηχῶν. διείργετο δ' ὁμοίως κατὰ πετάσματι πρὸς τὸ ἔξωθεν. ἐκτὸς δ' οὐδὲν ὅλως ἐν αὐτῷ, ἄβατον ἦ καὶ ἄχραντον καὶ ἀθέατον ἁπάντων. ἁγὶς ἦ ἅγιον ἐκαλεῖτο. εἰς ἦ τὰ πλούσια τῶν κάτω ναῶν, δι' ἀλλήλων ἦσαν οἶκοι ξύλινοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερα εἰς

B αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ὑπερῷον μέρος, τύσσις μὲν ἐπὶ ἔτι εἶχε τοὺς οἴκους, παρόσον ἁπλῶν καὶ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὅπῃ τεσσαράκοντα πήχεις, ἐλάττονος τῶν κάτω. σωμάτων ἦ γὰρ ἔτι πρὸς ἑξήκοντα τοῖς τῶν ὑπερῴων πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, οὐδὲν ἔστε εἰς ψυχῆς, ἔστε εἰς ὀμμάτων ἐκπλῆξιν ἀπέλιπε. πλακὶ γὰρ χρυσῇ σιδαρᾶς καὶ λυμμένος πάντοθεν, ἀπὸ τὰς πρώτας ἀνατολάς, πυρωδέστην ἀνέπαλλεν αὐγήν, ἐλάττων βιαζομένων ἰδεῖν τὰς

C ὄψεις, ὥσπερ ἡλιακῆς ἀκτῖσιν ἀντίστροφε τοῖς γαμωσεισαφικνουμένοις ξένοις, πόρρωθεν ὄρει χιόνος πλήρει κατεφάνετο. ἐλάττων καθ' μὲν κεχρύσωτο λιθόστατος ἦν. κορυφὴν ἦ χρυσοῖς ὀβελοῖς ἀκίδες πεφυλλωμένοις, ὡς μή τινι πρόσκαθεζομένῳ μολυνοίεν τὰ ὄρνεα. τῶν ἦ ἐν αὐτῷ λίθων ἔνιοι, μῆκος πέντε καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦ ἓξ. πρὸ αὐτοῦ δ' ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἦν πήχεων, εὖρος ἦ καὶ μῆκος

D ἑκατέρων ἴσον, ἀπὸ πεντήκοντα πήχεις. περίστομος δ' ἦν ἄρυτος, κεράτοειδέσι πρόσθεν ἐχων γωνίας, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας, ἐφ' ὧν αὐτὸν ἀνόδος ἦρεμα πρόσωπος ὑπῆν. κατεσκευάσθη δ' ἀνόδου σιδήρου, καὶ οὐδέ ποτε ἥψατο αὐτοῦ σίδηρος. πρόσεστι ἦ τῷ ναῷ, ἐλάττων τῷ βωμῷ, δόλιθός τις καὶ χαλεπὸν λίσιον, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὃ διείργει ἐξωτέρω τὸν δῆμον ἀπὸ τῆς ἱερέων. γονορροϊκοὺς μὲν δὴ καὶ λεπροῦς ἡ πόλις ὅλη διείργει, γυναικῶν δὲ

E ἐμμήνους ἀπεκέκλεισο, παρελθεῖν ἦ ταύτας οὐδὲ καθαρᾶς ἐξίων, ὃν προεῖπομεν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ πᾶν ἀγνεύκοτες, εἰργον τὸ δ' ἔνδον αὐλῆς, καὶ τῆς ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες εἴργοντο.

Κεφάλαιον ιε.

Τῶν ἦ ἀπὸ γῆθους ἱερέων ὅσοι ἀφ' ἁπάντων ἀπ ἐπιτέτυργεν, παρῆσαν τε ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις ἐνδοτέρω τῆς γῆσεως, καὶ τὰς ἀπὸ τῆς γῆθους ἐλάμβανον ἐρεῖδας, τῆς μὲν ἐσθῆσιν ἰδιωτικῆς ἐχρῶντο. τὸ γὰρ ἱερατεύειν, ὁ λειτουργῶν ἡμφιέννυτο μόνος. ὅπῃ ἦ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸν ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τῆς ἱερέων ἄμωμοι, βύσσου μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' ἀπὸ ἀκράτου νήφοντες, δείσει τῆς θρησκείας, ὡς μή τι σφαλῶσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς, αἰεὶ μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' οὐ κατὰ ἀεί, ταῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίαις, καὶ εἴπῃ ἑορτὴ πάτριος ἢ πανήγυρις παίδημος ἀγομένη δ' ἔτους. ἐλειτούργει δὲ τοῖς

G μηροῖς μὲν ἄχρις αἰδοίου διαζώσματι καλύπτων, λινοῦν τε ὑποδύτην ἔνδοθεν λαμβάνων, καὶ ποδήρη καθύπερθεν ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον θυσανωτὸν ἔργον. τῆς ἦ θυσάνων ἀπήρτητο κώδωνες χρύσεοι, καὶ ῥοαὶ ἀμφάλληλοι, βεντῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστεφανῆς δ' αἱ ῥοαὶ σημεῖον. ἡ ἦ τὸ ἔν-

δυμα

with alternis nodis aurea tintinnabula, malaque granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis verò fulgura designantibus. Pectoris autem

δυμα

δυμα τῷ ἱερῷ περιελλῆσα ταινία, πέντε διλωθισ- A
μῷ ζώναις πεποικιλτο, χρυσῷ τε καὶ πορφύρᾳ καὶ κόκ-
κῳ, φορὰς δὲ βύσσου, καὶ ὑακίνθου, δι' ὧν ἐφαμίλλω, καὶ τὰ τοῦ
ναοῦ καταπετάσματα συνυφαίνειν. τὴν δὲ ἐπωμί-
δα κεκραμβῶλα εἶχεν, ἐν ᾗ πλείω χρυσὸς ἢ χρῶμα μὴ
ἐν ἐνδύτῳ θώρακος εἶχεν. δύο δ' αὐτῇ ἐπέρπουν
ἀστιδίσκαι χρυσαῖ, καὶ περιεκλείοντο δ' ἐν ταύταις κάλ-
λιστοί τε καὶ μέγιστοι σαρδώνυχες, ἐν οἷς ἐπωνύμους τῆς
τοῦ ἐθνικοῦ φυλῆς ὀνόματα ἐγεγράμμενα εἶχον. ἓξ δὲ ὑπὲρ τὸν ἄλλον B
φορεῖτο λίθοι δώδεκα, κατὰ τρεῖς εἰς τέσσαρα
μέρη διηρημένοι, σάρδιος, τοπάζιος, σμάραγδος, ἀν-
θραξ ἰάσπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λίγυριον,
ὀνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ἃ ἐφ' ἑκάστῃ πάλιν, εἰς
τὴν ἐπωνύμων ἐγέγραπτο. τῇ δὲ κεφαλῇ, βυσσίνη μὲν
ἐσκέπετο, πίλῳ κατὰ, ἐπὶ δὲ ὑακίνθῳ στέφανος ἦν χρυσᾶς
ἄλλος ὢν στεφάνης, ἐκτὸς τὰ καλούμενα τὰ ἱερὰ γράμ-
ματα. ταῦτα δὲ οὐκ ἀεὶ φοροῦντα τὸν ἀρχιερέα. ταύτῃ μὲν οὖν C
τῇ ἐσθῆτι, καὶ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ, λιτοτέρᾳ δ'
αἰεὶ ἐχρῆτο. ὁπόταν δὲ εἰσίῃ εἰς τὸ ἄδυτον, εἰσίῃσι δ'
ἅπαξ κατ' ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ἡ νηστείαν ἐθνικὴν ἡμέρα
πάντας τοὺς θεοὺς, καὶ τὰ μὲν ἄλλα τὸ πλέως, καὶ τὸ ναοῦ
τοῦ τε ἐντὸς ζύσοις ἐθῶν καὶ νόμων, αὖθις ἀκριβέστερον
ἐξηγοῦμαι. ἐγὼ δὲ ὀλίγος ὢν ἐμοὶ καταλείπεται λό-
γος. ἡ δὲ ἀντωνία, κατὰ γωνίαν μὲν δύο στοῶν ἐκειτο τῶν
ἔξωθεν ἱεροῦ, οἷς τε ἐσόδοις ἐπέκειτο, καὶ τοῖς ἐσόδοις ἀρχῶν. D
ἐδέδμητο δὲ ὑπὲρ πέτρας περιφερείας τὸ μὲν ὕ-
ψος, ὀγδοήκοντα πηχῶν ἦν πάσης. ἔργον δὲ ἦν Ἡρῴδου βασι-
λέως, ἐν ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόφρον ἐπεδείξα-
το. πρῶτον μὲν ἐκ ῥιζῶν ἡ πέτρα, πλαγίοις κεκάλυπτο
λείοις λίθων, εἴς τε κάλλος, καὶ ὡς ὀλισθαίνοι πᾶς ὁ
προσβαίνειν καὶ κατέχειν πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τοῦ
τοῦ πύργου δομήσεως, ξεστῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ὁ δὲ τέ-
ταρτος ὕψει τοῦτον, τὸ παρὰ σχῆμα τῆς ἀντωνίας, ὅπερ τεσ-
σαρακοντα πήχεις ἦν εἶπον. τὸ δὲ ἔνδον βασιλείων E
εἶχε χώραν καὶ διάθεσιν. μεμέρισται γὰρ εἰς πᾶσαν οἴ-
κων ἰδίαν τε ἐς χρῆσιν, ἐξίστατό τε καὶ βαλανεῖα καὶ
περιπάτων αὐλὰς πλατείας, ὡς τῷ μὲν ἄλλα ἐ-
ξεῖναι ἃ χρειώδη, πόλει εἶναι δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ
βασιλέων. φυγοκοιδὴς ὢν ὅσα τὸ παρὸν χῆμα, κατὰ γω-
νίαν τεσσαρσὶν ἑτέρωθεν διείλητο πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλ-
λοι, τεσσαρακονταπήχους ὕψος, ὁ δὲ ὁ τῇ μεσημβρινῇ, καθ' F
ἑκατὸν πηχῶν γωνίᾳ κείμενος, ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν,
ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἱερόν. καθ' ὃ συνῆπτο τοῖς τοῦ ἱεροῦ στοαῖς, εἰς ἀμφοτέρας εἶχε κατα-
βάσεις. δι' ὧν καπόντες οἱ φρουροὶ, καθῆστο γὰρ ἀεὶ
ἐπ' αὐτοῖς τάγμα ῥωμαίων, καὶ διϊστάμενοι περὶ
τὰς στοὰς μετὰ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆ-
μον ὡς μὴ νεωτερισθείη παρεφύλαττον. φρούριον
γὰρ ἐπέκειτο τῇ πόλει μὲν τὸ ἱερὸν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ
ἀντωνία. κατὰ δὲ τοῦτο οἱ τῶν τειῶν φύλακες ἦ-
σαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον φρούριον ἦν, ἃ Ἡρῴ-
δου βασίλεια. ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος, διῄρητο μὲν ὡς G
ἔξω ὑπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑψηλότατος ὢν
μέρει τῆς καινῆς πόλεως προσέκειτο, καὶ μόνος τῷ
ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκότει. περὶ μὲν δὴ τὴν πόλεως, καὶ
τῶν τειχῶν αὖθις εἰπεῖν ἀκριβέστερον ἔχοντα προτε-
θείμεθα, ὅπερ τοῦ παρόντος ὑπερχωρεῖν εἴρηκα.

vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi dicimus esse contexta, iisdem autem habebat etiam eponidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci similis videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximique sardonyches, scripta tribuum gentis ludææ nomina præferentes. ex altera verò parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minùs ambitiosa vtebatur, illa verò si quando adyta intrabat. solus autem atque semel in anno intrabat, quo die cunctos ieiunare Deo mos erat. Sed de ciuitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentiùs referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterùm Antonia in angulo quidem duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionémque spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & vndique præcipto: quod opus Herodis regis fuit, vbi maximè ingenij sui magnificentiam demonstrauit. Primùm enim a radicibus saxum ipsum læuibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, diuisam in omnem vsum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas cultis aptissimas: vt quantum ad vsum necessarium pertinet, ciuitas videretur, magnificentia verò palatium. instar verò turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ verò ad Meridianum Orientalémque angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, vt ex ea totum templum videri posset. Quà verò porticibus iungebatur, vtrinque descensus habebat, vnde custodes commeabant, semper namque in ea Rom. milites residebant: & cum armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui committeret obseruabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo verò Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, vt ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cùm omnium esset altissimus, etiam parti nouæ ciuitatis coniungebatur, templóque Septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

Cap. VII. Deditionem Iudæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PVgnacissima autem maximéque dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta verò decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant eius partium, cùm essent numero quinque millia, duces decem habebant. Horum aurem principes videbantur, Sosæ Iacobus, & Cathlæ filius Simon. Ioannes autem qui templum occupauerat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio vtebantur ducibus. His autem (vt diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab vtrisque diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem ciuitatem, murúmque maiorem vsque ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa flectitur ad orientem, & vsque ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, vltra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est ciuitas, vsque ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itémque Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur, & aliis quæ interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuêre. Nec enim castris Romanorum prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum redière. Rursúsque discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius à Romanis passi sunt, quàm ipsi se tractarunt: neque post illos ciuitas aliquid nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores priùs casus pertulit, antequam subuerteretur. qui verò eam debellarunt, maius aliquid perfecêre. Dico enim, quòd seditio ciuitatem, Romani verò seditionem cepêre, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem aduersas suis, iusticiam verò rectè quis Romanis ascriberet. intelliget autem quòd dies cuique suggesserit. Veruntamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, quà muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte aditi poterat pedibus quà valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Ioannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro coniungebatur) inuadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem ciuitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis eius, Nicanor nomine, ad humerum læuum sagitta percutitur: cùm propiùs vnà cum Iosepho accessisset: pacémque in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo, quòd nec ad salutem se hortantibus abstinuêre, excitatur in obsidionem: simúlque

Κεφαλ. ις.

Τὸ μάχιμον δ' ὃν αὐτῇ, & στασιάζον πᾶν ἔθνος, περὶ σίμωνα μὲν μύριοι ἦσαν, δίχα τῶν ἰδουμαίων, πεντήκοντα δ' ἡγεμόνες τῷ μυρίων, ἐφ' οἷς ὅπερ κύριος τῶν ὅλων. ἰδουμαῖοι δ' αὐτῷ συντελοῦντες εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρῶτος ἐδόκει εἶναι, ὅτε τὸ σωσᾶ ἰάκωβος, & σίμων υἱὸς καθλᾶ. ἰωάννης δὲ τὸ ἱερὸν κατειληφὼς, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας εἴκοσι. προσεγένοντο δ' αὐτῷ τότε καὶ οἱ ζηλωταί, παυσάμενοι τῶν διαφερόντων, δισχίλιοι μὲν ὄντες καὶ τετρακόσιοι, χωρὶς δὲ ἄρχοντι, τῷ & πρότερον ἐλεαζάρῳ, καὶ σίμωνι τῷ ἀριὴλ. πολεμούντων δὲ τούτων ὡς ἔφαμεν, ἆθλον ὁ δῆμος ἦν ἑκατέρων, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖν τῶν λαῶν μέρος, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δὲ ὁ μὲν σίμων, τήν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μέγα τεῖχος, ἄχρι τοῦ κεδρῶνος, τότε ἀρχαίᾳ τείχους ὅσον ἀπὸ τοῦ σιλωᾶ ἀνακάμπτον εἰς ἀνατολὰς, ὁ μέχρι τῶν μονοβάζου καταβαίνει αὐλῶν. βασιλεὺς δὲ ἦν ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δὲ καὶ τὴν ἀκραν, αὕτη δ' ἦν ἡ κάτω πόλις, καὶ τὰ μέχρι τοῦ τῆς ἑλένης βασιλείου τοῦ μονοβάζου μητρός. ὁ δὲ ἰωάννης τότε ἱερὸν, καὶ τὰ περιξ ἐπ' ὀλίγον, τόν τε ὄφλαν καὶ τὸν κεδρῶνα καλουμένην φάραγγα. τὸ μεταξὺ δὲ τούτων ἐμπρήσαντες πρὸς ἀλλήλους πολέμῳ χώραν ἀεὶ ἔσαν. ἐδέδεσμὸς τείχεσιν ἐστρατοπεδευμένων ῥωμαίων, ἔνδον ἡ στάσις ἠρέμει. ἔρρηξε δὲ πρὸς τὴν ὡρωτὴν ἐπιπέσαντες σὺν ὁρμῇ, ἀνενόητοι, καὶ κατὰ σφᾶς πάλιν ἀφιστάντες ἐμάχοντο, κατά τε ὄχλον πάντα τοῖς πολιορκοῦσιν ἔπεσεν. ὅτε γοῦν αὐτοὶ τι χεῖρον ὑπὸ ῥωμαίων ἔπαθον, ὧν ἀλλήλους ἔδρασαν, ὅτε μὴ τοῦτο ἡ πόλις ἐφθάρη καινοτέροις πάθοις. ἀλλ' ἡ μὲν χαλεπωτέρῳ πρὸ τοῦ πεσεῖν ἠτύχησεν, οἱ δὲ ἑλόντες αὐτὴν κατέρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὰρ ὡς τὴν μὲν πόλιν ἡ στάσις. ῥωμαῖοι δὲ εἷλον τὰ στάσιν, ἥπερ ἦν πολὺ τῶν τειχῶν ὀχυρωτέρα. καὶ τὸ μὲν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δὲ αἴ τις ἄλογος ῥωμαίοις προσγράφοι. νοείτω δὲ ὅπη τοῖς πράγμασιν ἕκαστος ἄγεται.

Κεφάλαιον ιζ.

Τῶν γε μὴν ἔνδον ὄντων διαλειμμένων, ὁ πᾶς μὲν ὁπλιτῶν ἐκλεκτῶν ἱππέων τε ἀμφὶ ἑξακοσίων, ἦν προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατασκέπτεσθαι. ὑπορρεμβὼ δὲ πάσθαι, ὅτε μὲν κατὰ τὰς φάραγγας ἦν πῃ προσπίπτειν, καὶ κατὰ θάτερα τοῦ πρώτου τείχους ἐφαπτόμενα τοῦ ὀργάνου στερεώτερον, ἐδόκει τὸ ἰωάννου τοῦ ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτῃ γὰρ πρῶτον ἦν ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον οὐ συνῆπτεν, ἀμελησάντων καθ' ὃ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις συνῴκιστο τειχίζειν, ἀλλ' ὅπη τὸ ῥᾴιστον ἦν ἡ δυπέτεια, δι' ἣ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ διὰ τοῦ ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσειν ἐπενόει. ἐν δὲ τούτῳ πρώτος αὐτὸς ἐξορμᾶται τῆς τῶν φίλων, ἐνόμισε νικήσων, κατὰ τὸ λαῶν ὦμον, ἔγχος μὴ τὸ ἰωσήπου προσελθών, & προρώμενος εἰρωνικὰ τοῖς ὅπη τοῦ τείχους, οὐ γὰρ ἄγνωστος ἦν διαλέγεσθαι. διὰ τούτου τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὅπως καῖσαρ, εἰ μηδὲ τῶν ὅπη σωτηρία προσήκοντα ἀπέχοιντο, παροξύνεται πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἅμα τε σωτά-

συνταγμασι δηοῶν τὰ περὶ τὴν πόλεως ἠφίει, καὶ συμφέ- A
ροντας ἐκέλευσε τὴν ὕλην ἐκφέρειν χώματα. ξυχῆ δὲ
διατάξας τὴν στρατιὰν περὶ τὰ ἔργα, μέσης ἱστησι τὰ χω-
μάτων τοὺς τε ἀκοντιστὰς καὶ τοξότας, καὶ πρὸ τούτων τοὺς
ὀξυβελεῖς καὶ καταπέλτας, καὶ τὰς λιθοβόλους μηχανάς,
ὡς τάς τε ἐκδρομὰς εἴργοι τοὺς πολεμίους ὅπως τὰ ἔργα,
καὶ τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους κωλύειν πειρωμένους. κοπτομένων
δὲ τὴν ὕλην τὰ προάστεια μὴ ἐν τάχει γυμνωτο.
συμφερομένων δὲ ὅτι τὰ χώματα τὴν ξύλων, καὶ τῆς B
στρατιᾶς ἁπάσης ὅτι τὸ ἔργον ὠρμημένης, ἀδεὲς τὰ πρὸς
τὴν ἰουδαίων ἠρέμει.

Κεφάλαιον ιη.

ΤΟὐν μὲν οὖν δῆμον ἐν ἁρπαγαῖς ὄντα καὶ φόνοις,
συνέβαινε τότε θαρρεῖν. αἰαπνεύσειν τε δὲ ἐφεσ-
ταμένων πρὸς τοὺς ἐξωθεν ὑπελάμβανον, καὶ λήψεσθαι
πρὸς τὴν αἰτίων αὐτοὶ δίκας, εἰ ῥωμαῖοι προεγλύσιντο.
ἰωαννης δὲ καί τοι χωρεῖν ὅτι τοὺς ἔξω πολεμίους τὸ πρὸς C
αὐτὸν ὠρμημένων, δέει τὴ σίμωνος ἔμενεν. ὁ μὲν ὁ σί-
μων ἠρέμει, καὶ δὲ ἰὼν ἔγγιον τὴ πολιορκία. τὰ δὲ ἀφετή-
ρια διέκοπτον ὅτι τὰ τείχης, ὅσα κίονιον τε ἀφῆρτο
πρότερον, καὶ τὴν ὅτι τὴν αἰτωνίας φρικὴν ἐλόντες ἐλα-
βον. ἀλλὰ τότων μὲν τοὺς πολλοὺς, ἀχρείους ἡ κτῆσις ἐπ'
ἀπειρίαν. ὀλίγον δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων αὐτομόλων
διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοὺς ὀργάνοις. χερμάσι δὲ
καὶ τοξοις τοὺς χωννύντας ἐβαλλον ἀπὸ τὰ τείχης, καὶ
καὶ συνταξεις ἐκ ἔχοντες αὐτοὺς συνεπλέκοντο. τοὺς D
δὲ ἐργαζομένους ἐπ', ἀπὸ μὲν τῶν βελῶν ἡ σκέπη ἱκάνα
χαρακωμάτων ἐφήρτο μέν. τὰ δὲ ἀφετήρια. πρὸς
τὰς ἐκθέσεις θαυμασὰ δὲ πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς
ζεύγμασι, διαφόρως δὲ τῶν δωδεκάτων, διαφέρει τε ὀ-
ξυβελεῖς, καὶ μείζονα λιθοβόλα, δι' ὧν ὁ μόνον τὰς ἐκ-
δρομὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς ὅτι τείχης ἀνέτρεπον. ταλαντι-
αῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτρει, δύο δὲ καὶ πλεῖον ἀ-
φίεσαν σαδίας. ἡ πλαγὴ δὲ, ἡ τοῖς προεπίπτουσι μόνον, E
ὅτι πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνης ἰὼν αἰνιπόστατος. οἱ γὰ-
μιλῶ ἰουδαῖοι, τὸ φρῶτον ἐφυλάττοντο τὴν πέτραν, λόγχη
δὲ ἰὼν, ὡς μήτε τῶν ῥοιζῶ σημαίνεσθαι μόνῳ, ἀλλὰ καὶ
τῇ λαμπρότητι προορᾶσθαι σκιποὶ οὖν αὐτοῖς ὅτι τὴν
πύργων καθεζόμενοι προεμηνύον, ὁπόταν φανεὶη τὸ
ὄργανον, καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ παρίῳ γλώσῃ βοῶν-
τες, ὁ ὑὸς ἔρχει). διέφευγον δὲ καθ' ὃς ἤει, καὶ προκατ-
εκλίνοντο. συνέβαινε δὲ φυλαττομένων ἀπροσκοπτον διεκ- F
πίπτειν τὴν πέτραν. αἰτιπονεῖσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐ-
τοῖν. τότε δὲ καὶ ἐπ' ὁμοίως προορωμένης δυσχρεια.
καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειρεν. ἀλλ' ὑδὲ κακου-
μένοι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐκείρειν τὰ χώ-
ματα πάσῃ δὲ ὁπλοίᾳ καὶ τόλμῃ χρώμενοι, καὶ νύκτωρ,
καὶ μεθ' ἡμέραν εἴργον.

Κεφάλαιον ιθ.

ΤΩν δὲ ἔργων συντετελεσμένων, μολιβίδι μὲν καὶ G
λίνῳ διαμοχθοῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς
τὸ τεῖχος, ἀπὸ τῶν χωμάτων ῥίπτοντες. ὑ γὰρ ἐκεῖ
ἄλλως αἰωθεν βαλλομένοις. δύεσθαι δ' ὀξικνεῖσθαι
δυναμένας τὰς ἐλεπόλεις πρόσωθεν, καὶ πῶς ἐγγυτέρω
τὰ ἀφετήρια διάστησας, ὡς μὴ τοῖς κειροὶ εἴρ-
γοιεν ἀπὸ τοῦ τείχους, ἐκέλευσε τύπτειν. ξυχόθεν δὲ

suburbana militibus vastare permittit, collectáque omni materia, iubet aggerem construi. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat, & ante eos ballistas, arietesque machinas atque tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus, momento suburbana nudata sunt. Collectis autem lignis in aggeres, cùm totus operi intentus esset exercitus, nec Iudæi segnes erant. populum quidem in rapinis ac cædibus constitutum fiducia tunc habebat, quòd respiraturus esset, illis aduersus hostes distractis, existimantem pœnas se ab noxiis repetiturum, si Romani superarent. Ioannes autem quamuis in externos socij sui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verùm Simon non quiescebat, proximus enim erat obsidioni, missilibus per murum dispositis, quæ priden Romanis abstulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum pollicitio, propter imperitiam plerisque non erat vtilis. pauci autem à transfugis docti, malè vtebantur instrumentis. Sed cum lapidibus, & sagittis aggerem facientibus militibus immineabant, perque cuneos excurrentes, manus etiam conterebant. Operantes autem crates super vallum oppositæ protegebant, omnibúsque legionibus contra excursus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipuè verò decimæ legionis ballistæ vehementiores, & tormenta laxorum, quibus non solùm irruentes, sed etiam super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talenti pondus æquabant, & vltra stadij modum torquebantur. ictus autem non solum primis quos offendissent, sed aliquando posterioribus quoque intolerabilis erat. luce quidem cauebant lapidibus, quòd erant candidi: nec tantùm sono ac fremitu noscebantur, sed etiam claritudine prospicichantur. denique speculatores in turribus præsidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, saxúmque ferretur: patria lingua clamantes, filius venit. itaque præcauebant, in quos veniret, atque ita vitabant: & hinc eueniebat, vt illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento de colorare lapides. tunc enim missi, non similiter incertos ictus habebant, multóque simul vnius impetu corrumpebant. Sed ne malè quidem affecti Iudæi, aggeris instruendi Romanis copiam dabant. omni verò eos molitione atque audacia, die noctúque prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus iacto, fabri quod erat ad murum spacium metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniam desuper telis perebantur. Cúmque pares interuallo arietes inuenissent, eos applicant: propiúsque dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murum pulsari iubet. Sonitu autem circunstrepente ciuitatem, clamor ingens ciuium sublatus est, itémque seditiosos pauor inuasit. Et quia periculum commune vtrisque videbatur, communiter iam repugnare cogitabant.

vociferantibus inter ſe diſcordibus, quia omnia pro commoditate hoſtium facerent: cùm ſi non perpetuam concordiam ſibi Deus præbeat, ſaltem in præſentia contra Romanos oporteat conſpirare. Simon autem præcone miſſo, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idémque & Ioannes, licèt minus crederet, permiſit. Illi autem obliti odiorum ac diſcordiarum ſuarum, in vnum corpus coëunt: murúmque amplexi, faces inde quamplurimas iaciebant contra machinas Romanorum, contráque impulſores arietum: eósque ſine intermiſſione telis petebant. audaciſſimi verò cateruatim proſilientes, machinarum tegmina diſſipabant: híſque appoſitis irruentes, peritia quidem pauca, plura verò audacia perficiebant. Semper autem aderat adiumento laborantibus ipſe Titus: & iuxta vtraſque machinas equitibus ac ſagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: iaculantes verò à turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, niſi quòd quintæ legionis aries commouit angulum turris: murus autem ſtabat incolumis. nec enim ſtatim cum turri periculum ſenſit, quæ multo altius eminebat, nullámque partem muri ſecum trahere poterat in ruinam. Cùm autem ab excurſibus paululum quieuiſſent, obſeruato Romanos per opera & caſtra eſſe diſperſos, quia labore & formidine Iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur, excurrunt omnes quà turris erat Hippicus, porta latenter: ignémque operibus iniiciunt. Vſque ad caſtrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo maturè, & qui erant propiùs excitati ſunt, & qui procul aberant conuenêre. Romanorum autem diſciplina vincebat audaciam Iudæorum: & quos priùs offenderant in fugam verſis, aliis qui colligerentur inſtabant. Grauis autem circum machinas pugna commiſſa eſt, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertúsque clamor vtrinque tollebatur, & multi, qui in fronte ſteterant, ceciderunt. Sed Iudæi confidentia ſuperiores erant, ignísque opera tetigerat, incenſáque omnia cum inſtrumentis penitus eſſent, niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plerique, præter opinionem ſui viriliter dimicantes. nam glorioſiſſimis in hoc bello prælati ſunt, donec Imperator equitum valentiſſimis comitatus, in hoſtes irruit: & ipſe quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam verſa omnes compulit in ciuitatem, eóque modo aggeres liberauit incendio. In hac autem pugna, vnum ex Iudæis viuum capi contigit, cúmque Titus crucifigi pro muro iuſſit, ſi fortè reliqui vel hoc ſpectaculo territi concederent. Poſt eius verò diſceſſum, etiam dux Idumæorum Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus ſagitta percuſſus, continuò periit: magnúmque & Iudæis luctum, & ſeditioſis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & ſapientia nobilis.

A διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τῆ διαφόρων ὡς πάντα πρὸς τοῖς πολεμίοις, δέον εἰ μὴ διλωκὴ δίδωσιν αὐτοῖς ὁμόνοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑφ' ἑαυτοὺς, καὶ ῥωμαίων σωελθεῖν. κηρύσσει μὲν ἄδειαν ὁ σίμων τοῖς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ παρελθεῖν ὅπῃ τὸ τεῖχος, ὑπῆρχεν ἢ καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ ἰωάννης. οἱ ἢ τὰ μίσους καὶ τῆ ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος ἀμφέχοντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρός τε παμπληθῆ καὶ τῆ μηχανημάτων ἐπίεσαν, καὶ τοὺς ὑπερβαίνοντας τὰς ἐλεπόλεις ἀδιαλείπτως ἔβαλλον. οἱ θλιμεότεροι ἢ καὶ σίφωνα φερπιδῶντες, τὰ χέρρα τῆ μηχανημάτων ἐπαιράτοι, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῆ φερομένοις, ὅπως ἡμῆ μὲν ἐπ' ὀλίγα, τόλμη ἢ τὰ πλείω φερεγχύοντο. φερομβοήθει δὲ τοῖς πονοῦσιν αὐτὸς ἀεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάτερον τῆ ὀργάνων τοῖς τε ἱππέας, καὶ τοὺς τοξότας διαγνόσας, εἶργε μετὰ τὸ πῦρ ὑπιφέροντας. ἀνίεσαν ἢ τοῖς ἀπὸ τῆ πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τὰς ἐλεπόλεις. ὁ μὲν ἓξ πληγαῖς ὑπήνεγκε τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθόσον ὁ τῶ πεντεκαιδεκάτου τάγματος κερὸς, γωνίαν διεκίνησε πύργου. τὸ ἢ τεῖχος, ἀκέραιον ἰῶ. ὑδὲ γὰ διθέως σωεκινδύνευε τῷ πύργῳ φερύχοντι πολὺ, καὶ μὴ δυναμένῳ σωαποῤῥῆξαί τι ῥᾳδίως τῶ φερίβολου. παυσαμένων ἢ τῆ σκιρομῆ φερὸς ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους διαπειράσαντες ἐσπεδασμένους ὅπῃ τὰ ἔργα ⸗ καὶ τὰ στρατόπεδα, καμάτῳ γὰ αἰσχωρῆσαι καὶ δέη τοὺς ἰουδαίους ἐξίεναι, ἐνθέοι καὶ τὸ ἱππικὸν ὠύργου διὰ πύλης ἀφανοῦς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ὑπιφέροντες. καὶ μάχει τῆ ἐρυμάτων, ὅπῃ τοὺς ῥωμαίους φερσελθεῖν ὡρμημένους. φερὸς ἢ τὸ κεραυνὼ αὐτῆ, οἵ τε πλησίον σωίσαντο ταχέως, καὶ οἱ πόῤῥωθεν σωέθεον. ἐφθασε ἢ ἡ ἰουδαίων τόλμα, τὸ ῥωμαίων διαταξίαν, καὶ τοῖς φερεντυγχάνουσι ξεψαύμενοι φερσέκλωντο, καὶ τοῖς συλλεγομένους. δεινὴ ἢ φερὶ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη, τῆ μὲν ὑποπιμφράναι, τῆ ἢ κωλύειν βιαζομένων. κεραυνῶ τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἰῶ, ⸗ πολλοὶ τὸ φεραγωνιζομένων ἐπίπτον. ἰουδαῖοι ὑ ὑφεῖχον διανοίᾳ, ⸗ τῆ ἔργων ἥπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγῶν τ' αὖ σωδύσαν πάντα μὴ τῆ ὀργάνων, εἰ μὴ τῆ ἀπ' ἀλεξανδρείας ὅπλέκτων αὐτὸς ἦσαν οἱ πολλοὶ, φθᾷ τὼ σφετέραν ὑπόληψιν αἰδεισάμενοι. καὶ γὰ τὸ ἐνδοξοτέρων διωνίκων κατὰ ταὐτὸν τὸ μάχιμον. μέχει καῖσαρ τὸς τὸ ἱππέων δυνατωτάτους ἀναλαβὼν, ἐμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ δώδεκα μὲν, αὐτὸς τῆ φερομάχων αἱρεῖ. φερὸς ἢ τὸ τούτων πάθος ἐκκλίναντος τὸ λοιπὸν πλῆθος, ἐπόμβως σωελαύνει πάντας εἰς τὼ πόλιν, κἀκ τῶ πυρὸς διαστόζει τὰ ἔργα. σωέβη δ' ἐν ταύτῃ τῆ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τῆ ἰουδαίων, ὃν ὁ πᾶς ἀνασαυρῶσαι φερὶ τῶ τείχους ἐκέλευσεν, εἴ τι φερὶ τὴν ὄψιν ἐνδοῖεν οἱ λοιποὶ καταπλαγήντες. μὴ ἢ τὴ αἰσχώρησιν, καὶ ἰωάννης ὁ τῆ ἰδυμαίων ἡγεμὼν, φερὶ τὸ τείχους γνωρίμῳ τινὶ στρατιώτῃ διαλεγόμενος, ὑπό τινος τῆ ἀράβων κατὰ τὸ σφυρὸν τοξεύεται, καὶ φθαχῆμα θνήσκει, μέγιστον τοῖς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασαῖς ὀπολιτῶν. καὶ γὰ κατά τε χεῖρα, καὶ σωέσιν διάσημος ἰῶ.

Τῇ δ'

Κεφάλαιον κ.

Τῇ δ' ὑπνώσῃ νυκτὶ, ταραχὴ κ) τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει φοβερὸς. τ γὰρ πύργες ξεῖς καταση-
σάσας κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἐν ἑκάστῃ χώμα-
τος ὑπεστήσας ἀπ' τούτων τὰς ὑπὲρ τ τείχους ξέποιτο, συ-
νέβη πεσεῖν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός. μεγίστῃ δ'
ἀρθέντος ψόφῳ, δέος ἐμπίπτει τῷ στρατῷ. Ϲ τοὺς πολεμίους
ὑπολαμβάνειν σφίσι δόξαντες, ὅτι τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. τα-
ραχὴ γ' τ ταλαιπώρων κ) θόρυβος ἦν, κ) τὸ συμβὰν ἑκάστοις
εἰδέναι ἔχοντος, ὅτι πλεῖστον ἀπεδυρόμενοι διέφευγον,
μηδενός τε φανομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐπέσυνε, κ) τὸ σύνθημα μ' ἀκριβείας ἕκαστος τ πλησίον ἐπηρώτα,
καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὰ στρατόπεδα. πα-
νικῷ τε δείματι κυκλεμένοις παρεφέρεσαν, ἄχρι μα-
θὼν τὸ συμβὰν πᾶσι, διαγέλωτα ἐπέλυσε πᾶσι, Ϲ μό-
λις ἐπαύσαντο τ ταραχῆς. ἰουδαίοις γεμίσασ τὰς λοιπὰς καρτερῶς ἀντεχούσας, ἐκάκωσαν οἱ πύργοι. Ϲ
γὰρ τ ὀργάνων τοῖς κεφοτέροις ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, κ)
τοῖς ἀκοντιστικοῖς, Ϲ τοξόταις, κ) λιθοβόλοις. ὅτε γ' τούτων
αὐτοὶ διὰ τὸ ὕψος ἐφικνοῦντο, κ) τὰς πύργες ἦν ἀμήχα-
νον ἑλεῖν, μήτε αἰσχαπλῶσαι ῥᾳδίως διὰ τὸ βεβῶς,
μήτ' ἐμπρησθῆναι διὰ τ σίδηρον δυναμένας, ᾧ κατεκα-
λύπτοντο. ξεπόμενοι δ' ἔξωθεν βέλεσιν, ἐπ' ἔτ' ἐκώλυον
τ χειρῶν τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀσφαλείπως παίοντες, λύων
κατ' ὀλίγον. ἤδη γ' τῷ νίκωνι τ τείχους ἐνδιδόντος (αὐ-
τοὶ γὰρ τοῦτο ἰουδαῖοι τ μεγίστῳ ἐκάλεσαν ῥωμαίων ἐ-
λέπολιν, ἀπὸ τ πάντα νικᾶν) ἀπέκαμνον μ' πάλαι θεός
τε τὰς μάχας, κ) τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τ πόλεως
διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ἐπὶ ῥᾳσώνης, κ) τ ὑελόδε-
ως πάντα κακῶς, θᾶσσον αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ
τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λιπομένων δύο, μαλακισθέν-
τες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. Ϲ τ ῥωμαίων ὑπερβάντων καθὰ
παρέῤῥηξεν ὁ νίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάν-
τες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ γ' ἐκπλαγέν-
τες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσαν εἰσδέχονται τ στρατιάν.
Ϲ ῥωμαῖοι μ' ὕστατ τ πρώτῃ τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ
κρατήσαντες ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δ' ἰῶν ἀρτεμισίου μηνὸς,
αὐτό τε πολὺ καθασκάπτουσι, κ) τὰ βορειότατα τ πό-
λεως, ἃ κ) πρότερον κέκτο. Κεφ. κα.

Μετὰ στρατοπεδεύει γ' τίτος εἴσω, κ) τ ἀσυρίων
παρεμβολῶν καλεμένων, ὅπερ ἦν πᾶν τὸ με-
ταξὺ, μέχρι τ κεδρῶνος. ἀπὸ γ' τ δευτέρου τείχους ὅσον
ἔξωτέρω βέλους εἶ), προσβολὰς δ' οὐδέως ἐποιεῖτο.
μεριαθέντες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο τὸ
τεῖχος. οἱ μ' ὑπὸ τ ἰωάννου ἀπό τε τ ἀντωνίας, καὶ τῆς
προσαρκτίας στοᾶς τοῦ ἱεροῦ, κ) τοῦ ἀλεξάνδρου τοῦ βασι-
λέως αὐτῶν μνημείων μαχόμενοι. τὸ γ' τοῦ σίμωνος.
τάλμα, τ ὠθᾶ τὸ ἰωάννου τ ἀρχιερέως μνημεῖον ἐμβο-
λὴν διαλαβόντες, ἐφεῖξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ
ὕδωρ ὑπὸ τ ἱππικὸν πύργον εἰσῆκτο. προσπηδῶντες τε
δὴ πολλάκις ἐκ τῶν πυλῶν, συσάδην ἐπολέμουν, Ϲ
σωδιωχθέντες ἀπὸ τ τείχους, κ) μ' τὰς συμπλοκὰς,
ἡττῶντο τ ῥωμαίων ὀλιγωρίᾳ ὄντες ἄπειροι. θᾶσσον
γ' τὰς τειχομαχίας. κ) τοῖς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας
παρεκρότει. ἰουδαίοις γ' τόλμα δέει ξεφομένη, κ) τὸ
φύσει καρτερικὸν ἐν συμφοραῖς. προσῆν δ' ἐλπὶς ἔ-
τι σωτηρίας, ἢ κ) ῥωμαίοις τὸ ταχέως κρατῆσαι. ὅθ'
ἑτέρων γ' ἦπτετο κόπος, ἀλλὰ προσβολαὶ καὶ τει-

NOcte verò quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cùm tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, vt his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verterent, vna earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti verò sonitu facto, metus occupauit exercitum. Conati autem aliquid Iudæos suspicati, ad arma currebant, eáque re turba in legionibus ac tumultus erat, cúmque nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullísque interuenientibus hostibus semetipsos timebant: signúmque diligenter singuli à proximis requirebant, tanquam Iudæi iam castra possiderent. Panicóque terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari iussit: tandémque tumultus eo nuncio conquieuit. Iudæi quidem cætera fortiter sustinentes, malè turribus affecti sunt. machinis enim leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittariis, saxorúmque tormentis inde feriebantur. Sed neque harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cúmque neque euerti propter grauitatem, neque incendi propterea quòd ferro tegebantur, facilè possent, vltra iactum teli fugientes, arietum impetus non verebant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaque muro iam cedente magno arieti Romanorum, quem Iudæi Nicona vocabant, quòd omnia vinceret, quamuis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cùm longè ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quòd malè consulerent, murum sibi superuacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta supererant, lassatíque plurimi recessêre. cùm autem Romani, quà primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Iudæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepêre. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partem eius maximam diruunt, & Septentrionalem ciuitatis regionem, quam antè Cestius vastauerat. Titus autem notato quà Assyriorum castrum est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & vltra sagittæ iactum à secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Iudæi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidem, ciúsque socij ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus iuxta monumentum Ioannis aditum clauserant, vsque ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes è portis, cominus dimicabant: compulsíque intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos enim fortuna atque scientia, Iudæos verò audacia, quam timor aleret, sustentabat: quòd natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumque

Cap. VIII. De casu turris & duorũ murorum patentu.

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos A diebus totis agebantur. nullâque prælio rum species aberat, cùm à prima luce incipientia vtrisque insomnis & die grauior nox dirimeret. his quidem occupatum iri murum continuò metuentibus, illis verò ne Iudæi castra peruaderent. Itaque in armis pernoctantes, prima luce vtrique pugnæ parati erant. Et Iudæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eóque modo gratia emineret apud duces suos. maximè verò Simonis B eos metus ac reuerentia commouebat, eóque modo illum singuli subiectorum colebant, vt ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consuetudo vincendi, & quia vinci non assueuerant, crebræque militiæ exercitationésque perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia verò Titus semper vbique præsens. nam & inertia, spectante atque opitulante Cæsare, grauissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: ideirco multorum maior viribus alacritas demonstrata est. Denique istis ipsis diebus, validissima Iudæorum acie instructa pro mœnibus, telisque vtrinque missis, quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Iudæorum irruit: hisque disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, vnius obuiam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem eius fortitudinis multi extiterunt. Et Iudæi quidem negligentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: mórsque his leuissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quàm victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam verò esse virtutem, si quis prudenter & cautè sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potiùs, quæ periculum non haberet, viros esse præcipiebat.

CAP. IX. De Castore Iudæo Romanis illudente.

ITaque à Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Iudæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cùm pauidi sub loricis aliquandiu quieuissent, concussa turri surgunt. extentísque manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, vt sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iámque Iudæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autem quid vellet eloqui permittit. Cúmque ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulatum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratóque animo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cùm ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularet, cæteri nunquam se Romanis seruituros clamant, dummodo liberis liceat. denique illis super hoc ambi-

χομαχίαι, καὶ κ᾽ λόχοις ἐκδρομαὶ συνεχεῖς, δι᾽ ὅλης ἡμέρας ἦσαν. καὶ δ᾽ ὅσιν ἥτις ἰδία μάχης ἀπελείπετο. νὺξ δ᾽ αὐτοὺς μόλις ἔωθεν ἀρχομένους. λιὼ δ᾽ αὐτοὺς ἀμφοτέρους ἡ νὺξ, καὶ χαλεπωτέρα τ᾽ ἡμέρας. δεῖ γὰρ μὲ ὅσον οὔπω καθαληφθήσεσθαι τὸ τεῖχος. τ᾽ δ᾽ ἐπιθήσεσθαι ἰουδαίους τοῖς στρατοπέδοις. ἐντεῦθεν ὅπλοις ἑκάτεροι ἅμα νυκτερδοῦντες, ὑπὸ τὰς ἑῴους αὐγὰς ἕτοιμοι πρὸς μάχην ἦσαν. καὶ ὧδε μὲ ἰουδαίοις, ἔρις λιὼ ὅς τις προκινδυνεύσας χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μάλιστα δ᾽ τ᾽ σίμωνος αἰδὼς λιὼ καὶ δέος, ὅτου τε προσεῖχεν ἕκαστος αὐτῶν τ᾽ ὑποτεταγμένων, ὡς καὶ πρὸς αὐτοχείρειαν ἑτοιμότατον εἶ) καλοῦντος. ῥωμαίοις δ᾽, ἐπ᾽ ἀνδρίαις ἦν προτροπὴ, τότε κρατεῖν ἔθος, καὶ ἥττης ἀήθεια, συνεχής τε στρατιὰ, καὶ διηνεκεῖς μελέτ), & μέγεθος ἡγεμονίας, πρὸ δ᾽ πάντων, πῖτος ἀεὶ πᾶσι παραχὲ ὢν δραστήριος. τό, τε γὰρ μαλακισθῆναι παρόντος καὶ συναγωνιζομένου κάισαρος, δεινὸν ἐδόκει, καὶ τ᾽ καλῶς ἀγωνισαμένων, μέρις αὐτὸς ὁ καὶ τιμήσων, παρῆν. κέρδος δ᾽ λιὼ ἦδη, καὶ τὸ γνωσθῆναι καίσαρι γενναῖον ὄντα. διὰ τοῦτο πολλοὶ τ᾽ καθ᾽ σφᾶς ἰσχύος ἀμείνους τῇ προθυμίᾳ διεφαίνοντο.

Κεφάλαιον κϛ.

ΠΑραταξαμένων γοῦν κ᾽ ταύτας τὰς ἡμέρας τ᾽ ἰουδαίων πρὸ τὸ τεῖχος καρτερᾷ σίρει, καὶ διακοντιζομένων ἐπὶ πόρρωθεν τῷ βαγμάτων ἑκατέρων, λογχίνός τις τῷ ἱππέων ὑπεξαλλόμενος τ᾽ ῥωμαϊκῆς τάξεως, ἐμπεσὼν μέσῃ τῇ τῶν ἰουδαίων φάλαγγι, καὶ διασπασθέντων πρὸς τ᾽ ἐμβολὴν, δύο τοὺς γενναιοτάτους αἱρεῖ, τ᾽ μὲ κατὰ στόμα πλήξας ὑπαντιάσαντα, τὸν δ᾽ ἐπιστρέψας ὀπ᾽ τ᾽ προτέρου τὸ δόρυ, κατὰ πλευρὰν διαπείρει ζαπόμενον. ὀπ᾽ μέσων τε τ᾽ πολεμίων, θρασὺς εἰς τὰς σφετέρας ἐδραμών. ὁ μὲ ἂν δ᾽ ἀρετὴν ὄλισημος λιὼ, ζηλωταὶ δ᾽ τ᾽ αἰδοῦς ἐγίνοντο πολλοί. καὶ οἱ ἰουδαῖοι μὲ ἀμελοῦντες τ᾽ παθεῖν, τὸ διαθεῖναι μόνον ἐσκόπουν. ὅ, τε θαυμαστὸς αὐτοῖς ἐδόκει κεφότατος, εἰ καὶ μ᾽ τ᾽ πτεῖναί τινα τῶν πολεμίων προσαισθοῖτο. πῖτος δ᾽ τ᾽ τ᾽ στρατιᾶς τῷ ἀσφαλείας, ὑπ᾽ ἤτζον τὸ κρατεῖν πιθανεῖ, καὶ μὲ ἀπροσκεπτον ὁρμὴν, ἀπόνοιαν λέγων, μόνιμ δ᾽ ἀρετὴν τ᾽ μ᾽ προνοίας, & τὸ μηδὲν τ᾽ δρῶντα παθεῖν, εἰ ἀκινδύνῳ τῷ κατὰ σφᾶς, ἐκέλευσεν ἀσφαλίζεσθαι.

Κεφαλ. κγ.

ΠΡοσάγει δ᾽ αὐτὸς τὸ βορείᾳ τεῖχος τῷ μέσῃ πύργῳ τ᾽ ἑλέπολιν, ἐν ᾧ τ᾽ ἰουδαίων τις ἀπὸ γῆς ὁμοῦ κάσωρ ἑλόχα μεθ᾽ ὁμοίων δέκα, τ᾽ λοιπῶν φυγόντων διὰ τὰς τάξεις. ἔτυχε μέχει μόνος ὑποπεπτηκὼς τοῖς θωρακίοις πρίμοιμι. λυομένῳ δ᾽ τ᾽ πύργου διανίσαν), καὶ προτείνας ὁ κάσωρ τὰς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν, ἐκάλει τ᾽ καίσαρα, & τῇ φωνῇ καθικπιζόμενος ἐλέησαι σφᾶς παρεκάλει. πῖς δύσας δ᾽ ὀλιγωλότητος ὁ πῖτος, καὶ μεταγνοεῖν ἤδη τὸς ἰουδαίους ἐλπίσας, ἐπέσχει μὲν τὸ κεῖν τλιὺ ἐμβολὴν, κωλύει τε τοξεύειν τοὺς ἱκέτας, λέγειν δ᾽ ἐκέλευσεν ὅτι βούλεται πρὸς κάσορα. τῷ δ᾽ εἰπόντος ὅτι δεξιᾶς καταβιῶναι βούλεται, ὁ πῖτος σεσπεύδεσθαι μὲν αὐτὸ τῆς εὐβουλίας ἔφη, σεσπεύδεσθαι δ᾽ εἰ πάντες ταὐτ᾽ ἤδη φρονοῦσα, & τῇ πόλει δοῦναί γε πίστιν ἑτοίμως. τῷ δέκα δὲ, οἱ πέντε μὲν αὐτοῦ σεσωσπειρένοντο τλιὺ ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ᾽ ὡς οὐ ποτε δουλεύσειν ῥωμαίοις ἐβόων, παρὸν ἐλευθέρους ἀποθνῄσκειν. καὶ μέχει πολλοῦ διαφερομένων,

ναν, ἐτείβετο μὴ ἡ προσβολή. πέμπων δ' ὁ κάσωρ πρὸς τὸν σίμωνα, σχολὴν ἐκάλει πρὸς τὸ ἐπεργάσασθαι ἔλεγε, ὡς ἂν ἐπ' ὀλίγον αὐτὸς σκωπαίζοι τὸν ῥωμαίων ἄρχοντα. ἅμα δὲ ταῦτα πέμπων, κατεφανὴς ἦν καὶ τοῖς ἀπιθοῦσι, δηλῶν τὸν δεξιὰν προσκαλῶν. οἱ δ' ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ὡς τὰ θωράκια διήρων τοῖς ξίφεσι, καὶ τοὺς θώρακας αὐτοῖς πλήξαντες, ὡς ἀπισφαγμένοι κατέπεσον. θάμβος δὲ τὸν τίτον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν εἰσήει τὸ τῆς αἰδρῶν προσκαρτερήσεως, καὶ μὴ δυνάμενοι κάτωθεν ἀκριβῶς τὸ γεγενημένον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τὴν δόξαν μανίας αὐτοὺς, καὶ τὰ πάθη ἐλέουν. ἔξεστι δέ τις ἐν τούτῳ προσκαλεῖν τὸν κάσορα. κἀκεῖνος ὑθέως ἀναπάσας τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ τίτῳ, καὶ δίκαια πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα χιλίαρχος κάσαρ, ἔπεμπε παρεσῶντα τὸν ἰώσηπον δώσοντα τῷ κάσορι δεξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὅτ' αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι, φρονεῖν γὰρ ὑδὲν ὑγιὲς τοὺς δυσμενεῖς, καὶ τοὺς ἐρημένους τῶν φίλων κατέχειν. ἀρτίας δέ τις τῶν ὑπολόμων, αὐτὸς ἔφη προσελεύσεσθαι. καὶ τὸν κάσορος καλοῦντος, ὅπως δέξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ὡς διαστείλειεν ὁ ἀρτίας δεξιωσάμενος τὸν κόλπον προσέδραμεν. ἀερόμενος δ' ὁ κάσωρ πίτταν, ἐπαφῆκεν αὐτῷ, καὶ τύτε πρὸ δίμοιρα φυλαξαμένη, πεζὸς ἂν στρατιώτην ἔπεσεν προσελθόντα. σωνήσας δὲ κάσαρ τὸν ἀπάτλιν, πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν τῶν πολεμίων ἔλεον. τὸ γὰρ ἀπωλούμενον, ἦν τοῖς ἐσωπίπτειν τῷ παντὶ χρῷ, βαρὺ δ' ἐμβολὰς τὸν ἐλεπόλεως ἀρχὴ τὸν χλοῦς, ἐποιεῖτο δ' ἰσχυροτέρας. ὑποδιδοῦσά τε τὸν τοῖχον ἐμπροσθεν οἱ πρὸς τὸν κάσορα, καὶ δι' ἐκ τὸν φλογὸς εἰς τὸν ἔσω αὐτῶν κρυπτὸν ἁλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας ῥωμαίοις παρέχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

Κεφάλαιον κδ.

ΑΙρεῖ δὲ κᾶσαρ ταύτῃ τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μὲν τὸ πρῶτον, καὶ τὸν ἱκδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτῶν, παρέρχεται μὲν διχιλίων ἔνδον ὁπλιτῶν, καὶ τὸν πρὸς αὐτὸν δυσπολέκτων, καθὸ καὶ τῆς καινῆς πόλεως, ἐσιοπώλιά τε λίθ καὶ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορά, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ σινωποί. εἰ μὲν οὖν ἢ τῶν τειχους πλέον ὑθέως διέλυσαν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπόρθει τὸ ληφθέν, ὡς αἶμαι, τὴς ἐμὴν βλάβη τὸν κράτει. νῦν δὲ ἰουδαίοις μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἔξον κακὴν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν ἡμέρᾳ τὸν εἰσβολὴν ὡς ἐπλάτυνεν. ὁ δὲ ὁπηδυλάδων οἷς ἐφρατεῖν ὑπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ὅτι κτείνειν τινὰ τὸν καταλαμβανομένων ἐπέστρεψεν, ὑπὸ ἐσωπωρέαν τὰς οἰκίας. ἅμα μὲν τοῖς σασιασᾶς εἰ βούλοιντο μάχεσθαι δίχα τὸν τῆς δήμου βλάβης, ἄδειαν ἐξόδου ἐδίδου, τῷ δήμῳ δὲ τὰς κτήσεις ὑπισχνεῖτο δώσειν. πρὸς πολέμου δὲ ἐποιεῖτο σῶσαι τὴν μὲν πόλιν αὐτοῦ, τὸν δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸν μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον εἶχεν εἰς ἃ προὔτρεπε καὶ πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐνδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθένειαν, καὶ τὸν τίτον, ἀδυναμίαν τοῦ τὴν ἄλλην πόλιν ἑλεῖν, ταῦτα προτείνειν ὑπελάμβανον. ὀκφειλῆσαι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ πρὸς ἀνδρὸς ἀκούσειε μηνυθεὶν τὸν αὐτῷ, καὶ τοὺς παραφθεγγομένους εἰρήνην ἀποσφάττοντες, ὑπιόντα καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι ῥωμαίων, οἱ μὲν κατὰ τοὺς σινωποὺς ὑπαίτιάσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

A gentibus cessabat expugnatio. Castor autem interea Simonem per internuncios admonebat, vt dum vacuum esset tempus, de rebus vrgentibus consilium caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes socios videbatur. Illi autem velut ægrè ferentes, in thoracas nudos fixêre gladios: hisque percussis velut interfecti ceciderunt. Titus verò eiúsque socij obstupuêre tanta eorum pertinacia,
B cùm ex inferiori loco quod factum erat, verè videre non potuissent: mirabantúrque simul audaciam, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad narem quidam sagitta percutit, túmque ille telum extractum Imperatori ostendens, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantem Iosephum mittit, vt Castori dexteram porrigeret. verùm is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, &
C amicos qui voluêre ire prohibuit. Cùm verò quidam ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum, inuitante Castore, vt etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiosè aperto sinu accurrit: alter verò super eum saxum demisit. Et ipsum quidem, quoniam præcauerat, ferire non potuit: sed alium militem qui aderat, vulnerauit. Cæsar verò fallaciam reputans, intellexit misericordiam in bello nocere. minúsque decipi calliditate fæ-
D uitiam: arietisque impulsionibus, iracundia fraudis, vehementius vrebatur. Castor autem eiúsque socij turrim ictibus iam cedentem incendunt: perque flammas in eiusdem missi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuêre, tanquam se ignibus tradidissent. Capit autem hac parte murum Titus, die quinto postquam primum ceperat: fugatisque inde Iudæis intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat armatis: vbi noua ciE uitas quòd lanæ venditores erant, fabríque ærarij, vestiúmque mercatus, & ad murum angustæ viæ transuersæ tendebant. Enimuerò si vel statim muri disturbasset maximam partem, vel quæ ceperat lege belli vastasset, nullum credo damnum victoriæ fuisset admixtum. nunc autem Iudæos exoratum iri sperans, cùm liceret capere facilem discessioni aditum non dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

Cap. X. De secundo muro bis obtento à Romanis.

F DEnique postquam ingressus est, neque occidi quenquam permisit eorum qui comprehendebantur, neque domus incendi: sed ram seditiosis, si pugnare vellent, sine populi detrimento copiam dabat, quàm ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi namque petebant sibi ciuitatem seruari, templum verò ciuitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicosi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titúmque imbelli animo, quòd cæteram ciuitatem tenere non pos-
G set, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & si verbum quisquam de traditione fecisset, pacémve nominasset, mox interficiendum cum esse minitantes, Romanis qui introiêre, alij per viarum angustias obstabant, alij ex ædibus

alij murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnate cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictiſque turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra ciuitatem, quòd ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcen-e autem numero Iudæorum, & propter locorum peritiam viarúmque ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cùm magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnésque penè qui tranſierant, peremptì fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & vbi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus; durauítque tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſêre. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis verò qui pugnaces erant, ſpiritus creuit, & ſecundis rebus amentes erant, neque Romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes, neque vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neque Romanorum vim, multo maiorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neque famem, iamiámque ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem ciuitatis bibebant. boni autem iamdudum inopia laborabant, & penuria victus iam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro leuamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſaluos eſſe cupiebant, quíque viuere contra Romanos optarent. contrariam verò multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quòd ciuitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, diſſectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementiùs aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quò antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam eius Septentrionalem partim ſtatim depoſuit: in Meridiana verò per turres præſidia collocauit.

Cap. XI. De aggeribus in tertiũ murum, & oratione prolixa Ioſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

IAmque tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpaciúmque conſilij ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut lamis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commodè vtebatur. Nam cùm dies aduenisſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, iuſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex inuolucris muniti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locáque ſuburbana per multum ſpacium auro argentóque lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut iucundiusſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ἄλλοι δ' ἐξω τ τείχους κ τας ἄνω φερομένας πύλας, φὸς οὓς παραχθέντες οἱ φρουροὶ τ τείχους καθαλλόμενοι τὴν πύργων, ἀνεχώρουν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἰὼν τ μ εἴσω πάντοθεν πολεμίους κεκυκλωμένων, τὴν δ' ἔξωθεν φὲι τοῖς ἀπολειφθεῖσι δεδοικότων. πληθυόντες δ' ἀεὶ οἱ ἰουδαῖοι, κ πολλὰ φλεονεκτοιῶτες κατ' ἐμπειρίαν τὴν στενωπῶν, ἐπέφωσκόν τε πολλοὺς, κ φερομένους ἔξωθεν. οἱ δ κατ' ἀνάγκην τὸ πλέον ἀντεῖχον. ἐ γὰρ ἰῶ ἀθεῖς ἀλαφυγεῖν ἀλλ' ἐν τῶ τείχους. δοκῶσι τ ἀπ καταπλῶαι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ φερομένους τ πτε. ἀλαπάσας δ ἐπ' ἀκρας τοῖς στενωποῖς τὰς ὁξύτας, κ κ τ μάλιστα πληθύοντα σαθεὶς αὐτὸς, ἀνέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, κ σὺν αὐτῷ δομίτιος σαβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς κ κ ταύτην φανεὶς τ μάχην. παρέμενε δ συνεχὰς τοξόταις κᾶσαρ, κ τοὺς ἰουδαίους κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατῶται. ῥωμαῖοι μὲν ὕστερον κρατήσαντες τῶ δευτέρου τείχους, ἐξεώθησαν. τὴν δ' αὐτὰ τὸ ἄφυ μαχίμων ἐπλήρθη τὰ φρονήματα, κ μετέωροι φὸς τ δυναστείαν ἦσαν, ὅτ' αὖ ῥωμαίους εἰς τ πόλιν τολμήσειν ἔτι παρελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, πτυθέσθαι δοκῶσιν. ἐπεσπότῃ δ αὐτοὺς τ γνώμας δικὰ τὰς ὠδανομίας ὁ θεὸς, κ ὅτε τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλείω κατελίπετο δ ἐξελαθεὶσης ἔβλεπον, ὅτε τ ὑφέρποντα λιμὸν αὐτοῖς. ἔτι δ παρὼν ἐθίφθη ἐν τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ τ πόλεως αἷμα πίνειν. ἐνδεια δ τὺς ἀγαθὺς ἐπέσχε πάλαι, κ σαίει τὴν ὅπτησίων, διελύοντο πολλοί. τ δ τῶ λαῶ φθορὰ, ἑαυτὴν οἱ σασιασαὶ κυφισμὸν ὑπελάμβανον. μόνοις δ ἔξεσώζεσθαι, τοὺς μὴ ζητοῦντας εἰρήνην, κ κ ῥωμαίων ζῆν φερεπιμένους. τὸ δ' ἐναντίον πλῆθος ὡσπερ ὑπὸ βαρβάρων βαρβάρως ἠδόντο διαπαιόμενον. τοιῦτοι μὲν δὴ φὸς τοὺς ἔνδον ἦσαν. ῥωμαίοις δ πάλιν δ εἰσόδου πληρωμένης, ἐκώλυον φερξάμενοι, κ τὸ καταῤῥιφθὲν αὐτειχίσαντες τοῖς σώμασι. ἔσι μὲν αὐτέχον ἡμέρας κατερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ τετάρτῃ δ φερβαλλόντα γυμνῶς τὸν ἐν ἰῶ εκαν. ἀλλὰ βιαθέντες, ἠ κ φέρτερον ἀναφύγοσιν. ὁ δ πάλιν τ τείχους κρατήσας, τὸ φερσάρκιον μὲν δικαίως κατέῤῥιψε σᾶν. ὅπη δ τ κ μεσημβρίαν, φρουρεῖς τοῖς πύργοις ἐγκατέσησας, τῇ ζίτῳ φερσβάλλειν ἐπενόει.

Κεφάλαιον ια.

ΔΟ'ξαν δ' ἐπανεῖναι φὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, κ διωρείαν βελῆς σασιασᾶς ὠδαχεῖν, εἴπ φὸς τ καθαίρεσιν ἐνδοῖεν τ δευτέρου τείχους, ἢ κ τὸν δῆμον ὑποδέσαντες (ῥ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον κατεχεῖτο τ ἄνεσιν. ἐξάσης δὲ τῆς φερθεσμίας, καθ' ἣν ἐδ ει δ' ναι τοῖς στρατώταις ζοφὰς, ἐν ὑπόπλῳ τοῖς πολεμίοις ἐπέλυσε τοὺς ἡγεμόνας ἐξετάξαντας τλὺ δ' υάμιν ἀπαριθμεῖν ἑκάσῳ τ ἀργύριον. οἱ δ' ὥσπερ ἔθος ὑποκαλύψαντες τὰ ὅπλα θήκαις ἐσκεπασμένα τέως, κατέφρακτοι φερσήεσαν, κ τοὺς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ὅπη πλεῖστον δ τὰ φερὸ τῆς πόλεως ἀργύρῳ κ ζευσῷ φειλάμπετο. κ τ ὄψεως ἡδονὴ, οὐδὲν οὕτ τοῖς σφετέροις ὑπερῆρεν, ὅτε τοῖς πολεμίοις παρέσκ φοβερώτερον. κατωλόφυρτο δ ἀφορήτων

πάθη

τότε ἀρχαῖον τεῖχος ἅπαν, Ⓒ τ' ἱερᾶ τὸ βόρειον κλίμα, τάς τε οἰκίας μεσταὶ λῷ θεσπεσίαν ἐπιδεῖν, καὶ τ' πόλεως ἐδὲν ὃ μὴ κεκάλυπτο πλήθει ἀνθρώπων. κατάπληξις δὲ δεινὴ, καὶ τοῖς τολμηροτάτοις ἐνέπεσε, τήν τε δυνάμιν ὁλὴ ταυτὸ πᾶσαν ὁρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, καὶ τ' διάταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσι τ' αὖ μοι θεὸς ἐκείνῳ οἱ ζασιασταὶ μεταβαλεῖν τ' ὄψιν, εἰ μὴ δι' ἐπιβολὴν ὧν τ' δῆμον ἐδρασαν κακῶν, συζυγώμην ἤδη ῥωμαίοις ἀπέλπιζον. ὑποκειμένης τῇ μὲν πολάσεως εἰ παύσαιτο, πολὺ κρείττονα τ' ἐν πολέμῳ θάνατον ἠρωῶντο. Ⓒ τὸ χρεὼν δ' ἐκράτει τοὺς τε αἰτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, Ⓒ τῇ ζάσει τ' πόλιν. τέσσαρσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάλμα διετέλεσαν ταῖς ζοφαῖς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ ὃ ὡς ἐδὲν ἀπήντα ἔτι τ' ἱερᾶ αἰσθόμενοι, διελὼν τὰ τάλματα τῶν, ἦρχετο χώματος, κατά τε τ' αἰτιωτέαν, καὶ τὸ τ' ἰωσήπου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὴν ἄνω πόλιν αἱρήσειν ὤετο, τὸ δ' ἱερὸν καὶ τ' αἰτιωτέαν. τούτων δὲ μὴ ληφθέντος, ἐδὲ τὸ ἄστυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἔμελλε. θεὸς ἑκατέρου δὴ μέρους, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστου τάλματος. Ⓒ τοὺς μὲν ἔτι τὸ μνημεῖον ἐργαζομένους, οἵ τε ἰδουμαῖοι, καὶ τὸ μετ' σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἴργον ἐπεκθέοντες. τοὺς δὲ θεὸ τ' αἰτιωτέας, οἱ θεὶ τ' ἰωσήπου, Ⓒ τὸ τῶν ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δι' ὧν κεῖρα μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἤ τε καθ' ἡμέραν ζιβὴ, καὶ μικρὸν ἔθρεψε τὴν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν ζιακοσίους, τεσσαράκοντα δ' τῶν λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. πῶς δ' σώζεσθαί τε τ' πόλιν, καὶ ἀπώλλυσθαι εἰδὼς ἑαυτόν, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ θεσπέκειτο, καὶ τῶ παραινεῖν ἰουδαίοις μετάνοιαν, ὡς ἠμέλει τοῖς δ' ἱεροῖς, ἀείμνηστα συμβουλίαν, Ⓒ πολλάκις γνώσεσθαι ἀνυπερθέτους ὅπλων τ' λόγον, αὐτοὺς τε σώζεσθαι παρεκάλει παραδόντας τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸν ἰώσηπον καθίει τῇ παρίσῃ ζλώσσῃ διαλέγεσθαι, τάχα ἐσόμενον θεὸς ὁμόφυλον δεκτὸν αὐτοῖς.

Κεφαλ. κς.

Ὅ τος θεῖὼν τὸ τεῖχος, καὶ περιώμενος ἐξωτέρω βέλους δῆ Ⓒ ἐς ἐπικόφ, πολλὰ κατενοβόλει. θεὶς μὲν ἐαυτῷ καὶ τῷ δήμῳ, θεὶς δὲ Ⓒ τ' παρίδος, καὶ τ' ἱερᾶ, μηδὲ χρέσθαι θεὸς ταῦτα, τῶν ἀλλοφύλων ἀπαθεσίαις. ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέχοντας, ἐνζεπέσθαι τὰ τῶν πολεμίων ἄγια, καὶ μέχρι νῦν τὰς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δὲ ἐνζαφέντας αὐτοῖς, κἂν θεσπεσθῆ μόνους ἔχοντας, ὡρμῆσθαι θεὸς ἀσωτέλειαν αὐτῶν. ἤ μὲν τὰ καρτερώτατα μοῦ αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πεπτωκότα, λεπόμενον δ' τὸ τῶν ἁλωκότων ἀθενέστερον. γνώσεσθαι δ' τὸν ῥωμαίων ἰσχὺν αὐτόζατον, καὶ τὸ δ' ἐλθεῖν τύτους, ὡς ἀπείρατον αὐτοῖς. οἱ γὸ δὴ καὶ πολεμεῖν ἐπ' ἐλευθερίας καλὸν, χαλεπὸν τὸ φρόνημα. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, καὶ μάστιγας ὄψαντας χέρνιβι, ἔπειτα δουλεύεσθαι τὸ ζυγὸν, δυσβάστακτον ἤ φιλελευθέροις ἔῃ. δεῖ μοῦ τοι καὶ δεσπότας ἀνδρῶν ταπεινοτέρους, οὐχ οἷς ὑποχείρια πάντα. τί γὸ ῥωμαίους δυσπροφύλαγμα, πλὴν εἰ μή τι δῆτα θάλπος, ἢ κρύος ἄχρηστον. μεταβλῶσι γὸ

& vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullámque ciuitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorúmque pulchritudinem conspicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam à Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quòd innocentes cum nocentibus, & ciuitatem cum seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta consecuti sunt. Quinto autem die, cùm omnia faciens Titus, nihil Iudæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniam versus ad Ioannis monumentum aggeres inchoauit: ista parte superiorem ciuitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namque hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In vtraque autem parte duo aggeres erigebantur, à singulis legionibus singuli. Et iuxta monumentum quidem operantes, à Iudæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam verò ab Ioannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solùm quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis iam vti didicerant. paulatim enim vsus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi saluam fore fortunam sciens & perituram esse ciuitatem, vnà & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Iudæis suadere cessabat: consiliúmque factis admiscens, & orationem sæpè armis efficaciorem cognoscens, tam ipsos vt saluari vellent rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iam capta videretur, quàm & Iosephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaque Iosephus murũ circumiens, simúlque extra teli iactum stans, vnde exaudiri faciliùs posset, multis orabat, vt sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, néve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta reueteri, cum quibus nulla sibi societas esset, manúsque suas ad hoc vsque cohibere. ipsos verò in his edoctos, cùm seruare possent, sponte ad eorum interitum ruere. quin potius viderent muros concidisse firmiores, excisis verò infirmiores superesse: Romanorúmque vires cognoscerent sustinere non posse, hísque seruire non esse nouum, neque inexpertum Iudæis. Nam licèt pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, iugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorũ in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quòd propter æstus aut frigora esset inutile? imò verò transisse

ad eos vndique fortunam, deúmque per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis quàm hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eósque esse victoriam, apud quos robur fuerit armatorum. Idcirco etiam maiores eorum, quanquam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis fauere, nunquam perpessi fuissent. ipsos verò qua tunc re fretos resistere, cùm ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatem: & modò quidem consumi populum, continuò verò etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessauerint, neque ciuitatem strictis gladiis irruerint, Iudæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, quod horis singulis aleretur: nisi fortè contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, solíque possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dúmque liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem vsque insolentes essent: natura eos esse in imperio mansuetos, atque iracundiæ præferre quod vtile est. Vtile autem putare, neque ciuitatem vacuam viris, neque desertam habere prouinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram iungere: nec enim cuiquam salutem daturum si vi ceperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Breui autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quamuis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephum multi in muro stantes, vituperabant, multi verò conuiciis, nonnulli etiam iaculis appetebant. Ille autem cùm manifestis eos calamitatibus minimè flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorúmque auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, quasi quem alium sic vicerimus. Quando autem non Deus omnium conditor, Iudæorum defensor est, si lædantur? Non respicietis? Vnde progressi pugnatis, quantúmque auxiliatorem violatis? Non recordamini opera diuina parentum, atque hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, vt cognascatis non solùm vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idémque Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, regináque Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir eius Abraham proauus noster? Armis credo vltus est iniuriam? Atqui CCC. & XVIII. præfectos habebat, quorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse quidem quiescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, quem vos polluistis, inuictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? Nónne secunda vespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem quem vos gentili cæde cruentastis locum

A θεὸς αὐτοῖς πάντοθεν τ τύχλω κ) κ) ἔθος τ θεὸν ἐμφελόμενον τ ἀρχλω, νυν ὅτι τ ἰταλίας ἔδ. νόμον γε μλν ὠείδης, κ) ὃ δὴ θηρσὶν ἰσχυρότατον, κ) ὃ δὴ ἀνθρώποις, εἶκειν τοῖς δυνατωτέροις, κ) τὸ κρατεῖν, παρ' οἷς ἀκμὴ τ ὅπλων, εἶ). διὰ τοῦτο κ) τοὺς προγόνους αὐτῶν, & τ ψυχαῖς, κ) τοῖς σώμασιν, ἔτι ὂ κ) τ ἄλλαις ἀφορμαῖς ἀμείνους ὄντας, εἴξαι ῥωμαίοις, ὡς αἰ εἰ μὴ τ θεὸν ἡδέσαν σφῶν αὐτοῖς τοῦθ' ὑπομείναντας. αὐτοὺς ὄ, τίνι κ)
B πεποιθότας αὐτέχειν. ἐαλωκυίας μ ἐκ πλείσης τ πόλεως μέρους, τῷ δ' ἔνδον εἰ κ) τὰ τείχη παρέμενον, ἀλώσεως χεῖρον ἐμπεπλήσθαι. ἐ γὰρ λανθανέιν ῥωμαίους τ ἐν τῇ πόλει λιμὸν, ὧ νυν μ τ δῆμον, μετ' ὀλίγον δὲ διαφθαρήσεσθαι κ) τοὺς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ & παύσαιντο ῥωμαῖοι τ πολιορκίας, μὴ ὂ ὀλιγωτέρους τῇ πόλει ξυμφορᾶς, αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολέμου ἐνδον ἐκδαπανᾶσθαι καθ' ἑκάστην ὥραν ἐφόμενον. εἰ μὴ κ) πρὸς τ λιμὸν αἷμα τὰ ὅπλα, κ) μάχεσθαι δύναιντο, μόνοι τε κ) πάντων ὀλιγωτάτων. προστιθεὶ ὂ ὡς καλὸν πρὸ ἀπιστοῦ συμφορᾶς μεταβαλέσθαι, & πρὸς τὸ σωτήριον, ἕως ἐξέστι ῥᾴδιον. κ) γὰρ ἂν δὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους τῶν ἐγκλημάτων, εἰ μὴ μέχρι τέλους ἀπαυθαδίσαιντο. φύσει τε δὴ ἐν τῷ κρατεῖν ἡμέρους εἶ), κ) πρὸς τῷ θυμῷ θήσεσθαι τὸ συμφέρον. τοῦτο δ' εἶ) μήτε τ πόλιν ἐρήμων κενὴν, μήτε τ χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ & νυν κρίσαντα βέλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς ὀφθαλμεῖν. ἐ γὰρ ἂν σῶσαι τινὰ
D βίᾳ λαβὼν τ πόλιν, κ) μᾶλλον μηδ' ἐν ἐλάττοις συμφοραῖς ὑπακουσάντων ὀφθαλμοῦντι. τῷ γὰρ ταχέως τὸ ῥῖπτον τεῖχος ἀλώσεσθαι, τὰ προαλωκότα πίστιν ἔδ. κἂν ἄῤῥηκτον ὂ ᾖ τὸ ἔρυμα, τ λιμὸν ὑφ' ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τ ἰώσηπον παραμυθούμενον, πολλοὶ μ ἐσκωπτον ἀπὸ τ τείχους, πολλοὶ δ' ἐβλασφήμουν, ἔνιοι ὂ ἐβαλλον. ὁ ὂ ὡς τοῖς φανεροῖς ἐπείθετο συμβουλίαις, ὅτι τὰς ὁμοφύλους μετέβαινεν ἰσορρίας. ὦ δείλαιοι βροτῶν, & τῷ ἰδίων ἀμνήμονες συμμάχων, ὅπλοις κ) χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις. τίνα γὰρ ἄλλον ὕστερον ἐνικήσαμεν; ποτὲ ὁ θεὸς ὁ κτίσας αἰ ἀδικουμένην ἰουδαίαν ἔκδικος; ἀλλ' ὅπλα φέροντες ὄψεσθε, πόθεν ὁρμώμενοι μᾶλλον χεῖρα, κ) πολίτων ἐμπίπλατε σύμμαχον; ἀλλὰ πατέρων ἔργα δαιμόνια, κ) τὸν ἅγιον τόνδε χῶρον, πολίτους ὑμῖν πάλαι πολεμίους καθεῖλεν; ἐγὼ μ φεύγω τὰ ἔργα τὰ θεῶν λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοάς, ἀκούετε δ' ὅμως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίοις πολεμοῦντες, ἀλλὰ κ) τῷ θεῷ. βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεχαὼς αἰγυπτίων, ὁ δ' αὐτὸς σαλεῖτο κ) φαραὼ, βαρεῖα χειρὶ καταβάς, ἥρπασε σάῤῥαν βασιλίδα τὸ γένους ἡμῶν τὴν μητέρα. πῶ οὖν ὁ ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμος, πρόπαππος ὂ ἡμέτερος; ἆρα τὸν ὑβρισὴν ἠμύνατο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ὀκτακοσίους καὶ δεκα μὴ τελείους ὑπάρχους ἔχων, δυνάμιν δ' ὑφ' ἑκάστου τούτων ἀπείρων. ἢ αὐτοὺς μὲν ἐρημίαν ἡγήσατο μὴ συμπαρόντος θεοῦ, καθαρὰς δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς ὃν νυν ἡμαίατε χῶρον ὑμεῖς, τὸν ἀκίνητον ἄνωθεν βροντὴν ἐστρατολόγησεν. ἐ μὴν μίαν ἑσπέραν ἄχρηστος μὲν ἡ βασίλισσα ἀπεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; πρόσκωπον δὲ τὸν ὑφ' ὑμῶν αἱμαχθέντα χῶρον ὁμοφύλῳ φόνῳ,

ἐμὶ ξέ-

καὶ τρέμων ὑπὸ τῶν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγάδευσε τὸν Αἰγύπτιον, ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ τοὺς θεοφιλεῖς ἑβραίους ἐδωρήσατο. σιγῶ δ' εἰ τὸν εἰς Αἴγυπτον μετοικίαν τῶν πατέρων; οἱ τυραννίδων, καὶ βασιλεῦσιν ἀλλοφύλοις ὑποπεπωκότες τὸν ἀκρόδρυα ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀμύνασθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ. τίς ἂν οἶδε τὸν ἐκ παντὸς θηρίων καταπλησθεῖσαν Αἴγυπτον, καὶ πάσῃ φθορᾷ διαφθαρεῖσαν νόσῳ, τὸν ἄκαρπον γῆν, τὸν ἀπολείποντα νεῖλον τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τίς δὲ ταῦτα μὴ φρενὸς προτεμομένους πατέρας ἡμῖν, ἀναμάχους, ἀκινδύνως οἵους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκόρους ἤγαγε. ἀλλὰ τὸν ὑπ' ἀσυρίων ἁρπαγεῖσαν ἁγίαν ἡμῖν λάρνακα, ἃ ἐς ἔταξε μῦν ἡ παλαιστίνη, καὶ δαγὼν τὸ ξόανον, ἐς ἔταξε ἅπαν τὸ τῶν ἁρπασαμένων ἔθνος. σπόμενοι δὲ τὰ χρυσᾶ τὰ σώματος, καὶ δι' αὐτῶν τὰ ἀπλάγχνα μετὰ τῶν στίων καθέψοντες, χερσὶ ταῖς λῃσαμέναις αἰσχύμεσαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἤχῳ, καὶ πᾶσι μειλιχτηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἄγος; θεὸς ἦν ὁ ταῦτα παρέχων ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅτι τὰς χεῖρας καὶ τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτοὶ χεῖναι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. βασιλεῖς ἀσυρίων στρατεύσαντες, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀσίαν ὑπηγάγοντο, ἀνέστησε τὴν δίκην τῇδε πόλει, καὶ χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; οὐχ αἱ μὴν ὑπὸ τῶν ὅπλων ἡρεθησαν οἱ προσευχαῖς ἦσαν. ἄγγελος ὁ τὰ θεῖα μιᾷ νυκτὶ τὴν ἀστειεν στρατιὰν ἐλυμήνατο, καὶ μεθ' ἡμέραν αἴρας ὁ ἀσύριος, ὀκτωκαίδεκα μυριάδας ὅτι πεντακισχιλίους νεκρῶν εὗρε, μὴ ὑπὸ τῶν καταλειπομένων αὐτοῖς, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγε; εἶτε ὑπὸ καὶ τὰ ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάσης ὢν ὁ λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, καὶ προθύμως εἰς ἐλευθερίαν αἰεὶ χάρισεν, ἢ κύρος τοῦτο χαρίσασθαι τῷ θεῷ. προὐτίμησαν γοῦν ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ πάλιν τὸν αὐτῶν σύμμαχον ἱκετεύσειν. καθόλου δ' ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅτι κατώρθωσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων δικαίαν ἐπιξάντες τῷ θεῷ. μῶντες μὴ γὰ κατὰ χώραν, εἴκων ὡς ἐδόκει τῷ κειτῇ μαχόμενοι δ' ἔπεμψαν ἀεί. τοῦτο μὲν ἰωάκα βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει ταύτην τὴν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασιλεὺς τῷδε τὰς ἱερεμίου προφητείας, αὐτός τε ἁλὼ, καὶ τὸ ἄσυ μὴ τὸ ναὸν καταστραπόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ μείζονες ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τῶν ὑμετέρων ἡγεμόνων ἰωᾶ, ὁ δ' ὑπ' αὐτοῦ λαὸς ὑμῶν βοῶντα γοῦν τὸν ἱερεμίαν ὡς ἀπειχθανοίντο μὲν τῷ θεῷ δίκην τὰς εἰς αὐτὸν πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ προδοῖεν τὴν πόλιν, ἀθ' ὁ βασιλεὺς, ἀθ' ὁ δῆμος ἀπέλιπεν. ἀλλ' ὑμεῖς ἵνα ἐάσω τὰ ἔνδον, ἃ δὲ ἐρμηνεῦσαι δυναίμην τὰς προδοσίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν προκαλοῦντα πρὸς σωτηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε παροξυνόμενοι πρὸς τὰς ὑποφήσεις τῶν ἁμαρτημάτων, καὶ μηδὲ τοῖς λόγοις φείσαντες, ὧν τ' ἀρὰ δρᾶτε καθ' ἡμέραν. τοῦτο δὲ ἰωάκα αἰτίᾳ τοῦ κληθέντος ὄφεως προσκαθεζομένῳ τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, οἱ πρόγονοι μὲν τῶν ὅπλων προῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀποσφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δὲ καὶ τὸ ἄσυ τοῖς πολεμίοις, ἠρημώθη δ' ἔτη τεία καὶ ιλιὰς ἐξ τὸ ἄγιον. τί δεῖ τἄλλα λέγειν; ἀλλὰ ῥωμαίους τοὺς ἐπαπολόγησε καὶ τὸ ἔθνος τῶν ὄφεως ἀσέβεια; πόθεν δ'

ac tremens nocturnis somniis Ægyptius exagitatus aufugit, auróque & argento amatissimos Deo donauit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum maiorum nostrorum domicilia? Qui cùm annos quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis subiacerent, armis ac manibus vlcisci possent, semetipsos Deo potiùs permisêre. Quis nescit Ægyptum repletam omni genere serpentium, omníque morbo corruptam? Quis terram infructuosam? quis Nili defectionem, & continuas decem plagas? & ob hoc parentes nostros cum præsidio inermentos, & sine periculo deduci, quos Deus sibi sacerdotes ducebat? An non ab Assyrijs raptam nobis sanctam arcam, Palæstina & Dagon simulacrum gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis verò occultis corporum, ac per ea cum cibo viscerибus exhaustis, cymbalorum ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerunt, sanctum placationibus expiantes? Deus erat qui hæc parentibus administrabat, propterea quòd omissis armis ac manibus, eius se iudicio permiserint. Rex Assyriorum Senacherib cùm totam ducens Asiam, ad hanc vrbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nónne ab armis quiescentes in votis erant, & angelus Dei in vna nocte infinitum deleuit exercitum? posteróque die excitatus Assyrius CLXXXV. millia reperit mortuorum, atque ita cum reliquis Hebræos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiam in Babylone seruitium, vbi per annos LXX. populus exulans, non antè libertatem recepit, quàm eam Deo Cyrus donaret: qui eos etiam est prosecutus, iteráque auxiliatori suo sacerdotum more seruiebant. Breuiter dicam, nullum est operæpretium quod armis parentes nostri fecerint, aut non sine armis Deo permissa potestate impetrauerint. Domi autem manentes, vt placebat iudici superabant. Pugnantes verò, semper de spe deciderunt. Nam vbi rege Babyloniorum vrbem obsidente, contra Hieremiæ prædicationem Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, quàm cum templo ciuitatem vidit excindi. Atqui videte, quanto ille rex vestris ducibus eiúsque populus vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vociferantem, inuisos esse eos Deo propter delicta quæ in eum commiserant, captum iri autem nisi traderent ciuitatem, neque rex neque populus interfecit. Sed vos (vt intus gesta prætermittam, neque dignè possum iniquitates vestras exponere) me; qui vobis salutem suadeam, querimini; telísque appetitis irati, quòd vos vestrorum commonefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quorum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit, cum Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatem, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cum armis progressi, ipsi quidem in pugna perempti sunt. oppidum verò ab hostibus direptum est: sanctúmque per trienniũ séxque menses penitus desolatum est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis contra Iudæorum gentes ad militiam prouocauit? nónne indigenarum impietas? Vnde

seruire cepimus? Nónne à seditione maiorum, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompeium intulit ciuitati, & Romanis Deus indignos libertate subiecit? Denique tres menses obsessi, quanquam nihil quale vos in sanctum legésque deliquerant, & maioribus ad bellum subsidiis vrebantur, sese tradiderunt. Antigoni autem filij Aristobuli nescimus exitum? quo regnum obtinente, Deus iterum captiuitate persequebatur populum delinquentem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Sosium & Romanum adduxit exercitum. circundati verò per sex menses obsidebantur, donec capti peccatorum suorum supplicia pependerunt: direptáque est ab hostibus ciuitas. Ita nunquam genti arma data sunt. Oppugnationi verò sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, vt opinor, sacri loci possessores iudicium Deo de omnibus permittere: manúsque tunc humanas contemnere, cùm à superno ipsi iudice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est prætermisistis? Quantum autem illos qui citò periêre, impietate superastis? non occulta dedignantes peccata, hoc est furta, insidiásque atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouásque maleficiorum excogitastis vias. Sanctum verò templum, factum est omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus est locus, quem Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legem nostram de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quem fuistis impij, hunc auxiliatorem speratis? Valde quidem iusti estis, supplices, purísque manibus adiutorem vestrum rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyrium supplicauit, cùm magnum illum exercitum Deus vna nocte prostrauit. Similia verò Assyriis Romani committunt, vt etiam similem vltionem speretis? nam ille quidem ab rege nostro accepta pecunia, vt vastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendium templi descendit: Romani autem solenne poscunt tributum, quod parentes nostri eorum parentibus pensabant. Et si hoc impetrauerint, neque populantur ciuitatem, neque sancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & possessiones tenere, sacráque leges saluas manere patiuntur. Insania est profectò, sperare Deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim vlcisci nouerit cùm oportet. Denique Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerant, fregit. Quod si etiam vestram progeniem liberaret, Romanos verò dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tempore sicut Assyriis irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascendit, quo Galilæam Vespasianus excidit, postremò non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neque Magnus, neque Sosius quicquam passi sunt, & ciuitatem victoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiam imperium adeptus est. Nam Tito quidem etiam fontes nunc vberiores profluunt, qui priùs vobis aruerant. Denique ante eius aduentum scitis & Siloam, & omnes extrà ciuitatem fontes adeò defecisse, vt ad vtrunque

ἠρξάμεθα δ' ἐλεύσεως; ἆρ' ἐχὶ ἐκ σάσσου τ' πρεσβύτου, ὅτε ἡ ἀριστοβούλε & ὑρκανε μανία, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἔρις, πομπηΐον ἐπήγαγε τῇ πόλῃ, καὶ ῥωμαίοις ὑπέταξεν ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. ἔσισι γὰρ μισοπολιορκηθέντες, ἑαυτὰς παρέδοσαν, ὅτε ἁμαρτόντες εἰς τὰ ἅγια & τὰς νόμους ἠλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσιν ἀφορμαῖς πρὸς τὸν πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' ἀπηρόκου τέλος τῦ ἀριστοβούλε παιδὸς, οὐκ ἴσμεν, εἰ βασιλεύοντος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τ' λαὸν ἤλαυνε πλημμελῆτα. καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτρε σόσιον, σόσιος δ' ῥωμαίων στρατιὰν ἤγαγε. πρισχεθέντες δ' ὅπ' μῶας ἓξ, ἐπολιορκοῦντο, μέχρι δίκας τῶν ἁμαρτιῶν δόντες ἐάλωσαν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ὅπως μήποτε τῷ ἔθνῃ τὰ ὅπλα δόθῃ. τῷ δὲ πολεμεῖσθαι, καὶ τὸ ἁλώσεως παύτως πρέσβεσι. δεῖ γὰρ οἶμαι τὸν χωρίον ὅσιον νομοθύτε πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, & καταφρονεῖν τότε χειρὸς ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτὸι πείθωσι τὸν ἄνω δικασθύ. ὑμῖν δέ τι τ' διωμοσμένων ὑπὸ τ' νομοθύτε πέπρακται; τί δὲ τ' ὑπ' ἐκείνε κατηφανισθέντων ἀδελφῶν; πόσῳ δὲ ἐς τὸ θᾶττον ἁλόντων ἀσεβέστερον; ἃ τὰ κρυπτὰ μὲ τῶν ἁμαρτημάτων ἠδοξήκατε, κλοπὰς λέγω καὶ ἐπήδρας, & μοιχείας· ἁρπαγῶν δ' ἐείζετε, καὶ φόνοις, & ξένας καινοτομεῖτε κακίας ὁδούς; ἐκ θυσιῶν δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφυλίοις ὁ θεὸς μεμίανται χώρες, ὃν καὶ ῥωμαῖοι πόρρωθεν προσκύνουν, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐθῶν καταλύοντες, εἰς τ' ἡμέτερον νόμον. εἶτα ὅπ' τούτοις τ' ἀσεβηθέντα σύμμαχον προσδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐς τὸ δίκαιοι ἱκέται, & χερσὶ καθαρᾶς τ' βοηθὸν ὑμῶν καλεῖτε. τοιαύτας ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκετεύσεν ὅπ' τὸν ἀσύριον, ὅτε τ' μέγαν ἐκεῖνον στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέτρωσεν ὁ θεός. ὅμοια δὲ τῷ ἀσυρίῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα καὶ ἀμοιβὰν ὑμεῖς ὁμοίαν ἐλπίσητε; οὐχ ὁ μὲ χρήματα καταδὰς τῦ βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πορθήσῃ τὴν πόλιν, κατέβη παρὰ τοὺς ὅρκους ἐμπρῆσαι τ' ναόν. ῥωμαῖοι δὲ συνήθη δασμὸν αἰτοῦσιν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ἐκείνων παρασι παρέχον. καὶ τύτε τυχόντες, ὅτε πορθῆσι τ' πόλιν, ὅτε ψαύσι τῶν ἁγίων. δίδόασιν δ' ὑμῖν τἄλλα χώρας τε ἐλευθέρας, καὶ κτήσεις τὰς ἑαυτῶν νέμεσθαι, & τοὺς ἱεροὺς νόμους σώζυσι. μανία δὴ τὸν θεὸν προσδοκᾶν ὅπ' δικαίοις, οἷος ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ πρόσχημα δ' ἀμυνεῖν οἶδεν ὅταν δέῃ. τοῖς γοῦν ἀσυρίοις κατὰ νύκτα τὴν πρώτην πρατοπεδευσαμένοις ἐπάλασεν. ὡς τε εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν χάριν ἐλευθερίας, καὶ ῥωμαίοις κολάσεως ἀξίους ἔκρινε, κἂν πρόσχημα καθάπερ τοῖς ἀσυρίοις ἐνόσκηψεν, ὅτε τ' ἔθνος ἔπεσε τὸ πομπηΐου, ὅτε μετ' αὐτὸν ἀνῆκε σόσιος, ὅτε οὐεσπασιανὸς ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα πῶν, ὅτε ἤγγιζε τίτος τῇ πόλει. καίτοι μέγυος μὲν, καὶ σόσιος πρὸς τὸ μηδὲν παθεῖν, καὶ αὖα κεφαλὴ ἐλαβόν τ' πόλιν. οὐεσπασιανὸς δ' ἐκ τῦ πρὸς ἡμᾶς πολέμου, καὶ βασιλείας ἤρξατο. τίτῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλησιώτεραι ῥέουσιν, αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γοῦν τῆς αὐτῶν παρουσίας, τὴν τε σιλωὰμ ὑπολιποῦσαν ἐστε, καὶ τὰς πρὸ τ' ἄστεος ἁπάσας, ὡς τε πρὸς ἀμφορεῖς

ἀνειῶθαι

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νῦν ἔτως πληθύουσι τοῖς πολε- A
μίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς Ϲ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κή-
ποις ἱκανοῖν. τόγε μὲν τέρας τοῦτο πεπείρασθαι καὶ
πρότερον ἐπ' ἀλώσει τῆς πόλεως γεγονὸς μνημονεύω, ὅθ' ὁ προ-
φητευόμενος Βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τὴν τε πόλιν ἑ-
λὼν, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, οὐδεν οἶμαι τότε τούτου θεοσεβεστέρων
πλείονας ὑμεῖς. ὡς τε ἐγωγε πεφοβημένος μὴ ἐκ
τῶν ἁγίων οἴμαι τὸ θεῖον, ἐξαναστὰν παρ' οἷς πολεμεῖτε
νῦν. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀσεβῆ φεύξεται, Ϲ
Τοῖς δ' ἐν αὐτῇ συμμενεῖ. τὸν δὲ θεὸν ἔτι πείθεσθε τοῖς ὑ- B
μετέροις κακοῖς ὑφαμμένειν; ὃς τὰ τε κρυπτὰ πάντα ἐ-
φορᾷ, καὶ τῶν σιωπώντων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν,
ὅτι κρύπτει, τί δ' οὐχὶ Ϲ τοῖς ἐχθίστοις φανερὸν γέγονε;
πομπεύετε γὰρ ὑβρισταὶ τὰς ἀνομίας, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεί-
ζετε τὰς χεῖρας ἁγνὰς, ἀδικίας ὥσπερ ἀρετῆς ἐπί-
δειξιν ποιούμενοι. καταλείπεται δ' ὅμως ἔτι σωτηρίας
ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐδιάλλακτον ἐξομολο-
γουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὦ σιδηρεοι, ῥίψατε τὰς πα- C
τροπλίας, λάβετε ἐν ἡ κατερειπωμένης αἰδοῦς πατρίδος,
ἐπισκάψατε, Ϲ θεάσασθε τὸ κάλλος, ἧς φείδεσθε. οἷον
ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσων ἐθνῶν δῶρα. ἔτι ταῦτα τοῖς ὁδη-
γοῖς φλόγας; ταῦτα τοῖς μηκέτι ὄν) θέλει. καὶ τί σώζεσθαι
τούτων ἀξιώτερον; ἀτειχιστοι καὶ λίθων ἀπαδίστεροι, καὶ
εἰ μὴ ταῦτα γνησίοις ὄμμασι βλέπετε. ἡμεῖς γὲν ὑ-
μετέρας οἰκτείρατε, καὶ φείδεσθ' ἐκάστῳ ἡμέ-
δων τέκνα καὶ γυναῖκα, καὶ γονεῖς οἷς ἀπαλώσει μὴ μικρὸν, D
ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύει μήτηρ
Ϲ γυνὴ, καὶ ἡμῶν ἓν ἄσημον, καὶ παλαι λαμπρὸς οἶκος· Ϲ
τάχα δοκῶ δι' ταῦτα συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐ-
τοὺς, λάβετε μισθὸν τὸν ἐμαυτῆς σωτηρίας τιμὸν ἑτοι-
μάζω θύσιμον ἤδη ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμὲ σωφρονεῖν μέλλετε.
Τοιαῦτα τοῦ ἰωσήπου μὴ δακρύων ἐμβοῶντος, οἱ ζηλω-
ταὶ μὴ ὅτε εἰδόσαν, ὅτε ἀσφαλὲς μεταβολὴν ἔχειν-
νον. ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς
κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα E
τῶν χειμηλίων, ἵνα μὲν χρυσοῦς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ
τῶν ληστῶν κατέπινον, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους δια-
διδράσκοντες ὁπότε κατενύγησαν, ὀπίσω πρὸς ἃ
ἐλίποντο. διηρίει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ πόθος εἰς τὴν χώραν,
ὅπου βέλτιστα ἕκαστος. καὶ τοῦτο αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐ-
τομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν εἴσω κακῶν στερισομένους,
μὴ δηλώσοντας δὲ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην, καὶ
τὸν σίμωνα, φυλάττοντες τὰς τούτων ἐξόδους πλέον,
ἢ τὰς ῥωμαίων εἰσόδους, Ϲ σκιὰ τῆς ὑποψίας ἐδια- F
κῶν μόνον, οὐδεὶς ἀπεσφάττετο.

Κεφάλαιον κζ.

Τοῖς δὲ μὴ δυνηθεῖσι, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν
ἴσον ἦν. προφάσει γὰρ αὐτομολίας, ἁρπάζετο τὰ
τῶν πλουσίων. τῇ λιμῷ δὲ, ἀπόρροια τῶν ζητούντων
σωπὴ μαζὶ, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφότερα προσεξε-
καίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ὠδάμου σῖτος ἦν· G
πεισθέντες δέ, διηρπάζοντο τὰς οἰκίας, ἐπειδὴ δυ-
σεῦντες μὲν, ὡς ἁρπασομένους ἠκίζοντο. μὴ εὑρόν-
τες δ' ὡς ἐκμελέστερον κρύψαντας, ἐβασάνιζον.

aqua mercaretur. nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, vt non modò ipsis & iumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Denique huius prodigij & ante periculum factum est in excidio ciuitatis, quando suprà memoratus Babylonius rex cum exercitu aduenit, qui & captam ciuitatem incendit & templum: quamuis vt opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impiè nunc, commisissent. Itaque tanctis relictis, Deum fugisse putauerim: hísque nunc adesse, quibuscum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum verò malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latentium quotidie singulos, quis peior sit, certamen habetis. atque ita nequitiam, vt virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & diuinitus confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma proiicite, pudeat vos patriæ iam dirutæ. conuertite oculos, & aspicite eius quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quàm multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adduxit? quis hæc iam non esse desiderat? Et quid est hoc quod saluum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cuiusque filij, coniuges, & parentes, quos paulò pòst aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia vnà cum his periclitabitur mihi mater & coniunx, & familia non ignobilis, domúsque olim clarissima. Et fortasse propterea me quispiam hæc suadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me resipiscitis. Hæc Iosepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neque animos flexerunt, neque tutam sibi mutationem fore iudicauerunt. Populus verò ad profugiendum commotus est, & alij possessionibus suis, alij rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cùm verò ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant vsui necessaria. Titus enim plerosque per agros, quò vellet quisque pergere, dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quòd & intestinis malis carebant, nec Romanis seruiebant. Ioannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quàm Romanis aditus, obstruebant: & qui vel vmbram suspicionis dedisset, continuò necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisque occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos vtrunque malum amplius accendebatur. Et palàm quidem nulla erant frumenta, irrumpentes autem scrutabantur domos. Et siquidem inuenissent aliquid, eos qui negauerant verberabant: si verò nihil inuenissent, quasi diligentiùs celauissent, tormentis itidem afficiebant.

Habendi autem argumento erant corpora miserorum, cùm ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi verò clàm vniuersa bona sua vno frumenti modio qui ditiores essent, itémque pauperes hordei permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant panem alij conficiebant, vt necessitas metúsque monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignúmque lacrymis spectaculum, cùm potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem iniuriam deplorarent, quippe cùm fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem vt pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligitur. Denique vxores viris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes verò talia non latebant, sed vbique aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statímque ruptis foribus irruebant, victúmque iam contusum dentibus, ex gutture penè reuocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultantes: nulláque miseratio vel cani erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quódque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendáque etiam auditu quis patiebatur: in vnius panis confessionem, & vt vnum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quòd necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, séxque sibi dierum commeatum præparantes, hísque occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarúmque gratia colligendarum nocte erepsissent, cùm iam se hostes euasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multúmque supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, vt aliquam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratúmque videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores à satellitibus patiebantur. Honorati verò ac diuites ad tyrannos perducebantur, quorum alij in insidiarum falsò accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatem. Et plerunque delator subornatus indicabat, quòd profugere voluissent. Si verò quem Simon expilasset, eum ad Ioannem remittebat: & quem Ioannes expoliasset, eum Simon excipiebat: sibíque inuicem propinabat sanguinem popularium, miserorumque cada-

τεκμήριον ἦ τ̃ τὸ ἔχειν ἢ μὴ, τὰ σώματα τ̃ ἀθλίων, ὧν οἱ μ̃ ἔτι σωζομένων, ἀπορεῖν ἔφησε ἐδόκει. οἱ τηκόμενοι ἦ ἤδη παρῳδοῦντο, καὶ κτείνειν ἄλογον ἐδόκει, τοῖς ὑπ' εὐδείας τεθνηξομένοις αὐτίκα. πολλοὶ ἦ λάθρα τὰς κτήσεις ἑνὸς ἀντιλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν οἱ πλουσιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ ἦ πενέστεροι κριθῆς. ἔπειτα κατακλειόντες ἑαυτοὺς εἰς τὰ μυχαίτατα τ̃ οἰκιῶν, τινὲς μὲν ὑπ' ἄκρας εὐδείας ἀέργαστον τὸν σῖτον ἤσθιον, οἱ ἦ ἔπεαστον ὡς ἦτε ἀνάγκη, καὶ τὸ δέος παρέχει. καὶ ἑστίαι μὲν ἐδαμοῦ παρετέθησαν. τοῖς ἦ πυροὺς ἐφέλκοντος, ἐτ' ὠμὰ τὰ σῖτα διήρπαζον. ἐλεεινὴ δ' ἦν ἡ ἰδέα, καὶ δακρύων ἄξιος ἡ θέα, τῷ μ̃ δυνατωτέρων, πλεονεκτούντων, τῷ ἦ ἀσθενῶν ὀδυρομένων. πάντων μὲν δὴ παθῶν ἐφίσταται λιμὸς, ἐδὲν δ' ἕτερος ἀπόλλυσιν ὡς αἰδῶς. τὸ γὰρ ἄλλως εὐγενῶς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται. γυναῖκες γὰρ ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τὸ οἰκειότατον μητέρες νηπίων ἁρπάζον ἐξ αὐτῶν τῶν στομάτων τὰς τροφὰς, καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων, ἀπὸ μικροῦ φειδὼ τοῖς τὸ ζῆν ἀφελέσθαι σαλαγμοί. τοιαῦτα δ' ἐσθίοντες, ὅμως ἐδ' ἐλελήθεσαν, πανταχοῦ δ' ἐφίσαντο οἱ στασιασταὶ, καὶ τύπτειν ἦρξαν ἁρπαγαῖς. ὁπότε γὰρ κατίδοιεν θυρεκλεισμένην οἰκίαν, σημεῖον ἐνόμιζον τοῦτο, τοὺς ἔνδον τροφὴν φέρεσθαι τροφῆς. ἐξαίφνης δ' ἐξαράξαντες τὰς θύρας εἰσεπήδων, καὶ μόνον ἐκ τῶν φαρύγγων ἀναθλίβοντες, τὰς ἀκόλους ἀπέφερον. ἐτύπτοντο ἦ γέροντες ἀντεχόμενοι τῶν στιβῶν, καὶ κόμας ἐσπαράττοντο γυναῖκες συγκαλύπτουσαι τὰ ἐν χερσίν. ἐδὲ τοῖς μὲν οἴκτος πολιᾶς ἢ νηπίων, ἀλλὰ συνεπαίζοντες τὰ παιδία τῷ ψωμῷ ἐκκρεμάμενα, κατέσειον εἰς ἔδαφος. τοῖς ἦ φθάσασι τὴν εἴσοδον αὐτῶν, καὶ προκαταπιοῦσι τὸ ἁρπαζόμενον, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότεροι. δεινὰς ἦ βασάνων ὁδοὺς ἐπενόουν πρὸς ἑρμηνείαν τροφῆς, ὀρύσσοντες μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῶν αἰδοίων πόρους, ῥάβδοις δ' ὀξείαις ἀναπείροντες τὰς ἕδρας. τὰ φευκτὰ ἦ καὶ ἀκοαῖς, ἔπαρχέ τις εἰς ὁμολόγησιν ἑνὸς ἄρτου, καὶ ἵνα μιμύσῃ δ' ἑφὰν μίαν κεκρυμμένων ἀλφίτων. οἱ βασανισταὶ δ' ἀπ' ἐκείνων, καὶ γὰρ ἦν τὸν αὐτῶν τὸ μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες ἦ τὴν ὀπώραν, καὶ προεθάσκυάζοντες αὐτοῖς, εἰς τὰς ἑξῆς ἡμέρας ἐφόδια. τοῖς δ' ὑπὲρ τὴν ῥωμαίων φρουρὰν νύκτωρ ἐξερπύσασιν ὑπὲρ λαχάνων συλλογὴν ἀγρίων καὶ πόας, ὑπαντήσαντες ὅτε ἤδη διαπεφευγέναι τοὺς πολεμίους ἐδόκουν, ἁφήρπαζον τὰ κομιδέντα. καὶ πολλάκις ἱκετεύοντων, καὶ τὸ φρικτὸν ὀνομαζόντων ὄνομα τ̃ θεῶ, μεταδοῦναί τι μέρος αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες λάβοιεν, ἐδ' ὁπωσοῦν μετέδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν, τὸ μὴ καὶ προσαπολέσθαι σεσυλημένοις. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τὴν δορυφόρων ἔπαρχον. οἱ ἦ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυράννους ἀπήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑπερβολὰς ψευδεῖς ὑποβαλόμενοι, διεφθείροντο, οἱ ἦ ὡς προδιδοῦσι ῥωμαίοις τὴν πόλιν. τὸ δὲ ἑτοιμότατον ἦν, μιμυομένης τῆς ὑποβλητοῦ, ὡς αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ ἦ ὑπὸ σίμωνος γυμνωθεὶς, πρὸς ἰωάνην ἀνεπέμπετο, καὶ τὴν ὑπὸ ἰωάνου σεσυλημένων, ὁ σίμων μετελάμβανεν. ἀπαρεσκόπουν δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῆς δημωφλῆς, καὶ τὰ σπλάγχνα

ματα

μετα τῆ ἀθλίων διεμερίζοντο. Ε τῶ μὴ κρατεῖν, A
σασις ἦν ἡ ἀμφοτέρεις, τῆ δὲ ἀσεβημάτων ὁμόνοια.
κὴ γὰ ὁ μὴ μεταδοὺς ἐκ τῆ ἀλλοτρίων κακῶν θατέ-
ρω μοιοτρόπως ἐδόκει πονηρός. κὴ ὁ μὴ μεταλαβὼν
ὡς ἀγαθῦ τινὸς, ἤλγει τὸν νοσφισμὸν τῆς ὠμότητος.
καθ ἕκαστον μὴ οὖν ἐπεξάιμι τλὺ ὠδικομίαν αὐ-
τῆ, ἀδύνατον. σωπᾶν δ' εἰκῆ, μήτε πόλι ἄλλην
τοιαῦτα πεπονθέναι, μήτε γένος ἐξ αἰῶνος γεγονέναι B
κακίας γονιμωτέραν. οἶμαι τελευταῖον, κὴ τὸ γένος ἐφαύ-
λιζον τῆ ἐβραίων, ὡς ἧττον ἀσεβεῖς δοκοῖεν πρὸς
ἀλλοφύλους, ἐξωμολογήσαντο δ' ὅσιοι ἦσαν, εἰ δ' ἕλλοι,
κὴ σύγκλυδες, Ε νόθα τὰ ἔθνες φθαρμάτα. τλὺ μὴ γὰ
πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοὶ, ῥωμαίους ἢ ἄκοντας, ἰὼ ἀγκα-
σαν ὑπηρεσίαν σωθρονοῦντα, κὴ μόνον
ἐκ εἵλκυσαν ὑπὲ τ ναὸν βεβηλοῦν τὸ πῦρ. ἀμέλει
καμόμενον ἐκ τ' αὖω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἤλγησαν,
ὅτε ἐδάκρυσαν. ἀλλὰ ταῦτα τὰ πάθη, ὕδη ῥωμαίοις C
δρέθη. κὴ ταῦτα μὴ κατὰ χώραν ὕστερον μᾶ ἀποδεί-
ξεως τῆ πραγμάτων ἐξυμῆ.

Κεφάλαιον κη.

Τί τῶ ἦ τὰ μ χώματα προὔκοπτε, καί τοι πολλὰ
κακομένων ὑπὸ τῆ τείχους τῆ στρατιωτῆ, πέμ-
ψας δ' αὐτὸς μοῖραν τῆ ἱππέων ἐπέλυσε τοῖς κατὰ
τὰς φάραγγας ὑπὲ συγκομιδῆ ξοφῆς ἐξιόντας ἐπε-
δρόμειν. ἦσαν δέ τινες μὴ κὴ τῆ μαχίμων, ἀλ' ὑπ ἀχθο- D
κήμενοι τ ἁρπαγαῖς, τὸ ἦ πλέον ἐκ τῆ δήμε πέντες,
οἷς αὐτομολεῖν ἀπέτρεπε τὸ περὶ τῆ οἰκείων βίος. ὅτε
γὰ λήσεσθαι τοὺς στασιαστὰς ἤλπιζον μᾶ γυναικῶν καὶ
παιδίων διαδιδράσκοντες, κὴ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς
ληστᾶς ἐκ ὑπέμενον ἰσῶ αὐτῆ σφαγησόμενα. τολ-
μηρεῖς ἦ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. κὴ κατελεί-
πετο λανθάνοντας εἰς τοὺς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμ-
βανόμενοι ἦ κατ' ἀνάγκιν ἠμύοντο. κὴ μᾶ μάχιμοι
ἐκατὸν εἶναι ἄνωθεν ἐδόκει. μαστιγύμενοι δὴ κὴ πρὸβα- E
σανιζόμενοι τὸ θανάτε πᾶσαν αἰτίαν, ἀπῃτοῦντο
τ τείχους αἰσχρύ. πάντω μὴ οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατε-
φαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε κὴ
πλειόνων ἁλισκομένων. ὅτε ἦ τοῖς βίᾳ ληφθέντας α-
φεῖναι ἀσφαλὲς, Ε φυλάττειν τοσούτους πρευρεῖν τ φυ-
λαξόντων ἐώρα, τόγε μὲν πλέον ἐκ ἐκώλυε. τάχα δ'
ἂν ἐπδοιῶν πρὸς τλὺ ὄψιν ἐλπίσας αὐτοὺς, εἰ μὴ πα-
ραδοῖεν ὁμοία πεισομένους. προσπίλουν δ' οἱ στρατιῶ- F
ται δι' ὀργλὴν, κὴ μῖσος τῆς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχή-
ματι πρὸς χλεύλιν, κὴ δι' ὃ τὸ πλῆθος χώραν τε ἐπέλει-
πετο τοῖς σταυροῖς, κὴ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στασιασταὶ
ἦ τοσοῦτον ἀπιστήσαι τὸ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πά-
θος, ὡς τε κὴ τὸ ναπίον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοι-
πὸν πλῆθος. σύροντες γὰ τοὺς τ αὐτομόλων οἰκείους ὑπὲ
τὸ τεῖχος, κὴ τ δημοτῆ τοὺς ὑπὲ πίστιν ὡρμημένους, οἷα
πάσχοιεν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, G
κὴ τοῖς κεκτημένους ἱκέτας εἶναι ἀντὶ αἰχμαλώτους.
τοῦτο πολλοὺς τῆ αὐτομολεῖν ὡρμημένους μέχει τότε
ἔθους ἐγνώσθη, κατέχειν εἴσω. ἔνιοι ἦ κὴ ὧδε χρῆμα δι-
δόασιν, ὡς ὑπὲ βέβαιον τιμωρίαν; ἀναπαυσιν ἡ-
ρούμενοι τὸν ἐκ τῆ πολεμίων θάνατον, ἐν λιμῶ συγ-
κείσει. πολλοὺς ἦ Ε χειροκοπήσαι κελεύσας ἵππος

uera partiebantur. Et dominandi quidem cau-
ſa erat in vtroque diſſenſio, ſcelerum verò con-
cordia. Nam qui ex alienis malis partem alte-
ri, ſibi totum vindicans, non dediſſet, nequiſſi-
mus videbatur. Et qui non accepiſſet, velut bo-
ni alicuius damno dolebat, quia crudelitatis
parte caruiſſet. Singillatim quidem iniquita-
tes eorum explanare non potero: vt autem bre-
uiter dicam, neque aliam ciuitatem vnquam
talia perpeſſam puto, neque vllam nationē poſt
hominum memoriam maliciaferociorem fuiſ-
ſe. Poſtremò etiam genti Hebræorum maledi-
cebant, vt minus impij viderentur in alienos.
Veruntamen, quod erant, & ſeruos ſe, & con-
uenas & degeneris gentis abortiones eſſe confeſſi ſunt. Denique ciuitatem ipſi euertêre, &
Romanos inuitos hanc triſtem admittere vi-
ctoriam coegêre: tardiúſque venientem in tem-
plum ignem penè traxêre. Denique cùm hi ar-
dere ſuperiorem ciuitatem vidiſſent, neque do-
luêre, neque illacrymauêre: ſed apud Ro-
manos, qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verùm
hæc quidem ſuo loco poſtea cum rerum do-
cumentis dicemus.

CAP. XII. De Iudæis crucifixis & aggeribus combuſtis.

TIto autem aggeres proficiebant, quam-
uis à muro milites malè afficerentur:
parte verò equitatus miſſa, iuſſit per valles ad
alimenta comportanda exeuntibus inſidias ten-
di. Erant autem in his nonnulli etiam pugna-
tores, quibus iam minimè præda ſufficeret: ma-
ior verò pars ex populo pauperes, quos profu-
gere deterrebat pro affectibus ſuis metus. nec
clàm enim ſeditioſis fieri poſſe ſperabant, vt
cum coniugibus ac liberis diffugerent: eóſque
latronibus relinquere non patiebantur vice
ſua iugulandos. Audaciores autem faciebat ad
exeundum fames, reſtabátque iam latitantes e-
gredi, & ab hoſtibus capi. Deprehenſi autem
neceſſitate repugnabant, metu ſupplicij, ſeró-
que videbantur ſupplicare: poſt pugnam ita-
que verberati, & ante mortem modis omni-
bus excruciati, contra murum cruci ſuffige-
bantur. Tito quidem miſerabilis videbatur
iſta calamitas, cùm Iudæi in dies ſingulos
quingenti, nonnunquam etiam plures cape-
rentur. Sed neque captos dimittere tutum e-
rat, tantámque aſſeruare multitudinem cuſto-
dum videbat eſſe cuſtodiam: maximè verò pro-
pterea non prohibuit, citius eos exiſtimans ea
facie remiſſuros, tanquam ſimilia paſſuros, ni-
ſi ſe dediſſent. Milites autem diuerſis modis
ſuffigebant, ira & odio & ludibrij cauſa: &
propter multitudinem quam cepiſſent, iam
ſpacium crucibus deerat, & corporibus cru-
ces. Seditioſis verò tantum defuit, vt ea clade
mouerentur, quod etiam in contrarium eis
ceſſit, ad deterrendam reliquam multitudinem.
Transfugarum enim familiaribus ad murum
tractis, & ſi qui erant popularium proniores
ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos
profugerent, demonſtrabant: & qui comprehē-
ſi tenebantur, eos ſupplices non captiuos eſſe
dicebant. Ea res multos perfugere cupientium,
donec verum cognoſceretur inhibuit. Fuerunt
autem, qui ſtatim dilapſi ſunt, quaſi ad verum
ſupplicium properantes. Illatam enim ab hoſti-
bus mortem, comparatione famis requiem eſ-
ſe ducebant. Multis autem captiuorum Titus

etiam manus abscidi præcepit, eósque ad Ioannem & Simonem intromisit, vt propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, néve se compellerent ad excidium ciuitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cuius participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes vrgebat, veluti factis verba non multo pòst secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortémque se contemnere clamabant, eámq. seruituti rectè præferte, multa verò mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, vt ipse diceret, perituros: mundúmque Deo templum hoc melius esse: quamuis & id seruaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finèm enim Dei esse. Talia cõuiciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterua stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. vnde etiam nomen habebant, plerique tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qui Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quàm fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterùm filius eius adhuc eo vigente præsens se mirari aiebat, quidnam esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturáque promptissimus, tantúsque viribus, vt multum peccaret audacia. Cùm verò Titus ad hoc subrisisset, laborémque communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in mutum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cauebat tela Iudæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutiùs pugna certauerant, & ad extremum multi saucij recessêre: hoc reputantes, quòd etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & vnus quidem, qui erat ad Antoniã, & à quinta legione fuerat extructus, cõtra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter verò à duodecima viginti cubitis distans. Decima verò legio, quæ suprà memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, vbi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit an pontificis monimentum. Iam verò admotis aggeribus, Ioannes subfossa intus terra vsque ad aggeres, Antoniam versus disposítis per cuniculum sudibus opera suspendit: illatáque sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis,

τῶν ἐκλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι καὶ τῆς δόσεως δι' ἐκ τὸ συμφορᾶν, εἰσέπεμψε πρὸς τὸ σίμωνα, καὶ τὸν ἰωάννην, νυνὶ γε ἤδη παύσασθαι παραινῶν, καὶ μὴ πρὸς αἵρεσιν τ πόλεως αὐτὸν βιάζεσθαι. κερδήσας δ' ἐκ τὸ ὑς ἀτοις μεταμελείας, τούς τε αὐτῶν ψυχὰς, καὶ πολιχαύτην παρρησίαν καὶ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. θεῖον γὰρ τὰ χώματα τοὺς ἐργαζομένους ἅμα κατέπιεσεν, ὡς ἐκ εἰς μακρὰν ἀκολουθήσειν ἔργοις τὸ λόγῳ. πρὸς ταῦτα αὐτόν τε ἐβλασφήμουν ὑπὸ τοῦ τείχους καίσαρα, καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ. καὶ τῷ μὲ θανάτῳ καταφρονεῖν ἐδόκουν. πρᾶσθαι γὰρ αὐτὸν πρὸ δικαίας καλῶς. ἐργάσασθαι δ' ὅσα ἂν δυνώνται κακὰ ῥωμαίοις, ἕως ἐμπέσωσι. παρρησίας δ' ἕ μέλλῃ τοῖς ὡς αὐτὸς φησιν ὑπολλυμένοις. ἓ ναῦ ἀμείνω τούτῳ τῷ θεῷ, τ κόσμον ἓ). σοφήσεσθαι γε μὴν καὶ τοῦτον ὑπὸ τοῦ κατοικοῦντος, ὃν καὶ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλοιάζειν ἀπειλὴν ὑς ερῆσαν ἔργων. τὸ γὰρ τέλος, ἓ) τοῦ θεοῦ. τοιαῦτα τοῖς λοιδορίαις ἀναμίσγοντες ὑπερεφέροσαν.

Κεφάλαιον κθ.

ΕΝ ᾧ τούτῳ, ἓ ἐπιφανὴς ἀντίοχος παρῆν, ἄλλους τε ὁπλίτας συχνοὺς ἔχων, καὶ σὺν αὐτῷ σῖφος μακεδόνων καλούμενον ἡλικίᾳ πάντας ὑφηλοὺς ὀλίγον ὑπὲρ ἀντίπαιδας, τ μακεδονικὸν ζόπλον ὡπλισμένους τε ἓ ὡσπαιδευμένους. ὅθεν καὶ τὸν ὄπλισιν εἶχον, ὑς εροῦντες οἱ πολλοὶ τοῦ ῥώμους. δυσαμενήσας γὰρ μάλιστα τῆς ὑπὸ ῥωμαίοις βασιλέων τ κομμαγηνὸν σωτῆρα, πρὶν γεύσασθαι μεταβολῆς. ἀσίφνης ᾧ κἀκεῖνος ὅπ γήρως ὡς ἀδένα χρὴ λέγειν πρὸ θανάτου μακάριον. ἀλλ' ὅτε πᾶς ἀκμάζοντος αὐτοῦ τηνικαῦτα παρὼν θαυμάζειν ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατοικεῖν ἐσπέραν τῆς τείχει. πολεμιὰς δὲ τις αὐτὸς ἦν, καὶ φύσει παρέβολος. κατά γε τ ἀλκὴν τοσοῦτος, ὡς ὀλίγῳ τ τόλμαν ὑπερβάλλειν. μειδιάσαντος ᾧ τοῦ τίτου, καὶ κοινὸς ὁ πόνος εἰπόντος ὡς εἶχεν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχος μ' τ μακεδόνων πρὸ τὸ τεῖχος. αὐτὸς μὲ οἰκεῖ δι' τε ἰσχὺν, καὶ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετο τὰ τῆς ἰουδαίων βέλη τοξεύων εἰς αὐτούς. τὰ μειράκια δ' αὐτῶν συνέβιβε πάντα, πλὴν ὀλίγων. διὰ γὰρ αἰδῶ τ ὑποκρίσεως, θρασυφιλονείκει μαχόμενα, καὶ τέλος ἀνεχώρησεν ζαμπαίαν πολλοὶ συνορῶντες ὅτι μὴ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσι εἰ μέλλοιεν κρατεῖν, δέοι τ ἀλεξάνδρου τύχης.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟῖς ᾧ ῥωμαίοις ἀρξαμένοις δωδεκάτῳ μηνὸς ἀρτεμισίου, συνετελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ καὶ εἰκάδι, τ δ' ἐκκαίδεκα συνεχῶς πονηθέντων ἡμέραις. μάλιστα γὰρ ἐχώσθη τὰ τέσσαρα. καὶ θάτερον μὲν τὸ ὄπ τ ἀντωνίαν ὑπὸ τοῦ πέμπτου τάγματος ἐβλήθη καὶ μέσον δ' ὀρθίοις καλαμῶσι κολυμβήθρας. τὸ ᾧ ἕτερον ὑπὸ τοῦ δωδεκάτου δεκαπήχεις ὄσον εἰς πήχεις εἴκοσι. τῷ δεκάτῳ ᾧ τάγματι διέχοντι πολὺ τούτων, καὶ βόρρον κλίμα τὸ ἔργον ἐλῶ, καὶ κολυμβήθραν ἀμυγδαλῶν προσαρδομένην. τοῦτο ᾧ τὸ πεντεκαιδέκατον ὑπὸ ἑξήκοντα πηχῶν ἔχον καὶ τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον. προσαγομένων δ' ἤδη τ ὀργάνων, ὁ μὲ ἰωάννης ἐνθοῦν ὑπορύξας τὸ καὶ τ ἀντωνίαν μέχρι τ χωμάτων, καὶ δι' ἀλαβὼν σανιδῶν τοὺς ὑπονόμους, ἀνακρήμνησι τὰ ἔργα. πίσσῃ ᾧ τε καὶ θείῳ, καὶ πῦρ, καὶ τῶν σταυρῶν ὑποκαέντων ἥτε ῥύμης

σφάλτῳ δι' ἀλληλεισμένῳ ὕλῃ εἰσκομίσας.

διώρυξ ἐνέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου κατεσείσθη τὰ χώματα εἰς αὐτό. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ τὸν κονιορτὸν καπνὸς ἐγείρετο βαθύς, πνιγομένου τῷ πλάσματι τοῦ πυρός. ἐπεὶ δὲ θλιβέντος ὕλης διαβιβρωσκομένης ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρράγνυτο. Καὶ τοῖς ῥωμαίοις ἔκπληξις μὲν ἐς τὸ ἀφνίδιον, ἀθυμία δὲ ἐς τὴν ὑπόνοιαν ἐμπίπτει καὶ κατάσεισιν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβαὶ καὶ ἐς τὸ μέλλον ἐψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμύνειν ἀχρεῖον ἐδόκει ἐς τὸ πῦρ, καὶ εἰ σβεσθείη τῷ χωμάτων καταποθέντων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, Καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπιθέντας χώμασιν οἱ ἐς τὸν σίμωνα. καὶ δὴ καὶ προσαγόντες ταύτῃ τὰς ἑλεπόλεις οἱ ῥωμαῖοι, διέσεισον ἤδη τὸ τεῖχος. τραῦμά δέ τις ἀπὸ γαρσὶς πόλεως τῆς γαλιλαίας, καὶ μεγάσσαρος τῶν βασιλικῶν μυριάμμης θεράπων, μετ' ὀλίγον ἀδιαβώτης τις ὑὸς ταβατηίου, ζωῶμα κληθεὶς ἀπὸ τῆς τύχης, Καὶ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς, ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὅπη τὰς μηχανάς. ζύτων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε ὑλμηέτεσι κατὰ τόδε τὸν πόλεμον, ἐκ τῶν πόλεως ἐφαίνοντο, ἀδὲ φοβερώτεροι. καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκβεβηκότες, ἀπὸ πολεμίων εἶδος, ὅτε ἐδέησαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέσησαν· ἀλλὰ δι' μέσων ἐκθορόντες τῶν ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μηχανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀϊωθούμενοι πάντοθεν, ἀ προτεροι ἐκ τοῦ κινδύνου μετεκινήθησαν, ἢ δράξασθαι τῶν ὀργάνων τὸ πῦρ. αἰρομένης δὲ ἤδη τῆς φλογὸς, ῥωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν στραβπίδων σωθέντες ἐβοήθουν· ἰουδαῖοι δὲ ἐκ τοῦ τείχους ἐκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν πειρωμένοις συνεπλέκοντο, κατὰ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἑλεπόλεις τῷ ὑπὸ αὐτὰς χερρῶν ἐκ τοῦ πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι, καὶ δεδιότες τὴν φλογὸς ἀπτελαμβάνοντο, Καὶ τὸ σιδήρεον ζέοντος θραυσόμενοι τοῖς κρείττοσι μεθίεσαν. διέβαινε δὲ ἀπὸ τούτων ὅπη τὰ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τοῖς ἀμυνοῦσιν ἐπελάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ φλογῇ, Καὶ τὸν σωτήριαν τῶν ἔργων ἀποβλέποντες, ἀνεχώρουν ἐπὶ τὰ στρατόπεδα. ἰουδαῖοι δὲ προσέκειντο πλείους ἀεὶ γινόμενοι, τῷ ἔνδοθεν προσβοηθούντων, Καὶ τῷ κρατεῖν τεθαρρηκότες, ἀταμιεύτοις ἐχρῶντο ταῖς ὁρμαῖς. προελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς φρουροῦσι. τάξις δέ ἐστιν ἐκ φυλακῆς ἰσαμφῆ, πρὸ τῶν στρατοπέδων μὲν τῶν ὅπλων, Καὶ φόβου ἐπ' αὐτῇ ῥωμαίων νόμος, τὸν ὑποχωρήσαντα καθ' ὁντινοῦν ποτ' οὖν αἰτίαν θνήσκειν. ὅτοι τὸ μὴ κολάσεως τὸν μετ' ἀρετῆς θάνατον προκείναντες, ἵσασταν. καὶ πρὸς τὴν τύπων ἀνάγκην, πολλοὶ τῶν βασιλέων ὑπεστράφησαν αὖθις ἄμφω. φόβου δὲ καὶ τὰς ὀξυβελεῖς ὅπη τὸ τεῖχος, εἶργον τὸ προσιὸν πλῆθος ἐκ τῆς πόλεως ἀδεῖν εἰς ἀσφάλειαν ἢ φυλακὴν τῶν σωμάτων προνοούμενοι. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ ἰουδαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ ταῖς ἀκμαῖς ἀφυλάκτως ἐμπίπτοντες, αὐτοῖς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἔργοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν προῆσαν. Καὶ ῥωμαῖοι τὴν τόλμη πλέον εἶχον, ἢ τῷ καλῶς. παρὼν δὲ ἤδη τίτος ἀπὸ τῆς αἰτωνίας ὅπου κεχώρεισο, κατασκευαζόμενος τόπον ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοῖς στρατώταις φυλίσας, εἰ κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύουσι τοῖς ἰδίοις, καὶ πολιορκουμένων ὑπομένουσιν αὐτοὶ τύχῃ,

A fossa repentè subsedit, cúmque mãgno sonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum puluere fumus ex alto excitatus est, cùm ignem ruina concluderet. peresa verò materia qua premebatur, flamma iam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti stupor occupat: molitionem verò Iudæorum ægrè ferebant, iámque se vicille credentium & spes eo casu refrixit, & in posterum subuenire aduersus ignem minus vtile videbatur, etiam si esset extinctus semel aggeribus deuoratis. Biduo verò post, alios etiam aggeres Simon cum sociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassatus ex regalibus famulis Mariamnes, cúmque his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hisque viris neque audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuere, neque magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cnuctati sunt, aut subsitiêre: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem missilibus, & gladiis detrusi, non prius à periculo demoti sunt, quam ignis instrumenta corriperet. Sublata verò iam flamma, Romani quidè concurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi verò ex muro eos prohibebant, manúsque cum his conferebant, qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni subtrahere, cùm eorum tegmina crematentur: Iudæi verò etiam per flammas eos retinere certabant. & quamuis feruens nacti essent ferrum, tamen arietes non amisêre. Hinc autem flamma transit in aggeres, & auxiliãte præueniebat incendium. Itaque Romani flamma circundati, quoniam seruare posse opera desperabant, in castra discedunt. Iudæi verò magis instabant, cùm semper eorum numerus creseeret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minúsque cautos haberent impetus, freti victoria. progressi autem vsque ad munimenta castrorum prælio cum eorum custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per vices succedentium armatorum, & acerbissima in eos sanctio Romanorum, vt qui loco de qualibet causa cessisset, occideretur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, steterunt fortiter: eorúmque necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistisque in muro dispositis ex ciuitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorum corporum prouidentem. nam quoscunque obuios habuissent, cum his congrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incautè, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neque hi actis magis quàm fiducia superabant, & Romani plus audaciæ quàm quod malè tractarentur, cedebant. Iã verò Titus aderat ab Antonia, quò secesserat, locũ aliis aggerib. prospiciens: multúmq. increpatis militibus, si cũ hostium muros obtinerent, in suis periclitarétur,

& velut ex carcere contra se dimissis Iudæis, A obsessorũ paterẽtur ipsi fortunã, ipse cũ electis, militibus hostes à latere circumuenit, illi autẽ cũ in ora ferirẽtur, contra eũ conuersi durabãt. mixta verò acie, puluis quidẽ lumina, clamor verò aures exuperabat, neq. aut amicũ quisquã internoscere poterat, aut inimicũ. Iudæis autẽ non tantũ virtũ fiducia, quantum salutis desperatione perseuerantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitãtis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq. putauerim B eos ad extremũ nimia ferocitate animorũ, vel totam multitudinẽ Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatẽ se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longũ laborem vna hora perdidêre, & multi quidẽ solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabãt.

CAP. XIII. De muro extructo ab exercitu Romano circũ Hierosolymam triduo.

TItus autem cũ ducibus quid fieret delibe- C rabat. Et calidioribus quidẽ placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Iudæos cũ exercitus parte dimicasse, vniuersi verò militis impetum tolerare non posse, verùm sagittis esse obruendos. Prudẽtiores autem rursus aggeres fieri suadebant: alij & sine aggeribus assideri, egressus eorũ tantummodo obseruando, ac ne victus intro ferretur monebant, & ciuitatẽ fami relinquere, neq. cum hoste manu cõfligere: nec. n. expugnari eorum cõfidentiam posse, quibus optatũ est ferro procũbere, vel etiã sine hoc interficere, quę æquior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestũ nõ videbatur: & pugnare cũ his superuacuũ, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autẽ fieri, impendiorũ penuria operosum iudicabat, egressus verò ciuitatis obseruari, operosius. Nec enim circundari eã propter magnitudinem loco rúmq; difficultatẽ, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautũ: cõtra manifestam. n. viam obseruatam, occultas vias excogitaturos Iudæos, tã necessitate quam locorũ scientia. Si quid autẽ clã esset illatũ, diutiùs obsidionem trahendã, verẽdúmq. ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc. n. cuncta quidem effici posse, sed celeritatẽ ante gloriam duci: debere tamen si celeritate vti velit & cautione, totã muro cingere ciuitatẽ. Hoc. n. modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnibus modis salute desperata, ciuitatẽ tradituros, aut fame victos facillimè capiẽdos. aliter. n. se nõ posse quiescere. Verũ & aggeres curaturũ esse, cũ infirmiores habeat, qui prohibeãt. Quod si cuiquã magnũ op° & inextricabile videatur, eũ cõsiderare debere, quod neq. paruũ opus Romanos deceat facere: & sine labore magnũ quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autẽ quidã impetus militib. incidit: ambitúmq. partiti, non solũ rectores inter se, verùm ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem G decadarcho, decadarchus autem hecatõtarcho, ísq. chiliarcho placere properabat: chiliarchorum verò ostentatio ad duces vsq. pertinebat,

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὑτὸν ἰουδαίους ἀέντες, θᾶσσον μὴ τ' ὁπλέκτων κατὰ πλάγια τοὺς πολεμίους αὐτός. οἱ δ' ἅμα σῶμα παμμιγὲς, καὶ θεὸς τέτον ὁπισφαίντας ἐκαρτέρεσαν. μιγείσης δ' τ' ἀδιακρίτως, ἀμφὶ κονιορτὸς τὴν ὄμματων, καὶ κραυγὴ δ' τ' ἀκοὴν ἐφεκράτει, καὶ οὐδ' ἑτέρῳ παρῆν ἔτι τεκμήρασθαι τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. ἰσθ' ἁμῶς δ' ὑ θοῦτον ἔτι κατ' ἀλκὴν, ὅσον ἀπογνόσει σωτηρίας ἀδαμῶντων, καὶ ῥωμαίους ἐπάνωσεν αἰδὼς δόξης τε καὶ τῆς ὅπλων, καὶ θεοκινδυνότητος καίσαρος. ὡς τέ μοι δοκοῦσι τὰ τελευταῖα δι' ἐφθολλὴν θυμῷ, κἂν ὅλον ἁρπάσαι τὸ τῶν ἰουδαίων πλῆθος, εἰ μὴ τλὴ ῥοπὴν τ' ἀδιακρίτως φθάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς τ' πόλιν. διεφθαρμένων δ' τ' χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίᾳ, τ' μακρὸν κάματον ὅτι μιᾶς ὥρας ἀπολέσαντες. καὶ πολλοὶ μὲν τ' σωμάτων μηχανὰς ἀπήλπιζον ἁλώσεσθαι τλὴ πόλιν.

Κεφάλαιον λα.

Τῖτος δ' μὲν τῶν ἡγεμόνων ἐβεβούλευτο· καὶ τοῖς μὲν θερμοτέροις, πᾶσαν ἐδόκει θεσσαρόντα τ' δύναμιν, ἀπροπειρᾶσθαι τῶν τείχους βίᾳ. μέχει μὲν γὰρ νῦν κατάσασμα ἰουδαίοις τ' σρατιᾶς συμπεπλέχθαι θεσσόντων δ' ἀθρόων, οὐδὲ τ' ἔφοδον οἴσειν, κατακωθήσεσθαι γὰρ ὑπὸ τῶν βελῶν. τῶν δ' ἀσφαλεσίερων, οἱ μὲν κ' χώματα ποιεῖν πάλιν· οἱ δ' κ' δίχα τέτων θεσπαθίζεσθαι μόνον φυλαττόντων τὰς, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς εἰσκομιδὰς τ' ἀπιτηδείων παρήσειν, καὶ τῇ λοιμῷ καταλιπεῖν τ' πόλιν, μηδὲ συμπλέκεσθαι κ' χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ ἐξ τ' ἀπόγνωσιν, οἷς δυκὴ μὴ τῷ σιδήρῳ πεσεῖν, ἀπόκειται δ' κ' δίχα τέτε, πάθος χαλεπώτερον, αὐτῷ δ' τὸ μὲν ἀρχεῖν καθόλε μὴ τοσαύτης δυνάμεως, ἃ ἐδόκει θρέπειν, καὶ τὸ μάχεσθαι θᾶττον, θεὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βάλλεσθαι δ' χώματα, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ἀπορία, καὶ τὸ παραφυλάτ[illegible]ν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαί τε γὰρ τῇ σρατιᾷ τ' πόλιν, δι' μέγεθος καὶ δυχωρείαν, ἁμαρτεῖν, καὶ σφαλερὸν ἄλλως θεὸς τὰς ὑπιόσας τ' δ' φανερῶν φυλατόμενον, ἀφανεῖς ὑπονοεῖσθαι ἰουδαίοις ὁδοὺς, κατά τε αὐάγκλιν καὶ δι' ἐμπειρίαν. εἰ δ' ἐπιλάθεσθαι παρεισκομισθήσοιτο, τειβλὶ ἔσεσθαι πλείω τῇ πολιορκίᾳ, διδλέναι τε μὴ τ' δόξαν τ' κατορθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσειν τῦ χρόνε. τέτῳ γὰρ εἶ σαν εὐσιμον. θεὸς δ' τ' κύκλοις τὸ τάχος. δεῖν μὲν μετὰ τῆς τάχει μετ' ἀσφαλείας βέλοιτο χρήσασθαι θᾶττον χίζειν ὅλην τ' πόλιν. μόνως γὰρ ἔτως αἰ πάσας διαφεύξασθαι τὰς ἐξόδους καὶ ἰσθμὰς ἢ θεὸς ἅπασι διατηρήσας τ' σωτηρίαν, θᾶττα δώσειν τ' πόλιν ἢ λιμῷ τρῦσαν χειροθήσεσθαι ῥᾳδίως. ὑδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτὺς ἄλλως, ἀλλὰ καὶ τ' χωμάτων διαμελήσεσθαι πόλιν, χώμων τοῖς κωλύσειν ἀπονοήσεσθαι. εἰ δὲ τῷ μέγα δοκεῖ καὶ δυσπιτον τὸ ἔργον, χρῆναι σκοπεῖν, ὡς ἔτε ῥωμαίοις τι μικρὸν ἐγερθεῖν θρέπει, δίχα πόνε καθορθῶν τι τ' μειζόνων ἐδενὶ ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τέτοις πείσας τὺς ἡγεμόνας διανέμειν ἐκέλευσε τὰς δυνάμεις ἐπὶ τὸ ἔργον. ὁρμὴ δέ τις ἐμπίπτει δαιμόνιος τοῖς σρατιώταις, καὶ μεισαμένων τ' θρέβολον, ἐ μόνον θεὸς τὰ σμάτα πῖ ἔεις, ἀλλὰ καὶ τ' ἐν αὐτοῖς τάξεων θεὸς ἀλλήλας καὶ σρατιώτης μ' δεκαδάρχην, δεκαδάρχης δ' ἑκατοντάρχην, ἕως δ' ἐσπεύδειν ἀρέσασθαι χιλίαρχον· τ' δ' χιλιάρχων ὅτι τὺς ἡγεμόνας ἔτιμεν ἡ φιλοτιμία. καὶ τ' ἡγεμόνων τ' ἄμιλλαν ἐθεά-

ἐβεβήδει καῖσαρ. θεῖῶν δὲ αὐτὸς ἑκάστης ἡμέρας πολ A
λάκις, ἐπεσκόπει τὸ ἔργον. ἀρξάμενος δ' ἀπὸ τῶν ἀσσυ-
ρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατο,
ὅτι τὸ κατωτέρω καινόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχος. ἐνθεν δὲ ἐπὶ
κεδρῶνος ὅτι τὸ ἐλαιῶν ὄρος, εἶτα ἀναχάμπτων κῆ με-
σημβρίαν θεῖλαμβάνει τὸ ὄρος, ἄχρι τῶν θεῖς ἐρεῶνος
καλουμένης πέτρας, τὸν τε ἐξῆς λόφον ὃς ὑπέκειτο τῇ
κῆ τὸ σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν ἐπὶ λίνας πρὸς δύ-
σιν, εἰς τὸν τῶν πηγῶν κατήει φάραγγα. μεθ' ὃν αἰνεᾶ- B
νων κῆ τὸ αἰάνιν τὸ ἀρχιερέως μνημεῖον, κ ὑπελαβὼν
τὸ ὄρος, ἔνθα πομπήιος ἐστρατοπεδεύσατο, πρὸς κλίμα
βόρειον ἐπέστρεφε. κῆ προσελθὼν μέχρι κώμης (ἐρε-
βίνθων οἶκος καλεῖται) κ μετ' ἐκεῖνον τὸν ἡρώδε μνη-
μεῖον θεῖεχώρει κατ' εὐθείαν τῆ ἰδίῳ στρατοπέδῳ
συνάπτειν ὅθεν ἤρξατο. τὸ μὲν οὖν τεῖχος ἑνὸς δέ-
οντος τεσσαρακόντα σταδίων ἦν, ἔχωθεν ἦ αὐτῷ προ-
σωκοδομήθη ξύσταδίοι δεκατρεῖς πύργοι κῆ τούτων οἱ κύκλοι C
δέκα συνεθεμελιοῦτο σταδίων. ξύσι δ' ὠκοδομήθη τὸ
πᾶν ἡμέραις. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείζων ἢ ἄξιον, τὸ δὲ τεῖ-
χος ἦν πᾶσαν πίστιν. θεῖεκλείσας ἦ τῷ τείχει τὴν πόλιν,
κῆ δύναμιν τοῖς φρουρίοις ἐγκατέστησας, τὴν μὲν πρώτην
φυλακὴν τῆς νυκτὸς θεῖιὼν αὐτὸς ἐπεσκόπει. τὴν δευ-
τέραν ἦ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τὴν τρίτην ἦ ἔλαχον οἱ
τῶν πεζῶν ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ φύλα-
κες τοῖς ὑπάνεσι, κ δι' ὅλης νυκτὸς θεῖιόντες κῆ διέτη-
μα τῶν φρουρίων. D

Κεφάλαιον λϛ.

IOυδαίοις ἦ μὴ τῶν ἐξόδων, ἀσκοπία πᾶσα σωτη-
ρίας ἐλπίς. κῆ βαθυῶσαι ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους.
κῆ ὠμότητας τὸν δῆμον ἐνεβάσκευε. κ τὰ μὲν τέγη πεπλή-
ρωτο γυναικῶν κῆ βρέφων λελυμένων· οἱ δὲ νεανίσκοι ἦ
γεγόντων νεκρῶν. παῖδες ἦ κῆ νεανίαι διοιδοῦντες ὥσ-
περ εἰδώλα κῆ τὰς ἀγορὰς ἀειλοῦντο κῆ κατέπιπτον,
ὅταν πρὸ τὸ πάθος καταλαμβάνοι θάπτειν τοὺς προ- E
σήκοντας, ἔτι ἰσχύοντες κῆ τὸ διδόναι, ὤκνει
διὰ τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν, κῆ τὸ κῆ σφᾶς ἄδηλον. πολ-
λοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπανεπέθνησκον.
πολλοὶ δ' ὅτι τὰς θήκας, πρὶν ὅπισθεν τὸ χρεὼν
προῆλθον. ἔστι ἦ θρῆνος οὐ τῶν συμφορᾶς, ἔστ' ὀλοφυρ-
μὸς οὐδ', ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. ξηρεῖς δὲ τοῖς
ὄμμασι, κῆ σκυθρωποῖς τοῖς σώμασιν οἱ δυσανασχετοῦντες,
ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀπαυσάμενοι. βαθεῖα ἦ τὴν F
πόλιν θεῖεῖχε σιγή, κῆ νὺξ θανάτου γέμουσα, κῆ τούτων
οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰρ τὰς οἰ-
κίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, κῆ τὰ καταγλύμματα τῶν
σωμάτων θεῖαπῶντες, μῆ γέλωτος ἀξήκουσαν, τὰς τε
αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. κῆ πει-
νῶντας τῶν ἐρριμμένων ἔτι ζῶντας ἐπέλαιπον ὅτι πείρας
τοῦ σιδήρου. τοὺς ἦ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾶ κῆ
ξίφος, τῷ λιμῷ κατέλιπον ἀφρηφανούμενοι. κῆ τῶν ἐκ-
πνεόντων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τὸν ναὸν, ἀφιέναι τοὺς G
στασιαστὰς ζῶντας ὠπολυσεν. οἱ ἦ τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν
δημοσίων θησαυρῶν τοὺς νεκροὺς θάπτειν ἐκέλευον, τὸν
ὁμιλοῦντες· ἔπειθ' ὡς ἐπλήρωσαν, ἀπὸ τῶν τει-
χῶν ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. θεῖιὼν δὲ ταύτας ὁ
τίτος ὡς ἐθεάσατο πεπληρωμένας τῶν νεκρῶν, κῆ βα-
θυῦ ἰχῶρα μυδώντων τὸν ὑποῤῥέοντα τῶν σωμάτων,

ducum verò certamina Cæsar ipse diiudica-
bat. In dies enim singulos circumiens, opus sæ-
pissime inspiciebat. Cœptum enim à castris
Assyriorum, vbi ipse tendebat, ad inferiorem
Cænopolim mutum duxit. Hinc per Cedro-
nem ad Eleôn montem reuertens, à meridie
montem complectitur, vsque ad saxum quod
Peristereonos vocatur, eique proximum col-
lem, qui super vallem imminet Siloam, ac in-
de ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem
fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pon-
tificis monumentum, circundato monte, vbi
Pompeius castra posuerat, ad Septentrionalem
redit regionem. Et cùm præcessisset ad vicum,
cui nomen est Erebinthonicus, post illum He-
rodis monumentum ab Oriente clausum ca-
stris suis coniunxit, vnde cœperat. Murus qui-
dem vno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc
autem fortis castella tredecim ædificata sunt:
eorum gyrus denis stadiis numerabatur. To-
tum autem opus triduo constructum est, vt id
quidem dignum mensibus videretur, celeritas
verò fide careret. Muro autem circunclusa ci-
uitate, per castella custodibus collocatis, pri-
mam quidem vigiliam noctis ipse circumiens
explorabat: secundam verò Alexandro permi-
serat: tertia verò obtigit legionum duci-
bus. Somnos autem vigiles inter se sortie-
bantur, totáque nocte per castellorum spacia
circuibant.

IVdæis autem cum exeundi facultate, om- CAP. XIV. De fame Hierosolymitũ & secundo aggere extructo.
nis etiam spes salutis adempta est: auctá-
que iam fames, totas domos ac familias de-
pascebat. Et tecta quidem plena erant mu-
lieribus exanimatis, atque infantibus: viarum
autem angusta senibus mortuis. Adolescen-
tes autem ac iuuenes turgidi, velut vmbræ
mortuorum, per fora versabantur: & vbi quem
casus occupauerat, decidebant. Sepelire au-
tem funera, neque poterant præ labore, & eos
quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter
multitudinem mortuorum, & quòd de ipsis e-
rat incertum. Denique super eos quos sepeli-
erant, multi moriebantur. Multi autem ad
sepulchra, priusquam fati dies veniret, & viui
properabant: neque luctus in illis calamitati-
bus, neque fletus erat, sed fame superabantur
affectus. Siccis autem oculis, & corruptis o-
ribus, qui tardiùs moretentur, eos qui ante se
requiescerent, tuebantur. Altum verò silen-
tium ciuitatem, plenáque mortuis nox com-
prehenderat, & latrones his acerbiores. domos
enim, quæ tum sepulchra erant, & cadauera
spoliabant, & velamina corporibus detrahen-
tes, cum risu egrediebantur. hísque gladiorum
mucrones probabant: nonnullósque iacen-
tium adhuc spirantes, ferro experiendi causa
transuerberabant. Si quis autem manum ro-
gasset aut ferrum sibi commodari, quo famem
euaderet, superbissimè negligebatur. Animas
verò efflantium quisque, in morte templum
obtutibus intuebatur, cùm viuos relinqueret se-
ditiosos. Illi autẽ, primo quidem sumptu publi-
co iubebant mortuos sepeliri, cùm fœtorem fer-
re non possent: deinde quod non sufficiebant, in
valles eos ex muro præcipitabãt. Quas circũiens
Titus vbi plenas cadaueribus vidit, altámque
saniem tabefactis corporibus defluentem,

ingemuit: & extentis manibus Deum testaba- A
tur, factum illud suum non esse. Ciuitas quidem ita erat affecta. Romani verò, cùm iam nemo seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos mœror, famésque tangebat) dies lætos agebant: frumenti, aliarúmque rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximísque prouinciis, multi autem iuxta murum stantes, magnámque alimentorum abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incendebat. Seditiosis autem nihilo ma- B
gis calamitate cedentibus, Titus reliquias populi miseratus, & properans saltem hoc liberare quod superest, iterum aggeres inchoabat, quanquam difficulter materiam reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo verò stadio milites alias congerebant: & Antoniam ad solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circumiens, atque opus vrgens, quod in manibus C
eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœnitudo planè perierat: & anima ac corporibus separati, vtrisque velut alienis vtebantur. Nec enim vel animas affectio mansueta, vel corpora dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, quasi canes lacerabant, replebántque languentibus carcerem.

CAP. XV. De cæde Iudæorũ intra & extra Hierosolymam.

DEnique Simon Matthiam, per quem obtinuerat ciuitatem, excruciatum peremit. D
Boethi filius erat, ex pontificibus populo maximè fidelis & carus. Is, cùm à Zelotis malè populus tractaretur, quibus iam Ioannes accesserat, vt adiutorem Simonem reciperet, populo persuasit: nulla cum eo priùs habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autem ille, postquam obtinuit ciuitatem, inimicum eum æquè atque alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat, velut hoc simplicitate suasisset: productúmque eum & accusa- E
tum, quòd cum Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidem ei facultate concessa, cùm tribus filiis suis. quartus enim ad Titum antè profugerat. Priùs autem se occidi, quàm filios obsecrantem, atque hanc pro illa, quod ciuitatem ei aperuisset, gratiam postulantem, vt augeret eius dolorem, nouissimum iussit interfici. Ille quidem super cæsos in cõspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præcepe- F
rat, qui erat eius satellitum crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire voluisset, corpora verò sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali, nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte genus ducens, & cum his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi verò patrem conclusum asseruabant: missóque præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentium vel colloqueretur cum eo, vel in vnum veniret, proditionis metu proposito: & eos qui hæc cum illo deferent, ante quæstionem perimebant. Ista videns quidam Iudas filius Iudæ, vnus ex G
numero præfectorum Simonis, qui turrim abeo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, conuocatis decem fidissimis contubernalium: quousque

ἐπαίξας, Ϲ τὰς χεῖρας ἀπατήσας, κατεμαρτύρετο τὸν θεὸν, ὡς ἂν εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ. τὰ μὲν δὴ κατ' τὴν πόλιν εἶχεν ὅτως. ῥωμαῖοι δ' μηδενὸς ἔτι τῶν ϛασιαστῶν ἀντέχοντος, (ἤδη γὰρ καὶ τούτων ἀθυμία καὶ λιμὸς ἐφίπτετο, τὰ δ' ἀθυμίας ἴσον,) ὁπότε τε ἀφθονίαν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἐπ' εὐείας, καὶ τῶν ἄλλων τῶν πλησίον ἐχοντες, ἐϛάμβοι δ' ὅτι πολὺ τὸ τείχους πλησίον, καὶ πολὺ πλῆθος τῶν ἐνοικούντων ὑπὸ ϛενοχωρίας, τῇ κατ' σφᾶς κόρῳ τὸ λιμῶδες τῶν πολεμίων ἐξήκαμον. πρὸς δὲ τὸ πάθος τῶν ϛασιαστῶν μηδὲν ἐνδιδόντων, πᾶσι οἰκτείρων τὰ λείψανα τοῦ δήμου, καὶ ἀνασῴζων τὸ γένος ἐξαρπάσαι πάλιν ἤρχετο χωμάτων, χαλεπῶς αὖτε τῆς ὕλης ποριζομένης. ἦ μὲν γὰρ πόλει πᾶσα τοῖς πρότερον ἔργοις ἐπέκοπτο, συνεφόρουν δ' ἄλλοθεν ἀπ' ἐπικούρων ϛασίων οἱ ϛρατιῶται, καὶ πρὸς μόνης ὕλην τὸ αἰτιᾶσθαι καὶ μέρη τέσσαρα πολὺ μείζονα τῶν πρότερον χώματα. πρεῖόν δ' ὁ καῖσαρ τὰ ϛόματα, καὶ κατεπείγων τὸ ἔργον ἀπεδείκνυ τοῖς ληϛαῖς, ὡς ἐν χερσὶν εἴποιεν αὐτοῦ. μόνοις δ' ἐκείνοις ἄρα κακῶν ἀπολώλει μεγαμήλεια, Ϲ τὰς ψυχὰς χωρίσαντες ἀπὸ τῶν σωμάτων, ἀμφοτέρους ὡς ἀλλοξίοις ἐχρῶντο. ἔτει γὰρ πάθος αὐτῶν ἤμεσεν τὸ ψυχῆς, ἔτε ἀλγηδὼν ἥπλετο τὸ σώματος, οἵ γε Ϲ νεκροὶ τοῦ δήμου ὥσπερ κωφοὶ ἐπατάρατοι, καὶ τὰ δισμωτήρια τῆς ἀῤῥώϛων ἐνέπιπλασαν.

Κεφαλ. λγ.

ΣΙμων γὰρ υἱὸς ματθίαν δι' ὃν κατέχει τὴν πόλιν ἀβασάνιϛον αἰτίαν. ϛοιχῶν πᾶς τις ὢν ἐν τοῖς μάλιϛα τῷ δήμῳ πιϛὸς, καὶ τίμιος· ὃς ὑπὸ τῶν ζηλωτῶν κακουμένου τὸ πλῆθος, οἷς ἤδη καὶ ἰωάννης προσῆλθε, πείθει τὸν δῆμον εἰσαφεῖναι τὸ σίμωνα βοηθὸν, ὑδὲν ὕϛερον προσωφελήσων, ὕϛερον προδοθησόμενος φαῦλον ὀξὺ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖνος ὡς ἐκράτησε τῆς πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἠγεῖτο, καὶ τὸ ὑφ' αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς αὐ ὀξὺ ἀπλόϛητος γεγυμνασμένον. ἀχθέντα δ' ϖοτὲ καὶ κατηγορούμενον τῶν ῥωμαίων φρονεῖν, κατακρίνει μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπολογίας ἐξώσας σωτηρίαν ὑοῖς. ὁ δὲ τέταρτος ἔφθη δρασμὸν πρὸς τίτον. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ τέκνων, καὶ ταύτην αἰτησάμενον τὴν χάριν αἵθ' ὧν ἀνοίξαι αὐτῷ τὴν πόλιν, πολυτάλαν ἀπολέσαι ἐπέλυσεν. ὁ μὲν ὢν ὁ ὑὸς φονευθεὶς, ἀναπεσὼν ἐπὶ τοῖς παροῦσιν αἵμασι τῶν ῥωμαίων προσαχθεὶς. ὕϛερον δὲ ὁ σίλων αἰσθόμενος τὸ βαμμάδου ϖεχείρημα, ὃς ἦν ὠμότατος αὐτοῦ θεραπόντων, ἐπέφερε δόλῳ ὡς εἴ τι βοηθήσων αὐτῷ, πρὸς ὃν ἐξελθεῖν εἵλετο. θάπτειν τε ἀπεῖπε τὰ σώματα. μὴ τέτου ἱερεύς τις αἰσχύνας ὑὸς μασβάλε τῶν ὀδυνήμων, καὶ ὁ χαμμαῖδος δὲ βελῆς ἀρίϛευος, γένους ὢν ἀμμαῦς, καὶ σὺν τέτοις πεντακοσίοις τῆς ὕϛατος τῶν δήμου λαμπρῶν, ἀναῤῥαγέντας τῷ ἰωσήπῳ πατέρα συγκλείσαντες, ἐφύλαττον. κηρύττουσι δὲ μηδένα τῶν τῆς πόλεως, μήτε συνομιλεῖν, μήτε ὅλως τὸν αὐτὸν ϖεραθροίζειν, φόβον ϖαρέχοντες προδοσίας, καὶ τοὺς ϖεριϛεροφυεῖς ὁδοὺς, ϖρὸς ὀξέλασιν ἀπήεσιν.

Κεφαλ. λδ.

ΤΑῦτα ὁρῶν ἰούδης τις υἱὸς ἰούδου, τῆς ὑπαρχων τῷ σίμωνος εἰς ὢν, καὶ πεπισμένος ὑπ' αὐτοῦ πύργον φυλάττειν, τάχα μὲν τι καὶ οἴκτῳ τῆς ὠμῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτῷ ϖρονοίᾳ, συγκαλέσας τοὺς πιϛοτάτους τῆς ὑπ' αὐτὸ δέκα. μέχει

τῶν

τίνος ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔτι
A ἐχομεν ἐλπίδας πιστοὶ πονηρῶν μένοντες; ἀλλ' ὁ μὲν λιμὸς
ἤδη καθ' ἡμῶν ὁμοίως ἢ τοῖς πολεμίοις ἔνδον, σίτων ἢ
καὶ θεοῦ διαφθορᾶς ἄπιστος; ὁ δίος δὲ ἤδη παρ' αὐτοῖς
κολάσεως. ἢ ἢ τοῖς Ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε παρα-
δόντες τὸ τεῖχος, σώσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πείσει
γὰρ ἡδέως ὁ σίμων, ἐὰν ἀπιστοκοπῶν ἑαυτὸν ταχέως
δῶ δίκην. τούτοις μὲν δίκα πειθόντων, ὑπὸ τὴν ἕω τοὺς
B λοιποὺς μὲν ὑποστρατηγῶν, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμπεν,
ὡς μή τι φωραθείη τῶν βεβουλευμένων. αὐτὸς δὲ περὶ
ξίφην ὥραν ὑπὸ τοῖς πύργοις ἐκάλει τοὺς Ῥωμαίους. τῷ δὲ
οἱ μὲν ὑπερφαίνειν, οἱ δὲ ὑπίσχνουν, οἱ πολλοὶ δ' ὠχνουν,
ὡς τειχομαχεῖν ἀκινδύνως ληψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ
δὲ πῶς μετ' ὁπλιτῶν παρῆλθε πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφθη γνοὺς
ὁ σίμων, καὶ μὴ βάσχους τοῦτο πύργον περικαταλαμβά-
νει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβών, ἐν ὄψει τῶν Ῥωμαίων ἀπαγ-
ρεῖ, καὶ πρὸ τοῦ τείχους λοβοτομήσας ἔῤῥιψε τὰ σώματα. C

Κεφάλαιον λε.

ΚΑὐτὸν τοῦτον φρεῖδον ἰώσηπος, καὶ δὴ αὖθις ὡδακα-
λῶν, βάλλει τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ ὡδὶ χρῆμα
πεπεῖσθαι καρωθεὶς. ἐλάθρομεν δ' ὅτι τὰ πρώτα τῷ ἰου-
δαίων γένει, καὶ ἐφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ βα-
χίους καῖσαρ ἐπεμψε τοὺς ἱππασαΐζοντας. μαχομένων
δὲ τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρει, βρεχὺ τῷ θεατομένων
ἐπαίων. οἱ σασιασταὶ δ' ὡς αἰσθόντες ὃν ἐπεθύμουν D
μάλιστα, μετὰ χαρᾶς ἀϊδίου. διαγγέλλει δ' εἰς τὴν πό-
λιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπῆρεν ἀθυμία, πε-
πεισμένης οἰκείως τοῦ ὄντος, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθάῤῥουν.
ἀκούσασα δὲ ἡ τοῦ ἰωσήπου μήτηρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ,
τεθνάναι τὸν υἱὸν, φεῦ; μὴ τοὺς φύλακας, ὑπὸ ἰωταπα-
τῶν τοῦτ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ δὲ ἀδὲ ζῶντος ὑπολαύειν.
ἰδίᾳ δ' ὀλοφυρομένη φεῦ τῆς θεραπαίδας, τοῦτον
εἰληφέναι τὸν ὠδῖνος ἐλεγχον καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν E
υἱὸν, ὑφ' ἓν ταφῆσαι φερόντων. ἀλλὰ γὰρ ὅπερ αὐ-
τὴν δεῖ πλέον ὠδίνατο τὸ ψεῦδος, ὅτι τῆς λησταῖς ἐθαλ-
πεν. ταχέως γὰρ ὑπὸ τῶν ληστῶν αἰσθόμενος ὁ ἰώσηπος, καὶ
προελθὼν, τοῖς μὲν ἐκ εἰς μακρὰν ἐβόα δίκας αὐτοῖς
δώσειν τῶν ἔργων. τὸ δὲ δῆμον ὅτι πίστιν προκαλεῖτο. θάῤῥος δὲ τῷ λαῷ, καὶ τοῖς σασιασταῖς ἔκπληξις ἐμ-
πίπτει φεῦ τοῦ ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφάλαιον λς.

F
ΤΩν δὲ αὐτομόλων, οἱ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τὸ τεί-
χους ἐπιδὼν ταχέως. οἱ δὲ φεύγοντες ὡς ὅτι μά-
χῃ καὶ χειρῶσαι, ἔπειτα φεῦς τοῖς Ῥωμαίοις ἔκλυον.
σωσίπατρος δὲ τούτοις τύχη, τῷ εἴσω χαλεπωτέρᾳ, καὶ
παρὰ σφίσι λιμοῦ, σωτηνώτερον δοκοῦσιν φεῦς ὀλε-
θρον τὸν ὑπὲρ Ῥωμαίοις κόρον. παρεῖντο μὲν γὰρ ὑπὸ
τῆς ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπῶντες, ἔπειτα
ἀθρόως κενοῖς ἐπαφιέμενοι τοῖς σώμασιν ἐῤ- G
ῥήγνυντο. πολλοὺς τῷ δι' ἐμπειρίαν ταμιευομένων
τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον φεῦδόντων τροφῆς ἀπέ-
θισμένῳ τὸ σῶμα φέρειν. καὶ τοῖς ὕστερον ἢ σωζομένοις,
ἔπειτα πρηνὴς μετελάμβανε. τῷ γὰρ ὑπὸ τῆς συ-
ήσεως τῶν αὐτομόλων φωραθέντα τῷ τ' χαστρὸς λυμαίνον
χρυσοῦς ἐκάλεον. καταπίνοντες ἢ ὡς ἔφαμεν αὐτοὺς
φορήσαι, ἐπειδὴ εὑρόντων πάντας οἱ σασιασταὶ, καὶ
πολὺ πλῆθος ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ φέροντα ἰχθύστα αὐτοῦ,

A eandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quámve salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani verò penè intus sunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis est: metúque etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatem. Nihil autem graue Simon patietur, si cùm de se desperauerit, pœnas citius pendet. His vbi decem assensi sunt, manè cæteros
B quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur. Ipse verò de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autem alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea verò, cùm Titus ad murum cum armatis succederet, antè rem Simon cognouit, turrimque velociter occupat: Romanisque
C eos inspectantibus custodes peremit, & per murum proiecit corpora mortuorum. Ibique circúiens Iosephus (nec enim rogare cessabat) caput vulneratur lapide, statímque attonitus cadit. Excursus autem ad eius casum factus est Iudæorum: abreptúmque esset in ciuitatem, nisi Cæsar misisset, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Iosephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi verò, tanquam interfecto quem maximè cupiebant, cum lætitia conclamauerunt. Spargitur
D autem hic rumor per ciuitatem: ex quo residuam multitudinem mœror tenuit, verè periisse credentem, cuius fiducia profugere cogitabant. Audito autem Iosephi matre in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidem, ex Iotapatis hoc ait certò se credere, nec enim viuo potiri. Secretò autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepisse fructum, quod ne sepelire quidem sibi filium licuisset, à quo sepeliri speraisset. Verùm ne illam
E quidem mendacium diutius cruciauit, neque latrones refecit. Citò enim curato vulnere Iosephus resipuit: progressúsque clamabat, illos sibi non multò pòst vulneris pœnas daturos. populum autem rursum ad fidem hortabatur, vnde populo quidem fiducia, seditiosis verò stupor incidit eius aspectu. Profugorum autem alij statim de muro necessitate prosiliebant: alij velut ad pugnam cum lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem fœlior ea quam intus pertulerant fortuna consequebatur: & fame, quam domi reliquerant, velociorem apud Romanos inuenièbant ad exitium satietatem. adeò enim inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aquæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora diffrumpebantur: nisi qui periti desideria cohibuissent, paulatímque cibum desueto corpori obtulissent. Verùm & eos, qui hoc modo seruarentur, alia plaga suscepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, è fimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (vt suprà diximus) eos veniebant, quòd cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima vis auri fuerat in ciuitate: denique duodecim atticis comparabant, quod antea viginti quinque

valebat. Verùm hac arte per vnum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæuiorem contigisse Iudæis: vna denique nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus iniustitia cognita, penè iussisset autores circunfuso equitatu iaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multóque plures puniendi, quàm qui fuerant interempti. Conuocatis autem auxiliarium ducibus, itémque militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat inuidia) vtrisque iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentóque facta: Arabes autem & Syri primò in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Iudæos odia Romanis ascriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare. & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, vt suspectos inuestigarent, atque ad se deferrent. Verùm profectò auaritia contemnit omne supplicium, sæuísque hominibus lucrandi amor innatus est: nulláque omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imò verò hæc alias, & modum habent, & metu subiugantur. Deus autem, qui damnauerat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: denique id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occultè in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circunspectantes antè ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosque sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

A Ϲ εἴκοσιν. ἀλλά τοι ἡ ὄπνοίας ἐλεγχθείσης δι' ἑνός, ἀναπίπλατο μὴν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεγάλοι χρυσίε παρέιεν αὐτόμολοι. τὸ γὰρ ἀράβων πλῆθος, καὶ οἱ σύοχοι τὰς ἰκέτας ἀνατέμνοντες, ἀράνων τὰς γαστέρας, καὶ τούτῳ τῷ πάθος ἁδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῶναι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεχύθησαν νυκτὶ ὑπὲρ δισχιλίους. καὶ γνοὺς ἡ παρανομίαν τῶν, ὀλίγου μὴν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν ὡρμηκὼς κατακοντίσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνείχετο, καὶ γὰρ ἀπειρημένων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολαζησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τοὺς τῶν συμμάχων ἡγεμόνας, καὶ τοὺς τῶν τάγμάτων, σωφρονέβάλλοντο δὲ καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, ὑπὲρ ἑκατέρους ἀγανακτοῦντες ἔλεγον. εἰ γὰρ μὴν αὐτῷ στρατευομένων τινὲς ἕνεκα κέρδους ἔνεκεν ἀδικοῦσι, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν ἀφ' ἑαυτῶν ποιημένα ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. τοῖς δ' ἄρα, καὶ τοῖς σύοχοις, εἰ ὡρῶτον μὲν ἐν ἀλλοδαπῇ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτῶν ἀξιόπιστοι χρῶνται, ἔπειτα τῇ περὶ φόνους ὠμότητι, καὶ τῷ πρὸς ἰουδαίους μίσει, ῥωμαίους ὑπερέφερον. Ϲ δὲ νῦν ἑτέρους αὐτῷ τῶν στρατιωτῶν συναπολλύειν ἡ κακοδοξίας. τούτοις μὲν οὖν διπειλησε θάνατον, εἴ τις ὀφεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν. τοῖς δ' ὑπὸ τῶν τάγμάτων, ἐπέστελλεν ἐρευνήσαντας τοὺς ὑπόπτους ἀνάγειν ἐπ' αὐτόν. κατεφρόνει δ' ὡς ἔοικε φιλοχρημάτων πάσης κολάσεως, καὶ δεινὸς ἐμπέφυκεν ἀνθρώποις τὸ κερδαίνειν ἔρως. ὧδέν δ' ἕτερον πάθος πλεονεξίᾳ συμβάλλεται. ἢ ταῦτα μὲν ἄλλως καὶ μέτεστιν ἔχει καὶ φόβοις ὑποτάσσεσθαι. θεὸς δ' ἐπὶ τὸν λαὸν πάντως κατακείνας, καὶ πᾶσαν αὐτοῖς σωτηρίας ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποστρέφων. ὁ γοῦν μὴ ἀπειλῆς ἀπεῖπεν ὁ καῖσαρ, λάθρα κατὰ τῶν αὐτομόλων ἐτόλματο, καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ὀφθῆναι περιπαγέντας, ἐσφάζον οἱ βάρβαροι. περισκοπούμενοι δ' μήτις ὑπίδοι ῥωμαίων ἀνέσχιζον, καὶ τὰ σπλάγχνα τὰ μεγὰ κέρδος εἶλκον. ὀλίγοις δ' ἐνεβρίσκετο, Ϲ τοὺς πολλοὺς παρανήλισκεν ἐλπὶς μόνη. τοῦτο μὲν δὴ τὸ πάθος, πολλοὺς τῶν αὐτομόλων ἐπανήγαγε.

B

C

D

E

CAP. XVI. De sacrilegio circa templum & relatis ex vrbe cadaueribus & fame.

IOannes autem, vbi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese conuertit: multáque donaria templi retinens, multáque vasa diuinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne vrceolis quidem abstinuit, quos Augustus eiúsque vxor miserat. Romanorum quidem imperatores honorauerunt semper templum atque ornauerunt: tunc autem Iudæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu diuinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea que sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reseruabant, tutum erat effudisse. namque in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore vngebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani contia noxios venire tardassent, aut hiatu terræ deuorandam fuisse ciuitatem, aut diluuio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quàm quæ illa pertulerat.

F

G

Κεφάλαιον λϛ.

ΙΩάννης δ' ὡς ἐπέλιπον αἱ ἁρπαγαὶ ἔνδα τὸ δήμου, πρὸς ἱεροσυλίαν ἐτρέπετο· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνυε τῷ ναῷ· πολλὰ δ' τῶν πρὸς τὰς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρας τε Ϲ πίνακας, καὶ τραπέζας· ἀπέχετο δ' ἔνδε τῶν ὁσίων βασέων, καὶ τῶν γυναικὸς αὐτῷ πεμφθέντων ἀναθεμάτων. οἱ μὲν γὰρ ῥωμαίων βασιλεῖς, ἐτίμησάν τε, καὶ πρόσκοσμησαν τὸ ἱερὸν ἀεί. τότε δ' ὁ ἰουδαῖος, καὶ τὰ τῶν ἀλλοφύλων κατέπατα. πρὸς δὲ τοῖς σωζόντας, ἔλεγεν, ὡς δεῖ μετὰ ἁδείας καταχρήσασθαι τοῖς θείοις, ὡς τοῦ θείου, καὶ τοῖς τῶν ναῶν θεραπευομένοις, ἐξ αὐτοῦ ζῆν δεῖ. διὰ τοῦτο Ϲ τὸν ἱερὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὑπερχεῖν ἐκέλευσας· ἐν δὲ τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, δένεμε τῷ πλήθει, κἀκεῖνοι δίχα φείδης, πλέον τοῦ ἐν ἠλείφοντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. ἐπ' αὖ ὑποσιωπήσειν εἰπεῖν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βεβδωκότων ὑπὸ τοὺς ἁλιτηρίους, ἢ καταποθῆναι αὖ ὑπὸ χάσματος, ἢ κατακλυσθῆναι τὴν πόλιν, ἢ τοὺς τῆς σοδόμων μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν τούτων ἐνεγκε γῆ ἀθεώτερον.

τῇ γοῦν

τῇ χώρᾳ τύτων ἀπορίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ τί δεῖ καθ' μέρος ἐκδιηγεῖσθαι τὰς συμφορὰς; ἀλλὰ πρὸς πύτον ἐν ταύταις τῇ ἡμέραις μαντάροις ὁ λαζάρου φυγὼν, δι' ἃ μιᾶς ἐλέχθη ἐκκεκομίσθαι πύλης, ἐν αὐτὸς ἐπεπίστευτο μυριάδας εἴδεκα νεκρῶν ὅλη πεντακισχιλίοις ὀκτακοσίοις ὀγδοήκοντα, ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεστρατοπεδεύσατο, πασαρισκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι παρέμεινε πανσελήνου. τοῦτο δ' ἐν πλῆθος ἀπόρων, καὶ οἰκεῖοι αὐτοῖς ἐφεσῶς, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδοὺς ἐξ ἀνάγκης ἠρίθμει. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἔθαπτον. ταφὴ δ' ἐν, τὸ προκομίσαντας ἐκ τῶν ἄστεος ῥῖψαι. μεθ' ἕτερον δὲ διαδράντες πολλοὶ τὴν ὁπισθεν, τὰς πάσας τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπήγγελλον μυριάδας εἰκοσι δυὰ τῆς πυλῶν ἐκφερομένας. τὴν δ' ἄλλων ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δὲ ἐχόντων τοῖς πένησιν ἐκφέρειν, ἔλεγον συνασωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ τὸ μὲν σίτου τὸ μέτρον προσθῆναι τάλαντα, μεθ' ταῦτα δὲ ὡς ἐδεῖ ποτε λοιμὸν ἐπὶ οἷόν τι ἐν ἐξεπιχωρίασεν δὲ πόλεως, προσελθεῖν τινας εἰς ζήτησιν ἀνάγκης, ὡς τὰς ἀμάρας ἐρευνῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐν τύτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι, τότε γλυκὺ ἔσεσθαι. ταῦτα Ῥωμαῖοι μὲν ἀκούοντες, ἠλέησαν· οἱ δ' ἀπονοίᾳ δὲ καὶ βλέποντες, οὐ μετενόουν ἀλλ' ἐμαίνοντο μέχρις αὐτῷ προελθεῖν. πεπήρωτο γὰρ ὑπὸ τῆς χειρὸς, ὃ τῇ πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη παρῆν.

A

B

C

denſque cum eorum pertinacia deſperata totus populus interiit. Et quid opus eſt ſingulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, tranſgreſſus ad Titum, per vnam portam quæ ſibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadauera, ex quo die caſtra prope ciuitatem poſita ſunt, ex die quartadecima menſis Aprilis, vſque ad calendas Iulij. hæc autem immenſa eſt multitudo: nec tamen ipſe fuit appoſitus portæ, ſed publicam mercedem diuidens, mortuos ex neceſſitate numerabat. cæteros enim propinqui ſe peliebant. ſepultura autem fuit, elatos ex oppido proiicere. Poſt hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum ſexcenta millia portis eiecta nunciabant: aliorum verò numerum minimè poſſe comprehendi: cùm autem pauperibus efferendis non ſufficerent, congeſta in maximis ædibus cadauera eſſe inclula, & frumenti quidem modium veniiſſe talento. pòſt autem vbi muro circundata ciuitate, ne herbas quidem legere iam liceret, ad hoc neceſſitatis quoſdam fuiſſe compulſos, vt cloacas rimarentur, boúmque veterem fimum alimentum haberent, ſtercúſque collectum, quod ne viſui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miſerati ſunt: ſeditioſos autem ne videntes quidem pœnitebat, ſed patiebantur vſque ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipſis imminebat & ciuitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

FLAVII IOSEPHI DE
BELLO IVDAICO
LIBER SEPTIMVS.

[*Secundum Rufini distinctionem.*]

CAP. I. De suffossione murorũ, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLADES quidem Hierosolymorũ A in peius quotidie proced bat cũ & seditiosi magis accenderentur aduersus inclusi, postquam populum fanes ipsósque iam possederat. Quin & multitudo congestorum in ciuitate cadauerũ, & visu horrenda erat, odorémque pestiferum emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcari B mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur, neq; horrebãt: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tãquam exprobrantes Deo (vt mihi videtur) supplicij sui tarditatem. non enim spe victoriæ maior pars eorum, sed desperatione salutis ferociùs ferebatur. Romani autem quamuis plurimum in aggreganda materia laborarent, tamen C intra viginti & vnum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta vsque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies. nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis vndiq; arboribus cernebatur: nec vllus qui pridem Iudæam viderat alienigena & suburbana pulchertima ciuitatis, cùm eius solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem quantum pristinis derogasset. Omnia namque insignia pulchritudinis, D bellum deleuerat: nec si quis subitò aduenisset, qui locum prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri ciuitatem putabant: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerãt: & labori quidẽ corpora militũ, crebris verò of E fensionibus animi cesserant. Verùm ciuitatis cladibus tristius Romani quã ciues in ea degentes afficiebãtur. ad mala. n. quæ hinc accidebãt, etiã pugnatorib. nihilo segniorib. vtebãtur, sed

Κεφάλαιον α.

Τὰ μὲν ἔνδον τῆς ἱεροσολύμων πάθη, ῥᾴκοπτε καθ' ἡμέραν ὅτι τὸ χεῖρον, τῶν ζηλωτῶν μᾶλλον παροξυνομένων ἐπὶ τῇ συμφορᾷ, καὶ τοῦ λιμοῦ μὴ τὸν δῆμον, ἤδη καὶ εἰς ἐκεῖνος νεμομένου. τὸ γε μὴν πλῆθος τῶν συσωρευομένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων, ὀφείλεται φρικώδες ἰδεῖν, καὶ λοιμώδη παρεσκεύαλλεν ὀσμὴν, φορεῖς τε τοῖς ἐκφέρουσι, καὶ τοῖς ἐμπόδιον τοῖς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐξ ἀταξίας φόνῳ μυείῳ γεγυμνασμένους χωρεῖν, ἐδέδοκτο τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δ' ὑπαίθριοντες, ὅτε ἐφείτιον, ὅτε ἠλέει, ὅτε πλησθόνα κακεῖνο σφῶν αὐτῶν ὑπελάμβανον, τοῖς εἰσιοῦσι καὶ ἐξιοῦσιν ὕβριν. περιφρόνοι δ' ὁμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅπῃ τοὺς τοὺς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ὀνειδίζοντες ἐμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βεβαιότητα τῶν ἐπ' αὐτοῖς κολάσεως. ἐν γὰρ ἐλπίδι νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη δ' ὑπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. ῥωμαῖοι δ' καίτοι πολλὰ ὠφελεῖ τὴν ὕλης συγκομιδὴν βαλαστωρούμενοι τὰ χώματα διήγραν μιᾷ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, κατὰ τὸν ὡς ἐφείρηται τὸν ὠφελεῖ τὸ ἄστυ χώρου, ἐπὶ σταδίους ἑβδομήκοντα καὶ πέντε κύκλῳ πάσαν. ἐν δ' πᾶσα ἐλεεινὴ, καὶ ἴσης ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ εὐδαίμοσιν κεκοσμημένα, τότε παντάχοθεν ἠρημωμένα, καὶ ἐκκεκομμένα τὴν ὕλην. ἐδεῖς τε τὸν πάλαι ἰκνούμενον, καὶ τὰ ἐκκαλλῆ ἐφάσθαι τὸν πόλεως ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπειτα τὴν τότε βλέπων ἐρημίαν, ἐκ ὠλοφύρατο, καὶ κατέσταξε τὴν μεταβολὴν παρόσον ἐγένετο. ταῦτα γὰρ ἐλυμαίνατο τὰ σημεῖα τῶν κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ ἐκ ἄπαις ἐξαπίνης ὅπου ἐς τὴν ἐφεστηκότων, ἐγνώσεται τὸν τόπον, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν. Κεφαλ. β.

Ῥωμαίοις δὲ καὶ ἰουδαίοις τὸ τέλος τῆς χωμάτων, ἴσον ἐνεποίει δέος ἀρχαί. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ καὶ ταῦτα καύσειαν, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν ἐφοβοῦντο. ῥωμαῖοι δὲ, ἐκ ἂν ἐπ' αἱρήσειν κακείνων διαφθαρέντων. ὕλης γάρ τε ἐδ' ἐπιτηδεία· καὶ τῆς μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τῆς δ' ἐπαλλήλων πασμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς στρατιώταις ἐλείποντο. τὰς γε μὴν κατὰ τὴν πόλιν συμφορὰς, ῥωμαίοις πλέον εἰ συνέβαινε πρὸς ἀθυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ὅσα γὰρ τὰ πλησιαῖτα πάθη τοῖς μαχομένοις ὀδὲν ἐχρῶντο μαλακωτέρεις, ἀλλ' ἐθεμόν-

ἐθεώνοβ πάντοτε τὰς ἐλπίδας, τῷ μὲ χωμάτων τοῖς A
ὀπιβηλᾶς, τῷ ὃ ὀχθάτων σερέωπι τὸ τειχος, τῆς ὃ
κῆ χεῖρα μάχης τ τῷ συμπλεκομένων θλμαῖς πιστο-
τεκτόυμβοι. τὸ ὃ μέγιστον, σάσεώς τε κὴ λιμῆ Ϲ πολέ-
μου, κὴ τοιάτων κακῶν δείσκοντες ἐπαίω τὸ ἀδά-
σημα τῆς ψυχῆς ἰουδαίοις ἔχοντας, ὑπελάμβανον τε
τῷ ἀνδρῶν ἀμάχοις μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν
ἐπὶ σκμφορᾶς ἀθυμίαν εἶ. τὸ γὰ αὖ μὴ ὑποσιῶναι
δέξια τύχη χρωμένοις, τοῖς ὑπὸ κακῶν ἀεὶς ἀλκὴν B
ζεπομένοις; οἱ μὲν οὖν ἐφρωμένεσέρας δι' ταῦτα τῷ
χωμάτων ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ ὃ ἀεὶ τ ἰωαν-
νῆν, κατὰ τὴν αὐτονίαν ἅμα κὴ ἀεὶς τὸ μέλλον, εἰ
καταμέμφθείη τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο. κὴ φὴν ἔπις-
ναν τοῖς χεμῶς, ἐπέθεντο τοῖς ἔργοις. ὡ μὲν ἐκεχείρησαν
γὰ τ ὀπχρήσεως. ἀλλὰ ἀεφιλθόντες μὴ λαμπάδων
φὴν ἐγγίσαι τοῖς χώμασι ψυχρότεροι τ ἐλπίδος ὑπέ-
στρεφαν. ἀεῶν μὲ γὰ, κάδ' ὁμοῖον ἡ σκέψις αὐτῷ ἐδό-
κει, κατὰ μέρος ἐκπεσόντων, καὶ δ' ἀλλειμμάτων, κὴ C
μεμελλημένως μὴ δέους, καθόλε τ εἰκεῖν. ὡ ἰουδαί-
κῶς. ἅ γὰ ἰδίᾳ τὸ ἔθος, ὑς ἔρητο ἅμα, ἡ τόλμα, κὴ ὁρ-
μὴ, κὴ δέσμος ὁμῶ σαντων. κὴ τὸ μηδὲ πλησιοντας ἀνα-
σρέφειν. ἀτονώτερος ἢ ἑαυτῷ ἀεφιλθόντες, κὴ τὰς ῥω-
μαίους εὖρον ἐρρωμενεσέρους τὸ σωμάτος ἀδαπεζαλ-
μένους. τοῖς μὲν γὰ σώμασι, κὴ τ παντοπλίας, ἐπὶ τοις ἐφρά-
ξαι Ϲ τὰ χώματα πάντοθεν, ὡς πῦ πυρὶ μηδαμόθεν
καταλιπεῖν ἀδάφυσιν. τ ὃ ψυχῶ ἐπτωσαν ἕκασος, D
μὴ μεταχινηθῶσι τ τάξεως ἀεὶ θαυάτε. ἀεὶς γὰ
τὸ πάσας αὐτῷ ὑποκύπτεσθαι τὰς ἐλπίδας, εἰ κἀκεῖνα
καταφλεγείη τὰ ἔργα, δεινὴ τοῖς σρατιώτας εἶχεν αἰ-
δῶς, εἰ πάντα κρατήσειαν, παντρχία μὲν ἀρετῆς, ὑπο-
νοια ὃ ὅπλων, πλῆθος ὃ ἐμπειρίας, ἰουδαῖοι ὃ ῥωμαίων.
ἅμα δέπ, κὴ τὰ ἀφετήρια σωήργει τ ἀεφιπιπτόντων
ἐρικνήμια, κὴ τισιν τις, τῷ μὲ ἑαυτὸν, ἐμπόδιον ἦ,
ὅ τε κίνδυνος τὸ μὴ ἀεόσω χωρεῖν, ἐποίει μαλακω-
τέρους. τῷ δ' ἐνδοτέρω βέλος ὑποδεχομένων. οἱ μὲν E
φὴν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν τ διαξίαν, κὴ τὸ σύκτωμα τ
πλησίον κατεπλαγῆτε, οἱ ὃ τυπτόμενοι τοῖς ξυ-
σοῖς ἐπαλινδρέμεων. κὴ πόλος, ἀλλήλες κακίζοντες
εἰς δειλίαν, ἀνεχώρεσαν ἀσφαλτοι. νεωμηνία παρέμυ
μηνὸς ἡ ὁπχείρησις ἦν. ἀναχωρησάντων ὃ τ ἰουδαίων,
ἀεόσω ἦσαν οἱ ῥωμαῖοι τὰς ἑλεπόλεις, βαλλόμενοι πό-
ξας τ ὑπὸ τῆς αὐτονίας, κὴ σουρὸ κὴ σιδήρω, κὴ σαν-
τὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ τῆς ἀνάγκη βέλει.
καίπερ γὰ πολὺ τῷ τείχει πεποιθότες, καὶ τῷ ὀρχά- F
των καταφρονοῦντες, ὅμως ἐκώλυον τοῖς ῥωμαίοις
ἀεόσω ἄγειν. οἱ ὃ τῶν ἀνδείων τῷ ἰουδαίων τὸ μὴ πλη-
γῶναι τῶν αὐτονίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθαι δι' ἀ-
δένειαν τὸ τεῖχος, Ϲ σαθρὸς ἐλπίσαντες εἶ τὸς θε-
μελίοις, ἀντεφιλονείκουν. ὡ μὲν ὑπήκουε τὸ τυπτόμε-
νον. ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, κὴ ἀεὸς μηδέ-
να τῷ καθύπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἑτέροις
παρεῖχον τὰς ἑλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάτζους, Ϲ ἀπ- G
ειθραύοντο τ πέτρας, ἕτεροι τὰς θυρεοὺς ὀρεφώσαν-
τες ὑπὲρ τῷ σωμάτων, χερσὶ καὶ μοχλοῖς, ὑπώρυττον
τοῖς θεμελίοις, καὶ τοσαυτάχε λίθους ἀεόσαρτε-
ρήσαντες ἐξέσεισαν. αὐήπαυσε ὃ νὺξ ἑκάτερος, κὴ
ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῷ κενῶν σεσαλδυμένον, καθ' ὃ τοῖς ἀεοτέρους ὀπιβελδῶν χώμασιν ὁ ἰωάννης
ὑπώρυξεν, ἐνδεσης κὴ διώρυχος, ἐξαπίνης κατέῤῥηξαν.

corum spes frangebantur, cùm aggeres insidiis, A
machinæ soliditate muri, manus verò conflictus audacia repugnantium superaretur: & præcipuè, quòd cum seditione faméque ac bello toxque malis præstantiores Iudæorum animos inuenirent, virorum quidem inexpugnabiles esse impetus arbitrabantur, inuictam verò animorum magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. nam quis eos in rebus secundis sustineat, qui malis ad virtutem incitarentur? Illi quidem propterea cautiùs custodias præparabant. Ioannis autem factio apud Antoniam, simul & quæ futura timebantur, si dissideretur murus cauebat, & antequam arietes admouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorum irritus fieret. Aggressi enim cum facibus aggerem, spe decepti remeauêre. Nam primùm ne concordare quidem eorum videbatur consilium, paulatim & per intervalla, & cunctanter, non sine metu prosilientium, neque Iudæorum more, vt breuiter dicam. deerant enim quæ propria gentis essent, audacia, cursus, & omnium simul impetus: & vt non sine offensione recederent. Languidiores verò progressi quàm solebant, etiam Romanos solito promptiores offendêre: qui corporibus quidem atque armis ita vndique aggeres sepsêre, vt nusquam igni aditum relinquerent: animum verò ita confirmauerunt, ne quis loco antequam occumberet moueretur. nam præter omnium rerum desperationem si etiam illud opus esset exustum, acerbissimus pudor milites occupauerat, si aut calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut peritia multitudini, aut Iudæis Romani. Simul autem missilia pro illis faciebant in prosilientes delata: & qui cecidisset, posteriores impediebat, ac periculum antecedentis molliores eos efficiebat. Qui verò intra teli iactum venire properassent, alij disciplina hostium & densitate perterriti, alij confixi hastis retrocedebant: & ad extremum alius alium timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calendis autem Iulij tentata fuerat expugnatio. Iudæis autem inde digressis, Romani machinas admouêre: quamuis ab Antonia saxis atque igni ferróque peterentur, & quodcunque hostibus telum necessitas attulisset. nam licet multum mœnibus Iudæi confiderent, machinásque contemnerent, tamen eas applicare prohibebant Romanos. Illi autem Iudæis studium esse rati, ne murorum infirmitate Antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod feriebatur, ictibus obediebat: sed ipsi quidem crebris in se missilibus iactis, cùm nullis periculis desuper venientibus lassarentur, arietum opus vrgebant. cùm verò inferiores essent, ac lapidibus frangerentur, aliis scutis super corpora concameratis, fundamenta manibus, & vectibus suffodiebant. Itaque saxis quatuor obstinato labore concussis, quietem vtrisque nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus insidiando murum suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur.

Verùm præter ſpem vtrorumque animi affecti ſunt. Nam Iudæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quòd ruina præter ſpem acciderat, & aduerſus eam præcauti non fuerant, tanquam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubuerſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Ioannes ædificauerat, citò reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorem, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citóque deſtrui poſſe arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quòd ei qui primus id tentauiſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus verò ſpe atque oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atque promiſſis ſæpe quidem periculorum naſci obliuia, interdum autem mortem ſolere contemni, in vnum congregatos fortiſſimos experiebatur dicens: Commilitones, hortari quidem ad ea quæ periculum non afferunt, apertè & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignauiæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe quenque gerere dignum eſt. Itaque difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quòd autem vel maximè oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrúmque ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſequar. Primùm quidem vos illud hortetur, quòd nonnullos fortaſſe deterreat, Iudæorũ patiens animus, & in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eósque milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſuetum eſt, à Iudæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idque in fine victoriæ, cùm etiam Dei nitamur auxilio. namque offenſiones noſtræ, Iudaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, fauore Dei veſtríſque virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorúmque ſine machinis caſus, quid ſit aliud quàm in illos ira Dei, noſtrúmque adiumentum. Igitur non ſolùm deterioribus inferiores videri, ſed etiam diuinum præſidium prodere, vobis non conuenit. Quo pacto autem non turpe videatur, Iudæos quidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſeruire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atque in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius penè terræ marísque victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ocioſos ſedentes, ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maximè cùm paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Denique in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus ciuitatem. Nam & ſi pugnandum ſit aduerſum intus poſitos, quod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriam nobis pleniſſimam repromittit. Equidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidêre, & immortalitate, qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφαλ. γ.

Τοιούτοις συμβαίνοις ἑκατέροις διηλλάγη τὰ φρονήματα· Ἰουδαίοις μὲν γὰρ ἐς ἀθυμίαν εἰκὸς ἦν, τοῦ παρελπίδα γενέσθαι τὸ πρῶτον, καὶ μὴ φρονήσασι πρὸς αὐτὸ, θαρρεῖν ὡς μηδέπω σωτήριά σφι ἀντωνίας. Ῥωμαίων δέ γε τὸ παρ' ἐλπίδα χαρὰ ὅλη τοῦ καταῤῥιφέντος, ταχέως ἔσβεσεν· ὄψις ἑτέρου τείχους, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ φεύγοντες ἀνωκοδόμησαν. δύο μὲν γὰρ ἑτέρα μοῦ γε τῶν φρουρῶν ἡ φρουρὰ κατεφαίνετο· τότε γὰρ ἀναβλῦσαι δοκᾷ τοῦ καταῤῥιφθέντος ῥᾷον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενίσειν τε πολλῷ τῶν ἀντωνίας, καὶ ταχέως τοῦ φρουρεῖσθαι εὐπετέστερον ἔσεσθαι, λύειν ὑπελάμβανον. ἀμήν ἐτόλμησε μὲν ἀναβῆναι· φρῦκτος γὰρ τοῖς ἀρξαμένοις ἐπὶ ἀπώλεια.

Κεφάλαιον ζ.

Νομίζων δ' ὁ Τῖτος ἐγείρειν μάλιστα τὰς τῶν πολεμίων φρονήματος ἐλπίδι καὶ λόγῳ, τούς τε φρουροὺς, καὶ τοὺς ὑποφέροντας πολλάκις μὲν ἐληθῆ ἐράζειν τῶν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτου καταφρόνησιν, συναγαγὼν ὅλη ταυτὸ τοὺς ἀλκίμους, ἐπῄνεσέ τε αὐτῶν τὸ εὐρατῶς λέγων, τὸ μὲν θρασυκάρδιον ὅπη τὰ μὴ φέροντα κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς θρασυκαρδίοις ἀκλεὲς· ἀμείνω δὲ καὶ τοῦ θρασυκάρδου, φέρειν κατάγνωσιν ἀνανδρίας. δεῖ δ' οἶμαι φρουροῦντας εἰς μόνα τὰ σφαλερὰ τῶν φρουρημάτων, ὡς ἐκεῖνα γε καθ' αὑτοὺς φεύγειν ἄξιον. ὥστε ἐγώγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν τοῦ ὅλη τὸ τεῖχος ἀνοδον, αὐτὸς ὑμῖν φράσω. τὸ δ' ὅτι μάλιστα φρουρεῖν μάχεσθαι τοῖς δυσπόλοις τῆς ἀρετῆς ἐφιεμένους, καὶ ὅτι καλὸν ἐν δυκλείᾳ τελευτᾶν, καὶ ὡς ἐν ἄκαρπον ἔσται τοῖς καταρξαμένοις τὸ γενναῖον διέξειμι. φρῶτον μὲν ἐν ὑμῖν γένεσθω φρουρὸν, τὸ πανταχοῦ ἴσως ἀναγκαῖον, ἡ Ἰουδαίων μανιοθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. ἀρχὸν γὰρ Ῥωμαίους τε ὄντας καὶ στρατιώτας ἐμοὶ, καὶ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, ἔθιμον δ' ἐν πολέμῳ τὸ κρατεῖν ἔχοντας, ἥκιστα δὴ καὶ χεῖρα Ἰουδαίων ἢ καὶ ψυχὴν. καὶ ταῦτα φρουρὸς τέλος δ' νίκης καὶ συνεργὸν μὲν τοῦ θεοῦ. τὰ μὲν ἡμέτερα πλάσματα, τὰ Ἰουδαίων ὄντα ἀνοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τὰ τε ἡμετέρας ἀρετὰς, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ συνεργίας αὔξει. σάσις γὰρ καὶ λιμὸς, καὶ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ' ἢ θεοῦ μέρος μείζους ἐκείνους, βοήθεια δ' ἡμετέρα. τὸ δ' εἶναι μὴ μόνον ἐλαττουμένους χρόνων, ἀλλὰ καὶ τὰ θείαν συμμαχίαν φρονεῖν δύναμαι, φρονεῖν ἡμᾶς ἂν εἴη. πῶς δ' ἂν ἀσφαλὲς, Ἰουδαίοις μὲν οἷς πολλοὺς ἀγχοῦ ἢ φέρειν τὸ λείπεσθαι μανθάνουσι δηλονότι, ὡς τοῦ μηκέτι τοῦτο παρεῖναι θανάτου καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐξέρχειν, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ κρατῆσειν, ἀλλὰ δι' ἀφιλοτιμίαν δηλονότι ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' ἡ τῆς γῆς ὀλίγου δεῖν ἁπάσης καὶ θαλάσσης κρατοῦντας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν ὀνειδος, μὴ δ' ἅπαξ εἰς τοὺς πολεμίους ἀναβάλλεσθαι. θερμῶς δ' τῷ λιμῷ κατ' αὐτῶν, καὶ τῷ τύχῃ ἀρχοις καθιζομένους, μὴ δυστυχοῦν ὅπλων· καὶ ταῦτα δι' ὀλίγου τοῦ ἀναβάλλειν, τὸ παῦ καταρθῶσαι δυναμένους. ἀναβαίνειν γοῦν ὅπη τῆς ἀντωνίας, ἔχομεν τίνα πόλιν. καὶ γὰρ ἂν γένηται τις ἐπὶ φρουρὸς τοῖς ἔνδον ὅπερ ἂν οἶμαι μάχη, τόγε κατὰ κορυφὴν ἔσται, καὶ τὰς ἀναπνοὰς ὅπη καθιέναι τῶν πολεμίων, ταχέως τίνα ὁλοχερῆ νίκην ἐγγυᾶται. καὶ ἔγωγε, τὸ μὲν ὑμῖν ἄρτι τίνα ἐν πολέμῳ τελευτὴν, καὶ τίνα ὅπη τοῖς ἀρειμανίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν θαλείπω. ἐπιθυμῶ δ' αὖ τοῖς ἄλλως ἔχουσι, τὸ κατ' εἰρήνην ἐν νόσοις θάνατον, οἷς μὴ τῷ σώματος, καὶ

κὴ ἡ ψυχὴ τάφῳ καταχεῖτ). τίς γὰρ ἂν οἶδε τῶν ἀγαθῶν A
ἀνδρῶν, ὅπῃ τὰς μάχας ἐν ὅπλοις ψυχὰς σιδήρῳ τὰ σω-
μάτων ἀπολυθείσας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθὴρ ξε-
νοδοχῶν, ἄστρων ἐγκαθιδρύει, δαίμονας δ' ἀγαθοὺς, κὴ ἥρω-
ας οἰκείους, ἰδίοις ἀπογόνοις ἐμφανίζοντ), τὰς δ' ἐν νο-
σοῦσι τοῖς σώμασι συνέχουσας, κἂν τὰ μάλιστα κηλί-
δων ἢ μιασμάτων ὦσι καθαραὶ, νυξὶ ὑπόγυος ἀφανίζει,
κὴ λήθη βαθεῖα δίκτ) λαμβάνουσα τὰ ἅμα τε βίου, B
κὴ τῶν σωμάτων, ἐπ ἂν τὰ μνήμης ἀφιγραφῶν. εἰ δ' πέ-
πλωκας μὲν ἀνθρώποις ἀναγκαῖα τελοῦντι, κηφόρον δ'
οἷς αὐτὴν τόσοις πᾶσι σίδηρος ὑπηρέτης, ὡς ἂν ἀχθο-
μένοις μὲν δοῦναι τὰ χρεῶν, ὃ τῷ χρεὼν ἀποδώσομεν· καὶ
ταῦτα μὲν ὡς ἐν δυναμένων σωθῆναι τὸ δικαιοκρατοῦντος
διεξῆλθον. ἔνεσι δ' σάζεσθαι τοῖς ἀνδριζομένοις, κὴ ἐπὶ τῷ
σφαλερωτάτων. ἀρῶτον μὲν γὰρ τὸ καταῤῥιφθὲν διεπί-
σατον. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν ἀδύνατον. ὑμεῖς τε
πλείοις θαρσήσαντες, ὅπῃ τὰ ἀσθενέστατον, καὶ ἀλλήλοις ἀσφα-
λοπὴ κὴ βοήθεια γένεσθε. κὴ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον C
ὠθήσημα, ταχέως κλάσθ τὰ φρονήματα. κὴ τάχα ἂν
ὑμῖν ἀναμάχητον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καθαρ-
ξαμένοις. ἀναβάντας μὲν γὰρ, κωλύειν ἀφέσονται
κὴ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δ' κὴ διασαμένους, ἅπαξ, ἐν αὐ-
τοσχέδην ἐπὶ κὰν ὀλίγοι φθάσ). τὰ δ' καθαρξάμενον,
ἀχνυσίμως ἂν, εἰ μὴ ποιήσαιμι ζηλωτὸν, εἰ τὰ δικα-
ρπίας. κὴ ὁ μὲν ζῶν, ἀρξει τῷ πιθανῶν ὁμοίων, μαχέσα
δ' ἀκολουθήσ ἐν τοῖς πιστοῖς τὰ ἀριστεῖα. Κεφ. ε.
TΟιαῦτα τοῦ πάνυ διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος D
ἔδεισε τὰ κινδύνου τὸ μέγεθος. τὴν δ' ἐν τῶν στείρας
στρατευομένων σαβῖνος τὄνομα, γένους ἀπὸ συρίας, ἀνὴρ
ἐν χερῶν, ἐν κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καί τοι προ-
ϊδὼν ἄν τις αὐτὸν ἀπὸ γε τῶν σωματικῶν ἕξεως ὀλίγαμον
ἂν στρατιώτην ἔδοξε· μέλας μὲν γὰρ ὢν τὰ χρόαν, ἰσχνὸς,
τὰ σάρκα πεπλημμύρος· ἀλλ' οἰκεῖος τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ
λεπτῷ σώματι, κὴ πολὺ τῶν ἰδίας ἀλκῆς γενοτέρω. ἀρῶ-
τος γοῦν ἀναστὰς, δὸς δίδωμι καῖσαρ, ἔφη, προθύμως
ἐμαυτὸν, ἀρῶτος ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· ἐν δ' ἔχομαι μὲν E
μου τῇ πεποιθήσει κὴ τῇ γνώμῃ, τὰ σοὶ ἀκολουθήσαι τύχῃ.
εἰ δέ τι μεσπεσεῖν τῆς ὑπονοίας, ἴσθι με, μὴ παίσαν-
τα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ἐν σὲ κείσει τὸ θάνατον ἡρη-
μένον. ταῦτα εἰπὼν ἐν τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυ-
ρεὸν ἐπὶ τὰ κεφαλῆς προβαστάσας, τῇ δεξιᾷ δ' τὸ ξί-
φος σπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μάλιστα πρὸς
ὥραν τὰ ἡμέρας ἕκτην. εἵπετο δ' αὐτῷ κὴ τῶν ἄλλων
ἑνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γενόμενοι. προῆγε F
δὲ πολὺ πάντας ὁ ἀνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος.
οἱ φρουροὶ δ' ἀπὸ τοῦ τείχους, κατηκόντιζόν τε αὐτὸν,
κὴ βέλεσι παντοδαποῖς ἐβαλλον, κὴ πέτρας
ἐξαισίους κατεκύλιον, αἳ ἐν τῶν μὲν ἑνδεκα παρέσυ-
σαν εἴσω. ὁ δὲ σαβῖνος ἀναστὰς τοῖς ἀφειμένοις, ἐν
καταχωνύμενος ὑπὸ τῶν βελῶν, ἐν φρουροῖς ἐπέβη
τοῦ ὁμαλοῦ ἢ γένεσθαι ἐπ' ἄκρου, κὴ ξίφασιν τοὺς πο-
λεμίους. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τὸν τε δυνάμιν οἱ G
ἰσθμαῖοι, ἐν τὸ φόβημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ κὴ
πλείοις ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράπησαν. ἐνθα
δὴ καταμείναντ' αὐτοῦ ὡς φθονερῶν ὅπῃ τοῖς ἀρίστοις
τοῦ τύχου, κὴ κωλύουσαι ἀεὶ τὰ φόβητρα
τῶν καταθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ ἔσθ' ὅτε ἐκράτησε
τῆς ὑπονοίας ἐσφάλη, κὴ πάσας φρένας πέτρας,

quorum anima cum corpore ſepultura damnatur. Quis enim virorum fortium neſcit, quòd animas in acie ferro corporibus ablolutas, puriſſimum elementum æther hoſpitio recipiat inter ſidera collocat: manéſque ſe bonos ac propitios heroas, videndos offerunt poſteris ſuis? Quas verò morbus corporis tabeſque conſumpſerit: & ſi maximè probris ac piaculis purgatæ ſint, ſubterraneæ tenebræ operiunt, altáque oblivio ſuſcipit, corporis ſimul & vitæ ac memoriæ ſine circumſcriptas. Quod ſi neceſſariò mors homini decreta eſt, ad hoc autem omni morbo levius eſt, ferri miniſterium, cui non videatur ignauum negare vſui, quod debito redditurus ſit. Et hæc quidem velut ſeruari nequeant, vel qui conati fuerint, profecturus ſum. eſt autem ſalutis ſpes in maximis quoque periculi qui virilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet inceſſui: deinde totum quod ædificatum eſt, facillimè diſſolui poteſt. Vóique plures hoc opus aggredientes, alius alij pro adhortatione hetis atque ſubſidio: veſtráque obſtinatio breui animos hoſtium franget: ac fortaſſe nobis, ſi eam tantùm cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim aſcendentes quidem nos prohibere ſcilicet conabuntur. ſi verò clam vel etiam per vim aliquid egerimus ſemel, quamuis paucos non ſuſtinebunt. Me autem profectò pudeat, niſi qui primus hoc fecerit inuidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præſit: beatiſſima verò præmia ſequantur occiſos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum verò vnus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu ſimul & animo fortis apparuit: licèt ſi quis eum antè vidiſſet, quantum ex habitu corporis, ne ſpecie quidem militem eſſe credidiſſet: erat enim colore nigro, exilis habitudine: ſed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus ſuis habitabat. Cùm primus itaque ſurrexiſſet, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæſar, & ante omnes in murum aſcendo: atque opto quidem, vt vires ac voluntatem meam ſequatur fortuna tua. quòd ſi cœpto caſus inuiderit, ſcito me non præter ſpem, quòd res aliter ceſſerit, ſed quòd ſic decreuerim, prote morituram. His dictis, & ſcutum læua capiti prætendens, ſtrictóque dextera gladio, circa horam diei ſextam murum petebat, ſequebantur autem ex aliis, qui ſoli eius virtutis æmuli eſſe cupiebant, vndecim viri. Multo autem omnes antecedebat diuino quodam impetu excitatus, cùm de muro cuſtodes iaculis & ſagutis vndique infinitis appeterent, atque ingentia ſaxa deuoluerent, quæ nonnullos de vndecim deiecerunt. Sabinus autem miſſilibus occurrens, licèt obrueretur ſagittis, non tamen antè impetum cohibuit, quàm ſummæ muri prehenderet, hoſtéſque in fugam verteret. viribus enim eius atq; animi pertinacia territi, pluréſque aſcendiſſe rati non ſteterunt. Qua in re fortunâ quis veluti virtutibus inuideat, ſempérque præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidem hic vir neque ab incepto erraui, & offenſione lapidis

cum maximo cæpitu pronus decidit. Vnde factum est, vt Iudæi reuersi, vbi solum & iacentem videre, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille verò genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem vlciscebatur hostes, multósque ad se appropinquantes sauciauit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna vteretur, pro mensura verò cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Iulij gesta sunt.

Cap. II. Romani Antoniam inuadunt, & a Iudæis repelluntur.

BIduo autem pòst, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, tigniferum ordinis sui, & duos quoldam ex ala equitum, & tubicinem vnum ad se vocant: nonáque noctis hora per ruinas ad Antoniam ociosè procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subitò excitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, vt magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, properè armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterua comitatus, ascendit. Cùm autem Iudæi ad templum interiùs confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Ioannes aduersum Romanorum aggeres aperuerat. Dispositíque amborum agminum seditiosi, tam Ioannis quàm Simonis, arcebant eos summa vi atque alacritate repugnandi. siquidem excidij finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Iudæis verò Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ vtrisque inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabant. Neque conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cùm & vocis intellectum magnitudo confunderet, multáque mors esset vtrinque, armáque simul & cadauera iacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans grauasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neque aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixtè fiebant exercitus. Qui verò inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebãt, quod refugere non dabatur. nam & posteriores vtriusque partis, suos in frontem vrgebant, nullúmque inter dimicantes bello vacuũ interuallum reliquerant. Cùm autẽ Iudæorum animi Romanorum peritiam vincerent, iámque omnino tota acies pelleretur (à nona enim hora noctis ad septimam diei vsque pugnabant) hi quidem simul omnes excidij

ὁρμὴν ἐπ' αὐτῆς μὴ μείζω φόβῳ κατέπεσεν. ὅπλα δ' οἱ Ἰουδαῖοι καὶ καταδύντες μόνον τὸ αὐτὸν καὶ στεπτωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' εἰς γόνυ δύσας, καὶ σκεπαλυφάμενος τῷ θυρεῷ, τὸ μὲν πρῶτον ἠμύνατο, καὶ πολλοὺς τῶν πλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ πλήθους βαυμάτων, παρῆκε τὴν δεξιάν, καὶ τέλος πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχώσθη τοῖς βέλεσιν, ἀνὴρ ἄξιος μὲν ἀμείνονι χρῆσθαι δὲ ἀνδρίαν τύχῃ, ὅσον ἦν ἐπιβολῆς ἀναλόσας. τῶν δ' ἄλλων, ἓξ μὲν τοὺς ἤδη σκοτοῦς ὄντας συμξίψαντες, ἀπέκτειναν τοῖς λίθοις. οἱ ἢ ὀκτὼ βαυμάτων καταῤῥηγέντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν οὖν, ξίτῃ παρέμου μηνὸς ἐπράχθη.

Κεφάλαιον ς.

ΜΕτὰ ἢ ἡμέρας δύο τῶν σκοπούντων τινὲς δὴ τοῖς χώμασι φυλάκων εἴκοσι συνῆλθαν, σκοπαλεῦνται μὲν τὴν ἕκτην πέμπτης σημαφόρος, καὶ δύο τινὰς τῶν ἐπ' ἴλαις ἱππέων, καὶ σαλπιστὴν ἕνα. κατὰ δ' ὥραν τὴν νυκτὸς ἑνάτην, σκοβάσαι μὲν ἡσυχῇ δέκα τῶν ἐρετῶν, δόξῃ τὴν αἰτίαν· ἀποσφάξαντες ἢ τοὺς πρώτους τῶν φρουρῶν κοιμωμένους, κρατοῦσι τοῦ τείχους, καὶ τῷ σαλπιγκτῇ σημαίνειν ἐπέλευσαν. σκοὶ δὲ τῶν μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξαναστάσης αἰφνίδιος ἰλὺς καὶ φυγὴ, πρὶν τινὰ τὸ πλῆθος ὅπλισθῆναι τῶν ὑπεβεβηκότων. ὅτε γὰρ φόβος καὶ ἡ σάλπιγξ, φαντασίαν αὐτοῖς τοῦ πλήθους ἀναβεβηκέναι πολεμίων παρεῖχε. καίσαρ ἢ τὴν σημεῖα καταιδόσας, ἐξοπλίζει τὴν τε δύναμιν ὅλην ταχύς, καὶ μετὰ τῶν ἡγεμόνων, ὡρῶτος ἀναβάτης τοὺς ὁπλίτας ἔχων. καταφθάνουσιν δ' Ἰουδαῖοι εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ αὐτοὶ ὅλης τῆς διώρυχος εἰσέπιπτον, ἕως ὁ ἰωάννης ὑπὸ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπώρυξε. καὶ ὅλας αὖτις ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ στασιασταὶ τῶν στομάτων, τὸ τε ἰωάννου, καὶ τὸ σίμωνος, εἶργον αὐτοὺς, ἀδημίαν ὅτε ἰσχὺς ὅτε θυμοῦ ἐλλείποντες ἑκατέρωθεν. φέρος γὰρ ἀλύσεως ὑπελάμβανον, τὸ ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἅγιον. ὁ δὲ καὶ κἀκεῖνοι, τὸ κρατεῖν ἀρχὴν συῤῥήγνυσθαι ἢ θεῖας εἰσόδους, μάχη χαρτερᾷ, τῶν μὲν, καταλαβόντας καὶ τὸ ἱερὸν εἰσβιαζομένων, τῶν ἢ ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὅπλῃ τὴν αἰτίαν. καὶ τὰ βέλη μὲν ἐν ἀμφοτέροις ἄχρηστα, καὶ δόρατα σπασάμενοι ἢ τὰ ξίφη συνεπλέκοντο, καὶ θεὶ τῶν συμβολῶν, ἄκρατον ἐν ὁποτέρῳθεν ἑκάστα μάχοντο. πεφυρμένων μὲν τῶν ἀνδρῶν καὶ θεὶ τῶν στενοχωρίαν διπλασιαζομένων, τῆς ἢ βίας ἀσημάντου θεσπιπλέουσης ὅλα τὸ μέγεθος. φόνος τε ἐν ἑκατέρωθεν πολεί, καὶ τῶν πεσόντων τότε σώματα καὶ τὰς παροπλίας πατουῶντες, ἐθρασυνοντο οἱ μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βέβαιος ῥέων ὁ πόλεμος, ἐξεκύλισε ὑφ' ἑαυτὸν τὸ πλεονεκτούμενον, οἰμωγαὶ ἢ τῶν ἡττωμένων. ὅτε δ' αἱ φυγαὶ τόπον εἶχον, ἔθ' αἱ διώξεις, ἀλλ' αἱ σύμπαλοι ῥοπαὶ καὶ μεταπλήσεις, μεμιγμένης ἑκάστου τῆς ἐξατάξεως. τοῖς δ' ἔμπροσθεν γινομένοις, ἢ τὸ θνήσκειν ἢ τὸ κτείνειν ἀνάγκη παρῆν, ἐκ ὅσης ἀναφυγῆς. οἱ γὰρ κατὰ νώτου σφόσιν διαζόμενοι, ταῖς σφετέραις παρ' ἀμφοῖν, ἐδὲ τῇ μάχῃ μεσαίχμιον κατέλιπον. πλεονεκτούντων ἢ τῶν ἰουδαίων ταῖς θυμοῖς τῶν ῥωμαίων ἐμπειρίαν, καὶ κλινομένης καθάπαξ ἤδη τῆς ἐξατάξεως, ἀπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ὥρας, εἰς ἑβδόμην δ' ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ἀθρόοι, καὶ τ' ἀλύσεως κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δὲ μέρει τῆς δυνάμεως, ὅπου γὰρ ἐπαναβεβήκει τὰ τάγματα, κἀκείνους ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τῆς αἰτωνίας ἀποχρῶν, ὅτι τῶν παρόντων ἐδόκει.

A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani verò exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illísque spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

Κεφάλαιον ζ.

Cap. III. De Iuliani Romani militis insigni fortitudine.

Ἰουλιανὸς δέ τις ἐκατοντάρχης τῆδε τῆς βιθυνίας, ἐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἐξόρμησε τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς ἀδοκήτῳ πάντων ἀρίστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρίστησι τούτῳ τῷ αἰτωνίαν, φερπιδᾶ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ξίφει μόνος μάχει τὸ ἐνδότερον ἱεροῦ χωρίας. ἐφοβοῦντο δὲ τὸ πλῆθος ἄθρουν, ὅτι τὴν ἰσχὺν, ὅτι τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν σπαδασσομένων ἄλλοτε ἄλλα διήκτων, ἐφόδους τοῖς καταλαμβανομένοις, καὶ τὴν ὄψιν ἐκείνης, ὡς ἦν ὅτε τὴν κόμαν θαυμασιώτερον, ὅτε τοῖς ἄλλοις παρίστη φειδωλίαν. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὴν εἰμαρμένην, ὧν ἀμύχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ δὲ ὑποδήματα σιτηρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτου ξέχων, ὑπολισθαίνει· φωνὴν δ' ὕστερον μὲν μείζω τῆς παρουσίας ἦχε, τοῖς φόβοις δὲ ὑπηρέτει. καὶ τῷ μὲν ὀδὸν τῆς αἰτωνίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ φεῦ ταῦ δειλαίων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι φεύγειν ἀνέτρεπτοι αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυστοῖς, καὶ τῇ ῥομφαίᾳ πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῷ θυρεῷ σείοντος ἐξεδέχετο. πολλάκις δ' αὐτοῖς ὑπαγωγὴν πειράσας, ὑπὸ τῶν πλήθους τῷ τυπτόντων αὐτὸν ἔπεσε, καὶ κείμενος δ' ὅμως, ἐνέπιπτε τοῖς ἐγγὺς πολλούς. ὑπὸ γὰρ ἀπορίας ταχέως, τοῦ τε κρανίου καὶ τοῦ θώρακος περιεῤῥαγμένος, πάντα τὰ κείμενα φεύγοντας σφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μάχει κοπτόμενον αὐτοῦ τ' ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς ἀποστερίσκων τολμῶντας, ἐνέδυσε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆει κρίνειν αὐδενὸς ὅπως ἐναρέτου, καὶ ἐν ὄψει θανεῖσθαι φονευόμενον. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῇ βουλῇ ἐθέλοντα, τοὺς δ' ἀναμένους ἦ κατέπληξε. ἰουλιανὸς δὲ σαῦ πολλὰ διαθανατήσας, καὶ τοῦ στεναίτου ἀλίγους ἀπλῆγας καταλιπών, μόλις ὑποφάττεται, μέγιστον ἀ ὠφελήσας ῥωμαίους καὶ κρίσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠφελῆσαι τοὺς πολεμίους πλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ τῶν τιτῶν ἀπιστούμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ξίφοντας, καὶ καταπλήσσουσι εἰς τὴν αἰτωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῆς δοκίμως καὶ τούτων τὴν μάχην, ἀλέξας μὲν τις δὲ γυφθᾶος καὶ ἰακώβου τέγματος· ἦν δὲ τῆς μὲν σίμωνα, μαλαχίας τε, καὶ ὁ τῶν μαρτύρων ἰούδας, καὶ σωζῆ υἱὸς ἰακώβου, τῆς ἰδουμαίων ἡγεμών, τῆς δὲ ζηλωτῆς ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰακίμου, σίμων τε καὶ ἰούδας.

Ἰουλιανὸς δὲ τις ἐκατοντάρχης τῆδε τῆς βιθυνίας, ἐκ ἄσημος ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἐξόρμησε τὸν πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματος, καὶ ψυχῆς ἀδοκήτῳ πάντων ἀρίστος, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρίστησι τούτῳ τῷ αἰτωνίαν, φερπιδᾶ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, ξίφει μόνος μάχει τὸ ἐνδότερον ἱεροῦ χωρίας. ἐφοβοῦντο δὲ τὸ πλῆθος ἄθρουν, ὅτι τὴν ἰσχὺν, ὅτι τὴν τόλμαν ἀνθρωπίνην ὑπολαμβάνοντες. ὁ δὲ διὰ μέσων τῶν σπαδασσομένων ἄλλοτε ἄλλα διήκτων, ἐφόδους τοῖς καταλαμβανομένοις, καὶ τὴν ὄψιν ἐκείνης, ὡς ἦν ὅτε τὴν κόμαν θαυμασιώτερον, ὅτε τοῖς ἄλλοις παρίστη φειδωλίαν. ἐδιώκετο δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τὴν εἰμαρμένην, ὧν ἀμύχανον διαφυγεῖν θνητὸν ὄντα. τὰ δὲ ὑποδήματα σιτηρμένα πυκνοῖς καὶ ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τῶν ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστος, καὶ κατὰ λιθοστρώτου ξέχων, ὑπολισθαίνει· φωνὴν δ' ὕστερον μὲν μείζω τῆς παρουσίας ἦχε, τοῖς φόβοις δὲ ὑπηρέτει. καὶ τῷ μὲν ὀδὸν τῆς αἰτωνίας ῥωμαίων, ἤρθη βοὴ φεῦ ταῦ δειλαίων. οἱ δὲ ἰουδαῖοι φεύγειν ἀνέτρεπτοι αὐτὸν ἀθρόοι, τοῖς τε ξυστοῖς, καὶ τῇ ῥομφαίᾳ πάντοθεν ἔπαιον. ὁ δὲ πολλὰ μὲν τῷ θυρεῷ σείοντος ἐξεδέχετο. πολλάκις δ' αὐτοῖς ὑπαγωγὴν πειράσας, ὑπὸ τῶν πλήθους τῷ τυπτόντων αὐτὸν ἔπεσε, καὶ κείμενος δ' ὅμως, ἐνέπιπτε τοῖς ἐγγὺς πολλούς. ὑπὸ γὰρ ἀπορίας ταχέως, τοῦ τε κρανίου καὶ τοῦ θώρακος περιεῤῥαγμένος, πάντα τὰ κείμενα φεύγοντας σφαγὴν, καὶ τὸν αὐχένα συνέλκων, μάχει κοπτόμενον αὐτοῦ τ' ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς ἀποστερίσκων τολμῶντας, ἐνέδυσε. δεινὸν δὲ πάθος εἰσῆει κρίνειν αὐδενὸς ὅπως ἐναρέτου, καὶ ἐν ὄψει θανεῖσθαι φονευόμενον. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπος διέκλεισε τῇ βουλῇ ἐθέλοντα, τοὺς δ' ἀναμένους ἦ κατέπληξε. ἰουλιανὸς δὲ σαῦ πολλὰ διαθανατήσας, καὶ τοῦ στεναίτου ἀλίγους ἀπλῆγας καταλιπών, μόλις ὑποφάττεται, μέγιστον ἀ ὠφελήσας ῥωμαίους καὶ κρίσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠφελῆσαι τοὺς πολεμίους πλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δὲ τῶν τιτῶν ἀπιστούμενοι, πάλιν τοὺς ῥωμαίους ξίφοντας, καὶ καταπλήσσουσι εἰς τὴν αἰτωνίαν. ἠγωνίσαντο δ' ἐξ αὐτῆς δοκίμως καὶ τούτων τὴν μάχην, ἀλέξας μὲν τις δὲ γυφθᾶος καὶ ἰακώβου τέγματος· ἦν δὲ τῆς μὲν σίμωνα, μαλαχίας τε, καὶ ὁ τῶν μαρτύρων ἰούδας, καὶ σωζῆ υἱὸς ἰακώβου, τῆς ἰδουμαίων ἡγεμών, τῆς δὲ ζηλωτῆς ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰακίμου, σίμων τε καὶ ἰούδας.

Titus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilémque accensum cuncto exercitui præparare. Ipse verò Iosepho ad se vocato (nanque audierat eo die qui erat mensis Iulij septimus decimus, diuinam obseruantiam, quæ entelechismos vocatur: virorum penuria defuisse, cáque re populum nimis dolere) iterum dici Ioanni præcepit quæ antè mandauerat: quòd etiam si quis eum pugnandi sæuus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret.

Κεφαλ. ν.

Cap. IV. Iosephi oratio pro deditione Iudæorum, & profugium eorum.

Τίτος δὲ τοῖς μὲν σὺν αὐτῷ στρατιώταις, κατασκάπτειν προστάξει τοὺς θεμελίους τῆς αἰτωνίας, καὶ τῇ δυνάμει πᾶσι ῥᾳδίαν τὴν ἔφοδον διατρίβειν. αὐτὸς δὲ τὸν ἰώσηπον φθεγσάμενος, ἐπεπύστο γὰρ ἐκεῖνος τὰ ἡμέρας, πανήμου δὲ ἦν ἐπτακαιδεκάτη, τὸν ἐνδιλεχισμὸν καλούμενον, εἰδρῶν ἀνοίᾳ φθαλλοιπέναι τῆς θειᾶς, καὶ τὰ δίκαια ὅτι τούτῳ δικαίως ἀθυμεῖν. λέγειν δὲ τῆς ἰωαὴν, πάλιν ἐπίλυσον ἀ καὶ πρότερον, εἰς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι τὰ μάχεσθαι, ἐφειλήφοτι μεθ' ὅσων ἐθέλῃ πολεμεῖν ὀξέως,

dum modò non vnà ſecum & ciuitas interiret ſimul & templum : ſanctum tamen locum violare deſineret, néve in Deum nefas admitteret. Poteſtatem autem haberet ſi vellet, ſacra intermiſſa celebrare per Iudæos quos ipſe delegiſſet. Itaque Ioſephus, ne ſoli Ioanni hæc intimarentur, ſed etiam plurib⁹, vnde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit. Multum autē eos quò patriæ parcerent precabatur, ignemq́ue depellerent iam templo contiguum, Deóque vota redderent conſueta. His dictis populus triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autem conuiciis tyrannus Ioſepho cum execrationibus lacerato, poſtremò addidit, nunquam ſibi excidium eſſe metuendum, quoniam Dei ciuitas eſſet. Atque cum exclamatione, ſanè verò, inquit Ioſephus, eam puram Deo conſeruaſti, inuiolatáque ſancta manſêre: nec in eum cuius ſperas auxilium, quicquam impium deliquiſti: ſed ſolennia ſacra conſequitur. Et ſi quidem tibi quiſquam quotidianum auferat cibum, impium eum hoſtem putabis: Deum verò, quem perpetua religione priuauetis, belli auxilio ſperas futurum? Et Romanis peccata imputas? qui noſtras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipſe intercidiſti ſacra, Deo reddi compellunt. Quis non inopinatæ mutationis cauſam gemat, ac defleat ciuitatem? cùm alieni quidem, hoſtéſque impietatem tuam corrigant. tu verò Iudæus & inter leges educatus, illis quoque in has ſęuior inueniaris. Atqui Ioannes etiam pœnitere malorum, non eſt turpe in rebus extremis, bonúmque tibi exemplum patriam ſeruare cupienti propoſitum eſt. Iechonias rex Iudæorum: qui quondam Babyloniis bellum ſibi inferentibus, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua voluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtibus proderet, Deíque domum videret exuri. Ob hoc ſacra Iudæorum commemoratione laudatur: eúmque memoria tranſmiſſa per ſecula ſemper noua immortalem poſteris tradidit. Bonum ô Ioannes exemplar, & ſi periculum præſto ſit: ego autem veniam quoq; tibi à Romanis ſpondeo, dum memineris, quod gentilis moneam, & Iudæis iſta promittam: ſpectaríque oporteat, quis ſis author & vnde conſilium. Abſit enim vnquam me ita captiuum viuere, vt genus aut leges patrias obliuiſcar. Rurſum indignaris & clamas, mihíque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduerſus fata ſuadeo, Deíque ſententia condemnatos ſeruare contendo. Quis ignorat ſcripta veterum prophetarum, & reſponſum impendens miſerrimæ ciuitati? Iam tunc enim eius excidium prædixêre, cùm quis homicidium gentile cœpiſſet. Veſtrorum autem cadauerum non ciuitas tantùm, ſed etiam templum omne repletum eſt. Deus planè, Deus ipſe cum Romanis ignem ſibi luſtrationis infert, tótque ſcelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Ioſepho cum fletu & lacrymis proſequente, vox eius ſingultibus interrupta eſt. Et Romani quidē miſerati dolorem, admirati ſunt. Ioannes autem eiú que ſocij magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes.

A δίχα τ συναπολέσῃ τὴν τε πόλιν, Ϛ τ ναὸν αὐτῷ. ωκέτι μὴν ζοι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδὲ εἰς τ θεὸν τὸ ἀμελεῖν. παρεῖναι δ' αὐτῷ ζᾶς ὁπόταν βούληται θυσίας ἐπιτελεῖν, δι' ὧν αὐτὸς ἐπιλέξῃ ἰουδαίων. Ϛ ὁ ἰώσηπος, ὡς αὖ εἰ μὴ τῷ ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ κ τοῖς πολλοῖς, ἐπικώσας, τότε τὸ κήρυγμα ἐκ τ ἀσφαλοῦς διήγγειλεν ἐβοᾷζων. κ πολλὰ προσωμολόγει φείσασθαι τ παῖδος, Ϛ ἀγασπεδάσαι τὸν ναὸν ἡμόμενον ἤδη τὸ πῦρ, τοὺς τε σταγμοὺς ἀποδιδόναι τῷ θεῷ. πρὸς ταῦτα τὸ δήμου μὴ λῆ κατήφεια, κ σιγή, πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθεὶς τε τῷ ἰωσήπῳ, Ϛ καταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς ἂ οὐ ποτε δείσειεν ἄλωσιν. θεὸν γὰρ ὑπάρχειν τὴν πόλιν. κ ὁ ἰώσηπος πρὸς ταῦτα ἀνέκραγεν. παύσομαι καθαρὰν τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον ῥύσει τὸ ἅγιον. εἰς ὃν ἔ ἐλπίζεις σύμμαχον, οὐδὲν νοσήσασ· τὰς ἐθίμους θυσίας ἀπολαμβάνει· κατ μοῦσον τὰς ἀφέλητάν τὴν κατ' ἡμέραν ζοφὴν ἀσεβείσατε, τοῦτον ἡγήσῃ πολέμιον. αὐτὸν ἔ, ὃν τ ἀμοιρίᾳ θρησκείας ἐξέρησας θεόν, ἐλπίζεις σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; κ ῥωμαίοις ζας ἁμαρτίας ἀνατίθης; οἱ μέχρι νῦν κήδονται τῶν ἡμετέρων νόμων, κ τὰς ὑπὸ σοῦ βλακοπείσας θυσίας, ἀποδίδοσθαι τῷ θεῷ βιάζονται. πῶς ἂν σεναίξειεν, κ κατολοφύραιτο τ ὠδαδύξ μεταβολῆς τὴν πόλιν; εἰγε ἀλλόφυλοι μὲν, κ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται. σὺ ἔ ἰουδαῖος ὁ τοῖς νόμοις ἐγγραφεὶς, καὶ κείνων πρὸς αὐτοὺς μὴ χαλεπώτερος. ἀλλά ζοι ἰωάννη Ϛ μετανόησαι μ ἐκ κακῶν, ἐξ ἀρχὴν ἐν ἐλάττοις, κ καλὸν ὑπόδειγμα βουλόμενον σῶσαι τ παῖδα σοι πρόκειται, βασιλεὺς ἰουδαίων ἰεχονίας· ὃς ποτε στρατεύσαντι τῷ βαβυλωνίῳ δι' αὐτὸν, ἑκὼν ἐξέστη πρὶν ἁλῶσαι τὴς πόλεως, κ μ ὑπομείνας ἁρπαγὰς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἑκουσίαν, ἵνα τε μὴ ὠδαδυκῶσι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, κ τὸν οἶκον τ θεοῦ πρόῒδ ἴν φλεγόμενον. ὑφ' τοῦτο λόγος τε αὐτὸν πρὸς ἁπάντων ἰουδαίων ἱερὸς ὑμνεῖ, κ μνήμη ῥέουσα δι' αἰῶνος ἀεὶ νέα, τοῖς ὑπογυομένοις ὠδαδίδωσιν ἀθάνατον. καλὸν ὦ ἰωάννη ὑπόδειγμα, κἂν προσῇ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, κ τὴν ὑπὸ ῥωμαίων συγγνώμην ἐγγυώμαι. μέμνησο ἔ, ὡς ὁμόφυλος ὢν παραινῶ, Ϛ ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι. κ χρὴ σκοπεῖν, τίς ὁ συμβουλεύων, κ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγώ γε ποτὲ βουλοίμην ζῶν ὕστερος αἰχμάλωτος. ἵνα παύσωμαι τῶν γλυκέων, ἢ τῷ παῖδι ὑπολάθωμαι. πάλιν ἀναναγκαίως, κ κέρδος μοι λοιδορούμενος. ἀξίως γε Ϛ χαλεπώτερον, ὃς ἀντικρὺς εἰμὶ μῦθον τὶ παραπέμπων, κ ζοῖς ὑπὸ θεῶν βιάζομαι κατακειμένοις σῴζειν. τίς γὰρ οἶδε ζας τῶν παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφάς, κ τὸ ὑπερέποντα τῇ τλήμονι πόλει χρησμὸν, ἤδη ἐπιστῶτα; τότε γὰρ ἄλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλος τὶς ἀρχὴν φόνου. τῶν ἡμετέρων ἔ πωμάτων, ἐχὶ ἡ πόλις, κ τὸ ἱερὸν ἔ πᾶν πεπλήρωται. θεὸς ἀρά, θεὸς αὖτος ἐπάγει μ ῥωμαίων καθάρσιον αὐτῷ πῦρ, κ τὴν ζοῦτον μιασμάτων γέμουσαν πόλιν, ἀναρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος μετ' ὀδυρμοῦ Ϛ δακρύων, λυγμῷ τὴν φωνὴν ἀνεκόπτη. κ ῥωμαῖοι μὲν, ὠκτειρόν τε τὸ πάθος, κ τ προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην παρωξύνοντο μᾶλλον ὅτι τοῖς ῥωμαίοις ὑπεθυμοῦντες ἐγκεκτεῖς γνώσθαι ἐπείνα.

Τὸν γε

Κεφάλαιον ϑ.

Τῶν γε μὴν ἀρχόντων, πολλοὺς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καὶ τινὲς μὲν ὄκνῳ δεδιότες τὰς φυλακὰς τῆς σφετέρας καὶ χώρας ἔμενον, ἀπώλειαν μήτοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ πόλεως κατεγνωκότες. εἰσὶ δ' οἳ καὶ φυλακήσαντες ἄδηλον ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν ἀρχιερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε ὁ Ἰησοῦ, καὶ δ' ἀρχιερέων, εἷς μὲν Ἰσμαὴλ τοῦ καταπεμφθέντος ἐπὶ κυρηνίου, καὶ τέταρτος Ματθίου παῖς δεδεμένος μὲν τὸν πατρὸς ἀπωλείαν, ὃν ὁ Γίσχων σὺν τοῖσιν ἀπέκτεινε, σὺν τοῖσιν ἡμῖν ὡς προσέρηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀρχόντων, τοῖς ἀρχιερεῦσι συνεμετεβάλλοντο. καῖσαρ δ' αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γνώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀνδρῶν τὸ δεδιέναι ἔξω, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γόφναν τὴν ἐπὶ παραγῶν μένειν· ἀποδώσειν δὲ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ χωλὸν ἀπὸ τοῦ πολέμου γεγόμενος μὴ ἂν εἰς τὸ δοθὲν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρουν ἄσμενοι. μὴ φανομένων δ' αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ σασπασαὶ πάλιν, ὡς ἀποφαγεῖν ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποδειλοῦντες τῷ φόβῳ δεδιδράσκειν. ἵνα δ' ὡς μὴ φεύγειν αὐτοῖς τὸ παράγγελμα πρὸς καιρὸν, ἐπεχείρησαν δὲ ὑπὸ τοῦ δίους αὐτομολεῖν. Κεφ. ι.

Ἀγθὶς δ' ὡς ἀνακαλέσας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς γόφνας πάλιν, ἐκέλευσε μετὰ Ἰωσήπου περιελθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τῷ δήμῳ, πλείοσι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἐφοβοῦντο. γινόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν Ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς σασπασαί· τὸ μὲν πρῶτον, ἐλεῖν τοὺς Ῥωμαίους δέξασθαι τὴν πόλιν, καὶ τὰ πάτρια σῶσαι πάλιν. εἰ δὲ μή, τότε ἱερὰ πάντες ὑπεξελθεῖν, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. ἃ δὲ αὐ βλαμμένους Ῥωμαίους μὴ μετὰ μείζονος ἀνάγκης καταφλέξαι τὰ ἅγια. τόπος μᾶλλον ἀπεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα εἰς αὐτομόλους ἀπεκεραύνουν, ὅτι τῶν ἱερῶν πυλῶν τοὺς τε ὀχυρωτὰς καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέσπασαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ἀπὸ πλήθους νεκρῶν, ἀφθόνοις ἐναγέσι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν ὀρνέῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσεπήδων, θερμὰς ἐπὶ τὰς χεῖρας ἐξομοφύλων ἐχόντες φόνων· καὶ φρίκοφαν εἰς τοσοῦτον ἀθεμιτομανίας, ὡς τὸ λοιπὸν εἰκὸς ἀγανάκτησιν ἡμέρᾳ ἰουδαίων, εἰ Ῥωμαῖοι ταῦτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, ταύτην ἤδη ἀθεμιτομανίαν Ῥωμαίων τότε πρὸς ἰουδαίους ἀσεβοῦντας εἰς τὰ ἴδια. τὴν μὲν γε τραπωτὴν ἀκέσιν ὅς τις ἂν μὴ φείσηται εἰς τὸν ναὸν ἀφειδίας, καὶ προσκυνῶν, τάς τε λῆδας ἤνυσεν, πρὶν ἀνηκέστοις παθοῦσι μετανοῆσαι. τίτος δὲ ὑποπαθήσας πάλιν ἐξωτερικὸς τοῖς περὶ τὸν ἰωσήπου λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸ δρύφακτον τοῦτον περιβάλεσθε τῶν ἁγίων; οὐχ ὑμεῖς δὴ τὰς ἐν αὐτῷ στήλας διεσήσατε γράμμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, αἷς μηδένα τὸ λοιπὸν ὑπερβαίνειν ἀθέμιτον ἦν; οὐχ ὑμεῖς δὴ τοὺς ὑπερβάντας, ὑμῶν αἱρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν ῥωμαῖος τις ᾖ; τί δὴ νῦν ἀλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ καταπατεῖτε; τί δὴ τὸν ναὸν ἅμματι ξένῳ, καὶ ἐγχωρίῳ φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφέστηκε ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν μὲν δὴ ἃ οἶδα, μαρτύρομαι δὲ καὶ σέβεσθαι ἐμὲ, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἃ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, iamdudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filij verò pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius verò Matthiæ vnus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, vt suprà dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eósque imperator cùm per alia humanè susceperit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, vt ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quòd Romani transfugas occidissent, vt hoc metu videlicet à fuga reliquos deterrerent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocaros à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In vnum verò congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque vlulatu seditiosos rogabant, primò quidem vt in ciuitatem Romanos susciperent, patriámque seruarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templúmque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis aduersabantur, multáque in transfugas vociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuêre tormenta, vt omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum verò ipsum castello simile videretur. In loca verò sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis iniuriam, vt quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, vterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atque adoraret: latronésque optaret, antèquam immedicabile malum contingeret, pœnitere: Titus autem dolens vicem eorum, iterum Ioannem eiúsque socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locũ protexistis? Nónne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicitur? Nónne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis vnquam hunc locum antè aspexit (nunc enim neminem crédo) itémque testor & exercitum meum & Iudæos qui apud me sunt, & vosipsos, quòd non ego vos

violare hæc compellam : quin & si locum a- A cies vestra mutauerit, neque accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. seruabo autem vobis etiam templum nolentibus.

Cap. V. De iterata pugna, extructis aggeribus, & excursionibus Iudæorum.

HÆc Iosepho internunciante principis dicta, latrones ac tyranni existimantes non benevolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autem, qui neque seipsos miserari eos, neque templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed vniuersum quidem his militem, quòd locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centuriis viris fortissimis lectis, etiam chiliarchis singulis millenos attribuit : hisque duce præposito Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cùm autem ipse quoque in armis esset, vnáque descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducúmque dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidentem militum certamini facturum esse dixerunt, quàm si periculum subisset : omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, vt de eorum virtute iudicaret : ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret : sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & D vlciscendi & remunerandi esset dominus : illos quidem ad aciem hora qua suprà memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verùm hi qui missi fuerant, non ita, vt sperabant, somno oppressos inuenêre custodes : sed coortis cum clamore, confestim manus conseruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri cateruatim excurrêre. Itaque primo- E rum quidem impetum excipiebant Romani : qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multísque suorum velut hostibus vrebantur. Vocis namque agnitionem confusus partium clamor, oculorum autem singulis nox ademerat : cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret : idcirco obuium quenque sine discretione feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos pro- F silientibus, ignoratio minus nocebat : signi enim sui quisque meminerat. Iudæi verò disiecti, tam impetus quàm recessus temerè facientes, sæpe imaginem inter se hostium aliis alij demonstrabant : cùm reuertentem suum quisque per tenebras, quasi Romanum aggredientem exciperet. Denique plures à suis quam ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, visu iam pugna discerneretur : & in acie stantes ordine, sagittis atque telis vterentur. Neutri verò cedebant, neque labore fatigaban- G tur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de virtute certabant : illúmque diem sibi quisque promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusque periculum, & quòd templo metuerent, ministrabat audaciam : quòd tyrannus stans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum intermina-

ἀναλήζω μαίνειν, καὶ ἀλλάξητε τὴν τάξεως τὸν τόπον, ὅτε προσελεύσεταί τις ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ὅτε συμβείσεται πρήσας ἢ τὸν ναὸν ὑμῖν, καὶ μὴ θέλοντος. ταῦτα τοῦ ἰωσήπου διαγγέλλοντος ἐκ τοῦ κράσπεδος, οἱ λῃσταὶ, καὶ ὁ τύραννος οὐκ ἀπ' εὐνοίας, ἀλλὰ κατ' εἰλίαν μᾶλλον τὰς παῤῥησίας ἐδέχοντο, καὶ ἐπῆραν. τῖτος ἢ ὡς οὐκ οἶκτον ἑαυτῷ τοὺς ἄνδρας, ὅτε φείσεται τινὰ τῶν ναὸν πονουμένους ἐάσας, πάλιν πρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

Κεφάλαιον ιϛ.

ΠΑσαν μὲν οὖν τὴν δύναμιν ἐπάγειν αὐτοῖς, οὐχοῖόν τε ἦν μὴ χωρησάντων τοῦ τόπου. ἑξήκοντα δὲ ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους παῤῥαδοὺς, τούτων δὲ ἐπτάξας ἡγεμόνα κερεάλιον, ἐπιτίθεται προσιτάξει τὴν φυλακῆς πρὸ ὥραν τὴν νυκτὸς ἐπάρθαι. ὅπλα ἢ καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συνκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, οἵ τε φίλοι διὰ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου κατέχον, C τὰ παῤῥησιαζόμενα λεγόμενα. πλέον γὰρ αὐτὸν αἴσεσθαι ἔφασαν ὅπῃ τὴν αὐτωνίας καθεζόμενον, καὶ τῶν μάχων ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς προκινδυνεύοι. πάντας γὰρ ὁρῶντος καίσαρος, ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τούτοις πειθεὶς ὁ καῖσαρ, δι' ἣν τότε τοῖς στρατιώταις ὑπομένειν εἶπεν, ἵνα κρίνῃ τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, καὶ μήτε τῶν ἀγαθῶν τὰς ἀμοιβὰς, μήτε τῶν ἐναντίων ἀπαμώρητος ἀφαλάθῃ, γνώσεται δ' αὐτοπτὴς καὶ μάρτυς ἁπάντων, ὁ καὶ τὸ κολάζειν, καὶ τὸ τιμᾶν κύριος. τοὺς μὲν, ὅπῃ τὴν παῤῥῆξιν ἔπεμπε καθ' ἣν ὥραν καὶ προεῖρηται, προελθὼν δ' αὐτὸς εἰς τὸ κάτοπτον ὑπὸ τῆς αὐτωνίας, ἐπαναμένει τὸ μέλλον.

Κεφάλαιον ιβ.

ΟΙ μὲν οἶμαι προσμαθόντες τοὺς φύλακας ὑπὸ κοιμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσασι μὴ ῥᾳθύμως διὰ θέους συνεπλέκοντο. πρὸς ἢ τὴν ἐκποιοῦντων βοὴν ἐνδοθεν οἱ λοιποὶ καὶ σίφος ἐξέθεον. τὴν μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥωμαῖοι, ἐνέπιπτον δ' οἱ μετ' ἐκείνους τοῦ στρατεύματος, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τὴν μὲν γὰρ βοὴν διέγνωσαν, ἡ χρῶμα συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τὴν ὁμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφείλετο, καὶ τυφλώττειν ἄλλους, οὓς μὲ οἱ θυμοὶ παρεσκάζον, οὓς ἢ οἱ φόβοι. διὰ τοῦτο τὴν προσυχόντα πλήττειν ἐᾶν ἄκριτον. ῥωμαίοις μὲν ὃν συνταττόντας, καὶ κατ' σωτάξεις προπηδῶντας, ἧττον ἔβλαπτεν ἄγνοια. καὶ γὰρ ἐᾶν παρ' ἑκάστῳ μνήμη τὴν σωθέντος. ἰουδαίοις δ' ἀεὶ σκεδαννύμενοι, καὶ ταῖς τε προσβολαῖς, καὶ ταῖς ὑποχωρήσεις αὐτῶν πολύμυθοι, πολλὰκις φαντασίαν παρεῖχον ἀλλήλοις πολεμίων. τὴν ὑποστρέφοντα γὰρ ἕκαστος οἰκεῖον διὰ σκότους, ὡς ὑπόπτα ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. πλείους γὰν ὑπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τῶν πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὀφθὲν τὸ λαμπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο. καὶ κατὰ φάλαγγα διὰ σπάσης, τοῖς τε βέλεσιν ἀτάκτοις ἐχρῶντο, καὶ τὴν ἀμυναν. ὑδὲ ἔτερος ἦν οὔτ' εἰκὸν ἔτ' σκοπιὸν. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντος πάντου, κατ' ἄνδρα, καὶ κατὰ σωτάξεις ἤειζον ἀλλήλους, καὶ προσκοπῆς ἕκαστος ἐκείνῳ αὐτῷ τὴν ἡμέραν ἄρξειν ὑπελάμβανεν, εἰ γενναίως ἀγωνίσαιτο. ἰουδαίοις δὲ ἐβεβαίου τὰς τόλμας, ὅτε πρὸ σφῶν αὐτῶν, καὶ τὸ ἱερὸν φόβος, καὶ ὁ τύραννος ἐφεστὼς, καὶ τοῖς μὲν ἀναλῶν, τοῖς δὲ μαστιγῶν καὶ ἀπειλῶν

ραν

ρων ἀπφλαῖς. συμβαίνει δ' τὸ μὴ πλεῖστον, σαδίαν ἢ A
τὸ μάχιμον, ἐν ὀλίγῳ δ, καὶ ταχέως ἀπερρίφθη τὰς ῥο-
παὶς. ἑκάτεροι γὰρ ἔτι φυγῆς, ἔτι διώξεως μῆκος εἶχον.
ἀεὶ δ' πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκείως ἀπὸ τ' αἰτωνίας ὁ θό-
ρυβος ἦν θαρρεῖν δ' καὶ χαίρειν τοῖς φεύγουσιν ἐπεβόων,
καὶ μένειν ἐκέλευον. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον.
οὐδὲν γὰρ ἔτι πῶν, ἔτι τοῦ αὐτὸν ἐλαθάνει τὴν καὶ
τὸ μάχιμον. τὸ δ' πέρας ἀρξάμενοι τ' νυκτὸς ἑβδόμης ὥ-
ρας, ἀφ' πέμπτης τ' ἡμέρας διελύθησαν, ἀφ' ὅπερ B
ἤρξαντο τόπου τ' συμβολῆς, μηδ' ἑτέροις βεβαίως κλί-
νοντες τοῖς ἑτέροις, ἀλλὰ τὸ νικᾶν μέσον ἐν ἀγχωμάλῳ τῇ ὥδε τάξει καταλιπόντες. Ῥωμαίων μὲν ὀπι-
σθίως ἠγωνίσαντο πολλοὶ, ἰουδαίων δ' ἐν μὲν τῷ πρὸς
σίμωνα ἰούδας ὁ τοῦ μάρτωνος, καὶ σίμων ὁ τοῦ ἰωσῆ. τῷ
δ' ἰούδᾳ μάρων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν οὗτος παῖς,
σῶσα δ' ὁ ἰάκωβος. τῷ δ' μὴ ἰωσήπου γυφθαῖος, καὶ ἀ-
λέξας. τῷ δ' ζηλωτῇ, σίμων υἱὸς ἰακείμου.

Κεφάλαιον ιη. C

ΕΝ τούτῳ δ' ἡ λοιπὴ τῶν ῥωμαίων δυνάμις, ἡμέ-
ρας ἑπτὰ καταστρεψαμένη τοὺς τ' αἰτωνίας θε-
μελίους, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν αὐτοῖς ὁδὸν ἐρείσαν-
το, πλησίον ἑστῶσα δ' τοῦ πρώτου προβόλου τὰ τάγματα,
κατήχετο χωμάτων. τὸ μὲν αἰτωνικὸν τ' τοῦ εἴσω ἱερᾶ γω-
νίας, ἥπερ ὢν κατ' ἀρχὰς τ' δύσιν. τὸ δ' κατ' τ' βόρειον
ἐξέδρας, ἣ μεταξὺ τ' δύο πυλῶν ἦν. τ' δ' λοιπῶν δύο,
θάτερον μὲν κατ' τ' ἀπέναντι σταθμὸν τοῦ ἐξωθεν ἱεροῦ. τὸ
δ' ἕτερον, ἐξω κατ' τὸν βόρειον. προῆκτο μὲν τοι μετὰ D
πολλῆς καμάτου τ' ταλαιπωρείας αὐτοῖς τὰ ἔργα, καὶ τ'
ἄλλων ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομιζόντων ἀκοντίων δ'
ἐκ ὀξέος καὶ κατ' ὀπίσθιας αὐτοὶ δι' ἀφειδίαν τ' κρα-
τεῖν ὄντες ἀδιέξεσι. καὶ δι' ἀπόγνωσιν ἤδη σωτηρίας,
χρώμενοι βλημεστέροις τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφάλ. ιδ.

ΤΩΝ δ' ἱππέων τινὲς ὁπότε προέλθοιεν ἐπὶ ξυ-
λείαν ἢ χόρτου συλλογήν, τ' τῆς κωμῆς χείρονι, E
αἰτίσαν βόσκειν τοὺς ἵππους ἀποχαλινώντες, ὡς οἱ ἰου-
δαῖοι καὶ σῖτος ἐκπεσόντες ἥρπαζον. καὶ τοῦτο συνεχῶς
γινόμενον, νομίσας καίσαρ ὅπερ ἦν, ἀμέλειά τ' σφετέ-
ρων πλέον, ἢ τῇ ἰουδαίων ἀνδρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρπαγάς,
ἵνα σκυθρωπότερον τοῖς λοιποῖς πρὸς φυλακὴν τὴν
ἱππέων ἐπιστρέψαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τινὰ ἐπὶ
θανάτου τὸν ἀπολέσαντα στρατιωτὴν ἕνα, φόβῳ τοῖς F
ἄλλοις ἐτήρησε τοὺς ἵππους. ἐκεῖ καὶ εἶον νέμεσθαι, κα-
θάπερ ἐν συμπεσυκότες αὐτοῖς ὅτι τὰς χεῖρας ἐξήνε-
σαν. οἱ μὲν οὖν πρὸς πολέμου τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὰ χώμα-
τα δίμηκες. Κεφάλ. ιε.

ΜΕτὰ δ' μίαν ἡμέραν αὐτὴν δ' αἰόδου, πολλοὶ τὴν
στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαὶ τε ἐκείλιπον ἤδη, καὶ ὁ
λιμὸς ἦν τειχῶν, συνελθόντες τ' καὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρος, ῥω-
μαίων φυλακὰς ἐπιπίπτειν, πρὸς ὥραν διακόπτειν τ' ἡ-
μέρας, οἰόμενοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θε-
ραπείας ἤδη τ' σώματος ὄντων ῥᾳδίως διεκπεσεῖν. G
προσπαθόμενοι δ' τῶν ἐφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ
ταχέως ἐκ τοῦ πλησίον φρουρίων συνδραμόντες, εἶρ-
γον ἐκφανδὲν καὶ διακόπτειν τὸ προτείχισμα βια-
ζομένους. ἐνομένης δ' καρτερᾶς τῆς συμβολῆς,
ἀλλα τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων γενναίως ἐπράχθη,
ῥωμαίων μὲν μετὰ τ' ἰσχύος, ἐμπειρίᾳ τε πολεμεῖν χρωμένων. ἰουδαίων δ' ἀφειδίᾳ τῆς ψυχῆς, καὶ

tionibus incitatæ. Quominus autem plerumque pugnatum est, sed cito & breui momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spatium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem euentu ex Antonia tumultus erat, & considere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eráque veluti quoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui vnà erant quicquam eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremò nona hora noctis cœpto prælio, quinta die dissoluti sunt, cùm neutri eo loco vnde pugnam inierè certa fuga cessisset, verùm mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarunt. Iudæorum verò partis quidem Simonis, Iudæ Mertonis filius, & Simon Iosiæ: Idumæíque Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Solæ: de Ioannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subuersis Antoniæ fundamentis, latam viam vsque ad templum fecit. admotæque muro legiones, mox aggeres inchoabant: vnum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientemque spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorum vnum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cùm materias à centesimo vsque stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cùm ipsi quidem vincendi facultate minimè cauerent, Iudæis verò propter desperationem salutis audacioribus vterentur. Nonnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnum colligendum exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaque cùm id crebrò fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quàm Iudæorum virtute rapinas contingere, tristi animaduersione cæteros ad equorum custodiam reuocare statuit: vnóque milite qui equum perdiderat morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanquam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeresque erigebant. Altera verò die post eorum ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames vrgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæôn montem versus collocata erant, circa vndecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primò quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facilè decipi posse. Verùm cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab vtraque parte fortiter gesta sunt: cùm Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi verò immoderato impetu &

effrenatis animis vterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iudæos, veluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi vnam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Iudæis in fugam versis, atque in vallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit vnum ex hostibus fugam petentem, iuuenem, & grauem corpore, & armis vndique septum, talo comprehensum. Tantum se inclinauit equo currente, tantámque dexteræ vim itémque cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires eius, qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, vtque ageres maturè fierent perurgebat. Inter quæ Iudæi aduersis præliis malè tractati, tumescente paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne vlteriùs procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ iungebatur, incensa, deinde ad xx. ferè cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem pòst, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauêre: & vsque ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Iudæi similiter culmen abiiciunt, neque omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cùm liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiosè pro sua vtilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Iudæis, vir & corpore breuis, & vultu despicabilis, támque genere quàm rebus aliis vilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioannis pontificis monumentum, cùm alia multa superbè ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contrà stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (vt assolet) etiam, qui timerent: quosdam verò non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neque Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neque vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Quum autem diu nemo procederet, multáque Iudæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsultè prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsum enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextrá-

τοῖς θυμοῖς ἀκαταστάτοις, ἐστρατήγει ἡ μὲν αἰδὼς, τῷ δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφεῖναι Ἰουδαίους ὥσπερ ἄρκυσιν ἐνειλημμένους, Ῥωμαίοις αἴσχιστον ἐδόκει, καὶ κεῖνοι μίαν ἐλπίδα σωτηρίας εἶχον εἰ βιασάμενοι ῥήξειαν τὸ τεῖχος. καὶ τῷ δὴ ἀπὸ ταυείρης τῆς ἱππασίων πεδάνιος τὔνομα, ξεπορευόμενον ἤδη τῷ Ἰουδαίων, καὶ κατ' ὀφθαλμῶν ἔχοντα, ῥᾴδιον ἐν πλαγίᾳ παρελαύνων τὸν ἵππον, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῷ πολεμίων νεανίαν, σιβαρόν τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον ὁπλαῖς ἀμφοτέραις ἐκ σφυρῶν. τοσοῦτον μὲν ἑαυτὸν ἐπιδέχοντος ἐπέκλινε τὸν ἵππον. τοσοῦτον δ' ἐπεδείξατο τὴν τε δεξιᾶς τὸν τόνον, καὶ τῶν λοιπῶν σώματος, ἔτι δ' ἐμπειρίας ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων κόμαις τὸν αἰχμάλωτον. πῶς δὲ τὸν μὲν λαβόντα τὸν δυνάμενος θαυμάσαις, τὸν δὲ ληφθέντα τὸν ὧδε τὸ τεῖχος ὀλιγοχρήσεως κολάσαι κελεύσας, αὐτὸς ἐν ταῖς ὧδε τὸ ἱερὸν ἐλαμάχαις ἰών, καὶ τὰ χώματα κατεπείγων.

Κεφάλαιον ις.

ΕΝ ᾧ Ἰουδαῖοι κακούμενοι τὰ συμβολαῖς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον κορυφούμενον τὸ πολέμιον, καὶ τῷ ναῷ προσέρποντος, καθάπερ σπομένου σώματος, ἀπέκοπτον τὰ προσλημμένα μέλη, φθαίοντες τὴ εἰς τὸ πρόσω νομήν. τὸ γὰρ βορείῳ, καὶ κατ' δύσιν στοὰς τὸ συνεχὲς πρὸς τὴ ἀντωνίαν ἐμπρήσαντες, ἑστᾶσι ἀπέρρηξαν ὅσον πήχεις εἴκοσι, τὴ ἰδίαις χερσὶν ἀρξάμενοι καίειν τὰ ἄγια. μεθ' ἡμέρας δύο, τετάρτῃ καὶ εἰκοστῇ τὴ πρώτης μηνὸς, τὴ πλησίον στοὰν ὑποπιπράσκουσι ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι πεντεκαιδέκα πηχῶν προσκόψαντος τῷ πυρὸς, ὑποκόπτουσιν ὁμοίως Ἰουδαῖοι τὴ ὀρόφων, μήτε καθάπαν ἔξω ἀμφοτέροις τῷ ἔργων, καὶ τὸ πρὸς τιμὴν ἀντωνίαν σωφρονεῖν αὐτῷ διαιροῦντες. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ὑποπιπράσκοντας. οἱ δὲ πρὸς τιμὴν ἐμβολὴν τῷ πυρὸς ἠρεμήσαντες, τὴ νομὴν ἐνέμησαν αὐτῷ, σφίσι χρησίμως. ὧδε μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, ὃ διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δὲ ἦν κατὰ μέρος ἐκθεόντων ἐπ' ἀλλήλους ὁ πόλεμος.

Κεφάλαιον. ιζ.

ΤΩν Ἰουδαίων δέ τις καθ' τὰς ἡμέρας, αἵρ ὄνομα βραχὶς, καὶ τὴ ὄψιν δυσταφόητος, ἦθός τε ἔνεκα, καὶ τῷ ἄλλων ἄσημος, ἰωνάθης ἐκαλεῖτο, προελθὼν καθ' τὸ τῷ ἀρχιερέως ἰωάννη μνημεῖον, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ὑβριστικῶς ἐφθέγγετο, καὶ τὴ ἄριστον αὐτῷ εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο. τῷ δὲ ταύτῃ ὑφιστάμενον, οἱ πολλοὶ μὲν ὑβριστικῶς. ἦσαν δ' οἳ καθ' τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἥπτετό γε μὲν πάντων καὶ λογισμὸς ἀνασύστατος, θανάτῳ τι μὴ συμπλέκεσθαι. τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τὴ σωτηρίαν, ζῆν ἄλλα καὶ ταῖς ὁρμαῖς ἀταμιεύτους ἔχειν, καὶ τὸ θεῖον ἀδυσώπητον, πάντα ὑφαβάλλεσθαι πρὸς οὓς καθ' τὸ νικᾶν ὁ μέγα, καὶ μεῖζον αἰρεῖσθαι τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, ἢ ἀνδρίας, ἀλλὰ θεοστυγοῦντος εἶναι. μηδ' ἑνὸς δ' ὄντος τοιούτου, καὶ τὴ Ἰουδαίου πολλὰ κατακερτομοῦντος αὐτοὺς εἰς δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις καθ' ἑαυτὸν σφόδρα, καὶ τῷ ῥωμαίων ὑβριστὴς, πάλης τις ὄνομα τῷ ἐν ἴλης ἱππέων βδελυξάμενος αὐτῷ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ ἀῤῥαδὲς· εἰκὸς δὲ, καὶ πρὸς τιμὴν βραχύτητα τοῦ σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾷ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὧδε ἦν συμβαλεῖν, προεδόθη δ' ὑπὸ τὴ τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ ἰωνάθης ὑποσφάττει προσδραμών, ἔπειτα ὑπὲρ τὰς νεκρὸς, ὕστερον ξίφος ἡμιμόριον ἀφοσιούμενος, καὶ τῇ

καὶ τὴν λαμπρὰν τὸν θυρεὸν, ἐπιπλάλαξέ τε τῇ σπαθῇ πολλὰ, καὶ πρὸς τὸ πεσόντα κομπάζων, καὶ τοὺς ὁρῶντας ῥωμαίους ὑπεσκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀναστρέψαντα καὶ ματαίζοντα, ὁρίσκος τὶς ἑκατοντάρχης ἔξωθεν βάλλει. πρὸς ὃ τῶν τε ἰουδαίων καὶ τῶν ῥωμαίων, κραυγὴ συνεξήρθη διάφορος. ὁ δὲ δυνηθεὶς ἐκ τῶν ἀλγηδόνων ὅτι τὸ σῶμα τῷ πολεμίῳ κατέπεσεν, ὠκυτάτῳ ἀποφήνας ἐν πολέμῳ τῷ ὅτι τοῖς ἀλόγως εὐτυχοῦσι νέμουσιν.

A

B

Κεφαλ. ιη.

Οἱ δὲ αὐτὰ τὸ ἱερὸν σασπασαὶ φανερῶς τ' ἐκ αἰτίαν ἔχοντες τοῖς ὅπλοις τῶν χωμάτων σπαπώτας ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τ' προειρημένῳ μιᾷ ἐβδόμῃ ἐπὶ εἰκάδι, δόλον ἐπισκευάζουσι τοιόνδε. τὴν ἐπὶ εἰς ἔσας τὸ μεταξὺ τῶν δοκῶν, καὶ τὸν ὑπ' αὐτὰς ὀροφὴν, ὕλης αὐαπλάσιν αὖης, πρὸς ἄσφαλτε τε καὶ πίσσης, ἔπειτα ὡς καταπονήμενοι δῆθεν ὑπεχώρουν. πρὸς ὃ τῶν μὲν ἀσκεπῶν πολλοὶ τὰ ὁρμᾶς φερόμενοι προσέκειντο τοῖς ὑποχωροῦσιν, ὅπου τε τὰ φανὰ ἐπιδῶν προσῶ ἐμένοι κλίμακας. οἱ δὲ σωφρονέστεροι ἀλογον ποιοῦντο τὴν ἰουδαίων ὑποστοχάσαντες ἔμφυτον. κατεπλήσθη μὲν τοι τὰ ἀναπηδήσαι τῶν ἡσυχα, καὶ τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ὑποπορῶσιν αὐτοῦ. αἰφνιδίως δ' ἀμηχανίας πάντοθεν τὸ φλογὸς, ζωῆς τε ἔξω τῶν κινδύνων ῥωμαίοις ἐκπλῆξις ἐπέχει δεινὴ, καὶ τοὺς προεληλυθότας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τὸ φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτούς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ἐλπίδι σωτηρίας εἰς τοὺς σφετέρους καταπηδῶντες, ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείσων δ' ἐφθανε τὰς ἁρμὰς τὸ πῦρ, καί τινες τῶν φλόγα σιδήρῳ. προεῖχε δ' Ἰούδαίως, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ὅτι πλείσον ἐκφεύγομεν. καίσαρα δ' καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ἀπολλυμένοις ἐπειδὴ δίκα ἀναλήμματος ἀναβεβήκεσαν, ἅμως οἶκτος εἰσήει τὸν ἀνδρῶν, καὶ μηδένος προσαμύνειν δυναμένῳ, τοῦτο γὰρ ἀναμίσητον ἦν τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλάπτειν ὑπὸ τῆς ἥρπιει τὴν ψυχὴν ὀδυνώμενον. βοῶν τε δὲ αὐτοῖς καὶ προπηδῶν, καὶ τοῖς πρὸ αὐτὸν ἐκ τῶν ἑστώτων ἐπαμύνειν ἀναβοῶν, δῆλος ἦν. τὰς δ' φωνὰς ἔκαστος, ὡς τ' δάθεσιν, ὥσπερ τι λαμπρὸν ἀποφέρων ἐπαθλον, θυμὸς ἀπέθνησκεν. ἔνιοι γεμίειν ὅτι τὸ τοῖχον τ' σοᾶς ὀλίγα πλατὺ αἰαχωρήσαντες, ἐκ μὲν τὸ πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ δ' τ' ἰουδαίων προεληλυθότες ὀλιγοστὸν μὲν αὐτίχα δέχεσθαι ὠσάμενοι. τέλος δ' πάντες ἔπεσον.

C

D

E

F

Κεφάλαιον ιθ.

Καὶ τελευταῖον τὶς αὐτῷ νεανίας, ὀνόματι λόγγος, ὅλον ὁπλισμένος τὸ πάθος, καὶ κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τ' ἀπολωλότων, ἄριστος φανείς. ὃν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τ' τε ἀλκῆς ἀγάμενοι, καὶ ἄλλως αἰρεῖν ἀσθενοῦντες, καταβλῶσαι πρὸς αὐτοὺς ὅπλ δεξιᾷ παρεκάλουν. ὁ δ' ἀδελφὸς κορνήλιος ἐκ θατέρου, μὴ καταχωσαι τὸ σφέτερον κλέος, καὶ τῶν ῥωμαίων σφαπαί. οὕτω πειθεὶς, καὶ ὀλιγόμενος φανερὸν ἑκατέρῳ τοῖς τάγμασι τὸ ξίφος, ἑαυτὸν ἀναιρεῖ. τῷ δ' τῷ φυεῖ φθειχθέντων, ἀριστεῖος τὶς παιουρίας ὀλαμβάνεται. προσπαλεσάμενος γάρ τινα τῷ σφετέρῳ λοχίων, ᾧ συνεσκήνει, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπω σε τῷ ἐμαυτοῦ κτημάτων, εἰ προσελθὼν μὲ δέξαιο. τὸν δ' ἑτοίμως προσδραμόντος, ὃ μὲ ἐπ' αὐτὸν καθενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ δ' δεξάμενος

Cap. VI. Romani flāmis pereunt dolo Iudaico, & de Artoriquodā.

que cruentum gladium coruſcabat: atmiſque cum fremitu concuſſis, exercitui & iacenti inſultans, ſpectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana iactantem, Priſcus centurio ſagitta transfixit: eóque facto, & Iudæorum & Romanorum clamor varius excitatus eſt. Ille autem dolore in vertiginem tortus, ſupra corpus hoſtis incubuit: bellique felicitatem ratione carentem quàm velox vltio ſequeretur oſtendit.

SEditioſi verò templum tenentes apertè quidem & quotidie militibus in aggeribus poſitis repugnabant. Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis, huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpacium, quod inter culmen & trabes erat vacuum, ſyluis aridis, itémque ſulfure ac bitumine repleuêre. Deinde velut oppreſſi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus inſtabant, & in porticum aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. qui verò prudentiores erant, nullam fugæ cauſam Iudæis fuiſſe cogitantes, locis ſuis manebant. Verùm porticu repleta his qui aſcenderant, ignem immittunt Iudæi. excitatáque vndique ſubitò flamma Romanos & qui extra periculum ſterunt ingens ſtupor inuaſit, & deſperatio quos incendium ceperat occupauit. Flammis enim cincti ſemetipſos retrorſum in oppidum, alij verò in hoſtes præcipitabant: multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam antcuertebant. ſtatim verò & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum peruagatus. Cæſarem verò licèt morientibus indignaretur, quòd iniuſſi porticum aſcenderant, miſericordia tamen eorum tetigit. Cúmque nemo prohibere poſſet incendiũ, hoc erat tamen ſolatio pereuntibus, quia videbant eius dolorem, pro quo ipſi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios proſiliens, & comites ſuos quàm poſſent auxilium ferre obſecrans, cernebatur. Eiúſque voces & affectiones quiſque, velut aliquam præclariſſimam ſepulturam, ſecum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum euaſêre. obſeſſi autem à Iudæis, cùm diu ſaucij reſtitiſſent, poſtremò vniuerſi cecidêre. Poſt omnes autem quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria, qui perièrc, omniũ tamen fortiſſimus demonſtratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eũ cupiebant, ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabantur. Frater verò eius Cornelius, qui ex altera parte ſtabat, ne gloriam ſuam Romanámque militiã dehoneſtaret orabat: cui magis obtemperauit, ſublatóque altius gladio, vt ab vtriſque partibus cerneretur, ſemetipſum occidit. Eorũ autem quos ignis obſederat, Artorius quidam, calliditate ſeruatus eſt. Appellato enim clara voce Lucio quodam, commilitone & contubernali ſuo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, ſi me exceperis. Cùm autem ille prompto animo accurriſſet, ipſe quidem, qui ſe in eum proiecerat, vixit: Lucius verò pondere oppreſſus, conſtratóque lapidibus

solo allisus, continuò moritur. Ea calamitas A pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparauit, in poſterum tamen cautiores effecit, & aduerſus Iudæorum inſidias iuuit, quibus plerúmque loca moréſque hominum neſcientes lædebantur. Exuſta eſt verò porticus ad turrim vſque Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſuprà poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificauerat. reliquum verò Iudæi, poſtquam conſumpti fuerant, qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Roma- B ni quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem vſque totam incendunt: continentem angulos eius, quæ appellatur Cedronos, ſuper vallem ædificata: vnde etiam profunda erat & horribilis eius altitudo.

CAP. VII. De fame Iudæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum verò qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per ſingulas namque domos ſicubi ali- C qua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum ilico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent expirare, ſcrutabantur latrones: ne quem fortè cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabi- dos decipiebat: & impingentes in oſtia, tan- D quam ebrij ferebantur, eaſdémque domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniáque dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamuis ſordidiſſimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriáque ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis venundabant. Et quid opus eſt famis im- E probitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neque apud Græcos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu verò incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteti æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parciùs ea differens, quorum fata perpeſſa eſt.

CAP. VIII. De muliere quæ 'per famem filium coxerat.

MVlier quædam ex numero trans Iordanē habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac diuitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cū cæteris obſidebatur. Huiusalia quidē bona tyranni diripuerunt, quæ ex tranſamnanis locis in oppidum comportauerat. Reliquias verò conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum eius ſatellites, quotidie auferebant. Grauiter autem mulier indignabatur: propterea áque ſæpiſſimè raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementiùs G irritabat: cùm neque iratus, neque miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: vndique autem adempta iam erat ei etiam tapiendi facultas, faméſque viſceribus & medullis irrepſerat.

ὑπὸ τ βαρυς τῆ λιθοβολίᾳ προσπαρεχθεὶς, ὥδαξεν μα θηναι. τοῦτο τὸ πάθος πρὸς κηδεμονίαν μ ρωμαίοις ἐπεποίησεν ἀθυμίαν, πρὸς δ τὸ μέλλον ὅμως, κατεσκεύασε φυλακικωτέρους, κ πρὸς τὰς ἐκδρομὰς ἀπατᾶς ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δ ἄγνοιαν τ τόπων, κ τὸ ἦθος τ ἀνδρῶν ἐβλάπτοντο. κατεῖχε δ ἡ ἐσω μέχει τ ἰωάννε πύργε, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῆ πρὸς αἱμονα πολέμῳ κατεσκεύασεν, ὑφ τὰς ἐξαγούσας ὑφ τ ξυστὸν πύλας. τὸ δ λοιπὸν ὑπερεφερμμένος ἤδη ἰουδαίοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκοψεν. τῇ δ ὑστεραία ρωμαῖοι τ βόρειον ἐσω ἐνέπρησαν μέχει τ ἀναβολικῆς ἄλλης, ἣν ἡ σωνάπτουσα γωνία τ καδρῶνος καλυμμένης φάραγγος ὑφ δεδόμητο, παρὸ φοβερὸν ἰδ τὸ βάθος. κ τὰ μ δὴ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἰδ.

Κεφάλαιον κ.

ΤΩν δ ὑπὸ τ λιμῦ φθειρομένων κ τ πόλιν, ἀπειρον μὲν ἔπιπτε τὸ πλῆθος· ἀδιήκητα δ συνέβαινε τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην δ οἰκίαν εἴ πυ ζοφῶς παραφανείη σιτία, πόλεμος ἰδ, φ δι' χειρῶν ἐχόμενοι οἱ φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ ταλαίπωρα τ ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' ἀπορίας ἀδὲ τοῖς θνήσκουσιν ἰδ, ἀλλὰ φ τοὺς σκοπεύοντας οἱ λῃσταὶ δηρῶνται, μή τις ὑπὸ κόλπον ἔχων ζοφὸν, σκήπτοιτο τ θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπ' ἀσθενείας κλονούμενοι, ὥσπερ λυσσῶντες κυνες ἐσφάλλοντο, κ παρεφέροντο, τ τε θύρας ἐσεισόμενοι μαθυόντων ζόπον, κ ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς αὐτὰς οἰκους εἰσεπήδων δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. παῖς δ' ὑπ' ὀδόντας ἦλθε ἡ ἀνάγκη, κ τὰ μηδὲ τοῖς ῥυπαροτάτοις τ ἀλόγων ζώων πρόσφορα, συλλέγοντες ἐδίοιν ὑπέφερον. ζωστήρων γοῦν κ ὑποδημάτων τὸ παλαιὸν ἐν ἀπετέχοντο, φ τὰ δέρματα τ θυρεῶν δαπανέοντες ἐμασῶντο. ζοφὴ δ' ἰδ κ χόρτου τις παλαιᾶς σπαράγματα· τὰς δ ἴνας ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σταθμὸν ἐπώλουν ἀττικῶν τεσσάρων.

Κεφάλαιον κα.

ΚΑὶ τί δεῖ τ ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν τῦ λιμῦ λέγειν; ἐρῶ γὰρ αὐτὸ δηλώσων ἔργον, οἷον μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε πάλαι βαρβάροις ἱστόρηται, φρικτὸν μ εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. κ ἐγὼ μ δὴ δόξαιμι περιπάσεσθαι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, κὰν παρέλιπον τ συμφορὰν ἰδίαν, εἰ μὴ τ κατ' ἐμαυτὸν εἶχον ἀτειρεῖς μάρτυρας. ἄλλως τε κ ψυχραὶ καταθείμην τῇ παρῥησίᾳ χάριν καθυφιέμενος τ λόγου, ἔ πίπτοιτε τοῖς ἔργοις. μετὰ τὴν ὑφ τ ἰορδάνην κατοικούντων, μαρία τὔνομα, παῖς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεζὼρ, σημαίνει δ τοῦτο οἶκος ὑσσώπου, ἀξιόλογος κ πλοῦτῳ διάσημος, μ τε λοιπῦ πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα σωπολιορκεῖτο. ταύτης τ μ ἄλλων κτῆσιν οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσων ἐκ τ παρείας ἀναπολασαμένη μετήνεγκεν εἰς τ πόλιν. τὰ δ λείψανα τ κτημάτων, κὰν εἴτι ζοφῆς ὑπολελοιπὸς ἦν, καθ' ἡμέρας εἰσπηδῶντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δ τὸ γύναιον ἀγανάκτησις εἰσῆει, κ πολλάκις λοιδοροῦσα, κ καταρωμένη τοὺς ἁρπαγας, φ ἑαυτὴν ἐρέθιζεν. ὡς δ' ἔτε παροξυνόμενός τις, οὔτ' ἔλεων αὐτὴν ἀνῆρει· τ τὸ μὲν δύσκολον τ ὀπὸς ἄλλως ἐποπία, παντα χόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη τ τὸ δύσκολον, ὁ λιμὸς δ δι' σπλάγχνων κ μυελῶν ἀνῆκεν.

κ τὴν

καὶ τῶ λιμῶ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λα- A
βόντα τὸ ὀργιλὸν μὴ τὸ ἀναγκαῖον, ὅπερ τὸ φύσιν ἐχόρευε, καὶ
τὸ τέκνον ἦν δ' αὐτῇ παῖς ἀποθρασύνεται, ὃν ἁρπάσασα μέσον
βρέφος εἶπεν ἀθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι
σε τηρήσω; τὰ μὲν γὰρ Ῥωμαίοις, δουλεία κἂν ζήσο-
μαι ἐπ' αὐτούς. φθάνει δὲ καὶ δουλείαν ὁ λιμὸς, οἱ στασια-
σταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γλυκύ μοι τροφὴ,
καὶ τοῖς στασιασταῖς ἐχθρὲ, καὶ τῷ βίῳ μῦθος, ὁ μόνος
ἐλλείπων τοῖς ἰουδαίοις συμφοραῖς. καὶ ταῦτ' ἅμα λέγουσα B
κτείνει τὸν υἱὸν, ἔπειτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ κατεδύσῃ,
τὸ δὲ λοιπὸν καταχαλύψασα ἐφύλαττεν. αὖθις δ' οἱ
στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τὰ ἀθεμίτου κνίσης ἀπόσαντες
ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξειε τὸ φαγεῖν, ὑποσφάξειν
αὐτῷ δίκαιος. ἡ δὲ καὶ μοῖραν αὐτοῖς εἶπεῦσα καλῶς τε-
τηρηκέναι. τὰ λείψανα τοῦ τέκνου διεκάλυψε. τοῖς δ' ἀν-
θρώποις φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρει, καὶ φάσμα τὸ ὄψιν ἐ-
πεπήγεσαν. ἡ δὲ, ἐμὸν ἔφη τοῦτο τὸ τέκνον γλύκιστον, καὶ τὸ C
ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε
μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστεροι μη-
τρός. εἰ δ' ὑμεῖς δυσσεβεῖς, καὶ τὰ ἐμοὶ δυσωρήσατε θυ-
σίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν σὺ ἐμοὶ
μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲ φύσαντες ὤκτισαν πρὸς ἓν
τοῦτο δειλοὶ, καὶ μόλις ταύτης τὰ τροφῆς τῇ μητρὶ φά-
γα χωρήσαντες. ἀπεπλήσθη δὲ θείως ὅλη τῶ μύσει ἡ πό-
λις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστος τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς
παρ' αὐτῷ καινοτομηθὲν ἐφρίττεν. ἀπῄδη δὲ τῷ λιμοτ- D
τόντων ὅτι τὸ θάνατος ἴσον, καὶ μακαρισμὸς τῷ φθασάν-
των, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεάσασθαι κακὰ τηλικαῦτα. τα-
χέως δὲ καὶ ῥωμαίοις διηγγέλθη τὸ πάθος. τῷ δὲ οἱ μὲν
ἠπίστουν, οἱ δ' ᾠκτείραν, τινὰς δὲ πολλοὺς εἰς μίσος τῶ ἐθ-
νους στοδρότερον συνέβη προελθεῖν κῶσαι δ' ἀπε-
λογεῖτο καὶ περὶ τούτου τῷ θεῷ, φάσκων σῶζα μὲν αὐτὸ
ἰουδαίοις εἰρήνην, καὶ αὐτονομίαν προτείνων, καὶ πάν-
των ἀμνηστίαν τῷ τετολμημένων. τοὺς δὲ αὖτε μὲν ὁμο- E
νοίας ἐᾶσαι, αὖτε δὲ εἰρήνης πόλεμον, προῖκα δὲ καὶ δω-
ρεὰν ἰουδαίοις, λιμὸν ἀρραβῶνας· ἰδίᾳ δὲ χερσὶν ἁρπάσαντας
καίειν τὸ σωτηρούμενον ὑπ' ἐμοῦ ἱερὸν, τούτοις εἶναι καὶ
ταύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψειν μὲν τοι τὸ τῆς τεκνοφα-
γίας μύσος, αὐτῷ τῷ τῆς παρθένου πάθματι, καὶ ὑπολει-
ψειν ὅπως τὸν οἰκτρμοῦς πλέω καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ
μητέρες ἔτι φέρονται προσηκτὸν μὲν τοι πρὸ μητέρων
πατέρας τῶν τοιούτων τροφῶν, οὐ μὴν τηλικαῦτα
πάθη μύσους ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἅμα διεξιὼν, ἐνενόει F
καὶ τῶν ἀπογνωσιν τῷ αἰῶνι· ἤδη δὲ εἴπερ σωφρονῆσαι
τοὺς πάντα προπεποιθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβα-
λέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

Plus verò quàm fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptóque filio, quem lactentem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te seruauero? Apud Romanos etiam si vixeris, seruiturus es: fames autem præuenit seruitutem: his verò seditiosi sæuiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ sola deest calamitatibus Iudæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctúmque medium comedit, adopertum verò reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod paratlet, ostenderet, minabantur. Illa verò bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, vsúque ipso dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, est verè filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo vt sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quòd si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidem trementes exierunt, ad hoc solum timidi, vixque hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota ciuitas: & vnusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames vrgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Citò autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorúmque alij non credebant, alij miserabantur, multos autem vehementiùs eius gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eísque liberam proposuisset omnium obliuionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cœperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, vt sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hęc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequam paterentur, mutare sententiam sperabant.

Κεφάλαιον ϛ.

CAP. IX. De expugnatione muri, & incendio templi.

Ἤδη δὲ τῷ δύο τάγμάτων συντετελεκότων τὰ
χώματα λόῳ μιῶς ὀγδόῃ, προσάγειν ἐπέ-
λευσε τοῖς κριοῖς κατὰ τὸν ἑσπέριον ἐξέδραν, τὸ
ἔσωθεν ἱεροῦ. πρὸ δὲ τούτων ἓξ ἡμέραις ἀσχαλέ- G
πως σιδηρότατι πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖ-
χον, ὐδὲν λῦσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ
μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων λῦε ἀμείνων. τῆς
δὲ βορείου πύλης ὑπερφέρετον ἕτεροι τοῖς θεμελίοις,
καὶ πολλὰ ταλαιπωρήσαντες, τοῖς ὁμοροῦσιν λί-

Octauo autem die mensis Augusti, cùm duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cùm quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verùm & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portę alij fundamenta suffodiebant: multúmque fatigati, exteriores tantùm lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. támque diu mansêre, donec instrumentorum &

θοις ἐξεκύλισαν· ἀνείχετο δὲ ὑπὸ τῷ ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρι τὰς δύο τῷ ὀρμαίων, καὶ τῷ

vectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuêre. Iudæi verò prævenienti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. & alios quidem retrò depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, priùs quàm se scutis obtegerent, ferientes gladiis prævenichant, nonnullas autem scalas armatorum plenas in latus declinantes, deiiciebant. Vnde Romanorum quoque non parua cædes sequebatur. Alij signis ablatis pro his decertabant, rapinam eorum grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui vnà ascenderant interficiunt, cæteri verò clade intereuntium perterriti descendunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cùm videret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subiici iussit. Inter hæc autē ad eum profugi veniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes veniam, quòd Iudæos victores reliquerant. Titus autem, cùm hanc eorum in Iudæos crudelitatem audiuit, vtrunque obtruncare decreuit. Dicebat enim necessitate, non voluntate venisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deserentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eósque dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam verò portis milites ignem admouerant, liquefactóque argento citò lignum flammæ absumpserant, cùm subitò auctæ proximas inde porticus corripuêre. Iudæis verò ignem circum se videntibus, corpora simul animíque ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem vel extinguere nemo conatus est: stantes verò aspiciebant, nec tamen his, quæ abiumerentur dolentes, saltem vt quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec ipsimul vndique inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussa incendium restinguere, pérque proxima portis loca viam sternere, vt facilior agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: séxque collectis, qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus erat etiam Æternius Fronto magister duarum Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius Iulianus procurator Iudææ, congregatísque præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege belli vtendum esse: nunquam enim Iudæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quò omnes vbicunque essent colligerent. Nonnulli sitemplum reliquissent Iudæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant:

A κὴ τ μοχλῶν ὀπιχρήσᾳς ὑποχώντες, κλίμακας ταῖς ςοαῖς ἐπεσήφεροι. οἱ ὁ ἰουδαῖοι κωλύσαι μ ἀπὸ ἔρθασαν, ἀναβᾶσι ὁ συμπεσόντες, ἐμάχοντο, Ϛ τὺς μ ἀνωθῦντες εἰς τὸπίσω κατακρημνίζον, τὺς δ ὑπαντάζοντας ἀπήεσαν. πολλὺς ὁ τ κλιμάκων ἐποβαίνοντας, πρὶν φθάξαδς τοῖς θυρεοῖς παίοντες τ ῥομφαίας ἔφθανον. εἰσὶας ὁ γεμίσας ὁπλιτῶν κλίμακας, ὡδαπλίνοντες ἀνωθεν κατέσειον. ἰὼ δ' ἀπ ὀλίγος, κὴ αὐτῷ φόνος. οἱ δ' ἀπεύχαντες τας σημαίας ἐπὶ αὐτῷ ἐπολέμουν, δεινὼ ἡγεμόνοι, κὴ πρὸς ἀρχιλύω τότων τὼ ἁρπαγήν. τέλος ὁ, κὴ τῷ σημαιῶν οἱ ἰουδαῖοι κρατῆσι, Ϛ τὺς ἀναβάντας ἀφθείρεσαν. οἱ ὁ λοιποὶ πρὸς τὸ τ ὑπολωλότων πάθος ὀρρωδ ὄντες, ἀνεχώρουν. τῷ μὴ ῥωμαίων ἄπρακτος ἰδεὶς ἀπέθανε. τῷ ὁ σασιᾶν, οἱ κατὰ τὰς πρώτας μάχας ἠγωνίσαντο γλυκὺς Ϛ τότε, Ϛ ἐλεάζαρος ἀδελφιδοῦς τῦ τυράννε σίμωνος. ὁ ὁ τῖτος ὡς ἑώρα τὼ ὑπὸ τοῖς ἀλλοφύλοις ἱερῷ φεισῶ, πρὸς βλάβης τοῖς στρατιώταις γινομένω κὴ φόβε, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτειν.

Κεφάλαιον κγ.

B ΕΝ ὁ τύτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολῦσιν, ἄνανός τε ὁ ἀπ' ἀμμαοὺς τῷ σίμωνος δορυφόρων ὁ φοινικώτατος, κὴ ἀρχέλαος ὁ μαγαδάτε, συγγνώμω ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατέντων ἰουδαίων ἀπέχώρεν. τῖτος ὁ Ϛ τῦτο πανέργημα προσέβαλλετο τ αἰδρῶ, κὴ τ ἄλλω πρὸς τοὺς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος, ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρες. ὑπ' αἰδοῦς ὁ ἦχθαι λέγων αὐτὺς, ἀπ' εὐσεβείας μ ἀξίως ὁ τοῖς φλεγομένοις ἤδη δ' αὐτοὺς τ παρῴδος ἀλλομένους. ἐκράτει δ' ὅμως τῦ θυμῦ ἡ πίςις, κὴ ἀφῆκε τὺς ἀδελφὰς, ὑμῶν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ κατέξαντες τοῖς ἄλλοις. ἤδη ὁ τ πύλας οἱ στρατιῶται προσῆγον τὸ πῦρ, κὴ σβεννύμενος ὁ ἀργυρᾶς διεδίδε ταχέως εἰς τ ξυλείαν τὰς φλόγας, ἔνθεν ἀθρόως ἐπιφερόμεναι τ ςοῶν ἐπελαμβάνοντο. τοῖς δ' ἰουδαίοις ὁρῶσι τὸ πῦρ ἐν κύκλῳ, μ τ σωμάτων παρεῖδησαν αἱ ψυχαὶ, κὴ δι' τ κατάπληξιν, ἀμυδρῶ μ ἡ σβεννύειν ὥρμησεν ἰδεὶς· οὐδὲ δ' ἰσιώτας ἀφεώρων· ἃ μὴν πρὸς τὸ δαπανώμενον ἀθυμῶντες, εἰς γῆν τὸ λοιπὸν ἐσωφέρουν, ἀλλ' ὡς ἤδη κὴ τ ναὸ καιομένῳ, τοῖς θυμοῖς ὅτι ῥωμαίως ἔθηγον. ἐκείνῳ μ ὑπ τ ἡμέραν, κὴ τ ὑπνῶσαν νυκτὰ, τὸ πῦρ ἐπεκράτ. κ' μέχρις ὁδ ἐχ ὁμοῦ πάντοθεν ἴχυσαν ὑφάψαι τὰς ςοάς.

Κεφάλαιον κδ.

C ΤΗ δ' ὑπνώσῃ, τῖτος μέρει τ δυνάμεως σβεννύειν τε Ϛ ἐκέλευε τὰς πύλας ὁδοποιεῖν εἰς δύναρισέαν τῷ ταγμάτων ἄοδον κελεύσας, αὐτὸς σὺν τοῖς ἡγεμόνας. κὴ συνελθόντων ἐξ τῷ κορυφαιοτάτων, πρεσβεία τε ἀλεξάνδρε τῦ πατρὸς τῷ στρατεύμάτων ἐπάρχοντος, κὴ σέξτε κερεαλίε τὸ πέμπτου ἄγοντος τάγμα, κὴ λαρκίε λεπίδε τὸ δέκατον, Ϛ τίτου φρυγείου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων ἰὼ λεπίνιος, στρατοπεδάρχης τῷ ὑπ' ἀλεξανδρείας δύο ταγμάτων, κὴ μάρκος αντώνιος ἰουλιανὸς, ὁ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπος, κὴ μετὰ τούτους ἐπιτρόπων κὴ χιλιαρχῶν ἀθροισθέντων, ἐβουλὴ πρὸς τῷ ναοῦ φρουρὰν. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ τῦ πολέμου νόμῳ· μὴ γὰρ ἂν ποτε ἰουδαίους παύσασθαι νεωτερίζοντας τῷ ναῷ μένοντος, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλεγόντας. πῶς ὁ παρήσομεν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ ἰουδαῖοι, κὴ μηδὲις ἐπ' αὐτῷ τὰ ὅπλα θήσει σόζεσ-

D E F G

εἰ ὁ

εἰ ἢ πολεμῶεν, ὑπιβάντας καταφλέξ. φρύριον γδ, ἀέ- A
τι ναὸν εἶ). ☪ τὸ λοιπὸν ἑστὼς τ αἰαγκασάντων ἀσέ-
βειαν, ἐκ αὐτ. ὁ ἢ τῖτος κδ' αἰ ὑπιβάντες ἐπ' αὐτ πο-
λεμῶν ἰκδ ἄροι φύσας, ἀπὸ τ αἰδρῶν σμιώσ τὰ
ἄψυχα, κδὲ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥω-
μαίων γδ ἔσεσθ τ βλάβιν, ὥσπερ κ κόσμον τ ἡγεμο-
νίας αὐτ μψόντος. θαρρήντες δ' ἤδη προσπίπτοντο τῇ
γνώμῃ φόντων τε κ ἀλέξανδρος, κ κερεάλιος. τότε μ
οὖν δ χαλύει τὸ συνέδριον, κ τὰς ἄλλας δ υάμις δ χα- B
ναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐρρωμενέσ-
τερ ἐν τῇ ὁδοταξίᾳ χρήσαιντο τοῖς ὑπὸ τ αἰρῶν
ὑπολείπουσι, ὁδοποιεῖν δ τ ἐρειπίων προστέταξεν, ☪
τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνο μὲν δὴ τὴν ἡμέραν,
κ μάτος τε κ κατάπληξις ἐκράτησε τὰς ὁρμάς.

Κεφάλαιον. κε.

Τῇ δ' ὑστέρᾳ συλλεξάμενοί τε τ ἰσχὺν, κ αἰα-
θαρσήσαντες ἐπεκθέοντο δ τ αἰτωλικὴν πύ-
λην; τοῖς φύλαξι τῶν ἐξωθεν ἱερῶν περὶ δ δευτέραν ὥραν. οἱ C
δ χαρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτὴν τ ἐμβολὴν, κ τεταγ-
μένοι τοῖς θυρεοῖς κ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐποιήσα-
σαν τ φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν ἐκ ὀλίγ πολὺ συμμένον-
τες, πλῆθ τε τ ἐκ ἐχόντων, κ βυσσοῖς ἐπεπεμμένοι. φθά-
σας δ τ ὡδοταξίας τ ῥοπὴν καῖσαρ, καθεύδειν γδ
ἐδόκει τ αἰτωνίας, ἐπέμιψε μ τ ἐπιλέκτων ἱππέων.
ἰουδαίοις δ τ ἔρυθρον κ ὑπέμιγνυτο, ἀλλὰ τ ῥωμαίων πε-
σόντων, ἐφάπτησαν οἱ πολλοί. ☪ ὑποχωρήσ μ τοῖς ῥω- D
μαίοις ὑπισχνουμένοις, προσέκειτο· μεταβαλλομένων
δ αὖ ἐδίωκον πάλιν, ἕως περὶ πέμπτην τ ἡμέρας ὥραν,
οἱ μ διαθέντες, εἰς τὸν ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφάλ. κς.

Τῖτος δ' αἰσχύνην εἰς τὸν αἰτωνίαν διεγνωκὼς
τὴν ὑστέραν ἡμέραν ὑπὸ τὸν ἕω, μ πάσης ἐμβα-
λεῖν τ δυνάμεως, κ τ ναὸν περικαταχεῖν. τὰ ἢ ἄλλα
κατεψήφισο μ τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρὼν δ' ἡ εἰ-
μαρμένη χρόνων περιόδοις, ἡμέρᾳ δεκάτῃ λώου μηνὸς E
κατ' ἐκ κ τὸ πρότερον ὑπὸ τ τῶν βαβυλωνίων βα-
σιλέως ἐνεφρήσθη. λαμβάνει δ' αἰ φλόγες τ οἰκείων
τὸν αἴτιον, ☪ τὸν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντος γδ τ ὄχλου,
πρὸς ὀλίγον λωφήσαντες οἱ ζηλωταὶ, πάλιν τοῖς ῥω-
μαίοις ἐπιπίπτουσι), κ τῷ τ ναῦ φρουρῶν γίνεται συμβο-
λή, πρὸς τοὺς σβεννύοντας τὸ πῦρ τὸ ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ
ζεψάμενοι τοῖς ἰουδαίοις, μέχρι τ ναῦ παρῆλθον. ἔν- F
θα δή τῳ στρατιώτ τις, ὕστ ὡδάγγελμα προεμέ-
νας, ὅτι ὑπὸ τηλικούτῳ διέσας ἐγχειρήματι, δαιμο-
νίῳ ὁρμῇ πνὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῆς φλεγ-
μένης ὕλης, ἀναπτυφθεὶς δ' ὑπό στρατιώτου, τὸ πῦρ
ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ, καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν
οἴκους εἰσὶ τὸν ἐν τῷ βορείου κλίματος. αἰσθομένης
δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐλείπετο κραυγὴ τῷ
πάθους ἀξία, καὶ πρὸς τὸν ἄμυναν συνέθεον, ὅπ
τῷ ζῆν ἐπ φειδὼ λαμβάνοντες, οὔτε ταμιεύόμενοι G
τὸν ἰσχὺν, δὸ κ φυλακικοὶ πρότερον ἦσαν οἰχο-
μένου. δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, κἀκεῖνος ἔτυ-
χε ἢ κατὰ σκηνὴν αἰσθανόμενος ἐν τῆς μάχης,
ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἐπὶ πρὸς τὸν ναὸν εἴρχετο
τὸ πῦρ. κατόπιν δὲ, οἵτε ἡγεμόνες εἵποντο πάντες,
☪ ποσθέτα τούτοις ἠκολούθει τὰ τάγματα. βοὴ δ' ἦν κ θόρυβος, ἅτε τηλικαύτης δυνάμεως

si verò id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam videretur esse non templum: & præculum non ipse, verùm illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Iudæi, pro hominibus anima carentia vlciscendum esse dicente, neque se vnquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperij, si maneret: iam certi quid vellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: iussíque militibus quiescere, itémque ducibus, vt nis in procinctu validioribus vteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignémque restinguere. Illo quidem die Iudæos labor timórque ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exteriores custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septíque scuris, à fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quòd & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum verò eius non sustinuêre Iudæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, resistentes instabant: cùm autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Iudæi vi coacti templum introrsus concluli sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templúmque oppugnare. Sed id planè Dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutísque temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam priùs à rege Babyloniorum fuerat conflagratum. A domesticis autem causam principiúmque sumpsit id incendium. Nam cùm paulisper Titi discessu seditiosi quieuissent, Romanos rursus aggrediuntur, custodúmque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hique Iudæis in fugam versis, vsque ad templum accesserunt.

Cap. X. Quemadmodum templũ incensum est inuito Tito.

Hic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus veritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, vnde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma verò excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neq; iam vitæ parcendũ rati, neque viribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi videbantur: maturè autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (nanque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exilit, templúmque curriculo petit, prohibiturus incendium, omnésque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato; ignem iubebat extingui. Sed neque vox eius audiebatur, quòd aures eorum maior clamor obstrueret, nutúmque dexteræ non attendebant, cùm alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium verò agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi verò ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cùm verò ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisque vt ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna verò populi multitudo inualida & inermis, vbicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus verò templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora, qui suprà ceciderant delabebantur. Cæsar autem vbi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intrò cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione verò & opinione domestica non minora. Cùm autem flamma nondum ex vlla parte ad interiora penetrasset: nec membra, quæ circum templum erant depasceretur, quod erat verum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militésque rogare, vt ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellíque impetus quidam vehementior, Iudæorúmque odia, & Cæsaris reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerosque autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intrauerant, cùm Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. túmque subitò, postquam flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extrà succédere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur. Sed quamuis hoc multum quis deflendum putet, vt opus omnium quæ audiuimus, aut vidimus maximè admirabile, tam extructionis genere, quàm magnitudinis, itémque munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod vt animalibus, ita operibus locísque fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam & mensem, vt dictum est, eúmque diem seruauit, quo primùm à Babyloniis templum erat incensum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, vsque ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε βοῇ καὶ τῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύειν. ὅτε δὲ βοῶντες ἤκουον, μείζονι κραυγῇ τὰς ἀκοὰς φθάνοντες, καὶ τῷ νεύματι τὰ χέρη ὑποφαίνοντες, οἱ μὲν τοῦ πολεμεῖν, οἱ δὲ ὀργῇ φερόμενοι. τῶν δὲ στρατιωτῶν εἰσθεόντων ὅτε παραίνεσις, ὅτε ἀπειλὴ κατέσχε τὰς ὁρμάς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐκράτησε, καὶ φθὰς τὰς εἰσόδους συνεφθάρμενοι, πολλοὶ μὲν ὑπ' ἀλλήλων κατεπατοῦντο, πολλοὶ δὲ θερμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἐρειπίοις τῶν στοῶν ἐμπίπτοντες, ἁπτομένων συμφορᾶς ἐχρῶντο. πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ γινόμενοι, τῷ μὲν τὸ καίσαρος ἀπαγγελθὲν προσεποιοῦντο μηδὲ κατανοεῖν, τοῖς παρ' αὐτῷ δὲ τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τῶν δὲ στασιαστῶν, ἀμηχανία μὲν οὐδεὶς οὐδὲν τοῦ βοηθεῖν. φῶς δὲ πανταχοῦ καὶ ξοπή. τὸ δὲ πλέον ὑπὸ τοῦ δήμου, λαὸς ἀθενὴς καὶ ἄοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀπεσφάττετο. καὶ φθὲ μὲν τὸ βωμὸν, πλῆθος ἐστοιβάζετο νεκρῶν. κατὰ δὲ τοῦ ναοῦ βάθρων, αἷμα τε ἔρρει πολὺ, καὶ τὰ τῶν αὐτοφονευομένων σώματα κατωλίσθαινε. καῖσαρ δὲ, ὡς οὐκ ἐπὶ τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων. τῷ στρατιωτῷ κατασχεῖν οἷός τε ἦν, καὶ τὸ πῦρ ἐπισχεθείη, παρελθὼν μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἔνδον, ἐθεάσατο τὸν ναὸν τὸ ἄγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μὲν τῶν φθὰς τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· τῇ δὲ κόμπου, καὶ τῶν φθὰς τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' ἔτι δεδέπω διϊκνουμένης ἀδυμοθεν εἶσω, τοὺς δὲ φθὲ τὸν ναὸν οἴκους νεμομένης νομίσας, ὅπερ ἦν, ἔτι σώζεσθαι τὸ ἔργον διώκαθαι, φθεπιδᾷ, καὶ αὐτός τε παρεκαλεῖτο τοὺς στρατιώτας ἐπισχεῖν τὸ πῦρ σβεννύειν, καὶ λιβερᾶλιον ἑκατοντάρχην τῷ φθὲ αὐτὸν λοιχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, κωλύσειν ἔργειν. τῷ δὲ καὶ τὸ φθὲς καίσαρα αἰδῶ, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ κωλύοντος φόβον, σιγῶν οἱ θυμοὶ, καὶ τὸ φθὲς ἰουδαίους μῖσος, καὶ πολεμικὴ τὸν ὁρμὴ λαβροτέρα. τὰς δὲ πολλοὺς ἐνῆγε ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἔχοντας, ὡς πάνδοκα ἀπαντα χρημάτων μεστὰ εἴη, καὶ τὰ φθεῖξ ὁρῶντας χρυσοῦ φθεποιημένα. φθαίνει δέ τις καὶ τῷ εἴσω παρελθὼν, σκοπησάντος τὸ καίσαρος φθὸς ἐποχὴν τῷ στρατιωτῷ, πῦρ εἰς τοὺς τροφέας ἐμβαλὼν τοὺς πύλης ὑποτρῳ, ἐξ ἁπίνης τ' ἐνδοθεν σκιφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μετὰ τοῦ καίσαρος ἀπεχώρουν, καὶ τοῖς ἐξωθεν ἐδεὶς ὑφάπτειν σκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ὕπως ἀκοντος καίσαρος ἐμπιπράται.

Κεφ. κζ.

Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπολοφυράμενος, ἔργω παντων ὧν ὄψει καὶ ἀκοῇ παρειλήφαμεν θαυμασιωτάτῳ, κατασκευῆς τε ἕνεκα καὶ μεγέθους, ἔτι τε τῆς καθ' ἕκαστον πολυτελείας, καὶ τῆς φθὲ τὰ ἅγια δόξης, μεγίστων λάβοι φθαμυθίαν τῶν εἰμαρμένων ἀφυκτον ὕσαν, ὥσπερ ἐμψύχοις, ὕτω καὶ ἔργοις καὶ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τῆς φθειόδου τῶν ἀκριβειαν. καὶ μὴν γοῦν, ὡς ἔφην, καὶ ἡμέραν ἐφυλάξατο τῶν αὐτῶν, ἐν ᾗ φθότερον ὑπὸ βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεφρήσθη. καὶ ὑπὸ μὲν τῆς πρώτης κτίσεως, ὃν κατεβάλετο σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν αἱρέσεως, ἢ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, ἔτη συνάγονται χίλια ἑκατὸν τριάκοντα, φθὸς δὲ, μιλιάδες ἑπτὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι.

ὑπὸ δὲ

ὑπὸ ἢ τ' ὕστερον, λιὼ ἔτει δευτέρῳ κύρου βασιλεύοντος ἐποίησατο Ἀγγαῖος, ἕτη μέχρι τῆς ὑπὸ Οὐεσπασιανοῦ ἁλώσεως, ξιακοντατριετία πρὸς ἑξακοσίοις, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

A posteriore verò, quam ſecundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, vſque ad excidium quod Veſpaſiano imperante ſuſtinuit ciuitas, anni ſexcenti trigintanouem, & dies quadraginta quinque.

Κεφ. κη.

Καιομένῳ ἢ τῷ ναῷ τ' μὲ προσπιπτόντων λιὼ ἁρπαγή, φόνος ἢ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος· ὅτε ἢ ἡλικίας λιὼ ἔλεος, ὅτ' ἐξοπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παιδία, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀπηγριῶντο, καὶ πᾶν γένος ἐπεξῄει προκόπτων ὁ πόλεμος ὁμοῦ τοῖς τε ἱκετεύουσι καὶ ἀμυνομένοις. σημήχει δ' ἡ φλὸξ ὅτι πλεῖον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πιπτόντων στεναγμοῖς. καὶ ὅλα μὲ τὸ ὕψος τὸ λόφου, καὶ τὸ τῆς φλεγομένης μέγεθος ἔργου, πᾶσαν ἄν τις ἐδόξε καίεσθαι τὴν πόλιν. τ' ἢ βοῆς ἐκείνης οὐδὲν ὀδυνηθλιωδαι δύναιτ' ἄν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τῶν τε γὲ ῥωμαϊκῶν τάγματων ἀλαλαγμὸς λιὼ συμφερομένων, καὶ τ' στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγή, τότε ὁπλοφθέντος ἄφω λαοῦ, στοπή τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πίθος οἰμωγαί. συνεβόα ἢ τοῖς ὄρεσι τὸ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πλῆθος. ἤδη ἢ πολλοὶ τῷ λιμῷ μαραινόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ τ' ναοῦ πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν ἐτόνησαν. σημήχει δ' ἔτι περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ὀρμήν. λιὼ ἢ τῶν θορύβων τὰ πάθη φοβερώτερα. τὸν μὲν γὲ τοῦ ἱεροῦ λόφον ἐκ ῥιζῶν ἄν τις ἐδόξε σκάπτεσθαι, πάντοθεν τοῦ πυρὸς καταλήγοντα. διαφιλίστερον ἢ τὸ αἷμα τοῦ πυρὸς εἶναι, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. ὑδαμοῦ γὲ ἡ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωρηδὸν ἐπεμβαίνοντες οἱ στρατιῶται σωμάτων ὅτι τοὺς διαφεύγοντας ἐθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱερόν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. τοῦ δημοτικοῦ ἢ τὸ λειφθὲν, ὅτι τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε.

Cvm templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus fortè veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætæ fuit ætatis miſeratio, aut reuerentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atque omne genus hominum belli calamitas perſequebatur, vnáque ſupplices cum repugnantibus necabantur: flammáque vlterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentíſque operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igníque clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Iam verò multi fame marcidi, in mortem penè luminibus clauſis, poſtquam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamorémque receperunt. Reſonabat autem & trans fluuium regio & montes circumpoſiti grauiorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita vndique flamma plenum: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluréſque interfectoribus interfecti: omníſque terra cadaueribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit. populi autem quod fuit reliquum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primùm verubus, itémque ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, auulſis, in Romanos pro miſſilibus vtebantur: deinde cum nihil proficerent, igníſque in eos euomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cùm ad Romanos tranſeundo ſeruari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem iniecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Ioſephus Dalæi. Romani autem, quòd fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere iudicabant, cùm ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter vnam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamuis eas quoque poſtea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliáque bona, & (vt breuiter dicam) omnes Iudæorum congeſtæ diuitiæ, quòd opulentiſſimus quiſque illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat vnã porticum, extra templum quò confugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiſcua multitudo, propè ad ſex hominum millia.

CAP. XI. De ſacerdotibus, gazophylacióq; & porticu.

Κεφάλαιον κθ.

Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ὑπὸ τῶν ναῶν ξύλοις τε ὀβελοῖς, καὶ τὰς ἕδρας αὐτῶν μολίβου πεποιημένας ἀναστῶντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ὅτ' λιὺόν τι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀεπρήγνυτο, ὅτι τ' τοῖχον ἀναχωρήσαντες ὄντα ὀκτάπηχυν τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γε μὲν τῶν ὑπισήμων παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστᾶσιν, ἢ δυσκαρτερεῖν πρὸς τ' μὴ τῶν ἄλλων τύχῃ, ἑαυτοὺς ἔρριψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῶν ναῶν συγκατεφλέγησαν, μήϊεός τε υἱὸς Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος Δαλαίου. ῥωμαῖοι ἦ, μάταιον τὸν ὅτι τοῖς πέριξ φειδὼ κείναντες, τὸν ναὸν φλεγομένου, πάντα συνεπίπρασαν, ὅσα λείψανα τ' σταῦ, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δύο, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν, τῆς ἢ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἦσαν ἢ καὶ τὰ γαζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ Ἰουδαίων ἐσώρευτο πλοῦτος, ἀνασκευασμένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τῶν δυνατῶν. ἦσαν ἢ δ' ὅτι τὴν λοιπὴν στοὰν τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. καταφεύγει δ' ἐπ' αὐτὴν ὑπὸ τοῦ δήμου γυναῖκα καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πλῆσος, εἰς ἑξακισχιλίους.

Mmmm 2

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibùs imperaret, ita flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, vt alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidam pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quòd eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, vt expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Citò autem in aduersis homini persuadetur. Quòd si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessariò, qui ea patitur, spei totus efficitur.

CAP. XII. De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEnique miserabilis populus, illis quidem fallacibus Deúmque calumnianibus, credulus erat. Certis verò prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulauêre: modò cùm supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit, cometes modò cùm ante defectionem primíque belli motus ad diem festum Azymorum populo conueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itémque templum tantum lumen effulsit, vt clarissimus dies putaretur: & hoc vsque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum verò peritis, priùs quàm eueniret, statim diiudicatum est. Eodémque festo die etiam bos cùm ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cùm esset ænea atque grauissima, & sub vesperam vix à viginti viris clauderetur, serísque ferro vinctis obseraretur, pessulósque altos haberet in saxeum limen demissos, vno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, víxque eam potuit claudere. Verùm & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores verò templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinémque illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo die mensis Maij visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namque ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res ecelebrandas ingressi, primum quidem motum quendamque strepitum senserunt,

ὡρὶν ἢ κάσασθαι κενάγ τι θεὸς αὐτῷ ἢ κελεῦσαγ τὸς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ σρατιῶται, τ ἔσαν ὑφάπτουσι, & συιέβη τοὺς μὲν, ῥιπτοῦντας αὐτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς ἀλαφθαρῆναι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ· θρυπτόμθη δ' ἐκ τοσούτων ὀλίγοι.

Κεφάλαιον λ.

ΤΟύτοις ἄπιος δ' ἀπωλείας, ψευδοπροφήτης τις κατέση, κατ' ἐκείνου κηρύξας τ ἡμέραν τοῖς ἐπὶ τ πόλεως, ὡς ὁ θεὸς ὅπ τὸ ἱερὸν ἀναβῶναι κελεύῃ, δεξομένους τὰ σημεῖα τ σωτηρίας. πολλοὶ δ' ἦσαν ἐγκάθετοι ὑπὸ τ τυράννων τότε θεὸς τ δῆμον θεσπῆται, θεσμόμενοι τ ἀπ' τ θεῦ βοήθειαν καταγέλωντες, ὡς ἧττον αὐτομολοῖεν, ἢ τοῖς ἐπάνω δέους ἢ φυλακῆς γινομένους, ἐλπὶς ὠφελεσάτη. πείθει ἢ ταχέως ἄνθρωπος ἐν συμφοραῖς. ὅταν ἢ δὲ ἢ τ κατεχόντων δεινῶν ἀπαλλαγὴν ὁ ἐξαπατῶν ὑποσχάφη, τὸ δ' ὁ πάσχων ὅλος γίνει δ ἐλπίδος. τ γοῦν ἄθλιον δῆμον, οἱ μ ἀπατεῶνες, & καταψευδόμενοι τ θεῦ, τηνικαῦτα παρέπειθον. τοῖς ἢ ἐναργέσι, & θεσημαίνουσι τ μέλλουσαν ἐρημίαν τέρασιν, ὅτε θεσείχον, ὅτε ὄπις ἦσαν, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, ἢ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὴν ἔχοντες, τῶν τ θεῦ κηρυγμάτων παρήκουσαν.

Κεφάλαιον λα.

ΤΟῦτο μὲν ὅτε ὑπὲρ τ πόλιν ἄστρον ἕστη ῥομφαία ὠφανισθέσιον, ἢ ὡς ἀτείνας ἐπ' ἐκείνοις κομήτης. τοῦτο ἢ ἰδίκα θεὸ τ ἀποτάσεως, & τ θεὸς τ πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένου τ λαῦ θεὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ὀγδόη δ' ἰδ ξαιθικῶ μηνὸς, κατὰ νυκτὸς ἐνάτην ὥραν, τοσοῦτον φῶς θεέλαμψε τὸν βωμὸν, ἢ τ ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶ) λαμπρὰν, καὶ τοῦτο παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ὃ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱερογραμματεῦσι, θεὸς τῶν ὑποβεβηκότων δι' θέως ἐκείθη. ἢ κατὰ τὸν αὐτὸν ἑορτὸν βοῦς μὲν ἀχθεῖσα ὑπότυ θεὸς τ θυσίαν, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ ἢ ἀνατολικὴ πύλη τ ἐνδοτέρου, χαλκῆ μὲν ἦσα ἢ σιδαρωτάτη, κλειομένη ἢ θεὶ δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, ἢ μοχλοῖς μὲν ἐπερεισδομένη σιδηροδέτοις, ἢ καταπηγὰς δ' ἐχουσα βαθυτάτους, εἰς τὸν ἔδον ὄντα λιθικοῖς λίθυ καθιεμένους, ὤφθη ἢ νυκτὸς ὥραν ἕκτὸν αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τ ἱερῦ φύλακες, ἠγγέλλαν τῷ στρατηγῷ, κἀκεῖνος ἀναβαὶς, μόλις αὐτὸν ἔχουσι κλεῖσαι. πάλιν τοῦτο τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀνεῖξαι γὰρ τ θεὸν αὐτοῖς τὴν τῶν ἀγαθῶν πύλην. οἱ λόγιοι ἢ, λυομένην αὐτομάτως τ ναοῦ τὴν ἀσφάλειαν ἐνόουν, ἢ πολεμίοις δῶρα ἀνοίγεσθαι τὴν πύλην, δηλωτικὸν τ ἐρημίας ἀπάφανον ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μ' ἢ τὴν ἑορτὴν ἡμέρας ὕστερον ἢ πολλαῖς μία ἢ εἰκάδι ἀρτεμισίου μηνὸς, φάσμα δ' ἀμμόνιον ὤφθη μεῖζον πίστεως. πρατεία δ' αἰ ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ ἢ ὄψ τοῖς θεασαμένοις ἰσόρροπο, ἢ τὰ ἑπακολουθήσαντα παῖδα τῶν σημείων ἦν ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίυ δύσεως ὤφθη μετέωρα πρὸ πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα & φάλαγγες ἔνοπλοι, διατρέχουσαι τὰ νεφῶν, & κυκλοῦσθαι τὰς πόλεις. κατὰ ἢ τὴν ἑορτὴν, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς προελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος ἦν πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως αἰσθάνεσθαι ἔφασαν ἢ πτύπου, μ' ἢ

μὴ ὀ ταῦτα ☪ φωνῆς ἀθρήσας, μεταβαίνωμεν ἐπὶ τοῦ- A
σθεν. τὸ ὀ τέτων φοβερώτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνάνε
τῆς ἰδιώτης ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τ πολέμου,
τὰ μάλιστα δ πόλεως εἰρηνευομένης, κὴ ἀθλυόσης,
ἐλθὼν εἰς τ ἑορτὴν, ἐπεὶ σκηνοποιεῖν πάντας ἔθος τοῦ
θεοῦ, κὴ τὸ ἱερὸν, κὴ τὸ ἱερὸν ὑπαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο·
φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν
τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, ☪ τ ναὸν, φω-
νὴ ἐπὶ νυμφίους κὴ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τ λαὸν πάντα. τέτο B
μεθ' ἡμέραν, κὴ νύκτωρ, κατὰ πάντας τοὺς συνοικι-
σμοὺς ἐφοιτᾶ κεκραγώς. τῶν δ' ἐπισήμων τινὲς δημοτῶν ἀ-
γανακτήσαντες ἐπὶ τὸ κακόφημον, συλλαμβάνεται τ
ἄνθρωπον, κὴ πολλῆς ἀνίζον) πληγῆς. ὁ δ' ὥσ' ὑφ'
ἑαυτῶ φθεγξάμενος, ὅτ' ἰδία πρὸς τοὺς παίοντας, οὐ
☪ πρότερον φωνὰς βοῶν διετέλει. νομίσαντες δ' οἱ
ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερον εἶν τὸ κίνημα τ ἀν- C
δρὸς, ἀνάγεσιν αὐτὸν ἐπὶ τ ῥωμαίοις ἔπαρχον,
ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, ἐδ' ἱκέτευσεν,
ὅτ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς ἑκάστῃ μάλιστα τ φωνὴν ὀλο-
φυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστῃ ἀπεκρίνατο
πληγὴν, οὐαὶ οὐαὶ ἱεροσολύμοις. τῶ ὀ ἀλβίνῳ διερωτῶντος,
τίς ἐστ ὁ ἔπαρχος ἦν, τίς εἴη, ☪ πόθεν, ☪ διατί ταῦτα
φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπεκρίνατο.
τὸν δ' ὅλ τῇ πόλει θρηνῶν εἰρων, ἐ διέλειπε, μέ- D
χρι καταγνοὺς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ
ὀ τ μέχρι τῶ πολέμου χρόνον, ὅτε πρόσῃσί τινι τῶν
πολιτῶν, οὐδ' ὡτῶτο λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ
ἐξ ἐχθρᾶς μελετηκὼς, οὐαὶ οὐαὶ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. ὅτε
ὀ τινὶ τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο, ὅτε
τοῖς τειχῶν μεταδιδόντας ὀλίγοι. μία ὀ πρὸς πάν-
τας ἦν, ἡ σκυθρωπὴ κλήσεων ἀπόκρισις. μάλιστα δ'
ἐν τ ἑορτᾶς ἐπεκράγει, ☪ τῦτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτη, κὴ μηδὲν E
πέντε εἶρων, ὅτ' ἠμβλυώθη τὴν φωνὴν, ὅτε ἔκαμε,
μέχρις ἧ κατὰ τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοὺς κλήσονας
ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. φθεῖρον γὰρ ὅτι τῷ τείχους, οὐ, οὐ
πάλιν τῇ πόλει, κὴ τῷ λαῷ, κὴ τῷ ναῷ ὀλοφύριον ἐ-
βόα. ὡς ὀ τελευταῖον προσέθηκεν οὐ οὐ ὁ κάμοὶ, λίθος
ἐκ τῆς στερεβόλης χαλάσας, κὴ πλήξας αὐτὸν, ὠδα-
χρήμα κτείνει, φθεγγομένῳ δ' ἔτι τὰς κλήσονας
ἐκείνας, τὴν ψυχὴν ἀφῆκεν. ταῦτα τὰς ἐννοίας δι-
ρήκει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, ☪ σαν- F
τοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια,
τοὺς δ' ὑπ' ἀνοίας ☪ κακῶν αὐθαιρέτων ὀλλυμένους.
ὅπου γε ἰουδαῖοι ☪ τὸ ἱερὸν μετὰ τὴν καθαίρεσιν τῆς
ἀντωνίας τετράγωνον ἐποίησαντο, οὐαλογεσαμένου ἐν
τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν
ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον. τὸ ὀ ἐ-
πιφανὲς αὐτοὺς μᾶλλον ἐπὶ τὸν πόλεμον, ἢ χρησ-
μὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐρημώσεις γράμ-
μασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ὑπὸ τῆς χώρας G
τῆς αὐτῶν ἀρξει τῆς οἰκουμένης. τῦτο οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον
ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐπλανήθησαν φρὲ
τῶν κείσιν. ἐδήλου δ' ἅμα τῶν φρὲ ἐσπασιανῶ τὸ
λόγιον ἡγεμονίαν, ὑποδεεχθέντος ὅτι ἰουδαίας αὐτο-
κράτορος. ἀλλὰ γὰρ ἐ δύνατον ἀνθρώπους τὸ χρεὼν
ἐκφυγεῖν, ἐδὲ προορωμένους. οἱ ὀ κὴ τῶν σημείων,

poſtea verò ſubitam vocem audiens, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Ieſus quidam, filius Anani, plebeius & ruſticus, quadriennio priùs quàm bellum gereretur, in ſumma ciuitatis pace atque opulentia, cùm ad feſtum diem veniſſet, quo regias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos eſt, repentè exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox à quatuor ventis: Vox in Hieroſolymam & templum: Vox in maritos nouos nouáque nupras: Vox in omnem hunc populum. Atque hæc inter diu noctúque clamitans omnes ciuitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum inſignium, aduerſum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multíſque verberibus afficiunt. Ille autem neque pro ſe, neq; ad eos qui ſe mulctabant, ſecretò quicquam loquutus, eadem quæ prius vociferans perſeuerabat. Magiſtratus autem rati, quod erat verum, magis diuinum eſſe hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: vbi plagis vſque ad oſſa laceratus, neque ſupplex cuiquam fuit, neque lacrymauit: ſed vt poterat inclinans maximè flebiliter vocem ad ſingulos ictus reſpondebat: Veh veh Hieroſolymis. Albino autem interroganti (is nanque iudex erat) quis eſſet, vel vnde ortus, aut cur iſta diceret, nihil retulit. Non priùs autem ceſſauit à luctu miſeræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille autem ad belli vſque tempus neque adibat quenquam ciuium, neque loqui viſus eſt: ſed quotidiè velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hieroſolymis querebatur. Sed neque imprecatus eſt cuiquam, cùm in dies ſingulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola verò eius reſponſio ad omnes erat, triſte præſagium. Maximè autem diebus feſtis vociferabatur: idque per annos ſeptem, & quinque menſes continuos faciens neque voce raucior fuit, neque delaſſatus eſt, donec obſidionis tempore ipſa re perſpectis auguriis ipſe quieuit. Suprà murum enim circumiens iterum, Veh veh ciuitati ac fano ac populo, voce maxima clamitabat. Cùm autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit, animámque adhuc illa omnia lugentem dimiſit. Hæc ſi quis reputet, profectò inueniet, Deum quidem hominibus conſulere modíſque omnibus præmonſtrare quæ ſint eorum generi ſalutaria: ipſos autem ob dementiam ſuam malis voluntariis interire: quandoquidem & Iudæi poſt Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cùm in ſacris libris ſcriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, ſi fanum quatuor angulis eſſet effectum. Sed quod maximè eos ad bellum excitauerat, reſponſum erat ambiguum, itidem in ſactis libris inuentum, quod eo tempore quidam eſſet ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperunt, multíque ſapientes interpretatione decepti ſunt. Hoc autem planè reſponſo, Veſpaſiani deſignabatur imperium, qui apud Iudæam creatus eſt imperator. Sed enim homines fatum vitare non poſſunt, etiam ſi præuiderint. At verò hi ſignorum

quædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuáque pernicie, eorum iniquitas confutata eſt.

Cap. XIII. De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtquam ſeditioſi ad ciuitatem confugêre, templo itémque omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: híque ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vſque adeò verò præda ſatiati ſunt milites vniuerſi, vt in Syria dimidio quàm pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer ſitiens à Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitímque fatebatur. Sed vbi illi tam ætatis quàm neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & quam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quiſquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non vt apud ipſos remaneret, ſed vt tantùm deſcenderet, atque vt aquam acciperet: quæ cùm fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam quidem propter ætatem, maximè pueri, qui decepti fuerant, mirabãtur. Quinta verò die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & à cuſtodibus ad Titũ perducti, vt ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem venię quidem tempus illis præteriſſe fatus, periſſe verò id cuius eos gratia meri: ò conſeruaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſuppliciũ iubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello vndique tenebantur, circundatis autem nuſquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſeruare cupiens, & amicis præterea ſuadentibus (latrones enim iam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui ciuitatem ſuperiorem templo iungebat, iſque tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum vtrinque denſi aſtabant: Iudæi quidem circum Simonem ac Ioannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani verò ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, vt & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitóque interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiámne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neque virtutis noſtræ, neque infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatem ſimul ac templum, ipſi quoque iuſtè perituri: qui primùm quidem, poſtquam vos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: vtrúmne multitudine freti? atqui parua manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio noſtro libera, Iudæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſeruire Germanos. Firmitate

ἃ μ' ἔχειναν θεὸς ἡδονὴν, ἃ δ' ἐξυθένισαν, μέχρις ὅτε ἀλώσει τ παῤῥίδος, & τῷ σφῶν αὐτῷ ὀλέθρῳ, διηλέγχθησαν τὴν αἰτίαν.

Κεφάλαιον λϛ.

Ρωμαῖοι ὁ τ μὴ ςασιαςῶν, παραπεφυγότων εἰς τὴν πόλιν, ἡμομάχησ ὁ αὐτῷ τε τῷ ναῷ, & τ πέριξ ἁπάντων, κομίσαντες τὰς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, & θέμενοι τ ἀνατολικῆς πύλης αὐτίκα, ἐθυσάν τε αὐτῇ αὐτόθι, & τὸν πῖτον μ' μεγίςων ἐφημίων ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. τ ὁ ἁρπαγαῖς ὕπως ἐνεπλήσθησαν οἱ ςρατιῶται πάντες, ὡς τε κατὰ τ συνείαν θεὸς ἥμισυ τῆς πάλαι τιμῆς, τ ςαθμὸν τὸ χρυσίου πιπράσκεσθαι.

Κεφάλαιον λγ.

Τῶν ὁ αὖ τ τοῖχον τὸ ναοῦ ἱερέων ὀλιγαρκούντων, παῖς δεήσας ἱκέτευε τοὺς φύλακας τ Ῥωμαίων δεξιὰν δέξαι αὐτῷ, κ τὸ δίψος ὁμολογῆσ. τ ὁ δ' ἡλικίας κ τ ἀνάγκης οἴκτον λαβόντων κ δόντων δεξιάς, καταβὰς αὐτός τε πίνει, κ ὃ φέρων ἦκεν ἀγγεῖον πλήσας ὕδατος, ᾤχετο φεύγων πρὸς τοὺς σφετέρους. τ ὁ φυλάκων καταλαβεῖν μὴ ἐθέλησ ἔχυσε, πρὸς ὃ τ ἀπιςίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος ὀλίγ' ἔφη παραβεβηκέναι τ συνθηκῶν. λαβεῖν ὁ δεξιὰν ὐ τ μόνον παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ τ καταβῦναι μόνον & λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκὼς, πιςὸς ἐδόκει εἶ. τὸ μ δὴ παράρρημα ὀλίγ τ ἡλικίαν μᾶλλον τ παιδὸς, ἀπεθαύμαζον οἱ πολιορκηθέντες. πέμπτῃ δ' ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, κ πρὸς τῖτον ἀναχθέντες ὑπὸ τ φυλάκων, ἱκέτευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ ὁ τὸν μὲν τ συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρῳχηκέναι φήσας, οἰκεῖος ὁ δ' ὃν ἐλόγως ἂν αὐτὸς ἔσωζε, πρέπειν ὁ τοῖς ἱερεῦσι τ ναὸν σωζεσθαι, κελεύει κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

Κεφάλαιον λδ.

Οἱ ὁ πρὸς τοὺς τυράννους, ὡς τῷ τε πολέμῳ παντελῶς ἐκρατοῦντο, κ πρεσβύτεροι μὲν ἀδυνάτως ἔχοντες φυγεῖν ἐδαμόθεν ἔμενον, πρεσβεύειν ὁ τ τῖτον εἰς λόγους. ὁ ὁ δὲ τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸ γοῦν ἄχθος πρόσθεν ἀποσῶσαι προαιρούμενος, κ τῶν φίλων συναγόντων, ἤδη γὰρ μεζοτέρᾳ τοῖς λῃσταῖς ὑπελάμβανεν, ἵςατο κ τὸ πρὸς δύσιν μέρος τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. ταύτῃ γὰρ τὸν ζυγὸν ἦσαν πύλαι, κ γέφυρα συνάπτουσα τῷ ἱερῷ τὴν ἄνω πόλιν. αὕτη τότε μέση τῶν τυράννων ἦν & τῶν καίσαρος. τὸ ὁ πλῆθος ἑκατέρωσε, βύδην ἐφεςήκει. ἰωάννῃ μὲν πρὸς σίμωνα κ ἰωάννῃ, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι ὁ καίσαρι καραδοκοῦντες αὐτῷ τὴν ἀξίωσιν. πρεσβεύσαντες ὁ τοῖς ςρατιώταις τῖτος, θυμοῦ τε κ βελῶν μὴν ἐγκρατὴς, & τ ἐρημίαν πρασκάμενος, ὅπερ ἦν τεκμήριον τ κρατεῖν, πρῶτος ἤρξατο λέγειν. ἆρα γε ἤδη κεκόρεσθε τῶν τ παῤῥίδος κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τ δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ ὁ ἀσκέπτῳ κ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, κ τὴν πόλιν κ τ ναὸν ἀπολωλεκότες, ἀπολόμενοι ὁ & αὐτοὶ δικαίως; οἳ πρῶτον μὲν ἀφ' ἧς πομπήιος εἷλεν ὑμᾶς κατὰ κράτος, οὐ παύσασθε νεωτεροποιΐας, ἔπειτα κ φανερὸν ἐξενέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον; ἆρά γε πλήθει πεποιθότες; κ μὴν ἐλάχιστον ὑμῖν μέρος αὐτάρκησε τὸ ῥωμαίων ςρατιωτικὸν. πίσει δὲ γερμανῶν συμμάχων; κ τί τ ἔξω τ ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἔμελλεν ἀρίσεσθαι ἰουδαίους πρὸ ῥωμαίων; ἀλλ' ἀλκῇ σωμάτων; κ μὴν ἴσε γερμανοὺς δηλαδὴ ὄντας ἡμῖν. ὀχυρότητι ὁ τει-

ἢ τειχῶν; καὶ τί μεῖζον ὠκεανὸς τείχους κώλυμα, ὃν
ὡπλισμένοι βρετανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα θεσπευ-
δοσι; καρτερία ψυχῆς καὶ παντρχία στρατιῶν; ἀλλὰ
μᾶλλον ἦδει καὶ καρχηδονίους ἀλόντας. ἔτιγαρὲν ὑμᾶς
ἐπῆγειρε καὶ ῥωμαίων, ἢ ῥωμαίων φιλανθρωπία· οἷ
πρῶτον μὲν ὑμῖν, τὴν τε χώραν ἐδομεν νέμεσθαι, καὶ βα-
σιλεῖς ὁμοφύλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοῖς πατρίοις
νόμοις ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν οὐ μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπεξεύξαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ μὲν μέγιστον,
δασμολογεῖν τε ὑμῶν ὅτι τῷ θεῷ, καὶ ἀναθήματα
συλλέγειν ἐπετρέψαμεν· καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας ὅτε
εἰωθεπίσαμεν, ὅτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν χρήσησθε
πλουσιώτεροι, καὶ εὐδαιμονέστερον τοῖς ἡμετέροις χρή-
μασι καθ' ἡμᾶς. ἔπειτα πλικιτῶν ἀγαθῶν ἀπολαύ-
οντες, ὅτι τοὺς εὐδαίμονας ἰώκησατε τὸν κόσμον, καὶ δί-
κλιν τῷ ἀπθαισδόξων ἐρωτεῖτε, τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν
ἐναφήκατε. ἔγω γοῦν κατεφρόνησατε τ' νέρωνος ῥα-
θυμίας, καὶ καθάπερ ῥήγματα, ἢ πάσματα, τὸν ἄλλον
χρόνον κακοήθως ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι ἴσως δια-
φαίνετε, καὶ πρὸς ἐλπίδας αἰσχρὰς, καὶ ἀμέτρους ἐξε-
τείνατε τὰς ἐπιθυμίας. ἦκεν ὁ πατὴρ ἐμὸς εἰς τὴν
χώραν, ἐκ παρρησίας ὑμᾶς τοῦ κατὰ κράτος, ἀλλὰ
νουθετήσων. δέον γοῦν εἰπεῖν ὅτι ἐπαρασάσει τ' ἔθ-
νους παρῶν, ὅτι τὴν ῥίζαν ὑμῶν δραμεῖν, καὶ τοῦτο ἐκ-
πορθεῖν τὴν πόλιν ὡς τάχους, ὁ δὲ γαλιλαίαν ἐδήου καὶ τὰ
πέριξ, ὅπως δοίη ὑμῖν χρόνον εἰς μετάνοιαν. ἀλλ' ὑμῖν
ἀθέτεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ τῆς ἡμετέρας
πραότητος, τὸ τόλμαν ἐπεθρέψατε. νέρωνος οἰχομένου,
τὰ δ' ὅπερ ἐκεῖνοι τοῖς πονηροτάτοις, ἐποιήσατε, τὰ ἐμ-
φυλίοις ἡμῶν πολέμοις ἐπεθαῤῥήσατε. καὶ χωρεῖν μὲν
εἰς τὸν ἀγῶνα ἐμοῦ τε καὶ τὰ πατρὸς, εἰς παρασκευὰς τὰ πολέμου κατεχήσατε τοῖς καιροῖς. καὶ
οὐκ ἠδέσθητε θεάσειν αὐτοκράτορας μεμυημένους,
οἷς καὶ στρατιωτικὴ φιλανθρωπία ἐπιεικάσατε. θεσπευ-
δούσης γοῦν ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τῶ μὲν κατὰ
τοῦτον ἠρεμοῦντων πάντων, θρεμβομένων δὲ καὶ
σωφρονουμένων τῷ ἐξωθεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι
πολέμιοι. καὶ θρασβείαν μὲν ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπὲρ δι-
καίου ὅτι νεωτερισμοῦ, πρεῖβολοι δὲ τειχῶν ἀνοι-
κοδομήσεις καινοί· στάσεις δὲ, καὶ τυράννων φιλονει-
κίαι, καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, μόνα τοῖς ὅτε πονηροῖς θρέ-
πεται. ἦκον ὅτι τὴν πόλιν ἐγὼ, ὡς δὲ τὸ πατρὸς ἄκον-
τος, λαβὼν σὺν θρῶπα εὐαγγέλματα, τὸν δῆμον ἀ-
κούσας εἰρηνικὰ φρονεῖν, ἠθέλω. ὑμᾶς παύσασθαι πρὸς
πολέμου παρεκάλουν, μέχρι πολλῶν πολεμούντων
ἐφεισάμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δέδωκα, καταφυγοῦσι
πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἠλέησα, τοῖς ἐ-
πειγομένοις βασανίσαι, ἐκόλασα· τείχεσιν ὑμετέροις
μηχανὰς ἄχων θρεσήγαγον, ἀεὶ φονῶντας τοὺς
στρατιώτας ἐφ' ὑμῖν κατέχων. καθ' ἑκάστην νίκην ὡς
ἡττώμενος, ὑμᾶς εἰς εἰρήνην θρεκαλεσάμην. τῶ ἱε-
ρῶ πλησίον ἠλθόμην, πάλιν ἑκὼν ἐξελαθόμην
τῆς τῶ πολέμου νόμων. φείσασθαι δὲ παρεκάλουν
τῶν ἰδίων ὑμᾶς αὐτῶν, καὶ σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυ-
τοῖς, δίδους ἄδειαν τε ἐξόδου καὶ πίστιν σωτηρίας.
εἰ δὲ βέλεσθε καὶ μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ. πάν-
των ἐφείσθε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ ἐνεπρήσατε. ἔπειτα μιαρώτατοι θρεκαλεῖσθέ με θρὸς λόγους τινῶν, ἵνα τί σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπόλωλεν;

A murorum? Et qui maior Oceano murus atque obſtaculum? quo ſepti Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obſtinatione, vel aſtutia ductum? Atqui Carthaginenſes captos eſſe nouerat is. Itaque vos contra Romanos ipſorum excitauit humanitas, qui primùm vobis & terram dedimus poſſidendam, & gentiles impoſuimus reges, deinde leges ſeruauimus patrias, & viuere vos non ſolùm diſcretos, ſed cum aliis etiam veſtra voluntate conceſſimus: quódque maximum eſt, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permiſimus: ſiáque offerentes neque monuimus, neque prohibuimus, vt hoſtes nobis efficeremini ditiores, noſtráque pecunia vos contra nos inſtrueretis: Ergo tantis bonis affecti, ſatietatem in eos qui hæc vobis præſtiterant, extuliſtis, & immitium exemplo ſerpentium virus blandientibus infudiſtis. Edo, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, ſiue contractum alias, malè quieti in maiore vitio detecti eſtis, & ad ſpes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam veſtram non vt pœnas à vobis ob ea quæ in Ceſtium commiſeratis, exigeret, ſed monitis emendaret. Denique cùm deberet, ſi depopulandæ nationis cauſa veniſſet, ſtirpem veſtram petere, atque hanc delere ciuitatem, Galilæam & circa eam loca vaſtare malait, vt pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc eius humanitas infirmitas videbatur, noſtráque lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi ſolent, & ex inteſtinis noſtris diſſenſionibus fiduciam præſumpſiſtis: méque ac patre meo digreſſis ad Ægyptum ad ſtruendum bellum tempus illud vtile putauiſtis. Neque vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Denique vbi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quieſcentibus. per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hoſtes Iudæi: & legationes quidem à vobis trans Euphraten vſque, nouarum rerũ gratia miſſæ, murorum autem noui ambitus: ſeditio etiam, tyrannorúmque contentio, & bellum inteſtinum, quæ ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent. Iuſſus ergo ab inuito patre cum mandatis triſtibus ad ciuitatem venire, lætabar, cognito populum de pace ſentire. Ante bellum rogabam vos deſiſtere, pugnantibus aliquandiu parcebam, ſpõte ad me venientibus dexteram dedi, fidem ſeruanti confugientibus, multos captiuos miſeratus, verberibus vrgentes bellum coercui, muris veſtris machinas inuitus admoui, ſemper cædis veſtræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus prouocaui. Cùm propè ad templum acceſſiſſem, conſultò iterum legis belli oblitus parcere vos propriis ſanctis orabam, templúmque ſeruare, data vobis exeundi copia & fide ſalutis: vel etiam pugnare alio tempore ſi velletis, in alio loco facultatem præbui. Iſta omnia ſpreuiſtis: & templum manibus veſtris incendiſtis. Deinde ſceleratiſſimi nunc me ad colloquium prouocatis, vt quid tale conſeruetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nónne populus vester exanimatus? Templum verò periit, mihíque subdita est ciuitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Proiectis autem armis, traditísque corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in priuata domo, dominus mitis vltus grauiora, cætera mihi seruo. Ad hæc illi respondérunt, fidem quidem se ab eo minimè posse accipere: nam iurasse nunquam id facturos: exeundi verò per munitiones, quà murum sepserat, cum coniugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsíque oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quòd in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his iussit voce præconis, ne vlteriùs ad se profugerent, néve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: eunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem atque inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archiuum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis vsque ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ vici domúsque ardebant. Eodem die Izatæ regis filij, & fratres, cúmque his multi nobiles ex populo congregati, vt fidem sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutauit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

CAP. XIV. De prædâ seditiosorũ & successione interioris ciuitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam prosecti, vbi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eò conuenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Viuos autem duos milites Romanos cepêre, vnum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre ciuitatem, velut vno corpore omnes Romanos vlciscerentur, eques verò quiddam his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonem, cúmque ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum reuinctis post terga manibus oculisque fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verùm ille, dum gladium Iudæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum verò esse Romanorum militem iudicauit, quia viuus fuerat captus: & armis ablatis eũ agmine pepulit, quæ res prudẽti viro grauior esse morte videbatur. Postero autem die Romani, versis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam vsque igni tradidêre

οἵας ὑμᾶς αὐτὰς ἀξιοῦτε μὴ τὸν ναὸν σωτηρίας; ἀλλὰ καὶ νῦν μετὰ τῶν ὅπλων ἐσήκατε, καὶ οὐδ' ἐν ἐχάτοις ὑποκείνεσθε γόνυ ἱκέτας, ὦ ταλαίπωροι, πίστει πεποιθότες; ἣ νεκροὶ μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος; οἵχε) δὲ ὁ ναὸς, ὑπ' ἐμοὶ δὲ ἡ πόλις· ἐν χερσὶ δὲ τὰς ἐμὰς ἔχετε τὰς ψυχάς. εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν; ἃ μὲν ἐγὼ φιλονεικήσων πρὸς τὴν ὁπόνοιαν ὑμῶν ῥίψασι τὰ ὅπλα, καὶ σῶσαι τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν. ὥσπερ ἐν οἰκείᾳ πρὸς δεσπότης, τὰ μὲν ἁπίκεσα κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτῷ.

Κεφαλ. λε.

ΠΡὸς ταῦτα ὑποκείνου) δὲ, δέξιαι μὲν μὴ δύνασθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὁμωμοκέναι γὰρ, μηδέποτε τοῦτο ποιήσειν· ἔξοδον δ' ἠτοῦντο διὰ τῶν τειχίσματος μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων. ἀπελθόντας γὰρ εἰς τὴν ἔρημον, καταλείψειν αὐτοῖς τὴν πόλιν. πρὸς ταῦτα ἀγανακτήσας ὅτος, εἰ τύχοι ἑαλωκότων ἐχόντες ἀρίστης αὐτῶν πρότερον νενικηκότων, κηρύξαι μὲν ἐκέλευσεν εἰς αὐτὸς, μήτε αὐτομολεῖν, μήτε δέξιαν ἐλπίζειν· φείσασθαι γὰρ οὐδενὸς· ἀλλὰ ἁπάσῃ δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτὸς, ὅπως ἂν δύνωνται· πάντα γὰρ αὐτὸς ἤδη πρὸς ἐξὸν πολέμιν νόμῳ. τοῖς δὲ στρατιώταις ἐμπιπράναι, καὶ διαρπάζειν ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ μὲν ἐκείνῳ μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, τό, τε ἀρχεῖον, καὶ τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὴν ὄφλαν καλούμενον ὑφῆψαν· καὶ προῆλθε τὸ πῦρ μέχρι τῆς ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν ἄκραν ἦν. ἐκαίοντο δ' οἵτε στενωποὶ, καὶ αἱ οἰκίαι νεκρῶν ὑπὸ τὴν λιμὸν διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφάλ. λς.

ΚΑτὰ ταύτην τὴν ἡμέραν, οἵ, τε ἰζάτου βασιλέως υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ, πρὸς οἷς πολλοὶ τῶν ὀνησίμων δημοτῶν ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν καίσαρα δοῦναι δέξιαν αὐτοῖς. ὁ δὲ καίτοι πρὸς πάντας τοὺς ὑπολοίπους διωρισμένος, ὡς ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται) δὲ τοὺς ἄνδρας, καί ποτε μὲν ἐν φρυρᾷ πάντας εἶχε, ποτὲ δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγυεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πίστιν ὁμήρων παρέξοντας. Κεφ. λζ.

ΟΙ σασιασαὶ δ' ὅτι τὴν βασιλικὴν ὁρμήσαντες αὐλὴν, εἰς ἣν δὴ ὀχυρότητα πολλοὶ τὰς κτήσεις ἐπέθεντο, ζηλοῦντες τε ῥωμαίους ἐπ' αὐτοὺς ζέποντ), καὶ τὸ συνηθροισμένον αὐτόθι τὸν δῆμον πᾶν φονεύσαντες, ὄντας εἰς ὀκταχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διήρπασαν. ἐζώγρησαν δὲ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες διὰ πάσης, ἕωσπερ εἶλκον τὴν πόλιν, ὡσπερ ἓν σῶμα πάντες ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δ' ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀνάγει) πρὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μικρὸν εἰπεῖν ἐχὼν, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων διαδοθεὶς) κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸν ὄπισθε τὰ χεῖρε δήσας, καὶ ταινίᾳ τὰς ὀφθαλμοὺς, ἀπήγαγε τῶν ῥωμαίων πρόμαχον ὡς καρατομήσων. φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους διαφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπάσατο ὁ ἰουδαῖος. τοῦτον διαφυγόντα μὲν ἐν τῇ πολεμίων, ἀπολέσθαι μὴ οὐχ ὑπέμεινε πῖτος. ἀνάξιον γὰρ ῥωμαίων ἓν τραπῆναι χείρας, ὅτι ζῶν ἑλήφθη, τότε ὅπλα ἀφείλετο, καὶ τὰ ζῶσματα ἐξέβαλεν, ἅπερ ἦν αἰχμωμένῳ θανάτου χαλεπώτερα.

Κεφαλ. λη.

ΤῊ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι ζεσταμένοι τὰς λῃστὰς ἐν τῷ κάτω πόλεως, τὰ μέχρι τῆς σιλωᾶ πάντα ἐνέφρησαν. καὶ τὸ

καὶ τῶ μὴ ἄσεος ἥδοιντο διαπανωμένῃ, τὴ δὲ ἁρπαγῶν δι- A
μάρτυρον ἐπῆλθε πάθος οἱ σασιασταὶ φοβηθέντες, ἀνε-
χώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. ὧν γὰρ αὐτοῖς μετέστιν ἡδέμιξ τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. καὶ-
μένων γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις
ἐθυμοῦντο φησὶ δὲ χεῖν τὴν παλάτιν ἐλέγον πεφονευμένων
μὲν τῶν δήμου, κεκαυμένων δὲ τῶν νεῶν, φλεγομένων δὲ τῶν ἄσεος,
μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ἐμοὶ μὲν ὄγε ἰώσηπος
ἂν ἐκάστοις ἱκετεύων αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν λοιπῶν τῆς πόλεως B
ἐκαμνεν. ἀλλὰ πολλὰ μὲν πρὸς τὴν ὠμότητα, καὶ τὰ ἀσε-
βῆσαι εἰπὼν, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν,
ἠδὲν τῶν χαλεπωτέρων πλέον ἀπωνήνατο. ἐπεὶ δ' ὅτε
πεῖσαι δύναιτο τὸν ὅρκον ἑαυτὸς ὑπέμνυον, ὅτε πολε-
μεῖν ἐξ ἴσου ῥωμαίοις ἐθέλοιεν ἔτι εἶναι, ὥσπερ εἰκὸς πε-
ριεστηκότες· ὅτε τὴν φρουρὰν ἐθὸς ἐνίκα τοῖς δεξιαῖς,
σκιδνάμενοι καὶ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρήμοις
ὑπελόχων τοῖς αὐτομολεῖν ὁρμημένοις. ἁλίσκοιτο δὲ C
πολλοὶ, καὶ πάντας ἀποστρέφοντες, ὑπὸ δὲ σιδήρου
ἠδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρρῖπτουν αὐτῶν κύκλῳ τοὺς νεκρούς.
ἐδόκει δὲ πᾶσι τροφὸς ἀπωλείας τὸ λιμὸν κηρύττειν·
ὡς τε καὶ ῥωμαίοις ἀπηλπικόσιν ἤδη τὴν ἅλωσιν, ὅμως
προσέρρυγον, καὶ φονεύουσι τοῖς σασιασταῖς ἑκόντες εἰ-
σέπιπτον. τόπος τε ἐπὶ τῆς πόλεως, ἡδέως γὰρ νεκρῶν, ἀλλ' ἀ-
πᾶς λιμὸν νεκρῶν εἶχεν ἡ σάσεως. καὶ προσλήρουν νε-
κρῶν, ἃ δὴ σάσιν, ἃ δὴ λιμὸν ἀπολωλότων.

Κεφαλ. λθ.

ΕΘαλπε δὲ τοὺς τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς λη- D
στρικὸν, ἐλπὶς ἑκάστη φεύγειν τὴν ὑποψίαν, εἰς οὓς κα-
ταφοῦγοντες οἱ προσεδόκων ἐρρυήσεσθαι μὴ δὲ τὼ
παντελῶς τῆς πόλεως ἅλωσιν, αἰαζόμενοι τῶν ῥωμαίων
προελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δὲ ὧν ἀφα
ὀνείρως αὐτοῖς. ὅτε γὰρ τὸν θεὸν, ὅτε ῥωμαίους λήσειν ἐ-
μελλον. τηνικαῦτα γὰρ μὲν τοῖς ὑπογείοις πεποιθότες,
αὐτοὶ πλείονα τῶν ῥωμαίων ἐνέπρησαν, καὶ τινὲς ἐκ τῶν
καιομένων καταφοῦγοντας εἰς τὰς διώρυχας, ἐκτεινόν E
τε αἰδοῖ καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος δρέξειεν βορᾶς ἀφαι-
ζοντες, ἅμα περφυρμένου κατέπινον. ὧν δὲ καὶ πρὸς
ἀλλήλους ἐν τῇ ἁρπαγῇς ἤδη πόλεμος αὐτοῖς. δοκοῦσι
δ' αὖ μοι μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆ ἁλώσεως, δι' ὑφορ-
βολὴν ὠμότητος, γλύσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφάλαιον μ.

ΚΑῖσαρ δ' ὡς ἀμήχανον ἦν ἄνευ ἐλεῖν δίχα χωμά-
των τὴν ἄνω πόλιν προείρημενον ἅπασαν, διανέμει
τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφῳ μὲν ὃς εἰκάδι χαλεπῇ δ' F
ὧν τῆ ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἔφην τῶν πρὸ τὴν πόλιν
ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐφιλονεικούντων εἰς τὰ προτερα χώ-
ματα. τὸ μὲν ἓν πασάρων τεσσάρων ἠργάτο τὰ ἔργα
καὶ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆ πόλεως, αὐτοκρὰς τῆ βασι-
λικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁ λοιπὸς ὄ-
χλος καὶ τὴν ξυστὸν, ἐξ ὃ καὶ τὴν Γεφυραν, καὶ τὴν σίμωνος πύρ
γον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς ἰωάννῃ πολεμῶν ἑαυτῷ φρού-
ριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν ἰδουμαίων ἡγε-
μόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ πα- G
ραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας
πέντε πρὸς τίτον, ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ
τοῖς τυράννοις ἐλπίσας, ἀποσπασθέντων
ἰδουμαίων, οἳ πολὺ τῶ πολέμου μέρος ἦσαν, βρα-
δέως μὲν, ἀλλ' οὐ καταδύει τε τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς,

& oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis verò carebant: quoniam latrones exinanitis priùs omnibus, in superiorem ciuitatem recedebant. Erat namque illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus fecundis. Denique ardere ciuitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem sibi expectare dicebant, quòd perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquis ciuitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atque impietatem locutus, multa verò pro salute adhortatus, nihil amplius quàm elusus est: quia neque se tradere propter iusiurandum patiebantur, neque pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, veluti custodia circumuallati: cædíque insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per rumas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnésque interficiebantur: nam propter inedíam fugere non valebant: mortuos autem cambus proiiciebant. Omne autem perundi genus, fame leuius videbatur: adeò vt ad Romanos quoque sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullúsque in ciuitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fouebat, factionemque latronum, spes vltima sita in cloacis: quò si fugissent, minimè inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem planè illis erat somnium. Nec enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quàm Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos impròbè necabant, itemque spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarum causa bellum, eósque putguerim, nisi excidio præuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quoque corpora degustaturos fuisse.

CAP. XV. Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, vt sine aggeribus superiorem caperet ciuitatem, in prærupto vndique loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transuectio materiæ difficilis: omnibus, vt dictum est, circum ciuitatem vsque ad centesimum stadium in priorum aggerum extructionem detonsis. Quatuor quidé legionum opus in Occidentali parte ciuitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium verò manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Ioanne bellum gerens, pro castello sibi ædificauerat. His autem diebus, Idumęorum duces clàm congregati, consilium de sui traditione cepêre: missíque ad Titum quinque, vt dexteram sibi daret, precabãtur. Ille verò tyrannos sperans esse cessuros Idumęis abstractis, quoniã belli pars videbãtur, serò quidem, verúmetamẽ vitam his pollicitus

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces verò, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Iacobus, correptos in custodiam coniicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamuis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebãtur à Romanis, quòd Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsíque milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum coniugibus ac liberis, paruo quenque pretio venundabant. Cùm multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: vt eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo verò seruati sunt pluſquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuique gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum vnus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, vt de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensásque & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multámque purpuram & coccum, quæ ad vsum reposita carapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquantum cinnamomi erat, casiæ, pigmentorúmque aliorũ multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licèt vi capto, vt transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI. De occupata reliqua parte ciuitatis.

IAm verò perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditiosorum autem alij, qui ciuitatem desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quódque maximũ est, læti mœstos atque iam debiles. Cùm autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullæque turres arietibus pulsatæ cessissent, statim qui dem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulò ante superbos, & factis impiis arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, vt miseranda esset, quãquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, inuaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

κὴ τοὺς ἄνδρας ἀπέπεμψε. ΤΩν δὲ σπωζομένων δ' ὀπο-
χωρεῖν, αἰσθανε ̃ σίμων, κὴ πέντε μὲ τοὺς ἀπελθόντας
πρὸς τίτον, λύθεως αἱρεῖ τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν δηση-
μότατος ἦν ὁ τ σωσᾶ ἰακώβος, συλλαβὼν εἰργνυσι. τὸ
δ' πλῆθος τ ἰδυμαίων ἀμηχανῶν ἔχε τ ἀφαίρεσιν τ
ἡγεμόνων ἀφύλακτον εἶχε, κὴ τὸ τεῖχος φρουρᾶς ὀλι-
γωτέρας διελάμβανεν· ὁ μὲν αὐτὸς εἶν οἱ φεύγει
πρὸς τὰς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καίτοι πλείσων φο-
νευομένων, πολὺ πλείους οἱ διαφθύοντες ἦσαν. ἐδέχοντο
δ ῥωμαῖοι πάντας, τοῦτο μέντοι διὰ μεγότητα τ φυσι-
κῶν ἀμελήσαντος τὰ διαγλυμάτων, κὴ αὐτοὶ κόρω τ
κτείνειν ἀπεχόμενοι, κὴ κέρδους ἐλπίδι. τοὺς γὰρ δημο-
πρᾶς καζαλιπόντας μόνους, τ ἄλλον ὄχλον ἐπώλουν
σὺν γοναιξὶ & τέκνοις ἐλαχίστης πρᾶσεως, πλήθει
τε τ πιπρασκομένων, κὴ ὀλιγότητι τ ὠνουμένων. καί-
περ δ φρουρὰς μηδένα μόνον αὐτομολεῖν, ὅπως κὴ
γλυκεᾶς ἐξαγάγοιεν, ὅπως κὴ ζύτας ἐδέχετο· ἐπέσπετο
μέν τοι τοῖς ἀφικνουμένοις ἀπ' αὐτῆς, εἴ τις εἴη κολά-
σεως ἄξιος. κὴ τῆς μὲν ἀπεμπολημένων, ἄπειρόν τι
πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δ διεσώθησαν ὑπὲρ τετρα-
κισμυρίους, οὓς ἀφῆκε καῖσαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

Κεφάλαιον μα.

ΕΝ δ τ αὐταῖς ἡμέραις, κὴ τῆς ἱερέων τὶς θεμιστεί-
ας ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν πρὸς σωτηρίας ὅρκους
παρὰ καίσαρος, ἐφ' οἷς ἀναδώσει πινὰ τῆς ἱερῶν κει-
μηλίων, ἔξεισι, & ἀναδίδωσιν ἀπὸ τ τοίχου τ ναοῦ,
λυχνίας δύο, τὰς κατὰ τ ναὸν κειμήλιας ἀπλη-
σίας, ζωστέας τε, κὴ κρατῆρας, κὴ φιάλας, πάντ' ὀλό-
χρυσα, κὴ σιβαρώτατα. ἀναδίδωσι δ κὴ τὰ καταπε-
τάσματα, & τὰ ἱμάτια τῆς ἀρχιερέων, σὺν τοῖς λί-
θοις. κὴ πολλὰ τῆς πρὸς τὰς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα.
συλληφθεὶς δ κὴ ὁ γαζοφύλαξ τ ἱερᾶ φινέας ὄνομα,
δύο τε χιτῶνας, κὴ τὰς ζώνας ἐπέδειξε τ ἱερέων, πορ-
φύραν τε πολλὴν κὴ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο
τ καταπετάσματος· σὺν οἷς κιννάμωμόν τε πολὺ κὴ
κασίαν, κὴ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες
ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ
κὴ τ ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερεῖς ἅπ ὀλίγος, ἅπερ
αὐτῷ βίᾳ ληφθέντι, τ τ αὐτομόλων συγγνώμη ἔδωκε.

Κεφάλαιον μβ.

ΣΥντετελεσμένων δ' ἤδη κὴ τ χωμάτων ἑβδόμη
καὶ δεκάτῃ μηνὸς, ἐν ὀκταικαίδεκα ἡμέραις, ῥω-
μαῖοι μὲ προσῆγον τὰς μηχανάς. τ δ ζηλωτῶν, οἱ μὲ
ἀπεγνωκότες ἤδη τ πόλιν, ἀνεχώρουν τ τεῖχος εἰς τ
ἄκραν· οἱ δ' ἐγκατεδύοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δ
διαφθαίτες ἠμυνόντο τοὺς προσάγοντας τὰς ἑλεπόλεις.
ἐπέκειτο δ κὴ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε κὴ βίᾳ, καὶ
τὸ μέγιστον, ἀθυμουμένοις ἀθύμως ἤδη, κὴ παρειμένοις.
ὡς δ προερράγη μέρος τι τῦ τείχους, καί τινες τ πύρ-
γων τυπτόμενοι τοῖς χειροῖς ἐνέδοσαν, φυγὴ μὲν ἦν ἀ-
θέως τῆς ἀμυνομένων, δέος δ κὴ τοῖς τυράννοις ἐμπί-
πτει σφοδρότερον τ ἀνάγκης. πρὶν γὰρ ἐμβαλεῖν τοὺς
πολεμίους, ἐναρχῶν τε κὴ μετάνοιαι πρὸς φυγὴν ἦσαν.
ἦν δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς, κὴ τοῖς ἀσεβήμα-
σιν ἀλαζόνας, τότε ταπεινοὺς κὴ τρέμοντας, ὡς ἐλεει-
νὸν ἐφ καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὸ μεταβολὴν. ὥρ-
μησαν μὲν οὖν τὸ περιτείχισμα δεδεμένοι, ὥστα-
θαί τε τοὺς φεύγοντας, κὴ διακόψαντες ἐξελθεῖν.

ὡς δ

ὡς ἢ τοῖς μὲ πάλαι πιστοῖς ἐώρων ὑδαμῶ, διέφυγον δ A cùm verò, quos antea fideles habuerant, nusquam viderent, fugiebant quò quemque necessitas impulisset. Adeuntes autem alij cùm totum ab Occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia querebantur: ac veluti succisi neruos, quà fugerent hæsitabant. Vnde & maximè quis, & virtutem Dei perspexerit contra iniustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siquidem semetipsos tuitione priuauêre, ac sponte de turribus descendêre: vnde vi nunquam, sola verò fame capi poterant. Romani verò qui tantum in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis, tres turres validiores erant, de quibus suprà meminimus. Relictis itaque his, vel (quod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad vallem Siloam confugêre. turrium autem vbi à metu paululum respirauerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Vsi autem infirmiori audacia, quàm necessitate (iam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa dissecti, in cloacis delitescunt. Romani verò muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atque lætitia victoriam & cantu celebrabant, quòd principio finem belli multò senserant leuiorem. Denique sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant, cúmque nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domósque totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas verò vastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plena mortuis tecta, quos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idé etiam circa viuos patiebantur: sed vnumquenque obuium transfigendo, & angusta viarum cadaueribus obstruendo, totam ciuitatem sanguine diluêre, vt pleraque incensorum cędes extinguerent. Et occidentes quidem vespere cessabant, nocte verò crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octauus ciuitati, tot clades cùm obsideretur expertæ, quot bonis si vsa esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quòd talem progeniem qua subuersa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turriũ cautes miratus est, quas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itémque magnitudine, subtilíque lapidũ compagine singulorũ, quantúmque paterent vel quantum erigerentur, Deo, inquit, planè adiuuante pugnauimus: & Deus erat, qui detraxit ab istis munimentis Iudæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

ἰουδαίοις καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τί πρὸς τοῦτοις τοῖς πύργοις δύναντο; τότε

Κεφάλ. μγ.

Παρελθὼν ἢ τῖτος εἴσω, τάτ' ἄλλα τ ὀχυρότητος τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πύργων ἀπεθαύμασεν, οὓς οἱ τύραννοι κατὰ φρενοβλάβειαν ἀπέλιπον. κατιδὼν γὰρ τότε νεὼς τὸν αὐτοῦ ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πέτρας, τήν τε ἀκριβείαν τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὖρος, ἡλίκοι ἢ ἦσαν τὴν ἀπάτασιν, σὺν θεῷ γ' ἐπολεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τοῦτοις τοῖς ἑρύμασιν

quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est : quos verò à tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxauit. Cùm autem alia ciuitatis deleret, murósque subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnáque adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquam verò multitudinem saluam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant : vegetos autem atque vtiliores coactos in templum in destinatum mulieribus ambitum concluserunt. Custodem autem his Cæsar apposuit vnum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atque seditiosos, cùm alius ab alio indicaretur, occidit : iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat : ex residua multitudine septem & decem maiores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui verò infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur à Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII. De numero captiuorum & peremptorum.

ET captiuorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septem millium comprehensus est numerus, mortuorum verò per omne tempus obsidionis vndecies centum millia. Horum plerique gentiles fuêre, sed non indigenæ : ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt : vbi primò quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificibus petiit, vt si quo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cùm dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando à nona quidem hora vsque ad vndecimam hostias cædunt, per singulas verò contubernia non pauciorum quàm decem virorum fiunt : solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numerauêre. Fiunt autem, vt denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neque mulieribus menstruo cruore pollutis, neque aliis iniquinatis participare sacrificia permittebatur : sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa veniissent. Magna verò hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato conclusa est, & farta hominibus ciuitas bello obsidebatur.

Πᾶσαν

A μὲν οὖν πολλὰ τοιαῦτα διῆλέχθη πρὸς τοὺς φίλους ὁ Τίτος ὑπὲρ τῶν τυράννων δεσμώτας οὐ κατελήφθησαν ἐν ταῖς φυγαῖς. αὖθις ὁ αὐτὸς ἄλλην ἀφανίζων πόλιν, καὶ τὰ τείχη κατασκάπτων, τούτους τοῖς πύργοις κατέλιπε μνημεῖον ἐφ' ἁπερ τύχης, ἣ συστρατώσηται χρησάμενος ἐκράτησε τῶν ἀλώσαι μὴ δυναμένων.

Κεφάλ. μδ'.

B Ἐπεὶ δ' οἱ στρατιῶται μὲν ἔκαμον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δέ τι πλῆθος τῶν φευγόντων ἀνεφαίνετο, κελεύει καῖσαρ, μόνους μὲν τοὺς ὁπλίτας καὶ χεῖρας αἰτιωμένους τείνειν, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ζωγρεῖν. οἱ δὲ μὴ τῶν παρηγγελμένων τό, τε γηραιὸν, καὶ τοῖς ἀσθενεῖς ἀπῆραν. τὸ δ' ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐκατέκλεισαν τοῦ τῶν γυναικῶν περιτειχίσματι. καὶ φρουρὸν μὲν ἐπέστησε καῖσαρ, ἕνα τῶν ἀπελευθέρων. φεύγοντα δὲ τῶν φίλων, ὀπαδεῖν ἕνα τῶν ἀξίαν ἑκάστῳ τύχης. ὁ δὴ τοὺς μὲν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ὑπ' ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε. τῶν δὲ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ὁπλίσας ἑπτὰ τῶν θριάμβων, τῶν δὲ λοιπῶν πλῆθος τοὺς ὑπὲρ ἑπτακαίδεκα ἔτη δήσας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ' Αἴγυπτον ἔργα. πλείστους δ' εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο τίτος, φθαρησομένους ἐν τοῖς θεάτροις, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ' ἐντὸς ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφθάρησαν δ' αὐτῶν ἐν αἷς διέκειντο ὁ φεύγων ἡμέραις ὑπ' ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μὲν ὑπὸ μίσους τῶν φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες ζοφῆς, οἱ δὲ ἐκ προσπόρου διδομένου. πρὸς δὲ τὸ πλῆθος ἦν ἔνδεια καὶ σίτου. Κεφάλ. με'.

C Τῶν μὲν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσα καθ' ὅλον ἐλήφθη τὸν πόλεμον ἀριθμὸς ἐνέα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τῶν δ' ἀπολομένων καὶ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα. τούτων τὸ πλέον ὁμόφυλον μὲν, ἀλλ' οὐκ ἐγχώριον, ὅθεν γὰρ τῆς χώρας ὅλης ὅθεν τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν συνελθόντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεσχέθησαν, ὡς τὸ μὲν φρούριον αὐτοῖς τὴν εὐνοχωρίαν ἤδεσθαι λοιμικὴν φθορὰν, αὖθις δὲ καὶ λιμὸν ἐκπύστερον. ὅτι δὲ ἐχώρει ζοφώτης ἡ πόλις, δῆλον ἐκ τοῦ ὅτι τοσοῦτοι συνηθροίσθησαν, ὃς τὴν ἀκμὴν τῆς πόλεως ἐξανηλῶσαι νέρωνι βουλόμενος καταφρονοῦντι τὸ ἔθνους, παρεκάλεσε τοὺς ἀρχιερεῖς εἴπως δυνατὸν εἴη τὸ πλῆθος ἐξαριθμήσασθαι. οἱ δὲ ἐν τοῖς ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, καθ' ἣν θύουσι μὲν ἀπὸ ἑνδεκάτης ὥρας μέχρι ἑνδεκάτης, ὥστε ἡ φατρία οὐκ ἐλάττων γίνεται θυσιάων, ἐν ἑλάσσων ἀνδρῶν δέκα (μόνοις γὰρ ἐν ἑστιᾶσθαι θέμις) πολλοὶ δὲ καὶ συνῆκοσιν εἰκοσιν ἀθροίζονται, τῶν μὲν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας ἠρίθμησαν, πρὸς δὲ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνονται δ' ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα δ' ἀρτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ ἑξακόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγίων. ὅτε γὰρ λεπρῶν, ὅτε γονορροϊκῶν, ὅτε γυναιξὶν ἐπεμμηνίοις, ὅτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξῆν τῆσδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ' οὐδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι κατὰ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἔξωθεν συνέλεγεται. τότε γε μὴν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης παῖ συνεκλείσθη τὸ ἔθνος, καὶ γὰρ μὴν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκύκλωσατο.

Κεφάλ. μς.

Πασαν γὰρ ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅτι γὰρ τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀπέκτειναν, οὓς δ' ἡχμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν τοῖς ὑπονόμοις ἀπηρώνων, καὶ τάφος ἀναρρηγνύντες, ὅσους μὲν ἐνέτυχαν ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ καὶ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διαφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆλθε τοὺς ἐπὶ B ταῦτ' ἵπποντας ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν ἀθέως. τοὺς δ' ὑπὸ πλεονεξίας εἰς ὑπονόμους νεκροὺς στοιβαδόμενοι ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰρ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν θεμιτὸν τοῖς ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀπῄεσαν δ' οὐ καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. ὑδρὰ γὰρ ἐν ἑκάστοις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπίσατο γὰρ μὲν ὁ θεὸς ἀμφοτέρους ἀ- C ξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμῷ τὸν ἀδελφῶν ἐν τοῖς ὑπονόμοις, ὃν πολλάκις ὑφηφάπτοντο ῥωμαίων δίκαι λαβεῖν ἐπέτυχε. σίμων δὲ πολλὰ διαμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς δι' ἓξ ἡλίους μόνον, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δὲ τάς τε ἑκατὰς τῆς ἄρεως ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

Ἐπὶ μὲν οὖν ἔτους ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς ἀ- D ναστασιαστικῆς ἡγεμονίας, χορπαίου μὲν ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δὲ τὸ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἠρημώθη. ἀσωχαῖος μὲν γὰρ ὁ τῆς αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήϊος, ὕστατοι τούτοις σὺν ἡρῴδῃ σόσιος ἐλόντες, ἐτήρησαν τὴν πόλιν. μεθ' οὓς τέτταρα τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετ' ἔτη τῆς κτίσεως χίλια τετρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μιᾶς ἓξ. ὁ δ' ὡρῶτος κτίσας ἐν χαναναίων δυνάσης, ὁ τῇ E πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. ἐν γὰρ δὴ τούτοις. διὰ τοῦτο ἱεροσόλυμα τὴν θεὸν ὡρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν δειμάμενος, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλεμένην πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὴν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων καταλαμπέται. ἀπὸ δὲ δαβίδου τοῦ βασιλέως, ὃς ὡρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίος, μέχρι τοῦ ὑπὸ τίτου γενομένης καταστροφῆς, ἔτη χίλια καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα F ἑπτά. ἀπὸ δὲ τοῦ ὡρώτου κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἑκάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰρ ἕως μὲν ἡ ἀρχαιότης, ἕως δ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, ἕως τε τὸ διαφερόντως ὅλης τοῦ οἰκουμένης ἔθνος, ἕως δ' ἡ μεγάλη δόξα τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῆ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῶν ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palàm occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem sunt ibi quoque plusquam duo millia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cùm alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeò vt statim multi recederent: alij plura habendi cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inueniebantur, nefásque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, quos tyranni vinxerant: nec enim in extremis à crudelitate cessauerant. Vltus est autem Deus vtrunque meritò. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, quam sæpe despexit, à Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon verò multa vi cum necessitate luctatus sicut infrà designabimus, semet tradidit. Seruatus est autem alter triumpho: Ioannes autem vinculis sempiternis. Romani verò extremas vrbis partes incenduut, murósque ubuertunt.

Cap. xviii. Hierosolymę vrbis historia breuis.

ITa quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem priùs capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam vrbem seruauêre. Antea verò rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta, qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideóque sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem vocauit, cùm antè Solyma vocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimoquarto anno pòst, ac mensibus tribus, à Babyloniis euersa est. A rege autem Dauide, qui primus Iudæus in ea regnauit, vsque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta nouem. Ex quo primùm autem condita est, vsque ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiæ, neque per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuit quominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

POstquam verò quos occideret quidve raperet, non habebat exercitus, quòd iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod ageret, abstinuisset) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: muríque tanto, quantum ciuitatem ab Occidente cingebat. Id quidem, vt esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, vt posteris indicarent qualem ciuitatem, quámve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium verò totum ambitum ciuitatis ita complanauêre diruentes, vt qui ad eam accessissent, habitatam aliquando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. X'X. De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinquere decimam legionem, nonnullásque alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare vniuersum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita virtutis fortibus præmia persoluere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, vnde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, quòd benevolentia erga se vtendo perseuerassent. Laudabat autem, quòd per omnia bella morigeri fuissent, quódque præliando fortitudinem in multis magnísque periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibúsque planum facientes hominibus, quia neque hostium multitudo, neque munitiones regionum, neque magnitudines ciuitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferę aduersantium, possint vnquam Romanorum vires, vel manus effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum quidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tempore gestum sit. nec enim optasse his, quicquam melius, cùm id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atque præclarius, quod duces Romani & administratores imperij, ab his declaratos ac præmissos in imperium cunctiliberter suscipiunt. & his quæ ipsi decreuêre, standum putant, agentes his gratias, qui legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro maiore vi clarius decertassent, vitámque suam condecorassent fortibus factis, & re benè gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec vllum eorum, qui plus alio laborare voluisset, iusta vicissitudine cariturum: magnámque sibi huius rei fore diligentiam, quòd magis vellet honorare virtutes eorum, qui militiæ socij fuissent, quàm punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΪΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ'.

Κεφάλαιον α.

ΕΠΕΙ ὃ ὅτε φονεύειν, ὅτε ἁρπάζειν εἶχεν ἡ στρατιά, πάντων τοῖς θυμοῖς ὑπολιπόντων, καὶ δὴ καὶ φειδοῖ τινὸς ἔμελλον ἀφίξεσθαι δρᾶν ἔχοντες, κελεύει κατσαρ ἤδη τὴν τε πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸ νεὼν καταστρέψειν, πύργους μὲν, ὅσοι τὴν ἄλλων ὑπερεσήκεσαν, καταλιπόντας, φασάηλον, ἱππικὸν, μαριάμμην. τεῖχος δὲ ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν περιέχον. τοῦτο μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρατόπεδον· τοὺς πύργους δὲ, ἵνα τοῖς ἔπειτα σημήνωσιν, οἵας πόλεως καὶ τίνα τόπον ὀχυρὰς ὄντας, ἐκράτησεν ἡ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸ δὲ ἄλλον ἅπαν τὸ πόλεως περίβολον, ὅσους ἐξωμάλισαν οἱ καταστρέψοντες, ὡς μηδὲ πώποτ' οἰκηθῆναι τισιν αὖ ἔτι προσδοκᾶν τοῖς παρελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἐπὶ τοῖς νεωτερισάντων ἀνοίαις, ἱεροσολύμοις ἐμπέρα, λαμπρᾶ τε πόλει, καὶ πᾶσι πᾶσιν ἀνθρώποις ἀκμαζούσῃ. κατσαρ δὲ φυλακὴν μὲν αὐτόθι καταλιπεῖν ἔγνω τῷ τάγματον τὸ δέκατον, καί τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν.

Κεφάλαιον β.

ΠΑΝΤΑ δὲ ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διωκημένα, ἐπαινέσας τε σύμπασαν ἐπόθει τὴν στρατιὰν ὅτι τοῖς κατορθωθεῖσιν· καὶ τὰ προσήκοντα γέρα τοῖς ἀρίστοις ἔδοσαν ἀποδοῦναι. ποιηθέντος οὖν αὐτοῦ μεγάλης καὶ μέσης τε πρότερον παρεμβολῆς βήματος, κατασταὶς ὅπου τούτῳ μὲν τῷ ἡγεμόνων, εἰς ἐπήκοον ἁπάσῃ τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτοῖς τὸ θεὸς αὐτὸν δυνάμει, ἣ χρώμενοι κατελέσθαι. ἐπῄνει δὲ καὶ τὴν πολέμου πειθαρχίας, ἐν οἷς καὶ πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ κατὰ σφᾶς ἀνδρίᾳ παρέσχον, τῇ μὲν πατρίδι, καὶ δ' αὐτοῖς τὸ κράτος αὔξοντες· φανερὸν δὲ πᾶσιν ἀνθρώποις καθίσταντες, ὅτι μήτε πλῆθος πολεμίων, μήτε χωρίων ὀχυρότητες, μήτε μεγέθη πόλεων, μήτε τὴν ἀπροσταγμένων ἀλόγιστοι ὁρμαὶ, καὶ θηριώδεις ἀγριότητες, δύναιντ' ἄν ποτε τὴν ῥωμαίων ἀρετὴν διαφυγεῖν, κἂν εἰς πολλά τινες τὰ τύχῃ δῶρωνται συναγωνιζόμενοι. καλὸν μὲν οὖν ἔφη καὶ τῷ πολέμῳ τέλος αὐτοὺς ἐπιθεῖναι, πολλῷ κρείττω γινομένους. μηδὲ γὰρ ἄξασθαί τι τούτων ἄμεινον ὅτε εἰς αὐτὸν καθίσαντο. τοῦτο δὲ κάλλιον αὐτοῖς, καὶ λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡσσομένους καὶ ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπερόπτας ὄντας, αὐτῷ χειρωθησομένων, εἰς τε τὴν πάτριδα προπεμψάντων ἅπαντες προσίενται, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῷ εἰρηνεύσασιν ἡμέρους, χάριν ἔχοντες τοῖς ἑλομένοις. θαυμάζειν μὲν οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαπᾶν, εἰδὼς ὅτι τὸ δυνατὸν τὴν προθυμίαν, ἥδεως ἔσχε βεβαιοτέραν. τοῖς μὲν γὰρ ἀφανεστέροις ἀγωνισαμένοις, ὑπὸ ῥώμης πλείονος, καὶ τὸν μὲν ἑαυτῶν βίον ἀρίστοις κεκοσμηκόσι, τὴν δ' αὖτε στρατιὰν ἀβλαβεστέραν ἀφ' ἧς κατορθώματων πεποιηκόσιν, ἔφη τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς δώσειν, καὶ μηδένα τῶν πλέον πονεῖν ἑτέρου θελησάντων τὰς ἀμοιβὰς ἀμοίρους ἀμαρτήσεσθαι· πλείστων γὰρ αὐτοῦ τούτου γενήσεσθαι τὴν ὠφέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐθέλειν τὰς ἀρετὰς τιμᾶν τῶν συστρατευομένων, ἢ κολάζειν τοὺς ἁμαρτάνοντας.

Iudæos

Κεφάλαιον γ.

ΕΥθέως ὖν ἐκέλευσεν ἀναγνῶναι τοῖς ὀλίγου τούτῳ τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέμῳ κατορθώκοτες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει τε παρόντας, ὡς αὐτὸς ἑωρακὼς ἢ ἀκριβῶς πυθόμενος τισὶν οἰκείοις καθ' ἑκάστους, καὶ στεφάνοις ἐπέτιθει χρυσοῖς, δορυφορικά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, καὶ σημαίας ἐκ δύο πεποικιλμένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τάξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ λαφύροις ἀργυρᾶν, καὶ χρυσῆν, ἐσθῆτας τε, καὶ τἄλλης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπέπεμπε. πάντων δὲ τεθυμενῶν ὅσους αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ στρατιᾷ ποιησάμενος εὐχὰς, δεῖπνα πολλὰ κατέβαλεν ἐφημίᾳ ξὺν πολλῇ τοῖς θυσίας δεδικόσι· καὶ πολλὰ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, καταθύσας ἀφθονίας, τῇ στρατιᾷ ἐφαδίσιον εἰς εὐωχίαν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἐκ τέλει ξεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὰ μὲν ἄλλου στρατιὰ ἐφῆκεν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστους ἀπέγνω. Κεφάλ. δ.

Τὸν δεκάτου δὲ τάγματι, τὴν τῶν ἱεροσολύμων ἐπέταξε φυλακὴν, ἐκεῖ αὐτοὺς ὑπὸ τὰ ἐυφράτου ὄρη σείλας, ἔνθα φόβητρον ἦσαν. μεμνημένος δὲ τὰ δωδεκάτου τάγματος, ὃ πρώην στρατηγοῦντος ἐπέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τὰ μὲν συείας αὐτὸ παντάπασιν ἐξήλασεν. ἦν γὰρ τὸ παλαιὸν ἐν ῥαφανέαις· εἰς δὲ τὰ μελιτηνὴν καλουμένην, ἀπέστειλε, ὡδὲ τὰ ἐυφράτου ἐν μεθορίοις τᾶς ἀρμενίας ἐπὶ καππαδοκίας. δύο δὲ ἐξέωσεν αὐτῆς μόνας τὰς εἰς αἴγυπτον ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ὠνομάσθην, καὶ καταβὰς ἅμα τῇ στρατῷ πρὸς τινὰ δὴ τῇ θαλάττῃ καισάρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους παρέταξεν ἐν αὐτῇ φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τινὰ ἰταλίαν πλοῦν, ὀχεμῶν ἐκώλυε.

Κεφάλαιον. ε.

ΚΑθὸ δὲ καιρὸν ἦν τοῖς ἱεροσολύμοις πολιορκῶν παρεσκεύαζεν, ἐν τούτῳ νεὼς φορτίδος ἐκ ασιανὸς δεῦρο, ἀπὸ τὰ ἀλεξανδρείας εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλέων δὴ ξιφίδων, καὶ πάσας τὰς ἐν τῷ ὁδῷ πόλεις ἐπελθὼν δίκταίος αὐτὸν ἀνεχομένας, ἀπὸ τὰ ἰονίας εἰς τινὰ ἑλλάδα παραβάλλει, κἀκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκρον ἰαπυγίας, ὅθεν ἤδη κατὰ γῆν ἐποιεῖτο τινὰ πορείαν.

Κεφάλ. ς.

ΤΙτος δ' ἀπὸ τὰ δὴ θαλάττῃ καισαρείας, ἀναζεύξας εἰς τὰ φιλίππου καλουμένην καισάρειαν ἦκε· συχνόν τε ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας θεωρίας ἄγοντων, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦθα διεφθάρησαν, οἱ μὲν θηρίοις παραβληθέντες, οἱ δὲ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀναγκαζόμενοι χρήσασθαι πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τινὰ σίμωνος τὸν μάγον αἰχμάλωτον ἐπύθετο, τίνα τρόπον ἁλισκόμενον τὰ ζῶντα. Κεφάλ. ζ.

ΣΙμων δὲ ἦν ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, δεῦρο τῆς ἄνω πόλεως ὤν, ἐπεὶ τὰ τειχῶν ἐπὸς ἡ ῥωμαίων στρατιὰ ἑλοῦσα, πᾶσαν ἐπόρθει τὴν πόλιν, τότε τὰ φίλων τοὺς πιστοτάτους παραλαβὼν, καὶ σὺν αὐτοῖς λιθοτόμους τε, καὶ τὸν πρὸς τὴν ἀρχαίαν δεδικὸς ἔνιον τούτοις σίδηρον, τρωφίμῳ τε ἐχρήσατο εἰς πολλὰς ἡμέρας δυναμένῳ, σὺν ἐκείνοις ἅπασι κατέβησαν ἑαυτὸν εἴς τινα τὰ ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, προὐχώρουν δι' αὐτὰ· τῆς στρατᾶ δὲ γῆς ὑπαστάσης, ταύτην ὑπερόμενον, ἐλπίδι τὰ πορρωτέρω διαπεράσαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ πεπαύμενοι τὴν ἀνάδυσιν ἐποιοῦντο,

A Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt, indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qui domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longásque hastas, & signa ex argento facta donabat, & vniuscuiusque ordinem mutabat in melius. Quin & ex manubiis aurum & argentum, itémque vestes, aliámque prædam largiter distribuebat. B Omnibus autem ita donatis, vt quisque se meritum præbuerat, votisque cum vniuerso exercitu factis, magno fauore descendit vertitque se ad sacra pro victoria celebranda: magnáque astante boum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse verò cum honoratis per triduum lætatus, milites quidem alios quò quenque conueniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neque ad Euphratem, vbi pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam verò C legionem, memor quòd Cestio duce Iudæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas verò sibi obsequi satis esse duxit, donec ad Ægyptum peruenirent, quintam & quintamdecimam legiones. Deinde cùm ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captiuósque ibi D asseruari præcepit, quòd ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

Cap. XX. De nauigatione Vespasiani, déque comprehẽto Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem verò tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postquam omnes quas præternauigauit ciuitates inuisit, ab his cum votis exceptus E in Græciam ex Ionia transit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiam delatus est, vnde iam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream, quæ Philippi vocatur, aduenit, diúque ibi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multíque in ea captiui consumpti sunt, alij bestiis obiecti, alij autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. F iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate constitutus, postquam muros ingressus exercitus totam vastare ciuitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum electis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, & alimentis quæ multis diebus sufficere possent, vnà cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demisit. & quoad fossa patebat, illi progrediebantur: vbi verò soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse vlterius progressos tutò emergere, atque ita seruari. Sed hanc expectationem veram non esse, rei periculum reddebat.

Vix enim paululum fossores processerant, iamque alimenta, quamuis parcè his vterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexáque fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus vbi templum antea fuerat apparuit. Ac primo quidem obstupuêre, qui eum viderunt, locisque suis manebant, deinde propius cùm accessissent, quis esset, percontati sunt. & id quidem Simon non dicebat. iubebat autem ad se ducem vocari; statímque accersitus ab his, qui ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namque is rector militiæ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum quidem vinctum custodiebat: Cæsari verò quemadmodum esset comprehensus, indicauit. Simonem quidem in vltionem crudelitatis, qua in ciues suos amarè ac tyrannicè fuerat vsus, in potestate hostium quibus maximè inuisus erat ita Deus posuit, non vi subdicum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea quòd plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia; sed quandoque sui temeratores vlciscitur, & grauiorem pœnam ingerit criminosis, cùm iam se liberatos esse crediderint, eo quòd non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postquam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reuerso, vinctus Simon oblatus est. & illum quidem triumpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum eius honori attribuens. Numerus enim eorum, qui cum bestiis depugnarunt, quíque ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periêre, duo millia quingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licèt mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est ciuitas Phœnices prouinciæ, colonia Romanorum) & in hac quoque diutius demoratus est, maiore vsus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, quàm sumptibus aliis excogitatis, cùm etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

Cap. XXI. De calamitate Iudæorum apud Antiochenses.

EVenit autem per idem tempus, Iudæos, qui apud Antiochiam reliqui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, quàm propter ea, quæ fuerant non multo antè commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, vt etiam quæ postea gesta sunt, consequêti narratione referamus. Iudæorum namque gens multum quidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipuè apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem ciuitatis,

ψλῶσῆ ὁ τ ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τ ἔργων. ὀλίγου τε γὰρ μόλις ἀφεύβαινον εἰ μεταλλεύοντες · ἦτε ζοφὴ καί τοι ταμιευομένοις, ἔμελλεν ὄπλεί ψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δι ἐκπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λευκὰς ἐνδὺσάμενος χιτωνίσκους, καὶ πορφυρᾶν ἐμπεσημασμένος χλανίδα, καὶ αὐτὸ ἐκεῖνον τ τόπον ἐξ οὗ τὸ ἱερὸν ἐλῶ ἀφεῖναι, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲ ὂν πρῶτον τοῖς ἰδοῦσι θάμβος ἀφεστέπεσε, κ ἐς χώραν ἔμφυον, ἐπὶ τὰ δ' ἐγγυτέρω προσελθόντες, ὅς τις ὢν ἠρώτα. καὶ τέως μὲ ἐκ ἐδήλου σίμων αὐτοῖς, καλεῖν ὃ τὸν ἡγεμόνα προστάττει κ ταχέως πρὸς αὐτὸν δραμόντων, ἦκε τερπίνιος ῥοῦφος· ὃς ἦν γὰρ ἄρχων τ σπαπᾶς κατελέλειπτο. πυθόμενός τε παρ' αὐτ πᾶσαν τ ἀλήθειαν, τ μὲ ἐφύλαττε δεδεμένον, κρίσαι ὃ ὅπως τ εἰη σωειλημμένος ἐδήλου. σίμωνα μὲ ὂν εἰς δῆλον τ κ τ πολιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ τοῖς μάλις α μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεός, ὑ δίκαι ἠλόμενον αὐτοῖς ὑποχείριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τ τιμωρίαν προσβαλόντα, δι ὃ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδ εἰς αἰτίας ἐπιφέρων τ θεὸς ῥωμαίοις μεταβολῆς. ὑ γὰρ ἀφανίζει πονηρία θεῖ χόλον, ὑδὲ ἀσθενὴς δίκη χρόνῳ ὃ μάτειοι τοὺς εἰς αὐτὸν ἁμαρτήσαντας, κ χείρω τ τιμωρίαν ἐπιφέρ τοῖς πονηροῖς, ὅτι ἐ προσδόκησαν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ παραυτίκα κολασθέντες. ἔγνω τοῦτο ἐ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὀργὰς ἐμπεσών. ἡ ὃ ἐκείνου γῆθεν ἄοδος, πολὺ κ τ ἄλλων σταστῶν πλῆθος ὑπ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἐν τοῖς ὑπονόμοις φωραθὲν παρεσκεύασε. καίσαρ δ' εἰς τὸν ἁλῶναι ἐπαναλθόντα χαρίσαρειαν, σίμων προσήχθη δεδεμένος, κἀκεῖνον μὲν εἰς ὃν ἔπεμψεν ἐν ῥώμῃ παρεσκευάζετο θείαμβον προστάξει φυλάττειν.

Κεφαλ. ν.

ΔΙαζέων δ' αὐτόθι τ τὰδελφοῦ ἡμέραν ἐπιφανῶς ἑορτάζε, πολὺ κ τῆς τ ἰουδαίων κολάσεως εἰς τ ἐκείνου τιμὴν ἀναπεθείς. ὁ δ ἀριθμὸς τ ἔντα τ πρὸς τὰ θηρία μάχας, ἐ τῶν καταπεφευρόντων, ἔντα τ ἀλληλοκτονίας ἀναιρεμένων, πεντακοσίους ὅτι τοῖς δισχιλίοις ὑπερέβαλε. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίοις αὐτῶν ἀπολλυμένων ἑκάστοις, ἐλάττων κόλασις εἶ). μὴ τοῦτο καῖσαρ εἰς ἔπειτον ἔκεν. ἡ δὲ ἔστιν ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, καὶ τοῦδε ἀφ' ἑαυτῆς ἀρξαμένη ἐποίησατο τὴν ἐπιδημίαν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, ὡς τ τῶ πατρὸς ἡμέραν ἡμιθλιον, ἔντα τῆς τ θεμελίων πολυτελείας, κ κ τ ἄλλων ἐπίνοιαν τῶν ἄλλων ἀπαλωμάτων. τὸ ὃ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν ἑκάστοις ὡς ἐφόδου ἀπώλλυτο.

Κεφάλ. ϑ.

ΓΕνέσθαι ὃ συμβὰν ὡς τ καιρὸν τοῦτο κ τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολοιπομένοις, ἐγκλήματα κ κίνδυνον ὀλέθρου, τῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἀντιοχέων ἐπαναστάσεως, δῆλά τε ταῖς ἐν τῶν παρόντα δήλωσι λαῖς αὐτοῖς ἐπανεστάσεις, κ δῆλα τὰ προϋπηργμένα χρόνῳ ἐφόδου ἐ πολλῷ. ὡς ἐν ἀναγκαῖον ὃν δῆλα συντόμων ἐφεξετέον, ἵνα κ τῶν μὴ ταῦτα ἐφοδεύσαντα, διαδοχὴ ἀκολούθητον ποιήσωμαι τῷ διηγήσει. τὸ γὰρ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τ οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις. πλείστοι ὃ τῇ συρίᾳ κ τῷ γειτνίασιν ἀναμεμιγμένοι, ἐξαιρέτως δ' ὅτι τῆς ἀντιοχείας ἴδιον πολύ, δι' τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, μᾶλλον

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδειᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' αὐτίοχον βασιλεῖς παρέσχον. αὐτίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσύλημα πορθήσας τὸν λαὸν ἐσύλησεν. οἱ δ' μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν διαλαβόντες, τὴν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίλωτο, πάντα τοῖς ἐπ' αὐτοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τ' σωαγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, & συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δ' τρόπον, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἰς τε τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ, καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί τε προσαγόμενοι τὰς θρησκείας πολὺ πλῆθος ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν ποιεῖσθαι. κατ' ὃν δ' καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ' εἰς τὴν συρίαν ὑεσπασιανὸς κατανεπλεύκει, τὸ δ' κατὰ τῶν Ἰουδαίων ἁπάντων ἦκμαζε μῖσος, τότε δή τις αὐτίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα δι' τὸν πατέρα τιμώμενος, ὢν γὰρ ἀρχων τῶν ἐπ' αὐτοχείας Ἰουδαίων, τῷ δήμῳ τῶν αὐτοχέων συγκαλησάμενος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ κατασκήψας τὴν πόλιν ἅπασαν διεφλέγειεν. καὶ παρεδίδου ξένους Ἰουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν ἐπιβεβουλευμένων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν ἐκαρτέρει, ἀλλ' ὅτε μὲν τοῖς κατασκευασθεῖσι, πῦρ αὖθις ἐκέλευον κομίζειν· καὶ κατασκήψαι πάντες ὅτε τὸ θέατρον κατερλέγησαν. ὅτε δ' τὸ πλῆθος ὥρμητο κατὰ τῶν Ἰουδαίων· ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρίᾳ προβαλεῖν, τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. αὐτίοχος προσεπέτεινε τὴν ὀργὴν, περὶ μὲν τὴν αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ τὸ μεμισηκέναι τὰ τῶν Ἰουδαίων ἔθη, τεκμήριον ἐμπαρέχειν οἰόμενος τὸ ὑπακούειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς ἕλλησιν. ἐκέλευε δ' καὶ τοὺς ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ ἡσόμενος τὴν μὴ θέλειν, τοὺς ὑπεβεβουλευκότας. χωρούντων δ' τῇ πείρᾳ τῶν αὐτοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. αὐτίοχος δ' στρατιώτας ἅμα τῶν ῥωμαίων ἡγεμόνος λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, ἀργεῖν τ' ἑβδόμην οὐ διέπων, ἀλλὰ βιαζόμενος πάντα πράττειν, ὅσα δι' καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας. ὅτε τε τὴν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐποίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐν αὐτοχείᾳ καταλυθῆναι τὴν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ἀρξαμένην τὸ πρᾶγμα τος, κἀν ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύ τινα χρόνον. τοιοῦτον δὴ τοῖς ὅτι τ' αὐτοχείας Ἰουδαίοις τὸν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, ἑτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, περὶ ἧς ἀφηγεῖσθαι διανοηθέντες, καὶ ταῦτα διεξελθόμεν. ἐπεὶ δὲ σωθὲν κατασκηνθῆναι τὴν τεράγωνον ἀγορὰν, ἀρχεῖα τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τε τὸ πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ὅτι πᾶσαν τὴν πόλιν περιφερόμενον. ταύτην αὐτίοχος τὴν πρᾶξιν Ἰουδαίων κατηγόρει· καὶ τοὺς αὐτοχείς, εἰ & μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τάχιστα τῇ διαβολῇ κατὰ τὸν συμβεβηκότος πραγματικὸν ὑπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προϋπηργμένων τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον ἂν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐκπέμψαι ὑπὸ τ' Ἰουδαίων ἐφορμὸ-

maximè verò his liberam domicilij facultatem reges, qui post Antiochum fuerant, præbuerunt. Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus est, vastatis Hierosolymis templum spoliauit. Qui verò post eum regnum assecuti sunt, quicquid æneum in donariis fuit, hoc Iudæis apud Antiochiam degentibus reddidêre, in eorum synagoga dedicatum: concessérúntque, vt pari cum Græcis iure ciuitatis vterentur. Assecutis quoque postea regibus eodem modo tractati, & multitudine profectê, & extructione, itémque magnificentia munerum templum clarius reddidêre: semperque religione sibi sociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo sui partem fecêre. Quo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorum verò odium apud omnes pullulabat, tunc vnus eorum Antiochus quidam plurimum patris causa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Iudæorum) cùm Antiochensium populus concionaretur in theatro, progressus in medium, patrem suum & cæteros deferebat, insimulans eos, quòd vna nocte totam ciuitatem incendere statuissent: & velut huius consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, populus iam cohibere non poterat: sed in eos quidem, qui traditi fuerant, ignem iussit afferri: statimque omnes in theatro concremati sunt. In multitudinem verò Iudæorum properabat irruere: si eos celeriter vlti essent, patriam suam seruatum iri existimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum, quódque Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paganorum ritu sacrificaret: idémque iussit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochensibus facto, pauci quidem consenserunt: alij verò qui noluerunt, perempti sunt. Antiochus autem acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciuibus, nequaquam eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens facere, quæ diebus aliis agerent. Támque validam necessitatem imposuit, vt non modò apud Antiochiam septimi dici feriæ soluerentur, sed ab hoc exordio in cæteris quoque ciuitatibus ad breue similiter tempus fieret. Iudæis autem apud Antiochiam tunc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua narrare conati, hæc quoque persecuti fuimus. Namque quod quadratum forum exuri contigit, & archiua monimentorúmque receptacula publicorum, itémque basilicas, vixque ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis vi ruens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenses, quos scilicet si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile calumnia perpulisset, multo magis ex anteactis fidem habere dictis suis persuasit, vt penè se vidisse ignem à Iudæis iniici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti aduersus eos, qui accusabantur, impetus facerent.

καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μετὰ πολλῆς τινὸς οἴστρου πάντες ὅτε τοὺς διαβεβλημένους ὥρμηντο,

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namque Syriæ Cæsennium Petum iam quidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille peruenerat. Habita verò diligenti quæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Iudæorum quos Antiochus accusauerat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisêre homines quidem nocentissimi necessitate debitorum: rati quòd si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Cap. XXII. Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Titus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, quòd vniuersis quidem Italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset: maximè verò, quòd vrbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximam lætitiam voluptatémque translatus est, curis de eo ita vt sibi erat suauissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, vt præsentem colebant: expectationem suam, quòd nimis eum venire cupiebant, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum beneuolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, quæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorúmque gestorum maturitate decoratum, cuius præsentiam sciebat soli saluti subiectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus quidem pro certo absoluendum esse confidens, antiquam verò libertatem cũm opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maximè bellorum per illum patratorum nouerant magnitudinem. imperitiam verò aliorum ducum experti atque ignauiam, magna quidem se optabant turpitudine liberari. eum verò qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cùm verò hac beneuolentia diligeretur ab omnibus, honore quidem præcipuis viris vlterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab vrbe Roma conuenire antè properabant. Nec tamen quisquam moras eius conueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & vniuersis facilius & promptius ire quàm manere videbatur, vt etiam ciuitas ipsa tunc primùm inter se iucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Vbi verò eum appropinquare indicaretur, quámque mansuetè singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per vias cum coniugibus & liberis præstolabantur: & quò transiens aduenisset, videndi eius voluntatem, vultúsque lenitatem omnium generum vocibus prosequebantur, benemeritum & salutis datorem, solúmque dignum Romanorum principem appellantes. Tota verò ciuitas veluti templum erat, sertis atque odoribus plena. Cùm verò vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

μόλις δ' αὐτὸν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἀσχεῖν, νέος κολλήγας τὸς πρεσβυτὰς, ἀξιῶν ὀλίγον ἐπισχεῖν καίσαρι δηλωθῆναι τὰ γεγονότα. τὸν δὲ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας κεσέννιον πέτον, ἤδη μὲν ἐπανεστηκὸς ἐλάττω ἀλλ' οὐκέτι βαίνειν ἐπὶ παρεῖναι μηδέπω. ποιούμενος δὲ ὀλιγωρίαν τὴν ζήτησιν ὁ κολλήγας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν. καὶ τῶν μὲν ἀγνοίαν ὑπ' αὐτοχειρίας λαβόντων ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁτιοῦν ἐσυνώνησεν. ἅπαν δὲ τὸ πρᾶγμα ἔσφαξαν ἀνθρωποι τινὲς ἀλιτήριοι, ὀφλὰ χρεῶν ἀπάλλης, νομίζοντες εἰ τὰ γράμματα, τὰ δημόσια καταφρήσειαν χρέμματα, τὴν ἀπαρίσωσιν ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ὅτι μετιώσεις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπικαραδοκῶντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπεσάλευον. ὅπως δὲ καῖσαρ τὸν περὶ τοῦ παρόντος ἀγγελίας αὐτὸν κομιθείσης, ὅτι πάσαις μὲν ποθεινὸς τῆς κατὰ ἰταλίαν πόλεσιν ἐπῆλθε, μάλισα δὲ ἡ ῥώμη μὲν πολλῆς αὐτὸν ἐδέξατο προθυμίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τὸν περὶ αὐτοῦ φροντίδων ὡς ἥδιστον λῦσ' ἀπηλλαγμένον.

Κεφάλαιον ε.

Ὅτε καισαρεὺς μὲν ἔτι μὴν καὶ μακρὰν ἀπόντα, πάντες οἱ κατὰ τὴν ἰταλίαν ἄνθρωποι τὴν γνώμας ἐποιοῦντο ὡς ἥκοντα, τὴν προσδοκίαν ἐκ τοῦ παντὸς θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης αἰτίας ἐλευθέραν, τὴν πρὸς αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ καὶ μετὰ τῶν γεγυμνασμένων ἐν τοῖς ἡγεμόσιν μεταβολαῖς συμφορῶν, δίκαιον ἐδόκει λαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ προαιρέσεως ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ᾧ τὸ ὑφορᾶσθαι, πρὸς μόνον ἦν πίστασθαι τὸ τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐσομένην. ὁ δὲ δῆμος ὑπὸ τῆς ἐμφυλίας κακῶν τεθυχωμένος ἐπὶ μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἐσπούδαζε. τότε δὴ βεβαίως καὶ ἀπαλλαγήσεσθαι τῆς συμφορᾶς ὑπολαμβάνων, ἀπολήψεσθαι τὴν τοῦ ἀδεῶς μὴ τῆς δυστηχίας πεπισευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στρατιωτικὸν εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλισα γὰρ ἔτοι τῆς κατορθωμένων αὐτοῖς πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος. τὴν ἀπειρίαν δὲ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀναυδρίας πεπαιδευμένοι, πολλῆς μὲν ἀρχαίης αὐτοὺς ἐπεθύμουν ἀπηλλάχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοὺς καὶ κοσμεῖν δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ἠυχοντο, τοιαύτης δὲ οὔσης ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, οἷς μὲν κατὰ τὰς ἀξιώσεις πρὸς χυσιν τῶν ἀνδρῶν, ἃ ἔτ' αἰσκτὸν λῦσ' ἀναμένειν, ἀλλὰ πορρωτάτω τὴν ῥώμης αὐτοῦ παρεντυχεῖν ἔσπευδον. ὁ μὲν οὐδὲ τὴν ἄλλων τὰς ἰωσείχετο τῆς ἐντεύξεως τὸν ἀναβολὴν, ἀλλ' ὅσοις ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι, καὶ πᾶσιν ἐπορέγετο καὶ ῥᾴον ἐδόκει τὸ μένειν τὸ ἀπέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὸν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὀλιγανθρωπίας ἀφθονον ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῆς ἀπόντων οἱ μένοντες. ἐπεὶ δὲ παρόντων ἠγγέλλετο, καὶ πλὴν ἡμερῶν τῆς ἐντεύξεως αὐτοῦ τὸν πρὸς ἑκάστους ἐδήλων οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἅμα γυναιξὶ, καὶ παισὶν, ὅλη ταῖς παρόδοις ἐξεδέχετο, καὶ κατ' οἷς ἤμελλον παριὼν πρὸς τὸν ἡδονὴν τὴν θέας, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δ' ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων καὶ θυμιαμάτων ἀνάπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῆς περὶ αὐτὸν ἰσαμένων δ' ὡσπερεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἐνδον θεοῖς, θυσίας τ' ἀφίξεως χαριστηρίους ἐπετέλει. ξύνηγε δὲ τὰ πλήθη πρὸς δεῖπνα, καὶ κατὰ φυλάς, καὶ γένη, καὶ γειτονίας ποικίλμοι τὰς ἑστιάσεις, καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἀπεύχοντο τὸν Οὐεσπασιανὸν ὅσον πλεῖστον χρόνον εὐσταθοῦντα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀναλλοίωτον. ἡ μὲν οὖν Ῥωμαίων πόλις ὕπως Οὐεσπασιανὸν ἐπεδέξατο πρόθυμος, δῆλον ἐκ πολλοῦ δὴ εὐδαιμονίαν ἐπιδίδου.

A ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autem se ad epulas turbæ, pérque tribus & cognationes & vicinias conuiuia exercentes, Deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimum temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nascerentur seruari inexpugnabilem principatum. Vbi quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Κεφάλαιον ια.

Πρὸ δὲ τούτων ἐπὶ τῷ χειμῶνι, ἐν οἷς Οὐεσπασιανὸς μὲν ἐπὶ Ἀλεξανδρείας ἦν, Τῖτος δὲ τὴν ἱεροσολύμων ἐπανήθη πρὸς ἅπασιν, οἷς καὶ Γαλατῶν οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὴν μεγάλας ἐλπίδας αὐτοῖς συνέθεσαν, ὡς καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας. ἐπῆρε δὲ αὐτοὺς Γερμανοὺς ἄφαντος τὸ κράτος, καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, ὡρῶντι μὲν ἡ φύσις, ὅσα λογισμῷ ἔρημος ἀγαθῶν, καὶ μὴ μικρᾶς ἐλπίδος ἑτοίμους ῥιψοκινδύνους. ἐπῆρε δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι Ῥωμαίοις τὸ ζῆν αὐτῷ δουλεύειν βιασαμένοις δὲ μόνοις, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὀχληρὰς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τοῦ αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ ταραττομένην, πᾶν τὸ μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης σωθαρούμενοι μετέωρον εἶναι καὶ κεχαλασμένως, ἥτον σφίσιν αὐτοῖς ἄριστον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ σάσεως καιρὸν φήσασθαι ἐδόκουν. ἐνῆγε δὲ τὸ ἐγκλημα, καὶ ταύταις αὐτοὺς τὰς ἐλπίσιν ἐτύφουν, πλαστικός τις, καὶ βίπλλος τὰ παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἱ δῆλον μὲν ὡς ἂν μακρᾷ ταύτης ἔφιεντο τοῦ νεωτερισμοῦ. ὑπὸ δὲ καιρῷ ἦν θαρσήσαντες πρᾶξαι δόντες, τῷ αὐτῷ γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον δὲ προθύμως διακινήσειν τὰ πρῶτα, τοῖς πλήθεσι προσφέρειν. πολλὰ δὴ μέρη ἤδη τῶν Γερμανῶν τὰ ὑπὸ σασιν ἀνομολογικότος, καὶ τὰ ἄλλων ἂν αὖ δίχα φρονησάντων, ὥσπερ ἂν δὲ μονίᾳ προνοίας Οὐεσπασιανὸς πέμπει γράμματα πεπλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι Γερμανίας ἡνωμένῳ, τὸ ὕπατον δίδοὺς τιμὴν, καὶ κελεύων ἀρξάντα Βρεττανίας ἀπέναι. προθύμως δὲ ἐκεῖνος ὅποι προστέταχτο, καὶ τὰ πρὸς τὰ ὑπὸ σασιν τῶν Γερμανῶν πυθόμενος, ἤδη συνηλεισμένοις αὐτοῖς ὑπιπτεσών, καὶ καταξάμενος, πολύ τε πλῆθος αὐτῷ ἀναιρεῖ καὶ τὰ μάχιμα, καὶ τῆς αἰσίας παυσαμένης, ἠνάγκασε φρονεῖν. ἔμελλον δὲ πάντα μὴ θᾶττον εἰς τοὺς τόπους καταλαβόντος, δίκην ἂν εἰς μακρὰν ὑφεῖξεν. ἰσχὺς γὰρ ὡρῶντι μὲν τὰ πρὸς τὰ ὑπὸ σασιν αὐτῷ ἀγαλλία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομιτιανὸς καῖσαρ παῖς μὲν, καὶ οὐκ ἂν ἑτέρως ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος δὲ ἔτι ἐπὶ παντάπασι, πλικτὸν ἀφανῶς μέγεθος πραγμάτων ὤκνησεν. ἔχων δὲ παρόθεν ἐμφυὲς τὴν δύσραγαθίαν, καὶ πλαστέραν τὰ ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ὑπὸ τοῖς βαρβάροις ὕβρις ἤλαυνεν. οἱ δὲ πρὸς τὸ φήμιλον τὴν ἐφόδου καταφρονήσαντες, ὑπὸ αὐτοῦ σφᾶς αὐτοὺς ἐποίησαντο μὴ τῷ φόβῳ κέρδος δεδεμένοι, τὸ χωρὶς συμφορῶν ὑπὸ τὴν αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν ὑπιθεὶς τοῖς περὶ τὸν γαλατίαν τάξιν τῶν προσήκουσαν δομιτιανὸς, ὡς μὴ δ' αὖθις ἄποπτα βασίλειος ἐπὶ ταῖς ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ περίβλεπτος, ὑπὸ κρείττοσι μὲν τὴν ἡλικίας, φρένωσι δὲ τοῦ πρέποντος κατορθώμασιν, εἰς τὸν ῥώμην ἀνέδυ.

B

Cap. xxiii. Domitiani gesta contra Germanos & Gallos.

ANte hæc verò tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus verò Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quòd etiam Romanorum dominio liberarentur. Germanos autem deficere velle, bellúmque inferre, sustulit primò natura bonis consiliis vacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam vi coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cùm viderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnémque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordiis oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Classicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidêre. Iámque alacriter affectæ multitudinis periculum facturi erant: verùm maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, veluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussítque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, depositáque amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo pòst erant supplicia luituri. Nam vt primùm defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detractauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: luctum hoc ex ea re maximum nacti, vt sine clade pristino iugo subiicerentur. Omnibus ergo circa Galliam, vt oportuit ordinatis, ne facilè rursus vnquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

ſupradicta verò Germanorum defectione, iiſdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nam qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clàm tranſgreſſi flumen Iſtrum, violenti atque ſæuiſſimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præſidiis offendêre, interficiunt: & conſularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximáſque regiones totas ferendo atque agendo, omniáque incendendo peruagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto, & vaſtitate Mœſiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis ſumpturum. à quo multi quidem in præliis trucidati ſunt. qui verò ſalui eſſe potuêre, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magiſter militum finito, etiam futuri temporis cautioni conſuluit. Pluribus enim & maioribus præſidiis loca circundedit, vt omnino Barbaris eſſet impoſſibilis tranſitus. In Mœſia quidem ea celeritate debellatum eſt.

Cap. XXIV. De amne ſabbatico & triumpho Veſpaſiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps verò Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita vt diximus: inde autem reuerſus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula, Iudæorum captiuis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluuium cognitione digniſſimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cùm ſit quando fluit plurimus, neque meatu ſegnis, tamen interpoſitis ſex diebus à fontibus deficiens, ſiccum, exhibet locum videre. Deinde quaſi nulla mutatione facta, ſeptimo die ſimilis exoritur: atque hunc ordinem ſemper eum obſeruare pro certo compertum eſt. Vnde etiam Sabbaticus appellatus eſt, à ſacro Iudæorum ſeptimo die ſic denominatus. Ciuitatis autem Antiochenſium populus, poſtquam Titum aduentare cognouit, manere quidem intra mœnia præ gaudio non ſuſtinebat. omnes autem obuiam ei pergere properabant, & vſque ad triceſimum vel eo amplius ſtadium progreſſi, non modò viri, ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cùm appropinquantem vidiſſent, ex vtroque viæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant: multíſque fauoribus exultantes, cum ipſo reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, vt Iudæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus iſtis indulſit, ſed otioſè quæ dicebantur audiebat. Incerti autem quid ſentiret, quídve facturus eſſet, Iudæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus eſt Antiochiæ Titus, ſed continuo ad Zeugma Euphratem verſus iter contendit. Quò miſſi etiam ab rege Parthorum Vologeſo venêre, auream ei ferentes coronam, quòd Iudæos viciſſet. Eáque ſuſcepta etiam conuiuium exhibuit regiis, atque ita Antiochiam remeauit. Senatu verò & populo Antiochenſi multum petentibus, vt in theatrum veniret, vbi omnis eum multitudo præſtolabatur, humaniſſimè paruit. Rurſus autē fortiter iiſdem inſtantibus,

Κεφάλαιον ιβ.

Τῇ ὴ προειρημένῃ γερμανῶν ἄπος άσει κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ☪ σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέβραμε. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πλῆθος ὄντες, ἀθρόοι μὲν τὸν ἴστρον ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλῇ τε βίᾳ, καὶ χαλεποὶ ἅμα τὸ παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ὀπὶ τῆς φρουρᾶς ῥωμαίων ἀπαρρῆσι, καὶ τὸν πρεσβευτὴν τὸν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπανδιάσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι· τὴν δ' ὑποκειμένην χώραν ἅπασαν κατέδραμον, ἄγοντες ☪ φέροντες ὅτῳ θέλοιτο. ὁ δὲ οὐεσπασιανὸς ὡς τάχιστα μηνυθεὶς ἀφ' ὁρμῆς, καὶ τὴν πορθοῦσιν ἡ μυσίας πυθόμενος, ῥᾴδιον ἐνόμισε, δίκην ὀφθήσονται τοῖς σαρμάταις. ὑφ' ᾧ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν μάχαις ἀπέθανον. τὸ δὲ πρόσω θεῖν, μὴ δίοις εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τούτῳ δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ὀπαθεὶς ὁ στρατηγὸς, ☪ τὴν εἰς τὸ μέλλον ἀσφάλειαν πρυτάνευσε. πλείοσι γὰρ ☪ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν τελέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, τοιαύτην ἔτους ἔλαβε τὴν τέλος.

Κεφάλαιον ιγ.

Τῖτος δὲ καῖσαρ, χρόνον μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεῖπαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, καὶ δι' ὧν ἦλθε πόλεων τὴν συρίας, ἐν πάσαις θεωρίας τε σωτελῶν πολυτελεῖς, καὶ τὴν ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ὀπόδειξιν τῆς ἑαυτοῦ ἀπωλείας καταχρώμενος, θέαται καὶ τὴν πορείαν ποταμοῦ φύσιν ἀξίαν ἰσορηθῆναι. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσος ἀρκαίας τῆς ἀγρίππα βασιλείας καὶ ῥαφανέας, ἔχει δὲ θαυμασίαν ἰδιότητα. πόλις γάρ ἐστιν ὀνομαζομένη ἐμμαοῦς, ἀπέχουσα τῶν ἱεροσολύμων ὅσον ἑξήκοντα σταδίους. ταύτην ἐκ παλαιοῦ τοῦ χρόνου ἐκ τῶν ἐπιχωρίων ὀπολειπομένην, ἐξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ἕνεκεν τοῦ διδόναι ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ ὑδρίας ἐμπλησθείσης μεταβολῆς, ὁμοίως καὶ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηκεν ἀδιαφυλάκτως. ὅθεν δὴ ☪ σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμης, ὅτους ὀνομάσαντες. Κεφάλαιον ιδ.

Ὁ δὲ τῶν αἰτοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα τὸν ἐπιφοβοῦντο, μένειν μὲν ἐντὸς τειχῶν ὑπὸ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπαφθὸν δὲ δὴ τὴν ὑπάντησιν, καὶ ξιάκοντα σταδίων ὁπλίτου προῆλθον, οὐ ἀνδρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναίων πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καὶ πεισθέντες θεασάσθαι προσιόντα, πρὸ τῆς ὁδὸν ἑκατέρωθεν πρὸ κατασάντες, τάς τε δεξιὰς προτείνον προσαγορεύοντες, καὶ παιδίοις ὁπηνίσμασι χρώμενοι συνεπέστρεφον. συνεχὴς δὲ ἦν αὐτῷ πρὸ πάσας ἅμα τὰς ὑφημίας δέησις ἐκβαλεῖν τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους. τίνος μὲν οὖν ὑδὲν εἰδότα προὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ δὲ τὸ τί φρονεῖ, καὶ τί ποιήσει, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἦν. οὐδὲ γὰρ ἐπέμενεν ἐν αἰτοχείᾳ τίνος, ἀλλ' ἄδηλον ὅτι τὸ ζεῦγμα τὸν καὶ τὸν διαφέρον συνέτεινε τὴν πορείαν. ἔνθα δὴ, καὶ πρὸ τῶν πάρθων βασιλέως βολογέσου πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ὅτι τῇ καὶ τῷ ἰουδαίων νίκῃ κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰσία τοῖς βασιλικοῖς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν αἰτοχείαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ τοῦ δήμου τῷ αἰτοχέων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῷ, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῷ σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων ☪ συνεχῶς δεομένων ἐξελάσαι

λάσας τ̀ πόλεως τοῖς ἰουδαίοις δύσχολον ἐποήσατο τὴν A
ἔνοικεσιν, εἰπών· ἀλλ' ἦν γε παρ' αὐτῷ εἰς ὃ ἐμβα-
λεῖν ἐχρῆν τοὺς ἰουδαίους, ἀπήρται, κ̀ δίξαντ' αὖ οἰκῆ-
σαι αὐτοὺς ἐν τόπῳ. ὅτι δ' ἐντέραι οὐκ ἀποχεῖς ζήσονται
δῆσιν, τ̀ φρονήσεως ἀμοῦντες. τὰς γὰ χαλκᾶς ἤξιον
δίλτους ἀνελεῖν αὐτὸν, ἐν αἷς γέγραπται τὰ δικαιώματα
τῆ ἰουδαίων. ὁ μὲν οὖν τοῦτο πᾶσι ἐπέτρεψεν αὐτοῖς,
ἀλλ' ἐάσας πάντα κ̀ χώραν τοῖς ἐπ' ἀποχείας ἰου-
δαίοις ὡς φρονεῖν ἔχειν, εἰς ἄγυπτον ἀπελλάττετο. B

Κεφ. ν.

ΚΑὶ κ̀ τῶν πορείαν τοῖς ἱεροσολύμοις φρονεῖν-
θὼν, Ϲ τ̀ λυπρὰν ἐρημίαν ὀλιτομένῳ αἰτηθεὶς
τὴ νοτὶ τ̀ πόλεως λαμπρότητι, κ̀ τὸ μέγεθος τῆ ἐρ-
ρηγμένων κατασκευασμάτων, κ̀ τὸ πάλαι κάλλος εἰς
μνήμην βαλλόμενος, ὤκτειρε τῆς πόλεως τ̀ ὄλεθρον,
κ̀ χ ὥσπερ ἄλλος εἴπερ αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην ὕσαν, κ̀
τοσαύτην εἶλε κατὰ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώ- C
μενος τοῖς αἰτίοις τῆς ὅτος ἀσεως ὑπάρξαι, κ̀ ταύτην
ὅτι τῇ πόλει τ̀ πυρείαν γνοὺς ἐδασκάλασιν.
ὕτος ἐκδηλος ὢν ἐκ εὐθηλήσας ἐν τῆς συμφορᾶς τὴν
κολαθέντων γνώσιν τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ τ̀ ὀνηφάνειαν. τῶ
ἢ πολλῶ πλούτου τῆς πόλεως, ἔτι παῦ τοῖς ἑρπίοις ἐκ
ὀλίγον μέρος αἰδυρήσατο. τὰ μ̀ γὰ πολλὰ αἰσπαστὸν
οἱ ῥωμαῖοι· τὰ πλεῖα δ' ἐκ μικύσεως τῆ ἁγμαλώ-
των αἰρεσιώτο, χρυσόν τε Ϲ ἄργυρον, Ϲ τὰ τῆς ἄλλης D
πικύτατα κατασκυῆς, ἅσπερ οἱ κατηφόροι φρὸς ταὶ
ἀθήλοις τὸ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ὅστοι θησαυρί-
κεσαν. πᾶτος ἢ τ̀ φρονηφόρου ποιέμενος πορείαν ἐπ'
ἄγυπτον, κ̀ τ̀ ἔρημον ἢ Ϲύχισα δγαύσας, ἦκεν εἰς ἀ-
λιξάνδρειαν· κ̀ πλεῖν ὅτι τῆς ἰταλίας διϊστορεῖς, δυοῖν
αὐτῷ ταλμάτων συνεπολυθηκότων, ἐκάτερον ὅθεν περ
ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὼ μυσίαν τὸ στέμ-
μπον, εἰς παυονίαν ἢ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῆ ἁγμαλώ-
των ἢ τοὺς μ̀ ἡγεμόνας σὺν αὐτοῖ, τόν τε ἄλ- E
λον ἀριθμὸν ἐπτακοσίους ἀνδρας ὁπλίτας μεγέθει τε
Ϲ κάλλει σωμάτων ὑπερβάλλοντας, φροστάξειν εἰς
τὼ ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βελόμενος αὐ-
τοὺς ἐν τῇ θριάμβῳ ἄγαγεῖν.

Κεφ. ξ.

ΤΟῦ πᾶς δ' αὐτῷ κ̀ νοῦν ἀνυθέντος ὁμοίως μ̀
ἡ ῥώμη ἀεὶ τὼ ὑποδοχὴν εἶχε, κ̀ τὰς ὑπατείας, ὥσπερ ὅτι τῦ πατρός. λαμπρότατον δ' ἦν τὸ F
θεῶ, κ̀ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπατεύῃ κ̀ δ' χόμενος. τῇ ἢ πλή-
θει τῆ πολιτῶν, δ' αμόνιόν τινα τ̀ χαρὰν παρεῖχε, τὸ
βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοῖς ἔργοις ἐν ταὐτῷ γεγονότας. οὐ
πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἵνα Ϲ κοινὸν ἔγνωσαν
τὸν ὅτι τοῖς καθορθωμένοις ποιήσασθαι θρίαμβον, κα-
θάπερ ἑκατέρῳ τῆς ἐνίκης ἴδιον ἐψηφισαμένης. φρόδρα
σαφιθείσης ἢ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ᾗς ἔμελλεν ἡ πομπὴ
χωρήσεσθαι τῆ ὀπωνικίων, ὑδὲ εἶναι καταλείπεσθαι, G
τῆς ἀμέτρου πλήθους ἐν τῇ πόλει. πάντες δ' ὅπως καὶ
ὀλίγας μόνον ὧν ὅσον φρελπυθότες, τοῖς τόποις κα-
τέλήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάρεδον
ἀναγκαίαν καταλιπόντες. τῇ ἢ τραπωπικῇ σπουδὴ ἐπ
νύκτωρ κατὰ λόχους κ̀ τάξεις ὑπὸ τοῖς ἡγεμόσι φρεσ-

& crebro postulantibus expelli ciuitate Iudæos, ingeniosè respondit, patriam eorum dicens quòd expellendi fuerant intermisse, nullúmque iam esse locum, qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionem sese conuertunt Antiochenses, quòd priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia Iudæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. verùm in eodem statu relictis omnibus, quæ habebant apud Antiochiam Iudæi, ad Ægyptum inde discessit. Iter autem agendo cùm ad Hierosolymam venisset, tristémque solitudinem quam videbat, antiquæ ciuitatis claritudini compararet, disiectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, non sicut alius fecisset exultans, quòd talem ac tantam funditus excidisset, verùm multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegêre: ita certus erat, quòd nunquam virtutem suam volusset punitorum calamitate claresce-re. Ex magnis enim diuitiis, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebant Romani, plura verò captiuis indicantibus auferebant, aurum atque argentum, alia que instrumenta pretiosissima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidêre. Titus autem propositum iter ad Ægyptum tendens, emensa velociter solitudine, peruenit Alexandriam: decreuióque ad Italiam nauigare, cùm se duæ legiones comitarentur, vtramque vnde venerant remisit: quintam quidem in Mœsiam, quintam verò decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos viros electos, tam magnitudine corporum quàm pulchritudine præstantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò nauigatione pro voto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursus exhibuit eos quos patri. Claritudinem verò Tito pater attulit, qui venit obuiam, eúmque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam lætitiam suggerebat, quòd videbat in vnum tres conuenisse. Non multis autem diebus pòst, vnum communem triumphum ob res gestas agere statuêre, quamuis vtrique senatus proprium decreuisset. Prædicto autem die, quo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cùm exissent, loca vbi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta verò turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatij superioris, sed prope Isidis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti verò patria veste purpurea: & ad Octauianas ambulationes transeunt.

ξωδυκότος, κ̀ σὲι βύρας ὄντος, ἐ τ̀ εὖω βασιλείαν, ἀλλὰ κ̀ πλησίον τ̀ ἰσιδος ἱερῦ. ἐκεῖ γὰ αὐτοκράτωρ
τ̀ νυκτὸς ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. σὲι ἢ αὖ ἀρχομένῳ ἤδη ἐω φρέσειν ὑπατικὸς κ̀ πᾶς, δάφνη
μ̀ ἐστεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐσθῆτας παῖσιν ἀμπεχόμενοι, κ̀ σείραν εἰς τοὺς ἐκταβίας σὲι πάτους.

Ibi enim ſenatus, & ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæque eburneæ in eo præparatæ. Quò cùm aſcendiſſent, conſederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cùm dicere adhuc vellent, ſilentij ſignum dedit. Magnáque omnium quiete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebrauit: idémque Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe verò ad portam recedit, quæ ab eo quod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum priùs capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, vt multitudini facilior præberetur aſpectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt, in omnibus, quæ quiſque cogitaueris, vel artium factis, vel diuitiarum opibus, vel naturæ nouitate. Nam penè quæcunque hominibus, qui vſquam ſunt fortunatis paulatim quæſita ſint, aliis alia mirabilia atque magnifica, hæc vniuerſa illa die Romani imperij magnitudinem probauêre. Etenim argenti aurique nec non eboris in omni ſpecie operum multitudinem, non vt in pompa ferri cerneres, ſed vt ita dixerim omnia fluere. & alias quidem veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari, alias diligentiſſima pictura varietas arte Babylonia: gemmæ autem clariſſimæ tam multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt, vt appareret fruſtra nos earum vſquam rerum eſſe aliquid ſuſpicari. Ferebantur etiam ſimulacra, quę illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctoriè facta. horúmque nihil non ex pretioſa materia. Quin & animalium diuerſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiam quæ ſingula portaret magna hominum multitudo, purpureis veſtibus atque inauratis ornata. Ipſi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his, ne capriuorum quidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo quidem veſtium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maximè autem ſtupori erat, pegmatum quæ portabantur, fabricatio, pro cuius magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartúmque ſurgebant, & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cùm aurum præterea factum atque ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diuiſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari quicquid

A εἰ ταῦθα γὰρ ἥτε βουλὴ, καὶ τὰ τέλη τῆς ἀρχόντων, οἵ τε ὑπὸ τῆς πομπῆς ἵππεῖς τ' ἄφιξιν αὐτῆς εἰσέμενον. πρόκειτο δὲ βῆμα ἐπὶ τῶν στοῶν, ἵνα ἔξωθεν αὐτοὺς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτῷ κειμένων· ἐφ' οἷς παρελθόντες ἐκαθίσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν διθύραμβος ἐπεφήμει, πολλὰς αὐτῶν τ' ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. καὶ κελεύσας χαρεὶς ὅπλων ἵστασαν ἐκάστην σιωπάς, ἐστεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτῆς τ' εὐφημίαν ἐκατὸν σπονδὰς, ἕνα βουλομένων λέγειν, τὸ τ' σιγῆς ἐποιήσατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης εἰπὼν, καὶ περὶ ὀλιγάκαιρα τὸ πλέον τῆς κεφαλῆς μέρος ἀποκαλυψάμενος, ἠρᾶς ἐποιήσατο τοῖς νενομισμένοις ὁμοίως ἢ καὶ τῶν αὐξατο. μετὰ ταῦτα δὲ τὰς ἀρᾶς, εἰς κοινὸν ἔπαυσεν ἐκάστους βοᾶσθαι ἐκέλευσε, τοὺς μὲν σπονδὰς ἀποίλυσεν ὅτι τὸ νενομισμένον ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῆς αὐτοκράτορος δέξεσθαι. πρὸς δὲ πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τ' ἀπὸ τῶ πέμπεσθαι δι' αὐτῆς ἀεὶ τοὺς θριάμβους, τ' προσηγορίας αὐτῆς τετυχήκει. ἐνταῦθα ξοφῆς τε προσαπολύοντας, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιασάμενοι, τῶν τε παρεισρυέντων τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἔπεμπον τὸν θεάμενον ἐκ τῆς θεάτρου ἐξελαυνόντας, ὅπως εἴη τοῖς πλήθεσιν ἡ θέα ῥᾴων.

Κεφάλαιον ιζ.

B Μήκαθεν δὲ καὶ τ' ἀξίαν εἰπεῖν τῆς θαυμάτων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὴν μεγαλοφροσύνην ἐν ἅπασιν, οἷς ἂν τις θαυμάσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀπαλότησιν. ἀεὶ δὲ ὅσα τοῖς πάντ' ἀνθρώποις διδασκόμενα ἐκτῆσθη καὶ μέσως, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμαζόμενα καὶ πολυτελῆ, ταῦτ' ὅτι ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἀθρόα τ' ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐδείξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίαις ἰδίαις κατασκευασμάτων ὑλῶν ὁρᾶν, οὐκ ἄσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς αὐ ἔπαν τις ῥέοντα ποταμὸν. καὶ τὰ μὲν, ἐν πορφύραις ὑφασμένα τ' ἀναισθήτως φερόμενα, τὰ δ' εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθων τε ὀχήματα, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δ' ἐπ' ἄλλας ποικίλας, ὅσοι τοι παρηκόντισαν, ὡς τε μηδὲν ὑπολείπεσθαι τέρπειν τὰς ὄψεις, οἱ δὲ θεῶν ἀγάλματα τ' παρ' αὐτοῖς, μεγάθεσι θαυμαστὰ, καὶ τ' τέχνην ὑπερφυῶς πεποιημένα. καὶ ζῶντα ἄλλα, ὅσα μὴ τῆς ὕλης τῆς πολυτελοῦς. ζῴων τε πολλὰς φύσεις παρήγαγε, κόσμον οἰκεῖον ἑκάστων ἀπενεμημένον. καὶ δὴ καὶ τὸ καμόντων ἕκαστα τέχνων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλυσίδας ἐνδήσασι καὶ δεσμώτας κεκοσμημένοις, ὡς εἰς αὐτὸ τὸ πομπεύειν, δεσμευθέντας, ἐξαίρετον εἶχον καὶ κατὰ πολιτικὴν ἀφὶ αὐτοὺς τ' κόσμου τ' πολυτελοῦς. ὅθεν τοὺς ἰδεῖν τῆς ἀρχμαλώτων καὶ ἰδίᾳ ὄχλον ἀποσπᾶσθαι. ἀλλ' ἡ τ' ἐκάστων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς τ' δοκεῖν χαρίσασθαι τ' σωμάτων ἀγλαΐαν, ἐκλεπτε τ' ὄψεις. θαῦμα δὲ ἐν τοῖς μέλεσι παρεῖχεν, ἡ τ' φερομένων πλημμύρα καταστολή. καὶ γὰρ ὄχλου μέγεθος ἐν δίσσαις τῆ ἑκάστῃ τ' φορᾶς ἅπαν ἅπασι ἐστάλη. ζώνεσθαι γὰρ αὖτ' καὶ πέπλοις ἐσθῆτα πολλὰ πεποίηκε. καὶ ἵνα πολυτελείᾳ τῇ ἐκ τ' κατασκευῆς ἐν ἑκάστῳ μετ' ἀπλότητος καὶ γὰρ ὑφάσματα

πολλοῖς ἐλάχρυσα ἐφειμένα ἦν, καὶ χρυσὸς καὶ ἐλέφας ἐν ἀνάπαισι πᾶσιν ἐξεπεπήγει. ἐν πολλῶν ἡμιμάτων ὁ πόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μαινόμενος ἐκαρδιάσσετο, ὅψιν ἑαυτῆ παρεῖχεν τε γὰρ φόρου χαμαὶ δὲ ἀρ-

δυδαίμονα δ᾽ ἠμφίλλω, ὅλας ἢ φάλαγγας κτεινομένας πολεμίων, Ⓒ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ᾽ εἰς αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη ἢ ὑψηβάλλοντα μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἀλισκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πολυανθρώπων ἐμβολὰς κατ᾽ ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἐνδον τειχῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνου πλησθέντα τόπον, καὶ τὴν ἀδυνάτων χεῖρας αἴρειν ἱκεσίας, πῦρ τε ἐπιπέμπον ἱεροῖς, καὶ κατασκαφὰς οἴκων ὑπὲρ τοὺς διατόνους, Ⓒ μὴ πολλὴν ἐρημίαν καπνῷ, ποταμοὺς ῥέοντας οὐ κατὰ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν ἀνθρώποις ἢ κτήνεσιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ παντὸς ἀφθονίας φλεγομένης. ταῦτα γὰρ Ἰουδαῖοι πείσμονες αὐτοῖς τῷ πολέμῳ παρέδωσαν. ἡ τέχνη ἢ καὶ τῷ κατασκευασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινόμενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παρούσι. τέτακτο δὲ ἐφ᾽ ἑκάστῳ τῷ πυργώτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγός, ὃν τρόπον ἐλήφθη. πολλαὶ ἢ καὶ νῆες εἵποντο. λάφυρα ἢ τὰ μὲν ἄλλα χύδην ἐφέρετο. διέφερε ἢ πάντων, τὰ ἐγκαταληφθέντα τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῷ χρυσῆ τε τράπεζα τῷ ὄγκῳ πολυτάλαντος, καὶ λυχνία χρυσοῦ μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ ἢ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατὰ τὸν ἡμέτερον χρῆσιν σεμνοπρεπείας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῶν κίων, ἐκ δ᾽ βάσεως ἐστηριγμένος, λεπτοὶ δ᾽ ἀπ᾽ αὐτοῦ μεμήκυντο καυλίσκοι, ξιφῶν σχήματι ἐξαπλησίαν τὴν θέσιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ᾽ ἄκρου κεκαλυμμένος. ἑπτὰ δ᾽ ἦσαν οὗτοι, τῆς παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἑβδομάδος τὸν τιμὸν ἐμφανίζοντες. ὅτι νόμος ὁ τῶν Ἰουδαίων ὅτι τούτοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος. ὅτι τούτοις παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα κομίζοντες· ἐξ ἐλέφαντος δ᾽ ἦν πάντων Ⓒ χρυσοῦ ἡ κατασκευή. μεθ᾽ ἃ θέατρα ἦλαυνε καὶ πῖτος εἵπετο. δομετιανὸς ἢ ἐπ᾽ ἵππου, αὐτός τε διαφερόντως κεκοσμημένος, Ⓒ τὸν ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

dem fortunatiſſimam terram, totas verò interfectas acies hoſtium: & alios fugere, alios captiuos duci: muros quoque excellentes magnitudine machinis diruí, & caſtellorum excindi munimina, & populoſarum ciuitatum mœnia diſturbari, exercitúmque intra muros infundi: cædíſque omnia loca plena, & eorum qui manu reſiſtere non poterant preces: ignémque templis immiſſum, ædíumque ſuper dominos poſt multam vaſtationem euerſiones: atque amnis triſtitiam, defluentis non in arua culta, neque ad hominum vel pecorum potum, ſed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Iudæi bello paſſi ſunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, neſcientibus adhuc facta tanquam præſentibus oſtendebant. Erat autem per ſingula pegmata captæ ciuitatis dux, ita vt captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naues ſequebantur. Spolia verò alia quidem paſſim ferebantur. eminebant autem ea quæ apud Hieroſolymam in templo reperta ſunt, menſa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum ſimiliter quidem auro factum, ſed opere commutato ab vſus noſtri conſuetudine. nam media quidem columna baſi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad ſimilitudinem fuſcinæ, ad ſummum quæque in lychni ſpeciem fabricatæ. erant autem numero ſeptem, ſeptimi diei, qui apud Iudæos eſt, indicantes honorem. Poſt hæc autem portabatur lex Iudæorum, nouiſſima ſpoliorum. Deinde tranſibant plurimi victoriæ ſimulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Poſt hæc Veſpaſianus prioribat, & Titus deinde ſequebatur. Domitianus autem adequitabat, ipſe quoque ornatus pulchritudine, digníumque ſpectari exhibens equum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Iouis templum, quò poſtquam ventum eſt, conſtitêre. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo verò circundatus per forum trahebatur, quo eum ſimul cederent qui ducebant. Lex autê Romanis eſt, ibi necare criminum reos morte damnatos. Poſtquam igitur eum finem vitæ habere nunciatum eſt, omniúmque fauor ſecutus eſt, tunc hoſtias inchoauêre. híſque ſecundo per vota ſolennia omine peractis, in palatium receſsêre. Et alios quidem epulis ipſi excepêre, aliis autem omnibus domi conuiuiorum inſtructi erant apparatus. Hunc enim diem vrbs Romana celebrabat, victoriæ quidem in hoſtes gratulatorium, finem verò malorum ciuilium, & ſpei bonæ pro felicitate principium. Poſt triumphos verò, & Romani imperij firmiſſimum ſtatum, Veſpaſianus Paci templum ædificari decreuit. Itaque mira celeritate, & quæ hominum cogitationem ſuperaret, effectum eſt. Magna enim diuitiarum largitate vſus,

Κεφαλ. ιη.

ΗΝ ἢ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ὅτι τὸν νεὼν τοῦ καπετωλίου διὸς, ἐφ᾽ ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἐν γὰρ τῷ παλαιὸν πάτριον ἐνόμιζεν, μέχρις οὗ τὸν τῶν στρατηγοῦ τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων γοῦν ἐν ὁ γιώρα, τότε πεπομπευκὼς ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις· ἔσχον ἢ ἐνεβληθεὶς, εἰς τὸν ἔπι τ ἀγορᾶς ἐσύροντο τόπον, αἰκιζόμενον αὐτὸν ἅμα τῷ ἀγόντων. νόμος δ᾽ ἐστὶ ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ἐπὶ κακουργίᾳ θάνατον κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ᾽ ἀπηγγέλθη τέλος ἔχων, καὶ πάντες ἐψήφισαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν, ἃς ὅτι ταῖς νομιζομέναις καλλιερήσαντες εὐχαῖς, ἀπῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. Ⓒ τοῖς μὲν, αὐτοῖ ἐπὶ δωχίαν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ᾽ ἄλλοις ἅπασιν, ἐφεστεῶτες κατὰ τὸ οἰκεῖον αἱ τῆς ἑστιάσεως ἦσαν ἑτοιμασθαί. ταύτην γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑορτάζει, ἐνίκιον μὲν, ἐπὶ κατὰ τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ἐπὶ τῆς εὐδαιμονίας ἐλπίδων.

Κεφαλ. ιθ.

ΜΕτὰ δὲ ταῦτα θεάμασι, καὶ τῇ βεβαιοτάτῃ τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς ἔγνω τέμενος εἰρήνης κατασκευάσαι. ταχὺ δὲ δὴ μᾶλλα, καὶ πάσης ἀνθρωπίνης κρείττων ἐπινοίας ἐπετελείωτο. τῇ γὰρ ἐκ τοῦ πλούτου χορηγίᾳ δαιμονίῳ χρησάμενος,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namque in illud fanum collecta ac depositа sunt, quorum visendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, videre cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnificè ferens. Legem verò eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

ἐπὶ τῇ τῶν ἐκπαλαι καταρθωμένων γραφῆς τε καὶ πλαστικοῖς ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατετέθη, δι' ὧν τὴν θέαν ἀνθρωποι, φοίτησιν ἐκ πάσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἵνας ἄλλο παρ' ἄλλοις ἰδεῖν πεποθοῦντες. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων χρυσᾶ καταπετάσματα, σημειούμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν γὰρ νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ τῆς σκηνῆς καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τοῖς βασιλείοις ὑπετίθεμην.

Cap. xxv. Herodion & Machærus à Basso capta.

Κεφάλαιον κ.

IN Iudæam verò legatus missus Lucilius Bassus, susceptо à Cereali Vetiliano exercitu, castellum quidem Herodion cum præsidio deditione cepit. Pòst autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diuisi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti statuit. Valde enim necessarium videbatur id excindi castellum, ne multos sui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certam, & aggredientibus hæsitationem atque formidinem, natura loci præstare maximè poterat. Nam ipsum quidem quod muro cinctum est, saxosus est collis, in proceram altitudinem surgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: sed ne vel accedi posset eò natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallauerat, quarum altitudo oculis comprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu vlla ratione compleri possibile. Nam ea quæ ab Occidente secat vallis LX. stadiis distentitur, vnde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc verò tractu ipse Machærus altissimo vertice supereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem supradicta cingunt, similiter verò sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius verò vallis quæ ab Oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte verò ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cum Aristobulo gesto deposuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura visus est, & constructione tutissima, propter Arabum præcipuè vicinitatem. namque opportunè situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, ciuitatem illic fecit incolis, vnde in arcem ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum verticem rursus murum ædificauerat, turrésque in angulis sexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam struxerat, magnitudine simul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas verò cisternas recipiendis aquis abundéque suppeditandis, locis maximè idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, vt quod illa situ locis expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinem machinarum reposuit: & omnem apparatum excogitauit, qui habitatoribus posset magnæ

Κεφάλαιον κα.

ΑΥ τὸ μὲν γὰρ τὸ τετειχισμένον, περιῳδηκὸς ὄχθος ὄζει, εἰς μήκιστον ὕψος ἐγηγερμένος, ὡς εἶναι καὶ δι' αὐτὸ δυχείρωτος· μεμηχανῆσθαι δὲ ὑπὸ φύσεως εἶναι, μηδὲ προσβατὸς φάραγξι γὰρ πάντοθεν ἀσυνόπτοις ἐχόμενος τὸ βάθος ἀφυπτάφρωται, μήτε περιθεῖναι ῥᾳδίως δυναμένοις, καὶ χωθεῖναι παντάσασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ δύσεως ἀφεστήκυια, ὀκτὼ καὶ ἑξήκοντα σταδίοις ἐξήκοντα, πέρας αὐτῆς τὴν ἀσφαλτῖτιν ποιεῖται λίμνην. καὶ τοῦτο δέπτη, ὁ αὐτὸς ὁ μαχαιρεύς, τὴν ὑψηλοτάτην ἔχει κορυφὴν ἐπιφανίζουσαν. αἱ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῶν προειρημένων, ὁμοίως δὲ εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τὴν ἀνατολὴν φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἐλάττον ἑκατὸν διείσηται πήχεων· τέρμα δὲ γίνεται πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιρεώτου. ταύτην τὸν τόπον κατιδὼν τὴν φύσιν βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτῇ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴν ταῦτα γε Γαβίνιος ἀριστοβούλῳ πολεμῶν καθεῖλεν. ἡρώδης δὲ βασιλεύσας, πάντως ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκευῆς ὀχυρωτάτης, μάλιστα δὲ διὰ τὴν Ἀράβων γειτνίασιν. κεῖται γὰρ εὐκαίρως πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἐποπτεύων. μέγα μὲν οὖν τόπον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλών, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἧς ἡ εἴσοδος εἰς αὐτὴν ἔφερε τὴν ἀκρόπολιν. ἐ μὴν, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν αὖ τὴν κορυφὴν τεῖχος ἐδείματο, καὶ πύργοις ἐπὶ τῆς γωνίας ἑκατὸν ἐξήκοντα πήχεων αὐξησε, μέσον δὲ τὸ περίβολον, βασίλειον ᾠκοδομήσατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῆς οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ὀπτιδειοτάτοις τῆς τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὸ κατ' ἐκεῖνο τοῦ τόπου δυσάλωτον ἐκβάλῃ ταῖς χειροποιήτοις ὀχυρώσεσιν. ἔτι τε γὰρ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶσαν ἐπενόησε τοιμήσασθαι τὸ πρὸς ἐκεῖνον δυνάμενον τοῖς ἐνοικοῦσι μηχ-

A B C D E F G

μικίσης πολιορκίας καταφτάνοσι. Κεφ. κβ. A

Ἐπιφύει δ' ἐ τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον τῷ μεγέθους θαυμάσαι· συκῆς γὰρ ἡδιμαῖς ὕψος ἐ πάχος ἀπελείποντο. λόγος δ' ἰῶ ἀπὸ τ πρώτε χρόνων αὐτὸ διαρκέσαι, κἂν ὀπτιλείσιον ἴσως ἔμεινον. ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν φυλαβόντων τ τόπον Ἰουδαίων.

Κεφάλαιον κγ.

Τῆς φάραγγος ἡ τ κῦ τ ἄρκτον ἀφεμχόσης τὴν B πόλιν, βααρὰς ὀνομάζεται τὸς τόπος, φύει τ ῥίζαν ὁμωνύμως λεγομένην αὐτῷ· αὐτὴ φλογὶ μὲν τ χρόαν ἔοικε· ἀφὶ ἡ ταὶς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτει· τοῖς δ' ὀπτῶσι κ βιαζομένοις λαβεῖν αὐτὴν, ἀπόξυσις ἐχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει, κ ἀ πορρωτέρω ἵσα) πρὶν ἄν τις ὑπὸ γυναικὸς, ἢ τὸ ἐμμηνιὸν ἄμμα χέη κατ' αὐτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ κ τότε τοῖς ἀψαμένοις ἀφάνατος ὅτι θάνατος, εἰ μὴ τύχη τις αὐτὴν ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν ἐκ τ χερὸς ἀπορτημένην. ἁλίσκεται ἡ κ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ὅτι θειότατ. κύκλῳ πᾶσαν C αὐτὴν ἀφιορύσσουσιν, ὡς ἂν τὸ κρυπτόμενον τ ῥίζης ἐλαχίστου ἐπὶ τ ὑπὸ τὸν κύνα, κἀκείνου τῷ δόντι σπουδὴν ἀκολουθεῖν ὁρμήσαντος, ἀ μὴν ἀνασπᾶται ῥᾳδίως. θνήσκει δ' ἐξ οὗ ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς τῷ μέλλοντος τ ἑτοίμου ἀναιρήσεσθαι. φόβος γὰρ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσοῦτον κίνδυνον, ὅσα μίαν ἰσχὺν ἀφιᾶσιν ὅδε. τὰ γὰρ καλούμενα δ' αἰμόνια, ταῦτα ἐ πονηρῶν ὄντων ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα κ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὐτὴ ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι. Κεφάλ. κδ. D

Ῥέουσι δὲ κ θερμῷ ὑδάτων πηγαὶ κῦ τ τόπου, πολὺ τ γεῦσιν ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲ γὰρ αὐτῶν εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος ἀφ' ἧν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδύσεις, ἀ μόνον ἐν τῷ χαμαλοτέρῳ τὰς πηγὰς παραλλήλους ἔχουσιν· ἀλλ' ὡς αὐ κ μᾶλλον τις θαυμάσειε· ἀπόλαυσιν γὰρ τὸ πλησίον ὁρᾶν E ποικίλότητι μὲ ἀ βαθὺ, τῇ πέτρᾳ δὲ ἐρύκουσα ἀπεπόμενον ταύτης ἄνωθεν ὡσανεὶ μαζοὶ δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, κ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην ἐκδίδωσιν. αἳ μισγόμεναι, ποιοῦσι λουτρὸν ἥδιστον, παντοίων τε νοσημάτων πολλῷ μᾶλλον ὑδάτων ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος κ θέαν, ἐ συμπαθείας μέτολλα. Κεφάλ. κε.

Βάσος ἡ πάντη ἀφεστηκὼς τὸ χωρίον, ἔγνω F ποιεῖσθαι τ προσόδου, χωννὺς τ φάραγγα τ πρὸς τ ἀνατολὰς, ἐ τῷ ἔργῳ εἴχετο, σπουδῇ τοῦ πολεμίους ἢ ταχὺς ἐξαραι τὰ χώματα, κ δι' αὐτῆς ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τ Ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν ξίφων ἐγκελευόμενοι, ἐκείνους μὲν ἐν ἀγκῶνι ὄχλον ἄλλως ἔσεσθαι νομίζοντες, ἐν τῇ κάτω πόλει παραμένειν, κ τοῖς κινδύνοις προσπελάζειν. τὸ δ' ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, κ ἐξ ἐν τῷ ἰσχυρῷ τῆς ὀχυρότητος, κ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τολμᾶν γὰρ ἀφόβως ἐπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις ἐχυρίσειαν. πείρᾳ δὲ πρότερον ἐβούλοντο τὰς ὑπὸ τῷ ἐκφεύγειν τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλίγξαι. ἐκ τούτου κ προθύμως ἐπιοιοῦντο τὰς ἐξόδους καὶ πᾶσαν ἡμέραν, κ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι, πολλοὶ μὲ ἔθνησκον, πολλοὺς δ' τ ῥωμαίων αἱρέσεως

obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseuerasse: manssissetque vltetius profectò, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qua ciuitas à parte Septentrionali cingitur, quidem locus Baaras appellatur, vbi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem assimilis est colore, circa vesperam verò veluti iubare fulgurans, accedentibus eámque euellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quàm si quis vrinam muliebrem vel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio quoque modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circumfodiunt, ita vt minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illóque sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facilè euellitur: canis verò continuò moritur, tanquam eius vice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter vnam vim capi eam operæ precium est. Nam quæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, viuis immersa, eósque necantia quibus subuentum non fuerit: hæc citò, etiam si tantummodo admoueatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diuersi. Alij nanque amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem altè caua, saxo autem imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se paululum distantes eminent: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multísque morbis ac vitiis salutare: maximè verò neruorum curationi conueniens: habétque idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus vndique regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opúsque inchoauit, properans aggerem quàm plurimum extollere, facilémque per eum oppugnationem facere. Qui verò intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Iudæi, illos quidem coëgêre. inane vulgus esse existimantes, inferiorem obseruare ciuitatem, ac pericula priores excipere: superius verò castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & vt saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Priùs autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo conuincere: ideóque alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multósque Romanos interficiebant.

semper autem vtrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Iudæis quidem; si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum benè septi armis exciperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta, inopinatam castelli tradendi necessitatem Iudæis imposuit. Erat inter obsessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestúmque prohibere cogitans, & in præliis semper grauiter Romanos afficiens: audaciáque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat nouissimus recedendo. Itaque discretâ quodam die pugna, & vtraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes alloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam verò dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, v- ex ciuitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Iudæos confudit casus iuuenis, vniuersáque ciuitas in fletu erat & questibus, vnius viri clade percussa. Id vbi Bassus animaduertit, consiliorum aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorúmque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerent, quod sperauit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi iussit. ea verò conspecta, maior castellanos dolor inuasit, & vlulando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tũc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibíque ipsis salutem præberent, postquam iam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suũ misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cùm autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cum Iudæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuêre. Cùm verò portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant ad Bassum nuncius venit, siue inuidia salutis eorum, siue formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, euasêre. reliquorum autem viri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ verò & pueri

A ἀεὶ ἢ τ κρατεῖν ὁ καιρὸς ἐβεράβδευεν ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ ποθὲν ἀφυλακτοτέρους ποσπέσοιεν. τοῖς ἢ τῶν χωμάτων προειδομένοις, εἰ τ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο πεφραγμένων. ἀλλ' ἐκ τούτου ἔμελλε γλυκύνεσθαι τὸ πέρας τ πολιορκίας, ἔργον δέ τι προαχθὲν ἐκ συντυχίας ἀθρόον, τ παραδόσεως τὸ φρούριον τῷ ἀνάγκην ἐπίσκοπον τοῖς Ἰουδαίοις. ἦν δ' ἐν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας τολμηρός τε θρασύς, καὶ κατὰ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γεγόνει δ' οὗτος ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ὑπερφυὴς, τοὺς πολλοὺς ἐξιέναι καὶ κωλύειν τῶν χώων ἀθρόους καλῶν, καὶ κατὰ τὰς μάχας πολλὰ καὶ δεινὰ τοῖς ῥωμαίοις ἐργασθείς. τοῖς ἢ σὺν αὐτῷ τολμῶσιν ἐφεστήκειν ῥᾴδιον μὲν τῷ φρουρίῳ πιθόμενος, ἀκίνδυνον ἢ παρέχων τὴν ἀναχώρησιν, τῷ τελευταῖος ἀπέναι. καὶ δήποτε τ μάχης ἐξαναστάς, ἐ γενομένης ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἄτε δὴ προφερόντων, καὶ νομίζων ἐκ αὖ ἐπὶ τῷ πολεμίων ἰέναι τότε μάχης ἀρξειν, μένας τῷ πυλῶν ἔξω, τοῖς ὅπη τὸ τεῖχος διαλάβῃ, ἐ πᾶς πρὸς ἐκείνους τὴν ἐξέλασιν ἐν ὄψει ἢ αὐτοῖ τῶ ῥωμαϊκοῦ πᾶς στρατοπέδου μέγας γόος ἀγύμνασος, ἐ μηδενὸς αὖ προσδοκήσαντος, ἐξάφνης ὑπὸ δαιμόνων, σὺν αὐτοῖς ἁράμενος αὐτὸν τοῖς ὤμοις, ἕως κατεῖχε τοὺς ὑπὸ τῷ τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φθάσει τὸν αὐδένα μεταθεὶς πρὸς τὸ ῥωμαίων στρατόπεδον. τ δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν ἐξαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ κατασήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τοῖς ἐκ τῆς πόλεως ὑποβλέπουσι μάστιξιν αἰκίζεσθαι, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους τὸ περὶ τὸν νεανίαν πάθος συνέχειν. αὐθέρα δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, ἐ θρῆνος μὲν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς αὐδενὸς συμφορᾶν. τοῦτο συνιδὼν ὁ βάσσος κατὰ τῷ πολεμίων ἀρχὴν ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βεληθεὶς αὐτῷ ὑπιτεῖναι τὸ φρόνημα, ἵνα βιαδῶσιν αὐτὴ τῆς σωτηρίας τάνδρὸς ποιήσασθαι τὸ φρουρίου παράδοσιν, τ ἐλπίδος ἀ διημάρτανεν. ὁ μὲν δὴ προστάξει καταπηγνύναι σταυρὸν, ὃς αὐτίκα κρεμᾷ τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δ' ὑπὸ τὸ φρουρίῳ τοῦτο θεασαμένοις, ὀδύνη τε πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνώμωζον, ὡς ἀναχετὸν ἐξ τὸ πᾶθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ τοίνυν ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν φειδεῖν ὑπομείναντα θάνατον τὸν οἰκτιστον, καὶ σῴσιν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν προδοῦναι τῇ ῥωμαίων ἐξέντας ἰσχύι καὶ τύχῃ, μ πάντας ἤδη κεχειρωμένους. οἱ ἢ, καὶ πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον ὡσαύτ δεομένων, ἵν' ἢ μεγάλης ἐ σφόδρα πολυανθρώπου συγχύσεως, προδῷ τ αὐτῷ φύσιν εἰς οἶκτον ἐκίνησαν· καί τινας ἐξαποστείλαντες κ τάχος, διελέγοντο ποιεῖσθαι τ προδόσιν τὸ φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα ἀδεῶς ἀπαλλάττωσιν), κομισάμενοι τ ἐλεάζαρον. δεξαμένων ἢ τ ῥωμαίων, καὶ τ στρατηγὸ ταῦτα, τὸ πλῆθος τ ἐν τῇ κάτω πόλει, τ γεγυμνασμένοι ἰδία τοῖς ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ κ νύκτα λαθόντες ἔλασαν ὑποδρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῷ ἀνοίξαντων, φθᾷ τῷ τῶν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε

μείους, εἴτ' οὖν τ σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἴτε καὶ δέος μὴ τῶν αἰτίων αὐτοὶ λάβωσι τ ἐκείνων ὑποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνδρειότατοι τῷ ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσεῖν καὶ διέφυγον. τῷ δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἀνῃρέθησαν, ὅπου τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γύναια ἢ καὶ παῖδες

Ἰουδαποδο-

ἰωδραποδίσθησαν. τὰς δ' πρὸς τοὺς ὁμήρους δόντας τὸ φρούριον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ Βάσσος διαφυλάσσειν. αὐτοὺς τ' ἀφῆκε, καὶ τὸν Ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

A

in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidêre habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, Eleazarum reddidit.

Κεφ. κς.

Ταῦτα δ' διοικησάμενος, ἐπείγετο τὸ στρατιὰν ἄγων ὅτι τ' προσαγορεύομενον ἰαρδὴν δρυμόν. πολλοὶ γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλθησαν καθεδεῖσθαι, τῷ κ' τὰς πολιορκίας προτερον, ἔκ τε Ἱεροσολύμων καὶ Μαχαιρῶντος ἀποδράντων. ἐλθὼν οὖν ὅτι τ' τόπον, καὶ γνοὺς τ' ἀγγελίαν ὡς ἐψευσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἅπαν κυκλῶσαι τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διαπεσοῦσι βλωσὶ τῶν Ἰουδαίων, ἄποδος ἡ φυγὴ γένηται δι' τοὺς ἱππέας. τοὺς δ' πεζοὺς ἐπέλαυε διυδροτομεῖν τ' ὕλην, εἰς ἣν καταφεύγουσιν. καθίσαν δ' διὰ τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ Ἰουδαῖοι, τ' δρᾶν τ' ἡγεμονικὸν, ὡς ἐκ τοῦ βιάζεσθαι ἀγωνίσασθαι. τάχα καὶ κατὰ φυγόντες ἀθρόοι δὴ, καὶ μὴ βοῆς αἴξαντες, ἐπέπεσον τοῖς κεκυκλωμένοις. οἱ δ' αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, & πολλῇ, τῷ μὲν θρασυτάτῳ, τῷ δ' φιλονεικίᾳ χρωμένων, χρόνος μὲν ἐπὶ ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ ἐγένετο, τέλος δ' αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συνέβη πεσεῖν, ὀλίγους τε τρωθῆναι. τῶν Ἰουδαίων δ' οὐκ ἐν μάχῃ τούτῃ οὐδεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες ἐπὶ ἑλάττοις χιλίων, πάντες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν Ἰούδας ὁ τ' ἀρείου παῖς, ὃν ἐν πρώτοις εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγεμονεύων τινὸς ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων, κατὰ τινας δυσὶ τῶν νομίμων, ἐλάθετο ἀποδρᾶς.

B

C

D

Hls autem administratis, in saltum, qui appellatur Iardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machærunte profugerant. Ergo cùm ad locum venisset, neque falsum fuisse nuncium perisset, primò quidem omnem locum cum equitibus cingit: vt si quis Iudæorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cædere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliquid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaque simul vniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multáque his audacia, illis contentione vsis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis euenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neque multos saucium: Iudæorum vero ex illo prælio nullus euasit. Sed cùm non essent pauciores tribus millibus, prostrati sunt omnes: eorúmque dux Iudas Iairi filius, de quo suprà meminimus, qui ordini cuidam præpositus cùm Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem verò tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) vt omnem terram venderet Iudæorum. nec enim ciuitatem in ea condidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent; qui vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium verò vbicunque degerent Iudæis indixit: binásque drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita vt antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res quidem Iudæorum illo tempore hunc statum habebant.

Cap. xxvi. De Iudæis à Basso interemptis & Iudæa diuendita.

Κεφάλαιον κζ.

Περὶ δ' τὸν αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε καῖσαρ βάσσῳ, καὶ λιβερίῳ μαξίμῳ, ὃς τ' καὶ ἰοῦδα ὑπάτευσεν, καλοῦντα πᾶσαν ἀποδόσθαι τ' Ἰουδαίων. οὐ γὰρ κατῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῷ τ' χώραν φυλάττων. ὀκτακοσίοις δ' μόνοις ἀπὸ τ' στρατιᾶς ἀφῃρημένοις, χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖται μὲν ἀμμαοῦς, ἀπέχει δ' τ' Ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον δ' τοῖς ὅπου δήποτ' ὦσιν Ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμὰς ἑκάστου κελεύσας αἰεὶ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπιτώλιον φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν Ἰουδαίων τότε τοιαύτην εἶχε κατάστασιν.

E

Cap. xxvii. De clade Antiochi regis & eruptione Alanorũ in Armeniam.

Κεφάλαιον κη.

Ἤδη δ' ἔτος τέταρτον διεπονοῦντος τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τ' κομμαγηνῆς Ἀντίοχον, μεγάλας συμφορᾶς παροικεσίᾳ πρόφασιν δοὺς τοιαύτης αἰτίας. κεστίνιος γάλλος, ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκὼς, εἴτ' οὖν ἀληθεύων, εἴτε & δι' τὴν πρὸς Ἀντίοχον ἔχθραν, ὡς φόβρα γε τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς καίσαρα διεπέμψατο, λέγων τ' Ἀντίοχον μὴ τ' παιδὸς ἀπιστεῖν, διηγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνθήκας πρὸς τ' βασιλέα τῶν πάρθων πεποιημένον. δεῖν οὖν προκαταλαβεῖν αὐτοὺς, μὴ φθάσαντες τ' παρασκευῶν ἄρξασθαι, πᾶσαν τ' ῥωμαίων ἀρχὴν πολέμῳ συνταράξωσιν. ἐμελλε δ' καῖσαρ τούτου μηνύματος αὐτῷ προσαγορεύοντος μὴ προσίεσθαι. καὶ γὰρ ἡ γειτνίασις τῶν βασιλέων, ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἄξιον προνοίας. τὰ γὰρ σαμόσατα τ' κομμαγηνῆς μεγίστη πόλις, κεῖται παρὰ τὸν εὐφράτην, ὡς εἰ τοῖς πάρθοις εἴη τοῦτον διαπεράσαι, ῥᾴστην μὲν τ' διάβασιν, βεβαίαν δὲ τὴν ὑποδοχήν. πᾶς δ' ἂν εἴποι,

F

G

Ἐπὶ δὲ τούτοις διοικουμένοις, ἐπὶ λῃστὰς ἐλαύνειν ἔσπευδεν ὁ στρατὸς, οἳ καλοῦνται μὲν ἀρδοῦ, τὸ δ' ὄρος ἐστὶν ὃ κατέχουσιν. ἐκ γὰρ τῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων φυγόντων ἀθροισθέντες, ἐπὶ πολλὴν ἀπόνοιαν ἐτράποντο. καὶ τὰς μὲν ἐπιβουλὰς ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ κατοικοῦντας ἐποιοῦντο, τὰς δὲ μάχας ἐπὶ τοὺς ἐπιόντας στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ τὸ ὄρος ἐπέβησαν, ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν ἀρδοῦ ἐλαύνειν ἔσπευδεν ὁ στρατὸς. ἐπὶ δὲ τούτοις διοικουμένοις, ἐπὶ λῃστὰς ἐλαύνειν ἔσπευδεν ὁ στρατὸς, οἳ καλοῦνται μὲν ἀρδοῦ, τὸ δ' ὄρος ἐστὶν ὃ κατέχουσιν. ἐκ γὰρ τῶν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν Ἱεροσολύμων φυγόντων ἀθροισθέντες, ἐπὶ πολλὴν ἀπόνοιαν ἐτράποντο. καὶ τὰς μὲν ἐπιβουλὰς ἐπὶ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ κατοικοῦντας ἐποιοῦντο, τὰς δὲ μάχας ἐπὶ τοὺς ἐπιόντας στρατιώτας. ἐπεὶ δὲ τὸ ὄρος ἐπέβησαν, ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸν ἀρδοῦ ἐλαύνειν ἔσπευδεν ὁ στρατὸς.

Iam verò quarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cæsennius Petus, qui tunc Syriam administrabat, siue re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cum rege Parthorum: proptereáque debere illos ante capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, maiore negocium prouidentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratem sita est, vt esset Parthis (cò namque id cogitauêre) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, vt ageret quod A expedire videretur, negligendum non putauit. Subitò tamen, Antiocho eiúſque ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus quidem ſextam ducens, & inſuper quaſdam cohortes alàſque equitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæque Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, quod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum quidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decreuit autem, toto regno in eo quo erat ſtatu relicto, cum coniuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione quæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſúſque de ciuitate centum triginta propemodum ſtadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qui eam capeſſerent mittit, & per eos ciuitatem tenebat. ipſe verò cum alio milite in Antiochum ire C tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adductus eſt aduerſum Romanos aliquid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam queſtus, quiduis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, bellíque peritis, víque corporis præſtantibus filiis eius non erat facilè in calamitate ſine pugna durare. Itaque ad virtutem ſe conferũt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine D demonſtrati ſunt: nulláque parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho verò neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta coniuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atque hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecêre, & ad Romanos ſe tranſtulêre, omniúmque erat deſperatio. Ergo priuſquam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſeruare ſe ex hoſtibus erat E neceſſarium. fiúntque omnes equites decem, qui cum his vnà tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc iam ſine metu profecti, cùm ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non quaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum verò, vbi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe F ratus, veteris amicitiæ habere rationem, quàm belli occaſione inexorabilem iracundiam ſeruare. Itaque iubet ei iter agenti auferri vincula, intermiſſáque interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos verò ei pecuniæ reditus præbet, vt non modò copioſè, ſed etiam regiè victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili ani- G mos relaxarunt, & ipſi quoque ſpem reconciliandi cum Cæſare concepêre. Cùm enim etiã Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarem (nec enim quamuis feliciter agerent, extra Romanũ viuere patiebantur imperium) & cùm Cæſar

κὴ λαβὼν ἐξουσίαν φεύγειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, ὡς ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης ὁ πᾶς φόβος τὸν αὐτόχειρα ἐδέ φοβοδοκώντων, εἰς τὸ κομμαγηνὸν ἐτέλεσε· πᾶς μὲν ζαγμάτων ἄγων τὸ ἔπτον, κὴ φοβὸς τοῦτο λόχους, καὶ πίας ἴλας ἱππέων. συνεμάχουω ὁ, κὴ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος, τῆς ἐμέσης ὁ καλούμενος σόεμος. ἰὼ δ' αὐτοῖς τὰ πρὸς τὸν εἰσβολὸν ἀναζαγώνισα· πᾶς γὸ κατὰ τ χώραν, ὐδεὶς ἤθελε χεῖρας αὐταίρειν. αὐτόχος ὁ ἀγγελίας ἀδοκήτως φοβαπεσούσης, πολέμω μὲν ὐδ' ὅλην ἔσχεν φοβὸς ῥωμαίους ἔσπασεν. ἔγνω ὁ πάσαν τ βασιλείαν ὡς εἶχεν ὅλῃ σήματος καταλιπὼν, μ γυναικὸς, κὴ τέκνων ὑπεξελθεῖν, ὅπως αὐ οἰόμενος καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξαι τῆς ἐπενλωγμένης αἰτίας. κὴ φοβελθὼν ἀπὸ τ πόλεως ἑκατὸν σαδίους φοὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὅλῃ μὲν τὰ σαμόσατα τοὺς καταλιφομένους ἄπος ἔλλει, κὴ δ' ἐκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς ὁ μ τ ἄλλης δ ωνάμεως ἐπ' αὐτόχον ἐποιεῖτο τ ὁρμήν. ὡ μὲν ὁ βασιλεὺς ὐδ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης φοβήχθη φοβάξαί τι φοὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτ τύχην ὀδυόμενος, ὅτι δίοι παθεῖν ὑπέμενε. νέοις ὁ κὴ πολέμων ἐμπείροις, κὴ ῥώμη σωμάτων διαφέρουσιν, ὐ ῥᾴδιον ἰὼ τοῖς τοιούτοις αὐτ τὴν συμφορὰν ἀμάχει καρτερεῖν. ζέπον ὃν φοὸς ἀλλὴν ὅπλων φανῆς τε κὴ καλλίνικος. σφοδρᾶς ὁ τ μάχης ἐ παρ' ὅλην τ ἡμέραν γενομένης, αὐτοὶ τὴν αὐδρίαν διαφερπῆ παρέχον, κὴ μηδὲν ἐλαττωθείσῃ τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἐαυτέρας διελύθησαν. αὐτόχῳ δ' ὐδ' ὅλῃ τῇ μάχῃ τοῦτον κεχωρικυῖα τὸν τρόπον, μόνον αἰσχυνθεὶς λαβὼν ὁ τὴν γυναῖκα, ἐ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐποιεῖτο φυγὴν εἰς κιλικίαν, κὴ τοῦτο φεύξας ἐ φρονήματος τῆς οἰκείων σρατιώτης κατέλασεν. ὡς γὸ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτ τ βασιλείας ἀπέσησαν, κὴ φοὸς τοὺς ῥωμαίους μετεβάλλοντο, κὴ πάντων φοδηλος ἰὼ ἀπόγνωσις. πρὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῆς συμμάχων, τοῖς φοὶ τὸν ὀπφανῆ, σῴζειν αὐτοὺς ἐν τῆς πολεμίων ἰὼ ἀναγκαῖον. κὴ γένονται δέκα σύμπαντες ἱππεῖς, οἱ μετ' αὐτ τὸν ὐφράτην διαλαβόντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας φοὸς τὸν βασιλέα τῆς πάρθων ζολογέσην κομιδέντες, ὐχ ὡς φυγάδες ὑπεφάνθησαν, ἀλλ' ὡς ἔπ τὸν παλαιὸν ἔχοντες, ὐδ' αμφίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. αὐτόχῳ δ' εἰς ζαρσὸν ἀφιγμένῳ τ χιλιάδες, ἑκατονταρχίαι τέτος ὀκτακόσιαι, διδόμενον αὐτὸν εἰς ῥώμην ἀπέφλεν. κεἰ ἀσιανὸς ὐχ ὑπέμεινεν ἕως φοὸς αὐτὸν ἀναχθῆναι τὸν βασιλέα, τῆς παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον αὐτῷ λαβεῖν, ἢ δι' τὸν τῆ πολέμου φοφασιν ἀπαραίτητον ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὴ κὰ' ὁδὸν ἔτ ὄντος αὐτ τῆς δεσμῆς ἀφαιρεθέντα, κὴ παρίντα τὴν εἰς τὴν ῥώμην ἄφιξιν, τὸ νῦν ἐν λακεδαίμονι διάγειν, δόσεί τε μεγάλας αὐτῷ φοσόδους χρημάτων, ὅπως μὴ μόνον ἄφθονον ἀλλὰ κὴ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς φοὶ τὸν ὀπφανῆ σνυδομένοις φοέπεσεν σφόδρα φοὶ τῶ πατρὸς δόσιν, αἰσθόμενοι αἱ ψυχαὶ μεγάλης κὴ δυσθάτε φοπτώσεως. ἐλπὶς ὁ κὴ αὐτοῖς τῆς πᾶς κήσεως διαλλαγῶν ἐγίνετο βολογέσου φοὶ αὐτῷ ὀπηνίκα τος, ὐδὲ γὸ δύναμιν ὑπέμενον ἔξω τ ῥωμαίων ζῆν ἠμυνίας· δόντος ὁ κήσεως

ἡμέρας

ἡμέρως αὐτοῖς τ̃ ἄδειαν, εἰς ῥώμλω παρεγένοντο, τότε παρ' ὧν ὡς αὐτοὶ ἐκ τ̃ λακεδαίμονος αὖθις ἐλθόντος, πάσης ἀξιώματι τιμῆς, κατέμλνον ἐκ ταὐτα.

Κεφαλ. χθ.

Τὸ δ' ἦ τ̃ ἀλανῶν ἔθνος, ὅπ μλὼ εἰσὶ σκύθαι τὸν τ̃ τάναϊν κ̀ τ̃ μαιῶτιν λίμνλν κατοικοῦντες, πρόσθεν δήπ τε δεδηλώκαμλ. κ̀ τούτοις ὁ τῶν χερρονησιτῶν ἔθνος διαπρεσβεύσαντες εἰς τλὼ μήδειαν, & πρόσθετέρω ταύτης ἐπ κ̀ τ̃ ἀρπαγλὼ ἐμβαλεῖν, τ̃ βασιλεῖ τ̃ ὑρκανῶν διαλέγονται. τ̃ παρόδ κ̀ δοῦν δεσπότης ὑπάρχει, λὼ ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρος πύλαις σιδηραῖς κλείσας ἐποίησε. κ̀ κείνη τ̃ εἴσοδον αὐτοῖς ἀδιάφορος, ἀθρόοι & μηδὲν φρονοῦντι τῶν μήδων ὑπιπεσόντες, χώραν πολυανθρωπον κ̀ παντοίων ἀγαθῶν βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς τολμῶντος ἀντίας ἄγειν. & γὰρ ὁ βασιλλῶν τ̃ χώρας πάκορος ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγὼν, τ̃ μὲν ἄλλων ἁπάντων ἀδιαφθόρως χωρὶς ἔσχε, μόλις δ παρ' αὐτῶν ἐρρύσατο τλὼ τε γυναῖκα & τὰς παλλακὰς ἀργυρίου ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μ̀ πολλῆς δ' ἐν ῥαστώνης ἀγαγόντες ποιούμλνοι τὰς ἁρπαγὰς, μέχρι τ̃ ἀρμενίας προσῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες. τηνικάδε δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπατιάσας αὐτοῖς, κ̀ ποιησάμλνος μάχλν, ἀδιαφθόρως ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς ζωὸς ἁλῶναι τ̃ ἀδιαταξίας. ἔσχον γὰρ αὐτῷ τινες πρόρρωθεν προσβαλόντες ἔμελλεν ὑπατιάσειν, εἰ μὴ τὸ ξίφει θάττον ἐκεῖνος τ̃ τόνον κόψας, ἔφθη διαφυγεῖν. οἱ δ κ̀ διὰ τ̃ μάχλν ἐπ μᾶλλον ἀγριωθέντες, τ̃ μὲν χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δ πλῆθος ἀνθρώπων, κ̀ τ̃ ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τλὼ βασιλειῶν πάλιν εἰς τλὼ οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφάλαιον λ.

Ἐπὶ δ τ̃ ἰουδαίας βάσας τελευτήσαντος, φούβλιος σίλβας διαδέχεται τ̃ ἡγεμονίαν. κ̀ τ̃ μὲν ἄλλων ἁπασῶν ὁρῶν τλὼ πολέμλ κεχαρωμένλν, ἓν δ μόνον ἔτι φρούριον ἀφεστηκὸς, ἐς ὃ κατέδυσεν ὅτι τοῦτο πᾶσαν ἐν τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖται δ τὸ μὲν φρούριον μάσαδα. προῆστηκε δ τ̃ κατειλημμένων αὐτὸ σικαρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρος, ἀπόγονος ἰούδα τοῦ πείσαντος ἰουδαίων ἐν ὀλίγοις, ὡς προέφθεν διεδηλώκαμλ, μὴ ποιεῖσθαι τὰς ἀπογραφὰς, ὅτε κυρλνίου τιμητὴς εἰς τλὼ ἰουδαίαν ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέσησαν ὅτι τοῖς ὑπακούειν ῥωμαίοις θέλοντας, κ̀ πάντα τρόπον ὡς πολεμίοις προσφέροντο, & τὰς μὲν κτήσεις ἁρπάζοντες, κ̀ προσελαύνοντες, τ̃ δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν πῦρ ἐνιέντες. ἠδίκει γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον διαφέρειν, ὅτους ἀζήλως τλὼ προμάχειν ἰουδαίοις ἐλευθερίαν προῃρημένους, κ̀ δικαίαν αἵρεσιν τ̃ ὑπὸ ῥωμαίοις αἰωμολογηκότας. ὧν δ' ἁπλῶς τοῦτο προφάσεις εἰς πρόσχλυμμα τ̃ ὠμότητος, κ̀ τ̃ πλεονεξίας ὑπ' αὐτῶν λεγόμλνον σαφὲς ὑπ' αὐτῶν ἔργων ἐποίησαν. οἱ μὲν γὰρ αὐτοῖς τ̃ ἀπορίαν συνεκοινώνησαν, κ̀ τὸ πρὸς ῥωμαίους συνῆραν πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δὲ τολμήματα χείρω πρὸς αὐτοὺς ἐζήλευτο. καὶ πῶς ψεύδεσθαι πάλιν τλὼ προφάσιν ἔξεστι χόμλνοι, μᾶλλον σκάπτουσι τοῖς τλὼ πονηρίαν αὐτῶν ὑπὸ τῆς δικαιολογίας ἐνειδίζοντας. ἐζήλου γάρ πως ὁ χρόνος ἐκεῖνος παντοδαπῆς ἐν τοῖς ἰουδαίοις πονηρίας πολύφορος, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον καταλιπεῖν· μήθ' εἴ τις διάνοια διαπλάττειν ἐθελήσειεν

his manſuetè facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim aduecto, cùm omnis honor eis haberetur, ibi manſêre. Alanorum autem natio, quod quidem Scythæ ſint, iuxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His verò temporibus inito conſilio, vt terram Mediam, & vlteriùs prædandi cauſa peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur. namque is eſt illius tranſitus dominus: quem rex Alexander ita fecerat, vt portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, vniuerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorúmque fines populoſos, omnigenúmque pecorum plenos diripiebant, cùm reſiſtere nullus auderet. Nam qui regnum eius terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris quidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis coniugem ac concubinas ſuas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & vſque ad Armeniam vaſtantes omnia proceſsêre. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cùm his obuius bello conflixiſſet, non multum abfuit quin viuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam miſſo in eum laqueo circumdatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqueum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram quidem depopulati ſunt: magnam verò hominum multitudinem, aliámque ducentes prædam ex vtroque regno, ad ſua domicilia redière.

Cap. xxviii. Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

APud Iudæam verò mortuo Baſſo, Flauius Sylua in adminiſtratione ſuccedit. & aliam quidem terram bello ſubactam videns, vnum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduerſus id militem mouit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps verò ſicariorum, à quibus fuerat occupatum, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis perſuaſerat, vt antè diximus, ne profeſſionem facerent, quando cenſor Cyrenius in Iudæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarij conſpirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes eſſe vellent: omníque modo his quaſi hoſtibus vtebantur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem verò domibus iniiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qui pugna etiam petendam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidiſſent: magiſque ſe optare ſub Romanis ſeruitium profeſſi eſſent. Erat autem id planè cauſatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocij fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepêre. Cauſa verò peior illorum in eos facta eſt: & cùm mentita prior eorum refelleretur occaſio, peius tractabant eos, qui nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim quodammodo illud tempus apud Iudæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: vt nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi quis excogitando fingere voluiſſet

haberet quò magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & communiter omnes vnum erant, & exuperare alium alius tam impietate quàm iniquitate in proximos certabant: potentes quidem multitudinem malè tractando, multitudo verò ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonáque locupletum diripiendi. Primi quidem sicarij fuêre iniquitatis in propinquos & crudelitatis autores, nullo neque verbo indicto ad iniuriam, neque facto intêtato ad exitium eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verùm & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solùm enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquam inimicissimos maximè ciues eiusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturus fuerat qui Deum quoque iam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamque exterminauerat castimoniam: vt iam sit minimè mirum, si mansuetudinis communionem minimè seruabat hominibus, qui Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quáve liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauêre tyrannum? Quæ verò eos amicitia, quæve cognatio ad quotidianas cæds non ferociores effecit? nanque alienos quidem malè tractare, inertis nequitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam verò gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuêre: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne qua pars conseruaretur pietatis in Deum, totum quod ex ciuitatis facie supererat, abscidêre, summámque per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod antè commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorum quæ maxima essent, bona ducebant. Itaque debitum vitæ finem inuenêre, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos vsque ad extremum vitæ terminum congesta sunt, quæ variis peremptis cruciatibus pertulêre. Fortasse dixerit aliquis minora eos quàm commisêre perpessos, verùm qua tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qui in eorum crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, vnde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines quidem statim omnes obtinuit, præsidiis vbique locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne quis obsessorum fugiendi facultatem haberet, vtique custodes

ἔχειν αὖτι καινότερον ἐξευρεῖν. ὅπως ἰδιά τι, καὶ κοινῇ πάντες ἐτόλμησαν, καὶ θεοὺς ὑπερβαλεῖν ἀλλήλους ἐπὶ τῇ πρὸς τὸν θεὸν ἀσεβείᾳ, καὶ τῇ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίᾳ, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν ἐν δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δὲ τοῖς δυνατοῖς ὀλλυμένοις ἀπόλλυσθαι παρεσκεύαζον. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία τυραννεῖν τοῖς δὲ τὸ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν ἀπόρων διαρπάζειν. φρενῶν μὲν οὖν οἱ σικάριοι τὴν ἀνομίας, καὶ πρὸς τοὺς συγγενεῖς ἤρξαντο ὠμότητος, μήτε λόγον ἄῤῥητον εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀπέρισκεπτον εἰς ὄλεθρον τῶν ἐπιβεβουλευμένων παραλιπόντες. ἀλλὰ καὶ τούτους Ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτοῦ μετριωτέρους. οὐ γὰρ μόνον αἰρεῖ πάντας, ὅσοι τὰ δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστους, μᾶλλον δὲ τῷ πλήθει τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος, ἀλλὰ καὶ καινὴν τινὰ παρεισέβαλε μυρίων ἐπέθηκε κακῶν, οἷα ποιῆσαι μέλλει ἀνθρώποις ἤδη καὶ τοῦ θεοῦ ἀσεβεῖν τετολμηκώς. βάπτεσθαί τε γὰρ ἄθεσμον παρεσκεύαστο, καὶ τὸν νενομισμένον καὶ πάτριον ἐξεδιήτησεν ἀγνείαν, ἵνα μηκέτι θαυμαστὸν εἰ τοῦ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν οὐκ ἐτήρησεν, ὁ τοῦ πρὸς θεὸν δυσσεβείας ὕπερ καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁμοίως σκοπῶν, τί κακὸν οὐκ ἐδρασεν; ἢ ποίας ὕβρεως ἐλεύθερον ἀπέσχετο σωμάτων, οὗ τύραννον εἰσεδέξατο τύραννον; ποία γὰρ αὐτοῖς φιλία, ποία δὲ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φόνους, οὐχὶ θεραπεύοντες ἐποίησε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοφύλους κακῶς ποιεῖν, ἀργοῦς ἔργον εἰς πονηρίας ὑπελάμβανον. λαμπρὰν δὲ φέρειν ὑπόδειξιν ἠγοῦντο, τὸ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις ὠμότητα. παρημελλήσατο δὲ καὶ τοῦτον ὀπόνοιαν, ἵνα μὴ ἰδιάμων. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ μιαρώτατοι τοὺς ἀρχιερέας καθασφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τοῦ πρὸς θεὸν δυσσεβείας διαφυλαττῇ, πᾶν ὅσον λοιπὸν λείψανον ἐπὶ πολιτικῇ κήδους ἐξέκοψαν, καὶ τελεωτάτην εἰσήγαγον διὰ πάντων ἀνομίαν. ἐν ᾗ τὸ τοῦ ζηλωτοῦ κλεινὸν ὄνομα πράττειν, οἱ τὰ θεοσηγείαν τοῖς ἔργοις ἐπλήθυσαν. πᾶν δὲ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' ἐπ' ἐσχάτοις φρὸ παρχθὲν ἢ μὴ μιμήσασθαι, αὐτοὶ δὲ πάντες ἀζήλωτον· καίτοι τὴν θεοσηγείαν αὐτοῖς, ἀπὸ τοῦ ἐπ' ἀγαθῷ ζηλωθῆναι ἐπέθεσαν, ἢ κατορθούμενοι τοῦ ἀδικεῖσθαι, διὰ τὴν αὐτοῦ θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τοιγαροῦν θεσπέσιον ἔκαστον τὸ τέλος ἔσχατο, τοῦ θεοῦ τὴν ἀξίαν δίκην πᾶσιν αὐτοῖς ἡμερῶσαι βεβουλευσαμένου. ὅσας γὰρ ἀνθρώπου δυνατὸν φύσις κολάσεις ὑπομεῖναι, πᾶσαν κατασκήψαν εἰς αὐτοὺς, μέχρι καὶ τοῦ ἐκπνεῖν τὸν βίον τελευτῆς, μὴ ὑπερθεμένην ἐν πολυτρόποις αἰκίαις ἀποθανόντας. ἢ μὴν, ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ δὲ δικαίως ἐκ αὐτοῦ ἢ θεοστυγὲς τοὺς τοῦ ἐκείνων ὠμότητι θεοπεσίους, ἢ τοὺς παρόντας ἂν εἴη καιρὸς κατὰ τὴν ἀξίαν ὀδύρεσθαι. πάλιν οὖν ἐπανίειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος τῆς διηγήσεως.

Κεφάλαιον λα.

Ἐπὶ γὰρ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τοῦ ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης δῆθις ἐκράτει, φρουρὰς ἐν τοῖς ὀχυρωτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκατασήσας. τεῖχος δὲ περιβαλὼν κύκλῳ περὶ πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδενὶ τοῦ πολιορκουμένων ἢ ῥᾴδιον διαφυγεῖν, καὶ διαμένειν τοὺς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δ' κατεστρατοπέδευ τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ὀλίγιστα ἐπιτήδειον ἐστὶ τὰ ἐπαναβαίνοντα, καθ' ὃν αἱ τοῦ φρουρίου πέτραι τῷ πλησίον ὄρει συνάπτουσιν, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ὀλίγιστα ἐπιτηδείων δύσκολον. ἐκ γὰρ ἱκανοῦ μόνον πόρρωθεν ἐκομίζετο. καὶ σὺν μεγάλῃ ταλαιπωρίᾳ τῶν ὑπὸ τούτῳ τεταγμένων Ἰουδαίων. ἀλλὰ καὶ τὸ ποτὸν οὐκ ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, τοῦ τόπου μηδεμίαν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδόντος. ταῦτ' οὖν προεπικονομησάμενος ὁ σίλλας ὅπως τὴν πολιορκίαν ἐξάπτοι, πολλῆς ὀλιγοχρονίου καὶ ταλαιπωρίας διαμένων, δι' ὀχυρότητα τοῦ φρουρίου τοιῶνδε τινὰ φύσιν ὑπάρχοντος. πέτρα ἐκ ὀλίγου τῆς περιόδου καὶ μήκους ὑψηλοῦ, πανταχόθεν προερρῶγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτου τέρματος, κρημνώδεις μὲν ὁδοί, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσοπτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους τῆς πέτρας, εἰς ἔξοδον ἐκ δυοῖν παρεικούσης. εἷς δὲ τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ῥᾴων πορεύσιμος. καλεῖται δὲ τοῦ ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεικάσαντες, καὶ τοῖς συνεχέσιν ἐλιγμοῖς. κλᾶται γὰρ πρὸς τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὸν ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἐκπεπταμένη μόλις φαίνει τὸ πρόσω. δεῖ δὲ πολλαχῆ τὸν δι' αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐρείδεσθαι· εἰς δὲ καὶ παρολισθάνειν πρόδηλος ὀλεθρος· ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχυται, τῇ φοβερότητι πᾶσαν τόλμαν ἐκπλήττον δυναμένων. ἐξ οὗ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους ἑβδομήκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπόν ὄρθιον, ἐκ εἰς ὀξὺ τέρμα συναγομένη, ἀλλ' ὡς εἰπεῖν κατ' ἄκρας ὀπισθοτόμου. ὅπου ταύτῃ πρῶτος μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ᾠκοδόμησατο φρούριον ἰωνάθης, καὶ προσηγόρευσε μασάδαν. ὕστερον δ' ἡρῴδῃ τῷ βασιλεῖ ἐξ πολλῆς ἐσπουδάσθη, ἡ τοῦ χωρίου κατασκευή. τεῖχος τε γὰρ ἦγειρε πρὸς πᾶσι τὸν κύκλον τῆ κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λευκοῦ μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δὲ δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τειάκοντα δ' αὐτῷ ἐπὶ πύργοι πεντηκονταπήχεις ἀνεστήκεσαν, ἐξ ὧν ἐπὶ εἰς οἰκήματα διελθεῖν πρὸς παῦ τὸ τεῖχος ἔνδον ᾠκοδομημένα. τὴν γὰρ κορυφὴν πᾶσαν τοῦ πεδίου παντὸς οὖσαν μαλακωτέραν, ἀπῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεύς· ἵν' εἴ ποτε ἔξω τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ ἐκ ταύτης κάμοιεν οἱ τὴν αὐτοῦ σωτηρίαν τοῦ φρουρίου πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν ὑπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῆς ἄκρας τείχων πρὸς τὴν ἄρκτον ἐγκλίνον. τοῦ δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος ἦν, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργοις ἔχον ἑξηκονταπήχεις ἐγγωνίοις τέτταρας. ἥπτο τῶν οἰκημάτων ἔνδον ἐν στοῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ, παντοία δὲ πολυτελὴς ἦν, κοίτων μὲν ἁπανταχοῦ μονολίθων ὑφεστηκότων, θίκων δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου ποικίλου ἐπεποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τόπων αὐλὴ τις καὶ πρὸ τοῦ βασίλειον, καὶ πρὸ τοῦ τείχους, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἑστημότας λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτηρίας ὑδάτων, μηχανώμενος ἐξ χορηγίαν, ὅση τῶν ἐκ πηγῶν ὄντι χρωμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφὴν αὐτοῦ φέρετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανής. ἐκ μὲν οὖν τῆς φανερᾶς ὁδοῦ ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίοις.

persæuerarent. ipse verò castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneum, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabantur, cæterùm difficilem ad copias vtensilium. Non solùm enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorum maximo portabantur, quibus hæc fuerat cura mandata, verùm etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum longitudine, vndique abruptis atque altis vallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsæque omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quòd duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem vnum, iter ab lacu Asphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem vnum coluber, ex angustia crebrisque flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertens, paulatim rursum producitur: vixque illo itinere gradiens promouet pedem, namque mutanti vestigium, necesse est altero pede niti. Est autem certa pernicies, si quis labatur, altitudo enim rupium vtrinque dehiscit, vt quæ horrore quemuis terrere audacissimum possit. Per eiusmodi viam cùm xxx. stadiis ascenderis, quod restat verticis est non in acutum finem coacti, sed vt habeat in summo planiciem. In hac primus quidem Ionathas pontifex castellum ædificauit, & appellauit Massadam. Pòst autem Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam & murum per omnem eius gyrum erexit, stadiorum spacio septem, è candido lapide factum, & duodecim altum, latúmque octo cubitis: & xxvii. turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, quòd fœcundus, omníque planicie mollior esset, culturæ destinauerat: vt si quando externorum alimentorum penuria contigisset, ne hac quidem laborarent, qui salutem suam castello credidissent. Quin & regiam sibi ædificauerat, ab Occidentalis partis ascensu, intra mœnia quidem arcis positam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ verò murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum, itémque balnearum varia erat & sumptuosa constructio, columnis quidem è singularibus saxis vndique substitutis, parietibus autem membrísque solida compage lapidum variatis. Ad singula verò habitacula, & in summo, & circa regiam, & ante turres multos magnósque puteos in scopulis exciderat, custodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus vterentur haberent. Fossæ verò iter ex regia in arcem summam ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem viæ facilem sui vsum præbere hostibus poterant.

Nam Orientalis quidem via natura eſt inacceſſa, vt ſupra memorauimus. Occidentalem verò, magna in anguſtia poſita turri concluſit, quæ non minore mille cubitorum ſpacio ab arce diſtaret quam neque tranſire poſſe, neque capi facilè videbatur. Inextricabilis autem, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduerſus hòſtiles impetus natura ſimul & manu caſtellum erat communitum. Intus autem repoſiti apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiam iuuêre. nam & frumentum multum erat conditum. & quod in longum tempus ſufficere poſſet: vinúmque multum & oleum: inſuper autem cuiúſq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruare. Cũctáq; reperit Eleazarus, caſtello per dolum cum ſicariis occupato, matura, nihilque recens depoſitis deteriora: quanquam ferè ex quo apparata ſunt, ad exeidium à Romanis illarum centum annorum tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliquias incorruptas offendêre. Si quis autem cauſam diuturnitatis auram eſſe exiſtimet, non errauerit, quòd arcis altitudine ab omni terrena ac fœculẽta materia ſit remota. Inuenta eſt autem omnigenûm quoque armorum multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus virorum ſufficerent, ferrúmque infectum, nec non æris & plumbi materia: quippe vt magnis de cauſis factum crederes apparatum. Aiunt enim Herodem idipſum caſtellum ſibi ad refugium parauiſſe, duplex periculum ſuſpicantem: vnum quidem ab Iudæorum populo: ne ſe depoſito, illos qui antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum verò maius atque atrocius; ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim ſuam ſententiam non celabat, ſed cum Antonio ſæpe verba faciebat; poſtulans Herodem interfici, ſibi autem obſecrans regnum Iudæorum donari. Et magis quis miraretur, nondum eius imperio Antonium paruiſſe, malè eius amore mancipatum quàm non donatruum ſperaſſet. Propter eiuſmodi metus Herodes conditam Maſſadam extremum belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, ſicut ſuprà diximus, ac ne quis effugeret diligentiſſimè procurauerat: incipit oppugnationem, vno tantum loco reperto, qui aggerum iactum poſſet excipere. Nam poſt eam turrim quæ iter ab Occidente, quod ad regiam ſummúmque montem duceret, præcludebat, erat quædã continentia ſaxi vaſtior latitudine, multúmq; porrecta, celſitudine autem Maſſadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucem appellabant. Hanc igitur Silua, vt aſcendit ac tenuit aggerem apportare militibus iuſſit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, ſolidus ad ducentos cubitos erectus eſt tumulus. Verùm neque firma neque ſufficiens machinis ferendis hæc menſura videbatur: ſed ſuper eum tribunal, conſtructis ſaxis ingentibus, factum eſt, altum itémque latum cubitis 50. Erat autem & aliarũ machinarum fabrica illis aſſimilis, quas primò quidem Veſpaſianus ad oppugnationes,

Κεφάλαιον λβ.

Τῶν δ' ἔνδον ὑποχειμένων ὠδᾶσκιῶν, ἐπὶ μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασε τὴ λαμπρότητα καὶ τὴ ὀχυρωσιν. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολλὼ χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνός τε πολὺς καὶ ἔλαιον· ἔτι δ' ὀπώρας ποικίλης ἀφειὸν καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπεσωρεύοντο. πάντα δ' εὗρεν ὁ Ἐλεάζαρος τὰ φρούρια μετὰ τῶν σικαρίων ἐκ πραγμάτης δόλῳ χρώμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῆ νεωστὶ κειμένων ὑποδέοντα. καίτοι χρόνον ὑπὸ τῶν ὠδᾶσκιῶν εἰς τὸν ὑπὲρ ῥωμαίοις ἄλωσιν, ἑκατὸν ἐτῶν χρόνος ἐτέλει, ἀλλὰ καὶ ῥωμαῖοι τὰς ἀφελημφθείσας τῶν πατρῴων εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' ἂν αὐ ἁμάρτοι τὶς ὑπολαμβάνων εἶ τὸν ἀέρα τῆ δυσμονῆς, ὑψηλὸν τῶν ἐπὶ τὸν ἄκραν, πάσης ὀπτικῆς ἀφόδους καὶ θολερᾶς ἀμυχῆ κρίσεως. εὑρεθῆ γὰρ καὶ παντοίων πλῆθος ὅπλων ὑπὸ τῶ βασιλέως ὑποτεθησαυρισμένον, ὡς αὐδέασιν ἀρκεῖν μυρίοις, ἀργός τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἅτε δὴ τῆ ὠδᾶσκιῆς, ὅτι μεγάλαις αἰτίαις χρωμένης. λέγεται δὲ ἑαυτῷ τὴ πρώδη τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, διπλῆν ὑφορώμενον κίνδυνον· τὸν μὲν ὠδᾶ τῶ πλήθους τῆ ἰουδαίων, μὴ καταλύσαντες ἐκεῖνον, τοὺς πρὸ αὐτῆ βασιλέας ὅτι τὴ ἀρχὴν καταγάγωσι. τὸν μείζω δὲ καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆ βασιλίσσης αἰγύπτου κλεοπάτρας. αὕτη γὰρ τὴ αὐτῆς γνώμην ἐπέχει, ἀλλὰ πολλάκις αὐτωνίῳ λόγους προσφέρει, τὸν μὲν πρώδην ἀνελεῖν αἰτοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴ βασιλείαν τῆ ἰουδαίων δεομένης. καὶ μᾶλλον αὖ τις ἐθαύμασεν, ὅτι μηδέπω τοῖς πρὸς ἀγμασιν αὐτωνίου ὑπακηκόει, κακῶς ὑπὸ τῆ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδικαιωμένος, καὶ χ ὅτι πρὸ τῆ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. διὰ τοιούτους μὲν φόβους πρώδης μάσαδαν κατασκευασάμενος, ἐμελλε ῥωμαίοις ὑπολείψειν ἔργον τὴ πρὸς ἰουδαίους πολέμου πλουτᾶον. Κεφάλ. λγ.

Ἐπεὶ γὰρ ἐξωθεν ἤδη προετετείχιστο πάντα τὸν τόπον ὁ τῆ ῥωμαίων ὡς προείπομεν ἡγεμὼν, καὶ τὴ μή τινα ὑποδρᾶναι προφασιν πεποίητο τὸν ἀκριβεῖς ἀπὸ ἐπιχειρῆσ τῆ πολιορκία, μόνον δυρὼν ἕνα τόπον, ὅπιβαλεῖν χωμάτων δέξασθαι δυνάμενον. μὴ γὰρ διατειχίζοντα πύργον τὴ ὑπὸ τὴ δυσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ βασίλειον, καὶ τὴ ἀκρώρειαν, ἐᾶν τὴς ἐξοχὴν πέτρας διμετρέσθης τῆ πλάτει καὶ πολὺ προκόπτουσα, τὸ δ' ὕψος τὸ μασάδας ξιακοσίοις πήχεις ὑποκάτω λαβὼν ἐαυτῶν ὠνόμαζον. ὅπι ταύτῃ οὐδ' ἀναβας, καὶ καταχὼν αὐτῶν ὁ σίλβας, ἐπέλαβε τὸν στρατὸν χωρεῖν ὅπιφέρειν. τῆ δ' προθύμως καὶ μετὰ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στρεὸν εἰς ἑξακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μὴν οὔτε βέβαιον ἔτι αὐτάρκες ἐδόκει τοῦτο τὸ μέτρον εἶ τοῖς μηχανήμασιν εἰς ὅπι βάθραι, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸ βῆμα λίθων μεγάλων συμπρομοσμένον ἐποιήθη, πεντήκοντα πηχῶν εὖρος τε καὶ ὕψος. ἦν δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ ὠδαπλησία τοῖς ὑπὸ μὲν ἐκπασιανῦ πρότερον,

μη

μὴ ζῶσα δ' ὑπὸ πάτυ φοβὸς τὰς πολιορκίας ὑπενο- A
θεῖσα. Ϛ πύργος ἐξηκοντάπηχυς συνετέθη, σιδήρῳ κα-
τατεφραγμένος ἅπας, ὀξυβέλεσι, Ϛ πε-
ξοβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ὑπὸ τῷ τείχους
μαχομένους, ταχέως ἀπέσειλαν καὶ προκύπτειν ἐκώλυ-
σαν. ἐν ταυτῷ δ' καὶ χειρὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευα-
σάμενος, συνεχεῖς ποιεῖται κελεύσας τῷ τείχει τὰς
ἐμβολὰς· μόλις μὲν ἀλλ' ὅμως ἀναῤῥήξας τι μέρος αὐτοῦ, B
κατήρειψε. φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι ταχέως ἔνδοθεν οἰ-
κοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῆς μηχα-
νημάτων ἐμέλλεν ὁμοίων τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐ-
τὸ Ϛ τὴν σφοδρότητα τῆς ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον,
τοιῷδε ξόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅτι μά-
κιστος διεστεχεῖς, ἀλλήλαις καὶ τὸ μέσον συνέθεσαν· δύο
δ' ἦσαν εἴκοσι πάντες ἕλληνες τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶ
πλάτος τείχους, Ϛ μέσον ἀμφοῖν τὸν χῶν ἀνέφορεον.
ὅπως ὑπὸ μὴ ὑψηλοῦ τοῦ χώματος ἡ γῆ δέχοιτο, πάλιν
ἑτέραις δοκοῖς ὑπαρούσαις, ἃς κατὰ μῆκος κειμένας C
διέδεον. ἐπὶ δὲ ἐκείνοις μὲν οἰκοδομία τὸ ἔργον ἐγέ-
πλησιον. τοῦ μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι,
ποὸς εἶκος ὀξέλυοντο, καὶ τῷ σάλῳ συνίζανον, ἐπιόσων
αὐτὸ σειριότερον. τοῦτο σωιδὼν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλ-
λον αἱρήσειν ὑπόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς στρατιώταις
προσέταττε λαμπάδας ἀθρόας ἀθέους εἰσακοντί-
ζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον πεποιημένον, ταχὺ
τοῦ πυρὸς αἰτελάβετο, Ϛ τῇ χαυνότητι πυρωθὲν ἐκ D
βάθους, φλόγα πολλὴν ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένῳ μὲν
ἐν ἐπὶ τοῦ πυρὸς βορέας ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς
ἦν· αὖθις δὲ ἀποστρέφων ἐπ' ἐκείνους ἤλαυνε τὴν
φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγ-
σομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' ἀφνίδιον νότος με-
ταβαλὼν καθάπερ ἐκ δαιμονίας προνοίας, καὶ πολὺς
ἐπαντίος πνεύσας, τῷ τείχει φέρων αὐτὴν προσέβα-
λε, καὶ παῦ ἤδη δι' βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν E
τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχαρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ
στρατόπεδον ἀπηλλάττοντο, μεθ' ἡμέραν ὑπερχρεῖν τοῖς
πολεμίοις διεγνωκότες, Ϛ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ὑπομε-
λεστέρας ἐποιήσαντο, μή πῃ αὐτοῖς λάθωσιν ὑποδραπέτης.

Κεφάλαιον λδ'.

ΟΤ' μὲν ὅτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐπὶ τῷ δρασμὸν ἐλα-
βεν, ὅτ' ἄλλῳ τινὶ τοῦτο ποιεῖν ἐμέλλεν ὑπερέ-
ψην. ὁρῶν γὰρ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀνακαιόμενον, F
ἕλλον δ' ἑδραῖα σωτηρίας ξόπον, καὶ δ' ἀλκῆς ὑπηνοῶν,
ἃ γὰρ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα, καὶ γυ-
ναῖκας αὐτῶν εἰ κρατήσειαν, ὑπ' ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πιθέ-
μενος, θάνατον καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τοῦτον κρεί-
νας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοῖς ἀνδρωδεστάτοις τῶν
ἑταίρων συναγαγὼν, τοιούτοις ὑπὲρ τοὺς λόγοις
παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγα- G
θοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ,
μόνος γὰρ ἐστὶν ἀληθὴς ὅτι Ϛ δίκαιος ἀνθρώπων δεσ-
πότης, ἥκει νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων τὸ φρό-
νημα τοῖς ἔργοις. ποὸς ὃν ἑαυτοὺς μὴ καταισχύνω-
μεν, ποότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομει-
ναντες, νυνὶ ὃ μὴ δ' ὑλείας ἐλόμενοι τιμωρίας αἰτήσεως, εἰ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τε
γὰρ πάντων ἀπέστημεν, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς πλεῖσταις. νομίζω δ' καὶ θεὸν ταύτῃ ἡμῖν δεδόσθαι
χάριν, τὸ δύνασθαι καλῶς ἐλευθέρως ὑποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐγένετο παρ' ἐλπίδα κρατηθεῖσιν. ἡμῖν δ'

postea verò Tirus excogitauerat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro conſepta, vnde multis balistarum tormentorúmque iaculis Romani citò eos repulêre, qui de muro pugnabant, & caput exerere prohibuêre. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac vix quidem tamen aliquam eius deiicit partem interruptam. Citò autem præuenêre sicarij muro intus altero constituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qua sectæ sunt continentes compoſuêre: earum autem ordines erant duo similes, tantúmque distantes quanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spacium. ne verò crescente cumulo terra deflueret, aliis transuersis trabibus quas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebatur machinarum ictus euanescebant, lutóque subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc vbi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardentes faces militibus intrò iaculari præcepit: murus autem, quippe, vt magna ex parte lignis constructus, ignem citò comprehendit: & vsque ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma coluxit. Incipiente quidem adhuc incendio, spirans Aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penè machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, veluti diuina prouidētia excitatus Auster, multa vi in aduersum eum murum repulit: iámque totus ardebat ex alto. Romani quidem cum Dei vterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne quis eorum clam subterfugeret: Sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neque alij cuiquam permissurus erat, vt faceret. Vidēs autem murum igne consumptum, alium verò nullum salutis modum neque virtutis excogitans: sed his quæ Romani in se liberósque suos, & coniuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idque ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus inuitabat. Cũ olim vobis decretum sit, viri fortes, neque Romanis, neque cuiquam alij seruire, nisi Deo: is enim solus est verus & iustus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, quod factis vestros probare animos iubeat. Ne igitur nos dehoneſtemus, antè quidem seruitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si viuos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & nouissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis à Deo gratiã datam, vt benè ac liberè posſimus mori, quod aliis non euenit præter spẽ superatis. Nobis autẽ

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qui profectò nos optant viuos abducere, neque nosillos iam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe quidem ab initio ſtatim oportuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & à nobiſipſis acerba peioráque ab hoſtibus eueniebant, de Dei voluntate coniicere, & ſcire quòd amica ei quondam Iudæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leuiter infenſus, nunquam tantorum quidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam verò vrbem ſuam igni hoſtium excidióque prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Iudæorum ſperauimus ſeruata libertate ſuperare, tanquam nil in Deum deliquiſſemus, nulliúſque culpæ participes fuiſſemus, qui alios quoque docuimus. Itaque videtis quemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim quicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliúmque habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſimè auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qui ferebatur in hoſtes, in ædificatum à nobis murum non ſponte reuerſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, quæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro quibus quæſo ne Romanis inuictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim coniuges iniuria vacuæ, liberi ſeruitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam inuicem gratiam præbeamus, libertate ſeruata optima ſepultura. Priùs tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certè ſcio, ſi neque corpora noſtra tenuerint, compendióque caruerint. Alimenta ſola relinquamus. hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, quòd non penuria victi ſumus: ſed ita, vt ab initio ſtatueramus, mortem ſeruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alij quidem ei obedire properabant, & quaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qui verò molliores erant coniugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius quemque apertiſſimus deterrebat interitus, aliúſque alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Quos cùm vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilij animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem non intermiſit: ſed erectior, multóque repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnáque vſus exclamatione, lacrymantes attentiùs aſpectans. Plurimum, inquit, opinione deceptus ſum, qui putarē viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quā viuere. Vos autem ne cuilibet quidem homini quicquam

A πρόδηλος μὲν ὅτιν, ἡ γλυκυθανασία μετ' ἀνάγκης ἄλωσις. ἐλευθέρα δ' ἡ τοῦ γλυκέως θανάτου μὴ τοῦ φιλτάτου αἵρεσις. ὅτε γὰρ ταῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως δυχόμενοι ζῶντας ἡμᾶς ἁλῶναι, διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμενοι. εἰ δὲ καὶ μὴ δῶρις, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν ἀπιστεῖσθαι θελήσασι, πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ, καὶ παρὰ τοῦ πολεμίων χείρω, τῆς τε θεοῦ γνώμης ζοχάζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτοῖς φύλον
B Ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωσο. μόνων γὰρ δυμῶν ἢ μεζίως γῶν ἡμῖν ἀπηχθημένος, ἂν αὖ τοσοῦτον μὲν ἀνθρώπων φειδεῖσθαι ὤλεθρον, φείσατο ἂν τοῦ ἱερωτάτου αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφῆς πολεμίων.
ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι τὸ παντὸς ἰουδαίων γένους ἠλπίσαμεν φείσεσθαι τοῦ ἐλευθερίας φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν γενόμενοι, καὶ
C μηδεμιᾶς μεταχόντες, οἳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει μάταια προσδοκήσαντας, κρείττονα τῆς ἐλπίδων τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς ἀπάλλαξιν ἐπαγαγών. ὅτε γὰρ ἡμᾶς ἡ τοῦ φρουρεῖν φύσις ἀνάλωτος ὅσα πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν· ἀλλὰ καὶ ξοφῆς ἀφθονίαν καὶ πλήθος ὅπλων, καὶ τοῖς ἄλλοις ἔχοντες ἀδαπανήτως παρεσκευάσμεθα, ὑπ' αὐτοῦ φανερῶς τοῦ θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφῃρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, ἀ
D αὐτομάτως ὅπῃ τὸ κατασκευασθὲν τεῖχος ὑφ' ἡμῶν ἐπέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα κόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐτολμήσαμεν, ὧν οὐκ ἐπὶ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δ' ἡμῶν αὐτῶν ὑπόχωμεν. αὗται δ' εἰσὶν ἐκείνων μειζότεραι. ἐτηκέθωσαν γὰρ γυναῖκες ἀύβριστοι, καὶ παῖδες ἐλεύθεροι ἀπείρατοι, μᾶλλον δ' αὐτοὺς ἡμεῖς ἀνάγκη
E χάειν ἀλλήλοις παρέχωμεν, καλὸν σύταφιον τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. φείσεσθε γὰρ καὶ τοῦ φρουρίου καὶ τῶν χρημάτων πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα μήτε τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ τῶν κερδῶν ἀμοιρήσοντες. ταῖς ξοφαῖς μόναις ἐάσωμεν· αὗται γὰρ ἡμῖν τεθνηκόσι μαρτυρήσουσι, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν σκεπασθήμεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διέγνωμεν, θάνατον εἰλάμεθα πρὸ δουλείας. ταῦτα
F ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οἱ μὲν κατ' αὐτὸ τῆς γνώμης προσέπιπτε τοῖς παροῦσιν. ἀλλ' οἱ μὲν ἔτι δυσὶ ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐνεπίμπλαντο, καλὸν εἶ τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτοῖς μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ γήρως οἶκτος εἰσῆει, πάντας ἢ καὶ τῆς ἑαυτοῖς προσβλέπουσα τελευτῆς, εἰς τε ἀλλήλους ἀποβλέποντες τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βουλόμενον τῆς γνώμης ἐσήμαινον. τούτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας, καὶ
G πρὸς τὸ μέγεθος τοῦ βουλεύματος τὰς ψυχὰς ἀποκλωμένους, ἔδεισε μή ποτε καὶ τοὺς ἐρρωμένους τοῖς λόγων ἀκούσαντας, αὐτοὶ συνεκθηλύνωσι ποτιόμενοι καὶ δακρύοντες. οὔκουν ἔτλη τοῖς ἀνακλαυσιν, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐπεχείρει, καὶ πολλοῦ λήμματος πλήρης γενόμενος, λαμπροτέροις ἐπιχείρει λόγοις, περὶ ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τι φρονήσας, καὶ τοῖς δάκρυσιν αἰτιᾶς ἐμβλέψας. ἢ πλεῖον, ἔφασκεν, ἐψεύσθην, νομίζων αἰδέσεσιν ἀγαθοῖς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα συναιρεῖσθαι, ζῶν καλῶς ἢ τεθνηκὼς διεγνωκόσιν. ὑμεῖς δ' ἤτε τοῦ τυχόντων ἤδη εἰς ἀρε-

εἰ ἀρετὴν μὲν εἰς ἀτολμίαν διαφέροντες, οἱ γε Χ τὸν θάνατον μείζονων ἀπαλλαγὴν κακῶν φοβεῖσθε θνητόν. δέον ὑμᾶς οὕτω, μήτε μέλλησαι, μήτε σύνοκλον αἰσθάνεσθαι. πάλαι μὲν γὰρ ἔθος ἀπὸ τῆς πρώτης ἡλικίας, παιδεύοντες ἡμᾶς οἱ πάτριοι καὶ θεῖοι λόγοι διατέλουσι, ἔργοις τε Χ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βεβαιοῦντες, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ὅσιν ἀνθρώποις, καὶ οὐ θάνατος. ἐνίοτε μὲν γὰρ ἐλευθερίαν δίδοὺς ψυχαῖς, εἰς τὸ οἰκεῖον, Χ καθαρὰν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πάσης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἰσομοίρας. ἕως δ' εἰσὶν ἐν σώματι θνητῷ δεδεμέναι, Χ τῷ τούτου κακῶν συναπτόμεναι), ζηλωτὸν εἶναι τεθνηκέναι κοινωνίαν γὰρ θεῷ πρὸς θνητὸν, ἀπρεπῆ ὄντι. μέγα μὲν ἦν δύναται ψυχὴ Χ σώματι συνδεδεμένη. ποιεῖ γὰρ αὐτῆς ὄργανον αἰσθητὸν μόριον ἀόρατος αὐτὸ κινοῦσα, Χ θνητῆς φύσεως περιτυρῶσα πρὸς ἄγνοιαν τῶν πραξέων· ἐνίοτε μέν, ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυθεῖσα τοῦ καθέλκοντος αὐτὴν βάρους ὅπη χῆν. καὶ πρὸς πρέμα μόνον χωρὶς ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρίας ἰσχύος καὶ παντὸς ἄχους ἀκωλύτως μετέχει δυνάμεως, ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ αὐτὸς ὁ θεός· καὶ δὴ γὰρ ἕως ὅσον ἐν σώματι θεωρεῖται. πρόσεστι γὰρ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλλάττεται), μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον, αἰτία δὲ σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅπου γὰρ αὖ ψυχὴ πρόσεστι), τοῦτο ζῇ Χ τέθνηκεν· ὅπου δ' αὖ ἀπαλλαγῇ, μέμνηται θνητοῦ θανάτου. ζῶντων πρείττων αὐτῇ ἀθανασίας. ὕπνος ἦ τεκμήριον ὑμῖν ἐγὼ τῷ λόγῳ εἰ ἀρχῆς ἄτου, ἐν ᾧ ψυχαὶ τὸ σώματος αὐτὰς μὴ πρόσαντες ὄντος, ἡδίστην μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυτῇ γεγενημέναι. θεοφ δ' ὁμιλοῦσαι κατὰ συγγένειαν πάντα μὲν ὁπόσοι πῶσι, πολλὰ δὲ τῷ ἐσομένων προθεσπίζουσι. τί δὲ δεινὸν θάνατον, εἰ ὕπνῳ γινομένῳ ἀνάπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς δ' ἂν ἀόρατον ὅσι τὸν εἰ τῷ ζῆν ἐλευθερίαν δικαίτας, τῆς ἀϊδίου φθονεῖν ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους, ἀλλοις ἐν παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμότητος. καὶ μὲν, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύλων διώμεθα πίστεως, ἐλέγχωμεν εἰς ἰνδοὺς ἴωμεν ὑπερχομένους. ἐκεῖνοι τε γὰρ ὄντες ἄνδρες ἀγαθοὶ, τὸ μὲν τὸ ζῆν χρέος, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύσει λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένουσι· σπεύδουσι δὲ τὰς ψυχὰς λύσαι τοῦ σώματος, καὶ μηδενὸς αὐτοῖς κατεπείγοντος κακοῦ, μηδὲ ὀκνοῦντος πόθῳ τοῦ ἀθανάτου διαίτης, προλέγουσι μὲν τοῖς ἄλλοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπιέναι. καὶ ἔστιν ὁ κωλύσων ἡδέως, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δυσθυμοῦντες, πρὸς τοὺς οἰκείους ἕκαστοι δίδοασιν ὑπολάς. ἔπειτα βεβαίαν, καὶ ἀληθεστάτην τὴν ψυχῆς τὴν μετ' ἀλλήλων εἶναι διάταν πεπιστεύκασιν. οἱ δὲ, ἐπειδὰν ἐπακούσωσι τῶν ἐπαλμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα φθείροντες, ὅπως δὴ καθαρωτάτην ἀποκείνωσι τὸ σώματος τὴν ψυχὴν ὑμνοῦντες τελευτῶσι. ῥᾴον δὲ ἐκείνους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἕκαστος τοὺς πολίτας εἰς μικρὰν ἀποδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκείνους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τὴν ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμβάνοντας. ὧν ἂν ἀφ' ἡμεῖς χεῖρον ἰνδῶν φρονοῦντες, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἀτολμίας τοῖς πατρίοις νόμοις οἱ πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, ἀμελοῦς ὑβρίζοντες, ἀλλ' ἴσμεν καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

A neque audacia neque virtute præstatis, qui etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cùm oporteret vos super hoc neque cunctari, neque expectare monitorium. Olim enim & à primo tenu nos erudire tacitæ patriæ orationes, maiorum quoque nostrorum factis & animis confirmantibus, pericurabant: quòd viuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis præstans, ad proprium patriúmque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, viáque malis eius implentur, quod vertumile dicitur, mortuæ sunt. Diuino enim cum mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima iuncta cum corpore: instrumentum enim facituum, latenterid mouens, & vltra mortalem naturā gestis producens. Verumtamen cum ponderē, quo in terram detrahitur, quódque ab ea perdet, absoluta, proprium locum recepit, tunc beatam & vndiqueliberam participat fortitudinem: humanis oculis, vt ipse Deus, inuisibilis manens: nec enim cùm est in corpore, cōspicitur. Nam & accedit occulta, neque rursus cum recedit videtur, vnam quidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem causam præbens mutationis. Nam quod anima attigerit, hoc viuit atque viget: vnde verò si gella fuerit, hoc marcidum morituri tantum immortalitatis ei superabat. Et huius orationis argumentum vobis sit somnus: in quo in se collectæ animæ, nusquam eas distrahente corpore, iucundissimam quietem agunt: cum Deo verò pro cognatione degentes, vbique adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur mortem timere conueniat, qui somni diligimus quietem? quemadmodum autem non sit dementissimum, breuitatem vitæ sequentes, sibimet inuidere perpetuam? Oportebat quidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cùm sint boni viri, vitæ quidem tempus, quasi quoddam necessarium naturæ munus, inuiti sustinent: properant autem animos corporibus soluere: nullóque vrgente neque exagitante malo, propter immortalis conuersationis desiderium, aliis quidem prædicunt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam verámque animis esse inter se consuetudinem credidêre: ipsi autem cùm mandata perceperint, igni traditis corporibus, vt immaculata puráque anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, quàm exterorum hominum quisquam suos ciues, in lōginquam peregrinationem ituros. Et se quidē ipsos deflent: illos autem beatos dicunt, quòd immortalitatis ordinem iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriáque ignauia leges patrias, quæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhonestè despiciamus? quanquam etsi contrarios nos à principio institutisset

eruditio, quod ſummum bonum eſt hominibus viuere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facilè tolerare, Dei voluntate & neceſſariò morituros. Olim enim quantum apparet, contra omne Iudæorum genus hoc decretum poſuit Deus, vt vita careremus, qui ea non eramus quemadmodum oportebat vſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neque Romanis gratificari, quod nos omnes eorum bellum ablumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interueniens, illis præſtitit, vt vincere viderentur. Quibus enim armis Romanorum perempti ſunt, qui Cæſaream incolebant Iudæi? ac ne defecturos quidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neque repugnantes cum coniugibus ac liberis mactauerũt: nec vel ipſos erubuêre Romanos, qui nos tantummodo hoſtes, quòd defeceramus, putabant. Sed dicet aliquis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ ciuitatis Iudæis fuiſſe diſcordiam, tempúſque nactos vetus odium exaturaſſe, quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcũ enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinquis noſtris Romanos vlciſci. Multum igitur his fides illorum ac beneuolentia profuit: ſiquidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſimè trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidêre: nam quæ illos à nobis pati prohibuêre, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, quòd Syriæ ciuitatum nulla eſt, quæ non Iudæos apud ſe habitantes occiderit, nobis quàm Romanos plus inimicos. Vbi etiam Damaſceni, cum ne cauſam quidem probabilem confingere potuiſſent, ciuitatem ſuam cæde nefaria repleuêre, octodecim millibus Iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremptorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illiquidem fortaſſe in aliena terra, cum nullũ inueniſſent hoſtibus aduerſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qui domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, quæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atque interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionem reddunt fortiores: ſed hęc ad paucum tempus cùm ſuffeciſſent, ſęque ſuſtuliſſent, maiorũm malorum extitêre principium. Omnia enim capta ſunt, omniáque hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, à quibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio quidem mortuos beato exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periêre. Eorum verò multitudinis, qui à Rom. ſubiugati ſunt, quis non miſereatur? quiſve non antequam illa patiatur, mori properet? quorum alij torti, támque igne quàm verberibus excruciati periêre, alij ſemeſi à beſtiis ad ſecundum earum cibum viui ſeruati ſunt: illorum quidem miſerrimi habendi ſunt, qui adhuc

A ἐπαγὸ δὲ ὕθημῶ, ὡς ἀρ᾽ μέγιςον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐςὶ τὸ ζῆν, συμφορὰ δ᾽ ὁ θάνατος, ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς ἀδημονᾶν φέρειν δικαρδίως αὐτὸν, θεῦ γνώμῃ, ἃ καὶ ἀνάγκας τελευτήσαντας. παλαιὰ γὰρ ὡς ἔοικεν καὶ πᾶσι ἀνθρώποις ἰουδαίων γένους, ταύτην ἔθετο τὴν ψῆφον ὁ θεὸς, ὡς θ᾽ ἡμᾶς τοῦ ζῆν ἀπολλάττειν μὴ μέλλοντας αὐτοῦ χρῆσθαι καὶ ζῆν. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῶν ἀναπέπτωκας αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς ῥωμαίοις, ὅτι πάντας ἡμᾶς ὁ πρὸς αὐτοὺς πόλεμος διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχύϊ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία γνώμης τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖν παρέσχηκεν. ποίοις γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων τεθνήκασιν οἱ καισάρειαν ἰουδαῖοι κατασπάντες, ἀλλὰ μηδὲ μέλλησάντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίεσθαι, μεταξὺ δὲ τοῦ ἑβδόμου ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ὅπλα δεδεγμένον, μηδὲ χεῖρας αἰτιάσαντας ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατέσφαξαν, οὐδὲ αὐτοὺς ῥωμαίους ἐνέφαπτεν, οἳ μόνους ὡς ἡμᾶς ἠμύνατο πολεμίους τοῖς ἀφεςηκόσι· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καισαρεῦσιν ἰδίᾳ ἀεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς, καὶ τῷ κρείττονι λαβόμενοι, τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπεπλήρωσαν. τί οὖν τοῖς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐτόλμησαν, ἀλλ᾽ οὐ μὴν ὑπὲρ συγγόνων ὑμῶν ῥωμαίοις ἀμυνάσθαι. πολὺ τοίνυν ὤνησεν αὐτοὺς, ἡ πρὸς ἐκείνους δύνοια καὶ πίςις. ὑπ᾽ αὐτῶν μὲν τοι παροικεσία πικρῶς κατεφορεύθησαν, ταύτης τ᾽ συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπολαβόντες. ἃ γὰρ ἐκείνους ἐφ᾽ ἡμῖν ἐκώλυσαν, ταῦθ᾽ ὑπέμειναν ὡς αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες, μαχεῖν αὖ εἴη τινὶ ἰδίᾳ φύσει ἐικάζειν λέγειν. ἴσε γὰρ ὅτι τῆς ἐν συρίᾳ πόλεως, ἐν ἧς ἡ τις τοῖς παρ᾽ αὐτῇ κατοικοῦσιν ἰουδαίοις ἐπῆρχεν, ἡμῖν πλέον ἢ ῥωμαίοις ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ τρόφασιν δίκαιον πλάσαι δυνηθέντες, φόνῳ μιαρωτάτου τινὶ αὐτῇ πόλιν ἐπλησαν, ὀκτακισχιλίους πρὸς τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ θυγατράσι διαφθείραντες. τὸ δ᾽ ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ᾽ αἰτίας ἀπηριθμῶν, ἐξ ὧν μυριάδας ἐνδεβαλεῖν ἐπιπονθανόμεθα. ἐκεῖνοι μὲν ἴσως ἐπ᾽ ἀλλοτρίας γῆς ἀδίκως αὐτόπαλον δεήσαντες τοῖς πολεμίοις ἔτυχον ἀπόλεθρου. τοῖς δ᾽ ὅτε τῆς οἰκείας τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον ἀραμένοις, ἅπασι τοῦ ἐλπίδα νίκης ἐχυρᾶς ἐνδέχεσθαι δυναμένοις οὐκ ὑπῆρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τείχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτοι κατασκευαὶ, καὶ θράσημα πρὸς τοῖς ἐνδεεῖς καὶ δύνοις ἄτρεστον, πάντας πρὸς τοῦ δεῖσθαι ἐπέῤῥωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βεσκὼ χεῖρον ἀρκέσαντα καὶ τοῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάρσατα, μειζόνων ἀρχὴ κακῶν ἐφάνη. ταῦτα γὰρ ἄλλο, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέθεσαν, ὥσπερ εἰς τοῦ ἐκείνων δύναμιν νίκην, ἃ εἰς τοῦ τῆς ἀδρασταμένων σωτηρίας διετρεπάδυνα. καὶ τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις δεδοθήσοντας διδάμενζεν προσῆκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τοῦ ἐλευθερίαν οὐ προέμενοι τεθνήκασι. τὸ δ᾽ πλῆθος τῆς ὑπὸ ῥωμαίοις γενομένων, τοὺς μὲν αἰ ἐλεήσειεν, ἢ τοὺς μὲν ἐπεκθεῖν πρὸ τοῦ ταῦτα παθεῖν ἐκείνους δεδαπανᾶν. ὧν οἱ μὲν τραυλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ βάσκῃ ἀναιζόμενοι τεθνήκασιν· οἱ δ᾽ ὑπὸ θηρίων ἡμίβρωτοι πρὸς δ᾽ ὑτέραν αὐτοῖς τροφὴν ζώντες ἐκολαχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτάτους ὑπολητέον τοὺς τὰ

ζώντας,

ζῶντας, οὐ πολλάκις ἀχόμενοι τὸν θάνατον λαβεῖν ἐν ἔχυσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ τῆ παντὸς Ἰουδαίων γένους μητρόπολις; ἡ τοσούτοις μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν περιβόλοις, τοσαῦτα δ' αὐτῆς φρούρια καὶ μεγέθη πύργων προβεβλημένη, μόλις ἂν χωρῆσαι τοὺς εἰς τὸ πόλεμον ἀθροισθέντας, τοσαύτας ἂν μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τοῦ θεοῦ ἰσχὺν οἰομένη πᾶσι μάμφη; προῤῥιζος ἐκ βάθρων ἀνήρπασται, καὶ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὸ τῆδε ἐπηρκότων αὐτὴν στρατόπεδον, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις ἐποικοδομοῦν. ὀρισθύται δ' ὀλίγοι τῆ ἀποδοθέντι τῶν τραυμάτων παραγενόμενοι), καὶ γυναῖκες ὀλίγαι πρὸς ὕβριν αἰχμάλωτοι ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτα τις ἐν τοῖς καλλόμενος ἡμῖν, καρτερήσει τὸ ἦλιον ὁρᾶν, καὶ δύπτασθαι ζῶν ἀκηδόνως; τίς ὕτω πατρίδος ἐχθρὸς ἢ τοῖς ὕτως ἀπάνθρωπος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ καὶ τοῦ μέχρι νῦν ζῆσαι μεταγνοεῖν. ἀλλ' εἴθε πάντες ἐτεθνήκειμεν, πρὶν τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδίαις καταστραπτομένην πολεμίων, πρὶν τὸν ναὸν τὸ ἅγιον, ὕπως ἀνοσίως ἐξορυττόμενον. ἐπεὶ δ' ἡμᾶς ἡ ἀγλυκὺς ἐλπὶς ἐβουκόλησεν ὡς τάχα που διωκόμενος πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμυνόμεθα, φερώτερον ἦν γέγονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆ ἀνάγκης καταλέλοιπε, ἀποθνήσκομεν καλῶς ὑποθανεῖν. ἐλεήσατε ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεστι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ὅτι μὲν γὰρ θάνατον ἐλυπήθημεν, ἐκ τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐλυπήσαμεν. καὶ τοῦτον ἐν τοῖς δυσμενέσιν ὄντι ἐξαφυγεῖν. ὕβρεις δ' καὶ δουλεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰχμὴν ἀγομένας μὴ τέκνων, ἐκ ἔστιν ἀνθρώποις κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦτα ἐξὸ τοῦ αὐτοῦ δουλείαν ὑπομένουσι, οἱ παρὸν τοῦ αὐτοῦ ὑποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀνδρείᾳ μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπίσημοι, καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ὅτι σωτηρίᾳ προκαλουμένων ἡμᾶς, ἠχρειώκαμεν. τίνι τοίνυν ἐκ ἔστιν ὁ θυμὸς αὐτοῦ πρόδηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσι; ἄθλιοι μὲ οἱ υἱοὶ τοῦ ῥώμης τοῦ σωμάτων, εἰς πολλὰς αἰτίας ἀρκέσοντες, ἄθλιοι δ' οἱ παρθενικοὶ, φέρον δ' ἡλικίας ταῖς συμφοραῖς ἀδυναμοῦντες. ὄψεταί τις γυναῖκα πρὸς βίαν ἀγομένων φωνῆς ἐπακούσαι τέκνων, πατέρα δοῶντος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἴσως εἰσὶν ἐλεύθεραι καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὸν ὑπουργίαν ἡμῖν ὑπουργήσουσι, δουλωθεῖσι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑποθανοῦμεν, ἐλεύθεροι δ' μὲ τέκνων καὶ γυναικῶν, τοῦ ζῆν συνεξέλθωμεν. ταῦτ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, ταῦτ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων δ' ἀνάγκην θεὸς ἀπέστειλε τύραννον ῥωμαίοις ταραχὰς θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν πρὸ τῆς ἁλώσεως ὑποθάνῃ δεδώκασι. ποῦ οὖν αὐτὴ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν ὑποταλαίσεως, ἔκπληξις δ θανάτου, καὶ θαῦμα τὸ τόλμης καταλιπεῖν.

Κεφάλ. λε.

ΕΤι δὲ βουλόμενον αὐτὸν προκαλεῖν, πάντες ὑπερτέμνοντο, καὶ πρὸς τὸ πρᾶξιν ἦπειγον, ἀπεσχέτου τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπήεσαν, ἄλλος πρὸ ἄλλου φθάσαι γλιχόμενος, καὶ ταύτην ἐπίδοξον τῆ αὐδείας, καὶ δυβουλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑστάτοις γλυόμενος ὀφθείη· τοσοῦτος αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ τοῦ αὐτοῦ σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μὲν δὴ ὥσπερ αὖ τις ὠθούμενος τῆ πρόξει προσιόντες ἠμβλυώθησαν, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ γνώμου διεφύλαξαν, οἷον ἔχον τὸν λόγον ἀκροώμενοι, τὸ μὲ εἰκὸς καὶ φιλοσόφους πάντας ἅπαντα δεδιέναι, τὸν λογισμὸν δ' ὡς τὰ κρείττω βουλόμενος τοῖς φιλτά-

viuunt, qui sæpe mortem optantes non accipiunt. Vbi est autem illa magna ciuitas? Aut vbi est, quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidē murorum sæptis munitissima, tot verò ante muros castellis turriúmque obiectis mœnibus tuta, belliq; apparatum vix capiés, tot autem virorū pro se pugnantiū multitudinē cōtinens, quid nobis facta est, quæ Deum habere incolā credebatur? Radicitus ex fundamētis erepta est, soláque eius monumenta restant, eorū à quibus excisa est imposita reliquiis castra. Senes verò infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ. Hæc secum reputās quisquam nostrum, aspicere solem durabit etiā si viuere sine periculo possit? Quis inimicus adeò patriæ, quistam imbellis, aut parcus animę, vt eum non pœniteat hucusque vixisse? Atque vtinam omnes fuissemus mortui, priusquā illā sacram ciuitatem hostium manibus videremus excindi, priusquam templum sanctum tāta impietate funditus erui: sed quoniam spes non instrenua nos illexit, quod fortè poterimus pro ea hostes vlcisci: nunc autem euanuit, ac solos necessitati dereliquit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & coniugum liberorúmque dum nobis licet à nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namque ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eámque fugere ne fortissimi quidem possunt, iniuria verò & seruitus, & videre coniuges ad turpitudinē duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt qui antè mori cùm licuit noluêre. Nos autem multum freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremò nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos viuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, quorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem prouectiores, quorum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius coniugem abduci, alius manibus reuinctis vocem filij patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes seruitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & coniugibus vita decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his cōtraria Romani volunt, & ne quis nostrūm ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationémque relinquere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac veluti laruis exagitati, alius alium ante capere cupiebat: hoc specimē esse fortitudinis, rectíq. consilij existimantes, ne quis extremus remanere videretur: tantus eos & cōiugum & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec id, quod aliquis putauerit, cùm facinus accederent, obtusi sunt, verùm eam seruare sententiam, quam cum dicta perciperent,

habuerunt: propriũ quidem earúmque affectum retinentibus cunctis, rationi verò cedentibus, quia iam optimè filiis consuluissent. Simul enim valere vxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanquam manibus alienis iussa peragentes volentes eos configebant: malorum, quæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationẽ habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Denique nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem coniunctissimos trãsfixêre: miseri, quibus id necesse fuit, quibúsque filios atque vxores occidere, malorum omnium videbatur esse leuissimum. Igitur neque horum iam factorum dolorem tolerãtes, & interfectos læsos existimantes, si vel breuissimum tempus eis superuenirent, citò quidem vniuersis bonis in vnum congestis ignem iniiciunt, sorte verò ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. vniuersi etiam propter liberos ac coniuges prostratos compositi, eósque cõplexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepidè cunctis occisis, eandem sortis legẽ in sua quoque morte statuerunt, vt cuiobtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, quod neque in audendo, neq. in sustinendo facinore, præstaret alius alij. Et ad extremum cæteri quidem se neci suppossuere: vnus verò atque nouissimus, circunspecta multitudine mortuorũ, ne quis fortè in multa cæde superesset, qui suæ manus egeret: vbi cognouit omnes peremptos, ignem quidem immittit regiæ: vehementi verò manu toto per se transacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliquisse. Latuit autem vna mulier senior, & alia quædam Eleazari cognata, plurimũ doctrina sapientiáque mulieribus præstans, & quinque pueri per cuniculos qui aquam sub terra potui ducebant abditi, cũ alij cædibus occupatas mentes haberent, qui erant nongenti numero & sexaginta, cum mulieribus simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis quintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes manè aggeribus scalarum pontibus iunctis muros aggrediebantur. Cum verò hostium neminem viderent, sed vndiq. versum acerbam solitudinem, ignémque intus ac silentium, quid factum esset coniicere nõ poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, vlulatum, si quem fortè prouocarent, dederunt. Clamorem autem sensêre mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, vt erat indicarunt, altera earum quemadmodum dicta vel gesta fuissent omnia narrante manifestè. Non tamen Romani facilè his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignẽ verò extinguere conabãtur, pérque hunc viam sectantes citò in regiam peruenêre: conspectáque multitudine mortuorum, non vt in hostibus gauisi sunt: sed consilij fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Cap. xxix. Interitus sicariorũ, qui in Alexandriã & Thebas profugerant.

HIusmodi autem peracto excidio, in castello quidem præsidium dux reliquit, ipse verò cum exercitu ad Cæsarem profectus

Τοὺς ὁπλιτευτοιοῦντος. ὁμῶς δὲ ἠναπάζοντο γυναῖκας φιλοπυόμβους, καὶ τέκνα περιπλαλίζοντο, τοῖς ὑστάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμβοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δὲ καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργοῦμβοι, συνωτίλλον τὸ θέλδμα, τὸ ὁπλίοιαν ὧν πείσον) κακῶν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις γινόμβοι, ὡδαμῦθιον τὸ ἐν τῷ πτείνειν αἰδαίκης ἔχοντες. καὶ πέρας, ἐδὲις τηλικοῦτος θλιμμαλος ἤτιον δρέθη. πάντες δὲ τὰ οἰκειοτάτων διεξῆλθον ἄθλιοι τῆς ἀἰάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τὰς αὐτῶν καὶ τέκνα πτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶ) τὸ κυφόζοτον. ὅτοι δὲ τίνων τὸ ὁπὶ τοῖς πεπεσγμβοις ὀδύνῶν ἔπ φέροντες, καὶ τοὺς αἰκηρημβόους νομίζοντες ἀδικεῖν, κἂν θεραχεῖ αὐτοὺς ἔπ χρόνον ὁπιζήσοιτο, ταχὺ μὲ τὸ κῆπον ἅπασαν εἰς ταυτὸ σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὸν ἐνέβαλον. κλήρῳ δὲ ἐξ αὐτῶν ἑλόμβοι δέκα τὰς ἁπάντων σφαγὰς ἐκομβόυς, καὶ γυναικὶ τὸς αὐτὸν καὶ παισὶ κλμβοις ὠδαρώσας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνειβαλών, παρεῖχον ἑτοίμους τὰς σφαγὰς. τοῖς δὲ λύσιλυον ὑπουργίαν ἐκτελῦσιν. οἱ δὲ ἀρίστους πάντας φοεβύσαντες, τὸ αὐτὸν ἐπ' ἀλλήλοις τὸ κλῆρον νόμον ἔθεσαν, ἵν' ὁ λαχὼν τοὺς ἐνέα κτείνας ἑαυτὸν ὕστ πᾶσιν αἴλῃ. πάντες ἕτοιμος ἐθάῤῥουν ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὀρᾶν, μήτ' εἰς τὸ παθεῖν, ἄλλως ἄλλε διαφέρειν. καὶ τέλος, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέθεσαν, ὁ δ' εἷς καὶ τελευταῖος, τὸ πλῆθος τὸ κειμβόων ἀνελαθρίσας μήπε τις ἐπ ἐν πολλοῖς φόνῳ τὸ αὐτὸ λείπε) χειρὸς ὀλόμβος, ὡς ἔγνω πάντας αἰκηρημβόους, πῦρ μὲ πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνίκπσιν. ἀθρόα δὲ τῇ χειρὶ δὶ αὐτὸ παῖ ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῆς οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲ ἐνθυμοῦσιν ὑπειληφότες ἐδεμίαν ψυχὴν ὑπολελεῖφθαι ἐξ αὐτῆς ῥωμαίοις καταλυσεῖν. ἔλαθε δὲ γυνὴ φρονίμε τε καὶ συνέσεως ἑτέρας τινὸς ἐλάσσονος, φεύγουσα καὶ παιδία πλείονα γυναικῶν ἀνεφέρουσα, καὶ κρύπτα παιδία τοῖς ὑπονόμοις, οἳ ποτὸν ἦσαν ὕδωρ ἀνὰ γῆς ἐναπορυβῆναι τῆς ἄλλων πρὸς τὴ σφαγὴ τὰς ἀνοίας ἐχόντων, οἳ δὲ ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἐνακοσίοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς συναριθμηθέν. καὶ τὸ πάθος ἐπεσέχθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικὸς μηνός.

Κεφ. λς.

Οἱ δὲ ῥωμαῖοι μάχλιν ἔτι προσδοκῶντες ὑπὸ τὴν ἕω ἀναστὰς ἀναστήμβοι, καὶ τὰς ὑπὸ τὸ χωμάτων ἐφόδους καὶ ὑπιβάθρας γεφυρώσαντες, προσβολλὶν ἐποίουν. βλέποντες δὲ ὐδένα τῆς πολεμίων, ἀλλὰ δηλονὸ πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἐνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ τέλος εἰς ἄφεσιν βολῆς ἐλάλαξεν, οἵ τινα τῆς ἔνδον προκαλέσαντο. ἐκ δὲ τοῦς ἀθρόσις γίνε) τοῖς γυναίοις, καὶ τῆς ὑπονόμων ἀνοιχθείσης, τὸ προσχθὲν ὡς εἶχε, πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἐμήνυσεν, πάντα δ' ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπροσέχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμβόης. ὁ μὲν ῥᾴδιος αὐτῇ προσεῖχον τῷ μεγέθει τὸ πλήθους ἀπιστοῦντες, ὑπερχείρεσιν τε τὸ πῦρ σβεννύναι, καὶ ζητεῖν ὁδὸν δι' αὐτὸ τεμόντας, τῆς βασιλείων ἐντὸς ἐλθόντα. καὶ τῷ πλήθει τῆς περιφυμβόων ὀλιγυχόντες, μὴ ὡς ὀλεμίοις ἤθησαν. τὸ δὲ γθυναῖκα τὸ θελόμβος, καὶ τὸ ἐν τοιούτοις ἄτρεπτον ὀλίγῳ τῆς ἔργων ἐθαύμασαν τὸ βατὸν καταφρόνησιν. τοιαύτας δὲ τῆς ἀλόσεως γθυμβόης, ὀλίγῳ μὲν τῷ φρουρείου καταλειπει φυλακὴν ὁ στρατηγὸς, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπῆλθεν

εἰς

εἰς καισάρειαν. ὑδὲ γὰρ ὑπελείφετό τις τῶν κῦ τὴν χώραν πολεμίων. ἀλλ' ἤδη πᾶσα ἀφ' μακρῷ τῷ πολέμῳ κατέστραπο, πολλοῖς κὴ τῷ ἀνωτάτω κατακουέντων, ἄθησιν κὴ κίνδυνον ἐφεκτῆς ὠφελοῦντος.

A est. Nec enim quiſquam ſupererat in illis regionibus hoſtium, ſed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate ſubuerſa: multíſque ſuorũ etiam procul incolentibus ſenſum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem poſtea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione ſicariorum illuc effugere potuerunt, non ſatis erat ſaluos eſſe: verùm & illic nouas res conabantur, vt libertatem defenderent, & Romanos

Κεφάλαιον λζ.

ΕΤι δὲ κὴ φὲὶ ἀλεξάνδρειαν τὰ ἐν αἰγύπτῳ, μὴ ταῦτα συνίδη πολλοὺς ἰουδαίων ἀποθανεῖν. τοῖς γὰρ ἐκ τῆς σάσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ ἀφυγεῖν δυνηθεῖσιν, ἐκ ἀπέχρη τὸ σώζεσθαι· πάλιν ἢ καινοτέρας ἐπιχειρεῖν πράγμασι, κὴ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων, ἔσφηλον δ' ἐλλάθειαις ἀπροσδοκήτοις, & ῥωμαίους μᾶλλον κρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν ἢ μόνον κῆδος δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῆς ἐκ ἀφανῶν τινες ἰουδαίων αἰτίαν ἔφερον, τοὺς μὲν ἀναίσφαξαν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπέκειντο φεύγουσιν ἀφ' ὅσον ἐδύναντο καλοῦντες. ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν, οἱ φρονιμώτατοι τῶν γερουσίας, ἐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον φεύγειν, ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους, ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. κὴ νεῦ ἔφασαν αὐτοὺς ἐπιστρέψειν ὑδὲ πεφυκότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα βεβαίαν ἔχειν, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων ἤδη ἀπολεῖσθαι, τὰ αὐτοῖς φερόμενα συμφορᾶς ἀναπιμπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μεταίτους. φυλάξασθαι δὲ χρὴ αὐτῶν ὅλεθρον τὸ πλῆθος παρεκάλουν, κὴ φὲὶ αὐτῶν φεὸς ῥωμαίους ἀπολογήσασθαι, τῇ τούτων φιλανθρωπίᾳ. σωιδόντες οὖν τὸν κινδύνου τὸ μέγεθος, ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, & μετὰ πολλῆς ὁρμῆς, ὅτι τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, συνήρπαζον αὐτούς. τῶν δ' ἑξακοσίους μὲν ἤδη ἐάλωσαν, ὅσοι δ' εἰς τὴν αἴγυπτον, κὴ τὰς ἐκεῖ θήβας διέφυγον, ὡς εἰς μαχὴν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ τὴν καρτερίαν, & τὴν ἔτι ἀπόνοιαν, εἴτε δ' γνώμης τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ καταπλαγῆ. πάσης γὰρ ἐπ' αὐτοὺς βασάνου κὴ λύμης τῆς σωμάτων ὑπενοθείσης, ἐφ' ὧν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῷ κήσαιεν δεσπότην ὁμολογήσουσιν, ἠδέως ἐνέδωκεν, ἠδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ πάντες ὑπῆτέρων δ' ἀνάγκης τὴν αὐτῷ γνώμην διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χαρίσῃ μονονυχὶ τῇ ψυχῇ τοὺς βασάνους & τὸ πῦρ δεχόμενοι. μάλιστα δ' ἡ τῶν παίδων ἡλικία, τοὺς θεωμένους ἐξέπληξεν. ὑδὲ γὰρ ἐκείνων τις ἐξενικήθη κήσαιεν δεσπότην ὀνομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων ἀσθενείας, ἡ τῶν τόλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος τότε διώκει τὴν ἀλεξάνδρειαν, ἐκ φὲὶ τῷ κινήματος τούτου, κήσαιεν κὴ ζῆχος ἐπέστειλεν. ὁ δὲ τῶν ἰουδαίων τὴν ἀκατάπαυστον ὑφεώμενος νεωτεροποιΐαν, κὴ δείσας μὴ πάλιν εἰς ἓν ἀθροίσωσι συλλεγῶσι, κήσαι τινας αὐτοῖς συνεπαναστήσωσι, φεοστάξει τῷ λοῦπῳ τὸν ἐν τῇ ὀνίου καλούμενον νεὼν κατελεῖν τῶν ἰουδαίων. ὁ δ' ἔστιν ἐν αἰγύπτῳ, κὴ σχεδὸν τοιαύτην αἰτίαν, ὡκίσθη τε κὴ τὴν ὄνησιν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς εἰς τῶν ἐν ἱεροσολύμοις ἀρχιερέων, φεύγων αὐτίοχον τὸν συρίας βασιλέα πολεμούντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν. καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, σχεδὸν τὴν φεὸς αὐτίοχον ἀπέχθειαν, ἔφη σύμμαχον αὐτῷ ποιήσειν τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πειθοίη τοῖς ὑπ' αὐτῷ λεγομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ τοῦ βασιλέως ὁμολογήσαντος, ἠξίωσεν ἐπιτρέπειν αὐτῷ, ναὸν τε τοῦ ἐν αἰγύπτου κατασκευάσαι, καὶ τοῖς πατρίοις ἔθεσι θρησκεύειν τὸν

B quidem nihil ſe meliores putarent, Deum verò ſolum dominum dicerent. Cùm autem quidam iis Iudæorum non ignobiles aduerſarentur, illos quidem mactauêre, aliis verò inſtabãt, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes ſeniorum, iam cohibere tutum ſibi non eſſe arbitrabantur: ſed congregatis omnibus in congregationem Iudæis ſicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum cauſam eſſe demonſtrantes: &

C nunc aiebant illos, quòd nec ſi fugiſſent certam ſpem ſalutis habituri viderentur, à Romanis enim cognitos ſtatim perituros eſſe, ſibi debita calamitate replere eos, qui nullius fuiſſent delicti participes. cauendum igitur ab eorũ exitio multitudinem monebant, & vt pro ſe Romanis ipſorum traditione ſatisfacerent. His dictis, proſpecta periculi magnitudine paruêre, multóque impetu ſicarios aggreſſi corripuêre. quorum lexcenti quidem ſtatim capti ſunt: qui verò in

D Ægyptum Thebáſque illius tractus elapſi ſunt, non multo pòſt comprehenſi reducti ſunt: quorum non eſt qui duritiam, ſiue confidentia ſiue pertinacia voluntatis ſit dicenda, non obſtupeſcat. Omni enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc ſolum modo, vt Cæſarem dominum fatérentur, nemo ceſſit, neque dicere velle viſus eſt: ſed omnes illa neceſſitate validiorem ſententiam cõſeruare, tanquam brutis corporibus nõ animis etiam cruciatus ignémque ſuſciperent. Maximè verò puerorum ætas, miraculo ſpectantium fuit. nec enim vel eorum quiſquam commotus

E eſt, vt dominum Cæſarem nominaret: vſque adeo corporum infirmitatem vis audaciæ ſuperabat.

Cap. xxx. Oniæ templum clauſũ apud Alexãdriam.

LVpus tunc Alexandriam rector adminiſtrabat, & de hoc ad Cæſarem motu velociter retulit. Ille autem inquietum Iudæorum circa res nouas ſtudium cauendum eſſe exiſtimans, ac veritus ne rurſus in vnum congregarentur, & quoſdam ſibi adiungerent, præcepit Lupo, vt templum Iudæorum, quod eſſet apud Onion (quæ ſic appellatur) ciuitatem, deſtrueret. Hæc autem eſt in Ægypto: quæ ob hanc cauſam & coli cœpit, & nomen ſumpſit. Onias Simonis filius, vnus ex pontificibus, & Hieroſolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Iudæis bellum gerente, Alexandriam venit: & à Ptolemæo ſuſcipitur humaniſſimè, propterea quòd Antiocho erat inimicus: ait ſe gentem Iudæorum eius auxilio ſociaturum, ſi dictis ſuis obtemperaſſet. Cùm autem rex ea quæ poſſent fieri annuiſſet, rogauit vt in aliqua parte Ægypti templũ ſibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Iudæis, qui templum apud Hierosolymam vastauisset, ipsíque beneuolentiores eos fore, eóque multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eíque locum dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: vbi castello fabricato, Onias templum quidem dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis lexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundùm patriam imitatus est, & donariis similiter exornauit, præter candelabri confectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum verò circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: vt & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Iudæis apud Hierosolymã degentibus, propter fugæ memorem iracundiã: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olim prædictio quædam annis nongentis septuaginta. Esaiásque prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionem à quodam viro Iudæo. Templum quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cùm ad templum aduenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neque donariorum quicquam reliquit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neque ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, vt ne vestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat vsque clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

A θεόν. ἔστω γὰρ αὐτόχῳ μὲν ἐπὶ μᾶλλον ἐκπολεμώσεσθαι τοῖς Ἰουδαίοις, τὸ δὲ ἱεροσολύμοις νεὼν παροθήκοτ' ἀνοῖξαι αὐτὸν δ' εὐνοϊκώτερος ἔξειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδείᾳ τῆς εὐσεβίας, ὡς αὐτὸν συλλεγήσεσθαι. πεισθεὶς Πτολεμαῖος τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὅλων καὶ ἑβδομήκοντα σταδίους ἀπέχουσαν Μέμφεως. νόμος δ' ἐστὶν ἡλιουπολίτης καλεῖται, ἔνθα φρούριον κατασκευασάμενος Ὀνίας, τὸ μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον ᾠκοδόμησε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ παραπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις αὐτὸν ὑψώσας. τῆς βωμοῦ δὲ κατασκευὴν πρὸς τὸ οἶκοι ἐκεμιμήσατο, καὶ τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως ἐκόσμησε. χωρὶς δὲ τῆς τῶν λυχνίας κατασκευῆς. ἐκεῖνος γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸς δὲ χαλκευσάμενος τὸν λύχνον χρυσοῦν ὑπεφαίνοντα σέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξεκρέμασε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὅπερ πλίνθῳ περιεπετείχισε πύλας ἔχοντι λιθίνας. ἔπεμψε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὅπως εἴη τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονία, καὶ τῷ θεῷ πολλὰ τὰ πρὸς τὸν δίσβιον. ὁ μὲν Ὀνίας ἐξ ὑμοιογνώμης ταῦτα ἐπράττεν, ἀλλ' ἦν αὐτῷ φιλονεικία πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις Ἰουδαίοις, ὀργὴν δὲ φυγῆς ἀπομνημονεύοντι. καὶ τοι τὸ ἱερὸν σύμπαν καθασκευάσας, εἰς αὐτὸ πρόσπασιν ἀπ' ἐκείνων τὸ πλῆθος ἐλπίζων δέ τις καὶ παλαιὰ πρόρρησις ἔτεσί που πρόσθεν ἑξακοσίοις, Ἡσαΐου ὄνομα τοῦ προαναρρήσαντος τάδε τὸ ναὸν τὸ ἐν Αἰγύπτῳ ὑψηλοπρεπὲς ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατασκευὴν. τὸ μὲν οὖν ἱερὸν ἔτους ἐπεποίητο. λύπης δ' ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας ἡγεμών, τὰ μὲν δεδομένα λαβὼν γράμματα, καὶ παραγενόμενος εἰς τὸ ἱερὸν, καί τινα τῶν ἀναθημάτων ἐκφορήσας, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λύπης δὲ μετὰ θεραπείαν τελευτήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ἔτι τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπεν, πολλὰ γὰρ διηπείλησε τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκομίσειαν. ὅτε προσέταττε τῷ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφιέναι· ἀλλὰ ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀπρόσοπτον αὐτὸ παντελῶς ἐποίησεν, ὡς μὴ δὲ ἴχνος ἔτι τῶν εἰς θεὸν θεραπείας ἐν τῷ τόπῳ καταλιπεῖν. χρόνος δὲ εἰς τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἔτη ϛʹ καὶ τεσσαράκοντα καὶ τριακόσια.

B

C

D

E

Cap. xxxi. De interfectione Iudæorũ apud Cyrenem.

AVdacia verò sicariorum, veluti morbus quidam, etiam ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionathas homo nequissimus, arte textor, non paucis imperitorum, vt se attenderent persuasit: perduxítque eos in solitudines, cùm signa & vmbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios quidem hæc agendo atque fallendo latebat, dignitate verò præstantes Cyrenensium Iudæorum apparatum eius & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facilè comprehendit: & magna quidé pars manibus interiit, nonnulli autem viui capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum verò ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductúsque ad Catullum, sibi quidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos Iudæo-

F

G

Κεφάλαιον λη.

ΗΨατο δὲ καὶ τῶν περὶ κυρηνίαν πόλεων ἡ τῶν σικαρίων ἀπόνοια καθάπερ νόσος. ἐλαφεσιὼν γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πονηρότατος ἄνθρωπος καὶ τῇ τέχνῃ ὑφάντης, ὀλίγοις τῶν ἀπόρων ἀνέπεισε προσέχειν αὐτῷ, καὶ προήγαγεν εἰς τὴν ἔρημον, σημεῖα καὶ φάσματα δείξειν ὑπισχνούμενος. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα δρῶν καὶ φενακίζων. οἱ δὲ τῶν ἀξιωμάτων προὔχοντες τὸν ὅπλων κυρηνίων Ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ παραπολὺ τῶν τῆς πενταπόλεως λιβύης ἡγεμόνι κατύλλῳ προσαγγέλλουσιν. ὁ δ' ἱππείας καὶ πεζῆς δυνάμεως, ῥᾳδίως ἐκράτησεν αὐτῶν. καὶ τὸ μὲν πλέον εἰς χεῖρον ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κάτυλλον. Κεφάλ. λθ.

Οἱ δ' ἡγεμὼν τῷ δελάματος ἰωνάθης, τότε μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ὑπομένοις αὐτὸν πᾶσαν τὴν χώραν ζητήσεως γινομένης, ἑλὼν καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κάτυλλον ἀναχθεὶς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγήν. τῷ κατύλλῳ δὲ ἔδωκεν ἀφορμὴν ἀδικημάτων. ὁ μὲν δὲ τοὺς

τοὺς πλουσιωτάτους τ̃ ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλοις αὐτῷ τῶν βουλήματος γεγονέναι. προθύμως ὴ τὰς διαβολὰς ἐκεῖνος ἐδέχετο καὶ τῷ προσχήματι πολλὴν ὄγκον προσετίθει, μεγάλα προσφωνῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον κατορθωκέναι. τὸ ὴ δὴ τότε χαλεπώτερον, προὸς γὸ τὸ πιστεύειν ῥᾳδίως, ἔτι ὁ διδάσκαλος ὢν τ̃ σικαρίων τῆς ψευδολογίας. καλούσας γοῦν αὐτὸν ὀνομάσαι τινὰ τῷ ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς φανερὸν ἐδιενεύχθη τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τ̃ ἐκείνου βερνίκην τ̃ ἀγρίας συνεμπλέξας, τούτους μὲν πρῶτον ἀπέκτεινεν. ὅτι δ' αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δυσπειθῶς χρημάτων διαφέροντας, ὁμοῦ χιλίους ἐφόνευσεν ἀνδρας. καὶ ταῦτα προάττων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅτι τὰς οὐσίας αὐτῷ εἰς τὰς τ̃ καίσαρος προσόδους ἀνελάμβανεν. ὅπως ὴ μηδ' ἄλλαχῆ τινες τῷ ἰουδαίων ἐλέγξωσιν αὐτὸ τ̃ ἀδικίαν, ποῤῥωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. καὶ πείθει τ̃ ἰωνάθλου καί τινας τῷ ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ὑποφέρειν, τοῖς ὲ ἀλεξανδρείᾳ τε ῥώμη τῷ ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τούτων εἷς τ̃ ἐξ ὑποβουλῆς αἰτιαθέντων, ὡ ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραφάμενος. ἐμὲ μὲν κατ' ἐλπίδα τῷ κατύλλῳ τὸ σκυθρώπημα προσεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὸ εἰς τὸν ῥώμην, τοὺς προὸ τὸν ἰωνάθλου ἄγων δεδεμένους, ὲ πέρας ᾤετο τῆς ἐξετάσεως ἕξειν, τὸν ἐπ' αὐτῷ, καὶ δι' αὐτῷ ψευδόμενον διαβολήν. ὑεσπασιανὸς ὴ τὸ πρᾶγμα ὑποπτεύσας, αἰτιάζητεῖ τ̃ ἀληθείαν, καὶ γνοὺς ἀδίκως τὸν αἰτίαν τοῖς αἰδέσιν ἐπενεγκόντα, τοὺς μὲν ἀφῆκεν τῶν ἐγκλημάτων, τὸν σπουδάσαντος, δῆλον δ' ἐποίησεν ἰωνάθην τὸν προσήκοντα. ζῶν γὸ κατεκρύβη προτερον αἰσχυνθείς. κατύλλῳ ὴ, τότε μὲν ὑπῆρξε δεξιὰ τ̃ παρούσης τ̃ αὐτοκρατόρων, μηδὲν πλέον ὑπομεῖναι καταγνώσεως, ὡ εἰς μακρὰν ὴ νόσῳ καταληφθεὶς πολυχρόνῳ, καὶ δυσιάτῳ, χαλεπῶς ὑπολλάττετο, ὡ τὸ σῶμα μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἰῶ ἡ τ̃ ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὸ ἐξεθορύττετο, καὶ συνεχῶς αἰεβόα, βλέπειν εἴδωλα τῷ ὑπ' αὐτῷ περφονευμένων ἐφεστηκότα, καὶ κατέχειν ἑαυτὸν ὡ δυνάμενος, ἐξήλλατο τ̃ δύνης, ὡς βασάνων αὐτῷ ὲ πυρὸς προσφερομένων. τῷ ὴ κακῷ πολλῷ ἀεὶ τ̃ ὀπίδοσιν λαμβάνοντος, ὲ τῷ ἑτέρων αὐτῷ καὶ διάβρωσιν σκεπεσόντων, ὅτως ἀπέθανεν, ὡδενὸς ἧττον ἑτέρα τ̃ προνοίας τὸ θεὸ τεκμήριον ἡγούμενος, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκην ὑπέθηκεν. ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἔχει, ὃ ἐπηγγειλάμεθα μὴ πάσης ἀκριβείας παραδώσειν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἔσχε ὁ πόλεμος ῥωμαίοις προὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ πῶς μὲν ἡρμόσθη τοῖς ἀπαγωνισομένοις κεῖνον ὑπολελείφθω. πρὸ τ̃ ἀληθείας δ' ὲ κἂν ὀκνήσαμι θαρρῶν λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης προὸ πᾶσαν τὸν γραφὸν ἐσχασάμεθα.

A rum falso insimulans, autores sibi huius consilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, rémque delatam multimodè cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, vt ipse quoddam bellum Iudæorum confeciſſe videretur: quódque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Denique cùm iussisset Iudæum quendam Alexandrum nominare: cui iamdudum infensus, odium publicauerat, etiam vxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidauit. Et hæc securè facere arbitrabatur, quòd eorum patrimonia reditibus Cæsaris adiungebat. Ne verò vel alibi degentium quispiam Iudæorum eius iniustitiam confutaret, etiam lõgiùs mendacium propagauit: ac Ionathæ nonnullisque aliis qui comprehensi fuerant persuadet, nouarum rerũ accusationem vitis inferre probatissimis Iudæorum, apud Alexandriam Romámque degentium. Horum autem, qui per insidias accusati sunt, vnus erat Iosephus, qui hæc scripsit. Non tamen Catullo fictio ita vt sperauerat cessit. Nam Romam quidem venit, Ionathan cæteróisque vinctos ducens, finémque arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem requirebat: cognitóque nõ iure hominibuss accusationem illatam, illos quidem Titi studio criminibus soluit, meritò verò pœnam in Ionatham statuit: priùs enim verberatus, viuus exustus est. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem pòst, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissimè tortus est, nõ corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expauescebat, & crebrò videbat sibi instantes vmbras eorum quos peremerat, & clamitabat. Cûmque se tenere non posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extísque defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ prouidentiæ facto indicio, quàm quòd nequissimos vlciscatur. Hic nobis est finis historiæ, quam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestũ est cum Iudæis: & qualiter sit quidem expositum lecturis, vt dicant, relinquatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, quòd eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

B C D E F

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

INDEX

RERVM OMNIVM APVD IOSEPHVM MEMORABILIVM SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

A

Aaron Moysi in Ægyptum redeunti occurrit pag.61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
eius filij quatuor 88.i
quomodo purificatus 89.b
filij eius duo seniores dum offerunt, exusti ibid.d
virga eius floret, & profert amygdala 108.e. *moritur* 110.c. *primus fuit pontifex* 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris, mons 132.d
Abassarus à Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 385.d
Abdastartus rex Tyriorum Beleastarto patri successit 1043.e
eius mors ibid.
Abdemonius Tyrius adolescens problematum dissoluendorum peritus 268.a.& 1043.b
Abdonis principatus Hebræorum 159.b
Abel quid significet, occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa urbs 241.c
abemerigus Isaæ suam filiam dat uxorem 684.c
abenerus præfectus exercitus 183.b 194.b. *Ieboslhum Sauli filium constituit regem* 212.c *pugnat contra Ioabum* ibidem. *transfert regnum ad Davidem* 213.f. *ab Ioabo fraudulenter occiditur* 215.a
aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiáque eius 1093.d
Abesalomus Ammonem fratrem iugulat 227.d *fugit in Gessura, vnde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & capillaries quales, tum quomodo Ioabum tractarit* 228. *populares auram captat & regnum* 229.c. *cum patris concubinis rem habet* 231.d. *cogit magnum exercitum contra patrem* 233. c. *pendens in arbore interimitur* 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipse manum infert 688.e
Abias Salomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173.b
Abiatharus Abimelechi filius seruatus à Saule scientia 196.f. *confirmatur ei pontificatus* 241.f *quomodo à Davide vltus, eius domus sacerdotio priuatur* 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f *Tyriorum rex* 1042.e.1043.a
Abigæa Nabali vxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Ioachimum è vinculis eximit 350.c
Abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus fratres legitimos occidit, & imperiũ arripit 155.g *vrbe & tribu pellitur* 156.c *Sicimas captas solo æquat* 157.b *occiditur à muliere* ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
abironi cum suis terra debiscit 107. c
abisace puella calefacit senem Davidem 246.g *ambit eam vxorem Adonias* 253
abisaus Ioabi frater, vir fortis 212.c 336.f. *cum fratre Sabæum persequitur* 238.e *vindicat regem ab interitu, occiso Acmone* 242.c
Abrahamus quando natus 15.c *Lotum nepotem adoptat* 15.g *è Chaldæa migrat in Chananæam & Dei verum cultum instituit* ib. *hinc in Ægyptum proficiscitur, vbi vxorem fingit esse sororem suam* 16.f. *Ægyptiis disciplinas instituit* 17.c. *Assyrios vincit* 18.c *decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius à Deo* 18.e *genuit Ismahelem ex Agare* 19.d *hospitatur angelos tres* ibid. *migrat in Gerara* 21.a *à Deo tentatur* 22.e *monumentum sibi & posteris comparat* 24.b *ducit Chaturam vxorem, suscipit liberos* ibid.c *Isaco quærit vxorem* ibid.e *moritur* 26.b *eius arma contra Pharaonẽ* 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adiutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474.f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a.
Achabus Amarini filius regnum paternum maioribus contaminat id sceleribus quam antecessores sui 285.c *agnoscit suum factum & pœnitet* 289.c. *cedit Adadi filio bellum inferenti* 290.c. *eundem vincit* 291.c. *occiditur* 295.d *ipsius liberorum capita præciduntur* 310.e
Achan furtum committit 137.c *plectitur* 138.c
Achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, eiúsque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Iothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocaustoma offert, bellóque impetitus, magnã patitur stragem 321.d *Assyriorum regis auxilio vlciscitur Syros, stultus & impius moritur* 322.d.
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b *impetitur à 2000. militibus dimissis* 607.d *Herodem manum sibi inferentem prohibet* 773.e *militibus tumultuantibus resistit* 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnũ & alia vaticinatur 274.b.280.c
Achilaus princeps cõmentariensium 241.f
Achimanus Berzellæi filius apud Davidem manet 237.f

Achimas Dauidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Dauidem commeatu iuuat 196.b. accitus ad Saulum occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel à Dauide ad Abesalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium relinquit Abesalomum, & se suspendit 233.a
Acmes Iuliæ familiæ dolus 595.b 771.d
acmon gigas Dauidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
acusilaus Argiuus quo tempore historiam condere inceperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034.g
adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Ioa Israelitarum rege priuatur 316.a
adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide confligens vincitur 221. f
adadi huius posteri dicti reges Syriæ sicut Ægypti reges Ptolemæi 222. a
adadus tertius Samariam vastat ib.
adadus Syrius Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290.291. & recipitur in gratiam 292.c. Ioramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Ioramum 302.e
fugatur à deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306.d
adami creatio, & quid ea vox significet 5.a
lapsus & mulcta 5.e
eius soboles, posteritas & mors 6.d
adar mensis 132.e. 366.e. 381.f. 424. a
adar mensis dies XIIII. & XV. cur festi Iudæis 382.h
aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 273.f
adoma quid significet 36.b
adomus dictus Esaus ibid.
adoni quid significet 145.e
adonias Dauidis filius regnum paternum affectat 247.a
fugit ad asylum, & veniam commissi à patre impetrat 248.d
salutat matrem Salomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254.b
adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilauerat 145.e
adoramus quæstor tributorum ordinatur 241.e
lapidibus obruitur 275.e
adulterij suspecta quomodo purgetur 95.a
adramalechus Senacheribi filius patricida 330.e
adrazarus Sophenorum rex à Dauide victus 222.c
Ægyptius vates seductor Iudæorum 695.f
Ægyptij populus qualis 13.f. 54.b
Ægyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52.f.
cur quintam fructuum portionem regibus pendant 55.c
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345.c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b. 1035.f
testimonium de Iudæis 1039.c 1050.g. quid eis Græcorum commercium conciliarit 1038.d
sexaginta millia Iudæorum peremerunt 992.e. per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Iudæorum corrupêre 1051.e
Ægyptiorum dij descripti 1054.c. 1065.
seruitus 1068.e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est ibidem
Ægyptium mare totum portub. caret 894.b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53.a
Ægypti regina Solomonem inuisit 270.a
Ægypti descriptio 807.f. 895.g
egyptus vnde nomen acceperit 1045.f
elius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539.b
emilius Iucundus à Iudæis occisus 820.f
emilius Regulus Corduben. 653.c
eneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
eoles populus 13.c
erariæ quis inuentor 7.d
eris genus auro preciosius 222.d
acinaces Persicus, qualis 697.a
eta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
eternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956.f
ethiopes, populus 13.f
bello Aegyptios infestant 57.f
quomodo à Mose victi 58.d
athiopas ab Aegyptiis circumcisionem accepisse 279.f
agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19.c
ablegatam vnà cum filio consolatur angelus 22.b
agatharchides historicus 1050.b
aggæus propheta 365.f. 366.c
agita Nabathæi facinus 935.b
agrorum terminos quis primus fixerit 7.c
agriculturam quis inuenerit ibid.
agrippæ Aristobuli filij soboles 628. a. varia fortuna 629. vsque 637
M. Agrippæ in Iudæos beneuolentia 398.d
Agrippa in Asiam mittitur 540.a
ab Herode magnificè excepitus epulum præbet populo 549.d
eius in Iudæos studium 562.b 584.e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638.c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638.f
conuiuio sumptuosissimo Cæsarem excipit 642.c
Iudæos reconciliat Caio 643.b
hortatur Claudium ad retinendi principatum 670.d
peruersator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733.d
eius in Iudæam reditus 674.f
Silam vinctum adseruat 677.b
reliqua eius gesta vsque mortem 677.678.679.680. & 793.795.796. 801. 803. 804. 810. 811. 815. 816. 817. 832. 833. 864. 893. 906. 907. 913
Agrippæ filius Agrippa 679.f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Iudæis 683.b. Chalcidi præficitur 690.d Claudio auctor ut Iudæorum causam legitimè cognoscat 693.a Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat ibid.b.
nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694.f. domum extruit 697.c. Neroniada nominat & munificus ei 698.g
Magdala certat capere 1007. venit Tyrum cum Vespasiano 1030. b
Agrippæ regni fines qui 832.f
Agrippina Claudij Cæs. vxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694.b
Agrippium à quo conditum 746.e
Ainam inuadunt Hebræi, & fugantur 137.d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio 985.a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
albinus Iudæa præsidet 694.f
Iudæam latronibus explet 699.c
malus 702.b
albinus Rom. præfectus Iesum Anani filium misere mulctatum dimittit 961.c
albini procuratoris direptiones & iniustitia 121. per totum
alcimus in pontificatu succedit aliàs Iacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ibid. perit 424.b
alexãder alabarcha mutuas pecuniã Agrippæ

Agrippa 630.d
Vide infrà Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c vincit 432.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
Ionathan in summo honore habet 435. a. Ptolomæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
Alexander Aristobuli filius Iudæam infestans à Gabinio vincitur 476.e
rebellans Romanos quot quot potest interficit 477.f
Hircano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
alexãdri ficti vita actus & fallacia 783.d
Vide Pseudalexander
alexander Herodis filius Roma reuersus duxit vxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555.556.557.
calumnijs oppressus conijcitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum 569.f
iterum calumnijs vrgetur ab Euricle aliisque 573.574.
& in carcerem detruditur ibid.
accusatus à patre Berytj, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
alexander Herodis filius venefici; accusatur à patre 751.e
iterum accusatur 755.d
& in vincula conijcitur 756.b
accusatur 759.3
strangulatur 761.f
eius soboles 762.a
alexandri Herodis filij posteri in maiore armenia regnauerunt 793.g
alexander Iamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 456.c
circumuenit æstu Ptolomæum Lathurum, à quo postea vincitur 457.g
iterum belligeratur contra eum 458.e
præliatur cum suis 460.c
cum Demetrio Eucæro ib.g
immanitatis causa Thracides dictus: aliáque gesta & mors 463.464. 713.714.715.716.
alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 673.e
eius diuitiæ quantæ 690.b
alexander rex primus Machærunta ædificauit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
eius morte Iudæi Ægyptum & Phœnicen translati 1049.b
alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 385.d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Iadadum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Iudæis quæcunque postularant concessit 385.e.816.b
eo mortuo quomodo regna eius occupata 386.f
Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro & argento perfudit 917.b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinæ Demetrij victi loco rex constitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Iammai vxor quomodo à morituro marito instructa regnum seruarit & administrarit 463.b
morbus eius & mors 465.b
Alexandra Hyrcani filia, vxor Alexandri Aristobuli, infensa Herodi 512.b.513.b.
Alexandra Phaselj filia 627.g 628.a
alexandria plus singulis mensibus quam Hierosolyma toto anno pendit Romanis 807.g
isdem quatuor mensium annonam ministrat 808.a
alexandria ciuitas post Romam maxima 903.b
alexandriæ portus descriptio 894.c
vrbis situs descriptus 807.g 808.a
alexandrinorum seditio contra Iudæos 816.b
alexandrini Vespasianum pro imperatore prompti agnoscunt 894
alexandrinorum fortitudo & præstantia in oppugnatione Hierosoly. 922.e
alexandrini quamdiu cesserint Iudæorum solennitatibus 1065
alexandrini seditionis autores, Apionis similes ibid.
alexandrium arx 472.f.476.c
alexas duxit Salomonem vxorem 583.b.223.f
inbetur ab Herode nobiles Iudæos se defuncto occidere 598.d
piè agit 600.b
alisas, alisai 13.c
alisfragmuthosis rex contra pastores gerit bellum 1040.d
aliturus minorum actor 999.d
allus Samarita, libertus Neronis 631.a
althemus præ timore obriguit 744.c
amalecitæ gens 74.b
amalecitæ bellum Israelitis inferunt & vincuntur 75.d
amalecitæ Hebræos subigunt 153.d. eorum rex captus & occisus 185.a
amalecitas quanto deus odio sit prosecutus, & quomodo Saulus eos extirpauerit 184.b
David cedit eos 207.f
amalecus nothus Aliphazæ filius 36.c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Iudæos propter Mardochæū concepit odium 375.a
consuluit contra seipsum 378.b
in crucem Mardochæo paratam sustollitur 380.a
& filij eius 382.a
Amares filij quomodo Ioannem Gadidum interfecerint, & quas eius cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moysis pater & Aaronis, deum inuocans vt Hebræos redimat exauditur 55.b
Amaramus seditiosus exulat 632.c
Amarinus constituitur rex 284.f
obit diem suum, relicto principatus successore Achabo filio 285.b
amasus Abesolomi copijs præficitur 253.c. impetrat veniam à Dauide, cui gratulatur regni restitutionem 236.c
constituitur præfectus exercitus 238.d. occiditur à Ioabo 238.f
amasias filius Ioasis regis Iudæ, vir bonus & pius patri in regnum succedit 315.b.316.c
paterna necis autores tollit, amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur à propheta 317.a
minatur Ioæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
amasias sacerdos 298.a
amathus, Amatha 14.d
amathus castrum ad Iordanem 459.b
ambitio quantum malum 215.b.per totum
M. Ambiuius præficitur Iudææ 619.a
amenophis regni terminus 141.b
amesses regni terminus ibid.
amiaz Achaz fil. bello superatus à Zacharia trucidatur 321.f
aminadabus Leuita 171.c
ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes malè excipiuntur 157.f. 158.d
ammanitarum contumelia in Danidem 223.f
& quæ de eis vltio accepta 224.f.excinduntur 228.b
ammanitæ & Moabitæ socij mutuo sese occidunt 398.a
ammaus exusta 781.b
ammaus thermæ sanandis corporibus idoneæ 864.b
vide & Emmaus
ammonius insidiatur Ptolemæi Philometoris occisus 437.a
ammon sororem Thamaram stuprat 228.g
occiditur à fratre Abesalomo 227.d

amorei cum ſuis regibus deleti 11. d. qui eorum ditionis terminis ibid.
amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118.a
amoſus Manaſſis filius regno paterno ſubſtituitur, quod propter impietatem non diu tenens occiditur 333.a
ananelus conſtituitur pontifex ab Herode 212.b
honore priuatur 513.a
reſtituitur ei 511.a
ananias Maſbali pontifex cũ quindecim aliis crudeliter necatur 938.f
ananias mercator Iudæus regias mulieres Iudaicam religionem docet 685.a
ananias Nebedæi fil. pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692.e
ananias nominatur Sedraches 346.a
ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452.g.458.d
ananias Phariſæus Ioſephoſe opponit 1013.f
ananiæ pontificis liberalitas, eiúſque ſeruorum iniquitas 698.d 699.b. ipſius filius capitur à ſicariis 698.e
ananiæ pontificis domus incenditur 811.d
ananias pontifex cum Ezechia fratre, pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ibid. cum fratre interficitur 812.e
ananus anani filius pontificatum acquirit, & Iacobum lapidat 698. b
anani ſenioris felicitas ib. a
ananus Ionatha filius Ceſtio portas prodere voluit 819.g
ananus Iudeorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe præparat 816.f
apparatum belli rurſus amittere noluit 829.a
milites contra Simonẽ Giotæ mittit ibidem e
ananus pontifex, eiúſque geſta 872. & 874.875. per totum.
anani mors Hieroſolymæ excidij principium 882.g. eiúſque virtutes celebrate ibid.
ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 618.eo priuatur 619.c
ananus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956.c
anarabarches, pontifex Hebr. 84.b
anaxagoræ Clazomenij mors 1079.f
anchus rex Gittæ 195.c.203.b exercitum ducit in Hebræos 203.f. 206.d
andromacho amicitiã renunciat Herodes 567.g
andronicus Meſſalami filius orator 434.a
angelus, quale nomen 522.b
angelos cum mulieribus coiiſſe 8.c
anilei & Aſinai Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. per totum
animi vnde certiſſimum argumentũ colligatur 199.e
anna Helcanis vxor 165.b
annibas ſeditioſus plectitur 682.c
annius Minutianus 633.e.636.671.e
annius Rufus Iudææ præficitur 619. b
annus magnus quot annis conſtet 11. c
anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Iobeli remiſſio 96.b
anni quot ab exitu Iſraelis ex Aegypto vſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
anteij interitus 661.f
anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388.a
antigonus ariſtobuli filius cum patre transfugiens capitur 477.d
accuſat Ceſarem, Hyrcanum & Antipatrum 481.d
paternum regnum affectans profligatur 461.d
reducitur in regnum per Parthos 494.e. amputat Hyrcano auriculas 497.e. accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtem 499.c
quomodo ab Herode oppugnatus ſit 500.c
& inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 507.c
antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508.b.510.e. per totum. antipatrum & Hyrcanum accuſat 724.g vincitur ab Herode 729.d. rex conſtituitur 732.d. quã inſolens ex vnica victoria factus 738.d. dat ſe vinciẽdum Soſio 741. d. ſecuri percutitur ibidem f
Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obſidioni præficitur 452.b
quomodo à fratre & cur occiſus 454.f.712.e
antiochia Mygdonia, vrbs 687.e
antiochia, Syriæ metropolis 852. c
antiocheni Demetrium electum recipiunt 437.d
antiocheni ſoli cum Sidoniis & Apamenis pepercerũt Iudæis cohabitatoribus ſuis 815.e
antiochenſium odium in Iudæos 398. c
antiochenſiũ petitiones apud Titum 976.e
antiochus antiochi Grypi filius victus & occiſus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
antiochus Antiochi Cyziceni filius ſuperat Antiochum Grypi, & ſuperatur inde ab Eucero & Philippo fratribus ibidem. 460
antiochus Aſpendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
antiochus deus Alexandri fil. adoleſcens rex coronatur & amicitiam cum Ionatha init 440.a
trucidatur à Triphone ſuo tutore 447.b
antiochus Dionyſius Antiochi Grypi fil. Damaſci regno potitus quid geſſerit 462.a
eius cũ Alexandro & Arabibus bellum 715.e
antiochus Epiphanes Seleuci fil. & eius geſta contra Iudæos 407.g vſque 419.975. ad Elymaida vincitur 418.e
commiſſa regni cura Philippo moritur 419.b per totum, aliáque eius geſta 1087. 1088.1089. 1090
antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Iudeam irruptio ſæua 708.d
antiochus Epiphanes quomodo ceperit Hieroſolymam 929.f. 934.e
antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex conſtituitur 419.c
Bethſaritas expugnat 420.d
Philippum tutorem regnum inuadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. quomodo Iudeam affligerit 709.e
antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Iudæos 398.e
dat filiam Ptolemæo vxorem 401. a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398.e
antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrij rex natus Tryphonẽ perſequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur ſubigere, ſed infeliciter 448.a
oppugnat Hyrcanum Hieroſolymis, & cognominatur Pius 449. per totum. regno & vita priuatur ab Arſace 450.b
Seleucum Grypi vincit 460.a
antiochus Grypus qui & Philometor Demetrij Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Sy-

regnum Syriæ occupat, & Heracleonis insidiis occisus. 451.d
Antiochus, Agrippa & Sohemius Vespasiano in auxilium miserunt bina millia pedestrium, & sagittarios equites mille 834.f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.a
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acquirit 611.e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumæa præfectus ab Alexandro 469.b
Antipas regij generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554.d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568.e.574.e
malicia eius 582.per totum.
eius in patrem insidiæ 585.a.587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur eiusque 749.
fratribus insidiatur 751.d
prodigit 761.b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.c
veneno eum tollere conatur 766.c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770.per totum.
occiditur 773.f
antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717.f.718.per totum, aliáque eius gesta 722
vsque 727
antipater accusatus, declaratur præfectus Iudææ à Iulio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725.c
antipater qui prius Antipas, quomodo se suósque euexerit, & Aristobulum regno eiecerit 469.c
Scaurum commeatu iuuat 475.f
eius auctoritas, vxor & liberi 479.d
qualem operam nauarit Cæsari, aliáque eius gesta ibidem. & 480
dynastia & procuratio Iudææ constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula promouet 483.b
antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777.d
antipater Samaritæ Antipatri Herodis filij procurator 588.d
veneficium apparatum Herodi indicat 766.b
antipatris civitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparauerunt in Herodis interitum 588.f
Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, & quas historias 702.e
Antonia Drusi maioris vxor Germanici & Claudij mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
eius fauor in Agrippam 634.e
eius prudentia 637.b
antoniæ ædificij Herodiani descriptio 919.c
antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
antonia turris ab Herode condita 544.f.624.d.746.d
antoniæ fundamenta subuersa 951.c
M. Antonij decreta pro Iudæis 488. per totum
M. Antonius, dux Ro. 476.c
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g.429.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promouet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum è medio tollit 508.b.510.e
M. Antonius donatur ab Herode 510.c.
homo impurus 512.e
Herodi nimium indulget 516.d
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium à Cæsare 524.a
occisus 524.e. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Iud. præficit 734.b.propter Cleopatram multa facit indecore 742.a
antonius centurio à Iotapateno insidiis interemptus 850.d
antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 831.b
eius gesta ibid.
antonius Primus Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f.eius gesta ib.
Vitellium interficit 893.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c.
Romam properat ibid.
antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
aod. vide Iodes
apachnæ regni termini 1040.b
apania obsidione liberata 727.c
apellæus mensis 370.a.409.b
aphrica unde sic denominata 24.e
aphri & Æthiopes quantum annuè pendant Romanis 807.e
apion Alexandrinorum legatus contra Iudæos 649.c
apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
eius portentosa mendacia de Iudæis & tota vita taxata ibidem. 1061.1062. per totum. & eius calumnia & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta fictus fabulam tragicam de Iudæis impudentissimè fingit 1065. 1066.1067.per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni termini 1040.b
Apollodoti Gazæorum ducis prælium cum Iamnæo, & mors 459.c
apollonius Antiochi dux, à Iuda Macchabæo victus occiditur 413.b
apollonius Dauus præfectus Alexandri filij Antiochi Epiph. 435.c
vincitur à Ionatha 436.b
appolloni Molonis mendacia de Iudæis 1065.1069.177.
apollonius senator sanciatur 672.e
apsanes Iudeis præficitur 159.a
aquila aurea supra portam posita deiicitur 596.b.772.c
aquila quare Romanorum insigne 838.b
aquila Caligulæ interfector 660.e
ara tabernaculi, & Arula suffumigatoria 83.g
arabia confinis Iudææ 469.c
arabes qua ætate infantes suos circumcidant 21.f
arabes Hebræos subigunt 153.d. ab ipsis rursum caduntur 155.a
arabum prælium cum Herode 519.f
arabum Iudæam deuastantium sæuitia 609.c
arabum gesta in Iudæa post mortem Herodis 781.b
arabes Iudæorum transfugarum viscera pastefaciunt, aurémque eximunt 939.f
aramus, aramæi 15.a
arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
aranes ubi mortuus ibid.d
arasci templum 330.e
arbela vicus 1022.f
arbori interdicta quæ vis indita fuerit 5.e
arca Noe reliquiæ vbi seruentur 684.c
arcæ tabernaculi forma 82.f
arca in potestatem hostium venit 168.d. quanterum malorum his fuerit autor ad quos peruenit, & quomodo Hebræis reddita 169.b
arca transfertur Hierosolymam in templum Salomonis 263.b
arcades de antiquitate gloriantes, post Athenienses literis eruditi 1035.d
arce, alio nomine Arclipus, ciuitas 82.a
arce, quæ nunc Petra, ciuitas 110.b

archelais vicus conditur 613.f
archelaidis palmeta 619.a
archelaus Cappadocum rex 549.c 558.f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569.g. eius prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608.c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601.g.602.a accuſatur apud Auguſtum 603.e ethnarcha non rex confirmatur ab Auguſto 611.e. Glaphyram fratris defuncti vxorem ducit 613.f
accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614.a 784.b. venduntur eius bona 618.e à fratre falsè calumniatur 767.d rex conſtituitur 773.g. in ſeditionem incidit 775.776.781. quod non rebellaſſet quarta tributorum parte leuatus 785.a. eius reditus quanti ibid.b
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956.c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiuſque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469.e.470.b. cum Scauro fœdus init 471.f
aretas qui antea Æneas conſtituitur Arabum rex 572.e. confirmatur 577.d
aretas Cœlesſyriæ regnum adipiſcitur 472.d.716.a. cum Herode bellatur 626.b.& Iudæa infert bellum 716.a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721.c
aretas Petræus Romanis auxiliatur 609.a
argolica hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034.f
ariphanes Græcus hiſtoricus Iudæorum mentionem facit 1051.a
arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843.e
ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
arion procurator Ioſephi Tobiæ fil. 405.
ariſtæus Iudæorum negotium agit apud Ptolomæum Philadelphum 389.f
ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123.b
ariſtotelis apud Clearchum verba de Iudæis 1048.a
arius centurio confoſſus 608.d.780.e
ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 730.a
ariſtobulus Agrippæ frater, Iudæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
Ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcẽs pulcherrimus 514. d. ab Herode conſtituitur pontifex, & occiditur ab eodem 513.f.514.g
Ariſtobulus Alexandri Iamnæi fil. generoſus 463.f. quomodo adſecutus ſit regnum 405.b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471.c. quale donum Pompeio miſerit, & controuerſiam cum fratre apud eundem diſceptauerit 471.e. quomodo à Pompeio tractatus 472.f
vinctus abducitur Romam 475.e vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477.d. veneno ſublatus eſt 479.g
Ariſtobulus Herodis fil. reuerſus Roma ducit vxorem 549.c. coniicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574.f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578.f. ſtrangulatur 580.b
ariſtobuli filij Herodis liberi qui 762.a.793.f.
ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796.c
ariſtobulus Herodis frater, priuatus mortuus filia vnica relicta 793.f
ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis fil. dominijs multis donatus à Ner. 694.f
ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752.b. quomodo imperarit & ſeuierit in matrem ac fratres 454.d. fratris cæde pollutus moritur phillelen dictus 455.g. primus diadema regium uſurpauit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454.c. mors eius 714.a.
ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930.a
ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
armenia regio 15.a
arnon fluuius 110.c
arphas vicus 834.a
arphaxades Arphaxadæi 15.a
artabanus Vonone victo Partborum regnum aſſequitur 620.e
artabanus à Vitellio victus 625.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
artabani cum Aſineo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646. a
artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 627.c
artabazes rex Partborum donatus Cleopatræ 742.c
artabazes Tigranis filius captus 519.b
artaxerxes regnum paternum accipiens quale conuiuium inſtruxerit 373.b. accuſat vxorem & diuerſit ab ea ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374.b. Amanem in ſummo habet honore 375.a. eundem cruci ſuffigit 380.b. Iudæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemiſius menſis 259.c
arterius quemadmodum ex incendio per Lucium commilitonem ſeruatus ſit 95.g
aruceus Arcen condidit 14.d
arudeus, Aradus inſula ibid.
aruntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
arus vicus 609.c
aruum loci nomen 195.g
aſamonæorum gens Iudæorum reip. ſtatum mutauit 367.b
aſamonis montis Galilææ ſitus 818.c
aſanus abiæ filius regnum paternum accipit 282.c. eius pietas, & bellum cum Zareo Æthiopum rege ac victoria ibidem, mors 284.d. 285.b
aſcalon capitur 146.a
aſcalon Iudæis ſemper inuiſa 851.a. eius ſitus ibid.
aſcalonitæ quingentos & duo millia Iudæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815.d
aſcalonitis quantum incommodi arcæ attulerit 169.c
aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curæ obſequitur Danieli 346.b
aſchanaxes aſchanaxi 13.c
aſer natiuitas 30.g. filij 52.d
aſeritarum ſors in Chananea 142. a
aſia quingentas ciuitates vni rectori & conſuli Romano parere 806.g
aſineus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum
aſiongaber, loci nomen 269.f
aſoris ciuitas 152.c
aſoſra, buccina 97.b
aſperſorium tabernaculi 81.a
aſphaltites lacus repletus cadaueribus. 890.a
aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891.b. eius deſcriptio ibid.
aſphar lacus 428.b
aſphenatis prodigium & interitus 661.d
aſſamonæi principatus quando deſierit 508.b
aſſamonæorum familia quando & quandiu principatus Iudæorum conceſſ. 701.a
aſſaracoldas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330.a
aſſaron quantum contineat 83.d
aſſis regni terminus 1040.b

assuras, Assarij 14.f
assyriorum imperium quando dissoluturum fuerit 331.c
astabarri populus 14.b
astapus fluuius 58.f
astartes templum 209.a
astartis rex Tyriorum, eiúsque successores enumerati 1043.a
astoborra fluuius 58.f
astronomiæ qui primi inuentores 8.a
Athenienses quando & quemadmodũ Romanis subiecti 405.d
atheniensibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
athenienses religiosissimi credidi 1068 c. *scriptis legibus vtebantur* 1072. b
Athenio legatus Ptolemæi Euergetis ad Iudæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit tam victorem 742.f
athronges vel athronges pastor regnũ affectat 608.b.780.c
auaris vrbs Aegyptia 140.a.& e 1052.g
augusti Cæsaris in Iudæos beneficia 562.d. *in Herodẽ odium & Aretam* 572.b. *reditus cum vtroque in gratiam* 577.d. *confirmat testamentum Herodis* 611.e. *in Italiã proficiscitur* 729.e
augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
aulæ regiæ descriptio elegans 91.e
aulicæ deliciæ quæ 237.f
aurea terra, regio 269.g.271.a
Azael ab Adadoci muneribus mittitur ad Elisæũ, vnde se regem futurum cognouit 306.b. *contra Israelitas belligeratur & Hierosolymitanos, à quo pacem redimit Ioasus rex* 313.f *moritur* 316.a
Azarias propheta vaticinatur Asani agmini 223.c
azarias compellatur Abdenago 346. a
azizus Emesenorum rex Agrippæ iunioris sororem duxit 693.b
azotum pestis propter arcam detentã inuadit 169.b
azotum captum & concremnatum 436. b
azymorũ festiuitas restauratur 323.d
azymorum festiuitatis institutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ descriptio 981.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
babel quid significet 12.c
babylon locus cur sit dictus ibidem
babylonis extructio 65.c
babylon in Cyri potestatem venit 352. a
babylonica captiuitas quando & quomodo acciderit 336.337.338.339. 340.341. *per totum.*
Babylonicæ turris institutio 12.a. & *quanta fuerit* 12.b
babylonij Iudæos persequuntur 649. e
Babyloniorũ antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.f
Baccavicus 833.g
Bacchides dux Demetrij contra Iudam Machabæum mittitur frustra 421.f. *mittitur iterum ac cum Iuda confligens vincit* 424.f. 425.d. *adigitur ad pacem cum Ionatha ineundam* 430.b
Bacchidis sæuitia in Iudæos, & eius interitus 709.a
bactriani populus 15.a
badus qualis mensura 259.a
baonis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
bagoses copiarum Artaxerxis imperator quomodo Iudæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
bagothous & Theodestes eunuchi coniurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
bathales Ammanitarum rex 343.g
baiæ, oppidulum Campaniæ, vbi & calidæ 638.d
bal quis deus fuerit 311.b. *sacerdotes eius vniuersi sublati ibidem. ædes ipsius à fundamentis diruitur* 311. d
balachus Moabitarum rex Balamũ ad Israelitas execrandum mittit 111.d
baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
balamus vates contra Dei mandatum profectus ab asina compellatur 112 f. *bene precatur his quos execrari volebat* 113. *per totum malum consilium dat Madianitis* 114. e
balsamus vbi nascatur 270.f
balsamum vbi proueniat 473.b
Balthasar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350. e. *ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem venit* 352.a *occidit Adoniam* 254. b
banaias satellitibus præponitur 241.f *vnus fortium Dauidis* 243.f
banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
banaothas & Thammus occisores Iaboßthi supplicio afficiuntur 216.e
barachas autor Israelitis vt captiuos Iudæos & Beniamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.e
barasa expugnata concremata 417. c
baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 337.a. *liberatur à carcere* 342.c
baris castellum, postea Antonia 717.c
baris mons 10.b
barzaphanes Parthorum satrapa Syriam obtinet 494.d.730.c
Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 282.e. *regnum occupat ibidem*
basanæ smoietas à Gimone propheta grauiter carpitur, sed frustra, regnúmque ab hostibus infestatum tueri non valens moritur, Elano filio successore relicto 283.f
Bassus addit se Cassio 727.c
batanæa, Trachonis & Auranitidis, partiúmque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 781.g.& 783.a
bathuel Nachoris filius 15.f
bathyllus Antipatri libertus venenũ hero adfert 767.b
batiby dictum 639.c
beelsephon ciuitas 65.c
begabri Idumæa vicus 890.e
beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri successit 1043.c
belli leges 129.e
beniaminis natiuitas & nominis ratio 24.c. *filij decem* 52.b
beniamitarum sors in Cananæa 141. e
beniamitæ post Iesu ducis mortẽ quieti & agriculturæ student 146.b
beniamitarũ fortitudo & peritia militaris 148. c *cædes omnium vsque ad sexcentos viros* 149.a *quomode ea tribus restituta* 146. d
berenice, locus 269.f
bernice Agrippæ filia 628.a. 673.e
bernice Costobari filia 628.b
bernice Polemoni nubit 693.e
bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 549.c. *fit exosa Glaphyræ* 564.b. *datur alij marito* 762.a
bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius vitæ pericula 801. c
bernice & Iudæ ad Cestium de Flori gestis retulerunt 803.b
berotha ciuitas 139.b
berosus Chaldæus de astronomiæ & Chaldæorum philosophia Græcè scripsit 1043. g. *eius historiæ verba & compendium de Iudeis* 1044. a. *Græcos scriptores taxauit ibidem*
bersabe, ciuitas 288.d
bersabe puteus 21.d
berytus domicilium Romanorum 576. e
berytus Phœnices colonia Romanorũ 972.e
berytus quomodo ab Agrippa exor-

nata 678.b
Berzellæus quantis beneficiis inuerit Dauidem regno pulsum 233.b quam gratiam ei obtulerit rex 237.e
Beſarra oppidum 1007.e
Beſelel architectus 88.e.98.e
Bethſemmathe vxor Eſau 28.b
Bethalaga vicus 429.b
Bethel quid ſignificet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethmaus vicus 1003.e
Bethura locus 139.f
Bethſabes forma Dauidem ad adulterium pellicit 225.b
Bethſama vicus 170.g
Bethſamitarum prophani lxx. arcam contingentes moriuntur 171.b
Bethſana, quæ Scythopolis 418.a
bethſana ciuitas 141.g
Bethſuritarum deditio 420.d
Bettæa capta & prædata 222.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
bezethæ collis deſcriptio 919.g
Biblia quot annorum hiſtoriam complectantur 2.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcæus Agrippæ legatus à Iudæis vulneratus effugit 819.d
Borceos vicus 833.e
Bouis cornupetæ noxa quomodo vindicanda 128.d
Boz columna veſtibuli templi 261.b
Boʒus quomodo Ruthem acceperit vxorem 163.e.164.a.
Britannicus Clau. Cæſaris filius 644.a
Britannicus Claudij ex Meſſalina f. Neroni priuigno in imperio poſthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis ſubiugati 805.g.807.b
Broccus trib. plebis 670.b
Buccinarum excogitatio & vſus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum 694.b

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Mileſius quo tempore hiſtoriam conſcribere cœperit 1034.e
Caduceatores ſacros eſſe & inuiolabiles 522.a
Cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare prouinciam occupat 488.f
Cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias eius occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902.c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium tranſugit 902.a
Cadeſa ciuitas 140.b
Canopolis & forum quod vocatur materiarium à Ceſtio incenſum 819.f
Caron regio amomi ferax 684.c
Cæſar Iudæorum & Archelai conuentum diremit 782.f
Archelao tetrarchiam ſeu mediam regni partem dedit ib.
eius promiſſio Archelao facta ib.
reliquam regni dimidiam partem duas tetrarchias diuiſit ibid.g
cæſar quæ Salomæ largitus ſit 783.b
cæſar quas ciuitates Iudæorum regno annexas Syriæ adiecerit ibid.
cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid.f. eum remigum numero inſerit 784.b
cæſares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæſarea conditur 746.e.747.g
cæſarea Philippi dicitur Neronis 698.f
cæſarea Iudæa maxima ciuitas 854.f
cæſaria templa 747.a
cæſarienſium contumelia in mortuum Agrippam 680.a
cæſarienſes contra Iudæos apud Neronem victores 799.b
cæſarienſes omnes Iudæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818.b. duo millia Galilæorum cædit ibidem.
cæſennius Paetus rector Syriæ 974.a
cæſennius Paetus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983.f
bellum mouet contra eum 984.a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid.e
cæſonia iugulata cum filia magnanimitas 667.c
caiaphas conſtituitur pontifex 619.c
cain quid ſignificet, ſacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit 6.d. eius poſteri 7.f
caius Agrippæ & Iuliæ fil. Auguſti adoptiuus 603.e
caius Cæſar Agrippam vinculis ſoluit, & tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 790.c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid.d
caij vxor & filia occiſæ 666.d
eius ingenium & mores 666.e
caius Cæſar Deum ſe vocari voluit 790.d
Petronium ob ſtatuas in templo locandas, Hieroſolymam miſit ibidem, e
caij litera ad Petronium 792.b
caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit ibid.c
calebus explorator Chananæa 99.a
calide ad Baias 638.e
Calide ad Emmauntem 619.d
Calidæ apud Callirrhoen 598.a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88.g
C. Caligula conſtituitur Cæſar 627.c
C. Caligula Germanici fil. 734.e
deſignatur Cæſar à Tiberio 635.f
occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636.b. Herodem cum coniuge mittit in exilium 638.g
qualis fuerit ingenio 641.b. 643.e
Iudæis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 643.a
moritur ibid.f. eius in omnes ſeuitia, & diuini honoris vindicatio, inſaniæque tum conuiuatio in ipſum, & eius interitus 652.vſque 660
callimander ab Hyrcano victus interiit 452.e
calliſtus Caligulæ libertus 657.c
calumniarum quanta vis 713.c
cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Iudæos à templi & vrbis ædificatione prohibet, moritur 359.a 360.b
campus regius, loci nomen 18.d
cana, loci nomen 519.f
cana vicus Galilææ 1005.b
cana ſeu Canatha 742.e
canathenſes ibid.f
candelabrum tabernaculi 83.a
capernaum fons, Nili vena eſſe creditus 861.c
capharſaba, campi nomen 559.f
caphartophan Idumææ vicus 890.e
capito centurio à Floro præmiſſus ad Hieroſolymitanos 800.c
capitolij templum à militibus direptis donariis incenditur 907.d
cappadoces populus 13.b
carmeli montis ſitus 852.f
carræ, Meſopotamiæ ciuitas 15.c
carthaginenſium originis & fati deſcriptio 807.d
carus delicię Herodis 586.b
caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388.a
caſpiæ portæ 625.a
Caſſius Charea 653.654.655
per totum. occiditur 673.a
caſſius quæ geſſerit in Iudæa 476.a
affligit Iudæos 489.b
caſſius Longinus Syriæ præſes 544.d
caſſius Iulio Cæſ. interfecto Syriam petit & quid geſſerit 727.728.
per totum, occiſus 729.e
caſtor rerum iudaicarum ſcriptor 1065.
caſtoris Iudæi verſutia & dolus erga Titum 924.f
caſtra Iudæorum, locus 480.f
catullus Libya Pentapolitanis rector ſicariis calumniandi doctor erat 997.a.

tria millia Iudæorum trucidauit 997.b
eius cruciatus & mors horrenda ibidem.d
cedasa vrbs 441.e
celadus Augusti libertus 613.a
qui Cæsaris nomine cum falso Alexandro egerit 783.e
celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur 793.a
celer tribunus vinctus à Claudio Iudæis ad supplicium Hierosolyma mittitur 795.g
cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448.a
cenizæi Hebr. in libertatem restituti 151.a
cestius Gallus Syriæ præses inuadit Galilæam 1015.b.1023.d
Cest. Festus à Claudio in Iudæam procurator præmissus 793.e
eius malitia 799.a
cestius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821.
chabelo terra cur sic dicta 267.e
chabolo vicus 1015.b.1016.c
Charea Caij vxorem & filiam interficiendas curat 666.d
chalamas Syrorum transeuphratensium rex 224.d
chalebo donatur pars agri Hebronis 145.g
chaldæi populus 14.g
chaldeorum consensus cum sacris literis 1046.d
chamis patris irrisor 14.e
chananæus, chanaan 14.a
chananæorum terræ præstantia 98.e
charetis mors apud Gamalam 867.d
chariathiaris ciuitas 171.c
chasleus mensis 409.b.415.e
chebronis ciuitatis antiquitas 895.d
chelcias Oziæ fil. copias Cleopatræ præficitur 452.g. moritur 458.e
cherubeis quid sint 83.a
cherubinorum descriptio 263.e
chetim quid Hebræis significet 13.d
chetimus, & chetima insula ibid.
chetomene qualis vestitus 84.c
cheton quid significet ibid.
chettæi populus 14.d
chiramus operarius insignis 260.g
Christus & christiani 622.g.623.a
chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subiecit 150.e
chusus, chusai 14.a
chusis amicus Dauidis constantissimus quomodo se gesserit apud Absalonem 230.c
cilla ciuitas 198.b
cillanos à Palæstinis bello vexatos Dauid iuuat ibid.
cinchaves idem quod talentum 83.e
cinnyra, instrumentum musicum 243.a
cinyra fabula 659.d
circenses ludi 654.b
circumcisionis prima institutio 19.e. 21.c.
cisus Saulis pater 174.e
citharæ quis inuentor 7.d
ciuitatem qui primus instituerit 7.c
claudius à militibus constituitur Cæs. 664.d
claudius Aggrippam ad senatum legatum mittit 792.d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorũ nobilissimos interfici iussit 795.g
claudius quandiu imperium administrauerit 796.a. Agrippinæ vxoris Neronem priuignum in imperium cooptauerat ibid.
clearchus peripateticus Aristotelem præceptorem suum de Iudæis narrantem inducit 1047.e
clemens præfect. vrbanarum cohortiũ 655.c.
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401.a
cleopatra Flori vxor 702.b
cleopatra Ptolemæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 401.a
cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur vxor ab Alexãdro Antiochi, qui & Demetrius dictus 434.e
cleopatra Marc. Antonii in sui amorem pertrahit 491.f. 729.f. Mariamnem cum filio ad se vocat, & Antonium contra Herodem incitat 513. vsque 645. 742.d. 988.d. contra omnes omnium opibus inhians 517.f. 742.a. Herodem ad stuprum solicitat 518.d. occiditur 524.e. 745.f
clitius Tiberiensis altera manu mulctatur 1012.a.828.e
cluuius 659.c
colossus Cæsaris 747.g
comagenensium ciuilis contentio 620.g 621.a
commeatus centum annorum qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
conon Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
connubialis laudationis 298.f
conuentus ciuium quæ vtilitas 121.d
coponius Iudæis præficitur 616.b. 618.g
coponius procurator constitutus, Archelai finibus in prouinciam redactis 784.g
corban iuramenti explicatio 1047.a
corban, quomodo se liberent 109.c
corea, loci nomen 718.e
core seditionem contra Moysem & Aaronem excitat 75.f
dat eius pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.e
corona triplex pontificis 86.a
correi, locus 172.d
corus mensura qualis 100.b. 536.f
costobarus Idumæa Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab vxore 532.b. eius violentia 699.b
costobarus & Saulus fratres vnà cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
coturnices vbi copiosè inueniantur 72.e
cotys Armeniæ rex 678.d
crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliare parat 478.e cum omnibus suis copiis perit 479.c
crassus in Syriæ prouinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
cretenses moribus, non verbis eruditebantur 1072.a
ctesiphon, vrbs 650.b
cumanus Iudææ præses cõstituitur 690.d. 794.a. & quid sub eo Iudæis acciderit ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Iudæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
cuspius Fadus Iudæorũ regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
cydoessa Tyriorum vicus 869.e
cyprus insula 13.d
cyprus præsidy locus in finibus Hierichuntis 816.a
cypros Herodis filia 627.f. alia Phasaelis filia 638.a
cypron, castellum 559.f. & 748.b
cypris Antipatri vxor 723.d
cyrenæa, Marmaridæ & terribiles Syrtes quemadmodum Romanis subditi 807.d
cyrus Persarum rex Babylonem & regem eius capit 352.a
cyrus Iudæis Hierosolyma repetere permittit, templúmque restituere, ac vasa tẽpli eis reddit, multáque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 356.b

D

Dabarateni vxorem Ptolemæi regij procuratoris inuadunt 1008.c
Dacchari herbæ descriptio 86.a
dagon, arx 448.d
dagon præcipitatus 169.a
dagonis templum exustum 436.e
dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub vna tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
damascus à quo condita 15.a
damascus imperio Dauidis subiicitur 222.b
damascus à Metello & Lollio capta est 471.a
damascenorum in Iudæos seueritas 1000.c. 822.a. 992.d

dana oppidum 150.d.276.b
danaus Argiuorum antiquiſſ. 1041.g
Daniel vocatur Balthaſar, & cupit durius viuere propter valetudinē & ſtudia 346.a. inſomnia diuina 246.f. regi ſomnia interpretatur 347.f.348.a.
Balthaſaris viſionem in pariete explicat 351.d.
abducitur à Dario in Mediam & conſtituitur ſummus ſatrapa 352.b
inſidias patitur, ſed inſidiatores eius luunt pœnam 352.f.353.a
apud Ecbatana turrim edificat ibid.e quàm carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas ſuperauerit 353.e.354.355.
Danielis prophetia 415.f
danitarum ſors 142.a
danitæ à Chananæis ſedes mutare coacti 150.b
danus, fons Iordanis 18.b
danus naſcitur 30.f
filij eius 52.c
darabitta vicus 1023.x
Darius Artabani filius Neroni obſes miſſus 625.d
Darius Aſtyagis filius imperium Babyloniorum vaſtat, & Danielem abductum conſtituit ſatrapam, quem inuitus poſtea leonib. obiicit 352.b 353.a. hoſtes Danielis iiſdem obiicit, & deum eis prædicat ibid.
Darius equitum præfectus ſub Agrippa 810.g
Darius Hyſtaſpis filius rex Perſarum creatur, quæſtionem proponit quænam omnium rerum fortiſſima aut potentiſſima 360.b.&.f
commonitus vero à Zorobabele Iudæos libertati inſtituit, & immunitati, vrbémque & templum reſtituere promittit & iuuat 262.e. 367.d
mortuus ſucceſſorem filium Xerxem relinquit ibid.f
dathamū cum vniuerſa ſua familia terra debiſcit 107.c
Dauid filius Ieſſæi 164.e
Dauid qualis, & quomodo rex à Samuele vnctus prophetat, & Saulo furioſo hymnos occinit ad citharā 186.e.187.a ei magnanimitas 188 b. victoria de Goliatho 189.c
amatur à Sauli filia, & ſexcenta hoſtium capita à Saulo adfert & filiam eius vxorem ducit 190.e
ſocerum fugit 191.192. 193. per totum. ſpiculo ab eo petitur 192.a
accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & inſanum ſe fingit 195.c
fugit inde aliò atque aliò ibid.
Cillanis auxiliatur ac iterum Saulem effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuiſſet noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a defuncti vxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d
iungit ſe Ancho contra Hebræos 203.f 206.e abducuntur ei amba vxores captæ 207.b
Paleſtinos cædit & vxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem ſupplicio afficit, & epitaphia ipſi ac Ionathæ conſcribit 211.d
rex vnius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a
eius filij 213.d
Abnero fœdere iungitur & amicitia 214. c. interfectum luget 215.d. regnum in vniuerſum ei confertur 217. à dominorum ſuorum occiſores punit 211.d.216.g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem conuenerint 217.a Iebuſæos illudentes capit 217. a. amicitiam cum Iramo parat, & Hieroſolyma ciuitatem Dauidis appellat 218.c. Paleſtinos ſuperat, & arcam Hieroſolymam transfert 219 per totum. Paleſtinos frangit & Moabitas Adrazarúmque Sophenorum regem 221.d. Thanonem in amicitiam recipit, Idumæam ſubigit, & officia diſtribuit 222.e. 241.e.
Ionathæ poſteros beneficiis afficit 223. b. legati eius iniuria à Naaſe afficiuntur, Syri, Meſopotamitæ, Ammanitæ deperduntur 223.e.224.e
Bethſaben adulteram facit & ducit vxorem, Vriamque interficidum curat 225.b. per totum. Ammanitas excindit 228.b. à filiis moleſtatur 227.e. per totum. Abeſalomum filium regem ſalutatum fugit 229.e
patienter audit conuiciantem Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Iordanem 233.b. priorem filium aggreditur 233.d. occiſum luget 235.c. ignoſcit hoſtibus, & recipit regnum. ſalutatur rex 236.237.238. per totum. decem tribus ab eo deficiunt autore Sabeo 238.c. Paleſtinos vltimo fundit, hymnos ac muſicam inſtituit 242.f
fortiſſimi viri ipſius qui 243. per totum. populum recenſendo deum offendit 244.b è tribus malis inſtigendis peſtem eligit, & Oromne aream emit 244.e. 245. c. templi extruendi locus ei indicatur, ad quod opifices & materiam comparat. filiúmque inſtruit Salomonem quomodo ſe debeat gerere nactus imperium ibi. e. 246. b. alſioſus calefacit ſe Abiſaces accubitu 246.g
Solomonem confirmat regem, officiáque diſtribuit & tribus, tum templi vaſorúmque deſcriptionem tradit 248.249.a per totum.
Danidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid ſub mortem Solomoni commiſerit 250.g.251.a
expirat ac ſepelitur, maximiſque cum eo theſaurus 251.c
Dauidici generis regum finis, & qui eorum fuerint 241.g
Debora prophetiſſa 152.d
Decimæ datæ 18.e.18 f.109.a
Decius Mundus quantum in ſæmeru in Paulinam 622.b
Delatoribus quid præmij fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrij filius amicitiam cum Ionatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damaſcum conſtituitur & Alexandrum Iannæum ſuperat 460.b. 461.a, contra fratrem pugnans captiuus ducitur ad Parthos ibi.f
Alexandrum prælio ſuperat 715.a
Demetrius Gadarenſis liberius Pompeij 475.b.
Demetrius Nicanor rex 437.g
clementer agit cum Ionatha Iudæiſque 438.b. vincitur à Tryphone 440.d.
capitur à Parthis 443.f
dimittitur, & in regnum reſtituitur ab Arſace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparauerit 389.d. legem Iudæorum tranſcribendam curauerit 391.b
demetrio Phalereo in hiſtoria Iudæorum venia concedenda quòd Hebraice neſciuerit 1051.b
demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochúmque & Lyſiam occidit 421.f
Iudam occidit in prælio 425.e
Ionathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
dei caſtra locus 32.e
Deus Galilæorum cladem Romanis dominabat 848.b
Deus Iudæis omnem viam ſalutis ad interitum verterat 940.d
dei decretum contra omne Iudæorum genus 992.a
dei definitio apud Moſen 1073.f
dextra porrecta quid apud barbaros ſignificet 646.a
diagoras Melius in mortis periculo verſatus propter Athenienſes 1079.f
dido ſoror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificauit 1043.e
diebus ſingulis quid Deus conſideret 4.b
diglath quid ſignificet 5.a
diluuij vniuerſalis deſcriptio 9.a
Dina Iacobi filia 31.b

ſtupratur, quapropter Sicimite vniuerſi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amiciſſ. à Phariſeis interficitur 716.f
Dionyſius Tripolitanus ſecuri percuſſus 471.g
Diophantus notarius ſceleratus 574.e
Diſciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 823.e
Diſciplinas à Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos eſſe deductas 17.e
Diſſimilium communionem etiam naturam horrere 123.f
Dius in hiſtoria Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius menſis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b occidit Abimelechum pontif. 196.f
Doleſus nobilitate potens à Gadarenſibus interficitur 888.f
P. Dolabellæ decreta pro Iudæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum ſaluus euadit 902.e
à Mutiano productus populo rector inſinuatur 903.a
Domitiano Germani ſubriciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Veſpaſiani & Titi eis adæquitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero conſalutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, vxorem, viroſque illuſtriſſ. trucidat ibid.c
Cæſarea excludit Iudæos 696.f
Domitij Neronis vxor à marito occiditur 694.c
Domitij Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices vrbs 1000.e
Dora ciuitatis ſitus 1067.b
Doras Hieroſolymitanus pontificem perimit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filij accuſatur veneficij, & quomodo ſe geſſerit 588.d.766.b
Doritarum in Iudæos inſolentia 675.f
Dorotheus lxx. interpretibus additur 396.f
Doſitheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
Draconis leges de ſupplicijs antiquiſſi. 1015.c
Druma Gedeonis concubina 155.f
druſilla Agrippæ filia 628.a
Druſium turris 747.e
Druſius Agrippæ filius 628.a
Druſius Neronis filius 629.634.e
Druſius turris 536.g
Drymos loci nomen 730.e
Dyſtrus menſis 132.e. 366.e. 381.f

E

EButius decadarchus ſub Veſpaſiano 839.e. Gamala occiſus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Ionathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos ſubiugarat, ab Iode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores eius extincti à Syriæ rege 321.e
Elanus Baſanæ filius altero regni anno occiditur, vna omnis eius ſoboles tollitur per Zamarem 284.d.& e
Elcana Iudæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus legatus Iud. 640.f
Eleazarus pontifex 2.d
Eleazarus Moyſis filius 61.e
Eleazarus Aaronis filius 107.g fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 145.b
Eleazarus Dodeiæ filius vnus fortium Dauidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab Elephanto conſoſſo opprimitur 420.c
Eleazarus phariſæus homo ſeditioſus conuitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus theſauri templi cuſtos quomodo pactus cum Craſſo 478.d
Eleazarus Anani fil. pontifex conſtituitur vnius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex conſtituitur 613.e. priuatur pontific. ibid.g
Eleazarus gigas, quam vaſto fuerit corpore 625.d
Eleazari Aſamonæi filij fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinæi latro 691.f. 695.a. 795.a 796.d
Eleazarus ſeditioſus exulat 682.c
Eleazarus Ananiæ pontificis filius, Romani belli ſeminarium fuit 809.g
reiecit Cæſaris hoſtias ibid.
Eleaz. Semæi facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo ſocij contra Manahemum 812.e
Eleazari Simonis filij factio 904.c 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ ſocij mors 895.a
Eleazarus ſicariorum princeps Maſſadam obtinet 985.e
eius ad ſuos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ 990.g. 991. 992. per totum
Elephantis quomodo pugnatum ſub Antiocho Eupatore 419.f
Eleuſa oppidum, Sebaſte dictum 558.f
Eleutherus fluuius 741.b
Elentheri equites 731.b
Eliabus architectus 78.b. 88.e
eliacias pontif. ſub Ioſia rege 333.f
Eliacimus Ioſiæ fil. antea Ioacimus dictus accepit regnum paternum, ſed tributarium tam factum Ægyptijs 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e occiditur 337.d
Eliacimus Ioachimi filius in pontificatum patris ſuccedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciauerit & geſſerit 285.e. 286.a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
Eliæ epiſtola ad Ioramum Ioſaphatiium ſceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678.f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c. filij eius ſcelerati 165.a exitium ſuum cognoſcit 166.a ipſius & filiorum mors 166.d.& f.
Eliſeus prophetæ donum accepit, & Eliam comitatur 289.a vaticinatur & aquam ſuppeditat Ioramo Achabi filio 301.a viduam à debitis liberat 302.d Ioramo inſidias Syrorum indicat & Adadum capere ipſum volentem eludit 302.d. 303.a famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d Adado mortem indicat ibid.e Ieum vngit regem Iſraelitarum 308.b Ioaſus Ioazæ filius ad ſe ægrotum venientem conſolatur 316.e vita defungitur 315.g cadauer occiſi à latronibus in ipſius monumentum iniectum reuixit 316.a
Elymus, elymi 14.f
Emian zona ſacerdotalis 84.a
Emmaus concremata 609.c
Emmaus vicus, Vide etiam Ammaus
Engaddi à ſicarijs inuaditur 887.f
Eniachin tribus ſacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enoſa ciuitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes veſtitus 85.b
Ephorus hiſtoricus Gallos & Hiſpanos prorſus ignorauit 1039.a
Ephorus Hellanicum in plurimis oſtendit mendacem 1034.g
Ephremes in numerum Iacobi filiorum adoptatur propatre Ioſepho 53.e
Ephremi pars quæ ceſſerit 141.f
Ephremita Gedeoni bellum inferre conantes placantur 155.d

Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
epierates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot ciuitatibus Iudæis prodit 452.e
epicureorum error refutatur 355.b
Epiphania ciuitas 14.d
epiphanes & Callinicus filij regis Antiochi Cæsennio Pato pugna forti obnituntur 984.c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib.e. Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
epomidis descriptio 85.f
epulæ ferales Iudæorum 775.a
equitum Romanorum arma 836.d
equus Modius Varo succedit 1003.a
erebinthonicus vicus 937.b
erica prætorianorum Achaïæ præfectus occiditur 321.f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 331.c. obiurgat eundem propter thesauros Babylonijs monstratos 331.d
esaiæ prophetiam cognouisse & credidisse Cyrum regem 357.c
esaiæ vaticinium depranatum 996.c
esaui natiuitas 26.d. uxores 27.a
circumuenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconsiliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vocatúrque Adomus 36.a
Esdras Iudæorum apud Babylonē de gentium pontifex, à Xerxe quæ & quanta impetrauerit 367.f. 368.a
quomodo populum mundauerit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit, mortuúsque sit 368. 369.370. per totum.
Esconputeus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b
ducitur uxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem.
Iudæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e
impetrat Iudæis vitam 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis 787.e. opinio de anima diuinitate ibid.g. aliud eorum & diuersum collegium 788.d
Etheus Gitthæus Dauidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eua quid significet 5.b
eius lapsus 5.e
Euæi populus 14.d
Euaratus Cous 760.a
Euemerus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Euilas, Euila 14.b
Exodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Iudæorum venia concedenda quod Hebraïcè nesciuerit 1051.b
euphrates, fluuius 5.c
eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumuenit, & domum eius subuertit 573.f.758.e. 759.f
euthychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b aperit Neroni maleuolentiam Agrippæ 633.a
eutychus, auriga Caij Cæs. 672.a
excæcantis aliquem pœna 128.c
eZechielis prophetia 335.f
ezechias Achaze filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot.
Palæstinos bello vincit ibid.
à Senacheribo oppugnatur 328.a
in summam adactus desperationē Esaiam implorat 329.d
posteritatem à Deo exorat 331.a
moritur ibid.f
eZechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti seruus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
fabij centurionis fortitudo 720.b
fames ingens 305.e. 555.e
fati potentia nemo potest resistere 580.d
fauces locus 98.b
faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater à Claudio ad Iudæos missus 795.g
felix præfectus militum Romanorum inuadens Phasaelū vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris gesta 796. per totum. vide Cl. Felix
ferrei montis situs 891.a
festus procurator successit Felici 798.a vide Porcius
festorum descriptio 92.f.93. per tot.
filij contumaces & proterui in parentes quomodo multandi 126.e
filiorum Israelis iura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flauius Iosephus. vide Iosephus
Flauius Sylua in administratione Iudææ Basso succedit 985.d contra Massadam militem mouet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
fletus, sylua 219.c
florus templi thesauris frustra inhiat, à cuius expugnatione depellitur 802.g
fleri nouus dolus & asperitia in oppressione Hierosolymorum 802.f
mendacium apud Cestium 803.per totum. vide Gessius
fortes vere qui 206.c
fortunatus Agrippæ libertus Romam missus à suo patrono 638.c
fratris uxorem ducere prohibitus 613.f
fratres veri, quos & interitus ipse sciauit 1097.a
frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestiuus & præmaturus 123.d
furij centurionis animositas 720.b
furum pœna 127.e

G

Gaba, quid significet 186.a
Gaba equitum ciuitas cur sic vocata 832.f
gabaenarum iniuria in uxorem Leuitæ & quomodo ea propter multati 147.148.149. per totum.
gabaon vicus 238.f
gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Iosua 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
gabinius præfectus militum Pompeij 473.c eius gesta 476.477.478. per totum.
gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 980.e
gadara restaurata 720.f
gadarę optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.e
gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
gadæ natiuitas 30.g
& filij septem 52.c
gadus propheta Dauidi vnus è tribus malis offert electionem 244.d
galades colis & Galadena regio 32.e
galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c in medio foro necatus ibidem. 896.d
gales insectans Abimelechum Gedeonis nothum, prodit à Zebello 156.f
galgala quid significet 137.d
galilæa & regionis trans Iordanem quanti reditus fuerint 781.g
galilæa minor quæ 832.f
galilææ vtriusque descriptio ibid.
calamitas 834. per totum
galilæa tota à Romanis subacta 870.e
galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
galilæi contra Romanos 818.f
galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Iaphe occisa 848.g
galilæorum noua inuenta & factiones Hierosolymis 897.b
gallię motus 890.b
gallię bellum desijt ibid.
gallię situs descriptus 806.e
galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e

gallos ſub mille & ducentis militibus ſeruire, quibus penè plures habuerint ciuitates 806.g
gamala filius Ieſu 873.b
gamala ciuitas rebellat 863.a
eius ſitus ibid. & 864.
excisa 868.b
gamalenſium fides in Romanos 1000 f.
gamalenſium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
gamalenſium cades à Romanis 867.c
ganges fluuius 5.c
garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit a b Agrippa 1013.a
Gazam nequeunt capere Iſraelitæ 146. a
gazei à Iamnæo obſeſſi captique 459.e
gazara Paleſtinæ vrbs à Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos ſeruitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.f
geman vici ſitus 794.f
gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Geneſar lacus deſcriptus 619.d. 869. d. eiuſdem nominis deſcripta ibid.
gentium enumeratio quæ Romano imperio ſubdantur 805.806
Gentium qui verenda Iudæorum more circunciderunt, enumeratio 1047.a
gentibus ſingulis quomodo à ſuis autoribus nomina ſunt indita 12.f. 13. 14 per totum
geon fluuius, & quid ſignificet 5.d
geraseni quomodo ſe erga Iudæos cohabitatores ſuos geſſerint 815.f
gergeſæi, populus 14.d
germanicus veneno ſublatus 621.a
germanicus qualibus moribus 634.b
germanicus Claudij Cæſ frater 964.a
germanus augur vinctus Agrippæ vincto vaticinatur 633.f
germani qualis gens 661.c
germanorum deſcriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
germanorum agmina & bellum ciuile ab Antonio primo & Mutiano ſetur 893.d
Germani Capitoly collem occupant 902.e
germani viribus corporum laudati 962.g
germanorum magna ex parte defectio à Romanis 975.b
defectionis cauſa ibid.
gerſus Moſis filius 61.e
geſſius Florus Iudeæ procurator quomodo Iudæos ad arma contra Romanos capeſſenda compulerit 702 d
& quàm malus fuerit vir ibid.
geſſij Flori procuratoris qui Albino ſucceſſit, crudelitas, impudentia & verſutia 798.d
anaritia apud Cæſarienſes 796.d
noua crudelitas in Hieroſolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
getheris Arami filius 15.d
getuli populus 14.b
gigantum reliquiæ in Hebrone 145.f
gigantum poſteritas à quibus perdomita 17.f
gimen propheta Baſani quæ mala ipſum maneant vaticinatur 283.f
ginæa vicus 833.d
Giſcala Galil. oppidulum indomitum 868.c
Giſcala ſuccēditur & diruitur 1001.e
giſcala à Ioſephi militibus diripiuntur, prædaque popularibus conceditur 828.per totum
giſcalorum ſtatus 1001.d
glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549. c. odio proſequitur Salomem 564.b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583.c
nubit Archelao Herodis filio, Alexandri fratri 613.f
item Iubæ 614.d
eius somnium & mors ibid.e
gobolitis regio 36.d
godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343.a
humaniter tractat Iudæos profugos ibi.
eiuſdem pietas, ſed illi noxia 344.a
occiditur ibid.
goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187.e. interitus 189.c
gomor, Gomarenſes 13.a
gorgias à Iuda Machabæo victus 414.e
vincit Ioſephum Zachariæ 418.b
gorion filius Ioſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873.a
occiditur 885.
gotarzes Parthorum rex 688.a
gotholia Achabi filia, vxor Ioramı Hieroſolymorum regis 306.g
Dauidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311.g 312.a. & regno & vita priuatur opera Ioadæ 312. per tot. & 313.a
gracorum & Iudæorum diſſidium 649.c
græcis turpiſſimum viſum Iudæis inferiores fore 797.f
græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806.a
Græcorum omnia noua & hesi nupérque facta 1034.a
eorum regiones innumeræ corruptiones inuaſere rerum memoriam delentes, ibidem. Sera cognitio literarum ibidem
philoſophi primi Ægyptiorum Chaldæorúmque diſcipuli 1034. e
græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt ibid.g
græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1033.b
græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034.1035.1036.1037. per tot.
græcorū legiſlatores antiquiſſimi qui 1070.c
græcorum dij deſcripti 1077. & ſeqq. per totum. eorum legiſlatores poetis poteſtatē dederunt vt quos vellent deos introducerent, rhetoribus verò vt decreta de reb. publicis, quæ vellent conſcriberent ibid.
grando apud Ægyptios ante Moſen nunquam viſa 64.b
grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificauit 897.e
gratus militum præfectus, Simonem Herodis filium obtruncat 608.a
ſuis ſuccurrit 608.e. 780.b
grauidam calce percutiens quomodo plectendus 128.a
gymnaſia Herodis 748.e

H

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15.a
hebræorum declinationis forma ibidem
hebræorum nullus regnante Salomone ſeruile opus faciebat 269.a
hebræi bis vltra Euphratem ducti captiui 345.d
hebron expugnatur, & conceditur Leuitis 145.f
hebronis oppidi antiquitas 17.d
hecataeus Abderita 1048.b.1050.a
hecatombæon menſis 110.c
hecatombæi Alexandri Iamnæi 457 f
hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034.g
helcanes Lxuita & eius vxores ac liberi 169.b
helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Iudaicam 683.f
eius monumentum Hieroſolymis 913.c
helenæ Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920.c
Helias. vide Elias
heliopolis 53.a
helonis principatus Hebr. 159.b
heniochi Romanis ſubiecti 806.b
Heoron, arca tabernaculi 82.f
Herennium Capiſo procurator Iamniæ 630.c
Hermæus qui & Danaus denominatus 1052.d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046.e

Hermogenes Graecus Iudaeorum mentionem facit 1051.a
Herodes Agrippae frater, rex Chalcidis 679.f
moritur 690.d
Herodes Antipatri filius 479.d
Hierosolymorum dux constituitur, Ezechiamque cum aliis praedonibus afficit supplicio 483.b
infantem ob eadem exosus dicit causam 484.b
praficitur Celisyriae 485.b
Romanorum beneuolentiam captat & assequitur 489.e
Malichum trucidat 490.f
Antigonum Aristobuli profligat 491.d
uxores & liberos sibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492.a
accusatus tetrarcha constituitur 494.a
strenue pugnat ibidem.
elabitur ex hostium insidiis 496.b
difficilibus profectionibus exercetur usque Romam 498.d
rex Iudaeae à senatu Roman. declaratur 499.c
ex Italia nauigat, & pugnat contra Antigonum 499.500
prodigiose seruatus bis 505.c.& f
Hierosolyma expugnat, & Antigonum capit 507.c
Antonio donat 508.a
Aristobulum pontificem occidit 513.e
à Cleopatra ad stuprum solicitatur 518.e
bellum Aretae infert 519.d
concio ad milites 521.b
Hyrcanum occidit 525.a
quomodo amicitiam Antonij excusarit apud Caesarem, & regnum ab eo obtinuerit 526.d
Mariamnem uxorem interficit & magnificè donatur à Caesare 529.a. 530.b
necata à se uxorem luget miris modis 530.e
efferatur ad cedem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531.d. 532. 533
arces in suam tutelam extruit 535.a
fami urgenti succurrit 536.b
quomodo subditos in officio continuerit 537.g
Caesaream condiderit, & à Caesare sit muneratus 539.b. 540. 541
salutat Agrippam 54c.b
extruit templum Caesari, & tributorum partem subditis remittit, & conuenticula populi prohibet, & Senio magnificat 541.b
templum nouum edificat Hierosolymis sumptuosiss. 543.e
legem statuit de furibus nouam 549.f
nauigat ad Caes. & reductis Roma liberis dat uxores, Agrippámque honorat 548. 549
quartam tributorum partem suis remittit 553.d
ipsius familia domesticis agitatur dissidiis 554.c
filios suos apud Caes. accusat 555.f
quinquennale certamen celebrat, arces condit 559.c
multáque alia 561.b
qualis ingenij, ibid. pecuniis destitutus Dauidis sepulchrum recludit 563.b
omnes coniunctos habet suspectos 565. 566. 567. 568. 569. à Syllaeo iniquè accusatur apud Caesarem. 572.a
accusat filios apud consilium Berytense 578.a
strangulat 580.b
liberis ipsorum prospicit 583.f
quas ipse uxores habuerit & sobolem ib. 627.f
Antipatrum damnatum in vincula conicit 595.e
morbo correptus testamentum conficit 595.f
morbus qualis fuerit 597.e
sub mortem liberalissimus & crudeliss. 598.b
vim sibi conatur inferre, & Antipatrum iubet occidi 599.d
testamento mutato moritur ac funeratur 600.e
testamentto eius confirmato quantum filiis ipsius patrimonium superfuerit 611.e
praficitur Galilaeae, & strenue agit 725.f. accusatur Hyrcano à malemolis 726.b
vindicat patris mortem 728.e
eius victoriae 729.b
accusatur ib.e
quomodo se gesserit in pugna contra Antigonum & Parthos 730.f 731. 732. aedificat, & multis premitur malis 733.f
Romam nauigans iacturam facit ib.e. rex Iud. constituitur 734.b
Antigonum expugnat & latrones 735.a. & seq. fratris mortem vlciscitur 738.f
in grauia incidit pericula 739.b
Syros & Arabes vincit 742.e
conciliat sibi Iulium Caes. 745.b
aedificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747. 748. & seqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749.d
dissidet cum filiis duob. & uxore 749.f. 750. 751. conciliatur filiis 751.g
iterum dissidet cum ipsis 755.c
accusat filios apud Caes. & Berytj 760.c. occidit 761.f. 793.g
occisorum liberis prospicit 762.e
quot uxores & liberos habuerit 763.a
eius domus iterum conturbatur dissidiis 763.e
Pheroram extrudit 764.f
accusat filium Antipatrum 770.a
morbo corripitur lethali 771.g. 772. a
crudelitas eius & mors 773.e
quomodo Romanum adduxerit exercitum 930.b
instaurat ciuitates 980.e. 988.e
Herodes Herodis fil. Iuliada condit 618.f
tetrarchasit. ibid.e. recipitur in amicitiam Neronis 619.d
quomodo perierit 620.c
Vitellij iram in se concitat 625.e
bello ab Aretae superatur 626.e
Herodiadis amore capitur 626.b
uxoris importunitate in exilium detruditur 638.g
qualis fuerit ingenio 677.f
Herodes Herodis fil. Tiberiadem & Iuliopolim condidit 789.b
à Caio Caesare ob auaritiam increpitus, in Hispaniam cum ore fugit 790.d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793.f
Herodias Agrippae soror, Herodis iunioris uxor 616.b
odio prosequuta fratrem se suumque maritum in exilium coniicit 638.g. 649.a
eius exprobrationes & stimuli 790.c
Herodion conditur 497.b. 732. 748.e
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035.a. Romanorum non meminisse 1038.g
Herodotus erroris arguitur 279.a
Herodotus Halicarnassaeus Iudaeorum gentem non ignorauit 1047.a
Heroum oppidum 51.d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034.g
Hettan praedium 272.a
Hezarbunis dux captus 155.b
Hieremiae prophetae vaticinium & epicedion Iosiae conscriptum 335.f.& seqq.
damnatur, iterum absoluitur 336.f
aufugit 337.b
hieremias in carcerem coniectus torquetur 319.c
in caenosum puteum praefocandus demittitur, verum rursus liberatur. 339.f. non vult proficisci Babylonem 343.b. donatur magnis muneribus & alia eius gesta ibid.c
hieremias consulens Ioanni Careae abducitur ab eo in Aegyptum, vbi Aegyptiis captiuitatem indicat 345.c
eius vaticinia celebrata 929.e
hierichus vrbs 112.a
excinditur, & restaurata ipsius duris

diris deuouetur 137.b
hierichus desolata 890.f
eius agri descriptio ibid.g
Hierichuntis fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisao factus 891.d
Hierichuntij agri bonitas 141.c.473.b.518.d
Hieroboamus Nabathaei filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Salomonis iram 274.c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276.a
duásque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium eius apoplexia tangitur & inde à pseudopropheta seducitur 277.g.278.a
filio suo aegrotante quid responsi acceperit a propheta 280.b
contra Abiam ducit exercitum 281.a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282.c
familia eius cuncta tollitur ibid.e
Hieroboamus Iocilius regnum Israelitarum excipit 316.b
Syriam suo regno licet impius adiecit ibidem. moritur Zacharia filio haerede relicto 318.f
Hieronymus historicus Iudaeorum 1050.f
hierosolyma rex cum vicinis regibus occiditur 139.f
hierosolyma oppugnatur, inferiorésque parte capitur 145.f
hierosolyma ciuitas Danidis dicta, & quomodo exedificata 218.b
hierosolymorum thesauri auferuntur, moenia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Ioam 317.e
hierosolymorum captiuitatem qui propheta predixerunt 335.f
hierosolymorum captiuitas, direptio, & à fundamentis vastatio 342. per totum
hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templúmque eius spoliatur & propfanatur 409.a
restituitur tam vrbs quam templum 415.d
hierosolyma & templum à Pompeio expugnata 473.c
hierosolyma diripitur à Parthis 497.d
hierosolyma eiusque templum eur deus auersatus 695.d
hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigium, & ad extremam esse deiecta miseriam 707.d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709.e
à Pompeio magno capiuntur 819.d
diripiuntur à Parthis 732.g
oppugnantur ab Herode 741.a
per totum
Hierosolyma Iudaeae vmbilicus, eiúsque situs 883.g
descriptio 912. e. per totum & 1649.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887.g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969.e
quando in ea templum edificatum ibid. e. eius origo & finis ibidem f
Hierosolyma non idem vocc Iudaica quod Graeca significat 1059.d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686
Hierosolymitanorum supplicatio 795.b
Hierosolymitani officiose Agrippae & Politiano obuiam progressi 803.e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811.a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813.e
Hierosolymitanorum turbae & indignationes propter Iosephum 856.d
Hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886.d.e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907.f
in legionem decimam excurrunt 909.a
eorum insidiae contra Romanos 911.b
seditiones perpetuae 920.d. per totum
conflictus cum Romanis 920.d.& seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922.b
valde terrentur 926.e
eorum pertinacia 928.e
aurum deglutiunt 931.e
crudeliter afficiuntur 932
Romanos inuitos ad suum excidium coegere 933.b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932.933
pertinacia crudelis 928.e
conflictus 935.e
fames 937.d
profugia ad Romanos 939.e
eorum qui transfugerunt, una nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940.a
famis incremẽtum horribile 941.c
Hierosolymitanorum quàm multa millia paucis diebus per vnam portam elata 941.a
egenorum quae millia portis eiecta ibidem b
conflictus cum Romanis circa aggeres 943. c. pugna magna & ferox 946.d
mendacia inter seditiosos 949.a
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950.d
pugna circa templum 952.d
dolus contra Romanos 953.b
fames 654.b. pugna circa porticus 956.a. circa templum 459.a
strages & fuga incenso templo 459.a. sex millia in porticum confugiunt, sèque saluari ex propheta falso seducuntur 459.g.960.a
plurimi confugiunt ad Titum 966.b. infinita multitudo venit ibid. strages crudelissima, incendium, fames captiuitasq; 967.968 per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitas 141.e
Hiezecielis prophetia 335.f.338.e
hin, mensura qualis 88.d
Hippeni Iudaeos suos cohabitatores male tractant 815.d
hyppici turris descriptio 914.d
hippodromos locus 773.e
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis cõtulerit 1042.c. mulctatus quod Salomoni proposita aenigmata soluere non potuit ibid.f. eius gesta ibid. Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806.g
Historia apud Barbaros solennior quam Graecos 1038.b
Historiae scriptori quae curanda 468.b
historiae veritatem à Iudaeis honorari, à Graecis vero negligi 707.a
Historiae verae quod indicium 1035.e
Historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
Historicus mendax quantum à falsario instrumenterũ differat 1024.e
historicus quis laude dignus 706.f
historici quod officium 1024.f
Holocaustoma sacrificium cur dictum 91.a
homeri poemata nullum vetustius 1034. d. quomodo conseruatum ibid.
Homicidarum inuitorum asyla 18.d
Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 122.f.123.a
Hominis creatio 4.e
Hominis aetatis quis terminus praescriptus 8.e.15.e
Homines quando degenerare à virtutibus ad vitia coeperint 7.e
Hominum commercia quibus vitanda 94.e
Hominum ingenium quàm sit malum 197.a
Homonoea, loci nomen 1020.e
Hortos pensiles à Nabuchodonosoro extructos 350.a
Hospitij reuerentia 20.e.147.d
Hyc vocis significatio 1040.e
Hyoscyami descriptio 86.b
Hyperberetaeus mensis 92.e. 263.b. 286.b

Hyrcanium vicus 742.d
Hyrcanus Alexandri Iannei filius constituitur pontifex 716.d
fœderatur fratri, & otiosam vitam elegit 468.d.& 717.d
cur ignauus habitus & fugerit ad Aretam 469.d
Scauri amicitiam frustra ambit 471.b. disceptat apud Pompeium cum fratre 472.a
redditur ei pontificatus 475.a. 481.e. honoratur ab exteris gentibus a 482.d
honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 486.a. capitur & amputantur auricula eius 497.e.732.e
à Parthis dimissus ad Herodem reuertitur à quo perfide tractatur 511.per totum
occiditur tandem ab eodem 525.a. 749.f
quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus eius nominis pontifex 624.d
Hyrcanus quomodo à Ptolemæo socero tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 71c.f
eius felicitas 712.b
iterum fit pontifex 720.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Iudæa 726.f
Hyrcanus Iosephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406.per totum
eius gesta & mors 407.d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a. pacem ab eo redimit ccc. talentis, Dauidisque thesaurum tribus millibus talentorum immittit 449.g.450.a
vrbes ab hostibus ablatas recuperat, pacémque cum Rom. init 450.d. Samariam obsidet & radicitus tollit, eúmque deo colloquitur 452.per totum. eius felicitas & mors 454.a. somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Iabinus rex Hebræos opprimit, opprimitúrque ipse 152.c
Iabissa ciuitas, & Iabissenorum officium in Saulum & filios eius extinctas 209.b
Iabisus ciuitas capta, & omnes eius habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Iachin, columna vestibuli templi 261.b
Iacimus, vide Alcimus
Iacimus Zamaris filius eques 584.f
Iacobs filij Isaci nativitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti viso offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit à socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Iacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Iacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia eius & felicitas 37.a
Iosephum luget 39.e
mittit filios frumentatum in Ægyptum 44.f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Iacobus & Simon Iudæ Galilæi filij agguntur in crucem 690.c
Iacobus frater Christi lapidatur 698.b
Iacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
iacobi septimi ex fratribus Macchabæi supplicia & constantia 1096.b
iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit 383.b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.c
moritur 386.g
iadon propheta Hieroboami idololatriam obiurgat 278.c. discerpitur à leone 277.e
iahel, vide iale
iairus Galadenus, princeps Hebræorum 157.e
iale Syssarem occidit 153.b
ialus custos thesaurorum Dauidis 250.c
iania regni termini 1040.b
ianneus Alexander. quære Alexander
iapha vicus 1016.d
iaphæ munitiones 848.a
iaphetus filius Noe 11.d
eius soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f.13.a
iaphthes accitur ad principatum Israelitarum 158.a
victor filiam suam deo mactat. ibidem e
iar, mensis 259.e
iardan vicus 833.f
iason, alias Iesus, Onia pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408.c
iason vt pontifex constituatur quantum numerarit Antiocho 1087.g
iauanes Iapheti filius 13.a
iazarus pontificatu privatur 618.e
iaziel propheta vaticinatur Iosaphato 298.c
iazoren vrbs spoliata & concremata per Iudam Macchabæum 416.c
iberi, populus 13.b
ibes serpentibus infesta 58.d
ides scelus & supplicium 622.623
idumæa vnde dicta 36.a
Dauidi subdita 222.f
eius tumulus 779.g
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt. ibidem g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Giora 894.f
Ioannis Lenia pecunias prædantur 897.e. ad Titum supplices veniunt 965.g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Ieboshus Sauli filius constituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorificè à Dauide 216.g
Iebusæi populus 14.d
Iebusæorum ludibrium in Dauidem male ipsis cessit 217.f
Iechonias, vide Ioachimus nam binominis fuit
Iephthe. vide Iaphthes
Iesraela vrbs 288.c
Iessæus filius Obedæ 164.a
Iessei filij qui 186.c
Iesus Christus describitur 621.f
Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Iesus Damnæi filius fit pontifex 698.
Iesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
iesus dictus Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo privatus 408.b
iesus Nauesi filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75.a
Chananæa explorationem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99.a
Moyses eum sibi successorem designat 118.c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
iordanem cum exercitu superat 135.f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit ciuitates ibid. terram victoria quæsitam dimidit tribubus 141.per totum. præcipit eis vt reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
iesus Phabetis filius pontificatu privatur 557.d
iesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.879.per totum
mors 882.a
eius virtutes celebratæ 883.b

Iesu Saphiæ filij facinora 1003. e. & 1008.1009.1020.1021. per totum
Jesus Sapphæ filius 822.d
Iesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.c
Jesus Tobiæ filius quid gesserit 857. 858.860. per totum
Jeus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inigitur rex Israelitarum 308.b
Jezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Balis sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Joaza filio successore relicto 313.f
Jeus propheta arguit Iosaphatum 297.a
Jezabela quam mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94.c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207.f.208.a
Imperatores Rom. semper honorauerunt & ornauerunt templum Hierosolymitanum 940.e
Imperij Romani fines quousque 805.f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991.c
iniuria maxima quæ 122.d
inuenta debere restitui 127.f
Inundationis vniuersalis descriptio 8.e
Ioabi cum Abenero pugna 212
Abenerum turpiter occidit 214.f. 215.a
exercitui præficitur Davidis 222.f
Syros vincit 224.e
Davidis nomine belligeratur fortiter 225.226. per totum
ingeniosum commentum fingit 228. b
Absalomum interimit 234.c
Davidem Absalomum lugentem increpat 235.d
præfectura privatur 238.d
Amasam interficit & Sabaum persequitur, capútque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Joadius quomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Joasúmque regno præficit 312.a.313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Joachabis nativitas & quid significet 167.a
Joacimus Jesu filius pontifex 367.f
Joachimus Joacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captivitatem Babylonem 338.a
liberatus è vinculis regiæ præficitur 350.c
Joacimus Iosiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptijs factum 336.b
tributarius etiam fit Babylonijs 336.d
occiditur 337.d
Joacimus pontifex mortuus 370.g
Ioannes, alias Hyrcanus. vide Hyrcanus
Ioannes Ananiæ filius Gophnitica & Acrabatena regionum rector designatus 822.e
Ioannes Asamonæi fil. occisus 710.b
Ioannis Baptistæ interitus 626.f
Ioannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343.g
Ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344.e
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345.a
Ioannes dux militum ionathæ 293.e
Iohannes Essæus Tamnam missus, vt toparchiam administraret 822.e
Ioannes Gaddis Matthiæ fil. 410.g
Medabēsibus Amaræis occiditur 428.c
Ioannes Idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922.g
Ioannes Judæ fil. in pontificatu succedit patri, & fratrem in templo occidit 382.c
moritur 383.b
Ionathæ ac Judæ fratris Ioannis interitum vindicat 382.e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430.a
eius amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430.e.431.b
Alexandro quàm fuerit gratus 434.f
vincit Apollonium Dauum 436.b
amicus fit Demetrio Nicanori 438.b
socias sæ Antiocho Alexandri contra Demetrium 440.a
deseritur à suis, tamen vincit, & 440.f
renouat fœdera 444.d
capitur per proditionem ibid.g
occiditur
Ioannis Leui filij Giscalensis facinora 1001.1003.1004.1005.1006.1013 1014.1016. per totum. Giscalam Iosephi iussu muro cinxit 823.b
eius proditio & doli varij 824.a 826.b
dolus nouus 827.
fuga cum mille Syris fugitiuis 828.d
ad defectionem incitat 869.d
Titum fallere conabatur 869.f
Hierosolymam fugit
eius excusatio apud Hierosolymitanos 870.f
Hierosolymitanis exitij causa 876.a
malitia, crudelitas & gesta 887. 897.898.920. 923. 925. 931. 932. 933.936.940.943. & seqq.
Ioannis Leuitæ conflictus 905.a
Ioannis pontificis monumentum 920.f
Ioas seu Iozes Iozæ fil. patris regno potitur 316.a
moriens regnum filio Hieroboamo relinquit ibid.b
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317.c
perit ibid.f
Ioasus Ochoziæ filius quomodo à Gotholiæ sævitia servatus, & rex constitutus 312.a
à religione deficit & legibus 314.d
Zachariam Ioadi filium in ipso templo lapidat ibid.e
ægrotans occiditur 315.a
Ioazarus dux missus contra Iosephum Matthiæ filium 827.e
Ioazarus Iosepho invidet 1013.c
Ioazaro privatur pontificatu 618.a
Ioazas seu Ioas filius regnum paternum assequitur 313.g.315.b
Dei beneficio liberatus moritur 315. d
Iosius Iosiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captivus in Ægyptum abducitur & moritur 333.g 336.a
Iobacchus torrens 33.b.111.d
Iobel fil. Lamechi 7.d
Iobelius quid significet 96.c
Iobeli anni remissio & libertas ibid.
Iochabel mater Moysis 55.f
Iodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151.d
Iohel Samuelis fil. quomodo se in principatu gesserit 173.a
Ionas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318.a
quomodo ad Niniuitas missus sit, & in mare proiectus ac à cete haustus post triduum vivus in terram reuomitus 318.c
Ionia vnde sic dicta 13.a
Ionici Judæi apud Agrippam querunter Gentilium iniurias 550.e
Ionum in Judæos odium 398.d
Ionatas Ananifil. 676.c
pontificatum oblatum respuit ibid.
& eius gesta 795.d
Ionathas Asamonæi fil. Antiochi Epiph. filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
Ionathas Saulis filius castrum Palæstinorum expugnat 179.c
hostes vnico tantum armigero comitatus aggreditur 181.c
animositas & honestas 181.f
amor in Davidem 191.c.195.c
fœdus cum eo 193.f

cadit in pugna contra Palæstinos 208.c
eius posteri quo honore à Dauide affecti 223.b
Ionatha cuiusdam Sadducæi cum Phariseis contentio 453.f
Ionathas homo vilissimus provocat ad singulare certamen Romanos 952.e
Pudentem equitem Romanum interficit, & à Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953.a
Ionathas Matthiæ fil. 411.a
defuncto fratri Iudæ succedit in imperij administratione 428.a
Ionathas Phariseus 1013.f
insidiatur Iosepho, seruatur 1018. 1019. iterum insidiatur eidem 1020.1021
Ionathas pontif. perimitur 695.c
Ionathas pontifex primus Massadam ædificauit, & nomen id imposuit 987.d
Ionathas qui alias Ionadab, socius Ammonis 228.d
solatur Dauidem 227.f
Ionathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242.f
Ionathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996.e
eius supplicium 997.d
Ioppe à Cestij militibus capta, direpta & incensa 818.a
bis à Romanis funditus excisa 855.g
eius situs descriptus ibid.c
Ioppensium interfectorum quot millia 818.a
Ioramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300.a
Moabitas expugnat 301.d
monitus ab Elisæo cauet Syrorum insidias 303.c
fame vrgente Elisæum iubet interfici, cuius mandati eum mox pœnitet 304.b
liberatur ab obsidione Adadi 305.a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308.a
occiditur ab Ieu, & cadauer eius in agrum Nabothi proicitur 309.e
Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum paternum 302.a
fratres & amicos paternos occidit 306.f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliquot 307.a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 307.f
Iordanis refertus mortuis 890.a
Iordanis fontes & cursus 861.a
Iesabetha Ochoziæ soror germana quomodo Ioasum seruarit 311.g. 312.a
Iosadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342.e
eximitur vinculis 343.a
Iosaphatus à commentarijs Dauidis 222.g
Iosaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 285.c
præsidia vrbib. suis imponit, & collapsam religionem restituit 293.a. quantos habuerit exercitus paratos 293.c. increpatur ab Ieu propheta, pietatémque ac iustitiam colit 297.a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298.e
cum Ioramo bellum infert Moabitis 300.d
moritur 301.f
Iosephus Antipatri filius 723.d
oppugnatur ab Antigono 499.f
quomodo perierit 504.e
arcani non satis continens 516.b
Iosephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 750.f
Iosephus Cabæus pontifex 697.f
priuatur munere ibid.
Iosephus Caiaphas, quære Caiaphas
Iosephus Canei vel Camydæ pontificatum acquirit 683.e
eo priuatur 690.c
Iosephi Dalæi fatum miserabile 459.e
Iosephus Ellemi filius 597.d
Iosephus & Iesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949.a
Iosephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822.c
Iosephus Herodis nepos occurrit Varo 609.e
Iosephus Itaburij montis planiciem muro circundedit 866.f
interfectus Gamala 867.c
Iosepho Matthiæ filio qua causa fuerit Antiquitatum Iudaicarum & Belli Iudaici historia descriptionis 1.c.
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563.e
ipsius genus, filij institutio & doctrina, profectio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigniter donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999.d
committitur ea ipsius tutelæ 1003.b
in quibus versatus sit periculis 1004.1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Ioannis insidias effugit & Iesu latronum principis 1005.f
ignoscit capto Iesu, & eum Ebutio bellum gerit 1007.a
insidijs, calumnijs variis petitus euasit 1008.1009.1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011.d. ciuitates munit 1013.a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014.e
astutia eius in cognoscendis insidijs 1016.a
Ioannis consilijs contra ipsum quomodo occurrerit 1017.c
Ionatham insidiatorem seruat, & legatos mittit Hierosolym. 1011.c
in salutis discrimen incidit 1019.f. accusatur à Tiberiensibus & irridetur, eorúmque vrbem cepit 1023. 1024. Simonem & Ionatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibidem f. historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas seruat 1027.f
Tiberiada seruat, & Sepphorim capit, & profligatur à Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur à Vespasiano Titóque, & captiuorum multos liberat, falsóque accusatur 1030.e. vxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Iudaicum conscripserit 705. 706.707.708. per totum
Iosephus Matthiæ filius vtriusque Galilææ rector designatus 822.e
eius singularis industria ibid.
dolo Ioannis Fiscalis subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
aduentu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis è Tiberiade de rationibus belli scribit 835.b
Iotapatenis auxilio venit 839. 840.841.842. per totum.
eius machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
quomodo è catenis liberatus per Titium & Vespasianum 991.b
eius prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927.928.929.930. per totum. in deditione in puteo delitescit 850.f
eius socij ipsum persequuntur ib.
eius oratio philosophica ad socios 852. a. eius socij cum ipso cædes mutuas sortiuntur 853.e
cum altero sortem euadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 834.c
fermè exanimatur 939.c
eius mater occisum credens cruciatur animo ibid.
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Ioanni Hebræo nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquijs ciuitatis frustra obsecrat 965.b
Iosephus Medicaster defectionis auctor 1012.f

ter 1012.f
Iosephi filij Iacobi nativitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Ægyptum 39.c
solicitatur ad stuprum à domina 40.a
somnia explicat 42.a.43.d
è vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibid.
& variis exagitat modis 45.46. per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri adventanti occurrit 52.d
moritur, & ossa eius in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g
Iosephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. eius historiæ certitudo 1037.c
dux ipse Galilæorum à Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorum profectus ibidem
Iosephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit, vt sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a
Iosephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e
Iosephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Euergeten reconciliarit Iudæis 402.b
festivum eius responsum 402.e
uxores & liberi 403.e
Iosephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur à Gorgia 418.b
Iosias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam rempub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333. 334. per totum
moritur 335.e
Iosue, vide Iesus
Iothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitásque tributa pendere cogit 310.e
filio Achazo successore relicto decedit 321.c
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Amalechum 156.a
Iotape Sampsigerami regis filia 628.c
Iotapes filius descriptus 840.e
Iotapata excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu urbem repleverit 856.a
Iotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839.840.841.842.843.844.845. per tot. calamitas miserabilis 845.846.847
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano producuntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e
Ious mensis 110.c
Iozarus constituitur pontifex 597.d
privatur eo 613.e
Iromus amicitiam cum Davide init 603.b
Irenæus orator 11.a
Iris quid designet
Iromi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b.259.a
quibus donis fuit remuneratus à Salomone 267.d
Isacus nascitur & circumciditur 21.
ducitur sacrificandus 23.a
ducit uxorem 26.a
nascuntur ei gemini 26.d
Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a
fallitur ab uxore ibid. c. moritur 34.c
Isacharis sors 141.g
Isboseth. vide Iebosthus
Iseremoth locus 97.e
Isiacorum scelus & supplicium 622.a
Isidis statua & templum tollitur 623.c
Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nato exuitur 619.c
Ismaelis Abrahami filij nativitas & circumcisio 19.d
Arabum auctor est 21.f
ducit uxorem gignit fil. xij. 22.c
Ismael Phabei filius constituitur pontifex 696.c
Ismael regij generis iudæus Godoliam interficit 334.b. quantam eadem etiam aliorum hominum fecerit prater Masphatenses abductos ibid.
Israel quid significet 33.c
Israelitæ inhumaniter tractantur ab Ægyptijs, necantur, & gravibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 97.e.98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d
Israelitæ insciò Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto obvenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amorræos extinguunt 111. per tot. à Madianitarum puellis seducuntur 114.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam. & quisque in suam sortem mittitur 141.d. commouentur inter se propter aram in ripa Iordanis extructam 143.c. quomodo se gesserint post Iesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.e
eorum prælium cum Beniamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subiiciuntur octo annis 150.e. à Moabitis subiugantur, à Iode libertati restituuntur 151.e. iterum à Iabino opprimuntur 152.c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis miserè tractantur 153.d
restituuntur libertati per Gedeonem 154.f. sub Abimelecho male habentur 156.d
iam ab Ammanitis, sed per Iaphthem liberantur 158.d
ceduntur à Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem à Samuele 171.d
malè tractati ab Ammanitis liberantur à Saulo 178.a
ceduntur à Palæstinis 208.b
civili bello laborant 212
Israelitæ quot annis post Iesum nequiverint Chananæos ex Hierosolymis eiicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus comprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant, & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem, & quo tempore id factum 324.g
Itaburius mons 141.g
situs 866.f
Italiæ bella civilia 896.d
Ithacia seu Hirenes concubina Ptolemæi Physconis sobrietas 1064
Ithamari domus privatur sacerdotio 254.e
Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d
Iubal & eius inventa 7.d
Iuctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b
Iucundus Herodis satelles falsò accusatus torquetur 574.b
Iudæa latronibus expletur 698.d
Iudææ regio ubi præstantissima 719.b
Iudææ descriptio 833.d
Iudæa nulla pars erat quæ non vnà cum Hierosolymis interiret 888.e

Iudæus vinus captus, Titi iussu crucifigitur pro muro Hierosolyma 933.d
Iudæi quando primum cœperint appellari 372.b
Iudæis permittitur à Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 357.b
impediuntur ab ædificando 360.a
à Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti iuuantur in vrbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reuersi sint 262.f
quando templum absoluerint 366.e
eorum reip. qua forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas verò decem vltra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deueniunt 376.a
quomodo à Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408.
vsque 419
sub Demetrio 422.a
cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c. *summa calamitate constituti post Iudæ casum* 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. *quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti* 485.e
Iudæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g.434.a
Iudæorum sectæ quot 442.d
Iudæi quàm sint religiosi 474.b
Iudæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Iudæi seditionem excitant 596.601 604 605.606.607.608. *per totum*
Iudæorum constantia pro tuendis legibus 621.b.640.a
Iudæorum miseriæ sub Felici 695.a
Iudæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Iudæi malè à Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Iudæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Iudæorum 20000. *à seipsis contrita* 691.a
eorum & alia clades ibidem
Iudæorum cum Syris dissidium 695.g
Iudæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Iudæorum epulæ ferales 775.a
Iudæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Iudæi Petronio supplicant 791.b
Iudæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Iudæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Iudæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsarea 799.b
Iudæorum dispersio in totum 809.d
Iudæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Iudæorum contentio cum Romanis ibidem
Iudæi contra Iudæos in Scythopoli 814.d
Iudæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Iudæorum & Romanorum stragis in scenopegiis Hierosolymæ 818.e
Iudæorum victoria insignis contra Cestium 810.
vnde elati facti 830.e
Iudæi à Romanis profligantur 831.d. 848.c
Iudæorum clades ab Idumæis facta 882.b
Iudæorum circa sepulturam cura ibidem.f
Iudæorum in Massada immane facinus 894.b
Iudæorum apud Alexandriã & Thebas interitus 995.d
Iudæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Iudæorum cura conscribendæ historiæ 1036.a
Iudæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033 c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. *eorum egressus ex Ægypto mille annis ante Iliacum bellum* 1042.a
Iudæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Iudæorum fides & auxilia cõtra Ægyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Iudæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & senatu Romano, imperatoribusque maximis facta 1064. 1065
Iudan, Amasiæ regis mater 316.c
Iudas, iudæi 14.b
Iudæ portio in terra Chananea 141.e
Iudæ natiuitas 30.f
consilium de fratris cæde vitanda 39.b
homo vehemens 46.d
filij tres 52.b
Iudæ tribus gesta post Iesu mortem 145.c
Iudam inter xij. fratres principatum obtinuisse 249.e
Iudas Asamoniæ filius quid contra Antiochum vtrunque fecerit, & quomodo religionem instauraverit ac perierit 709.c
Iudas Caphsei, vir strenuus 441.d
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382.e
Iudas Essæus propheta 713.c
Iudas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Iudas Gaulanites Galilæus seditionem inter Iudæos concitat 616.c
eius secta 617.b
Iudas Iairi latenter inter Romanorum manus effugit 983.d
iudas, iudæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat murum tradere Romanis 938.a
iudas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. *Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit* ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
eundem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423.f. *creatur pontifex, & fœderatur Romanis* 424.b
cadit 425.e
iudas Sepphorei sophista 772.e
iudas vates 455.b
iudicum status quis 178.b
iulia vxor Cæs. Augusti 559.d
iuliæ Augusti quid ab Herode legatum 589.f
iuliani centurionis fortitudo & factum 947.a
iulius Cæsar Pompeium fugat, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Iudæos 482.a. *parat expeditionem contra Scipionem & Catonem* 485.d
occiditur 489.a
iulij Cæs. magnificentia & liberalitas in Herodem 526.& seqq.
vincit M. Antonium 524.a
occidit eum cum Cleopatra 528.e
iulius Capella 1000.f
iulius Lupus Cæsoniam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Iupiter Olympius 652.e
Iurisiurandi modus 24.f
Izates regis filij & fratres Izatis supplicant 964.d

L

Labanus Batuelis filius 155.f
de se cum Laobagis 30.c
pasce-

perſequitur fugientem generum 31. d
Laboſardachus Niglaſaris filius in paternum regnum ſuccedit 350. d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonij cum Iudæis ſocietatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmony quando & quemadmodum Romanis ſubditi 805.e
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidus decimæ legionis præpoſitus 956.f
Latopolis 65.c
Latronum colluuies Hieroſolymis 871.e.872.eorum facinora ibid.
Latronum turba in Iudæa 694.f.695.f.999.f
L. Lentuli decretum pro Iudæis 488 c
Lepid. à Caligula occiſus 653.f.656.e
Leproſi quatuor Syrorum caſtra vrgente inedia inuadunt 304.f
Leproſorum conditio 94.c & quod alicubi ſint in precio ib.e
Leuces loci deſcriptio 988.f
Leui, militum præfectus 1013.b
Leuis natiuitas 30.e
vlciſcitur ſororis ſtuprum 34.a
filij ipſius tres 52.a
Leuias traditur 871.g occiditur 872.a
Leuita vxor quàm nefandè à Gabaonitis tractata 147.c
Leuitæ eius prudentia ib.e
Leuitarum numerus 97.a
Leuitis ac ſacerdotibus ciuitates cum ſuo agro, & decimæ adſcribuntur 108.g.109.a
earum ciuitatum nomina 142.c
Leuitæ vſum veſtis lineæ impetrant 699.d
Leuitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis hiſtoricis non tractata 391.e.397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074.1075.1076. 1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuiſſe 1070.d
Leges Moyſis ad mores pietatémque pertinentes 121.a.122.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.e
Libri duo & viginti apud Iudæos chronici 1036.e
Liberius Maximus iuſſu Veſpaſiani Iudæis ſtipendium indixit 983.d
Lybia dicitur Aphrica 24.d
Lybs, Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Iudæi non magni faciunt 703.a
longæui cur primi homines 11.b
longinus tribunus à Iudæis occiſus 820.f
longini equitis Romani forte factum 924.c
Longini iuuenis Romani facinus 953.f.
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g captiuus abducitur 18.a
ſeruatur de excidio Sodomitarum 20.d filiæ cum patre coeunt ibid.f
Lotis vxor in ſalis ſtatuam verſa ibid.
Lucilius Baſſus legatus Herodium caſtellum capit 980.b
Macherunta quoque 983.a
Iardem Syluam oppugnat 983.b
Lucius Annius Geraſam capit, & mille iuuenes interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenſes 654.b
luminum feſtiuitas, & eius inſtitutio 415.e
lupus Alexandriæ rector ad Veſpaſianum ſcribit de ſeditione Iudæorum 995.e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
luſtrandi populum modus 109.g.110.a
luſtrationis tabernaculi modus 88.c
lydda ciuitas à Ceſtio exuſta 818.e
lydi olim Ludi dicti 15.a
lyſanias Ptolemæo Mennæi patri ſucceſſit in regnum 490.d interficitur à Cleopatra 519.a
lyſanias Parthos in Iudæos incitat 730.c
lyſiæ committit Antiochus Epiphanes filium ſuum, & bellum contra Iudæos 413.d
lyſias vincitur à Iuda Macchabæo 415.b occiditur à Demetrio 421.g
lyſimachus fratrem ſuum occidit, & Gazam prodit 459.e
lyſimachus Helleſpontum occupat mortuo Alexandro 388.a
lyſimachi portentoſa de Iudæis mendacia confutata 1058.1059.1060.1061 1069.1070.1077. per totum

M

MAcedones tranſiſſe pedites mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis ſubditi 806.a
Macedones Ægyptios ſubiugarunt 1068.e
Macchabæi natu maximi & primi inter ſeptem fratres ſupplicia crudeliſſima & ipſius cum inſigni tolerantia ſermones 1083. a. vbi hiſtoria Macchabæorum fratrum
Machæra dux Roma. legionum qualiter ſe geſſerit apud Herodem 503.d 738.b
Machir, tertius ex fratrib. Macchabæi conſtantia 1094.b
Macherunti Romanis perſuadent vt præſidio ſuo decedant 816.b
Macherus quomodo capta à Romanis 982.c. ſitus eius deſcriptus 980.c
Macho capta & depredata 222.c
Macro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Iſraelitas illiciunt ad delinquendum 114.115. per tot. cæduntur cum ſuis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos ſubigunt 153.d cæduntur maxima ſtrage 155.a
Madiana ciuitas 59.d
Madus, Madei 13.a
Magnus campus regio 1014.e eiuſque deſcriptio 891.a
Magoges & Magoga populi 13.a
Magus Ægyptius pſeudopropheta triginta millia hominum ſeduxit 797.a cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Iudæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Iudæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Caſſio 727.d
nouas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid.
luit pœnas 727.e.728.a
Malichi Arabum regis perfidia 494 a 733.b
Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in auxilium miſit quinque millia peditum, equites mille 834.f
Malichus Iudæorum dux 721.e auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Iannæum 476.c Antipatrum veneno tollit 490 interficitur ibid.f
Malthace vxor Herodis moritur 778.e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogatiua 73.c
Manachaſes veſtis qualis 84.b
Manahemus Eſſenus Herodem puerum ſcholas frequentantem ſalutat regem 542.a
Manahemus Iudæ Galilæi fil. Maſſadam inuadit 811.g.812.a velut rex Hieroſolymam redit, & princeps ſeditionis ſit ibid. interficitur 813.a
Manahemus occiſo Seleſmo regnum ſibi vindicat & Thapſenſes excindit, ac poſt à Phullo pace redempta moritur 320.b
Manaſſes Ioſephi filius 44.d.52.b
Manaſſes in numerum Iacobi filiorum adoptatur 53.a cenſetur loco Leui 96.f
Manaſſe pars dimidia Chanaæa 141.d
Manaſſes Ezechiæ filius regnum paternum aſſequitur, impiiſſimus, & prophetarum occiſor captus à Babyloniorum rege tandem in prin-

cipatum restituitur, & pietati studet prioribus mutatis moribus 332. per tot.
moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Ioannis pont. fil. ducit vxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatum 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses irans Iordanem missus, vt toparchiam administraret 822. e
mandra, locus 344.f
mane, quæ diei pars 4.c
manethon Ægyptius historicus 1039. d. eius historiæ compendium 1039. 1040.1041. per totum
manethon antiquitatem Iudæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretaturum professus 1052.a
eius historia emendata ibidem. & 1054.a
manethonis mendacia confutata 1053. 1054.1055.1056.1057.1061. per tot.
manna qualis cibus 72.g
manneus Lazari ad Titum profugit 941.a
manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
mar locus cur sit vocatus 70.c
Mara quid significet 163. e
m. Agrippa. vide Agrippa
marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
m. Antonius. quare Antonius
m. Anton. Iulian. procurator Iudææ 956 f
mardocheus dux Iudæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f.367.d
mardocheus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Iudæorum calamitatem Esthera indicat 376.c
afficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
mare rubrum Iudæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
mare vas templi cur sic dictum 261.b & quam fuerit capax, eiúsque vsus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
maresa vrbs 283.a
maria Eleazari filia facinus horrendum comedentis filium 955.a
mariamne Agrippæ filia 628.a
mariamne Alexandri Aristobuli & xandræ filia, vxor Herodis 512.b
occiditur à marito 530.b
mariamne Alexandri filia, vxor Herodis Antipatri 729.d
eius insolentia in maritum 750.a
occiditur 750.g
mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrij Alexandrini 693.f
mariamme Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa ciuitas deuastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberij mortem patrono suo nunciat 636.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Iudæa constituitur 637.c
Massabazanes quid 84.e
Massadæ castelli descriptio 887.f
Massadæ castelli situs descript. 986.g. 987. a. commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 84.e
Masphatis ciuitas, & quid significet 171.g
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Iudæa, ac moritur 709.b
Mathanes Balis sacerdos trucidatur 313.b
matthias Anani fit pontifex 676.e
priuatur sacerdotio 678.f
matthias Apsalomi, vir strenuus 441. d
matthias Iohannis filius sacra prophanare renuit, verámque religionem fortiter tuetur 410. g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
matthias Margaloti seditionem mouet 596.a
exuritur viuus 597.e
matthias Margali sophista 772.b
matthias pontifex mittitur vt Simonem Goræ Hierosolymam introducat 898.a
matthias Theophili constituitur pontifex 589.c. priuatur eo munere 597.c
matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
maxilla, locus 161.g.162.a
mazaca ciuitas 13.b
madabenses Amarei, Iohannem Gaddin interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
medimnus Atticus & Siculus 100. b
medi populus 13.a
medi quod in Asia regnauerunt Græcis cogniti 1038.f
megassari facinus aud. x 935.b
megasthenes historicus 1045.b
mela legatus Archelai ad Herodem 575.a
melcha Aranis filia 16.d
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi, marito periclitanti succurrit 190.f.192.b. datur alij nuptum 202.a
videt maritum 220.d
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum comitio excipit 18.d
meliis impesuit Pseudalexander 783. e
Memnonis sepulchri descriptio 790. g.791.a
Memphibostus Ionathæ filius humanissime à Dauide habitus 223.c
delatus Dauidi occurrit vlteri 237.a
Memphitarum deditio 724.e.
Menander Ephesius singularum regum actus apud Græcos & Barbaros conscripsit 1042.g
Menda ciuitas 335.d
Menedemus Philosophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amissum pontificatum deficit à patrijs legibus 408.d
abducitur captiuus & occiditur 421.c
vide Onias
Mensa tabernaculi 83.b
Mensa à Ptolemæo Philadelpho Iudæis donata descriptio 403.d
Mensis anni primus. Messi quis & cur 9.a
Mensuras quis excogitarit 7.c
Meroë vnde dicta 58.f
Mesas, Mesanæi 15.a
Meschus, Meschini 13.b
Mesopotamia difficilis transitus 24.f
Mesre, Mesræi 13.f
mesræi filij quibus populis nomina imposuerunt ibid.
messala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
messalina à marito Claudio Cæs. ob Zelotypiam trucidata 694.a
methyr, tunica pontificalis 84.f
metilius præfectus à cede reseruatus 813.d
metilius Romanarum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
micheas propheta, vulnerare ipsum nolentes male ominatur 292.e
Achabo malum nunciat, quare in carcerem conijcitur ibid.g
Achabo interitū prædicit 294.d
micheas propheta 336.g
michole vxor Dauidis. vide melcha
mileſius arcis Damasci præfectus quomodo Philippum Grypi filium tractarit 462.a
militis cuiusdam facinus contra senatum Romanum 792.g
militis Rom. impudentia quantum cladem Iudæis dederit 691.b
militis mosaicos libros discerpentis pœna ibid.c
militia qui non commodi & qui ab ea immunes & seq. 129.f ibid.g

Mina quantum pendeat apud Iudeos 478.c
Mineus Ægypti rex Memphis conditor 268.f
m.minucianus 660.a.671.e
misael appellatur Misaches 346.a
misas Moabitarum rex propter negatum Ioramo tributum quo necessitatis peruenerit 300.c
misenum oppidum 652.c
mithridates erarij Cyri præfectus 358.b
mithridates occisus 473.b
mithridates Pergamenus Pelusium expugnat & Ægyptios vincit 480.b.*eius gesta* 724.a
mithridates quomodo ab Aniceo tractatus, quomodo ab vxore, deque eius victoria 648.d.*per tot.*
mnaseas Græcus historicus 1051.a
moabitæ penitus fracti à Dauide 221.d
moabus & Ammanitæ socij, mutuo sese interimunt 298.e
iterum sternuntur & prædantur 301.d
moabus, Moabita 21.a
molonis mendacia de Iudæis 1061.d
monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Iudaïsmum sit amplexus 685.c
eius regnum 920.c
monobazus Monobazi filius prorex constituitur 684.f
rex fit 689.e
mons Samaron, locus 281.b
montem in alium locum deuolutum 319.f
mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
moses, qualis fuerit vir 3
moysis natiuitas 55.a
quomodo seruatus 56.b
cur sic vocatus ibid.f
adoptatur à regina 57.b
moyses diadema regium pedibus calc.us ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Æthiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin vxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra pastores, ex quibus vnam ducit vxorem ibid.f. *conspicatur rubum ardentem in Sina* 60.b
confirmatur ei liberatio Israelitarum 61.f
edit miracula, nomẽ Dei cognoscit, redit in Aegyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaonem 61.f.62.63
educit Israelitas ex Aegypto, & quantus eorum numerus 65.b
cuius ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e
traducit eos per mare rubrum inceptumes 67.d
aquam amaram facit potabilem 70.71.a. *coturnices & manna impetrat à deo* 72.e
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 96.g
quadraginta diebus in Sina detinetur 97.c. *Aaroni fratri sacerdotium confert* 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum consulit 90.f
tribum Leuiticam Deo dedicat 94.a
censet omnes tribus præter Leuiticam, & ordinat profectioni bellóque necessaria 96.f.*mittit exploratores in Chananæam* 98.d
Core factionem compescit 104.d
eius iustitia 106.f. *lustrat populum* 109.g.*Sehonem & Ogem reges delet* 11.*per tot.* *Madianitas cum suis regibus cædit* 117.e. *Iesum sibi designat successorem* ibid.g
moriturus quid suis prædixerit 119.b.*quas leges præscripserit* 120.f
vsque 136
exhortatur Iesum vt in Chananæos exercitum ducat 131.e
nube circundatus disparuit 132.d
luget ur triginta diebus à populo ibid.inf
Moyses fabulosè dicitur fuisse leprosus 84.d
vir admirandus 99.f
Moscos quinque librorũ scopus 1036.f
Moses apud manethonem prius Osarsiphus sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 1053.g.1054.g
moses Ægyptiis vir diuinus habitus 1056.d. *eius tempora quibus vixit descripta* ibid.
eius virtus & gesta 1070. 1071. *per totum*
mosollani Iudæi nobile factum 1049.f
mucheus fert sententiam contra Vasten regem 373.f
mulierum potentia 361.f
mundi & vniuersorum creatio 4.b
mundum prouidentia dei regi 355.a
mundus quomodo Paulinam constuprarit 622.f
murus triginta cubitorum stadiorum cum tredecim castellis circum Hierosolymam triduo ædificatus 937.b
musicorum instrumentorum Dauidis regis descriptio 242.g
mutiani & cæterorum rectorum petitiones 895.g
mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

Naamis vxor Abimelechi Bethlemita & quid significet 163.c
quomodo Ruthem instituerit 164.b
Naases Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saule occiditur 178.b
Naases iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Dauidis legatos 223.f
Nabatæes Nabatæa regio 22.c
Nabalus vecors & malus conuiciatur Dauidi 200.g
quid significet 201.c
moritur, ibid.f
Nabla, instrumentum musicum 243.a
Nabrodes, qualis vir 11.f.14.b
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Nechaum Ægypti regem 335.d
Ioacimum occidit, & Hierosolymitanorum præstantissimos Babylonem abducit 337.d
duces eius qui vrbem Hierosolyma ceperunt 341.b
quomodo captum Sedeciam tractarit 142.e
Hierosolyma penitus excindenda, & templum spoliandum, populumque Babylonem traducendum curat 342.a
Cœlen Syriam ac Ægyptum perdomat 345.c
Iudæorum nobilium quorundam pueros instituit & castrat ibid.f
somnium, cuius erat oblitus, vult sibi indicari & explicari. quod facit Daniel 346.f.*moritur* 349.c. *gestorum eius repetitio* 350. d. *posterorum eius finis* 352.a
Nabuthus propter regatum regi fundum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hierosolyma ad templum spoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæsus 571.e
Nachores Serugi filius 15.c. *quot habuerit liberos* ibid.
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditúrque cum omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais à Cæne condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbatha regionis situs 799.f
Narbathene toparchia à Cestio equitibus vastata 818.a
Nasamones quomodo Romani subiugarint 807.d
Nathan propheta 220.e *mittitur ad Dauidem increpandum* 226.e. *indicat quomodo Adonias sibi regnum vsurparet* 247.c
Naumi prophetia de exidio Niniuitarum 321.a
Nazarai deo deuoti 109.b
Necessitate in bello nihil pugnacius 839.g
Necessitate laborantes subleuare, hominis decentissimum & deo gratissimum 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 355.a

captiuum abducit Ioacum filium eius 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum inuerit Iudæos apud Xerxem 371.d
Neerda vrbs 644.c
Nemrod. vide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimo Palæstinorum 242.e
Nephthalimi natiuitas 30.f
filij eius 52.c
Nepthalitarum sors 142.a
Neronis gesta & præcipue contra Iudæos 795.g
Neronis imperium quandiu duraverit 893.b
Nero contemptor nationis Iudæorum 968.e
Nero indignatur ob res minus prospere gestas in Iudæa 830.a
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quare Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæsarea Philippi 698.f
Nexus cur Iudæi abstineant 33.c
Nicæa & Philippi fratrum fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Iudam Macchabæum pugnans, cum suo exercitu victo extinguitur 423.f
Nicanor amicus Titi sagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.a
Nicolaus Damascenus Iudæorum patronus 398.e
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 563.c
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 575.g
sententia de duobus eius filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Nicolai rhetoris oratio pro Iudæis Ionicis 550.g
Iudæos coram Cæsare arguit, & reges purgat 781.f
Nigro Perææ qui Idumeam regebat, à Iudæis mandatum vt ducibus pareret 822.d
Niger Idumæa rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peræa, Silas Babylonius & Ioannes Essenus, duces Iudæorum contra Romanos 831.b
quomodo occisus 885.c
Nigliśar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluuius 5.d
Nilus usque ad Elephantinem nauigabilis 894.b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regia Assyriorum 330.d
Nisan, mensis 9.a. 64.g. 93.a. 366.f
Nisibis regio 687.e
Nisibis vrbs 644.d
Noba oppidum sacerdotum 195.a
excinditur cum vniuersis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Iudæos 104.f
Nobilitatem generis vnde Iudæi discernant 989.a
Noë vel Nochus vir pius sceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam construxerit & è diluuio sit seruatus 8.e
eius filij quales 11.d
vini vsus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis supra tabernaculum præsentia quid significarit 97.b. 99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& eius gesta 793.c
Nymphydius homo nequiss. 893.c

O

Obadamus arcam hospitatur 220.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164.e
Obedias iumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo vxor eius vidua per Elisæum sit à debitorum molestiis liberata 302.b
Obelas propheta captiuos Beniamitas & Iudæos liberat 322.a
Obedas seu Obodas Arabum rex 566.b. superat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Ionathæ dux 293.f
Ochosias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex casu moritur 299.b
Ochosias Iorami fil. paternum regnum recipit 307.g
sagitta ictus ab Jeu perit 309.e
cognati ipsius interimuntur 310.f
Octauia Claudij Cæs. filia 694.a
Officiosi quando plerunque sint homines 205.e
Ofilius Phasaelum monuit de insidiis cauendis, & iuuat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta eius ditio ibid.
Olda prophetissa vaticinatur Iosiæ regi 334.b
Olivieti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæs. mittitur 760.c
Olympius Jupiter 652.e
Onias & Dositheus Judæi duces liberauerunt Alexandriam 1064.c
Onias Jaddi filius patri in pontificatum succedit 386.g
Onias Onia fil. templum in Ægypto ædificat 433.a
Onias Onia fil. pontifex quanta mala fecerit Hierosolymis propter Tobiæ filios ciuitate eiectos 708.e
Onia, filij Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488.e
vide Menelaus
Onias Simonis Justi fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex à Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Onia pro Cleopatra regina bellum suscipientis gesta 1064
Onias, vir iustus qui pluuiam precibus impetrarat lapidibus obruitur 470.d
Oniæ regio 480.a
Ophnes scelestus filius Elis 164.f. 165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalsamum vbi & quomodo proueniat 473.b
Optimatum administratio Hierosolymis qualis & quandiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium vilissimum 154.e
Oribus rex occisus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia seruire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex constituitur 620.g
Oseas rex Israelis constituitur, vir impius 323.a
vinus capitur ab Assyriis, & transfertur cum vniuerso regno Israelitarum in Mediam & persidem 324.g. 325.a
Otho imperator declaratus milites suos contra Vitellij exercitum duxit 893.d. 896.d
semet occidit ibid.
Othonis imperij termini ibid.
Otrus Armeniæ dominus 15.a
Oza attingens arcam examinatur 219.g
Oza percussio, locus ibid.
Ozias Amasiæ fil. regnum Juda patre mortuo capit 317.g
natura bonus & gnauus multis deuictis gentibus vrbem restaurat 319.a
deficiens à pietate lepra percussus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Medis 688.a
coniugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Judæos pergit 739.d
Pacorus Paceri regis princeps explorat Judæam ibid.
insidia-

insidiatur Phasaelo 495.x.730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Cæs. uxor 694.a
Palæstinæ situs, & eius gentis odium in Hebræos 66.a
Palæstinos Sampson vexat 161.c
Palæstinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam è suis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæstini cum Iudæis prælientes nunc vincunt, nunc vincuntur 165. 166. 172. 173
iterum bellum eis inferunt 187.d
caduntur 189.d
denuo reintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cellanorum agrum inuadunt 197.g
Saulis ditionem inuadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos Dauid superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmyra urbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d. 93.f
Panium, locus 541.c. 746.g
Panis pulchritudo naturalis Agrippæ diuitiis accurata 860.g
Panichis concubina 757.g
Papiliagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d. 739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Parricidium quam graue sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum Hyrcaniumque cum Phasaelo captiuos abducunt 494. e. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
prostigantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a 93.a. 136.b. 602.i
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendū 206.a
Paulina quomodo à Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat, & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata unde maxime nascātur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Iudæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votivam vbi deposuerint Iudæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanij equitis fortè factum 952.a
Pelusium vrbs 184.c. 894.b
Pelusium capitur 480.d. 724.c
Pentecostes festivitate Iudæos iter non facere 450.b
Pentecoste unde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de uxoribus ibid.e
Persarū cōtra Græcos expeditio 1034.e
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnauerunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035. a
Pestis quam sæua inuaserit Dauidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Iosephum 59.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, ciuitas 110.b
Petra, quæ Receme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem iuuat summis temporis 536.c
Petronius præses Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Iudæis cum suo periculo 641.d
Petronij epistola ad Dorifas pro Iudæis 675.f
Petronij aduentus terribilis ex Antiochia in Iudæam 790.e
Petronius Iudæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.b
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanias Samuelis filius è rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex à seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.c
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami coniugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. *per totum*
dimissos insequitur 65. f
cum omni exercitu deletus 67.f
Pharæ filij duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.e
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b. 463.e
Pharisæorum secta qualis 385.f
Pharisæi 617.c
Pharisæorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandro ibid.
Pharmuthi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithridatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.e
superat Felicem 729.a
accusatur à Iudæis ibid.e
circumuenitur à Pacoro 730.g
occidit sese 732.e
Phasaelus ciuitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 560.a 606.b. 748.b. 779.b. 914.e
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam vnam respuit uxorem ducere 564.b
alteram eius ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & uxor eius accusatur veneficij 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c
seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
reiicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroræ uxoris insolentia 765.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Iudæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 723.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Gryphi fil. Syriæ parti impetans Antiochum Cyzicenum superat 459.g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem à Varo Romam præmissus 782.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.e
calūniatur à fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 782.g

Cæsaream ad Iordanis fontes & Iuliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 625.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ copiarum præfectus 584.f
Philippus Iacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis seruatus, eiúsque gesta 1003.a.1012.d
filia eius duæ in excidio Gamalæ seruatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo uni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filij tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Iudæorum legatus à Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Iudæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1072.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 457.g
Philostratus historicus 1045.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitui contra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.e
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gadditas cum reliqua dimidia tribu 143.e succedit patri in pontificatum 141.b
Phison fluuius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus à Iudæis interemptus 816.c
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.g
testimonium de Iudæis 1039. c. 1042.1043. per totum
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phrates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
à suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, exul perit 619.f.620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phuites Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus à Tiberio in Iudæam missus 789.c
Cæsaris imagines Hierosolymæ intulit ibid. quæ cum Iudæis Cæsareæ egerit ibid. Hierosolymis statuas iterum aufert ibid.f
Iudæorum tumultus propter Cæsaris imagines 789.c
tumultus alius ob' Corban thesaurum sacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piso legatus Pompeij 473.f
Pistus nobilis defectionis à Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hierosolymorum præfectus 476.c.723.c. transfugit ad Aristobulum 477.b
occiditur à Cassio 479.d
Placidi & Iosephi velitationes circa Ptolemaida 1015.c
Placidus tribunus in exercitu Vespasiani 834.b. in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
à Iotapata repulsus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
gesta contra Gadarenses 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. Mosen imitatus 1079.b
Plinthines situs 894.b
Plistorum apud Dracos secta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circuncisionem admittit & Berenicem ducit uxorem 693.e
Politianus tribunus cur à Cestio Hierosolymam missus 803.c
eius oratio & gesta ibid.
Pollio Pharisæus Herodi amicus 510. b.541.f
Polybius Megalopolitanus historic. 1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Pompeius qualibus muneribus honoratus, & quæ gesserit 471.e
eius virtus 474.g
Pompeius Magnus Hyrcani & Aristobuli causam cognoscit 718.d
Hierosolyma capit 719.e.720.b
Q. Pompeius cos. 672.a
Pompeij malitia in oppugnandis Iudæis 808.d
Pondera quis inuenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis summi qualis electio 1073. c
Pontifices Hierosolymis qua fraude creati sint 872.c
Pontificum & sacerdotum dissidium 696.c
Pontificum iniquitas 698.d. origo, & qui ad eam dignitatem admittantur, quóique fuerint ab Aarone vsque ad finem belli Iudæorum cum Romanis 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebeios translatus 475.d
Pontificatum solere perpetuum esse 513.e
Pontificiæ stolæ custodia apud quos fuerit 624.c. repetitur à Fado 682.d
Pontius Pilatus Iudææ præsidet 619.d
Iudæos afficit contumelijs 621.b.623.g accusatur à Iudæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis vxor 697.e.999.d
Portius Festus Iudææ procurator, & quæ sub eo sint gesta 696.e. quare Festus
Posidonij mendacia de Iudæis 1065
Prætoriam milites 668.d
Prætorij in castris Rom. descriptio 835.e
Prandium quæ hora faciunt Iudæi sabbato 1020.d
Principes singuli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priscus centurio Ionatham Iudeum sagitta transfigit 955.a
Priscus sextæ legionis dux à Iudæis occisus 820.f
Procymatium vnde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.f
Prodigia excidium Hierosolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus solis potestas data historiæ condendæ 1036.a
Prophetico spiritu vbi multi sint correpti 192.f
Proseucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienses vix mortem effugit 1079.f
Prouidentia dei mundum & omnia regit 355.a
Pseudalexandri gesta 612.c
quomodo deprehensus ab Augusto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falsus
Pseudopropheta Hieroboami seductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator à Ioanne Giscaleo spoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Euergetes Philopatoris filius quomodo ab Oma irritatus 401.b
& iterum reconciliatus ei per Iosephum 402.c
Ptolemæi Euergetis gesta post captum totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564. a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hierosolyma 388.a
traducit Iudæos in Ægyptum 388.d

eius pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c
irruptio in Hierosolymam die sabb. ubi 1050.d. liberalitas & benevolentia erga Iudaeos 1064.b
Ptolemaeus Lathurus Ptolemaei Philometoris & Cleopatrae filius auxiliatur Samaritis 452.d
dissidens cum matre regno privatur 452.g. 456. obsidet Ptolemaidem 457.d. Asochim oppidum capit, Alexandrúmque Iannaeum vincit, & quanta eius saevitia 458.a
Ptolemaeus Mennaeus quomodo se à supplicio apud Pompeium redemerit 471.g.472.a
Ptolemaeus Mennaeus Damascum bello vexat 464.g
Aristobuli coniugem & liberos quomodo tractarit 480.a
moritur 494.d
Ptolemaeus Minnaei filius 716.a
Ptolemaeus Philadelphus 1. Iudaeos in Aegypto servientes liberos dimittit, & legem Moysis in linguam Graecam magnis muneribus transferendam curavit 389. usque 397
Ptolemaeus Philometor Ptolemaei Epiphanis 408.a. succurrit suo genero Alexandro seu Demetrio 436.e duobus diadematibus coronatur simul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemaei Philometoris & Cleopatrae uxoris liberalitas erga Iudaeos 1064.c
Ptolemaeus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemaei Physconis immanis crudelitas & iniustitia 1064.d
poenitentia ibid.
Ptolemaeus Simonis Asamonaei gener socerum occidit, & alia scelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluserit, cuius matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemaei dicti Aegyptii reges 222.a
Ptol. unde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis situs descriptus. 790.f
Ptolemais duo millia Iudaeorum apud se habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenses à Iuda Machabaeo victi 416.f
Puellarum hereditas 125.a
Pueri sitientis astutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio post coitum cum uxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli urbs 652.c
Putei Luminis 18.a
Putiphare. vide Petephres
Pythagoras Samius emulatus Iudaeorum scripta 1046.f
multas Iudaeorum leges transtulit in suam philosophiam ibid.
Pythagorae & aliorum stoicorum de divina natura sententia 1071.e
Pythium templum aedificatur 560.b

Q

Quadriga solis sublata à Iosia 354.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquagesimi anni remissio 96.b
Quintiliae fortitudo 655.a
Quintilius Varus Syriae praefectus 602.c
cognoscit causam Antipatri 590. usque 594. & inde seditiosos Iudaeos expugnat 609.b
Quirinus ab Augusto mittitur ad censendam Iudaeam & Syriam 616.b

R

Rabatha civitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe speculatores Hebraeorum tuetur a vi Chananaeorum, & securitatem ab hostibus impetrat 135.a
incolumitatem promissam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
amulatio erga sororem 30.f
maritis complexum sorori vendit, furatur idola patris 31.a
eius astutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, quis & Ietheglaus, sacerdos, filiam suam Moysi adoptato tradit uxorem 60.a
Moysi ob victoriam gratulatur, & consilium dat ei distribuendorum officiorum 97.c
Ramatha civitas 165.b
Rapsacis Senacheribi copiarum praefecti insolentia 328.c
ipse cum exercitu divinitus delitus 330.d
Rases Damascenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322.d
Rebecca Bathuelis filia 15.f. petitur in connubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
fallit maritum 27.c
Receme urbs quae aliàs Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudij libellum mittere maritis non uxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 125.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Iudaeos 367.b
Regum virtutes praecipuae quae 251.d
Regibus non licet esse ignavis 206.d
Regibus subditi quae ferant 173.g
Rhegines populus 15.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphaei 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomoni in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas urbes condiderit 278.b
item arma comparavit, foederibúsque suum auxit regnum, & duabus xviij. uxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit urbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis aerea substituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespasiano crevit & floruit 975.a
Romanorum in Iudaeos beneficia 398.c
Romani quibus honorib. & beneficiis Iudaeos affecerint 485.e. & inde
Romanorum dissidium inter se 427.
Romani Germanos captivos ubique circumduxere 807.d
Romani in praesidio Massadae interfecti à Iudaeis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia à Iudaeis caesa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Iudaeos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in servis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, praeter Ciscalam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymae potiuntur, eiúsque partem maximam diruunt 923.d. cum Iudaeis acriter confligunt ibid. & 625.d
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Iudaeorum revereri 927.f. per legem Iudaeorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymae 933.c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Iudaeis circa aggeres 943.f
Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Graecos pervenit 1038.g
Romus, Romei 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitae & Gaditae altare construunt super ripa Iordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e
eius pietas in fratrem Iosephum 38.c

se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b
eius filij quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus praefectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta 981.a
Ruthes amor erga socrum suam, & eius fortuna 163.f.164.a

S

Saba Aethiopum regia, quàm valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabaeus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem à Davide 238.b
Saba, Sabei 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid.b
Sabactas, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241.f
Sabba mensis 110.c
Sabbeus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis à Tito spectatus 976.c
Sabbathum & eius vacatio à laboribus seruatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo obseruatum 411.d. *negligendum aliquando* ibid.& 428.d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 321
Sabecus exercitus Syrorum praefectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriae Hierosolymis regiam occupat 603.a
vexat Iudaeos propter auaritiam suam 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romae capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Subuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis aedibus extructam pro Mardochaei suspendio 379.g
Sacchaeus transfuga Iosepho prodit insidias Ioannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.e
Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitus & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Iudaeos 1036.a
nuptiae ibid.
Sacerdotibus quae cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94.per totum
Sacrorum scriba 54.e
Sadeus Xerxis praefectus 371.e
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241.f.250.a
Saddocus nouas res molitur 616.e
Sadducaeorum secta 442.d.617.e.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cutheos in Iudaeam transfert 345.e.364.g
Salmanasaris contra Israelitas victoria 359.a
Salome, aliàs Alexandra, vxor Aristobuli, soluit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quae Iuliae Augusti coniugi testamento reliquerit 789.a. *eius reditus erant sexaginta talenta* 783.b
Salome Antipatri filia 723.d. *soror Herodis prodit Iosephum maritum suum fratri* 517.b. *alteri marito Costobaro repudij libellum mittit* 532.b. *odium exercet in Herodis filios & earum vxores* 553.e.594.f. *accusatur Herodi* 566.b. *Alexae iungitur connubio* 583.b
Salome vxor Herodis moritur 619.a
Salomon promittitur Davidi successor & templi extructor 220.g
nascitur 227.g. *instruit eum pater* 246.b. *constituitur rex* 248.a. *quomodo regnum nactus se de hostibus sit vltus* 254.b. *regis Aegypti filiam ducit vxorem* 255.c. *petit à deo & accepit sapientiam* ibid. e. *controuersiam mulierum duarum diiudicat* 250.d. *toparchas quos habuerit & quantas diuitias sapientiámque ac philosophiam* 256.f. *coniurationes & incantationes composuit* 257.f
eius cum Iromo amicitia & materia cadendae petitio & concessio 258.259. *per totum. templum cum vasis quomodo extruxerit & arcam eò transtulerit* 256. *vsque* 266. *somnium videt & regium extruit cum domo reginae* 265.g.266. *quibus donis remuneraverit Iromum* 1042.d
Hierosolyma muris & turribus instaurat & vrbes condit 268.c
ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a
quali satellitio stipatus incesserit ibid.g
quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b
deficit à pietate, ac ducit vxores DCC. *& concubinas* CCC. 272.d
praedicitur ei filium ipsius poenas prose daturum ib. *multis hostibus à deo excitatis infestatur* 275.a
moritur Roboamo successore regni relicto 274.e
quo tempore edificauit templum Hierosolymis 1042.b
Salpadis filiarum hereditaris ius 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samaeas propheta Hierobomio minatur 279.c
Samaeas vir iustus accusat Herodem & vaticinatur Iudaeis mala imminentia 484.d
Samaritae populus 14.d
Samaraea quae Mareone vnde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo aequatur 452.a
Samaria vrbs, vide Sebaste 531.b
Samariae regionis descriptio 833.d
& quid à Iudaea discrepet ib.
Samaritae qui ante Chuthaei 386.a
Samaritarum odium in Iudaeos 36.b
accusantur apud Darium ib.c
Samaritae Iudaeos infestant 401.a
Iudaeos se esse negant agentes feliciter 410.d
Samaritarũ dissidium cum Iudaeis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Iudaeorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatae ciuitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quid significet, & quomodo natus 160.c
connubium & gesta eius 160.d
Samuelis nativitas & prophetia 165.c
consilium de libertate recuperanda 111
Samuel senio grauatus filiis reip. administrationem concedit 171.d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175.d. *ostento indicat Hebraeis deum iratum propter regem petitum* 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185.d. *Davidem vngit regem* 186.a
moritur 200.b. *ab vmbra reuocatus per ventriloquum* 204.a
Sanaballetes Darij praefectus dat filiam suam Nicaso vxorem Manassi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit à Dario, Manassi templum & sacerdotium confert moritúrque 384.e
Sanctum, quae tabernaculi pars 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebraeorum 152.b
Sanguinis esus interdicitur 11.a.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus scriba 333.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Iudaeis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15.d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandae gratia 19.b
nunciatur ei partus sterili ibid.
expellit

expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabaz anes 365.b.366.d
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indicat 371.d
Sarepta oppidum 285 f
Sarepiana vidua fiducia 225.g.226.a
Sardonyches XII. cum vestitu pont. 90.a. quibus inscripta sunt nomina filiorum Iacobi, in Essene 85.d quae virtus eis insit & quando cessarit 90.b
Sarmatae Istrum transgressi praesidium Romanum & Fonteium Agrippam interficiunt 976.a proximas regiones totas pervastant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e.762.b
Saturninus Syriae praeses 571.c eius sententia in filios Herodis 578.d
Saulus asinas patris quaerens à Samuele rex constituitur 175.c.176.f quàm decora fuerit statura 174.e vincit Ammonitas 178.a Palaestinos superat, & aram extruit 181 f. quot liberos habuerit 183.b
Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a regno exuitur 186.a numine privatur, & fit daemoniacus 186.g.187.a commouetur contra Dauidem 189.e. insidiatur vitae ipsius 190.a.192.a. Dauidi reconciliatur 200.a consulit ventriloquam 204.c fortitudo eius 205.g.206.a cadit vna cum suis filiis in praelio 208.f. ipsius progenies datur ad supplicium Gibaonitis 242.a eius violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit, & obsidione liberat 471.c cum Areta foedus init 475.f in Syriam praeses missus 718.a pecuniis corrumpitur ibid. Aretam mulctat 721.c
Scenae locus 33.e
Scipio Alexandrum Aristobuli percutit securi 479.g
Scopas dux Ptolemaei Epiphanis 399.a
Scopi loci descriptio 908.d
Scythae populus 13.a.à Graecis qui Pontum nauigant cognite 1038.f. Anacharsim à Graecia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis ciuitas 141.g
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima 856.g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitae Iudaeorum tredecim millia perfidiae interficiunt 814.f
Scythopolitarum clades enarrata 992.e
Sebas fil. Ili, vnus fortium Dauidis 243.a
Sebaste conditur 476.f. olim dicta Samaria 452.b.531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebastemi, equitum ala sub Cumano 795.a
Sebastenorum contumelia in mortuum Agrippam 680.a
Sebast. portus 768.d à quo sic dictus 590.c
Sedecias Ioachimi patruus rex constituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Exechiele, sed frustra ibid.c expugnata vrbe capitur cum vxoribus & liberis, crudeliterq; tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pseudopropheta cornib. ferreis sibi aptatis quid Achabo vaticinatus sit 294.g
Sehon rex negato Hebraeis transitu, praelio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neroni insidians occiditur 632.d
Seir quid significet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriae regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.c
Seleſinus Iabesſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigesima post die amittit interfectus 320.b
Seleucia vrbs à quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eumque necat 459.g. vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Asiae rex opes Iudaeorum sacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudaeis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus descriptio 863.b
Semeis conuiciatur Dauidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328.a per totum, re infecta domum se recipit 329.e. à filiis senioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Assyr. quomodo fugatus 929.c
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit 792.c
Senatus Romani & plebis dissidium 671.c
Senis cuiusdam magnanimitas 503.a
Senis cuiusdam seueritas 737.b
Seuinus Gallus Syriae praeses 100.e
Cn. Sentij Saturnini oratio 664.e
Sepharis vrbs Galilaeae 607.e.1016.e 1023.c. capta incendio absumitur 609.b.781.a
Sepharis cum tribus aliis ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris ciuitas Galilaeae maxima 832.e
Sepphoritae à seditiosis molestantur 1000.e
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo 1027.d
Sepphoritae à Iosephi militibus spoliantur praedaque reddatur 828.e
Sepphoritae Ptolemaidem ad Vespasianum pacati veniunt 832.c
Septimus annus 711.c
Septimi anni remissio 96.b
Septimi diei obseruatio 719.f
Septuaginta Interpretes legem tantum Iudaeorum in Graecam linguam transtulisse 2.d
Septuaginta interpretes legis transferendae causa ad Ptolemaeum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati 395.396.397 per totum
Serebaus dux Iudaeorum Babylonem deducendorum Hierosolyma 363.g
Serpentis inuidia, & quomodo Euam seduxerit 5.d. mulctatus 6.c
Serpentes volucres Aegypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Aegyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. eius filij quales, & quas artes inuenerint ibid.
Sextus Caesar praeses Syriae 483.d.725.g. interficitur à Cacilio Basso 488.f
Sextus Cerealis quintae legionis praepositus 956.f
Sica qualis gladius, & sicarij vnde dicti 697.a. eorum impia facinora 698.e
Sicarij Hierosolymis palàm latrocinantur 597.c eorum fraus ib.
Sicariorum in Massada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b donatur Dauidi à Saulo 203.d diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima vrbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicimae captae & solo aequatae 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Siciuitis pareit Saulus 184.c
Sicimita quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Sideralis scientia quis inuentor 8.a
Sidonius, & Sidon vrbs 14.c
Sidonij materiam praestant Iudaeis ad templi aedificium 364.c
Signi dandi auctoritas penes quos Romae 666.c

Sila militib. Agrippæ præficitur 675. d. offendit Agrippam 676. f occiditur 679. f
Sila Tiberiensium dux 1005. c. 1019. f
Silas Iosepho de insidiis & perfidia Ioannis Giscalem scribit 816. c
Silo dux Roma. exercitus 500. a. 734. e corruptus deprehenditur 500. c. 735. d
silus vrbs 140. d
Simeonis natiuitas 30. e vindex ingenium. filij sex 52. a
Simeoni quæ terræ portio cesserit 141. e
Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum 145. c
Simonis Asamonæi filij gesta 710. d
Simon Boethi filius pontifex constituitur 537. c priuatur sacerdotio 589. c
Simon Camithi annuum pontificatum administrat 619. c
Simon Cantharæ constituitur pontif. 675. c. priuatur eo 676. c
Simon Cyprius magus 693. d
Simon Essæus Herodi somnium explicat 614. b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784. g. propria secta Sophista erat ib.
Simon Gamalielis filius struit insidias Iosepho 1013. d. capitur à Iosep. 1024. a
Simon Giore filius Romanos apud Bathoron inuadit 819. a Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 820. a cum latronibus qui erant Massadæ Idumeam populatur ibid. b ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 894. a. eius gesta ibidem & 895. 896. 897. 904. 905. per totum 914. g. 920. a. 931. f. 932. g. 938. e. 946. c. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur 607. g. 608. a
Simon Iustus pontifex 392. a. 401. b 407. d. eius filij tres, omnes pontifices 408. c
Simon Matthes Matthei fil. 410. g strenuè iuuat fratrem Ionatham 429. a. & f
Simon Matthiæ Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416. e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres 784. c
Simonis filij Cathlæ oratio ad pontifices 880. b
Simonis Sauli filij & totius familiæ suæ fatum miserabile 814. f
Simonias vicus 1007. c
sina mons 288. d
sinæus mons 14. d
Sis, nomen clini & quid significet 298. c
sisa Dauidis sit Scriba 222. g
sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 358. c. conatur templi ædificium inhibere 359. c
Sobacchis Chetthræus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242. d
Socratis mors & mortis causa 1079. e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17. e excidium ipsorum 20. c
Sodomitice terræ descriptio 892. f
Sogana Arabum vicus 1019. c
Sogane & Seleucia rebellant 863. b earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata vxori eius aperit 527. g interficitur 529. g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984. a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095. f eius animosa oratio ad Iacobum filium natu minimum 1096. c
Solomonæ matris Macchabæorũ laudes 1097. 1098. & seqq. eius immania supplicia & insignis tolerantia 1099. 1100
Solyma quæ Hierosolyma 18. d. 218. d
Somnia cur deus immittat 43. g
Sophaces vnde dicti 24. e
Sophira regio 269. f
Sophistæ concitant tumultum 772. a
Sosius prouinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504. d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507. d Hierosolymis discedit 508. a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740. d
Spadones abominandos 129. b
Spasini castrum 684. b. 685. a
Spelunca Galilææ quomodo expugnata ab Herode 502. d
Spelunca latronum quales fuerint 736. g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & à quibus custodita 544. c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535. a. 695. g. 696. a ædificatur 538. c
Stratopedum munimentum incensum 812. d
Subditi quomodo contineantur in officio 537. g
Supplicandi mos apud Syros 292. b
Susa scribis præficitur 241. f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222. c contra Reboamum ducit exercitum 279. b. Hierosolymam in deditionem accipit, templúmque spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279. d
& quomodo imbelles reparauerit ibid.
Syllæus ambito Salomones connubio frustratur 566. e latronibus Trachonitis auxiliatur & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570. f. 571. d defert Cæsari Herodem 571. g. 572. accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576. b. 577. b. iterum accusatur 586. g. 587. a
Syllæus procurator Obodæ 755. c
Syene puteus 26. g
Syria subditur Dauidis imperio 222. b. Iudæos apud se habitantes occidit 992. d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224. e
Syri populus 15. a Iudæorum ciuitates vastant 813. g
Syrorum cædes 817. g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649. g. 650. a
Syrorum cum Iudæis dissidium 696. a
Syrorum vici & ciuitates enumeratæ quæ à Iudæis vastabantur 813. g
Syrorum auaritia & crudelitas 940. a
Syssares dux Iabini exercitus quomodo occisus 158. b

T

Tabernaculi vasorum descrip. 82. 83
Tabernaculi institutio & extructio 98. e eius interpretatio 86. f illustratio 88. c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90. d
Tabernaculi perfectionis modus 96. g
Tabernaculorum festinitas 92. d
Talentum quot minas contineat 83. e
Tanis Ægypti vrbs 17. d
Tarichearum situs 857. f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862. b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320. a auxiliatur Achazæ contra Syros 322. d
Tempestatis horrendæ descriptio 881. a
Templum in Garizin extructum 383. f. 386. f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450. d
Templi structuræ apparatus 259. a exordium & tuta cum vasis descriptio 259. c. 260. 261. 262. per totum
templo absoluto infertur arca 263. c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 34.
Templum Hierosolymis instauratur 364. f 365. d

363.d spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c
restituitur & repurgatur à Juda Macchabeo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f.916.917.918.per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d
causa & principium ibid.
tempus à prima constructione per Solomonem vsque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & sacrorum ratio exposita 1066
sanuarum descriptio 1067.c
Tephthei Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.e
Terentius Rufus rector militiæ à Tito relictus 972.b
Terminos terræ non mouendos 123.c
Terra vera, qualis 4.d
Terræmotus ingens in Iudæa 520.e
Terræ Omæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora vrbs 268.f
Thano Amathenorum rex cum Dauide amicitiam init 222.d
Thamanius occiditur 284.g
Thamara Dauidis filia, Absalomi germana 218.f
stupratur à fratre Ammone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum toparchia 145.b 890.d
Tharbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsius, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ vrbs ibid.
Thaumastus Caij seruus 633.d
oblata Agrippæ aquæ quam gratiam acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 659.b
Thebethus mensis 270.a
Thecoa vicus 1031.b.894.g
Thella vicus 832.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infectatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Iannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani sit pontifex 627.c
submouetur pontificatu 675.b
Theophilus Græcus Iudæorum mentionem facit 1051.a
Theophrastus Iudæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienſium nobilitatem fœdare tentauit 1051.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Pharaonis ancilla, & vxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Thendas præstigiator seducit Iudæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri auunculus 766.c
Thendio Doridis frater 588.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & eius inuenta 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobiæ filij Antiocho Epiphani auctores vrbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 682.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.f
Thucydides in multis tanquam fallax accusatur 1035.b
Thuri, mensis 263.b
Thygrammes, Thygrammei 13.c
Tiberias vrbs 1023.c
à quo condita & nominata 619.d
Tiberiadis seditio & sectæ tres 1000.e
Tiberias iterum rebellauit Josepho, & iterum recuperatur 827.e
Tiberienses Vespasiano se dedunt 869.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f
Tiberius Alexander Iudææ præficitur, ac Iudæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexander à Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a.956.e
Tib. Claudius vide Claudius.
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619.b. Isiacos & Idem supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberij imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluuius 5.c
Timagenes Græcus rerum Iudaicarum scriptor 1065
Timæus rex Ægypti 1039.e
Timidius defert Popedium Caio 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Iudam Macchabæum sæpeque vincitur 416.c
Tirathaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honestè monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintadecimæ legionis præpositus 956.f
Titus imperator semper miseratus Iudæos 706.c
cum exercitu Alexandriam peruenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 848.a
Iotapatum capit 949.g
item Gischalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Ioannem Leui persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d
eius expeditio contra Hierosolyma & exploratio vrbis 904.b
vrbem acriter 907.908.& seq. 920.921.922.923
fortitudo eius & prudentia cum misericordia 924.925.931 f. & segg.
muros vrbis oppugnat & expugnat 925 f. 926
captiuis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
eius gesta & virtutes 936. 937. per totum. 944. vsque 954.955.f. vsque 960.962. vsque 977.988.989
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Iudææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Traianus decimæ legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missis vt ciuium animos experiretur 857.e
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Iordanem deuictis se Vespasiano iungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum fœminæ gregum curam gerunt 59.f
Troianarum rerum notatio 1034.c

Tryphonis ſcurræ dictum in Hyrcanum 405.g
Trypho tonſor garrulitatis pœnas luit 579.f.761.d
Tymius Cyprius 628.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis ſtipator falſo accuſatur 574.759.d
Tyrannus & Priſcus præfecti caſtrorum cum pluribus equitum magiſtris à Floro pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ fermè in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Aſſyrios 325.e
Tyrij Iudæos apud ſe habitantes partim vinctos cuſtodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & hiſtoriæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipſi malo fuerit 579.e
Tyrus, ædificium Hyrcani filij Ioſephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem miſſus à Veſpaſiano vt populum conciliaret 857.c
Valerius Aſiaticus 660.a.671.e
eius generoſum dictum 664.b
Valerius Gratus Iudæa præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izate indicit occiditúrque 687.g.688.a
Varus Syriæ præſes 768.g.776.f.777.d
quid geſſerit in Iudæa 780.f
Varus Agrippæ iunioris regia præfectus eiuſque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Bataneorum 815.g
Vaſte regina vxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g. 82.a
Veneficiorum pœna 128.b
Venditius dux Rom. quomodo ſe geſſerit in bello contra Antigonum 500.a.734.e
Vētriloquorū vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium ſumma 262.c
Veſpaſiani & Titi erga Iudæos animi quales 398.c
Veſpaſianus cum Agrippa in Iudæam venit 1030.a
Veſpaſiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
geſta eius in Iudæa paſſim habentur 837. 838. *vſque* 845. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. & 860. 861. *vſque* 870. & 885. *vſque* 902.
Veſpera quæ diei pars 4.c
Victimæ ſalutares 90.e
Victimæ ſint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, ſupra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ à Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ terminus 8.e.15.e
Vitellius Syriæ præſes Iudæis impetrat rurſus ſtolæ pontificiæ cuſtodiam 544.d.624.f. *beneficus eſt in Iudæos* 624.c. *exuitur prouincia* 649.f
Vitellij pugna circa capitolium 893.d 902.d. *mors* ibid.
Vitellij victoria apud Bebiracum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiſcitur ib.e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obuiam mittit 901.f. *exercitus totus deletus* 902.b
Vitri apud Memnonis ſepulchrum natura miraculoſa 791.a
Volumnius, Syriæ præſes 571.a
eius ſententia in Herodis filios 578.e.761.a
Vologeſus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob deuictos Iudæos 976.f
Vonones Parthorum regnum conſequitur 620.c
amittit ibid.
Vna dies, pro, prima dies 4.c
Vra, Chaldæorum vrbs 15.d
Vriæ virtus, & quomodo à Dauide periculis fuerit obiectus vt occideretur 225.c
Vrbem quis primus condiderit, & inſtituerit 7.b
Vſes Damaſci conditor 15.a
Vxores plures permittere Iudæorum leges 583.d
Vxores quando, & quales ducendæ 125.a

X

Xaloth vicus 832.g
Xanthicus menſis 9.a.64.g.93.a
Xerxes Darij filius paterni regni hæres in Iudæos beneficus, quicquid petierunt Eſdras & Neemias gentis ſuæ nomine concedit 367.f. 368. 369.370.371.372. *per totum. ei mortuo ſuccedit filius Artaxerxes* 372.a

Z

Zabadis magiſtratus 298.a
Zabelus dynaſta 437.f
Zabulonis natiuitas 31.b. *filij* 52.b
Zabulon ciuitas Galilææ à Ceſtio direpta & incenſa 817.e
Zabulonitarum ſors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum ſuccedit 318.f
ſexto regni menſe occiditur 320.b
Zacharias Ioadi pont. filius in ipſo templo lapidibus obruitur 314.e. 884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias ſupremus Iſraelitarum dux Amiam Achazæ filium ſuperatum trucidat 321.f
Zamares Elanum regem cum vniuerſa familia tollit, & ſe regem conſtituit, quo regno ſeptem diebus potitus ſeipſum exurit 284.a
Zambrias alienigena ſe miſcens & Moyſi obloquens occiditur à Phinee 116.f
Zaræus Æthiopum rex Aſano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis vxor mali conſilij marito autor 378.b
Zebis dux captus 155.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ inſidiis, vxorem Simonis Giocæ rapiunt 896.a
metu perculſi eam remittunt ibidem c
Zelotarum ſcelerata facta repetita 986.e
Zelotæ inſidiis vxorem Simonis Giorarapiunt 896.a
metu perculſi eam remiſerunt ibidem c
Zelotarum dominatio, cauſa excidij Hieroſolymitani 904.b
eorum immania ſupplicia ibidem
Zenon Cotyla Philadelphenſium tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, decimæ priuatur 539.d
moritur 540.g.746.b
Zipheni Dauidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor ruſulcum 20.f
Zopyrion Græcus non obiter Iudæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel ſoluta quæſtione Dario vota commonefacit 362.e
reducit Hieroſolyma dimiſſos à Dario Iudæos, eiſque patrocinatur 363.c
princeps Iudæorum captiuorum 358.d.363.f

FINIS.